

KILE JWUMPE SEMEHI
JWUMPE NINTANMPE

New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp

KILE JWUMPE SEMEŋI JWUMPE NINTANMPE
New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Supyire Sénoufo (Sénoufo, Supyire)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Senoufo, Supyire

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
9c94658e-b59d-5cd7-bd2e-4e0770667d41

Contents

ZIINI	1
URUTI	72
MACWO	77
MARIKA	132
LUKA	167
YUHANA	226
KAPYIINKII	267
OROMU SHIINBII	321
1 Korēnti Shiinbii	344
2 KORĒNTI SHIINBII	368
GALATI SHIINBII	383
EFESE SHIINBII	392
FILIPi SHIINBII	400
KOLOSI SHIINBII	406
1 TESALONIKI SHIINBII	412
2 TESALONIKI SHIINBII	417
1 TIMOTI	420
2 TIMOTI	427
TITI	432
FILEMO	435
EBURU SHIINBII	437
YAKUBA	455
1 PIYERI	461
2 PIYERI	468
1 YUHANA	472
2 YUHANA	478
3 YUHANA	479
ZHUDE	481
KACYEENKII	483

Dinyeɲi sɪŋkanni sémeɲi pi maha u pyi Zhenɛzi **Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémeɲi funɲo jwumpe e ke**

Nge sémeɲi u nyɛ Kile Jwumpe Sémpii puni niɲcyiɲi. U mege nyɛ Zhenɛzi, kuru mege jwɔhɔ ku nyɛ: «tasɪge». Uru sémeɲi meɲ'á le tasɪge, ɲaha na ye u na yu dinyeɲi tasɪge ná sùpyaɲi niɲcyiɲi ná *Izirayeli shiinbii sɪŋkanni kyaa na.

Uru sémeɲi na yu kabwɔhii shuunni kyaa na. Mà lwó kuni 1 na mà sà nɔ 11 wuuni na, kuru cyage na yu dinyeɲi ná u funɲo yaayi puni sɪŋkanni kyaa na, mu à jwo sùpyaɲi niɲcyiɲi kani ná kapiini jyenɲkanni dinyeɲi i. Sùpyire kapegigii ɲyahaɲi kurugo, Kile à jwo na uru sí múnayaayi puni shi bò ná lùbwɔh'e. Nka u à Nuhu shwɔ lire lùbwooni kakyaare na, ɲaha na ye u mpyi a tí.

Mà lwó kuni 12 wuuni na mà sà nɔ sémeɲi takwòge na, kuru cyage na yu *Ibirayima ná u tɔluge shiinbii kyaa na, ná pire pi nyɛ Izirayeli shiinbii, pire mpiimu cye kurugo, Kile à jwo na uru sí jwó le ɲɪŋke sùpyishiɲi pun'á ke. Uru sémeɲi mú à li cyêe na Kile u nyɛ Kafoonɲi, u ɲyii wuuni li nyɛ sùpyire shiɲi puni si dá uru na Ibirayima fiige. U à dá Kile na, ka Kile si u pyi u cevoo maa tunmbyaara le ná u ná u tɔluge e.

TUNMBYAARE na nyɛ mu à jwo kàaga, ti maha jà a pyi kànyi shuunni, lire nyɛ me cevee shuunni shwɔhɔl'e; yii maha ɲkâa yiy'á na yii à pyi cɪmɲyii, lire nyɛ me shinnuu, na yii wà sɪ kapii pyi u sanɲi na me, fo kacɛɲɲkii kanni.

Kile dinye yaanɲkanni

¹ Dinye tasɪge e, Kile à niɲyiɲi ná ɲɪŋke dá.

² ɲɪŋke yyaha baa woge niɲgage ku mpyi. Lùbwɔhɔ ná numpini mpyi ku cyeyi puni i.
 *Kile Munaani sí mpyi na mpéele kuru lùbwɔhe niɲyiɲi na.

³ Ka Kile si jwo: «Bèenmpe pu fworó» ka bèenmpe si fworó.

⁴ Kile à bèenmpe ɲya p'á jwɔ, ka u u pu ná numpini láha yiye na.

⁵ Maa bèenmpe mege le canɲke, maa numpini mege le numpilage. Ka numpilage si wwɔ, ka ɲyège si múgo, ka kuru si mpyi canɲcyiige.

⁶ Nyɛ ka Kile si núr'a jwo: «Lwɔhe ku táa, laaga ku pyi ku shwɔhɔl'e.»

⁷ Maa kuru laage yaa, mà tèg'a ɲɪŋke lwɔhe ná niɲyiɲi lwɔhe láha yiye na. Ka lire si mpyi li jwuɲkanni na.

⁸ Ka Kile si kuru laage mege le niɲyiɲi. Ka numpilage si wwɔ, ka ɲyège si múgo, ka kuru si mpyi canzhɔnwoge.

⁹ Nyɛ ka Kile si núr'a jwo: «Niɲyiɲi jwɔhɔ lwɔhe ku bínni cyaga niɲkin i, cyage sanɲke ku pyi tawaga.» Ka lire si mpyi li jwuɲkanni na.

¹⁰ Ka u u tawage mege le ɲɪŋke, lwɔh'á bínni cyage ɲkemu i ke, maa kuru mege le suumpe lwɔhe. Maa lire ɲya l'á jwɔ.

¹¹ Nyɛ ka Kile si jwo na yaayi shiɲi puni yi fyɪn ɲɪŋke na, sùmaɲi ná cire, yi i yasɛɛ pyi yi tàanna ná yi shiɲi i. Ka lire si mpyi li jwuɲkanni na.

¹² Ka yaayi shiɲi puni si fyɪn ɲɪŋke na, sùmaɲi ná cire, maa yasɛɛ pyi mà tàanna ná yi shiɲi i. Ka Kile si lire ɲya l'á jwɔ.

¹³ Ka numpilage si wwɔ, ka ɲyège si múgo, ka kuru si mpyi canntanrawoge.

¹⁴ Nyɛ ka Kile si núr'a jwo na bèenmpe yaayi yi pyi niɲyiɲi na, yi i canɲke ná numpilage tɛɛni láha. Yire yi pyi tàafyee mpiimu pi sí raa katángii ná canyi ná yyeegii cyêe ke.

¹⁵ Yire yaayi yi pyi niɲyiɲi na, yi raa bèenmpe tírige ɲɪŋke na. Ka lire si mpyi li jwuɲkanni na.

¹⁶ Ka Kile si bèenme yaaya nimbwoyo shuunni yaa. Maa yi puni nimbwɔhe yaha canɲke ɲɪŋɔ na, maa nimbileni yaha numpilage ɲɪŋɔ na. Maa wɔrigii mú yaa.

¹⁷ Kile à yire yaayi yaha niɲyiɲi na, bà yi si mpyi s'a bèenmpe kaan ɲɪŋke na me.

18 Maa yi tìñe canñke ná numpilage òñño na, bà yi si mpyi si numpini ná bèenmpe tēgeni láha yiye na mē. Ka Kile si lire òya l'à òwò.

19 Ka numpilage si wwò, ka òyège si múgo, ka kuru si mpyi cansicyere woge.

20 Nyē ka Kile si nūr'a jwo: «Nyii yaayi yi òyaha teete lwòhe e, sañcyēnre mú ti yîri t'a mpéele njaampe e.»

21 Maa lwòhe òyii yaayi nimbwoyi ná lwòhe òyii yaayi shiñi sanñi puni yaa teete, maa yi pyi yi òyaha yi tàanna ná yi shiñi puni i. Maa sañcyēnre yaa mú mà tàanna ná ti shiñi i. Maa lire òya l'à òwò.

22 Kile à jwó le y'á, maa jwo yi si teete yi i suumpe lwòhe òí. Maa jwo na sañcyēnre mú ti òyaha òññke na.

23 Ka numpilage si wwò, ka òyège si múgo, ka kuru si mpyi canñkanñkuro woge.

24 Nyē ka Kile si nūr'a jwo òññke ku òí òyii yaayi shiñi puni na, mu à jwo yatòre, òññke yafiliyi, ná sige yaare, yi puni ná yi shiñi. Ka lire si mpyi li jwuñkanni na.

25 Ka Kile si sige yaare yaa ti shiñi puni, maa yatòre yaa ti shiñi puni, maa òññke yafiliyi yaa yi shiñi puni mú. Ka u u lire òya l'à òwò.

26 Cyire puni òwòhò na, Kile à jwo: «Nyē numē, wuu sùpyañi yaa wuye fiige, u u mpyi wuu málwòrò. Bà u si mpyi si mpyi fyaabii puni òñño na, si mpyi sañcyēnre òñño na, si mpyi yatòre òñño na, si mpyi òññke ná ku òñño yafiliyi puni òñño na mē.»

27 Ka Kile si sùpyañi yaa uye málwòrò.

U à u yaa u yabiliñi fiige.

Maa u yaa nò ná ceewe.

28 Ka Kile si jwó le pi na, maa jwo: «Yii si, yii òññke òí, yii i ntēen ku òñño na. Yii i mpyi fyaabii ná sañcyēnre ná òyii yaaga maha òyii yaaga ku nyē òññke na ke, yire òñño na.»

29 Nyē ka Kile si nūr'a jwo: «Yii wíi. Mii à òññke sùmanñi shiñi puni ná cire shiñi puni yasēere kan yii á, yi pyi yii yalyíre.

30 Mii à òyēpuruge (òyapuruge)* ná wyempuruyi puni kan sige yaare ná yatòre ná sañcyēnr'á, yire si mpyi ti yalyíre.» Ka lire si mpyi li jwuñkanni na.

31 Ka Kile si li òya na uru kapyiñkii pun'à òwò sèe sèl'e. Ka numpilage si wwò, ka òyège si múgo, ka kuru si mpyi canbaani woge.

2

1 Nyē òñnyinñi ná òññke ná yi funño yaayi pun'à yal'a kwò amuni.

2 Kile à kwò u báarañi puni na ke, ka u u òñ canñke baashònwoge e.

3 Puru òmppe kurugo, u à báraga le canñke baashònwoge e, maa kuru pyi u wogo, ka kuru canñke si kuye wwù canyi sanñyi i.

4 Nyē òñnyinñi ná òññke yaanñkanni l'à pyi lire.

Adama ná Awa kani

Nyē tēni i Kafoonñi Kile à òñnyinñi ná òññke yaa ke,

5 cige mpyi na sàha òkwò a fyîn òññke na mē, sùma mú mpyi na sàha òkwò a fyîn mē, òaha na yē Kafoonñi Kile mpyi na sàha zànha cyán mē. Sùpya mú mpyi òññke na si òkwò raa ku fàa mē.

6 Kànñkurañño* mpyi maha fwore òññke e, maha mpyi lwòhò na ku puni lwúu.

7 Ka Kafoonñi Kile si òññke pwoore tà lwó mà tēg'a nòñi* cyeere yaa. Lire kàntugo, ka u u shiñi kafēge fwò a le u múnawyiini i, ka tire cyeere si mpyi òyii yaaga.

8 Ka Kafoonñi Kile si cikòogò yaa Edēni kini canña fworompe e, nàñi u à yaa ke, maa uru yaha wani.

9 Maa ciyi shiñi puni pyi y'à fyîn òññke na, cire nisínante ntemu yasēere t'à táan ke. Maa shiñi cige yaha cire puni òññke e, ná cige òkemu ku maha sùpyañi pyi u à kacēnni cè a wwù kapiini i ke.

¹⁰ Banji wà lwàhò mpyi na fwu na fwore Edeni k̀ini i, kuru ku mpyi na fwu cire ɲwàh'i, wani u mpyi a t́aa bankeɲyi sicyeere.

¹¹ Bankeɲke niɲcyiige mege ɲye Pishon, kuru na fwu na nt̀uuli Kyavila k̀ini puni funɲke e. Sɛɛnɲi na ɲye lire k̀ini i.

¹² Uru sɛɛnɲi ɲye sɛɛnɲi yabili biliɲi. S̀inme ǹuguntanga wumò mú na ntaa wani, pu mege ɲye bideliyom̄u, ná lulushiɲi wà, u mege ɲye onikisi.

¹³ Bankeɲke shonwoge mege ɲye Gikyon, kuru na fwu na nt̀uuli Kushi k̀ini puni funɲke e.

¹⁴ Bankeɲke tanrawoge mege ɲye Tigiri. Kuru na fwu Asiri k̀ini canɲafyinmpe e. Sicyerewoge mege ɲye Efirati.

¹⁵ ɲye ka Kafoonɲi Kile si s̀upyaɲi yaha Edeni cikòoge e, ur'à ku f̀aa, u s'a ku k̀aanmucaa.

¹⁶ Maa yi jwo u á: «Mu sí n-jà raa nte cire puni yasɛere lyí,

¹⁷ ɲka mu aha bú kapiini ná kacenni ɲc̀ɛɲi cige yasɛere tà lyí canɲke ɲkemu i ke, mu sí n-s̀i n-kwù.»

¹⁸ ɲye lire k̀antugo, ka Kafoonɲi Kile si jwo: «Ǹaɲi u kwòro uye niɲkin, lire ɲye a ɲwò me. Mii sí tɛgefoo yaa u á ɲgemu u sí n-yaa ná u e ke.»

¹⁹ Kafoonɲi Kile mpyi a pwoore tà lwó mà t̀èg'a sige yaare ná saɲcyɛɛnre puni yaa, ɲye, maa ti puni yaha s̀upyaɲi taan, maa u k̀aanmucya, pyiɲkanni na u sí ti meyi le ke, mege maha mege u à le ti mú niɲkin niɲkin na ke, yire meyi y'à pyi ti meyi.

²⁰ Ǹaɲi mpyi a meyi le yatòore puni na, maa meyi le saɲcyɛɛnre puni na, maa meyi le sige yaare puni na, mà li ta yire yaayi puni i u mpyi a tɛgefoo ta uye na, ɲgemu u sí n-yaa ná u e me.

²¹ ɲye ka Kafoonɲi Kile si ǹaɲi ɲón'a c̀unnò. Mà u yaha puru ɲòompe na, ka u u u bèɲcibileni là niɲkin wwù, maa kyambyimpe pà t̀èg'a lire wyiini tò.

²² Lire bèɲcibileni, Kafoonɲi Kile à yaa ceewe, mà kan ǹaɲ'á.

²³ T̀eni i ǹaɲ'á ceɲi ɲya ke, ka u funntangawuɲi si jwo

«Anhaan, nume sa, mii shiɲi u ɲge.

U kaciiy'à fworo mii kaciiyi i.

U cyeer'à fworo mii cyeere e.

U mege sí n-le ceewe,

Naha na ye u à fworo ǹaɲi i* .»

²⁴ Lire kurugo ǹaɲi sí u tuɲi ná u nuɲi yaha si mpwò u cwonɲi na, pi mú shuunni si mpyi shin niɲkin†.

²⁵ Ǹaɲi ná ceɲi cípyire wuu pi mpyi. ɲka wà ɲye a mpyi a cwònrò ná w'e me.

3

Ǹaɲi ná u cwonɲi'à Kile ɲwòmɛɛni yaha

¹ ɲye Kafoonɲi Kile mpyi a sige yaare ntemu yaa ke, wwòɲi u mpyi a cyíge tire puni na. Canɲka, ka wwòɲi si jwo ceɲi'á: «S̀èe wi na Kile à jwo, yii àha ɲkwò cikòoge cire yasɛere tà lyí mà?»

² Ka ceɲi si jwo: «Wuu sí n-jà cikòoge cire yasɛere lyí yoo!»

³ ɲka cige ku ɲye cikòoge niɲke e ke, Kile à jwo wuu àha kuru woore lyí me, na wuu bá ká n-s̀i n-bwòn ti na me, na lire ká mpyi, wuu sí n-kwù!»

⁴ Ka wwòɲi si jwo ceɲi'á: «S̀èe bà me, yii s̀i n-s̀i n-kwù me!

⁵ Kile à yire jwo, naha na ye u à c̀èe yii aha kure cige yasɛere tà lyí canɲke ɲkemu i ke, yii sí n-pyi uru Kile yabiliɲi fiige, yii ɲyiigi sí múgo, yii sí kacenni c̀è n-wwù kapiini i.»

* 2:23 *Eburubii shɛɛnre e, ǹaɲi ná ceɲi jwuɲkanni mpyi na ɲko si mpyi niɲkin. † 2:24 Pii maha jwo: Lire kurugo ǹaɲi ná u cwonɲi sí n-wwò si mpyi shin niɲkin, ǹaɲi ná u cwonɲi shwòhɲi'à yaa u ɲwò mà tòro ǹaɲi ná u sifeebii wuɲi na.

⁶ Nye ka ceenji si li nya na nke cige yasere sí n-táan sèl'e, ti lem'à nwò, ti mú sí n-jà sùpya yákili múgo, si mu pyi kacèñe. Ka u u tà kwòn a lyí, maa tà kan u poon'á, u à lyí, uru na mpyi wani ná u e.

⁷ Pi à tire lyí ke, ka pi i piye pyin'kanni nya, maa ñcè na pire cípyire wuu pi nyé. Ka pi i ntashan cige weñyi yà kwòn a tutu mà le piye na.

Kile à lañake nkemu cyán nàñi ná u cwoñi ná wwòñi na ke

⁸ Nye yàkonke, nàñi ná ceen'á Kafoonji Kile tùmpe lógo, u u uye ñaare cikòge e ke, ka pi i fé a ñwòhò u yyaha na cire shwòhòl'e.

⁹ Ka Kafoonji Kile si nàñi yyere: «Taa mu de?»

¹⁰ Ka u u Kile pyi: «Mii à mu tùmpe lógo cikòge funñke e ke, ka mii i fyá, ñaha na ye mii cípyire wu u nyé, lire l'à mii pyi mii à ñwòhò.»

¹¹ Ka Kile si jwo: «Jofoo u à mu pyi na mu cípyire wuñi u nyé ye? Mii à mu sige cige nkemu yasere na ke, tire tà bà mu à lyí mà?»

¹² Ka nàñi si jwo: «Ceenji mu à kan mii á ke, uru u à tà kan mii à lyí de!»

¹³ Ka Kafoonji Kile si ceenji yíbe: «Ñaha shi mu à pyi amé ye?» Ka ceenji si jwo: «Wwòñ'á mii ñwòfaanña, ka mii i tà lyí.»

¹⁴ Ka Kafoonji Kile si jwo wwòñ'á:

«Ná mu s'à ñen'a lire pyi,
mii à mu láña
yatòre ná sige yaare sannte puni shwòhòl'e,
mu sí raa filili ma yaceni na
s'a nticyenñi mûre
ma shìñi canmpyaagii puni i.

¹⁵ Mii sí pege le mu ná ceenji shwòhòl'e,
si kuru pege ninuge le mu yasege ná ceenji woge shwòhòl'e.
U aha mu ta, u sí mu ñùñke bwòn n-jya,
mu mú ká u ta, maa u ñò nintaani na.»

¹⁶ Maa jwo ceen'á

«Mii sí là bàre mu laani ñjyàñi na.
Mu lahigii zini sí n-waha sèl'e.
Mu la si mpyi si ma poonji já,
ñka uru u sí n-pyi mu ñùñò na.»

¹⁷ Maa jwo nàñ'á

«Mu à ñen'a taha ma cwoñi ñwòmèeni fye e,
mii à yi jwo mu á ma hà cige nkemu yasere lyí mé,
tire mu à lyí.

Nye ñìñk'á kèege mu kurugo,
mu sí raa ñkànre sèl'e s'a ma ñwòlyiñi taa ñìñke e
ma shìñi canmpyaagii puni funñke e.

¹⁸ Ngure ná nyépege sí n-fyín ñìñke na,
mu ñjyìñi sí raa fwordo mu yafaanñyi i.

¹⁹ Mu sí raa lyí ma byèeni fùnmpè e,
fo zà mu nùrunò ñìñke e,
ñaha na ye pwordo ti nyé mu,
mu sí nùru n-pa n-pyi tire pwoore ninure.»

Kile à Adama ná Awa kòr'a yige cikòge e

²⁰ Nye cyire karigii puni kàntugo, Adama à u cwoñi mège le Awa, ñaha na ye uru u à pyi sùpyire puni nuñi. (Awa mège ñwòhe ku nyé shìñi.)

21 Ka Kafoonji Kile si yatɔɔre tà seeyi pyi vàanya mà le Adama ná u cwoŋi na.

22 Maa jwo «Numε, sùpyañi nyε wuu fiige, u à kacenni ná kapiini cè a wwû yiye e. Wuu u sige u àha ŋkwɔ shìŋi cige yasεere tà kwɔn njiyí si ŋkwôro shì na fo tèekwombaa με.»

23 Amuni l'à pyi, ka Kafoonji Kile si u kòr'a yige Edeni k̀ini cikɔɔge e, maa u pyi u sà a ñiŋke fàa, Kile à u yaa ná ñiŋke ŋkemu pwoore e ke.

24 Nyε amuni Kile à Adama ná Awa k̀ɔrɔ. Maa sherubenbii* p̀ii yaha cikɔɔge canja fworompe e pi a ku k̀aanmucaa. Maa ŋwɔtɔngɔ nawogo yaha ku u fyíŋge, maa sùpyire tεgele kwɔn shìŋi cige na.

4

Kaŋε ná Abeli à sárayi wwû Kile á

1 Nyε Adama à wwɔ ná u cwoŋi Awa e, ka u u laa lwɔ maa Kaŋε si, maa jwo: «Ei! Mii à p̀nambile si Kafoonji Kile barag'e.»

2 Lire ŋwɔhɔ na, ka u u núr'a laa lwɔ, maa Kaŋε cɔɔŋi *Abeli si. Ka Abeli si mpa mpyi mpàbyi, ka Kaŋε si mpa mpyi faapyi.

3 Tèni là à tòro ke, ka Kaŋε si u keεge yasεere tà pyi sáraga Kafoonji á.

4 Ka Abeli mú si u mpàbilini là cù mpàpyire ñiŋcyiire e mà bò, maa li s̀inmpe kyaare pyi sáraga Kafoonji á. Ka Abeli ná u sárage kyaa si ntáan Kafoonji á.

5 Nka Kaŋε ná u woge kyaa nyε a mpyi a táan u á με. Ka lire si Kaŋε l̀uni yíriŋge sèl'e, ka u u yyaha tanha.

6 Nyε ka Kafoonji si Kaŋε yíbe: «Naha k'à mu l̀uni yíriŋge fo mu à yyahe tanha amε ye?»

7 Mu kapyiŋkii ká ŋwɔ, tá mu ñiŋke si n-yíriŋge mii yyaha taan mà? Nka mu kapyiŋkii ká mpi, kapiini mpyiŋi lage sí n-pyi mu na bà ñañiyaaga maha mpyi ná kyaare lage e, maa yatɔɔge p̀er'a sige si ku ta ŋcù με. Nka mu s'à yaa mu u ŋcù maye na.»

8 Nyε canjka, ka Kaŋε si u cɔɔŋi pyi na pi shà sige e. Mà pi yaha wani, ka Kaŋε si ŋcwo u cɔɔŋi Abeli na a bò.

9 Lire kàntugo, ka Kafoonji si Kaŋε yíbe: «Taa mu cɔɔŋi, Abeli nyε ke?» Ka Kaŋε si u pyi: «Mii à cè la? Taha mii u nyε na cɔɔŋi saŋcwansigiŋi la?»

10 Ka Kafoonji si jwo: «Naha kafiile mu à pyi amε ye? Mu à ma cɔɔŋi bò ke? Mii à u sishange nya ñiŋke na ke, l'à pyi mu à jwo u na ŋkwúuli na mii u uru ŋkooŋi wwû.

11 Nyε ñiŋke k'à mu cɔɔŋi sishange bya mu cye kurugo ke, kur'à mu láŋa.

12 Mà lwɔ numε na, mu aha núr'a ñiŋke fàa, mu saha si raa nta pyi k'e με. Mu sí raa fahafaha raa ntùuli ñiŋke na.»

13 Ka Kaŋε si jwo Kafoonji á: «Mu à mii l̀ubyage pyi wεεge lwɔhɔ, mii si n-jà ku bya με.

14 Nyε mu à mii k̀òr'a yíriŋge faañi tapyige e. Mii sí n-sà ŋwɔhɔ mu yyaha na tatɔɔnge e, s'a fahafaha raa ntùuli ñiŋke na. Shin maha shin u à mii ta ke, uru sí mii bò.»

15 Ka Kafoonji si jwo Kaŋε á: «Lire mpyi nyε με, shin maha shin u à mu bò ke, lire kapiini fwooni sí n-tò urufoo na fo tooyi baashuunni.» Ka u u fyè bwɔn Kaŋε na, shin maha shin u á círe ná u e ke, urufoo kà ŋkwɔ u bò με.

16 Ka Kaŋε si yíri Kafoonji taan, maa ŋkàr'a sà ntèen Nɔdi k̀ini i Edeni canja fworompe e. *

Kaŋε t̀uluge kani

17 Lire ŋwɔhɔ na, ka Kaŋε si ceewe lèŋε, maa p̀nambile si u na, maa li mεge le Enɔki. Ka u u k̀anha faanra maa u jyaŋi Enɔki mεge le kuru na.

18 Nyε Enɔki à Iradi si, ka Iradi si Mεkwuyayeli si, ka Mεkwuyayeli si Metushayeli si, ka uru si Lemεki si.

19 Lemεki mpyi ná cyee shuunni i. Wà mεge na mpyi Ada, u saañi woge sí mpyi Zila.

* 3:24 Sherubenbii na nyε Kile melekeebii shiŋi wà, fukanyi maha mpyi pi na, pi maha mpyi Kile ŋwɔ kurugo. * 4:16 Nɔdi mεge ŋwɔhe ku nyε: «tukanha baa», Edeni woge sí nyε: «kire nisinaŋa».

²⁰ Ada à pùnambile si, lire mege nyε Yabali. Uru tùluge shiinbii pi na yatɔɔre byíi, marii jaare na ntùuli.

²¹ Yabali cɔɔnɔɔni u mpyi Yubali, uru u mpyi nkɔnɔɔbwɔnɔɔnbii ná tìmpirewyyiibii tulyage.

²² Zila mú a pùnambile si, lire mege mpyi Tubali Kaɔɔɔ. Ur'à pyi tunntun. U mpyi maha dàɔɔɔɔni ná tɔɔnntire yaayi yaa. Tubali Kaɔɔɔ cɔɔnɔɔni mpyi pùceebile, u mege mpyi Naama.

²³ Canɔɔka, Lemeki à jwo u cyeebil'á:

«Ada ná Zila, yii lógo na ɔɔwɔ na.

Yii niɔɔgyiigii múgo.

Nò maha nò cyεge ká nɔ mii na ke, mii sí n-sii urufoo bò.

Nàɔɔɔɔɔɔɔ maha nàɔɔɔɔɔɔɔ l'à kampee tiri mii na ke, mii sí n-sii urufoo bò.»

²⁴ L'à cyêe na Kaɔɔɔ mbòɔni fwooni sí n-tò urufoo na fo tooyi baashuunni.

Nka, mii, Lemeki, mii mbòɔni fwooni sí n-tò urufoo na fo tooyi beetaanre ná ke ná baashuunni.»

²⁵ Nyε ka Adama si núr'a pùnambile si u cwɔɔni na maa lire mege le Seti. Ka Awa si jwo: «Kaɔɔɔ à *Abeli bò. Lire e, Kile à pùnambilini labεεε kan mii á Abeli cyaga.»

²⁶ Nyε ka Seti mú si pùnambile si, maa li mege le Enɔɔshi.

Lire tɔni i, ka sùpyire si nta a li ɔɔwɔ cù na Kile père maa u pyi Kafoonji Kile.

5

Adama tùluge

¹ Adama tùluge shiinbii meyi yi nyε nje.

Canɔɔke Kile à sùpyaɔni yaa ke, u à u yaa uye fiige.

² U à u yaa nò ná ceewe, maa jwó le pi á, maa pi mege le sùpya.

³ Adama à yyeε nkɔɔ ná beɔɔjaaga ná ke ta, maa pùnambile si uye málwɔɔɔ. Maa u mege le Seti.

⁴ Seti siɔɔkwooni ɔɔwɔɔ na, Adama à yyeε nkɔwuu baataanre pyi sahaɔɔki. Cyire funɔɔke e u à pyiibii piiberii si.

⁵ U shiɔɔni canmpyaagil'à pyi yyeε nkɔwuu baaricyεεere ná beɔɔjaaga ná ke, ka u u nkɔwû.

⁶ Seti à yyeε nkɔɔ ná kanɔkuro ta maa Enɔɔsi si.

⁷ Enɔɔsi siɔɔkwooni kàntugo na, Seti à yyeε nkɔwuu baataanre ná yyeε baashuunni ta. Cyire funɔɔke e u à pyiibii piiberii si.

⁸ Seti shiɔɔni canmpyaagii pun'à pyi yyeε nkɔwuu baaricyεεere ná yyeε ke ná shuunni, ka u u nkɔwû.

⁹ Enɔɔsi à yyeε beecyεεere ná ke ta, maa u jyaɔni Kena si.

¹⁰ Kena siɔɔkwooni kàntugo na, Enɔɔsi à yyeε nkɔwuu baataanre ná ke ná kanɔkuro ta. Cyire funɔɔke e u à pyiibii piiberii si.

¹¹ Enɔɔsi shiɔɔni canmpyaagil'à pyi yyeε nkɔwuu baaricyεεere ná kanɔkuro, ka u u nkɔwû.

¹² Kena à yyeε beetaanre ná ke ta, maa u jyaɔni Malalɔɔli si.

¹³ Malalɔɔli siɔɔkwooni kàntugo na, Kena à yyeε nkɔwuu baataanre ná beeshuunni ta. Cyire funɔɔke e, u à pyiibii piiberii si.

¹⁴ Kena shiɔɔni canmpyaagil'à pyi yyeε nkɔwuu baaricyεεere ná ke, ka u u nkɔwû.

¹⁵ Malalɔɔli à yyeε beetaanre ná kanɔkuro ta, maa u jyaɔni Yεɔɔdi si.

¹⁶ Yεɔɔdi siɔɔkwooni kàntugo, Malalɔɔli à yyeε nkɔwuu baataanre ná beɔɔjaaga ná ke ta. Cyire funɔɔke e u à pyiibii piiberii si.

¹⁷ Malalɔɔli shiɔɔni canmpyaagil'à pyi yyeε nkɔwuu baataanre ná yyeε beecyεεere ná yyeε ke ná kanɔkuro, ka u u nkɔwû.

¹⁸ Zherɔɔdi à yyeε nkɔɔ ná beetaanre ná shuunni ta, maa u jyaɔni Enɔɔki si.

¹⁹ Enɔɔki siɔɔkwooni kàntugo na, Zherɔɔdi à yyeε nkɔwuu baataanre ta. Cyire funɔɔke e u à pùnampyire ná pùceepyire si.

²⁰ Zheredi shìni canmpyaagil'à pyi yye e ñkwuu baaricyεere ná yye e beetaanre ná shuunni, ka u u ñkwû.

²¹ Enoki à yye e beetaanre ná kan̄kuro ta, maa u jyañi Metushala si.

²² Metushala sin̄kwooni kàntugo, Enoki à jaare Kile kuni i yye e ñkwuu taanre fun̄ñ'i. Cyire fun̄ñke e u à pyìibii piiberii si.

²³ Enoki shìni canmpyaagil'à pyi yye e ñkwuu taanre ná yye e beetaanre ná yye e kan̄kuro.

²⁴ Enoki à u shìni puni pyi Kile kuni i. Lire kàntugo, u saha nyε a kwôro naha diñyεñi i mε, ñaha na yε Kile à u lwó a kâr'a sà yaha uye taan.

²⁵ Metushala à yye e ñkuu ná beecyεere ná baashuunni ta, maa u jyañi Lemeki si.

²⁶ Lemeki sin̄kwooni kàntugo na, Metushala à yye e ñkwuu baashuunni ná beecyεere ná shuunni pyi. Cyire fun̄ñke e u à pyìibii piiberii si.

²⁷ Metushala shìni canmpyaagil'à pyi yye e ñkwuu baaricyεere ná beetaanre ná baaricyεere, ka u u ñkwû.

²⁸ Tèni i Lemeki shìni mpyi yye e ñkuu ná beecyεere ná shuunni ke, u cwon̄'à pùnambile si u á.

²⁹ U à li mεge le Nuhu, maa jwo: «Kafoon̄i Kile à ññke kèεge, maa wuu yaha báarawayi ñjemu na ke, ñge pyàñi u sí n-pa wuu fun̄ñyi ññε, si wuu yige tire kanhare e.»*

³⁰ Nuhu sin̄kwooni kàntugo na, Lemeki à yye e ñkwuu kan̄kuro ná beecyεere ná yye e ke ná yye e kan̄kuro pyi. Cyire fun̄ñke e u à pyìibii piiberii si.

³¹ Lemeki shìni canmpyaagil'à pyi yye e ñkwuu baashuunni ná yye e beetaanre ná yye e ke ná yye e baashuunni, ka u u ñkwû.

³² Tèni i Nuhu shìni mpyi yye e ñkwuu kan̄kuro ke, u cwon̄'à pùnampyire taanre si a taha tiye na. Tire ti nyε Shemu ná Kyamu ná Zhafeti.

6

Kile à jwo na uru sí múnayaayi shi bò

¹⁻² Tèni i sùpyir'à li ñwó cû na ñyahage ññke na ke, Kile à ñyii yaayi ñjemu dá ññyini na ke, ka yire si li ñya na pùceepyire t'à si ññke na ke, tire lem'à ñwó, maa tire tà cwónrò mà pyi pi cyee.

³ Lire e, Kafoon̄i Kile à jwo: «Mii sí ñεε sùpyire ti kwôro shì na mε, ñaha na yε pi à cyé mii jwumpe na*. Mii sí pi yaha pi yye e ñkuu ná beñjaaga ta, si nta pi shi bò.

⁴ Mà lwó lire tèni i, yire Kile yaday'à wwò ná sùpyiibii pworibil'e, maa pyi si pi na, pire pyiibii na mpyi sùpyibwoyo nintónyo. Pire pi mpyi tècyiini nàntefeebii, pi mεge mpyi a fworò sèl'e.

⁵ Nyε Kafoon̄i à li ñya na sùpyire peg'à pèl'a tòro ññke na, na pi fun̄ñò sònñore nyε a sù yaaga mε, fo kapiini kanni can̄ña maha can̄ña.

⁶ Lire kurugo, u à núr'a li ta sùpyire ñjaambaan̄'à pwórò ti ñjaan̄i na. Ka u u yyaha tanha sèl'e.

⁷ Maa jwo: «Mii à sùpyire yaa, ñka mii sí ti shi bò ññke na, mà bàra yatòre ná sige yaare ná yafiliyi ná san̄cyεenre na, ñaha na yε numε mii ñyin'à fworò yi ñjaambaan̄i na.»

⁸ Ñka Nuhu wi ke, u kyaa mpyi a táan Kafoon̄i Kile á.

Kile à jwo uru sí Nuhu ná u pyεnge shiin̄bii shwò

⁹ Nuhu tan̄jaan̄i u nyε ñge: Nuhu mpyi a tíi, tìgire cyaga mpyi u na u tiñi sùpyire shwòhòl'e mε. Kile kuni kanni i u mpyi na jaare.

¹⁰ Pùnampyire taanren̄i u à ta ke, pire pi nyε Shemu ná Kyamu ná Zhafeti.

¹¹ Lire tèni i, diñyεñ'à kèεge Kile ñyii na. Sùpyire mpyi a pi tiye na, cyeyi puni i.

¹² Kile à pa li ñya na diñyεñ'à kèεge, sùpyire puni kapyiin̄kil'à pyi kapegii,

* 5:29 Nuhu mεge ñwòhe ku nyε: «fun̄ññε».

* 6:3 «pi à cyé mii na», lire nyε mε: «pi nyε kwùñi tεenre e»

¹³ kuru cyage e, ka Kile si jwo Nuhu á: «Ná ñìŋke kàmpanjyi pun'à ñì pege na, lire kurugo, mii à li yaha si sùpyire puni shi bò. Mii sí n-sii ti ná ñìŋke kèège sijnayan.

¹⁴ Lire e, mu sí batobwòhò yaa ná cige shìwoge e ná ñyεge e† maa u funŋke ná u kàntuge wòògò ná mánalwòhe e.

¹⁵ U yaanŋanni li nde, u tònmppe ñyε mēterii ŋkuu ná beeshuunni ná ke, u yyeparampe ñyε mēterii bejjaaga ná kanŋkuro, u yerempe ñyε mēterii ke ná kanŋkuro.

¹⁶ Yapwògò yaa u na, maa mētere taaga yaha yapwòge ná batonji ŋkèrenkii shwòhòl'e. Maa tajyige yaa u ŋkère na, maa u yaa sankazuu: ñwòhòbaga, ñinibaga ná ñinibaga.

¹⁷ Mii wi ke, mii sí n-pa zànbwòhò cyán ñìŋke na, yaaga maha yaaga ku na ñòni ke, si yire puni shi bò. Yafyin sì n-kwòro ñyii na mε.

¹⁸ Mii sí tunmbyaara‡ le ná mu i. Jyè batonji i ná ma jyaabii ná ma cwonji ná ma napworibil'e.

¹⁹⁻²⁰ Nyii yaayi shinji puni sí n-pa mu á, sañcyεenre ná yatòore ná sige yaare ná yafiliyi, bà yire si mpyi si ŋkwòro ñyii na mε. Ma a yi shinji puni shuunni shuunni nò ná ceewe le bakwòoge e.

²¹ Ma a yalyîre shinji puni lwó a le k'e, yii ná yir'á.»

²² Ñyε lire Nuhu à pyi. Kile à kyaa maha kyaa jwo u á ke, u à lire pyi.

7

Nuhu à jyè batonji i

¹ Lire kàntugo, ka Kafoonji Kile si yi jwo Nuhu á: «Numε, yii jyè uru batonji i, mu ná ma pyεnge shiinbii, ñaha na ye mii à li ñya mu kanni u à tí mii yyahe taan sùpyire puni shwòhòl'e.

² Múnayaayi shinji puni yi sí n-jà n-kan sáraga Kile á ke, mu sí yire nàmbaa baashuunni ná cyee baashuunni lèŋε batonji i. Múnayaayi shinji puni yi ñyε yi sì n-jà n-kan sáraga Kile á mε, ma a yire nò ñinŋin ná ceewe ñinŋin lèŋε.

³ Ma a sañcyεenre shinji puni nàmbaa baashuunni ná cyee baashuunni lèŋε, bà ti shinji si mpyi t'àha mpîni mε.

⁴ Ñaha na ye ku sanŋa ñyε cibilaaga ñinŋin, mii sí zànhe cyán ñìŋke na, si nta canmpyaa beeshuunni ná numpiliyi beeshuunni. Mii à múnayaaga maha múnayaaga yaa ke, mii sí yire puni shi bò ñìŋke na.»

⁵ Kafoonji à kyaa maha kyaa jwo Nuhu á ke, u à lire pyi.

⁶ Ñyε canŋke zànbwòh'á pa ñìŋke na ke, lir'à pyi mà Nuhu shìŋi ta yyeε ŋkwuu baani.

⁷ Ka Nuhu ná u jyaabii ná u cwonji ná u napworibii si jyè batonji i, si shwò zànbwòhe na.

⁸⁻⁹ Múnayaayi yi sí n-jà n-pyi sáraga Kile á, ná ñje yi ñyε yi sì n-jà n-pyi sáraga Kile á mε, ná sañcyεenre ná ñìŋke yafiliyi pun'à pa jyè Nuhu fye e batonji i, shuunni shuunni, nò ná ceewe, bà Kile yabilinji mpyi a yi jwo Nuhu á mε.

¹⁰ Cibilaaga à tòro ke, ka zànbwòhò si ñcwò ñìŋke na.

Lubwooni kani

¹¹ Lir'à pyi mà Nuhu shìŋi ta yyeε ŋkwuu baani. Lire yyeeni yinŋke shònwoge, canmbilini ke ná baashònwuuni, kuru canŋke ñìŋke lùbilibii ná ñìnyinji wuubii pun'à múgo, ka lwòhe si fworò mà ñìŋke cù.

¹² Ñyε ka zànhe si ñcwò ñìŋke na, canmpyaa beeshuunni ná numpiliyi beeshuunni.

¹³ Kuru canŋke yabilinji, Nuhu ná u cwonji ná u napworibii ná u jyaabii taanrenji, Shemu, Kyamu, ná Zhafeti à jyè batonji i,

¹⁴ ná sige yaare ná yatòore shinji puni, ná ñìŋke ñyiiyaare puni ná sañcyεenre shinji puni.

† 6:14 «ná ñyεge e» lire ñyε mε «maa bakwòoge taa taa bapya a fige» ‡ 6:18 TUNMBYAARE na ñyε mu à jwo kàaga, ti maha já a pyi kànyi shuunni, lire ñyε mε cevee shuunni shwòhòl'e;

15 Yire múnayaayi pun'à jyè batonji i Nuhu fye e, yaaga maha yaaga ku na ñòni ke, yire puni shuunni shuunn'à jyè.

16 Múnayaayi puni, yi puni shuunni shuunn'à jyè batonji i, nò ná ceewe, mu à jwo bà Kile à yi jwo Nuhu á mε. Lire kântugo, ka Kafoonji si ku jwàge tò.

17 Nyε zànbwòh'à cwo ñìjke na, maa mpa canmpyaa beeshuunni. Lwòh'à nyaha fo mà batonji yîrig'a taha, marii ñkèεge ná u e.

18 Lwòh'à pa nyaha mà dùgo sèl'e ñìjke ñìjyini na, ka batonji si yîr'a taha.

19 Ka lwòhe si wá na nyahage fo mà ñajyi nintònyì puni ñùjò jò.

20 Lwòh'à ñajyi tò, mà dùg'a nò mēterii baashuunni na.

21 Múnayaayi puni yi mpyi ñìjke na ke, yire pun'à kwû: sañcyεenre ná yatòre ná sige yaare ná yafiliyi ná sùpyire.

22 Múnayaaga maha múnayaaga ku mpyi ñìjke na ke, yire pun'à kwû, lwòhe wuyi kanni y'à kwòro nyii na.

23 Kile à yi puni shi tò, mà lwó sùpyire na mà kàre yatòre na, mà sà nò yafiliyi ná sañcyεenre na. Nuhu ná múnayaayi yi mpyi ná u e batonji i ke, yire kanni y'à kwòro nyii ná.

24 Ka lwòhe si ñìjke ñùjò jò mà ta canmpyaa ñkuu ná beeshuunni ná kε.

8

Kile à zànbwòhe yyéne

1 Nka Kile nyε a funjò wwò Nuhu ná sige yaare ná yatòre na batonji funjke e mε. U à kafεεge pyi ku u fwu ñìjke na, ka lwòhe si wá na ntîre.

2 Ka ñìjke lùbilibii ná ñìjyini zànhe wyigigii si ntò, ka ku u yyére.

3 Ka lwòhe si wá na fwu na ñkèεge, canmpyaa ñkuu ná beeshuunni ná keñ'à ta cyi tòro ke, ka lwòhe fànhe si jcyèrε.

4 Yìjke baashonwoge, canmpyike ná baashonwuuni, ka batonji si ntîg'a tēen Arara k̀ni ñan̄ke kà ñun̄'i.

5 Ka lwòhe si ñkwòro na ntîre fo mà sà nò yìjke ke woge na, kuru canmpyicyiini ñajyi ñùjy'à fworo.

6 Canmpyaa beeshuunni kântugo, Nuhu mpyi a jwàge ñkemu yaa batonji na ke, ka u u ku múgo.

7 Ka u u fwònrògò yaha a fworo, ka kuru si wá na s̀, marii ma, fo ka ñìjke lwòh'à sà ñkwò.

8 Ka u u mpánmpòrògò yaha k'à fworo, ku sà wí kampyi lwòh'a kwò.

9 Nka mpánmpòròg'à fworo ke, ku nyε a tatēenge ta mε, lwòhe mpyi ñìjke cyeyi puni i, ka ku u núr'a kàre Nuhu yyére. Ka u u cyεge yige mà tēg'a ku c̀ a lēne batonji i.

10 Maa canmpyaa baashuunni yaha cyi à tòro, maa núr'a mpánmpòròge yaha k'à fworo.

11 Yàkòjke, ka mpánmpòròge si láha a jyè batonji i ná olive cige wyempurug'e jwàge e. Lire e, Nuhu à cè na pà a fworo lwòhe e sèl'e.

12 Maa canmpyaa baashuunni yaha cyi à tòro sahan̄ki, maa núr'a mpánmpòròge yige. K'à fworo kuru tòge e ke, ku saha nyε a núr'a pa u yyére mε.

13 Yyeeni Nuhu shìj'à pyi yyee ñkwuu baani ná yyee ñìjkin ke, lire yyeeni canmpyicyiini, ñìjke mpyi a li jwò c̀ na lwòhe byii. Ka Nuhu si batonji ñìjwàge múgo maa wí, maa li nya na lwòhe mpyi na ñkwùu ñìjke na.

14 Lire yyeeni yizhwònwoge canmpyibeñjaaga ná baashwònwuuni, lwòh'à kwò ñìjke na feefeefe.

15 Lire tēni i, ka Kile si jwo Nuhu á

16 «Fworo batonji i, mu ná ma cwòji, ná ma jyaabii ná ma napworibii.

17 Sige yaare ná yatòre ti nyε ná mu i ke, ti shìjì puni ná ñìjke yafiliyi ná sañcyεenre, yi puni yige, yi raa s̀ ñìjke cyeyi puni i, yi raa sini yi raa nyahage.»

18 Nye Nuhu à fworò batonji i ná u jyaabii ná u cwonji ná u napworibil'e.

19 Sige yaare ná yatɔɔre ná ònke yafiliyi ná saɲcyɛnre pun'à fworò batonji i, yi shiɲi pun'à fworò yiye niŋkin niŋkin.

20 Ka Nuhu si sáraya tawwûgo yaa Kafoonji Kile mege na. Sige yaare ná yatɔɔre ná saɲcyɛnre ti sí n-jà n-kan sáraga Kile á ke, u à tire tà pyi sáraya nizógoyo Kile á.

21 Ka yire *sárayi nùgutaangawuyi si Kafoonji Kile lùuni bò. Ka u u jwo uye funɲ'i: «Mii saha si ònke kèege sùpyire kurugo me, sùpyaɲi múnaani méé ká ntaha kapegigii mpyiɲi na, fo u nimbilere wunji. Mii saha si ònke múnayaayi puni shi bò, bà mii à li pyi me.

22 Mà ònke yaha wani,
jɛmpe ná sùmakwɔngigii sì n-kwò me,
weere ná kafwuge sì n-kwò me,
nùngwòhe ná bènge sì n-kwò me,
numpilage ná canke mú sì n-kwò me.»

9

Kile à tunmbyara le ná Nuhu i

1 Nye Kile à jwó le Nuhu ná u jyaabil'á, maa jwo pi á: «Sege ku táan yii na, yii pyi niɲyahamii si, yii i ònke ònke.»

2 Yii sí n-sii n-pyi fyagara yaaga ònke múnayaayi pun'á, sige yaare ná yatɔɔre ná saɲcyɛnre ná ònke yafilyi ná fyaabii. Mii sí yi yaha yire puni ònke na.

3 Mii sí yire múnayaayi puni kan yii á yi pyi kyara, bà mii à fyànha a sùmaɲi kan yii á me.

4 Nka yii àha múnayaage kà pyi kyara si ku múnaani yaha k'e me, lire òwòho ku ònke, yii àha ku sishange yaha k'e si ku pyi kyara me.

5 Yii sishange ku ònke yii múnaani ke, yaaga maha yaaga k'à ku pyi k'à wu ke, mii sí yibige pyi ku kyaa na. Nanjyaaga ká sùpya bò, mii sí uru múnaani kyaa yibe kuru nanjyaag'á, sùpya ká u supyiɲe bò, mii sí uru múnaani kyaa yibe urufol'á.

6 Kile à sùpyaɲi yaa uye málwòɔ.

Lire e, sùpya ká u supyiɲe múnaani kwòn,
urufol'á yaa li kwòn sùpya cye kurugo mú.

7 Nye yii pi ke, sege ku táan yii na, yii pyi niɲyahamii si, yii tég'a ònke ònke.»

8 Lire kàntugo, Kile à nùr'a jwo Nuhu ná u pyiibil'á

9 «Numɛ, mii yabiliɲi sí *tunmbyara le mii ná yii shwòhòl'e si ti le ná yii tùluge e,

10 si ti le ná múnayaayi puni i, mu à jwo saɲcyɛnre, yatɔɔre, sige yaare ná yaaga maha yaaga k'á fworò batonji i ná yii e ke.

11 Tire tunmbyaare ti ònke: zànbwòho saha sì múnayaayi shi tò ònke na me, zànbwòho saha sì ònke kèege me.

12-13 Nye mii à zànhawòge yaa. Kuru ku sí n-pyi mii ná yii ná múnayaayi puni tunmbyaare tafyeɲi. Tire tunmbyaare sí n-kwòro n-yaha fo mu tùluge tégèni.

14 Mii aha nahayyi bínni ònke niɲyiɲi na, zànhawòge sí n-fworò.

15 Lire tènì i, tunmbyaare mii à le mii ná yii ná múnayaayi puni shwòhòl'e ke, tire sí n-kwòro mii funɲ'i. Mii saha sì zànbwòho cyán ku kwò a múnayaayi puni shi tò me.

16 Zànhawòge sí raa n-fworò nahayyi i. Mii aha kuru ònke o tère e ke, mii funɲò sí n-cwo na tunmbyaare na, nte mii Kile à le mii ná ònke múnayaayi puni shwòhòl'e ke.»

17 Nye lire pyiɲkanni na, tunmbyaare Kile à le ná ònke múnayaayi puni i ke, Kile à jwo Nuhu á na tire tafyeɲi u ònke zànhawòge.

Nuhu ná u jyaabii

18 Nye Nuhu jyaabii pi ònke Shemu ná Kyamu ná Zhafeti, u ná pire pi à fworò batonji i. Kyamu u ònke *Kana tunji.

19 Pire pi nyε Nuhu jyaabii taanrenji. Nìhke sùpyishiñi pun'à fworò pire tùluyi i.

20 Nyε Nuhu na mpyi faapyi. Uru u nyε shincyiiwe mà *ερεzenñi fàa.

21 Canñka, Nuhu à ερεzenñi sinmpe pà bya, ka pu u u cyán, ka u u ñkàr'a sà sínni vāanñke bage e u cípyire wuñi i.

22 Nyε Kana tuñi Kyamu, ur'à kàr'a sà u tuñi Nuhu cípyire wuñi ta u à sínni. Ka u u fwor'a kàr'a sà yi jwo u sìñεebii sanmpii shuunnin'á, cyínni na.

23 Ka Shemu ná Zhafeti si vāanntinmbwøhe kà lwó a yaha pi fukanyi na, maa jyè kàntugo mà sà pi tuñi cípyire wuñi tò. Pi à kàntugo wà pi tuñ'á, lire e pi nyε a u vāannyibaawuñi nya mε.

24 Sinmp'à pa Nuhu yaha ke, ka u yyahe si ñcwo, nde u pyìibii puni kàntugowuñ'à pyi ke, ka u u lire cè.

25 Maa jwo

«Mii à Kana láña, u pyi u sìñεebii bilibii kàntugowuñi.»

26 Maa núr'a jwo

«Mii à Kafoonji Kile metanga yyere, uru u nyε Shemu u Kilenji. Kana u pyi Shemu biliwe.

27 Kile u Zhafeti cyeyaayi nyaha, u u u yaha u sà ntèen u sìñεenji Shemu yyéere. U u Kana yaha u pyi pi bilinji.»

28 Nyε zànbwøhe pañkwooni kàntugo, Nuhu à yyee ñkwuu taanre ná beeshuunni ná ke pyi sahañki.

29 U à kwû mà u shìñi yaha yyee ñkwuu baaricyεere ná beeshuunni ná ke.

10

Nuhu pyìibii tùluge.

1 Nyε zànbwøhe toronkwooni kàntugo na, Nuhu pùnampyire taanrenji, Shemu, Kyamu ná Zhafeti, pir'à pùnampyire tà ta. Pire tùluge ku nyε ñke.

2 Zhafeti u pùnampyire ti nyε, Gomeri, ná Magøgi, ná Madayi, ná Yavani, ná Tubali, ná Mesheki, ná Tirasi.

3 Nyε Asikenazi, ná Irifati, ná Togarama tùluy'à fworò Gomeri i.

4 Elisiya, ná Tarisisi, ná Kitimu, ná Dodanimu tùluyi s'à fworò Zhavani i.

5 Pire pi à kàr'a sà ntèen suumpe lwøhe ñwøge taare e, pimu ná pi cyaga, pimu ná pi shεenre, pimu ná pi tubaya, pimu ná pi shi.

6 Kyamu u pùnampyire ti nyε Kushi, ná Misirayimu, ná Puti, ná Kana.

7 Kushi u pùnampyire ti nyε Seba, ná Kyavila, ná Sabita, ná Arayema, ná Sabiteka. Nyε Shεba ná Dedan tùluy'à fworò Arayema e.

8 Kushi u pyàñi wà mú u nyε Nimirødu. Uru u à pyi shincyiiwe ñhke na mà fànhe pyi.

9 Maa mpyi lùuzupege. Lire kurugo, pi mpyi maha ñko na mucyiin'à pyi lùuzupege Nimirødu fiige.

10 Nimirødu à fyânha a tèn fànhe na Shiniyari kìnì kànyi ñuñ'i, yire yi nyε: Babeli ná Ereki ná Akadi ná Kaline.

11 U à pa yîri lire kìnì i, mà kàre Asiri wuuni i, maa kànya niñyahaya faanra wani: Ninive ná Erobatì Iri ná Kalaka

12 ná Ereseni, Ninive kànhe ná Kalaka kànbwøhe shwøhñi i.

13 Misirayimu, u à pyi Ludi shiinbii, ná Anami shiinbii, ná Lehabi shiinbii, ná Nafitu shiinbii,

14 ná Paturusi shiinbii, ná Kasiluki shiinbii, ná Kafitori shiinbii tuñi. Nyε Filisiti shiinbil'à fworò Kasiluhi shiinbil'e.

15 Kana à Sidon ta u pyàñi niñcyiñi. Lire kàntugo, u à Kyeti ta.

16 Yebusi shiinbii, ná Amøri shiinbii, ná Girigashi shiinbii mú à fworò Kana e,

17 ná Kyivi shiinbii, ná Ariki shiinbii, ná Sini shiinbii,

18 ná Arivadi shiinbii, ná Zimari shiinbii, ná Kyamati shiinbii. Nye lire kàntugo, Kana bagashiinbil'à caala.

19 Kana shiinbii kìn'à sù Sidon na, mà kàre Gerari kànmpañke na, Gaza taan, maa ñkàre Sòdòmu kànmpañke na, ná Gòmòri, ná Adima, ná Zeboyimu, mà sà nò fo Leshà na.

20 Nye Kyamu tùluyi yi mpyi wani, yi puni ná yi tubaya, ná yi shéenre, ná yi cyaga, ná yi shi.

21 Shemu mú à pùnampyire si. Uru Shemu u à pyi Eberi shiinbii tulyage. Zhafeti yyahawuñi u mpyi u wi.

22 Shemu pùnampyire t'à pyi Elamu, ná Ashuri, ná Arifasadi, ná Ludi, ná Aramu.

23 Aramu pùnampyire t'à pyi, Uzi, ná Uli, ná Geteri, ná Masi.

24 Arifasadi, ur'à Shelaki si, ka Shelaki si Eberi si.

25 Eberi à pùnampyire shuunni si. Wà mege na mpyi Pelegi* ñaha kurugo ye uru tiñi i ñiñk'à táa. U sùñeñi mege na mpyi Yokitan.

26 Ur'à Alimòdadi si, ná Shelefu, ná Kyazamaweti, ná Yeraki,

27 ná Adoramu, ná Uzali, ná Dikila,

28 ná Obali, ná Abimayeli, ná Seba,

29 ná Ofiri, ná Kyavila, ná Yobabu. Nye pire puni pi ñye Yokitan tùluyi.

30 Pi mpyi a téen Mésa ná Safari ña ñyi shwòhòñi canña fworompe e.

31 Nye Shemu tùluyi yi mpyi wani, yi ná yi tubaga, ná yi shéenre, ná yi cyaga, ná yi shi.

32 Nye Nuhu pyìbii bayi y'à pyi yire, yi mú ná yi tùluyo, ná yi shi. Sùpyire shiñi u à caala cyeyi puni i ñiñke na, zànbwòhe pañkwooni kàntugo na ke, uru pun'à fworò Nuhu pyìbil'e.

11

Babeli etazhiñi kani

1 Tèecyiini i, ñiñyeñi sùpyire puni mpyi na shéenre ñiñkin yu, pi ñjirigii kéenñkanni mú mpyi ñiñkin.

2 Pi à yîri canña fworompe e mà kàr'a sà kaceebwòhe kà ta Shiniyari kini i, maa ntèen kuru cyage e.

3 Canña, pi à yi jwo piy'á: «Yii a wá, wuu làfa wu, wuu u u fwò a waha.» Uru làfani u pyi bage kafaayi, mánalwòhe sí mpyi pwoore cyaga.

4 Ka pi i jwo: «Yii a ma, wuu u kànha faanra, wuu u etazhi faanra, ñge u sí raa bwùn kilenji na ke. Lire pyiñkanni na, wuu mege sí n-pêe, wuu sí n-wwò, yaaga sì n-jà wuu caala ñiñke na me.

5 Nye ka Kafoonji Kile si ntíge mà pa kànhe ná etazhiñi wíi, ñje sùpyire mpyi na faanre ke.

6 Maa jwo: «Nye yii pi wíi, pi pun'à pyi mu à jwo kire ñiñkin sùpyire ti, pi puni na jwumò ñiñkin yu mú. Numé, pi à báarañi sù. Pi aha ñkwòro amé, pi aha yîri sí kyaa maha kyaa pyi ke, yaaga sì n-jà pi sige lire na me.

7 Wuu tíge, wuu u sà shéenre ñiñyahara tírige bà pi si mpyi pi àha raa piye jwumpe núru me.»

8 Lire Kafoonji à pyi, maa pi caala a láha piye na, mà tùugo ñiñke cyeyi puni i. Ka pi i kànhe vaañreñi ñwò yyérenje.

9 Lire kurugo, kuru cyage meg'à le Babeli, ñaha na ye wani Kafoonji à ñiñyeñi sùpyire puni jwumpe wùrugo, wani Kile à sùpyire kàr'a caala ñiñke cyeyi puni i. (Babeli ñwòge ku ñye ñyàhanjurugunji.)

Burama tulyeyi

10 Nye Shemu tùluge ku ñye ñke. Mà Shemu shiñi yaha yyee ñkuu, u à Arifasadi si. Zànbwòh'à tòro yyee shuunni ka lire si mpyi.

* 10:25 Pelegi mege ñwòhe ku ñye: «k'à táa».

11 Arifasadi zìñi kàntugo, Shemu à yye ñkwuu kañkuro ta sahañki. Cyire funñke e u à pyìibii piibere ta.

12 Mà Arifasadi shìñi yaha yye beñaaga ná ke ná kañkuro, u à Shelaki si.

13 Shelaki zìñi kàntugo, Arifasadi à núr'a yye ñkwuu sicyere ná yye taanre ta sahañki. Cyire funñke e u à pyìibii piibere ta.

14 Mà Shelaki shìñi yaha yye beñaaga ná ke, u à Eberi si.

15 Eberi zìñi kàntugo Shelaki à yye ñkwuu sicyere ná yye taanre pyi sahañki. Cyire funñke e u à pyìibii piibere ta.

16 Mà Eberi shìñi yaha yye beñaaga ná ke ná sicyere, u à Pelegi si.

17 Pelegi zìñi kàntugo na, Eberi à yye ñkwuu sicyere ná yye beñaaga ná ke pyi sahañki. Cyire funñke e u à pyìibii piibere ta.

18 Mà Pelegi shìñi yaha yye beñaaga ná ke, u à Erehu si.

19 Erehu zìñi kàntugo Pelegi à yye ñkwuu shuunni ná baaricyere pyi sahañki. Cyire funñke e u à pyìibii piibere ta.

20 Mà Erehu shìñi yaha yye beñaaga ná ke ná shuunni, u à Serugi si.

21 Serugi zìñi kàntugo, Erehu à yye ñkwuu shuunni ná baashuunni pyi sahañki. Cyire funñke e u à pyìibii piibere ta.

22 Mà Serugi shìñi yaha yye beñaaga ná ke, u à Nakwari si.

23 Nakwari zìñi kàntugo, Serugi à yye ñkwuu shuunni pyi sahañki. Cyire funñke e u à pyìibii piibere ta.

24 Mà Nakwari shìñi yaha yye beñaaga ná baaricyere u à Teraka si.

25 Teraka zìñi kàntugo, Nakwari à yye ñkwuu ná yye ke ná baaricyere pyi. Cyire funñke e u à pyìibii piibere ta.

26 Mà Teraka shìñi yaha yye beetaanre ná ke, u à Burama ná Nakwari ná Aran si.

Teraka ná Burama kani

27 Teraka u tùluge ku nyε ñke. U à Burama ná Nakwari ná Aran si, ka Aran si Loti si.

28 Aran à kwû mà tufooni yaha nyii na. U mpyi a si Kalide kini i, wani u mú à kwû, Uri kàñhe e.

29 Burama ná Nakwari, ka pire si cyee lèñε. Burama cwoñi mege mpyi Sarayi, Nakwari wuñi mege sí mpyi Milika, uru na mpyi Aran pworo. U pwoñi wabere mege na mpyi Yisika.

30 Sarayi na mpyi cijirinε, lire e ur'à pyi pyà baa.

31 Nyε ka Teraka si Burama, ná Loti, ná Burama cwoñi, Sarayi lwó a fwooro Uri kàñhe e, Kalide kini i. Burama na mpyi Teraka jya, Loti sí nyε u nampyige, Sarayi sí nyε u napworo. Ka pi i yîri na ñkèεge zà ntèen *Kana kini i. Nka pi à nɔ Kyaran kàñhe e ke, ka pi i ñkwôro wani.

32 Teraka shìñi canmpyaagil'à pyi yye ñkwuu shuunni ná kañkuro, maa ñkwû Kyaran kàñhe e.

12

Kile à Burama yyere maa u pyi u a sì Kana kini i

1 Nyε Kafooni Kile mpyi a jwo Burama á: «Burama, fwooro ma tupyenge e, fwooro ma kàñhe e, fwooro ma kini i; kini mii sí n-cyêe mu na ke, ma a sà ntèen lire e.

2 Mii sí mu pyi sùpyishi nijyahawa tu,

si jwó le mu á,

si mu mege pêe,

si sùpyire sannte pyi ti jwó ta mu cye kurugo.

3 Shin maha shin u à jwó le mu á ke,

mii sí jwó le urufol'á.

Nka shin maha shin u à mu cùmɔ lemε pi ke,

mii sí urufoo láŋa.

Mii sí jwó le ñŋke sùpyishiŋi pun'á,
mu cye kurugo.»

⁴⁻⁵ Ka Burama si ñkàre bà Kafoonji à yi jwo u á mε. U yyahafoonji jyaŋi Loti mú à kàre ná u e. Burama à yíri Kyaran k̀ini i mà u sh̀iŋi ta yyee beetaanre ná ke ná kan̄kuro, maa u cwonji Sarayi ná Loti ná pi cyeyaayi puni lwó, ná pi báarapyiibii puni, ná yaaga maha yaaga pi à ta Kyaran k̀ini i ke, maa fwor'a kàre ná y'e *Kana k̀ini i.

⁶ Pi à nɔ Kana k̀ini i ke, maa ñkàre fo Sikεmu k̀anhe e, fo M̀ori cibwɔhe cyage e. Lire t̀eni i, Kana shiinbii na mpyi k̀ini i.

⁷ Ka Kafoonji si uye cyêe Burama na, maa yi jwo u á: «Mii sí nde k̀ini kan mu t̀lug'á.» Ka Burama si sáraya tawwûgo yaa wani Kafoonji á, ŋge u à uye cyêe u na ke.

⁸ Maa yíri kuru cyage e mà kàre ñ̀nyyi woge e, Beteli can̄afyinmpe e. Maa v̀aan̄a baya kwòro Beteli k̀anhe ná Ayi woge shwòh̄on̄i i. Beteli à pyi can̄jacwumpe e, Ayi sí ñye can̄afyinmpe e. Ka u u núr'a sáraya tawwûgo yaa wani Kafoonji Kile á, maa u mεge p̀ee.

⁹ Maa yíri kuru cyage e mà kàre yyaha na, na nt̀en na wá Nεgevi síwage k̀anmpan̄ŋke na.

Burama à kàre Misira k̀ini i

¹⁰ Ñye lire t̀eni i, katibwòh'á cwo k̀ini na. Ka Burama si ñkàre *Misira k̀ini i, si sà t̀eenle pyi wani, ñaha na ye katege mpyi a p̀ee k̀ini i s̀èl'e.

¹¹ Pi ñijjỳibii Misira e, ka Burama si jwo u cwonji Sarayi á: «Mii à c̀e na mu lem'à ñwò s̀èl'e.

¹² Misira shiinbii ká mu ñya, pi sí n-jwo na mii cwonji u ñye mu, si mii bò, si mu yaha ñyii na.

¹³ Lire e, mii na mu ñáare, wuu aha nɔ wani, maa jwo na mu na ñye mii c̀on, bà pi si mpyi si mii c̀umɔ lemε ñwò mu kurugo, pi àha bú ñkwò na bò mε.»

¹⁴ Burama ná u cwonj'á nɔ Misira e ke, ka Misira shiinbii si li ñya na u cwonji lem'à ñwò s̀èl'e.

¹⁵ Misira saan̄ŋi, Farɔn fyèñwòh̄oshiinbii mú à u ñya, maa u kyaa jwo u á ke, ka pi i u lwó a kàre Farɔn bage e.

¹⁶ Lire e, ka Farɔn si Burama* c̀umɔ lemε ñwò Sarayi kurugo, maa mpàa ná sikyaa, ná ñiyyi, ná dùfaanya, ná bilinambaa, ná bilicyee, ná dùfan̄ŋcyee ná ñwòh̄on̄ya mú kan u á.

¹⁷ N̄ka Kafoonji Kile à pa yampime wá Farɔn ná u pyenge shiinbii na, Burama cwonji Sarayi kurugo.

¹⁸ Farɔn à li ñya amuni ke, ka u u Burama yyere, maa yi jwo u á: «Naha mu à pyi mii na amε ye? Naha na mu ñye a s̀eŋi jwo mii á na mu cwonji wi mà ye?»

¹⁹ Naha na mu à mii pyi na mu c̀on̄ŋi wi ye, maa mii yaha mii à u lwó a pyi na cwo ye? Ma cwonji we, u lwó a yíri naha!»

²⁰ Maa u shiinbii pyi na pi Burama ná u cwonji yige Misira k̀ini i, pi ná pi cyeyaayi puni.

13

Pyiŋkanni na Loti ná Burama à t̀een t̀een piye piye ke

¹ Ka Burama si yíri *Misira k̀ini i maa nta a kàre Nεgevi síwage e ná u cwonji ná u cyeyaayi puni i. Loti mú mpyi ná u e.

² Yatɔore ná wyérefyin̄ŋi ná s̀eŋŋi mpyi a ñyaha Burama á.

³ Lire k̀antugo, ka u u yíri Nεgevi síwage e na nt̀en na ñk̀eεge fo Beteli k̀anmpan̄ŋke na, fo cyage e u mpyi a fyánha a u v̀aan̄ŋke bayi kwòro ke, Beteli ná Ayi k̀anyi shwòh̄ol'e.

⁴ Cyage e u mpyi a fyánha a *sárayi tawwûge yaa ke, u à nɔ wani ke, maa Kafoonji Kile mεge p̀ee.

⁵ Loti u mpyi ná Burama e ke, u yatoore ná u pyenge shiinbii mpyi a ñyaha mú.

* **12:16** Farɔn: kuru mεge na mpyi p̀eene mεge ñkemu ku mpyi na leni Misira k̀ini saanbii puni na ke

⁶ Lire na, tatεeng' à cyére pi mú shuunni i, naha na ye pi cyeyaayi mpyi a nyaha sèl'e, pi mú shuunni mpyi na si n-jà n-kwú cyage ninjin i me.

⁷ Mà bâra lire na, *Kana shiinbii ná Perezi shiinbii mú na mpyi kuru cyage e. Canŋka, ka yogo si mpa yîri Burama yatonahabii ná Loti wuubii shwôhól'e, tatεenge kurugo.

⁸ Burama à lire nya ke, ka u u jwo Loti á: «Maye sanŋa yaha, Loti, wuu àha yogo yaha ku yîri mii ná mu shwôhól'e me, lire nyε me mii yatonahabii ná mu wuubii shwôhól'e me, naha na ye wuu na nyε cìnmpyii.

⁹ Kìn'à pêe. Nke puni nyε tatεenge mà? Ta wá wuu u ntèen tèn wuu mege cyeyi i. Kampyi kàmeni kànmpañke k'à mu táan, ta si wani, mii sí raa si kàniŋe woge na. Kàniŋe kànmpañke sí ká nta kuru k'à táan mu á, ta si wani, mii sí raa si kàmeni woge na.»

¹⁰ Ka Loti si nùŋke yîrig'a Zhuruden bafage wíi, lwôhe mpyi a nyaha kuru cyage e. Lire tèn i Kafoonji mpyi na sâha ŋkwò a Sòdumu kànhe ná Gómari kànhe jyà me, kuru cyage lemε mpyi a jwò fo mà sà nò Zowari kànhe na. K'à pyi mu à jwo Kafoonji cikôoge nisinaŋke ki, mu à jwo Misira kìn i.

¹¹ Loti à kuru nya ke, ka u u Zhuruden bafage puni lwó a pyi u wogo, maa ŋkàr'a sà ntèen kuru cyage e Beteli canŋafyinmpe e. Lire pyinŋkanni na, Burama ná Loti à tèn tèn piye piye.

¹² Ka Burama si ntèen Kana kìn i. Ka Loti si ŋkàr'a sà ntèen kuru bafage kànyi yà shwôhól'e, maa u vâanŋke bayi kwòro kwòro fo mà sà nò Sòdumu kànhe byanhampe e,

¹³ Sòdumu kànhe shiinbii mpyi shinmpii. Pi mpyi na kapegigii niŋyahagii pyi Kafoonji yyahe taan.

¹⁴ Loti ná Burama tεenŋkwooni kàntugo piye, ka Kafoonji Kile si jwo Burama á: «Burama, ma nyiigii yîrige niŋyiŋi na, cyage e mu nyε ke, tèn wani ma a wíi suumòkulo ná wòrokulo yyére, canŋafyinme ná canŋacwumò yyére.

¹⁵ Mu nyii wá kìn ndemu na ke, mii sí lire kan mu ná ma tülug'á tèekwòmbaa.

¹⁶ Mii sí mu tüluge nyaha bà nùŋke nticenŋi nyε me. Kàmpyi sùpya sí n-jà nùŋke nticenŋi tòrò, nyε, sùpya mú sí n-jà mu tüluge sùpyire tòrò.

¹⁷ Yîri ma a kìn jaare, ma a li tóonmpe ná li pèempe wíi, naha na ye mu á mii sí li kan.»

¹⁸ Ka Burama si vâanŋyi bayi kòŋgò, ma a sà ntèen Mamire cibwòyi cyage e, kuru cyage na nyε Eburon taan. Ka u u núr'a sàraya tawwùgo yaa wani Kafoonji mege na.

14

Burama à saanbii pi tòn maa Loti shwò pi na

¹ Nyε lire tèn i, Amurafeli à pyi Shiniyari kìn saanŋi, ka Ariyòki si mpyi Elasari kànhe saanŋi, ka Kidòlameri si mpyi Elami kìn saanŋi, ka Tideli si mpyi Golimi kùligii saanŋi,

² pire saanbii shiin sicyεeren' à wwò maa sà saanli kanŋkuro tòn. Pire saanbii meyi yi nyε nje: Sòdumu saanŋi Bera, ná Gómari saanŋi Birisa, ná Adima saanŋi Shinεyabi, ná Zeboyimi saanŋi Shemεberi, ná Bela kànhe saanŋi, Bela mege ku nyε Zowari niŋjaa ke.

³⁻⁴ Kuru kàshige nùŋke ku mpyi: yye ke ná shuunni funŋ'i, saanŋi Kedolameri na mpyi pire saanbii kanŋkuruŋi nùŋò na. Nka yyeeni ke ná taanre wuuni i, pi à nùŋò kyán u na, maa piye ta Sidimi bafage e. (Suumpe Lwôhe Nyii Yaaga Baa Woge ku nyε kuru cyage e niŋjaa.)

⁵ Lir' à pyi ke, yyeeni ke ná sicyεere wuuni i, ka Kedolameri ná u saanŋεebii si yîri, maa sí ta Arafayiti shiinbii na, lir' à pyi Asiteròti Karinayimu kànhe e, maa sí ta Zuzi shiinbii na mú, lir' à pyi Amu kànhe e, maa sí ta Emi shiinbii na mú, Shave Kiriayamu kànhe e.

⁶ Maa sí ta Kwori shiinbii na mú, pi nanyi shwôhól'e, na pi maha yire nanyi pyi Seyiri; maa pi kòr'a sà nò fo *Eli Paran taan, síwage ŋkère na.

⁷ Lire kàntugo, ka pi i mähana a kàre Enimishipati kànhe e, pi maha kuru pyi Kadeshi mú, maa Amaleki shiinbii tòn mú, maa sí ta pi kùligii puni na, ná Amari shiinbii, pire mpyi a tèn Kyazazòn Tamari kànhe e.

⁸ Nye Sɔdɔmu saanɔi, ná Gɔmɔri saanɔi, ná Adima saanɔi, ná Zeboyimu saanɔi, ná Bela kàñhe wuɔi ná pi maha kuru kàñhe pyi Zowari ke; pire saanbil'à bégel'a pa yyére kàshige mɛɛ na, Sidimi bafage e,

⁹ maa jwo na pire sí Elami saanɔi Kedolamɛri, ná Goyimi saanɔi Tidɛli, ná Shiniyari saanɔi Amurafɛli, ná Elasari saanɔi Ariyɔki tùn. Ka pire saanbii sicyɛɛrenɔi, ná pire saanbii kan̄kuruɔi si ntùyi taha piye na kàshige e.

¹⁰ Nye Sidimi bafage mpyi a jì mána lwəhe kacɛwɛyiyi na. Mà pi yaha kàshige na, ka Sɔdɔmu saanɔi ná Gɔmɔri wuɔi si fê, maa ntíg'a ñwəhə yire kacɛwɛyiyi i, ka pi sanmpii si fê a kàre ñanyɔi ñuɔi.

¹¹ Tèni i Kedolamɛri ná u fyèñwəhəshiinbil'à jà pi na ke, ka pi i Sɔdɔmu ná Gɔmɔri shiinbii nàfuuɔi ná pi ñwəlyɔi puni kul'a kàre.

¹² Burama yyahawuɔi jyanɔi, Loti u mpyi a tɛɛn Sɔdɔmu kàñhe e ke, ka pi i uru ná u cyeyaayi puni kul'a kàre piye cye e mú.

¹³ Ka nàñi wà si fê a shwə kàshige na, maa sà yire yyaha jwo Burama á. (Burama mpyi *Eburu shɔi nàñi wà.) Lir'à u ta u à tɛɛn Mamire cire cyage e. Mamire à pyi Amɔri u tɔluge shinɔi wà. Esikəli ná Anɛri mpyi u sɔnɛɛ. Pire mpɔi ná Mamire mpyi Burama wwoɔnɛɛ.

¹⁴ Tèni i Burama à lógo na u cɔnmpworɔi Loti na ñye cye e ke, ka u u u nàmbaabii pìi ñkwuu taanre ná ke ná baataanre bégele kàshige mɛɛ na, mpɔi pi à si u yabilɔi pyenge e ke. Ka pi i pire saanbii fyè tɔrə fo Dan kùluni i.

¹⁵ Ka u u u kàshikwəɔnbii taa kuruyo kuruyo, maa pire saanbii tùn numpilag'e, maa sí ta pi na, maa pi kər'a sà nɔ Kwoba kàñhe na, kuru kàñhe na ñye Damasi suumə kùlo kànmpañke na.

¹⁶ Maa mpa ná pire saanbii nàfuuɔi ñɔkuuɔi i ná u cɔnmpworɔi Loti ná u cyeyaayi puni ná cyeebii ná sùpyire puni pi mpyi a cù a kàre ke.

Melikisedeki à jwó le Burama á

¹⁷ Nye Burama à kər'a sà Kedolamɛri ná u saanɔnɛɛbii tùn maa sí ta pi na ke, u ñimpañi ka Sɔdɔmu saanɔi si fwor'a u ñùñə bē Shava bafage e. Pi mpyi a kuru ñke mɛge le Saanɔi Bafage.

¹⁸ Nye ka Salɛmu saanɔi Melikisedeki si mpa ná bwúuru ná *ɛɛɛɛn sinm'e Burama á, uru ñge sí na mpyi Kile ñɔyi wuɔi sáragawuɔi wà.

¹⁹ Ka u u jwó le Burama á, maa jwo

«Kile ñɔyi wuɔi

ná uru u ñye ñɔyiɔi ná ñɔñke yaafoonɔi ke,

uru u jwó le mu á, Burama.

²⁰ Kile ñɔyi wuɔi u kēe,

ñgemu u à mu zàmpɛɛnbii le mu cye e ke.»

Ka Burama si u cyeyaayi puni yahanɔi wwú mà kan Melikisedeki á.

²¹ Lire kàntugo, ka Sɔdɔmu saanɔi si jwo Burama á: «Nye na shiinbii kan na á, ma a ñkwôro ná na nàfuuɔi i.»

²² Ka Burama si u pyi: «Mii sí n-kâa Kafoonɔi Kile na, Kile ñɔyi wuɔi, ñɔyiɔi ná ñɔñke yaafoonɔi,

²³ na mii sɔ yafyin shwə mu na mɛ, ali diizi mɛɛ, lire ñye mɛ tanhaɔa mɛɛɛ, ñaha na ye ma hà bú ñkwə ñjwo na mu à mii Burama pyi yaarafoo mɛ.

²⁴ Mii sɔ yafyin shwə mu na mɛ, mii ñye a jwo nàñjiibil'á ñyɔi ñgemu lyi wani, ná mpɔi pi à kàre ná mii i kàshige takwəngɛ e ke, Anɛri, ná Esikəli, ná Mamire, pire mpɔi kɔni sí pi nàzhanɔi lwó.

15

Kile à tunmbyaara le ná Burama e*

¹ Nye ncyii karigii puni kántugo na, ka Kafoonji Kile si uye cyêe Burama na, maa jwo u á: «Burama, ma hà vyá me, mii u nye mu sancwənsiginji, mii sí kacənnji nijyahagii pyi mu á.»

²⁻³ Ka Burama si u pyi: «Kafoonji, mii Kilenji, pyà nye mii á me. Naha mu sí n-sii n-jà n-kan mii á, nkemu ku sí n-jà là nwə mii na ye? Mu nye a tülugo kan mii á me. Mii bilinani, Eliyezeri, u à si mii pyenge e, ná u tun'á yiri Damasi i ke, uru u sí n-pyi mii koolyini.»

⁴ Ka Kafoonji si Burama pyi: «Uru nge bà u sì n-pyi mu koolyini me, mu yabibiliñi sí pyàni ngemu si ke, uru u sí mu kəoge lyí.»

⁵ Lire kántugo, ka Kile si Burama yige ntàani na, maa yi jwo u á: «Burama, ma nùñke yirige ma a wərigii tərə kàmpyi mu sí n-jà, naha na ye mu tüluge mú sí nyaha amuni.»

⁶ Nye ka Burama si dá Kafoonji Kile nwə mugure na, ka Kafoonji Kile si jwo na u à tí u daniyani cye kurugo.

⁷ Lire kántugo ka Kafoonji si jwo u á sahanji: «Mii u nye Kafoonji, nge u à mu yige Uri kànhe e, Kalide kini i, maa nde kini kan mu á ke.»

⁸ Ka Burama si u pyi: «Kafoonji, mii Kilenji, naha ku sí li cyêe mii na, si mii pyi mii u dá li na, na nde kini sí n-pa n-pyi mii wuu ye?»

⁹ Ka u u jwo u á: «Yee taanre núcwo, ná yee taanre sikacwo, ná yee taanre mpápoo cū, ná kuumpaani ninjin ná mpánmpərəgə ninjaaga ninjin.»

¹⁰ Ka Burama si yire yaayi puni cū maa yi puni ninjin ninjinji taa ninke e, maa yi kwənyi yaha yaha yiye sicama na. Sañcyenre ti ke, u nye a tire kwəñ kwəñ me.

¹¹ Sañcyenre ti maha tiye nwə caa ná kyaare e ke, ka tire si wá na ntire yatəre nimbonte kurugo, ka Burama si wá na ti kəre.

¹² Nye canñanyiin'á pa a nkəege tacwuge e ke, ka Burama si nən'a cūnu. Ka numpini si u máhana ka u u fyá səl'e.

¹³ Ka Kafoonji si jwo u á: «Burama, li cè na canñka, mu tüluge sí n-kàre kini laber'e si sà mpyi nàmpwuun. Pi sí n-pyi bilii lire kini i, pi sí kànha fo si nə yee nkəwuu sicyere (400) ná.»

¹⁴ Nka kini li sí pi le tire bilere e ke, lire kini sí n-kyaala mii cye e, lire kántugo, mu tüluge sí n-yiri lire kini i ná nàfuubwəhe e.

¹⁵ Mu wi ke, mu sí n-kwū yeyinje e. Mu sí lyege lage kwə si nta nkəwū.

¹⁶ Mu tüluge bage sicyere woge, ku sí nuru n-pa naha, naha na ye kini sùpyire ti nye Aməri shiinbii ke, pi kapegigii ká nə tēgeni na, mii sí pi kərə.»

¹⁷ Nye canñanyiin'á cwo mà numpini lēñe tēni ndemu i ke, ka Kile si nanñyanhii pyi cyi i nānguruge yige marii n̄i na ntūli yatəre kyaare nintāare ná tiye shwəhəl'e.

¹⁸ Kuru canñke yabibiliñi i, ka Kafoonji si tunmbyaara le ná Burama e, maa yi jwo u á: «Mii sí nde kini kan mu tülug'á, mà lwə *Misira banji na, mà kàre babwəhe na, ná pi maha kuru pyi Efirati.

¹⁹ Keni shiinbii ná Kenizi shiinbii, ná Kadiməni shiinbii,

²⁰ ná Kyeti shiinbii, ná Perezi shiinbii, ná Arafayi shiinbii,

²¹ ná Aməri shiinbii, ná *Kana shiinbii, ná Girigashi shiinbii, ná Zhebusi shiinbii, pi à tēn kuru cyage e.»

16

Sumayila zini kani

¹⁻³ Nye Burama à nə yee ke na *Kana kini i, mà u cwəñi Sarayi ta u sàha nkəwə a pyà si u á me. Nye bilicwəñi wə na mpyi Sarayi á, u mege mpyi Agari, *Misira shin u mpyi u wi.

* 15: TUNMBYERE na nye mu à jwo kàaga, ti maha jà a pyi kanyi shuunni, lire nye me cevee shuunni shwəhəl'e;

Ka Sarayi si jwo Burama á: «Wíi, Kafoonji Kile à mii pyi cijirinε. Maye sanji yaha, ma a wwò ná mii báarapyinji i, li sí n-jà n-ta uru sí pyà si mii á.» Ka u u nεε Sarayi jwumpe na. Nyε Sarayi à u báarapyinji Misira shinji lwó lire pyinƙanni na, mà kan u poonji Burama á, u pyi u cwo.

⁴ Ka Burama si wwò ná Agari e, ka u u yyére. Tèni i u à li ta na ur'à yyére ke, ka u u wá na yyejyeere pyi ná u kàfeƙcwoŋi i.

⁵ Sarayi à lire nya ke, ka u u yi jwo Burama á: «Nde Agari à pyi mii na numε ke, lir'à fworu mu i. Mii à na bilicwoŋi kan mu á. U à uye nya u à yyére ke, ka u yyahe si jyè mii woge e. Nyε Kafoonji Kile u wuu láha wuye na!»

⁶ Ka Burama si Sarayi pyi: «Mu bilicwoŋi na nyε mu yahare e, nde l'à táan mu á ke, lire mu sí n-pyi u na.» Yir'à jwo ke, ka Sarayi si kyaayi shinji puni tège Agari juŋ'i, fo ka u u fê a fworu pyenge e mà kàre tatɔnge e.

⁷ Ka Kafoonji Kile Meleƙeŋi si Agari nya síwage e lùbiliŋi wà taan, uru lùbiliŋi na nyε Shuri síwage kuni taan.

⁸ Maa jwo Agari á: «Agari, Sarayi bilicwoŋi, taa mu à yîri ke, taa mu sì ke?» Ka u u jwo: «Mii na fî na kafeƙcwoŋi Sarayi yyaha na.»

⁹ Ka Kafoonji Kile Meleƙeŋi si jwo: «Núru ma a sì ma kafeƙcwoŋi yyére, ma a sà maye kan u á.

¹⁰ Mii sí mu tùluge nyaha, fo ku sì n-jà n-tòrɔ mε.

¹¹ Wíi, mu yacerewu u nyε,
mu sí n-si pùnambile,

ma a u mεge le Sumayila*

ƙaha na ye Kafoonji à mu nàvunŋɔ parage lógo.

¹² Uru pyàŋi sí n-pyi sige dùfaanŋa fiige,

U sí n-pyi sùpyire puni kàshifoo,

sùpyire puni mú sí n-pyi u kàshifoo.

U sí n-láha u cìnmpyiibii na.»

¹³ Ka Agari si jwo: «Ei! Sèe wi na nge u nyε na mii ƙaa ke, mii à uru nya la?» Maa kuru mεge le Kile na: «Kilenji u nyε na mii ƙaa ke».

¹⁴ Lire kurugo, Agari mpyi lùbiliŋi ngemu taan ke, uru mεg'à le Lakyayi Ɔrɔyi (kuru mεge ƙwɔhe ku nyε: «Ngemu u nyε nyii na ke, uru na mii ƙaa.») Uru lùbiliŋi na nyε Kadeshi kàŋhe ná Bεrɛdi kàŋhe shwɔhɔl'e.

¹⁵ Nyε puru ƙwɔhɔ na, Agari à pùnambile si Burama á. Ka u u li mεge le Sumayila.

¹⁶ Agari à Sumayila si Burama á, mà Burama shìŋi yaha yye beecyεere ná baani.

17

Burama mεg'à kèenŋ'à pyi Ibirayima.

¹ Nyε mà Burama shìŋi yaha yye beecyεere ná ke ná baaricyεere, ka Kafoonji Kile si núr'a uye cyêe u na, maa u pyi: «Mii u nyε Kile síŋi puni foo. Ta mii nyii wogigii kanni pyi tigire cyaga baa.

² Lire e, mà tàanna ná wuu *tunmbyaare e, mii sí mu tùluge nyaha sèl'e.»

³ Burama à yire lógo ke, ka u u ninƙure sín, maa nùŋke sôgo maa Kile pèe. Ka Kile si núr'a jwo u á sahanƙi

⁴ «Nyε wíi, tunmbyaare mii à le ná mu i ke, tire ti nyε nte: mu sí n-pyi sùpyishi ninyahawa tu.

⁵ Mu mεge saha sì n-pyi Burama mε. Ku sí n-kèenŋe n-pyi *Ibirayima (Ibirayima mεge ƙwɔhe ku nyε sùpyishi ninyahawa tu), ƙaha na ye sùpyishi ninyahawa sí n-fworu mu i.

⁶ Mii sí mu pyìibii nyaha sèl'e. Mu pyìibii sí n-pyi sùpyishiŋi ninyahawa, saanlii ninyahamii sí n-fworu mu tùluyi i.

* **16:11** Sumayila mεge ƙwɔhe ku nyε: «Kile à lógo»

⁷ Tire tunmbyaare sí n-kwôro mii ná mu shwǎhǎl'e, ti sí n-pyi mii ná mu tǔluyi shwǎhǎl'e tǐrigii puni i mú. Ti sí n-kwǎ mɛ. Lire kurugo, mii sí n-pyi mu ná ma tǔluyi u Kilenji.

⁸ *Kana kǐni i mu nyɛ nǐnjaa nǎmparantɛɛnre ke, mii sí lire kan mu ná ma tǔluy'á. Li sí n-pyi pi wuu tǐrigii puni i, mii sí n-pyi pi Kilenji.»

Kile à pùnampyire ñkwǎnñi shɛɛnre jwo Ibirayima á

⁹ Ka Kile si núr'a jwo *Ibirayima á sahanji: «Mu ná ma tǔluyi nǐmpaɲy'á yaa yii yákili yaha mii *tunmbyaare na, mà tàanna ná pi lyeɲwǎyi i.

¹⁰ Nde yii à yaa yii pyi mà yyaha tí ná tire tunmbyaare e ke, lire li nyɛ nde: mu ná ma tǔluyi nǐmpaɲy'á yaa yii a pùnampyire puni kwùun.

¹¹ Yii à yaa yii a ñkwùun, lire li sí n-pyi mii ná yii tunmbyaare tafyeenji.

¹²⁻¹³ Pùnampyire pun'á yaa ti kwǎn ti canzege canmpyibataanre wuuni na mà tàanna ná pi lyeɲwǎyi i. Bilibii pi à si mu pyɛnge e ná mpǐi mu à shwǎ ke, pire pun'á yaa pi *kwǎn. Lire e, tunmbyaare tafyeenji sí n-pyi yii sɛɛge na si li cyêe na ti sí n-pyi nǐñkwombaara.

¹⁴ Pùnambilini ndemu ká mpyi li nyɛ a kwǎn, maa uru fyèñi yaha u sɛɛge na mɛ, ur'á yaa u kǎr'a láha u kǐni shiǐnbii na, ñaha na yɛ u nyɛ a yákili yaha mii tunmbyaare na mɛ.»

Kile à Ishaka ziji kyaa jwo

¹⁵ Nyɛ puru ñwǎhǎ na, Kile à yi jwo *Ibirayima á sahanji: «Ma hà nǔru raa ma cwonji Sarayi yiri sahanji Sarayi mɛ. Numɛ u mɛge sí n-kêɛnñe n-pyi Sara*»

¹⁶ Mii sí jwó le u á, si pyà kan u á mu á. Mii sí jwó le u á si u pyi sùpyishi nǐnyahawa nu. Saanlii sí n-fworo u e mú.»

¹⁷ Ibirayima à puru lógo ke, ka u u nǐnkure sín maa ñùñke sôgo, maa Kile pêe. Maa ñcyàha maa jwo uye funñ'i: «Sùpyaɲi u à yyee ñkuu ta ke, dí uru sí pyà ta n-jwo yɛ? Sara shǐñi na nyɛ yyee beecyɛɛre ná ke, dí uru sí n-jǎ pyà ta n-jwo sahanji yɛ?»

¹⁸ Maa jwo Kile á: «Sumayila yaha u shì ta, ma a jwó le u á.»

¹⁹ Ka Kile si u pyi: «Mii à lógo mu ñwǎ na, ñka mu cwonji Sara sí n-sì pùnambile si. Ma a li mɛge le Ishaka. Mii sí n-kwôro na *tunmbyaare na ná u e, ná u tǔluge e. Tire tunmbyaare sí n-kwǎ mɛ.

²⁰ Sumayila wi ke, nde mu à ñáare u kyaa na ke, mii sí lire pyi mu á. Mii si jwó le á, si u pyiibii ñyaha, si u tǔluge ñyaha sèe sèl'e. U sí ñùñufee ke ná shuunni si, mii sí u pyi tǔlubwǎhǎ tu.

²¹ Ñka nde li nyɛ mii tǔnmbɛɛre e ke, pyàñi Sara sí n-si mu á yyeela numɛ cyiin ke, tire sí n-pyi mii ná ure shwǎhǎl'e mú.»

Ibirayima ñkwǎnñi kani

²² Nyɛ Kile à puru jwumpe jwo a kwǎ *Ibirayima á ke, ka u u yíri u taan maa dùgo nǐnyǐñi na.

²³ Nyɛ kuru canñke, Ibirayima à Sumayila *kwǎn, bilibii pi à si u pyɛnge e ná mpǐi u à shwǎ ke, maa pire kwǎn. Pùnambile maha pùnambile li nyɛ u pyɛnge e ke, Ibirayima à pire puni kwǎn, bà Kile à yi jwo u á mɛ.

²⁴ Ibirayima yabilñ'á kwǎn mà u shǐñi yaha yyee beecyɛɛre ná ke ná baaricyɛɛre.

²⁵ U jyaɲi Sumayila à kwǎn mà u shǐñi yaha yyee ke ná taanre.

²⁶ Nyɛ lire pyiñkanni na, Ibirayima ná u jyaɲi Sumayila à kwǎn cannugo.

²⁷ Bilinambaabii pi à si u pyɛnge e ná mpǐi u à shwǎ ke, u à pire puni kwǎn mú.

18

Sarayi mpyi a dá na uru si pyà ta mɛ

* 17:15 Sara mɛge ku nyɛ saanji pworonji

¹ Ncyii karigii puni kàntugo na, Kafoonji Kile à uye cyêe *Ibirayima na sahanjki Mamire cibwoyi taan. Pynjkanji na u à uye cyêe Ibirayima na ke, lire li nyε nde. Canjka, mà u nintεenji yaha u vāanņke bage jwōge na canvwuge tēni i,

² u à pa u nūņke yīrige, maa wíl'a nāmbaa taanre nya pi à yyére u yyetiimpe na. Tēni i u à pi nya ke; ka u u fê a pi nūņō bē, maa ninjzure sín pi taan maa nūņke sōgo, maa pi shéere,

³ maa jwo pi wà ninjkin á: «Mii nūņufoonji, kampyi mii kyal'à táan mu á, mii na mu jáare, mii u nyε mu bilinaņi ke, ma hà ntōro na pyenge taan mε.

⁴ Yii yyére, pi i mpa ná lwōhe e, yii tooyi si jyé. Yii i nō naha ņke cige jwōh'i.

⁵ Mii sí n-sà yalyīre cya mpa ņkan yii á, bà yii si mpyi si fānha ta si nta yii kuni lwó mε. Naha kurugo ye yii à tòro yii bilinaņi yyére.» Ka pi i jwo: «Li pyi amuni.»

⁶ Ka Ibirayima si fyāl'a jyè Sara fye e u vāanņke bage e, maa yi jwo u á: «Ta fyāa, maa mbyime yanyeyi taanre sūma, maa tātεenņye te.»

⁷ U à puru jwo ke, maa fê a kàre u kàcwōge na, maa u ninage sinmε woge kà cū mà kan u báarapyiņi wà á. Ka u u kuru bō, maa ku yal'a shwōhō fwōfwō.

⁸ Puru jwōhō na, ka Ibirayima si mpa ná nūjirintanhaga ná nimpuruge e, ná nūkyaaare nizhwōhōre e, mà pa yaha nāmbaabii taanreņi taan, maa yyére pi taan cige mbyimpe e, njyiņi ká ņkūuņō si wà kan pi á. Ka pi taanreņi si wá na lyí.

⁹ Ka pi i Ibirayima yíbe: «Taa mu cwōņi Sara nyε ke?» Ka u u pi pyi: «U na nyε naha vāanņke bage e.»

¹⁰ Ka pi wà ninjkin si jwo: «Nākaana nyε mε, mii sí nūru n-pa naha mu yyére yyeela numε cyiin. Lire sí mu cwōņi ta u à pūnambile si.»

Sara mpyi u poonji kàntugo, vāanņke bage e, marii puru jwumpε nūru.

¹¹ Lire tēni i, Ibirayima ná Sara mpyi a lyε sèe sèl'e. Sara pyítaani tēni mpyi a tòro.

¹² Nyε Sara à yire lógo ke, ka u u jcyāha uye funņ'i. Maa jwo: «Tatange ņkire mii ninjyenkwōņi saha sí n-ta nāņkwu i fo si zā nō pyà nta na ye? Mii pyengefoo mú à lyε.»

¹³ Ka Kafoonji si jwo Ibirayima á: «Naha kurugo Sara à cyāha uye funņ'i, maa jwo na uru ninjyenkwōņi saha si n-jà pyà ta sēenji na mà ye?»

¹⁴ Kani ndire li sí n-jà n-waha fo si Kafoonji, mii Kile jà ye? Yyeela numε cyiin, mii sí n-pa mu yyére. Lire sí mu cwōņi Sara ta u à pyà ta.»

¹⁵ Puru jwump'á jwo ke, ka Sara fyagara wuņi si yi kyáala maa jwo: «Mii nyε a cyāha a dε!» Ka Kafoonji Kile si jwo: «Mu à sāa cyāha.»

Ibirayima à Kile jáare Sōdōmu kànhe zhwoņi kyaa na

¹⁶ Nyε lire kàntugo, ka pire nāmbaabii taanreņi si yīri na ņkēge maa dùgo ņanņke kà na maa Sōdōmu kànhe kànmpañke wíi. Ka *Ibirayima si pi tūugo.

¹⁷ Ka Kafoonji Kile si uye yíbe: «Nde mii sí n-pyi Sōdōmu ná Gōmōri kànyi na ke, tá mii à yaa mii u lire ņwōhō Ibirayima na bε?»

¹⁸ Naha na ye nākaana nyε sī mε, Ibirayima sí n-pyi tūlubwōhō tu, kuru tūluge fānhe sí n-pēe. Dīnyε tūluyi sanņyi sí jwó ta u cye kurugo.

¹⁹ Mii à u cwōnrō bà u si mpyi si yi jwo u pyībii ná u pyenge shiinbil'á mpii pi na ma u kàntugo ke, na pi à Kafoonji, mii Kile kuni jāare li jāareņkanni na, pi à li jāare ntīiņi ná sēenji ņuņ'i. Lire ká mpyi, mii à kyaa maha kyaa jwōmεε lwó Ibirayima á ke, mii sí lire pyi u á.»

²⁰ Lire kurugo, Kafoonji à jwo Ibirayima á: «Sōdōmu kànhe ná Gōmōri kànhe shiinbil'à lawwuge ņkemu ta ke, kur'à pēe fo mà tòro, pi kapegigil'à nyaha sèe sèl'e.

²¹ Lire na, mii sí n-tīge n-sà wíi, l'aha nta nje pi na yu pi na ke, yire na ntūuli yi jwuņkanni na, sēenji na, si jçè.»

²² Ka nāmbaabii shuunniņi sanmpii si yīri Ibirayima taan mà kàre Sōdōmu kànha kànmpañke na. Nka Ibirayima ninjyéreņ'á kwōro Kafoonji yyaha taan.

²³ Maa file u na maa jwo: «Mu sí jçε shiincεenmpii ná shiinmpiibii shi bō sijcyan la?»

²⁴ Li sí n-jà n-ta shiincéenmii beeshuunni ná ke na nyε kànhe e. Mu sí nyε pire shi bò mú la? Mu sì kànhe yaha wani pire mpíi kurugo mà?

²⁵ Mà shiincéenmpíi ná shiínmpíibii puni shi bò sijn cyan, lire nyε mε mà pi sàranj tãanna, mii à cè na mu sì n-sì nyε lire shinj i mε. Mu u nyε dijnyεni sùpyire puni sàrafoonj mà tãanna ná pi kapyiin kil'e ke, mu sí n-jà n-pyi na mu nyε a kacenni cè a wwû kapiini i mà?»

²⁶ Ka Kafoonj si u pyi: «Mii aha shiincéenmii beeshuunni ná ke ta Sòdòmu i, mii sí kànhe puni yaha wani pire mpíi kurugo.»

²⁷ Ka Ibirayima si u pyi: «Mii kàfoonj, mii à cè na mii nyε yafyin mu taan mε, nka mii na mu jáare ma a na yaha si jwo sahanjki.

²⁸ Li sí n-jà n-ta kànhe shiincéenmpíi nyε a beeshuunni ná ke kwò mε. Shiin kanjkuro sí n-jà n-fô. Nyε kanjkuro kanna ká fô shiín beeshuunni ná kenj i, pire kanjkuruj kurugo mu sí kànhe puni shi bò la?» Ka u u jwo: «Mii aha beeshuunni ná kanjkuro ta, mii sí kànhe yaha wani pire mpíi kurugo.»

²⁹ Ka Ibirayima si núr'a jwo: «Li sí n-jà n-ta kànhe shiincéenmpíi nyε a tòro beeshuunni na mε.» Ka Kafoonj Kile si jwo: «Pire mpíi kurugo mii sì yaaga pyi kànhe na mε.»

³⁰ Ka Ibirayima si núr'a jwo: «Mii kàfoonj, ma hà lùuni yîrige na taan mε. Mii sí n-jwo sahanjki, l'aha nta kànhe shiincéenmpíi pun'à bê benjaaga ná ke na de?» Ka u u jwo: «Mii aha benjaaga ná ke ta wani, mii sì yaaga pyi kànhe na mε.»

³¹ Ka Ibirayima si jwo: «Mii kàfoonj, mii na mu jáare si jwo sahanjki, li sí n-jà n-ta kànhe shiincéenmpíi pun'à bê benjaaga na?» Ka u u jwo: «Pire benjaaganj kurugo, mii sì kànhe shi bò mε.»

³² Ka u u núr'a jwo: «Mii kàfoonj, ma hà lùuni yîrige na taan mε, mii jwumpe sí n-yyére nke cyage e. Nyε kànhe shiincéenmpíi puni ká mpyi ke de?» Ka u u jwo: «Pire kenj kurugo, mii sì kànhe shi bò mε.»

³³ Kafoonj Kile à jwo a kwò ná Ibirayima e ke, maa yîri u taan. Ka Ibirayima si núr'a kàre u pyenge.

19

Kile à Loti shwò maa Sòdòmu ná Gòmòri shi bò

¹ Nyε pire *Kile mεlekεebii shuunninj pi à yîri *Ibirayima yyére ke, pir'à nò Sòdòmu i kuru canjke yàkonjke. Maa Loti nintεenj ta kànhe shiínbii piyetaabenjke e. U à pi nya ke, ka u u yîr'a pi nùnjò bê. Maa ninj kure sín, maa nùnjke sògo, maa pi shéere.

² Maa jwo: «Mii nùnjufēebii, mii na yii jáare, yii sumbage lēnj mii, yii bilinanj, pyenge e, si lwòhe kan yii á, yii i yii tooyi jyé, yii i shwòn naha. Nùmpañja nyεsòoge na, yii i ntòro ná yii kùsheeni i.» Ka Kile mεlekεebii si u pyi: «Ŋnhò, wuu sí n-shwòn naha cyíinj na.»

³ Ka Loti si yi jwo a waha pi á, fo pi à kàr'a sà shwòn u pyenge e. Maa njyì nintan shwòhò, maa bwúuruñj ninjirimbaañj wà yaa, ka pi i lyî.

⁴ Mà nàmpwuunbii yaha sínimbaa, ka Sòdòmu kànhe shiínbii si mpa pyenge kwûulo. Nànjiibii ná nànkolyēebii puni na mpyi wani.

⁵ Ka pi i Loti yyere maa yi jwo u á: «Nàmpwuunbii pi à sumbage lēnj mu pyenge e nke numpilage e ke, taa pi de? Pi yige naha, wuu u pi shwòn!»

⁶ Ka Loti si fwor'a pa pi fye e cyíinj na, maa tajyìge njwòge shwòhò nàmpwuunbii na.

⁷ Maa jwo sùpyir'á: «Mii cìnmpyiibii, mii à yii jáare, yii àha kapii pyi pi na mε.

⁸ Mii pùcerii shuunni na nyε naha, pi sàha nàmbaa cè mε, mii sí pire yige yii á, nde l'à táan yii á ke, yii i lire pyi pi na. Yii àha yaaga pyi mii nàmpwuunbii na mà dε!»

⁹ Ka kànhe shiín si jwo Loti á: «Mu u yîr'ani dε!» Ka pìi si jwo: «Yii pi nge nànj wíi dε, uru nàmpwònñj u à núr'a kēennε na *saliyanj cyère wuu na numε!» Ka pi i jwo Loti á: «Mu aha mpyi mu nyε a yîri wuu yyaha na numε mε, nde wuu sí n-pyi mu na ke, lire sí n-pi mà

tòro nàmpwuunbii wuuni na.» Pi à yire jwo ke, maa Loti ṛṛṛṛ'a lwó wani fànhe e, maa file na pire na si pyenge ṛwṛge kebe.

¹⁰ Lire tēni i, ka Kile mēlēkēebii mú shuunniṛi si pyenge múgo, maa Loti cū a lēṛe ku funṛke e, maa ku shwṛhṛ.

¹¹ Sùpyire puni ti mpyi pyenge ṛwṛge na ke, mēlēkēebil'à tire puni pyi fyinmii, nàṛjii bâra nàṛkolyee na. Pi à pyi fyinmii ke, ka pi i pyenge ṛwṛge cya a kànha.

¹² Ka Kile mēlēkēebii mú shuunniṛi si jwo Loti á: «Mu nafeebii, mu pùnampyire, mu pùceepyire, shin maha shin u ṛye mu sùpya ke, pi puni yige ṛke kànhe e.

¹³ Wuu sí ṛke kànhe shi bṛ, ṛaha na ye tigre pi na ṛcyáan ku shiinbii na ke, tire tìgir'à pēe sèl'e Kafoonṛi Kile yyahe taan. Lire e, u à wuu tun wuu u pa ku shi bṛ.»

¹⁴ Ṛye ka Loti si fworò mà kàr'a sà jwo ná u pùcēribii tanambaabil'e, maa jwo pi á: «Yii fworò ṛke kànhe e, ṛaha na ye Kafoonṛi Kile sí n-pa ku shi bṛ!» Ṛka pire mpyi a li yaha bàhaga na u ṛye.

¹⁵ Ṛye ṛyèkwṛng'à nṛ ke, ka Kile mēlēkēebii si li jwo a waha Loti á sahaṛki: «Yīri wahawaha, ma a ma cwonṛi ná ma pùceepyire mú shuunniṛi cū cyege na, bà pi si mpyi pi àha bú ṛkwú ná kànhe e tasógoge e mē.»

¹⁶ Ṛye Kile mēlēkēebil'à li ṛya pi à ṛṛṛe karigii tapyige e ke, ka pi i Loti cū cyege na, ná u cwonṛi ná u pùceepyire mú shuunniṛi, maa fworò ná pi e mà sà yaha kànhe kàntugo, ṛaha na ye Kafoonṛi Kile la mpyi si pi shwṛ kwùṛi na.

¹⁷ Pi à fwor'a kwṛ kànhe e ke, ka Kile mēlēkēṛi wà si jwo: «Yii a fī shwomṛ. Yii àha raa wí kàntugo mē. Yii mú sí kà n-yyére ṛke bafage cyage k'e mē. Yii a fī, yii a si ṛaṛyi cyage e, bà yii si mpyi si shwṛ kwùṛi na mē.»

¹⁸ Ka Loti si jwo: «Aa! mii ṛṛṛufoonṛi, wuu sí n-jà kuru cyage ta la?

¹⁹ Mu à ṛwṛ wuu na, maa wuu ṛṛṛaara ta mà nṛ fo naha, ṛka wuu sì n-jà n-fē nṛ ṛaṛyi cyage e mē, ṛaha na ye mà jwo wuu nṛ wani ke, kakyaare sí n-pyi, wuu sí n-kwù.

²⁰ Kànhe kà ku ṛke, kuru laage ṛye a tṛṛn mē. Wuu sí n-jà n-fē nṛ wani, si sà ṛwṛhṛ, kuru kànhe mú ṛye a pēe mē. Yii yiye sanmii yaha, yii kuni kan wuu á, wuu sà ṛwṛhṛ wani lire kànbileni na. Kànbwṛhṛ bà mo. Yii wuu yaha wuu sà wuye shwṛ wani.»

²¹ Ka Kile mēlēkēṛi si jwo Loti á: «Ṛye mii sí nde kani niṛkin pyi mu á sahaṛki. Kànhe kyaa mu à jwo ke, mii si yaaga pyi ku na mē.

²² Yii a fyáa, yii sà ṛwṛhṛ wani, ṛaha na ye ná yii ṛye a nṛ wani mē, kuni ṛye a kan mii á mii i jà a yafyin pyi mē. Loti à kuru kànhe yyere nimbilere, lire e, kuru kànhe mēg'à le Zowari. (Zowari mēge ṛwṛhe ku ṛye nimbilere.)

²³ Loti tēnṛni Zowari kànhe e, lir'à bē ná canṛaṛyiini tēefworoni i.

²⁴ Lire tēni i, ka Kafoonṛi Kile si nage ná ṛkiriginṛi tūrige Sṛṛṛmu ná Gṛmṛri ṛuṛ'i zàṛpya fiige. Kafoonṛi yabilinṛi u à lire pyi.

²⁵ Maa yire kànyi puni shi tò, ná bafage, ná ku kànyi shiinbii puni, ná yaaga maha yaaga ku mpyi a fyīn kuru ṛṛṛke na ke, yire pun'á sùugo kuru nage cye kurugo.

²⁶ Ṛye pi niṛkàribii na, Loti cwonṛ'à yyaha kēṛṛṛ'a wí kàntugo. Ka u u ṛkēṛṛṛ'a pyi suuṛkunṛṛṛ sùpya fiige.

²⁷ Ṛye kuru canṛke ṛyēsṛṛge na, cyage e Ibirayima à jwo ná Kafoonṛi i ke, ka u u yīr'a kàre wani kuru tanuge e.

²⁸ Maa ṛṛṛke yīrig'a wí Sṛṛṛmu ná Gṛmṛri kànyi ná kuru bafage kàṛṛpanṛke puni i. Maa naṛgurugo ṛya ku u yīri ṛṛṛke na, mu à jwo maan naṛgurugo.

²⁹ Canṛke Kile mpyi na kuru bafage kànyi sùuge ke, u funṛk'à cwo Ibirayima na, maa Loti shwṛ nage na. Lire pyiṛkanni na, kànyi na Loti mpyi a tēn ke, nag'à yire puni shi tò.

Loti ná u pworibii shuunniṛi kani

³⁰ Ṛye Loti ṛye a ṛen'a kwōro Zowari kànhe e mē, maa ṛkàr'a sà ntēn ṛaṛke kàṛṛpanṛke na, ṛaha na ye u mpyi na fyáge. U ná u pworibii mú shuunniṛ'à sà ntēn ṛaṛke wyige k'e.

³¹ Canḡka, Loti pworonji ninjyêḡ'à jwo nimbilen'á: «Wuu tun'á lye, nò mú sî nyε naha ḡgemu u sí wuu lèḡe nàmbaga na, bà li nyε cyeyi puni i mε.

³² Wuu *ερεzen sinmε kan u bya, bà u funḡke si mpyi si wùrugo mε. Lire ká mpyi, wuu u wwò ná u e, bà wuu si mpyi si pyi ta wuu tunji tùluge kà mpîni mε.»

³³ Kuru canḡke numpilage e, ka pi i sinmpe kan pi tun'á. P'á u cyán ke, ka pworofoonji ninjyêḡi si sà sínni ná u e. Nka tufoonji nyε a u tèesinnini ná u tèeyirini cè mε.

³⁴ Nyèḡ'à múgo ke, ka mucwofoonji si còonfoonji pyi: «Pìlaga mii à sínni ná wuu tunji i. Ninjaa numpilage e, wuu sinmpe pà kan u á, u àha bya a wùrugo, mu sí n-sà sínni ná u e, bà mu mú si mpyi si pyàḡi wà ta, wuu tunji tùluge kà mpîni mε.

³⁵ Kuru canḡke numpilage e, ka pi i sinmε kan tufoon'á sahaḡki, ka u u bya fo mà wùrugo. Ka pworofoonji nimbileni si sínni ná u e. Tufoonji nyε a u tèesinnini ná u tèeyirini cè mú mε.

³⁶ Nyε amuni Loti pworibii mú shuunnin'á lahiḡii lwó u á.

³⁷ Ka pworofoonji ninjyeni si si pùnambile na, maa u mεge le Mwabi. (Mwabi mεge ḡwòhe ku nyε: «Tufoon'á laa tèḡe u na.») Uru u nyε Mwabi shinji tulyage fo mà pa nò ninjaa na.

³⁸ Ka còonfoonji si si pùnambile na mú, maa u mεge le Beni Ami*. Uru u nyε Amòni shinji tulyage fo mà pa nò ninjaa na.

20

Abimεlεki à Ibirayima cwonji Sara kwòḡn a lwó si mpyi u cwo

¹ Nyε ka *Ibirayima si yîri u tatεεḡnyεge e, mà sà ntèen Nεḡevi síwage yyére, Kadeshi kànhe ná Shuri kùluni shwòhòl'e. Puru ḡwòhò na, u à tεenle pyi Gerari i mú.

² Nyε u à nò wani ke, maa yi jwo sùpyir'á na Sara na nyε uru còon. Canḡka, ka Gerari saannji Abimεlεki si Sara ḡya maa u lwó si mpyi u cwo.

³ Numpilage k'e, ka Kile si uye cyèe Abimεlεki ná ḡòḡge k'e, maa yi jwo u á: «Abimεlεki, mu sí n-kwù, ceenji mu à lwó ke, nò na nyε u á.»

⁴ Nyε lir'á ta Abimεlεki sàha ḡkwò a wwò ná Sara e mε. Ka u u jwo Kile á ḡòḡge e: «Kafoonji, mu sí ḡεε mii ná na tùluge shi bò mà li ta wuu nyε a kapii pyi mà?

⁵ Nàḡi yabilinji bà u à mii pyi na uru còon wi mà? Ka ceenji mú si jwo na uru yyahafoo wi mà? Mii à nde kani pyi ná funvyinge e, mii nyε a kapii pyi mà de!»

⁶ Ka Kile si yi jwo Abimεlεki á kuru ḡòḡge ninḡkinḡi i: «Mii à cè na mu à nde kani pyi ná funvyinge e, na mu nyε a kapii pyi mε, lire na mii nyε a ḡen'a mu yaha mu u wwò ná ceenji i, si ḡkwò kapii pyi mε.

⁷ Numε, nàḡi cwonji kan u á. U sí ḡwó le mu á bà mu si mpyi si shwò kwùḡi na mε, ḡaha na ye Kile sùpya u nyε u wi. Nka mu aha mpyi mu nyε a u cwonji kan u á mε, li cè na mu ná ma pyεḡe shiinbii puni sí n-kwù.»

⁸ Ka Abimεlεki si yîri kuru ḡyεḡòḡge na, maa u bilibii puni yyere, maa yi yyahe jwo pi á. Pir'á yi lógo ke, ka pi i fyá sèl'e.

⁹ Ka Abimεlεki si Ibirayima mú yyere, maa u pyi: «Naha shi mu à pyi wuu na amε ye? Lire tèni i ke, kapiini ndire mii à pyi mu na, fo mà pa nò mu u ḡke lawwuge fiige nò mii ná na kìnì shiinbii na ye? Nde mu à sà a pyi amε ke, li nyε a sîi kapyii mε.

¹⁰ Naha na mu à nde pyi ye?»

¹¹ Ka Ibirayima si jwo: «Mii mpyi na sòḡḡi na sùpya nyε a sîi nde kìnì i ḡgemu u na Kile père mε. Maa li yaha naye funḡ'i, na pi sí mii bò na cwonji kurugo. Lire na, mii à jwo na mii còon wi.

¹² Lire na li wuuni mú i, mii còon mú wi de! Wuu na nyε tu na, ḡka wuu nyε nu na mε. Mii cwo mú sí u nyε u wi.

* 19:38 Beni Ami mεge ḡwòhe ku nyε: «Mii cìḡmpyibii pyàḡi».

¹³ Lire kurugo, canŋke Kile à mii yige na tupyenge e ke, mii à yi jwo Sara á: «Nde mii na náare mu á ke, wuu aha nò cyaga maha cyag'e, ma a yi jwo sùpyir'á na mii na nyé mu yyahafoo.»

¹⁴ Ka Abimelēki si sikyaa ná mpàa ná n̄iyē, ná bilinambaa ná bilicyee kan Ibirayima á, maa u cwonji Sara n̄uruj'a kan u á.

¹⁵ Maa jwo Ibirayima á: «Mii k̄ini li nde mu taan, cyage k'à mu táan ke, sà nt̄ēn wani.»

¹⁶ Maa jwo Sara á mú: «Mii sí wȳēfyin̄ji darashii kampwoo kan mu yyahafoon'á, lire li sí li cȳē na mu z̄ov̄yinre wu u nyé nde kani i, mu shiinbii puni nyii na.»

¹⁷ Ka Ibirayima si jwó le Abimelēki á, ka Kile si u c̄uñɔ, maa u cwonji ná u bilicyeebii puni c̄uñɔ, ka pi i jà a pȳi si sahan̄ki,

¹⁸ Jaha na yē Kafoonji Kile mpyi a zimbaa yama yaha u pyenge shiinbii na, Ibirayima cwonji Sara ŋkw̄n̄ njwonji kurugo.

21

Ishaka ziji kani

¹ Nyé Kafoonji Kile mpyi a jwumpe mpemu jwo Sara á ke, u funɔ mpyi a wwò puru na mē. Pȳàn̄ji jw̄m̄ēni u mpyi a lwó Sara á ke, u à lire funɔ.

² T̄ēni kyaa Kile mpyi à jwo *Ibirayima á ke, lir'á nò ke, ka Sara si laa lwó maa p̄nambile si Ibirayima nijyēñkwon'á.

³ Nyé lire p̄nambilini Sara à si ke, ka Ibirayima si li mege le Ishaka.

⁴ Ishaka ziji canmpyibaataanrewuni na, ka Ibirayima si u *kw̄n̄, bà Kile mpyi a fȳanha a yi jwo u á mē.

⁵ Ibirayima na mpyi yyee ŋkuu u jyanji Ishaka t̄ēsiini i.

⁶ Ka Sara si jwo: «Ei! Kile à funntanga ná katanra kyaa pyi mii á nde dē!* Shin maha shin ká li lógo, urufoo funŋke sí n-táan s̄èl'e.»

⁷ Ka Sara si n̄ur'a jwo: «Jofoo u mpyi si j̄ē njwo Ibirayima á na Sara na sí p̄nambile si fo si jirini kan u ŋw̄ɔ yē? Nka kuru canŋke ku nyé nijjaa, mii à p̄nambile si u nijyēñkwon'á.»

Ibirayima à u cwonji Agari ná u jyanji Sumayila yaha

⁸ Nyé pȳàn'á pa lyē a nò láhama jirimē na ke, ka *Ibirayima si j̄ȳi nijyahawa shw̄h̄o maa katáan nimbwoo pyi.

⁹ P̄nambilini *Misira shiinbii pworonji Agari à si Ibirayima á ke, ka Sara si lire j̄ya li i Ishaka fw̄h̄e.

¹⁰ Maa jwo Ibirayima á: «ŋge bilicwonji ná u jyanji k̄ɔɔ, jaha na yē u ná mii jyanji Ishaka nyé a yaa pi wwò k̄ɔɔge na mē.»

¹¹ Puru jwump'á waha Ibirayima na s̄èl'e, jaha na yē Sumayila mú nyé u pȳàn̄ji wà.

¹² Nka Kile à jwo Ibirayima á: «Ma hà mpe jwumpe waha maye na mē. Sara ká yaaga maha yaaga cya mu á mà yyaha tí ná bilicwonji ná u jyanji i ke, ma a lire pyi u á. Jaha na yē t̄uluge jw̄m̄ēni mii à lwó mu á ke, Ishaka e kuru sí n-fworo

¹³ Nka mu bilicwonji jyanji wi ke, mii sí supyishin̄ji wà yige u e mú, jaha na yē mu jya wi.»

¹⁴ Kuru canŋke n̄umpan̄ja nȳēs̄ɔge na, Ibirayima à ȳiri maa yalȳire kan Agari á, maa lw̄he le b̄ul'i mà kan u á mú, maa pȳàn̄ji kan u á, maa u k̄ɔɔ, ka u u ŋk̄àr'a sà a jaare na mâre Berisheba síwage e.

¹⁵ Lw̄h'á kw̄ ke, ka Agari si pȳàn̄ji yaha tahe kà jw̄h'i.

¹⁶ Maa nt̄ēn u yyetiimpe na mà laaga ww̄u m̄eterii lada fiige, jaha na yē u la mpyi si u jyanji j̄ya takw̄ge e mē. Ú à t̄ēn wani ke, maa wá na m̄ē s̄úu fo na ŋkw̄uli.

* 21:6 Ishaka mege jw̄he ku nyé: «katanra».

17 Ka Kile sí pyàñi mɛɛni lógo. Ka Kile Mɛlɛkɛñi si ntɛɛn nìjnyìñi na, maa Agari yyere maa yi jwo u á: «Agari, naha k'à pyi ye? Ma hà vyá mɛ, naha na ye Kile à pyàñi mɛɛni lógo mà u yaha tahe jwɔh'i.

18 Yìri, ma a ma jyañi lwó, ma a u cù ná cyeyi shuunniñi i. Mii sí sùpyishi nìnyahawa yige u e.»

19 Ka Kile si Agari jyyiigii múgo, ka u u lùbilingi wà jya maa kuru lwɔhe kà kwó a le u bùlunji i mà pa ñkan pyàñ'á, u a bya.

20-21 Ka Kile si pyàñi jwɔhɔ tò, ka u u mpa lye maa ntɛɛn Paran síwage e, maa mpa mpyi lùuzu nìjncɛnɛ ná sintaage e. Ka u nuñi si u pyi u à Misira kìni shiinbii pworonji wà lɛnɛ.

Ibirayima ná Gerari saanji Abimɛlɛki kàage

22 Canñka, Abimɛlɛki à pa ná u kàshikwɔɔnbii jùñufoonji Pikɔli i, si jwo ná *Ibirayima i. Maa jwo u á: «Mii à li jya na Kile jye ná mu i ma karigii puni i.

23 Jye numɛ, mii la jye ma a ñkâa Kile na mii á na mu sì jɛɛ mii Abimɛlɛki, lire jye mɛ mii tùluge jwɔhɔ yaha, si kapii pyi wuu wà na mɛ, na mu sí raa kacɛnñkii kanni pyi mii na, s'a cyi pyi kìni i mu jye nàmpantɛnre e ke, bà mii à fyânha a cyi pyi mu á mɛ.»

24 Ka Ibirayima si jwo: «Mii sí n-kâa lire na.»

25 Ñka bèɛnñke Abimɛlɛki báarapyiibil'á shwɔ Ibirayima na ke, u à Abimɛlɛki cêɛge lire na.

26 Ka Abimɛlɛki si Ibirayima pyi: «Mii báarapyiñi u à lire pyi ke, mii jye a u cè mɛ, mu sí jye a yi jwo mii á mɛ. Nijjaa mii à yi lógo.

27 Ka Ibirayima si mpàa ná sikyaa ná nìyi kan Abimɛlɛki á, ka pi i wwojɛɛge le piye shwɔhɔl'e.

28 Lire jwɔhɔ na, ka Ibirayima si mpàayaali baashuunni wwû u mpàabil'e mà yaha piye.

29 Ka Abimɛlɛki si u yíbe: «Naha na mu à mpii mpàabii baashuunniñi wwû mà yaha ñkèrè na ye?»

30 Ka u u jwo: «Mu aha jɛn'a mpii mpàabii shwɔ mii cye e, lire li sí li cyêe na mii u à ñke bèɛnñke tũgo.»

31 Lire e, pi à kuru cyage mɛge le Berisheba, naha na ye kuru cyage e Ibirayima ná Abimɛlɛki à kâa piy'á.†

32 Tèni i pi à kâa piy'á mà kwò ke, ka Abimɛlɛki ná u kàshikwɔɔnbii jùñufoonji Pikɔli si nùr'a kàrè Filisiti shiinbii kìni i.

33 Ka Ibirayima si támara cige cɛnɛ Berisheba i, maa Teekwombaa Kafoonji Kile mɛge pêe.

34 Lire kàntugo, ka u u ntɛɛn nàmpantɛnre e mà mɔ Filisiti shiinbii kìni i.

22

Kile à Ibirayima kàanmucya a wíi

1 Jye jcyii karigii puni kàntugo, Kile à *Ibirayima kàanmucya mà wíi. Pyyiñkanni na u à u kàanmucya ke, lire li nde.

Canñka Kile à u yyere: «Ibirayima!» ka u u jwo: «Yo! Mii u ñge.»

2 Ka Kile si yi jwo u á: «Mu jyañi nìjkinñi, Ishaka kyaa l'à táan mu á ke, ta sì ná u e Mɔriya kìni i. Mii sí ñanñke kà cyêe mu na, mu aha nɔ wani, ma a u pyi sárage nizógogo kuru cyage e.»

3 Ka Ibirayima si sôl'a yíri, maa u dùfaanñke kà cù, maa u báarapyiibii pi shuunni yyere ná u jyañi Ishaka. Maa kàñciyi yà jya maa yire lwó na ñkèɛge sárage tawwúge e, cyage kyaa Kile à jwo u á ke.

4 Canmpyaa taanre jara pi à pyi. Canntanrawoge, ka Ibirayima si jùñke dùrug'a wíl'a kuru cyage jya tatɔnɛge e.

† 21:31 Berisheba mɛge jwɔhe ku jye: «kàaga bèɛnñɛ» lire jye mɛ: «baashuunni bèɛnñɛ».

⁵ Maa jwo u báarapyiibil'á: «Yii tèn naha ná dùfaan̄ke e. Mii ná na pyà̄ni sí n-kàre ñan̄ke ñun̄'i zà Kile p̄e. Wuu aha ñkwò, wuu si núru n-pa.»

⁶ U à yire jwo ke, maa ntíl'a u jyan̄i tugo sárage súugo súugo kàn̄ciyi na, maa na ná ñwò lwó, ka pi i wá na ñaare na ñk̄ēge s̄iñcyan kuru cyage e.

⁷ Ka Ishaka si jwo u tun̄'á: «Baba!» ka Ibirayima si jwo: «Yo, na jya.» Ka Ishaka si jwo: «Nage ñye wuu á, kàn̄ciyi mú ñye wuu á, ñka mpàbilini li sí n-pyi sárage ke, taa lire si ñye ke?»

⁸ Ka Ibirayima si jwo: «Mpàbilini li sí n-pyi sárage ke, Kile yabilin̄i u sí yire cwònrò.» Ka pi mú shuunni si wá na ñk̄ēge.

⁹ Cyage Kile mpyi a cyèe pi na ke, pi à nò wani ke, ka Ibirayima si sárage tawwûge yaa, maa kàn̄ciyi dùrugo ku ñun̄'i. U à kwò ke, maa u jyan̄i Ishaka cû a pwò, mà dùrugo ku ñun̄'i kàn̄ciyi na.

¹⁰ Maa ñwòni wwû si ntè̄ge raa u jyan̄i k̄nre. Tèni i u à jwo u sí li taha jyafoon̄i yacige e ke,

¹¹ lire t̄enuuni i, ka Kafoon̄i Kile M̄el̄k̄en̄i si nt̄en̄ ñ̄nyin̄i na maa s̄e: «Ibirayima! Ibirayima!» Ka u u jwo: «Yo!»

¹² Ka Kafoon̄i M̄el̄k̄en̄i si jwo: «Ma hà ma cyege yaha ku nò pyà̄ni na m̄e! Ma hà yaaga pyi u na m̄e! Num̄e, mii à li cè, s̄en̄i na, mu na Kile p̄e, ñaha na ye mu ñye a cyé mà ma jyan̄i t̄ange wun̄i pyi sárage mà kan̄ mii á m̄e.»

¹³ Ka Ibirayima si yyahe k̄en̄'á wíi wíi, maa mp̄âl'a mp̄apoo ñya, u ñen̄kil'à sùr'a yyére tahe k'e. Ka u u sà uru mp̄apoon̄i cû a pyi sárage n̄izógogo u jyan̄i cyaga.

¹⁴ Maa kuru cyage m̄ege le Yawe-Jire. (Yawe-Jire m̄ege ñwòhò ku ñye: «Kafoon̄i Kile sí yi yyaha cwònrò.») Lire kurugo, sùpyire puni maha ñko ñ̄jja: «Wuu aha nò Kafoon̄i Kile ñan̄ke ñun̄'i, Kafoon̄i Kile yabilin̄i sí yi yyahe cwònrò.»

¹⁵ Ñye ka Kafoon̄i Kile M̄el̄k̄en̄i si nt̄en̄ ñ̄nyin̄i na, maa Ibirayima yyére tozh̄onwogo,

¹⁶ maa yi jwo u á: «Kafoon̄i Kile jwumpe pu ñye mpe: «Mii sí n-k̄a naye m̄ege na, nde mu à pyi am̄e ke, mu ñye a cyé mà ma jyan̄i t̄ange wun̄i kan̄ sárage mii á m̄e,

¹⁷ lire kurugo, mii sí jwó le mu á, si mu t̄luge ñyaha w̄rigii fiige, ná suumpe lwòhe n̄ticen̄i fiige mú. Mu t̄luge sí raa ñ̄ni ku z̄amp̄en̄bii na.

¹⁸ D̄iñyeñi sùpyishin̄i puni sí raa jwón̄i taa mu t̄luge cye kurugo, ñaha na ye mu à ñen'a mii ñwòm̄eni cû.»

¹⁹ Puru ñwòhò na, ka Ibirayima ná u jyan̄i si n̄r'a k̄are báarapyiibii taan. Ka pi i kuni lwó a núru na ñk̄ēge Berisheba e, Ibirayima tat̄enge e.

Erebeka tulyeyi

²⁰ Ñye cyire karigii puni k̄antugo, y'à pa jwo *Ibirayima á. na u yyahafoon̄i Nakw̄ari cwò̄ni Milika mú à p̄nampyire ta.

²¹ Jyafoon̄i ñ̄ncyiin̄i m̄ege ñye Uzi, sh̄onwun̄i m̄ege sí ñye Buzi, tanrawun̄i m̄ege ñye Kemuyeli. Kemuyeli u à Aramu si.

²² Milika jyan̄i sicȳrewun̄'á pyi Kes̄edi, maa Kyazo taha uru na, maa Pidilashi taha uru na, maa Yidilafi taha uru na, maa nta a Betuyeli taha uru na.

²³ Ka Betuyeli si mpa Erebeka si. Ñye tire p̄nampyire baataanren̄i Milika à si Ibirayima yyahafoon̄i Nakw̄ari á.

²⁴ Nakw̄ari cwon̄i sh̄onwun̄i m̄ege na mpyi Ereyuma, uru mú à p̄nampyire si. Tire p̄nampyire ti ñye nte: Tebaki ná Gakyamu ná Takyashi ná Maaka.

23

Sara kw̄un̄i kani

¹ Sara à yye ñkuu ná beñjaaga ná baashuunni pyi ke,

² maa ñkwû Kiriyati Ariba kànhe e *Kana kîni i. Kuru kànhe mege mú ku nyε Eburɔn. Ka *Ibirayima si mpa ntɛɛn u cwoŋi buwuŋi taan marii yamɛɛni sũu.

³ Maa ñkwô a pa yîri u taan, mà sà jwo ná Kyiti tûluge shiinbil'e.

⁴ Maa jwo pi á: «Mii na nyε nàmpɔnɔ naha yii yyére. Yii taare cyage kà pére na á, si na cwoŋi buwuŋi lwó naye yyaha taan zà ntò.»

⁵ Ka Kyiti shiinbii si Ibirayima pyi:

⁶ «Wuu ñũufooŋi, mu nyε shinbwo wuu shwɔhɔl'e. Wuu fanɲyi cyaga maha cyaga k'à mu táan ke, sà ma cwoŋi tò wani. Wuu wà si ñcyé si u kwùubii tatonke yaha mu á, mu u ma cwoŋi tò mɛ.»

⁷ Ka Ibirayima si lyêele, maa Kyiti shiinbii shéere.

⁸ Maa yi jwo pi á: «Nyε yii aha mpyi a ñɛɛ mii u na cwoŋi tò, lire e mii à yii ñáare yii Zokyari jyaŋi Efurɔn ñáare na á.

⁹ Nangyige ku nyε u á Makipela e, u kεrege tεgeni na ke, na u kuru kan na á. Mii sí ku wyéreni puni kan u á mà tàanna ná ku lwɔɔre e, bà kuru cyage si mpyi mii u kwùubii tatonke naha yii shwɔhɔl'e mɛ.»

¹⁰ Nyε mà pi yaha puru jwumpe na kànhe shiinbii piyetaɓenke e, Efurɔn yabiliŋi na mpyi wani ná Kyiti shiinbii sanmpil'e. Ka u u Ibirayima pyi pi puni ñyii na:

¹¹ «Ɔɔn, mii ñũufooŋi, wíi, mii sí nangyige kan mu á, si kεrege kan mu á si ntaha. Mii sí yire puni kan mu á na kànhe shiinbii puni ñyii na. Sà ma buŋi tò.»

¹² Ka Ibirayima si lyêele kànhe shiinbii ñyii na, maa u shéere.

¹³ Maa jwo Efurɔn á pi puni ñyii na: «Mii á mu ñáare, maa kεrege lwɔɔre shwɔ si nta zà na cwoŋi tò wani.»

¹⁴ Ka Efurɔn si jwo Ibirayima á:

¹⁵ «Mii ñũufooŋi, ñke kεrege lwɔɔre si n-tòro wyérfyinni darashii ñkwuu sicyεere (400) na mɛ. Naha shi lire sí n-jà n-kèege mii ná mu shwɔhɔl'e yε? Sà mà cwoŋi tò.»

¹⁶ Efurɔn à wyéreni ñwɔge ñkemu jwo ke, kur'à bê Ibirayima á, ka u u uru wyéreni tòro Kyiti shiinbii ñyii na mà kan Efurɔn á wyérfyinni darashii ñkwuu sicyεere mà tàanna ná cwɔhɔmpii tɔrɔmpe e.

¹⁷ K'à ta amuni ke, Efurɔn kεrege ku mpyi Makipela e, Mamire cyage canŋa fworompe e ke, kεrege ná nangyige ku mpyi kuru cyage e ke, ná cige maha cige ku nyε kεrege e ke,

¹⁸ yire pun'à pyi Ibirayima wuyo. Kyiti shiinbii puni, pi mpyi kànhe shiin piye tabenke e ke, l'à pyi pire puni ñyii na.

¹⁹ Lire kàntugo, ka Ibirayima si u cwoŋi Sara tò Makipela kεrege nangyige e, kuru cyage nyε Mamire cyage canŋa fworompe e. Kuru cyage mege mú ku nyε Eburɔn, maa mpyi Kana kîni i.

²⁰ Lire pyiŋkanni na, kεrege ná nangyige ku mpyi wani ke, yire pun'à pyi Ibirayima wuyo, k'à pyi u kwùubii tatonke. Kyiti shiinbil'á u à ku shwɔ.

24

Ishaka ná Erebeke nàmbage

¹ Nyε Kafoonji Kile mpyi a jwó le *Ibirayima á u karigii puni i fo u à pa lyε sèl'e.

² Nyε canŋka, Ibirayima á jwo u báarapyiibii puni ñiŋjyen'á, ñge u mpyi na u karigii puni cwɔɔnre ke: «Mii à mu ñáare, ma cyεge le na cyiini ñwɔh'i* ,

³ maa ñkâa Kafoonji Kile na, ñiŋyiŋi ná ñiŋke foo, na *Kana kîni i mii à tɛɛn ke, na mu si ñɛɛ lire kîni pùceebilini là lwó ñkan mii jyaŋi Ishaka á u cwo mɛ,

⁴ ñka mu sí n-kàre mii kîni i, mii cìnmpyiibii yyére zà ceewe cya u á.»

* 24:2 Tèecyiini i, kuru cyage sùpyire n'a mpyi na sí raa ñkâre yaage kà na, amuni pi mpyi maha li pyi.

⁵ Ka báarapyiŋi si u ɲwə shwə: «Ceeni ká mpyi u ɲye a ɲen'a taha mii fye e lire kɪni i mɛ, lire sannɪ i ke, tá mii à yaa mii u kàre ná mu jyanji i mu cɪnmpyiibii yyére u sà ntɛɛn wani ná ceeni i la?»

⁶ Ka Ibirayima si jwo: «Ɔnhə də! ma hà zì ɲkàre ná na jyanji i wani mɛ.

⁷ Kafooni Kile, ɲɲyini foo, u à mii yige na tɲpyɛnge e ná mii kɪni i bà mii si mpyi si mpa naha nde kɪni i mɛ, uru u à jwo ná mii i, maa ɲkâa na uru sí nde kɪni kan mii tɹlug'á. Uru yabilini Kile, u sí u mɛɛkɛɲi yaha mu yyaha na bà mu si mpyi si sà ceewe lwó na tɲpyɛnge e mii jyanji mɛɛ na mɛ.

⁸ Ceeni ká ɲcyé paŋa ná mu i, mii kàage tugure sí n-láha mu na, ɲka mii na li caa mu á, ma hà ɲkàre ná na jyanji i wani mɛ!»

⁹ Ka báarapyiŋi si cyɛge le u ɲùɲufooni Ibirayima cyiini ɲwəh'i, maa ɲkâa, na nde u à jwo ke, na lire uru sí n-pyi.

¹⁰ U à yire jwo ke, maa ɲwəhəɲyɔ ke cù u ɲùɲufooni, Ibirayima ɲwəhəɲyi i, maa u ɲùɲufooni yacɛɲyi shini puni yà lwó a kàre, Mɛsopotami kɪni i, Nakwəri kàhe na.

¹¹ U à nɔ wani ke, ka u u ɲwəhəɲyi pyi y'á sínni kàhe kàntugo ɲcwòoni là ɲwə na. Lir'á bɛ ná cyeebii yàkoŋɔ ɲwə lùkwuuni i.

¹² Maa jwo: «Kafooni Kile, mu u ɲye mii ɲùɲufooni, Ibirayima u Kileni ke, mii na mu ɲáare, maa na ɲɲjaa karigii cwəɔnrɔ na á, maa ɲwə na ɲùɲufooni na.

¹³ ɲye mii ɲɲjyéreni u ɲge, nde ɲcwòoni taan. Kàhe shiinbii pùcyaabii sí n-pa a lwəhe kwóre.

¹⁴ Mii aha bú pùcwoni ɲgemu pyi: «Mii à mu ɲáare ma lùkwoyaage fɛɛn, si bya» ka u u ɲen'a mii ɲwə shwə: «Bya, si ma ɲwəhəɲyi kan yi bya mú» ke, uru u pyi mu bilinaŋi Ishaka cwoni, ɲgemu mu yabilin'á cyêe mii na ke. Lire e, mii sí n-cè na mu à ɲwə mii ɲùɲufooni, Ibirayima na.»

¹⁵ Mà u yaha puru jwumpe na, ka Betuyeli pworoni Erebeke si mpa ná u lùkwoyaage e fukange na, lwəhe takwóge e. Betuyeli tunji sí mpyi Ibirayima cəɔnŋi Nakwəri, u nunji sí mpyi Milika.

¹⁶ Pùceebile nisɪnana li mpyi lili. Li mpyi a nò shi cè mɛ. Ka u u ntíge ɲcwòoni i maa u lùkwoyaage ɲí a fworɔ.

¹⁷ Ka Ibirayima báarapyiŋi si fyâl'a file u na, maa u pyi: «Mii à mu ɲáare, ma lùkwoyaage tîrige, si bya.»

¹⁸ Ka pùcwoni si jwo: «Pa bya, Baba!» maa fyâl'a lwəhe tîrige, maa u kan u a bya.

¹⁹ U à bya a kwò ke, ka pùcwoni si jwo: «Mii sí mu ɲwəhəɲyi kan yi bya mú.»

²⁰ Maa fyâl'a lwəhe kɛɛnɲɛ yatəɔre yabyage e, maa núr'a kàre fwəfwə mà sà kabɛɛ kwó. Amuni u à lwəhə ɲɲyahaga kwó a kan ɲwəhəɲy'á y'á bya.

²¹ Ka nàŋi si yyére na wíi jwuməbaa, si ɲcè kampyi Kafooni sí n-sìi ɲɛɛ uru kùsheeni táan uru na.

²² ɲwəhəɲy'á bya a kwò ke, ka nàŋi si múnafegewe sɛɛnwu wwû uye ɲun'i, u mpyi a garamu baani kwò, ná sɛɛn kanɲcyinŋii shuunni, cyire ɲɲkin ɲɲkinŋi mpyi a ɲyaha garamu ɲkuu na. Maa yire kan Erebeke á.

²³ Maa u yíbe: «Joofo pworɔ u ɲye mu ye? Na pwhə, tá wuu sí tashwəngɔ ta mu tunji pyɛnge e bɛ?»

²⁴ Ka Erebeke si jwo: «Nakwəri ná Milika jyanji Betuyeli pworɔ u ɲye mii.»

²⁵ Maa núr'a jwo: «Yatəɔrɔ yalyíre ɲɲyahara sí n-ta wani, yii tashwəngɔ mú sí n-ta wuu yyére.»

²⁶ Nàŋ'á yire lógo ke, ka u u ɲɲkure sín, maa Kafooni shéere.

²⁷ Maa jwo: «Mii à Kafooni Kile kɛ, mii ɲùɲufooni, Ibirayima u Kileni, ɲaha na ye u à kacɛɛ pyi u na ma u ɲwəɲɛfente cyêe mii ɲùɲufooni na sɛl'e. Kafooni yabilini u à kàre ná mii i, mii ɲùɲufooni cɪnmpyiibii yyére.»

²⁸ Ka pùcwoni si fê a kàr'a sà yire yyaha jwo u nunji'á.

29-30 U yyahafoonji wà mεε na mpyi Laban. Tèni i ur'à múnafegenji ná kañciinnkii nya u cɔɔnɔni cyεge na, maa u jwumpe lógo nàni kànmpañke na ke, ka u u yîr'a fê a kàre ñcwòoni na, nàni fye e mà sà u ninjyérenji ta ñwòhonyi taan.

31 U à nɔ u na ke, maa jwo: «Yîr'a jyè pyεnge e. Kafoonji Kile à jwó le mu á. Naha na mu à tɛɛn ntàani na ye? Mii à cyage kà bégele mu ná ma yatɔɔre mεε na.»

32 Ka pi i yîr'a kàre sɔncyan Laban pyεnge e. Pi à nɔ ke, ka pi i ñwòhonyi tugure tîrige, maa yatɔɔrɔ ñjyì kan y'á, wyεε ná ñye, maa lwòhe kan nàni ná u fyèñwòhòshinbil'á pi à pi tooyi jyé.

33 Puru ñwòhò na, pi à pa ná ñjyì i pi á, ka nàni si jwo: «Ná mii ñye a na kapani jwo mε, mii sɔ n-lyì mε. Ka Laban si jwo: «Mpe pu ñye mu á ke, pu jwo sá.»

34 Ka nàni si jwo: «Mii na ñye Ibirayima báarapyi.

35 Kafoonji Kile à jwó le mii ñùñufoon'á sèl'e, maa u pyi yaarafoo, u à mpàa ná sikyaa ná ñiye kan u á, ná wyérefyin ná sɛɛn, ná báarapyii, nàmbaa bàra cyee na, ná ñwòhonyò ná dùfaanya.

36 Mii ñùñufoonji cwɔni Sara ninjyenkwɔn'á pùnambile si u á. Lire pùnambilin'á, u à u cyeyaayi puni kan.

37 Canñka, u à jwo mii á na mii u kâa uru ñyii na, na Kana kîni i ur'à tɛɛn ke, na mii sɔ ceewe lwó uru jyañ'á lire kîni i mε,

38 na mii u kàre uru tukanhe na, uru shiinbii yyére, si ceewe cya wani uru jyañ'á.

39 Ka mii i u pyi: «Ceenji ká mpyi u ñye a ñen'a pa ná mii i mà dε?»

40 Ka u u jwo: «Kafoonji Kile ñwòmɛɛni mii à cû tɛrigii puni i ke, uru yabilinji u sí u mɛlɛkenji wà le ná mu i, bà mu kuni si mpyi si ntáan, maa ceewe lwó mii tukanhe na ma kan na jyañ'á mε.

41 Mu aha shà ceenji ñáare mii pyεnge shiinbil'á, pi mée ká ñcyé si u kan mu á, lire tɛni i mu kàage tugure sí n-láha mu na.»

42 Ñye lire e mii à pa yyére nde ñcwòoni ñwòge na, maa jwo: «Kafoonji Kile, mii ñùñufoonji Ibirayima u Kilenji, kampyi mu la ñye mii kùsheeni si ntáan,

43 lire tɛni i ke, mii sí n-yyére naha nde ñcwòoni ñwòge na, pùcwɔni u sí n-pa lwòhe kwó ke, mii aha bú jwo u á: «Na pwòhò, si bya ma lwòhe e.»

44 ka u u mii ñwò shwò: «Bya, mii sí n-kwò kà kan mu ñwòhony'á mú» ke, uru u sí n-pyi mii ñùñufoonji jyañi cwɔni, Kafoonji Kile yabilin'á ñgemu cyée ke.»

45 Ñye mà mii yaha puru jwumpe na, ka Erebeke si nɔ ná u lùkwoyaage e, fukange na, maa ntíg'a lwòhe kà kwó ñcwòoni i. Ka mii u u pyi: «Na pwòhò, si bya.»

46 Ka u u ntíl'a lwòhe tîrige na mii u bya, maa jwo na uru sí kà yige ñkan ñwòhony'á. Ñye ka mii i bya. Puru ñwòhò na, ka u u kà kwó a kan mii ñwòhony'á y'a bya.

47 Ka mii i u yíbe: «Jofoo pworu u ñye mu ye?» Ka u u jwo: «Nakwòri ná Milika jyañi Betuyeli pworu u ñye mii.» Ka mii i fègewe le u múnaani na, maa kañcinnji le u cyeyi na.

48 Lire kàntugo, ka mii i ninjkure sín Kafoonji Kile yyahe taan mii ñùñufoonji Ibirayima u Kilenji, maa u shéere, ñaha na ye uru u à kuni ninjcenni le mii taan, maa mii pyi mii à ceewe ta na ñùñufoonji jyañi mε na, u cìnmpyiibii shwòhòl'e.

49 Kampyi yii la ñye si kacenne pyi mii ñùñufoon'á si li cyée na yii na ñye u cìnmpyii, lire tɛni i, yii lire jwo na á, yii aha nta yii mú si n-jà lire pyi mε, yii yire jwo mú, bà mii si mpyi si na takàrege cè mε.»

50 Ñye ka Laban ná Betuyeli si Ibirayima báarapyinji ñwò shwò: «Nde kan'à fworu Kafoonji e. Wuu si n-jà n-cyé mε.

51 Erebeke u ñge, u lwó ma a sì, u u sà mpyi mu ñùñufoonji jyañi cwɔni, bà Kafoonji à li yaa mε.»

52 Ibirayima báarapyin'á yire lógo ke, ka u u ninjkure sín maa yyahe cyígile, maa Kafoonji pèe.

⁵³ Maa pùcyaga yaaya wwû uye nuŋ'i mà kan Erebeke á, wýérfyínwuyo, ná seewwuyo ná vāanŋya, maa yacēŋye mú kan pùcwōŋi yyahawuŋi ná u nuŋ'á.

⁵⁴ Puru ŋwōhō na, ka u ná u fyèŋwōhōshiinbii si lyí maa bya, maa sínni.

Nyèg'à múgo ke, ka Ibirayima báarapyiŋi si jwo Erebeke yyahawuŋi ná u nuŋ'á: «Yii kuni yaha, mii sí núru na ñuŋufoōŋi yyé.»

⁵⁵ Ka pi i jwo: «Pùcwōŋi yaha u tère nimbilere pyi ná wuu e, canmpyaa ke fiige. Cyire ká ntòro, yii raa sì ná u e.»

⁵⁶ Ka nàŋi si jwo: «Kafoōŋi à mii kuni táan mà kwò, yii àha núru na cû n-yaha mē. Yii na yaha s'a ñkèege na ñuŋufoōŋi yyé.»

⁵⁷ Ka Erebeke shiinbii si jwo: «Nyē wuu pùcwōŋi yyere, wuu u u yíbe.»

⁵⁸ Ka pi i u yyer'a yíbe: «Mu la ŋye si ñkàre ná ŋge nàŋi i numē la?» Ka u u jwo: «Mii kèege.»

⁵⁹ Lire pyiŋkanni na, pi à pi cìmpworocwōŋi Erebeke yaha a kàre ná Ibirayima báarapyiŋi ná u fyèŋwōhōshiinbil'e. Báarapyicwōŋi u mpyi a Erebeke byé ke, uru mú a kàre ná pi e.

⁶⁰ Mà jwo pi kuni lwó ke, pi à jwó le Erebeke á maa jwo «Wuu cìmpworocwōŋi,

Kile u pyi niŋyahāŋyahamii kan ma á,

Kile u pi yaha pi jà pi zāmpēnbii na.»

⁶¹ Ka Erebeke ná u báarapyicyebii si yír'a kàr'a sà dùgo ŋwōhōŋyi nuŋ'i, maa ntaha nàŋi fye e.

amuni pi à kàre ná Erebeke e.

⁶² Lir'á ta Ishaka á yíri Lakyayi Ōrōyi lùbiliŋi cyage e maa mpa ntēen Nēgevi síwage kànmpañke na.

⁶³ Canŋka yàkōŋō, Ishaka à fwor'a kàr'a sà a uye ñaare sige e, marii funŋke caa. U à ta u ñuŋke yírigē si wíi ke, ka u u ŋwōhōŋyi ŋya yi i ma.

⁶⁴ Tèni i Erebeke nimpañ'à ñuŋke yírig'a Ishaka ŋya ke, ka u u ntíge ŋwōhōŋke nuŋ'i.

⁶⁵ Maa jwo Ibirayima báarapyiŋ'á: «Nàŋi ŋgire u na wuu bēni amē sige e yē?» Ka u u jwo: «Mii ñuŋufoōŋi Ishaka wí.» Erebeke á yire lógo ke, ka u u u vāanŋke kà tēg'a yyahe tò.

⁶⁶ Nyē ka nàŋi si karigii toroŋkanni yyaha jwo Ishaka á.

⁶⁷ Nyē ka Ishaka si ñkàr'a sà Erebeke yaha u nuŋi Sara bage e, maa u pyi u cwo, maa u kyaa táan uy'á. Ka lire si Ishaka funŋke ñíŋe u nuŋi kwùŋi woge na.

25

Ibirayima canmpyaagii sanŋkii toroŋkanni.

¹ Nyē ŋcyii karigii puni kántugo, ka *Ibirayima si ceēŋi wabere lēŋe, uru mēge na mpyi Ketura.

² Pùnampyire u à si Ibirayima á ke, tire mēyi yi ŋye ŋje: Zimiran, ná Yokishan, ná Mēdan, ná Madiyan ná Yishibaki, ná Shukya.

³ Yokishan mú à pùnampyire shuunni si: Sheba ná Dedan. Uru u tùluyi yi ŋye Ashuri shiinbii ná Letushi shiinbii ná Lemi shiinbii.

⁴ Madiyan u pùnampyire ti mpyi Efa, ná Eferi, ná Kyanōki, ná Abida, ná Elida. Nyē pire pun'á pyi Ketura pyiibii ná u ñampyire.

⁵ Nyē Ibirayima á u kōoge puni kan Ishaka á

⁶ Nka mà jwo u kwû ke, u à bùŋye pyi cyebii sanmpii pyiibil'á maa pi tūgo canŋa fworompe kirigil'e mà laage tōon u jyaŋi Ishaka na.

⁷ Nyē Ibirayima shiŋi canmpyaagil'á pyi yyee ŋkuu ná beetaanre ná ke ná kanŋkuro.

⁸ U à lyē fō mà lyēge la kwò. Puru ŋwōhō na, u à kwû maa sà bāra u tulyeyi na.

⁹⁻¹⁰ Ka u jyaabii mú shuunni, Ishaka ná Sumayila, si u buwuŋi tò Makipela ŋaŋgyige e. Kuru ŋaŋgyige na mpyi Kyiti shiinbii kēgege k'e Mamire canŋa fworompe e. Kuru cyage

Ibirayima mpyi a shwə Kyiti shinŋi Zokyari jyaŋi Efurən á. Nye wani Ibirayima ná u cwoŋi Sara à tò.

¹¹ Ibirayima kwùŋi kàntugo, Kile à jwó le u jyaŋi Ishaka á sèl'e. Ishaka mpyi a tèn Lakyayi Ōroyi lùbiliŋi cyage e.

Sumayila tùluge

¹² *Ibirayima jyaŋi Sumayila u tùluge ku nye ŋke: *Misira shiinbii pworonji Agari, Sara bilicwoŋ'a ŋgemu si Ibirayima á ke,

¹³ u pùnampyire meyi yi nye nje mà tàanna ná pi tèsiiini i: pùnambilini niŋcyiini mege ku nye Nəbayəti, uru kàntugo Kedari ná Adibəli ná Mibisamu

¹⁴ ná Mishima ná Duma ná Masa

¹⁵ ná Kyadadi ná Tema ná Yeturi ná Nafishi ná Kedima á si.

¹⁶ Sumayila pùnampyire ti nye tire. Pi meyi yi nye nje mà tàanna ná pi kanyi i. Pi à pyi nùŋufee ke ná shuunni mà tàanna ná pi tatèŋnyi i.

¹⁷ Yee ŋkuu ná beŋjaaga ná ke ná baashuunni Sumayila à pyi maa ŋkwû maa sà bâra u tulyeyi na.

¹⁸ U pyiibii mpyi a tèn mà lwó Kyavila kànhe na, mà kàre fo Shuri woge na, kuru cyage nye *Misira kini ŋkère na, mà kàre Asiri kini kànmpañke na; pi à tèn wani pi cìnmpyiibii puni ŋkère na.

Ishaka ŋampii: Ezawu ná Yakuba kani

¹⁹ *Ibirayima jyaŋi Ishaka taŋjaanji u nye ŋge.

Nye Ibirayima jya u mpyi Ishaka.

²⁰ Mà Ishaka shiŋi yaha yee beeshuunni na, u à Betuyəli pworonji Erebeke lèŋe mà pyi u cwo. Erebeke na mpyi Laban cəŋ. Aramu tùluge shiin pi mpyi pi pi, Məsoptomami kini i.

²¹ Ishaka cwoŋi Erebeke na mpyi cijiriŋe, ka u u Kafoonji Kile jáare u na, ka Kile si u jaarage shwə, ka u u yyere ŋamii laa na.

²² Yacen'à pa lyə ke, ka pyiibii si wá na piye fuuli nufoonji funŋke e, ka u u jwo: «Kampyi amə li nye, tá nùŋə saha na nye mii u kwóro shì na be?» Maa ŋkàr'a sà Kafoonji Kile yibe.

²³ Ka Kafoonji Kile si jwo:

«Sùpyishi shuunni u nye mu funŋke e,
mu aha pi si, pi si n-bê niŋkin na me, pi sí n-láhala.
Pi mú shuunni i, wà fànha sí nyaha wà wogo na.
Yyahawuŋi sí n-pyi cəŋfoonji biliwe.»

²⁴ Nye Erebeke canzeg'à nə, ka u u si ŋamii.

²⁵ Ka pyàŋi niŋcyiini si si maa mpyi bòmbeewe, maa mpyi ná shire e, mu à jwo shire yaaga. Ka pi i u mege le Ezawu.

²⁶ Lire kàntugo, ka cəŋfoonji si si, uru nimpañ'à yyahafoonji nintaani cù, ka pi i uru mege le *Yakuba*. Pire ŋampil'à si mà Ishaka shiŋi ta yee beetaanre na.

²⁷ Nye pi à pa yyaha cwo, ka Ezawu si wá na lùuzoge pyi fo mà pa mpyi lùuzupege. Nka Yakuba sí wi ke, uru nùŋke mpyi a níŋe, ka uru si ntèn pyenge e.

²⁸ Ezawu kyaa li mpyi a táan Ishaka á, uru cye kurugo u mpyi maha kyaare taa na ŋkyàa. Nka Yakuba kyaa li mpyi a táan Erebeke á.

²⁹⁻³⁰ Cannka, Yakuba mpyi na jáhii sore, cyire yyaha mpyi a jáaŋa. Ka Ezawu kategewuŋi si yîri sige e mà pa. Maa Yakuba pyi: «Katege naha na ŋko si mii bə, ma jáhigii niŋyegii cyi kan na á njiŋi.» Lire kurugo, Ezawu meg'a le Edəmu (kuru mege jwəhə ku nye ku yyah'à jáaŋa.)

³¹ Ka Yakuba si jwo: «Mu aha ŋen'a ma lyege təŋŋi fáa mii á jáhigii na fələ, lire e mii sí cyi kan mu á.»

* 25:26 Yakuba mege jwəhə ku nye u à nintaani cù, lire nye me u à u nəŋwəhə

³² Ka Ezawu si jwo: «Ei! Katege na ŋko si mii bò, ñaha lyεge tònŋi sí ñwə mii á ye?»

³³ Ka Yakuba si jwo: «Kâa na ñyii na» ka Ezawu si ŋkâa, maa u lyεge tònŋi fáa Yakuba á jàhigii na.

³⁴ Ka Yakuba si nta a jàhigii cyii ná bwuurunji wà kan u á. Ka u u yire lyi maa bya, maa yîr'a tòro.

Lire pyinƙanni na, Ezawu à u lyεge ñjini faha.

26

Ishaka ná Abimɛleki à wwoŋεεε le

¹ Ñye lire kàntugo, ka katege si mpa jyè lire kîni i. Kuru katege ná *Ibirayima tiŋi woge ñye a nûr'a pyi niŋkin mε.

Ka Ishaka si yîri mà kàre Filisiti shiinbii saanji Abimɛleki yyére, Gerari kànhe e.

² Ka Kafoonji Kile si uye cyêe Ishaka na, maa yi jwo u á: «Ma hà ñkàre *Misira kîni i mà de! Kîni mii sí n-cyêe mu na ke, maa ntèen wani.

³ Tèen naha nde kîni i. Mii sí n-pyi ná mu i si jwó le mu á, si nde kîni puni kan mu ná ma tûlug'á. Lire pyinƙanni na, ñwəmεeni mii à lwó mu tunji Ibirayima á ke, lire sí n-fûnŋə.

⁴ Mii sí mu tûluge ñyaha, bà wərigil'à á ñyaha mε, si ŋke cyage puni kan k'á. Niŋke sùpyishiŋi puni si jwóni ta mu tûluge cye kurugo,

⁵ ñaha na ye Ibirayima á mii ñwəmεeni cû, nde mii à jwo u á ke, lire u à pyi, u à mii tûnnture ná mii *saliyanji kurigii ñaara.»

⁶ Ñye ka Ishaka si ñkwôro Gerari i.

⁷ Pi n'a mpyi a Ishaka yibe u cwoŋi kyaa na, u mpyi maha jwo na uru cəən wi. U mpyi na fyáge na uru ká jwo uru cwoŋi wi, pi sí uru bò, ñaha na ye Erebeka lemε mpyi a ñwə sèl'e.

⁸ Pi à pa mə Gerari i ke, canŋka Filisiti shiinbii saanji Abimɛleki à wíi finetiriŋi i, mà Ishaka ná u cwoŋi Erebeka ñya, pi i bàhare siŋcyan mu à jwo wà ná u cwo,

⁹ ka u u Ishaka yyere maa yi jwo u á: «Nàkaana baa, mu ná ŋge ceenji baharanƙann'à li cyêe na mu cwoŋi wi, ñaha na mu à jwo mii á na mu cəən u ñye wi ye?» Ka Ishaka si jwo: «Mii à yi jwo ñaha na ye mii mpyi na fyáge na yii sí mii bò u kurugo.»

¹⁰ Ka Abimɛleki si jwo: «Ñaha kafiile mu à pyi amε ye? L'à kwôro ñcyere, mii shinŋi wà mpyi na sí n-wwò ná mu cwoŋi i, mu mpyi na sí wuu pyi wuu lawwuugo ta.»

¹¹ Maa li jwo a waha u shiinbii pun'á: «Shinŋi ŋgemu ká bwôn Ishaka na, lire ñye mε u cwoŋi na ke, urufoo sí n-bò.»

¹² Ñye ka Ishaka si ñkwôro Gerari i na faanji pyi. Ka Kile si jwó le u á, ka faanji si ntáan u na sée sèl'e.

¹³ Ka u cyeyaayi si wá na ñyahage, fo u à pa mpyi nàfuufembwəhə.

¹⁴ Yatonƙurupwə shi niŋyahaya na mpyi u á, ná báarapyii niŋyahamii. Ka u ñyipεenni si jyè Filisiti shiinbil'e.

¹⁵ Lire e, u tunji Ibirayima báarapyiibil'à bèenŋe maha bèenŋe tûgo u tiŋi i ke, ka pi i yire puni tò.

¹⁶ Puru ñwəhə na, ka Abimɛleki si jwo Ishaka á: «Ta sì, maa yîri wuu taan, ñaha na ye mu à fànha tò wuu na.

¹⁷ Ka Ishaka si yîri kuru kànhe e, maa ñkàre Gerari bafage e. Maa ntèen kuru cyage e.

¹⁸ Ñye bèenŋyi Ishaka tunji Ibirayima mpyi a tûgo, ka Filisiti shiinbii si yi tò Ibirayima kwùŋkwooni kàntugo ke, ñye, Ishaka á nûr'a yire bèenŋyi pwoore wwû. Mɛyi Ibirayima mpyi a le yi na ke, maa yire mɛyi ninuyi le yi na sahanƙi.

¹⁹ Ñye canŋka, Ishaka báarapyiibil'à bèenŋke kà tûgo kuru bafage e mà nə lwəhe na.

²⁰ Gerari yatənahabil'à lire ñya ke, ka pi i Ishaka wuubii tûn, maa jwo: «ŋke lwəhe ñye wuu wogo.» Ka Ishaka si kuru bèenŋke mεge le Yogo.

²¹ Ka Ishaka báarapyiibii si núr'a bèenŋke kabere tũgo, ka pi i núr'a tũn kuru kurugo. Ka Ishaka si kuru cyage mege le Mbembaanji.

²² Ka pi i yĩri wani, maa sà bèenŋke kabere tũgo. Sũpya nyɛ a yogo *kwòn pi na kuru kurugo me. Ka u u kuru mege le Tafabwòhò maa jwo: «Numɛ Kafoonji Kile à wuu funŋke níŋe maa tafabwòhò kan wuu á, wuu sí n-jà nyaha numɛ kuru cyage e.»

²³ Puru jwòhò na, ka Ishaka si yĩri kuru cyage e, maa ŋkàre Berisheba kànhe e.

²⁴ U canŋkarege numpilage e, Kafoonji Kile à uye cyèe u na, maa u pyi: «Mii u nyɛ mu tunji Ibirayima u Kilenji, ma hà raa fyáge me, naha na ye mii nyɛ ná mu i. Mii sí jwó le mu á, si mu tũluge nyaha, mii báarapyiŋi Ibirayima kurugo.»

²⁵ Ka Ishaka si sáraya tawwũgo yaa kuru cyage e, maa Kafoonji Kile mege pèe. Maa u vaaŋke bage kwòro wani, ka u báarapyiibii si bèenŋke kà wwũ.

²⁶ Canŋka, Abimɛleki ná u ceevoonji Ahusati ná u kàshikwònbii jũnũfoonji Pikòli à yĩri Gerari i mà kàre Ishaka yyére.

²⁷ Ka Ishaka si pi pyi: «Naha kurugo yii à pa mii yyére sahanŋi mà li ta mii kyal'à pen yii á, yii mú s'a mii kòr'a yĩrige yii cyage e ye?»

²⁸ Ka pi i jwo: «Wuu à li nya na Kafoonji Kile nyɛ ná mu i, lire kurugo wuu à pa mu yyére, wuu u mpa ŋkàa, wuu u wwoŋeɛge le wuye shwòhòl'e.

²⁹ Mii la nyɛ maa ŋkàa, na mu si kawaa pyi wuu wà na me, mu à jwo bà wuu nyɛ wuu nyɛ a kapii pyi mu na me, kacɛnŋkii kanni wuu à pyi mu na. Wuu à mu yaha a yĩri wuu yyére yyeŋiŋke e. Nyɛ numɛ Kafoonji Kile mú à jwó le mu á.»

³⁰ Ka Ishaka si lyimbwoo shwòhò pi á, ka pi i lyi maa bya.

³¹ Kuru canŋke nũmpañja nyɛsòoge na, ka pi i yĩri maa wwoŋeɛge le ná Ishaka e, maa jwòmɛɛ lwó piye shwòhòl'e. Lire jwòhò na, ka Ishaka si kuni kan pi á, ka pi i ŋkàre yyeŋiŋke e.

³² Nyɛ kuru canŋke yabiliŋi, Ishaka báarapyiibii mpyi na bèenŋe tũru, maa mpa kuru bèenŋke kyaa jwo Ishaka á na pir'à ku tũg'a nò lwòhe na.

³³ Ka Ishaka si kuru bèenŋke mege le Sheba*. Lire kurugo, kuru kànhe meg'a pa le Berisheba. Kuru mege ku na yĩri fo niŋjaa.

Ezawu à Kana kini cyeebii p̄i shuunni lèŋe.

³⁴ Mà Ezawu shiŋi yaha yyee beeshuunni na, u à Kyiti tũluge cyeebii p̄i shuunni lèŋe nàmbaga na, Beri pworonji Yuditi ná Elon pworonji Basimati.

³⁵ Pire cyeebii shuunniŋi kan'à Ishaka ná u cwonji Erebeke lùgigii yĩrige sèl'e.

27

Yakuba à u yyahafoonji jwòŋi ta naŋwòhòre cye kurugo

¹ Tèni i lyeg'à pa nò Ishaka na ke, ka u nyiŋyaanni si li jwò cù na jcyɛɛge fo u à pa mpyi u sàha nyɛ na jaa na jcuu me. Canŋka, ka u u jyanji niŋjyenji Ezawu yyere, ka u u shwò: «Yo!»

² Ka Ishaka si jwo: «Na jya, ku ke, mii à lye a kwò, ŋka mii nyɛ a naye tèekwũu cè me.

³ Nyɛ mii à mu jàare, maa ma lùuzoge yaayi lwó, sintaage ná taanpyaagii, maa sà kyara cya maa ma na á.

⁴ Kyaare shwòhòŋkanni l'à táan mii á ke, maa ti shwòhò amuni ma kan na á ŋkyà, bà mii si mpyi si jwó le mu á si yaa ná na tèekwũuni i me.

⁵ Nyɛ puru jwumpe Ishaka á jwo u jyanji Ezawu á ke, Erebeke mpyi a puru lógo. Nyɛ Ezawu à pa ŋkàre síge e kyaare tacyag'e ke,

⁶ ka Erebeke si jwo u jyanji *Yakuba á: «Mii à mu tunji jwumpe lógo, mpemu u à jwo mu yyahafoonji Ezawu á ke.

* 26:33 Sheba mege jwòhe ku nyɛ kàaga

7 U à jwo u á: “Sà kyaare cya na á, kyaare shwòhònkanni l'à táan mii á ke, maa ti shwòhò amuni, ma kan na á, lire ká mpyi, mii sí jwó le mu á Kafoonji Kile yyahe taan, si nta ñkwû.”»

8 Nyε Yakuba, nje mii sí n-jwo mu á ke, yire lóg'a tàra, maa li pyi li jwuñkanni na.

9 Sà sikyaa nijcɛnmii shuunni cù maa ma. Kyaare shwòhònkanni l'à táan mu tun'á ke, mii sí ti shwòhò amuni,

10 ma sà ñkan u á u kyà, u u jwó le ma á, mà jwo u kwû ke.»

11 Ka Yakuba si jwo u nuñ'á: «Nàa, mii tun'à cè na shire na nyε Ezawu na, shire sí nyε mii na mε.

12 Mii tuni ká bú mpa jwo u sí n-bwòn mii na, u sí n-cè na Ezawu bà u nyε mii mε, mii sí n-pyi kafiniviniwe. Lire tɛni i ke, mà jwo mii u jwó ta ke, lanaga mii sí n-ta.»

13 Ka nufoonji si jwo: «Lire ká bú mpyi, na jya, Kile u kuru lananjke yaha ku cwo na na. Nje mii à jwo ke, lire pyi kanna, sà sikaabii cù a pa.»

14 Ka Yakuba si ntíl'a kàr'a sà pire sikyaabii shuunni cù a pa ñkan u á. Kyaare shwòhònkanni l'à táan u tun'á ke, ka nufoonji si ti shwòhò amuni.

15 Maa u jyanji nijcyiini Ezawu vaañnyi nisinañyi yà lwó bage e mà le Yakuba na.

16 Maa pire sikyaabii seeyi tɛg'a Yakuba cyeyi ná u yacige tò.

17 Bwurunji ná kyaare nintáanre u à shwòhò ke, maa yire kan Yakuba á.

18 Ka Yakuba si ñkàre ná y'e, u tuni yyére. Maa u yyere: «Baba.» Ka Ishaka si jwo: «Yo! Mii jyanji ñgi u nyε mu yε?»

19 Ka Yakuba si u tuni jwò shwò: «Mii u nyε mu jyanji nijcyiini Ezawu. Nde mu mpyi a jwo mii á ke, lire mii à pyi. Mii à mu jáare, maa yír'a tɛen, maa na kyaare tà kyà, maa jwó le na á.»

20 Ka Ishaka si jwo u jyan'á: «Ei! mu à kwò a kyaare ta la?» Ka Yakuba si jwo: «Mu Kafoonji Kile yabilini u à sige táan mii na.»

21 Ka Ishaka si jwo: «Na jya, file na na, si bwòn ma na, si ñcè kampyi sèe mii jyanji Ezawu u nyε mu.»

22 Ka Yakuba si file u tuni na, ka u u taala a wíi, maa jwo: «Ei! Yakuba mejwuuni li nyε nde de! Nka u cyeyi nyε Ezawu wuyi fiige.»

23 Ishaka mpyi a cè na Yakuba wi mε, ñaha na yε shire mpyi u cyeyi na, u yyahafoonji Ezawu fiige. Ka u u wá na bégele si jwóni le u á.

24 Nka mà jwo u jwóni le u á ke, u à u yíbe: «Sèe wi, mu u nyε mii jyanji, Ezawu la?» Ka Yakuba si jwo: «Mii wi.»

25 Ka Ishaka si jwo: «Na jya, lire tɛni i, kyaare tírige na taan si tà kyà si nta jwóni le ma á.» Ka Yakuba si kyaare tírige u taan, ka u u tà kyà. Ka Yakuba si mpa ná *εεzen sinm'e, ka u u puru bya mú.

26 Maa jwo: «Na jya, file na na, maa na pur'a cù, maa na shéere.»

27 Ka Yakuba si file u na, maa u shéere amuni. Ishaka à u vaañnyi nùge ta ke, ka u u jwó le u á, maa jwo:

«Sèeni na, kεεge na Kafoonji à jwó le? ke, mii jyanji nùg'à táan kuru kεεge fiige.

28 Na jya, Kile u ñnyini kameñke kan ma á, u u ññke nàfuuni kan ma á mú, u u sùmañi ná εεzenji nijyahawa kan ma á.

29 Kile u ma yaha kírighi nùñò na, sùpyishi nijyahawa s'a ññkure sínni mu taan.

Kile u ma yaha mà pyi ma sñεebii saanwa, mu sñεebii pi a ññkure sínni mu taan.

Shin maha shin u à mu cùmò leme pi ke,

Kile u urufoo lája.

Shin maha shin sí u à mu cùmɔ lemɛ jwɔ ke,
Kile u jwó le urufol'á.»

³⁰ Nye tɛni i Ishaka á kwɔ̀ jwóni ndɛni na Yakuba á, Yakuba mú s'à yíri u taan mà kwɔ̀ ke, ka lire si bê ná Ezawu e, u à yíri sige e mú.

³¹ Ka uru mú si kyaare tà shwɔ̀hɔ̀ a tírige tufoonjɪ Ishaka taan. Maa jwo tufoonjɪ'á: «Baba, yíri maa ma jyanjɪ kyaare nizhwɔ̀hɔ̀re tà kyà maa jwó le u á.»

³² Ka tufoonjɪ si jwo: «Jofoo u nyɛ mu yɛ?» Ka u u jwo: «Mii u nyɛ mu jyanjɪ nijɛyɪiɪni Ezawu.»

³³ Tɛni i Ezawu à yire jwo ke, ka Ishaka si fyá fo na jɛyɛɛnni sèl'e. Maa jwo: «Jofoo sí u à kyaare bò a shwɔ̀h'a pa ŋkan mii á, mà mu ta mu sàha mpa mà yɛ? Wà a pa ná kyaare e naha, ka mii i tà kyà maa jwó le u á, u mú sí uru jwóni ta.»

³⁴ Nye Ezawu à puru lógo u tunjɪ jwɔ̀ na ke, ka u lùuni si yíri, ka u u ŋkyáala fànha na, maa tufoonjɪ náare: «Baba, jwóni wà le mii á mú kɛ!»

³⁵ Ka Ishaka si jwo: «Mu cɔ̀nnjɪ u à fini maa wwú mu jwɔ̀h'i, maa mu jwóni nanjwɔ̀hɔ̀rɔ̀ dɛ!»

³⁶ Ka Ezawu si jwo: «Ei! Mɛge k'à le u na Yakuba*, kur'à u cú ke, lire kurugo u à mii nanjwɔ̀hɔ̀rɔ̀ tooyi shuunni kɛ? U à mii lyɛge tɔ̀nnjɪ shwɔ̀ a ta, numɛ maa núr'a mii jwóni nanjkaaga mú.» Maa núr'a jwo tufoonjɪ'á: «Lire tɛni i ke, mu nyɛ a sà a jwóni wà yaha mii á mà?»

³⁷ Ka Ishaka si jwo Ezawu á: «Na jya, sɛɛni na, mii à jwóni le u á na u pyi mu jùŋɔ̀ na, maa jwóni le u á, bà u cìmpyiibii puni si mpyi u bilii mɛ, maa sùmanjɪ ná ɛɛɛɛnni jwóni le u á. Jwóni ŋgire mii sí núru n-le mu á yɛ?»

³⁸ Ka Ezawu si jwo: «Baba, lire tɛni i ke, uru jwóni kanni u nyɛ mu á la? Jwóni wà le na á mú!» U à puru jwo ke, maa mɛɛ le na súu.

³⁹ Ka tufoonjɪ si jwo:

«Mu sì jìŋke nàfuunjɪ ta mɛ,
mu taare sí n-pyi kamɛɛ baa.

⁴⁰ Mu kàshikwɔ̀nnjɪwɔ̀nni li sí raa mu jwɔ̀ caa.

Mu sí n-pyi ma kàntugowunjɪ biliwe,
mu sí raa báare u á mu à jwo faapyinupee,
ŋka canjka, mu sí tire bilere zhwúni kebe n-láha ma yacige e
si mpyi may'á.

⁴¹ «Nye Ishaka à jwóobii mpiimu le Yakuba á ke, pir'à u jɛyɛɛnni le Ezawu e. L'à pa nɔ̀ cyage k'e fo Ezawu na yu uye funjɪ'i: «Mii tunjɪ tɛekwúun'á byanhara, u àha ŋkwú, ka wuu u kwùge pyi a kwɔ̀, mii sí na cɔ̀nnjɪ Yakuba bò.»

⁴² Ka wà si ŋkàre Erebeke yyére, maa sà u jyanjɪ Ezawu funzɔ̀nnɔ̀re jwo u á. Ka Erebeke si u jyanjɪ Yakuba yyere maa yi jwo u á: «Wíi, mu yyahafoonjɪ Ezawu à jwo uru sí mu bò, bà uru funjɪke si mpyi si jìŋe mɛ.

⁴³ Lire e, nde mii sí n-jwo mu á ke, yire lóg'a tàra, mu à yaa mu u fê a kàre Kyaran kìnì i, mii yyahafoonjɪ Laban yyére.

⁴⁴ Maa ntɛɛn uru yyére mà tère pyi, mà jwo mu yyahafoonjɪ lùuni li tɛɛn ke.

⁴⁵ Sà ntɛɛn wani fo mu yyahawunjɪ lùuni ká ntɛɛn, nde mu à pyi ke, fo u funjɪ ká wwɔ̀ lire na. U funjɪ ká mpa wwɔ̀, mii sí n-jà mu núruŋɔ̀ n-pa naha. Ná lire bà mɛ, mii sí n-pɔ̀ɔ̀n yii mú shuunni i cannugo.»

Yakuba à fê Ezawu yyaha na mà kàre Laban yyére, Mɛsopotami kìnì i.

⁴⁶ Nye ka Erebeke si ŋkàr'a sà yi jwo Ishaka á na Kyiti shiinbii pworibii Esawu à lɛŋe ke, na pire cyeebil'à uru tɛgele ta fo mà dijɛ la wwú uru na. Maa núr'a jwo na *Yakuba mú ká uru ceenjɪ wà lɛŋe, lire tɛni i ke, ur'à jɛyɪ yige kwùni kurugo mà tòro lire na.

* 27:36 Yakuba mɛge jwɔ̀hɔ̀ ku nyɛ nanjwɔ̀hɔ̀rɔ̀

28

¹ Ka Ishaka si *Yakuba yyere maa jwó le u á, maa u pyi: «Ma hà ñkwò ma cwonji lwó *Kana kini pùceeyire e mà dε!

² Ta si fo Mesopotami kini i, ma nunji tunji Betuyeli yyére, maa sà ma nunji yyahafoonji Laban pwərɔ̀ni wà lwó a pyi ma cwo kuru cyage e.

³ Kile Siɔ̀ni Punifoo u jwó le ma á, u u pyi niɔ̀yahamii kan ma á, u ma pyi t̀l̀ubwəhə tu.

⁴ Jwóni Kile à le *Ibirayima á ke, u u uru fiige le mu ná ma t̀lug'á, kini i mu à t̀ɛn nàmpɔ̀nnte e, ná l'à kan Ibirayima á ke, bà mu si mpyi si lire ta mε.»

⁵ Lire e, Ishaka á Yakuba yaha a kàre Mesopotami kini i, Aramu shinji Betuyeli jyanji Laban yyére. Laban sí u mpyi Yakuba ná Ezawu nunji Erebeke yyahafoonji.

Ezawu à ceenji waberε lèɛ nàmbaga na.

⁶ Nyε Ezawu à pa li nya na Ishaka á jwó le *Yakuba á, maa u pyi u sà u cwonji lwó Mesopotami kini i ke, maa li nya mú na u à jwó le u á, maa yi jwo u á na u àha ceewe lwó *Kana shiinbii pùceeyire e mε.

⁷ Maa li nya mú na Yakuba á u tunji ná u nunji jwəmεeni c̀u, maa ñkàre Mesopotami kini i ke,

⁸ lire e Ezawu à cè na Kana p̀cyaaabil'à pɛn u tunji Ishaka á.

⁹ U à li nya amuni ke, ka u u ỳr'a kàre *Ibirayima jyanji Sumayila yyére, maa u pwərɔ̀ni wà lwó nàmbaga na, mà bàra u cyeebii na. Uru p̀cwonji mεge na mpyi Makyalati, u muɔ̀cwonji mεge sí nyε Nebayɔ̀ti.

Yakuba ñəɔge

¹⁰ Nyε *Yakuba á ỳri Berisheba kànhe e na ñkèεge Kyaran kànhe e.

¹¹ U niɔ̀kàriɔ̀n'à sà nə cyage k'e, numpilag'à wwò ke, ka u u shwòn wani, maa kafaage kà lwó a pyi ǹntahaga, maa sínni.

¹² U à ñɔ̀, mà katannɔ̀ncyiin nya l'à sín ǹɔ̀ke na, fo niɔ̀nyiɔ̀ni na, ka *Kile mèlekεebii si wá na dùru, marii nt̀re li na.

¹³ Kafoonji Kile yabiliɔ̀ni mpyi a yyere Yakuba taan, maa yi jwo u á: «Mii u nyε Kafoonji Kile, mu tulyage *Ibirayima ná mu tunji Ishaka u Kilenji. Cyage e mu à sínni amε ke, mii sí kuru cyage kan mu ná ma t̀lug'á.

¹⁴ Mu t̀luge sí nyaha ǹɔ̀ke nticyɛnɔ̀ni fiige. Mu sí n-p̀li canɔ̀afyinmpe ná canɔ̀acwumpe e, si mp̀li suuməkulo ná wòrokul'e. Ǹɔ̀ke supyishini puni sí jwó ta mu ná ma pyenge shiinbii cye kurugo.

¹⁵ Ma niɔ̀gyiini táan maa lógo, mii sí n-pyi ná mu i ma tashèyi puni i, s'a mu kàanmucaa, si ǹuru ná mu i nde kini i sahan̄ki. Mii sí n-si mu yyaha maye niɔ̀kin mε, jwəmε maha jwəmε mii à lwó mu á ke, mii sí cyire puni f̀uɔ̀.»

¹⁶ Puru jwəhə na, ka Yakuba si j̀cèl'a j̀è, maa jwo: «Nàkaana baa, Kafoonji na nyε ñke cyage e, mii sí nyε a mpyi a li cè mε.»

¹⁷ Ka u fyagarawunji si jwo: «Ñke cyage nyε fyagara cyaga dε! Numε mii à cè na Kile pyenge ná niɔ̀nyiɔ̀ni tajỳge ku nyε naha.»

¹⁸ Nyε u à ỳri kuru nyεəɔge na ke, kafaage u mpyi a t̀g'a u ǹɔ̀ke taha ke, maa kuru ỳrig'a yyéɛɛ mà pyi funɔ̀cwogoyaaga, maa sinmpe pà wu ku na, maa ku pyi Kile wogo.

¹⁹ Maa kuru cyage mεge le Beteli, (kuru jwəhə ku nyε Kile pyenge) mà li ta t̀ecyiini i, kuru cyage mεge na mpyi Luzi.

²⁰⁻²¹ Ka Yakuba si jwəfaaga fáa Kile á maa jwo: «Kafoonji Kile, mu aha j̀ɛn'a mii t̀ge, maa mii shwə kawagigii na, nde jani i, maa yalỳre ná v̀anpyi nindeyi kan mii á, maa mii pyi mii à ǹr'a pa yyeniɔ̀ke e na tupyenge e, maa mpyi mii u Kilenji* ,

* 28:20-21 maa mpyi mii u Kilenji: JWUNKANNI LABERE: lire ká mpyi, Kafoonji sí n-pyi mii Kilenji

²² lire ká mpyi, ñke kafaage mii à yyéñε amε, mà pyi funɔcwogoyaaga ke, kuru cyage ku sí n-pyi Kile pyenge. Mii aha yaaga maha yaage ta ke, mii sí kuru yáhañi wwú ñkan mu, Kile á.»

29

Yakuba à Leya ná Araseli lèñε mà pyi u cyee

¹ Lire kàntugo, ka *Yakuba si kuni lwó a kàre canɔafyinmpe kìrigii kànmpañke na.

² Mà u niñkàriñi yaha, u à sà nò bèenñke kà na sige funñke e. Mpàkuruyo taanre ná sikyaa mpyi a sínni sínni ku ñwóge na. Yatòore tabyage ku mpyi ku ki, kuru bèenñke ñwóge mpyi maha ntùni ná kafaabwòh'e.

³ Yatòore puni n'a mpyi a pa bínni, pi mpyi maha kuru kafaage kùuñkul'a láha bèenñke ñwóge na maa ti kan t'a bya, maa ñkwò maa kuru fáage tég'a ku ñwò tò.

⁴ Ka Yakuba si pire yatonahabii yíbe: «Mii cìnmpyiibii, taa yii à yíri ke?» Ka pi i u pyi: «Wuu à yíri Kyaran kànhe e.»

⁵ Ka u u jwo: «Ta yii à Nakwòri ñambilini, Laban cè bε?» ka pi i jwo: «Ɔɔn.»

⁶ Ka u u jwo: «U à cùuñɔ la?» Ka pi i jwo: «Ɔɔn, u à cùuñɔ, u pworonji Araseli nimpanji u ñge ná mpàabil'e.»

⁷ Nyε ka Yakuba si jwo yatonahabil'á: «Yatòore tèebínini sàha nò mà dε! Yii nyε a cè na canñke saha a ñyaha mà? Yii yatòore yaha ti i bya, lire kàntugo yii sà a ti nàha.»

⁸ Ka yatonahabii si jwo: «Ná yatòore puni nyε a bín'a kwò mε, wuu nyε na lire pyi mε. T'aha bín'a kwò, wuu maha nta a kafaage láha bèenñke ñwóge na, maa ti kan t'a bya.»

⁹ Mà Yakuba yaha u u yu ná pi e, ka Araseli si nò wani ná u tuñi yatòore e. Uru u mpyi na ti nàha.

¹⁰ Tèni i Yakuba à u yalwoñi Laban pworonji Araseli ñya ná yatòore e ke, ka u u ñkàr'a sà kafaage láha bèenñke ñwóge na, maa ti kan t'a bya.

¹¹ Maa Araseli pùr'a cù maa u yal'a shéere sèl'e, ka u ñyanji funntange si ñyilwòhe pyi ku u ntíri u ñyiigil'e.

¹² Maa jwo Araseli á na u tuñi cìnmpworo u nyε ure, na uru na nyε Erebeke jya. Ka Araseli si fê a kàre pyenge maa sà yi jwo u tuñ'á.

¹³ Tèni i Laban à u còonñi jyanji Yakuba kyaa lógo ke, ka u u fê a kàre u fye e, maa sà u pùr'a cù, maa u shéere, maa ñkàre ná u e pyenge. Kyaa maha kyaa l'à pyi ke, ka Yakuba si cyire puni jwo u á.

¹⁴ Laban à yire lógo ke, ka u u jwo: «Mà sèenji jwo, mii ná mu na nyε cìnmpyii. Ka Yakuba si ñkwòro na báarañi pyi Laban yyére mà nò yinε niñkin na.

¹⁵ Nyε ka Laban si jwo u á canñka: «Mii sùpya u nyε mu, ñka lire ná li wuuni mu i, mu nyε a yaa mu u a báare mii á mana mε. Ma sàrañi jwo na á, s'a uru kaan ma á.»

¹⁶ Nyε lir'à ta pworii shuunni na nyε Laban á. Niñjyenji mεge mpyi Leya, nimbileni woge sí nyε Araseli.

¹⁷ Leya lemε mpyi a ñwò mà Araseli kwò mε.

¹⁸ Ka Araseli kyaa si ntáan Yakuba á. Ka u u jwo Laban á: «Mii sí báarañi pyi yyee baashuunni i mu pworonji nimbileni, Araseli kurugo.»

¹⁹ Ka Laban si jwo: «Mii u u kan mu á, lir'à pwórò mii u u kan waber'á. Tèen naha ná mii i.»

²⁰ amuni Yakuba à kwòro Laban yyére, maa báarañi pyi yyee baashuunni Araseli kurugo. Bà Araseli kyal'à táan Yakuba á sèl'e mε, ñcyii yyeeegii baashuunniñ'a pyi u á canmpyaa fiige.

²¹ Cyire yyeeegil'à tòro ke, ka Yakuba si jwo Laban á: «Na cwonji kan na á, tèn'à fúnñɔ. Mii la nyε si u lèñε numε.»

²² Ka Laban si kuru cyage sùpyire puni bínni, maa katáan nimbwoo pyi.

²³ Nye kuru canŋke numpilage e, ka Laban si u pworonji Leya lwó a kàre Yakuba yyére. Ka Yakuba si shwòn ná u e kuru numpilage e.

²⁴ Laban mpyi a u báarapyipucwonji wà kan Leya á, uru mege mpyi Zilipa.

²⁵ Nyèg'à pa múgo ke, ka Yakuba si li ta na Araseli bà me, ŋka Leya wi. Maa jwo Laban á: «Naha mu à pyi ná mii i amε ye?» Lire tēni i ke, Araseli kurugo bà mii à báaranji pyi mu á mà? Naha na mu à mii naŋwəhəro ye?»

²⁶ Ka Laban si jwo u á: «Mà tàanna ná wuu tēnni i, cəonfoonji nyε na jà a kan nàmbage e muŋcwofoonji yyaha na me.

²⁷ Cikwəonre cibilaage sanŋke pyi ná Leya e. K'aha ŋkwò, wuu sí cəonfoonji kan mu á mú, maa núr'a yyee baashuunniŋi wabεε báara pyi mii á.»

²⁸ Ka Yakuba si kuru cibilaage sanŋke pyi ná Leya e, ka Laban si u pworonji Araseli kan u á.

²⁹ Laban mpyi a u báarapyipucwonji wà kan Araseli á, uru mege mpyi Bila.

³⁰ Nye ka Yakuba si shwòn ná Araseli e mú. Ka u kyaa si ntáan u á mà tòro Leya na. Ka Yakuba si núr'a báaranji pyi Laban á sahanji fo yyee baashuunni.

Yakuba pyiibii kani

³¹ Ka Kafoonji Kile si li nya na Leya kyaa nyε a táan *Yakuba á me, ka u u sege táan u na. Maa sege pēn Araseli na.

³² Ka Leya si yyére maa si pùnambile, maa li mege le Uruben: «Kafoonji Kile à mii nàvunŋke nya, numε mii kyaa sí n-táan na poon'á*.»

³³ Ka u u núr'a yyére, maa si pùnambile, maa jwo: «Kafoonji Kile à lógo na mii kyaa nyε a táan na poon'á me, lire kurugo u à nde pùnambilini kan mii á mú.» Maa li mege le Simiyon†.

³⁴ Ka Leya si núr'a yyére maa si pùnambile, maa jwo: «Numε kəni, mii poonji sí mii mâra, naha na ye mii à pùnampyire taanre si u á.» Maa li mege le Levi‡.

³⁵ Ka u u núr'a yyére, maa pùnambile sicyεrewu si, maa jwo: «Numε, mii sí Kafoonji kêe.» Lire kurugo, u à lire mege le *Zhuda§. Lire kântugo, ka u sege si yyére mà tère pyi.

30

¹ Nye Araseli à pa li nya na uru sàha ŋkwò a pyà ta *Yakuba á me, ka u muŋcwonji yin cyεge si jyé u e. Ka u u jwo Yakuba á: «Pyiibii pìi kan mii á mú. Fo lire bà me, mii sí n-kwù.»

² Ka Yakuba lùuni si yîri Araseli taan, maa jwo: «Lire tēni i ke, mii u nyε Kile la? Kile bà u à mu sige pyisini na mà?»

³ Ka Araseli si jwo: «Mii báarapyipucwonji Bila u nge, u lwó a pyi ma cwo, bà u si mpyi si pyi ta mii á me. Lire ká mpyi, pire pyiibii sí n-pyi mii wuu.»

⁴ Lire pyinŋanni na, Araseli à u báarapyipucwonji Bila kan Yakuba á, u à pyi u cwo.

Ka Yakuba si u lēŋε.

⁵ Ka Bila si mpa laa ta, maa pùnambile si Yakuba á.

⁶ Ka Araseli si jwo: «Kile à mii tanga kan. Nde mii à jwo u á ke, u à lire lógo, maa pùnambile kan mii á. Lire kurugo, Araseli à li mege le Dan*.

⁷ Ka Araseli báarapyipucwonji Bila si núr'a laa lwó maa pùnambile shənwuu si Yakuba á.

⁸ Ka Araseli si jwo: «Sēnŋi na, mii à zhŋi le ná na muŋcwonji i, maa jà u na.» Lire kurugo, u à lire pùnambilini mege le Nefitali†.

⁹ Nye Leya à pa li nya na uru seg'à *kwòn mà tère pyi ke, ka u u u báarapyipucwonji Zilipa kan Yakuba á, u à pyi u cwo.

* 29:32 Uruben mege ŋwəhe ku nyε «Pùnambile li nde», lire nyε me «U à mii nàvunŋke nya.» † 29:33 Simiyon ŋwəhe ku nyε U à lógo ‡ 29:34 Levi ŋwəhe ku nyε U à mii mâra § 29:35 Zhuda ŋwəhe ku nyε U à kêe * 30:6 Dan mege ŋwəhe ku nyε U à mii tanga kan † 30:8 Nefitali ŋwəhe ku nyε «Mii à jà»

10 Ka Zilipa si laa lwó, maa pùnambile si Yakuba á.

11 Ka Leya si jwo: «Mii nùnk'à táan dε!» Lire kurugo, u à li mεge le Gadi‡.

12 Ka Zilipa si núr'a pùnambile si Yakuba á.

13 Ka Leya si jwo: «Ei! funntange kyaa li nyε nde dε! Cyeebii sí n-jwo na mii wuun'à jwɔ.» Maa lire pùnambilini mεge le Asheri§

14 Nyε canŋka, sùmakwɔngii tène i, Uruben à fwor'a kàr'a sà mandaragòri cige* kà nya kεεge e. Ka u u kuru cige fwuugii cyii tũgo a pa ŋkan u nuŋi Leya á. Ka Araseli si jwo Leya á: «Na pwɔhɔ, maa ma jyaŋi mandaragòri cige fwuugii cyii kan na á.»

15 Ka Leya si jwo: «Na naha? Mu à mii poonji shwɔ mii na, lire nyε a mu funŋke jíŋe mε, fo mu sàha na ŋko mii u na jyaŋi fwuugii kan mu á si ntaha lire na kε?» Ka Araseli si jwo: «Nyε kampyi lire li, u sí n-pa niŋjaa numpilage pyi ná mu i. Lire sí n-pyi mu jyaŋi fwuugii cyaga.» Ka Leya si jwε.

16 Nyε yàkonke Yakuba niŋjĩriŋi kεεge e, ka Leya si ŋkàr'a sà u nũŋɔ bê, maa yi jwo u á: «Mu sí n-shwɔn mii yyére niŋjaa. Mii à na jyaŋi fwuugii tég'a mu fáa Araseli á niŋjaa kàzhwɔnni mεε na.» Ka Yakuba si ŋkàr'a sà shwɔn Leya yyére kuru canŋke numpilage e.

17 Ka Kile si Leya ŋaarage shwɔ. Ka u u laa lwó maa pùnambilini kanjkurowuuni si Yakuba á.

18 Maa jwo: «Mii à na báarapyipucwoŋi kan na poon'á ke, lire sàraŋi Kile à kan mii á amε.» Lire kurugo, u à lire pùnambilini mεge le Isakari†.

19 Ka u u núr'a pa laa lwó maa pùnambilini baaniwuuni si Yakuba á.

20 Maa jwo: «Kile à bùnyεbwɔhɔ pyi mii á. Numε, mii poonji sí mii le njire e, naha na ye mii à pùnampyire baani si u á.» Ka u u lire pùnambilini mεge le Zabulɔn‡.

21 Lire kàntugo, ka u u pùceebile si, maa lire mεge le Dina.

22 Nyε ka Kile si funŋɔ cwo Araseli na, maa u ŋaariyi shwɔ, ka u sege si jwɔ cù.

23 Ka u u laa lwó maa si pùnambile. Maa jwo: «Kile à silege láha mii na numε.»

24 Maa lire pùnambile mεge le Yusufu. Maa jwo: «Kile u pùnambilini labεε bâra nde na mii á§.»

Yakuba á pa mpyi yaarafoo

25 Nyε Yusufu siŋkwooni kàntugo Araseli á, ka *Yakuba si jwo canŋka Laban á: «Kuni kan na á, mii sí nùru n-kàre na tupyεnge e.

26 Na cyeebii ná na pyiibii kan na á, pire kurugo mii à báaraŋi pyi mu á. Pi kan na á, mii kèεge na tupyεnge e. Nde mii à pyi mu á ke, mu yabilin'á li cè.»

27 Ka Laban si u pyi: «Kampyi mii kyal'à táan mu á, mii la nyε maa ntèen naha. Naha kurugo ye mii à cεεre pyi mà lí nya na Kafoonji Kile à jwó le mii á mu cye kurugo.

28 Mu sàraŋi nyε yaage ŋkemu ke, kuru jwo na á, si kuru kan ma á.»

29 Ka Yakuba si jwo: «Báarenŋkanni na mii à báara mu á, ná nyahaŋkanni na mu yatɔɔr'à nyaha mii cye e ke, mu à li cè.

30 Yatɔɔre nimpigire ti mpyi mu á, mà mii ta mii sàha mpa mε, tir'à púgo a pyi kurumbwɔhɔ. Kafoonji Kile à jwó le mu á mii cye kurugo. Numε, mà mii yaha naha, tène ndire mii sí n-ta si mbáare na pyεnge shiinbil'á ye?»

31 Ka Laban si jwo: «Naha mu la nyε mii u kan mu á ma sàraŋi ye?» Ka Yakuba si jwo: «Mii nyε a tíge yaage kabεε kurugo mε, nje mii sí n-jwo mu á ke, mu aha ntèen yire taan, mii sí nùru raa mu yatɔɔre nàha.

32 Nyε niŋjaa, mii sí n-jyè mu yatɔɔre shwɔhɔl'e si ti wíi niŋkin niŋkin. Mpàabii puni pi nyε pi nyε a finiŋe mε, ná sikaabii puni pi à jéŋe ke, pire pi sí n-pyi mii sàraŋi.

‡ 30:11 Gadi jwɔhe ku nyε nũntanga § 30:13 Asheri jwɔhe ku nyε funntange. * 30:14 Tire sùpyire mpyi na sɔnŋi na kuru cige fwuugii na nyε pyitawyerε † 30:18 Isakari jwɔhe ku nyε sàra wi ‡ 30:20 Zabulɔn jwɔhe ku nyε bùnyε, lire nyε mε njire § 30:24 Yusufu jwɔhe ku nyε «U à wà bâra

³³ Mu aha mpa mii yatɔɔre kàanmucya canŋke ŋkemu i ke, kampyi mii à tíi, mu sí n-cè. Mu aha bú mpa sika maha sika ta ti shwɔhɔl'e ŋgemu u nyɛ u nyɛ a jéŋɛ mɛ, lire nyɛ mɛ mpà maha mpà u à fíniŋɛ ke, mu kú n-cè n-jwo na mii à uru yú.

³⁴ Nyɛ ka Laban si jwo: «Bà mu à yi jwo mɛ, wuu yi pyi amuni.»

³⁵ Nka kuru canŋke yabilinji i, Laban à yîri maa sikaabii niŋɛŋɛbii, ná mpàabii niŋgwòobii cwɔɔnr'a yaha piye kanni na,

³⁶ maa pire kan u pyilibil'á pi sà a pire nâha cyage kabɛr'e, bà pi laage si mpyi si ntɔɔn Yakuba na mɛ. Canmpyaa taanre jara pi à pyi, maa nɔ kuru cyage e. Ka Yakuba si ŋkwôro na Laban yatɔɔre sannte nâha.

³⁷ Nyɛ ka Yakuba si kabiiipuruyo *kwɔn, pepiliye cige na, ná amandiye cige na, ná pilatani cige na. Maa cyire kàbigigii kwooyi nimpuruyi yà láhala láhala maa yire tafyinyi yige yig'a yaha.

³⁸ Maa cyi le le yatɔɔre yabyayi i, bà yatɔɔre si mpyi t'aha a ma tabyage e ti raa cyi jaa mɛ.

Nyɛ yatɔɔre tiye tèekòrɔŋ'á nɔ ke,

³⁹ ka ti i wá na tiye dùru tabyage e, marii cyire kàbigigii jaa, ka li i mpyi amuni, yatɔɔr'á pa a sini ke, ka ti pyire si jéŋɛ.

⁴⁰ Yakuba mpyi a mpàɛɛbii cwɔɔnr'a yaha piye kanni na. Mpàpeebii n'a mpyi na ŋkor'a pi dùru tɛni ndemu i ke, u mpyi maha pi yaha pi i Laban yatɔɔre niŋɛŋɛere ná niŋgwòore jaa, bà pi si mpyi pi aha sí, pi pyilibii si jéŋɛ mɛ. Amuni Yakuba á pyi maa yatɔɔrɔ niŋyahara ta, maa ti yaha tiye kanni na.

⁴¹ Mà bâra lire na, yatɔɔre sèewoore n'a mpyi na ŋkòr'a tiye dùru tabyage e, Yakuba mpyi maha cyire kàbigigii jempe wogigii le lùbyayaayi i, ti i jaa.

⁴² Nka niŋcwɔgɔre n'a mpyi na ma tabyage e, u mpyi maha jɛn'a kàbigigii le lwɔhe e mɛ. Nyɛ lire pyiŋkanni na, mpàpyire ná sikapyire niŋcwɔgɔr'á pyi Laban woro, ka nintubuunte si mpyi Yakuba woro.

⁴³ Nyɛ amuni Yakuba à pa mpyi nàfuufeembwɔhɔ, u à sikyaa ná mpàa niŋyahamii ta. Báarapyicyee ná báarapyinambaa na mpyi u á, ná jwɔhɔnyɛ ná dùfaanya.

31

Yakuba vɛŋi kani

¹ Nyɛ l'á pa nɔ cyage k'e, fo Laban pyilibil'á jwo na: «*Yakuba à wuu tunji cyeyaayi puni lwó a pyi u wuyo. Lire pyiŋkanni na, u à uye pyi yaarafoo.» Ka puru jwumpe si nɔ Yakuba na.

² Ka Yakuba mú si li jya na yyetange ku mpyi Laban á mà yyaha tíi ná ur'e ke, na u sàha nyɛ ná kur'e mɛ.

³ Nyɛ canŋka Kafoonji Kile à jwo Yakuba á: «Núru ma tupyɛnge e, cyage e mu à si ke. Mii sí n-pyi ná mu i.»

⁴ Pur'á jwo ke, ka Yakuba si ntɛɛn u yatɔɔre cyage e sige e, maa wà tun u à Araseli ná Leya yyere.

⁵ Pi à pa ke, ka u u yi jwo pi á: «Mii à li jya yii tunji yyahe e, cùŋkanni na u mpyi a fyânha a mii cú ke, u sàha nyɛ amuni ná mii i mɛ. Nka mii tunji u Kilenji à kwôro ná mii i.

⁶ Yii yabilimpil'á cè na mii à báare yii tun'á ná na fânhe puni i.

⁷ Lire ná li wuuni mú i, yii tun'á mii naŋwɔhɔrɔ, maa mii sàranji kɛɛnɛɛ fo tooyo ke. Nka Kile nyɛ a jɛɛ u kapii pyi mii na mɛ.

⁸ U n'a mpyi a jwo na mii sàranji u sí n-pyi yatɔɔre t'á jéŋɛ sèe sèl'e ke, ti puni pyilibii mpyi maha jéŋɛ sèl'e. Nyɛ u n'a mpyi a núr'a yi kɛɛnɛɛ, maa jwo mii sàranji u sí n-pyi ntemu ti nyɛ ti nyɛ a jéŋɛ sèe sèl'e mɛ, yatɔɔre pyire puni mpyi maha sini amuni.

⁹ Kile u à yii tunji yatɔɔre shwɔ u na mà kan mii á.

10 Naha kurugo ye tēni i yatōore mpyi na tiye dùru ke, mii à ñṳṳṳ ṅṳṳ, mà li ñya sikaperigii cyi mpyi na sikacyeebii dùru ke, cyire pun'á ñéñé.

11 Lire tēni i, Kile Mélékēñi à mii yyere ñṳṳ e: «Yakuba» ka mii i shwṳ.

12 Ka u u jwo: «Ma yyahe yîrige maa wíi: Sikaperigii cyi wá na dùru sikacyeebii na ke, cyire pun'á ñéñé ñéñé.» Maa jwo: «Mii à lire pyi, ñaha na ye ñcyii puni Laban à pyi mu na ke, mii à cyire ñya.

13 Kilenji u à uye cyêe mu na Beteli i ke, mii u ñye ure. Kuru cyage e, mu à sînmpe wu kafaage na, maa ku pyi funṅcwoyaaga, maa ñwṳ fáa mii, Kile á. Ñye nume yîr'a fworō nde kîni i maraa sî ma tasege e.»

14 Ñye Araseli ná Leya á puru jwumpe lógo ke, ka pi i jwo: «Wuu nàzhan yaaga sàha ñye naha mē, wuu mú sî kṳṳṳ ta wuu tunji pyenge e mē.

15 Wuu tunj'á wuu cû nàmpwuun fiige nume, u à wuu pére maa uru wyérenji lyí a kwṳ.»

16 Maa jwo Yakuba á sahanji: «Kile à nàfuñji ṅgemu shwṳ u na, mà kan mu á ke, uru na ñye wuu ná wuu pyìbii wuu nume. Lire e ke, Kile à ndemu jwo mu á ke, lire pyi.»

17-18 Ka Yakuba si yîri, maa u cyeebii ná u pyìbii dùrugo ñwṳhṳñyi ñunji'i, maa kuni lwṳ na ñkèege u tunji Ishaka yyére, *Kana kîni i. Maa ñkàre ná u yatōore ná u cyeyaayi puni i, ñje u à ta Mesopotami kîni i ke.

19 Tēni i Yakuba a fê ke, lir'á Laban ta u à kàre u mpàabii shire takwṳnge e. Ñye pi ñiñkàribii na, ka Araseli si u tunji kacyanhigii yû.

20 Lire pyiñkanni na, Yakuba á wwû Aramu shinñi Laban ñwṳh'i, maa fwor'a kàre, u ñye a jwo ná u e mē.

21 Yaaga maha yaaga ku mpyi u woge ke, u à fyâl'a yire puni lwṳ a kàre. U à Efirati banji *kwṳn, maa ñkàre Galadi ñanyi kàmpañke na.

Laban à Yakuba fyè tòrṳ

22 *Yakuba á canmpyaa taanre ñaara, ka pi i nta a yi jwo Laban á na u à fê.

23 Ka Laban ná u shiïnbiï pîi si yîri, maa Yakuba fyè tòrṳ canmpyaa baashuunni i, mà sà u ta Galadi ñanyi shwṳhṳl'e.

24 Ñka kuru canñke numpilage e, Kile à uye cyêe Aramu shinñi Laban na ñṳṳg'e, maa yi jwo u á: «Maye kàanmucya. Ma hà yaaga pyi Yakuba na mà de!»

25 Ñye tēni i Laban a Yakuba kṳr'a ta ke, lir'á u ta u à u vāanñke bayi kwṳro kwṳro Galadi ñanyi shwṳhṳl'e. Ka Laban ná u fyèñwṳhṳshiïnbiï mú si pi wuyi kwṳro wani cyage kabēr'e.

26 Kàntugo, ka Laban si ñkàr'a sà Yakuba yíbe: «Ñaha mu à pyi amē ye? Ñaha na mu à mii ñwṳhṳ yaha maa mii pùceribiï cû a fworō, mu à jwo bilii pi à cû kàshige takwṳnge e ye?

27 Ñaha na mu à wwû mii ñwṳh'i maa ñwṳh'a fworō, mu ñye a yi jwo mii á mà ye? Kàmpyi mu mpyi a yi jwo mii á, mii mpyi na sí katáan nimbwo pyi mu ñkàrañi mēge na, ná myahigil'e, ná bàribii ná kṳnṳbil'e.

28 Mu bà ñye a yyére mii u pishēere kan na pyìbii ná na ñampyir'á mē! Ñaha funñṳ baara mu à pyi amē ye?

29 Cyage e mu ñye nume ke, mii sí n-jà kapii pyi mu na. Ñka tanjaa, mu tunji u Kilenji à jwo ná mii i. U à jwo: «Maye kàanmucya, ma hà yaaga pyi Yakuba na mē.»

30 Ñye mii à cè na mu funñk'á wyèrē, mu la ñye si ñkàre ma tukanha na. Ñka ñaha kurugo mu ñiñkàriñ'á mii kacyanhigii yû ye?»

31 Ka Yakuba si u ñwṳ shwṳ: «Mii mpyi na fyáge na mu sí ma pwṳribii shwṳ mii na, lire kurugo mii à ñwṳh'a fê a yîri mu taan.

32 Ñka mu aha ma kacyanhigii ta naha shin maha shin á, urufōó sí n-bò. Cìmpyiibiï puni pi mpii naha, kàmpyi mu wá ma yaaga ñya, ku lwṳ.» Lir'á ta Yakuba mpyi a cè na Araseli u à u tunji kacyanhigii yû mē.

³³ Nye ka Laban si sà jyè Yakuba v àanŋke bage e, maa cyeyi puni wíi, maa sà jyè báarapyicyebii mú shuunni wuyi i, maa wíi mú, maa jyè Leya woge e, maa kuru wíi. Puru ɲwɔhɔ na, maa sà jyè Araseli woge e.

³⁴ Taa Araseli u mpyi a u tunji kacyanhigii ɲwɔhɔ a lwó a le ɲwɔhɔŋke yatɛɛnŋke ɲwɔh'i, maa ntɛɛn ku ɲuŋ'i. Ka Laban si cyeyi puni wíi, u ɲye a yaaga ɲya mɛ.

³⁵ Ka Araseli si jwo: «Baba, maye sanŋa yaha, cyeebii làdanji u naha mii na nijjaa, lire kurugo mii nàha na si n-jà n-yîri mɛ.» Ka Laban si u kacyanhigii cya shiŋi puni, u ɲye a cyi ɲya mɛ.

³⁶ Ka Yakuba lùuni si yîri u taan, fo ka ku pyi kàshi maa jwo u á: «Kapiini ndire mii à pyi ye? Naha kafibile mii à pyi, ka mu u wá na mii fyè tɔrɔ amɛ ye?

³⁷ Mu à mii yaayi puni wíi ke, mu à ma yaaga ɲya la? Mu aha nta mu à kà ɲya, ku cyêe ma shiinbii ná mii wuubii na, pire sí mii ná mu láha wuye na.

³⁸ Yyee beɲjaaga mii à pyi mu á báaranji na. Mu mpàacyeebii ná mu sikacyeebil'à pyà maha pyà si ke, pire puni ɲyii wuubii pi à si. Canŋa niŋkin mii ɲye a mu mpàpoonji wà bò a kyà mɛ.

³⁹ Nanjyaaga n'a mpyi a mu yatɔɔge kà cù, mii mpyi maha ntɛɛn'a yi jwo mu á mɛ, mii yabilinji mpyi maha kuru faare cya. Yatɔɔge kà n'a mpyi a yû, l'à pyi canŋke e yoo, l'à pyi numpilage e yoo, mu mpyi maha jwo na mii u ku cyage cya.

⁴⁰ Canŋke e, kafwuge mpyi maha mii sore, numpilage e, wyeere mpyi maha mii ndîri, fo mii si n-jà ɲóɔ mɛ.

⁴¹ Cyii yyee beɲjaaga u ɲye nge, mii ɲye mu pyenge e. Mii à báara mu á yyee ke ná sicyɛɛre, mu pworibii mú shuunni kurugo. Puru ɲwɔhɔ na, mii à yyee baani pyi báaranji na sahanŋi si nta yatɔɔre tà ta. Nka mu à mii sàranji kêɛnŋe fo tooyi ke.

⁴² Mii tulyage *Ibirayima u Kilenji, ɲgemu yyaha fyagare e mii tunji Ishaka na ɲaare ke, kàmpyi uru Kilenji mpyi ná mii i mɛ, mu mpyi na sí mii cyengayi wuŋi yaha, mii u kàre. Kile à mii kanhare ná mii báaranji ɲya, lire kurugo u à tange kan mii á tanjaa mu ɲɔɔge e.

Laban ná Yakuba à wwoɲɛɛge le

⁴³ Nye ka Laban si *Yakuba ɲwɔ shwɔ: «Mii pyii pi ɲye mu cyeebii, pi pyilibii mú na ɲye mii pyii. Nte yatɔɔre ɲye mii woro, yaaga maha yaaga na mu ɲyii ɲya ke, yire puni ɲye mii wuyo. Naha mii sí n-jà n-pyi na pworibii ná pi pyilibil'à nijjaa ye?»

⁴⁴ Maa núr'a jwo Yakuba á: «Wuu wwoɲɛɛge le, wuu u yaaga yaa mu à jwo shéere wuu ná wuye shwɔhɔl'e, bà kuru si mpyi s'a wuu funŋɔ cwo tɛrigii puni i mɛ.»

⁴⁵ Ka Yakuba si kafaage kà lwó a yyéɛɛnɛ mà pyi funɲcwogoyaaga,

⁴⁶ maa jwo u shiinbil'à na pi kafaayi yà bíl'a bínni. Y'à bíl'a bín'a kwò ke, ka pi puni si wwò maa lyí yire kafaayi ɲkère na.

⁴⁷ Ka pi i yire kafaayi mɛge le Shéere. Kuru mɛge ku ɲye Laban shɛɛnre e Yegari Sahaduta maa mpyi Yakuba woore e Galɛdi.

⁴⁸ Ka Laban si jwo: «Ŋke kafaanŋke ku pyi mu à jwo shéere mii ná mu shwɔhɔl'e nijjaa. Lire kurugo, kuru cyage mɛg'à le Galeedi.»

⁴⁹ Nka kuru cyage mɛg'a pa le Mizipa mú, ɲaha na ye Laban à jwo Yakuba á: «Wuu aha mpa mpyi wuu saha ɲye na wuye ɲaa mɛ, Kafoonji Kile u pyi wuu kàanmucyafoo.»

⁵⁰ Ka Laban si jwo Yakuba á sahanŋi: «Mu aha mii pùcɛribii cùmɔ lemɛ pi, maa cyeebii piiberii lwó, sùpya ɲye wuu shèɛfoo mà dɛ! Ta maye kàanmucaa, ɲaha na ye Kile u ɲye wuu shèɛfoo.»

⁵¹ Maa jwo sahanŋi: «Ŋke kafaanŋke wíi, na kafaage mii à yyéɛɛnɛ mà pyi funɲcwogoyaaga ke,

⁵² yire yi pyi wuu shèɛfoo, mii ɲye a yaa mii u tòro yire kafaayi taan ná funmpege e si ɲkàre mu yyéere mɛ, mu mú sí ɲye a yaa mu u tòro yi taan si mpa mii fye e ná funmpege e mɛ.

⁵³ *Ibirayima u Kilenji ná Nakwəri u kilenji, pire pi pyi wuu yukyaabii.» Ka Yakuba si ñkâa Kile na, uru ñgemu yyahafyagare e u tunji Ishaka na ñaare ke.

⁵⁴ Lire kàntugo, ka Yakuba si yatəoge kà pyi sáraga kuru kafaanjanke cyage e. Maa pi pyer'a pa, ka pi i lyi sijnayan maa shwòn wani.

32

Yakuba á bùnyε tùugo u yyahafoonji Ezawu á

¹ Kuru canñke nùmpañña ñyèsəoge na, Laban à yíri maa pishεere kan u pucεεbii ná u ñampyr'á, maa jwó le pi á. Puru ñwəhə na, maa núr'a kàre u pyεngε.

² Nyε ka *Yakuba si ntòro ná ñaani i. Mà u yaha u u ñkèεge u à círi ná *Kile mèlekεebii pìl'e.

³ Tèni i u à pi ñya ke, ka u u jwo: «Kile tatεenge kà ku ñyε ñke!» Lire kurugo, pi à kuru cyage mεge le Tatεenyi Shuunni.

⁴ Lire kàntugo, ka Yakuba si u shiinbii pìi tun u yyahafoonji Ezawu yyére Seyiri ñany i, Edəmu kùluni i.

⁵ Maa yi jwo pi á na pi sà yi jwo uru ñùñufoonji Ezawu á na u bilinañi Yakuba u à pire tun, na uru na mpyi Laban yyére fo mà pa nə ñijnjaa na.

⁶ Maa núr'a jwo pi á sahanke na pi yi jwo u á na ñiyyi na ñyε ur'á, mà bàra dùfaanyi na, ná sikyaa ná báarapyinambaa ná báarapyicyee, na ur'à yire nje jwo u ñùñufoon'á, bà u si mpyi si uru cùmə lemε ñwə mε.

⁷ Nyε ka tùnntunmpii si ñkàr'a sà tire tùnnture jwo Ezawu á maa núr'a pa yi jwo Yakuba á: «Wuu à shà mu yyahafoonji yyére. Nàmbaa ñkwuu sicyεere na wá u fye e na mu bēni.»

⁸ Tèni i Yakuba á yire lógo ke, ka u u fyá fo na ñcyéenni. Sùpyire ti mpyi u á ke, ná sikaabii ná mpàabii ná ñiyyi, ná ñwəhəny i, u à yire puni taa mà pyi kuruyə shuunni.

⁹ Maa jwo uye funñ'i: «Ezawu ká bú ñcwə kurunke kà na, ku sanñke sí tashwəgo ta.»

¹⁰ Maa Kile ñáare maa jwo: «Kafoonji Kile, mii tulyage *Ibirayima ná mii tunji Ishaka u Kilenji, mu à jwo mii á na mii u nùru na kini i, na tasege e, na mu sí ñwə mii na.

¹¹ Mu à kacεñji pyi mii á, maa ma ñwəməfente cyée mii na, mii u ñyε mu bilinañi ke, mà li ta mii mpyi a yaa ná lire e mε. Mii ñinñariñi Laban yyére, tēni i mii à Zhurudεn banji jyiile ke, yafyin mpyi mii cye e mε, fo kàbii kanna. Nka ñijnjaa, mii à na sùpyire ná na yatəore taa taa kuruyi shuunni.

¹² Mii à mu ñáare maa na shwə na yyahafoonji Ezawu na, ñaha na yε mii na fyáge u aha ñkwə mii ná na cyeebii ná na pyiibii bə mε.

¹³ Kafoonji Kile, mu yabilinji u à jwo na mu sí ñwə mii á, si mii tұлuge ñyaha bà suumpe lwəhe nticyεñji ñyε mε, fo wà sè n-jà ku tərə mε.»

¹⁴ Nyε Yakuba á Kile ñáara a kwə ke, maa shwòn wani. Maa yà wwū u cyeyaayi i mà tùugo u yyahafoonji Ezawu á mà pyi bùnyε.

¹⁵ Sikacyee ñkwuu shuunni ná sikaperii beñjaaga ná mpacyee ñkwuu shuunni ná mpàpee beñjaaga,

¹⁶ ná ñwəhəncyee beñjaaga ná ke ná yi pyi, ná nùcyee beeshuunni ná nùpyahahii ke ná dùfaanncyee beñjaaga ná dùfaanmpee ke,

¹⁷ maa yire kan u báarapyiibii pi màra, pi puni ná pi mεge yatəñkurunə. Maa yi jwo pi á: «Yii yaha na yyaha na, yii i laaga le le yatəñkuruyi ná yiye shwəhəl'e»

¹⁸ Maa yi jwo yatəñkurunke ñijnçyiige foon'á: «Mii yyahafoonji Ezawu ká bê ná mu i, maa mu yíbe: «Taa mu sè ke? Jofoo u báarapyi u ñyε mu yε? Yatəñkurunke ku ñke mu yyaha na ke, jofoo wogo ki yε?»

¹⁹ Maa u ñwə shwə: «Mu bilinañi Yakuba woge ki, u ñùñufoonji Ezawu u bùnyε u ñyε u wi. Uru yabilinji mú sí ñyε kàntugo na ma.

²⁰ Puru ninumpe Yakuba á jwo yatəñkuruyi sanñyi feebii ñinñin ñinñin á. Maa yi jwo pi á na pi aha ñcíri ná Ezawu i, pi i puru jwumpe ninumpe taha u á.

21 Maa núr'a jwo pi á: «Yii yi jwo u á na u bilinanji Yakuba sí n-pa kàntugo yyére.» Yakuba mpyi na yu uye funṅ'i: «Yatɔ̀re nte mii à yaha a kàre naye yyaha na ke, tire ká ṅkan u á, u funṅke sí ṅṅe. Lire e, wuu aha bá wuye ṅya tènì ndemu i ke, lire kú n-jà u pyi u mii bē ná funntange e.

Yakuba á zhì le ná Kile e

22 Nye *Yakuba á yire bùṅyeyaayi yaha a kàre uye yyaha na ke, ka u yabilinji si ntèen wani kuru canṅke numpilage e. Numpilag'à nɔ cyage e ke,

23-24 ka u u u cyeebii mú shuunniṅi ná u báarapyicyeebii shuunniṅi, ná u pyìibii ke ná niṅkinṅi pyi pi à Yabòki banji jyiile ná u cyeyaayi puni i.

25 Puru ṅwəhə na, maa ntèen uye niṅkin wani, ka nàṅi wà si mpa zhì le ná u e mà nɔ fo ṅyèkwənge na.

26 Nàṅ'à pa li ṅya na uru sì n-jà Yakuba cyán mɛ, ka u u u bwòn dīshige na, ka ku u ṅwóhəɔ.

27 Maa jwo Yakuba á: «Na yaha s'a ṅkèege, ṅaha na ye ṅyèg'à múgo.» Ka Yakuba si jwo: «Ná mu ṅye a jwó le mii á mɛ, mii sì mu yaha mu u ṅkàre mà dɛ!»

28 Ka u u jwo: «Di mu mɛge ṅye ye?» Ka u u jwo: «Yakuba.»

29 Ka nàṅi si jwo: «Mu mɛge saha sì n-pyi Yakuba mɛ, ku sí n-pyi *Izirayeli, ṅaha na ye mu à zhì le ná Kile e, mà bàra lire na, mu à sí ta sùpyire na*.»

30 Ka Yakuba si u pyi: «Mii na mu ṅáare, maa ma mɛge jwo na á.» Ka nàṅi si jwo: «ṅaha na mu na mii mɛge yíbili ye?» U à yire jwo ke, maa jwó le Yakuba á.

31 Ka Yakuba si kuru cyage mɛge le Peniyeli†, maa jwo: «Mii yábilinji ṅyigil'à Kile ṅya, lire na li wuuni mú i, mii à kwôro ṅyii na.»

32 Tènì i Yakuba à yîri Peniyeli i, mà banji *kwòn ke, lir'à canṅa ṅyiini ta li i fwore. Dīshige ṅjàṅi mpyi a u pyi u u sègere tanaarege e.

33 Mà lwó kuru canṅke na, fo mà pa nɔ niṅjaa na, Izirayeli shiinbii ṅye na yatɔ̀gɔ dīshige kapaanre tasogoge kyaare kyàa mɛ, ṅaha na ye kuru cyage kapaanre tasogoge e Kile à Yakuba bwòn.

33

Yakuba ná u yyahafoonji Ezawu à piye ṅùṅ bē

1 Nye tènì i *Yakuba à pa ṅùṅke yîrig'a wíi mà Ezawu ṅya u u u bēni ná nàmbaa ṅkwuu sicyere ke, ka u u u pyìibii táa Leya ná Araseli, ná báarapyicyeebii shuunniṅi shwəhəl'e.

2 Maa báarapyicyeebii yaha yyaha yyére ná pi pyìibil'e, maa Leya ná u pyìibii taha pire na. Maa nta a Araseli ná Yusufu yaha pi puni kàntugo.

3 Ka u yabilinji si ntòro pi yyaha na, maa niṅkure sín sín fo tooyi baashuunni, mà jwo u ṅaar'a nɔ u yyahafoonji Ezawu na ke.

4 Ka Ezawu si fê a u ṅùṅ bē, maa u pur'a cû, maa u shéere. Ka pi mú shuunni si wá na myahii sùu funntange na.

5 Tènì i Ezawu à ṅùṅke yîrig'a cyeebii ná pyìibii ṅya ke, ka u u jwo: «Nte sùpyire ti nte mu fye e ke, mpirefee pi ye?» Ka Yakuba si jwo: «Mii, u ṅye mu bilinanji ke, Kile à ṅwə mii na, maa pyìibii mpiimu kan mii á ke, pire pi.»

6 Ka báarapyicyeebii ná pi pyìibii si file maa niṅkure sín.

7 Ka Leya ná u pyìibii mú si file, maa niṅkure sín. Kàntugo, ka Yusufu ná u nunji Araseli si file maa niṅkure sín.

8 Pi à kwò ke, ka Ezawu si Yakuba yíbe: «Ná yatokurunṅke e mu à pa ke, ṅaha wogo ki ye?» Ka Yakuba si u ṅwə shwə: «Mii la ṅye si ti kan na ṅùṅfoonj'á bà mii kyaa si mpyi si ntáan u á mɛ.»

* 32:29 Izirayeli ṅwəhe ku ṅye Kile u ṅye na cyi cwənnre † 32:31 Peniyeli ṅwəhe ku ṅye Kile yyahe

⁹ Ka Ezawu si jwo: «Mii cɔɔnɔɔ, yatɔɔrɔ ninyahara na nyɛ mii á mà kwò, tɛɛn ná ma woore e.»

¹⁰ Ka Yakuba si jwo: «Mii na mu nɔ́are, kampyi yog'á kwò mii ná mu shwɔhɔl'e, maa nɔɔ bɔnyɛɔ shwɔ. Mu mii bɛɔkann'à nɔwɔ mu à jwo Kile u à mii nɔɔ bɛ.

¹¹ Mii na mu nɔ́are maa nɔɔ bɔnyɛɔ shwɔ, naha na yɛ Kile à jwó le mii á sèl'e, yaaga kuu nyɛ mii na mɛ.» Yakuba á pu jwo a waha amuni ke, ka Ezawu si nta a nɛ uru bɔnyɛɔ na.

¹² Puru nɔwɔhɔ na, ka Ezawu si jwo: «Nyɛ wuu kuni lwó, wuu a sɔ sɔcyan.»

¹³ Ka Yakuba si jwo: «Mii nɔɔ nɔɔfooni, nɔɔkopyire karigil'á waha, mpàpyire mú na nyɛ mii á, nɔnaare tà na nɔwɔre. Wuu aha nani pɛe yi fàhe na, canɔa nɔɔkin kanna, yatɔɔre sí n-kwú.

¹⁴ Lire e, mii nɔɔ nɔɔfooni, yaha ma bilinaɔi yyaha na. Mii sí raa nɔkɛɛge lùtaan na, yatɔɔre kàntugo ná nɔɔkopyire e, fo zà nɔ na nɔɔ nɔɔfooni yyɛre Seyiri kùluni i.»

¹⁵ Ka Ezawu si jwo: «Lire tɛni i, mii sí na sùpyire tà le ná mu i kuni i.» Ka Yakuba si jwo: «Mii nɔɔ nɔɔfooni, nɔɔ nɔɔ nyɛ lire na mɛ, mii kyaa ká jà a táan mu á mà kwò, lire kanni sí mii tɔn.»

¹⁶ Nyɛ kuru canɔke yabiliɔi, Ezawu à núr'a kàre Seyiri kùluni i.

¹⁷ Nka Yakuba nyɛ a nɛn'a kàre Ezawu fye e mɛ, maa nɔkàre cyage kabɛr'e, maa бага faanra wani, maa kàcwɔgɔ yaa u yatɔɔr'á. Lire kurugo, pi à kuru cyage mɛge le Kàcwɔgɔ.

¹⁸ Yakuba à fworò Mɛsopotami kɔni i, ka u nɔɔcɛnɔɔe wuu si nɔ fo Sikɛmu kàhe e *Kana kɔni i. Ka u u u vàanɔke bayi kwòro kàhe yyaha yyɛre.

¹⁹ Cyage e u mpyi a u vàanɔke bayi kwòro ke, u à pa kuru cyage shwɔ Kyamɔri shiinbil'á ná wýɛfyinɔi darashii nɔkul'e. Kyamɔri u mpyi Sikɛmu tuɔi.

²⁰ Ka Yakuba si sáràga tawwúgo faanra wani, maa ku mɛge le Eli Elohe *Izirayeli*.

34

Sikɛmu à Yakuba pworɔɔi Dina nɔɔjini láha u na

¹ Nyɛ Leya mpyi a pùcebileni ndemu si *Yakuba á, ná li mɛge nyɛ Dina ke, canɔka lire pùcebilin'à kàr'a sà fworò kuru kàhe pùcepyire tà na*.

² Tɛni i Kyivi kùlunifoo, Kyamɔri jyanɔi, Sikɛmu à Dina nɔɔa ke, ka u u u cyán a cú maa wwò ná u e. Amuni, Sikɛmu à Dina nɔɔjini láha u na.

³ Nyɛ lir'à pyi ke, ka Yakuba pworɔɔi Dina kani si nɔɔmɔ para Sikɛmu yyahe e, ka u u wá na u fɔɔnɔi si u ta ndɛɔe mpyi u cwo.

⁴ Li nyɛ a pa nɔwɔ mɛ, fo Sikɛmu à kàr'a sà yi jwo u tuɔi Amɔri á, na u Dina cya a kan ur'á, uru u pyi u cwo.

⁵ Nyɛ ka Yakuba si mpa lógo na Sikɛmu à uru pworɔɔi Dina nɔɔjini láha u na. Lir'à Yakuba jyaabii ta sige e ná yatɔɔre e, ka u u fyáha, u nyɛ a yaaga jwo mɛ, fo tɛni i pi à pa yíri sige e ke.

⁶ Nyɛ lire nɔwɔhɔ na, ka Kyamɔri ná u jyanɔi Sikɛmu si nɔkàre Yakuba yyɛre mà sà jwo ná u e.

⁷ Lir'à Yakuba jyaabii ta pi à pa mà yíri sige e, ka pi i puru jwumpe lógo, ka li i waha pi na sèl'e, ka pi lùgigii si yíri sèl'e, naha na yɛ Sikɛmu à kyaa pyi, ndemu *Izirayeli shiinbil'á na fún ke, u à wwò ná pi cɔɔnɔi Dina e fàhe e, kapyii sí bà mɛ.

⁸ Ka Kyamɔri si yi jwo Yakuba ná u jyaabil'á, na pi pworɔɔi kyal'á táan uru jyanɔi Sikɛmu á, na ur'à pi nɔ́are pi u kan u á u pyi u cwo.

⁹ Maa núr'a jwo pi á: «Yii wwɔnɔɔe le ná wuu e, yii sí raa yii pùcepyire kaan wuu á nàmbaga na, yii raa wuu wuubii leni mú.

¹⁰ Yii sí n-kwòro naha ná wuu e. Kɔni sí n-yaha yii á, ndemu ká yii táan ke, yii a lire pyi. Yii kwòro naha, yii raa sɔ yii nɔɔii cyeyi puni i, yii nɔɔnɔke kà shwɔ yiy'á.»

* 33:20 kuru mɛge nɔwɔhe ku nyɛ Kile, Izirayeli u Kileni * 34:1 Jwunɔkanni labɛrɛ: lire pùcebilin'à yíri na lire kɛɛge zà pùcyage kwòn kuru kàhe pùcepyire shwɔhɔl'e.

11 Ka Sikemu mú si jwo Dina sìnɛɛbii ná pi tun'á: «Yii ɲɛɛ, yii i nde ninɲinɲi pyi na á sa! Yii aha yaaga maha yaaga ɲáare mii á, mii sí kuru kan yii á.

12 L'aha yii táan, yii cikwɔnɯyɛɛɲi ɲyaha sèè sèl'e, mii sí uru kan yii á, li tɛgeni li ɲyɛ, yii i pùcwoŋi kan mii á.»

13 Ka Yakuba jyaabii si Sikemu ná u tunɲi Kyaməri ɲwɔ shwɔ ná cwɔɔre e, pi ɲyɛ a ɲɛn'a tíi u á mɛ, ɲaha na yɛ Sikemu mpyi a pi sìnɛɛɲi Dina ɲjini láha u na.

14 Maa yi jwo Sikemu á: «Mà wuu cɔɔnɲi kan nò á, ɲgemu u ɲyɛ u ɲyɛ a *kwɔn mɛ, lire na ɲyɛ kyaa wuu sìnɛɛ ndemu pyi mɛ. Kuru mú sí n-pyi silege wuu á.

15 Nje yii à jwo ke, wuu sìnɛɛ yire e mɛ, fo yii aha mpyi wuu fiige. Lire ɲwɔhɔ ku ɲyɛ, yii pùnampyire pun'à yaa ti kwɔn.

16 Nye yii aha ɲɛɛ lire e, lire tɛni i wuu sí raa wuu pworibii kaan yii á, s'a yii wuubii lwúu mú. Wuu sí n-kwɔro yii yyére, wuu puni sí n-pyi ninɲin.

17 Nka yii aha mpyi yii ɲyɛ a ɲɛɛ wuu jwumpe na, maa yii pùnampyire kwɔn mɛ, wuu sìnɛɛ wuu pwoɔnɲi kan yii á mɛ, wuu mú sí n-kàre.»

18 Nye ka puru jwumpe si bê Kyaməri ná u jyanɲi Sikemu á.

19 Ka Sikemu si lire kani cù ná sèl'e, ɲaha na yɛ Yakuba pwoɔnɲi kyaa mpyi a táan u á. Pi pyenge shiinbii puni mpyi a cyɛge taha Sikemu na.

20 Ka Kyaməri ná u jyanɲi Sikemu si ɲkàre kànhe shiinbii piyetabenke e, maa sà jwo ná kànhe shiinbil'e, maa jwo:

21 «Nte sùpyir'à pa ná funɲcɛnɲi' i wuu yyére, wuu pi yaha pi i n-tɛɛn wuu kɪni i, pi raa ɲaare pi a sìnɛɛ pyi cyeyi puni i. Wuu kɪn'à pɛɛ, pi tatɛɛnge sìnɛɛ n-cya n-kànha mɛ. Wuu sí raa pi pwoɔnɲi lɛɲɛ, s'a wuu wuubii kaan pi á mú.

22 Nka, wuu nàmbaabii puni ninɲin ninɲinɲi, kà mpyi pi ɲyɛ a kwɔn, bà pi à li pyi mɛ, pi sìnɛɛ ntɛɛn ná wuu e, wuu u mpyi shin ninɲin mɛ.

23 Pi aha ntɛɛn wuu á, lire tɛni i ke, pi yatɔɔre, ná pi cyeyaayi puni sìnɛɛ pyi wuu wuyò mà? Pi aha ɲjemu jwo ke, wuu ɲɛɛ yire e.»

24 Shin maha shin u à pa kànhe shiinbii piyetabenke e ke, pìre pun'à ɲɛɛ Kyaməri ná u jyanɲi Sikemu ɲwɔjwumpe na, ka kànhe nàmbaabii puni si ɲkwɔn.

25 Nye pi kwɔnɲkwooni canmpyitanrawuuni na, mà pi yaha ná nɔɔyi i, li síɲi mpyi pi na mà jà a kàshi sùulo mɛ, ka Yakuba jyaabii pìi shuunni, Dina yyahawuubii, Simiyɔn ná Levi, sí pi ɲwɔhɔgii lwó a kàr'a sà ɲcwo kànhe shiinbii na, maa nàmbaabii puni bò.

26 Maa Kyaməri ná u jyanɲi Sikemu bò mú, maa pi cɔɔnɲi Dina yige Sikemu bage e mà kàre.

27 Lire kàntugo, ka pi ná Yakuba jyaabii sanmpii si mpa kwùubii yaayi nìɲcɛnɲi wwu pi na, maa kuru kànhe nàfuunɲi puni tugo, ɲaha na yɛ Sikemu mpyi a pi cɔɔnɲi ɲjini láha u na.

28 Yatɔɔre puni ti mpyi kànhe ná keriyi i ke, pi à tire puni lwó, mu à jwo sikaabii ná mpàabii ná nìyi ná dùfaanyi.

29 Maa kànhe nàfuunɲi puni ná pyìibii, ná cyeebii, ná yaaga maha yaaga ku mpyi kànhe e ke, maa yire puni lwó.

30 Lire kàntugo, ka Yakuba si sêe maa jwo Simiyɔn ná *Levi á: «Yii à mii mɛge kèɛge, maa mii la wwu *Kana shiinbii ná Perezi shiinbii ná kɪni shiinbii sanmpii puni na. Mii shiinbii ɲyɛ a ɲyaha mɛ, pi sí n-wwò, si mpa mii ná na pyenge shiinbii puni bò.

31 Ka Simiyɔn ná Levi si u ɲwɔ shwɔ: «Naha na pi mú à wuu cɔɔnɲi pyi mu à jwo fwoɔbacwo yɛ?»

35

Kile à Yakuba pyi u sà ntɛɛn Beteli i

1 Nye canjka Kile à jwo *Yakuba á: «Yîri, mà sà ntèen Beteli i. Mu aha nɔ wani, maa *sárayi tawwûgo faanra, mii, Kile á. Mii u à naye cyêe mu na, mu nivêni ma yyahawunji Ezawu yyaha na ke.»

2 Ka Yakuba si yi jwo u pyenge shiinbii ná u fyènwòhòshiinbii pun'á: «Yii kacyanhigii puni yige yii shwòh'le. Mesopotami kîni yii à cyi ta. Yii yiye jyè a fîniñe, yii vâanji yabere le bà yii kyaa si mpyi si ntáan Kile á me.»

3 Naha na ye wuu sí n-kàre Beteli i, mii sí sárayi tawwûgo yaa Kile á wani, uru ngemu u à mii jaariyi lógo maa mii tège na kanhare tèrigil'e, maa ñkwôro ná mii i na jaani i ke.»

4 Nye ka Yakuba shiinbii si pi kacyanhigii puni kan u á, ná pi sáraga fègempii. Ka Yakuba si wyige tûgo cibwòhe kà jwòh'i Sikemu taan maa yi le wani.

5 Lire kântugo, ka pi i ñkàre. Ka Kile si kuru cyage kanyi shiinbii fùguro sèl'e. Pi sùpya jyè a ñen'a taha Yakuba shiinbii fye e, si kàshi *kwòñ pi na me.

6 Nye Yakuba ná u fyènwòhòshiinbil'à kàre, mà sà nɔ Luzi i, kuru kànhe mege mú na nye Beteli, ku na nye *Kana kîni i.

7 Ka Yakuba si sárayi tawwûgo yaa wani, maa ku mege le *Eli Beteli, jaha na ye Kile à uye cyêe uru na kuru cyage e tèni i uru mpyi na fi u yyahafoonji yyaha na ke*.

8 Nye lire tèni i, ceenji u mpyi a Erebeke byé ke, ur'à kwû. Ka pi i u tò Beteli taan, cige kà jwòh'i, kuru cige mege k'à pa le: «Meesuuni Cige».

9 Nye ka Kile si núr'a uye cyêe Yakuba na, maa jwó le u á, lir'à u ta u à yîri Mesopotami kîni i.

10 Maa jwo u á: «Mu mege nye Yakuba, ñka mu mege saha sí n-pyi Yakuba me, ku sí n-pyi *Izirayeli.» Lire pyinjanni na, Kile à Yakuba mege le Izirayeli.

11 Maa núr'a jwo u á:

«Mii u nye Kile Sinji Punifoo.

Mii sí pyi ñnyahamii kan mu á,

si mu pyi sùpyishinji wà tulyaga,

sùpyishi ñnyahawa ná saanlii sí n-fworo mu tûluge e.

12 Kîni mii à kan Ibirayima ná Ishaka á ke,

mii sí lire kîni kan mu ná ma tûlug'á.»

13 Nye Kile à yîri cyage e u à jwo ná Yakuba e ke.

14 Ka Yakuba si kafaabwòhò yyéñe kuru cyage e mà pyi funjcwogoyaaga, maa *erezen sinmpe pà pyi sáraga mà wu ku na, lire kântugo maa sinmpe pà wu ku na, maa ku pyi Kile wogo.

15 Nye cyage Kile à jwo ná Yakuba e ke, ka u u kuru mege le Beteli.

Benzhama zinji ná Araseli kwùñi kani

16 Nye ka Yakuba ná u shiinbii si mpa yîri Beteli i na ñkèege Efirata kànhe kànmpañke na. Mà pi laage sanñke yaha ku nye a tòn Efirata na me, ka Araseli laani si yîri, ka u zinji si waha sèl'e.

17 Mà u yaha u u laani yà, tèni i pyàn'à pa li jwò cù na fwore ke, ka lashwonji si jwo u á: «Ma hà vyá me, mu à pùnambilini labere ta.»

18 Nye Araseli mpyi na kuro caa. Tèni i u múnaani mpyi na ñko si fworo u e ke, ka u u pyànji mege le Beni Oni† Nka kântugo, tufoon'à pa pyànji mege le Benzhama‡.

19 Nye kuru cyage e Araseli à kwû. Ka pi i u tò Efirata kànhe kuni na. Kuru kànhe mege k'à pa le Betilehemu.

20 Ka Yakuba si kafaabwòhò yyéñe Araseli kwùnni ñunji. Ali ñnjaa kuru kafaage na nye wani na Araseli kwùnni cyêe.

Uruben à wwò ná u nubileni l'e

* 35:7 Eli Beteli mege jwòhe ku nye Kilenji u à uye cyêe Beteli i ke † 35:18 Beni Oni mege jwòhò ku nye: Pyànji mii à ta yyefuge e ke ‡ 35:18 Benzhama mege jwòhò ku nye pyànji u nye mii kànñe cyege na ke, lire nye me nò nyii cwo pyà

21 Ka *Yakuba si yîri wani mà kàre Migidali Ederi wòrokulo kànmpañke na, maa u vâañke bayi kwòro wani,

22 Mà Yakuba yaha kuru cyage e, Uruben à wwò ná u nubileni Bila e. Yakuba à pa yire cè ke, ka li i waha u na sèl'e.

Yakuba jyaabii meyi yi nyε nje

*Yakuba pùnampyire na mpyi ke ná shuunni.

23 Mpii u cwoñi Leya à si ke, pire pi nyε Uruben, jyafooni nijcyiñi, ná Simiyon, ná Levi, ná *Zhuda, ná Isakari, ná Zabulon.

24 U cwoñi Araseli wuubii pi mpyi Yusufu ná Benzhamu

25 U cwoñi Araseli u báarapyicwoñi Bila wuubii pi mpyi Dan ná Neftali.

26 U cwoñi Leya u báarapyicwoñi Zilipa wuubii pi mpyi Gadi ná Asheri. Pire pi nyε Yakuba jyaabii. Mesopotami kîni i pi à si.

Ishaka kwùñi kani

27 Nyε *Yakuba à kàr'a sà nò Mamire cyage e, Kiriyaati Ariba kànhe taan, cyage e u tulyage Ibirayima mpyi ke, ná u tunji Ishaka mú sí nyε ke. Kuru kànhe ku nyε Eburon mú.

28-29 Nyε Ishaka à pa ñkwù mà u shìñi yaha yyee ñkuu ná beecyεere, ka u jyaabii Ezawu ná Yakuba si u tò. Ka u u sà bâra u tulyeyi na. U mpyi a lyε fo mà lyεge la kwò.

36

Ezawu tùluge

1 Ezawu ná pi maha u yiri Edomu mú ke, u tùluge ku nyε ñke.

2 Ezawu mpyi a u cyeebii lwó *Kana kîni pùcyaabii shwòhòl'e. U cwoñi wà mege na mpyi Ada, Kyiti shinñi Elon pworu u mpyi uru ñge. Wà mege na mpyi Olibama, uru na mpyi Ana pworu, Ana yabilinji tunji u mpyi Zibeyon. Zibeyon na nyε Kyivi shin.

3 Ezawu cwoñi tanrawunji mege mpyi Basimati. Uru na mpyi Sumayila pworu, Nebayoti cœn u mpyi uru ñge.

4 Ezawu cwoñi Ada u à Elifazi si. Ka u cwoñi Basimati si Ereweli si.

5 Ka u cwoñi Olibama si Yeshi ná Yalamu, ná Kora si. Ezawu pùnampyire ti mpyi tire, Kana kîni i t'à si.

6 Nyε canñka Ezawu à yîri ná u cyeebii ná u pyilibii ná u shiinbii sanmpii puni i, ná u yatœre puni, ná yaaga maha yaaga u mpyi a ta Kana kîni i ke, maa ñkàre kîni laber'e mà laaga tœn u cœnñi *Yakuba na.

7 Pi cyeyaayi nyahanji kurugo pi mpyi si n-jà ntèen piye taan me. Kuru cyage mpyi a cyéere pi yatœre e.

8 Lire l'à pyi kanunjo, ka Ezawu si ñkàr'a sà ntèen Seyiri ñañyi i. Ezawu mege kà mú ku nyε Edomu.

9 Nyε Ezawu u mpyi a tœn Seyiri ñañyi i ke, uru u nyε Edomu shiinbii tulyage. U tùluge ku nyε ñke.

10 U yabilinji jyaabii meyi yi nyε nje: Elifazi, u cwoñi Ada jya u nyε ure, Reweli, u cwoñi Basimati jya u nyε ure.

11 Elifazi yabilinji pyilibii pi nyε: Temani ná Omaru, ná Zefo, ná Gatamu, ná Kenazi.

12 Elifazi mpyi a bilicwoñi ñgemu lèñe ná u mege nyε Timina ke, uru u à Amaleki si. Pire pi nyε Ezawu cwoñi Ada ñampyire.

13 Nyε Ezawu jyanji Erewele jyaabii pi mpyi Nakyati, Yeraki, Shama ná Miza.

Pire pi nyε Ezawu cwoñi Basimati ñampyire.

14 Ezawu cwoñi wà mege na mpyi Olibama, Ana pworu u mpyi u wi, u tulyage ku nyε Zibeyon. Pùnampyire u à si Ezawu á ke, tire ti nyε Yeshi, ná Yalamu ná Kora.

¹⁵ Nye tùluyi y'à fworu Ezawu e ke, yire yi nyε nje. U jyaŋi niŋcyiŋi Elifazi u tùluyi yi nyε nje: Temana shiinbii ná Omaru wuubii ná Zefo wuubii ná Kenazi wuubii,

¹⁶ ná Kora wuubii, ná Gatamu wuubii, ná Amaleki wuubii. Pire puni pi à pyi Ezawu cwoŋi Ada u nampyire.

¹⁷ Ezawu jyaŋi Erewele u tùluyi yi mpyi a tēen Edōmu k̀ini i ke, yire yi nyε nje: Nakyati shiinbii ná Yeraki wuubii ná Shama wuubii ná Miza wuubii. Ezawu cwoŋi Basimati nampyire ti nyε tire.

¹⁸ Tùluyi y'à fworu Ezawu ná u cwoŋi Olibama e ke, yire yi nyε nje: Yeshi shiinbii ná Yalamu wuubii ná Kora wuubii. Olibama sí na mpyi Ana pworo.

¹⁹ Nye yire tùluyi pun'à fworu Ezawu e, pire pi nyε Edōmu shiinbii.

Edōmu k̀inifeebii

²⁰⁻²¹ Nye Ezawu ná u jyaabil'à sà sùpyire ntemu ta Edōmu k̀ini i ke, pire pi mpyi Seyiri jyaabii. Seyiri sí mpyi Ōri t̀uluge shin. Nye tùluyi y'à fworu Seyiri i ke, yire yi nyε nje: Lotan shiinbii, ná Shobali wuubii, ná Zibeyōn wuubii, ná Ana wuubii, ná Dishōn wuubii, ná Ezeri wuubii, ná Dishan wuubii.

²² Tùluyi y'à fworu Lotan e ke, yire yi nyε nje Ōri shiinbii ná Emanu wuubii. U c̀inmpworocwoŋi mege na mpyi Timina.

²³ Tùluyi y'à fworu Shobali i ke, yire yi nyε nje Alivan shiinbii ná Manakyati wuubii ná Ebali wuubii ná Shefo wuubii ná Onami wuubii.

²⁴ Zibeyōn jyaabii pi mpyi: Aya, ná Ana. Uru Anaŋi u à k̀ar'a sà fworu síwage e l̀ubilibii p̀ii na, pire mpyi na l̀ufwuge yige, mà u ta u u u tuŋi Zibeyōn d̀ufaanyi ǹaha.

²⁵ Ana jyaŋi mege mpyi Dishōn, u pworoŋi mege sí mpyi Olibama.

²⁶ Tùluyi y'à fworu Dishōn e ke, yire yi nyε nje Emadan shiinbii, ná Esibōn wuubii, ná Yitiran wuubii, ná Keran wuubii.

²⁷ Tùluyi y'à fworu Ezeri e ke, yire yi nyε nje: Bilan shiinbii, ná Zaavan wuubii, ná Akan wuubii.

²⁸ Tùluyi y'à fworu Dishan e ke, yire yi nyε nje: Uzi shiinbii, ná Aran wuubii.

²⁹ Ǹuŋufeebii pi à fworu Ōri t̀uluge e ke, pire pi nyε m̀pii: Lotan, ná Shobali, ná Zibeyōn, ná Ana,

³⁰ ná Dishōn, Ezeri, ná Dishan. Pire pi à ǹuŋufente pyi Seyiri k̀ini i.

Edōmu k̀ini saanbii

³¹ Saanbii pi à *saanre pyi Edōmu k̀ini i, mà *Izirayeli k̀ini ta li saha ŋkwò a saanwa ta me, pire meyi yi nyε nje: uru saanŋi

³² niŋcyiŋi u nyε Beyōri jyaŋi Bela, u k̀anhe mege na mpyi Dinaba.

³³ Bela à kwù ke, ka Yeraki jyaŋi Yobabu si ntēen saanre tatēenge e, Bozura k̀anha shin u mpyi ure.

³⁴ Yobabu à pa ŋkwù ke, ka Kwushamu si ntēen saanre tatēenge e. Uru mpyi na ỳiri Temani shiinbii k̀ini i.

³⁵ Kwushamu à pa ŋkwù ke, ka Bedadi jyaŋi Kyadadi si ntēen u tatēenge e. Ur'à Madiyan shiinbii bò Mwabi k̀ini i. U k̀anhe mege na mpyi Aviti.

³⁶ Kyadadi à pa ŋkwù ke, ka Samula si ntēen saanre e u tatēenge e. Uru mpyi na ỳiri Masireka e.

³⁷ Samula à pa ŋkwù ke, ka Shawuli si ntēen saanre e u tatēenge e. Uru mpyi na ỳiri Erebatì k̀anhe e baŋi ǹwoge na.

³⁸ Shawuli à pa ŋkwù ke, ka Akibori jyaŋi Bala Kyanani sí ntēen saanre e u tatēenge e.

³⁹ Ur'à pa ŋkwù ke, ka Kyadari si ntēen saanre tatēenge e. U k̀anhe mege na mpyi Pawu. U cwoŋi mege na mpyi Mahatabeli. Mahatabeli nuŋi u nyε Matirèdi, Matirèdi tuŋi u mpyi Mezahabu.

⁴⁰⁻⁴³ Nye ǹuŋufeebii pi à fworu Ezawu pyilibil'e ke, pire meyi yi nyε nje: Timina, ná Aliva, ná Yekyeti, ná Olibama, ná Ela, ná Pinò, ná Kenazi, ná Temana, ná Mibizari, ná

Magadiyeli, ná Iramu. Pire pi à òñufente pyi Edomu k̀ini i. Pi puni mpyi a t̀een pi mege k̀iligil'e. Ezawu u à pyi Edomu shiinbii tulyage.

37

Yusufu ñooyi

¹ Nye Yakuba á t̀een *Kana k̀ini i. U tunji Ishaka mú mpyi a t̀eenle pyi wani.

² Yakuba t̀uluge tanjaanji u ñye ñge.*

Mà Yusufu yaha yye ke ná baashuunni na, u ná u s̀ineebii, Bila jyaabii ná Zilipa wuubii, mpyi maha mpàabii ná sikyaabii nàha s̀jncyan. Yusufu mpyi maha mpaa pire kakuuyi yu pi tunji Yakuba á.

³ Nye Yusufu kyaa li mpyi a táan Yakuba* á mà tòro u jyaabii sanmpii na, ñaha na ye u ñinjiyewunji u à Yusufu ta. Lire e, Yakuba mpyi a v̀aanntinmbwòhò nisinaña jwool'a kan u á.

⁴ Yusufu yyahafeebil'à li ñya na pi tunj'à u kyaa táan uy'á mà tòro pire na ke, ka Yusufu kyaa si ntíl'a pen pi á. Ali pi sàha mpyi na jwujncenme yu ná u e me.

⁵ Canñka, ka Yusufu si ñoogò ñóó, maa kuru yyaha jwo u yyahafeebil'á, ka lire si là bàra pi shwòhòñji mpennji na.

⁶ U à yi jwo pi á «Yii na ñooge lógo!

⁷ Mii à ñóó mà wuu ñya kerenge e, wuu u s̀umanji kwùun, marii u pwu kàmpahii. Ka mii u kàmpaani là si mpa yír'a yyéere, ka yii wogigii si wá na ñcwo na búruli na yyérelì na mii wuuni kwùuli, mu à jwo cyi na mii wuuni p̀ere.»

⁸ Ka u yyahawuubii si jwo «Lire t̀eni i, mu na s̀onñji si nt̀een wuu òñò na si mpyi wuu fànhafoo be?» Ka pi i là bàra pi shwòhòñji mpennji na, u ñooge kurugo.

⁹ Lire kàntugo, Yusufu à núr'a ñooge kabere ñóó, maa kuru mú yyaha jwo u yyahafeebil'á. U à jwo «Mii à ñooge kabere ñóó sahanji, mii à canña ñyiini, ná yinje, ná wòrii ke ná ñinjin ñya cyi à pa cyiye t̀irige mii taan.»

¹⁰ Maa kuru ñooge yyaha jwo u tunji ñyii na mú. Ka tufoonji si yogo jwo u na, maa u pyi «Naha ñoogò fiige mu à ñóó ame ye? Lire t̀eni i ke, mu la ku ñye mii ná mu nunji ná mu s̀ineebii, wuu puni s'a ñinjkure sínni mu taan ke?»

¹¹ Nye ka Yusufu ñyipenni si jyè u yyahawuubil'e u ñooyi kurugo, ñka u tunj'à puru jwumpe yaha uye funñ'i, marii s̀onñji pu na.

Yusufu yyahawuubil'à u p̀ere

¹² Nye Yusufu yyahawuubil'à pa ñkàre Sikemu k̀uluni i ná pi tunji yatòore e zàa nàha.

¹³ Canñka, Yusufu tunji Yakuba à u yyer'a tun, maa jwo u á «Mu yyahawuubil'à kàre ná yatòore e Sikemu i, ta ma si ma tun pi yyéere.» Ka Yusufu si u pyi «Òon.»

¹⁴ Ka u u jwo «Sà wíi, kampyi mu yyahawuubii ná yatòore wá cùunò, maa mpa ná yyaha wwù kur'e.» Ka Yusufu si yíri Eburon bafage e u tunji taan mà kàre Sikemu k̀uluni i.

¹⁵ Ka nàñji wà si sà bê ná u e sige e u u ñaare na u yyahawuubii caa, ka u u yíbe «Naha mu na ñcaa ye?»

¹⁶ Ka u u jwo «Mii na na yyahawuubii caa. Taa pi maha yatòore nàha ke? Na pwòhò, maa pi saha cyèe na na.»

¹⁷ Ka nàñji si jwo «Pi à yíri naha, mii à lógo pi ñwò na, na pire na ñkèege Dotan e.»

Ka Yusufu si ñkàre pi fye e mà sà pi ta wani kuru cyage e.

¹⁸ Ka u yyahawuubii si u ñya tatòonge e u u ma, maa ñwò li na, na pi u bò.

¹⁹ Maa jwo piye shwòhòl'e «Wuu ñooyifoo ñimpañi u ñge!

²⁰ Yii a wá, wuu u bò a cyán wyikuunje k'e, wuu u sà yi jwo na sige yaage kà k'à u bò a kyà. Wuu fyàha, wuu raa wíi u ñooyi ká bú jà a pyi sèe.»

* 37:3 Yakuba mege kà mú ñye Izirayeli

21 Nye pi puni nijjyeni, Uruben à u cɛɛnbii jwumpe lógo ke, ka u la si mpyi si Yusufu shwɔ pi na, maa jwo «Wuu àha u bò mɛ!

22 Yii àha jɛɛ sùpya bò mɛ! Yii u wà ŋke wyige e, naha sige e, yii àha kapii pyi u na mɛ.» Uruben à puru jwo, naha na ye u la mpyi si Yusufu yige pi kàntugo, si núru ná u e zà ŋkan pi tun'á.

23 Nye Yusufu à pa nɔ pi na ke, ka pi i vɔ̀anntinmbwɔhe nisìnanjke dír'a wwû u na.

24 Maa u ŋɔɔŋ'a cyán wyige e, lwɔhe mpyi k'e mɛ.

25 Puru jwɔhɔ na, maa ntɛɛn na lyí.

Mà pi yaha jyjyɛni na, ka pi i mpa jùnyɛ yíríg'a wíi mà Sumayila tùluge cwɔhɔmpii pìi nimpamii nya ná jwɔhɔ kurun'í mà yíri Galadi kùluni i, yire jwɔhɔnyɛ mpyi a tugo sɔ̀nmpe nùgontaanwumpe ná làtikolonji na, na ŋkɛɛge *Misira kɔ̀ni i.

26 Tèni i Zhuda à pi nya ke, ka u u yi jwo u sɔ̀njɛbil'á «Wuu aha wuu cɔ̀ɔ̀nɔ̀ni bò maa li ŋwɔhɔ, naha lire sí jwɔ wuu na ye?»

27 Yii a wá, wuu u u pére mpíi cwɔhɔmpil'á. Wuu àha u bò mɛ. Nka wuu li cè a jwo wuu cɔ̀ɔ̀nɔ̀ni wi, wuu wà wi.» Ka pi sanmpii si jɛɛ u jwumpe na.

28 Nye pire Sumayila tùluge cwɔhɔmpil'á† nɔ wani ke, ka pi i Yusufu yige wyige e, mà pére pi á wyérefyinnji darashii benjaaga na. Ka pi i ŋkàre ná u e Misira kɔ̀ni i.

29 Nye lire kàntugo, Uruben à núr'a pa wyige jwɔge na, na uru sí Yusufu yige. U à nɔ wani ke, ka u u fô Yusufu i wyige e. Ka u nàvunɔ wunji si u vɔ̀anntinɔke cù na jcwuun.

30 Maa ŋkàre u cɛɛnbii cyage e, maa yi jwo pi á «Ei! Pyàni sàha wá bèɛnɔke e mà de! Di mii sí nde kani pyi ye?»

31 Ka pi i Yusufu vɔ̀anntinmbwɔhe lwɔ, maa sikapeni là bò, maa ku le kuru sishange e.

32 Puru jwɔhɔ na, maa kuru vɔ̀anntinɔke tùugo pi tun'á maa yi jwo u á «Wuu à ŋke vɔ̀anntinɔke ta sige e, ku wíi, kampyi mu jyanji woge ki.»

33 Ka *Yakuba si ku wíi mà ku ta u jyanji Yusufu woge ki. Maa jwo «Ei! mii jyanji vɔ̀anntinɔke ku jye ŋke! Sige yaage kà k'à u cù maa u sulugo sulugo amɛ.»

34 Ka nàvunɔke si Yakuba pyi u u vɔ̀anntinɔke cwuun, maa kwùni vɔ̀annɔni le, marii mɛɛ súu u jyanji kwùni na, canmpyaa nijyahagii funn'í.

35 Ka u jyaabii ná u pworibii puni si mpa si u fɔ̀ɔ̀nɔ, ŋka u la jye a mpyi wà si uru fɔ̀ɔ̀nɔ mɛ. U mpyi na ŋko «Mii sí n-kwôro mɛɛsuuni na fo sí n-kwú si ŋkàre kwùu kànha na, na jyanji fye e.» Maa ŋkwôro mɛɛsuuni na.

36 Nye pire cwɔhɔmpil'á nɔ Misira kɔ̀ni i ke, ka pi i Yusufu pére Potifara á. Uru u mpyi Misira kɔ̀ni saannji Farɔn sòrolashiibii jùɔfoonji.

38

Pyinkanni na leŋkwucwoŋi Tamari à pyi maa pyà ta ke

1 Nye jcyii karigii puni kàntugo na, *Zhuda à yíri u sɔ̀njɛbii taan mà sà ntɛɛn Adulamu kànhe shinji wà yyére; uru mɛge na mpyi Kyira.

2 Mà u yaha wani kuru cyage e, ka u u jyii yige *Kana kɔ̀ni pùcwɔni wà kurugo maa uru lèɛ nàmbaga na, uru pùcwɔni mɛge na mpyi Shuwa.

3 Ka u u laa lwɔ maa si pùnambile, ka Zhuda si li mɛge le Eri.

4 Ka u u núr'a yyére sahanji maa si pùnambile, maa lire mɛge le Ona.

5 Lire kàntugo, ka u u núr'a yyére, maa Ona tahare si pùnambile maa lire mɛge le Shela, lir'á Zhuda ta u à tɛɛn Kezibi kànhe e.

6 Nye Zhuda jyanji nijcyiinji Eri à pa nɔ cipɛere na ke, ka u u ceewe kan u á, uru ceenji mɛge mpyi Tamari.

7 Nka Eri mpyi shinpi Kafoonji Kile jyii na. Lire kurugo, u à u múnaani wwû u e, u jye a jà a shì ta mɛ.

† 37:28 Sumayila shiinbii mɛge kà ku jye Madiyan shiinbii mú.

⁸ Ka Zhuda si yi jwo Eri cəənŋi Ona á: «Ma yyahafoonji cwoŋji lèŋe zàbanngara na, bà mu si mpyi si pyi si u na, mu yyahawuŋji sì mpyi ná tùluge e mɛ.

⁹ Nka Ona mpyi a cè na uru ká pyà ta u na, kuru tùluge si n-pyi uru wogo mɛ, lire e tère o tère u à wwò ná u e ke, ka u u li pyi, bà u si mpyi u àha pyà ta u na mɛ.

¹⁰ Nye bà u à pyi u nye a jee si pyi ta u na mɛ, ka lire si mpɛn Kafoonji Kile e, ka u u u múnaani wwû u e, uru mú nye a jà a shì ta mɛ.

¹¹ Ka Zhuda si yi jwo u napworonji Tamari á: «Ta sì ma tupyenge e, maa ntèen wani lenkwucwəgore e nò baa, fo mii jyanji sannji Shela ká lyɛ a nò cipɛɛɛ na. Zhuda à yire jwo, naha na ye u mpyi na fyáge Shela kà ŋkwò ŋkwû u yyahawuubii fiige mɛ, ka Tamari si ŋkàr'a sà ntèen u tunji pyenge.

¹² Nye canmpyal'à tòro ke, ka Zhuda cwoŋji si ŋkwû, uru na mpyi Shuwa pworo. U à u cwoŋji kwùŋji yamɛɛni sú a kwò, ka u funŋke si níŋe tènì ndemu i ke, ka u ná u cevoonji Kyira, Adulamu shinji si ŋkàre Tima e u mpàabii shire takwòŋge e.

¹³ Mà pi yaha pi sàha ŋkwò a kuni lwó mɛ, ka wà si sà yire yyaha jwo Tamari á na u natunji wá na ŋko raa ŋkèege Tima e, u mpàabii shire takwòŋge e.

¹⁴ Tèni i Tamari à yire lógo ke, ka u u u lenkwucwəgore vāanŋyi wwûl'a yaha, maa vāanŋke kà tég'a u nūŋke tò, maa uye sannji puni tò mú, maa ŋkàr'a sà ntèen Enayimu kànhe tajyŋwəge na, Tima kànhe kuni mpyi a tòro kuru kànhe funŋke e. U à nò wani ke, maa uye pyi mu à jwo fworobacwo. Nye Tamari à lire pyi, naha na ye Shela á pa lyɛ a nò cipɛɛɛ na, ŋka Zhuda nye a u pyi u a uru lèŋe mɛ.

¹⁵⁻¹⁶ Nye Zhuda ninjàrìŋ'à sà nò wani, maa u nya ke, ka u u wá na sòŋŋi na fworobacwoŋji wà u nye u wi, naha na ye u mpyi a yyahe tò ná vāanŋ'i, u mpyi a cè na uru napworonji wi mɛ. Ka u u file u na, maa u pyi: «Ceewe, na pwəhə, mu kyaa na naha mii na» ka Tamari si u natunji pyi: «Mii aha jee mu na, naha mu sí n-kan mii á ye?»

¹⁷ Ka u natunji si jwo: «Mu aha jee, mii sí sika kan mu á.» Ka u napworonji si jwo: «Mu à mii nya mii à jee mu na, mu sí ma cyeyaage kà kan mii á, mà jwo sikanji u nò mii na ke.»

¹⁸ Ka Zhuda si jwo: «Na cyeyaage ŋkire mii sí n-kan mu á ye?» Ka ceenji si u jwə shwə: «Mu mɛge tafyen'jà sémɛ yaage ŋkemu na ke, ná ku mɛɛɛɛ, ná kàbiini li nde mu cye e ke. Ka Zhuda si yire puni kan u napworon'á, maa sà wwò ná u e, ka u u laa lwó.

¹⁹ Lire kàntugo, ka napworonji si yîri kuru cyage e maa ŋkàre u tupyenge e. Vāanŋyi yi mpyi u na ke, maa yire wwûl'a yaha, maa núr'a u lenkwucwəgore vāanŋyi lwó a le sahanji.

²⁰ Nye lire jwəhə na, ka Zhuda si uru sikanji kan u cevoonji, Adulamu shin'á, u sà ŋkan ceen'á, u u uru cyeyaayi shwə, u à ma. Nka uru nye a sà ceenji cya a nya mɛ.

²¹ Maa kuru cyage shiinbii yíbe: «Fworobaacwoŋji u mpyi naha ke, taa u nye ke? U mpyi naha kuni jwəge na.» Ka pi i u pyi: «Fworobaacwo nye a tɛl'a pyi naha mà nya mɛ.»

²² Ka u u núr'a kàre Zhuda yyére, maa yi jwo u á: «Mii nye a jà a u cya a nya mɛ. Mpii mii à ta wani kuru cyage e ke, pir'à jwo na fworobacwo sàha ntél'a pyi wani mɛ.»

²³ Ka Zhuda si jwo: «Ceenji u kwôro ná y'e ke! Wuu àha silege cya njaha wuye jun'í mɛ, mii nò, mii kən'à sika tùgo u á. Mu aha mpyi mu nye a u nya mɛ, y'á kwò.»

²⁴ Nye yìŋyi taanre tatòroge e, ka pi i sà yi jwo Zhuda á, na u napworonji Tamari, na u à pyi fworobacwo, na u laa wu bá u nye. Ka Zhuda si jwo: «Yii u yíge kànha kàntugo, yii i u bò, yii u súgo!»

²⁵ Tèni i pi à jwo na pi sí raa u cwôre ke, ka u u wà tun u natun'á, maa jwo: «Nànji ŋgemu u à laani tégɛ mii na ke, uru mɛge tafyenji nye yaage ŋkemu na ke, ná ku mɛɛɛɛ ná u kàbiini yi nye jje, yi kàanmucya kampyi mu à yifoonji cè.»

²⁶ Ka Zhuda si ntèen li taan na uru wuyo yi, maa jwo na ŋge ceen'jà tànga ta uru na. U à nde kani pyi uru na, naha na ye uru nye a jɛn'a u kan u jyanji, Shela á, zàbangara na mɛ.

Nye mà láha lire tènì na, Zhuda saha nye a sínni ná u e mɛ.

²⁷ Ceenji tètìŋin'à pa nò ke, ka li i nta ŋamii laa li nye u á.

²⁸ Tèni i laan'à pa yîri ke, ka pyàñi wà si cyεge yige, ka lashwonji si ku cû, maa dizimεε niñyaa pwò ku na, maa jwo na ñge u ñye niñcyiñi.

²⁹ Ka pyàñi si núr'a cyεge lèñe wani, ka shònwuñi si fworò, ka lashwonji si jwo na u à kuni múgo, ka pi i uru mεge le Perεzi*.

³⁰ Lire kàntugo, ka u sanñi si si, ná dizimεeni niñyaani i cyεge na, ka pi i uru mεge le Yeraki.

39

Potifara à Yusufu yaha u pyεnge karigii puni ñùñò na

¹ Ñye pire Sumayila tùluge cwòhòmpil'à kàre ná Yusufu i *Misira e, maa u pére Potifara á, Faròn sòrolashiibii ñùñufeembwòh'á.

² Mà u yaha u ñùñufoonji Potifara pyεnge e, ka Kafoonji Kile si ñkwôro ná u e, maa u karigii puni ñwò u á.

³ Ka Potifara si mpa li ñya na Kafoonji Kile na ñye ná Yusufu i, u àha cye le kyaa maha kyal'e ke, u maha lire ñwò u cye e.

⁴ Ka Yusufu kyaa si ntáan u ñùñufoonj'á fo u à u yaha u pyεnge karigii ñùñò na, maa u cyeyaayi puni le u cye e.

⁵ Potifara à Yusufu yaha u pyεnge karigii ná u cyeyaayi ñùñò na ke, ka Kafoonji Kile si jwó le Potifara á, maa u pyεnge ná u sige karigii puni ñwò Yusufu cye kurugo.

⁶ Lire kurugo, ka Potifara si u karigii puni puni le Yusufu cye e. U sàha mpyi na bwùun u cyeyaage kà na sahanji mε, fo u yalyîre kanni.

Yusufu ñùñufoonji cwonj'à ñyii yige u kurugo

*Ñye Yusufu na mpyi nàñjiiwe nisinaña, u lempe mpyi a ñwò sèe sèl'e.

⁷ Canñka, Yusufu ñùñufoonji cwonj'à ñyii yige Yusufu kurugo. Maa jwo «Sini ná mii i.»

⁸ Ka u u ñcyé maa jwo u á «Dnhò de! Mii ñùñufoonji sàha ñye na cye leni kyal'e pyεnge e mε. U à u cyeyaayi puni le mii cye e.

⁹ Mii ná uru mú à pyi niñkin ñke pyεnge e. U ñye a mii sige kyaa na mε, fo muye niñkin, ñaha na ye mu u ñye u cwonji. Di mii sí ñεε lire kapiini fiige pyi n-jwo Kile na ye?»

¹⁰ Canña maha canña, ceenji mpyi maha Yusufu yiri, ñka Yusufu ñye a ñen'a sínni ná u e mε.

¹¹ Ñye canñka Yusufu à jyè bage e na báaranji pyi, lir'à pyεnge shiinbii puni ta pi à fworò.

¹² Ka ceenji si Yusufu cû vāanntinñke na, maa jwo na u sínni ná ur'e. Ka Yusufu si uye ñir'a shwò u na, maa u vāanntinñke fwòr'a yaha u cye e, maa fê a fworò ntàani na.

¹³ Ñye ceenj'à Yusufu ñya u à vāanntinñke yaha u cye e, maa fworò ntàani na ke,

¹⁴ ka u u u pyεnge shiinbii puni yyere, maa yi jwo pi á «Yii wíi, ná *Eburu nàñi i mii poonj'à pa ke, u à pa mpa wuu pyεnge mεge kèεge. U à pa mii fye e si ñcwo mii na, ka mii i ñkwúulo fànha na.

¹⁵ U à mii ñya mii i ñkwúuli ke, ka u u u vāanntinñke wwùl'a yaha mii cye e, maa fê a fworò ntàani na.»

¹⁶ Ñye ka ceenji si ntèen ná Yusufu vāanntinñke e na u poonji sigili.

¹⁷ U poonj'à pa ke, ka u u jwo «Wíi, Eburu bilinanj'i mu à pa ke, u la mpyi si mii ñjini láha mii na.

¹⁸ Ka mii i ñkwúulo, ka u u u vāanntinñke yaha mii cye e, maa fê a fworò ntàani na.»

¹⁹ Ñye ceenj'à yire jwo Yusufu na ke, ka u poonji lùuni si yîri sèl'e.

²⁰ Ka u u Yusufu cû a le kàsuñi i ná saanji kàsujyiibil'e. U à mò wani.

²¹ Ñka lire ná li wuuni mu i, Kafoonji Kile à kwôro ná Yusufu i, maa ñwò u na, ka Yusufu kyaa si ntáan kasubage ñùñufoonj'á.

²² Ka uru si Yusufu yaha kàsujyiibii puni ñùñò na, maa u pyi u a pi kàanmucaa. Ñye lire pyiñkanni na, Yusufu mpyi na karigii puni yyaha cwòñre kasubage e.

* **38:29** Perεzi mεge ñwòhe ku ñye kun'á múgo

²³ Kasubage kàanmucyafoon'á pa cyeyi láha karigii puni na, maa cyi kan Yusufu u u mpyi, naha na ye Kafoonjii mpyi ná u e, marii u karigii puni jwøge.

40

Yusufu à kàsujyibii pìi shuunni ηḗyḗ jwøhe jwo

¹ Nye jcyii karigii kàntugo, *Misira saanji Farḗn* yabyaare kanfeebii jùḡufoonji ná bwúurufwoobii jùḡufoon'á kyaa pyi, ndemu lemε p'á pi Farḗn jcyii na ke.

² Ka u lùuni si yîri pire jùḡufeebii mú shuunniḡi taan.

³ Maa jwo na pi pi cû a le kàsuni i. Kuru kasubage na mpyi sòrolashiibii jùḡufembwøhe pyenge e, Yusufu mpyi kàsuni ηgemu i ke.

⁴ Sòrolashiibii jùḡufeembwøh'á pi lèḡe ná Yusufu i, maa u pyi u a pi kàanmucaa. Yusufu u mpyi na pi karigii puni cwḗnre. Pi à tère pyi wani kasubage e.

⁵ Canḡka, mà pi yaha kasubage e, yabyaare kanfeebii jùḡufoonji ná bwúurufwḗbii jùḡufoon'á ηḗyḗ ηḗḗ numpilage ninuge e. Pi shin maha shin ná u wogo, wà ná wà wogo jwøhḗ jye niḡkin mε.

⁶ Nye jyeḗyḗge na, Yusufu à pa pi kàanmucya ke, ka u u pi yyahayi jya y'á tanha.

⁷ Ka u u pi yîbe: «Naha na yii yyahay'á tanha niḡjaa ye?»

⁸ Ka pi i jwo: «Wuu à ηḗyḗ ηḗḗ, sùpya sí nàha naha ηgemu u sí n-jà yi jwøhe cè jwwo wuu á mε.» Ka Yusufu si jwo «Yii jye a cè na Kile u sí n-jà ηḗyḗ jwøhe jwo mà? Yii yii ηḗyḗ jwo na á.»

⁹ Ka saanji yabyaare kanfeebii jùḡufoonji si u u ηḗyḗ jwo Yusufu á na «Mii ηḗyḗge e, *ερεzen cige mii à jya naye yyaha na,

¹⁰ ηkèjyi taanre na mpyi ku na, ku mpyi a fyèn, maa se, yasεere s'á nḗ.

¹¹ Farḗn lùbyaceni mpyi mii cye e, ka mii i ερεzenji nimpini lwḗ a yûg'a le lùbyaceni i mà kan u á.»

¹² Ka Yusufu si jwo u á «Mu ηḗyḗge jwøhe ku jye ηke: cige ηkèjyi taanrenji jwøhe ku jye canmpyaa taanre.

¹³ Canmpyaa taanrenji ká fûḡḗ, Farḗn sí mu yige kàsuni i si mu pèe si mu le ma báaraḡi niḡjyeni i. Mu sí raa yabyare kaan u á bà mu mpyi a fyànha na li pyi mε.

¹⁴ Nka mu aha fεεmε ta tèn ndemu i ke, ma hà funḡḗ wwḗ na na mε, maa jwḗ na na, maa na kyaa jwo Farḗn á, bà u si mpyi si mii yige kàsuni i mε.

¹⁵ Naha kurugo ye pi à mii cû fànhe e mà yîri *Eburu shiinbii kini i mà kàre naha. Pi à mii le kàsuni i mà li ta mii jye a kapii pyi mε.»

¹⁶ Nye bwúurufwoobii jùḡufoon'á li jya na Yusufu à u shèεfoonji ηḗyḗge jwøhe jwo a táan u na ke, ka uru mú si jwo «Mii ηḗyḗge e, sàhagii taanre na mpyi mii a tugo jùḡke e, bwúuru na mpyi cyi e.

¹⁷ Sàhani li mpyi cyi puni niḡyini na ke, Farḗn jcyii bwúuruḡi shini puni na mpyi lire e. Nye ka saḡcyεenre tà si mpa a uru bwúuruḡi jḗore sàhani i mii jwḡ'i.»

¹⁸ Ka Yusufu si jwo «Mu ηḗyḗge jwøhe ku jye ηke. Sàhagii taanrenji mú na jye canmpyaa taanre.

¹⁹ Canmpyaaḡi taanre ká fûḡḗ, Farḗn sí mu yige kàsuni i si mu dùrugo cige k'e si mu bò. Saḡcyεenre sí n-pa a mu jḗore.»

²⁰ Nye canmpyaaḡi taanren'á fûḡḗ ke, ka canmpyitanrewuuni si mpa bê Farḗn canzege canmbilini na. Kuru canḡke katáanni mεge na, u à jyi niḡyahawa shwḗḗ kini shinbwoobii puni mεε na. Maa yabyare kanfeebii jùḡufoonji ná bwúurufwḗbii jùḡufoonji yige kàsuni i, u kini shiinbwobii puni jcyii na.

²¹ Maa yabyare yaafeebii jùḡufoonji le u báaraḡi niḡjyeni i, ka uru si wá na yabyaare kaan u á.

²² Nka u à bwúuruḡi yaafeebii jùḡufoonji pwḗ cige e, mà tàanna ná Yusufu jwumpe e.

* 40:1 Farḗn: kuru mεge na mpyi pèene mεge ηkemu ku mpyi na leni Misira kini saanbii puni na ke

²³ Lire ná li wuuni mú i, mà lwó yabyaare kanfeebii nùŋufoonj'á fworó kàsunji i ke, u nyε a sônŋ'a nɔ Yusufu na mε, u à funŋɔ wwò u na punɔ punɔ.

41

Yusufu à saanŋi Farɔn ŋɔɔyi ŋwɔhɔ jwo

¹ Nyε yyee shuunni kàntugo, ka Farɔn yabilinji si ŋɔɔge kà ŋóɔ. U à ŋóɔ mà uye ŋya Nili banji ŋwɔge na.

² Maa n̄iye nimbwoyo baashuunni ŋya, yi lem'á ŋwɔ sèl'e, y'á fworó lwɔhe e, mà paa lyí banji ŋwɔge na.

³ Maa n̄iye niŋcwɔgɔrɔ baashuunni ŋya, yi lem'á pi sèl'e, yire mú à fworó lwɔhe e, n̄iye niŋcɛnɔyi baashuunniŋi kàntugo, mà pa yyére yi taan banji ŋwɔge na.

⁴ Ka n̄iye niŋcwɔgɔre baashuunniŋi si n̄iye nimbwoyi baashuunniŋi kyà. Puru ŋwɔhɔ na, ka Farɔn si ŋè ŋɔɔmpe na.

⁵ Nyε lire ŋwɔhe na, ka u u n̄ur'a ŋɔɔge kabere ŋóɔ. Maa sùmancahaya baashuunni ŋya y'á fworó sùmacige niŋkin na, yi puni pyàŋi mpyi a bùunɔ, u lemε mú s'á ŋwɔ.

⁶ Lire kàntugo, ka sùmancahayi yabere baashuunni si fworó kuru sùmacige ninuge na, yire sùmancahayi mpyi a cyére cyére, síwage kafεge mpyi a yi waha.

⁷ Nyε sùmancahayi y'á waha waha ke, yir'á sùmancahayi niŋcɛnɔyi lyí. Puru ŋwɔhɔ na, ka Farɔn si ŋè mà li ta na ŋɔɔgɔ ur'á ŋóɔ.

⁸ Nyε kuru ŋyèsɔɔge na, ka Farɔn funŋke si mpen, ka u u *Misira k̄ini céfeebii ná ŋcèfeebii puni yyere, maa u ŋɔɔyi yyahe jwo pi á, ŋka pi wà nyε a jà a ku kà yyaha cè a jwo u á mε.

⁹ Lire t̄eni i ke, ka Farɔn yabyaare kanfeebii nùŋufoonji si puru jwumpe lógo, maa jwo u á «ŋgurugonji u à mii ta ke, mii funŋ'á cwo uru na niŋjaa.»

¹⁰ Maa jwo «Canŋka, mu, Farɔn l̄uuni mpyi a ȳiri ma k̄ini shiinbwoobii p̄i taan. Mu mpyi a mii ná bwúurufwoobii nùŋufoonji cú lire t̄eni i, mà le sòrolashiibii nùŋufembwɔhe kàsunji i.

¹¹ Mà wuu yaha wani, wuu mú shuunniŋ'á ŋɔɔgɔ ŋóɔ numpilage ninuge e, yi ŋɔɔyi nyε a pyi niŋkin mε, yi ŋwɔhe mú nyε a pyi niŋkin mε.

¹² *Eburu n̄anjiŋi wà u mpyi ná wuu e kàsunji i, sòrolashiibii nùŋufoonji báarapyinji wà u mpyi a fyánha a pyi u wi. Ur'á wuu à wuu ŋɔɔyi yyaha jwo, ka u u yi ŋwɔhe cè a jwo u á.

¹³ Pyinŋkanni na u à yi ŋwɔhe jwo wuu á ke, y'á t̄oro li jwuŋkanni na. Mii à le na báaranji niŋjyenji i, ka bwúurufwoobii nùŋufoonji si mpwɔ cige e.»

¹⁴ Nyε Farɔn à puru lógo ke, ka u u wà tun u sà Yusufu yyere. Ka pi i fyál'a sà u yige kàsunji i, maa u n̄unke ná u mahajwonji k̄ulu, maa v̄aanŋyi yabere le u na, maa ŋkàre ná u e Farɔn yyére.

¹⁵ Yusufu à nɔ wani ke, ka Farɔn si jwo u á «Mii à ŋɔɔgɔ ŋóɔ, sùpya sí nyε a jà a ku ŋwɔhe cè a jwo mii á mε. Mii s'á lógo na ŋɔɔgɔ ká jwo mu á, mu maha jà a ku ŋwɔhe jwo.»

¹⁶ Ka Yusufu si jwo saanŋ'á «S̄enji na, Kile yabilinji u sí mu funŋke ŋíŋe si mu ŋɔɔge ŋwɔhe jwo mu á.»

¹⁷ Ka Farɔn si u pyi «Mii ŋɔɔge e, mii à naye ŋya Nili banji ŋwɔge na.

¹⁸ Maa n̄iye nimbwɔyo baashuunni ŋya, yi lem'á ŋwɔ sèl'e, y'á fworó lwɔhe e mà pa a lyí banji ŋwɔge na.

¹⁹ Lire ŋwɔhe na maa n̄iye niŋcwɔgɔrɔ baashuunni ŋya, yi lem'á pi sèl'e, y'á fworó lwɔhe e. Misira k̄ini puni i, mii nyε a yi n̄iye lempe piŋkanni fiige ŋya mε.

²⁰ Nyε ka n̄iye niŋcwɔgɔyi si mpa nimbwoyi kyà.

²¹ Ŋka lire ná li wuuni mú i, l'á pyi mu à jwo yaaga nyε yi funŋyi i mε. Ka yi i ŋkwôro bà yi mpyi mε. Lire kàntugo, mii à ŋè.

²² Nyε mii à n̄ur'a ŋɔɔge kabere ŋóɔ. Kur'e, mii à sùmancahaya baashuunni ŋya y'á fworó sùmacige niŋkin na, yi puni pyàŋ'á bùunɔ, u lemε mú s'á ŋwɔ.

23 Sùmancahayi yaberε baashuunn'à fworro yire kàntugo, yi mpyi a cyére cyére, maa waha síwage kafεεge cye kurugo.

24 Nyε sùmancahayi y'à cyére ke, ka yire si nijcεnyii jò. Nyε nje ηóyi mii à jwo na céfeebil'á, nka pi wà nyε a já a yi jwóhe cè a jwo mε.»

25 Ka Yusufu si yi jwo Farón á «ηóyi shuunniñi mu à ηó ke, yi nyε ninjin, nde Kile sí n-pa n-pyi ke, lire u à cyêe mu na.

26 Niiyi nijcεnyii baashuunniñi nyε yyeε baashuunni, sùmancahayi nijcεnyii baashuunniñi mú nyε yyeε baashuunni. Yire puni na nyε ηógo ninjin.

27 Niiyi nijcwógoyi baashuunniñi (y'à fworro nje sanji kàntugo ke), yire nyε yyeε baashuunni katege. Sùmancahayi baashuunniñi y'à cyére, kafεεge s'à yi waha ke, yire mú na nyε yyeε baashuunni katege.

28 Bà mii à yi jwo mu Farón á numε mε, nde Kile sí n-pa n-pyi ke, lire u à cyêe mu na.

29 Nyε yyeegii baashuunniñi cyi na ma ke, sùmanji sí jwó Misira kini i sèe sèl'e.

30 Nka yyeegii cyiberii baashuunni sí n-pa kàntugo, cyire nyε katege, li sí n-pyi fo sùpyire funjo sí n-wwò yyeegii baashuunniñi sùmataani na. Katege sí kini puni kèεge.

31 Katege piñkanni sí n-sii sùpyire funjo pyi ku wwò yyeegii nintórogii sùmatani na.

32 Kampyi mu à nje ηóyi ηóñkanagii shuunni ηó, lir'à li cyêe sèñi na, Kile kayaana li, li si mε si mpyi mε.

33 Nyε numε, mu à yaa mu u wà cya, ηgemu nyε yákilifoo maa mpyi kacèñe ke, ma yaha Misira kini puni jujó na.

34 Maa sùpyire tà tñe kini jujó na ná u e, bà li si mpyi sùmanji ηgemu ká nta ke, uru u taa tatayi kanjuro, si taage ninjin yaha nkere na, Misira kini puni yyeegii nijcεnyikii baashuunniñi funjke e mε.

35 Sùmanji ká jwó yyeegii jcyiimu i ke, pi i wà bégel'a yaha mu, Farón mεge na, kanyi puni na, pi raa u kàanmucaa.

36 Yyeegii baashuunniñi katege ká nò Misira kini na tēni ndemu i ke, sùmanji u à bégel'a yaha ke, uru u sí n-tēge raa sùpyire jwó caa. Lire ká mpyi, katege saha si kini kèεge mε.»

Yusufu à pyi Misira kini kacwənrəñi nijcyiñi

37 Nyε nje Yusufu à jwo ke, yir'à táan Farón ná u kini yyaha yyére shiinbil'á.

38 Ka Farón si jwo pi á «Sùpyanji ηgi u sí n-jà n-ta, Kile à yákili nijcεnyie le ηgemu i ηge nàñi fiige ye?»

39 Maa jwo Yusufu á «Bà Kile à jcyii karigii cyêe mu na mε, sùpya saha si nta ηgemu u nyε yákilifoo, maa mpyi kacèñe mà mu kwò mε.»

40 Maa núr'a jwo: «Mii sí mu tñe na pyenge ná na kini shiinbii jùñjo na. Mu aha ndemu jwo ke, lire pi sí n-pyi. Mii kanni u sí n-pyi mu jùñjo na *saanre tatēenge kurugo.

41 Mii à *Misira kini puni jùñufente le mu cye e nijjaa.»

42 U à puru jwo a kwò ke, maa u yabiliñi fànhe kampefegeni wwû mà le Yusufu kampeeni na, maa vāanncεnyii le u na, maa sēen ηkēncuro le u na.

43 Maa Yusufu dùrugo shəngə wòtoro juj'i mà taha u yabiliñi wuñi fye e. Sùpyire tà na mpyi pi yyaha yyére na ηkwúuli, marii yu «Yabwóhe, yabwóhe na ma!» Nyε lire pyiñkanni na, Farón à Misira kini jùñufente puni kan Yusufu á.

44 Maa jwo Yusufu á sahanji «Mii u nyε saanji Farón. Nka sùpya saha nyε a yaa u kyaa pyi Misira kini puni funjke e na mu bà u à kuni kan urufol'á mà ye.»

45 Maa Yusufu mεge le Zafinati Panekya. Maa ceewe kan u á, ceenji mεge na mpyi Asanati. Ceenji tunji mεge mpyi Potifira, uru u mpyi Ōni kànhe sáragawwuñi. Ka Yusufu si ntēen lire pyiñkanni na Misira kini puni jùñjo na.

46 U à báaranji sii Misira saanji Farón á, mà u shìñi ta yyeε beñjaaga ná ke. Puru jwóho na, u à yíri Farón taan, mà sà Misira kini puni jaara.

47 Nyε yyeε baashuunni funji, sùmanji à jwó sèl'e.

48 Ka Yusufu si cyire yyeegii baashuunniḡi sùmaḡi wà bégele mà yaha Misira k̀ini cyeyi puni i. U à k̀anha maha k̀anha wu bégele kuru k̀anche e uye kanna na.

49 Sùmaḡi u à bínni ke, uru mpyi a ḡyaha mu à jwo suumpe lwòhe ḡwòge nticyennḡi fiḡe. Pi mpyi a li ḡwò cú na u peseli, ḡka pi à pa li ḡwò yyéenḡe, ḡaha na ye u p̀erege mpyi na si n-jà n-cè mε.

50 Nyε mà jwo katege t̀eni li nò ke, Yusufu mpyi a p̀unampyire shuunni si u cwonḡi Asanati na, Oni k̀anche sáragawwuḡi Potifira pworonḡi u mpyi u wi.

51 Ka Yusufu si u jyaḡi niḡcyiinḡi mεge le Manase, ḡaha na ye Kile à uru funḡo wwò u yyefuge karigii puni na, ḡcyii cyi à u ta mà u yaha u tupyenge e ke*

52 Maa u jyaḡi sh̀onwuḡi mεge le Efrayimu, ḡaha na ye ur'à kyaala k̀ini ndemu i ke, Kile à pỳibii kan ur'à lire k̀ini i†.

53 Nyε yyeegii baashuunniḡi sùmaḡi u mpyi a ḡwò Misira k̀ini i ke, cyir'à pa ḡkwò.

54 Lire k̀antugo, bà Yusufu mpyi a yi jwo mε, ka yyeegii baashuunniḡi katege si s̀ii. Katege mpyi k̀irigii sanḡkii puni i, ḡka yalỳire na mpyi Misira k̀ini cyeyi puni i.

55 Nyε katege mú a pa nò Misira k̀ini puni na t̀eni ndemu i ke, s̀upyr'à paa ḡkwúuli Faron taan na u yalỳire kan pir'à. Ka u u pi pyi «Yii a si Yusufu yyére, u àha ḡjemu jwo yii á ke, yii i lire pyi.»

56 Kuru kateg'à cwo Misira k̀ini puni na. Ka Yusufu si sùmaḡi tayahayi ḡwò múgo, marii u p̀ereli Misira shiinbil'à, ḡaha na ye katege mpyi a p̀e s̀èl'e k̀ini i.

57 Mà bàra lire na, katege mpyi a jyè diḡyeni puni i. Ka s̀upyire si wá na ỳiri k̀irigii puni i, na ma na sùmaḡi shuu Yusufu á, Misira k̀ini i.

42

Yusufu yyahawuubil'à niḡkure s̀in u á Misira k̀ini i

1 Ka *Yakuba si mpa lógo na sùmaḡi na ntaa *Misira e. Ka u u yi jwo u jyaabil'à «Naha kurugo yii à t̀een naha na yiye wíi ye?»

2 Mii à lógo na sùmaḡi na ntaa Misira e. Yii a si, yii sà wà shwò wani wuu á, bà wuu si mpyi si shwò katege na mε.»

3 Ka Yusufu yyahawuubii keḡi si ỳir'a k̀ar'a sà sùmaḡi wà shwò Misira e.

4 ḡka Yakuba ḡye a Yusufu c̀onḡi Benzhamà yaha u à k̀are ná pi e mε, u mpyi na fyáge na kapii kà ḡkwò u ta wani mε.

5 Nyε Yakuba jyaabii kanni bà pi mpyi na sùmaḡi shuu mε, ḡaha na ye katege mpyi a jyè *Kana k̀ini puni i.

6 Lir'à ta Yusufu u ḡye Misira k̀ini puni ḡuḡo na, uru u mpyi na sùmaḡi p̀ereli s̀upyr'à. Yusufu yyahawuubil'à pa nò wani ke, ka pi i niḡkure s̀in, maa yyahayi s̀ogo u taan.

7 Yusufu à u yyahawuubii ḡya t̀eni ndemu i ke, maa ntíl'a pi c̀è, ḡka u à uye yaha mu à jwo u ḡye a pi c̀è mε. Maa yu ná pi e, mu à jwo u l̀uun'à ỳiri pi taan. Maa jwo «Taa yii à ỳiri ke?» Ka pi i u pyi «Wuu à ỳiri Kana k̀ini i mpa s̀uma shwò naha.»

8 Yusufu méε mpyi a u yyahawuubii c̀è ke, ḡka pire mpyi a u c̀è mε.

9 ḡòyi Yusufu mpyi a ḡò u yyahawuubii kyaa na ke, ka u funḡke si ḡcwo yire na. Maa jwo pi á «Yii à pa mpa k̀ini ḡwòhò ḡḡi, cyeyi yii sí n-jà n-t̀un l'e ke, si yire c̀è.»

10 Ka u yyahawuubii si jwo «Wuu ḡuḡufoonḡi, lire bà mε! Mu bilibil'à pa mpa s̀uma shwò kanna.

11 Wuu puni ḡye tu niḡkin pyi. S̀enḡi wuu na yu. Wuu ḡye a pa mpa k̀ini ḡwòhò ḡḡi mε.»

12 Ka Yusufu si núr'a jwo «S̀èe bà mε! Yii à pa k̀ini tawíge e, cyeyi yii sí n-jà n-t̀un ke, si yire c̀è.»

* 41:51 Manase mεge ḡwòhe ku ḡye: «U à mii funḡke pyi k'à wwò.» † 41:52 Efrayimu mεge ḡwòhe ku ḡye: «U à p̀unampyire kan»

13 Ka pi i jwo «Wuu na nyε mu bilii. Wuu na mpyi s̄n̄εε ke ná shuunni, wuu puni na nyε tu nin̄kin pyi, wuu à t̄εn Kana k̄ini i. Wuu puni k̄antugo wuñi nyε ná wuu tuñi i pyεnge, wà nin̄kin à p̄inni.»

14 Ka Yusufu si jwo «N̄je mii à jwo ke, yire yi nyε s̄εñi. Yii à pa mpa wuu k̄ini ηw̄h̄o ηḡí kanna.

15 Mii sí yii k̄aanmucya, ná yii puni nimbileni nyε a pa mε, mii à k̄aa Far̄on mεge na, yii s̄i n-ȳiri naha mε.

16 Yii wà nin̄kin u n̄uru u a s̄i yii c̄oññi fye e, u raa ma ná u e. Yii sanmpii sí n-kw̄oro naha k̄asuñi i. Mii sí yii jwumpe k̄aanmucya si n̄c̄ε kampyi s̄εe yii à jwo. Yii aha mpyi yii nyε a lire pyi mε, lire t̄eni i ke, mii à k̄aa Far̄on mεge na, na yii à pa k̄ini ηw̄h̄'a w̄íi.»

17 Yusufu à yire jwo ke, maa pi le k̄asuñi i canmpyaa taanre.

18 Canntanrawoge, ka u u jwo pi á «Numε, nde mii sí n-jwo yii á ke, yii aha lire pyi, lire t̄eni i ke, mii saha s̄i yaage pyi yii na mε, naha na yε mii na fyáge Kile na.

19 L'aha nta yii na s̄εñi yu, lire t̄eni i ke, yii wà nin̄kin u t̄εn naha k̄asuñi i, yii sanmpii s'a s̄i ná s̄umañi i, yii sà ηkan yii pyεnge shiinbii katege wuubil'á.

20 Puru ηw̄h̄o na, yii nin̄urubii yii raa ma ná yii c̄oññi nimbileni i naha, lire ká mpyi, mii sí n-c̄ε na yii à s̄εe jwo. Lire e, mii s̄i yii b̄o mε.» Ka u yyahawuubii si nt̄εn lire taan.

21 Ka pi i wá na yu piy'á «S̄εñi na, wuu à kapii pyi wuu c̄oññi Yusufu na, u kyaaga wuñ'à wuu n̄áare na wuu uru n̄ùnaare ta, ηka wuu nyε a ηεε mε. Lire kurugo, ηke yyefuge pun'à wuu ta nin̄jaa.»

22 Ka Uruben si jwumpe lw̄ó maa jwo «Mii ná yi jwo yii á na wuu àha kapii pyi ηge pyàñi na mà? Yii nyε a ηen'a mii jwumpe lógo mε. Ku ke numε, kuru kyaage fwooni Kile na nt̄uni wuu na amε.»

23 Nyε pi nyε a mpyi a c̄ε na Yusufu na pire jwumpe n̄uru mε, naha na yε wà u mpyi na Yusufu jwumpe k̄εññi pi á.

24 Yusufu à puru jwumpe lógo pi ηw̄o na ke, ka u u ȳiri pi taan mà sà mεε sú. Maa n̄ur'a pa jwo ná pi e. Lire k̄antugo, maa Simiȳon c̄u pi nyii na, mà le k̄asuñi i.

25 Maa u báarapyiibii pyi na pi pi b̄origii n̄i s̄umañi na, pi i pi puni s̄umañi lw̄oore le pi b̄origil'e, pi i pi kuni n̄jȳñi kan pi á. Ka báarapyiibii si li pyi amuni.

26 Ka pi i pi b̄origii d̄urugo d̄ùfaanyi ηuñ'i na ηk̄εεge.

27 Pi à sà n̄o cyage k'e, lir'à numpilage ta k'à ww̄ò, ka pi i shw̄on wani. Ka pi wà nin̄kin si u boni ηw̄o múgo si yalȳire kan u d̄ùfaan̄k'á, maa u s̄umañi lw̄oore ta wani.

28 Maa jwo pi sanmpil'á «Ei! pi naha mii s̄umañi lw̄oore n̄uruñ'a le mii boni i, u we.» Pi sanmpil'á lire n̄ya ke, ka li i m̄pen pi e. Ka pi i fyá fo na ηcȳenni, maa jwo «Naha Kile à pyi wuu na amε yε?»

29 Nyε pi à pa n̄o pi tuñi Yakuba yyére, Kana k̄ini i ke, nde l'à pi ta ke, ka pi i lire puni jwo u á, maa jwo

30 «Misira n̄ùñufoon̄i nyε a jwo ná wuu e t̄ic̄enmε na mε. U à jwo na wuu à k̄ar'a sà pire k̄ini ηw̄h̄o ηḡí kanna.

31 Wuu à yi jwo na s̄εeshiin pi nyε wuu, na wuu nyε a pa mpa k̄ini ηw̄h̄o ηḡí mε.

32 Wuu à yi jwo u á na wuu na mpyi s̄n̄εε ke ná shuunni wuu tuñi na, wà nin̄kin s̄aha nyε mε, wuu puni k̄antugo wuñi na nyε ná wuu tuñi i, Kana k̄ini i.

33 Nyε ka u u jwo «Kani li sí mii pyi mii u dá na yii na nyε s̄εeshiin ke, lire li nde. Yii yii s̄n̄εñi wà nin̄kin yaha naha, yii sanmpii sí s̄umañi lw̄ó a sà ηkan yii pyεnge shiinbii katege wuubil'á.

34 Yii aha ηk̄are, yii n̄ur'a pa ná yii puni k̄antugo wuñi i naha mii yyére. Lire e, mii sí n-c̄ε na yii nyε a pa mpa k̄ini ηw̄h̄o ηḡí mε, na yii na nyε s̄εeshiin. Lire ká mpyi, mii sí yii s̄n̄εñi yaha. Lire k̄antugo, yii sí n-jà raa s̄i k̄ini cyeyi puni i s'a p̄εrempe ná zhwon̄i pyi piy'á.»

³⁵ Nye tɛni i pi à pa sùmaŋi wwû pi borigil'e ke, ka pi puni si pi wyérenji ta wani. Pi à u nya ke, ka pi ná pi tunji si fyá sèè sèl'e.

³⁶ Ka pi tunji Yakuba si jwo «Ei! yii sí mii pyi mii u pɔɔn ná pyilibil'e dɛ! Yusufu sàha nye mɛ, Simiyɔn mú sàha nye mɛ, ka yii la si núr'a pyi si Benzhamama shwɔ mii na la? Naha na yii à tire tugure puni tɛge mii nɔŋ'i yɛ?»

³⁷ Ka Urubɛn si jwo tufoon'á «Mii aha mpyi mii nye a núr'a pa ná Benzhamama e mu yyére mɛ, maa na jyaabii mú shuunni bò! Benzhamama yaha na cye e, l'aha fwooro cyaga maha cyag'e, mii sí nuru n-pa ná u e mu yyére.»

³⁸ Ka Yakuba si jwo «ɔnhɔ, mii jyanji si n-si n-kàre ná yii e Misira e mɛ, naha na yɛ u ná nge u nye jirini na ke, ur'à kwû, maa uye ninjin yaha. Kyaa ká bú u kùshewunji ta, yii sí mii ninjyenkwonji nàvunŋɔ wunji yaha mii u kàre kwùu kànha na.»

43

Yusufu yyahawuubil'à nuru na nkèege Misira e ná Benzhamama e.

¹ Nye katege mpyi na nâare *Kana kini i.

² *Yakuba jyaabii mpyi a pa ná sùmaŋi ngemu i, mà yîri *Misira e ke, uru mpyi a kwò, ka Yakuba si yi jwo pi á «Yii nuru, yii a si Misira e, yii sà sùmaŋi wà cya.»

³ Ka u jyanji *Zhuda si u pyi «Misira nàŋ'à yi jwo a waha, na wuu aha mpyi wuu nye a núr'a shà ná wuu cɔɔnŋi i mɛ, na uru si wuu cumɔ lemɛ jwɔ mɛ.

⁴ Lire e, kampyi mu sí jɛɛ wuu cɔɔnŋi yaha u kàre ná wuu e, wuu sí sà sùmaŋi shwɔ mpa mu á.

⁵ Nka mu aha mpyi mu si jɛɛ u yaha u kàre ná wuu e mɛ, wuu si mɛ, naha na yɛ nàŋ'à jwo na wuu cɔɔnŋi ká mpyi u nye ná wuu e mɛ, na uru si wuu cumɔ lemɛ pi.»

⁶ Ka tufoonji Yakuba si jwo «Yii à kapii pyi mii na dɛ! Naha na yii à yi jwo nge nàŋ'à na cɔɔnfoonji wabere na nye yii á yɛ?»

⁷ Ka u pyilibii si u pyi «Nàŋi u à wuu yyahayi fwɔhɔrɔ ná yibiyyi i, wuu ná wuu pyenge shiinbii kyaa na, u à jwo «Yii tunji na nye shi na la? Siŋɛɛŋi wabere na nye yii á la?» Ka wuu mú si u jwɔ shwɔ: «ɔɔn.» Di wuu mpyi na sí n-jà n-cé, na u sí n-jwo, wuu a ma ná wuu cɔɔnŋi i yɛ?»

⁸ Ka Zhuda si jwo «Baba, pyàŋi yaha na cye e, u raa si ná wuu e, wuu yaha wuu yîri, wuu a si, wuu sà yalyîre cya bà katege si mpyi k'àha wuu puni bò naha mɛ.

⁹ Mii sí n-yyére ná pyàŋi nùŋɔ karigil'e. Kyaa ká u ta, maa na yíbe. Mii aha mpyi mii nye a núr'a pa ná u e mu yyére mɛ, lire tɛni i, mii jɛɛge wuu u sí n-pyi tɛrigii puni i mu yyahe taan.

¹⁰ Kàmpyi wuu mpyi a cwùunnɔ mɛ, numɛ mpyi a wuu ta wuu à tooyi shuunni pyi mà kwò.»

¹¹ Ka pi tunji Yakuba si jwo «Nye ná yii nkàriŋi sí naha pyi fànha, lire tɛni i, nde yii sí n-pyi. Yii wuu kini yacenyi yà le yii borigil'e, yii a si yii sà nkan Misira nàŋ'à: wyɛere tà ná nùguntanga yaayi yà ná sɛere tà, ná cire yasɛere tà mu à jwo pisitasi ná amandi woore tà.

¹² Yii yii wyérenji figii shuunni lwó, lire e wyérenji pi à le yii borigil'e ke, yii nuru ná u e, pi sí n-jà n-ta pi à wurugo.

¹³ Nye yii yii cɔɔnŋi lwó, yii i nuru yii a si Misira nàŋi yyére.

¹⁴ Kile Siŋi Punifoo u yii nùnaare le nàŋi i, bà u si mpyi si yii siŋɛɛŋi sanŋi ná Benzhamama yaha pi a ma mɛ. Nka kampyi mii à yaa mii u pɔɔn ná pyilibil'e, lire tɛni i sí n-pɔɔn pi e.»

¹⁵ Nye Yusufu yyahafeebil'à uru bùnyɛŋi lwó, wyérenji i pi mpyi a yaa pi à nkèege ke, maa uru figii shuunni lwó. Ka pi ná Benzhamama si yîri mà kàre Yusufu yyére Misira e.

¹⁶ Tɛni i Yusufu à Benzhamama nya ná pi e ke, ka u u jwo u báarapyiibii nùŋufoon'á «Mpii shiinbii lɛŋɛ pyenge e, maa yatɔge kà bò a shwɔhɔ, pi sí canŋalyige lyí ná mii yabilinji i ninjaa.»

¹⁷ Ka nàŋi si lire pyi. Maa nkàre ná pi e Yusufu pyenge e.

18 Yusufu yyahafeebil'à pi nya pi à kàre ná pire e Yusufu pyenge e ke, ka pi i fyá, maa jwo «Wyéreni u à kwôro toncyiige e wuu borigil'e ke, mu sí n-ta lire kurugo, pi à pa ná wuu e naha nke cyage e. sí wwò wuu na ncú mpyi pi bilii, si wuu dùfaanyi ta mú.»

19 Tire fyagare funnke e, pi à file Yusufu báarapyiibii nùñufooni na, pyenge nwøge na, maa jwo ná u e.

20 Pi a jwo: «Yàkeni yaha, wuu nùñufooni, wuu à têt'a pa sùma shwò naha.

21-22 Wuu sùmanj shwòncyiini na, wuu à nùr'a nò wuu tashwønge e ke, wuu à borigii múgo mà sùmanj lwøore ta wani, uye nwø na. Wuu nyε a wyéreni lefooni cè wuu borigil'e mε. Numε wuu à nùru ná uru wyéreni i wuye cye e mpa nkan. Wuu à pa ná wyéreni waber'e mpa sùmanj wà shwò.»

23 Ka báarapyiibii nùñufooni si jwo pi á «Tapege nyε mε, yii àha lire tège yiye funnø pen mε. Yii Kileni, yii tunj u Kileni, uru u à uru wyéreni yaha yii borigil'e. Ná lire bà mε, sùmanj lwøore yii à kan ke, ur'à nò mii na.» Nàn'à puru jwo a kwò ke, maa mpa ná Simiyøn e mà pa nkan pi á.

24 Maa pi lènε Yusufu bage e, maa lwøhò kan pi à pi tooyi jyé, maa yalyîre kan pi dùfaany'á.

25 Pi à pa ná bùnyeni yaayi njemu i Yusufu mεε na ke, ka pi i yire bégel'a yaha, na u sigili canvwuge na. Yi mpyi a jwo pi á na pi ná Yusufu sí n-pa lyí sijnyan u pyenge e.

26 Yusufu à pa tènì ndemu i ke, ka pi i yire yaayi kan u á, maa ninjkure sín u taan, maa fwù kan u á sèl'e.

27 Ka Yusufu si pi yíbe «Yii à cùuñò la? Yii tunj kyaa yii à jwo na u à lyε ke, u à cùuñò la? U saha na nyε nyii na la?»

28 Ka pi i u pyi «Mu bilinani u nyε wuu tunj ke, u nyε nyii na, u à cùuñò.» Ka pi i nùr'a ninjkure sín Yusufu taan, maa u shéere.

29 Tènì i Yusufu à u jirinwørønenni Benzhamanya ke, maa jwo «Yii còonni kyaa yii à jwo ke, uru u nyε nge la?» Ka pi i jwo «Uru wi.» Ka Yusufu si jwo Benzhamanya á «Mii jyanj, Kile u jwó le ma á.»

30 Ka Benzhamanya jyanj funntange si Yusufu ta fo mà mεεsuu tîrige u funn'i. Ka u u fyâl'a jyè u baashønge e, maa mεε sú.

31 Puru nwøhò na, u à u yyahe jyé, maa fworu u baashønge e. Mεεsuuni lage saha mpyi u na, nka u à jà a cù uye na. Maa jwo u báarapyiibil'á na pi a ma ná yalyîre e.

32 Ka pi i Yusufu njyini wwù uye kanni na, maa u sijnεbii wunj wwù uye kanni na. Misira shiinbii pi mpyi ná pi e ke, maa pire wunj wwù uye kanni na, naha na yε Misira shiinbii mpyi na jεεg'a lyí ná *Eburu shiinbil'e mε. Mà tàanna ná pi Kile kuni i, lire nyε a tí mε.

33 Ka pi i Yusufu sijnεbii tìnε u yyaha na, lyεga lyεga, mà lwó ninjyeni na mà kàre nimbileni na. Ka pi kàkyanhala wuubii si wá na piye wíi.

34 Yalyîre ti mpyi Yusufu taan ke, ka u u tire tà kan pi á. Maa pi sanmpii nàzhanj fiigii kanjkuro kan Benzhamanya á. Ka pi i lyí maa bya, maa mùguro ná Yusufu i.

44

Yusufu à u yyahawuubii kàanmucya a wíi sahanjki.

1 Nyε puru nwøhò na, Yusufu à yi jwo u báarapyiibii nùñufooni'á «Mpii shiinbii borigii njí njí sùmanj na, pi fànhe sí n-jà ngemu na ke, uru kan pi á. Maa pi puni wyéreni taha taha sùmanj na pi borigil'e.

2 Maa nta a mii wyèrfyiinj fùncwokuuni le pi puni nimbileni boni i, u wyéreni nun'i.» Nyε bà Yusufu à yi jwo mε, ka báarapyiibii nùñufooni si li pyi amuni.

3 Nyèg'à múgo ke, ka pi i kuni kan *Yakuba jyaabil'á. Ka pi i pi tugure taha pi dùfaanyi nun'i mà kàre.

⁴ Pi à fworò kànhe e ke, mà pi ta pi sàha ñkwò a laaga wwû me, ka Yusufu si u báarapyiibii ñùñufoonji yyere, maa yi jwo u á na u yîr'a taha pi fye e wahawaha, na u aha nò pi na, u u yi jwo pi á «Naha na yii à kacenni fwooni tò ná kapiini i ye?»

⁵ Ta yii ñye a mii ñùñufoonji fùññcwokwuuni lwó me, ná nde e u maha cεere pyi ke? Yii à kapii nimbwoo pyi ame de!»

⁶ Ñye báarapyiibii ñùñufoonj'á pi kòr'a ta ke, maa yi jwo pi á amuni.

⁷ Ka pi i u pyi «Wuu ñùñufoonji, ñaha na mu na puru jwumpe shiñi yu ye? Kile u wuu shwò lire kani shiñi na.

⁸ Wyérenji wuu à ñya wuu borigil'e ke, wuu ñye a yîri ná u e *Kana kîni i mà pa ñkan mu á mà? Di wuu sí n-pyi si wyérfyín, lire ñye me seen yu mu ñùñufoonji bage e ye?»

⁹ Ñye nde fùññcwokwuuni ká ñye wuu shin maha shin ñun'i ke, yii urufoo bò, wuu sanmpii sí n-pyi yii bilii.»

¹⁰ Ka báarapyiibii ñùñufoonji si jwo «Ñye ñje yii à jwo ke, mii à ñee, ñka fùññcwokwuuni ká nta shinñi ñgemu ñun'i ke, urufoo u sí n-pyi mii biliwe, yaaga sì n-pyi yii sanmpii na me.»

¹¹ Ka pi puni si ntíl'a pi borigii tírige, maa cyi múgo.

¹² Ka báarapyiibii ñùñufoonji si wá na borigii funñyi wíi. Maa ku sîi pi puni ñijyenji na, mà pa ñkwò nimbileni na. Ka fùññcwokwuuni si sà nta Benzhamà boni i.

¹³ L'à pyi amuni ke, ka li i tatènge fô pi na fo pi na pi vâantijyi cwuun. Maa núr'a pi tugure taha dùfaanyi na, maa nûru kànhe e.

Zhuda à Yusufu ñáare Benzhamà kyaa na

¹⁴ Ka *Zhuda ná u sîñeebii si ñkàre Yusufu pyenge e, mà sà u ta wani sahanji, maa ñiñkure sín u taan maa u shéere.

¹⁵ Ka u u jwo pi á «Naha kafiile yii à pyi ame ye? Yii ñye a cè na mii shiñi maha kañwòhoni ñaa mà?»

¹⁶ Ka Zhuda si jwo «Wuu ñùñufoonji, ñaha wuu sí n-jwo be? Jwumò sàha ñye wuu á me, di wuu sí wuye shwò n-jwo nde kani na ye? Kile à wuu ñwòhò múgo wuu kapyiñkil'e. Numé, wuu mpíi wuu à pyi wuu ñùñufoonji bilii, wuu ná ñge u boni i fùññcwokwuun'à ñya ke.»

¹⁷ Ka Yusufu si jwo: «Kile u na shwò nde kani shiñi mpyiñi na. Mii fùññcwokwuun'à ñya ñgemu u bor'e ke, uru kanni, u sí n-pyi mii biliwe. Yii sanmpii pi ke, yaaga ñye mii ná yii shwòhòl'e me. Yii a sì yii tunji yyéere.»

¹⁸ Ka Zhuda si file Yusufu na, maa yi jwo u á: «Mii ñùñufoonji, maye sanña yaha, maa ma bilinañi yaha u jwo ná mu i. Ma hà lùuni yîrige na taan me. Sèenji na, mu ná saanñi Faròn tayîrige ñye ñiñkin fànhe e.

¹⁹ Mii ñùñufoonji, wuu pañcyiini naha, mu u ná wuu yíbe na wuu tunji saha na ñye wani la? Na còñfoonji wabere na ñye wuu á la?

²⁰ Ka wuu u mu pyi na wuu tunji na ñye wani, u à lyé, na wuu còññi wà na ñye wani mú, wuu tunj'à uru si, mà u ta u à lyé sèl'e mà kwò. Yyahafoo ná mpyi uru ñge còññ'á mú, ñka ur'à kwû, pi shuunninji mpyi jiriñwòròñee. Ñye còñfoonji kanni u ñye wani numé, u kyal'à táan wuu tunj'á sèl'e.

²¹ Mu à jwo na wuu a ma ná u e mu yyéere, bà mu si mpyi si u ñya me.

²² Ka wuu u mu pyi na pyàñi sì n-jà n-yîri u tunji taan me. Lire ká mpyi, tufoonji sí n-kwû.

²³ Ka mu u jwo wuu á na, wuu còññi ká mpyi u ñye a pa me, na mu saha sì wuu cumu leme ñwò me.

²⁴ Tèni i wuu à núr'a kàre wuu tunji yyéere ke, ka wuu u mu jwumpe ñijjwumpe taha u á.

²⁵ Canñke wuu tunj'à jwo na wuu núr'a pa sùmanji wà shwò ke,

²⁶ wuu à yi jwo u á, na wuu sì n-jà n-pa ná wuu cɔ̀nnɔ̀ni nyɛ ná wuu e mɛ, ɲaha na yɛ *Misira nàŋ'á jwo na, wuu cɔ̀nnɔ̀ni ká mpyi u nyɛ ná wuu e mɛ, uru sì wuu cumu lemɛ jwɔ̀ mɛ.

²⁷ Mu bilinaŋi, wuu tun'á jwo «Yii à cè na mii cwɔ̀ŋi Araseli à pùnampyire shuunni si mii á,

²⁸ niŋkin à wil'a fô, mii na sɔ̀nnɔ̀ni sige yaage kà ku si nta k'à uru cû.

²⁹ Yii aha mpa ŋge lwó mú, yaaga ká u ta wani, yii sí mii niŋjyekwɔ̀ŋi yaha mii u kwû nàvunŋke e.»

³⁰ Nyɛ numɛ wuu aha núr'a kàre mu bilinaŋi, wuu tuni yyére, mà li ta pyàŋi u nyɛ u karigii puni ke, uru nyɛ ná wuu e mɛ,

³¹ nàvunŋke sí u niŋjyekwɔ̀ŋi bò. Lire tɛni i, wuu pi nyɛ mu bilibii ke, wuu pi sí n-pyi lire jùŋke.

³² Mii jùŋufooŋi, mii u à jwo na mii sí n-yyére ná pyàŋi jùŋɔ̀ karigii puni i. Mii aha mpyi mii nyɛ a nuru ná u e u tuni yyére mɛ, lire tɛni i, mii jɔ̀cɛɛge wuu, u sí n-pyi tɛrigii puni i u yyahe taan.

³³ Lire kurugo, mii jùŋufooŋi, maye sanŋa yaha, maa na yaha si ŋkwôro naha pyàŋi cyaga, si mpyi mu biliwe, maa pyàŋi yaha u a sì ná u yyahafeebil'e pyɛngɛ.

³⁴ Di mii sí n-kàre n-jwo na tuni yyére mà li ta pyàŋi nyɛ ná mii i mà yɛ? Ei! Mii sì n-jà n-kàre zà na tuni kyaaga wunŋi nya mɛ!»

45

Yusufu à uye cyêe u sɔ̀ŋɛbii na

¹ Nyɛ *Zhuda à kwò puru jwumpe na ke, Yusufu nyɛ a jà a cû uye na sùpyire shwɔ̀hɔ̀l'e mɛ, ka u u sêe maa jwo sùpyire puni ti fworɔ̀ bage e. Tɛni i Yusufu à uye cyêe u sɔ̀ŋɛbii na ke, sùpyaŋi wabɛɛ mpyi ná pi e mɛ.

² Yusufu à mɛɛ sú, fo *Misira shiinbii pi mpyi ntaani na ke, pir'à u mɛɛni lógo, ka pure jwumpe si nɔ̀ Farɔ̀n pyɛngɛ.

³ Ka Yusufu si yi jwo u sɔ̀ŋɛbil'á «Mii u nyɛ Yusufu! Mii tuni saha na nyɛ shì na la?» ka pi i fyá fo pi nyɛ a jà a u jwɔ̀ shwɔ̀ mɛ.

⁴ Ka u u yi jwo pi á lùtaan na «Yii file na na.» Pi à file u na ke, ka u u jwo «Mii u nyɛ yii sɔ̀ŋɛŋi Yusufu, ŋge yii à pére cwɔ̀hɔ̀mpil'á pi i ŋkɛɛge Misira e ke.

⁵ Yii wà nyɛ a yaa u funŋke pɛn u u uye la wwû na yii à mii pére naha mɛ. Kile u à mii tùugo naha yii yyaha na, bà mii si mpyi si sùpyire tà shwɔ̀ kwùŋi na mɛ.

⁶ Katege yyee shuunni cyi nyɛ jɔ̀cyii kɔ̀ni i. Nyɛ faaŋi saha sì n-jà n-pyi mɛ, sùmaŋi mú sì n-kwònd mɛ, fo yyee kaŋkuro ká ntòro sahaŋki

⁷ Kile u à mii tùugo yii yyaha na naha, bà yii tùluge si mpyi si ŋkwôro jùŋke na si jyaaha mɛ.

⁸ Yii bà pi à mii tun naha mɛ, Kile yabilinŋi wi. U à mii tɔ̀ŋe naha, maa mii pyi Farɔ̀n kacwɔ̀nrɔ̀ŋi niŋcyiinŋi, maa mii yaha u bage puni jùŋke na, maa mii pyi Misira kɔ̀ni puni jùŋufembwɔ̀he.

⁹ Nyɛ yii a fyâa, yii a sì mii tuni yyére, yii i sà yi jwo u á na u jyaŋi Yusufu à jwo na Kile à uru pyi Misira kɔ̀ni puni jùŋufooŋi. Na u a fyâa, u a ma naha uru yyére.

¹⁰ Na u sí n-pa n-tɛɛn uru taan Gozheni i, u ná u pyilibii ná u ɲampyiyi, ná u yatɔ̀re ná u cyeyaayi puni.

¹¹ Na uru sí n-pa yalyîre kan u á, ɲaha na yɛ katege sí n-pyi yyee kaŋkuro funŋ'i sahaŋki. U aha mpa naha u ná u pyɛngɛ shiinbii ná u yatɔ̀re sì n-fô yaag'e mɛ.

¹² Yii yabilimpai nyii wà li na, mii kàntugo wunŋi Benzhamà yabilinŋi nyii nyɛ li na, na mii Yusufu u nyɛ na yu ná yii e.

¹³ Pèente ti nyɛ mii i naha Misira kɔ̀ni i ke, ná yii yabilimpai mu à ndemu nya ke, yii a sì, yii sà li jwo mii tun'á. Lire kàntugo, yii i nta, yii a ma ná na tuni i naha fwɔ̀fwɔ̀.»

14 Nye Yusufu à puru jwo ke, maa cyeyi mígine u còonji Benzhama yacige e maa mεε sú, ka Benzhama mú si u wuyi mígine Yusufu yacige e, maa mεε sú.

15 Ka Yusufu mεεsuwuñi si u cyeyi mígine u yyahawuubii puni nin̄kin nin̄kin yaciy'e. Ka pi i nta a jwo ná u e.

Farøn à Yakuba yyere na u pa ntèen Misira k̀ini i

16 Nye t̀eni i Yusufu s̀ijεebii mpan'á nò Farøn ná u k̀ini yyaha yyére shiinbii na ke, ka lire si ntáan pi e.

17 Ka Farøn si Yusufu yyere, maa yi jwo u á «Yi jwo ma s̀ijεebil'á na pi pi dùfaanyi tugo s̀umañi na, pi núru pi a s̀i *Kana k̀ini i.

18 Na pi aha nò wani, pi pi tunji ná pi pyenge shiinbii puni lwó, pi a ma, pi pa ntèen naha na taan. Mii sí *Misira k̀ini tacεn̄ke k̀a kan pi á. Pi sí n-pa a k̀ini njỳñi nj̄cεn̄ñi lyí.»

19 Maa jwo Yusufu á sahan̄ki «Yi jwo ma s̀ijεebil'á na mii à jwo pi sh̄onyi wòtorobii p̄i lwó naha Misira e, pi i sà pi pȳibii ná pi cyeebii ná pi tunji lwó, pi a ma.

20 Pi aha mpyi pi nyε a jà a pa ná yaayi y'e mε, lire k̀a pi fun̄j̄o p̄en mε, naha na yε Misira k̀ini tacεnyi puni nj̄cεn̄ke ku sí n-kan pi á.»

21 Nye Farøn à ndemu jwo ke, ka *Yakuba jyaabii si lire pyi. Ka Yusufu si sh̄onyi wòtorobii p̄i kan pi á, mà tàanna ná Farøn jwumpe e. Maa njỳñi wà kan pi á na pi a uru lyí kuni na.

22 Maa v̄aanv̄onyo kan pi puni nin̄kin nin̄kinñ'á, maa wyèrefȳñi darashii ñkwuu taanre ná v̄aanv̄onyo kan̄kuro kan Benzhama á.

23 Maa dùfaanmpeeye ke tugo Misira njỳñi nj̄cεn̄ñi na, maa dùfaancyaa ke tugo s̀umapyan̄i ná bw̄úuruñi ná njỳñi sh̄ñi waberε na, pi i sà yire puni kan uru tunj'á, bà pi si mpyi pi aha ma, pi uru pyi kuni njỳñi mε.

24 Lire nj̄w̄h̄o na, u à kuni kan u s̀ijεebil'á na pi a s̀i. Maa jwo pi á «Yii àha ñkwò ntùn kuni na mà dε!»

25 Ka pi i ȳiri Misira e, mà k̀ar'a sà nò Kana k̀ini i, pi tunji Yakuba yyére.

26 Pi à nò ke, ka pi i yi jwo pi tunj'á «Yusufu na wá sh̄i na! Uru yabil̄ñi u à t̀een Misira k̀ini nj̄ñ̄o na.» Ka lí i Yakuba p̄aa maa u yákil̄ñi wurugo fo u à fȳâha fȳiii, naha na yε u nyε a dá pi jwumpe na mε.

27 Nka jyafeebil'á pa a Yusufu jwumpe puni yu u á t̀eni ndemu i ke, sh̄onyi wòtorobii Yusufu mpyi a yaha a pa u talwóge e, ka u u pire nj̄ya ke, ka u yákil̄ñi si nta a t̀een.

28 Maa jwo «Mii jȳañi Yusufu na nyε sh̄i na la? Mii saha nyε na yaaga caa mà tòro lire na mε. Mii k̀εεge zà na nj̄yiini t̀ege u na mà jwo mii u kw̄u ke.»

46

Yakuba k̀areñkanni Misira k̀ini i.

1 *Yakuba nin̄kàriñi *Misira e, u à k̀are ná u cyeyaayi puni i. U à sà nò Berisheba e ke, maa sáraya ww̄u u tunji Ishaka u Kilen̄i á.

2 Ka Kile si uye cyéε u na kuru numpilage e, maa u yyere «Yakuba, Yakuba!» Ka u u jwo «Yo!»

3 Ka Kile si jwo «Mii u nyε Kile, mu tunji u Kilen̄i. Ma hà raa fyáge si ñkàre Misira e mε, naha na yε mii sí mu t̀uluge nj̄yaha wani kuru cyage e.

4 Mii, Kile yabil̄ñi u sí n-k̀are ná mu i Misira e, mii yabil̄ñi mú u sí n-pa mu yige wani si núru mpa naha. Yusufu yyére, mu sí n-kw̄u, uru mú u sí mu nj̄yiigii tò.»

5 Nye Yakuba à ȳiri Berisheba k̀anhe e. Farøn mpyi a wòtorobii mpiimu yaha pi sà u lwó ke, ka u jyaabii si u lèñε pire wòtorobil'e, ná pi cyeebii ná pi pȳibii.

6 Maa pi yat̄ore mú lwó, ná yaayi puni pi mpyi a ta *Kana k̀ini i ke. Ka Yakuba ná u pyenge shiinbii puni si ñkàre Misira e

7 Lire pȳin̄kanni na Yakuba à k̀are Misira k̀ini i ná u pyenge shiinbii puni i: u jyaabii, ná u p̀uceribii, ná u nampyire.

Yakuba pyenge shiinbii meyi

⁸ Nye *Yakuba pyibii ná u nampyire pi à kàre *Misira e ke, pire meyi yi nyε nje. U jyanji nijcyiinjì mege ku nyε Urubèn.

⁹ Urubèn jyaabii pi mpyi, Kyanòki, Palu, Kyeziròn, ná Karimi.

¹⁰ Simiyòn wuubii pi mpyi Yemuwoli, Yamini, Owadi, Yakèn, Zokyari, Shawuli. *Kana shin u mpyi Shawuli nunji.

¹¹ *Levi wuubii pi mpyi Gerishòn, Kehati, Mèrari.

¹² *Zhuda wuubii pi mpyi Èri, Ona, Shela, Pèezi, ná Yeraki. Nka Èri ná Ona mpyi a kwû Kana kìnì i. Pèesi u jyaabii pi mpyi Kyeziròn ná Kyamuli.

¹³ Isakari wuubii pi mpyi Tola, Puva, Yobo ná Shimiròn.

¹⁴ Zabolòn wuubii pi mpyi Sèredi, Elòn, ná Yalèli.

¹⁵ Tire pùnampyire Leya à si Yakuba á, mà pi yaha Mèsopotami kìnì i, ná u pworonji Dina. Leya pyibii ná u nampyire na mpyi shiin bejjaaga ná ke ná taanre.

¹⁶⁻¹⁸ Nye bilicwonji Laban mpyi a kan u pworonji Leya á ke, uru mege mpyi Zilipa, u à Gadi ná Asheri si Yakuba á. Gadi jyaabii pi mpyi Sifyòn, Kyagi, Shuni, Ezibòn, Èri, Aròdi, ná Arèli. Asheri wuubii pi mpyi Yimina, Yishiva, Yishiwi, Beriya ná pi pùcèrenji Serakyi. Beriya wuubii pi mpyi Kyeberi, ná Malikiyèli. Zilipa pyibii ná nampyire mpyi shiin ke ná baani.

¹⁹ Yakuba cwonji Araseli u jyaabii mpyi Yusufu ná Benzhama.

²⁰ Yusufu à jyaa shuunni ta Misira e, pire pi mpyi Manase ná Efrayimu. U cwonji Asanati, u à pire si u á. Asanati na mpyi Potifira pworonji wà. Potifera na mpyi Oni kànhe sàragawwuñji wà.

²¹ Benzhama jyaabii pi mpyi Bela, Bèkeri, Ashibèli, Gera, Naamani, Èki, Òrashi, Mupimi, Kwupimi ná Aridi.

²² Araseli pyibii ná nampyire mpyi shiin ke ná sicyèere.

²³⁻²⁵ Nye bilicwonji Laban mpyi a kan u pworonji Araseli á, na u mege mpyi Bila ke, u à Dan ná Nèfitali si Yakuba á. Dan jyanji u mpyi Kwushima. Nèfitali jyaabii pi mpyi Yazèli, ná Guni, Yezèri, ná Shilemu. Zilipa pyibii ná u nampyire na mpyi shiin baashuunni.

²⁶ Sùpyire t'à kàre Misira e ná Yakuba e ke, u yabilinjì jyaabii ná u nampyire, pi puni mpyi shiin beetaanre ná baani. U napworibii nyε a tòro mε.

²⁷ Nye jyaa shuunni mú à si Yusufu á Misira e, lire pyinjìkanni na, Yakuba ná u shiinbii pun'à bē shiin beetaanre ná ke na Misira e.

Yakuba ná u pyenge shiinbil'à nò Misira e

²⁸ Nye mà jwo *Yakuba u kuni lwó u a nkèege *Misira kìnì i ke, u à *Zhuda yaha a kàre uye yyaha na, Yusufu yyère, u sà yi jwo u á na uru wá na ma Misira e, Gozheni kùluni i.

²⁹ Yusufu à yire lógo ke, ka u u shònge wòtoronji wà bégel'a kàr'a sà u tunji Yakuba jùhò bε? Gozheni i. U à nò u tunji na ke, maa u cyeyi mígine u tunji yacige e, maa mεε sú sèl'e.

³⁰ Ka Yakuba si jwo Yusufu á «Numε, mii méε ká nkwû, lire nyε a waha mii na mε, naha na yε mii à mu nya a kwò, mà cè na mu saha na nyε shì na.»

³¹ Ka Yusufu si yi jwo u sijnεebii ná u pyenge shiinbii sanmpil'á «Mii sí sà yi jwo Faròn á na mii sijnεebii ná mii tunji shiinbii pi mpyi *Kana kìnì i ke, na pi à pa.

³² Mii sí yi jwo u á na mii shiinbii na nyε yatombyii, si yi jwo u á na yii à pa ná yii sikyaabii, ná yii mpàabii, ná yii nìiyi, ná yii cyeyaayi puni i.

³³ Faròn ká yii yyere, maa yii yíbe «Naha báara fiiwe yii na mpyi yε?»

³⁴ yii yi jwo u á «Mu bilibii na yatòore byí mà lwó pi nànkocyyèere e fo numε, wuu ná wuu tiibii pun'à lire pyi.» Lire ká mpyi, u sí yii yaha yii pi tèn Gozheni kùluni i, naha na yε mà tàanna ná pi Kile kuni i, Misira shiinbii nyε a yaa pi a wwûu kari na ná yatombyiiibil'e mε.»

47

Yusufu à u pyenge shiinbii cyêe Farøn na

¹⁻² Nye Yusufu à kàre ná u sìñeεbii pìi kanjure e, maa sà yi jwo Farøn á «Mii tunji ná mii sìñeεbil'á yîri *Kana kîni i mà pa, ná pi mpàabii, ná sikyaabii, ná nîiyi, ná pi cyeyaayi puni i. Pi nyε Gozheni kùluni i.» U à puru jwo a kwò ke, maa pire sìñeεbii kanjuruñi cyêe u na.

³ Ka Farøn si pi yîbe «Báarañi ñgire yii na mpyi ye?» Ka pi i u pyi: «Wuu ñùñufooñi, wuu na nyε yatombyii, wuu tiibii fiige.

⁴ Wuu à pa nàmpantεenre na mu kîni i. Wuu wuuni i, yalyîre sàha nyε wuu yatòor'á mε. Kateg'á pêe Kana kîni i. Wuu yaha wuu u ntèen Gozheni kùluni i.»

⁵ Ka Farøn si jwo Yusufu á «Nye ná mu tunji ná mu sìñeεbii s'á pa mu yyére,

⁶ *Misira kîni li nde mu taan, ma tunji ná ma sìñeεbii yaha kîni tacεñyi puni ñiñcεñke e, Gozheni kùluni i. Mu aha pìi ta ma cìnmpyibiil'e mpiimu pi à yatombyii cè sèl'e ke, maa pire yaha pi a mii yabilinji yatòore nâha.»

⁷ Ka Yusufu si mpa ná u tunji *Yakuba e mà pa ñcyêe Farøn na. Ka Yakuba si jwó le Farøn á.

⁸ Farøn à Yakuba ñya u à lyε ke, ka u u yyeegii dáñi yîbe.

⁹ Ka Yakuba si u pyi: «Mii yyeε ñkuu ná beñjaaga ná ke u nyε ñiñjyee, cyire mii à pyi ñani na. Mii nyε a lyε sèl'e mε, mii tîñji mú s'á waha, mii si n-jà shì nintòonwò ta, na tiibii fiige mε.»

¹⁰ U à puru jwo ke, maa jwó le Farøn á sahañki, maa nta a kàre.

¹¹ Ka Yusufu si cyage kà kan u tunji ná u sìñeεbil'á bà Farøn mpyi a yi jwo mε, u à kîni tacεñke kà kan pi á, Gozheni kùluni i.

¹² Maa ñjyì kan pi á mà tàanna ná sùpyire dáñi i.

Kateg'á nâara Misira e sahañki

¹³ Nye ñjyì yaaga sàha mpyi na ntaa *Misira kîni puni i mε, katege mpyi a nâara sèl'e. Ka Misira ná *Kana kîrigii sùpyire fânhe si ñkwò fo mà cwògò katege cye e.

¹⁴ Ka Yusufu si sùmañi péré pi á, maa cyire kîrigii wyérenji puni shwò mà yaha nàfuunji tamârage e Farøn mεε na.

¹⁵ Misira kîni ná Kana kîni wyéren'á pa ñkwò tènì ndemu i ke, ka Misira shiinbii si mpa Yusufu yyére maa yi jwo u á «Yalyîre kan wuu á, ma hà wuu yaha katege ku bò mε. Wyére saha nyε a sîi wuu á mε.»

¹⁶ Ka Yusufu si yi jwo pi á «Wyére ká mpyi u nyε yii á mε, yii pa yii yatòore fáa sùmañi na.»

¹⁷ Ka pi i wá na ma ná pi yatòore e yyeeni puni i Yusufu yyére. Ka u u wá na pi shònyi ná mpàabii ná sikyaabii ná nîiyi ná dùfaanyi fáre sùmañi na.

¹⁸ Lire yyeen'á pa ñkwò ke, ka pi i mpa Yusufu yyére sahañki, maa yi jwo u á «Wuu ñùñufooñi, wuu wyéren'á kwò, wuu à pa ná wuu yatòore puni i mu yyére. Wuu sî li ñwòhò mu na mε, yaaga sàha nyε wuu pi kan mu á ná wuu yabilimpìi ná wuu taare bà mε.

¹⁹ Ma hà ñεε wuu yaha wuu kwû ma taan mε, wuu taare kà ñkwôro sùpyiibaa mε. Wuu ná wuu taare shwò, yalyîre kan wuu á. Wuu ná wuu taare sí n-pyi Farøn yahare e. Wuu la nyε sî ñkwû si wuu taare yaha sùpyiibaa mε, sùma kan wuu á, wuu nûgo.

²⁰ Ka Yusufu si Misira taare puni shwò Farøn mεge na, ñaha na ye, kateg'á ta Misira shiinbil'e ke, ka pi i pi taare puni péré Farøn á.

Lire pyinñkanni na taare pun'á pa mpyi Farøn woro.

²¹ Ka Misira kîni sùpyire puni si mpa mpyi Farøn bilii, mà lwó kîni ñùñke kà na, ma sà fworò ku sannke na.

²² Taare t'á kwôro shwombaa ke, tir'á pyi sáragawwuubii woore. Farøn mpyi a *saliyañi wà tîñε sáragawwuubii kurugo, nte u mpyi na ñkaan pi á ke, tire mpyi a jà na pi ñwò caa. Lire l'á pi ta pi nyε a pi taare péré mε.

²³ Ka Yusufu si yi jwo sùpyir'á «Nye numε, mii à yii ná yii taare shwə a kan Farən á ninjaa. Mii sí sùmashinji kan yii á yii nūgo.

²⁴ Nka sùmakwəngii ká nə, yii sí sùmanji táa tatáayi kanjuro, si taaga ninjin kan Farən á. U sanji sí n-pyi shinji, ná yii pyenge shiinbii jwəlyinji.

²⁵ Ka pi i Yusufu pyi «Wuu nùjufooŋi, mu à wuu shwə katege na. Nye ná mu s'à lire kacenni nimbwoni pyi wuu á, wuu sí n-pyi Farən bilii.»

²⁶ Ka Yusufu si to le Misira kini i: «Nùngwəhə maha nùngwəhə, yii sí yii sùmanji nintanji táa tatáayi kanjuro si taaga ninjin kan Farən á.» Uru tonji nye wani fo ninjaa. Sárágawwubii u taare kanni t'à kwôro ti nye a pyi Farən wooro mε.

²⁷ Nye lire pyinkanni na, *Izirayeli shiinbil'à tèn Gozheni kùluni i, Misira kini i. Ka pi cyeyaayi ná pi pyibii si mpa nyaha.

²⁸ Lire kàntugo, *Yakuba à yye ke ná baashuunni pyi Misira kini i. U shinji yyeegii pun'à bê yye nkuu ná beeshuunni ná baashuunni na.

²⁹ U tèkwûn'à nə ke, ka u u u jyanji Yusufu ywere, maa yi jwo u á «Kampyi mii kyal'à táan mu á, ma tàange ná ma jwəmfente cyêe na na. Mii aha nkū ma hà na tò Misira e mε, mii la nye maa ma cyege le na cyiini jwəh'i, maa nkāa, na mu si jεε mii tò Misira e mε.

³⁰ Mii aha nkū, maa na buwuji lwó a yige Misira kini i, mà sà ntò na tulyeyi tatonke e.» Ka Yusufu si jwo ur'à yi lógo, na uru sí li pyi, bà u à yi jwo mε.

³¹ Ka Yakuba si jwo «Lire tēni i, mu sí n-kāa mii á.» Ka Yusufu si nkāa. Lire kàntugo, ka Yakuba si ninjūre sín u yasinninke nūhə yyére, maa Kile pēe.

48

Yakuba à jwó le Yusufu jyaabil'á

¹ Lire kàntugo, ka pi i mpa yi jwo Yusufu á, na u tunji *Yakuba nye a cùuŋə mε. Ka Yusufu ná u jyaabii shuunniŋi, Manase ná Efirayimu, si nkāre Yakuba taan.

² Tēni i y'à jwo Yakuba á na u jyanji Yusufu wá na ma u yyére ke, ka u u nkārama a yîr'a tèn u yasinninke na.

³ Yusufu à pa ke, ka u u yi jwo u á «Kile Sinji Punifol'à uye cyêe mii na Luzi kànhe e, *Kana kini i, maa jwó le mii á.

⁴ Maa jwo mii á «Mii sí pyi niŋyahamii kan mu á, si mu shiinbii nyaha, si pi pyi sùpyishi niŋyahawa, si nde kini kan mu tūlug'á, li sí n-pyi pi wuu tērigii puni i.»

⁵ Maa nūr'a yi jwo Yusufu á «Pùnampyire shuunniŋi mu à ta naha *Misira kini i, mà mii ta mii sàha mpa mu yyére naha mε, Efirayimu ná Manase, pire sí n-pyi mii pyi, bà Urubən ná Simiyən nye mε.

⁶ Nka pyibii mu sí n-ta pire kàntugo ke, pire sí n-pyi mu yabilinji wuu. Pi sí pi nàntan kəge ta Efirayimu ná Manase cye kurugo.

⁷ Mii na lire pyi Araseli kurugo, jaha na ye mii ninjîrinji Məsopotami kini i, mu nunji Araseli à kwū mii á Kana kini i, Efirata kànhe taan. Ka mii i u tò kuru cyage e Efirata kànhe kuni na.» (Efirata kànhe pi maha mpyi Bətīlehemu numε.)

⁸ Yakuba à Yusufu pyibii nya ke, ka u u jwo «Mpii pi nye mpii ye?»

⁹ Ka Yusufu si jwo «Kile à pùnampyire shuunniŋi ntemu kan mii á naha Misira e ke, tire ti.» Ka Yakuba si jwo «Maye sanja yaha, maa pi file na na, bà mii si mpyi si jwó le pi á mε.»

¹⁰ Nye lyage mpyi a Yakuba nyiŋyaani cyéne. U sàha mpyi na jaa na jcuu mε. Ka Yusufu si u pyibii file u na, ka u u pi lwó a taha u tooyi na, maa pi pur'a cū.

¹¹ Maa jwo Yusufu á «Mii mpyi a tèn ná l'e na mii saha sí mu nya mε. Nka li le, Kile à li yaa mii à mu pyibii yabilimpīi nya.»

¹² Ka Yusufu si u pyibii láha u tunji tooyi na, maa ninjūre sín ninjke na u taan maa yyahe cyígile.

13 Lire kàntugo, maa u jyaŋi Efirayimu yaha u kàniŋe cyage na, maa Manase yaha u kàmene woge na. Maa file ná pi e u tuŋi na, maa Efirayimu yyérenŋe tufooni kàmene na, maa Manase yyérenŋe u kàniŋke na.

14 Nka u tuŋi Yakuba à u cyeyi para a taha, maa u kàniŋe cyege taha Efirayimu jùŋke na, mà li ta uru u nye cœnfooni, maa u kàmene taha yyahafooni Manase woge na.

15 Maa jwó le Yusufu á maa jwo
«Mii tulyage *Ibirayima ná mii tuŋi Ishaka, pir'à Kilenji ŋgemu pœe ke, uru u jwó le mpïi pyïibil'á.

Uru Kilenji nye ná mii i, mà lwó mii canzege na, mà pa bwòn nume na.

16 Kile Mélékenji u à mii shwɔ kawagii puni na ke,

Uru u jwó le mpïi pyïibil'á.

Mpii pyïibii pi mii mege pyi ku kwôro shi,

Mii tulyage Ibirayima ná mii tuŋi Ishaka mege kà mpîni me.

Pi tûluge ku nyaha jùŋke na.»

17 Nye Yusufu à li nya na u tuŋ'á u kàniŋe cyege taha cœnfooni Efirayimu jùŋke na ke, ka li i mpên u e, ka u u tufooni kàniŋe cyege láha Efirayimu jùŋke na mà taha Manase woge na.

18 Maa jwo «Baba, mu à wurugo, ŋge u nye jyafooni niŋcyiŋi ke, uru u jùŋke na mu mpyi a yaa mu u ma kàniŋe cyege taha.»

19 Nka tufooni nye a ŋee me, maa jwo «Mii jyaŋi, mii à yi cè fo mà jwɔ. Manase u tûluge mú sí nyaha n-pyi shiŋi wà. U sí n-pyi shinbwo, ŋka u kàntugo wuŋi sí n-pœe u na. U cœnŋi tûluge sí nyaha n-pyi shi niŋyahawa.»

20 Ka Yakuba si jwó le pi á kuru canŋke, maa jwo «*Izirayeli shiinbii sí raa jwóni leni ná yii mege e. Pi sí n-pa a ŋko «Kile u jwó le yii á, bà u à u le Efirayimu ná Manase á me.»»
Lire pyiŋkanni na, Yakuba à Efirayimu yaha Manase yyaha na.

21 Lire jwɔhɔ na, ka u u yi jwo Yusufu á «Mii à na tashàge byanhara, ŋka Kile sí n-pyi ná yii e. U sí yii pyi yii núru yii tulyeyi kîni i, Kana kîni i.

22 Mà bâra lire na, mii sí mu kœge nyaha n-tôro mu siŋeebii sanmpii woge taan. Mii sí Sikemu kûluni kan mu á. Mii à kuru shwɔ Amœri shiinbii na, ná na kâshikwœnŋwœni ná sintage e.

49

Yakuba à nûmpañja jwumpe jwo mà yyaha tí ná u pyïibil'e

1 Lire kàntugo, ka *Yakuba si u jyaabii yyere maa jwo: «Yii a ma, yii i mpa bínni na taan, karigii nimpañkii cyi sí nɔ yii na ke, mii sí cyire jwo yii á.

2 Yakuba jyaabii, yii a ma yii i mpa bínni, yii lógo yii tuŋi *Izirayeli* jwɔ na.

3 Uruben, mu u nye mii jyaŋi niŋcyiŋi,

Mu u nye mii nante yaage, mii à mu si mà mii ta nàjjiwe.

Pèente mu à ta ke, tir'a fànha tò mu siŋeebii sanmpii woore na.

Fànhe ku nye mu i ke, kur'à nyaha mu siŋeebii sanmpii woge na.

4 Nka mu na nye mu à jwo lwɔhɔ ŋkemu k'à dùgo jî a fworro na fwu ke, mu tœnm'à pên.

Mu à dùgo ma tuŋi yasíniŋke juŋ'i, maa wwɔ ná ma tuŋi cwoni w'e.

Lire kurugo, mu saha si yyaha yyerenji ta me

5 Simiyon ná *Levi kapyiŋkii nye niŋkin,

pi maha pi kâshikwœnŋwœhɔgii lwúu marii kakyaare pyi.

6 Mii nye a sii ná pi e pi ŋgwòŋi i me

Pi kapyiŋkii mú sí nye a táan mii á me

* 49:2 Yakuba mege kà ku nye Izirayeli

Naha kurugo ye mà pi lùyiriwuubii yaha, pi à sùpyire tà bò, pi pege kurugo.
Mà pi yaha bàhage na, pi à nùpyahii cyi sirakapanya *kwòn.

⁷ Mii à pi lánà pi lùyirini kurugo, naha na ye lùyirini l'à pi wà lire kapiini mpyiñi na.

Mii à pi lánà pi lùyirintoroni kurugo, naha na ye lùyirintoroni l'à pi wà lire kapiini mpyiñi na

Mii sí pi tuluiyi pyi yi láha yiye na Izirayeli k̀ini i,
Yi sí n-t̀een n-t̀een yiye Yakuba k̀ini† puni yyaha kurugo.

⁸ *Zhuda, mu sìjɛɛbii sí raa mu p̀ere,
mu sí ma cyege taha ma zàmpɛɛnbii kaɲɛkwuunni na,
mu sìjɛɛbii sí raa niɲkure sínni mu á.

⁹ Mii jyaɲi, Zhuda, mu na nyɛ mu à jwo cànrage
ku maha sà jaare maa sige yaare tà cù a kyà,
maa núr'a pa sínni, maa tooyi sànhana.

Mà ku yaha tasínage e, joofo u sí jɛɛ n-jwo na uru sí ku k̀òrò n-ỳirige ye?

¹⁰ *Saanre k̀abiini sì n-fworo Zhuda pyenge e mɛ,
j̀ùɲufente k̀abiini sí n-kwôro u t̀uluge cye e,
*supyishiɲi sanɲi sí raa làampunɲi kaan u á,
si ɲkúu u á.

¹¹ Zhuda, mu *ɛɛɛɛn cikòoge sí jwò sèe sèl'e,
fo si mpyi mu m̀ée ká dùfaanɲe pwò k'e, lire sì yaaga k̀eɛge mɛ.
Mu sí raa ma v̀aanntinɲe jyí ɛɛɛɛnɲi lwòh'e
s'a ma v̀aanntinmbwòhe jyí ɛɛɛɛnɲi sinmpe e.

¹² Mu nyiigii sí raa jí ɛɛɛɛnɲi lwòhe cye kurugo,
ǹùjirimpe sí mu ɲkyanhagii pyi cyi f̀iniɲe.

¹³ Zabulòn tat̀eenge sí n-pyi suumpe lwòhe jwòge na,
batoo nimbwoo sí raa yyereli kuru cyage e,
mu k̀ini sí n-k̀are sà nò fo Sidòn k̀anha na.

¹⁴ Isakari f̀anh'à nyaha dùfaanɲa fiige,
u tat̀eeng'à bɛ yat̀òre tabyige na,

¹⁵ u à tat̀eenge nyà k'à jwò,
k̀ini mú s'à táan ke,
ka u u wá na báaraɲi niɲgaɲi pyi
mu à jwo biliwe.

¹⁶ Dan sí u k̀ini shiinbii shwò u zàmpɛɛnbii na,
Izirayeli t̀uluiyi sanɲi fiige.

¹⁷ U na nyɛ mu à jwo wwò ɲgemu u à sínni kuni i ke,
mu à jwo màcwòn kujɛwòre e,
u maha shònyi ǹoni tooyi na, shòndugubil'a sì wá na jwò.

¹⁸ Kafoonɲi Kile, mii à t̀een ná l'e na mu sí mii shwò.

¹⁹ Gadi wi ke, kakuumpyiibii p̀i sí n-pa n-cwo u na, si u tun.
Nka u sí pi k̀òrò n-caala.

²⁰ Asheri wi ke, yafaayi sí raa jwòge u k̀ini i.
Saanbii ɲjỳɲi niɲcennɲi sí raa ntaa l'e.

† 49:7 Yakuba k̀ini ná Izirayeli k̀ini nyɛ niɲkin

21 Nefitali na nyε mu à jwo cèŋε, ŋkemu ku nyε kuy'á ke, ku maha cèmpyire nisìnante sini.

22 Yusufu fành'à nyaha mu à jwo sige dùfaanŋa ku nyε lwòhò ɲwò na; mu à jwo sige dùfaanmbile kafaawaga ɲuŋ'i.

23 Sintaayifeebil'à taha u fye e, maa u ŋwò ná tàanbil'e, maa u kànha sèl'e.

24 Nka u sintaag'à kwôro u cye e, Yakuba u Kileni Siŋifol'à fànha kan u cyey'á. Uru Kileni u nyε Izirayeli kàanmucyafooni, uru mú u nyε Izirayeli taŋwòhoge.

25 Mu tuŋi u Kileni u sí mu tègε, Kile Siŋi Punifoo u sí jwó le mu á, si ñiŋyiŋi zànhe kan mu á, si jwó le mu á, si ñiŋke lùbilibii kan mu á, si mu pyìlibii pyi pi nyaha; si mu yatòre pyi ti púgo.

26 Jwóobii Kile à le mu tuŋ'á ke, pir'à fànha tò ɲaŋyi niŋjyeyi yacenyi na, Kile u jwó le Yusufu á amuni, Kile u jwó le u á, uru ŋgemu u nyε u cìmpyiibii ñuŋò na ke.

27 Benzama na nyε mu à jwo sige pwun katege wu. Nyège na, u maha sige yaare tà cù a kyà, yàkòŋke u maha tà táa táa u pyìlibii na.»

28 Nyε Izirayeli tùluyi ke ná shuunniŋ'à fworò mpii shiin ke ná shuunniŋi i. Pi tuŋi Yakuba jwumpe nizanmpe pu mpyi mpe mà yyaha tí ná pi puni niŋkin niŋkinŋi i, wà ná wà wumò nyε a pyi niŋkin mε.

Yakuba kwùŋi kani

29 Nyε lire kàntugo, ka *Yakuba si yi jwo a waha u jyaabil'á na: «Mii aha bú ŋkwû, yii i sà na tò na tulyeyi tatonke e, ɲaŋgyige ku nyε Kyiti shinŋi Efiròn kerεge e ke, wani yii sí n-sà mii tò na tulyeyi taan.

30 Kuru ɲaŋgyige na nyε Makipela kerεge e, Mamire cyage e, *Kana kini i. *Ibirayima u à kuru cyage shwò Kyiti tùluge shinŋi Efuròn á, mà pyi u kwùu tatòŋò.

31 Wani Ibirayima ná u cwonji Sara, ná Ishaka ná u cwonji Erebeke à tò, wani mii à na cwonji Leya tò mú.

32 Kuru kerεge ná ɲaŋgyige ku nyε k'e ke, yire pun'à shwò Kyiti shiinbil'á.»

33 Nyε Yakuba à puru jwumpe jwo a kwò u jyaabil'á ke, maa tooyi dùrugo yasínŋinke na, maa sínni, ka u múnaani si fworò u e.

50

1 Tèni i Yusufu à cè na u tuŋ'à kwû ke, ka u u yyahe bùru u woge na, maa mεε sú.

2 U à kwò mεεsuni na ke, maa u wyempyiibii pyi pi à u tuŋi buwunji yal'a yaa ná nùguntangayaayi i mà yaha.

3 Ka pi i ŋkwôro u ɲjaanji na fo mà sà nta canmpyaa beeshuunni, ɲaha na yε *Misira kini làda u mpyi ure. Ka Misira shiinbii si yamεeni sú fo canmpyaa beetaanre ná ke.

4 Cyire canmpyaaagil'à fùŋŋò ke, ka Yusufu si yi jwo Faròn fyèɲwòhòshiinbil'á «Kampyi sèe wi, mii kyal'à táan yii á, yii na pwòhò yii sà yi jwo Faròn á,

⁵ na mà mii tunji yaha u sàha ñkwû mε, u à yi jwo mii á na uru ká ñkwû, mii i sà uru tò u fanñke nintùgoge e *Kana k̀ini i, mii s'á k̀aa u á na mii sí li pyi. Lire kurugo, mii la nyε si sà na tunji tò si láha núru mpa.»

⁶ Nyε puru jwump'á nɔ Farɔn na ke, ka u u yi jwo Yusufu á «Sà ma tunji tò Kana k̀ini i, maa núru, ñaha na ye mu à k̀aa mà kwò u á na mu sí lire pyi».

⁷ Yusufu ninj̀ariñi ná u tunji buwuñi i, Farɔn k̀ini ñ̀ngufeebii pun'á sà u t̀ugogo, Farɔn nanj̀olyeebii ná Misira k̀ini nanj̀olyeebii sanmpii puni,

⁸ ná Yusufu pyεngε shiinbii puni, ná u s̀jεebii, ná u tunji pyεngε shiinbii puni. Pyibii ná yatɔre kanni t'á kwòro Gozheni k̀uluni i, Misira k̀ini i.

⁹ Shɔnyi wòtorobii ná shɔndugubii mú na mpyi ná pi e. S̀pyinyahara ti mpyi tiye fye e na ñk̀εge.

¹⁰ Tafafyinge ku nyε Zhurudɛn banji k̀antugo, ná ku mεge nyε Atadi ke, pi à nɔ wani maa yamεeni sú, maa kwuuyi wà s̀l'e. Canmpyaa baashuunni pi à pyi kuru kwùge na wani.

¹¹ Kana shiinbii pi nyε lire k̀ini i ke, pír'á kuru kwùge pyinj̀anni ñya Atadi tafafyinge e ke, maa jwo «Ñke à pyi kwùbwòhɔ Misira shiinbil'á dε!» Lire kurugo, pi à kuru cyage mεge le na *Abeli Misirayimu, kuru cyage na nyε Zhurudɛn banji k̀antugo*

¹² Lire pyinj̀anni na, *Yakuba mpyi a ñjemu jwo u pyibii'á u kwùge kyaa na ke, lire pi à pyi.

¹³ Pi à k̀are ná u buwuñi i Kana k̀ini i. Nanj̀yige ku nyε Makipela kεrege e ke, mà sà ntò wani. *Ibirayima u mpyi a kuru cyage shwɔ Kyiti t̀luge shinñi Efirɔn á, mà yaha kwuutatonɔ, kuru cyage laage nyε a t̀ɔn Mamire woge na mε.

¹⁴ Yusufu à u tunji tò a kwò ke, ka u u núr'a k̀are Misira k̀ini i. U s̀jεebii ná shin maha shin u mpyi a k̀are ná u e tufoonji tatonjke e ke, ka pire puni si núr'a pa Misira e.

Yusufu yyahafeebil'á yàfa cya u á

¹⁵ Nyε Yusufu s̀jεebil'á li ñya na pire tunj'á kwù ke, ka pi i jwo: «Yusufu ká ỳiri wuu kurugo numε de! Wuu à kapiini ndemu pyi u na ke, u aha jwo u sí lire fwooni tò wuu na de!»

¹⁶ Ka pi i wà yaha a k̀ar'a sà yi jwo Yusufu á «Mà jwo mu tunji u kwù ke, u mpyi a jwo na

¹⁷ wuu sà jwo ná mu i, wuu u mu ñáare, maa náañi maa yàfa ma s̀jεebii na, ñaha na ye pi à kapii pyi mu na.» Ka pi i jwo Yusufu á «Wuu na nyε mu tunji Kilenji bilii, náañi (maa yàfa*) maa ma s̀jεebii kapiini yàfa pi na.» Yusufu à puru jwumpe lógo ke, ka u u mεε sú.

¹⁸ Ka u yyahawuubii si ñk̀ar'a sà ninj̀ure sín u taan, maa jwo «Mu bilibii pi mp̄ii.»

¹⁹ Ka u u pi pyi «Yii àha vyá mε, mii u nyε Kile la?»

²⁰ Yii pi ke, yii la mpyi si kapii pyi mii na, ñka Kile à li k̀εennj'a pyi kacεenne, maa li k̀antugo pyi nde ninjaa, bà s̀pyire ñjnyahara si mpyi si shwɔ mε.

²¹ Lire e ke, yii àha raa fyáge mε, mii sí yii ná yii pyibii puni le na kaloge ñwòh'i.» Maa jwo ná pi e t̀poom'i, mà pi z̀omp̄ii t̀jε.

Yusufu kwùñi

²² Lire k̀antugo, Yusufu ná u c̀nmpyibii'á kwòro *Misira e. Yusufu sh̀ñi tεgen'á pyi yyee ñkuu ná ke.

²³ U à u jyanji Efirayimu pyibii ná u ñampyire ñya. Nyε Manase ñampyir'á si ke, ka Yusufu si pire pyi u pyi. Manase ñampyire na mpyi Makiri pyi.

²⁴ Canjka Yusufu à jwo u s̀jεebil'á «Li si mɔ mε, mii sí n-kwù, ñka yii i dá li na na Kile sí yii le u kaloge ñwòh'i, si yii yige nde k̀ini i. K̀ini ñwòmεeni u à lwó wuu tulyeyi *Ibirayima ná Ishaka ná *Yakuba á ke, u sí n-k̀are ná yii e wani.»

²⁵ Lire k̀antugo, Yusufu à u s̀jεebii pyi «Yii k̀aa na ñyii na, na Kile ká bú yii yige Misira e, yii ninj̀aribii, yii sí n-k̀are ná mii kaciiyi i.»

* 50:11 Abeli Misirayimu, ñwòhɔ ku nyε Misira shiinbii yamεeni tasúge.

²⁶ Nyε Yusufu à pa ŋkwû mà u shìŋi yaha yyee ŋkuu ná kε ke, ka pi i u buwuŋi bégele ná latikol'e mà le keshu funŋ'i mà tò Misira k̀ini i.

Uruti

Elimileki ná u pyenge shiinbil'a kênnye Mwabi kîni i

¹ Tèni i *Izirayeli fânhe mpyi yukyaabil'a ke, katibwəhə mpyi kîni i. Lire kurugo, nàñi wà ná u cwo ná u jyaabii shuunniñ'a fworò Betilehemu i, kuru nyε *Zhuda kîni kànhe kà, sà tɛɛnle pyi Mwabi kîni i.

² Nàñi mɛge na mpyi Elimelɛki, ceenji woge sí i mpyi Nahami, pyiibii wuyi sí i mpyi Makulɔn ná Kiliyɔn. Efirata tɔluge wuubii pìi pi, mà yîri Betilehemu kànhe e, Zhuda kîni i. Lire tɛɛnni funjke e Mwabi i,

³ ka Elimileki si ñkwû, maa Nahami ná u jyaabii yaha.

⁴ Ka pire si Mwabi kîni cyeebii pìi lèñe, wà mɛge na mpyi Oripa, sanji woge sí nyε Uruti. Yyee kɛ fiige pi a pyi,

⁵ ka Makulɔn ná Kiliyɔn si ñkwû mú. Ka Nahami si ñkwôro nò ná pyi baa.

Uruti a taha Nahami ñwəh'i na ñkèege Betilehemu i.

⁶ Ka Nahami si lógo na Kafoonji Kile na wá u kîni shiinbii tɛge ná yalyire e. Lire e, ka u u wá na bégele si yîri Mwabi kîni i, s'a wá u kîni i ná u napworibii mú shuunni i.

⁷ Ka u u yîri u tatɛnge e, u ná u napworibii mú shuunni i, mà kuni lwó a núru na ñkèege *Zhuda kîni i.

⁸ Ka Nahami si yi jwo pi a: «Yii núru, yii a sî yii nɛɛbii yyére. Tɛgeñkanni na yii a mii ná niñkwûubii tɛge ke, Kile u yii tɛge amuni.

⁹ Kile u yyeñinje kan yii mú niñkin niñkin a, yii nàmbayi i.» Maa tàange fwùu kan pi a, ka pi mú shuunni si mɛɛ le na súu.

¹⁰ Ka pi i u pyi: «Ŋnhə, wuu sí raa ñkèege ná mu i mu shiinbii yyére.»

¹¹ Ka Nahami si yi jwo pi a: «Mii napworibii, yii núru, yii a sî. Naha kurugo yii sí n-tɛɛn mii yyére yɛ? Mii yyeegil'a nɔ cyage ñkemu i ke, mii saha sî n-jà pyi si, mpiimu pi sí n-jà n-pyi yii nàmbaa mɛ.

¹² Yii na yaha naha, yii núru yii a sî yii shiin pyenge, naha na yɛ mii a lyɛ a kwò, mii saha sí n-jà nàmbaga jyé mɛ. Mii mɛɛ n'a mpyi na sí nò ta niñjaa, si pùnampyire ta u a,

¹³ yii sí n-jà pire sige fo pi aha lyɛ mɛ. Yii sí n-jà nàmbaabii sanmpii cyé mɛ. Kafoonji Kile a yyefuge yaha mii na, yii s'aha ntaha mii fye e, yii sí n-ta kuru yyefuge e, lire laage sí i nyε mii na mɛ.»

¹⁴ Ka pi mú shuunni si myahii le na súu sahañki, ka Oripa si tàange fwùu kan, maa kàntugo wà pi nacwoñ'a, ka Uruti si ñcyé, maa yyére u taan.

¹⁵ Ka Nahami si yi jwo u a: «Mu nyii wà ma na yyahafoonji cwonji na, u a núru na ñkèege u shiinbii ná u yasunji'a. Ma mú u núru u fiige mà sî ma shiinbii pyenge.»

¹⁶ Ka Uruti si yi jwo:

«Ma hà na kárama si ñjîri ma taan,
s'a ñkèege na shiinbii yyére mɛ.

Cyage maha cyage e mu a kàre ke,
mii mú sí n-kàre wani.

Cyage maha cyage e mu a tɛɛn ke,
mii mú sí n-tɛɛn wani.

Mu shiinbii mú sí n-pyi mii shiinbii,
mu Kilenji mú sí n-pyi mii Kilenji.

¹⁷ Mu aha ñkwû cyage ñkemu i ke,
kuru cyage e mii sí n-kwû.

Mii sí n-tɛɛn ná mu i,
fo mà sà nɔ kwùñi na.

Cyage e mu sí n-tò ke,
wani mii mú sí n-tò.
Lire ká mpyi li nyε a pyi mε,
Kafoonji u kawaa pyi mii na!»

¹⁸ Nahami a pa ntèen ná l'e na Uruti na sí n-sii n-kàre ná u e ke, ka u u puru jwumpe yyéne.

¹⁹ Ka pi mú shuunni si nkàre Betilehemi i. Pi a nɔ Betilehemu i ke, ka li i kànhe shiinbii puni kàkyanhala, ka cyeebii si jwo: «Ei! Nahami u nyε amε la?»

²⁰ Ka Nahami si jwo: «Yii àha núru na yyere Nahami mε (Nahami nwàhe nyε nùntangafoo), yii a na yire Mara (Mara nwàhe sí nyε nùmpengefoo), naha na yε Kafoonji Siñi Punifoo la mii lùbyage pyi wεεge lwàhɔ mii shiñi funñke e.

²¹ Mii ninñkariñi cyeyi mpyi a nî, Kile s'a mii pyi mii a núru ná cyenngaayi i. Yii àha zii núru na yyere Nahami mε. Kafoonji Siñi Punifoo u nyε kani nyafoo ná li cèvoò ke, uru u a pònñi nɔ mii na.»

²² Lire pyinñkanni na, Nahami a núr'a pa, mà yîri Mwabi kîni i, ná u napworonji Uruti i, u nyε Mwabi kîni shin ke. Pi tèepani Betilehemu i, lir'a bê ná sùmakwàngil'e.

2

Uruti a báare Bwazi kεεge e

¹ Nyε Nahami poonji Elimileki pyεngε shin maa mpyi u cévoò, ur'a pyi wani. U mεge na mpyi Bwazi, maa mpyi yaara ná mεgefoo.

² Canñka, Mwabi Uruti a yi jwo Nahami a: «Mii kèεge sige e. Njemu ká bú sà mii nùnaara ta ke, mii sí sà sùma fùgo urufoo fye e. Ka Nahami si jwo: «Ta si, mii pworonji.»

³ Ka Uruti si yîri, maa nkàr'a sà sùmanji kɔge fûru sùmakwànbii fye e. U nùntancyage k'a pa mpyi, u a sà bê ná Bwazi kεεge e, Elimileki pyεngε shinñi wà.

⁴ Canñk'a ta ku nɔ cyage e ke, ka Bwazi si yîri Betilehemu i mà nɔ wani, maa pi shéere, maa jwo: «Kile u pyi ná yii e.» Ka pi i u nwà shwɔ: «Kile u jwó le ma a.»

⁵ Ka Bwazi si sùmakwànbii nùñufoonji yîbe na: «Jofoo wu u nyε nde cibileni yε?»

⁶ Ka u u nwà shwɔ mà jwo: «Mwabi kîni cibileni l'a pa ná Nahami i mà yîri Mwabi i ke, lire li.

⁷ U a kuni cya mii a, si ntaha sùmakwànbii fye e, s'a fûru pi kantugo. Mà lwó nyεge na, u na nyε u tooyi na, numε u a nè na tèen vùñke e si ñò.»

⁸ Lire kantugo, ka Bwazi si yi jwo Uruti a na: «Ningyiini tège, mii pworonji, ma hà núru njîri naha ñke kεεge taan, s'a nkèεge kabεr'e s'a sùma fûru mε. Ma hà laaga tɔon naha na mε, tèen mii sùmakwàncyeebii taan.

⁹ Ma wíi sèl'e, cyage e pi na ntùuli ke, maa ntaha pi fye e. Mii sí yi jwo nàñjiipyir'a pi àha raa bâhare ná mu i mε. Byage ká ma ta, maa sà bya pi kucwàhil'e.

¹⁰ Ka Uruti si ninñkure sín, maa yyahe cyígile, maa jwo: «Mii na nyε nàmpɔnñɔ, ka naha sí mu pyi mu a mii naare ta yε?»

¹¹ Ka Bwazi si u nwà shwɔ: «Nde mu a pyi ma nacwon'a, mu poonji ñkwùñi kantugo ke, pi a li jwo mii a. Mà bâre lire na, mu a yîri ma tunji ná ma nuñi taan ma tasege e, maa mpa ntèen kîni labεr'e ná sùpyishinji w'e, njemu u nyε mu nyε a pyi a u cè a lyε mε.

¹² Nde mu a pyi ke, Kile u ma sâra lire na. Kafoonji, *Izirayeli Kilenji ñge fukanyi nwàh'i mu a maye ñwàhɔ ke, u ma kan sèe sèl'e.»

¹³ Ka Uruti si jwo: «Kàfoonji Bwazi, mu a sùpygire pyi ná mii i. Mu a màban le mii i, maa lùtaanjwumbo jwo ná mii i, mà li ta, mii bá nyε mu bilicwàñi wà kwò mε.»

¹⁴ Tèelyiin'a nɔ ke, ka Bwazi si Uruti yyere u pa lyí ná pire e, maa bwúurukwanga kan, u a nígini cyεngε e, u a lyí. Uruti a pa ntèen sùmakwànbii taan, ka Bwazi si u kan sùmakaaga na. Ka u u lyí a tìn fo mà u sanñi yaha.

¹⁵ Uruti a sà a fworò sahanñi, ka Bwazi si yi jwo u sùmakwànbil'a: «Yii u yaha ba, u a yúu ninñkwànyahanji i jwunyahama baa.»

¹⁶ Yii a sùmanɔyahayii yà cyán, ur'a yire bílilí. Yii bà sàha yaaga jwo lire na mɛ.

¹⁷ Ka Uruti si sùmanɔ fûg'a canŋke kwò Bwazi kɛɛge e. Yàkonke, ka u u u nintanɔ bwòn mà taha a sàhala nì.

¹⁸ U a yîri sige e mà pa, maa mpa u sùmanɔ nivugutanɔ cyêe u nacwonɔ na. Maa u canŋa lyìge sannke wu mà kan u a.

Nahami a Kile mɛtange yyere.

¹⁹ Ka nacwonɔ si u yíbe na: «Taa mu a nge sùmanɔ puni fûg'a ta ninjaa ke? Taa mu a canŋke pyi ke? Kile u jwó le ngemu u a nùnaara ta ma na ke, ur'a.» Ka u u nacwonɔ pyi na ur'a canŋke pyi nàni ngemu kɛɛge e ke, na u mɛge na nyɛ Bwazi.

²⁰ Ka Nahami si jwo: «Bwazi mú na nyɛ wuu byanhama shin, u na nyɛ wuu kòoge lyìfoonɔ wà, u sàha nkwò u cyɛge láha wuu nyii wuubii ná ninkwuubii na mɛ, Kile u jwó le u a.»

²¹ Ka Uruti si yi jwo u a, na uru nge nàni bá a jwo, na uru u ntèen u kɛɛge e sùmakwònbii kantugo, fo uru sùmanɔ ká *kwòn a kwò.

²² Ka Nahami si yi jwo Uruti nyii na sahanɔki, na lire nde a táan ur'e, jaha na yɛ u aha nkwàre wabɛɛ u kɛɛge e, u sí n-jà yyefugo ta wani.

²³ Ka Uruti si ntèen Bwazi kɛɛge e ná u sùmakwònbil'e, fo ka pi i sà sùmanɔ kùuyi puni kwòn mà kwò. Lire tɛni i, u mpyi na shùun nacwonɔ yyére.

3

Uruti a kàre Bwazi sùmanɔ fyiini na.

¹ Canŋka, Nahami a jwo Uruti a: «Mii pworonɔ, mii sí mu le nàmbage e, bà mu si mpyi sà fɛɛmɛ ná yyenɔnɛ ta mɛ.

² Nge nàni, Bwazi u mpyi a mu yaha mu u sùmanɔ fûru u báarapyiibii jwòh'i ke, mu a li cè wuu byanhamu shin u nyɛ u wi. Nke numpilage e, u sí n-sà u sùmanɔ pyàni wwù fyiini na.

³ Lire tɛni i, mu a yaa mu u wìli, maa ntìri, maa ma vàanpyi nisìnanpyi lwó a le, maraa sì fyiini na. Nka ma hà u yaha u ma cè mà u ta u sàha nkwò a lyì maa bya a kwò mɛ.

⁴ Mu aha shà, mu sí n-sà wíi u tasínage e, cyage e u na uye nóni ke, maa wíi u tooyi yyére, maa vàanntonɔ yîrige, mu sí tasínage ta, maa sínni wani. Nde mu a yaa mu u mpyi ke, u sí lire jwo mu a.»

⁵ Ka Uruti si u jwò shwò na: «Mu aha ndemu jwo mii a ke, mii sí lire pyi.»

⁶ Maa nkwàre sùmanɔ fyiini na. Bà u nacwonɔ'a yi jwo u a mɛ, ka u u sà ntòro amuni.

⁷ Bwazi a lyì maa bya, u múguro wunɔ, maa nkwàr'a sà sínni sùmapyanɔ nkwòunni taan. Tèni i u a nòo ke, ka Uruti si mpeel'a file u na, maa tasínaga ta u tooyi yyére, vàanntonɔ jwòh'i, maa uye sànhana.

⁸ Numpilag'a lyɛ ke, ka Bwazi si jè, fo na jcyêenni. L'a pàa u e sèl'e, u a yîr'a ceewe ta u a sínni u tooyi yyére.

⁹ Ka u u yíbe: «Jo u nyɛ mu yɛ?»: «Mii u nyɛ Uruti, mu bilicwonɔ. Mii na li jáare mu a, maa vànŋke cyɛge kà tò na na, maa na lwó mà le ma màrampe e. Mu na nyɛ wuu pyɛnge kòolyibil'e.»

¹⁰ Ka Bwazi si yi jwo Uruti a: «Kile u jwó le ma a. Mu a li cyêe sahanɔki ma nacwonɔ pyɛnge shiinbii na, na mu na nyɛ ceewe ninɔɔnɛ. Mu numɛ kacenn'a jwò ninɔɔni na, jaha na yɛ mu nyɛ a nyii yige si nàmbaga lènye nànjiiw'a mɛ, fòŋfofo bàre ntafoo na mɛ.

¹¹ Lire tɛni i, mii pworonɔ, ma hà nùru raa fyáge mɛ, mu aha yaaga maha yaaga cya, mii sí lire pyi mu a, jaha na yɛ nke kànhe shiinbii pun'a li cè na mu na nyɛ ceewe ninɔɔnɛ.

¹² Kuru cyage e, sèe u nyɛ u wi, mii na nyɛ mu pyɛnge kòolyinɔ wà, nka wà a nùr'a mu pyɛnge shiinbii byanhara mà tòro mii na.

¹³ Numpilage sanjke pyi naha. Nyège na, mu kyaa ká mpyi u na, u a bú mu lwó, li sí n-pyi kacenne. Nka u aha mpyi u nyε a li pyi mε, mii s'a na jwɔmɛɛni kan mu a, Kafoonji Kile nyii wunji mεge na, mii sí mu lwó. Síni fo nyèjkwonge.

¹⁴ Ka Uruti si ntèen Bwazi tooyi yyére fo nyèjkwonge, maa yîri. Bwazi la mpyi wà sè jicè na nge ceenj'a yîri uru yyére fyiini na mε.

¹⁵ Ka u u jwo na Uruti u u vànjke sànhà u u ku cù sèl'e. U a ku sànhà ke, maa ku cù. Ka Bwazi si sùmanji yanyeyi baani le k'e, maa u tège, ka u u ku tugo maa núr'a kàre pyenge.

¹⁶ Uruti a núr'a pa u nacwonji yyére ke, ka uru si u yíbe: «Di y'a tòr'a jwo yε, mii napworonji?» Nde Bwazi a pyi u a ke, ka u u jyè yi yyahe e mà jwo,

¹⁷ maa sùmanji cyêe mú, maa núr'a jwo na li nyε a mpyi a táan Bwazi a uru cyengayi wunji si mpa Nahami yyére mε.

¹⁸ Ka Nahami si jwo: «Tèen naha, mii napworonji fo wuu aha nde tùgo mà nɔ li tɛgeni na. Ná Bwazi nyε a nde kani cwɔɔnrɔ mε, u sè tanjɔ ta wuu nyii na mε.»

4

Bwazi a Uruti lènjè nàmbaga na

¹ Ka Bwazi si njàre kànhe bàanni i, maa sà ntèen, koolyinjì shɛɛnre u a jwo ke, ka uru si mpaa ntùuli, ka Bwazi si u yyere: «Mucyiin pa naha, maa mpa ntèen» ka nànjì si mpa maa ntèen.

² Ka Bwazi si kànhe yyecwugofebii shiin kε yyere mà pa ntìnjε ná piye e. Tèni i pir'a pa ntèen ke,

³ ka u u yi jwo koolyinjì nyii na: «Mu a li cè, Nahami, u a yîri Mwabi kîni i mà pa, si mpaa lwófoo caa wuu cìmpworonji Elimɛlɛki kεrege na.

⁴ Mii a li ta maa yi jwo mu ninjyigii taan, si yi cyêe mu na naha, mpìi pi naha naha ná wuu shiinbii yyecwugofebii pi naha naha ke, pire nyii na. Mu u nyε koolyinjì, kampyi mu sí kεrege lwó, maa ku lwó Nahami cye e. Kampyi mu sè ku lwó mε, maa yi jwo sí li cè, jaha na yε wà nyε mu ná njε kεrege shwɔhɔl'e mε, mii u a taha mu na.» Ka u u jwo uru sí ku lwó.

⁵ Ka Bwazi si jwo: «Mu aha kεrege lwó, mu a yaa u lenkwucwonji Uruti lwó mà pyi ma cwo bà kɔɔge si mpyi si njkwôro kufoonji ninjkwûnjì pyenge e mε.»

⁶ Ka nànjì si jwo: «L'aha mpyi amuni, mii a fworò kɔɔge e, jaha na yε, mii na fyáge mii kɔɔge kà njkwò mpîni mε. Lire tènì i, Bwazi, mu yabilinjì u ku lwó, sèenjì na, mii sè n-jà ku lwó mε.»

⁷ Tèecyiini i, *Izirayeli shin n'a mpyi na sí li cyêe na nde kani cyiin na yal'a kwò, u mpyi maha u tanhanjke wwû maha kan u shèrefoonj'a. Lir'a pyi kalyee Izirayeli a ndemu l'a li cyêe na mbè a pyi nde kani na ke.

⁸ Kuru cyage e, koolyinjì, ka uru si yi jwo Bwazi a: «Mu yabilinjì mu u ku lwó.» Maa u tanhanjke wwû mà kan u a.

⁹ Bwazi, ka uru si yi jwo yyecwugofebii nyii na, na sùpyire ti mpyi wani u shiinbii ke: «Mii a ku lwó Nahami cye e, yii mú puni nyii na. Yaaga maha yaaga ku nyε Elimilɛki, Kilwɔn ná Makilwɔn wogo ke,

¹⁰ nijjaa mii a nge ceenji Mwabi shinjì Uruti lwó mà pyi na cwo, Makilwɔn lenkwucwonji, bà kɔɔgefoo mεge ku mpyi si njkwôro ku na mε.»

¹¹ Bàanni shiinbii puni, ka pire si jwo l'a pyi pire nyii na, maa jwo: «Kile u li pyi nge ceenji u nge u u njkor'a jyè mu pyenge e ke, u pyi Araseli ná Leya fiige, mpìi mú shuunni pi a Izirayeli bage sè ke. Ma náfuunjì u púgo, Efirata tùluge e, mu mεge ku táan, Kile u ma yaha mà pyà mεge le Bètilehemu kànhe e.

¹² Kile u pyi nijyahamii kan ma a, nde cibileni na. Ma pyenge sí n-pyi Perɛzi woge fiige, njge Tamara a si *Zhuda a ke.»

¹³ Ka Bwazi si Uruti lèñε u cwo, maa wwò ná u e tasínage na. Ka Kafoonji Kile si mpa ná l'e, ka u u laa ta, maa mpa si pùnambile.

¹⁴ Ka cyeebii si jwo Nahami a: «Kafoonji Kile a yaa u kêe. Nijnjaa, u sàha nyε mu yaha koolyi baa mε. Kile u yaha u pyi metangafoo Izirayeli.

¹⁵ Mu nyii na yal'a fwordo ma napworonji na, mà tòro pùnampyire baashuunni na. U na ncáa mu na, ur'a si, pyà na ηgemu u sí n-pa fànhe kabεε kan mu a, si mu tège ma canmpyaagii sanñkil'e ke.»

¹⁶ Ka Nahami si pyàñi lwó, maa u ta uye na, maa mpyi u byifoo.

¹⁷ Ka u cijεebii si múguronji pyi ná u e sèl'e, maa pyàñi mεge le Obedi. Nyε Obedi u a pa mpyi Zhεse tunji, ka uru si mpyi saanrefoonji *Dawuda tunji.

¹⁸ Saanrefoonji Dawuda tasìge ku ηke: Perezi u a pyi Ezirɔn tunji,

¹⁹ ka uru si Aramu si, ka Aramu si Aminadabi si,

²⁰ ka uru si Nakisɔn si, ka Nakisɔn si Salamɔ si,

²¹ ka uru si Bwazi si, ka Bwazi si Obedi si,

²² ka uru si Zhεse si, ka Zhεse si Dawuda si.

Macwo Jwumpe Nintanmpe Jwun^okanni

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sé^{me}ni fun^o jwumpe e ke

Yesu cyelempyaŋi Macwo pi maha u pyi Levi ke, uru u à nge sé^{me}ni sé^{me}, múnalwǎre shwofoo u mpyi u wi. Nka mà jwo u pyi Yesu cyelempya ke, u à múnalwǎre shwoshwo báaraŋi yaha. Yesu karenkwooni kántugo nìnyinⁱ na, Macwo à Yesu kapyiin^{kii} sé^{me}, si li cyêe sùpyaŋi shinⁱ u n^{ye} Yesu ke, si li cyêe mú na Shwofooŋi kyaa Kile mpyi a jwo na u sí n-pa ke, uru u n^{ye} Yesu.

Yyee n^{iyahagii} fun^o'i Yahutuubii mpyi na Kile N^{ijcwǎnrǎni} pi Shwofooŋi mpaŋi sigili. Kile túnntunmpil'á jwo uru Shwofooŋi mpaŋi kyaa na. Macwo sé^{me}ni'á li cyêe na pyàŋi u à si Bétilehemu kànhe e, ná u mēge n^{ye} Yesu ke, uru u n^{ye} uru Shwofooŋi. Karigii cyi à li cyêe na Yesu u n^{ye} uru Shwofooŋi ke, Macwo sé^{me}ni'á cyire puni kyaa jwo. Jwumpe Kile túnntunmpil'á jwo fo tēmōni i ke, Macwo à nūru puru pà kurugo maa li cyêe na nde Yesu mpyi na mpyi ke, Kile túnntunmpil'á jwo lire kyaa na mà jwo u pa ke.

Macwo mú à li cyêe na Yesu u n^{ye} Yahutuubii saanⁿⁱ n^{gemu} u à Kile Saanre n^{wǎ} cū n^{ihke} na ke. Mpii pi à taha u fye e ke, pyin^{kanni} na Kile Saanre sùpyaŋ'á yaa u pyi ke, u maha pire kálali lire na. Ti n^{ye} saanre sannte fiige mē. Kile Saanre sùpyaŋ'á yaa u Kile kyaa táan uy'á u tōro wyérenⁱ na, nde u la n^{ye} sùpyire sannte t'a mpyi ur'á ke, u raa lire pyi t'á (7.12) u u zàmpeen^{bii} kyaa táan uy'á mú (6.44).

N^{ye} sùpyir'á Yesu bō, nka Kile à u n^è. Lire kántugo Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii na, maa pi pyi na pi a Jwumpe Nintanmpe yu n^{ihke} supyishinⁱ pun'á.

Mà jwo Yesu u si ke, Kile mpyi a jwo na u mēge sí n-pyi: «Emanuweli». Kuru mēge n^{wǎ}he ku n^{ye}: «Kile na n^{ye} ná wuu e» (1.23). Yesu cye kurugo, Kile à pa sùpyire shwǎhǎl'e. Mpe jwumpe p'á tēg'a sé^{me}ni n^{uh}o kuu na: «Mii na n^{ye} ná yii e can^{na} maha can^{na} fo si sà nō di^{nyeni} tēekwooni na» (28.20).

Yesu Kirisita à fworō mpiimu i ke, pire mēyi
(Luka 3.23-38)

¹ N^{ye} Yesu Kirisita à fworō mpiimu i ke, pire mēyi yi n^{ye} n^{je}: Yesu à fworō saanⁿⁱ Dawuda e, Dawuda s'á fworō Ibirayima tūluge e.

² N^{ye} Ibirayima à Ishaka si,
ka Ishaka si Yakuba si,
ka Yakuba si Zhuda ná u s^{ih}neebii si,

³ Ka Zhuda si Pērezi ná Zera si. (Pire nuŋi mēge mpyi Tamari.)

Ka Pērezi si Esirōn si,
ka Esirōn si Aramu si,

⁴ ka Aramu si Aminadabu si,
ka Aminadabu si Nashōni si,
ka Nashōni si Salamani si,

⁵ ka Salamani si Bwazi si. (Uru nuŋi mēge mpyi Arahabu.)

Ka Bwazi si Obēdi si. (Uru nuŋi mēge mpyi Uruti.)

Ka Obēdi si Zhese si,

⁶ ka Zhese si saanⁿⁱ Dawuda si.

Ka saanⁿⁱ Dawuda si Solomani si. (Uru nuŋi u mpyi Uri cwōŋi.)

⁷ Ka Solomani si Oroboyamu si,

ka Oroboyamu si Abiya si,

ka Abiya si Azafu si.

⁸ Ka Azafu si Zhozafati si,

ka Zhozafati si Zhoramu si,

ka Zhoramu si Oziyasi si.

⁹ Ka Oziyasi si Zhoyatamu si,

ka Zhoyatamu si Akazi si,

ka Akazi si Ezekiyasi si,

¹⁰ ka Ezekiyasi si Manase si,

ka Manase si Amōni si,

ka Amōni si Zhoziyasi si,

¹¹ ka Zhoziyasi si Zhekoniya ná u sìjɛɛbii si. (Lire tēni i Babilōn shiinbil'à Izirayeli shiinbii kul'a kàre piye yyére.)

¹² Nyɛ pi à pi cye yaha Babilōn i, ka pi i núr'a pa ke,

ka Zhekoniya si Salatiyeli si,

ka Salatiyeli si Zorobabeli si,

ka Zorobabeli si Abiyudi si,

¹³ ka Abiyudi si Eliyakimu si,

ka Eliyakimu si Azori si,

ka Azori si Sadaki si,

¹⁴ ka Sadaki si Akimu si,

ka Akimu si Eliyudi si,

ka Eliyudi si Eliyazari si,

¹⁵ ka Eliyazari si Matan si,

ka Matan si Yakuba si,

¹⁶ ka Yakuba si Yusufu si.

Nyɛ Yusufu cwoŋi mɛge mpyi Mariyama. Uru u à Yesu si, ŋgemu pi maha yiri Kile Nijɛwɔnrɔŋi ke.

¹⁷ Mà lwó Ibirayima tēni na mà pa nɔ saanŋi Dawuda wuuni na, tulyeye ke ná sicyɛɛr'à tòro. Mà lwó saanŋi Dawuda tēni na fo mà sà nɔ tēni i Babilōn shiinbil'à Izirayeli shiinbii kul'a kàre piye yyére ke, ka tulyeye ke ná sicyɛɛre si ntòro mú. Mà lwó Izirayeli shiinbii tècūni na Babilōn shiinbil'á, mà sà nɔ Kile Nijɛwɔnrɔŋi tèesini na, ka tulyeye ke ná sicyɛɛre si ntòro mú.

Yesu ziŋi kani

(Luka 2.1-7)

¹⁸ Nyɛ Yesu Kirisita siŋkanni l'à pyi nde: Mariyama u nyɛ u nunji ke, uru na mpyi Yusufu tàcwo. Nka mà jwo Yusufu u u lèŋe ke, u yacere wu u mpyi Kile Munaani sífente cye kurugo.

¹⁹ U tànŋi Yusufu mpyi a tíi, u la nyɛ a mpyi si Mariyama mɛge kèege mɛ. U la mpyi si u nàmbage fylinne ŋwòhɔre e.

²⁰ Mà u yaha ná tire sònŋɔre e, ka Kafoonji Kile mèlɛkɛŋi wà si uye cyêe u na ŋɔɔge k'e, maa jwo: «Dawuda tɔluge shinŋi Yusufu, ma hà raa fyáge sí ma tàcwoŋi Mariyama lèŋe mɛ, naha na ye yaceni li nyɛ u á ke, Kile Munaani sífente cye kurugo u à li ta.

²¹ U sí n-pa si pùnambile, maa li mɛge le Yesu*, naha na ye uru u sí n-pa u shiinbii kapegigii yàfa pi na, si pi shwɔ.»

²² Ncyii karigii pun'à pyi bà li si mpyi Kafoonji Kile à u tùnntunŋi tun ná jwumpe mpemu i ke, puru si fúnŋɔ mɛ. U mpyi a jwo:

²³ «Yii lógo, pùcepyinɔcembaala sí n-pa laa lwó si pùnambile si, uru pyàŋi mɛge sí n-le Emanuwɛli†» kuru mɛge ŋwòhe ku nyɛ: «Kile nyɛ ná wuu e.»

²⁴ Nyɛ Yusufu à pa jè ke, maa li pyi bà Kafoonji Kile mèlɛkɛŋi mpyi a yi jwo mɛ, maa Mariyama lèŋe mà pyi u cwo.

* **1:21** Yesu mɛge ŋwòhe ku nyɛ: «Kafoonji Kile u nyɛ Shwofoonji.» † **1:23** Ezayi 7.14

²⁵ Nka u nyε a sínni ná Mariyama i mε, fo mà sà nɔ u tètigeni na. U à tíge pùnambile, ka Yusufu si lí mεge le Yesu.

2

Ncèfeebii píl'à sà fworó Yesu na, maa u pèe

¹ Nyε Yesu à si Zhude kùluni i, Bètìlèhemu kànhe e. L'à pyi Saanji Erɔdi tɛni i. Ka ncèfeebii pìi si yíri canɲafyinmpe e mà pa Zheruzalɛmu kànhe e,

² maa yíbe: «Yahutuubii saanji u à si numε ke, taa u nyε ke? Wuu à u woni nya mà wuu yaha canɲafyinmpe e. Lire e wuu à pa mpa u pèe.»

³ Saanji Erɔdi à puru jwumpe lógo ke, ka lire kani si u ná Zheruzalɛmu shiinbii puni funɲɔ wwòɲɔ sèl'e.

⁴ Ka u u Kile sáragawwuubii nùɲufeebii ná Kile Saliyanji cyelentiibii puni bínni maa pi yíbe na Kile Nɲɔwɔnrɔɲi kyaa l'à jwo ke, taa ur'à yaa u si ke?

⁵ Ka pire si u pyi: «U à yaa u si Bètìlèhemu kànhe e, Zhude kùluni i. Yire Kile tùnntunɲ'à séme na

⁶ «Bètìlèhemu u nyε Zhude kùluni kànhe kà ke, kuru bà ku nyε Zhude kùluni kànyi puni nimbileni mà dɛ! Naha kurugo ye nùɲufoɲi wà sí n-pa fworó k'e, ɲgemu u sí n-pyi mii sùpyire, Izirayeli shiinbii nùɲɔ na ke*.»

⁷ Nyε ka Erɔdi si ncèfeebii ɲwɔh'a yyere, maa pi yíbe na tɛni ndire e won'à fworó ye.

⁸ Nyε lire kántugo ka u u pi yaha a kàre Bètìlèhemu kànhe e, pi sà yíbe pyàɲi kyaa na sèl'e, pi aha u nya, pi i mpa yi jwo ur'á, uru sí n-sà u pèe mú.

⁹ U à puru jwo ke, ka ncèfeebii si ɲkàre. Pi mpyi a fyâha a woni ndemu nya canɲafyinmpe e ke, lire ninuun'à fworó pi yyaha na, maa pi yyaha cú. Cyage e pyàɲi mpyi ke, l'à nɔ wani ke, maa yyére kuru cyage nìɲyi na.

¹⁰ Ncèfeebil'à li nya l'à yyére ke, ka pi funɲyi si sàa táan.

¹¹ Ka pi i jyè bage e, mà pyàɲi ná u nuɲi Mariyama nya, maa niɲkure sín maa pyàɲi pèe. Lire kántugo maa pi yaayi ɲwɔ múgo, maa sɛɛn† ná wusuna‡ ná miri§ kan pyàɲ'á.

¹² Lire kántugo ka Kile si yi jwo pi á ɲɔɔge k'e, na pi àha núru ɲkàre Erɔdi yyére mε. Nyε ka pi i kuni labεε lwó a kàre pi kɛni i.

Yesu sifeebil'à fê a kàre ná u e Misira kɛni i

¹³ Nyε ncèfeebii karenkwooni kántugo, Kafoɲi Kile mèlɛkɛɲi wà à uye cyêe Yusufu na ɲɔɔge k'e, maa u pyi: «Yíri, maa pyàɲi ná u nuɲi lwó, maa fí maa sì Misira kɛni i, maa ntɛɛn wani fo mii aha mu pyi ma núru ma a ma tɛni ndemu i ke, ɲaha na ye Erɔdi na pyàɲi caa raa bùu.»

¹⁴ Nyε ka Yusufu si yíri numpilage e, maa pyàɲi ná u nuɲi lwó mà kàre Misira kɛni i.

¹⁵ U à kwôro wani fo saanji Erɔdi à pa ɲkwú. Lire pyiɲkanni na, nde Kafoɲi Kile mpyi a jwo u tùnntunɲi cye kurugo ke, lir'à fûɲɲɔ. U mpyi a jwo: «Mii à na Jyanji yyer'a yige Misira kɛni i*.»

¹⁶ Nyε saanji Erɔdi à pa li kàanmucya mà li nya na ncèfeebil'à uru ɲwɔhɔ yaha ke, ka u lùuni si yíri sèe sèl'e. Maa jwo na pùnampyire ti nyε Bètìlèhemu kànhe ná ku kwùumpe kànyi na, ná pi sàha ntôro yyee shuunni na mε, na pi pire puni bò, ɲaha na ye mà tàanna ná ncèfeebii jwumpe e, uru pyàɲi mpyi a yaa u ta cyire yyeegii shuunniɲi ɲwɔhɔntaan pùnampyire e.

¹⁷ Nde Kile tùnntunɲi Zheremi mpyi a jwo ke, lir'à fûɲɲɔ, u mpyi a jwo:

¹⁸ «Mɛjwul'à fworó Arama kànhe e,

* 2:6 Mishe 5.1 † 2:11 Sɛɛɲi: uru na nyε yaaga ɲkemu pi mpyi maha ɲkan saanji'á ke. ‡ 2:11 Wusunaɲi: uru na nyε yaaga ɲkemu pi mpyi maha ɲkan Kile á ke. § 2:11 Miri: Uru na nyε yaaga ɲkemu pi mpyi maha ntɛg'a bunji bégele si u tò ke. * 2:15 Oze 11.1

myahigil'à sù maa yamɛɛni sù sèl'e.
 Araseli u nyɛ na u pyìibii yamɛɛni sùu,
 u la nyɛ wà si uru fɔ̀nnɔ̀ mɛ,
 nahà na yɛ u pyìibil'à wíl'a fô†.»

¹⁹ Nyɛ saanɔ̀ Erɔ̀di à pa ñkwù ke, ka Kafoonɔ̀ Kile mèlɛkɛɔ̀ni wà si uye cyêe Yusufu na ñɔ̀ɔ̀ge k'e, mà u yaha Misira k̀ini i.

²⁰ U à jwo Yusufu á: «Yíri ma a pyà̀ni ná u nuɔ̀ni lwó ma a nùru ma a si Izirayeli k̀ini i, nahà na yɛ mpíi pí mpyi na pyà̀ni caa raa bùu ke, píre saha nyɛ mɛ.»

²¹ Nyɛ ka Yusufu si yíri maa pyà̀ni ná u nuɔ̀ni lwó a nùr'a kà̀re Izirayeli k̀ini i.

²² Nka Yusufu à pa lógo na Arikilasi à t̀ɛɛn ñ̀nɔ̀fente na Zhude k̀uluni i u tuɔ̀ni Erɔ̀di kẁnɔ̀kwooni kà̀ntugo ke, ka lire si u pyi u u fyáge takarege e wani. Nyɛ ka Kile si nùr'a jwo ná u e ñɔ̀ɔ̀ge k'e. Ka u u yíri wani mà kà̀re Galile k̀uluni i,

²³ maa sà nt̀ɛɛn kà̀nhe kà na, kuru mɛge nyɛ Nazareti. Lire pyiɔ̀kanni na, Kile t̀unntunmpii jwump'à f̀unɔ̀. Pi mpyi a jwo: «U sí raa yiri Nazareti shinɔ̀.»

3

Yuhana Batizelipyiɔ̀ni na kuni bégele Yesu yyaha na (Marika 1.1-8; Luka 3.1-20; Yuhana 1.19-28)

¹ Nyɛ yyee ñiɔ̀yahagil'à tòro ke, ka Yuhana Batizelipyiɔ̀ni si uye cyêe Zhude k̀uluni síwage e maa Kile jwumpe yu.

² U mpyi maha ñko: «Kile Saanre t̀ɛn'à byanhara, yii yii toronkanni k̀ɛɛnnɛ.»

³ Yuhana kyaa Kile t̀unntunɔ̀ni Ezayi mpyi a jwo, t̀eni i u à jwo na:

«Sùpya mɛjwu u na fwore síwage e fà̀nha na

“Yii kuni yaa Kafoonɔ̀ni mɛɛ na,

yii kumpyɛɛ nintiire yaa u á*.”»

⁴ Nyɛ Yuhana v̀aantinnɔ̀ke mpyi a yaa ná ñwòhɔ̀ni shire e, u mpyi a uye pwò ná seepwòge e. U ñjyìni mpyi kampɛɛnnɔ̀ni ná tuwyyi sɛɛre.

⁵ Zheruzalɛmu kà̀nhe shiibii ná Zhude k̀uluni kà̀nyi sanɔ̀ni shiibii puni ná Zhurudɛn baɔ̀ni taan shiibii puni mpyi maha fwore na si u yyére.

⁶ Maa nt̀ɛn li taan na píre kapyiɔ̀nkii nyɛ a t̀ii mɛ, Yuhana sí i pi batizeli Zhurudɛn baɔ̀ni lwòhe e.

⁷ Farizhɛɛnbii ná Sadusiibii ñiɔ̀yahara mpyi na ma si mpa piye batize u yyére. Yuhana à píre nya pi i ma ke, maa jwo: «Yii màcwàn fiige sùpyiibii, jofoo u à yii pyi na batizeliɔ̀ni kanni sí n-jà yii shwò Kile l̀uyirini ñimpani na yɛ?»

⁸ Yii a katiigii pyi, lire sí li cyêe na yii zòompil'à k̀ɛɛnnɛ.

⁹ Yii àha ñkwò raa s̀onni na li tɛgeni li nyɛ yii tulyage ku nyɛ Ibirayima mà dɛ! Nahà na yɛ mii sí yi jwo yii á, Kile sí n-jà ñje kafaayi k̀ɛɛnnɛ n-pyi Ibirayima ñampyire†.

¹⁰ Yii li cè na kaciig'à cé! a yaha cire ndire taan. Cige maha cige ku nyɛ ku nyɛ na yasɛɛ ñiɔ̀cɛnnɛ seni mɛ, kuru sí n-kwò n-wà nage e.

¹¹ Mii wi ke, mii na yii batizeli lwòhe e si li cyêe na yii toronkann'à k̀ɛɛnnɛ, ñka wà sí n-pa mii kà̀ntugo, uru tayyégèg'à fà̀nha tò mii woge na. Ali mà u tanhɔ̀ni mɛɛre sà̀nha, mii ñ̀nɔ̀k'à cyéɛ lire mpyiɔ̀ni i. Uru u sí n-pa raa yii batizeli ná Kile Munaani ná nage e.

¹² U ntanhe nyɛ u cye e, u u u s̀umaɔ̀ni ñimbwònni fwu. U sí u s̀umapyaɔ̀ni le bwùnni i, si s̀imwòhɔ̀nke sùugo nafugombaage e.»

Yuhana à Kile Jyaɔ̀ni Yesu batize (Marika 1.9-11; Luka 3.21-22)

† 2:18 Zheremi 31.15 * 3:3 Ezayi 40.3 † 3:9 Yahutuubii mpyi na s̀onni na Kile sí píre shwò, mà lire ñ̀nɔ̀ke pyi píre à fwore Ibirayima e. Yuhana 8.33, 37, 39: yii yire cyeyi kà̀la.

¹³ Nye ka Yesu si yîri Galile kùluni i, mà kàre Yuhana yyére Zhuruden banj jwōge na, si sà uye kan u batize.

¹⁴ Nka Yuhana la mpyi si jcyé maa u pyi: «Mu u à yaa mu u mii batize, ka mu u núr'a pa mii á la?»

¹⁵ Ka Yesu si u pyi: «Bà mii à yi jwo me, jee wuu u yi pyi amuni nume, jaha na ye lire cye kurugo wuu sí Kile jwumpe kuni jaara si nò li tegeri na.» Nye ka Yuhana si jee maa u batize.

¹⁶ Yesu à batize a kwò ke, maa ntíl'a fwordo lwòhe e. Lire tèenuuni i, ka nìnyinji si múgo. Ka u u Kile Munaani nya li i ntîri mpánmpòrògò fiige, mà pa ntèen u na,

¹⁷ ka mejwuu si fwordo nìnyinji i na: «Ŋge u nye mii Jyanji, u kan'à waha mii na sèl'e, u kapyiinkil'à táan mii á mú.»

4

Sitaanniji na jcaa si Yesu sòn u kapii pyi (Marika 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ Lire kântugo ka Kile Munaani si Yesu yyaha cù mà kàre síwage e, bà Sitaanniji si mpyi si u sòn ngíi kampyi u sí jee kapii pyi me.

² Ka u u súnji le a ta canmpyaa beeshuunni ná numpiliyi beeshuunni, ka katege si nta a u ta.

³ Sitaanniji u maha zònnji pyi ke, ka uru si file u na maa jwo: «Ná Kile Jyanji sí u nye mu, yi jwo nje kafaay'á na yi kèenn'a pyi bwúuru.»

⁴ Ka Yesu si u pyi: «Y'à séme Kile Jwumpe Semeni i na “Yalyire kanni bà ti nye na sùpyanji jwò caa me, nka jwumpe puni pu nye na fwore Kile jwōge e ke*.”»

⁵ Nye lire kântugo ka Sitaanniji si nkàre ná Yesu i Kile kànhe ninjcwònròge Zheruzalemu i, maa sà dùgo ná u e Kilejaarebage jùncyage e,

⁶ maa jwo: «Ná Kile Jyanji sí u nye mu, kwòn a cwo jìnjke na, jaha na ye y'à séme Kile Jwumpe Semeni i na

“Kile sí u mèlekεεbii pyi pi mu cwòhò ná pi cyeyi i, bà li si mpyi kafaaga kà nkò mu tòge kà banni me†.”»

⁷ Ka Yesu si u pyi: «Y'à séme Kile Jwumpe Semeni i mú na “Ma hà raa ma Kafoonji Kile jwò cwòre me‡.”»

⁸ Lire kântugo ka Sitaanniji si nkàre ná Yesu i janjke kà nintònnntòngò juy'i, maa dijyeni kìrigii puni nàfuunji cyèe u na,

⁹ maa jwo: «Mu aha jèn'a ninjkure sín mii á maa mii pèe, mii sí jcyii kìrigii jùnjufente puni kan mu á.»

¹⁰ Nye ka Yesu si jwo «Sitaanna wà we, yîri na taan! Y'à séme Kile Jwumpe Semeni i na “Ta ma ninjkure sínni ma Kafoonji Kile á, ma a uru kanni père§.”»

¹¹ Nye lir'à pyi ke, ka Sitaanniji si láha Yesu na, ka Kile mèlekεεbii pì si file u na, yaayi kyaa li mpyi u na ke, maa yire kan u á.

Bèenme nimbwom'à fwordo

¹² Nye Yesu à pa lógo na pi à Yuhana Batizelipyinji cù a le kàsuni i ke, ka u u núr'a kàre Galile kùluni i.

¹³ Nka u nye a sà ntèen Nazareti kànhe e me, maa nkàr'a sà ntèen Kapere namu kànhe e. Kuru kànhe na nye banj jwōge na, Zabolòn ná Nefitali taare e.

¹⁴ Nye lire pyinj kanni na, ka Kile túnntunji Ezayi jwumpe si fúnjò. U mpyi a jwo:

¹⁵ «Zabolòn tüluge taare ná Nefitali tüluge taare, ti nye Galile kùluni i, banj jwōge na,

* 4:4 Duterenamù 8.3 † 4:6 Zaburu 91.11, 12 ‡ 4:7 Duterenamù 6.16 § 4:10 Duterenamù 6.13

Zhurudɛn baŋi canŋacwumpe e ke,
 Yahutuubii ná supyishiŋi sanŋi shiinbii, pi à tɛɛn t'e ke,
 16 pire mpyi numpini i,
 bɛɛnmɛ nimbwom'à fworɔ pi á,
 pi mpyi a tɛɛn kùluni i, kwùŋi numpini i,
 bɛɛnmɛ nimbwom'à fworɔ pi á* .»

17 Mâ lwó lire tɛni na, ka Yesu si li ɲwɔ cù na Kile jwumpe yu, maa yi yu sùpyir'á na:
 «Kile Saanre tɛn'à byanhara, yii yii toronŋkanni kɛɛnɲɛ.»

Yesu à fyaacumii sicyɛɛre yyer'a pyi u cyelempyii
 (Marika 1.16-20; Luka 5.1-11)

18 Canŋka mà Yesu yaha u u ɲaare Galile baŋi ɲwɔge na, u à sɪŋɛɛ shuunni ɲya, Simɔ pi maha mpyi Pyeri ke, ná Andire. Pi mpyi na cwòo wàa baŋi i. Fyácyaa pi mpyi pi pi. 19 Ka Yesu si pi pyi: «Yii taha na fye e. Bà yii na fyaabii caa mɛ, mii sí yii taanna, yii raa sùpyire caa t'a ma mii á.»

20 Ka pi i ntíl'a pi cwòobii yaha, maa ntaha Yesu fye e.

21 Nyɛ pi à ta naha vili yyaha na sahanŋi ke, ka Yesu si núr'a sɪŋɛɛ shuunni ɲya, pire pi mpyi Zebede jyaabii Yakuba ná Yuhana. Pi ná pi tunŋi Zebedi mpyi a tɛɛn bakwɔge funŋke e, na pi cwòobii takegeyi yaa. Ka Yesu si pi yyere,

22 ka pi i ntíl'a kàntugo wà bakwɔge ná pi tunŋi na, maa ntaha u fye e.

(Luka 6.17-19)

23 Yesu à Galile kùluni puni ɲaara, u mpyi maha sùpyire kálali Kile Jwumpe kàlambayi i, maa Jwumpe Nintanmpe yu pi á mà yyaha tíi ná Kile Saanre e. U mpyi maha yampii puni ná cwòhɔmɔfeebii puni cùunŋi pi shwòhɔl'e.

24 Lire e u mɛge mpyi a fworɔ Siri kɪni puni i. Pi mpyi maha sì ná yampii shiŋi puni i u yyére: cifwure feebii ná jɪnacyaanbii ná kɪrikirisannŋi feebii ná supyimuruŋyi. Yesu mpyi maha pire puni cùunŋi.

25 Supyikuruŋɔ nimbwòhɔ mpyi maha ntaha u fye e, tire sùpyire na mpyi Galile shiin ná Dekapoli kùluni shiin ná Zheruzalemu kànhe ná Zhude kùluni sanni shiin ná Zhurudɛn baŋi kàmpannŋe sanŋke shiin.

5

Jofoo wuu l'à ɲwɔ ye?
 (Luka 6.20-23)

1 Nyɛ Yesu à kuru supyikuruŋke ɲya ke, maa dùg'a tɛɛn ɲanŋke kà na. Ka u cyelempyibii si file u na.

2 Ka u u jwumpe lwó maa sùpyire kálali na:

3 «Mpii pi à pi fànhanŋcyɛɛre cè Kile kàmpannŋe na ke, pire wuun'à ɲwɔ, ɲaha na ye Kile Saanre nyɛ pire woro.

4 Mpii pi nyɛ na myahii súu ke, pire wuun'à ɲwɔ, ɲaha na ye Kile sí n-pa pi fɔnnɔ.

5 Mpii pi nyɛ ɲùmpinŋefee ke, pire wuun'à ɲwɔ, ɲaha na ye ɲinŋke ɲwɔmɛni Kile à lwó ke, kuru sí n-kan pi á kɔɔgɔ.

6 Ntiŋi lage nyɛ mpiimu na bà ɲjyŋi ná lwòhe lage maha mpyi wà na mɛ, pire wuun'à ɲwɔ,

ɲaha na ye pi sí n-pa n-tìn.

7 Mpii pi nyɛ na ɲùnaara taa sùpyire sannte na ke, pire wuun'à ɲwɔ, ɲaha na ye Kile sí n-pa ɲùnaara ta pi na.

8 Mpii pi nyɛ ná zòvynre e ke, pire wuun'à ɲwɔ, ɲaha na ye pi sí n-pa Kile ɲya.

* 4:16 Ezayi 8.23--9.1

⁹ Mpii pi nyε na sisure leni sùpyire shwəhəl'e ke, pire wuun'à jwə,
 jaha na ye Kile sí n-pa raa pi yiri uru pyibii.

¹⁰ Mpii sùpyire nyε na ŋkyérege pi Kile jwəmεεcuni kurugo ke, pire wuun'à jwə,
 jaha na ye Kile Saanre nyε pire woro.

¹¹ Sùpyire na yii mpiimu cyere, marii yii kyérege,
 marii kafinare ná jwumpimpe shiŋi puni yu yii na,
 mii mege kurugo ke,
 yii wuun'à jwə.

¹² Lire ká mpyi, yii a yógore, yii i mpyi funntange e,
 jaha na ye Kile à sàra nimbwo bégel'a yaha yii mεε na nìnyinji na.
 Kile tūntunmpii pi à tòro yii yyaha na ke,
 amuni pi à pire kyérege.

*Yesu wuubii nyε suumə ná bènme fiige
 (Marika 9.50; Luka 14.34-35)*

¹³ Yii pi nyε diŋyεŋi suumpe. Nyε suumpe tìpoompe ká fworó p'e, jaha ku sí n-jà pu pyi
 pu táan sahanji ye? Pu saha si n-jà yafyín jwə mε, pu sí n-wà cyíinji na, sùpyire s'a pu
 tánhani.

¹⁴ Yii pi nyε diŋyεŋi bènmpε. Kàhe k'à tèn jaja juj'i ke, kuru si n-jà jwəhə mε.

¹⁵ Wà nyε na fùkina mîni sí u le jcyígile cere jwəh'i mε. Nka u maha dùrugo yaage kà
 juj'i, bà u bènmpε si mpyi s'a nani bage shiinbii puni na mε.

¹⁶ Lire pyinƙanni na, yii bènmp'á yaa p'a jî sùpyire puni nyii na, pi raa yii kacεŋkii
 jaa, s'a yii Tunji nìnyi wunji pére.

Yesu à jwo Musa Saliyanji kyaa na

¹⁷ Yii àha raa sòŋŋi na mii à pa mpa Kile tūntunŋiMusaSaliyanji ná Kile tūntunmpii
 sanmpii jwumpe fyìinne mε. Mii nyε a pa mpa pu fyìinne mε, ŋka mii à pa mpa pu fūŋŋə.

¹⁸ Sèŋŋi na mii sí yi jwo yii á, fo mà sà nìnyinji ná jìŋke kwò, Saliyanji sémeŋi gyanrampe
 pà, lire nyε mε u sémebilini là si n-si n-pînni mε, fo mà sà nə karigii puni tεgeni na.

¹⁹ Lire e ke shin maha shin ká ŋge Saliyanji tabilere niŋkin kèεge, maa sùpyire sannte
 leni lire kumpiini i ke, urufoo u sí n-pyi Kile Saanre shiinbii puni nimbileni. Nka shinŋi
 u nyε na uru Saliyanji kurigii jaare marii sùpyire sannte taanni u na ke, urufoo sí n-pyi
 shinbwo Kile Saanre e.

²⁰ Mii sí yi jwo yii á, yii aha mpyi yii nyε na Kile Saliyanji kurigii jaare mà tòro Kile
 Saliyanji cyelentiibii ná Farizhεεnbii na mε, yii si n-jà n-jyè Kile Saanre e mε.

Yesu à pi sòŋŋə lùyirini kyaa na

²¹ Yii à yi lógo na y'á jwo yii tulyey'á na “Ma hà sùpya bò mε. Shin maha shin u à sùpya
 bò ke, urufoo sí n-yíbe lire na*.”

²² Mii wi ke, mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à u lùu yîrige u shinjεε taan ke, urufoo
 sí n-yíbe lire na. Ngemu ká u shinjεε pyi “Sìŋcoŋə!” ke, yukyaala kurunke sí urufoo yíbe.
 Ngemu ká u shinjεεŋi pyi “Sìcyerefoo!” ke, urufol'à yaa u wà nafugombaage e.

²³ Lire e ke mu aha a si sárage wwû Kile á, ka li i ntíge mu funŋ'i na mu shinjεεŋi wà à
 mu la wwû,

²⁴ Tíl'a sárage yaayi yaha sárayi tawwuge taan ma a núr'a sà jwo a bê ná urufol'e, ma a
 nta a pa ma sárage wwû.

²⁵ Wà ha mu yyere fànhe e, ka yii i wá na ŋkèεge wani, mu à yaa mu u jwumabeŋε
 cya fwəfwə ná urufol'e kuni na, bà u si mpyi u àha ma le yukyaanji cye e, uru si ma le u
 báarapyinji cye e, pi i ma le kàsunji i mε.

²⁶ Sèŋŋi na mii sí yi jwo mu á, mu aha mpyi mu nyε a lire pyi mε, mu si n-si n-fworó
 wani ná mu nyε a urufoo fwooni tò feefee mà ye!

* 5:21 Ekizodi 20.13

Yesu à jwo jacwɔɔre ná cíyahani kyaa na

27 Yii à yi lógo na y'à jwo “Ma hà zínni ná wabere cwo e me†.”

28 Mii wi ke, mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à ceewe wí fo ká tasinnage wuuni si sà ntíge urufoo funŋ'i ke, urufol'à jacwɔɔre pyi a kwò ná u e u zòmbilini na.

29 Mu kàniŋe nyibilini ká a si mu pyi mu u kapii pyi, li wwûl'a wà tatɔɔnge e. Naha na ye mu u mpɔɔn ma cyeeere cyage kà ninŋin i, lire sí n-pwɔɔre mu á pi mu cyeeere puni wà nafugombaage e.

30 Mu kàniŋe cyege ká a si mu pyi mu u kapii pyi, ku kwò a wà tatɔɔnge e. Naha na ye mu u mpɔɔn ma cyeeere cyage kà ninŋin i, lire sí n-pwɔɔre, mu cyeeere puni ti ŋkwò a sà jyè nafugombaage e.

31 Y'à jwo mú na “Ŋgemu ká u cwɔɔni nàmbage kwò ke, urufol'à yaa u cíyaha séme kan u á‡.”

32 Ŋka mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à u cwɔɔni nàmbage kwò, mà li ta jacwɔɔre jùŋɔ taan bà u à ku kwò me, li maha mpyi mu à jwo urufol'à kuni kan u á, u a jacwɔɔre pyi. Shin maha shin u à ciyahawa lèŋe ke, urufoo mú à jacwɔɔre pyi.

Yesu à pi sɔnŋɔ kàage kyaa na

33 Yii mú à yi lógo na y'à jwo yii tulyey'á na “Ma hà raa ŋkàre tawage e me, ŋka mu aha jwɔfaaga fáa Kafoonji Kile á, mu à yaa mu u ku wwû.”

34 Ŋka mii sí yi jwo yii á, yii jye a yaa yii a ŋkàre punɔ punɔ me. Yii àha raa ŋkàre nìnyinji na me, naha na ye uru u jye Kile fànhe tatɔɔnge.

35 Yii àha raa ŋkàre jìŋke na mú me, naha na ye kuru ku jye u tooyi tatahage. Yii àha ŋkwò ŋkàa Zheruzalemu kànhe na me, naha na ye kuru ku jye “Saanbwòhe kànhe.”

36 Yii àha raa ŋkàre yii jùjyi na me, naha na ye yii wà si n-jà u jùjyurke kà ninŋin kèenŋe mpyi nivyinge, lire jye me ninŋwòhɔ me.

37 Kani ndemu ká mpyi “Ɔɔn” kyaa ke, yii jwo “Ɔɔn” ndemu sí ká mpyi “Ɔnhɔ” wuu ke, yii jwo “Ɔnhɔ” kàaga baa. Mpemu ká ntaha puru na ke, pur'à fworɔ Sitaannji i.

Yesu à jwo na wuu àha raa ŋkooŋgwuure pyi me

(Luka 6.29-30)

38 Yii à yi lógo na y'à jwo “Wà ha wà jyi jya, urufoo wuuni mú à yaa li jya, wà ha wà ŋkyàan wwû, urufoo wuuni mú à yaa li wwûŋ.”

39 Ŋka mii sí yi jwo yii á, wà ha kawaa pyi yii na, yii àha li ŋkooŋji wwû u na me. Wà ha kantawaa bwòn mu mùmpenge k'e, ku sanŋke kèenŋe urufol'á*.

40 Wà la ká mpyi si mu yyere fànhe yyere si mu vāanntinmbileni shwɔ mu na, ma vāanntinmbwòhe kan u á mú†.

41 Wà ha tuguro kárama a tège mu juy'i mà sà yaha culumɛtiri ninŋin na‡, ti tugo mà sà yaha culumɛtirii shuunni na, ná urufol'e.

42 Wà ha mu jáare, urufoo kan. Wà ha mu cyeyaaga jáare si là pyi ná k'e si núru mpa ku kan mu á, mà hà jcyé me.

Yesu à jwo na wuu wuu zàmpɛɛnbii kyaa táan wuy'á

(Luka 6.27-28, 32-36)

43 Yii à yi lógo na y'à jwo “Mu kyal'à táan ŋgemu á ke, na ma uru kyaa táan may'á, mu kyal'à pɛn ŋgemu á ke, maa uru kyaa pɛn may'á.”

† 5:27 Ekizodi 20.14 ‡ 5:31 Duterɛnɔmu 24.1 § 5:38 Ekizodi 21.24; Levitiki 24.20; Duterɛnɔmu 19.21 * 5:39 Yahutuubil'á, mà kantawaa bwòn sùpya e, lire mpyi mu à jwo mu à urufoo cyahala sèe sèl'e. † 5:40 Yahutuubii yyere, vāanntinŋke pi mpyi maha le a taha jwòhɔ woge na ke, kuru pi mpyi maha ntég'a piye tò numpilage e. Lire kurugo canŋke kanni i pi mpyi maha já a kuru nìnyi vāanntinŋke kan wà á, ŋka numpilage e bà me (Ekizodi 22.26; Duterɛnɔmu 24.13). ‡ 5:41 Kuni mpyi a kan Ɔɔmu sòrolashiibil'á pi pi yaayi tugure tège sùpya juy'i pi i u pyi u culumɛtiri ninŋin ná taaga jaara ná t'e.

⁴⁴ Nka mii sí yi jwo yii á, yii yii zàmpeenbii kyaa táan yiy'á, yii raa Kile jáare yii kyérefeefebil'á.

⁴⁵ Lire e yii sí n-pyi yii Tunji nìnyi wuñi pyi. Naha na ye uru u maha canñanyiini pyi li i fwore shinpiibii ná shincenmpil'á, maa zànhe kaan shintiibii ná shintiimbaabil'á.

⁴⁶ Yii kyal'à táan mpiimu á ke, yii aha pire kanni kyaa táan yiy'á, sàranji ñgire yii sí n-ta lire e Kile yyére ye? Múnalwǎare shwofeebii mú nyε na lire pyi mà?

⁴⁷ Yii aha a yii cìmpyiibii kanni shéere, lire nyε kakyanhala kyaa la? Kilecembaabii mú nyε na lire pyi mà?

⁴⁸ Lire e ke yii pyi tìgire cyaga baa, yii Tunji nìnyi wuñi fiige.

6

Yesu à jwo fòñofeebii tεgεñkanni kyaa na

¹ Yii a yiye kàanmucaa, yii àha raa kacεnñkii pyi sùpyire nyinyage na mε. Lire baare e yii sì sàra ta yii Tunji nìnyi wuñ'á mε.

² Lire e mu aha a si bùnyε pyi fòñofoonji wà na, mpii pi à fyìnme tò wwomǎ na ke, ma hà li pyi pire fiige mε. Pi maha tùnmpε pyi maa piye cyère Kile Jwumpe kàlambayi ná kànhe kañgwǎtεtεnyi i, bà sùpyire si mpyi s'a pi mεtange yiri mε. Nka sèenji na mii sí yi jwo yii á, pir'à pi sàranji ta a kwò.

³ Nka mu aha si bùnyε pyi wà na, mu kàmene cyεge nyε a yaa ku mu kàniñε cyεge kapyiini cè mε,

⁴ bà mu bùnyεñi si mpyi si ñwǎhǎ mε. L'aha mpyi amuni, mu Tunji u nyε na kañwǎhigii ñaa ke, uru sí mu sàra.

Yesu à pi taanna Kileñarege pyiñkanni na (Luka 11.2-4)

⁵ Yii aha a si raa Kile jáare, mpii pi à fyìnme tò wwomǎ na ke, yii àha raa li pyi pire fiige mε. Na yyérelì Kile Jwumpe kàlambayi ná kuñgarigil'e maa Kile jáare, bà sùpyire si mpyi s'a pi ñaa mε, lire l'à táan pi á. Nka sèenji na mii sí yi jwo yii á, pir'à pi sàranji ta a kwò.

⁶ Mu wi ke, mu aha a si raa Kile jáare, jyè ma bage funñke e maa ku tò, maa ma Tunji Kile jáare kuru tañwǎhǎge e. Lire ká mpyi, mu Tunji u nyε tañwǎhǎge e, maa karigii niñwǎhigii puni ñaa ke, uru sí mu sàra.

⁷ Mu aha a Kile jáare, ma hà raa núruli jwumpe kurugo, bà Kilecembaabii maha li pyi mε. Naha na ye pi maha sǎnñi na pire jwuñyahampe pu sí Kile yaha u pire ñarege shwǎ.

⁸ Lire e yii àha mpyi pi fiige mε. Yii li cè na yaage ñkemu kyaa ku nyε yii na ke, mà jwo yii pi ku jáare ke, yii Tunji Kile maha ku cè.

⁹ Lire e ke yii aha a Kile jáare, yii jwo

“Wuu Tunji u nyε nìnyiñi na ke,
mu mεge ku táan.

¹⁰ Ma pyi saanwa sùpyire puni ñùñǎ na.

Mu nyii wuuni li pyi ñiñke na,
bà li nyε na mpyi nìnyiñi na mε.

¹¹ Wuu niñjaa ñjyñi kan wuu á.

¹² Wuu kapegigii yàfa wuu na,
bà wuu maha wuu shinñεebii wogigii yàfani pi na mε.

¹³ Ma hà yaaga yaha ku wuu yyaha kέεnñε kapegil'á mε,
maa wuu shwǎ Sitaanniñi na.

[Naha na ye mu u nyε fànhe ná síñi ná pèentefoo,
fo tèekwombaa.
Amiina.]”

14 Yii li cè na sùpyir' à kapegigii jcyiimu pyi yii na ke, yii aha cyire yàfa ti na, yii Tunji nìnyi wuñi mú sí yii wogigii yàfa yii na.

15 Nka yii aha mpyi yii jye na jεεg'a sùpyire kapegigii yàfa ti na mε, yii Tunji mú sí yii wogigii yàfa yii na mε.

Yesu à jwo súnñi kyaa na

16 Yii aha súnñi le, mpìi pi à fyìnme tò wwomə na ke, yii àha yyahayi tanha pire fige mε, pire maha li pyi sùpyire si jçè na pi à súnñi le. Nka sèenji na mii sí yi jwo yii á, pir'à pi sàranji ta a kwò.

17 Mu wi ke, mu aha súnñi le, ma yyahe jyé, maa làtikolo le ma jùñke e,

18 bà sùpyire si mpyi t'àha ñkwò mu súnleni cè mε, fo mu Tunji u jye tanwəhəyi i ke, uru kanni. Lire ká mpyi, mu Tunji u jye na kanwəhigii jaa ke, uru sí mu sàra.

*Nàfuunji sèe wuñi kani ná karigii cyi jye cyi jye a yaa cyi sùpyanji funḡə pɛn mε
(Luka 12.22-34)*

19 Yii àha raa nàfuunji caa raa bégeli yiye mεε na jùñke na mε. Ntəənñi ná zúnñi maha u kèεge, nàñkaabii maha bayi fúruge marii u lwúu.

20 Nka yii nàfuu tabegege nìjçenñe yaa yiye mεε na nìjyinjì na. Wani ntəənñi ná zúnñi jye na nàfuu kèεge mε, nàñkaabii mú jye na u lwúu mε.

21 Naha na ye cyage e sùpyanji nàfuunji jye ke, wani u sònḡəre maha mpyi.

22 Sùpyanji jyiigii cyi jye u bèenmpe. Ngemu u jyi cyi à jwə ke, urufoo puni maha mpyi bèenmpe e mú.

23 Ngemu wogigii sí cyi à kèεge ke, urufoo puni mú maha mpyi numpini i. Mu aha jwo na mu na jye bèenmpe e, mà li ta numpini i mu jye, tahala maha ntaha lire numpini na!

24 Yii li cè na báarapyinjì sí n-sì n-jà raa báare jùñufee shuunn'á mε. Lire ká mpyi, u sí jùñufoonji wà kyaa táan uy'á, si u sanñi kyaa pɛn uy'á. U mú sí n-kúu wà na, si kàntugo wà u sanñi na. Jye amuni li jye, nàfuunji lag'à tatεengε fô yii mpiimu na ke, yii sí n-jà n-pyi Kile báarapyii mε.

25 Lire e mii sí yi jwo yii á, yalyire yii sí raa lyí, ná vāanñyi yii sí raa leni ke, yire tanḡkanni kà yii funḡə pɛn mε. Tá sùpyanji múnaani tayyérege jye a fānha tò yalyire na, ka u cyeere tayyérege mú si fānha tò vāanñyi na mε?

26 Yii sanjyeenre wíi ke! Ti jye na jεεmε núru mε, ti jye na sùma kwùun mε, ti jye na sùma bégeli bwùunni i mε. Nka yii Tunji u jye nìjyinjì na ke, uru na ti jwə caa. Tá yii jye a pwórə sanjyeenre na sèl'e mε?

27 Funmpεenre sí n-jà yii joofo pyi u jà a nimbilere bâra u shìñi canmpyaagii na ye?

28 Naha na yii à vāanñyi nindeyi kani tég'a yiye funḡə pɛn ye? Yafwəhəfwəhəyi yi maha fyîn sige e maa yafyeenre nisinante yaa ke, yii sònḡə yire kyaa na ke! Yi jye na báara pyi mε, yi mú jye na kòonə pīnni mε.

29 Nka saanñi Solomani ná u nàfuufente puni i, u vāanndenke kà lemε jye a jà a jwə mà ñke yafwəhəfwəhəge kà nìñkin yafyeenre kwò mε.

30 Yafwəhəfwəhəyi yi jye sige e nìnjaa, ná nùmpañña yi sí n-le nage e ke, Kile ká yire lemε pyi p'à jwə amuni, yii jye a li cè na nàkaana baa Kile sí vāanya kan yii á mà? Yii dāniyañ'á cyére de!

31 Jye yii àha funñyi pɛn s'a ñko “Naha wuu sí n-lyí ye? Naha wuu sí n-bya ye? Taa wuu sí vāanya ta n-le ke?” mε.

32 Kilecembaabii pi maha funñyi pɛn ná yire yaayi kani i tèrigii puni i. Yii sí pi ke, yaaga maha yaaga kyaa li jye yii na ke, yii Tunji Kile à yire puni cè.

33 Mà jwo yii a yire yaayi caa ke, yii yacyage nìjçyiig'á yaa ku pyi Kile Saanre ná ntìñi. Lire ká mpyi, Kile sí yire yaayi sanñyi puni kan yii á.

34 Yii àha karigii nimpañkii tège yiye funḡə pɛn mε, jaha na ye nùmpañke sí raa sònñi kuye na. Canñja maha canñja ná ku kawaagii cyi jye.

7

*Yii àha raa pi sanmpii cêege me
(Luka 6.37-38, 41-42)*

- ¹ Yii àha raa pi sanmpii cêege me, lire ká mpyi Kile mú sí yii cêege me.
² Naha na ye bà yii na sùpyire sannte cêege me, amuni Kile mú sí yii cêege. Cùnkanni na yii nyε na sùpyire sannte cwôre ke, amuni Kile mú sí yii cù.
³ Naha na mu nyε na nyèsenni naa ma cìmpworonji nyiini i, mà li ta bànnanji u nyε mu wuuni i ke, mu nyε na uru naa mà ye?
⁴ Mà tàanna ná lire e, di mu sí n-jà n-jwo ma cìmpworon'á na u yyére ma a nyèsenni wwû u nyiini i, mà li ta bànnanji nyε mu wuuni i ye?
⁵ Mu u à fyìnme tò wwomə na ke, fyànha a bànnanji wwû ma nyiini i, lire ká mpyi, mu sí raa naa raa ncwúu nyèsenni tawwuge e ma cìmpworonji nyiini i.
⁶ Yaayi yi nyε Kile wuyo ke, yii àha raa yire kaan pwuunbil'á me, lire baare e pi sí n-jà n-yîri yii kurugo si yii sulugo. Yii àha raa yii kónnɔŋi lonɔara wunji cyáan caabii taan me, lire baare e pi sí raa u tánhani.

*Kile maha u pyiibii nareyi shuu
(Luka 11.9-13)*

- ⁷ Yii a Kile náare, u sí yii kan, yii a ncaa, yii sí n-ta, yii a bàrage kúuli, ku sí múgo yii á.
⁸ Yii li cè na shin maha shin u nyε na náare ke, uru maha ntaa. Shin maha shin u nyε na ncaa ke, uru maha naa. Shin maha shin ká bàrage kúu ke, ku sí múgo urufol'á.
⁹ Jofoo u nyε yii shwəhəl'e, ηgemu u sí ηεε kafaaga kan u pyàŋ'á, mà li ta bwúuru u à náare u á ye?
¹⁰ Lire nyε me, mà wwò kan u á mà li ta fya u à náare ye?
¹¹ Nyε yii sùpyiibii pi à pi ke, cyage e yii maha já a yacɛnyε kan yii pyiibil'á ke, yii nyε a cè a jwo na yii Tunji u nyε nìnyini na ke, ur'à bégel'a tòro yii taan si yacɛnyε kan u náarafeebil'á mà?
¹² Lire e yaaga maha yaaga yii la nyε sùpyire sannte s'a mpyi yii á ke, yii lire pyi pi á mú. Yire Kile túnntunji Musa Saliyanji ná Kile túnntunmpii sanmpii sémebil'á jwo.

*Kurigi shuunni kani
(Luka 13.24)*

- ¹³ Yii jyè tajyiŋwəge nimbileni i. Naha kurugo ye kuni li maha kakyaare nɔ sùpyanji na ke, lire tajyiŋwəg'á pèe, lire kùn'a pèe, lire e shinnyahara nyε na naare.
¹⁴ Nka kuni li maha shìni niŋkwombaani kaan ke, lire tajyiŋwəg'á cyére, li narama à pen, li naarafeebii nyε a nyaha me.

*Cige maha ncè ku yasere e
(Luka 6.43-44; 13.25-27)*

- ¹⁵ Kafinivinibii pi maha piye pyi Kile túnntunmii fiige ke, yii a yiye kàanmucaa pire na. Pi aha a ma yii á, pi maha piye pyi mpàa fiige, mà li ta pi funny'á pi sige yaayi fiige.
¹⁶ Yii sí pi cè pi kapyiŋkii cye kurugo. Wà sí n-jà ερεzen cige yasere kwòn ηguro cige na la? Lire nyε me, mà fizhiye cige yasere kwòn ηguro cige na la?
¹⁷ Lire pyiŋkanni na, cicɛnŋke yasere'á nɔ, cipege woore s'à pi.
¹⁸ Cicɛnŋe sí n-jà raa yasere nimpere seni me. Cipege mú sí n-jà raa yasere niŋcenne seni me.
¹⁹ Cige maha cige ku nyε ku nyε na yasere niŋcenne seni me, ku sí n-kwòn n-wà nage e.
²⁰ Lire e ke yii sí pi cè pi kapyiŋkil'e, bà cige maha ncè ku yasere e me.
²¹ Mpii puni pi nyε na mii pyi “Kafoonji, Kafoonji” ke, pire puni sí n-jyè Kile Saanre e me, mii Tunji nìnyini wunji nyii wuuni pyifeebii kanni pi nyε jyifeebii.

²² Kuru canŋke ká nɔ, shinŋyahara sí n-pa mii pyi “Kafooni, Kafooni, wuu mpyi na Kile túnnture yu mu mɛge na, marii jínabii kòre na yige mu mɛge na, marii kabwòhii ninŋyahagii pyi mu mɛge na mà?”

²³ Lire tɛni i, mii sí yi jwo tire sùpyir'á “Mii nyɛ a sàa yii cè mà nya mɛ. Yii yîri na taan, yii kapimpyiibii!”

*Yákilifooni ná funŋɔ baa shinŋi kani
(Luka 6.47-49)*

²⁴ Shin maha shin ká mii jwumpe lógo, maa pu kurigii jaare ke, urufoo sí n-jà n-tàanna ná yákilifooni w'e ngemu u à u bage faanra kafaafoge ŋuŋ'i ke.

²⁵ Kuru bage faanraŋkwooni kàntugo, zànbwòh'à cwo, ka dùyi si ŋî na fwu na fwore, ka kafɛɛge si wá na fwu sèè sèl'e na kuru bage ŋɔŋi, ŋka ku nyɛ a cwo mɛ, naha na yɛ ku nintaani na nyɛ kafaafogo ŋuŋ'i.

²⁶ Ŋka shin maha shin ká mii jwumpe lógo, maa mpyi u nyɛ na pu kurigii jaare mɛ, urufoo na nyɛ mu à jwo funŋɔ baa shin, ngemu u à u bage faanra nticyɛnŋi ŋuŋ'i ke.

²⁷ Kuru bage faanraŋkwooni kàntugo, zànbwòh'à cwo, ka dùyi si ŋî na fwu na fwore, ka kafɛɛge si wá na fwu sèè sèl'e na kuru bage ŋɔŋi, ka ku puni si mpi a wu.»

²⁸ Yesu à puru jwumpe jwo a kwò ke, ka u kàlaŋi pyinŋkanni si sùpyire kàkyaanhala.

²⁹ Naha na yɛ u mpyi na pi kálali ná Kile sífente e. U kàlaŋi pyinŋkanni ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii wuŋi pyinŋkanni mpyi ninŋkin mɛ.

8

*Yesu à tògofoo cùuŋɔ
(Marika 1.40-45; Luka 5.12-16)*

¹ Yesu à tîge ŋaŋke na ke, ka shinŋyahara si ntaha u fye e.

² Ka tògofooni wà si file u na maa ninŋkure sín u fere e maa jwo: «Kafooni, mu aha nyɛ, mu sí n-jà mii tòge láha mii na si mii fininɛ.»

³ Nyɛ ka Yesu si u cyɛge sàha maa bwòŋ u na maa jwo: «Mii à nyɛ, tòge ku láha ma na!» Ka tòge si ntíl'a láha u na.

⁴ Ka Yesu si u pyi: «Cû ma ŋwɔge na, ma hà yaaga jwo sùpya á mɛ, ŋka ta si, maa sà maye cyèe sàragawwuŋi na u u ma kàanmucya, sàrage kyaa Kile túnntunŋiMusa à jwo tògofeebii kyaa na ke, maa kuru wwû. Lire li sí li cyèe na mu à cùuŋɔ*.»

*Yesu à sòrolashiibii ñuŋufooni wà báarapyi cùuŋɔ
(Luka 7.1-10; Yuhana 4.43-54)*

⁵ Mà Yesu yaha u u jyè Kapɛɛnamu kànhe e, Ōromu sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi wà à file u na maa u náare na:

⁶ «Kafooni, mii báarapyiŋi nizinniŋi na wá bage e. U à mûruŋɔ, maa ŋkyaali sèl'e.»

⁷ Ka Yesu si u pyi: «Mii u sà u cùuŋɔ la†?»

⁸ Ka sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi si jwo: «Kafooni, mii ñuŋk'à cyéɛ mu u jyè mii pyɛnge e. Mu aha jwuŋkanŋa ninŋkin jwo, kuru sí mii báarapyiŋi cùuŋɔ.

⁹ Mii wi ke, sòrolashiibii pìi na nyɛ mii ñuŋɔ na, mii sí nyɛ pìi ñuŋɔ na. Mii aha wà pyi “Ta sì” u maha ŋkàre. Mii aha wabɛɛ pyi “Ta ma” u maha mpa. Mii aha na bilinŋi pyi “Nde pyi” u maha lire pyi.»

¹⁰ Yesu à yire lógo ke, ka li i u kàkyaanhala. Mpii pi mpyi u fye e ke, ka u u jwo pir'á: «Sèenŋi na mii sí yi jwo yii á, mii sàha ntél'a sùpya nya ná ŋge dániyaŋi fiige e Izirayeli shiinbii shwòhòl'e mɛ!

* **8:4** Tògofooni ká ñcùuŋɔ, sàragawwuŋi mpyi maha yaa u u cyèere kàanmucya sèl'e si ñcè kampyi u à cùuŋɔ, u u nta a uye cyèe sùpyire na. † **8:7** Mà tàanna ná Yahutuubii Kile kuni i, shinŋi u nyɛ u nyɛ pi Kile kuni i mɛ, Yahutu nyɛ a mpyi a yaa u jyè uru pyɛnge e mɛ. U aha lire pyi, u mpyi maha ŋwòhò Kile yyahe taan.

11 Mii sí yi jwo yii á, shinnyahara sí raa yîri canñafworompe ná canñajyimpe e, si mpa lyí ná Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba e Kile Saanre e.

12 Nka Izirayeli shiinbii mεε na Kile Saanre à bégele ke, pire pîi sí n-wà cyínñi na numpini i. Wani pi sí raa myahigii súu s'a ñkyànhigii kùru.»

13 Nyε Yesu à puru jwo ke, maa sòrolashiibii yyaha yyére shinñi pyi: «Ta sì pyεngε. Ná mu à dá mii na, nde mu à cya ke, lire li pyi.» Ka u báarapyinji si ntíl'a cùunjo lire tènuuni i.

Yesu à Pyeri nafεncwoñi cùunjo

(Marika 1.29-34; Luka 4.38-41)

14 Nyε Yesu à kàre Pyeri pyεngε mà sà Pyeri nafεncwoñi ta tasinnage e cifwuro cye e.

15 Ka Yesu si bwòn u cyεge na, ka cifwure si láha u na. Ka u u yîri, maa njyí kan Yesu á.

16 Yàkoñk'à nò ke, ka pi i wá na ma ná jínacyaanbii ñnyahamil'e Yesu á. Ka u u jínabii kòr'a yige pi e ná u ñwójwumpe e, maa yampii puni cùunjo.

17 Nyε lire pyinñkanni na, ka Kile túnntunñi Ezayi jwumpe si fûnñò, u mpyi a jwo: «U à jyè wuu ná wuu cwòhámpe shwòhòl'e, maa wuu yampe láha wuu na‡.»

Mpii la ku nyε si ntaha Yesu fye e ke

(Luka 9.57-62)

18 Nyε shinnyahara mpyi a pa Yesu kwûulo, lire kurugo ka u u u cyelempyiibii pyi pi banji jyiile ná ur'e.

19 Ka Kile Saliyañi cyelentuñi wà si file u na maa u pyi: «Cyelentuñi, mii sí n-taha mu fye e ma tasheyi puni i.»

20 Ka Yesu si u pyi: «Wyigii na nyε sigepwuunbil'á, shèere mú sí nyε sañcyεεnr'á. Nka tashwóngò nyε Supyañi Jyañi á mε.»

21 Ka u cyelempyañi wabεε si u pyi: «Kafoonji, yyére, mii aha na tunji tò, mii sí n-ta n-pa n-taha mu fye e.»

22 Ka Yesu si u pyi: «Taha mii fye e, maa kwùubii yaha pi a piye tùni.»

Yesu à kafeebwòhe yyéεñε banji ñunji

(Marika 4.35-41; Luka 8.22-25)

23 Nyε Yesu à jyè bakwòoge e, ka u cyelempyiibii si jyè u fye e.

24 Ka kafeebwòhò si yîri na fwu banji ñunji, fo lwòhe na ñko si bakwòoge tò. Lir'à Yesu ta u u ñwúuni.

25 Ka pi i file u na, maa u ñè maa jwo: «Kafoonji, yîri maa wuu shwò, lire baare e wuu sí n-kwòro lwòhe e.»

26 Ka u u pi pyi: «Naha na yii na fyáge ye? Naha na yii dányañ'á cyére ye?» Maa yîr'a yyére maa fànha cyán kafεεge ná banji lwòhe na. Ka yi puni si yyére siu!

27 Ka pi puni si wá na ñkyáali u na, maa jwo: «Naha supyifiwe u nyε ñge nàñi, fo ka kafεεge ná lwòhe si ntéen u wuuni taan ye?»

Yesu à jínacyaan shuunni cùunjo

(Marika 5.1-20; Luka 8.26-39)

28 Nyε ka Yesu si banji jyiil'a sà nò Gadara shiinbii kùluni i. Ka jínacyaan shuunni si fworò fanñyi i\$ mà u ñunjo bê. Pi mpyi a pi sèe sèl'e, fo wà sàha mpyi na jà a tòro kuru kuuge e mε.

29 Ka pi i wá na yu fànha na: «Kile Jyañi, naha mu nyε na ñcaa wuu á ye? Mu à pa mpa kawaa pyi wuu na mà ta tènì sàha nò mà?»

30 Nyε lir'à caakurumbwòhò ta ku u lyí pi byanhampe e.

31 Ka jínabii si Yesu ñáare sèl'e na: «Mu aha wuu kòr'a yige mpii sùpyiibil'e, ma a wuu yaha wuu sà jyè mpii caabil'e.»

‡ 8:17 Ezayi 53.4 § 8:28 Yahutuubii maha pi fanñyi wwù kafaayi ñunji. Pi maha ku ñwòge yal'a yaa fo maha tatεεññò yaa mú.

³² Ka u u pi pyi: «Yii a sì.» Ka pi i fworò pire nàmababii shuunniŋi i, maa sà jyè pire caabil'e, ka caakuruŋke puni si sùrug'a yîri ñanŋe numpenge na, mà cwo cwo baŋi í mà kwû.

³³ Ka cáanahabii si fê a kàre kànhe e, ñcyii cyi à pyi ke, maa sà cyire yyaha jwo, mà cye cyán jínacyaanbii wogigii na.

³⁴ Ka kànhe shiinbii puni si ntíl'a fwor'a kàre Yesu ñunŋ tabeŋi i. Pi à sà u ñya ke, maa u ñáare sèl'e na u fworò pire kùluni i.

9

Yesu à supyimuruŋ cùuŋ maa ku kapegigii yàfa ku na

(Marika 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Ñye ka Yesu si jyè bakwɔɔge e, maa baŋi jyiil'a kàre u yabiliŋi kànhe e.

² Ka pi i mpa u á ná yaŋi w'e u yasinninŋe e, u mpyi a mùruŋ. Yesu à pi ñya pi à dá uru na ke, maa jwo supyimuruŋk'á: «Na jya, màban le maye e! Mu kapegigil'à yàfa mu na.»

³ Ñye Kile Saliyaŋi cyelentiibii pi mpyi wani ke, ka pire pìi si wá na sòŋŋi piye funŋ'i na Yesu na Kile mege kèege.

⁴ Ka Yesu si ntíl'a pi sòŋŋore cè, maa jwo pi á: «Naha na yii ñye ná nte sòŋŋopeere shiŋi i ye?

⁵ Mà jwo “Mu kapegigil'à yàfa mu na” ná “Yîri, ma a ñaare” yii ñyii na, cyire kapyaagii mú shuunni i, ndire jwumɔ p'à táan ye?

⁶ Ñka yii pi li cè na síŋi na ñye Supyaŋi Jyaŋi á naha ñinŋe na, u wà kapegii yàfa u na.» Lire e u à jwo supyimuruŋk'á: «Yîri, maa ma yasinninŋe lwó, maa sì pyenge.»

⁷ Ka u u ntíl'a yîr'a kàre pyenge.

⁸ Sùpyir'à lire ñya ke, ka pi i fyá maa Kile pèe, uru ŋgemu u à ŋge síŋi fiigiŋi kan sùpyir'à ke.

Yesu à lyî ná mepeŋge shiinbil'e

(Marika 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Yesu à yîri wani ke, u à sà múnalwɔɔre shwofoonŋi wà ñya u à tèn u báaraŋi tapyige e, u mege mpyi Macwo. Ka Yesu si u pyi: «Yîr'a taha na fye e.» Ka u u yîr'a taha u fye e.

¹⁰ Ñye lire kântugo ka Yesu ná u cyelempyiibii si sà ntèn na lyî Macwo bage e ná mepeŋge shiinbii ñiŋyahamil'e mu à jwo múnalwɔɔre shwofeebii ná piiberii.

¹¹ Farizheebii píl'à lire ñya ke, maa Yesu cyelempyiibii pyi: «Naha na yii cyelentuŋi na lyî ná múnalwɔɔre shwofeebii ná mepeŋge shiinbii piiberil'e ye?»

¹² Yesu à yire lógo ke, maa jwo: «Mpii pi à cùuŋ ke, wempyiŋi kyaa ñye pire na me, mpii pi na yà ke, pire na u kani ñye.

¹³ Kile à jwo u Jwumpe Semenŋi i “Yii a ñunjaara taa yii shiŋeebii na, lir'à táan mii á mà tòro sáragawwuuni na*.” Ñye yii sòŋŋo puru jwumpe ñwòhe na. Naha na ye mpii pi ñye na piye sòŋŋi na pir'à tí ke, mii ñye a pa ñinŋe na pire tayyerege e me. Ñka mpii pi à li cè na pire ñye a tí me, pire tayyerege e mii à pa.»

Jwumpe Nintanmpe fành'à ñyaha Yahutuubii làdaabii woge na

(Marika 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Lire kântugo Yuhana Batizelipyiŋi cyelempyiibil'à pa Yesu yíbe na ñaha na pire ná Farizheebii maha súnŋi leni, Yesu cyelempyiibii sí ñye na u leni mà ye?

¹⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Cipoonŋi ceveebii sí n-jà yyaha tanha, mà pi yaha ná cipoonŋi i cikwɔɔnre na la? Ñka tènì là na ma, cipoonŋi sí n-pa n-yige pi shwòhòl'e. Lire tènì i pi sí n-ta raa súnŋi leni.

¹⁶ Wà ñye na v àanvòŋŋo taha na v àanŋyega tacwòŋgo jwooli me. Lire ká mpyi, v àanvòŋŋe maha v àanŋyega kèege, tacwòŋg'a sì nàara a pèe.

* 9:13 Oze 6.6

17 Wà mú sí nyε na sinmpurugo leni seeye boolyεgil'e† mε. Lire baare e p'aha mpa ntanha, pu maha pu yalenke jya, maa wu, yalenk'a si nkεεge. Pi maha sinmpuruge leni seeyi boofonkil'e, yire mú shuunni y'à bε.»

*Yesu à ceenji wà cùuη, maa Zharusi pworonji buwunji jè
(Marika 5.21-43; Luka 8.40-56)*

18 Nyε mà Yesu yaha puru jwumpe na, Yahutuubii nùηufoonji wà à pa ninjkure sín u taan maa jwo: «Yesu! Mii pworon'á kwú numε. Maye sanja yaha, maa mpa ma cyeyi taha u na, u sí jè.»

19 Ka Yesu ná u cyelemppiibii si yíri na nkεεge ná u e.

20 Mà pi ninjaribii yaha, ceenji wà à file Yesu na maa bwòn u vèanntinke zhwòore na. Lùwulinkwombaayi mpyi uru ceenji na yyee ke ná shuunni funn'i.

21 U mpyi na yu uye funn'i: «Mii aha bú jà a bwòn u vèanηyi na, mii sí n-cùuη.»

22 Ka Yesu si yyaha kèenn'a wíl'a u ηya, maa jwo u á: «Na pworon, ma hà raa fyáge mε, naha na ye mu daniyan'á mu cùuη.» Ka ceenji si ntíl'a cùuη.

23 Yesu à sà nò uru nùηufoonji pyεnge e, maa kwùge tìmpirigii wylfeebii ná supyinyahare ηya ti i nyàha na wùruge tiye e ke, maa jwo pi á:

24 «Yii caala a yíri naha, pùceebilini nyε a kwú mε, li na ηwúuni.» Ka pi i wá na ηcyàhali u na.

25 Sùpyir'á fwor'a kwò pyεnge e ke, ka Yesu si jyè bage e, maa pyàni buwunji cù cyεge na, ka u u yíri.

26 Ka lire kani si ηcaala lire kùluni puni i.

Yesu à fyinmii shuunni ná búbu cùuη

27 Yesu à fworon wani na nkεεge ke, ka fyinmii shuunni si ntaha u fye e maa wá na yu fànha na: «Dawuda Tuluge Shinji, nùηaara ta wuu na!»

28 U à sà jyè pyεnge e ke, ka pire fyinmpii si file u na. Ka u u pi pyi: «Yii à dá na mii sí n-jà yii cùuη là?» Ka pi i jwo: «Ǿn, mu sí n-jà, kàfoonji.»

29 Ka u u bwòn pi nyiigii na maa jwo: «Li sí n-pyi yii á mà tàanna ná yii daniyanji i.»

30 Ka pi i ntíi na ηaa. Ka u u yi jwo a waha pi á na pi a piye kàanmucaa, pi àha wà yaha u li cè mε.

31 Nka pi à yíri wani ke, pi à kàr'a sà a lire kani yu lire kùluni puni i.

32 Nyε pir'á yíri Yesu taan ke, ka pìi si mpa ná búbu e. Jínaηi wà u mpyi u e.

33 Yesu à jínaηi kòr'a yige ke, ka búbuηi si ntíi na yu. Supyinyahare ti mpyi wani ke, ka lire si tire kàkyanhala, ka ti i wá na ηko: «Wuu sàha nkòwò a nde kani fiige ηya Izirayeli kini i mε!»

34 Nka Farizhεnbil'á jwo na jínabii nùηufoonji fànhe cye kurugo, Yesu nyε na jínabii kòre na yige pifeebil'e.

Sùmakòg'á pèe, ηka sùmakwònbil'á cyére

35 Nyε Yesu mpyi na ηaare na màre kànbwoyi ná kànpyεere puni na. U mpyi na sùpyire kálali Kile Jwumpe kàlambayi i, maa Jwumpe Nintanmpe yu mà yyaha tíi ná Kile Saanre e, maa yampii puni ná cwòhòmfèebii puni cùuηi.

36 U à supyinyahare ηya ke, ka pi nùηaare si u ta sèl'e, naha na ye ti mpyi a kànha maa ηcwònrò, mu à jwo mpàa pi nyε piye nùηò kurugo.

37 Ka Yesu si jwo u cyelemppiibil'á: «Sùmakòg'á pèe, ηka sùmakwònbil'á cyére.

38 Lire e ke yii kεεge foo ηáare, u u pìi bàra sùmakwònbii na.»

† 9:17 Seeyi boni na nyε boro, Yahutuubii maha ndemu jwoolo ná yatòore seeyi i maa lwàhe, lire nyε mε nùjirimpe, lire nyε mε εεzen sinmpe leni l'e ke.

10

*Yesu à u cyelempyibii yyer'a tun
(Marika 3.13-19; Luka 6.12-16)*

¹ Lire kàntugo ka Yesu si u cyelempyibii ke ná shuunniŋi yyere, maa fàñhe kan pi á, pi jà pi a jínabii kòre pi a yige pifeebil'e, pi raa yampii puni ná cwòhòmfèebii puni cùuŋi.

² Tùntunmpii ke ná shuunniŋi meyi yi nyε nje: niŋcyiŋi u nyε Simo pi maha mpyi Pyeri ke, ná u siŋeŋi Andire ná Zebede jyaabii Yakuba ná u còonŋi Yuhana

³ ná Filipi ná Baritelemi ná Tomasi ná Macwo ŋge u mpyi na múnalwòore shuu ke, ná Alife jyaŋi Yakuba ná Taadi*

⁴ ná Simo pi maha mpyi Zeloti† ke, ná Zhudasi Isikariyoti ŋge u sí n-pa Yesu le cye e ke.
(Marika 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Pire shiin ke ná shuunniŋi Yesu à yere maa nta a pi tun. U à jwo pi á: «Yii àha njyè Samari shiinbii kànyi ná supyishiŋi sanŋi wuy'e me,

⁶ ŋka yii a si Izirayeli shiinbii yyére, pire mpiimu pi nyε mu à jwo mpàpinniŋi ke.

⁷ Mà yii niŋkaribii yaha, yii a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á na Kile Saanre tèn'à byanhara.

⁸ Yii raa yampii cùuŋi, yii raa kwùubii jèni, yii raa tògofèebii cùuŋi, yii raa jínabii kòre yii a yige sùpyire e. Yii à ti ta mana, yii a ti kaan mana.

⁹ Yii àha seen, lire nyε me wyéere, lire nyε me wyéerepya lwó si nde yii dufaabil'e me.

¹⁰ Yii àha kùshebòrii lwó me, yii àha vàanntinye shònwuyo lwó me, yii àha tanhanyi yabere lwó mbàra yii tooyi wuyi na me, yii àha kàbii lwó me. Yii li cè na báarapyin'á yaa u a ŋkaan u a lyí.

¹¹ Yii aha jyè kànbwòh'e, lire nyε me kànbilere e, yii sùpya cya ŋgemu u sí nyε yii sunmbage na ke. Yii aha uru sùpya ta, yii i ŋkwòro wani fo yii sà nò yii tèekani na.

¹² Yii aha jyè pyenge maha pyeng'e ke, yii pi shéere “Kile u yyeŋinke kan yii á.”

¹³ Kuru pyenge shiin ká yii fwùŋi shwò, pi sí kuru yyeŋinke ta. Ŋka pi aha mpyi pi nyε a yii fwùŋi shwò me, pi sí kuru yyeŋinke ta me.

¹⁴ Yii aha ŋkàre cyage k'e, ka pi i yii sunmbage cyé, maa mpyi pi nyε a jèn'a yii jwumpe lógo me, yii nivworobii kuru kànhe e, yii yii tooyi bambanŋi kwòro kwòr'a wu wani‡.

¹⁵ Sèeŋi na mii sí yi jwo yii á, canŋke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiinkil'e ke, nde li sí yire kànyi sùpyire ta ke, lire sí n-waha mà tòro Sòdòmu kànhe ná Gòmòri kànhe shiinbii wuuni na.»

(Marika 13.9-13; Luka 21.12-17)

¹⁶ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Yii lógo! Mii sí yii tun, ŋka yii sí n-pyi sùpyire shwòhòl'e mu à jwo mpàa pi nyε sige yaaya shwòhòl'e. Yii a yiye kàanmucaa bà wwòo nyε me, yii pyi tateennugo sùpyii mpánmpòròyò§ fiige.

¹⁷ Yii a yiye kàanmucaa sùpyire na, jaha na ye pi sí n-kwò n-pa raa yii yiri yukyaabii yyére, s'a yii bwùun ná kàsòrigil'e pi Kile Jwumpe kàlambayi i.

¹⁸ Pi mú sí n-kwò raa yii cwòre raa si fànhafèebii ná saanbii yyére, mà li jùŋke pyi na yii na nyε mii cyelempyii. Lire cye kurugo yii sí mii kyaa jwo Yahutuubil'á, sí mii kyaa jwo supyishiŋi sanŋ'á mú.

¹⁹ Ŋka tènì i pi sí n-pa raa yii leni cye e ke, jwumpe yii sí n-jwo, ná pyinŋanni na yii sí pu jwo ke, yii àha lire tège yiye funŋò pèn me. Jwumpe yii à yaa yi jwo ke, lire tènì yabilinŋi i, puru sí n-tíge yii funŋ'i.

* **10:3** Taadi, kuru ku nyε u mege shònwoŋe. Mege niŋcyiige ku nyε Zhudasi (Luka 6.16). † **10:4** Zeloti: kuru mege jwòhe ku nyε: «kìni kyal'à táan ŋgemu á sèl'e ke». ‡ **10:14** Mà tooyi bambanŋi kwòro kwòr'a wu kànha na: lire jwòhe ku nyε, wuu nàzhan à fworò yii karigil'e, yii jùŋò tuguro ti. Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wíi. § **10:16** Yahutuubii mpyi maha mpánmpòròyò wíi fyinme ná tateennugo saŋcyenre.

²⁰ Yii li cè na yii yabilimpil'e bà puru jwumpe sí n-fworo me, yii Tunji u nyε Kile ke, uru Munaani li sí raa yu yii cye kurugo.

²¹ Pii sí n-pa raa pi cìmpyiibii kaan pi a bùu, tiibii pìi sí n-pa raa pi pyiibii kaan pi a bùu, pyiibii pìi mú sí n-pa n-yîri pi sifeebii kurugo si pi kan pi bò.

²² Yii kyaa sí n-pen sùpyire pun'á mii mege kurugo. Nka ngemu ká já a uye waha maa ntèen Kile kuni i fo mà sà nò tēgeni na ke, urufoo sí n-shwə.

²³ Pi aha yii kyérege kànhe k'e, yii fê a fworo kur'e, yii raa sì kabēr'e. Sèenji na mii sí yi jwo yii á, mà jwo yii pi Izirayeli shiinbii kànyi puni jaara a kwò ke, Supyañi Jyañi sí nuru n-pa.

²⁴ Cyelempyañi si n-jà n-pêe n-tòro u cyelentuñi na me, biliwe mú nyε a pêe u kàfoonji na me.

²⁵ Li tēgeni li nyε cyelempyañi u pa mpyi cyelentuñi fiige, bilinji mú sí mpa mpyi u kàfoonji fiige. Ná pi à já a pyengefoo tàanna ná jínabii nùñufoonji Belizebuli i, mpìi pi nyε pyengefoo shiinbii ke, pire wuuni si n-tòro mà?

(Luka 12.2-9)

²⁶ Lire kurugo yii àha raa fyáge pi na me. Yii li cè, kyaa maha kyaa l'à ñwəhə ke, cyire puni sí n-pa raa ja. Kyaa maha kyaa li nyε numpini i ke, lire là mú sì n-kwôro ñcèmbaa me.

²⁷ Mii aha jwumpe mpemu jwo yii á numpini i ke, yii a puru yu canjke e. Mpe mii à jwo yii á katilwəhəre e ke, yii dùgo yii a puru jáare katanji nyi.

²⁸ Mpìi pi maha já a sùpyañi cyeere bò, ná pi sì n-jà u múnaani bò me, yii àha raa fyáge pire na me. Kilenji u maha já a sùpyañi múnaani ná u cyeere shi bò nafugombaage e ke, uru na yii à yaa yii a fyáge.

²⁹ Tá zíziine shuunni maha mpéré daashi ninjin kanna me? Nka lire zíziini là ninjin si n-kwú yii Tunji Kile pàama me.

³⁰ Yii pi ke, ali nùñjoore ti nyε yii nùñyi i ke, Kile à tire puni pèregε cè.

³¹ Lire kurugo yii àha nuru kyaa tēge yii yiye funjə pen me! Yii shin maha shin kan'à waha Kile na mà tòro tire zíziine niyahara na.

³² Shin maha shin ká yyére li na sùpyire nyii na na uru na nyε mii wu ke, mii Tunji u nyε nìnyinji na ke, mii mú sí n-yyére li na uru nyii na na urufoo na nyε mii wu.

³³ Nka ngemu ká mii cyé sùpyire nyii na ke, mii Tunji u nyε nìnyinji na ke, mii mú sí urufoo cyé uru nyii na.

(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Yii àha raa sòñji na mii à pa si mpa jwumabenjke le sùpyire ná tiye shwəhəl'e njjke na mà de! Mii nyε a pa ná yyeninjke e me, ná kàshige e mii à pa.

³⁵ Naha kurugo ye mii à pa mpa “jyafoonji ná tufoonji láha piye na, si pworofoonji ná nufoonji láha piye na, si napworonji láha nacwonji na.

³⁶ Pii u zàmpenmii sí n-pa n-pyi pi pyenge shiinbii yabilimpìi*.”

³⁷ Shinji u à u tunji, lire nyε me u nuñi kyaa táan uy'á mà tòro mii na ke, urufoo nyε a yaa ná mii cyelempyigire e me. Shinji u à u jyañi, lire nyε me u pworonji kyaa táan uy'á mà tòro mii na ke, urufoo nyε a yaa ná mii cyelempyigire e me.

³⁸ Shinji la ku nyε si mpyi mii cyelempya ke, urufoo u taha mii fye e, pi méε mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na. Lire baare e urufoo nyε a yaa ná mii cyelempyigire e me.

³⁹ Ngemu la ká mpyi si u ninjaanji yaa ñwə ke, urufoo nùmpañjke sí n-kèεge, nka ngemu ká kàntugo wá u ninjaan'á mii kurugo ke, urufoo sí nùmpañja ta.

(Marika 9.41)

⁴⁰ Shin maha shin ká yii cùmu lemε ñwə ke, urufoo mú à mii cùmu lemε ñwə, ngemu sí ká mii cùmu lemε ñwə ke, urufoo mú à mii tunvoonji cùmu lemε ñwə.

* 10:36 Mishe 7.6

⁴¹ Ngemu ká Kile túnntunŋi wà cùmu lemε jwɔ, mà lire jùŋke pyi na u na Kile túnnture yu ke, tònŋi Kile sí n-pa n-kan Kile túnntumpil'á ke, uru tònŋi Kile sí n-kan urufol'á. Sùpyire ti jye na fyáge Kile na ke, wà ha tire tà cùmu lemε jwɔ, mà lire jùŋke pyi na ti na fyáge Kile na, Kile sí urufoo sàra tire fiige.

⁴² Ngemu ká lùŋiŋe fùŋŋcwokwuŋyaga kan ŋge nàŋkocyaanŋi wà á, mà lire jùŋke pyi na u na jye mii cyelempya ke, sèenŋi na mii sí yi jwo yii á, urufoo sí n-si lire tònŋi ta.»

11

¹ Jye Yesu à kwò yire yεreyi ŋkanŋi na u cyelempyiibii ke ná shuunnŋi'á ke, maa ŋkàr'a sà a sùpyire kálali, maa Jwumpe Nintanmpe yu pi á pi kànyi na.

Yuhana Batizelipyiŋi à túnntunmii tun Yesu á (Luka 7.18-35)

² Jye mà Yuhana Batizelipyiŋi yaha kàsunŋi i, u mpyi a Kile Niŋcwɔnŋi kapyiinŋkii kyaa lógo. Ka u u cyelempyiibii pì tun Yesu á

³ pi sà yíbe na: «ŋge kyaa l'á jwo na u sí n-pa ke, mu u jye u wi laa, wuu a wabεε sigili?»

⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Yii à ndemu lógo maa ndemu jya ke, yii a sì, yii i sà lire yyaha jwo Yuhana á na

⁵ “Fyinmpii naha na jaa, tonkegeyifeebii sí i jaare, tògofeebii na jɔcùnŋi, jùŋcunnibii sí i núru, kwùubii sí i jèni, Jwumpe Nintanmpe sí i yu fòŋɔfeebil'á.

⁶ Jye mii kapyiinŋkii ká mpyi cyi jye a ŋgemu pyi u à cye láha mii na mε, urufoo wuun'á jwɔ.»

⁷ Jye Yuhana cyelempyiibil'á kàre ke, ka Yesu si wá na Yuhana kyaa yu sùpyir'á, u à jwo: «Canŋke yii ná ŋkàre síwage e ke, taha jyege yii mpyi a kàr'a sà wíi kafεεge sí i ku jyàha la?

⁸ Naha yii sí mpyi a kàr'a sà wíi ye? Vàansinayafoo la? Yii li cè na mpìi pi maha vàansinayi leni ke, pire maha mpyi saanbii bayi i.

⁹ Lire sannì i ke, jaha yii mpyi a sà wíi ye? Kile túnntunŋɔ la? Mii sí yi jwo yii á, u bá à fànha tò Kile túnntunŋɔ na.

¹⁰ Naha kurugo ye Kile Jwumpe Semεŋi à jwo ŋgemu kyaa na na “Wíi, mii sí na túnntunŋi tun

u sà mu kuni yaa mu yyaha na*” ke, uru túnntunŋi u jye Yuhana.

¹¹ Sèenŋi na mii sí yi jwo yii á, sùpya sàha ŋkwò a si ŋgemu u à fànha tò Yuhana Batizelipyiŋi na mε, lire ná li wuuni mú i, Kile Saanre shiinbii puni nimbilen'á fànha tò Yuhana na.

¹² Mà lwó Yuhana Batizelipyiŋi Kile jwumpe tèejwuuni na, mà pa nɔ numε na, mpìi la ku jye si jyè Kile Saanre e ke, shinpiibii na pire kyérege, pi s'á piye waha si jyè t'e.

¹³ Kile túnntunŋi MusaSaliyanŋi ná Kile túnntunmpii sanmpil'á jwo Kile Saanre kyaa na, fo mà pa nɔ Yuhana tēni na.

¹⁴ Kampyi yii sí n-jà n-dá pu na, Elinŋi mpanŋi shεenre Kile Jwumpe Semεŋi a jwo ke, yii li cè uru u jye Yuhana.

¹⁵ Ngemu la ká mpyi si kariii yyaha cè ke, urufoo u u niŋgyigigii cyán sèl'e.

¹⁶ Ná jaha shi i mii sí nte sùpyire shinŋi tàanna ye? Ti na jye mu à jwo nàŋkopyire, ntemu ti jye na bâhare kàfuge na ke, tà na bâhare maa ŋko ti shèεfeebil'á

¹⁷ “Wuu à tìnmpini wyi yii á, yii jye a jεn'a kwòhɔ mε. Wuu à jáhampe myahigii cêe yii á, yii jye a jεn'a mεε sú mε.”

¹⁸ Yii li cè, Yuhana à pa ke, u mpyi na jyjýtɔn wu lyí mε, u mú mpyi na sinmε byii mε, ka pi i jwo na jína u jye u e.

* 11:10 Malaki 3.1

¹⁹ Nye Supyaŋi Jyaŋi à pa, maa lyî maa byii, ka pi i jwo na u sònŋɔre nyɛ a taha yaage kabere na me, fo njyîŋi ná sinmbyaani kanni, maa núr'a pyi mɛpɛngɛ shiinbii cevoo mu à jwo múnalwɔɔre shwofeebii.

Nka yákilifente Kile maha ŋkaan ke, tire ká mpyi wà á, li maha jɔcè urufoo kapyiŋkil'e.»

*Yesu à kànyi yà faha
(Luka 10.13-15)*

²⁰ Nye kànyi na Yesu à tòro maa kakyanhala kariii ninyahagii pyi, ka yire kànyi shiin si mpyi pi nyɛ a jɛn'a pi toroŋkanni kɛɛnɛ me, ka Yesu si wá na yire shiinbii fare.

²¹ U à jwo: «Yii Korazen kànye shiinbii, yii wuun'à kɛɛge! Yii Betisayida kànye shiinbii, yii wuun'à kɛɛge! Naha na ye kakyanhala karigii cyi à pyi wani yii yyére ke, kampyi Tiri kànye ná Sidon kànye e†, cyire mpyi a pyi, numɛ mpyi na sí pi ta pi à pi toroŋkanni kɛɛnɛ maa láha kapegigii na fo tɛemɔni i, maa cafubɔrigii le mà pyi pi vâanpyi, maa cwɔnre wu piye na.

²² Lire kurugo mii sí yi jwo yii á, canŋke Kile sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná ti kapyiŋkil'e ke, nde li sí n-pyi yii na ke, lire sí n-waha mà tòro Tiri ná Sidon kànyi wuuni na.

²³ Yii Kapɛɛnamu kànye shiinbii pi ke, yii na sônŋi na yii sí n-kàre Kile yyére ninyiŋi na bɛ? Lire mpyi nyɛ me, yii sí n-sii n-tîrige fo njɛke jwɔhɔ shiinbii cyage e. Naha kurugo ye kakyanhala karigii cyi à pyi wani yii yyére ke, kampyi Sɔdɔmu kànye e cyire mpyi a pyi, ku shiinbii mpyi na sí n-yyére pi kapegigii na. Ku mú mpyi na sí n-pyi wani fo mà sà nɔ ninyaa na.

²⁴ Lire kurugo mii sí yi jwo yii á, canŋke Kile sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná ti kapyiŋkil'e ke, nde li sí yii Kapɛɛnamu kànye shiinbii ta ke, lire sí n-waha n-tòro Sɔdɔmu kànye shiinbii wuuni na.»

*Yesu u maha taŋŋke kan sùpyaŋ'á
(Luka 10.21-22)*

²⁵ Nye Yesu à kwɔ puru na ke, maa jwo: «Tufoŋi Kile, ninyiŋi ná njɛke Kafoŋi, mii fwù nyɛ mu na, naha na ye kani mu à ŋwɔhɔ yákilifeebii ná kaceempii na ke, mu à lire cyêe nàŋkopyire na.

²⁶ Sêe wi, Tufoŋi, mu à lire pyi mà tàanna ná ma nyii wuuni i.»

²⁷ Lire kàntugo maa jwo sùpyir'á: «Mii Tuŋi à karigii puni le mii cye e. Sùpya nyɛ a Jyafoŋi cè Tufoŋi baare e me. Sùpya mú nyɛ a Tufoŋi cè Jyafoŋi baare e me, fo Jyafoŋi la ká mpyi si u cyêe ŋgemu na ke.

²⁸ Yii a ma mii yyére, yii pi à kànha maa ntugo ke, mii sí taŋŋɔ kan yii á.

²⁹ Yii a báaraŋi pyi mii á, yii i na yaha s'a yii kɛɛnɛ. Lire ká mpyi, yii sí taŋŋɔ ta, naha na ye mii nyɛ nùmpinɛfoo, mii karigii mú sí nyɛ a waha me.

³⁰ Mii báaraŋi pyim'à táan, tugure mii sí n-tɛge yii juyi' ke, tir'à faha.»

12

*Nje Yesu à jwo canŋŋke kyaa na ke
(Marika 2.23-28; Luka 6.1-5)*

¹ Nye canŋka, Yesu ná u cyelempyiibii mpyi na ntùuli sùma kooyi y'e, kuru canŋke na mpyi canŋŋɔ. Cyelempyiibii katege wuubii pi mpyi, ka pi i sùmançahayi yà kwòn na mínage na ŋkùru*.

† **11:21** Tiri ná Sidon na mpyi kànbwoyo shuunni njemu y'à cè ná kapegigii mpyiŋi i ke (Ezayi 23.1-18; Ezekiyeli 26; Zhoueli 3.4-8; Amasi 1.9-10). * **12:1** Kile Jwumpe Semɛŋi à li cyêe na wà katege wu ká a ntùuli kɛɛge e, na u sí n-jà sùmançayi wà kwòn ná cyêe e, si njyî wani kɛɛge e (Duterenɔmu 23.25).

² Farizheenbii píl'à lire nya ke, maa Yesu pyi: «Wíi, mu cyelempyiibii na canṅṅke kafuunṅkii pyi†!»

³ Ka u u pi pyi: «Nde Saanṅi Dawuda à pyi ke, yii nye a lire kâla mà? Canṅka mà u ná u fyèṅwòhòshiinbii katege wuubii yaha,

⁴ u à jyè Kile bage e, maa sárage bwúuruṅi wà lwó a kyà, maa wà kan u fyèṅwòhòshiinbil'á. Mà li ta sáragawwuubii kanni pi mpyi a yaa pi já a uru bwúuruṅi kyà.

⁵ Taha yii nye a li kâla Kile Jwumpe Semēṅi i na sáragawwuubii ká báara pyi Kileṅaarebage e canṅṅke e, lire nye na ntòre kapegigil'e mē?

⁶ Mii sí yi jwo yii á, wà na nye naha ṅgemu u à pēe Kileṅaarebage na ke.

⁷ Jwumpe Kile à jwo na yii aha a ṅṅaara taa yiye na, na lir'à táan ur'á mà tòro sáragawwuuni na‡ ke, kampyi yii mpyi a puru ṅwòhe cè, sùpyire ti nte yii à ti cēge mà li ta ti nye a yaaga pyi mē, yii mpyi na si ṅēe lire pyi mē.

⁸ Supyaṅi Jyaṅi ká kyaa maha kyaa jwo mà yyaha tíi ná canṅṅke e ke, li si n-jà n-tòro lire na mē.»

*Yesu à cyenkwugofoo cùṅṅ canṅṅke e
(Marika 3.1-6; Luka 6.6-11)*

⁹ Lire kántugo Yesu à yíri wani, maa ṅkàre kuru cyage shiin Kile Jwumpe kàlambage e.

¹⁰ Lir'à nàṅi wà ta wani ná cyenkwuge e. Ka pi i Yesu pyi: «Mà sùpya cùṅṅ canṅṅke e, tá lir'à yaa ná mpyi i§?» Kaṅṅṅ pi mpyi na ṅcaa ná kuru yibige e, si nta tìgire cyán Yesu na.

¹¹ Ka Yesu si pi pyi: «Jofoo u nye yii shwòhòl'e, ná mpà niṅkin na nye u á, ka uru mpàṅi si ṅcwo wyige e mà bê ná canṅṅke e, urufoo sí ṅēe u yaha wwùmbaa ye?

¹² Yii nye a li cè na sùpyaṅi tàyéreg'à pēe mpàṅi woge na sèe sèl'e mà? Yii li cè, mà tàanna ná Kile Saliyaṅi i, kacēnni mpyiṅ'à ṅwò canṅṅke e.»

¹³ Nye u à kwò puru na ke, maa jwo cyenkwugefol'á: «Ma cyēge sànhana.» U à ku sànhana ke, ka ku u ṅcùṅṅ ku sanṅke fiige.

¹⁴ Nye Farizheenbii pi mpyi wani ke, ka pire si fwor'a kàr'a sà piye taanna Yesu boṅkanni na.

Kile báarapyiṅi niṅcwònròṅi u nye Yesu

¹⁵ Yesu à pa yire cè ke, maa yíri kuru cyage e, u niṅkareṅi, shinṅyahara mpyi a taha u fye e, ka u u yampii puni cùṅṅ.

¹⁶ Maa yi jwo a waha pi á na pi àha sùpya yaha u yi cè mē.

¹⁷ Lire pyiṅkanni na, Kile tūnntunṅi Ezayi jwump'à fūṅṅ, u mpyi a jwo:

¹⁸ «Kile à jwo:

“Mii báarapyiṅi u nye ṅge, mii à u cwònrò.

U kan'à waha mii na sèl'e, u kapyiṅkil'à táan mii á mú.

Mii sí na Munaani pyi li tēn u e,

u sí raa supyishiṅi sanṅi leni kuni nintiini i.

¹⁹ U si raa jwumò òrili ná wà e mē, u si raa sēre wà na mē.

Wà si u jwunyahama lógo sùpyire tabinniṅi i mē.

²⁰ Ali kaṅkyaange, u si ku kebe mē,

fūkinaṅi u nye na tafuguyo caa ke, u si uru fūgo mē.

U sí n-kwòro pur'e,

fo si ntūṅi kuni le sùpyire puni taan.

²¹ Supyishiṅi puni sí n-pa pi sòṅṅore taha u na*.”»

† 12:2 Mà tàanna ná Farizheenbii sòṅṅṅkanni i, mu aha sùma kwòṅ ná cyēge e, mu à báara pyi. Lire e pi à Yesu cyelempyiibii cēge na pi à báara pyi canṅṅke (Ekizodi 34.21). ‡ 12:7 Oze 6.6 § 12:10 Farizheenbii u sòṅṅṅkanni i, shinṅi u nye na múnaa tawwuyo caa ke, uru kanni wà sí n-jà n-tēge canṅṅke. * 12:21 Ezayi 42.1-4

*Pyiŋkanni na Yesu maha jínabii kòre ke
(Marika 3.22-30; Luka 11.14-23)*

²² Nye lire kàntugo, ka pi i mpa ná jínacyanŋi w'e Yesu á. Uru nàŋi mpyi na jaa me, maa mpyi búbu. Ka Yesu si u cùuŋo u à jà na yu maa jaa.

²³ Ka li i sùpyire puni bilibili fo pi na piye yíbili maa ŋko: «Taha Dawuda Tuluge Shin bà u nye ŋge nàŋi me?»

²⁴ Nye Farizhɛɛnbil'à yire lógo ke, ka pi i jwo: «ŋge nàŋi nye a sù na jínabii kòre na yige pifeebil'e ná fànhe kabɛr'e, jínabii nùŋufoonŋi Belizebuli woge kàntugo na me!»

²⁵ Ná Yesu sí mpyi a pi funzɔnŋɔre cè, ka u u jwo pi á: «Kìre maha kìre li nye na liye tùnni ke, lire maha mpa jya. Kànhe ŋkemu, lire nye me pyenge ŋkemu shiin ká yíri piye kurugo ke, kuru maha mpa jya mú.

²⁶ Sitaanniŋi ká a u báarapyiibii kòre, u na uye tùnni. Lire ká mpyi, u saanre sù n-kwò mà?

²⁷ Yii aha jwo na mii na jínabii kòre na yige pifeebil'e ná jínabii nùŋufoonŋi Belizebuli fànhe e, lire sannii i ke, yii shiinbii pi nye na pi kòre ke, ná jofoo u fànhe e pire maha pi kòre ye? Yii shiinbii yabilimpíi pi sí jwumpe pyi pu cwo yii nŋ'i.

²⁸ Nka yii li cè na mii na jínabii kòre na yige pifeebil'e ná Kile Munaani fànhe e, lir'à li cyêe na Kile Saanre à nò yii na mà kwò.

²⁹ Wà sù n-jà n-nyè fànhaŋyahagafoo bage e, si u yaayi lwó, ná u nye a bage foo pwɔ a cyán maa nta a jyè mà ye. Urufoo ká jà a u pwɔ a cyán, lire e u maha jà a bage yaayi pyi u jɛɛmpe.

Sùpyanŋi sí n-yíbe u jwɔjwumpe kurugo

³⁰ Shinŋi u nye u nye ná mii i me, urufoo nye mii zàmpɛn, ŋgemu u nye u nye na mii tère na sùpyire wàa tiye na me, urufoo na ti nùŋo kyáŋge.

³¹ Lire kurugo mii sí yi jwo yii á: kapegigii shinŋi puni ná Kile mɛkɛɛge jwumpe puni sí n-jà yàfa sùpyire na. Nka ŋgemu ká Kile Munaani mege kèɛge ke, lire sí n-sii yàfa urufoo na me.

³² Wà ha jwumpime jwo Supyanŋi Jyanŋi na, lire sí yàfa urufoo na. Nka ŋgemu ká jwumpime jwo Kile Munaani na ke, lire kapiini sù yàfa urufoo na ŋge tìŋi i me, li mú sí yàfa urufoo na tìŋi nimpanŋi i me.

(Luka 6.43-45)

³³ Cige ká jwɔ, ku maha yasere niŋcenne pyi. Cige ká mpyi ku nye a jwɔ me, ku nye na yasere niŋcenne pyi me. Cige shinŋi maha jɔcè ku yasere cyè kurugo.

³⁴ Yii màcwɔn fiige sùpyiibii! Mà pege yaha yii funŋ'i, yii sù n-sii n-jà jwɔŋcɛnmɛ jwo me. Sùpyanŋi zòmbilin'à jì ndemu na ke, lire u jwɔge maha yu.

³⁵ ŋgemu u zò u à jwɔ ke, uru maha jwɔŋcɛnmpe yu. ŋgemu u nye ná zòmpi i ke, uru maha jwumpimpe yu.

³⁶ Mii sí yi jwo yii á, canŋke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiŋkil'e ke, jwumɔ maha jwumɔ sùpyir'à jwo, ná pu nye laaga baa ke, Kile sí ti yíbe puru puni na.

³⁷ Shin maha shin jwɔjwumɔ kurugo, Kile sí n-jwo na u à tíi, lire nye me u à cèɛge.»

*Yesu tayyéreg'à fànha tò Zhonasi woge na, ŋka sùpyire nye a u jwɔmɛɛni cù me
Marika 8.11-12; Luka 11.29-32*

³⁸ Nye ka Kile Saliyanŋi cyelentiibii pìi ná Farizhɛɛnbii pìi si jwumpe lwó maa jwo: «Cyelentunŋi, wuu la naha maa kani là pyi a cyêe wuu na, ndemu li sí li cyêe na mu à fworò Kile e ke.»

³⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Mpii pi à pi, maa kàntugo wà Kile na ke, pire maha jɔcaa si kakyanhala kani là jya tapyige e. Nka nde l'à pyi Kile tùnntunŋi Zhonasi na ke, lire baare e kakyanhala kyaa saha sù n-pyi n-cyêe pi na me.

⁴⁰ Yii li cè, bà Zhonasi a canmpyaa taanre ná numpiliyi taanre pyi fyabwàhe funŋke e me, amuni Supyanŋi Jyanŋi mú sí canmpyaa taanre ná numpiliyi taanre pyi fanŋke e.

41 Canŋke Kile sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná ti kapyyiŋkil'e ke, Ninive kànhe shiinbii sí n-pa n-yîri n-yyére si pire kapimpyiibii cêεε, naha na ye Zhonasi à sà Kile jwumpe jwo Ninive shiinbil'á ke, pi à pi toronkanni kêεε. Mà li ta wà na nyε naha, ŋgemu u tayyérege k'à fànha tò Zhonasi woge na ke, pire kapimpyiibii sí nyε a nɛn'a pi toronkanni kêεε mε.

42 Kuru canŋke, saancwoŋi u mpyi Sheba kîni jùŋɔ na ke, uru mú sí n-pa n-yîri n-yyére si pire kapimpyiibii cêεε, naha na ye uru saancwoŋi mpyi a yîri dijyεŋi jùŋke kà na, mà sà saanŋi Solomani yákilifente jwumpe lógo. Mà li ta wà na nyε naha, ŋgemu u yákili u à pèe Solomani wuŋi na ke, pi sí nyε a nɛn'a lógo uru jwɔ na mε.

(Luka 11.24-26)

43 Jína ká fworu sùpya e, u maha sà jaara síwage yyaha kurugo maa tatεεŋε cya. U aha mpyi u nyε a kà ta mε,

44 u maha jwo “Mii sí nûru raa wà na tayirige e.” Nyε u aha nûr'a pa urufoo ta bawaga fiige, ŋkemu k'à pwó, maa ku funŋke bégel'a jwɔ ke,

45 u maha nûr'a kâr'a sà jínahii baashuunni lwó a bâra uye na, mpîi pi à pi mà tòro u yabiliŋi na ke, maha mpa jyè urufol'e. Lire ká mpyi, urufoo pyiŋkanni nivɔnn'a sì nâar'a pi mà tòro niŋyeeeni na. Amuni pire kapimpyiibii wuuni mú sí n-pyi.»

Mpii pi nyε Yesu nuŋi ná Yesu cìnmpyiibii ke

(Marika 3.31-35; Luka 8.19-21)

46 Mà Yesu yaha puru jwumpe na ná sùpyire e, u nuŋi ná u cìnmpyiibil'á pa yyére cyínni na, maa jcaa si jwo ná u e. [

47 Ka wà si Yesu yyere maa jwo: «Mu nuŋi ná mu cìnmpyiibii naha cyínni na, pi naha na mu kyaa pyi.»]

48 Ka Yesu si urufoo pyi: «Mpire pi nyε mii nuŋi ná mii cìnmpyiibii ye?»

49 U à puru jwo ke, maa cyεge sàŋha u cyelempyiibii kàmpanŋke na, maa jwo: «Mii nuŋi ná mii cìnmpyiibii pi nyε mpîi.

50 Yii li cè na mii Tuŋi u nyε niŋyiŋi na ke, ŋge u nyε na uru jyii wuuni pyi ke, uru u nyε mii cìnmpworoŋi ná mii nuŋi.»

13

Nεεnugunji bàtaage

(Marika 4.1-20; Luka 8.4-15)

1 Kuru canŋke yabiliŋi i, Yesu à fworu bage e maa ŋkâr'a sà ntèen banj jwɔge na.

2 Ka shinjyahara si mpa bínni u taan, li nyε a pa jwɔ mε, ka u u jyè a téen bakwɔge k'e lwòhe jwŋ'i, ka sùpyire si yyére kùmpoge na.

3 Ka u u ti kâla kariii niŋyahagii na ná bàtaayi'i.

4 U à jwo: «Nεεnugunji wà u ná fwor'a kàre jεεmε tanuguge e. Mà u yaha u u sùmashiŋi wàa fini fiige, wà à cwo kuni jwɔge na, ka sanjcyεεnre si mpa uru jò.

5 Ka wà tacwugo si mpa bê ná kafaafoge e, pworo niŋyahara mpyi kuru cyage e mε. Ka uru si fyîn wahawaha, naha na ye u mpyi a jyè jùŋke e sèl'e mε.

6 Nyε canŋk'á pa fworu ke, ka yifyinre si fâan maa waha, ndìre kuunji na.

7 Ka wà tacwugo si mpa bê ŋgurotaha na, ka ŋgure si yîr'a uru cû.

8 Nka wà tacwug'á pa bê ná jùŋke niŋcεnŋke e, maa fyîn, maa lyε, maa se. Sùmáaire tà à sùmápyaŋi se mà nɔ ŋkuu ŋkuu (100) na, tà mpyi beetaanre taanre (60) tà mpyi bejjaaga ná ke ke.

9 Ŋgemu la ká mpyi si kariii yyaha cè ke, urufoo u u niŋyigigii cyán sèl'e.»

10 Ka Yesu cyelempyiibii si file u na, maa u yíbe: «Naha na mu nyε na bàtaayi yu sùpyir'á ye?»

11 Ka Yesu si pi pyi: «Karigii cyi à yyaha tíi ná Kile Saanre e, ná cyi à ŋwòhɔ ke, yii á cyire jncèŋ'á kan, u sí nyε a kan sùpyire sannt'á mε.

¹² Naha kurugo ye ngemu u à yaaga cè ke, là sí n-bâra urufoo u tacenke na sèl'e. Nka ngemu u nyε u nyε a yaaga cè mε, urufoo bá na sônñi na ur'à nimbileni ndemu cè ke, lire sí n-shwɔ urufoo na.

¹³ Lire kurugo mii na bàtaayi yu pi á, naha na ye pi nyiigil'à cwôro, nka pi nyε na naa mε, ningyigigii na nyε pi á, nka pi nyε na núru mε, pi nyε na kariii yyaha cini mε.

¹⁴ Kile túnntunñi Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo ke, pur'à fûnñɔ pi kâmpañke na. U mpyi a jwo:

“Yii sí raa núru, nka yii sí raa yafyin yyaha cini mε.

Yii nyiigii sí n-cwôro nka yii sí raa yafyin naa mε.

¹⁵ Yii li cè, nte sùpyire ningyigigil'à waha,
pi à pi ningyigigii tò, maa pi nyiigii tò,
bà pi si mpyi pi àha raa naa s'a núru mε,
pi yákilibii mú ká raa kariii yyaha cini mε.

Naha kurugo ye pi la nyε sí núru mpa mii yyére, mii i pi shwɔ mε*.”

¹⁶ Nka yii pi ke, yii wuun'à jwɔ, naha na ye yii na naa yii nyiigil'e, maa núru yii ningyigigil'e.

¹⁷ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, nde yii à nya maa ndemu lógo ke, Kile túnntunmii nijyahamii ná Kile jwɔmεεcuvée nijyahamii la mpyi si lire nya, si li lógo. Nka pi nyε a jà a li nya, maa li lógo mε.

¹⁸ Nyε kuru bàtaage k'à jwo mà yyaha tí ná jεεnugunji i ke, yii ku jwɔhe lógo.

¹⁹ Kuni jwɔge na, sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyε mu à jwo shinñi u à Kile Saanre kani jwumpe lógo, maa mpyi u nyε a pu yyaha cè mε, ka Sitaanninji si mpa pu wwû u funñ'i ke.

²⁰ Kafaafoge jun'i sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyε mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo maa ntíl'a jεε pu na ná funntange e ke.

²¹ Nka pu nyε a jà a ndire le t'e mε, ti jwɔmεeni kèngemε nyε a pen mε. Kawaa, lire nyε mε yyefugo kyaa ká ti ta Kile jwumpe kurugo, ti maha fwordo Kile kuni i.

²² Ngure shwɔhɔl'e sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyε mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, ka dijnyenji karigii funmpεenre ná nàfuunji lage si pu cwônɔ, pu nyε a jà a yasere pyi mε.

²³ Nñke njcennke na sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyε mu à jwo sùpyire ti nyε na Kile jwumpe núru maa pu yyaha cini ke. Tire sùpyire na nyε sùmasenje fiige, sùmacire tà à sùmanji se mà nɔ nkuu nkuu (100) na, ka tà si se mà nɔ beetaanre taanre (60) na, ka tà si se mà nɔ benjaaga ná ke ke na.»

Nyèpege bàtaage

²⁴ Nyε Yesu à nùr'a bàtaage kà jwo pi á na: «Kile Saanre à fwordo nde kani kurugo: faapyinji wà à sùmashi njcennε nùgo u kerεge e.

²⁵ Mà sùpyire yaha nɔmpe na numpilage e, u zàmpennji wà à pa nyèpege kà shi wà kerεge e maa nùr'a kàre.

²⁶ Nyε ka ku ná sùmanji si fyîn maa lye sijcyan.

²⁷ Kerεge foo báarapyiibil'à sà kerεge ta amuni ke, ka pi i sà u pyi “Nùjufoonji, sùmashinji mu mpyi a nùgo ma kerεge e ke, taha u bà mpyi a jwɔ mε? Nyèpege sí ku wá kerεge e ke, taa kur'à yîri ke?”

²⁸ Ka kerεge foo si jwo “Mii zàmpennji wà u à nke báarapege pyi amε.” Ka báarapyiibii si u pyi “Mu la nyε wuu u sà ku kòng'a wwû sùmanji shwɔhɔl'e là?”

²⁹ Ka kerεge foo si jwo “Yii ku yaha wani, lire baare e, ku takònge e yii sí raa sùmanji kònge ná k'e.

* 13:15 Ezayi 6.9-10

³⁰ Yii ku ná sùmanji yaha u a lyεge sɔncyan, sùmakwɔngigii ká nɔ, mii sí yi jwo sùmakwɔnbil'á pi i kuru nyèpege kwɔn a yige sùmanji i, pi pwɔ pwɔ pi i ku súugo fɔlɔ, pi i nta a sùmanji kwɔn a le na bwùnni i.»

*Kile Saanre maha sù nimbilere maa mpêre
(Marika 4.30-34; Luka 13.18-21)*

³¹ Nyε Yesu à núr'a bàtaage kà jwo pi á. U à jwo: «Kile Saanre na nyε mu à jwo mutaridi cige pyà nàni wà à ngemu nùgo u cikɔge e ke.

³² Kuru cige pyàni'á yílege cire sannte puni wunji na. Nka u aha nùgo, u maha fyîn maa mpyi cibwɔhɔ mà tɔro kanyεge yawyεεre puni taan, fo sɔncyεenre maha ti shèere yaa ku nkényi i.»

³³ U à núr'a bàtaage kà jwo pi á na: «Kile Saanre na nyε mu à jwo bwúuruŋi yírigeyirige yaani. Ceewe ká li nimbilere le farini mbyimε nijyaham'i mà cwɔnhɔ, li maha puru mbyimpe nijcwɔnhɔmpe puni yirige.»

³⁴ Nyε Yesu à puru jwumpe puni jwo bàtaay'i sùpyir'á. Bàtaayi jwumpe baare e, u mpyi na paberε yu ná t'e mε.

³⁵ Lire e jwumpe Kile tūntunŋi mpyi a jwo ke, pur'à fūnŋɔ, u mpyi a jwo: «Bàtaayi mii sí raa yu pi á, karigii cyi à ŋwɔhɔ fo diŋyεŋi tasiige e ke, cyire mii sí raa yu pi á†.»

Yesu à nyèpege bàtaage ŋwɔhe jwo

³⁶ Nyε Yesu à kwɔ puru jwumpe na ke, maa jyè bage e, ka u cyelempyiibii si file u na, maa jwo: «Bàtaage mu à jwo mà yyaha tí ná nyèpege e sùmanji shwɔhɔl'e ke, kuru yyaha jwo wuu á.»

³⁷ Ka u u pi pyi: «Sùmashiŋi nijcεnŋi nùgufoonji u nyε Supyaŋi Jyaŋi.

³⁸ Kerεge e sùmashiŋi nijcεnŋi'á nùgo ke, kuru ku nyε diŋyεŋi. Sùmashiŋi nijcεnŋi u nyε mp̄ii pi à jεε Kile Saanre na ke, nyèpege ku nyε Sitaanniŋi fyèŋwɔhɔshiiŋbii.

³⁹ Zàmpεnŋi u à nyèpege wà sùmanji shwɔhɔl'e ke, uru u nyε Sitaanniŋi. Sùmakwɔnre ti nyε diŋyεŋi tèekwooni, sùmakwɔnbii pi nyε Kile mèlekεεbii.

⁴⁰ Pyiŋkanni na nyèpege maha ŋkɔng'a wwù sùmanji shwɔhɔl'e maa ku súugo ke, amuni li mú sí n-pyi diŋyεŋi tèekwooni.

⁴¹ Kuru canŋke Supyaŋi Jyaŋi sí u mèlekεεbii tun. Yaaga maha yaaga ku nyε na sùpyire ŋùŋɔ kyáŋge Kile na, ná mp̄ii pi maha Kile Saliyaŋi kèεge ke, pi sí pire puni cwɔnɔ n-yige Kile Saanre e,

⁴² si ŋgà nafugombaage e. Wani pi sí raa mεε súu s'a ŋkyànhigii kùru.

⁴³ Nka mp̄ii pi à Kile ŋwɔmεeni cù ke, pire sí raa bèεnmpe yige canŋa nyii fiige pi Tunji Saanre e. Ngemu la ká mpyi si kariii yyaha cè ke, urufoo u u niŋyigigii cyán sèl'e.»

Nàfuuŋi niŋwɔhɔŋi ná kóonŋi kani

⁴⁴ Kile Saanre na nyε sahanŋi mu à jwo nàfuu ŋgemu u à ŋwɔhɔ kerεge k'e ke. Nàni wà à sà fworu uru nàfuuŋi na taŋwɔhɔge e, maa u yal'a ŋwɔhɔ sahanŋi. U funntanga wunji, maa ŋkàr'a sà u cyeyaayi puni pèr'a tèg'a kuru kerεge shwɔ.

⁴⁵ Kile Saanre à fworu nde kani kurugo: cwɔhɔŋi wà u mpyi na kóon nisinanŋa caa.

⁴⁶ U à kóonbile lonŋara wu nya ke, maa ŋkàr'a sà u cyeyaayi puni pèrε, maa li shwɔ.

Nde li sí n-pyi diŋyεŋi tèekwooni i ke

⁴⁷ Kile Saanre à fworu nde kani kurugo: fyacuumpii p̄ii mpyi a cwò wà lwɔhe e, ka uru cwòŋi si fyaabii shiŋi puni cù.

⁴⁸ U à ŋi ke, ka pi i u dir'a yige kùmpoge na, maa ntèen maa fyaabii nijcεnmp̄ii cwɔnɔr'a le yalenŋe e, maa tòn baa wuubii wà.

† 13:35 Zaburu 78.2

49 Nye amuni li mú sí n-pyi dijnyenji tèekwooni i. Kile mèlekεεbii sí shinpiibii cwəonrə si ngwû shincenmpil'e,

50 si pi wà nafugombaage e. Wani pi sí raa mεε súu s'a nkyànhigii kùru.

51 Yesu à puru jwo ke, maa u cyelempyiibii yíbe na pi à mpe jwumpe lógo la? Ka pi i jwo: «Ɖon, wuu à pu lógo.»

52 Ka Yesu si jwo: «Kile Saliyanji cyelentuŋi cye k'à le mà yyaha tí ná Kile Saanre e ke, uru maha kàla nivəonŋə ta maha bâra nijnyenji na maha yaha uye e, mu à jwo nàfuyunŋə na yige na ŋkaan.»

*Yesu kànze shiinbil'à cyé u na
(Marika 6.1-6; Luka 4.16-30)*

53 Yesu à kwə puru jwumpe na ke, maa yîri wani,

54 maa ŋkàre u tukanhe na. U à nə wani ke, maa jyè pi Kile Jwumpe kàlambage e, maa sùpyire kàlali. U kàlanji pyinŋkanni mpyi a sùpyire kàkyanhala fo pi na ŋko: «Di u à pyi maa mpyi yákilifoo ye? Di u à pyi maa kakyanhala karigii pyi ye?»

55 Taha cíkyanganji tooyo wunji bà u nyε u wi mε? Taha u nuŋi bà u nyε Mariyama mε? U cìnmpyiibii bà pi nyε Yakuba ná Yusufu ná Simə ná Zhude mà?

56 U ná pùcəribii pi nyε nu na ke, pire nyε naha ná wuu e mà? Di u s'à pyi maa jà na jcyii karigii pyi ye?»

57 Nyε tire səŋŋə'á pi pyi pi à jùŋə tugo Yesu na. Ka Yesu si jwumpe lwó maa jwo pi á: «Kile tūntunŋə maha le njire e cyeyi puni i fo u tukanhe ná u tupyenge ye!»

58 Nyε pi dánabaare kurugo, Yesu nyε a kakyanhala karii nijnyahagii pyi wani mε.

14

*Yuhana Batizelipyinji kwùŋkanni
(Marika 6.14-29; Luka 9.7-9)*

1 Nyε saanji Erədi à pa a Yesu shenre núru ke,

2 maa jwo u báarapyiibil'á: «Yuhana Batizelipyinji wi, u à jè à fworə kwùŋi i, lire kurugo u à jà na kakyanhala karigii pyi amε.»

3-4 Yii li cè na Erədi mpyi a u sɿŋɿŋi Filipi cwonji kwəŋ a lwó mà pyi u cwo. Uru ceenji mεge na mpyi Erədiyadi. Lire e ka Yuhana si yi jwo Erədi á na u nyε a yaa u u sɿŋɿŋi cwonji shwə u na mε. Ka puru jwumpe si waha Erədi na, ka u u pi pyi pi à Yuhana cú a pwə a le kəsunji i.

5 Erədi la mpyi si Yuhana bə, ŋka u mpyi na fyáge Yahutuubii yyaha na, jaha na ye pi puni mpyi a li cè na Yuhana na nyε Kile tūntunŋə.

6 Nyε Erədi canzeg'à pa mâhana a nə lire yyeeni ke, ka u u pìi yyere maa kataan pyi. Nyε mà pi yaha lire kataanni na, Erədiyadi pworon'á pa a ŋkwəhəli shinyyerebii shwəhəl'e, ka lire si ntáan Erədi e,

7 fo u à kâa pùcwon'á na u aha yaaga maha yaaga jáare ur'á ke, kuru sí n-kan u á.

8 Ka pùcwonji nuŋi si jwo a kan pùcwon'á na u sà jwo saan'á na u Yuhana Batizelipyinji jùŋke kwəŋ a le ŋkunan'i, u pa ŋkan ur'á.

9 Ka puru jwumpe si saanji yyahe pyi k'à tanha. Ŋka u mpyi na sɿ n-jà n-cyé mε, jaha na ye u mpyi a kâa u shinyyerebii nyii na. Nyε ka u u pìi pyi pi sà Yuhana jùŋke kwəŋ kəsunji i pi pa ŋkan pùcwon'á.

10 Nyε ka pi i Yuhana jùŋke kwəŋ

11 mà le ŋkunan'i, mà kan pùcwon'á, ka u u ku kan u nuŋ'á.

12 Nyε lir'á pyi ke, ka Yuhana cyelempyiibii si mpa u buwunji lwó mà sà ntò, maa sà u sànge wyi Yesu á.

*Yesu à shiin kampwəhii kanŋkuro jwə cya
(Marika 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)*

¹³ Nye Yesu à puru jwumpe lógo ke, maa yîri kuru cyage e, maa jyè bakwóoge k'e, mà kàre sige funŋke e. Sùpyir'à pa u saha cè ke, maa fworó pi kànyi i, maa ŋkàre u fye e tóore na.

¹⁴ Yesu à fworó bakwóoge e mà pi nya pi à nyaha sèl'e ke, ka pi jùnaare si u ta sèl'e, yampii pi mpyi tire sùpyire shwòhòl'e ke, ka u u pire cùuŋò.

¹⁵ Nye yàkonk'à pa nò ke, ka u cyelempyiibii si file u na maa jwo: «Cyelempyiibii! Sige funŋke e wuu nye, canŋke s'à kwò a kwò. Sùpyire cye yaha bà ti si mpyi si sà jyi shwò jwòkurugo kànyi i mε.»

¹⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Lire nye a pi kakarala kwò mε, yii yabilimpii pi pi kan pi lyí.»

¹⁷ Ka pi i u pyi: «Bwúuru jùnyò kanŋkuro ná fyapya shuunni kanna cyi naha wuu juy'i.»

¹⁸ Ka u u pi pyi: «Yii a ma ná y'e.»

¹⁹ Nye pi à pa ná y'e ke, ka u u sùpyire pyi t'à tèn nyege juy'i. Pi à tènna kwò ke, ka u u bwúuru jùnyò kanŋkuruyi ná cyire fyapyaagii shuunniŋi lwó, maa yyahe yîrige ninyiŋi i, maa fwù kan Kile á yi kyaa na. Maa bwúuruŋi kwòŋ kwòŋ a kan u cyelempyiibil'á, pi à kan sùpyir'á.

²⁰ Sùpyire ti mpyi wani ke, tire pun'à lyí a tìn. Ka pi i ŋkwò maa shàhii ke ná shuunni jí jyi paanyi na.

²¹ Pire lyilyibil'e, nambaabii kanni mpyi a shiin kampwòhii kanŋkuro (5.000) kwò, cyeebii ná nàŋkopyire nye a tòrò mε.

Yesu à jaara lwòhe juy'i

(Marika 6.45-52; Yuhana 6.16-21)

²² Nye lire jwòhò na, mà Yesu yaha u u sùpyire cye yare, u à u cyelempyiibii pyi pi à jyè bakwóoge e, maa baŋi jyiile u yyaha na.

²³ Nye Yesu à ti cye yaha ke, maa ŋkàr'a sà Kile jáare ŋaŋke kà na, u kanni. U à kwòro wani fo mà pa nò yàkonke na.

²⁴ Nye bakwóoge e cyelempyiibii mpyi na baŋi jyiile ke, lir'à kuru ta ku u byanhare lwòhe niŋke na. Ka kafεεge si wá na fwu na lwòhe tère na bakwóoge ŋòŋi na wàa kàmpaŋyi puni na.

²⁵ Nye numpilag'à pa lyε ke, ka Yesu si yîri na jaare na ŋkèεge pi fye e lwòhe juy'i.

²⁶ Cyelempyiibil'à u nimpaŋi nya lwòhe juy'i ke, maa fyá sèl'e fo na jcyéenni maa jwo: «Buŋi wà fwòŋgò ku nye ŋke!» Mà pi fyagara wuubii yaha, pi mpyi na kwuuyi wàa.

²⁷ Mà pi yaha pur'e, ka Yesu si ntíl'a jwumpe lwó maa pi pyi: «Yii yákilibii tìŋε, yii àha vyá mε, mii wi.»

²⁸ Ka Pyeri si jwo: «Kampyi mu u nye u wi, na yaha si jaara lwòhe juy'i, si ma jùŋò bê.»

²⁹ Ka Yesu si u pyi: «Ta ma.» Ka u u fworó bakwóoge e na jaare na Yesu jùŋò bēni lwòhe juy'i.

³⁰ Ŋka u à pa kafεεge nya k'à pēe maa fyá ke, ka u u li jwò cù na ntíri lwòhe jwòh'i, maa ŋkwúuli: «Kafoŋi, na shwò!»

³¹ Ka Yesu si ntíl'a cyεge sàŋha, maa u cù maa jwo: «Mu dányan'à cyére de! Naha na mu nye a funŋke pyi niŋkin mà yε?» ³² Ka Yesu ná Pyeri si jyè bakwóoge e, ka kafεεge si ntíl'a yyére.

³³ Nye lir'à pyi ke, mpyi pi mpyi bakwóoge e ke, ka pire si niŋkure sín Yesu á maa jwo: «Nàkaana baa, Kile Jyanji u nye mu.»

Yesu à yamii cùuŋò Zhenεzarεti kàmpaŋyi na

(Marika 6.53-56)

³⁴ Nye Yesu ná u cyelempyiibil'à baŋi jyiile ke, maa jyè Zhenεzarεti kùluni i.

³⁵ Kuru cyage shiinbii mpyi a Yesu cè, lire e pi à Yesu mpaŋi jwo puru màhampe puni i. Ka sùpyire si wá na ma ná yampii shinji puni i Yesu á.

³⁶ Pi mpyi na Yesu jáare na u pire yaha pi i bwòn u vâanntinŋke zhwòore na kanna. Yampii pi mpyi maha bwùun u na ke, pire puni mpyi maha ñcùunji.

15

Karigii cyi ñye na wuu ñwóre Kile yyahe taan ke (Marika 7.1-23)

¹ Ñye canŋka Farizheenbii pìi ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii pìl'à yîri Zheruzalemu kànhe e mà pa Yesu yyére, maa u yíbe:

² «Ñaha na mu cyelempyiibii ñye na wuu tulyeyi làdaabii karigii leni ñjire e mà ye? Ñaha na pi aha a si raa lyî, pi ñye na pi cyeyi jyîi mà tàanna ná pire làdaabil'e mà ye*?»

³ Ka Yesu si pi pyi: «Ñaha na yii à kântugo wà Kile ton'á, maa ntaha làdaabii fye e ye?»

⁴ Yii li cè na Kile à jwo “Ma tunji ná ma nuŋi pèe†. Ngemu ká jwumpime jwo a wà u tunji, lire ñye me u nuŋi na ke, urufoo sí n-bò‡.”

⁵ Ñka yii pi ke, yii maha yi yu sùpyir'á na “Wà ha jà a jwo u sifeebil'á na yaayi uru mpyi a yaa u tèg'a pi tège ke, na ur'à yire kan Kile á mà kwò,

⁶ na urufoo méé ká mpyi u ñye na yaaga kaan u sifeebil'á sahaŋki me, na tapege ñye yire e me.” Mà tàanna ná lire e, yii à kântugo wà Kile jwump'á, maa ntaha yii làdaabii fye e.

⁷ Yii pi à fyinme tò wwomò na ke! Kile tûntunŋi Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo yii kyaa na ke, pur'à sàa pyi sèe. U mpyi a jwo na

⁸ “Kile à jwo ‘Nte sùpyire na mii père ñwòyi i kanna, mà li ta pi zòompìi laag'à tòn mii na.

⁹ Pi na mii père tawage e, ñaha na ye kàlaŋi pi ñye na ñkaan ke, ur'à lwó a pwò sùpyire làdaabii kanni na§.’ ”»

¹⁰ Puru ñwòhò na, Yesu à sùpyire yyere maa jwo t'á: «Yii ñiŋgyigigii père, yii raa núru sèl'e.

¹¹ Yaaga maha yaaga ku ñye na jyè sùpyaŋi ñwòge e ke, kuru kà ñye na jà a u ñwòhò me. Ñka nje yi ñye na fwore sùpyaŋi ñwòge e ke, yire yi maha jà a u ñwòhò.»

¹² Ñye Yesu à puru jwo ke, ka u cyelempyiibii si file u na maa jwo: «Mu ñye a cè na mu jwump'á waha Farizheenbii na mà?»

¹³ Ka Yesu si pi pyi: «Cige maha cige ku ñye ku ñye a cenme mii Tunji ñiŋyi wuŋi cye kurugo me, yire puni sí n-kò n-wà.

¹⁴ Yii Farizheenbii yaha wani, fyinmii pi à fyinmii yyaha cû. Fyin ká u fyinŋe kàbii cû, pi mú shuunniŋi sí n-tíge wyige k'e.»

¹⁵ Ka Pyeri si jwo: «Puru jwumpe ñwòhe jwo wuu á.»

¹⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Yii yabilimpìi, ali nume yákilitan ñye yii á mà? Mpe mii na yu ke, yii ñye na puru núru mà?

¹⁷ Yii ñye a li cè na yaaga maha yaaga ku maha jyè sùpyaŋi ñwòge e ke, na u yaceni i kuru maha ñkàre, u aha shà yaare e, k'a sì fworo mà?

¹⁸ Ñka nje yi ñye na fwore sùpyaŋi ñwòge e ke, u zòŋi i yire maha fwore, yire mú sí yi maha u ñwòhò Kile á.

¹⁹ Yii li cè na sùpyaŋi zòŋi i sòŋŋopeere maha fwore, mu à jwo: supyibuuni ná jacwòore ná silege baa karigii ná ñaŋkaage ná kafinare ná jwoore.

²⁰ Cyire karigii cyi maha sùpyaŋi ñwóre Kile á. Lire baare e mà yalyige lyî cyeyi ñjyimbaa, lire ñye na jìn'a sùpya ñwòhò me.»

* **15:2** Yahutuubii n'a mpyi na sí raa lyî, pi mpyi maha pi cyeyi jyè jyinŋkanni là na maa sòŋŋi na lire jyinŋkanni maha pire fininŋe Kile á. Mà tàanna ná Ekizodi 30.18-21 i, Kile sáragawwuubii kanni pi mpyi a yaa pi a lire pyi, ñka Farizheenbil'á jwo na shin maha shin u ñye na Kileŋarege pyi ke, na pire pun'à yaa ná l'e. † **15:4** Ekizodi 20.12; Duterenomu 5.16

‡ **15:4** Ekizodi 21.17; Levitiki 20.9 § **15:9** Ezayi 29.13

*Supyishinji sanji cwoŋi wà à dá Yesu na
(Marika 7.24-30)*

²¹ Ka Yesu si yîri wani mà kàre Tiri ná Sidon kànyi kàmpanŋke na.

²² Mà pi yaha wani, Kana shiinbii cwoŋi* wà à pa Yesu á, maa jwo fànha na: «Kafoonji! Dawuda Tuluge Shinji! Nùñaara ta na na, maa sà na pworonji kàanmucya. Jínanji wà u wá a u tɛɛnmɛ pɛn.»

²³ Yesu nyɛ a nɛn'a u nɔwɔ shwɔ mɛ. Ka cyelempyiibii si jwo Yesu á: «Ŋge ceenji cye yaha, naha na ye u na ŋkwúuli wuu nɔwɔh'i.»

²⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Izirayeli shiinbii kanni mɛɛ na Kile à mii tun, pire mpiimu pi nyɛ mpàa nimpinnimii fiige ke.»

²⁵ Nka lire ná li wuuni mú i, ceen'á pa ninjkure sín Yesu taan maa jwo: «Kafoonji! Cye le na á.»

²⁶ Ka Yesu si jwo: «Mà nàŋkopyire yalyire lwó a wà pwunmpyir'á†, lire nyɛ a nɔwɔ mɛ.»

²⁷ Ka ceenji si jwo: «Kafoonji, yire nyɛ sɛɛ, nka pyengefoo ká a lyí, njyìpaanre ti maha nɔcwɔ nìŋke na ke, pwunmpyire maha tire lyí.»

²⁸ Nyɛ ceen'á yire jwo ke, ka Yesu si jwo: «Ceewe, nka mu naha a dá mii na dɛ! Nde mu à cya mii á ke, lire sí n-pyi mu á.» Nyɛ ka u pworonji si ntíl'a cùŋɔ.

*Yesu à shiin kampwɔhii sicyɛɛre nɔwɔ cya
(Marika 8.1-10)*

²⁹ Nyɛ lire kántugo Yesu à yîri kuru cyage e maa nka kàre Galile banji nɔwɔge na, maa dùg'a tɛɛn nɔŋke kà nɔŋ'i.

³⁰ Ka supyikurumbwɔhɔ si mpa u á. Kuru supyikurunke e, pìi mpyi a pa ná dīshiyifel'e, pìi s'á pa ná fīnmi'l'e, pìi sí nyɛ ná yatannkegeyefel'e, pìi sí nyɛ ná búbul'e, pìi sí nyɛ ná yampii shi ninyahamil'e. Pi mpyi na ma ná pire yampil'e Yesu á, ka u u pi cùŋɔ.

³¹ Li mpyi a sùpyire bilibili mà búbuubii nya pi à jà na yu, yatannkegeyifeebii sí i nɔcùŋi, dīshiyifeebii sí i naare, fīnmpii sí i naa, lire kurugo pi à Izirayeli shiinbii u Kilenji kɛɛ.

³² Nyɛ ka Yesu si u cyelempyiibii yyere maa jwo: «Ŋke supyikurunke nùñaare naha mii na, naha na ye pi canŋke taanre woge ku nyɛ naha mii taan, yalyire nyɛ pi á mɛ. Mii la nyɛ si pi cye yaha njyìmbaa mɛ, lire baare e katege sí pi fànha kwò kuni na.»

³³ Ka cyelempyiibii si jwo: «Di wuu si n-jà njyì ta naha nke síwage e, si ntège nke supyikurunke fiige nɔwɔ cya ye?»

³⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Bwúuru nùnyɔ jùuli yi wá yii nɔŋ'i ye?» Ka pi i jwo: «Bwúuru nùnyɔ baashuunni ná fyapyire ti naha wuu nɔŋ'i.»

³⁵ Ka u u sùpyire pyi t'á tɛɛn nìŋke na,

³⁶ maa bwúuru nùnyɔ baashuunni ná tire fyapyire lwó, maa fwù kan Kile á yi kyaa na, maa yi kwòn kwòn mà kan u cyelempyiibil'á, ka pire si yi táa ti na.

³⁷ Kuru supyikurunke pun'á lyí a tìn, ka pi i nkwò maa saanya baashuunni nì njyìpaanyi na.

³⁸ Pire lyilyibil'e, nambaabii kanni mpyi kampwɔhii sicyɛɛre (4.000) cyeebii ná nàŋkopyire nyɛ a tɔrɔ mɛ.

³⁹ Nyɛ lire nɔwɔhɔ na, u à ta a sùpyire cye yaha, maa jyè bakwɔage k'e, mà kàre Magadan kùluni i.

16

*Farizhɛɛnbii ná Sadusiibil'á jwo na Yesu u kyaa pyi, nde l'á li cyêe na u à fworo Kile e ke
(Marika 8.11-21; Luka 12.54-56)*

¹ Nyɛ canŋka Farizhɛɛnbii ná Sadusiibil'á file Yesu na, si u pɛɛ nɔcù, maa u pyi na u kani là pyi ndemu l'á li cyêe na u à fworo Kile e ke.

* **15:22** Nge ceen'á fworo supyishinji w'e, ŋgemu u mpyi a fyánha a pyi Izirayeli shiinbii zàmpɛnmii ke. † **15:26** Sùpyiibii pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, Yahutuubii mpyi maha pire wíi pwuun fiige.

[
² Ka Yesu si pi pyi: «Yii aha kilenji yyahe nya k'à náan̄a yàkòŋke, yii maha jwo na zànhe sì n-pa n̄n̄jaa m̄e.

³ Nyège na, yii aha kilenji yyahe nya k'à wwò, yii maha jwo na zànhe sí n-pa n̄n̄jaa. Nyè yii à jà a cyire karigii puni tèep̄ȳīŋkii cè, ka n̄aha si li ta n̄cyii cyi n̄yè na mpyi yii shwòhòl'e num̄e ke, yii n̄yè a jà a cyire cè mà yè?]

⁴ Mpii pi à pi, maa kàntugo wà Kile na ke, pire maha n̄caa si kacyele nya tapyige e. N̄ka nde l'à pyi Kile t̄n̄ntun̄ji Zhonasi na ke, lire baare e kakyanhala kyaa saha sì n-pyi n-cyèe pi na m̄e.» Nyè u à puru jwo ke, maa ȳiri pi taan mà kàre.

⁵ Lire kàntugo ka Yesu cyelempyibii si ban̄i jyiil'a kàre k̄umpoge san̄ke na. Pi à sà nò ke, ka pi i li kàanmucya mà li ta pi fun̄ŋ'à wwò, pi n̄yè a bwúuru lwó m̄e.

⁶ Ka Yesu si yi jwo pi á: «Yii a yiye kàanmucaa Farizh̄en̄bii ná Sadusiibii bwúuruŋi ȳirigeyirige yaani na.»

⁷ Ka u cyelempyibii si pi fun̄ŋi cya puru jwumpe na, maa jwo piye shwòhòl'e: «Bà wuu à pyi wuu n̄yè a pa ná bwúuru i m̄e, lire e u à mpe jwo b̄e?»

⁸ Nyè Yesu à pa pi kun̄ŋke n̄wòhe cè ke, maa jwo: «Yii dán̄iyan̄' à cyé̄e d̄e! Naha kurugo bwúuruŋi wuun' à yii fun̄ŋò wwòŋò yè?

⁹ Ali num̄e yii yákilibii sàha n̄kwò a múgo mà? Can̄ke mii à bwúuru n̄n̄ȳi kan̄kuruŋi t̄èg'a nàmbaa kampwòhii kan̄kuruŋi (5.000) n̄wò cya, ka shàhigii dán̄i n̄gemu si n̄i n̄jȳipaanyi na pi lȳn̄kwooni kàntugo ke, yii fun̄ŋ'à wwò lire na la?

¹⁰ Can̄ke mii à bwúuru n̄n̄ȳi baashuun̄ni t̄èg'a nàmbaa kampwòhii sicȳēren̄i (4.000) n̄wò cya, ka yii i n̄kwò maa saanyi n̄i n̄jȳipaanyi na pi lȳn̄kwooni kàntugo ke, taha yii fun̄ŋ'à wwò lire na mú?

¹¹ Ná yii fun̄ŋò n̄yè a wwò lire na m̄e, mii à yii pyi na yii a yiye kàanmucaa Farizh̄en̄bii ná Sadusiibii bwúuruŋi ȳirigeyirige yaani na, ka yii i wá na s̄on̄ni na bwúuru kyaa mii n̄yè na yu ke, naha na yii n̄yè a jà a puru jwumpe n̄wòhò cè mà yè?»

¹² Nyè ka cyelempyibii si li cè na bwúuruŋi ȳirigeyirige yaani na bà Yesu à jwo pi a piye kàanmucaa m̄e, n̄ka Farizh̄en̄bii ná Sadusiibii kàlan̄i kyaa li.

*Pyeri à jwo na Kile N̄n̄cwònr̄ŋi u n̄yè Yesu
 (Marika 8.27-30; Luka 9.18-21)*

¹³ Nyè Yesu à kàr'a sà nò Sezare Filipi kùluni na ke, maa u cyelempyibii ȳibe: «Jofoo s̄ùpyire n̄yè na Supyan̄i Jyan̄i s̄on̄ni yè?»

¹⁴ Ka pi i u pyi: «P̄ii wá na n̄ko na Yuhana Batizelipyiŋi u n̄yè mu, p̄ii sí i n̄ko na Kile t̄n̄ntun̄ji Eli u n̄yè mu, p̄ii sí i n̄ko na Kile t̄n̄ntun̄ji Zheremi u n̄yè mu, p̄ii mú sí i n̄ko na Kile t̄n̄ntun̄mpii san̄mpii pi à tòro ke, na uru wà u n̄yè mu.»

¹⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii de? Jofoo yii n̄yè na mii s̄on̄ni yè?»

¹⁶ Ka Simò Pyeri si jwo: «Kile N̄n̄cwònr̄ŋi u n̄yè mu, Kilen̄i n̄ȳi wun̄i Jyan̄i.»

¹⁷ Ka Yesu si u pyi: «Zhonasi jyan̄i Simò! Mu wuun' à n̄wò. Naha na yè s̄ùpya bà u à n̄ge s̄èen̄i cyèe mu na m̄e, mii Tun̄i u n̄yè n̄n̄ȳiŋi na ke, uru u à u cyèe mu na.

¹⁸ Mii sí jwo mu á, mii sí mu m̄ege le Pyeri (kuru n̄wòhe ku n̄yè kafaaga.) Mii sí kuru kafaage t̄ège na dán̄afeebii kurun̄ke n̄wòhò cyán, kw̄un̄i mú bà sì n-jà yaaga pyi kuru n̄kemu na m̄e.

¹⁹ Mii sí Kile Saanre tirikyanhigii kan mu á. Mu aha n̄cyé kyaa maha kyaa na n̄n̄ke na ke, lire mú sí n̄cyè ta u à pyi lire na n̄n̄ȳiŋi na. Mu aha n̄e kyaa maha kyaa na n̄n̄ke na ke, lire mú sí n̄e ta u à pyi lire na n̄n̄ȳiŋi na.»

²⁰ Nyè ka Yesu si yi jwo a waha cyelempyibil' á na pi àha n̄kwò yi jwo s̄ùpya á na uru u n̄yè Kile N̄n̄cwònr̄ŋi m̄e.

*Kyaage Yesu sí n-ta ke, u à kuru kyaa jwo
 (Marika 8.31-33; Luka 9.22)*

²¹ Nye mà lwó fo lire tène na, ka Yesu si wá na u cyelempyiibii kálali na fànha ki uru u kàre Zheruzalému kànhe e, si ñkyaala sèl'e kacwónribii ná Kile sáragawwuubii ñùñufeebii ná Kile Saliyañi cyelentiibii cye e. Pi sí uru bò, ñka uru kwùñi canmpyitanrewuuni, uru sí ñè.

²² Nye Yesu à puru jwo ke, ka Pyeri si u fêen ñkere na maa u cêege na: «Ma hà puru jwo me, Kafoonji! Kile u ma shwó lire na, lire fiige kà zì ma ta me.»

²³ Ka Yesu si Pyeri wíi ná ñyiñkeni i maa jwo: «Yíri na taan, Sitaanna wà we! Mu na mii ñùñó kyánge. Mu ñye na sônñi Kile ñyii wuuni na me, fo sùpyire ñyii wuuni!»

*Pyiñkanni na wuu à yaa wuu taha Supyañi Jyañi Yesu fye e ke
(Marika 8.34-9.1; Luka 9.23-27)*

²⁴ Nye ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'á: «Ñgemu la ká mpyi si ntaha mii fye e ke, urufol'à yaa u cyé u yabiliñi ñyii karigii na, u u ntèen kyaage taan u u ntaha mii fye e, pi méé ká mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na.

²⁵ Naha na ye ñgemu la ká mpyi si u ñiñjaañi yaa ñwó ke, urufoo sí ñumpanña ta me, ñka ñgemu ká kántugo wà u ñiñjaañ'á mii kurugo ke, urufoo sí ñumpanña ta.

²⁶ Naha li sí ñwó sùpyañ'á mà ma ñyii yaayi puni ta ñge diñyeñi i ñiñjaa, mu ñumpanñke si sà ñkèege ye? Sùpya sí n-jà yafyin tège u múnaani ñùñó wwû ñumpanña me.

²⁷ Yii li cè na canñka, Supyañi Jyañi sí nùru n-pa ná u Tuñi sìnampe ná u mèlekεεbil'e. Kuru canñke, u sí shin maha shin sára si ntàanna ná u kapyiñkil'e.

²⁸ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, yii mpíi pi ñye naha ke, pìi na ñye yii e, pire sí n-kwû ná pi ñye a Supyañi Jyañi saanra wuñi ñimpañi ñya mà ye.»

17

*Yesu pyiñkann'à kèenñe
(Marika 9.2-13; Luka 9.28-36)*

¹ Nye canmpyaa baani kántugo, ka Yesu si Pyeri ná Yakuba ná u cōonñi Yuhana lwó, maa ñkàre ná pire kanni i ñañke kà nintōngō ñuñ'i.

² Mà pi yaha wani, Yesu pyiñkann'à pa ñkèenñe pi ñyii na. U yyahe mpyi na ñi canña ñyiini fiige, ka u vāanñyi si finiñe bèenmpe fiige.

³ Kuru tanuge e, ka tèecyiini Kile tūntunmpiiMusa ná Eli si mpa Yesu cyelempyiibii mú taanre ñyii na, mà pa a yu ná u e.

⁴ Ka Pyeri si jwo Yesu á: «Kafoonji, wuu à pa naha ke, lir'à ñwó. Mu aha ñee, mii sí vùnyo taanre kwòro naha, ñiñkin sí n-pyi mu wogo, ñiñkin sí n-pyi Musa wogo, ñiñkin sí n-pyi Eli wogo.»

⁵ Mà Pyeri yaha puru jwumpe na, ka ñahaña si mpa pi tò, kuru ñahañke mpyi na bèenmpe yige. Ka meñwuu si fworu kuru ñahañke e na: «Mii Jyañi u ñye ñge, u kan'à waha mii na sèl'e, u kapyiñkil'à táan mii á mú, yii a nùru u ñwó na.»

⁶ Nye cyelempyiibil'à lire meñwuuni lógo ke, ka fyagare si pi ta fo pi à cwo cwo ñiñke na maa yyahayi cyígile.

⁷ Ka Yesu si file maa bwòn pi na maa jwo: «Yii yíri, yii àha raa fyáge me.»

⁸ Nye pi à ta naha yyahayi yírigé ke, pi saha ñye a wà ñya me fo Yesu kanni.

⁹ Mà pi yaha pi i ntíri ñañke na, ka Yesu si yi jwo a waha pi á: «Nde yii à ñya ke, yii àha ñkwò li jwo sùpya á me, fo Supyañi Jyañi ká ñè a fworu kwùñi i.»

¹⁰ Nye ka cyelempyiibii si u pyi: «Ko Kile Saliyañi cyelentiibii s'à jwo na Kile tūntunñi Eli u à yaa u fyànha a pa Kile ñiñcwónrōñi yyaha na.»

¹¹ Ka u u pi pyi: «Sèe wi, Eli à yaa u fyànha a pa si karigii puni kurigii tíi.

¹² Ñka mii sí yi jwo yii á, Eli à pa a kwò, sùpyire ñye a u cè me, maa u pyi pi ñyii pyiñkanni na. Lire pyiñkanni ninuuni na, pi sí Supyañi Jyañi kyérege mú.»

¹³ Nye u à puru jwo ke, ka u cyelempyiibii si li cè na Yuhana Batizelipyiñi kyaa u nye na yu.

*Yesu à pyàñi wà jína kàr'a yige u e
(Marika 9.14-29; Luka 9.37-43a)*

¹⁴ Nye pi à kàr'a sà nò sùpyire cyage e ke, ka nàñi wà si mpa niñkure sín Yesu fere e maa jwo:

¹⁵ «Kafoonji, mii na mu jáare maa jwò na jyañi na, kirikirisannji u nye u e na u kànre sèl'e, u maha u cyáan nage e tèrigii cyíl'e, maa u cyáan lwòhe e tèrigii cyíl'e.

¹⁶ Mii à pa ná u e mu cyelempyiibii yyére, ñka pire nye a já a u cùuñò mε.»

¹⁷ Ka Yesu si jwo: «Ei! Yii dánabaa sùpyiibii nimpibii, fo naha tère e mii sí n-kwôro ná yii e ye? Mii sí yii kapyiinñkii kwú naye e n-sà nò fo naha tère na ye? Yii a ma ná pyàñi i na á.»

¹⁸ Nye pi à pa ná pyàñi i ke, ka Yesu si fànha cyán jínañi na, ka u u fworò pyàñi i, ka pyàñi si jwòuñò lire tèenuuni i.

¹⁹ Nye lire kàntugo, ka cyelempyiibii si file Yesu na pi mεε cyage e maa u yíbe na naha na pire nye a já a ñge jínañi kàr'a yige pyàñi i mà ye?

²⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii dániyañi jcyèrenji u à pa ná l'e. Sèenji na mii sí yi jwo yii á, yii dániyañi méε n'a mpyi a cyére mutaridi bile fiige, yii mpyi na sí n-jà ñke ñañke pyi “Kò a yíri naha ñke cyage e” ku mú mpyi na sí lire pyi. Yaaga mpyi na sí n-jà yii já pyige mε. [

²¹ Kileparege ná súnnji baare e, ñge jínañi shiñi nye na fwore sùpya e mε.]»

*Yesu à u kwùñi ná u ñèñi kyaa jwo sahanñi
(Marika 9.30-32; Luka 9.43b-45)*

²² Canñka mà Yesu ná u cyelempyiibii yaha siñcyan Galile kùluni i, u à jwo pi á: «Pi sí n-pa Supyañi Jyañi le sùpyire cye e pi bò,

²³ ñka u kwùñi canmpyitanrewuuni, u sí jè.» Ka puru jwumpe si cyelempyiibii yyahayi tanha sèl'e.

Yesu ná Pyeri à Kileñaarebage wyérenji sâra

²⁴ Nye Yesu ná u cyelempyiibil'á sà nò Kapereñamu kànhe e ke, mpii pi maha Kileñaarebage wyérenji shuu ke, ka pire si file Pyeri na maa u pyi: «Taha yii cyelentunji bà nye na Kileñaarebage wyérenji sârali mε*?»

²⁵ Ka Pyeri si pi pyi: «U maha u sârali ke!» U à jyè bage e ke, ka Yesu si jwumpe lwó yyecyiige na, maa jwo: «Simò, naha mu nye na sônñi ye? Jofoo na ñge diñyeni saanbii maha múnalwòore shuu, lire nye mε na wyérewwuuge cyáan ye? Pi pyiibii na laa, nàmpwuunbii na?»

²⁶ Ka Pyeri si jwo: «Nàmpwuunbii.» Ka Yesu si jwo: «Pi pyiibii kòni nye a yaa pi a u sârali mε.

²⁷ Ñka ná wuu la sí nye sù jcyé u sâraga pi lùgigii cyi kwò a yíri mε, lire e, ta sí bañi jwòge na, maa ma myàhani wà lwòhe e. L'aha fyañi niñcyiñi ñgemu cù ke, maa uru jwòge múgo, mu sí wyére ta wani, uru sí n-bê mii ná mu wuñi na.»

18

*Sùpyañi u nye shinbwoñi Kile Saanre e ke
(Marika 9.33-37; Luka 9.46-48)*

¹ Nye lire tèni i, ka cyelempyiibii si file Yesu na, maa u pyi: «Jofoo u nye shinbwoñi Kile Saanre e ye?»

² Nye ka Yesu si pyàñi wà yyere, maa u yyéñe pi shwòhòl'e, maa jwo:

³ «Sèenji na mii sí yi jwo yii á, ná yii nye a kèenñe mà pyi nàñkopyire fiige mε, yii sí n-sì n-jà n-jyè Kile Saanre e mε.

* **17:24** Yahutuubil'á, shin maha shin u mpyi a nò yyee beñjaaga ná kàntugo na ke, yyee maha yyee uru mpyi maha yaa u wyérewwòge kà sâra Kileñaarebage e (Ekizodi 30.11-16).

⁴ Lire e shinji u à uye tîrige nge pyàni fiige ke, uru u sí n-pyi Kile Saanre shinbwoji.

⁵ Shin maha shin u à jɛn'a nge pyàni fiige cùmu lemɛ jwɔ mii kurugo ke, urufol'à mii cùmɔ lemɛ jwɔ mú.

*Karigii cyi maha sùpyani yaha kapiini na ke, u à yaa u láha cyire na
(Marika 9.42-48; Luka 17.1-2)*

⁶ Nte nànkopyire t'à dá mii na mà kwò ke, shin maha shin ká lire là ninjin jùhɔ kyán, l'à pwórɔ urufol'à pi kafaabwɔhɔ pwɔ u yacige e, pi i u wà banji i.

⁷ Dinyɛni sùpyire wuun'à kèɛɛ pi jùhkyan karigii kurugo. Karigii cyi nyɛ na sùpyire jùhɔ kyángo ke, cyire mpyimbaa nyɛ mɛ. Nka nɔgemu ká mpyi kanjɔ maa sùpya jùhɔ kyán Kile na ke, urufol'á wuun'à kèɛɛ!

⁸ Mu cyɛge kà ninjin, lire nyɛ mɛ mu tɔɔge kà ninjin ká a si mu pyi mu u kapii pyi, ku kwòn a wà tatɔnge e, naha na yɛ mu cye ninjin wuɔni, lire nyɛ mɛ mu tɔɔgɔ ninjin wuɔni u jyè shɔni ninjkwombaani i, lir'à pwórɔ pi mu wà nafugombaage e ná ma tooyi shuunniɔi ná ma cyeyi shuunniɔi i.

⁹ Mu jyiini là ká a si mu pyi mu u kapii pyi, li wwûl'a wà tatɔnge e, naha na yɛ mu jyii ninjin wuɔni u shɔni ninjkwombaani ta, lir'à pwórɔ pi mu wà nafugombaage e ná ma jyiigii shuunniɔi i.»

*Mpàni nimpinniɔi bàtaage
(Luka 15.3-7)*

¹⁰ Ka Yesu si núr'a jwo u cyelempyiibil'á: «Yii a yiye kàanmucaa dɛ! Yii àha jcwò nge nànkocyaani w'e mɛ. Naha na yɛ mii sí yi jwo yii á, pi mèlɛkɛebii* nyɛ nìnyini na mii Tunji Kile yyahe taan tèrigii puni i. [

¹¹ Mpai pi à pînni ke, Supyani Jyani à pa mpa pire shwɔ.]

¹² Naha yii nyɛ na sônji yɛ? L'aha mpyi mu à jwo mpàa nkoo (100) na nyɛ wà á, ka ninjin si mpînni pire e, tá urufol'á pi sanmpii beecyɛɛre ná kɛ ná baacyɛɛrenji (99) yaha waber'á janke jwɔ'i, si sà a nimpinniɔi caa mɛ?

¹³ Sɛnɔni na mii sí yi jwo yii á, u aha jà a u cya a nya, u nyani funntange sí n-pêe u á mà tòro pi sanmpii beecyɛɛre ná kɛ ná baacyɛɛrenji (99) woge na, pire mpiimu pi nyɛ pi nyɛ a pînni mɛ.

¹⁴ Amuni li mú nyɛ, yii Tunji u nyɛ nìnyini na ke, li nyɛ a táan ur'á nge pyàni wà ninjin si mpînni mɛ.»

Wurugofooni lenkanni kuntiini i

¹⁵ «Mu cìmpworo ká wurugo mu á, sà u yyer'a fɛɛn, mu ná uru kanni, maa u kapyiini cyèe u na. U aha jɛn'a lógo mu á, yii cìmpworoge sí n-tɛɛn ku lyempe e.

¹⁶ Nka u aha mpyi u nyɛ a jɛn'a lógo mu á mɛ, shin ninjin, lire nyɛ mɛ shiin shuunni yyer'a bâra maye na, maa jwo ná u e, bà y'à séme na “Karigii pun'à yaa cyi cwɔɔnrɔ shiin shuunni taanre jyii na†” mɛ.

¹⁷ U aha jcyé lógogo pir'á, sà yi yyaha jwo dánafeebii kurun'á. U aha mpyi u nyɛ a lógo dánafeebii kurun'á mɛ, ma hà nùru raa u leni Kile kuni jaarafeebil'e mɛ, ta u wíi mu à jwo múnalwɔɔre shwofoo.

¹⁸ Sɛnɔni na mii sí yi jwo yii á, yii aha jcyé kyaa maha kyaa na jɔnke na ke, lire mú sí jcyè ta u à pyi lire na nìnyini na. Yii aha jɛɛ kyaa maha kyaa na jɔnke na ke, lire sí jɛɛ ta u à pyi lire na nìnyini na mú.

¹⁹ Mii sí yi jwo yii á mú, sɛnɔni na, yii shiin shuunni ká bê li na, maa yaaga maha yaaga jáare mii Tunji á, uru u nyɛ nìnyini na ke, u sí kuru kan yii á.

* **18:10** Yahutuubii mpyi na sônji na shin maha shin ná u mèlɛkɛ u nyɛ nìnyini i, nɔgemu u nyɛ na u kàanmucaa ke, na sùpyire ti nyɛ ná tayyérege e ke, tire u mèlɛkɛebii kanni pi mpyi na sí n-jà nɔ Kile cyage e. † **18:16** Duterɛnɔmu 17.6; 19.15

²⁰ Naha kurugo ye cyaga maha cyag'e shiin shuunni taanr'à bínni mii mege na ke, mii nyε pi shwòhòl'e.»

Yàfambaaji kani

²¹ Nyε ka Pyeri si file Yesu na, maa jwo: «Kafoonji! Mii cìmpworo ká ñkwôro na wuruge mii á, tooyi jùuli i mii à yaa mii u yàfa u na ye? Fo tooyo baashuunni la?»

²² Ka Yesu si u pyi: «Mii sì n-jwo mu á tooyo baashuunni me. Nka mii sí n-jwo mu á tooyo beetaanre ná ke (70) tateenyε baashuunni‡!

²³ Lire kurugo Kile Saanre à fwororo nde kani kurugo: saanji wà u ná mpyi a li lwó uye funj'i si u báarapyiibii fwòhigii pèrege cè, bà pi si mpyi si cyi sàra me.

²⁴ Mà u yaha cyire fwòhigii kataanmpe na, pi à pa ná báarapyiñi w'e u yyére, saanji miliyoo niyahamii fwoo mpyi uru nàñi na.

²⁵ Ná lire fwooni sàrasara sí mpyi uru báarapyiñi na me, ka u nùñufoonji si jwo na pi u ná u cwonji ná u pyiibii ná u cyeyaayi puni pére, bà lire fwooni si mpyi si ntò me.

²⁶ Nyε báarapyiñ'à yire lógo ke, maa niñkure sín u nùñufoonji fere e maa jwo “Mii nùñufoonji! Maye sanja yaha, maa na tàanna, mii sí mu fwooni puni tò mu á.”

²⁷ Nyε u nùñaar'à jyè nùñufoonji i ke, ka u u lire fwooni puni yaha a cyán, maa u cye yaha.

²⁸ Nyε ka uru báarapyiñi si fwororo na ñkèege mà sà bê ná u báarapyiñeñi w'e. U wyérebilere fwoo mpyi uru na, ka u u uru cyán a cwôro yacige e, maa u pyi “Na fwooni sàra!”

²⁹ Ka u báarapyiñeñi si niñkure sín u fere e, maa u ñáare sèl'e “Maye sanja yaha maa na tàanna, mii sí mu fwooni tò.”

³⁰ Nka u nyε a ñe me, maa nàñi tò kàsuñi i, fo u aha uru fwooni tò.

³¹ Nyε u báarapyiñebii sanmpil'à lire nya ke, ka li i mpen pi e sèl'e, ka pi i ñkàr'a sà yire paara nùñufoonj'à.

³² Ka nùñufoonji si pi pyi pi à u yyere. U à pa ke, ka nùñufoonji si u pyi “Shinpi wà we! Mii à mu fwooni puni yaha a cyán, naha na ye mu à mii ñáare.

³³ Mii à mu nùñaara ta tanjanni ndemu na ke, mu mpyi na sì n-jà nùñaara ta ma báarapyiñeñi na amuni mà?”

³⁴ Nyε ka nùñufoonji lùyiri wunji si uru báarapyiñi pyi pi à le kàsuñi i u a ñkyaali fo u aha uru fwooni puni tò.

³⁵ Nyε lire pyiñkanni na li mú nyε, yii shin maha shin u nyε u nyε na yàfani u cìmpworonji na ná u zòmbilini puni i me, amuni Kile sí urufoo cù.»

19

Nòñi nyε à yaa u u cwonji nàmbage kwò me

(Marika 10.1-12)

¹ Nyε Yesu à kwò puru jwumpe na ke, maa yíri Galile kùluni i, mà kàre Zhude kùluni i, Zhuruden banji kàntugo.

² Shinnyahara mpyi a taha u fye e, mpíi pi mpyi na yà ke, ka u u pire cùuñò wani.

³ Ka Farizheebii pìi si file si u père ñcù ná jwumpe e, maa u yíbe: «Mà tàanna ná wuu Saliyanji i, tá nòñ'à yaa u jà a u cwonji nàmbage kwò nùñyi puni na be?»

⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Nje y'à séme Kile Jwumpe Semèñi i ke, yii nyε a yire kàla mà? Dijyeyi tasiige e, dijyeyi Davoonji à “sùpyañi yaa nò ná ceewe*.”

⁵ “Lire kurugo nòñi sí u tunji ná u nunji yaha si mpwò u cwonji na, pi mú shuunni si mpyi shin niñkin†.”

‡ 18:22 Pii maha jwo: «tooyo beetaanre ná ke ná baashuunni (77).» * 19:4 Zhenzi 1.27 † 19:5 Zhenzi 2.24. Lire ñwòhe ku nyε: «Lire kurugo nòñi ná u cwonji sí n-wwò si mpyi shin niñkin, nòñi ná u cwonji shwòhòñ'à yaa u ñwò mà tòro nòñi ná u sifeebii wunji na.»

⁶ Lire e pi saha sì n-pyi shiin shuunni me, nka pi sí n-pyi shin ninkin. Lire kurugo Kile à mpiimu pyi ninkin ke, sùpya nye a yaa u pire láha piye na me.»

⁷ Nye ka Farizheenbii si núr'a jwo: «Lire sannu i ke, naha na Kile túnntunji Musa s'à jwo na nõ ká a nko raa u cwonji nàmbage kwùu, u nàmbage kwòkwò sémenji kan ceen'á, u u nta a ku kwò ye?»

⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Yii njíngage kurugo, Musa à cyeebii nàmbakwooni kuni kan yii á. Lire baare e dínyenji tèesiini i, amuni bà li mpyi me.»

⁹ Nka mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à u cwonji nàmbage kwò jùnje kabere na, mà ta jacwòrò bà me, maa ceenji waberè lènye ke, urufol'à jacwòrò pyi.»

¹⁰ Nye ka cyelempyiibii si jwumpe lwó maa jwo: «Kampyi nõnji tayyérege ku nye kure mà yyaha tíi ná u cwonji i, jùnjò mú bá naha cilenjeni na me.»

¹¹ Ka Yesu si pi pyi: «Sùpyire puni sì n-jà cilenjambaani na me, fo Kile ká li pyime táan mpiimu á ke.»

¹² Karii njnyahagii na nye wani jcyiimu cyi maha já a nõnji sige cilenjeni na ke. Pii na nye wani, pi sì n-jà ceewe lènye me, naha na ye pi à si amuni. Pii u cilenjambaani jùnk'à fworò sùpyire e, naha na ye pi à pi nante kèege. Pii mú maha jcyé cilenjeni na Kile Saanre kurugo. Ngemu u sí n-jà jee puru jwumpe na ke, urufoo u jee pu na.»

Yesu à jwó le nànkopyire tà á

(Marika 10.13-16; Luka 18.15-17)

¹³ Nye lire kántugo, sùpyiibii pil'à pa ná nànkopyire t'e Yesu yyére, bà u si mpyi si u cyeyi taha ti na, si Kile náare t'á me. Ka cyelempyiibii si pi faha.

¹⁴ Ka Yesu si jwo: «Yii nànkopyire yaha t'a ma mii yyére, yii àha ti sige na na me. Naha kurugo ye sùpyire t'à tiye pyi nte nànkopyire fiige ke, Kile Saanre nye pire woro.»

¹⁵ Nye u à puru jwo ke, maa u cyeyi taha ti jùnyi na maa jwó le t'á, maa nta a yíri kuru cyage e mà kàre.

Nàfuufoonji kani

(Marika 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ Nye mà Yesu ninKarenji yaha, nànji wà à file u na maa jwo: «Cyelentunji! Kacenni ndire mii à yaa mii u pyi si shìnji ninjkwombaanji ta ye?»

¹⁷ Ka Yesu si u pyi: «Naha na mu nye na mii yíbili kacenni kyaa na ye? Shin ninkin kanna u à jwò. Mu la ká mpyi si shìnji sèe wunji ta, ta Kile tonji kurigii jaare.»

¹⁸ Ka nànji si Yesu yíbe: «Kurigii jcyire ye?» Ka Yesu si jwo: «“Ma hà sùpya bò me, ma hà zínna ná waberè cwo e me, ma hà nànkaga pyi me, ma hà vini ntaha wà na me,

¹⁹ ma tunji ná ma nunji pèe‡.” “Ma supyjeneji kyaa táan may'á bà mu kyal'à táan may'á me‡.”»

²⁰ Ka nànjiinji si Yesu pyi: «Mii na cyire karigii puni pyi. Naha shi saha k'à mii fò ye?»

²¹ Ka Yesu si u pyi: «Kampyi mu la nye si mpyi tígirecyaga baa, ta sì maa sà ma cyeyaayi puni pére, maa uru wyérenji kan fònjófeebil'á. Lire ká mpyi, mu sí nàfuu ta Kile yyére. Maa nta a pa ntaha na fye e.»

²² Nye uru nànjiin'á puru lógo ke, ka u yyetanha wunji si njkàre, naha na ye nàfuubwòhò foo u mpyi u wi.

²³ Nye ka Yesu si yi jwo u cyelempyiibil'á: «Sèenji na mii sí yi jwo yii á, nàfuufoonji jyim'à pen Kile Saanre e.»

²⁴ Mii sí yi jwo yii á sahanji, jwòhònji jyim'à táan músennenji wyiini i, mà tòro nàfuufoonji u jyè Kile Saanre e.»

²⁵ Ka puru si u cyelempyiibii kàkyanhala fo mà tòro, ka pi i jwo: «Lire sannu i ke, joofo u sí n-jà nùmpañja ta be?»

²⁶ Ka Yesu si pi wíi wíi maa jwo: «Lir'à sùpyire já, nka kyaa nye na Kile jini me.»

²⁷ Ka Pyeri si jwumpe lwó maa Yesu pyi: «Wuu de? Wuu à kàntugo wà wuu karigii puni na, maa ntaha mu fye e! Wuu nàzhanji u nyε ngire ye?»

²⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Sèenji na mii sí yi jwo yii á, yaayi puni ká mpa mpyi nivonyo tēni ndemu i ke, Supyañi Jyañi ká mpa ntēen u fānhe tatēenge nisananke e tēni ndemu i ke, yii pi nyε mii fyèñwòhòshiiñbii ke, yii sí n-pa n-tēen fānhe tatēenyε ke ná shuunni i, s'a Izirayeli tūluyi ke ná shuunniñi shiiñbii kēenji.

²⁹ Nyε shin maha shin ká jēn' à kàntugo wà u bayi, lire nyε mε u sīñēebii, lire nyε mε u sifeebii, lire nyε mε u pyīibii, lire nyε mε u kereyi na mii mεge kurugo ke, urufoo sí yire fiigii ñkuu (100) ta, si shiñi niñkwombaanji ta.

³⁰ Nka yyahe yyére shiin niñyahamii sí n-pyi kàntugo yyére shiin, kàntugo yyére wuu niñyahamii mú sí n-pyi yyahe yyére wuu.»

20

Báarapyiibii sàranji kani Kile saanre e

¹ «Nyε Kile Saanre à fworro nde kani kurugo: kerege foonji wà à yīri nyēsōoge na maa ñkàr' à sà a báarapyii caa u ερεzen cikōoge báaranji mεε na.

² Báarapyiibii kerege fol' à ta ke, u ná pir' à bē canmpunke sàranji na. Nyε ka u u pi yaha a kàre cikōoge e.

³ Canñk' à pa nō cyage e ke, ka kerege foo si sà sūpyire tà ta káfuge na pi à tēen là mpyimbaa.

⁴ Ka u u pi pyi “Yii yīri mú, yii a sà na ερεzen cikōoge e, yii i sà a báaranji pyi, yii ná sàranji u à yaa ke, mii sí uru kan yii á.”

⁵ Ka pire si ñkàre cikōoge e. Nyε ka cikōoge foo si nūr' a fworro canvwuge na, maa pìi ta. Canvyinge laage e, maa nūr' a pìi ta, maa pire puni pyi pi à kàre kerege e.

⁶ Yàkonke laage e u à pa fworro sahanji, mà sà pìi ta pi i yyérelì cyage k' e, ka u u jwo pir' á “Naha na yii à yyérel' a canñke kwò là mpyimbaa ye?”

⁷ Ka pire si u pyi “Mu aha li nya amuni, wà nyε a wuu lwó báaranji na niñjaa mε.” Ka u u jwo “Yii a sà na ερεzen cikōoge e.”

⁸ Nyε yàkonk' à pa nō ke, ka cikōoge foo si jwo u pyenge kacwōnrōñ' á “Báarapyiibii yyere ma a pi sàranji kan pi á, ñka báarapyiibii pi à pa kàntugo ke, ku sīi pire na, ma a sà niñcyiibil' á.”

⁹ Mpii pi à pa yàkonke ke, pir' à canmpunke sàranji ta.

¹⁰ Nyε ka báarapyiibii niñcyiibii si file, maa sōñji na pire u nintanji si nyaha, ñka yaaga nyε a bâra u na mε, pi shin maha shin à canmpunke sàranji ta mú.

¹¹ Nyε wyérenji kanñkwooni kàntugo pi á, ka pi i wá na cikōoge foo ñunke tare maa ñko

¹² “Mpii pi à pa yàkonke ke, tère nimbilere kanna báara pir' à pyi, ka mu u wuu ná pire u sàranji pyi niñkin, mà li ta wuu à canmpuni pyi báaranji na, canñke kafuge e.”

¹³ Ka cikōoge foo si jwumpe lwó maa jwo pi wà niñkin á “Na cevoo, mii nyε a cwo mu na mε. Taha canmpunke sàranji na bà mii ná mu mpyi a bē mε?”

¹⁴ Ma sàranji shwò maa yīri naha. Nge u à kan mu á ke, l' à táan mii á mii i uru ninunji kan kàntugo yyére shinpan' á.

¹⁵ Lire sannì i, taha mii wu bà u nyε na wyérenji mε? Kacenni mii à pyi ke, taha lire yijcyεge ku nyε mu i?”

¹⁶ Amuni li mú nyε, kàntugo yyére shiin niñyahamii sí n-pyi yyahe yyére shiin, yyahe yyére shiin niñyahamii mú sí n-pyi kàntugo yyére shiin.»

Yesu saha à jwo u kwùñi ná u ñèñi kyaa na (Marika 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷ Nyε mà Yesu niñkarenji yaha Zheruzalēmu kànhe e, u à u cyelempyiibii ke ná shuunniñi yyere pi mεge cyage e kuni na maa jwo:

18 «Wuu niŋkaribii pi mp̄ii Zheruzalemu i, wani pi sí Supyaŋi Jyaŋi le Kile sáragawwuubii niŋufeebii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii cye e. Pire sí n-jwo na u à yaa u bò,
19 si u le Kilecembraabii cye e, pire sí u fwóhɔɔ, si u bwòn ná tiripaanni i, si u kwòro cige na si mbò. Nka u kwùŋi canmpyitanrewuuni, u sí nɛ.»

Zebede jyaabii yacyage
(Marika 10.35-45)

20 Nyɛ ka Zebede cwonji si file Yesu na ná u jyaabil'e, maa niŋkure sín, maa u jáare.

21 Ka Yesu si u yíbe: «Naha shi la ku wá mu na ye?» Ka u u jwo: «Mii jyaabii pi mp̄ii ke, mu aha mpa ntɛn ma saanre e tɛni ndemu i ke, ma a wà yaha u tɛn ma kàniŋke na, ma a u sanŋi yaha ma kàmèni na.»

22 Ka Yesu si pi pyi: «Yaage yii na jáare mii á ke, yii nyɛ a ku shi cè mɛ. Kyaage lwòhe mii sí n-bya ke, yii sí n-jà kuru bya la?» Ka pi i u pyi: «Ɖɔn, wuu sí n-jà.»

23 Ka u u pi pyi: «Yii sí kyaage lwòhe bya mii fiige. Nka mà tɛn mii kàniŋke ná mii kàmèni na, mii bà u nyɛ yire kanvoonji mɛ. Mii Tunji à yire tatɛnyi bégele sùpyire ntemu mɛ na ke, u sí yi kan tir'á.»

24 Nyɛ Yesu cyelempyiibii keŋi sanŋ'à puru jwumpe lógo ke, ka pire lùgigii si yíri mp̄ii cìnmpyiibii shuunniŋi taan.

25 Yesu à pa kuru cyage wíl'a nja ke, maa yi jwo u cyelempyiibii pun'á: «Yii a núru, yii à cè naha niŋke na, k̄ini niŋufeebii maha ntɛn k̄ini sùpyire niŋ'i fànhe e, k̄ini shinbwoobil'a sì wá na pi fànhe cyáan k̄ini sùpyire na.

26 Li nyɛ a yaa li pyi amuni yii shwòhòl'e mɛ. Ngemu la ku nyɛ si mpyi shinbwo yii shwòhòl'e ke, urufol'à yaa u uye pyi yii sanmpii báarapyi.

27 Ngemu la ku nyɛ si mpyi yii yyaha yyére shinŋi ke, urufol'à yaa u uye pyi yii sanmpii biliwe.

28 Naha kurugo ye Supyaŋi Jyaŋi nyɛ a pa diŋyɛŋi i sùpyire si mpa mpyi u báarapyi mɛ. U à pa si mpa uye pyi sùpyire báarapyi, si uye kan pi bò, si mpyi shinŋyahara kapegigii shwòshwò lwòɔ.»

Yesu à fyinmii shuunni nyii múgo
(Marika 10.46-52; Luka 18.35-43)

29 Yesu ná u cyelempyiibii niwvorobii Zheriko kànhe e, supyikurumbwòhò mpyi a taha u fye e.

30 Fyinnmii shuunni mpyi a tɛn kuni jwòge na, pir'à pa lógo na Yesu u nyɛ na ntùuli ke, ka pi i wá na yu fànha na: «Kafoonji! Dawuda Tuluge Shinŋi! Nùnaara ta wuu na.»

31 Ka sùpyire si pi faha na pi fyâha. Nka pi nyɛ a nɛn'a fyâha mɛ, maa là bâra pi sège na: «Kafoonji! Dawuda Tuluge Shinŋi! Nùnaara ta wuu na!»

32 Ka Yesu si yyére maa pi yyere maa pi yíbe: «Naha yii la nyɛ mii u pyi yii á ye?»

33 Ka pi i jwo: «Kafoonji, wuu nyiigii múgo, wuu raa naa.»

34 Nyɛ ka pi niŋaare si u ta sèl'e, ka u u bwòn pi nyiigii na. Lire tɛni mujye e, ka pi i ntì na naa, maa ntaha u fye e.

21

Saanŋi Yesu à jyè Zheruzalemu kànhe e
(Marika 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19)

1 Mà pi yaha pi i byanhare Zheruzalemu kànhe na, pi mpyi a nò Betifajye kànhe na, Olivye cire nanke kàmpanŋke na. Ka Yesu si u cyelempyiibii pi shuunni tun,

2 maa pi pyi: «Kànhe ku nyɛ yii yyaha na ke, yii a si k'e. Yii aha sà nò wani, yii sí n-tí pi ta pi à dùfaanŋcwo ná u pyà pwò wani. Yii i yi sànhà, yii pa ŋkan na á.

3 Wà ha yà jwo yii na, yii i urufoo pyi “Yi kyaa li nyɛ Kafoonji na, u aha ŋkwò yi na, yi sí n-pa.”»

4 Yesu à yire dùfaan̄nyi cya, bà tèecyiini Kile tũntun̄ni jwumpe si mpyi si fũn̄n̄o m̄e. U mpyi a jwo:

5 «Yii yi jwo Siȳon k̄an̄he shiinbil'á na:
“Yii wíi! Yii saan̄ni wá na ma yii yyé̄re,
u n̄ũk'á pi sèl'e,
u à dùg'a tè̄en dùfaan̄na n̄un̄'i*,
dùfaann̄ni pȳige kà n̄un̄'i†.”»

6 Nȳe ka cyelempyiibii mú shuunni si ñkà̄re, nde Yesu mpyi a jwo ke, maa sà lire pyi.

7 Pi à pa ná dùfaann̄ni ná u pȳige e ke, maa pi v̄aan̄nyi yà taha ku na, ka Yesu si dùg'a tè̄en na ñkè̄ge.

8 Sũpyire ñinyahara mpyi kuni jw̄oge na, ka ti ñinyahara si ti v̄aan̄tin̄nyi yà wwú mà p̄ili p̄ili Yesu yyaha na kuni i, ka p̄ii si weyi kw̄on kw̄on a p̄ili kuni i‡.

9 Sũpyire ti mpyi Yesu yyaha na ná nte ti mpyi u k̄antugo ke, tire puni mpyi na ñkwúuli maa ñko:

«Yabw̄ohe! Dawuda Tuluge Shin̄ni wi!

Ngemu u nȳe na ma Kafoon̄i Kile m̄ēge na ke, Kile u jwó le u á\$!

Pè̄ente ti taha Kile na ñ̄nyicyeyi puni i.»

10 Nȳe Yesu à pa jȳe Zheruzal̄emu k̄an̄he e ke, ka k̄an̄he puni si ȳir'a taha, fo pi na piye ȳibili: «Taha jofoo u wà urufoo ȳe?»

11 Ka sũpyire si pi pyi: «Yesu wí, Kile tũntun̄ni u à ȳiri Nazarēti i, Galile k̄uluni i ke.»

Yesu à cw̄òh̄mpii k̄ar'a yige Kileñaarebage ntàani na

(Marika 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

12 Nȳe ka Yesu si ñkà̄re Kileñaarebage ntàani na. Mpii pi mpyi na p̄er̄empe ná zhwon̄i pyi wani ke, maa pire k̄ò̄re, maa wȳé̄refaabii tàbalibii ná sanmpanmp̄er̄ebii yat̄een̄nyi ñ̄ōñ'a cyán cyán*. 13 Maa pi pyi: «“Mii bage sí n-pa a yiri Kileñaarebaga†.” Yire y'à sé̄me Kile Jwumpe Sem̄eni i. Nka yii pi ke, yii à ku k̄è̄en̄n̄'a pyi “n̄an̄kaalii tabinniga‡.”»

14 Ka fyinmpii p̄ii ná ð̄ishiyifeebii p̄ii si file u na Kileñaarebage e, ka u u pire c̄ūn̄o.

15 Nȳe Kile s̄aragawwuubii n̄ũn̄ufeebii ná Kile Saliyan̄i cyelentiibil'á cyire kakyanhala karigii nya tapyige e, maa n̄an̄kopyire nya ti i yu f̄anha na: «Yabw̄ohe! Dawuda Tuluge Shin̄ni wi!» ke, ka pire l̄ūuni si ȳiri\$.

16 maa Yesu pyi: «Nje pi nȳe na yu ke, taha mu wá na yi núru m̄e?» Ka Yesu si pi pyi: «Mii naha na yi núru. Taha yii s̄aha ñkwò a mpe jwumpe k̄ála Kile Jwumpe Sem̄eni i na “Kile à u p̄è̄ente jwumpe le n̄an̄kopyire ná jirin̄w̄ōr̄o pȳilibii jw̄oyi i*” m̄e?»

17 Ka Yesu si ȳiri pi taan, maa f̄woro k̄an̄he e, mà k̄à̄re Betani k̄an̄he e, maa shw̄on̄ wani.

Yesu à fizhiye cige lá̄na

(Marika 11.12-14, 20-24)

18 Kuru can̄na n̄ũmpan̄na, Yesu ninurun̄i na ñkè̄ge Zheruzal̄emu i, ka katege si u ta.

19 Ka u u fizhiye cige nya kuni na, maa file ku na. Wȳēere baare e, u nȳe a yas̄ēe ta ku na m̄e†, maa jwo ku na: «Ma hà z̄ii núru yas̄ēe se nya m̄e!» Ka cige si nt̄íl'a waha.

* 21:5 Saanwa kà dùgo dùfaan̄na na, lire li mpyi yyeñ̄inke ná maye nt̄irigen̄i sañ̄cȳenni. † 21:5 Zakari 9.9 ‡ 21:8 Saan̄ni pi nȳe na mp̄ere ke, pi maha ñ̄cyii karigii pyi si u bê (2 Saan̄bii 9.13). § 21:9 Zaburu 118.26 * 21:12 Yahutuubii pi mpyi maha ȳiri cyeyi yabere e ke, wȳé̄refaabii mpyi maha pire wȳé̄ren̄i fare Kileñaarebage wun̄i na. Lire pyin̄kanni na, wȳé̄en̄w̄oge ku mpyi a yaa k'a s̄arali Kileñaarebage e ke, pi mpyi maha jà a kuru s̄ara, maa n̄ur'a jà a nt̄è̄ge pyi. Yat̄ōre ti maha yaa ti jà a pyi s̄araga ke, p̄er̄empyiibii mpyi maha tire p̄er̄eli p̄ir'á. Pi mpyi maha ti lw̄ōre dùrugo. † 21:13 Ezayi 56.7 ‡ 21:13 Zheremi 7.11 § 21:15 «Nde l'à pi l̄ūuni ȳirige ke»: lire bà li nȳe na Yesu à p̄er̄empyiibii k̄ò̄r̄o kanna m̄e, ñka u à fyinmpii ná ð̄ishiyifeebii yaha pi à jȳe Kileñaarebage e. Lire na mpyi kafuun Yahutuubil'á. * 21:16 Zaburu 8.3 † 21:19 Nje fizhiye cige ku nȳe ná weñ̄yahaȳi i yas̄ēe baa ke, kuru na nȳe Yahutuubii n̄ũn̄ufeebii fiige, mpiimu pi à fyin̄me tò wwom̄o na ke.

²⁰ Cyelempyiibil'à lire nya ke, ka li i pi bilibili fo pi à yíbe na: «Di ñke fizhiye cig'à pyi maa waha tēenuuni i yε?»

²¹ Ka Yesu si pi pyi: «Sēenji na mii sí yi jwo yii á, yii aha nta yii à dáníyanji pyi ná funṅo niṅkin i, nde mii à pyi ñke fizhiye cige na ke, yii sí lire fiige pyi, lire kanni bà mε, yii aha jwo ñke jaṅke ku kò a yîri ku tatεenge e ku sà jcwɔ baṅi i, lire sí n-pyi.

²² Yii aha Kile jáare yaaga maha yaaga kurugo ná dáníyanji i ke, yii sí kuru ta.»

Pi à Yesu yíbe u fānhe tatage kyaa na
(Marika 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³ Ka Yesu si jyè Kilejaarebage e, maa sùpyire kâlali. Mà u yaha lire na, ka Kile sáragawwuubii jùṅufēebii ná Yahutuubii kacwɔnribii si shà u yyére, maa u yíbe: «Ná kuni ndire e mu na jcyii karigii pyi yε? Jofoo u à kuni kan mu á, mu u a cyi pyi yε?»

²⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Mii mú sí yii yíbe kyaa niṅkin na, yii aha mii jwɔ shwɔ, lire tēni i, ṅge u à kuni kan mii á, mii u a jcyii karigii pyi ke, mii sí n-ta urufoo cyēe yii na.

²⁵ Mii à jwo yo, jofoo u mpyi a Yuhana Batizelipyiṅi tun u pa a sùpyire batizeli yε? Kile laa, sùpyire?»

Ṇyε ka pi i ṅkàr'a sà piye taanna maa jwo: «Wuu aha jwo na Kile u mpyi a Yuhana tun, u sí n-jwo na jaaha na wuu sí jnyε a jεn'a dá u na mà yε?

²⁶ Wuu sí ká jwo na sùpya u mpyi a u tun, sùpyire sì li yaha wuu na mε, jaaha na yε pi pun'à tēn ná l'e na Yuhana na mpyi Kile tūnntunṅo.»

²⁷ Pi à piye taanna a kwò ke, maa núr'a kàr'a sà Yesu pyi: «Shinji u mpyi a u tun ke, wuu jnyε a cè mε.»

Ka Yesu si pi pyi: «Ṇyε l'aha mpyi amuni, ṅge u à kuni kan mii á, mii u a jcyii karigii pyi ke, mii mú sí uru cyēe yii na mε.»

Jyafeebii shuunniṅi kani

²⁸ Ka Yesu si núr'a jwo: «Naha shi yii jnyε na sōnṅi mpe e yε? Nàṅi wà u ná mpyi ná jyafee shuunni i, maa jwo niṅcyiṅ'á “Na jya, sà báara na εεzen cikōoge e niṅjaa.”

²⁹ Ka jyafōoṅi si jwo “Mii nàha na sì mε.” Ṇka kàntugo yyére, u à pa ntêr'a nūru, maa ṅkàre cikōoge e.

³⁰ Ka tufooṅi si puru ninumpe taha jyafōoṅi shɔnwuṅ'á, ka uru si jwo “Baa, mii sí n-kàre” ṅka u jnyε a pa ṅkàre mε.

³¹ Pire shiṅi shuunniṅi i, u ṅgire u à tufooṅi jnyii wuuni pyi yε?»

Ka pi i jwo: «Jyafōoṅi niṅcyiṅi.» Ka Yesu si pi pyi: «Sēenji na mii sí yi jwo yii á, múnalwōore shwofeebii ná fwòrobacyeēbii sí n-jyè Kile Saanre e yii yyaha na.

³² Naha kurugo yε Yuhana Batizelipyiṅi à pa ntīṅi kuni cyēe yii na, yii jnyε a jεn'a dá u na mε. Ṇka múnalwōore shwofeebii ná fwòrobacyeēbil'à jεn'a dá u na. Yii sí pi à lire nya ke, yii jnyε a jεn'a têt'a nūru maa dá u na mε.»

εεzen kōoge faafeebii bàtaage
(Marika 12.1-12; Luka 20.9-19)

³³ Ka Yesu si núr'a jwo: «Yii bàtaage kà lógo sahaṅki. Pyεngefooṅi wà u ná εεzen cikōogo yaa, maa ku kwúulo, εεzen lwōhe maha wwú wyige ṅkemu i ke, maa kuru tūgo, maa ṅkubaga yaa cikōoge kàanmucyafōoṅi mεε na. Lire kàntugo maa faafee lwó a yaha k'e, u ná pire s'a ku yasεere táali piye na, maa nta a kàre kùlutōonl'e.

³⁴ Ṇyε εεzenṅi yasεere tēkwōonn'à pa nò ke, ka u u u báarapyiibii pìi tun u cikōoge faafeebil'á pi sà uru nàzhan yasεere shwɔ pi a ma.

³⁵ Ka faafeebii si pire báarapyiibii cyán a cū, maa wà bwòn, maa wà bò, maa u sanṅi wà ná kafaayi i.

³⁶ Ka cikōoge foo si núr'a báarapyiibii piibere tun pi á, pire mpyi a jyaaha mà tòro niṅcyiibii na, ka faafeebii si pire pyi niṅcyiibii fiige.

³⁷ Ka cikɔɔge foo si ɲkànha a u yabilinɲi jyanɲi tun pi á, maa jwo “Pi sí n-sílege mii jyanɲi na.”

³⁸ Ɗka faafeebil'à cikɔɔge foo jyanɲi ɲya ke, maa wá na yu piy'á “Cikɔɔge foo koolyinɲi u ɲye ɲge. Yii a wá, wuu u bò, kɔɔge sí n-pyi wuu wogo.”

³⁹ Ka pi i jyafoonɲi cyán a cû mà wà cikɔɔge kàntugo, maa u bò.»

⁴⁰ Ɗye Yesu à puru jwo ke, maa sùpyire yíbe: «Numɛ, cikɔɔge foo ká mpa, ɲaha u sí n-pyi ku faafeebii na be?»

⁴¹ Ka pi i u pyi: «Cikɔɔge foo sí pire shinpiibii puni bompere bò, si cikɔɔge kan piiberil'á, mpiimu pi sí raa ku yasɛɛre kaan u á ti tèewwuuni i ke.»

⁴² Ka Yesu si jwo: «Ɗje y'à séme Kile Jwumpe Semɛɲi i ke, taha yii ɲye a yire kâla me? Y'à séme:

“Bafaanribil'à cyé kafaage ɲkemu na ke,

kuru k'à pa mpyi bage kafaage sèe woge bage mbini na.

Kafoonɲi Kile u à lire pyi,

l'à pyi kakyanhala wuu ɲyii na‡.”

⁴³ Lire kurugo mii sí yi jwo yii á: yii sí n-yige Kile Saanre e, si supyishinɲi wabere lèɲe t'e, mpiimu pi sí raa Kile ɲyii wuuni pyi ke. [

⁴⁴ Ɗye shin maha shin u à cwo kuru kafaage ɲuɲ'i ke, urufoo sí n-kyɛɛge n-kyɛɛge, kuru kafaage sí ká ɲcwo shin maha shin ɲuɲ'i ke, ku sí urufoo cwònhòno.]»

⁴⁵ Ɗye Kile sáragawwuubii ɲùɲufeebii ná Farizhɛɛnbil'à Yesu bàtaayi lógo ke, ka pi i nta a cè na pire kyaa na u mpyi.

⁴⁶ Ka pi i wá na ɲcaa si u cû, ɲka pi mpyi na fyáge sùpyire yyaha na, ɲaha na ye sùpyire mpyi a tèen ná l'e na u na ɲye Kile túnntunɲo.

22

Cikwɔɔnre lyimbwooni bàtaage

(Luka 14.15-24)

¹ Ka Yesu si núr'a bàtaaga jwo pi á, u à jwo:

² «Kile Saanre à fworò nde kani kurugo: saanɲi wà à kataan nimbwoo bégele u jyanɲi cikwɔɔnre tooy'e.

³ U à bégel'a kwò ke, mpil pi mpyi a yyere ke, ka u u u báarapyiibii tun pi sà pire pyi pi a ma, ka pi i ɲcyé paɲa.

⁴ Ka u u núr'a báarapyiibii pì tun, maa pire pyi “Yii sà yi jwo shinyyerebil'á na mii naha a lyimbwoo yaa, na mii naha a na nupyahigii cyi ná yatɔore sɲnme woore tà bò, na mii naha a bégel'a kwò, na pi a ma cikwɔɔnre zànnɛg'á.”

⁵ Ɗka pi wà ɲye a saanɲi yini lwó a wí me. Ka wà bá si yîr'a kàre u kerege e, ka wà si ɲkàre u cwòhònt'á,

⁶ ka pi sanmpii si saanɲi báarapyiibii cyán a cû, maa pi kyérege, maa pi bò.

⁷ Ka saanɲi lùuni si yîri, ka u u u kàshikwɔɔnbii yîrige pi à sà pire shinbompil bò, maa pi kànhe súgo.

⁸ Ɗye ka u u núr'a jwo u báarapyiibil'á “Cikwɔɔnre ɲjyɲ'á à bégele, ɲka shinyyerebii ná uru ɲjyɲ'á mpyi a yaa me.

⁹ Yii a si kujunɲi na, yii aha shin maha shin ɲya ke, yii uru yyere cikwɔɔnre zànnɛge na.”

¹⁰ Ka báarapyiibii si yîr'a kàre kurigii ɲwɔyi na. Shin maha shin pi à ta wani ke, maa pire puni yyer'a pa ntég'a cikwɔɔnre bage ɲi, shinpii bàra shincɛnmii na.

¹¹ Ka saanɲi si jyè si shinyyerebii wí, mà nàɲi wà ta pi shwòhòl'e, cikwɔɔnvaanɲyi baa.

¹² Ka saanɲi si u pyi “Na cevoo! Di mu à pyi maa jyè naha mà ta cikwɔɔnvaanɲyi ɲye mu na mà ye?” Uru nàɲi ɲye a yà ta a jwo me.

‡ 21:42 Zaburu 118.22,23

¹³ Ka saannji si u báarapyiibii pyi “Yii u tooyi ná u cyeyi pwə, yii i u wà cyínnji na numpini i, wani sùpyire maha myahigii súu marii nkyànhigii kùru.”»

¹⁴ Yesu à bàtaage jwo a kwò ke, maa núr'a jwo: «Yii li cè na Kile à shinnyahara yyere, nka shinnyahara nyε a cwəənrə mε.»

*Pi à Yesu yíbe múnalwəəre nkanji kyaa na
(Marika 12.13-17; Luka 20.19-26)*

¹⁵ Nyε ka Farizhεenbii si nkàr'a sà piye taanna, si kànhanja cyán Yesu na, bà pi si mpyi si u ta jɔcú ná u yabilinji jwəjwumpe e mε.

¹⁶ Maa pi cyelempyiibii pìi ná Erədi tonjkuni shiinbii pìi tun Yesu á*, ka pire si sà u pyi: «Cyelentunji! Wuu à li cè na mu nyε na fyáge sèenji tajwuge e mε. Jwumpe mu sí nyε na yu mà yyaha tíi ná Kile kuni i ke, puru na nyε sèe, mu nyε na fyáge sùpya na mε, mu nyε a sùpya pwəəŋə sùpya na mε.

¹⁷ Lire e ke ma tanyage jwo wuu á: wuu à yaa wuu a múnalwəəre kaan Ɔrəmu saanbwəhe Sezari á la?»

¹⁸ Nka Yesu mpyi a fworopire cwofeebii cwəəre jwəhə na, ka u u pi pyi: «Yii pi à fyinmε tò wwomə na ke, naha na yii na mii pεre si jɔcú yε?»

¹⁹ Wyérenji yii nyε na ntège na múnalwəəre sàrali ke, yii uru wà cyéε na na wee.» Nyε ka pi i uru wyérenji təəŋke kà cyéε u na. ²⁰ Ka u u pi pyi: «Jofoo nàŋja ná u mεge ku nyε nge wyérenji na yε?»

²¹ Ka pi i u pyi: «Saanbwəhe Sezari.» Ka Yesu si pi pyi: «Nyε yii a Sezari wunji kaan Sezari á, yii raa Kile wunji kaan Kile á.»

²² Pi à Yesu jwəshwəəre lógo ke, ka li i pi kàkyanhala, ka pi i yîri u taan mà kàre.

*Sadusiibil'à Yesu yíbe kwùubii jèŋi kyaa na
(Marika 12.18-27; Luka 20.27-40)*

²³ Kuru cannuge e, Sadusiibii pi maha jwo na kwujεnε nyε nùmpannja mε, pire pìl'à file Yesu na maa jwo:

²⁴ «Cyelentunji! Kile tùnntunŋiMusa à jwo “Nò ká ceewe lèŋε maa nkɔwú mà ta u nyε a pyà si u na mε, u cəəŋŋ'à yaa u ceenji lèŋε zànbangara na, u u pyii si u na, u yyahafoonji ninjkwunji mεge na.”

²⁵ Nyε sìnεε baashuunni na mpyi naha wuu yyéε. Pi puni ninjyεn'á ceewe lèŋε maa nkɔwú, u nyε a pyà ta u na mε. Ngemu u à taha u na ke, ka uru si ceenji lèŋε.

²⁶ Ka uru mú si mpa nkɔwú, u nyε a pyà ta u na mε. Ka tanrewunji wuuni mú si mpyi amuni fo mà sà nkɔwú pi baashuunni na.

²⁷ Pire puni kàntugo, ka ceenji mú si mpa nkɔwú.

²⁸ Nyε ná pire nàmbaa baashuunni puni s'á uru ceenji lèŋ'a círi, kwùubii jèŋi ká bú nta sèe, pi aha bú jè canŋke nkemu i ke, pi ngir'á ceenji sí n-kan yε?»

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii à wurugo, lir'à ta yii nyε a Kile Jwumpe Semεŋi yyahe cè, si nta njyéε Kile sífente na mε.

³⁰ Yii li cè, Kile yyéε, sùpyire ká jè a fworopire kwùŋi i, nò sè ceewe lèŋε mε, ceewe mú si n-kan nò á mε. Ti sí n-pyi Kile mèlεkεεbii fiige.

³¹ Nje y'á séme Kile Jwumpe Semεŋi i kwujεni kyaa na ke, yii nyε a yire kála mà? Kile à jwo

³² “Mii u nyε Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba u Kilenji†.” Nyε puru jwump'à li cyéε na pire mpìi jyi wuu pi nyε wani Kile yyéε. Sùpyire jyi woore ti maha Kile père, kwùubii kyaa bà mε.»

³³ Sùpyire ti mpyi na núru Yesu jwə na ke, u kàlan'á pire puni kàkyanhala.

* **22:16** Erədi shiinbii ná Farizhεenbii mpyi na bēni mε. Ɔrəmu shiinbii fānhe mpyi a táan Erədi shiinbil'á, ka pi i wá na sōŋŋi na múnalwəəre ngwūŋ'á yaa. Farizhεenbii mpyi na sōŋŋi Kafoonji Kile u nyε pire jùŋə na: lire e, mà múnalwəəre kan Ɔrəmu saanbwəhe Sezari á, lir'à li cyéε na mu à jεε u fānhe na maa jcyé Kafoonji Kile na. † **22:32** Ekizodi 3.6

*Kile Saliyaŋi kabilini l'à fàŋha tò cyi sanŋkii na ke
(Marika 12.28-34; Luka 10.25-28)*

³⁴ Nyε Farizhεεnbil'à pa lógo na Yesu à jwumpe cyán Sadusiibii na ke, ka pi i ŋkàr'a sà bínni Yesu taan.

³⁵ Kile Saliyaŋi cyelentuŋi wà na mpyi pi e, ka uru la si mpyi si Yesu pεε jɔcú maa u yíbe:

³⁶ «Cyelentuŋi! Saliyaŋi kabilini ndi l'à fàŋha tò cyi sanŋkii na ye?»

³⁷ Ka Yesu si u pyi: «Ma Kafoonji Kile kyaa táan may'á ná ma zòmbilini ná ma múnaani ná ma sòŋŋore puni i‡.»

³⁸ Saliyaŋi kabilini niŋcyiini li nyε lire, lire l'à fàŋha tò cyi sanŋkii puni na.

³⁹ Shònwuuni l'à taha lire na ke, lire tayyéreg'à pée niŋcyiini fiige. Lire li nyε “ma supyiŋεεŋi kyaa táan may'á bà mu kyal'à táan may'á mεš.”

⁴⁰ Kile Saliyaŋi kapyaaŋii sanŋkii puni ná Kile túnntunmpii jwump'à lwó a pwɔ jɔcyii kapyaaŋii shuunniŋi na.»

*Kile Niŋcwɔnrɔŋi nyε Dawuda Tuluge Shin kannna mε
(Marika 12.35-37; Luka 20.41-44)*

⁴¹ Mà Farizhεεnbii nimbinnibii yaha, Yesu à pi yíbe.

⁴² U à jwo: «Kile Niŋcwɔnrɔŋi kyaa l'à jwo ke, jaha yii nyε na sòŋŋi mà yyaha tí ná u e ye? Jofoo túluge e u sí n-fworo ye?» Ka pi i Yesu pyi: «Dawuda Tuluge Shin wi.»

⁴³ Ka Yesu si pi pyi: «Mà Kile Munaani yaha l'à Dawuda yyaha cù, jaha kurugo u à u yyere uru Kafoonji ye?»

⁴⁴ Yii li cè na Dawuda à jwo

“Kafoonji Kile à jwo mii Kafoonji á

‘Ta ma a pa ntèen na kàniŋε cyεge na,

fo mii aha mu zàmpεεnbii le

mu tooyi jwɔh'i*.’ ”

⁴⁵ Ná Dawuda na Kile Niŋcwɔnrɔŋi yiri “Kafoonji” lir'à li cyée na Dawuda Tuluge Shin kannna bà mε, u Kafoo mú wi, sèe bàl'à?»

⁴⁶ Pi wà nyε a jà a Yesu jwɔ shwɔ mε. Mà láha kuru canŋke na, wà saha nyε a jεn'a u yíbe mε.

23

*Yesu à Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhεεnbii cêεge
(Marika 12.38-40; Luka 11.39-52; 20.45-47)*

¹ Nyε supyiŋyahare ti mpyi a taha Yesu fye e ke, ka u u tire ná u cyelempyiibii pyi:

² «Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhεεnbii nyε ndemu laage e ke, lire li nyε: na Musa Saliyaŋi yyaha yu sùpyir'á.

³ Karigii pi nyε na yu yii á ke, yii cyire le barag'e yii raa cyi kurigii jaare, ŋka nde pi yabilimpii nyε na mpyi ke, yii àha raa lire pyi mε. Naha kurugo ye nde pi maha yu ke, lire bà pi maha mpyi mε.

⁴ Pi maha Kile Saliyaŋi pyi tuguro sùpyire jɔŋ'i, ti sè n-jà ntemu lwó mε, pi yabilimpii sí nyε na jεεg'a sùpyire tège ti njwòŋi na, ali nimbilere mε.

⁵ Pi kapyiinŋkii puni nyε sùpyire nyiŋyaga karigii. Lire kurugo yaayi i pi maha Kile Jwumpe séme maha le a pwɔ pi byahigii ná pi cyeyi na ke, pi maha yire pyi nitabaaya.

Mà bâra lire na, pi maha pi vâanntinmbwoyi zhwòonre tòon*. 6 Wà ha pi yyere kataan njyi na, lire nyε me pi aha shà Kile Jwumpe kàlambayi i, bwompe tatεenyi pi maha jcaa.

7 Sùpyire tabinni i, pi la maha mpyi sùpyire s'a pire père s'a pi shéere, s'a pi yiri “Cyelentuji”.

8 Nka yii pi ke, yii àha jεε sùpya u a yii pyi “Cyelentuji” me, jaha na ye yii mú puni na nyε cìmpyii, Cyelentu ninjin u nyε yii á.

9 Yii àha raa sùpyaŋi wà tufiige yiri “Tufooji” njike na me, jaha na ye Tufoo ninjin u nyε yii á, uru u nyε njinyi na.

10 Yii àha sùpyire yaha t'a yii pyi “Nùŋufooji” me, jaha na ye Nùŋufoo ninjin u nyε yii á, uru u nyε Kile Njɔcwɔnrɔŋi.

11 Ngemu u nyε yii shwòhòl'e shinbwoŋi ke, urufoo u pyi yii sanmpii báarapyi.

12 Shin maha shin u à uye dùrugo ke, urufoo sí n-tírige, nka shin maha shin u à uye tírige ke, urufoo sí n-dùrugo.

13 Yii Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhεεnbii, yii pi à fyinme tò wwomò na ke, yii wuun'à kèεge! Naha na ye yii na Kile Saanre tajyijwòge tùni, yii sì n-nyε me, mpii la ku nyε si jyè ke, maa pire tεgele kwòn.

[14 Yii Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhεεnbii, yii pi à fyinme tò wwomò na ke, yii wuun'à kèεge! Naha na ye yii maha lenkwucyeebii cyeyaayi shuu pi na ná yii jwòtanyi i. Yii maha Kile jáare na mɔni sùpyire nyijnyage na. Lire kurugo nde li sí n-pa yii ta ke, lire sí n-waha sèl'e.]

15 Yii Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhεεnbii, yii pi à fyinme tò wwomò na ke, yii wuun'à kèεge! Naha na ye yii maha jáare njike ná lwòhe cyeyi puni juy'i, maa sùpyire caa na lèŋi yii Kile kuni i. Nka yii aha wà ta, nde li sí urufoo pyi u yaa ná nafugombaage njyŋi i fo tooyi shuunni mà tòro yii yabilimpai taan ke, lire kuni yii maha le urufoo taan.

16 Yii wuun'à kèεge! Naha na ye yii fyinmii wubii pi à sùpyire yyaha cú, maa nko pi á na sùpya ká nkâa Kilejáarebage na, kuru nŋwùŋi nyε fànha urufoo na me, nka wà ha nkâa Kilejáarebage funŋke sεenŋi na, kuru nŋwùŋi na nyε fànha urufoo na.

17 Yii na nyε funŋò baa shiin maa mpyi fyinmii, sεenŋi u à fànha tò laa, Kilejáarebage k'à sεenŋi le njire e ke, kuru k'à fànha tò?

18 Yii à jwo mú na sùpya ká nkâa sárayi tawwuge na, na yafyin sì urufoo ta me, nka sárage yaage k'à wwùl'a yaha sárayi tawwuge juy'i ke, na sùpya ká nkâa kuru na, na urufol'à yaa u kuru kàage wwù.

19 Fyinnii pi pi! Sárage yaage k'à fànha tò laa, sárayi tawwuge ku maha sárage le njire e ke, kuru ki?

20 Shinŋi u à kâa sárayi tawwuge na ke, urufoo mú à kâa ku nùŋò yaayi puni na.

21 Shinŋi u à kâa Kilejáarebage na ke, urufol'à kâa Kilejáarebage ná ku fooni Kile na.

22 Shinŋi u à kâa njinyi na ke, urufol'à kâa Kile saanre yatεenŋke ná ku tεenfooji Kile na.

23 Yii Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhεεnbii, yii pi à fyinme tò wwomò na ke, yii wuun'à kèεge! Naha na ye yii maha yii nànyenŋi ná kanyeyi yafwòhòfwòhòre sannte puni yáhanŋi wwù, mà li ta karigii cyi à fànha tò Saliyaŋi kapyagii puni na ke, yii à cyire fènn'a yaha nkere na. Cyire cyi nyε: ntiiŋi ná jùjáare ná jwòmεεfente. Cyire yii sí mpyi a yaa yii a mpyi, yii i cyi sanŋkii bâra cyire na.

24 Fyinnii pi pi! Yii à sùpyire yyaha cú mà li ta yii yabilimpai nyε na jaa me. Yii maha yii lùbyage fyinne si sisɔnŋi wwù k'e, mà li ta yii na jwòhòyi jwoore k'e†!

* 23:5 Yahutuubii mpyi maha Kile Saliyaŋi jwumpe pa séme maha le yatòre seeyi i, maha mpwò pi byahigii na, lire nyε me kàmene cyεge na (Ekizodi 13.9; 16; Duterεnɔmu 6.8). Pi maha zhwòore le pi vâanntinnyi jwòŋkuyi na, s'a piye funŋò cwo pi Saliyaŋi na (Nɔmburu 15.37-41; Duterεnɔmu 22.12). Farizhεεnbil'à cyire karigii cú ná sèl'e si li cyé na pire na Kile jáare mà tòro sùpyire sannte na. † 23:24 Yahutuubil'á, sisɔnmpii ná jwòhòy'à jwòhò.

25 Yii Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhɛɛnbii, yii pi à fyɪnmɛ tò wwomɔ na ke, yii wuun'à kɛɛge! Naha na ye yii maha yii yajigiyi kàntuyi jyíi na fíniŋi, mà li ta yi funɲy'à jɪ nàŋkaage ná sòŋŋɔpeere na.

26 Yii Farizhɛɛnbii, yii na nyɛ fyinmii! Yajigiyi funɲyi yii à yaa yii fyânha a jyé, lire ká mpyi, kàntugo yyérenji mú maha fíniŋɛ.

27 Yii Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhɛɛnbii, yii pi à fyɪnmɛ tò wwomɔ na ke, yii wuun'à kɛɛge! Naha na ye yii na nyɛ mu à jwo fanɲjyeye, pi à njemu fíniŋɛ ke, mu aha yi kàntuge wíi, mu a si yi lemɛ ta p'à jwɔ, yi funɲke s'à jɪ kaciyi ná kàkyayi na‡.

28 Amuni yii nyɛ, yii maha yiye pyi mu à jwo yii à tí sùpyire sannte jyíi na, mà li ta yii à fyɪnmɛ tò wwomɔ na, yii funɲyi s'à jɪ pege na.

29 Yii Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhɛɛnbii, yii pi à fyɪnmɛ tò wwomɔ na ke, yii wuun'à kɛɛge! Naha na ye yii maha Kile túnntunmpii kwònhigii yaa na faanre, sùpyire t'à tí ke, maa kacɛnɲkuure yaa tire kwònhigii na,

30 maa ŋko “Kampyi wuu mpyi wuu tulyeyi tìŋi i, wuu mpyi na si jɛɛ n-bâra pi na si Kile túnntunmpii bò mɛ.”

31 Lire pyiŋkanni na, yii yabilimpil'à li cyêe na mpíi pi à Kile túnntunmpii bò ke, yii mú à pi pire fiige.

32 Nyɛ sòŋke yii tulyey'à lyêele ke, yii yyaha le yii i ku fàl'a nɔ ku tɛgeni na!

33 Wwòpiyi yà ye! Yii màcwɔn tɔlugo sùpyiibii! Di yii sí n-jà n-shwɔ n-jwo nùmpañja nage na ye?

34 Lire e ke yii lógo, mii sí raa Kile túnntunmpii pìi ná yákilifeebii pìi ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii pìi tunni yii á. Yii sí n-bò pi e, si pìi kwòro cige na, si pìi bwòn Kile Jwumpe kàlambayi i, si pìi kyérege kànyi yyaha kurugo.

35 Lire e Kile sí n-tíge yii na pire shintiibii puni mbòŋi i: Abɛli u à tí ke, mà lwó uru tèeboni na, fo mà sà nɔ Baraki jyaŋi Zakari mbòŋi na, Zakari pi à bò Kileñaarebage sèecyage ná sárayi tawwuge shwòhɔl'e ke.

36 Sèenji na mii sí yi jwo yii á, Kile sí yii ná yii tulyeyi cêɛge tire boore puni kurugo.»

Yesu à jwo Zheruzalɛmu kàhe kyaa na (Luka 13.34-35)

37 Ka Yesu si núr'a jwo: «Ei! Zheruzalɛmu shiinbii, yii Zheruzalɛmu kàhe shiinbii, yii pi maha Kile túnntunmpii bùu, maa Kile jwumpe jwufeebii wàa ná kafaay'i maha bùu ke, y'à tooyo nɲyahaya kwò mii la mpyi si yii bínni yiye e s'a yii kàanmucaa, bà ŋkùnuŋi maha u pyire bínni tiye e, maa bùru ti ŋuŋ'i mɛ. Nka yii nyɛ a jɛɛ lire e mɛ. 38 Ku ke numɛ! Kile sí cye wwú yii kàhe taan si yii yaha yiye kanna na.

39 Yii li cè, mà lwó numɛ na, yii jyiini saha si n-tège mii na mɛ, fo canŋke yii sí n-pa raa ŋko “Njgemu u nyɛ na ma Kafoonji Kile mɛge na ke, Kile u jwó le ur'áS.”»

24

Yesu à jwo na Kileñaarebage sí n-jya (Marika 13.1-23; Luka 21.5-24)

1 Nyɛ mà Yesu yaha u u si raa fwore Kileñaarebage e, ka u cyelempyiibii si file u na maa u pyi na u Kileñaarebage jwɔŋkanni wíi.

2 Ka u u pi pyi: «ŋke basinanŋke yii nyɛ na ñan'amɛ ke, sèenji na mii sí yi jwo yii á, canŋa na ma, ku puni sí n-sii n-pwòn n-cyán, si ku ŋkunuŋyi puni waraga, fo si ku kafaayi láha láha yiye na.»

‡ 23:27 Yyee maha yyee, bilereŋkwonji kataanni ká byanhara, sùpyire maha kwònhigii fíniŋɛ, bà shinparantorobii si mpyi s'a cyi jaa raa jwúu, pi àha ŋkwò ntòro mbwòn cyi na mɛ. Naha na ye pi aha bwòn cyi na, pi saha nyɛ a fíniŋɛ Kile á mɛ fo mà cibilaage máhana, pi mú saha si n-jà n-pyi bilereŋkwonji kataanni i mɛ. § 23:39 Zaburu 118.26

³ Nye ka Yesu sí n-kàr'a sà ntèen Olivye cire ñaŋke ñuŋ'i. Ka u cyelempyiibii kanni si file u na, maa u pyi: «Wuu cyelentuŋi, ñaha tère e cyire karigii sí n-pyi ye? Nde li sí mu tènuruni ná diŋyeŋi tèekwooni cyèe wuu na ke, lire jwo wuu á.»

⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Yii a yiye kàanmucaal! Yii àha sùpya yaha u yii wurugo mɛ.

⁵ Yii li cè na shinŋyahara sí mii mege le piye na, si mpa jwo yii á na Kile Niŋcwɔnrɔŋi kyaa l'à jwo ke, na pire pi ñye ure. Pi sí raa shinŋyahara ñwɔ fáanŋi s'a wuruge.

⁶ Yii sí raa kàshiyi shenre núru yiye táan, s'a yi shenre núru laatɔnyɔ i, lire kà yii funŋɔ pɛn mɛ. Yii li cè na cyire karigii mpyimbaa ñye mɛ, ŋka lire bà li ñye diŋyeŋi tèekwooni mɛ.

⁷ Supyishinŋi wà sí n-pa n-yîri n-sà n-cwo wà na, kîni là sí n-pa n-yîri n-sà n-cwo là na. Katibwɔhe ná ñŋke ñcyèennɛŋi sí n-pyi cyeye niŋyahay'e.

⁸ Ncyii karigii puni na ñye kanhare tasiige, bà laani maha yîri maa nta a yaa ná li zinjɔ i mɛ.

⁹ Pi sí n-pa raa yii leni cye e, pi raa yii kyérege, s'a yii bùu, yii kyaa sí n-pɛn supyishinŋi pun'á mii mege kurugo.

¹⁰ Lire sí shinŋyahara pyi ti fworɔ Kile kuni i, s'a tiye leni zàmpeɛnbii cye e, si tiye kyaa pɛn tiy'á.

¹¹ Kafinivinibii pìi sí n-pa piye pyi Kile tũntunmii, si shinŋyahara wurugo.

¹² Pege mpèŋi kurugo, tàange sí n-pa n-cyére shinŋyahara á.

¹³ Nka ŋgemu ká jà a uye waha maa ntèen Kile kuni i fo mà sà nɔ tɛgeni na ke, urufoo sí n-shwɔ.

¹⁴ Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Kile Saanre e ke, puru sí n-jwo diŋyeŋi supyishinŋi pun'á, bà pi si mpyi si sèŋi lógo mɛ. Lire kàntugo diŋyeŋi tèekwooni sí n-ta nɔ.

¹⁵ Nye yapege k'à sàa pɛn Kile á, ná Kile tũntunŋi Daniyelɔ à ku kyaa jwo ke*, yii aha kuru ñya Kileñaarebage sècyage e tɛni ndemu i ke, ŋgemu ká mpe jwumpe lógo ke, urufoo u yyaha le u u pu ñwɔhe cya a cè!

¹⁶ Nye lire tɛni ká nɔ mà shin maha shin ta Zhude kùluni i ke, pìrefee pi a fî pi a wá ñanyi kàmpanŋke na.

¹⁷ L'aha ŋgemu ta u bage kàtanŋke ñuŋ'i ke, urufoo kà núru ntíge si yaaga lwó bage e mɛ, u u ntíl'a tíge u a fî.

¹⁸ L'aha ŋgemu ta kɛrege e ke, urufoo kà núru raa ma pyɛnge si mpa u vàanntinmbwɔhe lwó mɛ.

¹⁹ Cyire canmpyaagii sí n-waha lahigiiffee ná pyìnɛɛbii na sèl'e.

²⁰ Yii a Kile ñáare, bà yii canvenŋke si mpyi k'àha mbê ná wyeere tɛni i, lire ñye mɛ ná canŋŋke e mɛ.

²¹ Yire canŋyi sí n-waha sèl'e. Mà lwó diŋye tasiige e, mà pa bwɔn niŋjaa na, uru ŋgahanŋi fiige saha mpyi a ñya mɛ, fo mà sà diŋye kwɔ, uru ŋgahanŋi fiige saha mú sí n-pyi mɛ.

²² Kàmpyi Kafoonŋi Kile mpyi a uru ŋgahanŋi tɛni bere mɛ, sùpya mpyi na sí n-shwɔ mɛ. Nka u à u tɛni bere u niŋcwɔnrɔŋi kurugo, bà pire si mpyi si shwɔ mɛ.

²³ Nye shin ká jwo yii á na Kile Niŋcwɔnrɔŋi na wá ñaha, lire ñye mɛ u wá mɛŋi i, yii àha ndá urufoo na mɛ.

²⁴ Naha kurugo ye kafinivinibii pìi sí n-yîri na pire pi ñye Kile Niŋcwɔnrɔŋi, pìi sí raa ŋko na pire na ñye Kile tũntunmii. Pi sí raa kacyeenŋkii cyère, s'a kakyanhala karigii pyi, bà pi si mpyi, kàmpyi pi sí n-jà, s'a Kile niŋcwɔnrɔŋi mú bá wuruge mɛ.

²⁵ Yii lógo! Mii à ñcyii karigii jwo yii á, mà jwo cyi tɛni li nɔ ke.»

Yesu sí núru n-yîri niŋyiŋi na si mpa

(Marika 13.24-27; Luka 21.25-28)

²⁶ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Nye wà ha jwo yii á na Kile Niŋcwɔnrɔŋi na wá síwage e, yii àha ŋkàre wani mɛ. Wà ha yii pyi na u na wá bage k'e, yii àha ndá yire na mɛ.

* 24:15 Daniyelɔ 9.27; 11.31; 12.11

²⁷ Bà sùpyire puni maha kileḅini nya l'à yîri diḅyeni ñùḅke kà na, maha sà fworò ñùḅke sanḅke na me, amuni Supyaḅi Jyaḅi sí nya u cannuruge.

²⁸ Cyage e yakwugo ñye ke, wani cinmpunḅyi ñye na bínnini.

²⁹ Cyire canmpyaagii yyefuge ká ntòro,
 “Canḅa ñyiini sí n-tíi n-pyi numpire,
 yiḅke sàha mú sà raa bènme yige me.
 Wòrigii sí raa n-cwu,
 yire kakyanhala yaayi yi ñye ñiḅyiḅi na ke,
 yire sí n-cúnḅò n-cúnḅò n-yîri yi tatēenyi i†.”

³⁰ Ñye lire tēni i, Supyaḅi Jyaḅi fyēni sí n-ta nya ñiḅyiḅi na, ñiḅke supyishiḅi puni sí raa mēē súu, pi puni sí u nimpaḅi nya ḅaḅaḅi i ná fānhe ná sīnampe nimbwompe e.

³¹ Lire kántugo mpurubwòḅò mēē sí n-fworò fānha na, u sí u mèlèkēebii tun diḅyeni kāmpanḅyi sicyērenḅi puni na, pi i Kile niḅcwānribii wà piye na, mà lwó diḅyeni ñùḅke kà na mà sà nò ku sanḅke na.»

*Yii a kacyeenḅii kàanmucaa
 (Marika 13.28-31; Luka 21.29-33)*

³² Ka Yesu si núr'a jwo: «Yii fizhiye cige kàanmucya a wíi kē! K'aha ḅkéñye niwānyò yige, maa fūn tēni ndemu i ke, yii maha jwo na ñùḅgwòḅ'á byanhara.

³³ Lire pyiḅkanni na, yii aha mpa cyire karigii puni nya cyi i mpyi, yii i ntēen ná l'e na tēn'á byanhara, li bá a nò.

³⁴ Sēenḅi na mii sí yi jwo yii á, mpaii pi à dá mii na ke, pire sí cyire karigii nya tapyige e‡.

³⁵ Ñiḅyiḅi ná ñiḅke sí n-pa n-tòro, ḅka mii jwumpe sí n-kwòro fo tèekwombaa.»

*Kile kanni u à Supyaḅi Jyaḅi Yesu tēnuruni cē
 (Marika 13.32-37; Luka 17.26-30, 34-36)*

³⁶⁻³⁷ Ka Yesu si núr'a jwo: «Nde li ñye Supyaḅi Jyaḅi nùruḅi ke, shin niḅkin ñye a sīi ḅgemu u à u tēnuruni ná u cannuruge cē me. Ali Kile mèlèkēebii ná Jyafoonḅi ñye a kuru canḅke cē me. Tufoonḅi Kile kanni u à ku cē. Karigii cyi mpyi na mpyi Nuhu tūḅi i ke, cyire shiḅi sí raa n-pyi.

³⁸ Nuhu tūḅi i, mà jwo lùbwooni li pa ke, sùpyire mpyi na lyí marii byii, cyeebii mpyi na ḅkaan nāmbaabil'á, nāmbaabii sí i cyeebii lēḅi fo mà sà nò canḅke Nuhu à jyè bakwòḅge e ke,

³⁹ pi mpyi na sōḅḅi yafyiḅ na me, ka lùbwooni si mpa pi puni shi bò. Ñye amuni Supyaḅi Jyaḅi tēnuruni mú sí n-pa n-pyi.

⁴⁰ Ñye lire tēni ká shiḅn shuunni ta kērege e, wà sí n-lwó si u sanḅi yaha.

⁴¹ L'aha cyee shuunni ta pi i sùmaḅi tirili tirage na, wà sí n-lwó si u sanḅi yaha.

⁴² Lire e ke yii bégele tērigii puni i, ḅaha na ye yii ñye a yii Kafoonḅi cannuruge cē me.

⁴³ Yii lógo! Kāmḅyi bage foo mpyi maha nāḅkaḅi tēepani cē numpilage e, u mpyi maha sī ñēē zínni ḅó si u yaha u kakyaare pyi me.

⁴⁴ Lire kurugo yii mú à yaa yii bēgel'a kwòro, ḅaha na ye canḅke ku ñye yii ñye a tēen ná k'e me, kur'e Supyaḅi Jyaḅi sí n-pa.

⁴⁵ Ñye báarapyiḅi na ñùḅfoonḅ'á dá pi sanmpii shwòḅl'e, u yákiḅi mú s'á pēe ke, uru báarapyiḅi shiḅi ñùḅfoonḅi maha yaha u u pyenge karigii cwòḅnre, maa ñjyiḅi kaan báarapyiḅii sanmpil'á u tēekanl'e.

⁴⁶ Lire e báarapyi maha báarapyi ñùḅfoo, u à pa u ta u u báaraḅi niḅcēnḅi pyi amuni ke, uru wuuni sí ḅwò.

⁴⁷ Sēenḅi na mii sí yi jwo yii á, uru báarapyiḅi ñùḅfoonḅi sí u pyenge karigii puni ñùḅfente le u cye e.

† 24:29 Ezayi 13.10; 34.4 ‡ 24:34 Pii maha jwo: «nde tēni shiḅnbii sí cyire karigii nya tapyige e.»

⁴⁸ Nka báarapyiibii kacwənrəŋi ŋgemu ká mpyi shinpi maa sŋŋi uye funŋ'i na uru jùŋufoonji sí mə lire kùluni i,

⁴⁹ maa wá na u báarapyiŋɛɛbii bwùun, maa uye yaha njyìŋi ná sinmbyaani laage e ná sinmbyampi yi i ke,

⁵⁰ canŋke ku jye uru báarapyiŋi jye a tɛɛn ná k'e mɛ, ná tɛni li jye u jye a sŋŋə ná l'e mɛ, u jùŋufoonji sí n-páa n-pa.

⁵¹ U sí uru báarapyiŋi kyérege sèe sèl'e, mpìi pi à fyɛnmɛ tò wwomə na ke, si u ná pire sàraŋi pyi niŋkin. Wani u sí raa mɛɛ súu s'a ŋkyànhigii kùru.»

25

Pùceepyire keŋi bàtaage

¹ Ka Yesu si núr'a jwo: «Kile Saanre njyìŋi sí n-fworo nde kani kurugo: pùceepyire ke ti ná fùkinabii lwó a kàre cipoonji jùŋə tabeŋke e.

² Pi shiin kanŋkuro na mpyi funŋə baa, pi sanmpii kanŋkuruŋi sí mpyi yákilifee.

³ Mpìi pi mpyi funŋə baa ke, pir'à pi fùkinabii lwó a kàre, pi jye a sɛnmɛ lwó piye cye e mɛ.

⁴ Nka yákilifeebil'à pi fùkinabii lwó maa sɛnmpe pà lwó piye cye e.

⁵ Jye cipoonj'à mə u jye a pa mɛ, ka ŋəompe si pi puni jà, ka pi i ŋóə.

⁶ Jye jùŋk'à pa jì ke, ka mejwuu si fworo fàŋha na “Cipoonji u ŋge! Yii fworo, yii i u jùŋə bɛ!”

⁷ Ka tire pùceepyire keŋi si jè ŋəompe na, maa pi fùkinabii bégele.

⁸ Ka funŋə baa wuubii si wá na yáki li wuubii pyi “Yii sɛnmpe pà kan wuu á, naha na ye wuu fùkinabii naha na sí raa fùre sɛnŋkuuŋi na!”

⁹ Ka pire si pi pyi “Ná sɛnmpe e wuu naha a pa ke, puru naha na sɛ n-jà wuu ná yii ta mɛ. Yii a sɛ sɛnmpeɛbii yyére, yii i sà pà shwə.”

¹⁰ Jye mà pi yaha pi i ŋkɛge sɛnmpe tashwəge e, ka cipoonji si mpa. Mpìi pi mpyi a bégele ke, ka pire si jyè ná u e cikwənrɛ bage e, ka pi i ku shwəhə.

¹¹ Jye tɛr'à pyi ke, ka pùceepyire kanŋkuruŋi sannji mú si mpa maa jwo “Nùŋufoonji, jùŋufoonji! Nwəge múgo wuu á.”

¹² Ka u u pi pyi “Sèeŋi na mii sí yi jwo yii á, mii jye a yii cè mɛ.”»

¹³ Jye ka Yesu si u cyelempyiibii pyi: «Yii bégele tɛrigii puni i, naha na ye yii jye a kafoonji cannuruge ná u tɛepani cè mɛ.»

Báarapyiibii taanreŋi bàtaage

(Luka 19.11-27)

¹⁴ Ka Yesu si núr'a jwo: «Li sí n-pyi mu à jwo nàŋi wà kùshe wu u à u báarapyiibii yyere, maa u nàfuuŋi le pi cye e.

¹⁵ U à wyérefyinnji tɔonyə ŋkwuu kanŋkuro (500) kan wà niŋkin á, maa ŋkwuu shuunni (200) kan wà á, maa ŋkuu (100) kan tanrewuŋ'á. U à wyérefyinnji kan pi á mà tàanna ná pi shin maha shin pèrege e, pi raa tɔon caa u na, maa ŋkàre.

¹⁶ Wyérefyinnji ŋkwuu kanŋkuruŋ'à kan ŋgemu á ke, ka uru si ntíl'a kàr'a sà a cwəhənte pyi, maa ŋkwuu kanŋkuro tɔon ta mà bàra u wyérefyinnji na.

¹⁷ Ŋkwuu shuunnij'à kan ŋgemu á ke, ka uru mú si li pyi amuni, maa ŋkwuu shuunni tɔon ta mà bàra u wyérefyinnji na.

¹⁸ Ŋkuuŋ'à kan ŋgemu á ke, ka uru si ŋkàr'a sà wyii kwən jùŋke na, maa u jùŋufoonji wyérefyinnji le a ŋwəhə.

¹⁹ Tère nimbwol'à tòro ke, ka pire báarapyiibii jùŋufoonji si núr'a pa, maa pi puni yíbe pi wyérefyinnji báaraŋkanni na.

²⁰ Wyérefyinnji ŋkwuu kanŋkuruŋi mpyi a kan ŋgemu á, ka u u ŋkwuu kanŋkuro tɔon ta mà bàra u na ke, ka uru si file maa jwo “Nùŋufoonji, wyérefyinnji tɔonyə ŋkwuu kanŋkuro mu mpyi a kan mii á, mii à u báara mà ŋkwuu kanŋkuruŋi wabere ta. U we.”

21 Ka nùñufoonji si jwo “L'à ñwɔ, mu na ñye báarapyi ñiñcennɛ maa mpyi dánasupya. Mu à pyi dánasupya kapyɛɛre e, lire e mii sí kabwɔhii le mu cye e. Ta ma, wuu u múguro siñcyan.”

22 Ñye wyérefyinni ñkwuu shuunni mpyi a kan ñgemu á ke, ka uru si file maa jwo “Ñùñufoonji, wyérefyinni tɔɔnyɔ ñkwuu shuunni mu mpyi a kan mii á, mii à u báara mà ñkwuu shuunni waberɛ ta. U we.”

23 Ka nùñufoonji si u pyi “L'à ñwɔ, mu na ñye báarapyi ñiñcennɛ maa mpyi dánasupya. Mu à pyi dánasupya kapyɛɛre e, lire e mii sí kabwɔhii le mu cye e. Ta ma, wuu u múguro siñcyan.”

24 Ñye wyérefyinni ñkuunji mpyi a kan ñgemu á ke, ka uru si file maa jwo “Ñùñufoonji, mii mpyi a li cè na mu kataanmp'à waha, mu ñye a kerɛge ñkemu ñúgo mɛ, mu maha kuru sùmanji kwɔn, mu ñye a sùmashi wà cyage ñkemu i mɛ, mu maha kuru sùmanji bégele.

25 Lire kurugo mii à fyá, maa sà wyige tùgo, maa mu wyérenji le a ñwɔhɔ ñiñke e. Mu wyérenji u ñge, u shwɔ.”

26 Ka nùñufoonji si u pyi “Mu ñye báarapyi ñiñcennɛ mɛ, kayamafoo u ñye mu. Taha mu mpyi a cè na mii ñye a kerɛge ñkemu ñúgo mɛ, na mii maha kuru sùmanji kwɔn, na mii ñye a sùmashi wà cyage ñkemu i mɛ, na mii maha kuru sùmanji bégele la?

27 Ñye mu à yire puni cè, ñaha na mu sí ñye a mpyi a jà a mii wyérenji yaha wyérenji bwùnni na mà ye? Kampyi mu mpyi a lire pyi, mii à núr'a pa ke, mii mpyi na sí u ná u tɔnni ta.

28 Yii wyérefyinni ñkuunji shwɔ u na, yii kan kampwooni (1.000) fol'á.

29 Yii li cè, shin maha shin u ñye ná yaage e ke, kà sí n-bâra urufoo woge na, ku u ñyaha. Ñka shin maha shin cyengayi wu u ñye ke, yaaga si n-kan urufol'á mɛ. Nimbileni urufoo bá na sɔnni uye cye e ke, lire sí n-shwɔ u na.

30 Yii ñge báarapyi ñiñcennɛ laaga baa wuñi wà cyiñni na numpini i, kuru cyage e sùpyire maha mɛ sùu maa ñkyàñhigii kùru.”»

Nùmpañña karigii cwɔnnrɔñkanni

31 Ka Yesu si núr'a jwo: «Supyani Jyani ká mpa ná u sìnampe ná u mèlekɛɛbii puni i tɛni ndemu i ke, u sí n-tɛen u fànhe tatɛenge nisinañke e.

32 Supyishini puni sí n-pa bínni u taan, u sí pi cwɔnnrɔ si ñgwù piye e, bà yatonahanji maha mpàabii cwɔnnr'a wwù sikyaabil'e mɛ*.

33 U sí mpàabii yaha u kàniñe cyage na, si sikyaabii yaha u kàmene woge na.

34 Ñye mpíi pi ñye kàniñe cyage na ke, saanji sí n-jwo pir'á “Yii a ma naha, mii Tuñi à jwó le yii á. Yii pa jyè u Saanre e, u à tire ntemu bégele'a yaha yii mɛ na fo diñyeni tɛsiini i ke.

35 Naha kurugo ye tɛni i katege mpyi mii na ke, yii à mii kan mii à lyí, byag'à mii ta ka yii i mii kan mii à bya. Mii mpyi nàmpɔnnɛ e, ka yii i mii sunmbage lèñe.

36 Vàanñkuunji mpyi mii na, ka yii i vàanya kan mii á. Mii mpyi na yà, ka yii i sà mii kàanmucya. Mii mpyi kàsuni i, ka yii i sà fworó mii na.”

37 Ñye pire shintiibii sí n-jwo “Kafoonji, ñaha tère e wuu à mu katege wuñi ñya, maa mu kan mu à lyí, lire ñye mɛ mà mu byaga wuñi ñya, maa mu kan mu à bya ye?

38 Naha tère e wuu à mu nàmpɔnnɔ wuñi ñya, maa mu sunmbage tírige, lire ñye mɛ mà mu ñya v àanñkuunji i, maa v àanya kan mu á ye?

39 Naha tère e wuu à mu yanñwunji, lire ñye mɛ mu kàsujye wuñi ñya, maa sà fworó mu na ye?”

40 Saanji sí pi pyi “Sèenji na mii sí yi jwo yii á, yii aha ñcyii kacennkii pyi mii cìnmpyiibii puni nimbileni là na, yii li cè na mii na yii à cyi pyi.”

* 25:32 Yahutuubii yyére, yatonahampii maha mpàabii ná sikyaabii ñàhe siñcyan. Numpilage e, mpàabii la maha mpyi si sínni ntàani na, bage zinnji sí u à táan sikyaabil'á. Ñye yatonahampii maha pi cwɔnnr'a wwù piye e.

⁴¹ Lire kàntugo mpíi pí nyé u kàmene cyége na ke, u sí píre pyi “Yii à láña, yii laaga tɔɔn na na, yii raa sí nafugombaage e, kuru nkemu k'à bégel'a yaha Sitaanniñi ná u mèlekεεbii mεε na ke.

⁴² Naha kurugo yε katege mpyi mii na, yii nyé a mii kan mii a lyí mε, byage mpyi mii na, yii nyé a mii kan mii a bya mε.

⁴³ Mii mpyi nàmponnte e, yii nyé a ñen'a mii sunmbage lèñe mε, v àanñkuuñi mpyi mii na, yii nyé a ñen'a v àanya kan mii á mε. Tèni i mii mpyi na yà, ná tèni i mii mpyi kàsuni i ke, yii nyé a ñen'a sà fworó mii na mε.”

⁴⁴ Nyé píre mú sí u yíbe “Kafoonji, naha tère e wuu à mu katege wuñi ná mu byaga wuñi ná mu nàmponñe wuñi ná mu v àanñkuu wuñi ná mu yanñgwuñi ná kàsujye wuñi ñya, maa mpyi wuu nyé a mu tégε mà yε?”

⁴⁵ U sí pí pyi “Sèenji na mii sí yi jwo yii á, ná yii nyé a cyire kacεnñkii pyi mii cìnmpyiibii puni nimbileni là na mε, yii mú nyé a cyi pyi mii na mε.”

⁴⁶ Nyé píre sí n-pyi yyefuge niñkwombaage e, ñka mpíi pí à tíi ke, píre sí n-pyi shèñi niñkwombaañi i.»

26

Pi à vùnñe pwə Yesu na, si u bò

(Marika 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Nyé Yesu à kwò puru jwumpe puni na, maa jwo u cyelemnyiibil'á:

² «Yii à li cè na cyi sannkii nyé canmpyaa shuunni bilereñkwonji kataanni sí nɔ, pí sí Supyañi Jyañi le cye e, si u kwòro cige na si mbò.»

³ Nyé ka Kile sáragawwuubii ñùñufeebii ná Yahutuubii kacwənríibii si sà piye bínni Kile sáragawwuubii ñùñufembwəhe Káyifu pyenge e,

⁴ maa bê li na si Yesu cya ñcú ná cwòore e, si u bò.

⁵ Pi mpyi na yi yu piy'á: «Li nyé a yaa li pyi kataanni tooy'e mε, lire baare e sùpyire sí n-cánra.»

Ceenji wà à sìnme nùguntanga wumə wu Yesu ñùñke na

(Marika 14.3-9)

⁶ Yesu na mpyi Bətani kànhe e tògofoonji* Simə bage e.

⁷ Mà pí yaha talyige e, ceenji wà à file u na ná lonğaracwol'e†, li mpyi a ñí sìnmpé nùguntanga wumpe lonğara wumpe pà na, maa puru sìnmpé wu Yesu ñùñke na.

⁸ Nyé u cyelemnyiibil'à lire ñya ke, ka li i mpén pí e fo pí na ñko: «Ñge ñkèegeñi ñùñke ku nyé ñaha yé?

⁹ Mpe sìnmpé mpyi na sí n-jà n-péere wyéreyahaga na, si ntaha fòñofeebii tégε.»

¹⁰ Nyé mpe pí mpyi na yu ke, ka Yesu si mpa puru cè, maa pí pyi: «Naha na yii nyé na ñge ceenji cèege yé? Kacenne u à pyi mii na.

¹¹ Fòñofeebii nyé naha ná yii e tèrigii puni i, ñka mii wi ke, mii sí n-pyi ná yii e tèrigii puni i mà de!

¹² U à mpe sìnmpé wu mii na, si mii cyeere bégele ñjaha fanñke mεε na.

¹³ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, Jwumpe Nintanmpe ká nɔ cyaga maha cyag'e ke, nde ñge ceen' à pyi ñijnjaa ke, lire sí n-jwo wani bà li si mpyi si ñkwòro sùpyire funñ'i mε.»

Zhudasi à bégele si Yesu le cye e

(Marika 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴ Nyé wà na mpyi cyelemnyiibii ke ná shuunniñi i, pí mpyi maha uru pyi Zhudasi Isikariyoti, ka uru si ñkàre Kile sáragawwuubii ñùñufeebii yyéere,

* **26:6** Pii na sòñji na tèni i Yesu à kàre ñge nàñi yyéere ke, u mpyi a cùun' a kwò. † **26:7** Lire cwooni mpyi a yaa ná yaage k'e, kuru mege nyé: «alibitiri».

¹⁵ maa pi pyi: «Mii aha yii tègε, ka yii i Yesu cû, naha yii sí n-kan mii á yε?» Ka pire si wyérefyinni beɲjaaga ná ke kan u á.

¹⁶ Mà lwó lire tēni na, ka Zhudasi si wá na pyiɲkanna caa si Yesu le pi cye e.

Kataanni njyɲi karigii ɲcwɔɔnrɔɲi kani

(Marika 14.12-21; Luka 22.7-14, 21-23; Yuhana 13.21-30)

¹⁷ Nyε bwúuruɲi niɲjirigembaaɲi kataanni canɲcyiige, ka Yesu cyelempyiibii si mpa u pyi: «Taa mu la nyε wuu u sà bilereɲkwoɲi kataanni njyɲi karigii cwɔɔnrɔ ke?»

¹⁸ Ka u u pi pyi: «Yii shà mucyinn'á kànhe funɲke e, na cyelentuɲ'à jwo na uru tèn'à byanhara, na uru la nyε si mpa kataanni njyɲi lyí ná u cyelempyiibil'e u yyére.»

¹⁹ Nyε ka cyelempyiibii si li pyi bà Yesu mpyi a yi jwo mε, maa kataanni njyɲi karigii cwɔɔnrɔ wani.

Yesu à jwo na uru cyelempyaɲi wà sí uru le cye e

²⁰ Nyε yàkoɲk'à pa nɔ ke, ka Yesu si mpa ntēen na lyí ná u cyelempyiibii ke ná shuunniɲi i.

²¹ Mà pi yaha njyɲi na, ka u u pi pyi: «Sèeɲi na mii sí yi jwo yii á, shin niɲkin na naha yii shwɔhɔl'e, ɲge u sí n-pa mii le cye e ke.»

²² Ka puru jwumpe si cyelempyiibii yyahayi tanha sèl'e fo pi shin maha shin na u yíbili: «Mii la, Kafoonɲi?» «Mii la, Kafoonɲi?»

²³ Ka u u pi pyi: «Ŋgemu cyεge ku naha ná mii woge e yalyire yaage e ke, urufoo kyaa li.

²⁴ Supyaɲi Jyaɲi ɲkwùmbaa nyε mε, bà l'à séme u kyaa na Kile Jwumpe Semεɲi i mε. Nka ɲgemu u sí n-pa u le cye e ke, urufoo wuun'à kèεge! Urufoo zimbaaɲi mpyi na sí n-pwóro u zɲi na.»

²⁵ Zhudasi u mpyi na sí n-pa u le cye e ke, ka uru si u yíbe: «Cyelentuɲi, mii wi la?» Ka Yesu si u pyi: «Mu yabiliɲi u à yi jwo!»

Wwoɲεεge njyɲi

(Marika 14.22-26; Luka 22.14-20; 1 Kɔrenti Shiinbii 11.23-25)

²⁶ Mà pi yaha pi i lyí, Yesu à bwúuruɲi lwó, maa fwù kan Kile á u kyaa na, maa u kwòn kwòn a kan u cyelempyiibil'á maa jwo: «Yii ɲge shwɔ a lyí, mii cyeere ti.»

²⁷ Lire kántugo maa fùɲcwokwuuni lwó, εεzen sinme mpyi l'e, maa fwù kan Kile á pu kyaa na, maa pu kan pi á maa jwo: «Yii puni pi pà bya.

²⁸ Naha na ye puru pu nyε mii sishange, tunmbyaare nivɔnnte Kile à le ke, tire sishange ki, k'à wu shinɲyahara kapegigii yáfaɲi kurugo.

²⁹ Mii sí yi jwo yii á, mii saha si εεzen sinme bya mε, fo canɲke mii sí nuru pu bya ná yii e mii Tuɲi Saanre e ke.»

³⁰ Nyε ka pi i Kile pèente myahigii cêe maa nta a fworu bage e, maa ɲkàre Olivye cire ɲaɲke ɲuɲ'i.

Yesu à jwo na Pyeri sí n-pa jwo na u nyε a uru cè mε

(Marika 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)

³¹ Pi à nɔ wani ke, ka Yesu si pi pyi: «Niɲjaa numpilage yabiliɲi i, yii puni sí n-fê si mii kanni yaha, naha na ye y'à séme Kile Jwumpe Semεɲi i: “Mii sí mpànaɲaɲi bò, mpàkuruɲke puni sí n-caala‡.”»

³² Ka Yesu si núr'a pi pyi: «Ŋka mii aha ɲè a fworu kwùɲi i tēni ndemu i ke, mii sí n-sà yii sige Galile kùluni i.»

³³ Ka Pyeri si u pyi: «Pi sanmpii puni mée ká fê, maa mu yaha, mii kyaa bà mε!»

³⁴ Ka Yesu si u pyi: «Sèeɲi na mii sí yi jwo mu á, niɲjaa numpilage yabiliɲi i, ɲkùpecyiini sí mu ta mu à jwo a nɔ tooyo taanre na mu nyε a mii cè mε.»

‡ 26:31 Zakari 13.7

³⁵ Ka Pyeri si jwo: «Pi méε ká mpyi na sí mii bò ná mu i, mii sì n-sì n-jwo na mii nyε a mu cè με.» Ka cyelempyiibii sanmpii puni si yire ninuyi taha.

Yesu à Kile jáare Zhetisemani cikəge e
(Marika 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶ Nyε ka Yesu ná u cyelempyiibii si nkàr'a sà nɔ cyage k'e, kuru mεge na nyε Zhetisemani, ka u u pi pyi: «Yii tèn naha mà jwo mii u sà Kile jáare meyyere ke.»

³⁷ Ka u nin̄karen̄ji si nkàre ná Pyeri ná Zebede jyaabii shuunnīji i. Ka yyetanhare ná funmpεenre si si u á.

³⁸ Ka u u pi pyi: «Mii fun̄n̄ke naha a p̄en fo na nk̄o si mii bò. Yii tèn naha, yii i nk̄wôro nyii na ná mii i.»

³⁹ Ka u u nk̄are yyaha yyére, maa uye wà n̄n̄ke na, maa yyaha cyígile, maa Kile jáare na: «Tufoon̄ji, kampyi mu sí n̄εε, na shwə n̄ke kyaage lwəhe mbyan̄ji na. N̄ka ma hà na nyii wuuni pyi με, ma nyii wuuni pyi.»

⁴⁰ Lire kàntugo maa núr'a pa u cyelempyiibii yyére, mà sà pi ta pi i nk̄wúuni. Ka u u Pyeri nk̄e, maa u pyi: «Yii nyε a já a nde tèn̄i nin̄kin̄ji pyi nyii na ná mii i mà?»

⁴¹ Yii tèn̄i nyii na, yii raa Kile jáare, bà yii si mpyi si fàn̄ha ta Sitaann̄ji na, u àha nk̄wò yii sòn ngà kapii na με. Nàkaana baa, sùpyan̄'á bégel'a yaha kac̄en̄k̄ii μεε na, nk̄a u fàn̄h'á cyére.»

⁴² Lire kàntugo ka u u núr'a ȳiri pi taan tozh̄on̄wogo mà sà Kile jáare na: «Mii Tun̄ji, kampyi mii sì n-jà n-shwə n̄ke kyaage na με, mu nyii wuuni li pyi.»

⁴³ Ka u u núr'a pa u cyelempyiibii yyére mà pa pi ta pi à nk̄ó, pi mpyi na sì n-jà nyiīgii múgo n-yaha με.

⁴⁴ Ka Yesu si núr'a ȳiri pi taan mà kàre Kile taj̄arege e tontanrewogo, maa nuru jwumpe ninumpe kurugo.

⁴⁵ U à kwò ke, maa núr'a pa u cyelempyiibii cyage e maa pi pyi: «Yii saha na nk̄wúuni la? Yii ȳiri, tèn'á nɔ, Supyan̄ji Jyan̄ji sí n-le kapimpyiibii cye e.

⁴⁶ Yii ȳiri, wuu a sì, n̄ge u sí mii le cye e ke, uru naha a nɔ naha.»

Yesu nk̄un̄ji kani
(Marika 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)

⁴⁷ Nyε mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka Zhudasi si nɔ wani, uru na nyε cyelempyiibii kε ná shuunnīji wà. U mpyi a pa ná shin̄nyahar'e, kàshikwənn̄wəȳi ná kàbīiyi mpyi pire cye e. Kile sáragawwuubii nk̄un̄f̄eebii ná Yahutuubii kacwənr̄ibii pi mpyi a pi tun.

⁴⁸ Zhudasi u mpyi na sí Yesu le cye e ke, uru mpyi a jwo a kan u cùveebil'á na: «Yii aha mii nya mii à sùpyan̄ji nk̄emu p̄ur'a cù maa u shéere ke, uru wi. Yii i u cù.»

⁴⁹ Pi à nɔ ke, ka Zhudasi si file Yesu na, maa jwo: «Fwù p̄ilaga na, wuu cyelentūji» maa u p̄ur'a cù.

⁵⁰ Ka Yesu si u pyi: «Na cevoo, ndemu tapyige e mu à pa ke, lire pyi.» Nyε ka sùpyire sannte si file maa Yesu cù.

⁵¹ Ka Yesu cyelempyan̄ji wà si u kàshikwənn̄wəȳe nk̄ir'a ww̄u mà taha a sáragawwuubii nk̄un̄f̄embwəhe báarapyin̄ji nin̄gen̄ke kà kwò̄n a cyán.

⁵² Ka Yesu si cyelempyan̄ji pyi: «Ma nk̄wəni le li fwuuni i, naha na ye nk̄emu u nyε na kàshige kwùun ná nk̄wəni i ke, nk̄wəni li sí n-tège urufoo bò mú.

⁵³ Taha mu na sòn̄n̄ji na mii sì n-jà na Tun̄ji pyi u mèlekεε kàshicyeye kε ná shuunni tùugo naha mii á numε, pi i nte sùpyire tun με?

⁵⁴ N̄ka lire ká mpyi, n̄je y'á jwo Kile Jwumpe Sem̄n̄ji i ke, di yire sí n-f̄un̄n̄ɔ n-jwo ye?»

⁵⁵ Ka Yesu si jwo sùpyir'á: «Yii à pa mii fye e ná kàshikwənn̄wəȳi ná kàbīiyi i mpa nk̄cù, mu à jwo kakuumpyi u nyε mii. Mii mpyi maha sùpyire kálali Kilejaarebage e can̄ja maha can̄ja, yii sí nyε a mii cù με.

⁵⁶ N̄ka nde mpyin̄ji sí Kile t̄un̄ntun̄mpii jwumpe f̄un̄n̄ɔ.»

Nye ka Yesu cyelempyiibii puni si fê, maa u yaha.

Yesu na nye yukyaabii cye e

(Marika 14.53-65; Luka 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Mpii pi à Yesu cù ke, ka pire si nkàre ná u e Kile sáragawwuubii nùñufembwòhe Kayifu yyére. Kile Saliyañi cyelentiibii ná Yahutuubii kacwònribii mpyi a bínni wani.

⁵⁸ Mà pi yaha pi i nkèege ná Yesu i, Pyeri à tèn laage e, marii si pi fye e fo mà sà jyè sáragawwuubii nùñufembwòhe pyenge e, maa sà ntèn pyenge sañcwònsigibii shwòhòl'e, si karigii sanñkii toronkanni nya.

⁵⁹ Kile sáragawwuubii nùñufebii ná yukyaala kurunke shiinbii puni mpyi na pyinñana caa si Yesu cêege ná kafinare e, si u ta mbòš.

⁶⁰ Ali mà li ta shinnyahara mpyi a yà jwo, ñka pi nye a nùñò sèe wogo ta ñkemu ku sí mpa ná l'e u bò mē. Ka shiin shuunni si ñkwò a pa jwo:

⁶¹ «Ñge nàñ'a jwo na uru sí n-jà Kileñaarebage jya, si nùru ku faanra canmpyaa taanre funñ'i.»

⁶² Ka sáragawwuubii nùñufembwòhe si yíri maa Yesu pyi: «Mpe jwumpe puni p'à jwo mà yyaha tíi ná mu i ke, ñaha mu u à cè p'e ye?»

⁶³ Ka Yesu si fyàha. Ka sáragawwuubii nùñufembwòhe si u pyi: «Kile nyii wunji mēge na, kâa wuu á, maa yi jwo wuu á kampyi mu u nye Kile Nñcwònròñi, maa mpyi Kile Jyañi?»

⁶⁴ Ka Yesu si u pyi: «Ñje mu à jwo ke, yire yi. Ñka mii sí yi jwo yii á, mà lwó numē na, yii sí Supyañi Jyañi nintēññi nya Kile Siñi Punifoo kàñiñe cyēge na. Yii mú sí u nimpañi nya ñahañyi i mà yíri nìnyini na.»

⁶⁵ Yesu à puru jwo ke, ka sáragawwuubii nùñufembwòhe lùyiri wunji si u yabilinji vāanntinñke cwòn*, maa jwo: «U à Kile mēge kēege, wuu saha nye a tige wà ñwójwumò kurugo mē. Yii à u Kile mēkēege jwumpe lógo.»

⁶⁶ Ñaha yii nye na sòññi ye?» Ka pi i u pyi: «U à yaa u bò.»

⁶⁷ Lire kàntugo ka pi i ntilwòhe wà u yyahe e, maa kanjukuruyo cyán u e, ka pii si kantawahii bwòn u e,

⁶⁸ maa jwo: «Kile Nñcwònròñi, mu nye a jwo na mu na nye Kile tūntunñi mà? Ñge u à mu bwòn ke, uru mēge yyere wuu á!»

Pyeri à jwo na uru nye a Yesu cè mē

(Marika 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Pyeri nintēññi mpyi pyenge e ntàani na, ka báarapyicwòñi wà si file u na maa jwo: «Mu mú mpyi ná Galile kùluni shinñi Yesu e!»

⁷⁰ Ka Pyeri si yi kyáala sùpyire puni nyii na, na: «Mii nàha à mu jwumpe yyaha cè mē.»

⁷¹ Lire kàntugo ka Pyeri si yîr'a kàre pyenge tajyijwòge yyére. Ka báarapyicwòñi wabere si u nya, mpii pi mpyi wani ke, maa jwo pir'á: «Ñge nàñi mpyi ná Nazarēti kànhe shinñi Yesu e.»

⁷² Ka Pyeri si nùr'a yi kyáala na: «Mii à kâa na mii nye a ñge nàñi cè mē!»

⁷³ Tère nimbiler'à tòro ke, mpii pi mpyi wani ke, ka pire si file Pyeri na, maa jwo: «Nàkaana baa, mu na nye pi wà, mu njini lwòñkanni naha a li cyêe.»

⁷⁴ Nye ka Pyeri si jwo: «Kampyi mii à ñge nàñi cè, Kile kà na yaha mē!» Ka ñkùpoonji si ntíl'a mē sù.

⁷⁵ Ka Pyeri funñke si ñcwò Yesu jwumpe nijnjwumpe na na: «Ñkùpecyiini sí mu ta mu à jwo a nò tooyo taanre na mu nye a mii cè mē.»

Nye ka Pyeri si fworò pyenge e maa sà mē sù sèe sèl'e.

§ 26:59 Mà tàanna ná Yahutuubii saliyañi i, li mpyi a ñwò mà kyaa cwònrò numpilage e mē. Mà bàra lire na, kani li mpyi na sí n-jà n-pa ná kwù i ke, lire mpyi maha yaha canmpyaa shuunni si ntòro. Tèni i pi à Yesu yíbe ke, pi nye a tòro cyire kurigil'e mē. * 26:65 Yahutuubil'á, sùpya ká jwumò jwo Kile na, mpemu nye a yaa pu jwo u na mē, mpii pi a puru jwumpe lógo ke, pire maha yíri maa pi vāanñyi cwòn.

27

Pi à kàre ná Yesu i fànhafoonji Pilati yyére
(Marika 15.1; Luka 23.1-2; Yuhana 18.28-32)

¹ Nyèsòoge na, Kile sáragawwuubii nùñufeebii puni ná Yahutuubii kacwənribil'à sà piye nya, maa jwo a bê Yesu mbòni na,

² maa u pwə maa ñkàre ná u e fànhafoonji Pilati yyére*.

Zhudasi kwùni kani
(Kapyiñkii 1.18-19)

³ Zhudasi u nyε Yesu lefoonji pi cye e ke, u à pa li nya na pi à jwo na pi sí Yesu bò ke, ka li i mpen u e, ka u u wyérefyinni beñjaaga ná keñi núrunjo Kile sáragawwuubii nùñufeebii ná Yahutuubii kacwənrilibii na,

⁴ maa jwo: «Mii à kapii pyi, mii à sùpya kan kwùñ'á, ñgemu u nyε u nyε a kapii pyi mε.»
Ka pi i u ñwə shwə: «Wuu ñaha nyε pur'e mε, mu wuyo yi nyε yire.»

⁵ Ka Zhudasi si wyérefyinni wà Kileñaarebage e, maa yíri pi taan mà sà uye pwə a bò.

⁶ Ka Kile sáragawwuubii nùñufeebii si uru wyérefyinni kuu maa jwo: «Mà tàanna ná wuu Saliyani i, wuu nyε a yaa wuu u le Kileñaarebage wyérenji yalenke e mε, ñaha na ye supyibowyerε wi.»

⁷ Ka pi i jwo a bê li na si sà coge faanrafoonji wà kerεge shwə ná uru wyérenji i, si mpyi nàmpwuunbii fanña.

⁸ Lire na, pi à kuru kerεge mεge le: «Sishange Kerεge» mà pa nə ná ñinjal'e.

⁹ Lire pyiñkanni na, jwumpe Kile túnntunji Zheremi mpyi a jwo ke, pur'à fùñño. U mpyi a jwo: «Pi à wyérefyinni tənmpyara beñjaaga ná ke lwó. Izirayeli shiinbil'à uru tòrə mà yaha supyibowyerε,

¹⁰ maa sà coge faanrafoonji kerεge shwə ná ur'e, bà Kafoonji Kile à yi jwo mii á mε†.»

Pilati à Yesu yíbe
(Marika 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38)

¹¹ Ka pi i Yesu yyéene fànhafoonji Pilati yyaha na, ka u u u yíbe na: «Yahutuubii saanji u nyε mu la?» Ka Yesu si jwo: «Mu aha jwo amuni yo.»

¹² Ka Kile sáragawwuubii nùñufeebii ná Yahutuubii kacwənrilibii si ntíge Yesu na karii ñinyahagil'e, ñka u nyε a yafyin jwo mε.

¹³ Ka Pilati si jwo: «Ncyii karigii pi na yu na ntare mu na ke, mu nyε na cyi núru mà?»

¹⁴ Yesu nyε a sàa yafyin jwo u á mε, ka lire si fànhafoonji kakyanhala sèl'e.

Yesu kataanmp'à cwənr'a yaha u mbòni na
(Marika 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39--19.16)

¹⁵ Nyε li mpyi kalyee fànhafoon'á, bilerenkwonji kataanni n'a mpyi a nə, sùpyire ká kàsujyini ñgemu ñáare u á ke, u maha uru yaha u à fworó.

¹⁶ Lire tēni i, wà mpyi kàsuni i, sùpyire puni mpyi a u cè. U mεge mpyi Barabasi.

¹⁷⁻¹⁸ Pilati mpyi a cè na yin cyεge kurugo, Kile sáragawwuubii nùñufeebil'à Yesu Kirisita le uru cye e. Lire e sùpyir'à bínni ke, ka Pilati si pi pyi: «Jofoo yii la nyε mii i yige ye? Barabasi laa, Yesu pi maha mpyi Kirisita ke?»

¹⁹ Nyε mà Pilati yaha yukyaalabage e, ka u cwonji si túnnturo yaha a shà u á, na ñge nàni u nyε ñcèεge cyaga baa ke, na u àha ñkwò u ñwəge le u kyal'e mε, ñaha na ye karii ñinyahagil'à uru kànha ñòoge e pìlaga u kyaa na.

²⁰ Nyε ka Kile sáragawwuubii nùñufeebii ná Yahutuubii kacwənrilibii si sùpyire fòonñ'a ta na ti Barabasi ñáare, ti i Yesu yaha pi bò.

²¹ Ka fànhafoonji si núr'a pi yíbe: «Mpii shiinbii shuunniñi i, jofoo yii la nyε mii i yige ye?»
Ka pi i jwo: «Barabasi!»

* **27:2** Fànhafoonji Pilati kanni u mpyi na sí n-jà kuni kan pi kàsujyini wà bò.

† **27:10** Zakari 11.12,13; Zheremi 19.1-13; 32.6-9

²² Ka Pilati si pi yíbe: «Yesu pi maha mpyi Kirisita ke, naha mii sí n-pyi uru na ye?» Ka pi puni si jwo: «U kwòro cige na!»

²³ Ka Pilati si núr'a pi yíbe: «Kapiini ndire u à pyi mà sà nò u bò ye?» Ka pi i wá na ñkwúuli fànha na: «U kwòro kworokworocige na!»

²⁴ Pilati à li nya na uru jwumpe fàn'h' à cyére, tùmpe sí i nyahage na ma ke, ka u u lwòhò lwó a u cyeyi jyé sùpyire nyii na, maa jwo: «Mii à na cyeyi jyé a yige ñge nàñi kani i. Yii á li nyé numé.»

²⁵ Ka sùpyire puni si u nwo shwò: «U kwùñi nùmpañke tugure ti pyi wuu ná wuu pyilibii woro.»

²⁶ Lire tèni i ka Pilati si Barabasi yige mà tàanna ná sùpyire nyii wuuni i, maa pi pyi pi à Yesu bwòn ná kàsrigil'e, maa u kan pi sà ñkwòro kworokworocige na.

*Sòrolashiibil'à cyàha Yesu na
(Marika 15.16-20; Yuhana 19.2-3)*

²⁷ Nyé ka Pilati sòrolashiibii pìi si ñkàre ná Yesu i pi tatεenge e, maa sòrolashiibii piiberii yyér'a pa u kwùulo,

²⁸ maa u vāanñyi wwû u na, maa vāanntinmbwòhò ninyεga le u na,

²⁹ maa ñguro cîn mà pyi saanra nùntonò mà tò u na, maa kàbii le u kàniñe cyεge e, marii ninykure sínni u taan, marii u fwóhòre marii ñko: «Yahutuubii Saanñi, wuu à mu shéere!»

³⁰ Marii ntilwòhe wàa u na, maa kàbiini shwò u na mà taha na u bwùun nùñke e.

³¹ Pi à u fwóhòr'a kwò ke, maa vāanntinmbwòhe ninyεge wwû u na, maa u yabiliñi vāanñyi le u na, maa ñkàre ná u e si sà ñkwòro kworokworocige na.

*Pi à Yesu kwòro cige na
(Marika 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)*

³² Nyé mà sòrolashiibii yaha pi i ñkèεge ná Yesu i tabonke e, pi à círi ná Sirèni kàñhe shinñi w'e, u mεge mpyi Simò. Nyé ka pi i u kàrama u à Yesu kworokworocige tugo.

³³ Nyé pi à sà nò cyage k'e, pi maha kuru cyage mεge pyi: «Nunkwòεge Cyage»

³⁴ maa yasorogo le sinm'e mà kan Yesu á, u bya bà u sεεge si mpyi si jínε mε. U à ku néen'a wíi ke, u nyé a ñen'a ku bya mε.

³⁵ Sòrolashiibil'à u kwòr'a kwò ke, maa ñkyaanlwooni tég'a u vāanñyi táa piye na, bà pi puni si mpyi si pi nàzhanñi cè mε.

³⁶ Lire kántugo maa ntéen wani na u kàanmucaa.

³⁷ Nyé ka wà si u mbòñi nùñke sém'a taha kworokworocige na u nùñke ninyiñi na. Y'à séme: «NGE U NYÉ YESU, YAHUTUUBII SAANÑI.»

³⁸ Nyé pi mpyi a nàñkaalii shuunni kwòro kworokworociye na Yesu taan. Wà mpyi u kàniñke na, u sanñi sí nyé u kàmeni na.

³⁹ Sùpyire nintorore mpyi maha u fwóhòre, marii nùnyii kwòre,

⁴⁰ marii ñko: «Mu u mpyi maha jwo na mu sí Kileñaarebage cyán si ku faanre canmpyaa taanre e ke, mu u nyé amε la? Mu yabiliñi u maye shwò. Kampyi Kile Jyanji u nyé mu, tíge kworokworocige na may'á!»

⁴¹ Nyé ka Kile sàragawwuubii nùñfueebii ná Kile Saliyanji cyelentiibii ná Yahutuubii kacwònrìbii mú si wá na u fare marii ñko:

⁴² «U à pìi shwò, maa mpyi u nyé a jà a uye shwò mε. Kampyi uru u nyé Izirayeli saanñi, u tíge cige na numé, lire ká mpyi, wuu sí n-dá u na.

⁴³ U à u cyεge taha Kile na, maa jwo na uru nyé Kile Jyanji. Kampyi u kyal'à táan Kile á, Kile à yaa u u shwò numé.»

⁴⁴ Nàñkaabii pi mpyi a kwòro u taan ke, ka pire mú si wá na u fare amuni.

*Yesu kwùñi
(Marika 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)*

45 Nye canŋke mpyi a nɔ ɲùŋɔ ɲiŋi i, ka numpini si mpâl'a jyè kîni cyeyi puni i, mà tère pyi fo mà sà byanhara yàkoŋke na.

46 Lire tèni i, ka Yesu si jwo fànha na: «Eli, Eli, lama sabakatani‡?» Lire ɲwɔhe ku ɲye: «Mii Kilenji, mii Kilenji, ɲaha na mu à kàntugo wà mii á yeŋ?»

47 Mpii pi mpyi wani ke, ka pire pìi si yire lógo, maa jwo: «Yii lógo! U naha na Kile tũntunŋi Eli yiri, na u pa uru tɛge.»

48 Lire tènuuni i, ka pi wà si fê a sà sìcogo fyinme lùtanhage k'e, maa ku nórɔ kàbii na, mà yaha Yesu ɲwɔge taan, u u ku ta a shwɔnrɔ.

49 Ka pi sanmpii si jwo: «Wuu a u wíi kampyi Eli sí n-pa u shwɔ.»

50 Ka Yesu si núr'a jwo fànha na, maa u múnaani kan Kile á.

51 Lire tèni i, ka Kileɲaarebage táataa vâanŋke si ntíl'a cwɔn ɲiŋke e, mà lwó ɲiŋyini na fo ɲwɔh'i. Ka ɲiŋke si ɲcyêenne, ka kafaabwoyi si jya.

52 Ka fanɲyi si múgo. Kile wuubii pi mpyi a kwû ke, ka pire pìi ɲiŋyahara si ɲè,

53 maa fworɔ fanɲyi i. (Nye Yesu à pa ɲè ke, ka pi i jyè Zheruzalɛmu kànhe e mà piye cyêe shinɲyahara na.)

54 Nye Ɔromu sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi ná mpii pi mpyi na Yesu kàanmucaa ná u e ke, tèni i pir'a ɲiŋke ɲya k'à cyêenne, karigii cyi à pyi ke, maa cyire ɲya ke, ka pi i fyá sèe sèl'e, maa jwo: «Nàkaana baa, ŋge nàŋi mpyi Kile Jyanji.»

55 Cyee ɲiŋyahamii mpyi a yyére tatɔnge e marii wíi. Pire cyeebii mpyi a taha Yesu fye e mà yîri Galile kùluni i, marii u tère.

56 Mariyama u mpyi na yîri Magidala kànhe e ke, ná Mariyama u ɲye Yakuba ná Yusufu nuŋi ke, ná Zebede jyaabii nuŋi mpyi pi e.

Yesu ntòŋi kani

(Marika 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)

57 Yàkoŋk'à nɔ ke, ka nàfuufoonji wà si mpa, u mege mpyi Yusufu, Arimati kànhe shin u mpyi u wi. U mú na mpyi Yesu cyelempya.

58 Ka u u nɔ Pilati na, maa sà Yesu buwuŋi ɲáare u á. Ka Pilati si pi pyi pi u kan u á.

59 Ka Yusufu si Yesu buwuŋi lwó a sà mpwɔ vâanntofonŋi w'e,

60 maa u le fanŋke e, kuru mpyi a tùgo kafaaga ɲuŋ'i, u mpyi a ku kwòŋ a yaha uye me na, bu mpyi na sàha ŋkwò a tò k'e mà ɲya me. Ka u u kafaabwɔhɔ kùuŋkul'a pa ntò fanŋke ɲwɔge na, maa ŋkàre.

61 Nye Magidala Mariyama ná Mariyamaŋi sanŋi mpyi a tenn'a yyaha kan fanŋk'á.

Fanŋke kàanmuŋcyani

62 Kuru canŋa nùmpañña mpyi canŋoŋke, ka Kile sáragawwuubii ɲùŋufeebii ná Farizhɛenbii si ŋkàre siŋcyan Pilati yyére

63 maa jwo: «Nùŋufoonji, l'à tíge wuu funŋ'i na ŋge kafiniviniŋi, mà u yaha ɲyii na, u mpyi maha jwo uru ká ŋkwû, canmpyaa taanre uru sí ɲè.

64 Kuru cyage e, mu à yaa mu u pìi yaha pi a fanŋke kàanmucaa fo canɲyi taanrenji ká mpa fũnŋɔ. Lire ká mpyi li ɲye a pyi me, u cyelempyiibii sí n-jà n-pa u buŋi yû, si jwo na u à ɲè a fworɔ kwùŋi i. Tire kafinare kàntuge sí n-waha si ntòro ɲiŋcyiire na.»

65 Ka Pilati si pi ɲwɔ shwɔ: «Kàanmucyafeebii na ɲye wani, yii a sì, yii i sà pi pyi, pi a ku kàanmucaa pyiŋkanni l'à táan yii á ke.»

66 Ka pi i ŋkàr'a sà fanŋke yal'a tò, maa fyè bwòŋ kafaage na, maa kàanmucyafeebii tìŋe wani.

‡ 27:46 Yesu na ŋkwùli Aramèni shɛenre e. Tire shɛenre e, Eli ɲwɔhe ku ɲye: «Mii Kilenji». Mpii pi ɲye pi ɲye na tire shɛenre nùru me, pire mpyi na sòŋji na Kile tũntunŋi Eli Yesu ɲye na yiri. Yahutuubii pìi na sòŋji na ná Eli ɲye a kwù me, na sùpya ká mpyi kyaage e, na u sí n-pa urufoo shwɔ (2 Saanbii 2.1-12). § 27:46 Zaburu 22.2

28

Yesu à nè a fwordo kwùni i

(Marika 16.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10)

¹ Nye canṅṅk'á tòro ke, cibilaage canṅcyiige* nyèsòoge na, Magidala Mariyama ná Mariyamaṅi sanṅ'á pa mpa fanṅke wíi.

² Ka ṅṅke si mpâl'a cyêenne sèe sèl'e. Kafoonṅi Kile mèlekēni wà mpyi a yîri nìnyini na, maa ntîg'a pa kafaabwòhe kùṅkul'a láha a yaha ṅkere na, maa ntēen ku na.

³ U mpyi na ṅi kileṅini bēnmpe fiige, u vāṅnyí mú s'á ffiniṅe weewee.

⁴ Ka sanṅwōnsigibii si fyá na ṅcyêenni, fo mà sà ṅcírige.

⁵ Ka mèlekēni si jwo cyeebil'á: «Yii àha raa fyáge mē. Yesu pi à kwòro cige na ke, mii à li cè na uru yii na ṅcaa.

⁶ U ṅye naha mē, u à nè bà u mpyi a yi jwo mē! Yii u buwuṅi tasinnage wíi!

⁷ Numē, yii a sà fwòfwò, yii i sà yi jwo u cyelempyiibil'á na “U à nè a fwordo kwùni i. U à kàr'a sà yii sige Galile kùluni i. Yii sí sà u ṅya wani.” Yire yi mpyi mii á, mii u jwo yii á.»

⁸ Ka pi fyagara wuubii ná funntanga wuubii si fê a yîri fanṅke na, na fí na ṅkēge fwòfwò si sà yi jwo Yesu cyelempyiibil'á.

⁹ Ka Yesu si mpâl'a pi ṅṅò bē mà pi yaha kuni na, maa pi shéere. Ka pi i file u na, maa niṅkure sín, maa u cū tooyi na, maa u pēe.

¹⁰ Ka Yesu si jwo: «Yii àha raa fyáge mē. Yii a sà, yii sà mii cìṅmpyiibii pyi na pi a sà Galile kùluni i. Wani pi sí sà mii ṅya.»

Sòrolashiibii ná sáragawwuubii kafinare kani

¹¹ Mà cyeebii yaha kuni na, sòrolashiibii pi mpyi na fanṅke kàanmucaa ke, ka pire pìi si jyè kànhe e, mà sà yi puni yyaha jwo Kile sáragawwuubii ṅṅufeebil'á.

¹² Ka sáragawwuubii ṅṅufeebii si wwò ná Yahutuubii kacwōnrìbil'e, maa jwo a bē li na, maa wyéṅnyahaga kan sòrolashiibil'á,

¹³ maa jwo: «Yii a yi yu yii a ntùuli na u cyelempyiibil'á pa numpilage e, mà pa u buwuṅi yû, mà yii yaha ṅòmppe na.

¹⁴ Fànhafoonṅi ká yire lógo, wuu sí n-jà yi cwōnrò ná u e, bà yii si mpyi si shwò kyaage na mē.»

¹⁵ Ka pi i wyéṅni lwó, maa li pyi bà pi à yi jwo pi á mē. Ka puru jwumpe si ṅcaala Yahutuubii shwòhòl'e fo mà pa nò niṅjaa na.

Yii sà supyishini puni pyi mii cyelempyii

(Marika 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Kapyiṅkii 1.6-8)

¹⁶ Ka cyelempyiibii kē ná niṅkinṅi si ṅkàre Galile kùluni i. Yesu mpyi a ṅṅke ṅkemu kyaa jwo pi á ke, ka pi i sà dùgo kuru na, mà u ta wani.

¹⁷ Pi à sà u ṅya ke, maa u pēe, ṅka pi pìi funyò mpyi na pi kyáali.

¹⁸ Ka Yesu si file pi na, maa pi pyi: «Nìnyini ná ṅṅke síṅi pun'á kan mii á.

¹⁹ Lire e yii a sà yii sà supyishini puni pyi mii cyelempyii, yii s'a pi batizeli Tufoonṅi ná Jyafoonṅi ná Kile Munaani mēge na,

²⁰ yii raa pi taanni karigii puni mii à jwo a waha yii á ke, cyire na. Mii na ṅye ná yii e canṅa maha canṅa fo si sà nò dīnyēni tèekwooni na.»

* 28:1 Yahutibil'á cibilaage canṅcyiige ku ṅye kárinṅi.

Marika Jwumpe Nintanmpe Jwuṅkanni

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémeṅi funṅo jwumpe e ke

Marika na mpyi Yesu cyelempanyi Pyeri wwoṅεε. Kakyanhala karigii Yesu mpyi a pyi maa kàlanjì ṅgemu kaan ke, mà bàra lire na, pyiṅkanni na pi à u kwòr'a bò cige na ná pyiṅkanni na Kile à u ṅè a yige kwùṅi i ke, Marika à cyire karigii puni lógo Pyeri ṅwò na. Cyi lógoṅkwooni kàntugo u à cyi sém'a kan dánafeebil'á, pire mpyi yyefuge e.

Tèni i Yesu à jwo u yabiliṅi kyaa na ke, u à li cyêe na uru u ṅye Supyani Jyani. Lir'à li cyêe na ur'á Kile à síṅi puni kan. Puru funṅke e, sùpyire sàranjì síṅi ná kapegigii yàfanjì síṅ'á kan ur'á. Cyire pun'à li cyêe na sùpyanji u à fworò Kile e ke, Yesu wi. Marika à li cyêe na Kile Jyani u ṅye Yesu. U na ṅye Kile, maa mpyi sùpya.

Ná Yesu à kwòro kworokworocige na wuu kurugo, mpíi pi maha ntaha u fye e ke, pi à yaa pi kyaala mú u kurugo. Dánafeebil'á Marika à jwumpe jwo ke, wuu ná pire, wuu pun'à yaa wuu bégel'a yaha kyaage mεε na Yesu kurugo. Yesu à jwo: «ṅgemu la ká mpyi si ntaha mii fye e ke, urufol'à yaa u cyé u yabiliṅi ṅyii karigii na, u u ntèen kyaage taan u u ntaha mii fye e, pi mεε ká mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na. Naha na ye ṅgemu la ká mpyi si u niṅjaanji yaa ṅwò ke, urufoo sì nùmpañja ta mε, ṅka ṅgemu ká kàntugo wà u niṅjaan'á mii ná Jwumpe Nintanmpe kurugo ke, urufoo sí nùmpañja ta.» (8.34-35).

*Yuhana Batizelipyiṅi na kuni bégele Yesu yyaha na
(Macwo 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28)*

¹ Jwumpe Nintanmpe pu ṅye na Kile Jyani Yesu Kirisita kyaa yu ke, puru ṅwòkwòṅre ti ṅye nte.

² Kile à fyànha a jwo u tùnntunṅi Ezayi sémeṅi i:
«Wíi, mii sí na tùnntunṅi tun mu yyaha na,
u sà kuni yaa mu mεε na* ,

³ sùpya meṅwuu sí n-pa raa fwore síwage e fànha na
“Yii kuni yaa Kafoonji mεε na,
yii kumpyere nintiire yaa u á†.”»

⁴ Lire pyiṅkanni na, Yuhana Batizelipyiṅi à kàre síwage e mà sà uye cyêe, marii sùpyire batizeli, marii yi yu pi á na: «Yii yii toronṅkanni kèenṅε, yii i batize, bà Kile si mpyi si yii kapegigii yàfa yii na mε.»

⁵ Zheruzalemu kànhe ná Zhude kùluni shiinbii niṅyahamii mpyi na sì u yyére, maa ntèn li taan na pire kapyiinṅkii ṅye a tíi mε, Yuhana sí i pi batizeli Zhurudεn banjì lwòhe e.

⁶ ṅye Yuhana vāanntinṅke mpyi a yaa ná ṅwòhōṅi shire e, u mpyi maha uye pwu ná seepwòge e, maa uye ṅwò caa ná kampεenṅyi ná tuwyiyi seere e.

⁷ U mpyi na yi yu sùpyir'á: «Ṅge u na ma mii kàntugo ke, uru tayyéreg'á fànha tò mii woge na. Ali mà naye tírige si nta mpyi u tanhanjyi mεere sànhafoo, mii ṅùṅk'á cyéε lire mpyiṅi i.

⁸ Mii wi ke, mii à yii batize lwòhe e, ṅka uru wi ke, uru sí yii batize ná Kile Munaani i.»

*Yuhana à Kile Jyani Yesu batize
(Macwo 3.13-17; Luka 3.21-22)*

⁹ Cyire canmpyaagil'e, Yesu à yíri Nazareti kànhe e Galile kùluni i mà kàre Yuhana yyére. Ka Yuhana si u batize Zhurudεn banjì lwòhe e.

¹⁰ Yesu niworoṅi lwòhe e, ka u u niṅyiṅi ṅya u u múru, ka Kile Munaani si ntíg'a tēen u na mpánmpòrògo fiige. ¹¹ Ka meṅwuu si fworò niṅyiṅi i na: «Mii Jyani u ṅye mu, mu kan'à waha mii na sèl'e. Mu kapyiinṅkil'á táan mii á mú.»

* 1:2 Malaki 3.1 † 1:3 Ezayi 40.3

Sitaanniŋi na ɲcaa si Yesu sòn u kapii pyi
(Macwo 4.1-11; Luka 4.1-13)

¹² Lire kàntugo ka Kile Munaani si ɲkàre ná Yesu e síwage e.

¹³ U à canmpyaa beeshuunni pyi wani sige yaare shwòhòl'e. Cyire canmpyaagii funŋke e, ka Sitaanniŋi si file u na, maa ɲcaa si u sòn ɲgà kapii na. Kile mèlekεεbii mpyi ná u e, marii u tère.

Yesu à fyacumii sicyεεre yyer'a pyi u cyelemphyii
(Macwo 4.12-25; Luka 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Nyε Yuhana Batizelipyiŋi lenkwooni kàntugo na kàsuni i, ka Yesu si ɲkàre Galile kùluni i, marii Kile Jwumpe Nintanmpe yu, na ntùuli.

¹⁵ U mpyi na yi yu sùpyir'á: «Tèn'à nɔ, Kile Saanre tèn'à byanhara. Yii yii toronŋkanni kēεnŋε, yii dá Jwumpe Nintanmpe na.»

¹⁶ Canŋka Yesu niɲaraŋi Galile baŋi ɲwɔge na, u à fyácyaa shuunni ɲya, Simɔ ná u sɲεεŋi Andire, pi mpyi na cwòò wàa baŋi i.

¹⁷ Ka u u yi jwo pi á: «Yii taha na fye e. Bà yii na fyaabii caa mε, mii sí yii taanna yii raa sùpyire caa t'a ma mii á.»

¹⁸ Ka pi i ntíl'a pi cwòobii yaha, maa ntaha Yesu fye e.

¹⁹ Nyε pi à ta naha vili yyaha na sahaŋki ke, ka Yesu si núr'a sɲεε shuunni ɲya, pire pi mpyi Zebede jyaabii, Yakuba ná Yuhana. Pi ná pi tuni Zebede mpyi a tēen pi bakwɔge funŋke e, na pi cwòobii takegyi yaa.

²⁰ Ka Yesu si ntíl'a pi yyere, ka pi i pi tuni Zebede ná u báarapyiibii yaha wani bakwɔge e, maa ntaha u fye e.

Yesu à jínaŋi wà kòr'a yige nàŋi w'e
(Luka 4.31-37)

²¹ Ka Yesu ná u cyelemphyiibii si ɲkàre Kapεεnamu kànhe e. Canŋonke, ka u u jyè Kile Jwumpe kàlambage e, na sùpyire kàlali.

²² Mpii pi mpyi wani na nùru u ɲwɔ na ke, u kàlaŋi pyiŋkanni mpyi a pire kàkyanhala, ɲaha na yε u ɲyε a mpyi na pi kàlali Kile Saliyaŋi cyelentiibii fiige mε, ɲka ná Kile sífente e u mpyi na pi kàlali.

²³ Lire tēni i, jínacyanŋi wà mpyi wani Kile Jwumpe kàlambage e, ka uru si jwo fànha na:

²⁴ «Nazareti kànhe shinŋi Yesu, ɲaha shi ku ɲyε wuu ná mu shwòhòl'e yε? Mu à pa mpa wuu shi bò la? Mii à mu cè, ɲge u à fworò Kile e ke, uru u ɲyε mu!»

²⁵ Ka Yesu si fànha cyán jínaŋi na: «Ma ɲwɔge tò! Maa fworò ɲge nàŋi i!»

²⁶ Ka jínaŋi si nàŋi cúnŋɔ cúnŋɔ, maa ɲkwúlo fànha na, maa fworò u e.

²⁷ Ka lire si sùpyire puni kàkyanhala fo ti na yu tiy'á: «Naha ku ɲkire yε? Kàlavonŋɔ ɲge nàŋ'á kan ná Kile fànhe e, u maha fànhe cyáan jínabii mú na pi i nùru u ɲwɔ na!»

²⁸ Ka Yesu mεge si fworò Galile kùluni puni i.

Yesu à yamii niɲyahamii cùuŋɔ
(Macwo 8.14-17; Luka 4.38-41)

²⁹ Lire kàntugo ka Yesu ná u cyelemphyiibii si fworò Kile Jwumpe kàlambage e, maa ɲkàre ná Yakuba ná Yuhana e, Simɔ ná Andire yyére.

³⁰ Pi à sà Simɔ nafεɲcwonji ta u à sínni cifwuro cye e, ka pi i u kyaa jwo Yesu á.

³¹ Ka Yesu si file u na tasinnage e, maa u cù cyεge na a yírige. Ka cifwure si ɲkwò, ka u u yíri na sore pi á.

³² Yàkonke, canŋa ɲyiin'à cwo ke, ka pi i ɲkàre ná yampii puni ná jínacyaanbil'e Yesu yyére.

³³ Kànhe shinɲyahara mpyi a bínni bage ɲwɔge na.

³⁴ Ka u u yampe shiŋi niɲyahamafee cùuŋɔ, maa jínacyaanbii niɲyahamii jínahii kòr'a yige pi e, maa jwumpe kwòn jínabii na, ɲaha na yε pi mpyi a u cè Kile wunji wà.

*Yesu kapani
(Luka 4.42-44)*

³⁵ Kuru canṅa nùmpañṅa nyèsɔɔge na, ka Yesu si yîr'a fworó, maa ñkàre sige funṅke e si sà Kile jáare.

³⁶ Simɔ ná u shèrɛfeebil'à yîr'a fô u e ke, maa ñkàr'a sà a u caa.

³⁷ Pi à u nya ke, maa u pyi: «Sùpyire puni wá na mu caa.»

³⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Wuu a sî wuu taan kànyi na. Mii à yaa mii i Jwumpe Nintanmpe jwo wani mú, naha na ye mii kapani li.»

³⁹ Lire e ka u u wá na jaare Galile kùluni puni i, maa Jwumpe Nintanmpe yu Kile Jwumpe kàlambayi i, maa jínabii kòre na yige pifeebil'e.

*Yesu à tògofoo cùuṅɔ
(Macwo 8.1-4; Luka 5.12-16)*

⁴⁰ Ka tògofoonji wà si file Yesu na, maa niṅkure sín u fere e, maa u jáare fànha na, maa jwo: «Mu aha ñɛɛ, mu sí n-jà mii tòge láha mii na, si mii fíniṅɛ.»

⁴¹ Nàñi nùñaar'à Yesu ta ke, ka u u u cyege sàṅha maa bwòn u na, maa jwo: «Mii à ñɛɛ, tòge ku láha ma na!»

⁴² Ka tòge si ntíl'a láha u na, ka u u ñcùuṅɔ.

⁴³ Ka Yesu si u cye yaha, maa li jwo a waha u á:

⁴⁴ «Cû ma ñwɔge na, ma hà yaaga jwo sùpya á mɛ, ñka ta sî, maa sà maye cyêe sáragawwunji na u u ma kàanmucya, sárage kyaa Kile túnntunṅiMusa à jwo tògofeebii ñcùuṅɔñi kyaa na ke, maa kuru wwû. Lire li sí li cyêe na mu à cùuṅɔ‡.»

⁴⁵ Nka nàñi ñye a já a cû u ñwɔge na mɛ. U à kàr'a sà a yi yu cyeyi puni i, ka li i mpyi Yesu saha sî n-jà n-tíi n-jyè kànha na mɛ. U mpyi sige funṅke e, ñka lire ná li wuuni mú i, sùpyire mpyi na yîri cyeyi puni i, na u taa wani.

2

*Yesu à supyimuruṅɔ cùuṅɔ maa ku kapegigii yàfa ku na
(Macwo 9.1-8; Luka 5.17-26)*

¹ Canmpyal'à tóro ke, ka Yesu si núr'a kàre Kapɛrenamu kànhe e. Ka sùpyire si lógo na u ñye wani bage k'e,

² maa mpa bínni mà bage ñî. Tateɛngɛ sàha mpyi mɛ, bage ñwɔge mpyi a ñî. Ka Yesu si wá na Kile jwumpe yu pi á.

³ Lire na u ñye, ka pi i mpa ná yañi w'e, u mpyi a múruṅɔ. Nàmbaa sicyɛere mpyi a u tugo.

⁴ Nka sùpyire ñyahanji kurugo, pi ñye a já a nɔ ná u e Yesu na mɛ. Ka pi i dùgo bage kàtanṅke na, maa kuru fûru, maa yañi ná u yasinninṅke le a tírige kuru wyige e Yesu fere e sùpyire shwɔhɔl'e. ⁵ Yesu à li nya na mpii nàmpil'à dá uru na ke, ka u u jwo supyimuruṅk'á: «Na jya, mu kapegigil'à yàfa mu na.»

⁶ Kile Saliyañi cyelentiibii pi mpyi a tèen wani kuru cyage e ke, ka pire si wá na yu piye funṅ'i:

⁷ «Naha na ṅge nàñi ñye na mpe jwumpe shiñi yu ye? U na Kile mɛge kèɛge. Fo Kile kanni bà mɛ, wà si n-jà sùpya kapegii yàfa u na mɛ!»

⁸ Ka Yesu si ntíl'a pi funṅɔ sònṅɔre cè, maa yi jwo pi á: «Naha na yii ñye ná nte sònṅɔre shiñi i ye?»

⁹ Mà jwo “Mu kapegigil'à yàfa mu na” ná “Yîri, ma a ma yasinninṅke lwó ma a jaare” yii ñyii na cyire kapyaagii mú shuunni i ndire jwumɔ p'à táan ye?

¹⁰ Nka yii pi lí cè na li síñi na ñye Supyañi Jyañi na, naha ñinṅke na, u wà kapegii yàfa u na.»

‡ **1:44** Tògofoonji ká ñcùuṅɔ, sáragawwunji mpyi maha yaa u u cyeere kàanmucya sèl'e si ñcè kampyi u à cùuṅɔ, u u nta a uye cyêe sùpyire na (Levitiki 14.2-32).

11 Lire e u à jwo supyimurunj'á: «Ta núru na jwə na, yîri ma a ma yasinninje lwó, ma a si pyenge.»

12 Ka nãji si ntí'a yîri, maa u yasinninje lwó mà fworó sùpyire puni nyii na, ka li i pi puni kàkyanhala, ka pi i Kile pèe sèl'e, maa jwo: «Wuu sàha nde fiige nya me!»

Yesu à lyí ná mepenge shiinbil'e
(Macwo 9.9-13; Luka 5.27-32)

13 Yesu à núr'a kàre Galile banji jwəge na. Ka shinnyahara si wá na ma u yyére, ka u u wá na pi kálali.

14 U nintoronj'a Alife jyanji Levi nya u à tèn múnalwəre tashwəge e. Ka u u yi jwo u á: «Yîr'a taha na fye e». Ka Levi si yîr'a taha u fye e.

15 Canjka Levi à Yesu ná u cyelempyiibii yyere pi sà lyí. Múnalwəre shwofeebii ná mepenge shiinbii piiberii mpyi a nyaha Yesu fyèjwəhəshiinbil'e, ka Levi si pi niyyahamii yyere pi sà lyí mú.

16 Kile Saliyanji cyelentiibii pi mpyi Farizhəenbii tonjuni i ke, pire pil'à lire nya ke, maa Yesu cyelempyiibii pyi: «Naha na yii cyelentuji na lyí ná múnalwəre shwofeebii ná mepenge shiinbii piiberil'e ye?»

17 Yesu à yire lógo ke, maa jwo: «Mpii pi à cùunjo ke, wempyiñi kyaa nyε pire na me, mpii pi na yà ke, pire na u kani nyε. Mpii pi nyε na piye sənñi na pir'à tí ke, mii nyε a pa njñke na pire tayyerege e me. Njka mpii pi à li cè na pire nyε a tí me, pire tayyerege e mii à pa.»

Jwumpe Nintanmpe fənh'à nyaha Yahutuubii làdaabii woge na
(Macwo 9.14-17; Luka 5.33-39)

18 Nyε Yuhana Batizelipyiñi cyelempyiibii ná Farizhəenbii mpyi maha súnñi leni, ka sùpyire tà si mpa Yesu pyi: «Naha na Yuhana Batizelipyiñi cyelempyiibii ná Farizhəenbii wuubii maha súnñi leni, mu cyelempyiibii sí nyε na u leni mà ye?»

19 Ka Yesu si pi pyi: «Cipooñi ká mpyi ná cikwənbil'e, pi sí n-jà n-pyi lyimbaa lire tēni i la? Mà pi ná uru yaha siñcyan pi si n-sii n-jà n-kwôro lyimbaa me.

20 Njka tēni là na ma, cipooñi sí n-pa n-yige pi shwəhəl'e. Lire tēni i pi sí n-ta raa súnñi leni.»

21 Ka Yesu si núr'a jwo: «Wà nyε na vāanvəñjo tēge na vāanpyeega tacwəngə jwooli me. Lire ká mpyi, vāanvəññke maha vāanpyeega kēge, tacwəng'a si nāara a pēe.

22 Wà mú sí nyε na sinmpurugo leni seeye boolyegil'e* me. Lire baare e p'aha mpa ntanha, pu maha pu yalenke nya, maa wu, yalenk'a si njkēge. Sinmpurug'à yaa k'a leni seeyi boofəññkil'e!»

Nje Yesu à jwo canjñke kyaa na ke
(Macwo 12.1-8; Luka 6.1-5)

23 Nyε canjka Yesu ná u cyelempyiibii mpyi na ntùuli sùma kooyi y'e. Kuru canjke na mpyi canjñjo. Ka u cyelempyiibii si cye le sùmanji i na njkwùn na mínage na njkùru†.

24 Farizhəenbii pil'à lire nya ke, maa Yesu pyi: «Wíi, njaha na mu cyelempyiibii na canjñke kafuunñkii pyi ye‡?»

25 Ka u u pi pyi: «Nde saanji Dawuda à pyi ke, yii nyε a lire kála mà? Canjka mà u ná u fyèjwəhəshiinbii katege wuubii yaha,

26 u à jyé Kile bage e, lire tēni i Abyatari u mpyi Kile sáragawwuubii njñufembwəhe, maa sárage bwúuruñi wà lwó a kyà, maa wà kan u fyèjwəhəshiinbil'á. Mà li ta sáragawwuubii kanni pi mpyi a yaa pi jà a uru bwúuruñi kyà.»

* 2:22 Seeyi boni na nyε boro, Yahutuubii maha ndemu jwooli ná yatəre seeyi i maa lwəhe, lire nyε me njjirimpe, lire nyε me εrezen sinmpe leni l'e ke. † 2:23 Kile Jwumpe Seməñi à li cyé na wà katege wu ká a ntùuli kerεg'e, na u sí n-jà sùmanji wà kwəñ ná cyεge e, si njyí wani kerεge e (Duterenəmu 23.25). ‡ 2:24 Mà tàanna ná Farizhəenbii sənññkanni i, mu aha sùma kwəñ ná cyεge e, mu à báara pyi. Lire e pi à Yesu cyelempyiibii cēge na pi à báara pyi canjñke (Ekizodi 34.21).

²⁷ Lire kàntugo ka Yesu si yi jwo pi á: «Canḡḡk'á yaa sùpyire mεε na, ku nyε a yaa ku pyi tuguro pi á mε. Sùpyire nyε a yaa canḡḡke mεε na mε.

²⁸ Lire l'á li ta Supyaḡi Jyaḡi ká kyaa maha kyaa jwo ali mà yyaha tíi ná canḡḡke e ke, li sì n-jà n-tòro lire na mε.»

3

*Yesu à cyenkwugofoo cùḡḡ canḡḡke
(Macwo 12.9-14; Luka 6.6-11)*

¹ Canḡka Yesu à núr'a jyè Kile Jwumpe kàlambage e, mà sà nàḡi wà ta wani ná cyenkwuge e.

² Ka pi i wá na u kàanmucaa, kampyi u sí uru nàḡi cùḡḡ canḡḡke e, si nta tìgire cyán u na.

³ Ka u u jwo cyenkwugefoḡ'á na u yîr'a yyére sùpyire shwòhòl'e, pi raa u naa,

⁴ maa pi yîbe: «Mà tàanna ná Kile Saliyaḡi i, kacenni mpyiḡi u à ḡwò canḡḡke e laa, kapiini mpyiḡi? Mà sùpya múnaa shwò laa, mà sùpya múnaa wwû*?» Ka pi puni si fyâha.

⁵ Ka Yesu si ḡyiḡkeni le pi e, maa yyahe tanha pi na, u à li ta pi nyε a cyenkwugefoo ḡḡḡaare ta mε. Maa jwo cyenkwugefol'á: «Ma cyεge sànhana.» U à ku sànhana ke, ka ku u ḡcùḡḡ.

⁶ Nyε Farizhεenbii pi mpyi wani ke, ka pire si fworò Kile Jwumpe kàlambage e, maa ntíl'a kàr'a sà wwò ná Eròdi tonḡkuni shiinbil'e Yesu bonḡkanni kyaa na.

Shinḡyahara la nyε si Yesu ḡya

⁷ Ka Yesu ná u cyelemḡyiibii si fwor'a kàre Galile baḡi kàmpanḡke na. Supyikuruḡo nimbwòhò mpyi a taha u fye e. Tire sùpyire mpyi a yîri Galile kùluni ná Zhude wuuni

⁸ ná Zheruzalemu kànhe ná Iduma kùluni ná Zhuruden baḡi kàntugo yyére kùluni ná Tiri ná Sidon kànyi na. U kapyiḡkii kyaa sùpyire mpyi na nùru, maa ntaha u fye e.

⁹⁻¹⁰ U mpyi na shinḡyahara cùḡḡi, lire e yampii puni la mpyi si bwòn u na. Ka u u li ḡáare u cyelemḡyiibil'á na pi bakwòoge kà bégel'a yaha ur'á, uru ká bú ḡkwò a jà laaga wwû sùpyire na, t'àha bú uru fenre mε.

¹¹ Jínacyaan n'a mpyi a u ḡya, pi mpyi maha ḡcwò u fere e, maa ḡkwúulo, maa jwo: «Kile Jyaḡi u nyε mu!»

¹² ḡka Yesu mpyi maha yi jwo a waha pi á na pi àha sùpya yaha u yi cè mε.

*Yesu tùntunḡpii kε ná shuunḡḡi ḡcwòḡḡḡi kani
(Macwo 10.1-4; Luka 6.12-16)*

¹³ Lire kàntugo ka Yesu si dùgo ḡaḡke kà na. ḡpii kyaa li nyε u na ke, maa pire yyer'a yige pi sanḡpii shwòhòl'e, ka pire si n-kàre u fye e.

¹⁴ Shiin kε ná shuunḡi u à cwòḡḡr'a pyi u tùntunḡpii pi i mpyi ná u e tèrigii puni i, u s'a pi tunni pi raa Kile jwumpe yu,

¹⁵ maa fànhe kan pi á, pi jà pi a jínabii kòre pi a yige pifeebil'e.

¹⁶ Shiin kε ná shuunḡḡi u à cwòḡḡrò ke, pire mεyi yi nyε: Simò ná Yesu à u mεge le Pyeri ke,

¹⁷ ná Zebede jyaabii Yakuba ná Yuhana, Yesu mpyi maha pire yiri Bwonεrizhe, lire ḡwòhe ku nyε pi fàn'h'à ḡyaha kiletinni fiige,

¹⁸ ná Andire ná Filipi ná Baritelemi ná Macwo ná Tomasi ná Alife jyaḡi Yakuba ná Taadi† ná Simò, pi maha mpyi Zelòti‡ ke,

¹⁹ ná Zhudasi Isikariyoti, ḡge u sí n-pa Yesu le cye e ke.

* **3:4** Farizhεenbii u sòḡḡḡkanni i, shinḡi u nyε na múnaa tawwuyo caa ke, uru kanni wà sí n-jà n-tège canḡḡke.

† **3:18** Taadi, kuru ku nyε u mεge shònwoge. Mεge ḡḡcyiige ku nyε Zhudasi (Luka 6.16). ‡ **3:18** Zelòti: kuru mεge ḡwòhe ku nyε: «kìni kyal'á táan ḡgemu á sèl'e ke.»

*Pyiŋkanni na Yesu maha jínabii kòre ke
(Macwo 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Lire kàntugo Yesu ná u cyelempyiibil'á núr'a pa pyεngε, ka shinŋyahara si núr'a pa pi ɲwɔ̀ tò sahaŋki ná pi funmpεn karigil'e, fo mà u ná u cyelempyiibii pyi pi ɲye a talyige ɲa mε.

²¹ Yesu cìnmpyiibil'á u kapyiŋkii kyaa lógo ke, maa wá na sòŋŋi na u ɲùmbwuun'á kèεge, maa shà zà u cù.

²² Kile Saliyaŋi cyelentiibii pi à yíri Zheruzalemu kànhe e ke, ka pire si wá na ɲko na jínabii ɲùɲufoonŋi Belizebuli u ɲye Yesu i, na ná uru fànhe e u na jínabii kòre na yige pifeebil'e.

²³ ɲye ka Yesu si pi yyere, maa bàtaaya jwo pi á. U à jwo: «Sitaanniŋi sí n-jà uye kòrɔ̀ la?

²⁴ Kìre maha kìre li ɲye na liye tùnni ke, lire k̀ini fànhe maha ɲkwò.

²⁵ Pyεngε maha pyεngε shiin ká yíri piye kurugo ke, kuru pyεngε fànhe maha ɲcyére.

²⁶ Sitaanniŋi ká a u báarapyiibii kòre, u na uye tùnni. Lire ká mpyi, u fànhe sí n-cyére si mpa ɲkwò.

²⁷ Wà si n-jà n-ɲyè fànhaŋyahagafoo bage e si u yaayi lwó, ná u ɲye a bage foo pwɔ̀ a cyán maa nta a ɲyè mà ye. Urufoo ká jà a u pwɔ̀ a cyán, lire e u maha jà a bage yaayi pyi u ɲεεmpe.

²⁸ Sèeŋi na mii sí yi jwo yii á, sùpyire kapegigii ná ti Kile mεkεεge karigii puni sí yàfa ti na,

²⁹ ɲka ɲgemu ká Kile Munaani mεge kèεge ke, lire sì n-sì yàfa urufoo na mε, urufoo sí lire kapiini tugure lwó fo tèekwombaa.»

³⁰ Yesu à yire jwo amuni, ɲaha na ye pi mpyi na ɲko na jínaŋi wà u ɲye u e.

*Mpii pi ɲye Yesu nuŋi ná Yesu cìnmpyiibii ke
(Macwo 12.46-50; Luka 8.19-21)*

³¹ Mà Yesu yaha kuru cyage e, u nuŋi ná u cìnmpyiibil'á pa yyére cyíinŋi na, maa wà tun u u yyere.

³² Shinŋyahara mpyi a tènna u kwùulo, ka pi i mpa yi jwo u á: «Mu nuŋi ná mu cìnmpyiibii naha cyíinŋi na, pi naha na mu kyaa pyi.»

³³ Ka u u pi pyi: «Mpire pi ɲye mii nuŋi ná mii cìnmpyiibii ye?»

³⁴ Ka u u ɲyiigii yírig'a le sùpyire e, maa jwo: «Mpii nintεεnbii pi ɲye mii nuŋi ná mii cìnmpyiibii.

³⁵ Yii li cè, ɲge u ɲye na Kile ɲyii wuuni pyi ke, uru u ɲye mii cìnmpworonŋi ná mii nuŋi.»

4

*ɲεεnugunŋi bàtaage
(Macwo 13.1-23; Luka 8.4-15)*

¹ Puru ɲwɔ̀hɔ̀ na, Yesu à kàre Galile baŋi ɲwɔ̀ge na, ka shinŋyahara si mpa bínni u taan, ka u u wá na ti kálali sahaŋki. Sùpyir'á pa ɲyaha sèl'e ke, li ɲye a pa ɲwɔ̀ mε, ka u u ɲyè a tèn bakwɔ̀ge k'e lwɔ̀he ɲuŋ'i. Ka ti i yyére kùmpoge na, ² ka u u ti kála karigii ɲiŋyahagii na ná bàtaay'i. U à jwo:

³ «Yii a nùru, ɲεεnugunŋi wà u ná fwor'a kàre ɲεεmε tanuguge e.

⁴ Mà u yaha u u sùmapyaŋi wàa fini fiige, sùmashiŋi wà à cwo kuni ɲwɔ̀ge na, ka saŋcyεεnre si mpa uru jò.

⁵ Ka wà tacwugo si mpa bê ná kafaafoge e, pworo ɲiŋyahara mpyi kuru cyage e mε. Ka uru si fyín wahawaha, ɲaha na ye u mpyi a ɲyè ɲiŋke e sèl'e mε.

⁶ ɲye canŋk'á pa fworo ke, ka yifyinre si fàan maa waha, ndìre kuunŋi na.

⁷ Ka wà tacwugo si mpa bê ɲgurotaha na, ka ɲgure si uru cù, u ɲye a jà a yasεεre pyi mε.

8 Nka wà tacwug'à pa bê ñiñke tacenñke na, maa fyîn maa yîri fwɔfwɔ. Sùmacyire tà à sùmacyani se mà nɔ ñkuu ñkuu (100) na, tà mpyi beetaanre taanre (60) tà mpyi bejjaaga ná ke ke.

9 Ngemu la ká mpyi si kariii yyaha cè ke, urufoo u u ñiñgyigigii cyán sèl'e.»

10 Yesu à puru jwumpe jwo a kwò ke, ka u ná u cyelempyiibii ke ná shuunniñi ná shiin ñiñkin ñiñkin si yîri sùpyire sannte taan. Ka pire si sà a u yíbili u bàtaayi ñwòhe na.

11 Ka u u pi pyi: «Kani l'à yyaha tíi ná Kile Saanre e ná l'à ñwòhò ke, yii á lire ñcèñ'á kan. Nka mpe jwumpe puni ñwòh'á ñwòhò sùpyire sannte na.

12 Lire kurugo

“pi na Kile kapyiñkii wíi maa ñcyé cyi ñyaga,
pi na Kile jwumpe núru maa ñcyé pu lógogo,
ñaha na ye nde pi la ñye si zìi vyìinne ke,
lire li ñye, mà núr'a sà piye kan Kile á,
bà pi kapegigii si mpyi si yàfa pi na mε*.”»

13 Ka Yesu si yi jwo pi á sahanñi: «Yii aha mpyi yii ñye a ñke bàtaage yyahe cè mε, di yii sí yi sanñyi yyahe cè n-jwo ye?

14 Ñεenugunji u ñye Kile jwumpe jwufooni.

15 Kuni ñwòge na sùmashini tacwug'à pa bê ke, kuru ku ñye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, kuru tanuge e, ka Sitaanniñi si pu wwú pi funñ'i ke.

16 Kafaafoge ñuñ'i sùmashini tacwug'à pa bê ke, kuru ku ñye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, maa ntíl'a ñεε pu na ná funntange e ke.

17 Nka pu ñye a jà a ndìre le t'e mε, tire ñwòmεeni kèngemε ñye a pεn mε. Kawaa, lire ñye mε yyefugo ká ti ta Kile jwumpe kurugo, ti maha fworò Kile kuni i.

18 Ngure shwòhol'e sùmashini tacwug'à pa bê ke, kuru ku ñye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo,

19 ka diñyeñi karigii funmpεenre ná nàfuunji lage ná yaayi shini puni lage si ti ta, ka tire sònñore si pu cwònrò, pu ñye a jà a yasεε pyi mε.

20 Ñiñke ñiñcenñke na sùmashini tacwug'à pa bê ke, kuru ku ñye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo maa ñεε pu na ke, tire sùpyire ti maha Kile ñyii wuuni pyi. Tire sùpyire na ñye sùmaseñe fiige, sùmacyire tà à sùmanji se mà nɔ bejjaaga ná ke ke na, tà à yasεεre pyi mà nɔ beetaanre taanre (60) na, tà à yasεεre pyi mà nɔ ñkuu ñkuu (100) na.»

Kile jwumpe na ñye fùkina fiige

(Luka 8.16-18)

21 Ka Yesu si núr'a jwo pi á: «Wà ñye na fùkina mîni si u le ñcyígile yaaga ñwòh'i mε, ñka u maha dùrugo yaage kà ñuñ'i.

22 Yii li cè, kyaa maha kyaa l'à ñwòhò ke, cyire puni sí n-pa raa ñaa. Kyaa maha kyaa l'à yaa numpini i ke, lire là mú sù n-kwôro ñcèmbaa mε.

23 Ngemu la ká mpyi si kariii yyaha cè ke, urufoo u u ñiñgyigigii cyán sèl'e.»

24 Maa núr'a jwo pi á: «Kile jwumpe yii na núru ke, yii pu yaha yiye funñ'i, ñaha na ye Kile sí yii kan n-tàanna ná yii lógonkanni i. Puru ñwòhò na, u sí n-pa tà bàra yii ñiñcente na.

25 Lire tēni i, shin maha shin u na ñcaa si Kile jwumpe yyahe cè ke, Kile sí là taha uru u ñiñcempe na. Nka shin maha shin u ñye u ñye na pu núru mε, nimbileni u à cè ke, lire sí n-pînni.»

Kile Saanre na ñye sùmacya fiige

26 Ka Yesu si núr'a jwo: «Kile Saanre à fworò nde kani kurugo: nàñi wà u maha sùmashi nûru u keεge e.

* 4:12 Ezayi 6.9, 10

²⁷ Uru nàñ'á ñóó numpilage e yo, u nyε nyii na canŋke e yo, sùmapyañi sí n-fyîn, sùmacire sí raa lyεge. Nka nàñi sì pà cè lire pyiñkanni i mε.

²⁸ Nñke maha sùmañi pyi u à fyîn, sùmacige ku maha fyânha a fworó, lire kàntugo sùmañcyahañk'a si nta a fworó sùmacige na, kàsanrage na sùmapyañi maha mpa fworó sùmañcyahañke na.

²⁹ Sùmapyañi ká lyε a nò u tεgeni na, nàñi maha ntíl'a kòonñanji lwó na u kwùun, naha na yε sùmakwəngigii tèn'à nò.»

*Kile Saanre maha sù nimbilere maa mpêre
(Macwo 13.31-32, 34; Luka 13.18-19)*

³⁰ Ka Yesu si núr'a jwo: «Ná naha shi i mii sí n-jà Kile Saanre tàanna yε? Ti nyε mu à jwo naha bε?

³¹ Ti na nyε mu à jwo mutaridi cige yasεε, nàñi wà à sà ntemu nùgo u cikəoge e ke. Kuru cige pyàñ'á yílege cire sannte puni wuñi na.

³² Nka u aha nùgo, u maha fyîn, maa yîri maha ntòro kañyεge yawyεεre puni taan. Ku maha ñkényi yige, yire maha mpêe fo sañcyεenre maha ti shèere yaa yi mbyimpe e.»

³³ Nyε yire bàtaayi shiñi niñyahaya Yesu mpyi maha yu sùpyir'á mà tàanna ná ti yi ceñkanni i.

³⁴ Puru jwumpe shiñi baare e, u mpyi na pabεε yu ná t'e mε. Nka u ná u cyelempyiibii kanni ká mpyi tēni ndemu i ke, u mpyi maha pu puni ñwəhe yu pi á.

*Yesu à kafeebwəhe yyéñε banji ñuñ'i
(Macwo 8.23-27; Luka 8.22-25)*

³⁵ Kuru canŋke yàkoñke, ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'á: «Wuu a si banji kùñke na.»

³⁶ Ka pi i sùpyire cye yaha, maa ñkàre ná Yesu i banji ñuñ'i, bakwooyi yabεε mpyi pi ñwəh'i.

³⁷ Ka kafeebwəhə si yîri na fwu, ka lwəhe si wá na ñcyânre na jyè bakwəoge e fo na ñko si ku ñí.

³⁸ Yesu mpyi bakwəoge kàntugo yyére mà nùñke taha ñùntahaga na, na ñwúuni. Ka pi i u ñè maa jwo: «Cyelentuñi, wuu na ñko si ñkwôro lwəhe e, lire nyε a mu funñə pen mà?»

³⁹ U à ñè ke, maa yîr'a fànha cyán kafεεge na, maa lwəhe pyi ku tēen. Ka kafεεge si yyére, ka lwəhe si ntēen siu!

⁴⁰ Lire kàntugo ka Yesu si pi pyi: «Naha na yii na fyáge amε yε? Naha na yii sàha ñkwò a dá mii na mà yε?»

⁴¹ Ka u cyelempyiibii si fyá sèl'e, marii yi yu piy'á: «Jofoo u nyε ñge nàñi fo ka kafεεge ná lwəhe si ntēen u wuuni taan yε?»

5

*Yesu à jínahii niñyahamii kər'a yige nàñi w'e
(Macwo 8.28-34; Luka 8.26-39)*

¹ Nyε ka Yesu ná u cyelempyiibii si nò banji kùñke na, wani Gadara shiinbii nyε.

² Yesu à tîg'a fworó bakwəoge e ke, ka jínacyanñi wà si ntíl'a fworó fanñyi i*, maa mpa u ñùñə bē.

³ Uru nàñi mpyi na shùun fanñyi i. Sùpya sàha mpyi na sì n-jà u pwə mε, u mpyi maha u yapwoyi puni kwùun, ali yòrəyi.

⁴ Tooyi niñyahay'e, pi mpyi maha u cwôre, marii u tooyi ná u cyeyi pwu ná yòrəy'e. Nka u mpyi maha yire puni kyεεge. Sùpyire puni fànñ'á pa ñcyéεe u e, maa u ñya, maa u yaha wani.

⁵ Pílaga bâra canña na, nàñi mpyi maha ñaare fanñyi i, marii dùru ñanji ñuñ'i, marii ñkwúuli, marii uye kúuli na fwóroge kafaayi na.

* 5:2 Yahutuubii maha pi fanñyi wwú kafaayi ñuñ'i. Pi maha ku ñwəge yal'a yaa fo maha tatεenñə yaa mú.

- 6 Maa u yaha puru na, u à tɛɛn tatɔŋge e maa Yesu nya, maa fê a pa ninjkure sín u taan.
- 7 Maa jwo fànha na: «Yesu, Kilenji nìnyì wunji Jyani, naha shi ku nyɛ wuu ná mu shwɔhɔl'e yɛ? Mii na mu jáare, Kile kurugo, ma hà kawaa pyi na na mà dɛ!»
- 8 U à puru jwo, naha kurugo yɛ Yesu mpyi a jínanji pyi na u fworu u e.
- 9 Ka Yesu si nàŋi yíbe u mɛge na, ka u u jwo: «Mii mɛge nyɛ Shinnyahara, naha na yɛ wuu à nyaha.»
- 10 Nyɛ ka jíacyanji si Yesu jáare fànha na na u àha pire kòre njige lire kùluni i mɛ.
- 11 Nyɛ lir'à caakurumbwɔhɔ ta ku u lyí nanke kà numpɛngɛ na wani.
- 12 Ka jíabii si Yesu jáare sèl'e, na u pire yaha pire pi sà jyè kuru caakuruŋke e.
- 13 Ka u u nyɛ. Ka pi i fworu nàŋi i maa sà jyè caabil'e. Lir'à pyi ke, ka caabii si sùrug'a yîri nanke numpɛngɛ na mà cwo cwo banji i. Pi mpyi a caalii kampwɔhii shuunni (2.000) kwò, ka pi puni si nkwôro lwòhe e.
- 14 Ka caabii kàanmucyafeebii si fê a kàr'a sà a yi yu kànhe ná sishwɔnbugure puni i. Ka sùpyire si mpa lire kani wíi.
- 15 Pi à nɔ Yesu na ke, ka pi i nàŋi nya, nge e jíabii mpyi ke, u à tɛɛn u taan. Vàanpyi na mpyi u na, u mpyi a tɛɛn tanuge e, ka pi i fyá.
- 16 Nde l'à jíacyanji ná caabii ta ke, mpiimu pi à lire nya ke, ka pire si sà a li yu na ntùuli sùpyir'á, fworonkanni na jíabil'à fworu nàŋi i maa jyè caabil'e ke.
- 17 Sùpyir'à puru jwumpe lógo ke, ka pi i wá na Yesu jáare sèl'e na u fworu pire kùluni i.
- 18 Yesu ninjyinjì bakwɔɔge e, nàŋi i jíabii mpyi ke, ka uru si u jáare sèl'e s'a nkèɛge ná u e.
- 19 Nka Yesu nyɛ a nyɛ mɛ, maa jwo: «Núru, ma a si pyɛngɛ, kabwooni Kafoonji Kile nùnaare wun'á pyi mu á ke, ma a sà lire yyaha jwo ma pyɛngɛ shiinbil'á.»
- 20 Ka nàŋi si nkàre, nde Yesu à pyi u á ke, mà sà a yire yu na mâre Dekapoli kùluni i. Lir'à sùpyire puni kàkyanhala.

*Yesu à ceɛŋi wà cùuŋɔ, maa Zharusi pworonji buwunji jè
(Macwo 9.18-26; Luka 8.40-56)*

- 21 Yesu à nùr'a banji jyiil'a kɛɛnɛ kùŋke sanŋke na ná bakwɔɔge e. U à fworu ke, ka shinnyahara si mpa u kwúulo. Mà u yaha kuru cyage e,
- 22 ka Kile Jwumpe kálambage nùŋufoonji wà si nɔ wani, u mɛge mpyi Zharusi. U à Yesu nya ke, maa ninjkure sín u taan,
- 23 maa u jáare sèl'e: «Maye sanŋi yaha, mii pworonji wá na kuro caa, pa ma cyeyi taha u na, bà u si mpyi si ncùuŋɔ mɛ.»
- 24 Ka Yesu si yîr'a kàre ná u e, ka shinnyahara si ntaha u fye e fo na u fwòonji.
- 25 Tire sùpyire shwɔhɔl'e ceɛŋi wà mpyi wani, yyee kɛ ná shuunni funŋ'i, lùwulinkwombaayi mpyi u na.
- 26 U mpyi a kànha wempyiini taan, u cyeyaare mpyi a kwò, u à shà wempyii ninnyahamii yyére, nka pà nyɛ a sàa fworu yampe e mɛ, fo pu na nàare.
- 27 U à Yesu kyaa lógo ke, ka u u mpa sùpyire shwɔhɔl'e Yesu kàntugo yyére, maa bwòn u v àanpyi na.
- 28 U mpyi na yu uye funŋ'i: «Mii aha bú jà a bwòn u v àanpyi na, mii sí n-cùuŋɔ.»
- 29 U à bwòn Yesu v àanpyi na ke, ka lùwulinkwombaayi si ntíl'a kwò, ka u u li cè uye e na ur'à cùuŋɔ.
- 30 Ka Yesu si ntíl'a li cè uye e na fànhe kà à fworu ur'e, maa yyaha kɛɛnɛ'a le sùpyire e, maa jwo: «Joofo u à bwòn mii v àanpyi na yɛ?»
- 31 Ka u cyelempyiibii si u pyi: «Mu nyii na nyɛ nte sùpyire puni na, t'à mu fɛnrɛ kàmpaŋnyì puni na, maa núru na yíbili na jo u à bwòn mu na yɛ?»
- 32 Lire ná li wuuni mú i, ka Yesu si wá na wíi na mâre sùpyire shwɔhɔl'e, nge u à bwòn u na ke, si uru cè.

³³ Ceenji u mpyi a bwòn u na ke, ur'à fyá fo na ꝑcyêenni, nde l'à u ta ke, u à lire cè, ka u u mpa ninjüre sín Yesu yyaha na, maa sèenji puni jwo u á.

³⁴ Ka Yesu si u pyi: «Na pworò, mu dáníyan'á mu shwò mpe yampe na, ta si yyenjinke ná fεεmpe e.»

³⁵ Mà u yaha puru jwumpe na, píl'à yíri nùñufoonji Zharusi pyenge e mà pa yi jwo Zharusi á: «Kile wuuni na wá à nò mu pworonji na. Ma hà núru cyelentuñi yaha u uye kànha u a ma mε.»

³⁶ Nka Yesu ꝑye a puru jwumpe lwó a wíi mε, maa yi jwo nàñ'á: «Ma hà raa fyáge mε, dá mii na kanna.»

³⁷ Ka pi i yíri na ñkèege Kile Jwumpe kàlambage nùñufoonji yyére. Yesu ꝑye a ꝑεε sùpɔyanji wabεε u kuni bínni ná ur'e mε, fo Pyeri ná Yakuba ná u cìmpworonaji Yuhana.

³⁸ Pi à nò nùñufoonji pyenge e ke, ka Yesu si shinɔyahara ꝑya ti i ꝑyàha na wùruge tiye e, marii myahigii súu marii kwuuyi wàa.

³⁹ U à jyè ke, ka u u pi pyi: «Naha kurugo yii na tùpɔaagii wàa marii myahigii súu ye? Pyàñi ꝑye a kwû mε, u na ñwúuni!»

⁴⁰ Ka pi i wá na ꝑcyàhali u na. Ka u u pi yige ntàani na. Bage e pyàñi mpyi a sínni ke, ka u u jyè wani ná pyàñi sifeebii ná u cyelempyiibii taanrenji i.

⁴¹ Maa pyàñi buwuñi cû u cyεge na, maa yi jwo u á pi shεenre e: «Talita kumi!» Lire ñwòhe ku ꝑye: «Mii pworonji, ta núru, yíri!»

⁴² Kuru cyage mujye e, ka pùcwonji si yíri na ꝑaare, u mpyi yyee ke ná shuunni. Ka lire si sàa pi puni kàkɔyanhala.

⁴³ Ka Yesu si yi jwo a waha pi á na pi àha ñkwò wà yaha u nde kani cè mε, maa pi pyi na pi ñjyì kan u á.

6

Yesu kànhe shiinbil'à cyé u na

(Macwo 13.53-58; Luka 4.16-30)

¹ Lire kàntugo Yesu à núr'a kàre u tukanhe Nazareti i, u cyelempyiibii mpyi u fye e.

² Canñonk'à pa nò ke, ka u u wá na sùpɔyire kàlali Kile Jwumpe kàlambage e. Lir'à u lógofeebii ñɔyahamii kàkɔyanhala, ka pi i wá na ñko: «Nte yákilifente ti ꝑye u á ke, ná ꝑcyii kàkɔyanhala karigii u na mpyi ke, taa u à jà a cyire puni ta ke?»

³ Taha cíkyanganji bà u ꝑye u wí mε? Mariyama ꝑyilibii pi ꝑye Yakuba ná Zhoze ná Zhude ná Simò ná pùcɛribii pi ꝑye naha kànhe e ke, ñire mpii yyaha wuñi bàl'à? Nye tire sònñor'à nàara a pi pyi pi a ñùñò tugo Yesu na.

⁴ Ka Yesu si jwumpe lwó maa jwo pi á: «Kile túnntunñò maha le ñjire e cyeyi puni i, fo u cìmpyiibii ná u tukanhe ná u tɔpyenge ye.»

⁵ Pi ꝑye a dá Yesu na mε, lir'à u sige u ꝑye a kàkɔyanhala kari ñɔyahagii pyi wani mε. U à u cyeyi taha yamii ñinjin ñinjin na, maa ñire cùñò.

⁶ Pi dánabaare Yesu na, lir'à u kàkɔyanhala. Ka u u wá na kàlanji pyi na ntùuli kuru kàmpanñke kànyi na.

Yesu à u cyelempyiibii tun pi sà a Kile jwumpe yu

(Macwo 10.5-15; Luka 9.1-6)

⁷ Lire kàntugo ka Yesu si u cyelempyiibii ke ná shuunniñi yyere na ntunni shuunni shuunni pi sà a Kile jwumpe yu. Maa fànhe kan pi á mú, pi a jínabii kòre pi a yige pifeebil'e.

⁸ Maa yi jwo pi á: «Fo kàbii bà mε, yii àha yaage kabεε lwó raa ñkèege kuni i mε, yii àha yalyire lwó mε, yii àha boro lwó mε, yii àha wyéε lwó nde dufaabil'e mε.

⁹ Yii tanhanya lwó, ñka yii àha vāanntinɔyi shuunni lwó mε.»

¹⁰ U à kwò maa pi pyi: «Yii aha ñkàre kànha maha kànha na, ka wà si ꝑεε yii sunmbage na ke, yii à yaa yii pi tēen wani fo mà sà yaa ná yii tèekani i.

11 Nka yii aha nkàre cyage k'e, ka pi i yii sunmbage cyé, maa mpyi pi nyε a jεn'a yii jwumpe lógo mε, yii nivworobii kuru kànhe e, yii yii tooyi bambanji kwòro kwòr'a wu wani, lir'à kajwuu kwò kuru kànhe shiin na.»

12 Ka pi i nkàr'a sà a Kile jwumpe yu sùpyir'á, na pi pi toronkanni kέenne.

13 Marii jínacyaanbii nijyahamii jínahii kòre na yige pi e, marii yamii nijyahamii tìri ná sìnmpε e marii Kile jáare, ka pi i wá na jçùunji.

*Yuhana Batizelipyiñi kwùnkanni
(Macwo 14.1-12; Luka 9.7-9)*

14 Lire tēni i, Yesu mεg'à fworó cyeyi puni i, ka saanji Eródi si u kyaa lógo. Pii mpyi na ηko: «Yuhana Batizelipyiñi u à jε a fworó kwùñi i, lire kurugo u à jà na kakyanhala karigii pyi amε.»

15 Pii sí i ηko na Kile túnntunñiEli u à núr'a pa, pii mú sí i ηko na tècyiini Kile túnntunñi wà u à jε a fworó kwùñi i.

16 Eródi à cyire karigii lógo ke, maa jwo: «Yuhana Batizelipyiñi jùñke mii à pyi pi à kwòn ke, uru u à jε a fworó kwùñi i.»

17-18 Yii li cè na Eródi mpyi a u sijnεñi Filipi cwoñi kwòn a lwó mà pyi u cwo. Uru ceenji mεge na mpyi Eródiyadi. Lire e ka Yuhana si yi jwo Eródi á na u nyε a yaa u u sijnεñi cwoñi shwó u na mε. Ka puru jwumpe si waha Eródi na, ka u u pi pyi pi à Yuhana cú a le kàsujñi i.

19 Ka Eródiyadi lùuni mú si yîri, maa wá na bonkanni caa Yuhana na. Nka u yabilinji mpyi na sìn-jà mε.

20 Eródi mpyi na fyáge Yuhana na, jaha na yε u mpyi a cè na Yuhana à tíi maa mpyi Kile sùpya. Lire kurugo u mpyi a yaha u na. Eródi n'a mpyi a u mεjwuuni lógo, u funñke mpyi maha mpen. Lire ná li wuuni mú i, Yuhana jwumpe mpyi maha ntáan u á.

21 Nyε Eródi canzeg'à pa mâhana a nò lire yyeeni ke, ka u u kataan bégele u wwojεebii ná sòrolashiibii jùñufeebii ná Galile kùluni shinbwoobii mεε na. Kuru canñke Eródiyadi sí u nimpyiini pyi Yuhana na.

22 Eródiyadi mpyi a nàmbage lèñε saanñ'á ná pùceebilini ndemu i ke, mà sùpyire yaha kataanni na, lir'à jyè na ηkwòhòli, ka li kyaa si ntíl'a táan Eródi ná u shinyyerebil'á. Ka saanji si jwo pùceebilin'á: «Yaage na mu na jçáa ke, ku cyêe, mii sí ku kan mu á.»

23 Maa ηkâa pùceebilin'á, na u aha yaaga maha yaaga jáare ur'á ke, uru sí ku kan u á, ali u nijarege mée k'à bê uru kîni taaga ninñkin na.

24 Ka pùceebilini si fworó ntàani na, maa u nuñi yîbe: «Naha mii à yaa mii u jáare yε?» Ka nufoonji si u pyi: «Yi jwo u á na u Yuhana Batizelipyiñi jùñke kan ma á.»

25 Kuru cyage mujye e, pùceebilin'à fyâl'a jyè saanñi yyére maa yi jwo u á: «Mii la nyε mà Yuhana Batizelipyiñi jùñke kwòn a le ηkunan'i mà kan na á numε.»

26 Puru jwump'à saanñi yyahe tanha sèl'e, ηka mà u yaha u à kâa pùcwoñ'á u shinyyerebii jyyii na, u la sàha mpyi si jcyé mε.

27 Kuru tanuge e, ka u u sòrolashiñi wà tun u sà Yuhana jùñke kwòn, u a ma. Ka uru si ηkàre kasubage e mà sà Yuhana jùñke kwòn,

28 mà le ηkunan'i mà pa ηkan pùceebilin'á, ka uru sà ηkan u nuñ'á.

29 U cyelempyiibil'à u mbòñi kyaa lógo ke, maa mpa u lwó a sà ntò.

*Yesu à shiin kampwòhii kanjkuro jwò cya
(Macwo 14.13-21; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)*

30 Nyε Yesu túnntunmpil'à piye bínni u taan, maa pi kapyiinñkii puni ná pi kàlanji nimpyiñi puni jwo u á.

31 Sùpyiibii nimpampii ná ninñkaribii mpyi a jyhaha a tòro, fo mà Yesu ná u cyelempyiibii sige yalyire na, ka u u yi jwo pi á: «Yii a wá wuu yîri naha, wuu raa sìn wuu mεge cyage sige e, yii i sà ηò wani.»

³² Ka pi i bakwɔɔge lwɔ̀ mà kàre pi mɛge cyage e sige e.

³³ Shinjyahara à pi ninjaribii nya mà pi cè. Ka kuru cyage kàmpannyi kànyi shinjyahara si fê à núr'a sà pi caanra sige e.

³⁴ Yesu à fworò bakwɔɔge e mà pi nya pi à nyaha sèl'e ke, ka pi nùñaare si u ta sèl'e, naha na ye pi mpyi mu à jwo mpàa pi nyɛ piye nùñɔ kurugo. Ka u u wá na pi kâlali kariii ninjahagii na.

³⁵ U cyelempyiibil'á tɛni nya li i ntùuli ke, ka pi i file u na maa jwo: «Cyelempyiibil'á! Sige funjke e wuu nyɛ, canjke s'á kwɔ̀ a kwɔ̀.

³⁶ Sùpyire cye yaha t'a sà sishwɔ̀nbugure ná kànyi na, ti sà yalyire cya a shwɔ̀.»

³⁷ Ka Yesu si pi pyi: «Yii yabilimpai pi pi kan pi lyí.» Ka pi i u pyi: «Wuu mɛɛ ká ñkàr'a sà shin ninjin canmpyaa ñkwuu shuunni (200) báara sàra tɛg'a bwúuru shwɔ̀ mà pa ñkan pi á, uru sí n-jà pi ta la?»

³⁸ Ka Yesu si núr'a pi yíbe: «Yii sà wíi! Bwúuru nùnyi jùuli yi wá yii á ye?» Ka pi i sà kàanmucyaga pyi, maa mpa Yesu pyi na bwúuru nùnyɔ kanjkuro ná fyapya shuunni yi wá wani.

³⁹ Nyɛ ka Yesu si u cyelempyiibii pyi na pi sùpyire tìñe tìñe, kuruyo kuruyo nyèpuruge nùñ'i.

⁴⁰ Ka pi i ntɛɛn shiin ñkuu ñkuu (100) ná shiin beeshuunni ná ke ke kurunyi i.

⁴¹ Ka Yesu si bwúuru nùnyi kanjkuruñi ná fyapyaagii shuunniñi lwɔ̀ u cyeyi i, maa yyahe yírigɛ nìnyinjì i maa fwù kan Kile á yi kyaa na. U à kwɔ̀ ke, maa bwúuruñi ná fyapyaagii kwɔ̀n kwɔ̀n mà kan u cyelempyiibil'á pi à taa sùpyire na.

⁴² Sùpyire ti mpyi wani ke, tire pun'á lyí a tìn.

⁴³ Bwúuruñi ná fyaabii paanyi y'á kwòro ke, yire mpyi a shàhii ke ná shuunni jí.

⁴⁴ Mpii pi à lyí ke, pire nàmbaabii kanni mpyi shiin kampwɔ̀hii kanjkuro (5.000).

Yesu à ñaara lwɔ̀he nùñ'i

(Macwo 14.22-23; Yuhana 6.16-21)

⁴⁵ Nyɛ lire nɔ̀wɔ̀hɔ̀ na, mà Yesu yaha u u sùpyire cye yare, u à u cyelempyiibii pyi pi à jyè bakwɔɔge e, maa bañi jyiile u yyaha na, Betisayida kàñhe yyére.

⁴⁶ Yesu à ti cye yaha ke, maa ñkàr'a sà Kile ñáare ñanjke kà na.

⁴⁷ Numpilag'á wwɔ̀ mà u cyelempyiibii ta bakwɔɔge e bañi ninjke e, uru kanni u mpyi ninjke na.

⁴⁸ Numpilyage na, kafɛɛge mpyi na pi bɛni, ka Yesu si li nya na pi à kànha bakwɔɔge mpuruñi taan. Pi sàha mpyi na jìn'a ku pyi ku u ñkɛɛge fwɔ̀fwɔ̀ mɛ. Ka Yesu si yíri na ñaare na ñkɛɛge pi fye e lwɔ̀he nùñ'i. U à byanhara pi na ke, ka u la si mpyi s'a ntùuli pi ñkere na.

⁴⁹ Nka pi à u nimpani nya lwɔ̀he nùñ'i ke, pi mpyi na sòññi na buñi wà fwɔ̀ngɔ̀ ki, ka pi i yíri na kwuugii wáa,

⁵⁰ naha na ye pi puni nyii mpyi u na, pi puni zòompai mpyi a kwɔ̀n. Ka Yesu si ntíl'a jwumpɛ lwɔ̀ maa pi pyi: «Yii yákilibii tìñe, yii àha vyá mɛ, mii wi.»

⁵¹ Ka u u jyè bakwɔɔge e pi fye e, ka kafɛɛge si ntíl'a yyére. Lir'á pi puni kàkyanhala fo pi funjɔ̀ jwump'á kwɔ̀.

⁵² Pi nyɛ a mpyi a cè supyishinjì u nyɛ Yesu mɛ. Kakyanhani u à pyi mà bwúuruñyahage kan sùpyir'á ke, lir'á pyi pi nyii na, ñka pi funjyi mpyi a múgo mɛ.

Yesu à yamii cùñɔ̀ Zhenɛzarɛti kàmpannyi na

(Macwo 14.34-36)

⁵³ Nyɛ Yesu ná u cyelempyiibil'á bañi jyiile ke, maa nɔ̀ Zhenɛzarɛti kùluni i, maa bakwɔɔge yyéɛñe bañi nɔ̀wɔ̀ge na.

⁵⁴ Pi à fworò bakwɔɔge e ke, ka sùpyire si Yesu nya a cè,

⁵⁵ maa ñkàre cyeyi puni i mà sà a Yesu mpanji kyaa yu. Cyaga maha cyag'e pi mpyi a u kyaa lógo ke, pi mpyi maha ma ná yampil'e na yîri kàmpanjyi puni na, pi yasinnijyi ñunji.

⁵⁶ Yesu n'a mpyi a nɔ cyaga maha cyag'e ke, kànbwəhɔ yo, kànbilere yo, sishwɔn bùguro yo, sùpyire mpyi maha mpa ná yampil'e maha mpa yaha tafage e, marii u ñáare na u pi yaha pi a bwúun u vâanntinnɛke zhwɔre na kanna. Yampii pi mpyi maha bwúun u na ke, pire puni mpyi maha ñcùunji.

7

Karigii cyi ñye na wuu ñwɔre Kile yyahe taan ke (Macwo 15.1-20)

¹ Kile Saliyanji cyelentiibii pìi mpyi a yîri Zheruzalemu kànhe e, ka pi ná Farizhɛɛnbii si sà bínni Yesu taan.

² Maa li kàanmucya mà li ñya na u cyelempyiibii mpyi na lyî ná cyeyi ñiñwəhɔyi i Kile yyahe taan, ñaha na ye pi ñye a yi jyè mà tàanna ná Yahutuubii làdaabil'e mɛ.

³ Farizhɛɛnbii ná Yahutuubii sanmpii n'a mpyi na sí raa lyî, pi mpyi maha cyeyi yal'a jyè a fíniñɛ Kile yyahe taan mà tàanna ná pi tulyeyi làdaabil'e.

⁴ Lire pyiñkanni na, pi n'a mpyi a yîri caange na, pi mpyi maha wili maha piye fíniñɛ Kile yyahe taan mà tàanna ná làdaabil'e, maa nta a lyî. Làdaabii pìi saha na mpyi yaayi ñjyñji kyaa na, mu à jwo: fùnɛwɔyi ná pwoore cwəhigii ná dàñyeñi yaayi ná yatɛɛñyi.

⁵ Ka Farizhɛɛnbii ná Kile Saliyanji cyelentiibii si Yesu yíbe: «Naha na mu cyelempyiibii ñye na wuu tulyeyi làdaabii* kurigii ñaare mà ye? Naha na pi ñye na cyeyi jyíi mà tàanna ná làdaabil'e maa nta na lyî mà ye?»

⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Yii pi à fyinmɛ tò wwomɔ na ke! Kile tùnntunji Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo yii kyaa na ke, pur'à sàa pyi sèe. L'à séme Ezayi sémeñi i na Kile à jwo: “Nte sùpyire na mii père ñwəyi i kanna, mà li ta pi zòompìi laag'à tɔn mii na.

⁷ Pi na mii père tawage e, ñaha na ye kàlanji pi ñye na ñkaan ke, ur'à lwó a pwə sùpyire làdaabii karigii na.”»

⁸ Ka Yesu si núr'a yi jwo pi á: «Yii à cyé Kile tonji na, maa ntaha sùpyire làdaabii fye e.

⁹ Yii na sônñi na yii tànga na ñye mà cyé Kile tonji na, maa ntaha yii yabilimpìi làdaabii fye e.

¹⁰ Kile tùnntunji Musa à jwo na “Ma tunji ná ma nunji pèe, ñgemu ká jwumpime jwo a wà u tunji, lire ñye mɛ u nunji na ke, urufoo sí n-bò\$.”

¹¹⁻¹² Nka yii pi ke, yii na sùpyire kálali ñge làdanji na, u mege ñye Kəɔɔban. Sùpya ká jwo na uru náfuunji na ñye Kəɔɔban, lire ñwəhe ku ñye na ur'à u kan Kile á, na fànhe saha ñye uru na u u sifeebii tɛge mɛ.

¹³ Lire pyiñkanni na, yii làdaabii kurugo, Kile jwump'à pyi kañwəɔ baa sùpyire ñyii na, ñka lire kanni bà mɛ, yii na cyire ñcyii karigii shiñi ñiñyahagii pyi.»

¹⁴ Puru ñwəhɔ na, Yesu à núr'a sùpyire yyere, maa yi jwo t'á: «Yii puni, yii ñiñgyigigii múgo, yii i na jwumpe lógo, yii i pu yyaha cè sèl'e.

¹⁵ Yaayi yi na jyii sùpyanji funñke e ke, kuru kà ñye a sii na jìn'a u ñwəhɔ mɛ. Nka ñjemu yi na fwore sùpyanji funñke e ke, yire yi maha sùpyanji ñwəhɔ Kile yyahe taan. [

* **7:5** wuu tulyeyi làdaabii: Saliyanji Kile mpyi a kan Musa á ke, Kile Saliyanji cyelentiibii mpyi a wà bàra uru na. Saliyanji pi à bàra Musa wunji na ke, uru ná Musa wunji puni mpyi a tàanna pi ñyii na. † **7:5** Yahutuubii n'a mpyi na sí raa lyî, pi mpyi maha pi cyeyi jyè jyiñkanni là na maa sônñi na lire jyiñkanni maha pire fíniñɛ Kile á. Mà tàanna ná Ekizodi 30.18-21 i, Kile sáragawwuubii kanni pi mpyi a yaa pi a lire pyi, ñka Farizhɛɛnbil'à jwo na shin maha shin u ñye na Kile père ke, na pire pun'à yaa ná l'e. ‡ **7:7** Ezayi 29.13 § **7:10** Ekizodi 20.12; Duterənomu 5.16 Ekizodi 21.17; Levitiki 20.9

16 Ngemu la ká mpyi si kari yya cè ke, urufoo u u niṅgyigigii cyán sèl'e.]»

17 Tèni i Yesu à yîri sùpyire taan mà jyè bage e ke, ka u cyelempyiibii si u yíbe lire taanlini jwòhe na.

18 Ka u u pi pyi: «Yii yabilimpïi, ali numε yákilitan jye yii á mà? Mpe mii na yu ke, yii jye na puru núru mà? Yaaga maha yaaga k'à yîri cyíinji na mà jyè sùpyaṅi funṅke e ke, kuru si n-jà u jwòhε mε.

19 Tire nte yalyire jye na jyè sùpyaṅi zòmbilini funṅke e mε, lage e ti maha jyè, lire kàntugo, urufoo ká shà yaare e, ti maha fworo.» Pure jwumpe cye kurugo, Yesu à li cyèe na yalyire pun'à ffinje.

20 U a jwo: «Ncyii cyi jye sùpyaṅi zòṅi na ke, cyire cyi maha u jwòhε Kile yyahe taan.

21 Naha kurugo ye sònṅopeere maha fwore sùpyaṅi zòmbilini i, mu à jwo tasinnage kegemε karigii ná nàṅkaage ná supyibuuni ná

22 jacwòore ná ntiimbaaṅi ná pege ná nàjwòhore ná silegebaare ná jyipεenni ná jwoore ná yàmpeente ná funṅbaare.

23 Cyire jcyii kapegigii cyi jye na fwore zòmbilini i ke, cyire cyi maha sùpyaṅi jwòhε Kile yyahe taan.»

*Supyishinji sanji cwoṅi wà à dá Yesu na
(Macwo 15.21-28)*

24 Ka Yesu si yîri wani mà kàre Tiri ná Sidon kànyi kàmpanṅke na. U à nò wani ke, maa jyè bage k'e. U la jye a mpyi wà si uru kyaa cè mε. Nka u jye a jà a ṅwòhε mε.

25-26 Ka ceenji wà si u kyaa lógo, maa ntíl'a pa niṅkure sín u fere e. Uru ceenji mpyi Yahutu mε, u mpyi na yîri Sirofenisi kùluni i*. Jínanji wà mpyi u pworonji i, ka u u Yesu jáare na u u kòr'a yige u e.

27 Ka Yesu si ceenji pyi: «Yyére nàṅkopyire si lyí a tìn fòlò, naha na ye mà nàṅkopyire yalyire lwó a wà pwunmpyir'á, lire jye a jwò mε.»

28 Ka ceenji si u pyi: «Kafoonji, yire jye sèe, ṅka pwuunbii pi maha ntèn tàbalaṅi jwòh'i ke, pire maha nàṅkopyire yalyire paanre lyí.»

29 Ka Yesu si yi jwo u á: «Mu jwòshwòr'à jwò, mu sí n-jà núru pyεnge, mii à jínanji yige mu pworonji i.»

30 Ka u u nùr'a kàre pyεnge mà sà pyàṅi ta u à sínni yasinninṅke na, jínanji mpyi a fworo u e.

Yesu à nàṅi wà niṅgyigii múgo

31 Ka Yesu si yîri Tiri ná Sidon kànyi kàmpanṅke na, maa ṅkàre Galile baṅi kàmpanṅke na, maa sà jyè Dekapoli kùluni i.

32 Ka pi i shà ná nàṅi w'e u yyé. Uru nàṅi mpyi jùncunnò, jwumpe s'à waha u á mú sèl'e. Ka pi i Yesu jáare na u u cyεge taha u na, bà u si mpyi si jwòhε mε.

33 Ka Yesu si nàṅi cù mà yîri sùpyire taan mà kàre tatònge e. Kuru cyage e, u à kampeeni le u niṅgyigigil'e, maa ntilwòhe ta u njini na.

34 Maa jwòhε dùrugo kilenji i, maa ṅò a kùṅṅò, maa jwo: «Efata» lire jwòhe ku jye: «Yii múgo!»

35 Lire tèni mujye e, ka niṅgyigigii mú shuunni si múgo, ka njini mú si sàṅha. Ka u u wá na ntíli na yu.

36 Yesu à nùr'a pa sùpyire cyage e ke, maa yi jwo a waha pi á, na pi àha sùpyaṅi wabere yaha u yi cè mε. Nka u jwump'à pyi kee p'à pi nàara, ka pi i ntíl'a sà a pu yu na ntùuli.

37 Sùpyire ti mpyi wani ke, li mpyi a pire puni kàkyanhala sèl'e, ka pi i wá na ṅko: «Karigii niṅcennṅkii kanni u na mpyi. U maha jùncunnibii pyi pi i núru, maa búbuubii pyi pi i yu!»

* 7:25-26 Nge ceenji à fworo supyishinji w'e, ṅemu u mpyi a fyánha a pyi Izirayeli shiinbii zàmpeenni ke.

8

Yesu à shiin kampwəhii sicyεere jwə cya (Macwo 15.32-39)

1 Canŋka shinŋyahara à pa bínni Yesu taan sahaŋki, yalyire sí jye a mpyi pi á mε, ka Yesu si u cyelempyiibii yyere maa jwo:

2 «ŋke supyikuruŋke nùŋaare naha mii na sèe sèl'e, pi canŋke taanre woge ku jye naha mii taan, yalyire jye pi á mε.

3 Mii aha pi katege wuubii yaha a kàre pi kànyi na, pi fàŋhe sí n-kwò kuni na, jaha na ye pi pìi tayiriy'à təən.»

4 Ka u cyelempyiibii si u yíbe: «Taa nte sùpyire puni tìntin yalyire sí n-ta naha ŋke síwage e ke?»

5 Ka Yesu si pi yíbe: «Bwúuru nùnyə jùuli yi wá yii á ye?» Ka pi i jwo: «Baashuunni.»

6 Ka u u sùpyire pyi t'à tēen jìŋke na. Maa bwúuru nùnyi baashuunniŋi lwó, maa fwù kan Kile á yi kyaa na, maa yi kwòŋ kwòŋ mà kan u cyelempyiibil'á pi táa sùpyire na, ka pire si u táa pi na.

7 Fyapyire mú na mpyi wani, ka Yesu si tire lwó, maa fwù kan Kile á ti kyaa na, maa tire mú kan u cyelempyiibil'á pi táa sùpyire na.

8 Kuru supyikuruŋk'à lyí a tìn, ka pi i ŋkwò maa saanya baashuunni jî njyìpaanyi na.

9 Pi mpyi a shiin kampwəhii sicyεere (4.000) kwò. Lire kàntugo ka Yesu si pi yaha a kàre.

Farizhεenbil'à jwo na Yesu u kyaa pyi, nde l'à li cyéé na u à fworó Kile e ke (Macwo 16.1-12)

10 Ka Yesu ná u cyelempyiibii si ntíl'a jyè bakwəoge k'e mà kàre Dalimanuta kùluni i.

11 Pi à nò ke, ka Farizhεenbii pìi si mpa Yesu jwəge waha. Pi à jwo na u kani là pyi u cyéé pire na ndemu l'à li cyéé u à fworó Kile e ke. Kànhaŋa pi mpyi a cyán Yesu na.

12 Lir'à pēn u e ke, ka u u ŋò a kùuŋə fàŋhe na, maa jwo: «Naha na nte sùpyire jye na kacyele caa mii á ye? Sèeŋi na mii sí yi jwo yii á, là sì n-cyéé ti na mε.»

13 Ka u ná u cyelempyiibii si yîri pi taan mà jyè bakwəoge e, maa baŋi jyiile.

14 Ka u cyelempyiibii funŋə si wwò yalyire na, bwúuru nùŋə ninŋin kanna ku mpyi pi á bakwəoge e.

15 Ka Yesu si yi jwo a waha pi á: «Yii a yiye kàanmucaa Farizhεenbii ná Erədi bwúuruŋi yîrigeyirige yaani na.»

16 Ka u cyelempyiibii si pi funŋyi cya puru jwumpe na, maa jwo piye shwəhəl'e: «Bà wuu à pyi wuu jye a pa ná bwúuru i mε, lire e u à mpe jwo bε?»

17 Jye Yesu à pa pi kunuŋke jwəhe cè ke, maa jwo: «Naha kurugo bwúuruŋi wuun'à yii funŋə wwòŋə ye? Ali numε yii yákilibii sàha ŋkwò a múgo mà? Yii funŋyi saha à tò la?»

18 Nyiigii na jye yii á, yii jye na jaa mà? Niŋgyigigii na jye yii á, yii jye na núru mà? Yii funŋyi jye na jcwu kyaa na mà?

19 Canŋke mii à bwúuru nùnyi kanŋkuruŋi kwòŋ kwòŋ mà kan shiin kampwəhii kanŋkuruŋ'á (5.000) ke, pi lyìŋkwooni kàntugo, shàhigii jùuli yii à jî bwúuru kwəonre na ye?» Ka pi i jwo: «Kε ná shuunni.»

20 «Lire kàntugo canŋke mii à bwúuru nùnyi baashuunniŋi tég'a shiin kampwəhii sicyεerenj (4.000) jwə cya à de? Pi lyìŋkwooni kàntugo, saanyi jùuli yii à jî bwúuru kwəonre na ye?» Ka pi i jwo: «Baashuunni.»

21 Ka Yesu si pi pyi: «Ali numε, yii funŋyi sàha ŋkwò a múgo mà?»

Yesu à fyinni wà cùuŋə

22 Puru jwəhə na, Yesu ná u cyelempyiibil'à kàre Bētisayida kànhe e. Pi à nò wani ke, ka pi i mpa ná fyinnaŋi w'e, maa Yesu jàare na u bwòŋ u na.

²³ Ka Yesu si u cû cyεge na, maa ηkàre kànhe kàntugo, maa sà u ntilwøhe tøg'a u nyiigii cwuugo, maa cyeyi cyígile cyi na. U à pa cyeyi láha tēni ndemu i ke, maa u yíbe: «Mu wá na yaaga naa la?»

²⁴ Ka nàñi si nyiigii múgo maa jwo: «Mii naha na sùpyire naa, ηka ti naha mu à jwo cire ti jaare.»

²⁵ Ka Yesu si núr'a cyeyi cyígile u nyiigii na, tēni i u à pa yi láha ke, ka nàñi si uye ta u à cùuñɔ, fo u na naa na jcwúu.

²⁶ Ka Yesu si u pyi u nùru, u a si pyεnge, u sàha bú ntòro kànhe e mε.

Pyeri à jwo na Kile Nijcwørñi u nyε Yesu

(Macwo 16.13-20; Luka 9.18-21)

²⁷ Yesu ná u cyelempyiibil'à wá na ηkèεge Sezare Filipi kùluni kànyi na. Mà pi yaha kuni na, ka u u pi yíbe: «Sùpyire na mii sònñi jofoo yε?»

²⁸ Ka pi i u pyi: «Pii wá na ηko Yuhana Batizelipyiñi u nyε mu, pii sí i ηko na Kile túnntunñi Eli u nyε mu, pii mú sí i ηko na Kile túnntunmpii sanmpii pi à tòro ke, na uru wà u nyε mu.»

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii de? Jofoo yii nyε na mii sònñi yε?» Ka Pyeri si u pyi: «Kile Nijcwørñi u nyε mu.»

³⁰ Ka Yesu si yi jwo a waha pi á, na pi àha ηkwò yire jwo sùpya á uru kyaa na mε.

Kyaage Yesu sí n-ta ke, u à kuru kyaa jwo

(Macwo 16.21-23; Luka 9.22)

³¹ Cyire karigii kàntugo, ka Yesu si wá na u cyelempyiibii kálali, maa jwo: «L'à pyi fànha kyaa Supyañi Jyañi u kyaala sèl'e. Kacwørribii ná Kile sáragawwuubii jùñufeebii ná Kile Saliyañi cyelentiibii sí n-cyé u na, si u bò. Nka u kwùñi canmpyitanrewuuni u sí jè.»

³² Yesu à cyire karigii jwo a fíñiñe pi nyii na. Ka Pyeri si u yyer'a fêen ηkere na, maa u cêεge u jwumpe kurugo.

³³ Ka Yesu si yyahe kêenñ'a u cyelempyiibii wíi, maa Pyeri faha: «Yíri na taan, Sitaanna wà we! Mu nyε na sònñi Kile nyii wuuni na mε, fo sùpyire nyii wuuni!»

Pyiñkanni na wuu à yaa wuu taha Supyañi Jyañi Yesu fye e ke

(Macwo 16.24-28; Luka 9.23-27)

³⁴ Lire kàntugo ka Yesu si u cyelempyiibii ná shinnyahara yyere, maa yi jwo pi á: «ηgemu la ká mpyi si ntaha mii fye e ke, urufol'à yaa u cyé u yabiliñi nyii karigii na, u u ntēen kyaage taan u u ntaha mii fye e, pi méε ká mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na.

³⁵ Naha na yε ηgemu la ká mpyi si u niñjaañi yaa jwø ke, urufoo si nùmpañja ta mε, ηka ηgemu ká kàntugo wà u niñjaañ'á mii ná Jwumpe Nintanmpe kurugo ke, urufoo sí nùmpañja ta.

³⁶ Naha li sí jwø sùpyañ'á mà ma nyii yaayi puni ta ηge diñyεñi i niñjaa, mu nùmpañke si sà ηkèεge yε?

³⁷ Sùpya si n-jà yafyin tège u múnaani jùñɔ wwû nùmpañja mε.

³⁸ Lire kurugo ηgemu u na jcyíge Supyañi Jyañi ná u jwumpe na sùpyire nyii na, nte ti na kapegigii pyi maa kàntugo wà Kile á ke, Supyañi Jyañi ká bú mpa ná u Tuñi sinampe ná Kile mèlekεεbil'e canñke ηkemu i ke, u sí n-cyé urufoo na.

9

¹ Sèenñi na mii sí yi jwo yii á, yii mpai pi nyε naha ke, pii na nyε yii e, pire si n-kwû ná pi nyε a Kile Saanre nya, ti i ma ná síñi puni i mà yε.»

Yesu pyiñkann'à kêenñe

(Macwo 17.1-13; Luka 9.28-36)

² Canmpyaa baani kàntugo, ka Yesu si Pyeri ná Yakuba ná Yuhana lwó, maa ñkàre ná pire kanni i ñanke kà nintòngò ñuñ'i. Mà pi yaha wani, Yesu pyiñkann'à pa ñkèenne pi ñyii na.

³ Ka u vâanñyi si mpâl'a fíniñe fo na ñí. Yi mpyi a fíniñe fíniñiñkanni ndemu na ke, sùpya ñye ñiñke na ñgemu u sì n-jà yaaga pyi ku fíniñe amuni me.

⁴ Kuru tanuge e, ka tèecyiini Kile tùnntunmpiiEli ná Musa si mpa Yesu cyelempyiibii mú taanre ñyii na, mà pa a yu ná u e.

⁵ Ka Pyeri si Yesu pyi: «Wuu cyelentuñi, wuu à pa naha ke, l'à ñwò sèl'e. Wuu yaha wuu u vùnyò taanre kwòro, niñkin sí n-pyi mu wogo, niñkin sí n-pyi Musa wogo, niñkin sí n-pyi Eli wogo.»

⁶ Pyeri à puru jwumpe jwo uye ñùñò kurugo, ñaha na ye u ná u shèrefeebi shuunniñi mpyi a fyá a tòro.

⁷ Mà pi yaha puru na, ñahaña à tíge mà pi tò, ka mejwuu si fworu kuru ñahañke e: «Mii Jyañi u ñye ñge, u kan'à waha mii na sèl'e. Yii a núru u ñwò na.»

⁸ Ka Yesu cyelempyiibii si mpâl'a wíi wíl'a maha, pi saha ñye a sùpya ñya me, fo Yesu kanni.

⁹ Mà pi yaha pi i ntíri ñanke na, ka Yesu si yi jwo a waha pi á na nde pi à ñya ke, na pi àha ñkwò li jwo sùpya á me, fo Supyañi Jyañi ká ñè a fworu kwùñi i.

¹⁰ Ka u cyelempyiibii si puru jwumpe yaha piye funñ'i, ñka pi mpyi na piye yíbili: «Mà ñè a fworu kwùñi i ñwòhe ku ñye ñaha ye?»

¹¹ Ñye ka cyelempyiibii si u pyi: «Ko Kile Saliyañi cyelentiibii s'à jwo na Kile tùnntunñi Eli u à yaa u fyânha a pa Kile Niñcwònròñi yyaha na.»

¹² Ka u u pi pyi: «Sèe wi, Eli à yaa u fyânha a pa si karigii puni kurigii tíi. Ñka li mú à séme Kile Jwumpe Semèñi i na “Supyañi Jyañi à yaa u kyaala sèl'e, sùpyire kuro mú sì mpyi u e me.” Yii à sòññò lire na la?»

¹³ Mii sí yi jwo yii á, Eli à pa a kwò, pi à u pyi pi ñyii pyiñkanni na, bà l'à séme u kyaa na Kile Jwumpe Semèñi i me.»

*Yesu à pyàñi wà jína kòr'a yige u e
(Macwo 17.14-21; Luka 9.37-43a)*

¹⁴ Tèni i Yesu ná u cyelempyiibii taanren'à nò pi sanmpii cyage e ke, pi à sà shinñyahara ta t'à pi kwùulo, Kile Saliyañi cyelentiibii pìi mpyi a nàkaana ta ná pi e.

¹⁵ Sùpyir'à pa Yesu ñya ke, l'à pàa pi puni i sèl'e. Ka pi i fê a kàre u fye e maa u shéere.

¹⁶ Ka Yesu si u cyelempyiibii yíbe: «Ñaha shi na yii ná pire na yiye kyáali ye?»

¹⁷ Ka wà si Yesu pyi tire sùpyire shwòhòl'e: «Cyelentuñi, mii à pa ná na jyañi i mu yyéere. Jínañi wà u ñye u e, ur'à u pyi búbu.

¹⁸ Uru jínañi ká yíri ná u e cyaga maha cyag'e ke, u maha u cyán ñiñke na, u maha ñkyànhiigii kùru, u ñwòge mú maha ñkànñi, fo u maha mpa shiile. Mii à mu cyelempyiibii ñáare pi jínañi kòr'a yige u e, pi ñye a jà me.»

¹⁹ Ka Yesu si jwo: «Ei! Yii dánabaa sùpyiibii nimpibiibii, fo ñaha tère e mii sí n-kwòro ná yii e ye? Mii sí yii kapyiñkii kwú naye e sà nò fo ñaha tère na ye? Yii a ma ná pyàñi i na á.»

²⁰ Ka pi i mpa ná u e. Tèni i jínañ'à Yesu ñya ke, ka u u pyàñi cyán na kúu ñkúu ñiñke na, maa u ñwòge pyi ku u ñkànñi.

²¹ Ka Yesu si pyàñi tunñi yíbe: «Fo ñaha tère e jínañ'à jyè u e ye?» Ka tufoonñi si u pyi: «Mà lwó fo u nimbilere wuñi na.

²² Tèni l'e, jínañi maha u cyán nage e, tèni l'e maa u cyán lwòhe e si nta u bò. Kampyi mu sí n-jà cyaga pyi, wuu ñùñaare ta, maa wuu tège.»

²³ Ka Yesu si u pyi: «Mu à jwo kampyi mii sí n-jà cyaga pyi. Ñka mu aha jà a dá mii na, karigii puni sí n-jà n-pyi mu á.»

24 Ka pyàŋi tunji si ntíl'a jwo fànha na: «Mii à dá, ŋka na tège, ŋaha na ye mii dányanji fành'à cyére.»

25 Yesu à sùpyire ŋya t'à lwó a tò u na ke, ka u u fànha cyán jínanji na, maa u pyi: «Jínanji, mu u na jyè sùpyire e marii pi pyi búbuu ná ñùncunnii ke, fworò ŋge pyàŋi i, ma sàha núru ñjyè u e mε.»

26 Ka jínanji si kwuugo wà, maa pyàŋi cúnŋò cúnŋò fànha na, maa fworò u e. Pyàŋ'a pyi mu à jwo u à kwù, fo shinŋyahara à jwo u à kwù.

27 Ka Yesu si u cù cyege na a yîrige, ka pyàŋi si yyére.

28 Yesu à jyè bage e ke, ka u cyelemphyiibii si u ŋwòh'a yíbe: «Naha na wuu ŋye a jà a ŋge jínanji kòr'a yige pyàŋi i mà ye?»

29 Ka Yesu si pi pyi: «Kileŋarege kanni ku ŋye na jìn'a ŋge jínanji shiŋi kòr'a yige sùpya e.»

Yesu à u kwùŋi ná u ñèŋi kyaa jwo sahanji

(Macwo 17.22-23; Luka 9.43b-45)

30 Yesu ná u cyelemphyiibii ñiŋkaribil'à Galile kùluni jyiile, ŋka u la ŋye a mpyi sùpya si li cè mε,

31 ŋaha na ye u mpyi na u cyelemphyiibii kâlali, marii yu pi á: «Pi sí n-pa Supyanji Jyanji le sùpyire cye e pi bô, ŋka u kwùŋi canmpyitanrewuuni, u sí ñè.»

32 Pi ŋye a pyi a puru jwumpe ŋwòhe cè mε, fyagare s'à pi sige pi ŋye a jà a u yíbe mε.

Sùpyanji u ŋye ñùŋufoo Kile yyére ke

(Macwo 18.1-5; Luka 9.46-48)

33 Ka Yesu ná u cyelemphyiibii si nò Kapereŋnamu kànhe e. Tèni i pi a jyè bage e ke, ka u u pi yíbe: «Naha nàkaana yii mpyi a ta kuni na ye?»

34 Ka pi i fyâha, ŋaha na ye nàkaante ñùŋke ku mpyi na pire puni i, joofo u ŋye ñùŋufoonji ye.

35 Ka Yesu si ntèen, maa pi shiin ke ná shuunniŋi yyere, maa yi jwo pi á: «Ŋgemu la ká mpyi si mpyi ñùŋufoo ke, urufo'á yaa u uye pyi kántugo yyére wuŋi, u raa báare pi sanmpil'á.»

36 Ka Yesu si pyàŋi wà cù a pa pi shwòhòl'e, maa u lwó, maa yi jwo pi á na:

37 «Shin maha shin u à ñen'a ŋge pyàŋi fiige cùmu lemε ŋwò mii kurugo ke, urufo'á mii cùmò lemε ŋwò mú. Shin maha shin sí u à mii cùmò lemε ŋwò ke, urufoo mú à mii tunvoonji cùmò lemε ŋwò.»

Ŋgemu ká mpyi u ŋye wuu zàmpeŋ mε, uru na ŋye ná wuu e

(Luka 9.49-50)

38 Ka Yuhana si yi jwo Yesu á: «Cyelentuŋi, wuu à nàŋi wà ŋya u u jínanji kòre na yige sùpyire e ná mu mεge e, ka wuu u u sige li na, ŋaha na ye wuu wà bà mε.»

39 Ka Yesu si u pyi: «Yii àha u sige li na mε, sùpya si n-jà raa kakyanhala pyi ná mii mεge e, si ntíi núru mii mεge kèege ntaha lire na mε.

40 Ŋgemu u ŋye u ŋye wuu zàmpeŋ mε, urufoo na ŋye ná wuu e.

41 Amuni li mú ŋye shin maha shin u à fùŋcwokwuŋyaga lwòhò kan yii á mà lire ñùŋke pyi na yii na ŋye Kile Ñiŋcwònròŋi wuu ke, sèenji na mii sí yi jwo yii á, urufoo sí n-si lire tònŋi ta.»

Karigii cyi maha sùpyanji yaha kapiini na ke, u à yaa u láha cyire na

(Macwo 18.6-9; Luka 17.1-2)

42 Ka Yesu si nùr'a pi pyi: «Nte nàŋkopyire t'à dá mii na mà kwò ke, shin maha shin ká lire là ñiŋkin ñùŋò kyán, l'à pwòrò urufo'á pi kafaabwòhò pwò u yacige e, pi i u wà banji i.

43 Mu cyege kà ñiŋkin ká a si mu pyi mu u kapii pyi, ku kwòn a wà, maa jyè ná ku sanŋke e shiŋi ñiŋkwombaani i. Lir'à pwòrò mu á, mu ná ma cyeyi shuunniŋi u jyè nafugombaage e. [

44 “Fyεενre ti maha sùpyire kyaare lyî kuru cyage e ke, tire nyε na ηkwûu με, kuru cyage nage mú nyε na fùru με.”]

45 Mu tɔɔge kà nin̄kin ká a si mu pyi mu u kapii pyi, ku kwòñ a wà, maa jyè shìñi nin̄kwombaan̄i i ná tɔɔgɔ nin̄kin i. Lir'á pwórɔ mu á, mu ná ma tooyi shuunniñi u jyè nafugombaage e. [

46 “Fyεενre ti maha sùpyire kyaare lyî kuru cyage e ke, tire nyε na ηkwûu με, kuru cyage nage mú nyε na fùru με.”]

47 Mu nyiini là ká a si mu pyi mu u kapii pyi, li wwûl'a wà, mu nyii nin̄kin wun̄ji u jyè Kile Saanre e. Lir'á pwórɔ mu á, mu ná ma nyiigii shuunniñi u jyè nafugombaage e.

48 “Fyεενre ti maha sùpyire kyaare lyî kuru cyage e ke, tire nyε na ηkwûu με, kuru cyage nage mú nyε na fùru με*.”

49-50 Kyaage k'á náana nage fiige ke, kuru kyaage Kile sí n-tègε u shiinbii toron̄kanni kèen̄gε. Suump'á táan, suumpe t̄ipoompe ká fworɔ p'e, ñaha ku sí n-jà pu pyi pu táan sahan̄ki ye? Yii pyi suumɔ niñcen̄me, yyeñiñke ku pyi yii shwòhòl'e.»

10

Yesu à jwo na n̄ñi ná u cwon̄ji nyε a yaa pi piye yaha με

(Macwo 19.1-12; Luka 16.18)

1 Yesu ná u cyelempyiibil'á kàre Zhude kùluni i, Zhurudēñ ban̄ji kàntugo. Wani sahan̄ki, ka sùpyire si mpa bínni u taan. Ka u u núr'a cye le u kapyiñjyeeni i, na ti kálali.

2 Ka Farizhεen̄bii p̄ii si file u na, si u pεεε ñcû ná jwumpe e, maa u yíbe: «Mà tàanna ná Kile Jwumpe Semεñi i, nò sí n-jà u cwon̄ji yaha la?»

3 Ka Yesu si pi pyi: «Ñaha Kile t̄un̄ntun̄ñi Musa à séme lire nde kyaa na ye?»

4 Ka pi i u pyi: «Musa à jwo na mu aha ceen̄ji nàmbage kwòkwɔ sémeñi kan u á, na mu sí n-jà u yaha*.»

5 Ka Yesu si pi pyi: «Yii ñj̄ngage kurugo, lir'á séme ton̄ji i mà kan yii á.

6 Ñka mà lwó ñnyε tasiige e, Kile à “sùpyañi yaa nò ná ceewe†.”

7-8 “Lire kurugo n̄ñi sí u tun̄ji ná u nun̄ji yaha si mpwɔ u cwon̄ji na, pi mú shuunni si mpyi shin nin̄kin‡.” Lire e, pi saha si n-pyi shiin shuunni με, ñka pi sí n-pyi shin nin̄kin.

9 Lire kurugo Kile à mpiimu pyi nin̄kin ke, sùpya nyε a yaa u pire láha piye na με.»

10 Tèni i pi à núr'a jyè bage e ke, ka Yesu cyelempyiibii si núr'a u yíbe cyire karigii kyaa na.

11 Ka Yesu si pi pyi: «Shin maha shin u à u cwon̄ji yaha maa ceen̄ji wabεε lèñgε ke, urufol'á jacwɔrɔ pyi mà yyaha tíi ná ceen̄ji niñcyiñi i.

12 Ceewe mú ká nàmbaga fworɔ, maa nàmbaga lèñgε n̄ñi wabεr'á, uru ceen̄ji mú à jacwɔrɔ pyi.»

Yesu à jwó le n̄ñkopyir'á

(Macwo 19.13-15; Luka 18.15-17)

13 Nyε lire kàntugo, sùpyiibii p̄il'á pa ná n̄ñkopyire t'e Yesu yyére, bà u si mpyi si u cyeyi taha ti na, si jwó le t'á με. Ka cyelempyiibii si pi faha.

14 Yesu à lire ñya ke, ka li i mpεn u e, ka u u jwo u cyelempyiibil'á: «Yii n̄ñkopyire yaha t'a ma mii yyére, yii àha ti sige με, ñaha na ye sùpyiibii pi nyε n̄ñkopyire fiige ke, Kile Saanre nyε pire woro.

15 Sèen̄ji na mii sí yi jwo yii á, ñgemu ká mpyi u nyε a ñen'a uye t̄irige pyà fiige με, urufoo sí n-si n-jà n-jyè Kile Saanre e με.»

16 Ka u u n̄ñkopyire cû a ta uye na, maa jwó le t'á.

* 9:48 Ezayi 66.24 * 10:4 Duterēn̄mu 24.1-4 † 10:6 Zhen̄zi 1.27 ‡ 10:7-8 Zhen̄zi 2.24. Lire ñwòhe ku nyε: «Lire kurugo n̄ñi ná u cwon̄ji sí n-wwò si mpyi shin nin̄kin, n̄ñi ná u cwon̄ji shwòhòñ'á yaa u ñwɔ mà tòro n̄ñi ná u sifebii wun̄ji na.»

Nàfuufooŋi kani

(Macwo 19.16-30; Luka 18.18-30)

17 Ncyii karigii puni kàntugo, Yesu ná u cyelempyiibil'á kuni lwó sahaŋki. Mà pi yaha pi i ñkèege, nàŋi wà à fê a sà niŋkure sín Yesu taan, maa jwo: «Cyelentuŋi niŋcenni, ñaha shi mii à yaa mii u pyi si shiŋi niŋkwombaani ta be?»

18 Ka Yesu si u pyi: «Mu à jwo na mii à ñwò wa? Kile kanni baare e, sùpya ñye a ñwò me.

19 Mu à Kile tonji kurigii cè mà kwò “Ma hà sùpya bò me, ma hà zínni ná wabere cwo e me, ma hà nàŋkaaga pyi me, ma hà vini ntaha wà na me, ma hà ñcwu sùpya na me, ma tuŋi ná ma nuŋi pèeŝ.”»

20 Ka nàŋi si Yesu pyi: «Cyelentuŋi, mii na cyire karigii puni pyi fo mà mii yaha nàŋkocyeere e.»

21 Ka Yesu si u wíi, maa u kyaa táan uy'á, maa u pyi: «Yaaga niŋkin k'à mu fô, ta si, maa sà ma cyeyaayi puni pére, maa uru wyéreni kan fòŋofeebil'á. Lire ká mpyi, mu sí nàfuu ta Kile yyére. Maa nta a pa ntaha na fye e.»

22 Puru jwumpe ñye a u táan me, ka u yyetanha wuŋi si ñkàre, ñaha na ye nàfuubwòho foo u mpyi u wi.

23 Lir'á pyi ke, ka Yesu si yyahe kèenni, maa sùpyire wíi wíi, maa yi jwo u cyelempyiibil'á: «Nàfuufooŋi jyim'á pèn Kile Saanre e.»

24 Lire ñwòmèen'á Yesu cyelempyiibii funŋò wwòŋò, ka u u núr'a pi pyi: «Mii pyilibii, li pyim'á sàa pèn, wà u jyè Kile Saanre e.

25 Nwòhòŋi jyim'á táan músenneŋi wyiini i mà tòro nàfuufooŋi u jyè Kile Saanre e.»

26 Ka puru sí nàara a u cyelempyiibii kàkyanhala fo mà tòro, ka pi i wá na yu piy'á: «Lire sanni i ke, jofoo u sí n-jà nùmpañja ta be?»

27 Ka Yesu si pi wíi wíi, maa jwo: «Lir'á sùpyire jà, ñka kyaa ñye na Kile jini me, ñaha kurugo ye karigii puni síŋi ñye u á.»

28 Ka Pyeri si jwumpe lwó maa u pyi: «Wuu de? Wuu à kàntugo wà wuu karigii puni na, maa ntaha mu fye e.»

29 Ka Yesu si pi pyi: «Sèenji na mii sí yi jwo yii á, shin maha shin ká ñen'a kàntugo wà u bayi, lire ñye me u siŋeebii, lire ñye me u sifeebii, lire ñye me u pyilibii, lire ñye me u kerey'á, mii ná Jwumpe Nintanmpe kurugo ke,

30 urufoo sí yire yaayi fiige ñkuu (100) ta naha ŋge diŋyeŋi i. Urufoo sí baya ná siŋee ná nee ná pyii ná kereye ta, ñka sùpyire mú sí urufoo yyaha fwòhòrò mii mege ná Jwumpe Nintanmpe kurugo. Diŋyeŋi nimpani i, urufoo sí shiŋi niŋkwombaani ta.

31 Ñka yyaha yyére shiin niŋyahamii sí n-pyi kàntugo yyére shiin, kàntugo yyére wuu niŋyahamii mú sí n-pyi yyaha yyére wuu.»

Yesu saha à jwo u kwùŋi ná u ñèŋi kyaa na

(Macwo 20.17-19; Luka 18.31-34)

32 Yesu ná u fyèñwòhòshiinbii mpyi kuni i na ñkèege Zheruzalemu kànhe e, uru u mpyi yyaha na. Ñka pi fyagara wuu pi mpyi a taha u fye e. Ka u u núr'a u cyelempyiibii ke ná shuunniŋi yyer'a file uye na, karigii cyi sí u le ke, maa jyè cyire yyahe e na yu pi á.

33 Maa jwo: «Wuu niŋkaribii pi mpii Zheruzalemu kànhe e, Supyaŋi Jyaŋi sí n-le Kile sàragawwuubii ñùŋufeebii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii cye e. Pire sí n-jwo na u à yaa u bò, si u kan Kilecembaabil'á.

34 Pire sí u fwòhòrò, si ntilwòhe wà u na, si u bwòn ná kàsorigil'e, si u bò. Ñka u kwùŋi canmpyitanrewuuni u sí ñè.»

Zebede jyaabii yacyage

(Macwo 20.20-28)

³⁵ Lire kàntugo ka Zebede jyaabii Yakuba ná Yuhana si file Yesu na, maa u pyi: «Wuu cyelentuji, nde wuu sí n-pa n-cya mu á ke, lire pyi wuu á.»

³⁶ Ka Yesu si pi yíbe: «Naha yii la nyε mii u pyi yii á yε?»

³⁷ Ka pi i u pyi: «Mu aha mpa mpyi ma Saanre pèente e tēni ndemu i ke, ma a wuu wà nin̄kin yaha ma kànin̄ke na, ma a u san̄ji yaha kàmēni na.»

³⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Yaage yii na náare mii á ke, yii nyε a ku shi cè mε. Kyaage lwōhe mii sí n-bya ke, yii sí n-jà kuru bya la? Kyaage e mii sí mbyîgime ke, yii sí n-jà mbyîgime kur'e mii fiige la?»

³⁹ Ka pi i u pyi: «Ɖɔn, wuu sí n-jà.» Ka u u pi pyi: «Yii sí kyaage lwōhe bya, sí mbyîgime kyaage e mii fiige.

⁴⁰ Nka mà tēn mii kànin̄ke ná mii kàmēni na, mii bà u nyε yire kanvoon̄ji mε. Kile à yire tatēnȳi bégele sùpyire ntemu mεε na ke, u sí yire kan p̄ir'á.»

⁴¹ Nyε Yesu cyelempyiibii kēji san̄j'á puru lógo ke, ka pire lùgigii si ȳiri Yakuba ná Yuhana taan.

⁴² Yesu à pa kuru cyage wíl'a nya ke, maa jwo u cyelempyiibii pun'á: «Yii a n̄uru, yii à cè naha nin̄ke na, mp̄ii pi à yaha k̄ini n̄un̄ufēebii ke, pire maha ntēn̄ k̄ini sùpyire nun̄'i fànhe e, k̄ini shinbwoobil'a sì wá na pi fànhe cyáan̄ k̄ini sùpyire na.

⁴³ Nka li nyε a yaa li pyi amuni yii shwōh̄ol'e mε. N̄gemu la ku nyε si mpyi shinbwo yii shwōh̄ol'e ke, urufol'à yaa u uye pyi yii san̄mp̄ii báarapyi.

⁴⁴ N̄gemu la ku nyε si mpyi yii yyaha yyére shin̄ji ke, urufol' u pyi pi san̄mp̄ii puni biliwe.

⁴⁵ Naha kurugo yε Supyan̄ji Jyan̄ji nyε a pa d̄inyēni i sùpyire si mpa mpyi u báarapyi mε. U à pa si mpa uye pyi sùpyire puni báarapyi, si uye kan pi b̄ò, si mpyi shin̄nyahara kapegii shwōshwō lwōr̄o.»

Yesu à fyinn̄ji wà nyii múgo

(Macwo 20.29-34; Luka 18.35-43)

⁴⁶ Ka Yesu ná u cyelempyiibii si n̄o Zheriko kànhe na. Pi nivworobii kànhe e, shin̄nyahara na mpyi pi fye e, pi à Timε jyan̄ji Baritimε fyin wun̄ji ta u à tēn̄ kuni jwōge na, na náare.

⁴⁷ U à lógo na Nazareti kànhe shin̄ji Yesu u wá na ntùuli ke, ka u u wá na yu fànha na: «Yesu, Dawuda Tuluge Shin̄ji, n̄un̄aara ta na na!»

⁴⁸ Ka shin̄nyahara si u faha na u fyâha. Nka u nyε a j̄en'a fyâha mε, maa là bâra sèege na: «Dawuda Tuluge Shin̄ji, n̄un̄aara ta na na!»

⁴⁹ Ka Yesu si yyére maa jwo: «Yii u yyere.» Ka pi i sà u yyere, maa u pyi: «Fun̄ke jíhe, ma a yákilin̄ji t̄ihe, Yesu na mu yiri. Ȳiri, ma a ma.»

⁵⁰ Fyinn̄j'á puru lógo ke, maa u v̄an̄ntin̄ke ww̄ul'a wà nin̄ke na, maa búrug'a ȳiri na nk̄èege Yesu yyére.

⁵¹ U à n̄o u taan ke, ka Yesu si u yíbe: «Naha mu la nyε mii u pyi mu á yε?» Ka fyinn̄ji si u pyi: «Cyelentuji, mii la nyε si n̄uru s'a naa.»

⁵² Ka Yesu si u pyi: «Ta sì, mu d̄aniyan̄j'á mu cùn̄j̄o.» Ka u nyiigii si ntíl'a múgo, ka u u ntaha Yesu fye e.

11

Saan̄ji Yesu à jyè Zheruzalēmu kànhe e

(Macwo 21.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19)

¹ Mà pi yaha pi i byanhare Zheruzalēmu kànhe na, pi mpyi a n̄o Olivye cire jan̄ke nk̄ere na, Betifajye ná Betani k̄anyi taan. Ka Yesu si u cyelempyiibii pi shuun̄ni tun,

² maa pi pyi: «Kànhe ku nyε yii yyaha na ke, yii a sì k'e. Yii aha n̄o wani, yii sí n-tíi dùfaan̄jaaga ta k'à pwō, sùpya sàha nk̄wō a dùgo ku na mà nya mε. Yii i ku s̄anha, yii pa nk̄an na á.

³ Wà ha bú yii yíbe na “Naha na yii nyε na ku sànrre ye?” yii urufoo pyi na “Ku kyaa li nyε Kafoonji na. U aha nkòwò ku na, ku sí n-pa.”»

⁴ Nyε ka cyelempyiibii mú shuunni si nkàr'a sà dùfaan̄njaage ta k'à pwò pyenge jwòge na, kuni taan. Ka pi i wá na ku sànrre.

⁵ Sùpyire ti mpyi wani ke, ka tire tà si cyelempyiibii pyi: «Hεn! Naha yii na mpyi ame ye? Naha kurugo yii nyε na dùfaan̄nke sànrre ye?»

⁶ Ka cyelempyiibii si pi jwò shwò bà Yesu mpyi a yi jwo pi á mε. Ka tire sùpyire si dùfaan̄nke yaha pi cye e na pi a si ná k'e.

⁷ Cyelempyiibil'à pa ná dùfaan̄nke e Yesu yyére ke, maa pi vāan̄nyi yà taha ku na, ka Yesu si dùg'a tēen na nkèεge.

⁸ Ka shin̄nyahara si ti vāan̄tin̄nyi yà wwû mà pili pili Yesu yyaha na kuni i, ka nīnyahara si jyè kεreyi i na wyεere kwùun na n̄cyáan kuni i*.

⁹ Sùpyire ti mpyi Yesu yyaha na, ná nte ti mpyi u kàntugo ke, tire puni mpyi na nkòwùli na:

«Yabwòhe!

N̄gemu u nyε na ma Kafoonji Kile mεge na ke,

Kile u jwó le u á†!

¹⁰ Yabwòhe! Yabwòhe!

Saanre ti nyε na ma ke,

Kile u jwó le t'á.

Wuu tulyage Dawuda Saanre ti.

Pèente ti taha Kile na nīnyicyeyi puni i!»

¹¹ Yesu à nò Zheruzalēmu i ke, maa nkàre Kilēnaarebage e. U à yaayi puni wíi wíi ke, maa fwor'a kàre Bεtani kànhe e ná u cyelempyiibii ke ná shuunnīni i, naha na ye numpilage mpyi na wwùu.

Yesu à fizhiye cige lá̄nja

(Macwo 21.18-19)

¹² Kuru can̄ja nūmpan̄ja, pi nīnjiribii Bεtani i, ka katege si Yesu ta.

¹³ Ka u u fizhiye cige kà n̄ya tatòonge e ná wyεere e, maa file ku na a wíi, kampyi u sí yasεε ta ku na. N̄ka u à nò ku jwòh'i ke, u nyε a yasεε ta k'e fo wyεere bà mε‡, naha na ye ku tēseni mpyi sàha nkòwò a nò mε.

¹⁴ Ka Yesu si jwo cig'á: «Sùpya saha s̄i n-s̄i yasεε ta mu na, si njyí mε.» Ka u cyelempyiibii si puru jwumpe lógo.

Yesu à cwòh̄mpii kàr'a yige Kilēnaarebage ntàani na

(Macwo 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

¹⁵ Kàntugo, Yesu ná u cyelempyiibil'à nò Zheruzalēmu kànhe e, ka u u nkàre Kilēnaarebage ntàani na. Mpii pi mpyi na pεεmpe ná zhwōni pyi wani ke, maa pire kòre, maa wyéεfaabii tàbalibii ná sanmpanmπεεbii yatεεn̄nyi n̄òò̄n'a cyán cyán.

¹⁶ U nyε a n̄ε sùpya u à jyè ná yapεr̄eni i Kilēnaarebage ntàani na mε§.

¹⁷ Puru jwòh̄o na, ka u u wá na pi puni kálali, marii n̄ko: «“Mii bage sí n-pa a yiri Kilēnaarebaga supyish̄nī pun'á*.” Yire y'à séme Kile Jwumpe Sem̄eni i. N̄ka yii pi ke, yii à ku k̄εn̄n̄'a pyi “n̄an̄kaalii tabinniga†”.»

* **11:8** Saan̄ji pi nyε na mp̄ere ke, pi maha cyire karigii pyi si u b̄ε (2 Saan̄bii 9.13). † **11:9** Zaburu 118.26 ‡ **11:13** N̄ke fizhiye cige ku nyε ná wēnyahayi i yasεε baa ke, kuru na nyε Yahutuubii n̄n̄jufeebii fiige, mpiimu pi à fȳn̄mε tò wwom̄o na ke. § **11:16** Yahutuubii pi mpyi maha ȳiri cyeyi yabere e ke, wyéεfaabii mpyi maha pire wyé̄r̄eni fare Kilēnaarebage wun̄ji na. Lire pyīnkanni na, wyé̄r̄enjwòge ku mpyi a yaa k'a s̄arali Kilēnaarebage e ke, pi mpyi maha jà a kuru s̄ara, maa n̄úr'a jà a ntège pyi. Yatòore ti maha yaa ti jà a pyi s̄araga ke, p̄ε̄m̄pyiibii mpyi maha tire p̄é̄r̄eli pir'á. Pi mpyi maha ti lwòore dùrugo. * **11:17** Ezayi 56.7 † **11:17** Zheremi 7.11

¹⁸ Kile sáragawwuubii ñùñufeebii ná Kile Saliyañi cyelentiibil'à puru lógo ke, ka pi i wá na Yesu bonkanni caa. Pi mpyi na fyáge u na, ñaha na ye u kàlañi mpyi a tateεγγε wwû shinñyahar'e.

¹⁹ Yàkoñk'à nò ke, ka Yesu ná u cyelempyiibii si fworò kànhe e.

Yesu à jwo dániyañi ná Kileñarege ná kapegigii yàfani kyaa na (Macwo 21.20-22)

²⁰ Kuru canñke ñùmpanña ñyège na, pi nintorobil'à fizhiye cige ñya k'à waha fo ndìre e.

²¹ Ka Pyeri funñjo si ñcwo Yesu jwumpe ñinñjwumpe na, maa u pyi: «Wuu cyelentuñi, wí, fizhiye cige mu à lánja tanjaa ke, ku ñaha a waha.»

²² Ka Yesu si u pyi: «Yii dá Kile na.

²³ Sèeñi na mii sí yi jwo yii á, sùpya ká dá Kile na ná u zòmbilini puni i, urufoo ká jwo na ñke ñanñke ku yíri ku tateεγγε e, ku sà ñcwo bañi i, urufoo ká nta u à dá li na, nde u à jwo ke, lire sí n-pyi.

²⁴ Lire kurugo mii sí yi jwo yii á, yii aha Kile ñáare yaaga maha yaaga kurugo ke, yii dá li na na yii à kuru yaage ta a kwò, lire ká mpyi, Kile sí kuru yaage kan yii á.

²⁵ Ñka yii aha yír'a yyére na Kile ñáare, ka li i ntíge yii funñ'i na yii à tíge shin na, yii tire tígire kwò, bà yii Tunji u ñye ñinñyiñi na ke, uru mú sí n-pyi si yii kapegigii yàfa yii na mε. [

²⁶ Ñaha na ye yii aha mpyi yii ñye na yiye shwòhòlò wogigii yàfani yiye na mε, yii Tunji Kile u ñye ñinñyiñi na ke, uru sì n-pa yii kapegigii yàfa yii na mú mε.]»

Pi à Yesu yíbe u fànhe tatage kyaa na (Macwo 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷ Yesu ná u cyelempyiibil'à núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e, maa sà jyè Kileñaarebage e. Yesu ñinñarañi ku funñke e, Kile sáragawwuubii ñùñufeebii ná Kile Saliyañi cyelentiibii ná Yahutuubii kacwònribil'à kàre u yyére.

²⁸ Maa u yíbe: «Ná kuni ndire e mu na ñcyii karigii pyi ye? Jofoo u à kuni kan mu á, mu u a cyi pyi ye?»

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Mii mú sí yii yíbe kyaa ñinñkin na, yii aha mii ñwò shwò, lire tènì i ñge u à kuni kan mii á mii u a ñcyii karigii pyi ke, mii sí urufoo cyéèe yii na.

³⁰ Mii à jwo yo, jofoo u mpyi a Yuhana Batizelipyiñi tun u pa a sùpyire batizeli ye? Kile wi laa, sùpyire ti? Yii na ñwò shwò!»

³¹ Ñye ka pi i ñkàr'a sà piye taanna maa jwo: «Wuu aha jwo na Kile u mpyi a Yuhana tun, u sí n-jwo na ñaha na wuu sí ñye a ñen'a dá u na mà ye?»

³² Ñka wuu mú sì n-jà n-jwo na sùpya u à u tun mà de!» Pi mpyi a fyá sùpyire na, ñaha na ye tire sùpyire puni mpyi na sòññi na Yuhana na mpyi a sù Kile tünntunñjo.

³³ Pi à piye taanna a kwò ke, maa núr'a kàr'a sà Yesu pyi: «Shinñi u mpyi a u tun ke, wuu ñye a cè mε.» Ka Yesu si pi pyi: «Ñye l'aha mpyi amuni, ñge u à kuni kan mii á, mii u a ñcyii karigii pyi ke, mii mú sì uru cyéèe yii na mε.»

12

Ερεzen kòoge faafeebii bàtaage (Macwo 21.33-46; Luka 20.9-18)

¹ Lire kàntugo Yesu à bàtaaga jwo sùpyir'á. U à jwo: «Nànji wà u ná ερεzen cikòogò yaa, maa ku kwùulo, ερεzen lwòhe maha wwù wyige ñkemu i ke, maa kuru tùgo, maa ñkubaga yaa cikòoge kàanmucyafoonji mεε na. Lire kàntugo maa faafee lwó a yaha k'e, u ná pire s'a ku yasεere táali, maa nta a kàre kùlutòonl'e.

² Ñye ερεzenñi yasεere tèekwòonn'à pa nò ke, ka u u u báarapyiñi wà tun cikòoge faafeebil'á u sà uru nàzhan ερεzenñi shwò u a ma.

³ Ñka uru tünntunñ'á nò pi na ke, ka pi i u cù maa u bwòn, maa u cyengayi wunji kòr'a tùgo.

4 Ka cikɔɔge foo si núr'a báarapyi shɔnwu tun, ka pi i uru bwɔn nùŋke e, maa u cyahala sèl'e.

5 Ka u u shin tanrewu tun, ka pi i uru cù a bò. Puru jwɔhɔ na, u à shinnyahara tun, ka pi i pìi bwɔn maa pìi bò.

6 U tùntunmpil'e, shin ninjin kanna u mpyi tunmbaa, u jyasege ku mpyi kure, u kyaa mpyi a táan u á sèl'e. Ka u u ŋkànha a uru tun pi á, maa jwo “Pi sí n-sílege mii jyanji na.”

7 Nka ज्याfooŋ'à nɔ wani ke, ka pi i yi jwo piy'á na: “Cikɔɔge foo koolyinj i u jye ŋge. Yii a wá, wuu u bò, kɔɔge sí n-pyi wuu wogo.”

8 Ka pi i u cú maa u bò, maa u wà cikɔɔge kàntugo yyére.

9 Jye naha cikɔɔge foo sí n-pyi ye? Nàkaana baa, u sí n-pa mpìi faafeebii bò si u cikɔɔge le piibere cye e.

10 Nje y'à séme Kile Jwumpe Semɛni i ke, taha yii jye a yire kála me? Y'à séme “Bafaanribil'à cyé kafaage ŋkemu na ke, kuru k'à pa mpyi bage kafaage sèe woge bage mbìini na.

11 Kafoonji Kile u à lire pyi,

l'à pyi kakyanhala wuu jyii na*.”»

12 Jye Yesu à puru jwumpe jwo amuni ke, ka Yahutuubii nùŋufeebii si wá na u caa si u cù, naha na ye pi mpyi a cè na u à ŋke bàtaage jwo a wà pire na. Nka supyinyahara na mpyi wani kuru cyage e, ka pi i fyá tire na, maa Yesu yaha u a kàre.

*Pi à Yesu yíbe múnalwɔɔre ŋkanji kyaa na
(Macwo 22.15-22; Luka 20.19-26)*

13 Lire kàntugo Yahutuubii nùŋufeebil'à Farizhɛɛnbii pìi ná Erɔdi tonkuni shiinbii pìi yaha a kàre Yesu yyére, bà pi si mpyi si u ta jɔcù u jwɔmɛɛni kurugo me†.

14 Ka pire si sà Yesu pyi: «Wuu cyelentuŋi, wuu à li cè na mu jye na fyáge sèenji tajwuge e me, mu jye na fyáge sùpya na me, mu jye a sùpya pwɔɔŋɔ sùpya na me, mu na sùpyire kálali ná sèenji i Kile kuni jaaraŋkanni na. Lire na, wuu la jye si mu yíbe, wuu à yaa wuu a múnalwɔɔre kaan Jromu saanbwɔhe Sezari á la?

15 Naha mu na sɔnŋi ye?» Nka Yesu mpyi a cè na pi à fyinme tò wwomɔ na, maa pi pyi: «Naha na yii na mii pere si jɔcù ye? Yii wyérebile kan na á, si li wíi.»

16 Ka pi i mpa ná l'e, ka u u pi yíbe: «Joofo nàŋja ná u mege ku jye ŋge wyérenji na ye?» Ka pi i jwo: «Saanbwɔhe Sezari».

17 Ka u u pi pyi: «Yii a Sezari wuŋi kaan Sezari á, yii raa Kile wuŋi kaan Kile á.» Ka puru jwumpe si pi puni pàa.

*Sadusiibil'à Yesu yíbe kwùubii nèŋi kyaa na
(Macwo 22.23-33; Luka 20.27-40)*

18 Jye Sadusiibii pi maha jwo na kwuŋene jye nùmpañja me, pire pìl'à file Yesu na maa u yíbe:

19 «Wuu cyelentuŋi, Kile tùntunŋiMusa à mpe jwumpe séme wuu Saliyanji i na “Nò ká ceewe lèŋe, maa ŋkwù, mà u ta u jye a pyà ta ceenji na me, u cɔɔŋŋ'à yaa u ceenji lèŋe zànbangara na, u u pyi si u na, u yyahafoonji ninkwuŋi mege na‡.”

20 Jye sɔŋɛ baashuunni na mpyi wani, pi puni ninjyenji mpyi a ceewe lèŋe maa ŋkwù, u jye a pyà ta u na me.

21 Ka sɔŋɛŋi shɔnwuŋi si ceenji lwó maa ŋkwù, u jye a pyà ta u na me. Ka tanrewuŋi wuuni si mpyi amuni.

* 12:11 Zaburu 118.22,23 † 12:13 Erɔdi shiinbii ná Farizhɛɛnbii mpyi na bêni me. Jromu shiinbii fànhe mpyi a táan Erɔdi shiinbil'á, ka pi i wá na sɔnŋi na múnalwɔɔre ŋgwùŋ'à yaa. Farizhɛɛnbii mpyi na sɔnŋi Kafoonji Kile u jye pire nùŋɔ na: lire e, mà múnalwɔɔre kan Jromu saanbwɔhe Sezari á, lir'à li cyé na mu à jɛɛ u fànhe na maa jcyé Kafoonji Kile na. ‡ 12:19 Duterɛnɔmu 25.5-6

22 Ka pire nàmbaabii baashuunniḡi puni si ceenḡi lèḡe mà taha taha piye na, ḡka pi wà ḡye a pyà ta u na mε. Pire puni kàntugo, ka ceenḡi mú si mpa ḡkwû.

23 ḡye ná pire nàmbaa baashuunniḡi puni s'à uru ceenḡi lèḡ'a círi, kwùubii ḡèḡi ká bú nta sèe, pi aha bú ḡè canḡke ḡkemu i ke, pi ḡgir'á, ceenḡi sí n-kan ye?»

24 Ka Yesu si pi pyi: «Yii à wurugo sùpyire ḡèḡi kyaa na, lir'à ta yii ḡye a Kile Jwumpe Semεḡi yyaha cè, si nta ḡjyére Kile sífente na mε.

25 Yii li cè, Kile yyére, sùpyire ká ḡè a fwordo kwùḡi i, nò si ceewe lèḡe mε, ceewe mú si n-kan nò á mε. Ti sí n-pyi Kile mèlεkεεbii fiige.

26 ḡje Kile túnntunḡi Musa à séme kwuḡeni kyaa na ke, yii ḡye a yire kâla mà? Kuru cyage e, l'à séme na Kile à jwo ná Musa e tahe nage woge taan na “Mii u ḡye Ibirayima, ná Ishaka, ná Yakuba u KilenḡiŠ.”

27 ḡye puru jwump'à li cyêe na pire mpii ḡyii wuu pi ḡye wani Kile yyére. Sùpyire ḡyii woore ti maha Kile pêre, kwùubii kyaa bà mε. Yii na sônḡi na sùpyire si ḡè n-fwordo kwùḡi i mε, kuru cyage e yii à sâa wurugo.»

*Kile Saliyaḡi kabilini l'à fânha tò cyi sanḡkii na ke
(Macwo 22.34-40; Luka 10.25-28)*

28 Kile Saliyaḡi cyelentuḡi wà à Yesu ná nte sùpyire jwumpe lógo, maa li ḡya na Yesu à pi ḡwò shwò a ḡwò ke, ka u u file Yesu na, maa u yíbe: «Saliyaḡi kabilini ndi l'à fânha tò cyi sanḡkii na ye?»

29 Ka Yesu si u pyi: «Kile Saliyaḡi kabilini niḡcyiini li ḡye “Izirayeli shiinbii, yii lógo, wuu Kafoonḡi Kile kanni u ḡye Kafoonḡi.

30 Ma Kafoonḡi Kile kyaa táan may'á, ná ma zòmbilini puni ná ma múnaani puni ná ma sònḡore puni ná ma fânhe puni i*.”

31 Shônwuuni li ḡye “Ma supyiḡeḡi kyaa táan may'á bà mu kyal'à táan may'á mε.” Kile Saliyaḡi kapyaagii puni i, là ḡye a pêl'a cyire shuunniḡi kwò mε†.»

32 Ka uru Kile Saliyaḡi cyelentuḡi si Yesu pyi: «Wuu cyelentuḡi, mu à sèe jwo, Kile ḡye niḡkin, wà saha ḡye a bâra u na mε.

33 Bà mu à jwo, ma Kafoonḡi Kile kyaa táan may'á, ná ma zòmbilini puni ná ma yákiliḡi puni ná ma fânhe puni i, maa ma supyiḡeḡi kyaa taan may'á bà mu kyal'à táan may'á mε, lir'à ḡwòrò sárayi nizogoyi ná sárayi kuuyi sanḡyi na.»

34 Yesu à li ḡya na Kile Saliyaḡi cyelentuḡi à uru ḡwò shwò ná yákilifente e ke, ka u u u pyi: «Mu laage ḡye a tòn Kile Saanre na mε.» Lire kàntugo wà saha ḡye a ḡen'a Yesu yíbe mε.

*Kile Niḡcwònrḡi ḡye Dawuda Tuluge Shin kanna mε
(Macwo 22.41-46; Luka 20.41-44)*

35 Mà Yesu yaha u u sùpyire kâlali Kileḡaarebage e, u à pi yíbe: «Kile Saliyaḡi cyelentiibii maha jwo na Kile Niḡcwònrḡi na ḡye Dawuda Tuluge Shin. Naha yii na sônḡi pur'e be?

36 Jwumpe Dawuda à jwo mà Kile Munaani yaha l'à u yyaha cû ke, yii sònḡo puru na. U à jwo:

“Kafoonḡi Kile à jwo mii Kafoonḡi á,
‘Ta ma a pa ntèen na kàniḡe cyege na,
fo mii aha mu zàmpeḡnbii le
mu tooyi ḡwòh'i‡.’ ”

37 Ná Dawuda na Kile Niḡcwònrḡi yiri “Kafoonḡi” lir'à li cyêe na Dawuda Tuluge Shin kanna bà mε, u Kafoo mú wi, sèe bàl'à?»

Shiḡyahare ti mpyi wani na núru Yesu ḡwò na ke, puru jwumpe mpyi a táan t'á sèl'e.

*Yesu à Kile Saliyaŋi cyelentiibii cêegε
(Macwo 23.1-36; Luka 20.45-47)*

³⁸ Mâ Yesu yaha u u sùpyire kâlali, u à yi jwo t'á: «Yii a yiye kàanmucaa Kile Saliyaŋi cyelentiibii na, pi maha vâanntinmbwoyi leni na jaare. Sùpyire tabinniyyi i, pi la maha mpyi pi raa pire père s'a pire shéere.

³⁹ Pi aha shà Kile Jwumpe kâlambayi i, lire jyε mε wà ha pi yyere kataan njyi na, bwompe tatεenyi pi maha jcaa.

⁴⁰ Mâ bâra lire na, pi maha lenkwucyeebii cyeyaayi puni shuu pi na ná pi jwõtanyi i. Pi maha Kile jáare na mōni sùpyire nyinyage na. Lire kurugo nde li sí n-pa pi ta ke, lire sí n-waha sèl'e.»

*Bùnyεŋi lenkwucwoŋ'á pyi ke
(Luka 21.1-4)*

⁴¹ Kilejaarebage e, Yesu mpyi a tēnn'a yyaha kan bùnyεŋi yalenk'á, maa shinjyahara wyérenji lenkanni wíi. Nàfuufēebii nijyahara mpyi na wyérenji nijyahawa leni.

⁴² Lenkwucwoŋi kanhamafooni wà mú mpyi a pa bùnyε pyi, ná daashipyara shuunni i.

⁴³ Ka Yesu si u cyelempyiibii yyere, maa yi jwo pi á: «Sēenji na mii sí yi jwo yii á, nge lenkwucwo fòŋfoŋ'á bùnyεŋi ngemu pyi ke, ur'á fànha tò pi sanmpii puni wuŋi na.

⁴⁴ Naha na yε pi sanmpii pun'á wwû pi cyeyaayi nijyahayi i, mà kan Kile á. Nka nge lenkwucwoŋi kanhamafooni wi ke, u jùŋŋ wyérenji puni u à kan Kile á, canŋke yalyire lwœre mú bá jyε u á mε.»

13

*Yesu à jwo na Kilejaarebage sí n-jya
(Macwo 24.1-14; Luka 21.5-19)*

¹ Yesu ná u cyelempyiibil'á fworō Kilejaarebage e ke, ka pi wà ninjin si Yesu pyi: «Wuu cyelentuŋi, mu u nke Kilejaarebage jwōŋkanni wíi! Kafaabwoyi y'á tēg'a ku faanra, ku faanraŋkanni s'á jwō sèl'e!»

² Ka u u pi pyi: «ŋke basinaŋke yii jyε na jan'amε ke, canŋa na ma, ku puni sí n-sìi n-pwōn n-cyán, si ku ŋkunuyi puni waraga, fo si ku kafaayi láha láha yiye na.»

³ Jyε ka Yesu sí n-kâr'a sà ntēen Olivye cire janke juŋ'i, maa yyaha kan Kilejaarebage á. Ka u cyelempyiibii pìi sicyεere: Pyeri ná Yakuba ná Yuhana ná Andire si file u na. Mà pi kanni yaha ná Yesu i, ka pi i u yíbe:

⁴ «Wuu cyelentuŋi, naha tère e cyire karigii sí n-pyi yε? Cyi tèepyini ká nō, naha ku sí li cyêe wuu na yε?»

⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii a yiye kàanmucaa! Yii àha sùpya yaha u yii wurugo mε.

⁶ Yii li cè na shinjyahara sí mii mεge le piye na, si mpa jwo yii á na Kile Nijcwōnrōŋi kyaa l'á jwo ke, na pire pi jyε ure. Pi sí raa shinjyahara jwō fáanŋi s'a wuruge.

⁷ Yii aha mpa a kàshiyi shēnre nūru yiye táan, maa yi shēnre nūru laatōnyī i, lire kà yii funŋō pēn mε. Yii li cè na cyire karigii mpyimbaa jyε mε, nka lire bà li jyε dijyεŋi tēekwooni mε.

⁸ Supyishiŋi wà sí n-pa n-yîri n-sà n-cwo wà na, kîni là sí n-pa n-yîri n-sà n-cwo là na. Njŋke jcyēennēŋi ná katibwōhe sí n-pyi cyeye nijyahay'e. Cyire jcyii na jyε kanhare tasiige, bà laani maha yîri maa nta a yaa ná li zinjī i mε.

⁹ Jyε mii sí yii funŋō cwo li na si njaha na sùpyire sí raa yii yiri yukyaabii yyére, pi sí raa yii bwūun mú Kile Jwumpe kâlambayi i. Pi sí raa yii yiri fānhafeebii ná saanbii yyére. Cyire puni sí n-pyi yii na mà li jùŋke pyi na yii na jyε mii cyelempyi. Cyire karigii jùŋŋ taan, yii sí mii kyaa jwo pi á.

¹⁰ Jwumpe Nintanmpe à yaa pu fyānha a jwo supyishiŋi pun'á.

¹¹ Jyε sùpyire ká mpa a yii cwōre na ŋkēge yukyaabii yyére, lire tēni i jwumpe yii sí n-jwo wani ke, yii àha puru kani tēge yiye funŋō pēn mε. Yii aha nō wani yukyaabii cyage

e, Kile sí n-pa jwumpe mpemu kan yii á lire tène i ke, yii puru jwo, naha na ye yii sí raa yu ná yii funḡo sòḡore e me, Kile Munaani fànhe sí n-pyi yii e.

¹² Pii sí n-pa raa pi cìmpyiibii kaan pi a bùu, tiibii pii sí n-pa raa pi pyiibii kaan pi a bùu, pyiibii pii mú sí n-pa raa yíri pi sifeebii kurugo s'a pi kaan pi a bùu.

¹³ Yii kyaa sí n-pen sùpyire pun'á mii mege kurugo. Nka ḡgemu ká já a uye waha maa ntèen Kile kuni i fo mà sà nò tēgeni na ke, urufoo sí n-shwò.

¹⁴ Yapege k'à sàa pen Kile á ke, yii aha kuru nya k'à jyè a tēen Kile na arebage funḡke e na ku jwòre Kile yyahe taan tène ndemu i ke, ḡgemu ká mpe jwumpe lógo ke, urufoo u yyaha le u u pu jwòhe cya a cè! Lire tène ká nò, mà sùpyire ntemu ta Zhude kùluni i ke, pi a fi, pi a wá nanyi kàmpañke na.

¹⁵ L'aha ḡgemu ta u bage kàtanḡke nḡḡ'i ke, urufoo kà nùru ntíge si yaaga lwó bage e me, u u ntíl'a tíge u a fi.

¹⁶ L'aha ḡgemu ta kerēge e ke, urufoo kà nùru raa ma pyenge si mpa u vāanttinmbwòhe lwó me.

¹⁷ Cyire canmpyaagii sí n-waha lahigiifēe ná pyineebii na sèl'e.

¹⁸ Yii a Kile náare, bà li tène si mpyi l'aha mbê ná wyeere tène i me.

¹⁹ Cyire canmpyaagii sí n-waha sèl'e. Mà lwó dijye tasiige e, mà pa bwòn nijjaa na, uru ḡgahaḡi fiige sàha mpyi a nya me, fo mà sà dijye kwò, uru ḡgahaḡi fiige saha mú sí n-pyi me.

²⁰ Kàmpyi Kafoonḡi Kile mpyi a uru ḡgahaḡi tène bere me, sùpya mpyi na sì n-shwò me. Nka u à uru ḡgahaḡi tène bere u nijcwənrībii kurugo, bà pire si mpyi si shwò me.

²¹ Nyē shin ká jwo yii á na Kile Nijcwənrəḡi na wá naha, lire jye me u wá mēḡi i, yii àha ndá urufoo na me.

²² Naha kurugo ye kafinivinibii pii sí n-yíri na pire pi jye Kile Nijcwənrəḡi, pii sí raa ḡko na pire na jye Kile tūntunmii. Pi sí raa kacyeenḡkii cyēre, s'a kakyanhala karigii pyi, bà pi si mpyi s'a Kile nijcwənrībii wuruge, kampyi pi sí n-jà me.

²³ Yii a yiye kàanmucaa cyire karigii puni na, mii à cyi puni jwo yii á mà jwo cyi tène li nò ke.

Supyani Jyani Yesu sí nùru n-yíri nìnyinḡi na si mpa

(Macwo 24.29-31; Luka 21.25-28)

²⁴ Nyē yyefuge kàntugo,

“Canḡa jyiini sí n-pyi numpire,
yiḡke saha mú sí raa bēenme yige me.

²⁵ Wərigii sí raa jcwu,

yire kakyanhala yaayi yi jye nìnyinḡi na ke, yire sí n-cúnḡo n-cúnḡo n-yíri yi tatēenyi i*.”

²⁶ Nyē lire tène i, pi sí Supyani Jyani nya nahanyi i, u à yíri nìnyinḡi na ná fānbwòhe ná sìnampe e.

²⁷ Lire kàntugo u sí u mèlekēebii tun dijyēḡi kàmpañyi sicyēerēḡi puni na, pi i Kile nijcwənrībii wá piye na, mà lwó dijyēḡi jḡḡke kà na mà sà nò ku sanḡke na.

Yii a kacyeenḡkii kàanmucaa

(Macwo 24.32-35; Luka 21.29-33)

²⁸ Yii fizhiye cige kàanmucya a wí ke! K'aha ḡkéjye nivənyə yige, maa fūn tène ndemu i ke, yii maha jçè na nùḡgwəh'à byanhara.

²⁹ Lire pyiḡkanni na, yii aha mpa cyire karigii nya cyi i mpyi, yii i li cè na tèn'à byanhara, li bá à nò.

³⁰ Sēḡi na mii sí yi jwo yii á, mpii pi a dá mii na ke, pire sí cyire karigii nya tapyige e†.

³¹ Nìnyinḡi ná jḡḡke sí n-pa n-tòro, ḡka mii jwumpe sí n-kwòro fo tèekwombaa.

* 13:25 Ezayi 13.10; 34.4 † 13:30 Pii maha jwo: «nde tène shiinbii sí cyire karigii nya tapyige e.»

*Kile kanni u à Supyaŋi Jyaŋi Yesu tènuruni cè
(Macwo 24.36-44)*

³² Nde li nyɛ Supyaŋi Jyaŋi nùruŋi ke, shin niŋkin nyɛ a sìi ŋgemu u à u tènuruni ná u cannuruge cè mɛ. Ali Kile mɛlɛkɛɛbii ná Jyafoonji nyɛ a kuru canŋke cè mɛ. Tufoonji Kile kanni u à ku cè.

³³ Yii a yiye kàanmucaa, yii i ŋkwôro nyii na, naha na ye yii nyɛ a u tɛpani cè mɛ.

³⁴ Li sí n-pyi mu à jwo nàŋi wà kùshe wu u à u pyenge karigii puni táa báarapyiibii na, maa yi jwo a waha pyenge jwɔge tɛnfoon'á, na u a ku kàanmucaa sèl'e, maa ŋkàre.

³⁵⁻³⁶ Lire pyiŋkanni na, yii bégele tɛrigii puni i, yii i ŋkwôro nyii na, bà pyengefoo si mpyi u aha mpa, u àha mpa yii ta yii i ŋwúuni mɛ. Naha kurugo ye yàkoŋɔ u sí n-pa yo, niŋiŋɛ na yo, ŋkùuŋi mɛɛni na yo, nyège na yo, yii nyɛ a cè mɛ.

³⁷ Mpe mii sí n-jwo yii á ke, puru mii sí n-jwo pi sanmpii pun'á “Yii kwôro nyii na.”»

14

*Pi à vùŋŋɔ pwɔ Yesu na, si u bò
(Macwo 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)*

¹ Cyi sanŋkii mpyi a kwôro canmpyaa shuunni, bilereŋkwonji kataanni ná bwúuruŋi niŋjirigembaanji kataanni sí nɔ. Kile sáragawwuubii jùŋufɛebii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii mpyi na Yesu caa jɔcú ná cwòore e, si u bò.

² Pi mpyi na yi yu piy'á: «Li nyɛ a yaa li pyi kataanni tooy'e mɛ, lire baare e sùpyire sí n-cânra.»

*Ceeŋi wà à sɪnmɛ nùguntanga wumɔ wu Yesu jùŋke na
(Macwo 26.6-13)*

³ Yesu ná u cyelempyiibii na mpyi Betani kàhe e, tògofoonji* Simɔ bage e. Mà pi yaha talyige e, ceenji wà à file u na ná loŋgaracwol'e†, li mpyi a ní sɪnmpe nùguntanga wumpe loŋgara wumpe pà na‡. Maa cwooni jwɔge kebe, maa sɪnmpe nùguntanga wumpe wu Yesu jùŋke na.

⁴ Nyɛ sùpyire ti mpyi ná Yesu i ke, ka tire tà si wá na ŋkuni tiye shwɔhɔl'e na: «ŋge ŋkɛɛgeŋi jùŋke ku nyɛ ŋkire ye?»

⁵ Mpe sɪnmpe n'a mpyi a pére, pu mpyi na sí wyéɛnyahaga ta, si ntaha fòŋɔfɛebii tège. Pu lwòore mpyi na sí n-jà shin niŋkin yyee niŋkin báara sàra kwɔ.» Ka pi i wá na ceenji fare.

⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Yii láha ceenji na! Naha na yii nyɛ na u cêege ye? Kacɛnnɛ u à pyi mii na.

⁷ Fòŋɔfɛebii nyɛ naha ná yii e tɛrigii puni i, tɛni ndemu ká yii táan ke, yii sí n-jà pi tège, ŋka mii wi ke, mii sí n-pyi ná yii e tɛrigii puni i mà dɛ!

⁸ Ceeŋ'á u nimpyiini pyi. U à mii cyeere bégel'a yaha na fanŋke sigili§.

⁹ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, Jwumpe Nintanmpe ká nɔ cyaga maha cyag'e ke, nde ŋge ceen'á pyi niŋjaa ke, lire sí n-jwo wani bà li si mpyi si ŋkwôro sùpyire funŋ'i mɛ.»

*Zhudasi à bégele si Yesu le cye e
(Macwo 26.14-16; Luka 22.3-6)*

¹⁰ Zhudasi Isikariyoti na mpyi cyelempyiibii ke ná shuunniŋi i, ka uru si shà Kile sáragawwuubii jùŋufɛebii yyére, maa yi jwo pi á na uru sí Yesu le pi cye e.

¹¹ Ka puru jwumpe si pi funŋyi táan sèl'e, ka pi i wyéɛ jwɔ jya u á. Mà lwó lire tɛni na, ka Zhudasi si wá na pyiŋkanna caa si Yesu le pi cye e.

* **14:3** Pii na sòŋŋi na tɛni i Yesu à kàre ŋge nàŋi yyére ke, u mpyi a cùuŋ'a kwò. † **14:3** Lire cwooni mpyi a yaa ná yaage k'e, kuru mɛge nyɛ: «alibatiri». ‡ **14:3** Puru sɪnmpe mpyi a ta cige ŋgemu i ke, kuru mɛge na nyɛ «naridi». § **14:8** Yahutuubil'á, sùpya ká ŋkwú, pi mpyi maha nùguntanga wyéɛ ná sɪnmpe nùguntanga wumɔ tɛg'a urufoo tiri. Lire kyaa na, Yesu nyɛ ŋke cyage e.

*Kataanni njyìñi karigii ncwɔ̀ɔnrɔ̀ni kani
(Macwo 26.17-25; Luka 22.7-14, 21-23; Yuhana 13.21-30)*

12 Nyɛ bwúuruñi niñjirigembaañi kataanni canɔ̀cyiige, Yahutuubii mpyi maha ntêre na mpàbili pyi sàraga pi bilerenkwonji kurugo. Kuru canɔ̀k'á nɔ ke, ka Yesu cyelempyiibii si u yíbe: «Taa mu la nyɛ wuu u sà bilerenkwonji kataanni njyìñi shwɔ̀hɔ ke?»

13 Ka Yesu si pi pìi shuunni tun, maa yi jwo pi á: «Yii a sà kànhe e, yii sí n-bê ná nàñi w'e, u à lwɔ̀hɔ kucwoo tugo. Yii i ntaha u fye e fo u aha sà jyè pyɛnge nkemu i ke.

14 Yii aha sà nɔ wani, yii i yi jwo pyɛngefoon'á, na yii cyelentun'á jwo yii sà u yíbe, na bage nkire e uru ná u cyelempyiibii sí kataanni njyìñi lyí yɛ.

15 Yii aha kuru yibige pyi, uru nàñi sí batɔ̀nge niñyibabilini là cyêe yii na, l'á bégel'a jwɔ̀ sèl'e. Lire babilini i, yii sí kataanni njyìñi karigii cwɔ̀ɔnrɔ̀.»

16 Ka cyelempyiibii si nkàre, pi à sà nɔ kànhe e ke, ka pi i sà yi ta Yesu jwuñkanni na. Ka pi i kataanni njyìñi karigii cwɔ̀ɔnrɔ̀ wani.

Yesu à jwo na uru cyelempyañi wà sí uru le cye e

17 Nyɛ yàkonk'á pa nɔ ke, ka Yesu si mpa ntèen na lyí ná u cyelempyiibii ke ná shuunniñi i.

18 Mà pi yaha njyìñi na siñcyan, Yesu à pi pyi: «Sèñi na mii sí yi jwo yii á, yii mpii pi naha na lyí ná mii i ke, yii wà niñkin naha na sí n-pa mii le cye e.»

19 Ka puru jwumpe si cyelempyiibii yyahayi tanha sèl'e fo pi shin maha shin na u yíbili: «Mii wi la? Mii wi la?»

20 Ka Yesu si pi pyi: «Yii shiin ke ná shuunniñi wà wi, ñge cyɛge ku naha na mii woge e njyìñi yaage e ke.

21 Supyañi Jyañi ñkwùmbaa nyɛ mɛ, bà l'á séme u kyaa na Kile Jwumpe Semɛni i mɛ. Nka ñgemu u sí n-pa u le cye e ke, urufoo wuun'á kèɛge! Urufoo zimbaañi mpyi na sí n-pwɔ̀rɔ̀ u ziñi na.»

*Wwɔ̀ɔnrɔ̀ni njyìñi
(Macwo 26.26-30; Luka 22.15-20; 1 Kɔ̀rɛnti Shiinbii 11.23-25)*

22 Mà pi yaha pi i lyí, Yesu à bwúuruñi lwɔ̀, maa fwù kan Kile á u kyaa na, maa u kwòn kwòn mà kan u cyelempyiibil'á, maa jwo: «Yii ñge shwɔ̀ a lyí, mii cyeere ti.»

23 Lire kàntugo maa fùñcwokwuuni lwɔ̀, ɛɛzɛn sinmɛ mpyi l'e, maa fwù kan Kile á pu kyaa na, maa pu kan pi á, ka pi puni si pu bya.

24 Ka u u pi pyi: «Puru pu nyɛ mii sishange, tunmbyaare nivɔ̀nnte Kile à le ke, tire sishange ki, ñke k'á wu si ntaha shinnyahara ná Kile shwɔ̀hɔni yaa ke.

25 Sèñi na mii sí yi jwo yii á, mii saha sà ɛɛzɛn sinmɛ bya mɛ, fo canɔ̀ke mii sí núru pu bya Kile Saanre e ke.»

26 Nyɛ ka pi i Kile pèente myahigii cêe maa nta a fworɔ̀ bage e, maa nkàre Olivye cire ñanɔ̀ke ñun'i.

*Yesu à jwo na Pyeri sí n-pa jwo na u nyɛ a uru cè mɛ
(Macwo 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)*

27 Pi à nɔ wani ke, ka Yesu si pi pyi: «Yii puni sí n-fê si mii kanni yaha, ñaha na yɛ y'á séme Kile Jwumpe Semɛni i “Mii sí mpànahani bò, mpàkurunke puni sí n-caala*.”»

28 Ka Yesu si nùr'a pi pyi: «Ñka mii aha ñè a fworɔ̀ kwùñi i tènì ndemu i ke, mii sí n-sà yii sige Galile kùluni i.»

29 Ka Pyeri si u pyi: «Pi sanmpii puni mée ká fê, maa mu yaha, mii kyaa bà mɛ.»

30 Ka Yesu si u pyi: «Sèñi na mii sí yi jwo mu á, niñjaa numpilage yabiliñi i, ñkùpoonji mɛeni shɔ̀nwuuni sí mu ta mu à jwo a nɔ tooyo taanre na na mu nyɛ a mii cè mɛ.»

* 14:27 Zakari 13.7

³¹ Ka Pyeri si núr'a u jwəməeni taha maa yi jwo a waha: «Pi mée ká mpyi na sí mii bò ná mu i, mii sì n-sì n-jwo na mii jye a mu cè mε.» Ka cyelempyiibii sanmpii puni si yire ninuyi jwo.

*Yesu à Kile jáare Zhetisemani cikəge e
(Macwo 26.36-46; Luka 22.39-46)*

³² Jye ka pi i nɔ cyage k'e, kuru mεge jye Zhetisemani. Ka Yesu si u cyelempyiibii pyi: «Yii tɛen naha mà jwo mii u sà Kile jáare mɛyyere ke.»

³³ Ka u nin̄kareñi si ñkàre ná Pyeri ná Yakuba ná Yuhana i. Ka yyetanhare ná funmpɛenre si sì u á.

³⁴ Ka u u pi pyi: «Mii fun̄ke naha a pɛn fo na ñko si mii bò. Yii tɛen naha yii i ñkwôro jyii na.»

³⁵ Ka u u ñkàre yyaha yyére, maa uye wà j̄n̄ke na, maa Kile jáare, bà lire tɛni kyaage si mpyi si j̄à ntòro u taan mε.

³⁶ U mpyi na ñko: «Mii Tu Baba, li fànhe jye mu i mà jà a karigii puni pyi. Na shwə ñke kyaage lwəhe na. N̄ka ma hà na jyii wuuni pyi mε, ma jyii wuuni pyi.»

³⁷ Lire kàntugo ka Yesu si núr'a pa u cyelempyiibii yyére, mà sà pi ta pi i ñwúuni. Ka u u Pyeri j̄è, maa u pyi: «Simə, mu na ñwúuni bɛ? Mu jye a jà a nde tɛni nin̄kin̄ji pyi jyii na ná mii i mà?»

³⁸ Yii tɛen jyii na, yii raa Kile jáare, bà yii si mpyi si fànha ta Sitaannin̄ji na, u àha ñkwò yii sòn ñgà kapii na mε. Nàkaana baa, sùpyan̄ji zòmbilin'à bégel'a yaha kacɛn̄kii mε na, ñka u fàn̄h'à cyére.»

³⁹ Lire kàntugo ka Yesu si núr'a file yyaha yyére, maa wá na Kile jáare ná puru jwunumpe e.

⁴⁰ Ka u u núr'a pa u cyelempyiibii yyére mà pa pi ta pi à ñóó, pi mpyi na sì n-jà jyiigii múgo n-yaha mε. N̄je pi sí n-jwo Yesu á ke, pi saha jye a cè mε.

⁴¹ Ka Yesu si núr'a kàre yyaha na, maa núr'a pa nɔ u cyelempyiibii na tontanrawoge e, maa pi pyi: «Yii saha na ñwúuni la? N̄jomp'à ta, tɛn'à nɔ. Numε, Supyan̄ji Jyan̄ji sí n-le kapimpyiibii cye e.

⁴² Yii ȳiri, wuu raa sì, jaha na ye ñge u sí mii le cye e ke, uru na naha naha.»

*Yesu j̄cùñi kani
(Macwo 26.47-56; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)*

⁴³ Jye mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka Zhudasi si nɔ wani, uru na jye cyelempyiibii ke ná shuunnin̄ji wà. U mpyi a pa ná shin̄jyahar'e, kàshikwəññwəȳi ná kàbiyi mpyi pire cye e. Kile sáragawwuubii j̄n̄ufeebii ná Kile Saliyan̄ji cyelentiibii ná Yahutuubii kacwəñribii pi mpyi a pire tun.

⁴⁴ Zhudasi u mpyi na sí u le pi cye e ke, uru mpyi a jwo a kan u cùveebil'á: «Yii aha mii jya mii à sùpyan̄ji ñgemu p̄r'a cù maa u shéere ke, urufoo wi. Yii i u cù, yii a sì, yii raa u kàanmucaa sèl'e.»

⁴⁵ Pi à nɔ ke, ka Zhudasi si ntíl'a file Yesu na, maa jwo: «Wuu cyelentun̄ji» maa u p̄r'a cù.

⁴⁶ Jye ka sùpyire si cye taha Yesu na, maa u cù.

⁴⁷ Ka Yesu cyelempyan̄ji wà nin̄kin si u kàshikwəññwəȳe wwû mà taha a Kile sáragawwuubii j̄n̄ufembwəhe báarapyin̄ji nin̄gen̄ke kà kwòn a cyán.

⁴⁸ Ka Yesu si yi jwo pi á: «Yii à pa mii fye e ná kàshikwəññwəȳi ná kàbiyi i mpa j̄cù, mu à jwo kakuumpyi u jye mii.

⁴⁹ Mii mpyi ná yii e can̄ja maha can̄ja. Mii mpyi maha sùpyire kàlali Kilejaarebage e, yii sí jye a mii cù mε. N̄ka nde mpyin̄ji sí Kile t̄n̄ntun̄mpii jwumpe f̄ññ.»

⁵⁰ Ka u cyelempyiibii puni si fê, maa u yaha.

⁵¹ Nàn̄jiin̄ji wà u mpyi a taha u fye e, v̄aannto kanna u mpyi a taha a uye míginε. Ka pi i u cù v̄aannton̄ji na.

52 Ka u u láha u na, maa wá na fî u cípyire wuñi.

Yesu na nyε yukyaabii cye e

(Macwo 26.57-68; Luka 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24)

53 Mpii pi à Yesu cû ke, ka pire si ñkàre ná u e Kile sáragawwuubii ñùñufembwøhe yyére. Kile sáragawwuubii ñùñufeebii puni ná Yahutuubii kacwənríibii ná Kile Saliyañi cyelentiibii mpyi a piye bínni wani.

54 Mà pi yaha pi i ñkèege ná Yesu i, Pyeri à tēen laage e, marii si pi fye e fo sáragawwuubii ñùñufembwøhe pyenge e. U à sà nɔ ke, maa jyè pyenge e, maa ntēen sañcwənsigibii taan na uye ware.

55 Sáragawwuubii ñùñufeebii ná yukyaala kurunke shiinbii puni mpyi na kañuñɔ caa si Yesu bɔ. Nka pi nyε a yaaga ta mε.

56 Shinnyahara mpyi na fini Yesu na, ñka pi jwumpe nyε a bê niñkin na mε.

57 Pìl'à pa yîri, maa fini na pir'à lógo na u à jwo:

58 «Mii sí sùpyire Kileñaarebage nivanrage cyán, sí núru ku faanra canmpyaa taanre funñ'i sùpya baa.»

59 Puru mpe ñuñɔ taan sahañki, pi jwumpe nyε a jà a pyi niñkin mε.

60 Ka sáragawwuubii ñùñufembwøhe si yîri sùpyire shwəhə'l'e, maa Yesu yíbe: «Mpe jwumpe puni p'à jwo mà yyaha tí ná mu i ke, ñaha mu à cè p'e ye?»

61 Ka Yesu si fyáha fyii, u nyε a yaaga jwo mε. Ka sáragawwuubii ñùñufembwøhe si núr'a u yíbe: «Kile Niñcwənrəñi u nyε mu la? Kileni Niñcəñi Jyañi u nyε mu la?»

62 Ka Yesu si u pyi: «Ɔɔn, mii wi! Yii sí Supyañi Jyañi nya u à tēen Siñi Punifoo Kile kàniñε cyege na, lire kàntugo yii mú sí u nimpañi nya ñahañyi i, mà yîri niñyiñi na.»

63 Yesu à puru jwo ke, ka sáragawwuubii ñùñufembwøhe lùyiri wuñi si u yabiliñi vāanttinñke cwəñ†, maa jwo: «Wuu saha nyε a tíge wà ñwəjwumə kurugo mε.

64 Yii à u Kile məkεεge jwumpe lógo. Naha yii nyε na sōññi ye?» Ka pi puni si ntēen li taan na u à kapii pyi, na u mú s'à yaa u bɔ.

65 Ka pìi si wá na ntilwøhe waa u na, maa u yyahe pwɔ, maa kañkuruyo cyán u e, maa u yíbe: «Mu nyε a jwo na mu na nyε Kile túnntunñɔ mà? Nge u à mu bwəñ ke, uru mεge yyere wuu á!» Ka pyenge sañcwənsigibii si kantawahii bwəñ bwəñ u e.

Pyeri à jwo na uru nyε a Yesu cè mε

(Macwo 26.69-75; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27)

66 Lir'à Pyeri ta u mpyi ñwəhəntaan pyenge funñke e. Ka Kile sáragawwuubii ñùñufembwøhe báarapycwəñi wà si mpa

67 Pyeri ta u u na ware, maa u yal'a wíi maa u pyi: «Mu mú mpyi ná Nazarəti Yesu e!»

68 Ka Pyeri si yi kyáala maa jwo: «Ceewe, mpe mu na yu ke, mii nyε a puru cè mε.» Lire kàntugo ka Pyeri si fworó ntāani na mà sà yyére tajyiñwøge na, [ka ñkùpooñi si mεε sú.]

69 Lire kàntugo ka uru ceenji ninuñi si núr'a Pyeri nya kuru cyage e. Sùpyire ti mpyi wani ke, ka u u tire pyi: «Nge nàñi nyε pi wà.»

70 Ka Pyeri si núr'a yi kyáala. Nyε tēr'à pyi ke, mpii pi mpyi wani ke, ka pire si yi jwo Pyeri á: «Nàkaana baa, mu na nyε Yesu fyəñwəhəshinñi wà, ñaha na ye mu mú na nyε Galile kùluni shin.»

71 Nyε ka Pyeri si jwo: «Kampyi mii à nge nàñi cè, Kile kà na yaha mε!»

72 Ka ñkùpooñi si ntíl'a mεε sú tozhəñwogo. Ka Pyeri funñke si ñcwə Yesu jwumpe niñjwumpe na na: «Ñkùpooñi mēeni shəñwuuni sí mu ta mu à jwo a nɔ tooyo taanre na na mu nyε a mii cè mε.» Nyε ka Pyeri si wá na mεε súu.

† 14:63 Yahutuubil'á, sùpya ká jwumə jwo Kile na, mpemu nyε a yaa pu jwo u na mε, mpii pi à puru jwumpe lógo ke, pire maha yîri maa pi vāanpyi cwəñ.

15

Pilati à Yesu yíbe

(Macwo 27.1-2, 11-14; Luka 23.1-5; Yuhana 18.28-38)

¹ Kuru canŋke nyèssoge na, ka Kile sáragawwuubii ñùñufeebii ná Yahutuubii kacwɔnribii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná yukyaala kurunŋke shiinbii sanmpii puni si piye bínni, maa wwò a jwo, maa Yesu cù a pwò maa ñkàre ná u e fànhafoonji Pilati á*.

² Ka Pilati si u yíbe: «Yahutuubii Saanŋi u nyɛ mu la?» Ka Yesu si u pyi: «Mu aha jwo amuni yo.»

³ Ka Kile sáragawwuubii ñùñufeebii si tìgire ñiñyahara cyán Yesu na.

⁴ Ka Pilati si núr'a u yíbe: «Tìgire pi à cyán mu na ke, mu nyɛ a pà cè a jwo tire e mà?»

⁵ Yesu saha nyɛ a jwo mɛ. Ka lire si Pilati kàkyanhala sèl'e.

Yesu kataanmp'á cwɔnr'a yaha u mbòŋi na

(Macwo 27.15-26; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39--19.16)

⁶ Yyee maha yyee Yahutuubii bilereŋkwoŋi kataanni n'a mpyi a nɔ, Pilati mpyi maha kàsujyi ninŋin yaha, ŋge sùpyire mpyi maha ñáare u á ke.

⁷ Nàŋi wà, ná u mɛge na mpyi Barabasi, uru mpyi a le kàsujyi i, ñaha na yɛ u ná u wwoŋɛbii mpyi a cànra Ɔrɔmu shiinbil'á, fo mà booro pyi.

⁸ Ka sùpyire si file Pilati na, maa u ñáare na nde u maha mpyi pir'á yyee maha yyee ke, na u lire pyi.

⁹ Ka Pilati si pi yíbe: «Li sí n-bê yii á, mii u Yahutuubii Saanŋi yige kàsujyi i la?»

¹⁰ U mpyi a cè na yiŋcyɛge na Kile sáragawwuubii ñùñufeebil'à Yesu le cye e.

¹¹ Nka Kile sáragawwuubii ñùñufeebil'à sùpyire sòn na ti Pilati ñáare u Barabasi yige kàsujyi i, u u Yesu yaha wani.

¹² Ka Pilati si núr'a pi yíbe: «Ŋge yii na mpyi Yahutuubii Saanŋi ke, ñaha yii nyɛ na sòŋŋi mii i mpyi uru na yɛ?»

¹³ Ka pi i jwo fànha na: «U kwòro cige na!»

¹⁴ Ka Pilati si núr'a pi yíbe: «Kapiini ndire u à pyi mà sà nɔ u bò yɛ?» Nka pi saha na kwuugii wàa fànha na, marii ŋko: «U kwòro cige na!»

¹⁵ Pilati la mpyi si sùpyire ñyii wuuni pyi, maa Barabasi yige kàsujyi i, maa pi pyi pi à Yesu bwòn ná kàsɔrigil'e, maa u kan pi sà ñkwòro kworokworocige na.

Sòrolashiibil'à Yesu fwóhɔrɔ

(Macwo 27.27-31; Yuhana 19.2-3)

¹⁶ Ka sòrolashiibii si ñkàre ná Yesu i pi tateɛnge e, maa sòrolashiibii sanmpii yyer'a pa,

¹⁷ maa vâanntinmbwòhɔ ñiñyega† le u na, maa ŋguro cîn mà pyi saanra ñùntoŋɔ mà tò u na.

¹⁸ Lire kàntugo ka pi i wá na u fwóhɔre, marii ŋko: «Yahutuubii Saanŋi, wuu à mu shéere!»

¹⁹ Marii u bwùun ñunŋke e ná kàbiini i, marii ntilwòhe wàa u na, marii ninŋkure sínni u taan, maa piye pyi mu à jwo pi na u père.

²⁰ Pi à u fwóhɔr'a kwò ke, maa vâanntinmbwòhe ñiñyɛge wwû u na, maa u yabilinji vâanpyi le u na, maa ñkàre ná u e si sà ñkwòro kworokworocige na.

Pi à Yesu kwòro cige na

(Macwo 27.32-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)

²¹ Nyɛ mà sòrolashiibii yaha pi i ñkèɛge ná Yesu i tabonŋke e, pi à círi ná nàŋi w'e u à yíri sige e, u mɛge mpyi Simɔ, Sireni kànhe shin u mpyi u wi. Alɛzandiri ná Urufusi yii tunji u mpyi u wi. Nyɛ ka pi i u kárama u à Yesu kworokworocige tugo.

* **15:1** Fànhafoonji Pilati kanni u mpyi na sí n-jà kuni kan pi kàsujyiŋi wà bò. † **15:17** Vâanntinnyɛge»: Yahutuubii yyére, pi mpyi maha kuru vâanntinŋke jwoolo maha ñkan saanbii ná shinbwoobil'á.

22 Ka pi i ñkàrè ná u e cyage mæge ku nyε Gəlikota ke, lire jwəhe ku nyε: «Nuñkwəoge Cyage.»

23 Pi à nɔ wani ke, maa wyεere tà le sinmpe e mà kan Yesu á u bya, ñka u nyε a jεn'a ti bya mε.

24 Sòrolashiibil'à Yesu kwòr'a kwò ke, maa ñkyaanlwooni tég'a u vāanji taa piye na, bà pi puni si mpyi si pi nàzhanji cè mε.

25 U à kwòro cige na nyége tēni baacyεere wuuni na.

26 U à bò jùñke ñkemu na ke, cikwooni na pi mpyi na sí kuru séme ke, pi à li séme kuru cyage e: «YAHUTUUBII SAANNI!».

27 Nàñkaalii shuunni mpyi a kwòro ná Yesu i. Wà mpyi u kàñjke na, u sanji sí nyε u kàmēni na. [

28 Lire pyinjanni na, mpe p'à séme Kile Jwumpe Semēni i u kyaa na ke, pur'à fūñjɔ: «U à tòrɔ ná kapimpyiibil'e.»]

29 Sùpyire nintorore mpyi maha u fwóhəre, marii jùñyi kwòre, marii ñko: «Mu u mpyi maha jwo na mu sí Kileñaarebage cyán si ku faanre canmpyaa taanre e ke, mu u nyε amε la?

30 Mu yabiliñi u maye shwə, maa ntíge kworokworocige na.»

31 Kile sáragawwuubii jùñfueebii ná Kile Saliyanji cyelentiibii mpyi na u fare, marii ñko piy'á: «U à pìi shwə, maa mpyi u nyε a jà uye shwə mε.

32 Kile Nijcwənrəñi! Izirayeli Saanji! Mu aha jà a tíge ñke cige na may'á, wuu sí n-dá mu na!» Mpii pi mpyi a kwòro u taan ke, pire mú mpyi na u fare.

Yesu kwùñi

(Macwo 27.45-56; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)

33 Nyε canñke mpyi a nɔ jùñjɔ niñi i, ka numpini si mpâl'a jyè k̀ini cyeyi puni i, mà tère pyi fo mà sà byanhara yàkɔñke na.

34 Lire tēni i, ka Yesu si jwo fānha na: «Eloyi, Eloyi, lama sabakatani‡?» Lire jwəhe ku nyε: «Mii Kilenji, mii Kilenji, ñaha na mu à kántugo wà mii á yε?»

35 Mpii pi mpyi wani ke, ka pire pìi si yire lógo, maa jwo: «Yii lógo! U naha na Kile túnntunñiEli yiri na u pa uru tégε.»

36 Ka pire wà niñkin si fé a sà sìcogo fyinmε lùtanhage k'e, maa ku nórɔ kàbii na, mà yaha Yesu jwəge taan, u u ku ta a shwənrɔ. Maa jwo: «Yii u yaha wani, wuu a wíi kampyi Eli sí n-pa u tírige ñke cige na.»

37 Ka Yesu si núr'a sēe fānha na, ka u múnaani si fworu u e.

38 Nyε ka Kileñaarebage táataa vāanñke si jcwəñ niñke e, mà lwó niñyiñi na fo jwəh'i.

39 Nyε Jɔmɔ sòrolashiibii yyaha yyére shinji u mpyi a yyére Yesu yyaha na ke, u à ta naha u kwùñkanni ñya ke, ka u u jwo: «Nàkaana baa, ñge nàñi mpyi Kile Jyanji.»

40 Cyee kurunɔ mpyi a yyére laage e, marii wíi. Mariyama u mpyi na yíri Magidala kànhe e ke, ná Mariyama, u nyε Yakuba bilere ná Zhoze nuñi ke, ná Salomε mpyi pi e.

41 Pire cyeebii pi mpyi a taha Yesu fye e mà u yaha Galile kùluni i marii u tère. Cyee niñyahamii mú mpyi wani, pi mpyi a taha u fye e mà kàre Zheruzalemu kànhe e.

Yesu ntòñi kani

(Macwo 27.57-61; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)

42 Nyε yàkɔñke mpyi a nɔ a kwò, ka pi i wá na canñjke bégeli, lire jwəhe ku nyε: kuru canña numpañja mpyi canñjke.

‡ 15:34 Yesu na ñkwùli Aramēni shēenre e. Tire shēenre e, Eloyi jwəhe ku nyε: «Mii Kilenji». Mpii pi nyε pi nyε na tire shēenre nūru mε, pire maha sōñji na Kile túnntunñi Eli Yesu nyε na yiri. Yahutuubii pii na sōñji na, ná Eli nyε a kwù mε, na sùpya ká mpyi kyaage e, na u sí n-pa urufoo shwə (2 Saanbii 2.1-12).

⁴³ Arimati kànze shinñi Yusufu, uru na mpyi yukyaala kurunke sèe shinñi wà. U cyege mpyi a taha Kile Saanre tèpani na. Ka uru si nùññ waha maa ñkàre Pilati yyére si Yesu buwuñi náare u á.

⁴⁴ Pilati à Yesu kwùñi lógo ke, l'á u pàa, ka u u sòrolashiibii yyaha yyére shinñi yyer'a pa yíbe kampyi u tèekwuun'á m̀.

⁴⁵ Tèni i sòrolashiibii yyaha yyére shinñ'á Pilati pyi na Yesu à kwù ke, ka u u kuni kan Yusufu á na u sà u tîrige kworokworocige na.

⁴⁶ Ka Yusufu si v̀anvyinge shẁ, maa Yesu buwuñi tîrige kworokworocige na, mà le k'e, mà sà ntò fanñke e. Kuru fanñke mpyi a tũgo kafaaga na. Ka u u kafaabẁh̀ kùunñkul'á pa ntò fanñke ñẁge na.

⁴⁷ Magidala Mariyama ná Zhoze nuñi Mariyama mpyi na Yesu buwuñi tasinnage wíi.

16

Yesu à ñè a fworò kwùñi i

(Macwo 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10)

¹ Nyè canññk'á t̀ro ke, Magidala Mariyama ná Yakuba nuñi Mariyama ná Salome, ka pire mú taanre si ñkàr'a sà sìnme nùguntanga wum̀ shẁ si ntège Yesu buwuñi t̀ri.

² L'á pyi cibilaage canñcyiige* ñyès̀oge na. Tèni i pi à ǹ kafaage fanñke na ke, canña ñyiini mpyi na fwore.

³ Pi niñkaribii mpyi na ñko piy'á: «Jofoo u sí n-pa kafaabẁhe kùunñkuu n-láha wuu á fanñke ñẁge na ye?»

⁴ Pi à ta naha pi ñyiigii yîrige ke, ka pi i kafaabẁhe ta k'á kùunñkul'a lẁ fanñke ñẁge na. ⁵ Pi à ǹ wani ke, maa jyè fanñke e, mà ǹñjiwe ñya u à v̀anvyinge le, mà t̀en kàññke na, ka cyeebii si fyá sèl'e.

⁶ Ka ǹñjiñi si pi pyi: «Yii àha vyá me. Nazareti Yesu pi à kẁro cige na ke, uru yii na ñcaa la? U à ñè a fworò kwùñi i, u nyè naha me. Yii u buwuñi tasinnage wíi.

⁷ Yii sà yi jwo Pyeri ná cyelempyiibii sanmpil'á “U à kàr'a sà yii sige Galile kùluni i. Yii sí sà u ñya wani, bà u à fyànha a yi jwo a yaha me.”»

⁸ Nyè ka cyeebii si fê a fworò fanñke e. Pi puni mpyi a fyá fo na ñcyèenni. Li funmpènr'á pi pyi pi nyè a ñen'a yaaga jwo sùpya á me.

Mpiimu na Yesu à uye cyèe ke

(Macwo 28.9-10, 16-20; Luka 24.13-49; Yuhana 20.11-23; Kapyiñkii 1.6-8)

[
⁹ Yesu à ñè a fworò kwùñi i cibilaage canñcyiige ñyès̀oge na ke, Magidala Mariyama na u à fyànha a uye cyèe, ñge e Yesu à jínabii baashuunñi kàr'a yige ke.

¹⁰ Ka uru ceenji si ñkàr'a sà yi jwo Yesu fyèñẁh̀shiinbil'á. Pi mpyi a t̀en yyetanhare e, marii myahigii sùu.

¹¹ Nka t̀ni i pi a lógo na Yesu à ñè a fworò kwùñi i, na u wá ñyii na, na Mariyama à u ñya ke, pi nyè a sàa dá me.

¹² Lire kántugo Yesu à uye kèenn'á cyèe u fyèñẁh̀shiinbii p̀i shuunni na mà pi yaha pi i ñkèege sige e.

¹³ Ka pire si nùr'a pa yi jwo pi sanmpil'á, ñka pire mú saha ñye a dá me.

¹⁴ Kàsanrage na, Yesu à uye cyèe u cyelempyiibii ke ná niñkinñi na mà pi yaha pi i lyi. U à pi faha pi dánabaare na, ñaha na ye mp̄i pi à u ñya u à ñè a fworò kwùñi i, maa mpyi ñyii na ke, u cyelempyiibii nyè a ñen'a dá pire jwumpe na me.

¹⁵ Puru ñẁh̀ na, ka Yesu si pi pyi: «Yii a sí ñyeyeni ñ̀nyi puni na, yii s'a Jwumpe Nintanmpè yu sùpyire pun'á.

* 16:2 Yahutibil'á cibilaage canñcyiige ku nyè káñji.

¹⁶ Ngemu ká dá pu na, maa batize ke, urufoo sí nùmpañña ta, ñka shin maha shin u à pu lógo, maa mpyi u ñye a dá pu na mε, Kile sí urufoo tùn.

¹⁷ Mpii pi à dá mii na ke, pire sí raa kakyanhala karigii ñcyiimu pyi ke, cyire cyi ñye: pi sí raa jínabii kòre, pi sí raa yu shεenre taber'e,

¹⁸ pi sí raa wwòobii cwôre, ñka pi sì raa yaage pyi pi na mε. Pi méε ká bàha bya, ku sì n-jà kapii pyi pi na mε. Pi sí raa cyeyi tare yampii na, s'a Kile ñáare pi na pi raa ñcùuñi.»

Yesu à kò a dùgo ñìnyìñi na

(Luka 24.50-53; Kapyiñkii 1.9-11)

¹⁹ Kafoonji Yesu à puru jwumpe puni jwo a kwò ke, ka Kile si u kò a dùruugo ñìnyìñi na, ka u u sà ntèen Kile kàniñε cyεge na.

²⁰ Ñye ka u cyelempyiibii si ñkàr'a sà a Jwumpe Nintanmpe yu cyeyi puni i. Kafoonji mpyi maha pi tère báarañi puni i, kakyanhala karigii pi mpyi maha mpyi Yesu mεge na ke, cyire mpyi maha fànha kaan pi jwump'á, mà li cyêe na sèe wi.]

Luka Jwumpe Nintanmpe Jwuṅkanni **Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémeṅi funṅo jwumpe e ke**

Luka na mpyi wempeyi, Yahutu bà u mpyi u wi me. Mpii pi nye pi nye Yahutuu me, Luka la mpyi si Kile Jyaji Yesu kyaa jwo pir'á. Lire kurugo mpii pi à Yesu nya maa lógo u jwò na ke, u à file pire na maa Yesu karigii yyaha cya pir'á.

Yesu à si fòṅafee pyenge. Mpànahabii pi à sii mpànahabii ke, pir'á u zinj'à fyànha a jwo. Kile nye a sùpya pwóṅṅo sùpya na me, u à jwo na shin maha shin u à uye cè kapimpyiṅe maa nye Yesu na ke, urufoo sí nùmpañña ta. Fòṅafeebii ná yampii ná nàṅkopyire ná lenkwucyeebii ná círimpii ná zàmpèenbii ná supyishinjì sanji u mpyi u nye laage e pil'á me, pire puni kyaa mpyi a táan Yesu á. Tèni i Yesu à kwòro cige na ke, mpii pi à u kwòro ke, u à Kile náare na u yàfa pire na.

Yesu à jè a fworò kwùṅi i ke, u à uye cyèe u cyelempyiibii na, maa pi pyi na pi tèn Zheruzalèmu kànhe e, pi i Kile Munaani sige, Kile mpyi a lire ndemu jwòmèe lwó pi á ke. Yesu à puru jwo ke, maa dùg'a kàre nìjyinjì na, pi jyi na.

Karigii cyi à pyi lire kàntugo ke, Luka à cyire séme sémeṅi waber'e, uru mege na nye: «Yesu Tunntunpii Kapyiṅkii Semèṅi».

Luka sémeṅi kasemèni

¹⁻³ Yyaha yyére shinji Tofli, karigii cyi à pyi naha wuu yyére ke, cyire cyi mii nye na sémeṅi si ntun mu á. Shinjyahara mú à cyi séme cyire karigil'e, mà tàanna ná sùpyire cyi jwuṅkanni i, mpiimu jyi na cyi pun'à pyi ke, ná pire pi à pa mpyi Jwumpe Nintanmpe jwufeebii ke. Lire e mii mú à li ta kacènnè maa cyi yyaha cya fo cyi tasiige e maa cyi yal'a séme si ṅkan mu á,

⁴ bà mu si mpyi si li cè na karigii cyi à jwo mu á ke, na cyire na nye sèe me.

Kile mèlèkèṅi wà à Yuhana Batizelipyinjì zinjì kyaa jwo

⁵ Tèni i Eròdi mpyi Zhude kùluni saanji ke, Kile sàragawwunji wà na mpyi Abiya u sàragawwukurunje e, u mege mpyi Zakari. U cwonji mpyi Aron tùluge shin, u mege sí mpyi Elizabeti.

⁶ Pi mú shuunninjì mpyi a tí Kafoonji Kile yyahe taan, pi mpyi a u jwòmèeni cù karigii puni i, marii u tonji kurigii puni naare.

⁷ Nka pyà mpyi pi á me, naha na ye Elizabeti mpyi cijirinje. U ná u poonji mú sí mpyi a lye a kwò.

⁸ Canṅka Zakari mpyi sàragawwubaaranji na Kile yyahe taan, naha na ye màhani mpyi a nò pi sàragawwukurunje na.

⁹ Mà tàanna ná sàragawwuubii làdaabil'e, pi mpyi maha ṅkyaanlwooni tèg'a sàragawwunji wà cwònrò, ur'a si jyè Kile naarebage funṅke e maa wusunaji súugo. Nye ka kuru canṅke wunji si mpa bê Zakari na.

¹⁰ Mà u yaha u u wusunaji súuge, sùpyire puni mpyi ntàani na na Kile náare.

¹¹ Ka Kafoonji Kile mèlèkèṅi wà si mpâl'a fworò Zakari na, maa yyére wusunaji tasogoge kàninje cyage na. ¹² Zakari à u nya ke, maa fyá sèl'e.

¹³ Ka mèlèkèṅi si u pyi: «Ma hà vyá me Zakari, Kile à mu jarege lógo. Mu cwonji Elizabeti sí mu kan pùnambile na, maa li mege le Yuhana.

¹⁴ Uru pyàṅi zinjì kani sí n-pyi mu á funntanga ná múguro kyaa. Li mú sí n-pyi shinjyahara á funntanga kyaa,

¹⁵ naha na ye u sí n-pyi shinbwo Kafoonji Kile yyahe taan. U sì raa sinmpe pà tufiige byii me. Kile Munaani sí u jì tèrigii puni i, ali mà u yaha zimbaa.

¹⁶ U sí Izirayeli shiinbii ninyahamii yyaha kèenṅe Kafoonji pi Kileni á.

¹⁷ U kapyiin̄kii sí n-pyi Kile túnntun̄jiEli wogigii fiige. Bà Kile Munaani mpyi a fyânha a fânhe kan Eli á mε, amuni li sí fânhe kan u á, u u Kafoon̄i kuni bégele, u u tiibii ná pylibii shwòh̄on̄i yaa. Mpii pi à ñùṅṅò kyán Kile na ke, u sí pire k̄ên̄ṅṅe n-pyi shintiilii, si supyishin̄i wà bégele njaha Kafoon̄i yyaha na.»

¹⁸ Ka Zakari si jwo mèlek̄en̄i'á: «Di mii sí puru s̄en̄i cè n-jwo yε? Naha kurugo yε mii ná na cwon̄i sh̄in̄'á tòro zi taan.»

¹⁹ Ka mèlek̄en̄i si u pyi: «Mii u ñyε Gabiriyeli. Mii u ñyε Kile taan u túnnture laage e. U à mii tun mii u pa mpe jwumpe nintanmpe jwo mu á.

²⁰ Mu ñyε a ñen'a t̄en̄ mii ñwò mugure taan mε, mà li ta nde mii à jwo mu á ke, li sí n-pyi li tèep̄yil'e. Lire kurugo mu sí n-pyi búbu, mà lwó numε na fo mà sà yaa ná li tèep̄yini i.»

²¹ Lire t̄eni mpyi a s̄up̄yire puni ta ti i Zakari sigili na ñkànre, njaha na yε u mpyi a m̄ò Kileñaarebage fun̄ṅke e. U m̄on̄i mpyi a pi puni p̄aa.

²² U à jà a pa fworò ke, ka u u mpyi búbu, u ñyε a jà a jwo ná pi e mε, ka pi i ñcè na Kile à kani là cyêe u na Kileñaarebage fun̄ṅke e. Ka u u wá na yu ná cyeyi i.

²³ Ñyε Zakari sárágawwubaaran̄i canmpyaagil'á f̄un̄ṅṅò ke, ka u u ñkàre pyenge.

²⁴ Canmpyal'á tòro ke, ka u cwon̄i Elizabeti si laa ta, maa ñwòh̄ò ȳin̄yε kan̄kuro fun̄ṅ'i. Maa jwo uye fun̄ṅ'i:

²⁵ «Kile à ñwò mii na ná nde e de! U à mii pȳitambaani silege láha mii na s̄up̄yire ñyii na.»

Kile mèlek̄en̄i wà à Yesu z̄in̄i kyaa jwo

²⁶ Ñyε Elizabeti laani ȳin̄ke baani woge e, ka Kile si u mèlek̄en̄i Gabiriyeli tun Galile k̄uluni kànhe kà na, ku mege ñyε Nazareti.

²⁷ P̄ucwon̄i wà u mpyi wani, u mege mpyi Mariyama. Saan̄i Dawuda t̄uluge shin̄i Yusufu tàcwo u mpyi u wi.

²⁸ Ka mèlek̄en̄i si jyè uru p̄ucwon̄i yyére, maa jwo: «Mii à mu shéere, Kafoon̄i Kile à ñwò mu na maa mpyi ná mu i.»

²⁹ Ka puru jwumpe si Mariyama fun̄ṅṅò wwòon̄ṅò s̄èl'e, ka u u wá na uye ȳibili uru fwùṅi ñùṅke na.

³⁰ Ka mèlek̄en̄i si yi jwo u á: «Ma hà vyá mε Mariyama, Kile à ñwò mu na.

³¹ Mu sí laa ta, li sí n-si p̄un̄ambile, maa li mege le Yesu*.

³² U sí n-pyi shin̄bwo, u mege sí n-le Kilen̄i ñ̄nȳi wun̄i Jyan̄i. Kafoon̄i Kile sí u tulyage Dawuda saanre fânhe kan u á.

³³ U sí n-pyi Yakuba shin̄i† ñùṅṅò na fo tèekwombaa. U fânhe s̄i n-kwò mε.»

³⁴ Ka Mariyama si yi jwo mèlek̄en̄i'á: «Di lire sí n-pyi n-jwo yε? Naha kurugo yε mii sàha ñkwò a nò cè mε.»

³⁵ Ka mèlek̄en̄i si u pyi: «Kile Munaani sí n-pa n-t̄en̄ mu ñun̄'i. Kilen̄i ñ̄nȳi wun̄i u s̄in̄i sí n-pyi mbyim̄e fiige mu ñun̄'i. Lire kurugo pyàn̄i mu sí n-si ke, uru sí n-pyi Kile wu, u mege sí n-le Kile Jyan̄i.

³⁶ Mu c̄in̄mpworocwon̄i Elizabeti, uru ñ̄njȳen̄kwon̄i mú à laa ta, u sí p̄un̄ambile si. S̄up̄yire mpyi na uru ñgemu s̄on̄ṅi cijirin̄e ke, u laani yibaani woge ku ñyε ñke.

³⁷ S̄en̄i na, kyaa ñyε na Kile j̄ini mε.»

³⁸ Ka Mariyama si yi jwo u á: «Kafoon̄i bilicwo u ñyε mii, Kile u li pyi mii á bà mu à yi jwo mε.» Ka mèlek̄en̄i si ȳiri u taan maa ñkàre.

Mariyama à sà fworò u c̄in̄mpworocwon̄i Elizabeti na

³⁹ Cyire canmpyaagil'e, ka Mariyama si ȳir'a fyâl'a kàre ñ̄nȳi k̄uluni i, Zhude kànhe kà na.

⁴⁰ Maa jyè Zakari pyenge e, maa Elizabeti shéere.

* **1:31** Yesu mege ñwòhe ku ñyε: «Kafoon̄i Kile u ñyε Shwofoon̄i.» † **1:33** Yakuba shiin̄bii pi maha mpyi Izirayeli shiin̄bii.

41 Tèni i Elizabeti à Mariyama fwùñji lógo ke, ka u pyàñji si ñyàha u funñke e. Ka Kile Munaani si Elizabeti ñí,

42 ka u u jwo fànha na Mariyama á: «Kile à jwó le mu á mà tòro cyeebii puni taan! Pyàñji mu sí n-si ke, Kile sí jwó le ur'á mú!

43 Jo u ñye mii, fo mii Kafoonji nuñji yabilinji u pa mii yyére ye?

44 Naha kurugo ye mii sí yi jwo mu á, tènì i mii à mu fwùñji lógo ke, funntang'à mii pyàñji pyi u à ñyàha mii funñke e.

45 Mu wuun'à ñwɔ, ñaha na ye kani ñwɔmɛɛni Kafoonji Kile à lwó mu á ke, mu à ñen'a dá lire na.»

Mariyama à Kile kêe

46 Ñye ka Mariyama si jwo:

«Mii à Kafoonji Kile kêe ná na zòmbilini puni i,

47 mii funñke naha a táan sèl'e mii Shwofoonji Kile kurugo.

48 Naha na ye mii u ñye u bilicwoñji ke,

u à ñen'a ñwɔ mii na, maa kacɛnnɛ pyi mii na, mii ná na cyɛɛmpɛ puni i.

Mà lwó numɛ na,

tìñji nimpanji sùpyire puni sí n-pa raa ñko na mii wuun'à ñwɔ.

49 Naha kurugo ye Kile Sinji Punifol'à kabwɔhii pyi mii á, u mɛg'à táan.

50 Mpii pi maha fyáge u na ke,

u maha pire ñùnaara taa tèrigii puni i, maa kacɛnnkii pyi pi á.

51 U maha kakyanhala karigii pyi

ná u cyɛge fànha ñyahaga woge e.

Mpii pi ñye ná yàmpeente funñke e ke,

u maha pire tìn a caala.

52 U maha fànhafeebii tìrig'a lwó pi fànhe nuñ'i,

mpii pi à piye tìrige ke, u maha pire dùrugo.

53 U maha yacɛñyi kaan kategefeebil'á fo maha pi funñyi ñíñe.

U maha nàfuufeebii cyɛngaya wuubii yare pi i ñkèege.

54-55 Ñwɔmɛɛni u mpyi a lwó wuu tulyey'á ke, u à lire fûññɔ.

U à pa u báarapyiibii Izirayeli shiinbii tège

U maha kacɛnnkii pyi Ibirayima

ná u tùlug'á tèrigii puni i.»

56 Ñye ka Mariyama si ñkwôro Elizabeti yyére fo mà nɔ yíñye taanre fiige na, lire kàntugo maa núr'a kàre u kànhe na.

Yuhana Batizelipyinji zinj kani

57 Ñye Elizabeti tètigen'à pa nɔ ke, ka u u si pùnambile.

58 Tèni i Elizabeti tɛɛñjɛebii ná u cìnmpyiibil'à lógo na Kafoonji Kile na wá à kacɛnnɛ nimbwoo pyi u na ke, ka li i mpyi u ná pi á funntanga nimbwɔhɔ.

59 Pyàñji zinj canmpyibaatanrewuuni na, ka pi i ñkàre u takwonge e. Pi la mpyi si u tunji Zakari mɛge le u na,

60 ka pyàñji nuñji si jwo: «Ōnhɔ, u mɛge sí n-le Yuhana.»

61 Ka pi i u pyi: «Ñka kuru mɛge fiige ñye mu sùpya na mà de!»

62 Ka pi i Zakari búbu wuñji kà, maa u yíbe pyàñji mɛge na.

63 Ka u u pi pyi pi kwɔɔgɔ lwó a kan ur'á. Pi à pa ná k'e ke, ka u u yi séme ku na: «Pyàñji mɛge sí n-le Yuhana» ka li i pi puni pâa.

64 Ñye lire tènuuni i, ka Zakari ñjini si sànhà, ka u ñwɔge si múgo, ka u u wá na yu marii Kile père.

⁶⁵ Ka cyire karigii si u τεενηεεbii ná u kwùumpe shiinbii kàkyanhala, fo mà sà nɔ Zhude nanyi cyeyi kanyi puni na. Pi puni mpyi na cyire karigii sheεnre yu pi bàraɲwɔyi i.

⁶⁶ Ka lire kani lógofeebii puni si li yaha piye funɲ'i, marii sɔnɲi li na. Pi shin maha shin mpyi na uye yíbili: «Ŋge pyàɲi sí n-pyi naha shi be?» Sèenji na, Kafoonji Kile cyεge mpyi ná u e.

Zakari à Yesu mpanji kyaa jwo

⁶⁷ Nyε ka Kile Munaani si pyàɲi tunji Zakari nî, maa u pyi u à mpe jwumpe jwo:

⁶⁸⁻⁶⁹ «Wuu Kafoonji Kile kêe,

Izirayeli shiinbii u Kilenji,

naha na ye u à Shwofoo niɲcεnɲe yige

u báarapyiɲi Dawuda tұлuge e mà kan wuu á.

U à pa si mpa u shiinbii tège

si pi nùɲɔ wwû bilere e.

⁷⁰ Uru sheεnre Kile tũntunmpii mpyi a jwo fo tèmɔni i

⁷¹ na u sí wuu yige wuu zàmpeεnbii cye e,

wuu kyal'à pen mpiimu á ke, si wuu shwɔ pire na.

⁷² Lire cye kurugo, u à kacεnne pyi wuu tulyeyi na.

Nde u mpyi a jwo u tunmbyaare tooy'e ke, u à lire pyi.

⁷³⁻⁷⁴ U mpyi a nɲwɔmεeni ndemu lwɔ wuu tulyage Ibirayima á,

na u sí wuu yige wuu zàmpeεnbii cye e,

bà wuu si mpyi s'a uru pēre fyagara baa mε,

u à lire pyi.

⁷⁵ Kile à lire pyi bà wuu si mpyi s'a katiigii pyi u yyahe taan,

si ntaha uru kanni fye e wuu shɲi puni i mε.»

⁷⁶ Lire kàntugo ka Zakari si jwo u pyàɲ'á:

«Mii pyàɲi, pi sí n-pa raa mu pyi Kilenji niɲyi wuɲi tũntunɲi,

naha na ye mu sí n-pa nara Kafoonji yyaha na, si u kuni yaa.

⁷⁷ Mu sí yi yyaha jwo Kile wuubil'á na

u sí pi kapegigii yàfa pi na, si pi shwɔ.

⁷⁸ Wuu Kilenji nùnaare ná u kacεnɲkii kurugo,

u à bèenmpe yige wuu á mà yîri niɲyiɲi na, mu à jwo canɲa nɲiini niwvorovɔnni.

⁷⁹ Mpii pi mpyi a tēen kwùɲi numpini i ke, u à bèenmpe yige pir'á.

U à yyeɲiɲke kuni le wuu taan.»

⁸⁰ Nyε uru pyàɲi mpyi na lyεge, Kile Munaani sí i fànhe kaan u á. Ka u u nkwôro sige funɲke e fo mà sà nɔ u tècyeeni na Izirayeli shiinbii na.

2

Yesu ziɲi kani

(Macwo 1.18-25)

¹ Nyε tēni là à pa nɔ, ka saanbwɔhe Oɡusiti si tũnturo tun na sùpyire puni mɛyi yi séme.

² Lire l'à pyi mεsemeni niɲcyiini, l'à pyi mà Kirinisi ta Siri kɲi nùɲɔ na.

³ Sùpyire puni mpyi na si na pi mɛyi sémeni pi tukanyi na.

⁴ Ka Yusufu si yîri Nazareti kànhe e Galile kùluni i mà kàre saanɲi Dawuda kànhe na, Bεtilεhemu i, Zhude kùluni i, naha na ye Yusufu mpyi Dawuda tұлuge sùpya.

⁵ U ná u tàcwoɲi Mariyama mpyi a kàre wani mɛyi zèmɛɲi kurugo. Mariyama laa wuɲi u mpyi.

⁶ Mà pi yaha Bεtilεhemu i, ka Mariyama laani tēesini si nɔ.

⁷ Ka u u u jyanɲi niɲcyiini si, maa u le vāanɲyi i mà sínɲiɲe yatɔɔre yabyage funɲ'i, naha na ye pi mpyi a tatirige ta nàmpwuunbii tashwɔnge e mε.

Kile mèlekenji wà à Yesu zinj kyaa jwo mpànahabii pìl'á

⁸ Nye mpànahabii pìi na mpyi puru kwùumpe e. Pi mpyi maha shwùun nyii na sige e, marii pi mpàabii saɲcwənni sigili.

⁹ Ka Kafoonji Kile mèlekenji wà si uye cyêe pi na, ka Kafoonji Kile sinampe bènmppe si mîni kuru cyage e mà pi kwùulo, ka pi i fyá sèe sèl'e.

¹⁰ Ka mèlekenji si yi jwo pi á: «Yii àha vyá me, mii sí múguro kyaa nimbwoo jwo yii á, lire sí n-pyi yii shinj puni wuu.

¹¹ Nijnjaa numpilage yabiliŋi i, Shwofol'à si yii á Dawuda kànhe na. Uru u nyε Kile Nɲcwənrəŋi ná Kafoonji.

¹² Amε yii sí li cè, yii sí pìmpinnyεga ta pi à le a sínniŋe vāanŋyi i yatəore yabyage k'e.»

¹³ Lire tēni i, ka mèlekekuruŋə nimbwəhə si mpâl'a pa bínni uru mèlekenji taan, marii Kile pēre na:

¹⁴ «Pēente ti taha Kile na nìnyinj na.

Mpii kyaa l'à táan Kile á ke, yyeŋiŋke ku pyi jìŋke na pire shwəhəl'e.»

¹⁵ Tēni i mèlekekəbil'à yîri mpànahabii taan mà dùgo nìnyinj na ke, ka mpànahabii si yi jwo piy'á: «Yii a wá, wuu u shà Bətīlehəmu i, Kafoonji Kile à wuu pyi wuu à kani ndemu cè ke, wuu u sà lire wíi.»

¹⁶ Ka pi i fyâl'a kàr'a sà Mariyama ná Yusufu ta wani, maa pìmpinnyεge nizinnage nya yatəore lùbyakwəge funŋ'i.

¹⁷ Pi à pìmpinnyεge nya ke, jwumpe Kile mèlekenji mpyi a jwo pi á ku kyaa na ke, ka pi i puru puni jwo,

¹⁸ ka li i mpyi kakyanhala pu lógofebii pun'á.

¹⁹ Nka Mariyama wi ke, ur'à cyire karigii yaha u yákiliŋi na, marii sōnŋi cyi na.

²⁰ Lire kántugo ka mpànahabii si núr'a kàre pi tayirige e, pi mpyi na Kile pēre marii u kēre pi karigii nindogogii ná nìnyagii kurugo. Cyire karigil'à pyi bà Kile mèlekenji mpyi a cyi jwo me.

Pi à kàre ná Yesu pìmpinnyε wunji i Kileŋaarebage e

²¹ Pyàŋi canzege canmpyibaatanrewuuni na, ka pi i u kwòn, maa u mege le Yesu. Kile mèlekenji mpyi a kuru mege le pyàŋi na mà jwo u nuŋi u u laani ta ke.

²² Nye mà tàanna ná MusaSaliyaŋi i, siiveente canmpyaagil'à kwò ke, ka Yusufu ná Mariyama si ŋkàre Zheruzalemu kànhe e ná pyàŋi i mà sà ŋkan Kafoonji Kile á,

²³ bà l'à séme Kafoonji Kile Saliyaŋi i na: «Pùnampyire nɲcyiire puni sí n-pyi Kafoonji Kile woro*.»

²⁴ Sárage kyaa Kafoonji Kile mpyi a jwo Saliyaŋi i mà yyaha tíi ná siivoonji tufeempe kani i ke, pi à kuru wwù mú. Kuru sárage ku mpyi: «Sanmpanra shuunni, lire nyε me sanmpanmpwəŋjaara shuunni†.»

²⁵ Nàŋi wà na mpyi wani Zheruzalemu i, u mege mpyi Simiyəŋ. U mpyi a tíi maa fyáge Kile na. U mpyi na Izirayəli shiinbii Tεgefoonji mpanji sigili. Kile Munaani mpyi ná u e.

²⁶ L'à li cyêe u na na u si n-kwù ná u nyε a Kafoonji Kile Nɲcwənrəŋi nya me.

²⁷ Nye tēni i Yesu sifeebil'à sà nə ná u e Kileŋaarebage e Kile Saliyaŋi karigii meε na ke, ka Kile Munaani si Simiyəŋ yyaha cū a lèŋe Kileŋaarebage e.

²⁸ Ka u u pìmpinnyεge cū u cyeyi i, maa Kile kēe na:

²⁹ «Kafoonji Kile, mii u nyε mu báarapyinj ke, numε mu sí n-jà mii yaha mii u kwù yyeŋiŋke e,

nde mu à jwo ke, mu à lire pyi a kwò,

³⁰ jaha na ye Shwofoonji mu à tun ke, mii nyiin'à uru nya nijnjaa.

³¹ Nge mu à kan diŋyεŋi sùpyire shinj puni kurugo ke,

³² u sí n-pyi bènmppe mpemu pu sí mu cyêe supyishinj puni na ke,

* 2:23 Ekizodi 13.2, 12 † 2:24 Levitiki 12.8

Izirayeli shiinbii pi nyε mu wuubii ke, si pire mεge pyi ku táan.»

³³ Puru jwumpe Simiyon mpyi a jwo Yesu kyaa na ke, puru mpyi a Yesu sifeebii kàkyanhala.

³⁴ Ka Simiyon si jwó le pi á, maa yi jwo Yesu nunji Mariyama á: «Ŋge pyàŋi kapani li nyε Izirayeli shiinbil'á, mà shinnyahara cyán si shinnyahara yîrige. U sí n-pyi kacyelee, ŋka pìi sí n-cyé li na.

³⁵ Lire pyinƙanni na, supyiŋyahara funzɔnɔre sí n-yige cyínni na. Mu wi ke Mariyama, kani là sí n-pa mu súgo ma zɔni na, mu à jwo kàshikwɔnnɔwɔ l'à mu sú u na.»

³⁶⁻³⁷ Cijnjyeni wà na mpyi wani, u mpyi a yee beecyεere ná sicyεere (84) kwò, uru na mpyi Kile túnntunɔ, u mεge mpyi Ana. U tunji mεge mpyi Fanuweli. Asheri tùluge sùpya u mpyi u wi. Uru ceeni mpyi a yee baashuunni pyi nàmbage e, ka u poonji si ŋkwú. Ka u u ŋkwôro nò baa. Pìlaga bâra canna na, u mpyi maha mpyi súnleni ná Kileparege na Kileparebage e.

³⁸ Uru cijnjyeni mú à sà Yesu sifeebii ta wani, maa Kile kêe, mpìi pi mpyi na Zheruzalému kànhe shiinbii òngwuure sigili ke, maa Yesu kyaa jwo pir'á.

³⁹ Nyε Yusufu ná Mariyama à Kafoonji Kile Saliyanji kurigii puni jaara a kwò ke, maa núr'a kàre Nazareti i, pi kànhe na, Galile kùluni i.

⁴⁰ Pyàŋi mpyi na lyεge ná fànhe e, u yákilinji mpyi a pêe sèl'e. Kile mpyi a jwɔ u na maa mpyi ná u e.

Yesu ná u sifeebil'à kàre bilereŋkwoŋi kataanni na

⁴¹⁻⁴² Yee maha yee, Yesu sifeebii mpyi maha ŋkàre ná u e Zheruzalému kànhe e bilereŋkwoŋi kataann'á mà tàanna ná Yahutuubii làdanji i. Nyε yyeeni kataann'á pi à kàre mà Yesu shìŋi yaha yee ke ná shuunni na ke,

⁴³ lire kataann'à pa ŋkwò, ka pi i nùru na ŋkèεge ke, ka Yesu si ntèen Zheruzalému i u sifeebii pàama.

⁴⁴ Pi mpyi na sònni na Yesu ná pire shèεfeebii pi sí n-ta pi i ma sijncyan. Pi à jaara a canŋke kwò, pi nyε a u nya mε, ka pi i wá na u caa pi cìmpyiibii ná pi shincempii shwòhòl'e.

⁴⁵ Pi à u cya a kànha pire shwòhòl'e ke, maa nùru na u caa na ŋkèεge Zheruzalému i.

⁴⁶ Canmpyaa taanre tatoroge e, ka pi i sà u ta u à tèn Kileparebage e Kile Saliyanji cyelentiibii shwòhòl'e, marii pi jwumpe nùru, marii pi yíbili.

⁴⁷ Mpìi pi mpyi na u jwumpe nùru ke, u yákilifente ná u jwòshwòre mpyi a pire puni kàkyanhala.

⁴⁸ Tèni i u sifeebil'à u nya ke, ka li i mpâa pi e, ka u nunji si u pyi: «Yesu, jaaha mu à pyi ná wuu e amε yε? Mii ná mu tunji funmpen wuubii mpyi na mu caa.»

⁴⁹ Ka u u pi pyi: «Naha na yii nyε na mii caa yε? Yii nyε a cè na mii à yaa mii u a na Tunji karigii cwɔnre mà?»

⁵⁰ Ŋka u sifeebii mpyi a puru jwumpe jwòhe cè mε.

⁵¹ Nyε ka Yesu si núr'a kàre ná u sifeebil'e Nazareti kànhe e. U mpyi a pi jwòmεeni cù. Ka u nunji si cyire karigii puni yaha uye funŋ'i, marii sònni cyi na.

⁵² Yesu mpyi na lyεge, là sí i bârali u yákilifente na. U kyaa mpyi a táan Kile á, maa ntáan sùpyir'á mú.

3

Yuhana Batizelipyinji na kuni bégeli Yesu yyaha na (Macwo 3.1-12; Marika 1.1-8; Yuhana 1.19-28)

¹ Mà saanbwòhe Tiberi yaha u saanre yee ke ná kanƙuro wuuni na, lir'à Ponse Pilati ta Zhude kùluni ònɔ na, Eròdi sí nyε Galile wuuni ònɔ na, u yyahafoonji Filipi sí nyε Iture ná Tirasoniti kùligii ònɔ na, Lizaniyasi sí nyε Abileni kùluni ònɔ na,

² Ana* ná Kayifu mú sí nyε sáragawwuubii ñùñufente na, lire yyeeni mà Zakari jyañi Yuhana yaha síwage e, Kile à u tun u sà a uru jwumpe yu.

³ Ka u u ñkàre Zhurudèn bañi ñwàge kùluni puni i, mà sà a ñaare na puru jwumpe yu sùpyir'á. U mpyi na yi yu pi á: «Yii yii toronkanni kêenne, yii batize, bà Kile si mpyi si yii kapegigii yàfa yii na me.»

⁴ Nde Yuhana mpyi na mpyi amuni ke, lire na mpyi a séme tèecyiini Kile tùnntunñi Ezayi sémeñi i na:

«Sùpya mejwuu sí n-pa raa fwore síwage e fànha na

“Yii kuni yaa Kafoonji mee na,

yii kumpyere nintiire yaa u á,

⁵ yii i kacyei puni ñi a tàanna,

yii i ñaanyi ná mpògigii puni cεeg'a tàanna,

kurigii cyi à nahana ke, yii i cyire yal'a tí,

kurigii cyi à ñàhara ke, yii i cyire yal'a ñwà.

⁶ Lire ká mpyi, sùpyire puni sí li ñya na Kile u nyε Shwofoonji†.”»

⁷ Nyε ka shinnyahara si wá na ma Yuhana yyére si mpa batize, ka u u pi pyi: «Yii màcwòn fiige sùpyiibii, jofoo u à yii pyi na batizeliñi kanni sí n-jà yii shwà Kile lùyirini nimpani na ye?»

⁸ Yii a katiigii pyi, lire sí li cyêe na yii zòompil'à kêenne. Yii àha zìi raa sònñi kanna na yii tulyage ku nyε Ibirayima mà de! Naha na ye mii sí yi jwo yii á, Kile sí n-jà ñje kafaayi kêenne n-pyi Ibirayima ñampyire‡.

⁹ Yii li cè na kaciig'à cèl'a yaha cire ndìre taan. Cige maha cige ku nyε, ku nyε na yasere ñjncenne pyi me, kuru sí n-kwòn n-wà nage e.»

¹⁰ Nyε ka sùpyire si Yuhana yíbe: «Lire tène i ke, ñaha wuu à yaa wuu pyi be?»

¹¹ Ka u u pi pyi: «Vàanntinnyε shuunni nyε ñgemu á ke, urufol'à yaa u kà kan kà baafoon'á. Ñgemu u nyε ná yalyire e ke, urufol'à yaa u tà kan kategefoon'á mú.»

¹² Nyε múnalwàore shwofeebii pi mpyi a pa mpa batize ke, ka pire mú si Yuhana yíbe: «Cyelentunji, ñaha wuu à yaa wuu pyi be?»

¹³ Ka u u pi pyi: «Múnalwàore ñwàge pi à pyi yii a shuu sùpyir'á ke, yii àha wyéere shwà wà na si ntòro kuru ñwàge taan me.»

¹⁴ Ka sòrolashiibii pii mú si u yíbe: «Wuu de? Naha wuu à yaa wuu pyi ye?» Ka u u pi pyi: «Yii àha sùpyañi wà tufige wyéere cyán zhwà u na me, yii àha vini ntaha wà na mú me. Nka yii sàrañi u yii funnyii ñíje.»

¹⁵ Nyε sùpyire puni sònñore mpyi a taha Kile Njncwònronji nimpani kani na, uru ñgemu u sí n-pa pi shwà ke. Lire e pi mpyi na ñko piye funñ'i: «Tá Yuhana bà u à yaa u ta u wi me?»

¹⁶ Mà pi yaha ná tire sònñore e piye funñ'i, ka Yuhana si pi pyi: «Mii wi ke, mii na yii batizeli lwàhe e kanna. Nka wà sí n-pa mii kàntugo, uru tayyéreg'à fànha tò mii woge na. Ali mà u tanhaanyi mēere sàhha, mii ñùñk'à cyéere lire mpyiñi i. Uru u sí n-pa raa yii batizeli ná Kile Munaani ná nage e.

¹⁷ U ntanhe nyε u cye e, u u u sùmañi nimbwònñi fwu. U sí sùmapyañi le u bwùunni i, si sìmwòhòñke súugo nafugombaage e.»

¹⁸ Nyε Yuhana à yereye ñjnyahaya kan sùpyir'á sahañki Yesu kyaa na.

¹⁹ Saanji Eròdi mpyi a u sìnεεñi cwoñi Eròdiyadi kwòn a lwó. Mà bàra lire na, u mpyi a kapyimbaagii ñcyiimu pyi sahañki ke, ka Yuhana si u cēεε cyire puni na.

²⁰ Lire nyε a jà a bē Eròdi á me, ka u u kapiini là bàra là na, maa Yuhana cū a le kàsunji i.

* 3:2 Nge Ananji na mpyi nò. † 3:6 Ezayi 40.3-5 ‡ 3:8 Yahutuubii mpyi na sònñi na Kile sí pire shwà, mà lire ñùñke pyi pir'à fworo Ibirayima e. Yuhana 8.33,37,39: yii yire cyeyi kàla.

*Yuhana à Kile Jyaji Yesu batize
(Macwo 3.13-17; Marika 1.9-11)*

²¹ Nyε mà Yuhana Batizelipyiñi yaha u sàha ñkwò a le kàsuni i mε, canñka sùpyire puni mpyi na ma u yyére marii batizeli, ka Yesu mú si mpa batize, maa Kile ñáare. Mà u yaha kuru ñarege na, ka ñiñyiñi si múgo.

²² Ka Kile Munaani si liye pyi mpánmpòrògò fiige mà tîg'a tèn Yesu na, ka mejwuu si fworò ñiñyiñi i na: «Mii Jyaji u nyε mu, mu kan'à waha mii na sèl'e. Mu kapyiñkil'à táan mii á mú.»

*Yesu à fworò mpiimu i ke
(Macwo 1.1-17)*

²³ Tèni i Yesu à báarañi sù ke, u shìñi mpyi a yyee beñjaaga ná ke kwò. Sùpyire mpyi na sônñi na Yusufu jya u nyε u wi.

Yusufu yabilin' à fworò Aheli i.

²⁴ Aheli à fworò Matati i.

Matati à fworò Levi i.

Levi à fworò Méléki i.

Méléki à fworò Zhanayi i.

Zhanayi à fworò Yusufu i.

²⁵ Yusufu à fworò Maticya i.

Maticya à fworò Aməsi i.

Aməsi à fworò Nahumu i.

Nahumu à fworò Esili i.

Esili à fworò Nagayi i.

²⁶ Nagayi à fworò Maati i.

Maati à fworò Maticya i.

Maticya à fworò Seme i.

Seme à fworò Zhoseki i.

Zhoseki à fworò Zhoda i.

²⁷ Zhoda à fworò Zhwənanani i.

Zhwənanani à fworò Eresa i.

Eresa à fworò Zorobabeli i.

Zorobabeli à fworò Salatiyeli i.

Salatiyeli à fworò Neri i.

²⁸ Neri à fworò Méléki i.

Méléki à fworò Adi i.

Adi à fworò Kosamu i.

Kosamu à fworò Elimadan i.

Elimadan à fworò Eri i.

²⁹ Eri à fworò Zhosuwe e.

Zhosuwe à fworò Eliyezeri i.

Eliyezeri à fworò Zhorimu i.

Zhorimu à fworò Matati i.

Matati à fworò Levi i.

³⁰ Levi à fworò Simiyən i.

Simiyən à fworò Zhuda i.

Zhuda à fworò Yusufu i.

Yusufu à fworò Zhonamu i.

Zhonamu à fworò Eliyakimu i.

³¹ Eliyakimu à fworò Méléya i.

Méléya à fworò Mena i.

Mena à fworò Matata i.

Matata à fworò Natan i.

Natan à fworò Dawuda i.

³² Dawuda à fworò Zhese e.

Zhese à fworò Obedi i.
 Obedi à fworò Bwazi i.
 Bwazi à fworò Salamoni i.
 Salamoni à fworò Naasun i.
³³ Naasun à fworò Aminadabu i.
 Aminadabu à fworò Adimi i.
 Adimi à fworò Arini i.
 Arini à fworò Esirumu i.
 Esirumu à fworò Pɛɛzi i.
 Pɛɛzi à fworò Zhuda i.
³⁴ Zhuda à fworò Yakuba i.
 Yakuba à fworò Ishaka i.
 Ishaka à fworò Ibirayima i.
 Ibirayima à fworò Teraka i.
 Teraka à fworò Nakwari i.
³⁵ Nakwari à fworò Serugi i.
 Serugi à fworò Erewu i.
 Erewu à fworò Pɛɛgi i.
 Pɛɛgi à fworò Eberi i.
 Eberi à fworò Shelaki i.
³⁶ Shelaki à fworò Kayinamu i.
 Kayinamu à fworò Arifasadi i.
 Arifasadi à fworò Shemu i.
 Shemu à fworò Nuhu i.
 Nuhu à fworò Lemeki i.
³⁷ Lemeki à fworò Mɛtusala i.
 Mɛtusala à fworò Enaki i.
 Enaki à fworò Zheredi i.
 Zheredi à fworò Malalɛli i.
 Malalɛli à fworò Kena i.
³⁸ Kena à fworò Enasi i.
 Enasi à fworò Seti i.
 Seti à fworò Adama i.
 Adama à fworò Kile e.

4

Sitaanniŋi na ŋcaa si Yesu sòn u kapii pyi
 (Macwo 4.1-11; Marika 1.12-13)

¹ Nyɛ mà Yesu yaha u à ɲi Kile Munaani na, u à yîri Zhurudɛn baŋi ɲwɔge na mà kàre síwage e.

² U à canmpyaa beeshuunni pyi síwage e, u nyɛ a yafyin lyî mɛ, ka katege si u ta. Cyire canmpyaagii funŋke e, ka Sitaanniŋi si file u na maa ŋcaa si u sòn ɲgà kapii na.

³ Nyɛ ka u u Yesu pyi: «Ná Kile Jyaŋi sí u nyɛ mu, yi jwo ɲke kafaag'á ku kɛɛɲ'a pyi bwúuru.»

⁴ Ka Yesu si u pyi: «Y'à séme Kile Jwumpe Semɛŋi i “Yalyire kanni bà ti nyɛ na sùpyaŋi ɲwɔ caa mɛ*.”»

⁵ Lire kàntugo ka Sitaanniŋi si dùgo ná u e nìjyɲi na, maa diŋyɛŋi kìrigii puni cyêe u na yyerege niŋkin,

⁶ maa u pyi: «Mii sí ɲcyii kìrigii puni ɲùɲufente ná cyi nàfuuŋi kan mu á, ɲaha na ye t'à kan mii á. Shinŋi u à táan mii á ke, ur'á mii sí ti kan.

⁷ Mu aha ɲɛn'a niŋkure sín maa mii pɛe, yire puni sí n-pyi mu wuyo.»

⁸ Ka Yesu si u pyi: «Y'à séme Kile Jwumpe Semɛŋi i: “Ta ma niŋkure sínni ma Kafoonŋi Kile á, maa uru kanni pɛɛt.”»

* 4:4 Duterɛnɔmu 8.3 † 4:8 Duterɛnɔmu 6.13

⁹ Lire kàntugo ka Sitaanniṅi si ṅkàre ná Yesu i Zheruzalemu kànhe e, maa sà dùgo ná u e Kileṅaarebage ṅṅcyage e, maa yi jwo u á: «Ná Kile Jyaṅi sí u ṅye mu, kwòṅ a cwo ṅṅke na,

¹⁰ ṅaha na ye y'à séme Kile Jwumpe Semṅi i:

“Kile sí u mèlekεεbii tun, pi a mu kàanmucaa.

¹¹ Pi sí mu cwòhò ná pi cyeyi i,

bà li si mpyi kafaaga kà ṅkwò mu tòoge kà bânni mε‡.”»

¹² Ka Yesu si u pyi: «Y'à séme Kile Jwumpe Semṅi i “Ma hà raa ma Kafoonṅi Kile ṅwò cwôre mε‡.”»

¹³ ṅye Sitaanniṅi à Yesu sòn a kànha shiṅi puni u kapii pyi ke, maa yîri u taan maa u yaha na tènì labεε sigili.

Yesu kànhe shiinbil'à cyé u na

(Macwo 13.53-58; Marika 6.1-6)

¹⁴ Lire kàntugo ka Yesu si núr'a kàre Galile kùluni i. Kile Munaani fànhe mpyi u e sèl'e. Ka u mεge si fwo ro lire kùluni puni i.

¹⁵ U mpyi na Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á Kile Jwumpe kàlambayi i, ka tire puni si wá na u metanga yiri.

¹⁶ Ka Yesu si ṅkàr'a sà nò Nazareti i. Kuru kànhe na u à lyε. Canṅṅke e, ka u u jyè Kile Jwumpe kàlambage e bà u mpyi maha ntêe na li pyi mε, maa yîr'a yyére si Kile Jwumpe kâla. ¹⁷ Ka pi i Kile tûntunṅi Ezayi sémeṅi kan u á, ka u u ṅwò múgo maa cyage kà kâla:

¹⁸ «Kafoonṅi Kile Munaani ṅye mii ṅuṅ'i.

U à mii cwòṅrò na mii u pa Jwumpe Nintanmpe jwo fòṅṅfeebil'á,

si kàsujyibii ṅjahanṅi kyaa jwo pi á,

si fyinmpii ṅyiigii mùṅṅi kyaa jwo pi á,

mpii pi ṅye cwòṅròmpe e ke, si pire yige pi kyéregfeebii cye e,

¹⁹ tènì i Kafoonṅi Kile sí ṅwò sùpyire na si kacεnne pyi ti na ke, si lire kyaa jwo*.»

²⁰ Lire kàntugo ka Yesu si Kile Jwumpe Semṅi ṅwò tò maa u kan Kile Jwumpe kàlambage kacwòṅròṅ'á, maa ntèen. Ka sùpyire puni si ti ṅyiigii le u e.

²¹ Ka Yesu si yi jwo pi á: «Kile Jwumpe yii à lógo numε ke, pur'à fûṅṅo yii ṅyii na ṅṅjaa.»

²² Pi puni mpyi na u metange yu. Jwumpe u à jwo ke, ka puru si mpyi kakyanhala pi pun'á. Ka pi i wá na yi yu piye shwòhòl'e: «Taha Yusufu jyaṅi bà mε?»

²³ Ka Yesu si pi pyi: «Mii à li cè na yii sí nde tãanlini jwo n-wà mii na “Wempyiṅi, maye cùṅṅo ma yabilinṅi” si mii cêεge na kakyanhala karigii yii à lógo na mii à pyi Kapεεnamu kànhe e ke, na ṅaha na mii ṅye a cyire fiige pyi ṅaha na tukanhe na mà ye?»

²⁴ Maa núr'a jwo pi á: «Sèṅi na mii sí yi jwo yii á, Kile tûntunṅi wà tufiige maha le ṅjire e u tukanhe e mε.

²⁵ ṅka sèṅi na mii sí yi jwo yii á, Kile tûntunṅi Eli tûṅi i, lenkwucyeebii mpyi a ṅyaha Izirayeli kìnì i. Yee taanre ná yṅye baani funṅ'i zànhe ṅye a pa mε, ka katibwòhò si ṅcwo kìnì puni na.

²⁶ ṅka Kile ṅye a Eli tun Izirayeli lenkwucwoṅi wà yyére mε, fo kìnì labεε wu, uru mpyi Sarépita kànhe na, Sidon kùluni i.

²⁷ Mà bàra lire na, Kile tûntunṅi Elize tûṅi i, tògofee ṅṅyahamii na mpyi Izirayeli i, ṅka pi wà ṅye a pa Elize yyére si ticuumpe ta mε, fo kìnì labεε wu, u mεge mpyi Nama, Siri kìnì shin u mpyi u wi.»

²⁸ Mpii puni pi mpyi Kile Jwumpe kàlambage e ke, tènì i pir'à puru jwumpe lógo ke, ka pi lùgigii si yîri sèl'e.

²⁹ Ka pi i yîri, maa Yesu kòr'a yige kànhe e. Pi kànhe mpyi a cyán ṅaṅke kà ṅuṅ'i, ka pi i ṅkàre ná u e ṅaṅke ṅṅcyage e, si u ṅṅṅo ṅcyán ṅaṅke kacyyage e.

³⁰ Ka Yesu si pi paha a fwordo.

Yesu à jínàṅi wà kàr'a yige nàṅi w'e
(Marika 1.21-28)

³¹ Ka Yesu si ṅkàre Galile kùluni kànhe kà na, kuru mεge ṅye Kapereṅamu, maa wá na sùpyire kálali canṅṅke e.

³² Ka u kàlanṅi si sùpyire kàkyanhala, ṅaha na ye u mpyi na pi kálali ná Kile sífente e.

³³ Lire tēni i, jínacyanṅi wà mpyi wani Kile Jwumpe kàlambage e, ka uru si jwo fànha na:

³⁴ «Ei! Nazareti kànhe shinṅi Yesu, ṅaha shi ku ṅye wuu ná mu shwòhòl'e ye? Mu à pa mpa wuu shi bò la? Mii à mu cè, ṅge u à fwordo Kile e ke, uru u ṅye mu!»

³⁵ Ka Yesu si fànha cyán jínàṅi na: «Ma ṅwòge tò! Maa fwordo ṅge nàṅi i!» Ka jínàṅi si nàṅi cyán sùpyire shwòhòl'e, maa fwordo u e. U ṅye a kapii pyi u na mε.

³⁶ Ka lire si sùpyire puni kàkyanhala fo ti na yu tiy'á: «Mpe ṅye jwumò dε! U maha fànha cyáan jínabii na ná u sífente e, pi a sì wá na fwore pifeebil'e.»

³⁷ Ka Yesu mεge si fwordo lire kùluni puni i.

Yesu à Pyeri nafenṅwoṅi cùṅṅ
(Macwo 8.14-17; Marika 1.29-34)

³⁸ Ka Yesu si fwordo Kile Jwumpe kàlambage e, mà kàre Simò pyenge. U à sà Simò nafenṅwoṅi ta u à sínni cifwuro cye e. Ka pi i li cya Yesu á, u pa ṅwò u na.

³⁹ Ka Yesu si file u na, maa fànha cyán cifwure na, ka ti i láha u na. Ka u u ntíl'a yíri na sore pi á.

⁴⁰ Canṅṅnyicwoore na, yama shi maha shi pu mpyi kànhe e ke, ka pi i mpa ná pire puni i Yesu yyére. Ka u u cyeyi taha pi puni ninṅin ninṅinṅi na, maa pi cùṅṅ.

⁴¹ U mpyi na jínacyaanbii níṅyahamii jínahii kàre na yige pi e. Pire jínabii mpyi na yu fànha na: «Kile Jyanṅi u ṅye mu!» ṅka Yesu mpyi maha fànha cyáan pi na, maa jwumpe kwùun pi na, ṅaha na ye pi mpyi a cè na uru u ṅye Kile Níṅcwònròṅi.

Yesu kapani
(Marika 1.35-39)

⁴² ṅye ṅyèg'á pa múgo ke, ka u u fwor'a kàre sige funṅke e. Shinṅyahara mpyi a fwordo na u caa. Pi à pa u cya a ṅya ke, ka pi la si mpyi u u ṅkwòro ná pire e.

⁴³ Ka u u yi jwo pi á: «Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Kile Saanre e ke, mii à yaa mii u puru jwo kànyi sanṅy'á, ṅaha na ye lire mεε na mii à tun.»

⁴⁴ Lire e ka Yesu si wá na ṅaare na màre na Jwumpe Nintanmpe yu Zhude kùluni Kile Jwumpe kàlambayi i.

5

Yesu à fyacumii taanre yyer'a pyi u cyelempyii
(Macwo 4.18-22; Marika 1.16-20)

¹ ṅye canṅka mà Yesu níṅjyerenṅi yaha Zhenεzarēti banṅi ṅwòge na, sùpyire mpyi a yyér'a u kwùulo Kile jwumpe ndòṅṅi kurugo, fo na piye ṅòṅṅi kàmpanṅyi puni na, na u fenre.

² Ka u u mpa wíl'a bakwooyo shuunni ṅya banṅi ṅwòge na. Fyácyaabii mpyi a fwordo yire bakwooyi i na pi cwòobii jyíi.

³ Ka Yesu si sà jyè kuru bakwòoge k'e, Simò woge ku mpyi ku ki, maa yi jwo Simò á: «Bakwòoge lwó banṅi ṅwòge na mà file yyaha yyére dooni.» Simò à lire pyi ke, ka Yesu si ntèen bakwòoge funṅke e, maa Kile jwumpe yu sùpyir'á.

⁴ ṅye tēni i u à pa ṅkwò Kile jwumpe níṅwuṅi na ke, maa jwo Simò á: «Bakwòoge file lwòhe tacugunṅke e, yíi i yíi cwòobii wà, yíi i fyaabii pìi cya.»

⁵ Ka Simò si u pyi: «Cyelentuṅi, wuu à numpilage puni pyi fyácyaaani na, wuu ṅye a yafyin ta mε, ṅka ná mu s'á jwo amuni, mii sí cwòṅṅi wà sahanṅki.»

⁶ ṅye pi à cwòobii wà ke, ka pi i fyaan níṅyahamii cù fo cwòobii na ṅkwùun.

⁷ Nyε pi shèεfeebii pi mpyi bakwɔɔge sanjke e ke, ka pi i pire yyere na pi pa pire tège. Ka pi i bakwooyi shuunniŋi nî fyaabii na, fo bakwooyi mpyi na ŋko raa ntîri lwɔhe jwɔh'i.

⁸ Simɔ Pyeri à lire jya ke, maa ninjure sín Yesu fere e, maa jwo: «Kafoonji, laaga tɔɔn na na, naha na ye mii jye kapimpyinε.»

⁹ Fyaabii pi mpyi a cû ke, Simɔ ná u shèεfeebii mpyi a fyá pi jyahankanni na.

¹⁰ Zebede jyaabii pi mpyi ná Pyeri e, ná pire pi jye Yakuba ná Yuhana ke, pire mpyi a fyá mú. Ka Yesu si Simɔ pyi: «Ma hà vyá mε. Mà lwó numε na, bà mu mpyi na fyaabii caa na jcwôre mε, amuni mu sí raa sùpyire caa t'a bârali mii na.»

¹¹ Nyε ka pi i nûr'a pa banj jwɔge na, maa kântugo wà bakwooyi ná yi funŋɔ yaayi puni na, maa ntaha Yesu fye e.

Yesu à tògofoo cùuŋɔ

(Macwo 8.1-4; Marika 1.40-45)

¹² Mà Yesu yaha lire kùluni kànhe kà na, tògofoonji wà na mpyi wani, tòge mpyi a u tegele ta sèl'e. Tèni i u à Yesu jya ke, ka u u ninjure sín u fere e, maa yyahe cyígile, maa u jáare: «Kafoonji, mu aha jεε, mu sí n-jà mii tòge láha mii na si mii fíinε.»

¹³ Nyε Yesu à yire lógo ke, maa cyεge sánha maa bwɔn u na, maa jwo: «Mii à jεε, tòge ku láha ma na!» Ka tòge si ntíl'a láha u na.

¹⁴ Ka Yesu si u pyi: «Cû ma jwɔge na, ma hà yaaga jwo sùpya á mε. Nka ta sì, maa sà maye cyêe sáragawwunji na u u ma kàanmucya, sárage kyaa Kile tûntunŋiMusa à jwo tògofeebii jcwùŋŋi kyaa na ke, maa kuru wwû. Lire li sí li cyêe pi na na mu à cùuŋɔ*.»

¹⁵ Nyε ka Yesu mεge si li jwɔ cû na fwore sèl'e. Shinjyahara mpyi maha mpa a bínnini u taan, maa u jwumpe nûru, u a sì wá na pi cùuŋi.

¹⁶ Nka Yesu mpyi maha ŋkwɔ a yîri pi taan, maa sà Kile jáare síwage funŋke e.

Yesu à supyimurunɔ cùuŋɔ maa ku kapegigii yàfa ku na

(Macwo 9.1-8; Marika 2.1-12)

¹⁷ Canŋka mà Yesu yaha Kile jwumpe njwunji na, Farizhεεnbii pìi ná Kile Saliyanji cyelentiibii pìi mpyi wani. Pire mpyi a yîri Galile kùluni ná Zhude kùluni kànyi puni ná Zheruzalému kànhe na. Ka Yesu si wá na yampii cùuŋi ná Kafoonji Kile sífente e.

¹⁸ Ka sùpyire tà si yanji wà tug'a pa u yasinninŋke e, uru nàŋi mpyi a mûrunɔ. Pi la mpyi si jyè bage e si u file Yesu na.

¹⁹ Nka sùpyire jyahani kurugo, pi jye a já a tajyige ta ná u e mε; ka pi i dùgo bage kàtanŋke na, maa kuru fûru, maa supyimurunŋke ná ku yasinninŋke le a tîrige kuru wyige e Yesu fere e sùpyire shwɔhɔl'e.

²⁰ Yesu à li jya na mpìi nàmpil'à dá uru na ke, ka u u jwo supyimurunŋk'á: «Nà wà we, mu kapegigil'à yàfa mu na.»

²¹ Kile Saliyanji cyelentiibii ná Farizhεεnbii pi mpyi wani ke, ka pire si wá na ŋkunnii maa jwo: «Naha na ŋge nàŋi jye na Kile mεge kèεge ye? Fo Kile kanni bà mε, wà sì n-jà sùpya kapegigii yàfa u na mε!»

²² Nyε Yesu à pa pi kununŋke nùnŋke cè ke, maa pi pyi: «Naha na tire nte sòŋŋɔre shinji jye yii funjyi i ye?»

²³ Mà jwo “Mu kapegigil'à yàfa mu na” ná “Yîri, maa jáare” yii jyii na, cyire kapyaaagii mú shuunni i ndire jwumɔ p'à táan ye?»

²⁴ Nka yii pi li cè na síŋi na jye Supyanji Jyanji á naha nìnŋke na, u wà kapegii yàfa u na.» Lire e u à jwo supyimurunŋk'á: «Ta nûru na jwɔ na. Yîri maa ma yasinninŋke lwó maa sì pyεŋε.»

²⁵ Lire tènuuni i, ka nàŋi si yîri maa u yasinninŋke lwó a fworo sùpyire jyii na, na Kile kêre, na ŋkèεge pyεŋε.

* **5:14** Tògofoonji ká jcwùuŋɔ, sáragawwunji mpyi maha yaa u u cyeere kàanmucya sèl'e si jçè kampyi u à cùuŋɔ, u u nta a uye cyêe sùpyire na (Levitiki 14.2-32).

26 Ka li i pi puni bilibili. Pi mpyi na Kile kêre, maa ŋko: «Ei! Wuu à kakyanhala karii nya nijjaa de!»

Yesu à lyi ná mepenge shiinbil'e
(Macwo 9.9-13; Marika 2.13-17)

27 Lire kântugo ka Yesu si fwordo ntàani na, maa wíl'a múnalwòore shwofoonji wà nya u à tèn u báaranji tapyige e. U mege mpyi Levi. Ka Yesu si yi jwo u á: «Yîr'a taha na fye e.»

28 Ka Levi si báaranji puni jwò yaha maa ntaha Yesu fye e.

29 Lire kântugo Levi à kataan nimbwoo pyi Yesu mee na u pyenge e. Shinjyahara mpyi na lyi ná pi e sijcyan. Pire shwòhòl'e, múnalwòore shwofeebii mpyi a nyaha.

30 Farizheenbii ná Kile Saliyanji cyelentiibii píl'à lire nya ke, maa Yesu cyelempyiibii yíbe: «Naha na yii nye na lyi marii byii ná múnalwòore shwofeebii ná mepenge shiinbii piiberil'e ye?»

31 Ka Yesu si pi pyi: «Mpii pi à cùŋò ke, wempyiŋi kyaa nye pire na me, mpii pi na yà ke, pire na u kani nye.»

32 Mpii pi nye na piye sòŋŋi na pir'à tí ke, mii nye a pa òŋke na pire tayyerege e me. Nka mpii pi à li cè na pire nye a tí me, pire tayyerege e mii à pa, bà pi si mpyi si pi toronkanni kèenŋe me.»

Jwumpe Nintanmpe fành'à nyaha Yahutuubii làdaabii woge na
(Macwo 9.14-17; Marika 2.18-22)

33 Ka pi i u pyi: «Tèrii nijyahagil'e Yuhana Batizelipyiŋi cyelempyiibii ná Farizheenbii wuubii maha súnŋi leni marii Kile jáare, mu wuubii sí maha lyi marii byii canŋa maha canŋa.»

34 Ka Yesu si pi pyi: «Yii na sòŋŋi na yii sí n-jà fànhà cyán cifòŋŋi poonji ceveebii na, pi i súnŋi le mà cipoonji yaha ná pi e la?»

35 Nka tènì là na ma, cipoonji sí n-pa n-yige pi shwòhòl'e. Lire tènì i pi sí n-ta raa súnŋi leni.»

36 Ka Yesu si tàanlini là jwo pi á na: «Wà nye na v àanvòŋŋò kwùnn'a tég'a v àanŋyega tacwòŋgò jwooli me. Lire ká mpyi, mu maha v àanvòŋŋe kèege, v àanvòŋŋe kwòŋge ná v àanŋyega sí nye na jìn'a yiye lwó me.»

37 Wà mú sí nye na sinmpurugo leni seeye boolyegil'e† me. Lire baare e p'aha mpa ntanha, pu maha pu yalenke jya, maa wu, yalenk'a sè ŋkèege.

38 Sinmpurug'à yaa k'a leni seeyi boofòŋkil'e.

39 Lire ná li wuuni mú i, sùpya nye a sii na sinntanhaga byii maa núr'a yyaha yige sinmpurugo kurugo me. Naha kurugo ye u maha jwo na nintanhage k'à táan.»

6

Nje Yesu à jwo canŋòŋke kyaa na ke
(Macwo 12.1-8; Marika 2.23-28)

1 Nye canŋka, Yesu ná u cyelempyiibii mpyi na ntùuli sùma kooyi y'e. Kuru canŋke na mpyi canŋòŋ. Ka u cyelempyiibii si sùmanchayi yà kwòn a cwuugo pi cyeyi i mà kùn*.

2 Farizheenbii píl'à lire nya ke, maa Yesu pyi: «Naha na yii nye na canŋòŋke kafuunŋkii pyi ye?»

3 Ka u u pi pyi: «Nde saannji Dawuda à pyi ke, yii nye a lire kála mà? Canŋka mà u ná u fyèjwòhòshiinbii katege wuubii yaha,

† 5:37 Seeyi boni na nye boro, Yahutuubii maha ndemu jwooli ná yatòore seeyi i maa lwohe, lire nye me nùjirimpe, lire nye me erèzen sinmpe leni l'e ke. * 6:1 Kile Jwumpe Semenji à li cyèe na wà katege wu ká a ntùuli kerèg'e, na u sí n-jà sùmanji wà kwòn ná cyèe e, si njyí wani kerège e (Duterenomu 23.25). † 6:2 Mà tàanna ná Farizheenbii sòŋŋòŋkanni i, mu aha sùma kwòn ná cyèe e, mu à báara pyi. Lire e pi à Yesu cyelempyiibii cèege na pi à báara pyi canŋòŋke.

4 u à jyè Kile bage e, maa sárage bwúuruŋi wà lwó a kyà, maa wà kan u fyèŋwòhòshiiŋbil'á. Mà li ta sárage wuuubii kanni pi mpyi a yaa pi jà a uru bwúuruŋi kyà.»

5 Ka Yesu si núr'a jwo pi á: «Supyaŋi Jyaŋi ká kyaa maha kyaa jwo mà yyaha tíi ná canŋŋke e ke, li si n-jà n-tòro lire na mε.»

*Yesu à cyèŋkwugofoo cùuŋŋ canŋŋke e
(Macwo 12.9-14; Marika 3.1-6)*

6 Nyε Yahutuubiicanŋŋke kabèr'e, Yesu à jyè Kile Jwumpe kàlambage k'e, maa li jwò cù na Kile jwumpe yu. Nàŋi wà na mpyi sùpyire shwòhòl'e, uru kàniŋe cyεge mpyi a kwû.

7 Ka Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhεenbii si wá na Yesu kàanmucaa kampyi u sí jεε sùpya cùuŋŋ canŋŋke e, si nta tìgire cyán u na.

8 Ka Yesu si pi funzòŋŋore cè, maa yi jwo cyèŋkwugefoŋ'á na u yîr'a yyére sùpyire shwòhòl'e, pi raa u jaa, ka nàŋi si yîr'a yyére.

9 Mà u yaha tayyérege e, ka Yesu si jwo: «Mii sí yii yíbe, mà tàanna ná Kile Saliyaŋi i, kacenni mpyiŋi l'á jwò canŋŋke e laa, kapiini mpyiŋi? Mà sùpya múnaa shwò laa, mà sùpya múnaa wwû?»

10 Yesu à puru jwo ke, maa sùpyire puni wíi wíl'a mâha, maa jwo cyèŋkwugefol'á: «Ma cyεge sànhana.» U à ku sànhana ke, ka ku u jwòcùuŋŋ.

11 Nyε Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhεenbil'à lire jya ke, ka pi lùgigii si yîri. Ka pi i ŋkàr'a sà piye taanna, nde pi sí n-jà n-pyi Yesu na ke, si lire cè.

*Yesu tùntunmpii ke ná shuunniŋi jwòwòŋŋŋi kani
(Macwo 10.1-4; Marika 3.13-19)*

12 Canŋka Yesu à dùg'a kàr'a sà Kile jáare jàŋke kà na. U à numpilage puni pyi Kilejarege na wani.

13 Nyèg'à pa múgo ke, ka u u u cyelempyiibii yyere, maa shiin ke ná shuunni cwòŋŋŋ pi shwòhòl'e, mà pyi u tùntunmii.

14 Pire tùntunmpii ke ná shuunniŋi mεyi yi jje: Simò, ná Yesu à u mεge le Pyeri ke, ná Pyeri sùjεeŋi Andire ná Yakuba ná Yuhana ná Filipi ná Baritelemi

15 ná Macwo ná Tomasi ná Alife jyaŋi Yakuba ná Simò pi maha mpyi Zeloti‡ ke,

16 ná Yakuba jyaŋi Zhudasi ná Zhudasi Isikariyoti ŋge u sí n-pa Yesu le cye e ke.

(Macwo 4.23-25)

17 Nyε ka Yesu si ntíge ná u tùntunmpil'e jàŋke jwòŋ'i, maa mpa yyére tafage k'e. U cyelempyiibii niŋyahamii ná supyiŋyahara mpyi wani. Tire sùpyire mpyi a yîri Zhude kùluni i, Zheruzalemu kàŋhe ná kùluni cyeyi sanjyi puni i, mà bâra Tiri ná Sidon kànyi na, yire kànyi jye suumpe lwòhe jwòge na.

18 Tire sùpyire mpyi a pa si mpa a Yesu jwumpe núru, si ticuumpe ta. Jínabii mpyi mpiimu i ke, pire mpyi na jwòcùuŋŋi mú.

19 Sùpyire puni mpyi na jcaa si bwòŋ Yesu na, jaha na ye shin maha shin n'a mpyi a jà a bwòŋ u na ke, fàŋha mpyi maha fworu u e, maa urufoo cùuŋŋ.

*Jofoo wuu l'à jwò ye?
(Macwo 5.1-12)*

20 Nyε ka Yesu si yyahe yîrig'a le u cyelempyiibil'e, maa jwo

«Yii pi jye fòŋke e ke, yii wuun'à jwò, jaha na ye Kile Saanre jye yii woro.

21 Katege jye yii mpiimu na numε ke, yii wuun'à jwò, jaha na ye yii sí n-pa n-tin.

Yii pi jye na myahigii súu numε ke, yii wuun'à jwò, jaha na ye yii sí n-pa raa jcyàhali.

22 Sùpyir'à yii mpiimu kyaa pèn piy'á, marii yii kòre na láre piye na, marii yii cyere, marii yii mεpεŋge yu na yii à taha Supyaŋi Jyaŋi fye e ke, yii wuun'à jwò.

‡ 6:15 Zeloti: kuru mεge jwòhe ku jye: «kìni kyal'à táan ŋgemu á sèl'e ke».

- 23 Lire ká mpyi yii na tène ndemu i ke, yii pyi funntange e, yii raa yini, naha na ye Kile à sàra nimbwo bégel'a yaha yii mεε na nìnyini na. Cyire karigii shini pi tulyey'à pyi Kile tñntunmpii na mú.
- 24 Nka yii pi nyε ná náfuuni i numε ke, yii wuun'à kèεge, naha na ye yyeñinke e yii nyε ke, kuru sí n-pa n-kwò.
- 25 Yii pi à tìn numε ke, yii wuun'à kèεge, naha na ye katege sí n-pa n-cwo yii na. Yii pi nyε na ncyàhali numε ke, yii wuun'à kèεge, naha na ye yii yyahayi sí n-pa n-tanha, fo yii sí raa myahigii súu.
- 26 Sùpyire puni na yii mpiimu kêre kafinare nùñò taan ke, yii wuun'à kèεge, naha na ye lire pyin'kanni na, pi tulyey'à kafinivinibii kêe, pire mpiimu pi mpyi a piye pyi Kile tñntunmii ke.

*Yii yii zàmpeεnbii kyaa táan yiy'á
(Macwo 5.38-48; 7.12)*

27 Nyε mii lógofebii, mii sí yi jwo yii á: yii yii zàmpeεnbii kyaa táan yiy'á. Mpii pi nyε ná pege e mà yyaha tí ná yii e ke, yii a kacεññii pyi pire na.

28 Mpii pi nyε na jwumpimpe yu mà yyaha tí ná yii e ke, yii a jwó leni pir'á. Mpii pi à yii cümü lemε pi ke, yii a Kile náare pir'á.

29 Wà ha kantawaa bwòn mu mùmpenge k'e, ku sanñke kèεññε urufol'á. Sùpya ká mu vāanntinmbwòhe cyán a shwò mu na, ma vāanntinmbileni yaha u cye e mú.

30 Wà ha mu náare, urufoo kan. Sùpya ká mu yaaga cyán a shwò, ma hà ku fwoo jáara u na mε.

31 Nde yii la nyε sùpyire sannte s'a mpyi yii á ke, yii a lire pyi pi á mú.

32 Yii kyal'à táan mpiimu á ke, yii aha pire kanni kyaa táan yiy'á, tònñi ñgi yii sí n-ta lire e ye? Mεpεngε shiinbii mú nyε na lire pyi mà?

33 Mpii pi nyε na kacεññkii pyi yii na ke, yii aha a cyi pyi pire kann'á, tònñi ñgi yii sí n-ta lire e ye? Mεpεngε shiinbii mú nyε na lire pyi mà?

34 Yii à cè a jwo na yii sí n-jà yaaga náare n-ta mpiimu á ke, yii aha a pire kanni kaan, tònñi ñgi yii sí n-ta lire e ye? Mεpεngε shiinbii mú na lire pyi. Pi à cè a jwo na mpii pi sí n-jà pire yaayi cyage nùrunò pire na ke, pire na pi maha yi fwòhigii leni mú.

35 Nka yii pi ke, yii yii zàmpeεnbii kyaa táan yiy'á, yii raa kacεññkii pyi pi na. Yii aha fwoo le pi na, yii i yii sònñore láha li zàrañi na. Lire ká mpyi, Kile sí sàra nimbwo kan yii á, lire mú li sí li cyéε na yii na nyε Kileni nìnyi wunji pyi, naha na ye u à ñwò kacεññεcεmbaabii ná shinpiibii na.

36 Yii pyi nùñaarafee, bà yii Tunji Kile nyε nùñaarafoo mε.

*Yii àha raa pi sanmpii cèεge mε
(Macwo 7.1-5)*

37 Yii àha raa pi sanmpii cèεge mε, lire ká mpyi Kile mú sì yii cèεge mε. Yii àha raa sùpyire sannte la wwù mε, lire e Kile mú sì yii la wwù mε. Wà ha kyaa pyi yii wà na, urufoo u lire yàfa. Lire ká mpyi, Kile mú sí yii kapegigii yàfa yii na.

38 Yii a sùpyire sannte kaan, lire e Kile mú sí yii kan, yaage e yii à sumare pyi maa pi sanmpii kan ke, Kile sí kuru yaage ñi si ku cúnñò cúnñò si ku fíi si kà bàra ku na fo yaage si ñi raa wuni.»

39 Lire kántugo ka Yesu si tàanlini là jwo pi á na: «Fyinñi wà sí n-jà u fyinñεε kábii cù la? Lire ká mpyi, pi mú shuunniñi puni si n-tíge wyige k'e mà?

40 Cyelempyañi taceñke sì n-jà n-pêe n-tòro u cyelentuñi woge taan mε, ñka cyelempyañi cyεge k'à le a ñwò ke, uru u taceñke maha mpyi u cyelentuñi woge fiige.

41 Naha na mu nyε na nyèsenni naa ma cìmpworonji nyiini i, mà li ta bànañi u nyε mu wuuni i ke, mu nyε na uru naa mà ye?

42 Mà tàanna ná lire e, di mu sí n-jà n-jwo ma cìmpworon'á na u yyéε maa nyèsenni wwù u nyiini i, mà li ta bànañi u nyε mu wuuni i ke, mu nyii nyε uru na mà ye? Mu u

à fyìnme tò wwomɔ na ke, bànnan̄i wwû ma nyiini i fɔlɔ, lire ká mpyi, mu sí raa jaa raa jcwúu nyèsenni tawwuge e ma cìmpworon̄i nyiini i.

*Cige maha j̄cè ku yasere e
(Macwo 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Cige nij̄cenn̄i ke nȳe na yasere nimpere yaa me, cipege mú nȳe na j̄in'a yasere nij̄cenne yaa me.

⁴⁴ Cire puni maha j̄cini ti yasere cye kurugo, lire j̄wɔhɔ ku nȳe: wà s̄i n-jà fizhiye cige yasere kwòn nguro cige na me, wà mú s̄i n-jà erenzen cige yasere kwòn kilege taha na me.

⁴⁵ Ngemu u zò u à j̄wɔ ke, uru maha j̄wuj̄cenn̄i mpe yu. Ngemu u nȳe ná zòm̄pi i ke, uru maha j̄wumpimpe yu. Yii li cè, sùpyan̄i zòm̄bilin' à j̄n̄i ndemu na ke, lire u j̄wɔge maha yu.»

*Yákilifoon̄i ná funj̄ɔ baa shin̄i kani
(Macwo 7.24-27)*

⁴⁶ Ka Yesu si núr'a j̄wo: «Naha kurugo yii maha mii pyi “Kafoon̄i, Kafoon̄i” mà li ta yii sí nȳe na mii j̄wumpe kurigii jaare mà ye?

⁴⁷ Shin maha shin u à pa mii á, maa mii j̄wumpe lógo, maa pu kurigii jaare ke, urufol' à fwo ro yaage nkemu na ke, mii sí kuru cyèe yii na.

⁴⁸ Urufoo na nȳe mu à j̄wo bafaanran̄i u à j̄n̄i ke tũgo fo mà sà nɔ kafaage na, maa u bage nintaani cyán ku na ke. Bag' à faanra a kwò ke, ka zànbwɔhɔ si mpa, ka lwɔhe si wá na fwu na ma na ku kúuli, n̄ka bage nȳe a cwo me, naha na ye ku nintaani' à cyán a j̄wɔ.

⁴⁹ N̄ka shin̄i u nȳe na mii j̄wumpe nuru, maa mpyi u nȳe na pu kurigii jaare me, urufoo na nȳe mu à j̄wo bafaanran̄i u à u bage nintaani cyán j̄n̄tiige na ke. Zành' à pa, ka lwɔhe si wá na fwu na ma na ku kúuli ke, ka bage si ntíl'a pi a wu.»

7

*Yesu à sòrolashiibii yyaha yyére shin̄i wà bilina cùun̄j̄ɔ
(Macwo 8.5-13; Yuhana 4.43-54)*

¹ Yesu à puru j̄wumpe puni j̄wo a kwò sùpyir' á ke, maa nkàre Kapere namu kànhe e.

² Ɔromu sòrolashiibii yyaha yyére shin̄i wà na mpyi wani kuru kànhe e ná biliwe e. Uru bilinan̄i kani mpyi a waha u na. Ka yampime si mpa uru bilinan̄i cù, fo u na nkɔ s'a kuro caa.

³ Nȳe uru j̄n̄j̄ufoon̄i' à Yesu kyaa lógo ke, maa Yahutuubii kacwɔnribii p̄i tun pi sà Yesu jáare u u mpa uru bilinan̄i cùun̄j̄ɔ.

⁴ Pi à nɔ Yesu yyére ke, maa u jáare fànha na, maa j̄wo: «N̄ge j̄n̄j̄ufoon̄i' à yaa ná mpwɔh'e, mu à yaa mu u u pwɔhɔ.

⁵ Naha kurugo ye wuu Yahutuubii kyal' à táan u á sèl'e. Uru mú sí u à wuu Kile Jwumpe kàlambage faanra.»

⁶ Nȳe ka Yesu si j̄ne maa nkàre ná pi e. Tèni i pi à sà byanhara sòrolashiibii yyaha yyére shin̄i pyenge na ke, lir' à sòrolashiibii yyaha yyére shin̄i ta u à u ceveebii p̄i tun pi sà yi j̄wo Yesu á: «Kafoon̄i, ma hà maye kànha mpa mii pyenge e me, naha na ye mii j̄n̄j̄k' à cyére mu u j̄yè mii pyenge e.

⁷ Lire kurugo mii à li kàanmucya mà li ta na mii yabilin̄i nȳe a yaa mii u shà mu fye e me. N̄ka j̄wuj̄kan̄ja nin̄kin j̄wo, kuru sí mii bilinan̄i cùun̄j̄ɔ.

⁸ Mii wi ke, sòrolashiibii p̄i na nȳe mii j̄n̄j̄ɔ na, mii sí nȳe p̄i j̄n̄j̄ɔ na. Mii aha wà pyi “Ta s̄i” u maha nkàre. Mii aha wabere pyi “Ta ma” u maha mpa. Mii aha na bilin̄i pyi “Nde pyi” u maha lire pyi.»

⁹ Nȳe Yesu à puru j̄wumpe lógo sòrolashiibii j̄n̄j̄ufoon̄i ceveebii j̄wɔ na ke, ka uru n̄an̄i kani si u kàkyanhala. Supyikurun̄i ke ku mpyi a taha Yesu fye e ke, ka u u yyaha kèenn̄i' a pi wíi wíi, maa j̄wo: «Mii sí yi j̄wo yii á, mii sàha ntêl' a sùpya j̄ya ná n̄ge dán̄iyan̄i fiige e me, ali Izirayeli shiin̄bii shwɔhɔl'e mii nȳe a u fiige j̄ya me.»

10 Mà jwo tùntunmpii pi núr'a nɔ sòrolashiibii yyaha yyére shinji pyenge e ke, pi à sà uru bilinani ta u à cùnjɔ.

Yesu à nàjjiibili ninjkwuu jè

11 Lire kàntugo ka Yesu ná u cyelempyiibii si yîri na ñkèege Nayimu kànhe e, shinjyahara mpyi a taha pi fye e.

12 Pi à sà byanhara kànhe tajyijwɔge na ke, ka pi i jɔcîri ná kànhe shiinbii pìl'e, pi i ñkèege ná nàjjiibilini là ninjkwul'e fanji i. Lenjkwucwoŋi wà u pyiniŋkinge ku mpyi ku ki. Kànha shiinbii niŋyahamii mpyi a taha lenjkwucwoŋi na, pi i ñkèege uru buŋi tatonke e.

13 Kafoonji Yesu à uru ceenji mɛɛsuwunji nya ke, ka u jùñaare si jyè u e, ka u u u pyi: «Fyâha, ma hà raa mɛɛ sùu mɛ!»

14 U à yire jwo ke, maa file buŋi lwófeebii na, maa bwòn kariyi na, ka pi i yyére. Ka u u jwo buŋ'á: «Nànjjiwe, yîri!»

15 Ka nànjjiŋi si yîr'a tɛɛn, maa li jwɔ cù na yu, ka Yesu si u kan u nuŋ'á.

16 Shin maha shin u mpyi wani ke, ka li i pi puni bilibili, fo pi na Kile pèrè marii ñko: «Kile tùntunŋi nimbwoŋi wà u à uye cyêe wuu na! Kile à pa u shiinbii tège!»

17 Nde Yesu à pyi ke, ka sùpyire si sà a lire yu Zhude kùluni ná li kwùumpe kùligii puni i.

*Yuhana Batizelipyiŋi à tùntunmii tun Yesu á
(Macwo 11.2-19)*

18 Nyɛ karigii Yesu à pyi ke, ka Yuhana cyelempyiibii si ñkàr'a sà cyire puni yyaha jwo u á. Yuhana à yire lógo ke, maa u cyelempyiibii pii shuunni yyér'a

19 tun pi sà Kafoonji Yesu yíbe na: «Y'á jwo na nge u sí n-pa ke, uru u nyɛ mu laa, wabere wuu à yaa wuu a sigili?»

20 Pire cyelempyiibil'á kàr'a sà nɔ Yesu na ke, maa u pyi: «Yuhana Batizelipyiŋi à wuu tun na wuu pa mu yíbe na “Ñgemu kyaa l'á jwo na u sí n-pa ke, mu u nyɛ u wí laa, wuu a wabere sigili?»

21 Lire tɛni mpyi a Yesu ta u u yamii niŋyahamii ná cwòhɔmɔfee niŋyahamii cùnjɔ, maa jínabii kòre na yige pifeebil'e, maa fyinmii niŋyahamii jyii múru.

22 Nyɛ ka Yesu si tùntunmpii pyi: «Yii à ndemu lógo maa ndemu nya ke, yii a sì, yii i sà lire yyaha jwo Yuhana á na: fyinmpii naha na ñaa, tonkɛgyifeebii sí i ñaare, tògofeebii sí i jɔcùnjɔ, jùncunnibii sí i núru, kwùubii sí i jèni, Jwumpe Nintanmpe sí i yu fòŋɔfeebil'á.

23 Nyɛ mii kapyiŋkii ká mpyi cyi nyɛ a ñgemu pyi u à cye láha mii na mɛ, urufoo wuun'á jwɔ.»

24 Yuhana tùntunmpil'á núr'a kàre ke, ka Yesu si wá na Yuhana kyaa yu sùpyir'á, u à pi pyi: «Canŋke yii ná ñkàre síwage e ke, taha nyɛge yii mpyi a kàr'a sà wíi kafɛge sí i ku jyàha la?

25 Naha yii sí mpyi a kàr'a sà wíi yɛ? Vàansinayafoo la? Yii li cè na mpíi pi maha vàansinayi leni, maa pi jyii karigii pyi, maa pi jyii njyŋi lyí ke, pire maha mpyi saanbii bayi i.

26 Nyɛ lire sanni i ke, ñaha tawiige e yii mpyi a kàre yɛ? Kile tùntunŋɔ la? Mii sí yi jwo yii á, u bá à fànha tò Kile tùntunŋɔ na.

27 Naha kurugo yɛ Kile Jwumpe Semɛŋi à jwo ñgemu kyaa na na “Wíi, mii sí na tùntunŋi tun u sà mu kuni yaa mu yyaha na*» ke, uru tùntunŋi u nyɛ Yuhana.

28 Mii sí yi jwo yii á, sùpya sàha ñkwò a si ñgemu u à fànha tò Yuhana na mɛ, lire ná li wuuni mú i, Kile Saanre shiinbii puni nimbilen'á fànha tò Yuhana na.

29 Sùpyire ti mpyi na núru Yuhana jwɔ na, mà bàra múnalwɔore shwofeebii na ke, pire puni mpyi a tɛɛn ná l'e na Kile à tíi, maa jɛɛ ka Yuhana si pi batize.

* 7:27 Malaki 3.1

³⁰ Nka Kile mpyi a ndemu yaa mà yyaha tí ná sùpyire e ke, Farizhɛɛnbii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii nyɛ a nyɛ lire na mɛ, maa nyɛ pi nyɛ a nyɛn'a batize mɛ.

³¹ Ná naha shi i, mii sí nte sùpyire shiŋi tàanna yɛ? Ti ná naha shi k'à fworɔ bɛ?

³² Ti na nyɛ mu à jwo nàŋkopyire, ntemu ti nyɛ na bâhare kàfuge na ke, tà na bâhare maa ŋko ti shɛɛfeebil'á:

“Wuu à tìnmpini wyi yii á, yii nyɛ a nyɛn'a kwôhɔ mɛ.

Wuu à jáhampe myahigii cêe yii á, yii nyɛ a nyɛn'a mɛɛ sú mɛ.”

³³ Yii li cè, Yuhana Batizelipyiŋi à pa ke, u mpyi na nyi tɔɔn wu lyi mɛ, u mú mpyi na sinmɛ byii mɛ, ka yii i jwo na jína u nyɛ u e.

³⁴ Supyaŋi Jyaŋi à pa, maa lyi maa byii, ka yii i jwo na u sònŋɔre nyɛ a taha yaage kabɛɛ na mɛ, fo nyiŋi ná sinmbyaani kanni, maa núr'a pyi mɛpɛngɛ shiinbii cevoɔ mu à jwo múnalwɔɔre shwofeebii.

³⁵ Nka yákilifente Kile maha ŋkaan ke, tire ká mpyi wà á, li maha nyɛ urufoo kapyiŋkil'e.»

Yesu à fwòrobacwoŋi wà kapegigii yàfa u na

³⁶ Nyɛ Farizhɛɛnŋi wà na mpyi wani, uru mɛge na mpyi Simɔ. Canŋka uru nàŋ'à Yesu yyere na u sà lyi ná ur'e, ka u u nyɛ maa ŋkàre, ka pi i sà ŋkwúlo na lyi.

³⁷ Mà pi yaha wani, ceɛŋi wà na mpyi kuru kànhe e, kànhe sùpyire puni mpyi na uru ceɛŋi cyêre kampakii na, u kapegigii kurugo. Uru ceɛŋ'à pa nyɛ na Yesu na nyɛ uru Farizhɛɛnŋi bage e ke, ka u u mpa ná lonŋgaracwol'e†, l'à ní sinmɛ nùguntanga wumɔ na.

³⁸ Maa ntòro Yesu kàntugo yyére mà sà yyére u tooyi taan, maa mɛɛ sú sèe sèl'e, fo nyi lwòh'à wu mà Yesu tooyi níŋe, maa u nùŋjoore tɛg'a yi cwuugo, maa yi púr'a cù, maa puru sinmpe nùguntanga wumpe tɛg'a yi tiri.

³⁹ Nyɛ Farizhɛɛnŋi u mpyi a Yesu yyere ke, ur'à lire nyɛ ke, maa jwo uye funŋ'i: «Kampyi sèɛŋi na ŋge nàŋi na nyɛ Kile tùnntunŋɔ, u mpyi na sí li cè na ceɛŋi shiŋi u nyɛ na bwuun uru na ke, na u nyɛ kapimpyiŋɛ.»

⁴⁰ Ka Yesu si Farizhɛɛnŋi funzɔnŋɔre cè, maa u pyi: «Simɔ, jwumɔ na naha mii u jwo mu á.» Ka Simɔ si u pyi: «Ta yu, cyelentuŋi.»

⁴¹ Ka Yesu si jwo: «Nàŋi wà fwòhii na mpyi shiin shuunni na, u kampwòhii ŋkwuu kanjuro (500.000) na mpyi wà na, u sanŋi wuŋi sí nyɛ kampwòhii beeshuunni ná ke (50.000).

⁴² Ná li síŋi sí nyɛ a pyi pi wà na mà jà a u fwooni tò mɛ, ka uru nàŋi si cyire fwòhigii yàfa pi na. Nyɛ pire shiin shuunniŋi i, uru nàŋi kyaa sí n-táan pi jofol'á mà tòro u sanŋi na yɛ?»

⁴³ Ka Simɔ si u pyi: «Mii na sòŋŋi ŋgemu u fwoo li mpyi a pèe sèl'e ke, nàŋi kyaa sí n-táan ur'á mà tòro u sanŋi na.» Ka Yesu si u pyi: «Mu à sèe jwo.»

⁴⁴ Maa yyaha kɛɛnŋe ceɛŋi yyére maa jwo Simɔ á: «Mu à ŋge ceɛŋi nyɛ la? Mii à pa mu yyére, mu bá nyɛ a lwòhɔ kan mii i na tooyi jyé mɛ. Nka ŋge ceɛŋi wi ke, u à mii tooyi jyé ná u nyilwòhe e, maa yi cwuugo ná u nùŋjoore e.

⁴⁵ Mu nyɛ a mii púr'a cù maa mii shɛɛre mɛ, ŋka ŋge ceɛŋi wi ke, mà lwó u à jyé bage e ke, u à kwòro na mii tooyi shwòɔnre ná u jwòge e.

⁴⁶ Mu nyɛ a mii nùŋke tiri ná sinm'e mɛ, ŋka ŋge ceɛŋi wi ke, u à mii tooyi tiri ná sinmɛ nùguntanga wum'i.

⁴⁷ Lire kurugo mii sí yi jwo mu á, kapegigii u à pyi ke, cyi ná cyi nyahaŋi mú i, cyi pun'à yàfa u na. Lire e u à mii kyaa táan uy'á sèe sèl'e. Kapegii nimpigir'à yàfa ŋgemu na ke, urufoo tàange nyɛ a pèe mɛ.»

⁴⁸ Lire kàntugo ka Yesu si ceɛŋi pyi: «Mu kapegigil'à yàfa mu na.»

† 7:37 Lire cwooni mpyi a yaa ná yaage k'e, kuru mɛge nyɛ: «alibatiri».

⁴⁹ Mpii pi mpyi na lyî sijcyan ná Yesu i ke, ka pire si wá na ŋko piye funŋ'i: «Naha supyifiwe u nyε ŋge nàŋi mà sà nɔ, fo u u sùpyire kapegigii yàfani ti na ye?»

⁵⁰ Ŋka Yesu nyε a puru jwumpe lwó a wíi mε, maa jwo ceen'á: «Mu daniyaŋ'à mu shwɔ, ta si yyeyinjke e.»

8

Cyeebii pi mpyi a taha Yesu ná u cyelempyiibii ŋwɔh'i ke

¹ Lire kántugo ka Yesu si wá na jaare na ntùuli kànbwoyi ná kànpyεεre na, maa Jwumpe Nintanmpe yu mà yyaha tíi ná Kile Saanre e. U cyelempyiibii ke ná shuunniŋi mpyi ná u e.

² Cyeebii u à cùuŋɔ, mà bàra mpiimu jínahii u à kòr'a yige pi e ke, pire pii mú na mpyi ná u e. Wà mege na mpyi Mariyama, pi mpyi maha uru pyi Magidala Mariyama mú (uru ŋge ceen'i i Yesu mpyi a jínabii baashuunniŋi kòr'a yige)

³ ná Cwuzá cwonŋi Zhanε (Cwuzá u mpyi na saanŋi Erɔdi karigii cwɔɔnre) ná Suzani ná cyeebii piiberii niŋyahamii. Pire cyeebii mpyi maha pi cyeyaayi yà kaan Yesu ná u cyelempyiibil'á, pi i piye tère.

Ŋeenugunŋi bàtaage

(Macwo 13.1-23; Marika 4.1-20)

⁴ Nyε canŋka shinŋyahara à pa bínni Yesu taan, tire sùpyire mpyi a yíri kànya niŋyahaya na, ka u u bàtaaga jwo pi á. U à jwo:

⁵ «Ŋeenugunŋi wà u ná fwor'a kàre ŋεεmε tanuguge e. Mà u yaha u u sùmapyaŋi wàa fini fiige, wà à cwo kuni ŋwɔge na, ka kuntorobii si uru tánhana, ka saŋcyεεnre si mpa u jò.

⁶ Ka wà tacwugo si mpa bê ná kafaafoge e, maa fyîn. U nyε a mɔ mε, maa waha, jaaha na ye mbyimε nyε a pyi kuru cyage e mε.

⁷ Ka wà tacwugo si mpa bê ŋgurotaha na, maa fyîn, maa wá na lyεge, ka ŋgure si u cù.

⁸ Ŋka wà tacwug'à pa bê ná niŋke tacenŋke e, maa fyîn, maa lyε, maa se. Sùmácige maha sùmácig'à sùmapyaŋi se mà nɔ ŋkuu (100) na.»

Yesu à kuru bàtaage jwo ke, maa jwo fànha na: «Ŋgemu la ká mpyi si karii yyaha cè ke, urufoo u u niŋyigigii cyán sèl'e.»

⁹ Ka u cyelempyiibii si u yíbe: «Kuru bàtaage ŋwɔhe ku nyε jaaha shi ye?»

¹⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Karigii cyi à yyaha tíi ná Kile Saanre e ná cyi à ŋwɔhɔ ke, yii á cyire ŋcèŋ'à kan, ŋka sùpyire sannt'á bàtaay'i cyi à jwo:

“bà pi si mpyi s'a pu wíi, pi àha raa pu jaaha raa ŋcwúu mε, s'a pu núru, pi àha raa pu yyaha cini mε*.”

¹¹ Kuru bàtaage ŋwɔhɔ ku nyε: sùmashiŋi u nyε Kile jwumpe.

¹² Kuni ŋwɔge na sùmashiŋi tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyε mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, ka Sitaanniŋi si pu wwù pi funŋ'i, bà pi si mpyi pi àha ndá pu na, si shwɔ mε.

¹³ Kafaafoge ŋuŋ'i sùmashiŋi tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyε mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo maa ŋεε pu na ná funntange e, ŋka pu nyε a jà a ndìre le t'e mε. Pi maha mpyi Kile kuni i tère nimbilere e kanna, kawaa ká pi ta, pi maha fworo l'e.

¹⁴ Ŋgure shwɔhɔl'e sùmashiŋi tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyε mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, ŋka mà jwo tère nimbilere li nɔ ke, funmpεεnre karigii ná nàfuunŋi lage ná ŋge diŋyeni múguroŋi karigii maha pu cwɔnɔ, fo pu yasεεre si n-jà nɔ mε.

¹⁵ Niŋke niŋcenŋke na sùmashiŋi tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyε mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo maa ŋεε pu na ná funŋɔ niŋkin i, maa ŋkwôro pu ŋuŋ'i ná ŋwɔmεε niŋkin i ke, tire sùpyire ti maha tiye waha tèrigii puni i, marii Kile jyi wuuni pyi.

* 8:10 Ezayi 6.9

*Kile Jwumpe na nyε fùkina fiige
(Marika 4.21-25)*

¹⁶ Wà nyε na fùkina mîni si u le nyçyígile yaaga jwòh'i mε. Nka u maha mîni maa u dùrugo yaage kà nun'i, bà u si mpyi s'a bèenmpe yige bage jyifeebil'á mε.

¹⁷ Nyε kyaa maha kyaa li nyε numpini i ke, cyire puni sí n-pa n-yige bèenmpe na, kyaa maha kyaa l'à n-wòhò ke, lire là si n-kwôro ncèmbaa mε.

¹⁸ Lire kurugo jwumpe yii nyε na núru mii jwò na ke, yii yákili yaha pu na sèl'e, naha na ye ngemu u à yaaga cè ke, kà sí n-bâra urufoo u tacenke na. Nka ngemu u nyε u nyε a yafyin cè mε, ali u na sônji na ur'à nimbileni ndemu cè ke, lire sí n-shwò u na.»

*Mpii pi nyε Yesu nunj ná Yesu cìnmpyiibii ke
(Macwo 12.46-50; Marika 3.31-35)*

¹⁹ Nyε ka Yesu nunj ná u cìnmpyiibii si mpa u yyére. Nka sùpyire nyahañi kurugo, pi nyε a jà a tabaraga ta u na mε.

²⁰ Ka wà si Yesu pyi: «Mu nunj ná mu cìnmpyiibii naha cyínji na, pi naha na mu kyaa pyi.»

²¹ Ka Yesu si jwo: «Mpii pi nyε na Kile jwumpe núru, marii pu kurigii jaare ke, pire pi nyε mii nunj ná mii cìnmpyiibii.»

*Yesu à kafeebwòhe yyéñe banj nunj'i
(Macwo 8.23-27; Marika 4.35-41)*

²² Canñka Yesu à u cyelempyiibii pyi: «Yii a wá, wuu u banj jyiil'a kèenñe kùmpoge sanñke na.» Ka pi i jyé bakwòoge e na banj jyiili.

²³ Mà pi yaha pi i ñkèege lwòhe nunj'i, ka Yesu si mpa nò, ka kafeebwòhò si wá na fwu na lwòhe lwúu na wàa bakwòoge funñke e. Ku mpyi na ñko si jî lwòhe na, fo na ñko s'a ntîri lwòhe jwòh'i.

²⁴ Ka cyelempyiibii si Yesu jè, maa jwo: «Cyelentuñi, cyelentuñi, wuu sí n-kwù dε!» Ka Yesu si yîri maa fànha cyán kafεege na, maa lwòhe pyi: «Tèen tanuge e!» Ka kafεege si yyére, ka lwòhe si ntèen.

²⁵ Ka u u u cyelempyiibii yíbe maa jwo: «Taha yii bá nyε a dá mii na mε?» Nka cyelempyiibii fyagara wuubii ná pi kakyanhala wuubii pi mpyi, ka pi i wá na piye yíbili: «Jofoo u nyε ñge nàñi fo ka kafεege ná lwòhe si ntèen u wuuni taan ye?»

*Yesu à jínahii ñnyahamii kòr'a yige nàñi w'e
(Macwo 8.28-34; Marika 5.1-20)*

²⁶ Nyε ka Yesu ná u cyelempyiibii si banj jyiil'a sà nò Gadara shiinbii kùluni i, lire kùluni na nyε Galile wuuni yyetiimpe na banj kántugo.

²⁷ Pi nivworobii bakwòoge e, ka kuru kànhe nàñi wà si Yesu jùñjò bê, jínabii mpyi uru nàñi i. Li mpyi a mò, u sàha mpyi na vàanpyi leni mε, u sàha mpyi na shùun kànhe e mε, fo fanñyi i†.

²⁸ Tèni i uru nàñi'à Yesu nya ke, ka u u ñkwúulo, maa jcwò Yesu fere e, maa jwo fànha na: «Yesu, Kilenj ñnyyi wunji Jyanj, naha mu nyε na jcaa mii á ye? Mii na mu jáare, ma hà kawaa pyi na na mà dε!»

²⁹ Nàñi'à yire jwo, naha na ye Yesu mpyi a jínani pyi na u fworo u e. Uru jínani mpyi maha u cyáan tèrii ñnyahagil'e. Sùpyire mpyi maha uru nàñi cwòre maa u cyeyi ná u tooyi pwu ná yòròye, bà u si mpyi si ntèen tanuge e mε, ñka u mpyi maha yire yapwoyi puni kwùun. Lire kántugo jínani mpyi maha si ná u e síwage e.

³⁰ Nyε ka Yesu si nàñi yíbe u mεge na, ka u u jwo: «Mii mεge nyε Shinnyahara.» U à yire jwo naha na ye jínabii pi mpyi u e ke, pire mpyi a nyaha.

³¹ Ka pire jínabii si Yesu jáare na u àha pire kòrò ñkàre kacycyewyicugunñke e mε.

† 8:27 Yahutuubii maha pi fanñyi wwù kafaayi nunj'i. Pi maha ku jwòge yal'a yaa fo maha tateññjò yaa mú.

32 Nyε lir'à caakurumbwəhə ta ku u lyí nanke kà numpenge na wani, ka jínabii si Yesu jáare sèl'e na u pire yaha pire pi sà jyè kuru caakurunke e, ka u u nεε.

33 Nyε ka jínabii si fworò nàni i maa sà jyè caabil'e. Ka kuru caakurunke puni si sùrug'a yíri nanke numpenge na mà cwo cwo banj i mà kwû.

34 Cáanahabil'à lire nya ke, maa fê a kàr'a sà a yi yu kànhe ná sishwənbugure puni i.

35 Ka sùpyire si fwor'a kàre si sà cyire karigii nya. Nàni i jínabii mpyi ke, ka pi i sà u ta u à tɛɛn Yesu fere e ná vāanɲyi i tanuge e, ka pi i fyá.

36 L'à pyi mpiimu nyii na ke, ka pire si nàni cuunɲkanni jwo pi sanmpil'á.

37 Nyε ka Gadara kùluni shiinbii puni si Yesu jáare na u fworò pire kùluni i, nahà na yε pi mpyi a fyá u yyaha na sèl'e. Ka Yesu si jyè bakwəge e s'a nkɛge.

38 Nàni i jínabil'à fworò ke, ka uru si Yesu jáare sèl'e, na uru na nkɛge ná u e. Ka Yesu si u nùrunɲ maa jwo:

39 «Núru, ma a si pyenge, kabwooni Kile à pyi mu á ke, ma a sà lire yyaha jwo ma pyenge shiinbil'á.» Ka nàni si nkàre kànhe funnke e, nde Yesu à pyi u á ke, maa sà a lire yu na ntùuli cyeyi puni i.

*Yesu à ceɛɲi wà cùunɲ, maa Zharusi pworonj buwunji nɛ
(Macwo 9.18-26; Marika 5.21-43)*

40 Nyε tɛni i Yesu à nùr'a banj jyiil'a kɛɛnɲe kùnkε sanɲke na ke, ka shinɲyahara si u nùunɲ bɛ, nahà na yε pi puni mpyi na u sigili.

41 Kile Jwumpe kàlambage kà nùunfoo na mpyi wani, uru mεge mpyi Zharusi, ka uru nàni si mpa ninɲkure sín Yesu fere e maa u jáare fànha na na u shà uru pyenge e,

42 nahà na yε pworonj ninɲkinɲi u mpyi u á, ná u mpyi a yyee kε ná shuunni kwò ke, uru mpyi na yà, fo u mpyi na nkɔ raa nkɛwû.

Nyε Yesu ninɲkareɲi Zharusi pyenge e, sùpyire mpyi a u kwûulo kàmpanɲyi puni na, fo na u fɛnre piye shwəhəl'e.

43 Ceɛɲi wà na mpyi tire sùpyire shwəhəl'e, lùwulinɲkwombaayi mpyi u na yyee kε ná shuunni funn'i. Wempiiibii mpyi a kwò u cyeyaare puni na, nkà wà nyε a já a u cùunɲ mε.

44 Nyε ka u u mpa Yesu kàntugo yyére maa bwòn u vāanɲyi zhwəɔre na, ka yampe si ntíl'a kwò.

45 Ka Yesu si sùpyire yíbe: «Jofoo u à bwòn mii na yε?» Ka sùpyire puni si wá na nkɔ: «Mii bà mε.» Ka Pyeri si jwo: «Cyelentunji, mu nyii nyε sùpyire na t'à mu fɛnre kàmpanɲyi puni na mà?»

46 Ka Yesu si jwo: «Wà kən'à bwòn mii na, nahà na yε mii à li kàanmucya mà li nya na fànhe kà a fworò mii i.»

47 Nyε ceɛɲ'a li nya na nde ur'à pyi ke, na Yesu à li cè ke, ka u u fyá fo na ncyɛɛnni, maa mpa ninɲkure sín Yesu fere e, nde l'à u pyi u à bwòn Yesu na ke, ná pyinɲkanni na u à uye nya u à cùunɲ tɛnuuni mujye e ke, u à yire yyaha jwo Yesu á sùpyire puni nyii na.

48 Ka Yesu si u pyi: «Na pworò, mu dáníyan'à mu cùunɲ. Kile u yyenɲke kan ma á.»

49 Mà Yesu yaha puru jwumpe na, tùnntunɲ'à yíri nùunfooɲi Zharusi pyenge e mà pa yi jwo Zharusi á: «Kile wuuni na wá à nɔ mu pworonj na. Ma hà nùru cyelentunji yaha u uye kànha u a ma mε.»

50 Yesu à yire lógo ke, maa jwo Zharusi á: «Ma hà raa fyáge mε, dá mii na kanna, mu pworonj sí n-yíri.»

51 Nyε pi à sà nɔ Zharusi pyenge nɲwəge na ke, Yesu nyε a nεε sùpyanji wabere u jyè ná ur'e mε, fo Pyeri ná Yuhana ná Yakuba ná pyànji tunji ná pyànji nunji.

52 Sùpyire puni ti mpyi pyenge e ke, pire puni mpyi na myahigii súu marii nkɛwúuli pyànji nkɛwunji na. Ka Yesu si pi pyi: «Yii àha raa mεε súu mε, pyànji nyε a kwû mε, u na nkɛwúuni!»

53 Ka pi i wá na ncyáhali u na, nahà na yε pi à li cè na pyàn'à kwû.

54 Nyε ka Yesu si pyànji buwunji cù u cyege na, maa jwo fànha na: «Pyà, yíri!»

⁵⁵ U à yire jwo ke, ka pyàñi múnaani si núr'a jyè u e, lire tènuuni mujye e, ka u u yîri, ka Yesu si pi pyi pi njyi kan u á.

⁵⁶ Ka lire kani si pyàñi sifeebii bilibili. Ka Yesu si yi jwo pi á na pi àha nde kani jwo sùpyañi wà tufiig'á mε.

9

*Yesu à u cyelempyiibii tun pi sà a Jwumpe Nintanmpe yu
(Macwo 10.5-15; Marika 6.7-13)*

¹ Lire kántugo ka Yesu si u cyelempyiibii ke ná shuunniñi pyi pi à bínni u taan, maa síñi ná fànhe kan pi á, bà pi si mpyi s'a jínabii puni kòre s'a yige pifeebil'e, s'a yampii cùuñi mε.

² Lire nwòhò na, u à pi tun pi sà a Kile Saanre kyaa yu sùpyir'á, pi raa yampii cùuñi.

³ U à pi pyi: «Yii àha ñkwò yaaga lwó yiye cye e lire kùsheeni na mε, mu à jwo kàbii, lire nyε mε boro ná bwúuru ná wyéré. Yii wà hà ñkwò vāanntinn̄ke kabere lwó mbâra u yacige woge na mε.

⁴ Yii aha ñkàre kànha maha kànha na, ka wà si nyε yii sunmbage na, yii tèn wani fo mà sà yaa ná yii tèekani i.

⁵ Nka kànhe ñkemu shiin kampyi pi nyε a nyε yii i yii sunmbage tírige pire yyére mε, yii nivworobii kuru kànhe e, yii yii tooyi bambañi kwòro kwòr'a wu wani, lir'à kajwuu kwò kuru kànhe shiin na.»

⁶ Nyε ka pi i yîr'a kâr'a sà a Jwumpe Nintanmpe yu na mâre kànyi puni i, maa yampii cùuñi.

*Saann̄i Eròdi na uye yíbili na Yesu nyε jofoo yε
(Macwo 14.1-12; Marika 6.14-29)*

⁷ Nyε Yuhana bonkwooni kántugo, saann̄i Eròdi à pa Yesu kapyiinkii lógo, ka li i u yákiñi wùrugo sèl'e, ñaha na yε pii mpyi na ñko na Yuhana Batizelipyiñi u à ñè a fworò kwùñi i.

⁸ Pii sí i ñko na Kile túnntunñi Eli u à núr'a pa, pii mú sí i ñko na tèecyiini Kile túnntunñi wà u à ñè a fworò kwùñi i.

⁹ Ka Eròdi si jwo: «Mii à pi pyi pi à Yuhana ñùñke kwòñ, jofoo shenre mii saha sí nyε na nùru amε yε?» Ka u u wá na Yesu caa si u ñya.

*Yesu à shiin kampwòhii kan̄kuro nwò cya
(Macwo 14.13-21; Marika 6.30-44; Yuhana 6.1-14)*

¹⁰ Nyε Yesu túnntunmpil'à núr'a pa ke, maa pi kapyiinkii puni jwo u á, ka u u yîri ná pi e sùpyire sannte taan mà kàre pi mege cyage e Betisayida kànhe kàmpanñke na.

¹¹ Sùpyir'à pa pi saha cè ke, maa ñkàre wani pi fye e. Ka u u pi cùmu leme nwò, maa Kile Saanre kyaa jwo pi á. Mpii pi mpyi na yà pi e ke, maa pire cùuñi.

¹² Tèni i canñk'à pa a ntîri ke, ka Yesu cyelempyiibii ke ná shuunniñi si file u na maa yi jwo u á na u sùpyire cye yaha, bà pi si mpyi si sà njyi ná tashwònyò cya kànyi ná sishwòñbugure e mε, ñaha na yε sige funñke e pire nyε.

¹³ Ka Yesu si pi pyi: «Yii yabilimp̄ii pi pi kan pi lyî.» Ka pi i u pyi: «Bwúuru ñùnyò kan̄kuro ná fyapya shuunni cyi naha wuu á kanna, fo l'aha nta wuu yabilimp̄ii sí n-sà njyi cya mpa ñkan nte supyiñyahare pun'á.»

¹⁴ Tire sùpyire e, nambaabii kanni mpyi a shiin kampwòhii kan̄kuro (5.000) kwò, ka Yesu si u cyelempyiibii pyi pi à sùpyire tñε tñε kuruyo kuruyo, yire kuruyi ñiñkin ñiñkinñi puni mpyi a shiin beeshuunni ná ke ke kwò.

¹⁵ Nyε ka pi i sùpyire puni tñε tñε, bà Yesu mpyi a yi jwo mε.

¹⁶ Ka Yesu si yire bwúuru ñùnyò kan̄kuruyi ná cyire fyapyaagii shuunniñi lwó, maa yyahe yîrige ñiñyiñi i, maa fwù kan Kile á yi kyaa na, maa yi kwòñ kwòñ a kan u cyelempyiibil'á, pi kan sùpyir'á.

17 Sùpyire puni ti mpyi wani ke, tire pun'à lyí a tìn. Ka pi i shàhii ke ná shuunni jí njyìpaanyi na.

*Pyeri à jwo na Kile Nijcwənrəŋi u nyε Yesu
(Macwo 16.13-21; Marika 8.27-31)*

18 Nyε lire kàntugo, mà Yesu ná u cyelempyiibii yaha, u à yíri pi taan, maa sà Kile jáare. U à kwò ke, maa núr'a pa, maa pi yíbe: «Sùpyire na mii sônŋi jofoo yε?»

19 Ka pi i u pyi: «Pìi wá na ŋko na Yuhana Batizelipyiŋi u nyε mu, pìi sí i ŋko na Kile túnntunŋiEli u nyε mu, pìi mú sí i ŋko na Kile túnntunmpii pi à tòro ke, na uru wà u à jè a fworò kwùŋi i.»

20 Ka Yesu si pi pyi: «Yii de? Jofoo yii nyε na mii sônŋi yε?» Ka Pyeri si u pyi: «Kile Nijcwənrəŋi u nyε mu.»

21 Ka Yesu si yi jwo a waha pi á na pi àha ŋkwò yire jwo sùpya á mε.

22 Maa núr'a jwo: «L'à pyi fànha kyaa Supyaŋi Jyaŋi u kyaala sèl'e. Yahutuubii kacwənrìbii ná Kile sáragawwuubii jùŋufeebii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii sí n-cyé u na, si u bò. Nka u kwùŋi canmpyitanrewuuni, u sí jè.»

*Pyiŋkanni na wuu à yaa wuu taha Supyaŋi Jyaŋi Yesu fye e ke
(Macwo 16.24-28; Marika 8.34--9.1)*

23 Lire kàntugo ka Yesu si yi jwo u lógofeebii pun'á: «Ŋgemu la ká mpyi si ntaha mii fye e ke, urufol'à yaa u cyé u yabiliŋi nyii karigii na, u u ntéen kyaage taan u u ntaha mii fye e canŋa maha canŋa, pi méε ká mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na.

24 Naha na yε ŋgemu la ká mpyi si u niŋjaanŋi yaa jwò ke, urufoo sì nùmpañŋa ta mε, ŋka ŋgemu ká kàntugo wà u niŋjaan'á mii kurugo ke, urufoo sí nùmpañŋa ta.

25 Naha li sí jwò sùpyan'á mà ma nyii yaayi puni ta ŋge diŋyeyi i niŋjaa, mu nùmpañŋe ke si sà ŋkèεge yε?

26 Lire kurugo ŋgemu u na jcyíge Supyaŋi Jyaŋi ná u jwumpe na ke, u aha bú mpa ná u sìnampe ná u Tunŋi wumpe ná Kile mèlekeεbii wumpe e canŋke ŋkemu i ke, u sí n-cyé urufoo na.

27 Sèenŋi na mii sí yi jwo yii á, pìi na nyε yii e, pi sì n-kwù ná pi nyε a Kile Saanre jya mà yε!»

*Yesu yyahe pyiŋkann'à kèenŋe
(Macwo 17.1-8; Marika 9.2-8)*

28 Nyε canmpyaa baataanre fiig'à tòro puru jwumpe jwuŋkwooni kàntugo ke, ka Yesu si ŋkàre ná Pyeri ná Yuhana ná Yakuba e ñanŋe kà na, si sà Kile jáare.

29 Mà Yesu yaha Kileŋarege na, u yyahe pyiŋkann'à kèenŋe, ka u vāanŋyi si fíniŋe weewe fo na jí.

30 Lire tèenuuni i, ka nàmbaa shuunni si mpa jwo ná u e. Pire pi mpyi tèecyiini Kile túnntunmpiiMusa ná Eli.

31 Pi mpyi a pa ná sìnampe e. Pyiŋkanni na Yesu mpyi na sí n-kàre n-sà u báaraŋi fùŋŋo si ŋkwù Zheruzalēmu kànhe e ke, maa lire jwo u á.

32 Lire tèni mpyi a ŋəmppe ta Pyeri ná u shèrefeebii na sèl'e. Nəəmp'à pa láha pi na ke, ka pi i pire nàmbaabii shuunniŋi niŋjyerebii jya ná Yesu i u sìnampe e.

33 Tèni i pire nàmbaabii mpyi na yíri Yesu taan ke, ka Pyeri si jwo u á: «Wuu cyelentuŋi, wuu à pa naha ke, lir'à jwò sèl'e. Wuu vùnyə taanre kwòro, niŋkin sí n-pyi mu wogo, niŋkin sí n-pyi Musa wogo, niŋkin sí n-pyi Eli wogo.» Pyeri mpyi a puru jwumpe jwo uye jùŋo kurugo.

34 Mà Pyeri yaha puru jwumpe na, ka ñahaŋa si mpa pi tò. Mà ñahaŋke yaha ku u pi tùni, ka pi i fyá.

35 Ka mejwuu si fworò kuru ñahaŋke e na: «Mii Jyaŋi u nyε ŋge, mii à u cwənrə. Yii a nùru u jwò na.»

³⁶ Lire meɲwuuni fworonkwooni kàntugo, Yesu baare e, cyelempyiibii saha nyɛ a wà nya mɛ. Nde pi à nya ke, ka pi i lire yaha piye funɲ'i, pi nyɛ a yaaga jwo wà á lire tɛni i mɛ.

*Yesu à pyàɲi wà jína kàr'a yige u e
(Macwo 17.14-18; Marika 9.14-27)*

³⁷ Kuru canɲa nùmpaɲa, Yesu ná u cyelempyiibii nintigibii ɲaɲke na, ka supyiku-rumbwəhə sí sà u ɲùɲə bɛ.

³⁸ Tire sùpyire shwəhəl'e, ka nàɲi wà si jwo fàɲha na: «Cyelentuɲi, mii na mu ɲáare, maa na jyaɲi kàanmucya. Uru niɲkinɲi u nyɛ mii á.

³⁹ Jínaɲi wà u nyɛ u e, u aha yíri u kurugo, u maha ɲkwúuli, jínaɲi maha u cúnɲə cúnɲə fàɲha na, u ɲwəge maha bàafwəhe yige, u maha u kàɲha sèl'e, maa nta a fworu u e.

⁴⁰ Mii à mu cyelempyiibii ɲáare pi jínaɲi kàr'a yige u e, ɲka pi nyɛ a jà mɛ.»

⁴¹ Ka Yesu si jwumpe lwó maa jwo: «Ei! Yii dánabaa sùpyiibii nimpibii, fo ɲaha tère e mii sí n-kwôro ná yii e ye? Mii sí yii kapyiɲkii kwú naye e sà nɔ fo ɲaha tère na ye? Ta ma ná ma jyaɲi i naha.»

⁴² Nyɛ mà pi yaha pi i filili ná pyàɲi i Yesu na, ka jínaɲi si pyàɲi cúnɲə cúnɲə fàɲha na maa u cyán ɲɲɲke na. Nyɛ ka Yesu si fàɲha cyán jínaɲi na, maa u pyi u à fworu pyàɲi i, maa u kan u tuɲ'á.

⁴³ Sùpyire ti mpyi wani ke, Kile sífente mpyi a pire puni kàkyaɲhala.

*Yesu à jwo u kwùɲi kyaa na sahaɲki
(Macwo 17.22-23; Marika 9.30-32)*

Karigii Yesu mpyi a pyi ke, cyire mpyi a sùpyire puni kàkyaɲhala. Mà pi yaha pur'e, ka u u yi jwo u cyelempyiibil'á:

⁴⁴ «Yii mpe jwumpe lóg'a tàra, li saha sì mɔ mɛ, pi sí Supyaɲi Jyaɲi le cye e, pi i pi ɲyii wuuni pyi u na.»

⁴⁵ ɲka cyelempyiibii nyɛ a mpyi a puru jwumpe yyaha cè mɛ, ɲaha na ye pu ɲwəhe mpyi a ɲwəhə pi na, pi mú sí mpyi na fyáge si u yíbe pu ɲwəhe na.

*Sùpyaɲi u nyɛ ɲùɲufoo Kile yyére ke
(Macwo 18.1-5; Marika 9.33-37)*

⁴⁶ Nyɛ ka nàkaana si mpa yíri cyelempyiibii ná piye shwəhəl'e, tire ɲɲɲke ku mpyi na pire puni i jofoo u nyɛ ɲùɲufooɲi ye.

⁴⁷ Yesu à pa tire nàkaante ɲɲɲke cè ke, maa pyàɲi wà lwó a yaha uye taan,

⁴⁸ maa jwo cyelempyiibil'á: «Shin maha shin u à ɲge pyàɲi cùmu leme ɲwə mii kurugo ke, urufoo mú à mii cùmu leme ɲwə. ɲgemu ká mii cùmu leme ɲwə ke, urufoo mú à mii tunvoonɲi cùmu leme ɲwə. Nyɛ ɲgemu u à uye pyi yii puni kàntugo yyére wuɲi ke, uru u nyɛ yii puni ɲùɲufooɲi.»

*ɲgemu ká mpyi u nyɛ wuu zàmpɛn mɛ, uru na nyɛ ná wuu e
(Marika 9.38-40)*

⁴⁹ Nyɛ ka Yuhana si jwo Yesu á: «Cyelentuɲi, wuu à nàɲi wà nya u u jínaɲi kòre na yige sùpyire e ná mu mege e, ka wuu u u sige li na, ɲaha na ye wuu wà bà mɛ.»

⁵⁰ Ka Yesu si u pyi: «Yii àha u sige li na mɛ, ɲaha na ye ɲgemu u nyɛ u nyɛ wuu zàmpɛn mɛ, urufoo na nyɛ ná wuu e.»

⁵¹ Nyɛ tɛni i Yesu tèefworon'à pa byanhara ɲge diɲyɛɲi i, s'a ɲkèege ɲɲyɲi na ke, ka u u sàa li lwó uye funɲ'i si ɲkàre Zheruzalɛmu kàɲhe e,

⁵² maa tūnntunmii tūgo uye yyaha na, ka pire si ɲkàr'a sà nɔ Samari kàɲhe kà na, maa sunbage tatirige cya Yesu mɛɛ na kuru kàɲhe shiinbil'á.

⁵³ ɲka kuru kàɲhe shiinbii nyɛ a ɲɛɛ mɛ, ɲaha na ye Zheruzalɛmu i u mpyi na ɲkèege.

⁵⁴ Tèni i u cyelempyiibii pìi shuunni Yakuba ná Yuhana à pa yire lógo ke, maa jwo: «Kafoonji, mu sí wuu yaha wuu nage yige nìnyinji na wuu tírige pí ñun'i wuu u pi shi bò mà?»

⁵⁵ Ka Yesu si yyaha kēenn'a le pi e maa pi faha sèl'e*.

⁵⁶ Lire kàntugo ka pi i ntòr'a kàre kànhe kabere na.

*Mpii la ku ñye si ntaha Yesu fye e ke
(Macwo 8.19-22)*

⁵⁷ Mà pi ñinkaribii yaha, ka nàñi wà si Yesu pyi: «Kafoonji, mii sí n-taha mu fye e ma tasheyi puni i.»

⁵⁸ Ka u u u pyi: «Wyigii na ñye sigepwuunbil'á, shèere mú sí ñye sañcyεnr'á. Nka tashwóngo ñye Supyañi Jyañi á me.»

⁵⁹ Maa wabere pyi: «Taha na fye e.» Ka uru si jwo: «Kafoonji, yyére, mii aha na tunji tò, mii sí n-ta n-pa n-taha mu fye e.»

⁶⁰ Ka Yesu si u pyi: «Kwùubii yaha pi a piye tùni, nka mu wi ke, ta sì maa sà a Kile Saanre kyaa yu.»

⁶¹ Ka wabere si jwo: «Kafoonji, mii la ñye si ntaha mu fye e, nka na yaha si sà yi jwo na pyenge shiinbil'á fòlo.»

⁶² Ka Yesu si u pyi: «Shin maha shin u à nùtuuge cù nùfaañi na, maa wí kàntugo ke, urufoo ñye a yaa ná Kile Saanre e me.»

10

Yesu à túnntunmii beetaanre ná ke ná shuunni tun pi sà a Jwumpe Nintanmpe yu

¹ Lire kàntugo Kafoonji Yesu à núr'a shiin beetaanre ná ke ná shuunni cwóonro u fyèñwòhóshiinbil'e, mà tun shiin shuunni shuunni uye yyaha na, kànyi puni ná cyeyi puni i u mpyi a yaa u tòro ke.

² Maa yi jwo pi á: «Sùmakwòg'à pèe, nka sùmakwóonbil'à cyére. Lire e ke yii keerege foo ñáare, u u pìi bàra sùmakwóonbii na.

³ Mii à yii tun, yii a sì. Yii sí n-pyi sùpyire shwòhòl'e, mu à jwo mpàa pi ñye sige yaaya shwòhòl'e.

⁴ Yii àha wyére lwó nde yiye ñun'i me, yii àha boro lwó me, yii àha tanhañyi yabere lwó mbàra yii tooyi wuyi na me. Mà yii ñinkaribii yaha, yii àha raa yyérelì kuni na s'a fwù pyi me.

⁵ Yii aha jyè pyenge maha pyeng'e ke, yii jwumpe ñinçyíimpe pu pyi “Kile u yyeyinje kan yii á.”

⁶ Ñye sùpya ká nta kuru pyenge e, ñgemu u ñye na ñcáa yyeyinje na ke, urufoo sí kuru yyeyinje dùbábii ta. Nka l'aha nta uru sùpya ñye kuru pyenge e me, pire dùbábii sí n-kwóro yii á.

⁷ Pyenge ñkemu ká ñee yii sunmbage na ke, yii tèn wani. Pi aha yalyire ná yabyere ntemu kan yii á ke, yii raa tire lyí, ñaha na ye bárapyini sàrañ'à yaa u kan u á. Yii àha raa sunmbage kēennji raa màre me.

⁸ Yii aha ñkàre kànha maha kànha na, ka pi i ñee yii na, maa yalyire ntemu kan yii á ke, yii i tire lyí.

⁹ Yii i kuru kànhe yampii cùuñó, yii i yi jwo kànhe shiinbil'á na Kile Saanre à byanhara pi na.

¹⁰ Nka yii aha ñkàre kànha maha kànha na, ka pi i yii sunmbage cyé ke, yii jyè kuru kànhe pyenkuunji i, yii i yi jwo pi á

* **9:55** Sémebii pii maha jwo: «Ka Yesu si yyaha kēenn'a le pi e maa pi faha sèl'e. Sòññopeere ti ñye yii e amè ke, yii ñye a ti shi cè me. Supyañi Jyañi ñye a pa si sùpyire shi bò me, nka u à pa si pi múnahigii shwò.

11 “Ali yii kànhe bambanji u à ta wuu tooyi na ke, wuu sí uru kwòro kwòro n-yaha yii na* . Nka lire ná li wuuni mú i, yii li cè na Kile Saanre à byanhara yii na.”

12 Mii sí yi jwo yii á, diḡyεḡi canḡkwəge, nde li sí kuru kànhe shiinbii ta ke, lire sí n-waha mà tòro nde li sí n-pyi Sədəmu kànhe shiinbii na ke.»

*Yesu à kànyi yà faha
(Macwo 11.20-24)*

13 Ka Yesu si núr'a jwo: «Yii Korazεn kànhe shiinbii, yii wuun'à kèεge! Yii Betisayida kànhe shiinbii, yii wuun'à kèεge! Naha na ye kakyanhala karigii cyi à pyi wani yii yyére ke, kampyi Tiri kànhe ná Sidən kànhe e cyire mpyi a pyi, numε mpyi na sí pi ta pi à pi toronkanni kēεḡε maa láha kapegigii na fo tèeməni i, maa cafubərigii le mà pyi pi vāanḡyi, maa cwəənre wu piye na†.

14 Lire l'à li ta, canḡke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiḡkil'e ke, nde li sí yii ta ke, lire sí n-waha mà tòro Tiri ná Sidən kànyi‡ wuuni na.

15 Yii Kaperεnamu kànhe shiinbii pi ke, yii na sənḡi na yii sí n-kàre Kile yyére nḡyḡi na bε? Lire mpyi ḡyε mε, yii sí n-si n-tḡrige fo ḡḡke ḡwəhə shiinbii cyage e.»

16 Lire kàntugo ka Yesu si núr'a jwo u tūntunmpil'á: «ḡgemu ká ḡεn'a lógo yii ḡwə na ke, l'à pyi mu à jwo mii ḡwə na urufol'à lógo. ḡgemu ká yii cyé ke, l'à pyi mu à jwo mii urufol'à cyé mú. ḡgemu sí u à mii cyé ke, l'à pyi mu à jwo mii tunvoonji urufol'à cyé mú.»

17 Nyε ka pire tūntunmpii beetaanre ná ke ná shuunḡi si ḡkàre mà sà tère pyi, ka pi funntanga wuubii si núr'a pa, maa jwo: «Kafoonji, mu mεge cye kurugo, ali jínabil'à kúu wuu á.»

18 Ka Yesu si pi pyi: «Mii à Sitaannḡi ḡya, u à yḡri nḡyḡi na ḡyaa niḡkin, kileḡini fiige, mà pa ḡcwo ḡḡke na.

19 Nyε mii à li sḡi kan yii á, yii a ḡaare wwòobii ná nḡḡyahigii ḡuḡ'i, yii i wuu zàmpεḡḡi fànhe fwòḡḡ yiye tooy'e, yafyḡn si n-jà kapii pyi yii na mε.

20 Lire ná li wuuni mú i, yii àha funḡyi táan na jínabil'à kúu yii á mε, ḡka yii pyi funntange e, ḡaha kurugo ye yii mεy'à séme Ariḡinḡi i.»

*Sùpya ḡyε a Kile cè Jyafoonji Yesu baare e mε
(Macwo 11.25-27; 13.16-17)*

21 Lire tèenuuni i, ka Kile Munaani si Yesu funḡke pyi k'à táan sèl'e, ka u u Kile kēe maa jwo: «Tufoonji Kile, nḡyḡi ná ḡḡke Kafoonji, mii fwù ḡyε mu na, ḡaha na ye kani mu à ḡwəhə yákilifeebii ná kaceempii na ke, mu à lire cyéε nḡḡkopyire na. Sèe wi, Tufoonji, mu à lire pyi mà tàanna ná ma ḡyii wuuni i.»

22 Lire kàntugo ka u u jwo sùpyir'á: «Mii Tuḡi à karigii puni le mii cye e. Sùpya ḡyε a Jyafoonji cè Tufoonji baare e mε. Sùpya mú ḡyε a Tufoonji cè Jyafoonji baare e mε, fo Jyafoonji la ká mpyi si u cyéε ḡgemu na ke.»

23 Lire kàntugo ka Yesu si yyaha kēεḡε u cyelemḡyibii kann'á maa yi jwo pi á: «Karigii yii na ḡaa ke, mḡi pi na cyire ḡaa ke, pire wuun'à ḡwə.

24 Mii sí yi jwo yii á, nde yii à ḡya maa ndemu lógo ke, Kile tūntunmii nḡḡyahamii ná saanlii nḡḡyahamii la mpyi si lire ḡya, si li lógo. Nka pi ḡyε a jà a li ḡya maa li lógo mε.»

Bàtaage Yesu à jwo mà yyaha tí ná Samari shinḡi niḡcεḡi i ke

25 Canḡka Kile Saliyanji cyelentunji wà à yḡr'a yyére si Yesu pεre ḡcú maa jwo: «Wuu cyelentunji, ḡaha mii à yaa mii u pyi si shḡi niḡkwombaanji ta ye?»

26 Ka Yesu si u pyi: «Nde l'à séme Kile Saliyanji Semεḡi i ke, ḡaha mu à cè lire e ye?»

* 10:11 Mà ma tooyi bambanji kwòro kwòr'a yaha kànha na»: lire ḡwəhe ku ḡyε, wuu nàzhan à fwooro yii karigil'e, yii ḡḡḡ tuguro ti. † 10:13 Nde mpyi kyaa ndemu l'à li cyéε na pi a piye cēεge pi kapegigii na ke. ‡ 10:14 Tiri ná Sidən na mpyi kànbwoyo shuunni ḡjemu y'à cè ná kapegigii mḡyḡi i ke (Ezayi 23.1-18; Ezekiyeli 26; Zhouweli 3.4-8; Aməsi 1.9-10).

²⁷ Ka u u Yesu pyi: «Y'à séme Saliyani Semeni i na “Ma Kafooni Kile kyaa táan may'á ná ma zòmbilini puni ná ma múnaani puni ná ma fànhe puni ná ma sònḡore puni i. Mà bâra lire na, ma supyiḡeeḡi kyaa táan may'á bà mu kyal'à táan may'á meṢ.”»

²⁸ Ka Yesu si u pyi: «Mu ḡwəshwəər'à ḡwə. Mu aha jà na lire pyi, mu sí shìḡi niḡkwombaani ta.»

²⁹ Nka nàḡi la mpyi si tanga kan uy'á maa jwo: «Jofoo u ḡye mii supyiḡeeḡi ye?»

³⁰ Ka Yesu si u ḡwə shwə ná bàtaag'e na:

«Nàḡi wà u ná yîri Zheruzalemu kànhe e na ḡkèege Zheriko kànhe e. Mà u yaha kuni na, ka kakuumpyiibii pìi si ḡcwo u na, maa u cyeyaayi puni cyán a shwə u na, maa u bwòn fo mà u bânḡa a yaha kwùubii ná ḡyii wuubii shwəhə'e, maa yîri u taan.

³¹ Lir'à bê ná Kile sàragawuḡi w'e u u ma lire kuni i, ur'à pa nḡ nàḡi niḡcwuḡi na ke, maa fènn'a tòro u taan.

³² Nye ka Kileḡaarebage báarapyiḡi wà si mpa a ntùuli lire kuni ninuuni i, uru na mpyi Levi tùluge shin, uru mú à pa nḡ nàḡi niḡcwuḡi na ke, maa fènn'a tòro u taan.

³³ Lire kàntugo ka Samari shinḡi wà kùshe wu si wá na ma lire kuni i mú. Ur'à pa nḡ nàḡi niḡcwuḡi na ke, ka u ḡḡaare si u ta. ³⁴ Ka u u file u na, maa u nḡyi wyéye yal'a pyi, maa u lwó a dùrugo u dùfaanḡke ḡuḡ'i, maa ḡkàre ná u e nàmpwuunbii tatirige bage k'e, maa yaha u na.

³⁵ Kuru canḡa nùmpañḡa, maa bage sàraḡi wwû uye ḡuḡ'i mà kan bage foḡḡ'á, maa yi jwo u á “Yaha ḡge nàḡi na, mu aha wyéye maha wyéye wwû u ḡḡḡ taan ke, mii aha núr'a pa, mii sí uru puni nùruḡḡ mu na.”»

³⁶ Nye Yesu à puru jwo ke, maa uru Saliyani cyelentuḡi pyi: «Mpii shiin taanreḡi i, mu á, ḡḡi u à ḡge nàḡi nimbannaḡi pyi u supyiḡeeḡi ye?»

³⁷ Ka u u Yesu pyi: «Nàḡi u à u ḡḡaara ta ke, uru u ḡye u supyiḡeeḡi.» Ka Yesu si u pyi: «Ta sì, maa sà lire fiige pyi.»

Karigii cyi à Marita yyaha ḡi ke, cyire ná Mariyama wuuni ḡye niḡkin me

³⁸ Mà Yesu ná u cyelempyiibii yaha ḡani na na ḡkèege Zheruzalemu kànhe e, pi à sà nḡ kànhe kà na, maa sunmbage lèḡe ceenḡi wà yyére. Uru ceenḡi meḡe na mpyi Marita.

³⁹ Marita kàntugo wuḡi wà na mpyi wani, uru meḡe mpyi Mariyama, ka uru si ntèen Kafooni Yesu taan marii u jwumpe nùru.

⁴⁰ Lir'à Marita cyege ta k'à cwônḡo sushwəhəbaaraḡi na, ka u u file Yesu na maa jwo: «Kafooni, taha mu bá u à mii cəonḡi ḡya u à tèen, maa mii kanni yaha mii i báaraḡi pyi me? U pyi u yîr'a na tège ke!»

⁴¹ Ka Kafooni si u pyi: «Marita, Marita, mu yyah'à wyèye ná kariii niḡyahagil'e maa cyi tège'a maye funḡḡ pen.

⁴² Nka kyaa niḡkin kanni li ḡye tòn wuuni mà tòro cyi sanḡkii puni taan, lire Mariyama à pyi. Sùpya sì n-jà u láha lire mpyiḡi na me.»

11

*Yesu à u cyelempyiibii taanna Kileḡarege pyiḡkanni na
(Macwo 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Canḡka Yesu mpyi na Kile ḡáare cyage k'e. U à kwò Kileḡarege na ke, ka u cyelempyaḡi wà si u pyi: «Kafooni, wuu taanna Kileḡarege pyiḡkanni na, bà Yuhana a u cyelempyiibii taanna ku na me.»

² Ka Yesu si u pyi: «Yii aha a si raa Kile ḡáare, yii jwo:

“Tufooni,

mu meḡe ku táan.

Ma pyi saanwa sùpyire puni ḡḡḡ na.

³Wuu canja maha canja njyìjì kan wuu á.

⁴Wuu kapegigii yàfa wuu na, naha na ye wuu maha wuu shin_{neebii} wogigii puni yàfani pi na. Ma hà yaaga yaha ku wuu yyaha kēenne kapegigil'á me.”»

⁵Nye maa núr'a pi pyi: «L'aha mpyi mu à jwo cevoò na nye yii wà á, ka urufoo si yîr'a kàre njinje na uru cevooni yyéere, maa sà u bage kúu mà jwo “Na cevoò, bwúuru njnyì taanre kan na á,

⁶naha na ye mii à nàmpōnho ta, yalyire sí naha mii u kan u á me.”

⁷Yii na sōnji na uru cevooni sí n-tēen bage funje e si jwo “Ma hà zì mpa na yyaha fwōhō me. Mii à bage tò a kwò, mii ná na pyibii naha a sínn'a kwò, mii saha naha na sì n-jà n-yîri bwúuru kan mu á me” la?

⁸Mii sí yi jwo yii á, u méé ká mpyi u nye a yîr'a bwúuru kan mu á yii cempe kurugo me, u mekegere* yyaha na, yaaga maha yaaga mu nye na ncaa ke, u sí n-yîri kuru kan mu á.

⁹Mii sí yi jwo yii á, yii a Kile jáare, u sí yii kan, yii a ncaa, yii sí n-ta, yii a bàrage kúuli, ku sí múgo yii á.

¹⁰Naha kurugo ye shin maha shin u nye na Kile jáare ke, Kile sí urufoo kan.

Ngemu u nye na ncaa ke, urufoo sí n-ta.

Ngemu ká a bàrage kúuli ke, ku sí múgo urufol'á.

¹¹Jofoo u nye yii shwōhō'e, ngemu u sí ne wwò kan u pyàn'á mà li ta fya u à jáare u á ye?

¹²Lire nye me, mà nōngyaa lwó a kan u á, mà li ta nkùcere u à jáare ye?

¹³Nye yii sūpyiibii pi à pi ke, cyage e yii maha já a yacēnyē kan yii pyiibil'á ke, yii nye a cè a jwo na yii Tuji u nye njnyini na ke, na ur'à bégel'a tòro yii taan si u Munaani le u jáarafebil'e mà?»

Pyinjanni na Yesu maha jínabii kòre ke

(Macwo 12.22-30; Marika 3.22-27)

¹⁴Canjka Yesu mpyi na jínani wà kòre na yige nàni w'e, uru jínani mpyi a nàni pyi búbu. Tèni i jínani'á pa fworu u e ke, ka uru nàni si li nwò cù na yu. Sūpyire ti mpyi wani ke, ka li i pi puni kàkyanhala.

¹⁵Nka pìl'à jwo sūpyire shwōhō'e, na jínabii njūfooni Belizebuli† u à síni kan Yesu á, u u jínabii kòre na yige pifeebil'e.

¹⁶Pii la na mpyi si Yesu pēre ncù, maa jwo na u kani là pyi ndemu li sí li cyēe pire na na u à fworu Kile e ke.

¹⁷Nka Yesu mpyi a pi funzōnōre cè maa yi jwo pi á: «Kìre maha kìre li nye na liye tūnni ke, lire maha mpa jya. Pyenge maha pyenge shiin ká yîri piye kurugo ke, kuru maha mpa jya mú.

¹⁸Ná yii na sōnji na jínabii njūfooni Belizebuli fànhe cye kurugo mii nye na jínabii kòre na yige sūpyire e, nye Sitaanniñi bárapyiibii ká ntáa maa piye tūnni, pi saanre sì n-kwò mà?

¹⁹Yii aha jwo na mii na jínabii kòre na yige pifeebil'e ná Belizebuli fànhe e, lire sannii i ke, yii shiinbii pi nye na pi kòre ke, ná jofoo u fànhe e pire maha pi kòre ye? Yii shiinbii yabilimpìi pi sí jwumpe pyi pu cwo yii njy'i.

²⁰Nka mii aha a jínabii kòre na yige pifeebil'e ná Kile fànhe e, lir'à li cyēe na Kile Saanre à nō yii na mà kwò.

²¹Yii li cè na fànhanyahagafoo ká kàshikwōnyaaya lwó a tēen u pyenge njwōge na marii ku sanjwōnñi sigili, sūpya sì n-jà u yaaga kà lwó me.

* **11:8** Pii maha jwo: «mu njāhavycēnre». † **11:15** Belizebuli: Sitaanniñi mege kà ku nye ku ki.

²² Nka wabere ká mpa ncwo pyengefoo na, ngemu u à fànha tò u na, maa já u na ke, pyengefoo cyege mpyi a taha kàshikwonyayai njemu na ke, urufoo sí yire shwò u na, si u cyeyaayi cyán zhwò u na, si ntáa.

²³ Shinji u nye u nye ná mii i me, urufoo nye mii zàmpen, ngemu u nye u nye na mii tère na sùpyire wàa tiye na me, urufoo na ti nùhò kyánge.

(Macwo 12.43-45)

²⁴ Jína ká fworò sùpya e, u maha sà jaara síwage yyaha kurugo, maa tatenge cya. U aha mpyi u nye a kà ta me, u maha jwo “Mii sí nùru raa wà na tayirige e.”

²⁵ Nye u aha nùr'a pa urufoo ta бага fiige nkemu k'à pwò maa ku funjke bégel'a jwò ke,

²⁶ u maha nùr'a kàr'a sà jínahii baashuunni lwó a bàra uye na, mpíi pí à pí mà tòro u yabilijí na ke, maha mpa jyè urufol'e. Lire ká mpyi, urufoo pyinjanni nivònn'a sì nàara a pí mà tòro nijyeeeni na.»

Shinji wuuni l'à jwò ke

²⁷ Nye mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka ceeni wà si jwumpe lwó sùpyire shwòhòl'e maa jwo u á: «Ceeni u à mu si maa mu byé ke, uru wuun'à jwò de!»

²⁸ Ka Yesu si ceeni pyi: «Ngemu u nye na Kile jwumpe nùru, marii pu kurigii jaare ke, urufoo wuun'à sàa jwò.»

Yesu tayyereg'à fànha tò Zhonasi woge na, nka sùpyire nye a u jwòmèeni cù me

(Macwo 12.38-42)

²⁹ Sùpyir'à pa bínni mà Yesu kwùulo ke, ka u u jwo: «Nte sùpyir'à pí. Ti la na nye mii u kakyanhala kani là pyi si ncyêe ti na ndemu l'à li cyêe na mii à fworò Kile e ke. Nka nde l'à pyi Kile túnntunji Zhonasi na ke, lire baare e kakyanhala kyaa saha sì n-pyi n-cyêe ti na me.

³⁰ Nde l'à pyi Zhonasi na ke, lir'à li cyêe Ninive kànhe shiinbii na na Kile u mpyi a u tun. Lire pyinjanni na, nde li sí n-pa Supyañi Jyañi ta ke, lire li sí li cyêe nte sùpyire na na Kile u à u tun.

³¹ Canjke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiñkil'e ke, saancwoñi u mpyi Sheba kini nùhò na ke, uru sí n-pa n-yíri n-yyére, si nte sùpyire cêege, jaaha na ye uru saancwoñi mpyi a yíri dijyeni nùjke kà na, mà sà saanji Solomani yákilifente jwumpe lógo. Mà li ta wà na nye naha, ngemu u yákili u à pèe Solomani wuñi na ke, ti sí nye a jèn'a lógo uru jwò na me.

³² Kuru canjke, Ninive shiinbii mú sí n-pa n-yíri n-yyére, si nte sùpyire cêege, jaaha na ye Zhonasi mpyi a sà Kile jwumpe jwo Ninive shiinbil'á ke, pí à pí toronjanni kèenñe. Mà li ta wà na nye naha, ngemu u tayyerege k'à fànha tò Zhonasi woge na ke, nte sùpyire sí nye a jèn'a ti toronjanni kèenñe me.»

Bènmpe sèe wumpe kani

(Macwo 5.15; 6.22-23)

³³ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Wà nye na fùkina mîni si u le ncyígile cere jwòh'i me. Nka u maha dùrugo yaage kà nuj'i, bà u si mpyi s'a bènmpe yige bage jyifeebil'á me.

³⁴ Sùpyañi nyiigii cyi nye u bènmpe. Ngemu u nyii cyi à jwò ke, urufoo puni maha mpyi bènmpe e mú. Ngemu wogigii sí cyi à kèege ke, urufoo puni mú maha mpyi numpini i.

³⁵ Lire e ke yii yiye kàanmucya a wíi, yii bènmpe kà bú nkò nta numpire me.

³⁶ Yii nyiigii ká jwò sèe sèl'e, làmpañi bènmpe sí yii pyi yii a jaa yii a ncwúu kuni i.»

Yesu à Farizhènbii ná Saliyañi cyelentiibii cêege

(Macwo 23.1-36; Marika 12.38-40)

³⁷ Mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka Farizhenji wà si sà u yyere na u pa lyí uru yyére, ka u u jee. Tèni i pí à njyñi kwùulo si raa lyí ke,

³⁸ ka li i Farizhenji kàkyanhala, jaaha na ye u à li kàanmucya mà li nya na Yesu nye a u cyeyi jyè mà tàanna ná Yahutuubii làdaabil'e, maa nta na lyí me.

³⁹ Kafoonji Yesu à li nya l'à Farizhennji kàkyaanhala ke, maa pi pyi: «Yii Farizhennbii pi ke, yii maha yii yajigiyyi kàntuyi jyí na fíninji, mà li ta yii funny'a jí nàŋkaage ná pege karigii na.

⁴⁰ Yii na nye sɛnconyo! Kilenji u à yaage kàntuge yaa ke, uru mú bà u à ku funnke yaa mà?

⁴¹ Yii nàŋkaage ná pege yaha, yii raa yii cyeyaayi kaan fòŋofeebil'á. Lire ká mpyi, yii sí n-pyi fyìnme sùpyii.

⁴² Yii Farizhennbii pi ke, yii wuun'à kèege! Naha na ye yii maha yii nànyayeni ná kanyeyi yafwòhòfwòhòre sannte puni yáhaŋi wwù, yii sí nye na katiigii pyi, maa Kile kyaa táan yiy'á me. Mà li ta lire l'à yaa li pyi yii kapyiini niŋcyiini, yii i nta a cyi sanŋkii bâra lire na.

⁴³ Yii Farizhennbii pi ke, yii wuun'à kèege! Naha na ye yii aha ŋkàre Kile Jwumpe kàlambayi i, bwompe tatɛenyi yii maha jca. Sùpyire tabinniyyi i yii la maha mpyi sùpyire s'a yii père s'a yii shéere.

⁴⁴ Yii wuun'à kèege! Yii na nye mu à jwo fanjyeye, sùpyire maha jaare na ntùuli njemu njun'i piye pàama ke.»

⁴⁵ Mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka Kile Saliyanji cyelentuŋi wà si jwo: «Cyelentuŋi, mpe jwumpe saha nye Farizhennbii kanni wumò mà de! Mu na wuu cyere mú de!»

⁴⁶ Ka Yesu si u pyi: «Yii Kile Saliyanji cyelentiibii wuun'à kèege mú, naha na ye yii à Kile Saliyanji pyi tuguro sùpyire njun'i, pi sì n-jà ntemu lwó me. Yii yabilimpíi mú sí nye na jæg'a pi tège ti njwòŋi na, ali nimbilere me.

⁴⁷ Yii wuun'à kèege! Naha na ye yii tulyey'a Kile tūntunmpii mpiimu bò tèecyiini i ke, yii à pire kwònhigii yaa na faandre.

⁴⁸ Lire l'à li cyèe na kapegigii yii tulyey'a pyi ke, na cyir'à bê yii á, naha na ye pir'à Kile tūntunmpii bò. Ŋka yii pi ke, yii na pi kwònhigii faandre.

⁴⁹ Kile à tɛɛn u yákilifente e maa jwo “Mii sí raa na tūntunmpii pì tunni pi á, pi sí pì bò si pi sanmpii kyéere.”

⁵⁰ Lire kurugo Kile tūntunmpii pi à bò mà lwó fo tèecyiini i ke, Kile sí n-pa yii ná yii tulyeyi cèege pire kyaa na,

⁵¹ mà lwó Abeli mbòŋi na, fo mà sà nò Kile tūntunŋi Zakari mbòŋi na, Zakari pi à bò Kilejaarebage sèecyage ná sárayi tawwuge shwòhòl'e ke. Sèenji na mii sí yi jwo yii á, Kile sí yii ná yii tulyeyi cèege tire boore puni kurugo.

⁵² Yii Kile Saliyanji cyelentiibii, yii wuun'à kèege! Naha kurugo ye kuni li maha sùpyire pyi t'à Kile jwumpe cè ke, yii à para pi yaha lire kuni i. Yii yabilimpíi nye na lire kuni jaare me, mpii la ku nye s'a li jaare ke, maa pire tegelɛ kwòŋ.»

⁵³ Nye puru jwumpe puni kàntugo, ka Yesu si fworu uru Farizhennji bage e na ŋkèege. Ka Saliyanji cyelentiibii ná Farizhennbii lùyiri wuubii si yibiyi shiŋi puni taha u na.

⁵⁴ Pi mpyi na lire pyi si nta u pɛɛ jcu u njwòshwòre cye kurugo.

12

*Yesu à u cyelempyiibii yeɛ na pi àha fyìnme tò wwomò na me
(Macwo 10.26-27)*

¹ Lire tènì i, ka supyikuruŋò nimbwòhò si mpa bínni Yesu taan fo na piye fwòŋi. Pi mpyi a shiin kampwòhii lada kwò. Ka Yesu si jwumpe sii u cyelempyiibii na maa jwo: «Yii a yiye kàanmucaa, yii àha fyìnme tò wwomò na Farizhennbii fiige me. Pi na nye bwúuruŋi yírigeyirige yaani fiige lire ndemu li maha mbyimpe niŋcwònhòmpe yírigɛ sùpyanji pàama ke.

² Yii li cè, kyaa maha kyaa l'à ŋwòhò ke, cyire puni sí n-pa raa jaa. Kyaa maha kyaa li nye numpini i ke, lire là mú sì n-kwòro jccèmbaa me.

³ Lire l'à li ta, yii aha jwumə maha jwumə ɲwəh'a jwo numpini i ke, puru sí n-lógo canŋke e, yii aha jwumə maha jwumə jwo katilwəhəre e yii bayi kùrɲɔcwəngil'e ke, puru sí n-pa raa jáare katanɲyi ɲuŋ'i.»

Wuu a fyáge Kile na, wuu ɲye a yaa wuu kyaa tég'a wuye funŋə pɛn mɛ
(Macwo 10.28-31)

⁴ Ka Yesu si núr'a jwo: «Yii pi ɲye mii ceveebii ke, mii sí yi jwo yii á, ɲgemu u ɲye u sì n-jà yaage kabere pyi sùpyaŋi na u mbòŋi kàntugo mɛ, yii àha raa fyáge uru yyaha na mɛ.

⁵ Yii à yaa yii a fyáge ɲgemu yyaha na ke, uru u ɲye Kile, ɲaha na ye uru u maha já a sùpyaŋi wà nafugombaage e u bonkwooni kàntugo. Sèeŋi na mii sí yi jwo yii á, yii a fyáge Kile na.

⁶ Tá zíziiine kanŋkuro maha mpéré daashii shuunni kanna mɛ? Ɗka Kile à yaha ti puni niŋkin niŋkinŋi na, marii ti saŋcwəŋŋi sigili.

⁷ Yii pi ke, yii li cè na yii kan'à waha Kile na mà tòro tire zíziiine niŋyahara na. Ali ɲuŋjoore ti ɲye yii ɲuŋyi i ke, Kile à tire puni pèrege cè. Lire kurugo yii àha nùru kyaa tég'e yiye funŋə pɛn mɛ.»

Mà ɲe Supyaŋi Jyaŋi Yesu na, lire ɲye mɛ mà cyé u na
(Macwo 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ Ka Yesu si núr'a jwo: «Mii sí yi jwo yii á, shin maha shin ká yyére li na sùpyire ɲyii na na uru na ɲye Supyaŋi Jyaŋi wu ke, Supyaŋi Jyaŋi mú sí n-yyére li na Kile mèlekɛɛbii ɲyii na na urufoo na ɲye uru wu.

⁹ Ɗka ɲgemu ká mii cyé sùpyire ɲyii na ke, mii mú sí urufoo cyé Kile mèlekɛɛbii ɲyii na.

¹⁰ Sùpya ká ɲcyé Supyaŋi Jyaŋi jwumpe na, lire kapiini sí n-jà yàfa urufoo na. Ɗka ɲgemu ká Kile Munaani mɛge kège ke, lire kapiini sì yàfa urufoo na mɛ.

¹¹ Pi aha mpa a yii cyáan na ɲcwôre na ɲkège Kile Jwumpe kàlambayi ɲuŋufeebii, lire ɲye mɛ kùni yyaha yyére shiinbii ná yukyaabii yyére tɛni ndemu i ke, jwumpe yii sí n-jwo pi i ɲcè na yii na ɲye sèeŋi ɲuŋ'i ke, yii àha puru kani tég'e yiye funŋə pɛn mɛ,

¹² ɲaha na ye lire tɛni yabiliŋi i, jwumpe yii à yaa yii jwo ke, Kile Munaani sí puru tîrige yii funŋ'i.»

Nàfuuŋi sèe wuŋi kani ná karigii cyi ɲye cyi ɲye a yaa cyi sùpyaŋi funŋə pɛn mɛ
(Macwo 6.19-34)

¹³ Mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka nàŋi wà si jwo u á sùpyire shwəhəl'e: «Wuu cyelentuŋi, mii la ɲye maa yi jwo mii yyahafoon'a na u wuu tuŋi kəage táa, u u na nàzhan woge kan na á.»

¹⁴ Ka Yesu si u pyi: «Ei! Nà wà we! Jofoo u à mii tɲe mà pyi yii kacwənrəŋi, lire ɲye mɛ yii tuŋi kəage táafoon'i ye?»

¹⁵ Ɗye Yesu à uru nàŋi ɲwə shwə amuni ke, maa yi jwo u lógofeebii pun'á: «Yii a yiye kàanmucaa, yii àha nàfuuŋi lage yaha ku tatɛnge fô yii na mɛ. Ɗaha kurugo ye sùpyaŋi nàfuuŋi mɛ ká ɲyaha fo mà sà mpyi u tayahaga na ɲcaa na ɲkànre, yii li cè na uru nàfuuŋi sì n-jà urufoo sige kwuŋi na mɛ.»

¹⁶ Mà tàanna ná puru jwumpe e, ka Yesu sí bàtaaga jwo pi á na: «Nàfuufoon'i wà u ná mpyi ná kerege e, kuru kerege yafaayi mpyi na ɲwəge u á sèl'e.

¹⁷ Canŋka ka u u ntèen maa funŋke cya maa jwo uye funŋ'i “Mii sàha ɲaha na kapyii cè mɛ, ɲaha na ye tayahaga ɲye mii niŋjyee sùmaŋi na mɛ.”

¹⁸ U à funŋke kyáala a kwə ke, maa jwo “Nde mii sí n-pyi ke, lire li ɲye, mii sí na bwənhigii jya, si nùru nimbwəhii faanra, si na sùmaŋi ná na yaayi sanɲyi puni le cyire e.

¹⁹ Lire ká mpyi, mii sí n-jwo naye funŋ'i, na mii à yyee niŋyahagii ɲyi bègel'a yaha naye mɛ na. Mii saha sì raa naye kànre mɛ, s'a lyí s'a byii si mpyi funntange e kanna.”

²⁰ Nyε uru nàfuufooŋ'á puru jwo uye funŋ'i mà kwò ke, ka Kile si jwo u á “Mu funŋo baa shinŋi! Nke numpilage yabilinŋi i, mu sí n-kwù. Yaayi mu à bégel'a yaha maye mεε na ke, jofoo u sí n-pyi ná yire e ye?”

²¹ Nyε amuni li mú nyε, shin maha shin u nyε na nàfuunŋi caa na binnini nge diŋyεŋi i uye mεε na, mà li ta nàfuu nyε urufol'á Kile yyére mε, urufoo sí n-pa n-kwù n-yîri u taan nge nàfuufooŋi fiige.»

²² Nyε ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'á: «Lire e mii sí yi jwo yii á, yalyire yii sí raa lyî ná vâanŋyi yii sí raa leni ke, yire tanŋanni kà yii funŋo pεn mε.

²³ Naha kurugo ye sùpyanŋi múnaani tayyéreg'á fânha tò yalyire na, ka u cyeere tayyérege mú si fânha tò vâanŋyi na.

²⁴ Yii sanŋyεεnre kàanmucya ke! Ti nyε na faa pyi mε, ti nyε na sùma kwùun mε, sùma tabegege mú nyε t'á mε. Nka Kile maha ti jwò caa. Tá yii nyε a pwòro sanŋyεεnre na sèl'e mε?

²⁵ Funmpεεnre sí n-jà yii jofoo pyi u jà a nimbilere bâra u shìŋi canmpyaagii na ye?

²⁶ Nyε kampyi funmpεεnre sì n-jà yafyin bâra yii shìŋi canmpyaagii na mε, naha na yii à yaayi sanŋyi kani tég'a yiye funŋo pεn ye?

²⁷ Yafwòhòfwòhòyi yi maha fyîn sige e maa yafyεεnre nisinante yaa ke, yii sòŋŋo yire kyaa na ke! Yi nyε na báara pyi mε, yi mú nyε na kòonò pînni mε. Nka saanŋi Solomani ná u nàfuufente puni i, u vâanndenke kà leme nyε a jà a jwò mà nke yafwòhòfwòhòge kà ninŋin yafyεnre kwò mε.

²⁸ Yafwòhòfwòhòyi yi nyε sige e ninjaa, ná nùmpañña yi sí n-le nage e ke, Kile ká yire leme pyi p'á jwò amuni, yii nyε a li cè na nàkaana baa Kile sí vâanŋyi kan yii á mà? Yii daniyan'á cyére de!

²⁹ Yii yalyire ná yii yabyεere tanŋanni nyε a yaa li tatεenge fô yii na mε.

³⁰ Mpii pi nyε pi nyε a dá Kile na mε, pire pi maha funŋyi pεn ná yire yaayi kani i tèrigii puni i. Yii sí pi ke, yaaga maha yaaga kyaa li nyε yii na ke, yii Tunŋi Kile à yire puni cè.

³¹ Mà jwo yii kwòro yii a yire yaayi caa ke, yii yacyage ninŋyig'á yaa ku pyi Kile Saanre. Lire ká mpyi, u sí yire yaayi sanŋyi kan yii á.»

³² Ka Yesu si núr'a jwo u cyelempyiibil'á: «Yii na nyε mu à jwo mpàkurunŋo nimbilere, nka yii àha raa fyáge mε, naha na ye l'á táan yii Tunŋi Kile e mà yii le u Saanre e.

³³ Yii yii cyeyaayi pére, yii i uru wyérenŋi tég'a fòŋofeebii tégε. Yii nàfuu tabegege ninŋcennε yaa yiye mεε na ninŋyiŋi na, nkemu ku nyε ku nàfuunŋi sì n-kwò mε. Nànkaalii ná ntòon nyε kuru cyage e si nkòwò u kèεge mε.

³⁴ Yii li cè, cyage e sùpyanŋi nàfuunŋi nyε ke, wani u sòŋŋore maha mpyi.»

Báarapyiŋi ninŋcennŋi ná báarapyiŋi nimpinŋi kani

(Macwo 24.36-51)

³⁵ Ka Yesu sí núr'a jwo u lógofeebil'á: «Yii yii báarapyi vâanŋyi le yii i bégele tèrigii puni i. Yii i yii lâmpaabii mîn'a yaha tèrigii puni i.

³⁶ Yii pyi mu à jwo báarapyii mpiimu pi à bégel'a tēen pyεnge e, na pi nùŋufooŋi tēepani sigili, u aha yîri cikwòonre cyage e, mà pa tère o tère e, maa mpa pyεnge jwòge kúu ke, pi i yîr'a ku múgo u á.

³⁷ Nyε nùŋufooŋi ká mpa báarapyiibii mpiimu ta nòombaa ke, pire wuuni sí jwò. Sèenŋi na mii sí yi jwo yii á, lire ká mpyi, nùŋufooŋi sí uye pwò si njyî yaa nkan báarapyiibii puni ninŋin ninŋinŋ'á, pi lyî.

³⁸ Lire e ke nùŋufooŋ'á pa nìnŋke na yo, u à pa nkùpecyiini na yo, u aha mpa báarapyiibii mpiimu ta nòombaa ke, pire wuuni kòni sí jwò.

³⁹ Yii li cè na kàmpyi bage fooŋi mpyi maha nàŋkaanŋi tēepani cè, u mpyi maha sí jεε u yaha u kakyaare pyi mε.

⁴⁰ Lire e ke yii mú à yaa yii bégel'a kwòro, naha na ye tēni i Supyanŋi Jyanŋi sí nùru n-pa ke, yii nyε a lire cè mε.»

41 Yesu à puru jwo ke, ka Pyeri si u pyi: «Kafoonji, mu à ñke bàtaage jwo mà yyaha tí ná wuu kanni i laa, sùpyire puni kyaa li?»

42 Ka Yesu si u pyi: «Báarapyiñi na, ñùñufoon'á dá pi sanmpii shwǎhǎl'e, u yákiliñi mú s'à pêe ke, uru báarapyiñi shiñi ñùñufoonji maha yaha u u pyenge karigii cwǎnre, maa ñjyñi kaan báarapyiibii sanmpil'á u tēekanl'e.

43 Nye báarapyi maha báarapyi ñùñufoo, u à pa u ta u u báarañi ñiñcenni pyi amuni ke, uru wuuni sí ñwǎ.

44 Sēenji na mii sí yi jwo yii á, uru báarapyiñi ñùñufoonji sí u pyenge karigii puni ñùñufente le u cye e.

45 Nka báarapyiibii kacwǎnrǎñi ñgemu ká a sǎññi uye funñ'i na uru ñùñufoonji sí mǎ lire kùluni i, maa wá na u báarapyiñeεbii bwùun, maa uye yaha ñjyñi ná mbyañi laage e, maa sinmpe byii na ñcwo ke,

46 canñke ku ñye uru báarapyiñi ñye a tēen ná k'e ná tēni li ñye u ñye a sǎññǎ ná l'e mε, u ñùñufoonji sí n-pâa n-pa. Kapii maha kapii u à pyi ke, ñùñufoonji sí u kyérege cyire puni na, mpii pi ñye pi ñye Kile kuni i mε, si u ná ñire sàrañi pyi ñiñkin.

47 Báarapyiñi u à ñùñufoonji ñyii wuuni cè maa mpyi u ñye na li pyi mε, uru báarapyiñi bwǎnre nizhwǎre sí ñyaha dε!

48 Nka báarapyiñi u ñye u ñye a u ñùñufoonji ñyii karigii cè mε, maa ntòr'a wurug'a kapyimbaala pyi ndemu l'à yaa ná bwǎnr'e ke, urufoo sì bwǎnrǎ ñiñyahara shwǎ mε.

Amuni li mú ñye, Kile à yaaya ñiñyahaya kan ñgemu á ke, u maha yaaya ñiñyahaya cya urufol'á. U aha kariii ñiñyahañyahagii le ñgemu cye e ke, u sí urufoo yíbe kariii ñiñyahañyahagii kyaa na mú.»

*Sùpyire sí n-láhala tiye na Yesu kurugo
(Macwo 10.34-36)*

49 Ka Yesu sí núr'a jwo: «Mii à pa mpa nage le ñiñke na. Mii la mpyi numε si ku ta k'à mǎn'a kwǎ.

50 Nka mii à yaa mii u mbyîgime yefuge e fǎlǎ, mu à jwo bà sùpyañi ká a ñko si batize pi maha u mbyîgime lwǎhe e pyiñkanni ndemu na mε. Mii funvwugo wuñi u ñye na cyire karigii canmpyige sigili.

51 Yii àha raa sǎññi na mii à pa si mpa jwumabenñke le sùpyire ná tiye shwǎhǎl'e ñiñke na mà dε! Mii sí yi jwo yii á, mii à pa mpa mbèmbaanji le sùpyire ná tiye shwǎhǎl'e.

52 Lire kurugo mà lwǎ numε na, shiin kanñkuro sí n-pyi pyenyi y'e, pi sì n-bê mε. Shiin taanre sí n-wwǎ s'a shiin shuunni tǔnni, shiin shuunni sí n-wwǎ s'a shiin taanre tǔnni.

53 Pyenyi y'e, tufoonji sí n-yîri ज्याfoonji kurugo, ज्याfoonji mú sí n-yîri tufoonji kurugo. Nufoonji sí n-yîri pworofoonji kurugo, pworofoonji mú sí n-yîri nufoonji kurugo. Nacwoñi sí n-yîri napworonji kurugo, napworonji mú sí n-yîri nacwoñi kurugo.»

*Kacyeenkii ñcèñi
(Macwo 16.2-3)*

54 Supyikuruñke ku mpyi wani ke, ka Yesu si núr'a jwo kur'á: «Yii aha kilenji ñya u à wwǎ canñacwumpe* e, yii maha jwo na zànha sí n-pa, nàkaana baa ku mú maha mpa.

55 Kafεεge ká a fwu na yîri wǎro kùl'e, yii maha jwo na kafuge sí n-pêe ñiñjaa dε! Amuni li mú maha mpyi.

56 Yii pi à fyǎnmε tò wwomǎ na ke, yii à jà a cyire karigii puni tēepyiñkii cè, ka ñaha si li ta ñcyii cyi ñye na mpyi yii shwǎhǎl'e numε ke, yii ñye a jà a cyire cè mà ye?

(Macwo 5.25-26)

57 Naha na kani yii à yaa yii pyi ke, yii ñye a jà a lire cè yiy'á si li pyi pyiñkanna ñiñcenne na mà ye?

* 12:54 Izirayeli kǎni i, canñacwumpe e zànhe ñiñyahaga maha yîri.

58 Wà ha mu yyere fànhe e, ka yii i wá na ñkèege wani, mu à yaa mu u jwumabenε cya fwəfwə ná urufol'e kuni na, bà u si mpyi u àha ma le yukyaanji cye e, uru si ma le u báarapyinji cye e, pi i ma le kàsunji i mε.

59 Mii sí yi jwo mu á, mu aha mpyi mu ñye a lire pyi mε, mu sì n-sii n-fworo wani ná mu ñye a urufoo fwooni tò feefee mà ye!»

13

Yii à yaa yii toronkanni kèenñe

1 Ñye mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka sùpyire tà si mpa Galile kùluni shiinbii pìi mbò jwo u á. Fànhafoonji Pilati u mpyi a pìi tun pi à sà pire bò Kileñaarebage e mà pi yaha pi i sárayi wwú.

2 Ka Yesu si pi pyi: «Nte sùpyire ti nte pi à bò amε ke, yii na sônñi na pire kapegigii nimpyiinjkii cyi mpyi a ñyaha mà tòro Galile kùluni shiinbii sanmpii wogigii na bε?

3 Lire bà mε, ñka mii sí yi jwo yii á, ná yii ñye a yii toronkanni kèenñe mε, yii puni mú sí n-kwú.

4 Silowe batəonje k'à keb'a cwo Zheruzalemu kànhe shiinbii ke ná baataanrenji mpiimu ñun'i mà bò ke, yii na sônñi na pire kapegigii nimpyiinjkii cyi à ñyaha mà tòro Zheruzalemu kànhe shiinbii sanmpii wogigii na bε?

5 Lire bà mε, ñka mii sí yi jwo yii á, ná yii ñye a yii toronkanni kèenñe mε, yii puni mú sí n-kwú.»

6 Ñye ka Yesu si bàtaaga jwo pi á na: «Nàñi wà na mpyi ná ερεzen cikəoge e. Ερεzen cire shwəhəl'e fizhiye cige na mpyi wani. Cikəoge foo mpyi maha sì na kuru cige kàanmucaa u aha ñkwə a yasεε ta ku na. Ñka u shèe maha shèe, u mpyi maha sà yafyin ta ku na mε.

7 Ka u u yi jwo u báarapyin'á “Wii, cyi yyee taanre cyi ñye ñcyii, mii na ma na ñke cige kàanmucaa kampyi k'à yasεε yaa, mii sí sì tà ta ku na mε. Ku kwəñ à wà, ñaha na ye ku ñye cikəoge cire sannte shwəhəl'e kanwəə baa.”

8 Ka báarapyinji si u pyi “Mii ñunufoonji, mii na li caa mu á, maa ku yaha ku ñijyee pyi, mii sí ku ñunke tugo n-kwúulo si ñkyàra le ku taan.

9 Lire ká mpyi, ka ku u yasεε pyi yyeeela, ku sí n-yaha wani. Ñka k'aha mpyi ku ñye a yasεε pyi mε, maa nta a ku kwəñ.”»

Yesu à dàfoo cùunə canñonke e

10 Ñye Yahutuubiicanñonke k'e, Yesu mpyi na sùpyire kàlali Kile Jwumpe kàlambage k'e.

11 Sùpyire shwəhəl'e ceenji wà na mpyi wani, jínanji wà mpyi u e, uru jínanji mpyi a yyee ke ná baataanre pyi u e, maa dənji yampe yaha u na, fo mà u pyi u saha ñye na já a tíl'a yyéere mε. 12 Ñye Yesu à u ñya ke, maa u yyere maa jwo u á: «Ceewe, mu yamp'à láha mu na ñijnjaa.»

13 U à puru jwo ke, maa u cyeyi taha u na, lire tèenuuni i, ka ceenji túbunji si ntíl'a sànhana, ka u u Kile kée.

14 Ñye tēni i Kile Jwumpe kàlambage ñunufoon'á Yesu ñya u à ceenji cùunə canñonke e ke, ka li i u lùuni yîrige sèl'e, ka u u jwumpe lwó maa jwo sùpyir'á: «Cibilaage e, yii à yaa yii a báaranji pyi canmpyaa baani funñ'i, lire e ke yii a ma, yii a cicuumpe caa cyire canmpyaagil'e, ñka canñonke e bà mε!»

15 Ka Kafoonji Yesu si u pyi: «Yii pi à fyinmε tò wwomə na ke, joofo u ñye yii shwəhəl'e ñgemu u ñye u ñye na u ñiyyi, lire ñye mε u dùfaanñyi sàre canñonke e maa yi kan y'à bya mà ye?

16 Ná yii maha já a lire pyi, ñge ceenji sí u ñye Ibirayima tùluge shin ke, ka Sitaanninji si u cù a pwə, fo yyee ke ná baataanre e, ka ñaha si li ta tire pwəəre kà ñjà zànha ndáha uru ceenji na canñonke e mà ye?»

17 Ñye Yesu à puru jwo ke, ka u zàmpεεnbii puni si silege. Ñka sùpyire sannte puni mpyi funntange e Yesu kabwəhigii nimpyiinjkii puni kurugo.

*Kile Saanre maha sî nimbilere maa mpêre
(Macwo 13.31-33; Marika 4.30-32)*

¹⁸ Nyε ka Yesu si núr'a kàlanji sogo maa jwo: «Kile Saanre nyε mu à jwo nahà bε? Ná nahà shi i mii sí ti tàanna bε?

¹⁹ Ti na nyε mu à jwo mutaridi cige yaserε, nànjì wà a sà ntemu nûgo u cikɔɔge e ke. Kuru cige pyànjì maha yîlege, ñka u aha fyîn, cige maha lyεge fo maha mpa mpyi cibwàhɔ, sañcyεnr'a sî wá na ti shèere yaa ku ñkényi i.»

²⁰ «Ná nahà shi i mii sí Kile Saanre tàanna sahanji yε?

²¹ Ti na nyε bwúurunji yîrigeyirige yaani fiige. Ceewe ká li nimbilere le farini mbyîme nijyaham'i mà cwònhɔ, li maha puru mbyîmpe nijcwònhòmpe puni yîrige.»

*Nùmpañke tata kuni na nyε mu à jwo tajyînwɔ nimbilere
(Macwo 7.13-14, 21-23)*

²² Nyε lire kàntugo ka Yesu si ntòro ná panì i, na ñkèege Zheruzalému kànhe kàmpañke na. U ninjarenji mpyi na Kile jwumpe yu sùpyir'á kànbwoyi ná kànpyεere na.

²³ Ka nànjì wà si u pyi: «Kafoonji, tá nùmpañja tafeebii sí nyaha bε?» Ka Yesu si pi pyi:

²⁴ «Yii fànha le yii i jyè tajyînwɔge nimbileni i, nahà na yε mii sí yi jwo yii á, tènì là na ma shinnyahara la sí n-pa n-pyi si jyè kuru tajyînwɔge e, ñka pi sî n-pa jà mε.

²⁵ Tènì i bage foo sí n-pa n-yîri si bage tò si ku shwàhɔ ke, lire ká yii ta cyínnji na, yii sí raa bage kúulì s'a ñko “Kafoonji! Nwɔge múgo wuu á.” Lire ká mpyi, Kafoonji sí n-jwo yii á na uru nyε a yii cè mε.

²⁶ Lire tènì i, yii sí raa ñko “Ko wuu ná mu à têt'a lyî maa bya sijncyan ke! Mu mú s'à Kile jwumpe jwo wuu á wuu kànhe pyenkuunji i, ka mu u núr'a jwo na mu nyε a wuu cè mà?”

²⁷ Yii aha puru jwo, u sí nùru yi taha yii á na uru nyε a yii cè mε, na yii yîri uru taan, yii kapimpyiibii.

²⁸ Nyε mà yii yaha cyínnji na, yii aha mpa yii tulyeyi Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba ná Kile túnntunmpii puni nya Kile Saanre e tènì ndemu i ke, yii nàvunhɔ wuubii sí raa myahigii sùu s'a ñkyànhighii kùru.

²⁹ Sùpyire tà mú sí raa yîri dijyεnjì jùnyì sicyεerenji na, si mpa jyè Kile Saanre e, si lyî.

³⁰ Lire tènì i, sùpyire ti nyε numε kàntugo yyére ke, tire tà sí n-pa n-pyi yyaha yyére. Mpii pi nyε numε yyaha yyére ke, pire pii mú sí n-pa n-pyi kàntugo yyére.»

*Yesu à jwo Zheruzalému kànhe kyaa na
(Macwo 23.37-39)*

³¹ Nyε lire tènì yabilinji i, ka Farizhεenbii pìi si file Yesu na, maa yi jwo u á: «Mu à yaa mu u fworò nde kùluni i feefee, ma a sî cyage kabεr'e, nahà na yε saannji Erɔdi wá na mu caa raa bùu.»

³² Ka Yesu si pi pyi: «Yii a sî, yii i sà yi jwo Erɔdi cwofoon'á, na mii nahà na jínabii kòre na yige pifeebil'e marii yampii cùunji jcyii canmpyaagii shuunninji i, cyire ká ntòro, canntanrewoge e mii báaranji sí n-kwò.

³³ Mii à yaa mii u cyire canmpyaagii taanrenji pyi si sà na báaranji fûnhɔ Zheruzalému kànhe e. Nahà kurugo yε Kile túnntunnji wà tufiige nyε a yaa u bò cyage kabεr'e Zheruzalému kàntugo mε.»

³⁴ Ka Yesu sí núr'a jwo: «Ei! Zheruzalému shiinbii, yii Zheruzalému kànhe shiinbii, yii pi maha Kile túnntunmpii wà ná kafaayi i maha bùu ke, y'à tooyo nijyahaya kwò, mii la mpyi si yii bínni yiye e, s'a yii kàanmucaa, bà ñkùnuñi maha u pyîre bínni tiye e maa bùru ti jnuñ'i mε. Ñka yii nyε a jεε lire e mε.

³⁵ Ku ke numε! Kile sí cyε wwû yii kànhe taan si yii yaha yiye kanna na. Mii sí yi jwo yii á, yii nyiini saha sî n-tège mii na mε, fo canñke yii sí n-pa raa ñko “Ñgemu u nyε na ma Kafoonji Kile mεge na ke, Kile u jwó le ur'á*.”»

* 13:35 Zaburu 118.26

14

Yesu à yaŋi wà cùŋɔ canŋɔŋke k'e sahaŋki

¹⁻² Nye Yahutuubiicanŋɔŋke k'e, Farizhɛɛnbii nùŋufooni wà mpyi a Yesu yyere na u sà lyî uru yyére, ka Yesu si jɛɛ. Sùpyire ti mpyi wani uru shinbwoŋi pyɛnge e ke, nàŋi wà yaŋgwu na mpyi tire shwɔhɔl'e, puru yampe mpyi a u cyeere cyeyi yà pyi y'à fwɔ fwɔ. Ka pi i wá na Yesu kàanmucaa kampyi u sí jɛɛ uru yaŋi cùŋɔ canŋɔŋke e.

³ Ka Yesu si jwumpe lwɔ maa Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizhɛɛnbii yíbe: «Mà tàanna ná wuu Saliyaŋi i, wà à yaa u jà a yaŋa cùŋɔ canŋɔŋke e la*?»

⁴ Ka pi i fyáha, pi wà jye a jɛn'a u jwɔ shwɔ mɛ. Ka Yesu si u cyeyi taha yaŋi na maa u cùŋɔ, maa u pyi u a sì pyɛnge.

⁵ Lire kàntugo ka Yesu si núr'a pi yíbe: «Jofoo u jye yii shwɔhɔl'e, ná urufoo jyaŋi, lire jye mɛ u nùŋi wà ká jɛwo bèɛnŋ'i mà bê ná canŋɔŋke e, urufoo sí jɛɛ u yaha wwùmbaa ye?»

⁶ Pi jye a jɛn'a u jwɔ shwɔ mɛ.

Nùnjirire ná nùzogore kani

⁷ Nye Yesu à pa li kàanmucya mà li jya na Farizhɛɛnŋ'à sùpyire ntemu yyere ke, na bwompe tatɛɛnyi kurugo pi puni jye na fì ke, ka u u ŋke bàtaage jwo pi á:

⁸ «Sùpya ká mu yyere cikwɔnrɔ na, ka mu u shà, mà hà zà ntɛɛn yatɛɛnnyi puni yyaha yyére woge e mɛ. Naha kurugo ye u aha nta u à shinbwoŋi wà yyere ŋgemu u à fàhha tò mu na ke,

⁹ uru ká mpa, ka yii yyerefooni si mu pyi, na mà yîri maa kuru yatɛɛnŋke kan uru shinbwoŋ'á, mu silege wuŋi u sí n-yîri n-sà n-tɛɛn fo kàntugo yyére yatɛɛnŋke e.

¹⁰ Lire e mii sí yi jwo yii á, pi aha yii wà yyere lire kataanni fiige na, mu aha shà, sà ntɛɛn yatɛɛnnyi puni kàntugo yyére woge e. Lire ká mpyi, mu yyerefooni ká li jya na mu à yaa ná yatɛɛnŋke yyaha yyére woge e, maa sà mu pyi “Na cevoo, yîri mà a mà naha, yatɛɛnŋke yyaha yyére woge e.” Lire tɛni i, mu nùŋke sí n-yîrige mà lyìjɛɛbii shwɔhɔl'e.

¹¹ Lire e yii li cè, shin maha shin u à uye dùrugo ke, Kile sí urufoo tîrige, ŋka shin maha shin u à uye tîrige ke, Kile sí urufoo dùrugo.»

¹² Nye nàŋi u mpyi a Yesu yyere na u sà lyî uru yyére ke, ka Yesu si yi jwo ur'á: «Mu aha a ŋko si sùpyii yyere pi pa lyî mu yyére canŋke e, lire jye mɛ numpilage e, mu sùpyire niŋjyerere jye a yaa ti pyi mu ceveebii ná mu sìjɛɛbii ná mu cìmpyiibii ná mu tɛɛnɛbii náfuufɛbii mɛ. Naha kurugo ye pire mú sí n-jà mu yyere canŋka, nde mu à pyi pi á ke, si lire fwooni tò mu á.

¹³ Nka mu aha sí raa kataan pyi, mu à yaa mu u fòŋɔfɛbii ná cwɔhɔmɔfɛbii ná dîshiyifɛbii ná fyinmpii yyere.

¹⁴ Lire ká mpyi, mu wuuni sí jwɔ, mpai pi à tí ke, Kile ká pire jɛ a yige kwùŋi i canŋke ŋkemu i ke, kacɛnni mu à pyi tire sùpyire na ke, u sí lire fwooni tò mu á, naha na ye pi jye a mpyi a jà a mu kacɛnni fwooni tò mu á mɛ.»

Lyimbwooni bàtaage

(Macwo 22.1-10)

¹⁵ Nye Yesu lyìjɛɛbil'à puru jwumpe lógo ke, ka pi wà niŋkin si jwumpe lwɔ maa jwo u á: «Mpii pi sí n-jyè Kile Saanre e si lyî ke, pire wuun'à jwɔ!»

¹⁶ Ka Yesu si uru nàŋi jwɔ shwɔ ná bàtaag'e na:

«Canŋka nàŋi wà u ná jyi niŋyahawa shwɔhɔ, mà shinnyahara yyere pi sà lyî uru yyére.

¹⁷ Tèelyiin'à pa nɔ ke, ka u u báarapyiŋi tun u sà sùpyire yyere pi pa lyî.

* **14:3** Farizhɛɛnbii u sàŋŋɔŋkani i, shinŋi u jye na múnaa tawwugo caa ke, uru kanni wà sí n-jà n-tɛɛge canŋɔŋke.

¹⁸ Nka pi pun'à karii mεε le maa ncyé karaga uru njyñi talyige e. Shincyini báarapyiñ'à yyere ke, ka uru si yi jwo u á “Sà yi jwo ma nùñufoon'á na u uye sanja yaha na á, mii à kerεε shwò, mii à yaa mii u sà ku kàanmucya.”

¹⁹ Ka báarapyiñi si nkàr'a sà wabεε yyere, ka uru si u pyi “Sà yi jwo ma nùñufoon'á na u uye sanja yaha na á, mii à nupyahii ke shwò, mii s'à yaa mii u sà cyi taanna faani na.”

²⁰ Ka u u nùr'a kàr'a sà wabεε yyere, ka uru mú si u pyi “Sà yi jwo ma nùñufoon'á na mii à ceewe fúru numε. Lire kurugo mii si n-jà n-shà mε.”

²¹ Nye ka báarapyiñi si nùr'a pa puru jwumpe yyaha jwo u nùñufoon'á. Ka u lùuni si yíri, maa jwo báarapyiñ'á na u fyâl'a sà fòñfèebii ná cwòhómòfèebii ná dìshiyifèebii ná fyinmpii yyere, sùpyire tabinni yi ná pyenkuuni i, u a ma.

²² Nye báarapyiñ'á sà pire yyere ke, maa jwo u nùñufoon'á “Mii nùñufoonji, mii à mu túnnture pyi nka tatεenyε ningaya saha na naha dε!”

²³ Ka nùñufoonji si u pyi “Sà ma a jaare ma a mâre kumbwoyi ná kerεkuubil'e, ma a fànha le ma a sùpyire kárama t'a ma, bà tatεenyi sanji si mpyi si nî mε.

²⁴ Mii sí yi jwo yii á, sùpyire t'à yyere yyecyiige na, ka ti i ncyé paña ke, pire wà cye si n-jyè mii njyñi i mε.”»

*Pyiñkanni na wà sí n-jà n-pyi Yesu cyelempya ke
(Macwo 10.37-38)*

²⁵ Canka mà Yesu yaha jani na, supyikuruñò nimbwòhò mpyi a taha u fye e. Ka u u yyaha kèenñe pi á, maa jwo:

²⁶ «Shin maha shin la ku nyε si mpyi mii cyelempya ke, ná urufoo nyε a mii kyaa táan uy'á mà tòro u tuni ná u nuñi ná u cwoñi ná u pyìbii ná u sìñεbii na, maa mii kyaa táan uy'á, ali mà tòro u yabiliñi na mε, urufoo nyε a yaa ná mii cyelempyigire e mε.

²⁷ Shinji la ku nyε si mpyi mii cyelempya ke, urufoo u taha mii fye e, pi méε mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na. Lire baare e urufoo nyε a yaa ná mii cyelempyigire e mε.

²⁸ Jofoo u nyε yii shwòhòl'e, ná urufoo la nyε si batòngò faanra, u si n-tèen si funñke kyaala fòlò, si li kàanmucya kampyi u sí n-pa n-jà ku faanra n-kwò mà yε?

²⁹ Ná urufoo nyε a lire pyi mε, maa ku jwò cù na faanre, kàntugo ka bage sanñke si u jà faanraga, mpii pi na ntùuli marii ku jaa ke, pire sí raa urufoo cyàhali,

³⁰ s'a nko: “Aa! Nge nàñ'à u bage jwò cù na faanre, ka ku u mpa u jà faanraga.”

³¹ Amuni li mú nyε, l'aha mpyi mu à jwo saanji wà na nko raa kàshi kwùun u saanñεñi wà na ná u kàshikwònbii kampwòhii keñi i (10.000). Tá u sí n-tèen si funñke kyaala si ncé kampyi u kàshikwònbii sí n-jà u zàmpeñi kàshikwònbii kampwòhii beñjaaganji (20.000) tòn mε?

³² Nka u aha li kàanmucya mà li jya na u si n-jà uru saanji na mε, u sí n-wyèε sìsurufoo tùugo u sà jwumabeñe cya u á.

³³ Nye amuni li mú nyε, yii ngemu ká mpyi u nyε a kàntugo wà u cyeyaayi puni na mε, urufoo si n-jà n-pyi mii cyelempya mε.

*Yesu wuubii nyε suumò ná bèenmε fiige
(Macwo 5.13; Marika 9.50)*

³⁴ Suumpe na nyε yacεñe. Nka pu tìpoompe ká fworò p'e, jaha ku sí n-jà pu pyi pu táan sahanji yε?

³⁵ Pu saha si n-jà là jwò jìñke na mε, pu mú si n-jà n-pyi nkyàra mε. Pu sí n-wà cyíññi na.

Nye shin maha shin la ku nyε si karii yyaha cè ke, urufoo u niñgyigigii pεε, u raa nùru.»

15

*Mpàñi nimpinniñi bàtaage
(Macwo 18.12-14)*

¹ Nye canŋka, mepenge shiinbii pìi niŋyahamii mu à jwo múnalwɔɔre shwofeēbii mpyi a pa bínni Yesu taan s'a u jwumpe núru.

² Nye Farizhēēnbii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibil'à lire ŋya ke, ka pi i wá na ŋkuni piye shwɔhɔl'e na: «Naha na ŋge nàŋ'à ŋen'a mepenge shiinbii yaha pi i bārali u na, fo maha bínnini na lyí ná pi e ye?»

³ Nye Yesu à pi kunuŋke lógo ke, maa ŋke bàtaage jwo pi á na:

⁴ «Jofoo u ŋye yii shwɔhɔl'e, kampyi mpàa ŋkuu (100) pi ŋye urufol'á, ka wà niŋkin si mpínni, tá urufoo maha pi sanmpii beecyēere ná ke ná baacyēereŋi (99) yaha waber'á sige e, maa sà a nimpinniŋi caa fo u aha ŋya me?»

⁵ U aha u cya a ŋya tēni ndemu i ke, u funntanga wuŋi sí u lwó nde yacige e, ⁶ si mpa pyenge. U aha mpa ná u e, u sí u ceveebii ná u tēnŋeēbii yyere si jwo “Yii a ma, wuu u mpa múguro siŋcyan. Mii mpàŋi u mpyi a pínni ke, mii à u ŋya.”

⁷ Mii sí yi jwo yii á, amuni li mú ŋye, kapimpyiŋe niŋkin ká u toroŋkanni kēēnŋe, funntange ku maha mpyi niŋyiŋi na uru kanni kurugo ke, kur'à pēe sèl'e. Kuru funntange fiige ŋye na mpyi niŋyiŋi na, shiin beecyēere ná ke ná baacyēere (99) kurugo me, pire mpiimu pi ŋye na sōnŋi na pir'à tíi na pire saha ŋye a yaa pi pi toroŋkanni kēēnŋe me.»

Wyérfyinni nimpinnini bàtaage

⁸ Ka Yesu si núr'a bàtaage kabere jwo na:

«Ceeni ŋgire u ŋye, kampyi wyérfyinni daashii ke u ŋye u á, ka niŋkin si ŋcwo mà pínni bage e, na u si lúuni táan si làmpa míni si bage kùruŋcwōngii puni yaa mpwó, si u cya fo si u ŋya mà ye?»

⁹ U aha u ŋya tēni ndemu i ke, u sí u pucyaabii ná u ciŋeēbii yyere si yi jwo pi á “Yii a ma, wuu u mpa múguro siŋcyan. Mii wyereŋi u mpyi a pínni ke, mii à u ŋya.”

¹⁰ Lire pyiŋkanni na, mii sí yi jwo yii á, kapimpyiŋe niŋkin ká u toroŋkanni kēēnŋe, kuru maha mpyi funntanga nimbwɔhɔ Kile mèlekēēbil'á niŋyiŋi na.»

Jyafooni nimpinniŋi bàtaage

¹¹ Nye ka Yesu sí núr'a bàtaage kabere jwo pi á na: «Nàŋi wà u ná mpyi ná jyaa shuunni i.

¹² Canŋka ka jyafooni nimbileni si jwo tufoon'á “Baba, mii nàzhanŋ'à yaa u pyi ŋgemu yii kɔɔge ke, yii ku táa yii i uru kan na á!” Nye ka tufoonŋi si ŋee, maa u nàfuuŋi táa u jyaaabii shuunniŋi shwɔhɔl'e.

¹³ Canmpyal'à tòro ke, ka jyafooni nimbileni si u cyeyaayi puni pére, maa fwor'a kàr'a sà ntēen kiritōōnni l'e ná u wyereŋi i. Mà u yaha wani, ka u u cye le ŋùŋɔ baa karigil'e na mpyi, fo mà pa ŋkwò u nàfuuŋi na.

¹⁴ Tēni i u à u nàfuuŋi kēeg'a kwò feefee ke, ka lire mú si bē ná katibwɔh'e k'à cwo lire kini na. Ka ŋgahaŋi si li ŋwò cū na u taa.

¹⁵ Y'à pa u yyaha jà ke, ka u u ŋkàr'a sà jyē báaraŋi i lire kini shinŋi wà á, ka uru si ŋkàr'a sà u yaha sige e, u u caabii nàhe.

¹⁶ Katege kurugo, u la mpyi maha mpyi s'a caabii yalyire lyí. Nka wà mpyi maha tà kaan u á me.

¹⁷ Nye mà u yaha pur'e, ka u u mpa sōnŋɔ uye funŋ'i canŋka maa jwo “Báarapyii niŋyahamii na ŋye mii tuŋ'á wuu kini i, pi puni na lyí na ntinni fo na cyeyi wwú ŋyŋi i. Nka mii wi ke, katege ku ŋke ku u ŋko raa mii bùu naha.

¹⁸ Nde mii sí n-pyi nume ke, lire li ŋye nde: mii sí nuru raa wá na tuŋi yyere, sí sà yi jwo u á na mii à kapii pyi Kile na, maa kapii pyi u na.

¹⁹ U saha ŋye a yaa u mii cū u pyà fiige me, ŋka u à yaa u mii cū mu à jwo u báarapyi.”

²⁰ Nye u à funŋke kyaala a kwò ke, maa kuni lwó na ŋkēēge u tuŋi yyere. Mà u yaha u sàha ŋkwò a nɔ pyenge na me, ka tufoonŋi si u nimpanni ŋya tatōōnge e, ka u ŋùŋaare si u ta, ka u u fê a jyafooni ŋùŋɔ bē, maa sà u pūr'a cū mà ta uye na.

²¹ Ka jyafoonji si jwo u á “Baba, mii à kapii pyi Kile na, maa kapii pyi mu na de! Mu saha nyε a sàa yaa mu u mii cù ma pyà fiige mε.”

²² Ka tufoonji si u báarapyiibii yyere maa jwo “Yii fyâl'a sà vâanntinmbwoyi puni nisinanke lwó yii pa le u na, yii i kampefegeni wà le u na, yii i tanhanyi yà le u na,

²³ yii i sà kàcwøge nùni njncenni cù, yii pa bò, wuu u lyî wuu u múguro sèl'e.

²⁴ Naha kurugo yε mii jyanji u nge ke, mii mpyi a li yaha na u à kwû, nka u nyii wun'á pa, u mpyi a pínni, nka mii à u nya sahanji.” Ka múguronji si nwø cù pi á.

²⁵ Lir'á pyi mà uru nàni jyanji njnyenji ta sige e. Nyε tēni i u à yîri sige e na ma mà pa byanhara pyenge na, na yatire tūnmpe núru, maa kwòhòkwòhòbii naa ke,

²⁶ ka u u báarapyiñi wà yyere mà yíbe, nde li nyε pyenge e ke, si lire cè.

²⁷ Ka báarapyiñi si u pyi “Mu kàntugo wunji u à pa, lire e yii tun'á wuu pyi wuu à sà kàcwøge nùni njncenni cù mà pa bò, naha na yε uru jyanji njncenni wu à núr'a pa.”

²⁸ Yyaha wun'á puru lógo ke, ka u lùuni si yîri, u nyε a nen'a jyè pyenge e mε. Ka tufoonji si fwor'a pa si mpa u fònnjò si ndèje pyenge e.

²⁹ Ka jyafoonji si jwumpe lwó maa jwo tufoon'á “Cyì yyee jùuli cyi nyε nyii mii na báaranji pyi yii á biliwe fiige yε? Canja ninjin, yii sàha mii tun, ka mii i nyé mε. Nka ali sikabilini nintiini yii nyε a li kan mà nya mii ná na ceveebil'á wuu u múguro sjncyan mε.

³⁰ Nka mu jyanji u à mu nàfuunji lwó a sà nkèege cibahani i ke, ur'á pa ke, ka mu u kàcwøge nùni njncenni cù mà bò u na.”

³¹ Ka tufoonji si jwumpe lwó maa jwo jyafoonji njnyen'á “Mii jyanji, ma hà lire waha maye na mε, mii ná mu u nyε naha tèrigii puni i ke, ko mii cyeyaayi puni nyε mu wuyo kε!

³² Wuu mpyi a li yaha na mu kàntugo wun'á kwû, nka u nyii wun'á núr'a pa. U mpyi a pínni nka wuu à núr'a u nya. Lire e ke wuu à yaa wuu pyi funntange ná múguronji i.”»

16

Báarapyiñi sjncyiime wunji bàtaage

¹ Nyε Yesu à núr'a bàtaage kà jwo u cyelempyiibil'á na: «Nàfuufoonji wà u ná mpyi a báarapyi lwó a yaha u u u karigii cwønnre. Kàntugo, ka nàfuufoonji si mpa a núru sùpyire nwø na, na u báarapyiñi wá na u cyeyaayi kèege.

² Ka u u báarapyiñi pyi “Mii à lógo na mu na mii cyeyaayi kèege, naha k'á pa ná lire e bε? Nyε bégele ma a ma báaranji pyiñkanni yyaha jwo na á, naha na yε mu báaranji sí n-kwò njnjaa.”

³ Ka báarapyiñi si jwo uye funji'i “Mii njñufoon'á jwo na mii báaranji sí n-yyére njnjaa. Nyε naha mii sí raa n-pyi bε? Faapyi fànha nyε mii i mε. Na náare na lyî, kuru silege mú sí nyε mii na.

⁴ Nyε nde mii sí n-pyi ke, mii naha a li cè numε. Mii aha lire pyi, mii njñufoonji ká mii yaha tēni ndemu i ke, sùpyire sannte sí mii màra pi pyenyi i.”

⁵ U njñufoonji fwøhigii mpyi mpiimu na ke, ka u u pire yyer'a yíbe ninjin njnkin maa shincyiiñi pyi “Mii njñufoonji jùuli u nyε mu na yε?”

⁶ Ka u u jwo “U sjñncerii nkoo (100) fwoo li nyε mii na.” Ka báarapyiñi si u pyi “Tēen fwøfwø, maa ma fwøhigii sémenji lwó, maa yi kēenn'a séme na u sjñncerii beeshuunni ná ke fwoo li nyε mu na.”

⁷ Maa núr'a waberε yíbe “Mu de? Mu fwooni nyε jùuli yε?” Ka uru si jwo “Sùmapyanji bōrii nkoo (100).” Ka báarapyiñi si u pyi “Tēen, maa ma fwøhigii sémenji lwó, maa yi kēenn'a séme na u sùmapyanji bōrii beecyεere (80) fwoo li nyε mu na.”

⁸ Uru báarapyiñi méε nyε u à u njñufoonji nàfuunji kèege ke, njñufoon'á u kēe, naha na yε u à yákili ta maa u nūmpañke yaa. Nyε mpii pi nyε numpini i ke, pire maha pi ná piye shwòhōni karigii cwønnre ná yákilifente e pyiñkanni ndemu na ke, mii à nke bàtaage

jwo pire kyaa na si ntège yii yeε, yii mpiimu pi nye bènmpe e ke, bà yii si mpyi si yii nùmpañke bégele mε.»

Wà si n-jà raa báare nùñufee shuunn'á mε

⁹ Nye ka Yesu si núr'a jwo: «Yii àha nàfuunji yaha yii karigii puni yyaha yyéε mε, lire nye a tíi mε. Yii a cevee caa yiye na ná u e, lire ká mpyi, yii canmpyaagii ká ñkwò ñge ñnyεñi i tēni ndemu i ke, Kile sí yii lēñε u pyεnge e, yii sí n-pyi wani fo tēekwombaa.

¹⁰ Shinji u maha kapyεεre pyi ná fyìnm'i ke, urufoo mú maha kabwòhigii pyi ná fyìnmpe e. Nka shinji u nye u nye na kapyεεre pyi ná fyìnm'i mε, kabwòhii méε ká le urufoo cye e, u nye na cyi pyi ná fyìnmpe e mε.

¹¹ Yii aha mpyi yii nye a jà a ñge ñnyεñi nàfuunji báara ná fyìnmpe e mε, nàkaana baa Kile mú sì ñεε sèε nàfuu le yii cye e mε.

¹² Yaage ku nye sùpñani wabεε wogo ke, yii aha mpyi yii nye a kuru báara ná fyìnmpe e mε, ñke Kile à bégel'a yaha yii yabilimpíi mεε na ke, nàkaana baa, u mú sì ñεε kuru kan yii á mε.

¹³ Yii li cè na báarapyiñi sì n-si n-jà raa báare nùñufee shuunn'á mε. Lire ká mpyi, u sí nùñufoonji wà kyaa táan uy'á, si u sanñi kyaa pēn uy'á. U mú sí n-kúu wà na, si kàntugo wà u sanñi na. Nye amuni li nye, nàfuunji lag'à tatεεngε fô yii mpiimu na ke, yii sì n-jà n-pyi Kile báarapyi mε.»

(Macwo 11.11-13; 5.31-32; Marika 10.11-12)

¹⁴ Nye Farizheenbil'à puru jwumpe puni lógo ke, ka pi i wá na Yesu fwóhore, ñaha na ye nàfuunji kani mpyi a pēε pi á.

¹⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii pi ke, yii maha yiye pyi mu à jwo yii à tíi sùpyire nyii na, mà li ta Kile à yii zòmpii cè. Yii li cè, yaage k'à pēε sùpyire nyii na ke, kur'à pēn Kile á.

¹⁶ Nye MusaSaliyani ná Kile tūnntunmpii sanmpii jwump'à kwôro tooy'e fo mà pa nò Yuhana Batizelipyiñi tēni na. Mà lwó Yuhana Batizelipyiñi na, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Kile Saanre e ke, puru na yu sùpyir'á. Sùpyire puni la mú si nye si fànha le si jyè tire saanre e*.

¹⁷ Yii li cè na ññk'à mpìnni tàaña a tòro Kile Saliyani jwumbilini là ññkin mpìnni na.

¹⁸ Shin maha shin ká u cwonji yaha maa ceenji wabεε lēñε ke, urufol'à jacwòrò pyi. Shin maha shin u à ciyahawa lēñε ke, urufoo mú à jacwòrò pyi.»

Kanhamafoonji Lazari ná nàfuufoonji bàtaage

¹⁹ Ka Yesu si núr'a bàtaage kà jwo sùpyir'á na: «Nàfuufoonji wà na mpyi wani, u mpyi maha vāanpyi nisinanyi longara wuyi leni, maa u nyii karigii pyi, maa u nyii ñjyñi lyí canña maha canña.

²⁰ Kanhamafoonji wà nizinniwe mpyi maha mpyi uru nàfuufoonji pyεnge ñwòge na. Uru nàñi cyeere puni mpyi nòoyò, u mεge mpyi Lazari†.

²¹ U la mpyi maha mpyi s'a uru nàfuufoonji ñjyñipaanyi caa raa lyí, ñka u mpyi maha yi taa mε. Mà bàra lire na, pwuunbii mpyi maha mpa a u nòoyi laali.

²² Ka kanhamafoonji si mpa ñkwú, ka Kile mèlεkεεbii si mpa u lwó a kàr'a sà yaha Ibirayima taan Arijinani i. Lire kàntugo ka nàfuufoonji mú si mpa ñkwú, ka pi i sà u tò.

²³ Mà nàfuufoonji yaha kyaage e ññke ñwòhò shiinbii cyage e, u à wíl'a Lazari ñya Ibirayima taan tatònge e Arijinani i.

²⁴ Nye ka nàfuufoonji si Ibirayima yyere fànha na “Mii tunji Ibirayima, nùñaara ta na na, maa Lazari pyi u sà u kampeeni fyinmε lwòhe e, u pa ntég'a na ñkònge ñññε. Naha kurugo ye kyaage e mii naha naha ñke nage e ke, kur'à pēε sèl'e!”

* **16:16** Pii maha jwo: «Shin maha shin la ku nye si jyè ke, urufol'à yaa u fànha le u u puru jwumpe cù ná cyeyi shuunninji i.» † **16:20** Lazari mεge ñwòhe ku nye Kile u nye tεgεfoonji.

²⁵ Ka Ibirayima si u pyi “Na pyà, mu à yaa mu u li cè na mu à ma tìnji puni pyi ntàanji kanni na. Nka Lazari sí wi ke, ur'à u tìnji puni pyi kanhare e. Numε, Lazari nyε naha yyeninke e, mu sí nyε yyefuge e.

²⁶ Mà bàra lire na, kacyyewyicugunɔ na nyε wuu ná yii shwəhəl'e. Lire kurugo wà sɪ n-jà n-yîri naha wuu yyére, si nkàre yii yyére mε. Wà mú sɪ n-jà n-yîri wani yii yyére, si mpa naha wuu yyére mε.”

²⁷ Nyε ka nàfuufoonji si jwo “Mii tunji Ibirayima, l'aha mpyi amuni, mii na mu jáare, ma a Lazari tun dijnyenji i, mii tunji pyεnge e.

²⁸ Sìnyεε kan̄kuro na nyε wani mii kántugo. Lazari yaha u sà pi yεε, bà pi si mpyi pi àha nk̄wò mpa nke yyefuge e naha mε.”

²⁹ Ka Ibirayima si nàfuufoonji pyi “Kile tūntun̄nji Musa ná Kile tūntun̄mpii san̄mpii jwumpe na nyε pi á, pi à yaa pi nyε p̄ire jwumpe na.”

³⁰ Ka nàfuufoonji si jwo “Mii tunji Ibirayima, lire kanni sɪ n-jà pi pyi pi lógo mε, nka wà ha n̄è a fworò kw̄n̄ji i maa nk̄àr'a sà jwo ná pi e, lire e pi sí pi toron̄kanni k̄εn̄nyε.”

³¹ Ka Ibirayima sí núr'a u pyi “Pi aha mpyi pi nyε a nyε Kile tūntun̄nji Musa ná Kile tūntun̄mpii san̄mpii jwumpe na mε, ali wà m̄ée ká n̄è, maa nk̄àr'a sà jwo ná pi e, pi sɪ nyε urufoo jwumpe na mε.”»

17

*Wà nyε a yaa u wà n̄n̄ɔ kyán Kile na mε
(Macwo 18.6-7, 21-22; Marika 9.42)*

¹ Can̄ka Yesu à jwo u cyelempyiibil'á: «Karigii cyi maha s̄upyānji n̄n̄ɔ kyán Kile na ke, cyire mpyimbaa nyε a s̄i mε. Nka ngemu ká mpyi kan̄un̄ɔ maa s̄upyā n̄n̄ɔ kyán Kile na ke, urufoo wuun'à k̄εge!

² Li bá sí n-pwó̄rɔ urufol'á pi kafaabwəhɔ pwɔ u yacige e, pi i u wà ban̄ji i, mà tòro u nde n̄nkobilini là nin̄kin n̄n̄ɔ kyán.

³ Lire e ke yii a yiye k̄aanmucaa.

Mu c̄in̄mpworon̄ji ká mu m̄ump̄en̄mε pyi, u yyere maa u yεε. U aha mu yεεge lógo, maa toron̄kanni k̄εn̄nyε, mu à yaa mu u yàfa u na lire kani i.

⁴ Can̄ke nin̄kin̄nji i, mu c̄in̄mpworon̄ji ká mu m̄ump̄en̄mε pyi mà sà nta fo tooyo baashuunni, t̄ɔgɔ maha t̄ɔgɔ u a s̄i mpa uye mp̄inni kan mu á, mu à yaa mu u yàfa u na cyire karigii puni i.»

⁵ Ka Yesu tūntun̄mpii si u pyi: «Kafoon̄ji, nyε lire sanni i ke, là bàra wuu d̄aniyānji na.»

⁶ Ka Kafoon̄ji si pi pyi: «S̄een̄ji na mii sí yi jwo yii á, yii d̄aniyānji m̄ée n'a mpyi a cyé̄re mutaridi bile fiige, yii mpyi na sí n-jà nke cibwəhe pyi ku kò kuy'á, ku u sà nc̄uru ban̄ji i, ku mú mpyi na sí lire pyi.»

Báarapyīnji nyε a yaa ná nk̄een̄ji waber'e mε

⁷ Ka Yesu si núr'a jwo: «L'aha mpyi mu à jwo báarapyi na nyε yii wà á, ka u u yîri faa sige e, lire nyε mε yat̄ɔ̄re tanahage e mà pa, tá urufoo sí nyε báarapyīnji pyi u t̄il'a t̄een u u lyí la?

⁸ Tá urufoo s̄i báarapyīnji pyi u v̄aan̄pwəhɔyi wwú, u u shwəhɔ a kan uru u lyí si bya, lire kántugo báarapyīnji si nta a lyí si bya mε?

⁹ Báarapyīnji m̄ée ká u tayyerege n̄i, u nyε a yaa ná nk̄een̄ji waber'e mε!

¹⁰ Amuni li mú nyε, báarānji Kile à kan yii á ke, yii aha uru pyi a kwò, yii li cè na yii nyε a yaa ná nk̄een̄ji waber'e mε. Naha kurugo yε nde yii mpyi a yaa yii pyi ke, lire yii à pyi.»

Yesu à tògofee kε c̄iun̄ɔ

¹¹ Nyε mà Yesu nin̄karen̄ji yaha Zheruzal̄emu k̄an̄he e, u mpyi na nk̄ε̄ge Samari k̄uluni ná Galile wuuni t̄egen̄kuun̄ji i.

¹² U à sà byanhara k̄an̄he kà na, ka tògofee kε si wá na u n̄n̄ɔ b̄eni, maa nt̄een laage e,

13 maa jwo ná u e fànha na: «Yesu! Cyelentuñi! Nùñaara ta wuu na!»

14 Yesu à pi nya ke, maa pi pyi: «Yii a sì, yii sà yiye cyêe Kile sáragawwuubii na.» Mà pi niñkaribii yaha, ka pi i jwò. »

15 Nye pi wà niñkin a uye nya u à cùuñò ke, maa núru na Kile kêre fànha na, na ma.

16 U à pa nò Yesu na ke, maa niñkure sín u taan maa yyahe cyígile jùñke na maa fwù kan u á sèl'e. Uru nàni na mpyi Samari shin.

17 Ka Yesu si jwumpe lwó maa jwo: «Tá shiin ke bà mii à cùuñò mē? Taa pi sanmpii baacyereñi nye ke?»

18 Nge nàni u nye u nye Yahutu mē, uru kanni baare e, sùpya nye a ta mpai shiin kenji i, si núru n-pa fwù kan Kile á mà?»

19 Maa yi jwo nàñ'á: «Yîri ma a sì, mu dányañ'á mu cùuñò.»

Yii bégele yii a Yesu cannuruge sigili

(Macwo 24.23-28, 37-41)

20 Nye lire kântugo, ka Farizhēnbii si Yesu yíbe Kile Saanre tēsiini kyaa na, ka u u pi pyi: «Kile Saanre sí n-pyi, ñka ti sì n-pyi yawiige,

21 sùpyire sí raa ñkemu cyêre piye na s'a ñko “Yii wíi, ti te naha!” lire nye mē “Ti te menji i!” mē. Yii li cè na Kile Saanre nye yii shwòhòl'e.»

22 Maa jwo u cyelempyiibil'á: «Tèni là na ma, canñke Supyañi Jyañi à yaa u pa ke, yii la sí n-sii n-pyi kuru canñke ku wyèr'a nò, ñka ku sì nò lire tèni i mē.

23 Sùpyire sí n-pa raa ñko “U naha naha!” lire nye mē “U wá mē yyé!” Nka yii àha ntaha pi jwòh'i, si ñkàre wani mē.

24 Bà sùpyire puni maha kileñini nya l'à yîri diñyēñi jùñke kà na, maha sà fworò jùñke sanñke na mē, amuni Supyañi Jyañi sí nya u cannuruge.

25 Nka mà jwo kuru canñke ku nò ke, u à yaa u kyaala sèl'e, sùpyire niñyahara sí u cyé.

26 Nye Supyañi Jyañi tēnuruni ká byanhara, karigii cyi mpyi na mpyi Nuhu tiñi i ke, cyire shiñi sí raa n-pyi.

27 Nuhu tiñi i, sùpyire mpyi na lyí, marii byii, maa cyeebii lèñi, marii pi pyiibii kaan nàmbaya na, fo mà sà nò canñke Nuhu a jyè bakwòoge e, ka lùbwooni sí sùpyire sannte puni shi bò ke.

28 Nye amuni Loti tèni i sùpyire mú mpyi. Pi mpyi na lyí, maa byii, marii zhwoñi ná pērempe pyi, maa cire cēnmi, maa bayi faanre.

29 Nka canñke Loti à fworò Sòdòmu kànhe e ke, ka nage ná ñkìriginji si fworò nìnyinji na zànpya fiige, mà wu kànhe sùpyire na, maa pi shi bò,

30 nye canñke Supyañi Jyañi sí núru uye cyêe sùpyire na ke, amuni kuru canñke sí n-pâa pi e.

31 Kuru canñke ká nò, mà ñgemu ta u bage kàtanñke jwò'i ke, urufoo kà núru ntíge si yaaga lwó bage e mē, u tíl'a tíge u a fí. L'aha mpyi mà ñgemu ta kērege e ke, urufoo kà núru raa ma pyēnge mē.

32 Nde l'à Loti cwòñi ta ke, yii sòññò lire na kē!

33 Shinñi u nye na li caa u niñjaañi si jwò ke, urufoo nùmpañke sí n-kēge. Nka shinñi u à u niñjaañi kēge mii kurugo ke, urufoo sí nùmpañja ta.

34 Mii sí yi jwo yii á, lire tèni ká bê ná numpilage e, mà shiin shuunni ta pi à sínni yasinnñe niñkin na, wà sí n-lwó si u sanñi yaha.

35 L'aha cyee shuunni ta pi i sùma súu siñcyan, wà sí n-lwó si u sanñi yaha. [

36 L'aha mpyi mà nàmbaa shuunni ta kērege e, wà niñkin sí n-lwó si u sanñi yaha.]»

37 Nye ka cyelempyiibii si Yesu yíbe: «Kafoonji, taa lire sí n-pyi ke?» Ka u u pi pyi: «Cyage e yakwugo nye ke, wani cinmpunñi nye na bínnini.»

18

Yukyaanji nintiimbaanji bàtaage

¹ Ka Yesu si bàtaaga jwo u cyelempyiibil'á maa li cyêe pi na na pi à yaa pi kwôro Kilejarege na t̄erigii puni i, pi àha s̄aa le m̄e.

² U à jwo pi á: «Yukyaanji wà u mpyi kànhe kà na, u mpyi na fyáge Kile na m̄e, u kuro mú sí mpyi s̄ùpya e m̄e.

³ Lenkwucwoŋi wà mú na mpyi kuru kànhe e, s̄ùpyanji wà mpyi a u mùmp̄enm̄e pyi. Uru lenkwucwoŋi mpyi maha si uru yukyaanji yyére t̄erigii puni i, bà u si mpyi si u ná uru n̄anji láha piye na m̄e.

⁴ Ceen'á m̄o uru zhà maa n̄uruŋi i, jaha na ye yukyaanji la mpyi si lire pyi m̄e. Ka ceenji si li wyèeŋe u jwòh'i, fo u à pa jwo uye funŋ'i "Mii m̄éé jye mii jye na fyáge Kile na m̄e, maa mpyi mii kuro jye s̄ùpya e m̄e,

⁵ ná ŋge lenkwucwoŋi s'á mii yyaha fwòh̄o mà n̄o ŋke cyage e, mii sí u ná uru n̄anji láha piye na. Ná lire jye a pyi m̄e, mii si yyen̄e ta u jyii na m̄e."»

⁶ Puru jwuŋkwooni k̄antugo, ka Kafoonji Yesu si u cyelempyiibii yíbe: «Yii à uru yukyaanji nintiimbaanji jwumpe lógo ke!

⁷ Jye ná u s'á uru ceenji t̄anga kan, Kile n̄j̄cw̄nribii pi jye Kile jwòh'i marii u j̄áare p̄ilaga bâra canja na ke, Kile sí n-s̄i p̄ire t̄anga kan. Yii li cè u à l̄uuni b̄o ná pi e.

⁸ Mii sí yi jwo yii á, Kile sí t̄anga kan pir'á wahawaha. N̄ka lire ná li wuuni mú i, Supyanji Jyanji cannuruge ká n̄o j̄n̄ke na, tá u jye a yaa u pa d̄ánafee ta ku na m̄e?»

Farizhenji ná múnalw̄ore shwofoonji bàtaage

⁹ Lire k̄antugo ka Yesu si n̄ur'a bàtaage kabere jwo mà yyaha tí ná s̄ùpyiibii p̄il'e, mpiimu pi jye na piye s̄on̄ji na pir'á tí maa piye pw̄óŋo s̄ùpyire sannte na ke. U à jwo:

¹⁰ «Shiin shuunni pi ná ŋk̄are Kilejaarebage e zà Kile j̄áare. Wà na mpyi Farizhen, u san̄ji sí jye múnalw̄ore shwofoo.

¹¹ Mà pi yaha Kilejaarebage e, ka Farizhenji sí ȳr'a yyére u mege cyage e, maa Kile j̄áare na "Kile, mii à fw̄u kan mu á, jaha na ye mii à pw̄óro s̄ùpyire sannte na, mpiimu pi jye na n̄an̄kaage pyi, marii jacw̄ore pyi, mà bâra kapegigii san̄kii shinji puni na ke. Mii à pw̄óro ŋge múnalw̄ore shwofoonji na mú.

¹² Cibilaaga maha cibilaaga, mii maha canmpyaa shuunni s̄un le. Yaaga maha yaaga mii à ta ke, mii maha yire puni yáhanji ww̄u."

¹³ Múnalw̄ore shwofoonji wi ke, ka uru si ȳr'a yyére tat̄oŋge e Kilejaarebage funŋke e, maa j̄n̄ke s̄oŋo, maa mejwuuni t̄rige maa jwo "Kile, mii na mu j̄áare, maa l̄uŋe wà ma l̄uuni na, jaha na ye mii jye kapimpyiŋe."

¹⁴ Jye mii sí yi jwo yii á, Kile à múnalw̄ore shwofoonji kapegigii yàfa u na, ka u u n̄ur'a k̄are pyeŋe. N̄ka Farizhenji wi ke, uru u kapegigii jye a yàfa u na m̄e. Yii li cè na shin maha shin u à uye p̄e ke, Kile sí urufoo t̄rige. N̄gemu u à uye t̄rige ke, Kile sí urufoo d̄urugo.»

Yesu à jwó le n̄an̄kopyire tà á

(Macwo 19.13-15; Marika 10.13-16)

¹⁵ Lire k̄antugo ka pi i mpa ná pyiibii p̄il'e Yesu yyére, bà u si mpyi si cyeyi taha pi na, si jwó le pi á m̄e. Cyelempyiibil'á lire jya ke, mpii pi à pa ná pyiibil'e ke, ka pi i p̄ire faha.

¹⁶ Ka Yesu si pyiibii file uye na, maa jwo: «Yii àha pi sige na na m̄e. Yii li cè na s̄ùpyiibii pi jye mpii pyiibii fiige ke, Kile Saanre jye p̄ire woro.

¹⁷ S̄eŋji na mii sí yi jwo yii á, ŋgemu ká mpyi u jye a j̄en'a uye t̄rige pyà fiige m̄e, urufoo si n-s̄i n-jà n-jyè Kile Saanre e m̄e.»

N̄afufoonji kani

(Macwo 19.16-30; Marika 10.17-31)

18 Nye canŋka, Yahutuubii yyaha yyére shinŋi wà à Yesu yíbe: «Cyelentuŋi niŋcɛnŋi, naha shi mii à yaa mii u pyi si shìŋi niŋkwombaani ta bɛ?»

19 Ka Yesu si u pyi: «Naha na mu nye na mii yiri niŋcɛnŋi ye? Kile kanni baare e, sùpya nye a ᵼwɔ me. Mu à sɔnŋɔ lire na la?»

20 Mu à Kile Saliyaŋi kurigii cè mà kwɔ “Ma hà zínni ná wabere cwo e me, ma hà sùpya bò me, ma hà nàŋkaaga pyi me, ma hà vini ntaha wà na me, ma tuŋi ná ma nuŋi pɛe*.”»

21 Ka nàŋi si Yesu pyi: «Cyelentuŋi, mii na cyire karigii puni pyi fo mà mii yaha nàŋkocyeere e.»

22 Nye uru nàŋ'á puru jwo ke, ka Yesu si u pyi: «Yaaga niŋkin saha à mu fô, ta sì ma a sà ma cyeyaayi puni pére, ma a yi wyéreni taa taa fòŋɔfeebii na. Lire ká mpyi, mu sí nàfuu ta Kile yyére. Ma a nta a pa ntaha na fye e.»

23 Tèni i uru nàŋ'á puru jwumpe lógo ke, ka li i mpen u e, naha na ye nàfuubwɔhɔ foo u mpyi u wi.

24 Yesu à u nya u à yyahe tanha ke, maa jwo u á: «Nàfuufeebii jyim'á sàa pen Kile Saanre e.

25 Nwɔhɔŋi jyim'á táan músenneŋi wyiini i mà tòro nàfuufooŋi u jyè Kile Saanre e.»

26 Nye mpíi pi à puru jwumpe lógo ke, ka pire si jwo: «Lire sanni i ke, jofoo u sí n-jà nùmpañja ta bɛ?»

27 Ka Yesu si pi pyi: «Kani l'á sùpyire jà ke, lire nye na Kile jini me.»

28 Ka Pyeri si jwumpe lwɔ maa Yesu pyi: «Wuu de? Wuu à kàntugo wà wuu karigii puni na, maa ntaha mu fye e.»

29 Ka Yesu si pi pyi: «Sèenŋi na mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à pen'a kàntugo wà u pyenge, lire nye me u cwɔŋi, lire nye me u cìmpyiibii, lire nye me u sifeebii, lire nye me u pyiibii na Kile Saanre kurugo ke,

30 urufoo sí pire fiigii niŋyahamii ta mà u yaha naha diŋyeŋi i, sí shìŋi niŋkwombaani ta diŋyeŋi nimpañi i.»

Yesu à jwo u kwùŋi ná u ñèŋi kyaa na sahanŋi

(Macwo 20.17-19; Marika 10.32-34)

31 Lire kàntugo ka Yesu si u cyelempyiibii ke ná shuunniŋi yyére maa yi jwo pi á: «Wuu niŋkaribii pi mpíi Zheruzalemu kàhe e. Kyaa maha kyaa Kile túnntunmpil'á séme Supyaŋi Jyaŋi kyaa na ke, cyire puni sí n-tòro cyi jwuŋkanni na.

32 U sí n-le Kilecembraabii cye e, pire sí raa u fwɔhɔre, s'a u cyere, s'a ntilwɔhe wàa u na,

33 si u bwɔn ná kàsɔrigil'e, si u bò. Nka u kwùŋi canmpyitanrewuuni, u sí ñè.»

34 Cyelempyiibil'á puru jwumpe lógo, ŋka pi mpyi a jà a pu ᵼwɔhe cè me, naha na ye pu ᵼwɔhe mpyi a ᵼwɔhɔ pi na.

Yesu à fyinnaŋi wà jyii múgo

(Macwo 20.29-34; Marika 10.46-52)

35 Nye Yesu ná u cyelempyiibii niŋkaribii Zheruzalemu kàhe e, pi à sà byanhara Zheriko kàhe na ke, ka pi i fyinnaŋi wà ta u à tèn kuni ᵼwɔge na na sùpyire ñáare.

36 Sùpyire màhan'á jyè u niŋgyigigil'e ke, ka u u yíbe: «Naha na sùpyire nye na ŋge màhanŋi pyi ame ye?»

37 Ka pi i yi jwo u á na Nazareti kàhe shinŋi Yesu u nye na ntùuli.

38 Fyinnaŋ'á puru lógo ke, maa jwo fànha na: «Dawuda Tuluge Shinŋi Yesu, ñùñaara ta na na!»

39 Mpíi pi mpyi yyaha yyére ke, ka pire si u faha na u fyâha. Nka u nye a pen'a fyâha me, maa là bâra u jwuŋkanni na: «Dawuda Tuluge Shinŋi, ñùñaara ta na na!»

40 Ka Yesu si yyére, maa pi pyi pi u cù a pa. Pi à pa ná u e ke, ka Yesu si u yíbe:

* 18:20 Ekizodi 20.12-16, Duterensumu 5.16-20

⁴¹ «Naha mu la nyε mii u pyi mu á ye?» Ka fyinñi si u pyi: «Kafoonji, mii la nyε si núru s'a naa.»

⁴² Ka Yesu si u pyi: «Ta naa, mu dániyañ'à mu cùuñɔ.»

⁴³ Lire tèenuuni i, ka fyinñi si ntíi na naa, maa ntaha u fye e, maa Kile kêe. Sùpyir'à lire nya ke, maa Kile kêe mú.

19

Yesu ná múnalwɔɔre shwofoonji Zanke kani

¹ Nyε mà Yesu yaha u u ntùuli Zheriko kànhe e,

² nàñi wà na mpyi wani kuru kànhe e, u mεge mpyi Zanke. Múnalwɔɔre shwofeebii ñùñufoonji wà u mpyi u wi. Nàfuufoo u mpyi u wi.

³ U la mpyi si Yesu nya, si ñcè sùpyañi u nyε u wi ke. Nka u mberenji ná sùpyire nyahanji kurugo, u nyε a jà a Yesu nya mε.

⁴ Ka u u fê a kàre yyaha yyére, maa sà dùgo sikomɔri cige e, kuni ñwɔge na, bà li si mpyi Yesu ká mpa a ntùuli ku ñwɔh'i, si u ta nya mε.

⁵ Yesu à pa nɔ kuru cyage e ke, maa ñùñke yírig'a wíi cige e, maa jwo: «Zanke, fyâl'a tíge naha, naha na ye mii à yaa mii u sunmbage lèñe mu pyεnge e ñijnjaa.»

⁶ Ka Zanke si fyâl'a tíge maa Yesu ñùñɔ bê ná funntange e maa ñkàre ná u e pyεnge e.

⁷ Sùpyire puni ti mpyi wani maa lire nya ke, ka li i mpɛn pi e, fo pi na ñkunnii piye shwɔhɔl'e, marii ñko: «Ñge nàñ'à kàr'a sà sunmbage lèñe ñge kapimpyinji pyεnge e.»

⁸ Nka mà pi yaha tire jwoore na, Zanke ñijnjyeren'á kwôro Kafoonji Yesu taan, maa yi jwo u á: «Kafoonji, mii sí na cyeyaayi puni taaga ñinjin kan fòñɔfeebil'á. Yaaga maha yaaga mii à cyán a shwɔ sùpyire na ke, mii sí yire yaayi puni fiigii sicyεere kan kan pi á.»

⁹ Ka Yesu si jwo: «Zhwoñ'à nɔ ñke pyεnge na ñijnjaa, naha na ye ñge nàñi mú na nyε Ibirayima tùluge shin.

¹⁰ Mii sí yi jwo yii á, mpii pi à pínii ke, Supyañi Jyañi à pa mpa pire cya si pi shwɔ.»

Báarapyiibii bàtaage

(Macwo 25.14-30)

¹¹ Mà sùpyire yaha ti i núru Yesu ñwɔ na, pi à pa byanhara Zheruzalemu kànhe na ke, ka Yesu si li kàanmucya mà li nya na sùpyire sònñɔr'à taha li na na Kile Saanre sí n-sii lire tènii yabilinji i. Lire kurugo u à ñke bàtaage jwo pi á

¹² na:

«Fànhafoonji wà jya u ná mpyi na ñkèεge kiritɔɔnl'e, bà lire kinni saanbwɔhe si mpyi si u tìñe mpyi saanwa, u u núr'a pa ntéen u yabilinji kinni shiinbii ñùñɔ na mε.

¹³ Mà jwo u lire kùluni tɔage lwɔ ke, u à u báarapyii ke yyere, maa wyérefyinñi tɔonyɔ ke kan pi puni ñinjin ñinjin á, maa pi pyi na pi à cwɔhɔnte pyi ná u e, pi i tɔɔn ta u na, mà jwo uru u núr'a pa ke.

¹⁴ Nka uru ñge nàñi kyaa mpyi a táan u kinni shiinbil'á mε. U karenkwooni kántugo, ka pi i tùnntunmii tun saanbwɔh'á, maa yi jwo u á na pire la nyε u u ñge nàñi tìñe pire ñùñɔ na mε.

¹⁵ Nka lire ná li wuuni mú i, saanbwɔh'à u pyi saanwa, ka u u núr'a pa u kinni i. U à pa ke, maa u báarapyiibii yyere, mpiimu á u ñinkarenji mpyi a wyérenji kan ke, si ñcè kampyi pi à tɔɔn ta u na.

¹⁶ Ka báarapyinji ñijnjiinji si mpa maa jwo “Kafoonji, wyérenji mu mpyi a kan mii á ke, mii à cwɔhɔnte pyi ná u e, mà u fiigii ke tɔɔn ta.”

¹⁷ Ka saanji si yi jwo uru báarapyinji'á “Fwù faa na. Mu na nyε báarapyi ñijnçenñe. Ná mu s'à pyi dánasupya kapyεere e, mii sí mu tìñe n-pyi ñùñufoo kànyi ke ñùñɔ na.”

¹⁸ Nyε ka báarapyinji shɔnwuñi si mpa maa jwo “Ñùñufoonji, wyérenji mu mpyi a kan mii á ke, mii à cwɔhɔnte pyi ná u e mà u fiigii kanjkuro ta.”

¹⁹ Ka saanji si yi jwo ur'á mú “Mii sí mu tìñe kànyi kanjkuro ñùñɔ na.”

20-21 Ka báarapyiŋi waberε si mpa maa jwo “Nùŋufooni, wyéreni mu mpyi a kan mii á ke, u we, mu yyahafyagar'á mii ta, ka mii i u le a pwɔ vâanŋke k'e, mà bégele, naha na ye mu à kyán, mu cyεge nyε a yaage ŋkemu yaha me, mu maha kuru lwó, mu nyε a kerεge ŋkemu nûgo me, mu maha kuru sùmaŋi kwòn.”

22 Ka saanŋi si yi jwo u á “Mu nyε báarapyi niŋcεnŋe me. Jwumpe mu à jwo mii na ke, mà tàanna ná pur'e, mu ná ndemu l'à yaa ke, mii sí lire pyi mu na. Mu à cè na mii na nyε supyikyanga, na mii nyε a yaage ŋkemu yaha me, mii maha kuru lwó, mii nyε a kerεge ŋkemu nûgo me, mii maha kuru sùmaŋi kwòn.”

23 Nyε mu à yire puni cè, naha na mu sí nyε a mpyi a jà a mii wyéreni yaha wyéreni bwùnni na mà ye? Kampyi mu mpyi a lire pyi, mii à núr'a pa ke, mii mpyi na sí u ná u tònŋi ta.”

24 Mpii pi mpyi ná saanŋi i wani ke, ka saanŋi si yi jwo pir'á “Yii na wyéreni shwɔ nge báarapyiŋi na, yii kan báarapyiŋi niŋcyiŋ'á, ŋgemu u à cwòhonte pyi mà u wyérenŋke fiigi ke ta ke.”

25 Ka pi i saanŋi pyi “Kafooni, wyéreni u nyε uru báarapyiŋ'á ke, ur'à nyaha mà kwò.”

26 Ka saanŋi si pi pyi “Yii lógo! Shin maha shin u nyε ná yaage e ke, kà sí n-bâra urufoo woge na. Nka shin maha shin cyεngaya wu u nyε ke, yaaga si n-kan urufol'á me. Nimbileni urufoo bá na sônŋi uye cye e ke, lire sí n-shwɔ u na.

27 Nyε numε, mii zampreenbii pi mpyi na li kòre bà mii si mpyi mii àha bú mpyi saanwa pire nùŋɔ na me, yii pi cù a yige naha, yii i pi bò na nyii na.”»

Saanŋi Yesu à jyè Zheruzalemu kànhe e

(Macwo 21.1-11; Marika 11.1-11; Yuhana 12.12-19)

28 Nyε Yesu à puru jwumpe puni jwo ke, maa ntòro sùpyire yyaha na na ŋkège Zheruzalemu kànhe e.

29 Tèni i pi à sà byanhara Betifajye ná Betani kànyi na, Olivye cire ŋanŋe taan ke, ka Yesu si u cyelempyiibii pìi shuunni tun,

30 maa pi pyi: «Kànhe ku nyε yii yyaha na ke, yii a sì k'e. Yii sí sà pi ta pi à dùfaanŋjaaga pwɔ wani, sùpya sàha ŋkwò a dùgo ku na mà nya me. Yii i ku sàha, yii a ma yii pa ŋkan na á.

31 Wà ha yii yíbe na “Naha na yii nyε na ku sàre ye?” yii i urufoo pyi “Ku kyaa li nyε Kafooni na.”»

32 Ka cyelempyiibii mú shuunni si ŋkàre. Jwunŋanni na Yesu mpyi a yi jwo pi á ke, ka pi i sà yi ta amu.

33 Tèni i pi à wá na dùfaanŋke sàre ke, ka ku feebii si jwo: «Hεn! Naha na yii nyε na ku sàre ye?»

34 Ka pi i pi pyi: «Ku kyaa li nyε Kafooni na.» Nyε pi à yire jwo ke, ka dùfaanŋke feebii si pi yaha pi à ku sàha a kàre.

35 Ka pi i mpa ná kuru dùfaanŋke e Yesu yyére, maa pi vâanŋyi yà taha ku na, maa Yesu pyi u à dùgo ku na.

36 Ka pi i wá na ŋkège. Mà pi niŋkaribii yaha, ka sùpyire si wá na ti vâanntinŋyi yà wwû na mpìli Yesu yyaha na kuni i*.

37 Pi mpyi a byanhara Zheruzalemu kànhe na mà kwò. Pi à nɔ Olivye cire ŋanŋe tatigige e ke, ka u fyèŋwòhòshiiŋbii puni funntanga wuubii si li ŋwɔ cù na Kile kère fànha na Yesu kakyanhala karigii kurugo, pi à cyire ŋcyiimu nya ke.

38 Pi mpyi na yu fànha na:

«Saanŋi nimpaŋi u nge Kafooni Kile mεge na ke,

Kile u jwó le u á!

Kileni u nyε niŋyiŋi na ke,

* 19:36 Saanŋi pi nyε na mpère ke, pi maha nde kani pyi si u bε (2 Saanbii 9.13).

uru u nyε yyeɲɲkefoo!
Kile mεge ku kēe nɲɲicyeyi puni i!†.»

³⁹ Nyε Farizhεεnbii pi mpyi sùpyire shwɔhɔl'e ke, ka pire pì si Yesu pyi: «Cyelentuɲi, ma cyelempyiibii faha, bà pi si mpyi si fyâha mε.»

⁴⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Mii cyelempyiibii mée ká fyâha, ɲje kafaayi sí raa ɲkwúuli pi cyaga.»

Yesu à mεε sú Zheruzalemu kânhe shiinbii kurugo

⁴¹ Nyε pi à sà byanhara Zheruzalemu kânhe ɲwɔge na, ka Yesu si kânhe ɲya ke, maa mεε sú ku shiinbii kurugo maa jwo:

⁴² «Kuni i yyeɲɲke ɲyε na ntaa ke, kâmpyi yii mpyi a lire lwó a wíi, li mpyi na sí n-táan mii i ɲɲjaa dε! Nka lir'à ɲwɔhɔ yii na numε.

⁴³ Nyε canɲa na ma, yii zâmpεεnbii sí n-pa n-cwo yii na, si yii kwúulo kaɲcinnε fiige, si kàsɔɔgɔ le ntaha yii kwúulo, si yii fεnre kâmpaɲyi puni na.

⁴⁴ Pi sí yii kânhe ɲya si ku ɲkunɲyi puni waraga feefee, si yii puni bò, ɲaha na yε Kile à pa yii ntègeni mεε na, ɲka yii ɲyε a li cè ná u e mε.»

*Yesu à cwɔhɔmpii kâr'a yige Kileɲaarebage ntàani na
(Macwo 21.12-17; Marika 11.15-19; Yuhana 2.13-22)*

⁴⁵ Lire kântugo ka Yesu si ɲkàre Kileɲaarebage ntàani na. Mpii pi mpyi pεεmpe na wani ke, maa pire kârɔ‡.

⁴⁶ Maa yi jwo pi á: «“Mii bage sí n-pyi Kileɲaarebage.” Yire y'à séme Kile Jwumpe Semεɲi i. Nka yii pi ke, yii à ku kēεnɲ'a pyi “nàɲkaalii tabinniga§.”»

⁴⁷ Yesu mpyi maha Kile jwumpe yu Kileɲaarebage ntàani na canɲa maha canɲa. Ka Kile sáragawwuubii ɲɲufeebii ná Kile Saliyaɲi cyelentiibii ná yyaha yyére shiinbii si wá na pyɲkanna caa si u bò.

⁴⁸ Nka u cùɲkanni mpyi a pi funɲɔ wwɔɔɲɔ, ɲaha na yε u jwumpe mpyi a sùpyire puni ɲùmbogigii shwɔ a ta.

20

*Pi à Yesu yíbe u fânhe tatage kyaa na
(Macwo 21.23-27; Marika 11.27-33)*

¹ Canɲka mà Yesu yaha u u sùpyire kâlali maa Jwumpe Nintanmpe yu t'á Kileɲaarebage ntàani na, ka Kile sáragawwuubii ɲɲufeebii ná Kile Saliyaɲi cyelentiibii ná Yahutuubii kacwɔnríbii si shà u yyére,

² maa u yíbe: «Ná kuni ndire e mu na ɲcyii karigii pyi yε? Jofoo u à kuni kan mu á, mu u a cyi pyi yε?»

³ Ka Yesu si pi pyi: «Mii mú sí yii yíbe,

⁴ jofoo u mpyi a Yuhana tun u pa a sùpyire batizeli yε? Kile laa sùpyire?»

⁵ Ka pi i ɲkâr'a sà piye taanna maa jwo: «Wuu aha jwo na Kile u mpyi a Yuhana tun, u sí n-jwo na ɲaha na wuu sí ɲyε a ɲεn'a dá u na mà yε?

⁶ Wuu sí ká jwo na sùpya u mpyi a u tun, sùpyire sí wuu wà n-bò ná kafaayi i, ɲaha na yε pi pun'à dá na Yuhana na mpyi Kile tùnntunɲɔ.»

⁷ Pi à piye taanna a kwɔ ke, maa núr'a kâr'a sà Yesu pyi: «Shinɲi u mpyi a u tun ke, wuu ɲyε a cè mε.»

⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Nyε l'aha mpyi amuni, ɲge u à kuni kan mii á, mii u a ɲcyii karigii pyi ke, mii mú sì uru cyêe yii na mε.»

† 19:38 Zaburu 118.26 ‡ 19:45 Yahutuubii pi mpyi maha yíri cyeyi yabere e ke, wyérefaabii mpyi maha pire wyéreni fare Kileɲaarebage wuɲi na. Lire pyɲkanni na, wyérenɲwɔge ku mpyi a yaa k'a sárali Kileɲaarebage e ke, pi mpyi maha já a kuru sára, maa núr'a já a ntège pyi. Yatɔɔre ti maha yaa ti já a pyi sáraga ke, pérémpyiibii mpyi maha tire péréli pir'á. Pi mpyi maha ti lwɔɔre dùrugo. § 19:46 Ezayi 56.7, Zheremi 7.11

*Erezen kooŋge faafeebii bàtaage
(Macwo 21.33-46; Marika 12.1-12)*

⁹ Lire kàntugo ka Yesu si bàtaaga jwo sùpyir'á. U à jwo: «Nàŋi wà u ná erezen cikooŋgo yaa, maa faafee lwó a yaha k'e, u ná pire s'a ku yasere táali piye na, maa nta a kàre kùlutoonl'e mà sà mō wani.

¹⁰ Nyε erezenŋi yasere tèekwōonn'à pa nō ke, ka u u báarapyiŋi wà tun faafeebil'á u sà uru nàzhan erezenŋi shwō, u a ma. Nka uru tūntunŋ'a nō pi na ke, ka pi i u cū maa u bwōn, maa u cyengaya wuŋi kòr'a tūugo.

¹¹ Ka cikooŋge foo si nūr'a báarapyi shōnwu tun pi á, ka pi i uru bwōn maa u cyahala, maa uru cyengaya wuŋi kòr'a nūruŋō mú.

¹² Ka u u nūr'a shin tanrewu tun pi á. Ka pi i sà uru cū, maa u bwōn mà bānnaga, maa u yige cikooŋge kàntugo.

¹³ Nyε ka cikooŋge foo si ŋkànha a jwo “Naha mii sí n-pyi numε be? Jyaŋi niŋkinŋi u nyε mii á, ná u kyal'á táan mii á ke, mii sí uru tun pi á. Shwōhōl'e, pi aha uru nya, pi sí n-sílege uru na.”

¹⁴ Nka faafeebil'à cikooŋge foo jyaŋi nya ke, maa wá na yu piy'á “Cikooŋge foo koolyiŋi u nyε ŋge. Yii a wá, wuu u bō, kooŋge sí n-ta n-pyi wuu wogo.”

¹⁵ Nyε u à pa nō pi na ke, ka pi i u cū a wà cikooŋge kàntugo maa u bō.»

Yesu à puru jwo ke, maa sùpyire yíbe: «Naha cikooŋge foo sí n-pyi ye?

¹⁶ Nàkaana baa, u aha mpa, u sí pi puni bō si cikooŋge kan piiberil'á.»

Nyε sùpyir'à puru lógo ke, maa jwo: «Ei! Kile u wuu shwō lire shiŋi na de!»

¹⁷ Ka Yesu si pi wíi wíi maa jwo: «Y'à séme Kile Jwumpe Semεŋi i na: “Bafaanribil'à cyé kafaage ŋkemu na ke,

kuru k'à pa mpyi bage kafaage sèe woge bage mbìini na*.”

Di puru jwumpe jwōhe nyε ye?

¹⁸ Nyε shin maha shin u à cwo kuru kafaage jwŋ'i ke, urufoo sí n-kyεεge n-kyεεge, kuru kafaage sí ká jcwō shin maha shin jwŋ'i ke, ku sí urufoo cwōnhōnō.»

¹⁹ Nyε Yesu à puru jwumpe jwo amuni ke, ka Kile sáragawwuubii jūŋufēebii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii si wá na jcaa si cye taha u na, si u cū lire tèenuuni i, naha na ye pi mpyi a cè a jwo na u à ŋke bàtaage jwo a wà pire na. Nka pi mpyi na fyáge sùpyire na.

²⁰ Nyε ka pi i wá na Yesu kàanmucaa, maa cwòfeebii pii yaha pi à kàr'a sà piye pyi sèeshiin si kànhaŋa cyán u na, si nta u cū u jwōjwumpe kurugo, si u le Ōromu shiinbii fānhafōonŋi u nyε kuru cyage e ke, uru cye e.

*Pi à Yesu yíbe múnalwōore ŋkanŋi kyaa na
(Macwo 22.15-22; Marika 12.13-17)*

²¹ Nyε pire cwòfeebil'à sà nō Yesu yyére ke, maa jwo: «Wuu cyelentuŋi, wuu à li cè na mu jwumpe ná mu kàlanŋ'a tíi, mu nyε na fyáge sùpya na ma kàlanŋi tapyige e me. Jwumpe mu sí nyε na yu mà yyaha tíi ná Kile kuni i ke, puru na nyε sèe.

²² Wuu sí mu yíbe, wuu à yaa wuu a múnalwōore kaan Ōromu Saanbwōhe Sezari á la?»

²³ Ka Yesu si ntíl'a li cè pi e, na cwòfee pi nyε pi pi, maa pi pyi:

²⁴ «Yii wyérebile cyé na na wee.» Pi à là cyé u na ke, ka u u pi pyi: «Jofoo nàŋja ná u mege ku nyε ŋge wyérenŋi na ye?» Ka pi i jwo: «Saanbwōhe Sezari.»

²⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Nyε yii a Sezari wuŋi kaan Sezari á, yii raa Kile wuŋi kaan Kile á.»

²⁶ Nyε pire cwòfeebii nyε a jà a jwumō niŋkin ta Yesu jwō na sùpyire nyii na, mpe pu sí n-pa ná l'e pi jà a u cū me. Yesu jwōshwōore mpyi a pi tegele ta fo pi à fyáha fyi.

*Sadusiibil'à Yesu yíbe kwùubii jèŋi kyaa na
(Macwo 22.23-33; Marika 12.18-27)*

* 20:17 Zaburu 118.22

27 Nyε Sadusiibii pi maha jwo na kwuηεε nyε nùmpañja mε, pire pìl'à file Yesu na maa jwo:

28 «Wuu cyelentuñi, Kile tùnntunñi Musa à mpe jwumpe séme wuu Saliyañi i na “Nò ká ceewe lèñε, maa ηkwû, mà u ta u nyε a pyà ta u na mε, u còññ' à yaa u ceenji lèñε zànbangara na, u u pyi si u na, u yyahafoonji niñkwuñi mεge na.”

29 Nyε sìnεε baashuunni na mpyi wani, pi puni niñjyenji mpyi a ceewe lèñε maa ηkwû, u nyε a pyà ta u na mε,

30 ka sìnεεñi shònwuñi si ceenji lwó maa ηkwû mà u yaha pyàtambaa.

31 Ka tanrewuñi wuuni mú si mpyi amuni fo mà sà ηkwò pi baashuunniñi na. Pire sìnεεbii pun'à uru ceenji niñkinñi lèñ'a círi, maa ηkwû, pi wà nyε a pyà ta u na mε.

32 Pire puni kàntugo, ka ceenji mú si mpa ηkwû.

33 Nyε ná pire nàmbaa baashuunniñi puni s'à uru ceenji lèñ'a círi, kwùubii jèñi ká bú nta sèe, pi aha bú jè canñke ηkemu i ke, pi ηgir'á ceenji sí n-kan yε?»

34 Ka Yesu si pi pyi: «ηge diñyεñi i, nàmbaabii na cyeebii lèñi, cyeebii sí i nàmbayi jyè,

35 ηka sùpyire t'à yaa ná diñyεñi nimpañi i, ná Kile sí ti jè n-yige kwùñi i ke, tire e, nàmbaabii si cyee lèñε mε, cyeebii mú si nàmbaya jyè mε.

36 Pi sí n-kwòro shì na fo tèekwombaa, si mpyi Kile mèlεkεεbii fiige. Ná Kile s'à pi jè a yige kwùñi i lir'à li cyèe na pi à pyi Kile pyi.

37 Kile tùnntunñi Musa sémeñi mú à yi fíniñ'a jwo wuu á na kwùubii maha jèni. Tèni i Kafoonji Kile à jwo ná Musa e tahe nage woge taan ke, u à jwo “Mii u nyε Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba u Kilenji†.”

38 Nyε puru jwump'à li cyèe na pire mpìi jyi wuu pi nyε wani Kile yyé. Sùpyire jyii woore ti maha Kile pèrε, kwùubii kyaa bà mε. Kile yyé, sùpyire puni jyi wuu pi nyε.»

39 U à puru jwo ke, ka Kile Saliyañi cyelentiibii pìi si file u na, maa jwo: «Cyelentuñi, mu naha a jwumpe cè dε!»

40 Lire kàntugo wà saha nyε a jèn'a Yesu yíbe mε.

*Kile Niñcwənrəñi nyε Dawuda Tuluge Shin kanna mε
(Macwo 22.41-46; Marika 12.35-37)*

41 Nyε ka Yesu si jwumpe lwó, maa jwo: «Mpìi pi maha jwo na Kile Niñcwənrəñi na nyε Dawuda Tuluge Shin ke, jaha yii na sòññi pur'e bε?

42 Jwumpe Dawuda à jwo Zaburu sémeñi i ke, yii sòñño puru na mú. U à jwo: “Kafoonji Kile à jwo mii Kafoonji á,

‘Ta ma a pa ntèen na kàniñε cyεge na,

43 fo mii aha mu zàmpεεnbii le mu tooyi jwəh'i‡.’ ”

44 Ná Dawuda na Kile Niñcwənrəñi yiri “Kafoonji” lir'à li cyèe na Dawuda Tuluge Shin kanna bà mε, u Kafoo mú wi, sèe bàl'à?»

*Yesu à Kile Saliyañi cyelentiibii faha
(Macwo 23.1-36; Marika 12.38-40)*

45 Mà sùpyire yaha ti i núru Yesu jwə na, u à yi jwo u cyelempyiibil'á:

46 «Yii a yiye kàanmucaa, yii àha ηkwò mpyi Kile Saliyañi cyelentiibii fiige mε. Mà vāanntinmbwoyi le na jaare, lire l'à táan pi á. Sùpyire tabinniyyi i, pi la maha mpyi pi a pire pèrε pi raa pire shéere. Pi aha shà Kile Jwumpe kàlambayi i, lire nyε mε wà ha pi yyere kataan jyi na, bwompe tatεenyi pi maha jca.

47 Mà bàra lire na, pi maha lenkwucyeebii cyeyaayi puni shuu pi na ná pi jwətanyi i. Pi maha Kile jáare na mōni, sùpyire jyiñyage na. Lire kurugo nde li sí n-pa pi ta ke, lire sí n-waha sèl'e.»

† 20:37 Ekizodi 3.6 ‡ 20:43 Zaburu 110.1

21

Bùnyeni lenkwucwoŋ'à pyi ke (Marika 12.41-44)

¹ Nyé Yesu à pa wíl'a náfuuféebii pìi nya pi i ma na pi bùnyeni leni u yalenke e.

² Lenkwucwoŋi kanhamafooni wà mú mpyi a pa bùnyé pyi ná daashipyara shuunni i.

³ Ka Yesu si u lógoféebii pyi: «Sèeni na mii sí yi jwo yii á, nge lenkwucwo fòŋfoon'á bùnyeni ngemu pyi ke, ur'à fànha tò pi sanmpii puni wuŋi na.

⁴ Naha na ye pi sanmpii pun'à wwú pi cyeyaayi niŋyahayi i, mà kan Kile á. Nka nge lenkwucwoŋi kanhamafooni wi ke, u òŋŋ wýéeni puni u à kan Kile á, canŋke yalyire lwære mú bá nyé u á mε.»

Yesu à jwo na Kileŋaarebage sí n-jya (Macwo 24.1-14; Marika 13.1-13)

⁵ Lire kântugo ka pìi si jwo ná Yesu i Kileŋaarebage kyaa na na k'à faanra ná kafaayi nisinaŋyi i, maa sùpyire bùnyé yaayi niŋkanyi tég'a ku wiime táan. Ka Yesu si pi pyi:

⁶ «ŋke basinaŋke yii nyé na òan'amε ke, canŋa na ma, ku puni sí n-sì n-pwòŋ n-cyán, si ku ŋkunuyi puni waraga, fo si ku kafaayi láha láha yiye na.»

⁷ Ka pi i Yesu pyi: «Wuu cyelentuŋi, naha tère e cyire karigii sí n-pyi ye? Cyi tèepyini ká nò, naha ku sí li cyêe wuu na ye?»

⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Yii a yiye kàanmucaa! Yii àha sùpya yaha u yii wurugo mε. Yii li cè na shinŋyahara sí mii mεge le piye na, si mpa jwo na Kile Niŋcwònròŋi kyaa l'à jwo ke, na pire pi nyé ure. Pi sí n-pa raa ŋko sùpyir'á na diŋyeni tèekwoon'à byanhara. Nka yii àha ntaha pi fye e mε.

⁹ Yii sí n-pa raa kàshiyi ná nyàhanŋguruguŋi kyaa núru, lire kà yii funŋò pεn mε. Yii li cè na cyire karigii mpyimbaa nyé mε, nka lire bà li nyé diŋyeni tèekwooni mε.

¹⁰ Supyishiŋi wà sí n-pa n-yíri n-sà n-cwo wà na, kini là sí n-pa n-yíri n-sà n-cwo là na.

¹¹ Niŋke sí n-pa raa ŋcyêenni cyeyi y'e s'a kakyaare pyi sèl'e, yampimpe ná katege sí n-pyi cyeyi y'e, fyagara yaayi ná kakyanhala kacyeenŋkii yaayi mú sí n-pa raa naa niŋyini i.

¹² Nka mà jwo cyire karigii cyi sli cyi a mpyi ke, pi sí raa yii kyérege, s'a yii cwôre s'a ŋkèege Kile Jwumpe kàlambayi i, si nta raa yii cêege s'a yii tùni kàsuŋi i. Pi sí raa yii yiri saanbii ná fànhafeebii yyére. Pi sí raa cyire puni pyi yii na mii mεge kurugo.

¹³ Lire sí n-pyi tère niŋcenne yii á yii jà yii a mii kyaa yu pi á.

¹⁴ Lire e ke jwumpe yii sí n-jwo si ntège pi òŋŋ bê ke, yii àha puru kani tège yiye funŋò pεn mε.

¹⁵ Naha kurugo ye mii yabiliŋi u sí puru tírige yii funŋ'i, si yákili niŋcenne kan yii á, bà yii si mpyi si jwumpe ŋwøge yaha yii zàmpeenbii na mε.

¹⁶ Yii sifeebii ná yii sùŋeebii ná yii cìmpyiibii ná yii ceveebii sí raa yii leni cye e, pi i yii pìi bò.

¹⁷ Yii kyaa sí n-pεn sùpyire pun'á mii mεge kurugo.

¹⁸ Nka lire ná li wuuni mú i, ali yii wà òŋŋjòŋò niŋkin sì n-sì n-pìnni mε.

¹⁹ Lire kurugo yii yiye waha yii i ntèen Kile kuni i. Lire ká mpyi, yii sí n-shwò.

²⁰ Nyé yii aha mpa zàmpeenbii nya pi à Zheruzalému kànhe kwúulo ná pi kàshicyeyi i tēni ndemu i ke, yii i ntèen ná l'e ku tèejyaan'à byanhara.

²¹ Lire tēni ká nò, mà shin maha shin ta Zhude kùluni i ke, pifefee pi a fi, pi a wá ŋaŋyi kàmpanŋke na. L'aha mpiimu ta Zheruzalému yabiliŋi i ke, pifefee pi fê a fworò kànhe e. L'aha mpiimu ta sige e ke, pire kà núru piye ta raa ma kànhe e mε.

²² Naha kurugo ye cyire canmpyaagil'e, Kile sí Zheruzalému shiinbii sàra si ntàanna ná pi kapyiinŋkil'e. Lire mpyini cye kurugo jwumpe Kile tūntunmpil'à sémε ke, puru sí n-fūŋŋò.

²³ Cyire canmpyaagii sí n-waha lahigiifee ná pyìnɛebii na sèl'e. Yii li cè, Kile lùuni sí n-yîri kîni sùpyire taan sèl'e, yyefugo nimbwòhò ku sí n-pyi kîni i.

²⁴ Pi zàmpeɛnbii sí n-pa niɲyahara bò pi e ná kàshikwònɲwòyi i, si pi niɲyahamii cù ñkàre bilere na diɲye yyaha kurugo. Supyishinji sanɲi sí n-pa Zheruzalɛmu jya, si fànha cyán ku na, fo sí n-pa nò Kile ɲyii tɛni na.

*Yesu sí núru n-yîri niɲyiɲi na si mpa
(Macwo 24.29-31; Marika 13.24-27)*

²⁵ Lire kàntugo kakyanhala kacyeenɲkii sí n-pa raa n-pyi canɲa ɲyiini ná yinɲke ná wòrigil'e. Suumpe lùbwòhe sí n-pa raa fuuli raa yîri s'a tùmpe pyi sèl'e. Puru tùmpe sí supyishinji puni pyi u a fyáge sèl'e.

²⁶ Kawaani li sí n-pa diɲyeɲi ná u funɲɔyaayi ta ke, lire funmpɛɛnre sí pìi bò. Yii li cè niɲyiɲi yaayi sí n-pa n-cúnɲɔ n-cúnɲɔ n-yîri yi tatɛɛnyi i.

²⁷ Nyɛ lire tɛni i, pi sí Supyaɲi Jyaɲi nimpaɲi ɲya ɲahaɲyi i, ná sífente ná sìnampe tɛgele baa wumpe e.

²⁸ Yii aha cyire karigii ɲya cyi à sîi na mpyi tɛni ndemu i ke, yii i yii ɲùɲyi yîrige, yii i yyahayi le niɲyiɲi i, ɲaha na ye tɛni i Kile sí yii shwò ke, lire tɛn'à byanhara.»

*Yii a kacyeenɲkii kàanmucaa
(Macwo 24.32-35; Marika 13.28-31)*

²⁹ Nyɛ ka Yesu si yyecyeenɛ pyi na: «Yii fizhiye cige ná cire sannte puni kàanmucya a wí ke!

³⁰ Yii aha mpa ti ɲya ti i fûnni, yii maha ntɛɛn ná l'e na nùɲgwòh'à byanhara.

³¹ Lire pyinɲkanni na, yii aha mpa cyire karigii ɲya cyi i mpyi, yii i ntɛɛn ná l'e na Kile Saanre tɛn'à byanhara.

³² Sèɲi na mii sí yi jwo yii á, mpíi pi à dá mii na ke, pire sí cyire karigii ɲya tapyige e*.

³³ Niɲyiɲi ná niɲke sí n-pa n-tòro, ɲka mii jwumpe sí n-kwôro fo tɛekwombaa.

³⁴ Yii a yiye kàanmucaa! Yii àha yii sònɲɔre taha lyimbwooni ná sinmbyaani ná ɲge diɲyeɲi yaayi ɲcyanji na fo mii cannuruge ku pa n-pâa yii e mɛ. Bà fyaɲi maha mpâl'a uye ɲya cwɔɲi i mɛ,

³⁵ amuni mii cannuruge sí n-pâa diɲyeɲi sùpyire puni i.

³⁶ Lire e yii àha sàa le mɛ, yii kwôro Kileɲarege na tɛrigii puni i, bà yii si mpyi si fànha ta, si shwò kawaagii nimpaanɲkii na, si jà ɲjyére Supyaɲi Jyaɲi yyahe taan mɛ.»

³⁷ Canɲke e Yesu mpyi maha Kile jwumpe yu sùpyir'á Kileɲaarebage e, ɲka numpilage e, ɲanɲke pi maha mpyi Olivye cire ɲanɲke ke, u mpyi maha ɲkàr'a sà shwòn wani.

³⁸ Nyèsòoge na, sùpyire puni mpyi maha ɲkàre Kileɲaarebage e, maha sà a núru u ɲwò na.

22

Zhudasi à bégele si Yesu le cye e

(Macwo 26.1-5, 14-16; Marika 14.1-2, 10-11; Yuhana 11.45-53)

¹ Nyɛ Yahutuubii mpyi maha kataanni là pyi, pi mpyi maha lire mɛge pyi bilereɲkwɔɲi kataanni, lire ɲye mɛ bwúuruɲi niɲjirigembaanji kataanni. Lire kataann'à pa byanhara ke,

² ka Kile sáragawwuubii ɲùɲufɛebii ná Kile Saliyaɲi cyelentiibii si wá na pyinɲkanna caa si Yesu ɲwòhò mbò, ɲaha na ye pi mpyi na fyáge sùpyire na.

³ Nyɛ Zhudasi pi maha mpyi: «Isikariyoti» ke, Sitaanninji mpyi a sònɲɔpeere tà tîrige uru funɲ'i. Yesu tùnntunmpii ke ná shuunninji wà u mpyi u wì.

⁴ Nyɛ ka u u yîr'a kàr'a sà jwo a ɲwò ná Kile sáragawwuubii ɲùɲufɛebii ná Kileɲaarebage saɲcwònsigibii ɲùɲufɛebil'e, bà u si mpyi si pyinɲkanna ta si Yesu le cye e mɛ.

* 21:32 Pii maha jwo: «nde tɛni shiinbii sí cyire karigii ɲya tapyige e.»

⁵ Ka lire si ntáan pi e sèl'e, ka pi i wyére jwɔ jya u á.

⁶ Nyɛ ka u u jɛɛ, maa li jwɔ cú na pyiŋkanna caa si Yesu le pi cye e, sùpyire pàama.

Kataanni njyìŋi karigii jcwɔɔnrɔŋi kani

(Macwo 26.17-25; Marika 14.12-21; Yuhana 13.21-30)

⁷ Nyɛ bwúuruŋi nijjirigembaaŋi kataanni tooy'e, canŋke Yahutuubii mpyi a yaa pi yatɔɔre tà pyi sáraga pi bilereŋkwoŋi kurugo ke,

⁸ ka Yesu si Pyeri ná Yuhana tun maa yi jwo pi á: «Yii a sɪ, yii sà kataanni njyìŋi karigii cwɔɔnrɔ.»

⁹ Ka pi i Yesu yíbe: «Taa mu la jye wuu u sà li karigii cwɔɔnrɔ ke?»

¹⁰ Ka u u pi pyi: «Yii aha sà nɔ kàŋhe taji jwɔge na, yii sí n-bê ná nàŋi w'e, u à lwɔhɔ kucwoo tugo. Yii i ntaha u fye e fo u aha sà jyè pyenge ŋkemu i ke.

¹¹ Yii aha sà nɔ wani, yii i yi jwo pyengefooŋ'á, na yii cyelentuŋ'á jwo yii sà u yíbe, na bage ŋkire e uru ná u cyelempyiibii sí kataanni njyìŋi lyí ye.

¹² Yii aha kuru yibige pyi, uru nàŋi sí batɔnge nìjyibabilini là cyêe yii na, l'á bégel'a jwɔ sèl'e. Kuru bage e, yii sí kataanni njyìŋi karigii cwɔɔnrɔ.»

¹³ Nyɛ ka Pyeri ná Yuhana si ŋkàr'a sà yi ta Yesu jwuŋkanni na. Ka pi i kataanni njyìŋi karigii cwɔɔnrɔ wani.

Wwoŋeɛge njyìŋi

(Macwo 26.26-30; Marika 14.22-26; 1 Kɔrenti Shiinbii 11.23-25)

¹⁴ Nyɛ tèelyiin'á nɔ ke, ka Yesu ná u tũntunmpii ke ná shuunniŋi si njyìŋi kwûulo na lyí.

¹⁵ Ka u u yi jwo pi á: «Mii à sàa li lwó naye funŋ'i fo tèemɔni i si zii nde kataanni njyìŋi lyí ná yii e, si nta ŋkyaala.

¹⁶ Mii sí yi jwo yii á, mii saha sɪ n-sii ŋge njyìŋi fiige lyí mɛ, fo canŋke Kile sí u kalyiini nũŋke pyi ku fũnŋɔ u Saanre e ke.»

¹⁷ Lire kàntugo ka u u fũnɔcwokwu u lwó ná ɛɛɛɛn sinm'e, maa fwù kan Kile á pu kyaa na, maa jwo cyelempyiibil'á: «Yii ɛɛɛɛn sinmɛ shwɔ a taa yiye na, yii bya.

¹⁸ Mii sí yi jwo yii á, mà láha nijjaa na, mii saha sɪ ɛɛɛɛn sinmɛ bya mɛ, fo Kile Saanre tɛni ká nɔ.»

¹⁹ Lire kàntugo ka Yesu si bwúuruŋi lwó, maa fwù kan Kile á u kyaa na, maa u kwòn kwòn a kan u cyelempyiibil'á, maa jwo: «Ŋge bwúuruŋi u jye mii cyeere, t'á kan yii kurugo ke. Yii a nde pyi, yii raa yiye funŋɔ cwo na na.»

²⁰ Nyɛ pi à kwɔ njyìŋi na ke, ka Yesu si fũnɔcwokwu u lwó, ɛɛɛɛn sinmɛ mpyi l'e, maa jwo cyelempyiibil'á: «Nde fũnɔcwokwu u li jye Kile tunmbyaare nivɔnnte, t'á le ná yii e mii sishange niŋŋuŋke cye kurugo ke.

²¹ Nka lire ná li wuuni mú i, yii li cè, ŋgemu u sí n-pa mii le cye e ke, urufoo cyege na naha ná mii woge e njyìŋi yaage e.

²² Sèeŋi na, Kile à li lwó Supyaŋi Jyaŋi u bò. Nka ŋgemu u sí n-pa u le cye e ke, urufoo wuun'á kèege!»

²³ Nyɛ Yesu cyelempyiibil'á yire lógo ke, ka pi i wá na piye yíbili na joofo u jye pire shwɔhɔl'e, ŋgemu u sí jɛɛ n-pa lire kapiini shiŋi pyi ye.

Jwuŋyahama à yíri cyelempyiibii shwɔhɔl'e na joofo u jye pire shwɔhɔl'e nũŋufooŋi ye

²⁴ Lire kàntugo ka jwuŋyahama si mpa yíri cyelempyiibii shwɔhɔl'e. Puru jwuŋyahampe nũŋke ku mpyi na joofo u jye pire shwɔhɔl'e nũŋufooŋi ye.

²⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii li cè, naha nũŋke na, saanbii maha fàŋhe pyi kɪni sùpyire jwɔŋ'i. Mpii jwɔŋ'i pi sí jye na kuru fàŋhe pyi ke, pi la maha mpyi pire s'a pi kêre s'a ŋko na pi na jye sèeshiin.

²⁶ Nka yii wuuni jye a yaa li pyi amuni mɛ, yii puni yyaha yyére shinŋ'á yaa u pyi yii puni kàntugo yyére shinŋi. Ŋgemu la ku jye si mpyi yii puni nũŋufooŋi ke, urufo'á yaa u uye pyi yii puni báarapyi.

²⁷ Báarapyiŋi u maha nyiŋi sore u ñùŋufoon'a sî ntèen maa lyî kanna ke, pire shiin shuunniŋi i, ngire u nyε yyaha yyére shinŋi ye? Tá nge u à tèn marii lyî kanna ke, uru bà mε? Nka mii wi ke, mii nyε báarapyi yii shwòhòl'e.

²⁸ Yii pi ke, yii à kwôro ná mii i na yyefuge tèrigil'e.

²⁹ Lire kurugo bà mii Tunji à mii tìŋ'a pyi saanwa mε, amuni mii mú sí yii tìŋe n-pyi saanlii.

³⁰ Lire e yii sí n-pa lyî si bya ná mii i, mii Saanre e. Yii sí n-pa n-tèn saanre tateenyi y'e, s'a Izirayeli tùluyi ke ná shuunniŋi shiinbii kèenŋi.»

*Yesu à jwo na Pyeri sí n-pa jwo na u nyε a uru cè mε
(Macwo 26.31-35; Marika 14.27-31; Yuhana 13.36-38)*

³¹ Lire kàntugo ka Yesu si jwo Simò Pyeri á: «Simò! Simò! Sitaanniŋi à li cya si yii nyàha ngùrugo, bà sùmapanyi maha nyàha a wùrugo tafwøge e ntanh'e mε.

³² Nka mii à Kile jáare mu kurugo, bà mu si mpyi si ñkwôro Kile kuni i mε. Mu aha maye cèege ma kapyiini na, si nùru raa ma mii yyére tēni ndemu i ke, ma a màban le ma cìmpyiibii dānafēbil'e.»

³³ Ka Simò Pyeri si Yesu pyi: «Kafoonji, l'à pyi kàsujyire yo, l'à pyi kwù yo, mii à bégele cyire puni mεε na ná mu i.»

³⁴ Ka Yesu si u pyi: «Pyeri, mii sí yi jwo mu á, ñijjaa ñkùpecyiini sí mu ta mu à jwo a nò tooyo taanre na na mu nyε a mii cè mε.»

³⁵ Lire kàntugo ka Yesu si u cyelempyiibii pyi: «Tēni i mii à yii tun, maa yii pyi na yii àha wyéε ná boro ná tanhanyi yaberε lwó mbàra yii tooyi wuyi na mε, tá yaaga kul'à yii ta bε?» Ka pi i u pyi: «Yaaga kuu nyε a wuu ta mε.»

³⁶ Ka Yesu si jwo: «Numε, wyéε na nyε yii ngemu á ke, urufoo u u lwó, yii ngemu u nyε ná bor'e ke, urufoo u li lwó, ngemu u nyε kàshikwòŋwò baa ke, urufoo u u vāanntinŋke pēr'a tēg'a là shwò.

³⁷ Naha kurugo ye mii sí yi jwo yii á, Kile tūntunmpil'à jwumpe mpemu séme mii kyaa na ke, puru tēfunŋon'à byanhara. Y'à séme na “Pi à u cū kapimpyiŋe fiige*.” Nde l'à séme mii kyaa na ke, lire tēpyiin'à byanhara.»

³⁸ Ka cyelempyiibii si jwo: «Kafoonji, kàshikwòŋwòhii shuunni cyi jcyii.» Ka Yesu si pi pyi: «Yi à ta†.»

*Yesu à Kile jáare Zhetisemani cikøge e
(Macwo 26.36-46; Marika 14.32-42)*

³⁹ Nyε lire kàntugo, ka Yesu si yîri wani mà kàre Olivye cire ñanŋe na, bà u mpyi maha ntēe na li pyi mε. Ka u cyelempyiibii si ñkàre u fye e.

⁴⁰ Pi à sà nò kuru cyage e ke, ka Yesu si pi pyi: «Yii a Kile jáare bà yii si mpyi si fànha ta Sitaanniŋi na, u àha ñkwò yii sòn ngà kapii na mε.»

⁴¹ Yesu à puru jwo ke, maa yîri cyelempyiibii taan, maa laaga nimbilere le u ná pi shwòhòl'e, maa ñiŋkure sín, maa Kile jáare.

⁴² U Kileŋarege e, u à jwo: «Tufoonji, kampyi mu sí jεε, na shwò ŋke kyaage lwòhe mbyani na. Nka ma hà na nyii wuuni pyi mε, ma nyii wuuni pyi.» [

⁴³ Nyε lire tēni i, ka Kile mèlεkeŋi wà si yîri ñiŋyiŋi na, maa màban le u e.

⁴⁴ Yesu yákiliŋi mpyi a wùrugo sèl'e, ka u u nùr'a là bàra Kileŋarege na, fo u fùnmp'à kèenŋ'a pyi sishan na jcwò ñiŋke na.]

⁴⁵ U à kwò Kileŋarege na ke, maa yîr'a kàre u cyelempyiibii cyage e, mà sà pi nāvunŋò wuubii ta pi à ñò.

⁴⁶ Maa pi jè, maa jwo: «Di k'à ta a jwo, ka yii i ñò ye? Yii yîri, yii i Kile jáare, bà li si mpyi Sitaanniŋi kà ñkwò yii sòn ngà kapii na mε.»

* 22:37 Ezayi 53.12 † 22:38 Pii maha jwo: «Ka Yesu si pi pyi “Cyire ká mpyi na sí n-jà yo!”»

*Yesu ncùŋi kani**(Macwo 26.47-56; Marika 14.43-50; Yuhana 18.3-11)*

⁴⁷ Nye mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka pi i wíl'a supyikuruŋɔ nya ku u ma. Zhudasi u mpyi Yesu cyelempyiibii ke ná shuunninji wà ke, uru u mpyi a ku yyaha cù. Pi à pa nɔ Yesu na ke, ka Zhudasi si file u na, maa u pûr'a cù, maa u shéere.

⁴⁸ Ka Yesu si jwo: «Zhudasi, uru fwùŋi mu à pyi si Supyanji Jyanji le cye e ke!»

⁴⁹ Nye Yesu cyelempyiibil'à pa li nya ná Yesu tacuŋke e pi à pa ke, ka pi i Yesu yíbe: «Kafoonji, wuu kàshikwɔŋŋwɔhigii lwó pi mɛɛ na la?»

⁵⁰ Ka pi wà ninŋin si ntíl'a u kàshikwɔŋŋwɔɔge tɛg'a Kile sáragawwuubii nùŋufembwɔhe báarapyinji kàniŋɛ ninŋenke kwɔn a cyán.

⁵¹ Ka Yesu si jwo: «Yii kakyaare jwɔ yaha!» U à yire jwo ke, maa nàŋi ninŋenke lwó a sogo.

⁵² Lire kàntugo Kile sáragawwuubii nùŋufeebii ná Kileŋaarebage saŋcwɔnsigibii nùŋufeebii ná Yahutuubii kacwɔnribii pi mpyi a pa Yesu tacuŋke e ke, ka u u yi jwo pi á: «Yii à pa mii fye e ná kàshikwɔŋŋwɔɔyi ná kàbiiyi i, si mpa jcwù mu à jwo kakuumpyi u nye mii,

⁵³ mà li ta, tɛni i mii mpyi maha mpyi ná yii e canŋa maha canŋa Kileŋaarebage e ke, yii nye a yaaga pyi mii na mɛ. Nka nde tɛni na nye yii ná numpinifoo‡ wuu.»

*Pyeri à jwo na uru nye a Yesu cè mɛ**(Macwo 26.57-58, 69-75; Marika 14.53-54, 66-72; Yuhana 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Nye ka pi i Yesu cù a kàre Kile sáragawwuubii nùŋufembwɔhe pyɛnge e. Mà pi ninŋaribii yaha, ka Pyeri si ntɛɛn laage e, marii si pi fye e, fo mà sà jyè pyɛnge e.

⁵⁵ Pi mpyi a na le, na ware ntàani ninŋe e, ka Pyeri si mpa ntɛɛn pi shwɔhɔl'e.

⁵⁶ Nye báarapyicwɔŋi wà à pa Pyeri nintɛɛnŋi nya nage taan ke, maa u yal'a wíi, maa jwo: «Ŋge nàŋi na nye Yesu fyèŋwɔhɔshinbil'e.»

⁵⁷ Ka Pyeri si yi kyáala: «Ceewe, mii nye a u cè mɛ.»

⁵⁸ Lire kàntugo ka nàŋi wà si Pyeri wíi maa jwo: «Mu mú na nye Yesu fyèŋwɔhɔshinŋi wà.» Ka Pyeri si jwo: «Sèe bà mɛ!»

⁵⁹ Nye tɛr'à pyi ke, ka wabɛɛ si núr'a yi jwo a waha na: «Nàkaana baa, ŋge nàŋi na mpyi ná Yesu i, jaha na ye Galile kùluni shin u nye u wi.»

⁶⁰ Ka Pyeri si u pyi: «Mii nàha a mu jwumpe yyeshage cè mà dɛ!»

Nye mà Pyeri yaha puru na, ka ŋkùpoonji si ntíl'a mɛɛ sú.

⁶¹ Ka Kafoonji Yesu si yyaha kɛɛnŋe maa Pyeri wíi. Ka u funŋke si jcwɔ Kafoonji jwumpe ninjwumpe na na: «Mà jwo ŋkùpecyiini li mɛɛ sú ninjaa ke, lire sí mu ta mu à jwo a nɔ tooyo taanre na na mu nye a mii cè mɛ.»

⁶² Nye ka Pyeri si fworɔ pyɛnge e, maa sà mɛɛ sú sèe sèl'e.

*Pi à kàre ná Yesu i Yahutuubii Kile kuni yyaha yyére shiinbii yyére**(Macwo 26.59-68; Marika 14.55-65; Yuhana 18.19-24)*

⁶³ Nye mpíi pi mpyi na Yesu kàanmucaa ke, ka pire si wá na u fwóhɔre, maa u bwùun.

⁶⁴ Maa u yyahe pwɔ, maa u yíbe: «Mu nye a jwo na mu na nye Kile tùnntunŋɔ mà? Nge u à mu bwɔn ke, uru mɛge yyere wuu á!»

⁶⁵ Maa jwuŋjwumbaampe pabɛɛ ninyahama jwo u na.

⁶⁶ Nye nyèg'à pa múgo ke, ka Yahutuubii kacwɔnribii ná Kile sáragawwuubii nùŋufeebii ná Kile Saliyanji cyelentiibii si piye bínni, maa ŋkàre ná Yesu i pi yukyaala kuruŋke yyére.

⁶⁷ Maa u yíbe: «Kile Ninŋcwɔnrɔŋi u nye mu la? Yi yyaha jwo wuu á.» Ka u u pi pyi: «Mii mɛɛ ká yi jwo yii á, yii si n-dá yi na mɛ.

⁶⁸ Mii sí ká yii yíbe, yii si jɛɛ mii jwɔ shwɔ mɛ.

⁶⁹ Nka mà lwó numɛ na Supyanji Jyanji sí n-sà n-tɛɛn Kile Sinjifoo kàniŋɛ cyɛge na.»

‡ 22:53 Sitaanninji u nye numpinifoo.

⁷⁰ Nye Yesu à yire jwo ke, ka pi puni si u pyi: «Lire sannu i ke, Kile Jyanji u nyε mu la?» Ka u u pi pyi: «Nje yii à jwo ke, yire yi nyε yi yi.»

⁷¹ Ka pi i jwo: «Wuu saha nyε a tige wà jwəjwumə kurugo mε, naha na ye wuu yabilimpil'à lógo u jwə na mà kwò.»

23

Pi à kàre ná Yesu i fànhafooji Pilati yyére

(Macwo 27.1-2, 11-14; Marika 15.1-5; Yuhana 18.28-38)

¹ Nye ka pi puni si yiri sijcyan, maa nkàre ná Yesu i fànhafooji Pilati yyére*.

² Pi à sà nɔ wani ke, maa fin'a taha Yesu na Pilati á na: «Wuu à sà nge nàni ta u u sùpyire nùhɔ kyáŋge, na pi nyε a yaa pi a múnalwɔɔre kaan saanbwɔhe Sezari á mε. U à jwo na uru u nyε Kile Nijcwɔnrɔni, na uru na nyε saanwa.»

³ Ka Pilati si Yesu yíbe: «Yahutuubii saanji u nyε mu la?» Ka Yesu si u pyi: «Mu aha jwo amuni yo.»

⁴ Ka Pilati si jwo Kile sáragawwuubii nùhufeebii ná sùpyire sannt'á: «Mii nàha tìgìre cyaga ta nge nàni na, nkemu ku sí n-pa ná l'e u bò mε.»

⁵ Ka pi i núr'a yi jwo a waha Pilati á: «U wá na sùpyire nùhɔ kyáŋge ná u jwumpe e Yahutuubii kùluni puni i, mà lwó Galile kùluni na, fo mà pa nɔ naha wuu na.»

Pi à kàre ná Yesu i saanji Erɔdi yyére

⁶ Tèni i Pilati à yire lógo ke, maa pi yíbe na Galile kùluni shin u nyε nge nàni la.

⁷ Ka pi i u pyi: «ጋጠ.» Ka Pilati si pi pyi: «Yii a sì ná u e, saanji Erɔdi yyére, naha na ye uru u nyε Galile kùluni nùhɔ na, nka u nyε Zheruzalɛmu kànhe e jcyii canmpyaagil'e.»

⁸ Nye pi à sà nɔ ná Yesu i saanji Erɔdi yyére ke, ka li i ntáan Erɔdi i sèl'e, naha na ye u mpyi a Yesu kyaa lógo tɛemɔni i, u la mpyi Yesu si kakyanhala kani là pyi uru nyii na.

⁹ Lire kurugo Erɔdi à yibiyi nijyahaya pyi u na. Nka u nyε a yafyin jwo mε.

¹⁰ Nye lir'à Kile sáragawwuubii nùhufeebii ná Kile Saliyanji cyelentiibii mú ta pi à kàre wani Erɔdi yyére. Ka pire si wá na sêre Yesu na, maa kafinare shiji puni fini u na.

¹¹ Ka Erɔdi ná u sòrolashiibii si Yesu fwóhɔrɔ maa u faha sèl'e. Maa vâanntinje nisinaja le u na, maa pi pyi pi à núr'a kàre ná u e Pilati yyére.

¹² Pilati ná Erɔdi mpyi a bêni mε. Nka mà lwó kuru canjke na, pi à pyi cevee.

Yesu kataanmp' à cwɔnr'a yaha u mbòni na

(Macwo 27.15-26; Marika 15.6-15; Yuhana 18.39-19.16)

¹³ Pi à núr'a sà nɔ ná Yesu i Pilati yyére ke, ka Pilati si bínn'a tɛen ná Kile sáragawwuubii nùhufeebii ná Yahutuubii yyaha yyére shiinbii ná Yahutuubii sanmpil'e,

¹⁴ maa jwo: «Yii à pa ná nge nàni i naha mii yyére, maa jwo na u wá na sùpyire nùhɔ kyáŋge. Nka mii à u yíbe yii puni nyii na, yaaga maha yaaga yii à jwo a taha u na ke, mii nyε a kuru kà zò ta u na mε.

¹⁵ Erɔdi mú sí nyε a tìgìre cyaga ta u na mε, lire kurugo u à u nùruŋ'a tùugo naha wuu á. Mii á, nge nàni kɔni nyε a kyaa pyi ndemu li sí n-pa ná l'e u bò mε.

¹⁶ Lire kurugo mii sí na sòrolashiibii pyi, pi u bwɔn si u cye yaha.»

[
¹⁷ Nye yyee maha yyee, Yahutuubii bilereŋkwonji kataanni i, Pilati mpyi maha kàsujyiji wà cye yaha, lire na mpyi kalyee.]

¹⁸ Ka sùpyire puni si bínn'a jwo fànha na: «Nge nàni bò, maa Barabasi cye yaha!»

¹⁹ Mà li ta, Barabasi mpyi a nyàhanjgurugunji wà pyi kànhe e, maa booro pyi, lire kurugo pi mpyi a u cù a tò kàsujji i.

²⁰ Pilati la mpyi si Yesu cye yaha, lire e u à núr'a pi yíbe.

* **23:1** Fànhafooji Pilati kanni u mpyi na sí n-jà kuni kan pi kàsujyiji wà bò.

21 Ka pi i sêe maa jwo: «U kwòro cige na! U kwòro cige na!»

22 Ka Pilati si núr'a jwumpe lwó tontanrewogo maa jwo: «Kapiini ndire nge nàŋ'a sàa pyi be? Mii nàha à ñùŋɔ ta ŋkemu ku sí u pyi u bò mɛ. Lire e ke mii sí sòrolashiibii pyi pi u bwòn si u cye yaha.»

23 Ka pi i núr'a sêe fànha na: «U kwòro cige na!» Nyɛ pi màhaŋ'a pa Pilati yyaha jà ke,

24 ka u u ñɛɛ maa pi ñyii wuuni pyi.

25 Pi mpyi a Pilati jáare na u nàŋi ŋgemu cye yaha, mà li ta uru nàŋi mpyi a ñyàhaŋgurugunji ná boore pyi ke, ka Pilati sí uru cye yaha. Nde pi à cya u á Yesu kyaa na ke, maa lire pyi pi á.

Pi à Yesu kwòro cige na

(Macwo 27.32-56; Marika 15.21-41; Yuhana 19.17-30)

26 Mà sòrolashiibii yaha pi i ŋkèege ná Yesu i tabonke e, pi à círi ná nàŋi w'e u à yîri sige e, u mɛge mpyi Simɔ, Sireni kànhe shin u mpyi u wi. Ka pi i Yesu kworokworocige kárama a tɛge u ñun'i, maa u pyi u à taha Yesu fye e.

27 Supyikuruŋɔ nimbwəhɔ mpyi a taha pi fye e na ŋkèege mú. Cyeebii pìi na mpyi pi e, nàvunŋke mpyi a pire pyi pi i myahii súu Yesu kurugo.

28 Ka Yesu si yyaha kɛɛnɛ maa pire cyeebii wíi maa jwo: «Zheruzalemu kànhe cyeebii, yii àha raa mɛɛ súu mii kurugo mɛ. Yii a mɛɛ súu yii ná yii pyiibii kurugo.

29 Naha kurugo ye cijiriŋyi yi ñye yi sàha pyi si mà ñya nta raa ŋko mà pyi kan pi à ŋwɔr'a ñya mɛ, tɛni là na ma, sùpyire sí n-pa raa ŋko, pire wuun'à ñwɔ.

30 Lire tɛni i, sùpyire sí raa ŋko ñaŋy'á “Yii cwo wuu ñun'i!” s'a ŋko mpògogil'á “Yii cɛɛg'à wuu ñwɔ tò†!”

31 Naha kurugo ye pi aha ñcyii karigii shiŋi pyi cipuruge na, ñaha pi sí n-pyi cíwage na ye‡?»

32 Pi mpyi na ŋkèege ná kapimpyimii shuunni i si zà bò ná Yesu i mú.

33 Nyɛ pi à sà nɔ cyage k'e, pi maha kuru cyage mɛge pyi: «Ñunkwɔɔge Cyage» maa Yesu ná pire kapimpyiibii shuunniŋi kwòro ciyi na wani. Wà mpyi u kàniŋke na, u sanŋi sí ñye u kàmɛni na.

34 Ka Yesu si jwo: «Tufoonji, yàfa pi na, ñaha na ye nde pi à pyi ke, pi ñye a li kapii cè mɛ.»

Lire kàntugo ka sòrolashiibii si ŋkyaanlwooni tɛg'a u vaaŋyi táa piye na.

35 Shinŋyahara mpyi a yyére wani marii wíi. Ka Yahutuubii yyaha yyére shiinbii si wá na Yesu fwóhɔre na: «U à sùpyire tà shwɔ, u uye shwɔ numɛ ke! Lire e wuu sí n-sii n-cè na uru u ñye Kile Njɛcwənrəŋi.»

36 Ka sòrolashiibii mú si file u na ná lùtanhage e maa u fwóhɔrɔ

37 maa jwo: «Kampyi mu u ñye Yahutuubii saanŋi, maye shwɔ.»

38 Pi mpyi a yi sém'a tàra Yesu kworokworocige ñjyini na na «YAHUTUUBII SAANŊI U NYɛ NGE.»

39 Nyɛ kapimpyiibii pi mpyi a kwòro ná Yesu i ke, ka uru wà si u faha maa jwo: «Mu ñye a jwo na mu u ñye Kile Njɛcwənrəŋi mà? Maye shwɔ, maa wuu shwɔ mú!»

40 Ka kapimpyini sanŋi si u shɛɛfoonji cɛɛge maa jwo: «Mu ñye na fyáge Kile na mà? Ko kuru yyefuge ninuge e mu ná uru ñye!»

41 Wuu pi ke, ŋke yyefuge ñye wuu ñjɛcyaga, ñaha na ye kapiini wuu à pyi ke, lire l'à ku nɔ wuu na. Nka ŋge nàŋi wí ke, u ñye a kapii pyi mɛ.»

42 U à puru jwo ke, maa Yesu jáare na: «Yesu, mu aha mpa ntɛɛn ma saanre tatɛenge e tɛni ndemu i ke, ma a yákili yaha na na.»

43 Ka Yesu si u pyi: «Sɛɛni na mii sí yi jwo mu á, ñjɛjaa mu sí n-pyi ná mii i Arijinani i.»

† 23:30 Oze 10.8 ‡ 23:31 Naha ŋke cyage e, Yesu a uye tàanna ná cipuruge e maa Yahutuubii tàanna ná cíwage e.

*Yesu kwùji**(Macwo 27.45-56; Marika 15.33-41; Yuhana 19.28-30)*

⁴⁴ Canŋke mpyi a nɔ ɲùŋɔ ɲiɲi i, ka numpini si mpâl'a jyè kɪni cyeyi puni i, mà tèrè pyi fo mà nɔ canvyinge na.

⁴⁵ Vãanŋke k'à tɛg'a Kile ɲaarebage táa mà pyi shuunni ke, ka kuru si ɲcwɔn ɲiɲke e.

⁴⁶ Ka Yesu si jwo fànha na: «Tufoonji, mii sí na múnaani yaha mu cye e!» U à yire jwo ke, ka u múnaani si fworu u e.

⁴⁷ Ɔrɔmu sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi u mpyi wani tayyérege e ke, ur'à lire ɲya ke, ka u u Kile pèe maa jwo: «Sèenji na, ɲge nàɲi mpyi a tíi!»

⁴⁸ Sùpyire ti mpyi a pa cyire karigii tawiige e ke, ka pire puni nàvunŋɔ wuubii si nùru na ɲkèege pi pyenyi i maa myahigii sùu.

⁴⁹ Yesu ceveebii ná cyeebii pi mpyi a taha Yesu fye e mà yîri Galile kùluni i ke, pire puni mpyi a yyére tatɔnge e, maa ɲcyii karigii wíi tapyige e.

*Yesu ntòɲi kani**(Macwo 27.57-61; Marika 15.42-47; Yuhana 19.38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Yahutuubii kànhe mɛge pi maha mpyi Arimati ke, nàɲi wà na mpyi na yîri kuru kànhe na, u mɛge na mpyi Yusufu. U mpyi Yahutuubii yukyaala kurunŋke e. Uru nàɲi na mpyi sùpya ɲiɲcɛnŋe, maa ntíi. U sònŋɔre mpyi a taha Kile Saanre tèɛpani na. Yukyaala kurunŋke shiinbii sanmpii mpyi a jwo a bê kani ndemu na Yesu kyaa na maa li pyi ke, u ɲye a ɲɛn'a jyè lire e mɛ.

⁵² Maa ɲkàr'a sà Yesu buwuɲi ɲáare Pilati á, si sà ntò.

⁵³ Pilati à ɲɛɛ ke, ka Yusufu si ɲkàr'a sà Yesu buwuɲi tîrige kworokworocige na, maa u pɔwɔ vãanntonji w'e, mà sà ntò. Fanŋke e u à sà Yesu tò ke, kuru mpyi a tùgo kafaaga ɲunji, bu mpyi na sàha ɲkwɔ a tò kur'e mà ɲya mɛ.

⁵⁴ Kuru canŋa nùmpañña mpyi na sí n-pyi canŋonŋke.

⁵⁵ Cyeebii pi mpyi a Yesu tùug'a yîri fo Galile kùluni i mà pa ke, ka pire si ɲkàre ná Yusufu e fanŋke na si sà Yesu buwuɲi síninŋkanni ɲya fanŋke funŋke e.

⁵⁶ Lire kàntugo ka pi i nùr'a kàre pyɛngɛ, maa sà sínme nùguntanga wumɔ ná wusuna yaa mà yaha. Canŋonŋk'à nɔ ke, mà tàanna ná Yahutuubii Saliyanji i, ka pi i ɲò.

24*Yesu à ɲè a fworu kwùɲi i**(Macwo 28.1-10; Marika 16.1-8; Yuhana 20.1-10)*

¹ Cibilaage canɲcyiige* ɲyèkwɔnge na, sínmpɛ nùguntanga wumpe ná wusunani pire cyeebii mpyi a yal'a yaha ke, ka pi i yire lwó na ɲkèege fanŋke na.

² Kafaage ku mpyi a tɛg'a fanŋke ɲwɔ tò ke, pi à sà nɔ wani ke, ka pi i sà kuru ta k'à kùunŋkul'a láha fanŋke ɲwɔge na.

³ Ka pi i jyè fanŋke e maa wíi, ɲka pi ɲye a Kafoonji Yesu buwuɲi ɲya mɛ.

⁴ Ka li i pi bilibili. Mà pi yaha pur'e, ka pi i mpâl'a nàmii shuunni ɲya pi à vãanvynweeweere le mà yyére.

⁵ Ka pire cyeebii fyagara wuubii si ɲiɲkure sín maa yyahayi cyígile ɲiɲke na. Ka pire nàmpii shuunniɲi si jwo pi á: «Naha na yii ɲye na ɲyii shinŋi caa kwùubii shwɔhɔl'e ye?»

⁶ U ɲye naha mɛ. U à ɲè a fworu kwùɲi i. Jwumpe u mpyi a jwo yii á mà u yaha ná yii e Galile kùluni i ke, yii funŋɔ cwo puru na.

⁷ U mpyi a jwo na “Fànha ki, Supyanji Jyanji u le kapimpyiibii cye e, pi i u kwòro cige na. U kwùɲi canmpyitanrewuuni, u sí ɲè n-fworu kwùɲi i.”»

⁸ Pi à puru jwo a kwò ke, ka cyeebii funŋyi si ɲcwɔ Yesu jwumpe ɲiɲjwumpe na.

* **24:1** Yahutibil'á cibilaage canɲcyiige ku ɲye káɲiɲi.

⁹ Ka pi i yîri fannke na maa ñkàr'a sà yi puni yyaha jwo cyelempyiibii ke ná ninjinji ná pi shèrɛfeebii sanmpii pun'á.

¹⁰ Cyeebii pi mpyi a kàre fannke na ke, pire pi mpyi: Mariyama u mpyi na yîri Magidala kànhe e ke, uru ná Zhanɛ ná Yakuba nuñi Mariyama mà bâra cyeebii piiberii na. Pire cyeebii pun'à yîri fannke na, maa mpa jwumpe ninumpe jwo Yesu túnntunmpil'á.

¹¹ Nka pi mpyi na sônñi na ñùñò baa jwumɔ cyeebil'à jwo. Pi ñye a dá pu na mɛ.

¹² Lire ná li wuuni mú i, ka Pyeri si yîri maa fê a kàre fannke na, maa sà jáara a wíi ku funñke e. Lempe kanni baare e, u ñye a yafyin ñya mɛ. Ka li i u bilibili, ka u u núr'a kàre pyenge.

Yesu à uye cyêe u fyèñwɔhɔshiinbii pìi shuunni na, pi i ñkèege Emayusi kànhe e (Marika 16.12-13)

¹³ Kuru canñke ninuge e, Yesu fyèñwɔhɔshiinbii pìi shuunni mpyi na ñkèege kànhe kà na, kuru kànhe mɛge na mpyi Emayusi. Ku ná Zheruzalɛmu kànhe laage mpyi a tòro culumɛtirii ke ná shuunni na mɛ.

¹⁴ Karigii cyi mpyi a pyi lire tɛni i ke, pi mpyi na cyire puni yu piy'á, na ñkèege.

¹⁵ Mà pi yaha jwumpe na piye shwɔhɔl'e, ka Yesu yabilinji si file pi na, maa kuni bínni ná pi e.

¹⁶ Pi mpyi na Yesu ñaa, ñka l'à pyi mu à jwo yaage kà k'à para pi yyaha na, mà pi pyi pi ñye a jà a u cè mɛ.

¹⁷ Ka Yesu si pi yíbe: «Naha shi yii na yu, na ñkèege amɛ yɛ?» Ka pi yyetanha wuubii si yyére.

¹⁸ Nge mɛge ku mpyi pi e Kilopasi ke, ka uru si jwo: «Karigii cyi à pyi numɛ Zheruzalɛmu i ke, mu kanni baare e, sùpya ñye a sù Zheruzalɛmu i cyi cɛmbaa mɛ.»

¹⁹ Ka Yesu si pi yíbe: «Naha shi k'à pyi yɛ?» Ka pi i u pyi: «Kile túnntunñi Yesu u mpyi a yîri Nazarɛti kànhe e, ná Kile mpyi a fànha le u jwumpe ná u kapyiinñkil'e sùpyire ñyii na ke, nde l'à u ta ke, lire ke!

²⁰ Wuu Kile sáragawwuubii ñùñufeebii ná wuu yyaha yyére shiinbil'à u le cye e, pi à u kwòro cige na a bò.

²¹ Wuu mpyi na sônñi na uru u sí n-pa Izirayɛli shiinbii ñùñò wwû bilere e. Nka u à kwû ke, cyi canmpyaa taanre u ñye ñge.

²² Wuu kurunke e, cyeebii pìl'à pa jwumpe pà jwo wuu á, mpemu p'à sàa wuu bilibili sèe sèl'e ke. Nyège na, pi à sòl'a kàre u fannke na,

²³ maa mpa wuu pyi na pire ñye a sà u buwuñi ta wani mɛ, na pir'à Kile mèlɛkɛebii pìi ñya, ka pire mèlɛkɛebii si yi jwo pir'á na Yesu à ñè a fworò kwùñi i.

²⁴ Bà cyeebil'à yi jwo wuu á mɛ, wuu shèrɛfeebii pìi mú à shà fannke na, mà sà yi ta amuni, ñka pire mú ñye a u ñya mɛ.»

²⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii yákili baafeebii, yii dama ñye a táan Kile túnntunmpii jwumpe na mà dɛ!

²⁶ Lire kyaalanñkanni na, bà Kile Nijnwɔnrɔñi mpyi a yaa u kyaala u u nta a jyè Kile sìnampe e mà?»

²⁷ Lire kàntugo mà lwó Kile túnntunñi Musa sémɛbii na, mà sà nɔ fo Kile túnntunmpii sanmpii puni sémɛbii na, jwumpe p'à sémɛ u kyaa na pire sémɛbil'e ke, ka u u puru yyaha jwo pì á.

²⁸ Kànhe na pi mpyi na ñkèege ke, pi à sà nɔ kuru na ke, ka Yesu si uye pyi mu à jwo u ko raa ntùuli s'a ñkèege yyaha yyére.

²⁹ Ka pi i u ñáare na u àha ñkàre mɛ, na numpilage na ñko raa wwùu. Ka u u jyè pyenge e maa ntèen wani ná pi e.

³⁰ Tèni i pi à pa ñkwùulo s'a lyí ke, ka u u bwúuruñi lwó, maa fwù kan Kile á, maa u kwòn kwòn a kan pì á.

31 Lir'à pyi ke, ka pi yákilibii si múgo, ka pi i jncè na Yesu wi. Lire kàntugo ka u u mpâl'a pînni pi na.

32 Ka pi i wá na yi yu piy'á na: «Tèni i u mpyi na Kile Jwumpe Semεηi yyaha yu wuu á kuni na ke, wuu funnyi mpyi a táan sèe sèl'e dε!»

33 Ka pi i ntíl'a yîri, maa núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e, mà sà cyelempyiibii sanmpii ke ná ninjkinji ná pi shèεfeebii ta pi à bínni.

34 Ka pire cyelempyiibii si jwo pi á na Kafoonji Yesu à jè nàkaana baa, na Simo yabilin'á u nya!

35 Nyε nde l'à mpaii shiin shuunniñi ta mà pi ninjaribii yaha ke, ná pyinñkanni na pi à Yesu cè, tèni i u à bwúurunji kwòn kwòn mà kan pi á ke, ka pi i yire puni yyaha jwo.

Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii na

(Macwo 28.16-20; Marika 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Kapyiinñkii 1.6-8)

36 Mà cyelempyiibii yaha puru jwumpe na, ka pi i mpâl'a Yesu ninjyereni nya piye shwòhòl'e. Ka u u jwo: «Kile u yyeñinñke kan yii á.»

37 Ka pi i fyá fo mà tateεnge fô piye na, naha na ye pi mpyi na sônñi na bunji wà fwòongò pir'á nya.

38 Ka Yesu si pi pyi: «Naha na yii nyε na fyáge be? Naha k'à nte sònñore shinji tîrige yii funñ'i ye?»

39 Yii na kantahigii ná na tooyi wíi, yii i jncè na mii wi. Yii bwòn na na a wíi, bufwòongò nyε na mpyi ná cyere ná kaciiy'i mii fiige mε.»

40 Mà u yaha puru jwumpe na, u à u kantahigii ná u tooyi cyêe pi na.

41 Pi mpyi a dá Yesu jèñi na mε, naha na ye u jèñi mpyi a pi funnyi táan fo mà pi bilibili. Ka Yesu si pi yíbe: «Yalyige na wá naha yii á la?»

42 Ka pi i fyafwògò kan u á.

43 Ka u u ku shwò a kyà pi nyii na.

44 Maa jwo: «Tèni i mii mpyi ná yii e ke, mii à yi jwo yii á na yaaga maha yaaga k'à séme mii kyaa na MusaSaliyanji ná Kile túnntunmpii sanmpii sémebii ná Zaburu sémeñi i ke, cyire pun'á yaa cyi tòro cyi jwuñkanni na.»

45 Nyε u à yire jwo ke, maa pi yákilibii múgo, bà pi si mpyi si Kile Jwumpe Semεηi jwòhe cè mε.

46 Maa núr'à jwo pi á: «L'à séme amuni na Kile Nijnwònròñi sí n-kyérege n-bò, ñka u kwùñi canntanrawoge u sí jè.»

47 Na mà lwó Zheruzalemu kànhe na, Jwumpe Nintanmpe sí n-jwo u mεge na supyishinji pun'á, na pi pi toronñkanni kèεñe pi i láha kapegigii na, bà Kile si mpyi si cyi yàfa pi na mε.

48 Nyε kyaa maha kyaa mii à pyi ke, yii à cyire puni nya tapyige e, yii a cyi yu yii a mâre.

49 Yii tèen Zheruzalemu i, mii Tunji Kile à sífente ntemu jwòmεε lwó ke, fo mii aha tire tîrige yii nuñ'i tèni ndemu i ke.»

Yesu à kò a dùgo nìnyinji na

(Marika 16.19-20; Kapyiinñkii 1.9-11)

50 Lire kàntugo ka Yesu si ñkàre ná u cyelempyiibil'e Betani kànhe taan. Pi à sà nò wani ke, ka u u u cyeyi yîrige, maa jwó le pi á.

51 Mà u yaha u u dùbabii leni pi á, u à kò a yîri pi shwòhòl'e mà kàre nìnyinji na.

52 Ka cyelempyiibii si wá na u kêre. Pi à kwò ke, ka pi funntanga wuubii si núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e.

53 Canja maha canja pi mpyi maha piye bínnini Kileñaarebage e, marii Kile kêre.

Yuhana Jwumpe Nintanmpe Jwun^okanni

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémeⁿi fun^o jwumpe e ke

Yuhana à mpe jwumpe séme, bà pu lógofeebi si mpyi si dá li na na Yesu u jye Kile Nijcwənrəŋi ná Kile Jyaŋi me (20.30-31). Yesu jwəjwumpe ná u kapyiŋkii jwəhe k'à jwəhə ke, Yuhana à cyaga yaha sèl'e kur'á.

Sémeⁿi'á taa tateⁿye shuunni. Tateⁿge nijcyiige na Yesu kakyanhala karigii cyi baashuunni kyaa yu (1--12). Cyi na yiri kacyeen^kii, jaha kurugo ye cyi à li cyèe na Kile Jyaŋi u jye Yesu. Yesu ná mpii pi à bínn'a tēen jwumə na ke, ŋke cyage na yu lire kyaa na mú, mu à jwo u ná Yahutuubii Kile kuni yyaha yyére shinⁱ (3) u ná Samari shiin^bii cwonⁱ (4) u ná yampii (5--9).

Kalaŋi Yesu jye na ŋkaan ke, ur'á li cyèe na uru u jye:

Njyⁱŋi u à yⁱri nⁱnyⁱŋi i ke

Mpānahaŋi nijcēnⁱ

Dijyeⁿi bēen^mpe

Tajyiⁿwəge

Kuni i wà sí n-jà nə Kile yyére ke

Sēnⁱ

Ŋge u maha kwùubii jēni ke

Ŋge u maha shìŋi nijkwombaanⁱ kaan ke.

Lire cyēen^kkanni na, Yesu à uye cyèe dijyeⁿi puni na.

Sémeⁿi tateⁿge shənwoge na yu Yesu vworonⁱ kyaa na dijyeⁿi i, s'a ŋkēege Tufoonⁱ Kile yyére (13--21). Yesu na yu ná u cyelempyiibii ke ná shuunnⁱŋi i maa pi ye^rege mà yyaha tí ná u tēefworoⁿi i pi shwəhəl'e (13--16). Yesu à u Tuŋi Kile jáare u cyelempyiibii kyaa na, maa pi le u cye e (17).

Kantugo yyére, Yahutuubii Kile kuni yyaha yyére shiinbil'á u cū, ka pi i u bə kworokworocige na, maa u buwunⁱ tò (18--19). Lire jwəhe na, ka u u jè a fwo^ro kwùŋi i maa uye cyèe u cyelempyiibii na (20--21).

Yesu na mpyi Yahutu, u cyelempyiibii mú sí mpyi Yahutuu, ŋka Yesu kyaa mpyi a pēn Yahutuubii jūŋufeebil'á. Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Kile sáragawwuubii jūŋufeebii pi mpyi Yesu zāmpēn^bii.

Yuhana sémeⁿi jye na Yesu zinj ná u nāŋkocyēere kyaa yu me. Ŋka u à yi ffinⁱŋ'a jwo na Kile Jwumpe pu jye Yesu, puru ná Kile u à wwò fo tasiige e. Yesu cye kurugo, Kile à pa ntēen sūpyire shwəhəl'e. Lire pyiŋkanni na, ti sí n-jà n-pyi Kile pyi. Mà Yesu yaha jŋke na, u à sēnmeg'a wwò ná Tufoonⁱ i maa u tūntun^o pyi. Shin maha shin u na Kile caa ke, urufoo sí n-jà u cè Yesu cye kurugo.

Kile Jwumpe à pyi sūpya

¹ Mà jwo dijyeⁿi u sèi ke, Jwumpe mpyi wani mà mə. Pu mpyi ná Kile e. Puru Jwumpe pu mpyi Kile yabilinⁱ.

² Ŋge u jye puru Jwumpe ke, u mpyi wani ná Kile e, mà jwo dijyeⁿi u sèi ke.

³ Uru cye kurugo Kile à yaayi puni dá. Yaaga maha yaaga k'à dá ke, kuru kà jye a dá u baa me.

⁴ Ur'e shìŋi nijkwombaanⁱ'á fwo^ro, uru u maha bēen^mpe kaan sūpyir'á.

⁵ Puru bēen^mpe na jî numpini i, ŋka numpini jye a jà pu na me*.

⁶ Tēni là à pa nə, ka Kile si nāŋi wà pyi u tūntun^o, u mege na mpyi Yuhana.

* 1:5 Pii maha jwo: «Puru bēen^mpe na jî numpini i, ŋka numpini jye a jēe pu na me.»

7 U à pa mpa a bènmpe kyaa yu, bà sùpyire puni si mpyi si dá pu na u jwumpe cye kurugo mε.

8 Uru yabilinji bà u mpyi puru bènmpe mε, u mpyi a pa si mpa pu kyaa jwo kanna.

9 Nge u mpyi bènmpe sèesee wumpe ke, ur'à pa dijnyenji i mpa bènmpe kan sùpyir'á.

10 U mpyi dijnyenji i, dijnyen'á dá u cye kurugo, lire ná li wuuni mú i, dijnyenji sùpyir'á u cyé.

11 U à pa u yabilinji shiinbii yyére, pi nyε a jεε u na mε.

12 Nka mpíi pi à jεε u na maa dá u mεge na ke, u à kuni kan pire pun'á pi pyi Kile pyi.

13 Pi nyε a Kile pyifente ta sùpyire woore tančkanni na mε. Pi nyε a ta nɔ ná u cwo pyi tančkanni na mε. Sùpya nyii kyaa bà l'á pi pyi amuni mε. Nka Kile yabilinji u à jεε maa pi pyi u pyi.

14 Nyε puru Jwumpe à pa mpyi sùpya, maa ntèen wuu shwɔhɔl'e mà tère pyi. Wuu à u pèente nya. Uru u nyε Jyafonji ninķinji mà fwordo Tufoonji Kile e ke, ur'e tire pèente nyε. Uru u à jwɔ wuu na sèl'e, maa sèenji cyêe wuu na.

15 Nyε Yuhana à Yesu kyaa jwo. U à jwo fànha na: «Nge kyaa mii mpyi a jwo na u sí n-kwɔ n-pa mii kántugo ke, ur'à fànha tò mii na, jaha na yε mà jwo mii u si ke, u mpyi wani mà kwɔ.»

16 U à jwɔ wuu na sèl'e maa kacenni là tèg'a kacenni là fûnɔ wuu á†.

17 Yii li cè, Kile mpyi a u Saliyanji kan Musa cye kurugo, numε u à jwɔ wuu na maa sèenji cyêe wuu na Yesu Kirisita cye kurugo.

18 Sùpya sàha nkwɔ a Kile nya a nya mε. Nka Jyafonji ninķinji u nyε Kile yabilinji, maa mpyi Tufoonji Kile taan ke, uru u à Kile pyinčkanni cyêe wuu na.

Pi na Yuhana yíbili uye kyaa na

(Macwo 3.1-12; Marika 1.1-8; Luka 3.1-18)

19 Nyε Yahutuubii nùñufeebil'á sáragawwuubii pìi ná Levi tùluge shiinbii pìi yîrige Zheruzalemu kànhe e mà tun Yuhana á, pi sà u yíbe na jofoo u nyε u wi yε?

20 Pi à u yíbe ke, u nyε a yaaga nɔwɔ pi na mε, u à tìl'a jwo pi á: «Mii bà u nyε Kile Nijnɔwɔnrɔnji mε.»

21 Ka pi i u yíbe: «Jofoo sí u nyε mu yε? Mu u nyε Kile tùnntunji Eli la?» Ka Yuhana si pi pyi: «Ŋnhɔ, uru bà u nyε mii mε.» Ka pi i núr'a u pyi: «Kile tùnntunji wuu na sigili ke, uru u nyε mu la‡?» Ka u u núr'a jwo: «Ŋnhɔ.»

22 Ka pi i nķànha a jwo: «Jofoo sí u nyε mu yε? Yà jwo wuu á, wuu sà jwo wuu tunveebil'á. Jofoo mu yabilinji na maye sônji yε?»

23 Ka Yuhana si pi jwɔ shwɔ ná Kile tùnntunji Ezayi jwɔjwumpe e na:

«Mejwul'á fwordo síwage e fànha na
“Yii kuro nintiile yal'a yaha Kafoonji mεε na.”

Nyε mii Yuhana u nyε ná lire mejwuuni iŠ.»

24 Sùpyire ti mpyi a tun Yuhana yyére ke, Farizhεεnbii pìi na mpyi ná pi e.

25 Ka pire si núr'a u yíbe: «Mu bà u nyε Kile Nijnɔwɔnrɔnji mε, mu nyε Eli mε, mu sí nyε Kile tùnntunji niziginji mε, ka jaha si mu ta mu u sùpyire batizeli yε?»

26 Ka Yuhana si pi pyi: «Mii na sùpyire batizeli lwɔhe e kanna. Yii shwɔhɔl'e, nàñi wà na nyε wani, yii nyε a u cè mε,

27 uru sí n-pa mii kántugo, nka mii nùñk'á cyére u tanhanyí mεere zànhanji i u tooyi na*.»

28 Cyire karigil'á pyi Betani kànhe e, Zhurudεn banji kántugo. Kuru cyage e, Yuhana mpyi na sùpyire batizeli.

† 1:16 Pii maha jwo: «Wuu à kacenni là ta là kántugo.» ‡ 1:21 Yahutuubii mpyi na Kile tùnntunji sigili nģemu u nyε Musa fiige ná u mpyi na sí n-pa tèrigii nizannkil'e ke. Pii mpyi na sônji na uru Kile tùnntunji u sí n-pyi Kile Nijnɔwɔnrɔnji (Duterεnɔmu 18.15-18; Kapyiinķii 3.22). § 1:23 Ezayi 40.3 * 1:27 Yahutuubii mpyi maha pi nàmpwuunbii tanhanyí mεere sànhà, maa pi tooyi jyé. Pi bilibii pi mpyi maha lire pyi. Pi nàmpwuunbii sunmage shwončkanni li mpyi lire.

Yesu u jye Kile Mpabilini

²⁹ Kuru canja numpanja, Yuhana à Yesu nya u u si u yyére ke, maa jwo sùpyir'á: «Yii wíi, Kile Mpabilini li jye nde, lire li sí n-pa dijye sùpyire kapegigii yàfa ti na.

³⁰ Uru kyaa mii mpyi a fyânha a jwo yii á, tèni i mii à jwo “Nàni wà na ma mii kàntugo, nka u à pèe mii na, maa mpyi mii yyaha na, naha na ye mii à si mà u ta.”

³¹ Mii yabiliñi mpyi a cè na uru wi mε. Nka mii à pa mpa a sùpyire batizeli lwøhe e, bà Izirayeli shiinbii si mpyi si u cè mε.»

³² Puru kàntugo, mpe Yuhana à jwo: «Mii à Kile Munaani nya l'à yîri nìjyini na mpánmpørøgø fiige, mà pa ntèen Yesu na.

³³ Mii yabiliñi mpyi a u cè mε. Nka nge u à mii tun mii u pa a sùpyire batizeli lwøhe e ke, uru u à yi jwo mii á na mii aha bú Kile Munaani nya l'à tîg'a pa ntèen ngemu na ke, uru u sí raa sùpyire batizeli ná Kile Munaani i.

³⁴ Mii à li nya li jwuñkanni na. Lire e mii à jwo sùpyir'á na “Nge nàni u jye Kile Jyanji†.”»

Yesu cyelempyiibii niñcyiibii

³⁵ Kuru canja numpanja, Yuhana mpyi a yyére wani ná u cyelempyiibii pìi shuunni i.

³⁶ Ka u u Yesu nintonoñi wíi, maa jwo: «Yii wíi, Kile Mpabilini li jye nde!»

³⁷ Yuhana cyelempyiibii mpii shuunniñ'a puru jwumpe lógo ke, maa ntaha Yesu fye e.

³⁸ Yesu à yyahe kêenn'a wíl'a pi nya pi à taha uru fye e ke, maa pi yíbe: «Naha yii na ncaa ye?» Ka pi i u pyi: «Arabi (lire nwøhe ku jye cyelentuñi) taa mu à tîrige ke?»

³⁹ Ka u u pi pyi: «Yii a ma, yii sí ku nya.» Ka pi i nkàre ná u e, maa sà pyenge nya, maa ntèen wani. Canvyinge tèni li mpyi li li, ka pi i canmpaange pyi ná u e.

⁴⁰ Mpii nambaabii shuunniñi pi mpyi a Yuhana jwumpe lógo, maa ntaha Yesu fye e ke, pire wà mege na mpyi Andire, Simø Pyeri sijnεñi.

⁴¹ Ka Andire si ntíl'a kàr'a sà u sijnεñi Simø cya a nya, maa yi jwo u á: «Wuu à Masiyanji nya.» (Lire nwøhe ku jye Kile Niñcwørøñi.)

⁴² Maa ntíl'a tòro Simø yyaha na mà kàre Yesu yyére. Pi à sà nø u na ke, ka Yesu si wá na Simø wíi maa nkò a jwo: «Mu u jye Simø, Yuhana jyanji, pi sí n-pa a mu yiri Sefasi.» (Girekiibii shεenre e, pi maha jwo: «Pyeri».)

Filipi ná Natanayeli à taha Yesu fye e

⁴³ Kuru canja numpanja, ka Yesu si yîri na nkεεge Galile kùluni i, mà bε ná Filipi i, maa u pyi: «Taha na fye e!»

⁴⁴ Filipi na mpyi Betsayida kànhe shin. Andire ná Pyeri kànhe ku jye kuru mú.

⁴⁵ Filipi à sà Natanayeli nya ke, maa u pyi: «Nàni kyaa Kile túnntunñi Musa à jwo u Saliyanji sémenji i, ná Kile túnntunmpii sanmpii mú à u kyaa jwo ke, wuu à u nya. U à yîri Nazareti kànhe e, u mege jye Yesu, Yusufu jyanji.»

⁴⁶ Ka Natanayeli si jwo: «Yacennε sí n-sì n-jà n-fworo Nazareti‡ i la?» Ka Filipi si u pyi: «Ta ma wuu u shà, mu yabiliñi sí n-sà nya.»

⁴⁷ Yesu à Natanayeli nya u u si u á ke, maa jwo: «Nge à sii Izirayeli shinñi yabiliñi, naha na ye u funñk'à sàa fíniñε.»

⁴⁸ Ka Natanayeli si jwo: «Taa mu à mii cè ke?» Ka Yesu si u pyi: «Mii mpyi a mu nya fizhiye cige§ nwøh'i, maa mu cè, ka Filipi si nta a mu yyere.»

⁴⁹ Ka Natanayeli si jwo: «Cyelentuñi, Kile Jyanji u jye mu, Izirayeli Saannji.»

† **1:34** Sémebii pìi maha jwo: «Kile Niñcwørøñi». ‡ **1:46** Nazareti na jye kànbilere ndemu li jye wà mpyi a li le njire e mε. Wà mpyi na sí Yesu le njire e u tasege e mε. § **1:48** Fizhiye cige»: kuru cige nkéjny mpyi a lyéele na nka raa bwùun jññke na. Kuru cige nwøh'i Yahutuubii mpyi maha si na pi funñyi caa Kile jwumpe na, maa Kile jáare, maa Kile Jwumpe Semεñi kálali.

⁵⁰ Ka Yesu si u pyi: «Bà mii à mu pyi na mii à mu nya fizhiye cige jwəh'i mε, lire kanni kurugo mu à dá mii na la? Mu sí n-pa karigii cyiiberε nya jcyiimu cyi à pēe nintoroni na ke!»

⁵¹ Maa núr'a jwo: «Sèenji na mii sí n-sìi yi jwo yii á, canjka yii sí n-kwò nìnyinji nya u à múgo, si Kile mèlekεεbii nya pi i dùru na ntîri Supyanji Jyanji nuñ'i*.»

2

Yesu à lwəhə kēenji'a pyi erεzen sinmε

¹ Nyε canmpyaa shuunn'à tòro, ka pi i wá na cikwənrə pyi Kana kànhe e, Galile kùluni i. Yesu nuñji na mpyi wani tire cikwənrε cyage e.

² Yesu ná u cyelempyiibii mpyi a yyere wani.

³ Nyε mà pi yaha cikwənrε múguronji na, ka erεzen sinmpe si mpa njkùunə. Ka Yesu nuñji si yi jwo u á: «Pi sinmp'à kwò.»

⁴ Ka Yesu si u pyi: «Nufoonji, mii à mu jáare, ma hà ma jwəge le na karigil'e mε. Tèni sàha njkwò a nə mii á mε.»

⁵ Nyε ka u nuñji si yi jwo báarapyiibil'á: «U aha mpa kyaa maha kyaa jwo yii á ke, yii i lire pyi.»

⁶ Lir'à cwoyo baani ta wani. Yahutuubii mpyi maha piye jyí na fíninje ná yire cwoyi lwəhe e, mà tàanna ná pi Kile kuni i. Lwəhe litirii njkuu (100) fiige mpyi maha jyè yire cwoyi ninjin ninjinji i.

⁷ Ka Yesu si báarapyiibii pyi: «Yii nje cwoyi njí njí lwəhe na.» Ka pi i yi njí fo mà nə yi jwəyi na.

⁸ Lire kántugo ka Yesu si pi pyi: «Yii kà kwó numε, yii sà njkan cikwənrε njyìnji táafoonji'á.» Ka pi i sà kà kan u á.

⁹ Ka njyìnji táafoonji si lwəhe bya a wíi, mà ku ta erεzen sinmε, u sí nyε a pu tayirige cè mε. Njka báarapyiibii pi mpyi a lwəhe kwó ke, pire mpyi a pu tayirige cè. Ka u u ntíl'a cifonji poonji yyere,

¹⁰ maa yi jwo u á: «Sùpyire puni maha fyánha a erεzen sinmpe nintanmpe kan pu byafeebil'á, pi aha ninyahama bya, mpe pu nyε pu nyε a táan amuni mε, puru maha nta a kan pi á. Njka mu wi ke, erεzen sinmpe nintanmpe mu à yaha kántugo!»

¹¹ Nyε lire l'à pyi kyaa njncyiile, mà li cyéε na Yesu na nyε kakyanhala sùpya. Lir'à pyi Kana kànhe e, Galile kùluni i. Lire pyinjkanni na, Yesu á u sífente cyéε sùpyire na, ka u cyelempyiibii si dá u na.

¹² Lire kántugo Yesu ná u nuñji ná u cìmpyiibii ná u cyelempyiibil'à kàre Kapεrenamu kànhe e. Pi nyε a mə wani mε.

Yesu à cwəhəmpii kər'a yige Kilejaarebage ntàani na (Macwo 21.12-13; Marika 11.15-17; Luka 19.45-46)

¹³ Nyε Yahutuubii bilerejkwonji kataanni mpyi a byanhara. Ka Yesu si njkàre Zheruzalemu kànhe e,

¹⁴ mà sà sùpyire ta ti i nìiyε ná mpàa ná kùmpanhii péreli Kilejaarebage ntàani na, wyérefaabii nintεnbii na mpyi wani mú*.

¹⁵ Ka u u mεεε pyi kàsoro mà tèg'a pi puni kər'a yige Kilejaarebage ntàani na, maa pi mpàabii ná pi nìiyi kòrə, maa wyérefaabii wyérenji lwó a wu, maa pi tàbalibii njəonji'a cyán cyán.

* **1:51** Yesu cye kurugo, u cyelempyiibii sí Kile sìnampe nya, bà Yakuba à pu nya njəoge e, tèni i u à katannjacyiinni nya l'à sín njjke na maa sà sín kilenji na mε (Zhenzi 28.12). * **2:14** Yahutuubii pi mpyi maha yíri cyeyi yabere e ke, wyérefaabii mpyi maha pire wyérenji fare Kilejaarebage wuñji na. Lire pyinjkanni na, wyérenjwəge ku mpyi a yaa k'a sàrali Kilejaarebage e ke, pi mpyi maha já a kuru sàra, maa núr'a já a ntège pyi. Yatəore ti maha yaa ti já a pyi sàraga ke, pérempyiibii mpyi maha tire péreli pir'á. Pi mpyi maha ti lwəore dùrugo.

16 Maa jwo sanmpanmperebil'á: «Yii nje yaayi lwó a yige naha, yii àha na Tunji bage kέenne mpyi yaperεmbaga με.»

17 Yesu à lire pyi ke, ka u cyelempyiibii funṅo si ṅcwo li na na l'à séme Kile Jwumpe Semεṅi i na: «Mu bage kani na mii súuge nanṅyaan fiige†.»

18 Ka Yahutuubii ṅùṅufeebii si Yesu yíbe: «Kakyanhala kani ndi mu sí n-pyi n-cyêe wuu na, wuu u ṅcè na ṅcyii karigii puni mpyiṅi kun'à kan mu á ye?»

19 Ka Yesu si pi pyi: «Yii ṅke Kileṅaarebage jya, mii sí ku núruṅo n-faanra canmpyaa taanre funṅ'i!»

20 Ka pi i jwo: «Ei! Pi à yye beeshuunni ná baani pyi ṅke Kileṅaarebage vaanraṅi na. Jofoo niṅkin u ṅye mu, si ṅkwò mpa ku faanra ṅkwò canmpyaa taanre funṅ'i ye?»

21 ṅka Kileṅaarebage kani Yesu à jwo ke, u yabiliṅi cyeere kyaa u mpyi na yu.

22 ṅye Yesu à pa ṅè a fworó kwùṅi i ke, ka li i ntíge u cyelempyiibii funṅ'i na Yesu mpyi a ṅke cyage jwo. Ka pi i dá Kile Jwumpe Semεṅi ná Yesu ṅwójwumpe na.

23 Tèni i Yesu mpyi Zheruzalemu i Yahutuubii bilereṅkwonji kataanni na ke, shinṅyahara à u kakyanhala karigii ṅya, ka cyire si pi pyi pi à dá u na.

24 Yesu mpyi a pi puni zòompíi cè, lire kurugo u mpyi a dá pi na με.

25 U à shin maha shin funṅo kani cè, lire kurugo ṅùṅo sàha mpyi sùpya u à u supyiṅεεṅi yu u á με.

3

Kile Munaani maha shìṅi niṅkwombaaṅi kaan

1 Farizhenṅi wà na mpyi wani, u mege na mpyi Nikodεmu, maa mpyi Yahutuubii ṅùṅufoo.

2 Canṅka numpilage e, u à kàre Yesu á maa sà yi jwo u á: «Cyelentuṅi, wuu à li cè na Kile à mu yaha a pa, mu u mpa a wuu kálali, ṅaha na ye kakyanhala karigii mu na mpyi ke, wà sè n-jà cyire pyi ná Kile ṅye a sèi ná urufol'e με.»

3 Ka Yesu si u pyi: «Sèeṅi na mii sí n-sii yi jwo mu á, sùpya sè n-jà n-ṅyè Kile Saanre e, ná u ṅye a nùr'a si niṅyiṅi na με.»

4 Ka Nikodεmu si jwo: «Sùpya ká lye a kwò, di u sí nùru n-si sahanṅi ye? Wà sí n-jà nùru u nuṅi funṅke e si si la?»

5 Ka Yesu si u pyi: «Sèeṅi na mii sí n-sii yi jwo mu á, shin maha shin ká mpyi u ṅye a si lwòhe ná Kile Munaani fànhe e με, uru sè n-sii n-jà n-ṅyè Kile Saanre e με.

6 ṅgemu ká si sùpyii siṅkanna na ke, urufoo na ṅye shintiiwe, ṅka ṅgemu ká si Kile Munaani síṅi i ke, Kile Munaani na ṅye urufol'e.

7 Mii à jwo na yii nùr'a si niṅyiṅi na ke, lire kà ma kàkyanhala με.

8 Cyage k'à táan kafεεg'á ke, wani ku maha fwu na ṅkèεge, mu maha ku fwófwó tùnmpε nùru. ṅka mu sè ku tayirige cè με, mu mú sè ku takarege cè με. Amuni Kile Munaani maha mpyi sùpyaṅi i.»

9 Ka Nikodεmu si jwo: «Di cyire karigii sí n-jà n-pyi n-jwo ye?»

10 Ka Yesu si u pyi: «Mu u ṅye Izirayeli shiinbii cyelentu ke, mu yabiliṅi saha ṅye cyire karigii ṅcèmbaa la?»

11 Sèeṅi na mii sí n-sii yi jwo mu á, nje wuu à cè ke, yire wuu na yu. Nje wuu à ṅya ke, yire wuu na yu mú. ṅka yii la ṅye sè ṅεε wuu niṅjwumpe na με.

12 Mii na ṅṅke karigii kyaa yu yii á, yii sí ṅye a dá με, mii aha bú mpa a niṅyiṅi wogigii kyaa yu yii á, di yii sí n-jà n-dá n-jwo ye?

13 Mà li ta wà ṅye a dùgo niṅyiṅi na με, fo ṅge u à yíri wani mà tíge naha ṅṅke na ke, uru u ṅye Supyaṅi Jyaṅi.

† 2:17 Zaburu 69.10

14 Bà Kile tũntunji Musa à dànyeni yal'a pyi wwò fiige, maa cyiin cûru, maa u dùrugo sùpyire shwòhòl'e mε, amuni Supyani Jyani sí n-sì n-dùrugo, 15 bà li si mpyi ηgemu ká dá u na ke, uru si shìji niηkwombaanji ta mε.»

16 Kile à sàa dijnye sùpyire kyaa táan uy'á fo u à u Jyani niηkinji kan sáraga, ηgemu ká dá u na ke, urufoo nũmpañke kà ηkèege mε, ηka u shìji niηkwombaanji ta.

17 Kile nyε a u Jyani tun dijyeni i u pa yoge kwòñ sùpyire na mε. Nka u à u tun, bà sùpyire si mpyi si shwò u cye kurugo mε.

18 Nγemu ká dá u na ke, uru nàzhan nyε Kile yoge e mε. Nγemu sí u nyε u nyε a dá u na mε, yog'á kwòñ urufoo na mà kwò, ñaha na ye u nyε a dá Kile Jyani niηkinji mεge na mε.

19 Kile yoge ñũñke ku nyε: bènmp'á pa dijyeni i, ka sùpyire si ñcyé pu na, maa ntaha numpini fye e, ñaha na ye pi kapyiñkii nyε a ñwò mε.

20 Shin maha shin u na kapegigii pyi ke, bènmpε nyε a táan urufol'á mε. U nyε na ñεεg'a fworò bènmpε na, sùpyire s'a u kapyiñkii ñaa mε.

21 Nka ηgemu ká mpyi sèñji ñuñ'i ke, uru maha fworò bènmpε na, bà sùpyire si mpyi s'a u kapyiñkii ñaa, si ñcè na u na nyε Kile kuni i mε.

Nje Yuhana à jwo Yesu kyaa na ke

22 Lire kàntugo ka Yesu ná u cyelempyiibii si ηkàre Zhude kùluni i. U à tèn wani ná pi e mà canmpyaa pyi, marii sùpyire batizeli.

23 Yuhana mú mpyi na sùpyire batizeli cyage k'e, ñaha na ye lwòhe mpyi a ñyaha wani. Kuru cyage mεge mpyi Enòni, maa mpyi Salemi taan. Ka sùpyire si wá na sì u yyére, u sí i ti batizeli.

24 Lir'á pyi a Yuhana ta u sàha jyè kàsuni i mε.

25 Canjka Yuhana cyelempyiibii pì ná Yahutuñi wà à nàkaana ta. Tire mpyi a lwó a pwo Yahutuubii Kile kuni ñjyìviniñi kyaa na.

26 Tire nàkaante ñũñò taan, Yuhana cyelempyiibil'á kàr'a sà yi jwo u á: «Wuu cyelentuñi, mu ná nàñi u mpyi sijncyan Zhurudèn bañi kũñke na ke, mu à ηgemu kyaa jwo ke, u we, u u sùpyire batizeli numε. Sùpyire puni mú si wá na ηkèege u yyére.»

27 Ka Yuhana si pi pyi: «Kile ká mpyi u nyε a ndemu le sùpyani i mε, u nyε na lire taa mε.

28 Yii yabilimpìi na nyε mii shérii, mii à yi jwo yii á na mii bà u nyε Kile Njñcwònròñi mε, ηka Kile à mii yaha a pa u yyaha na.

29 Cikwòñre tèepyiiñi i, cipoonji ká jwo na uru ná u cifòññ'á bê, u cevoonji funñke maha ntáan sèl'e. Amuni, mii funñke puni mú maha ntáan, tère o tère e mii à lógo na sùpyire niñyahara wá a taha Yesu fye e ke.

30 Numε, là à yaa l'a bàrali Yesu tàyérege na, là s'a fworè mii woge e,

31 ñaha na ye ηge u à yíri ñiñyiñi na mà pa ke, uru u nyε sùpyire puni ñũñò na. Nge u à ta naha ñiñke na ke, uru na nyε ñiñke wu, ñiñke karigii uru mú sí raa yu. Nka ηge u à yíri ñiñyiñi na ke, uru u nyε dijyeni puni ñũñò na.

32 Nde u à ñya, ná nde u à lógo ke, lire u na yu, shinñyahara sí nyε a ñεε u jwumpe na mε.

33 Nka ηgemu ká ñεε u jwumpe na ke, urufol'á li fíñiñ'a cyêe na ur'á dá li na na Kile na sèñji yu.

34 Nge Kile à tun ke, Kile Munaani à kan ur'á tεgele baa, lire e u à jà na Kile jwumpe yu sùpyir'á.

35 Jyafoonji kyal'á táan Tufoonji á, fo ka u u yaayi puni le u cye e.

36 Nγemu ká dá Jyafoonji na ke, urufol'á shìji niηkwombaanji ta. Nγemu ká ñcyé u na ke, urufoo sì uru shìji niηkwombaanji ta mε, ηka Kile lùuni sí n-yíri n-yaha urufoo taan.»

4

Yesu na yu ná Samari kùluni cwoñi i

¹ Yesu à pa jɔcè na Farizhɛɛnbil'à pa lógo na uru na cyelempyiibii pìi taa na batizeli, pi mú s'à nyaha Yuhana wuubii na.

² Mà sèenji jwo, Yesu yabilinji bà u mpyi na sùpyire batizeli mɛ, u cyelempyiibii pi mpyi na li pyi.

³ Yesu à pa pi jwumpe ninjwumpe lógo ke, maa fworɔ Zhude kùluni i maa núru na nkèege Galile wuuni i.

⁴ U ninjkarenji mpyi a yaa u Samari kùluni jyiile, u u nta a nɔ Galile wuuni na.

⁵ Ka u u sà nɔ Samari kànhe kà na, kuru mɛge mpyi Sikari. Tèecyiini i, Yahutuubii tulyage Yakuba mpyi a kɛɛge nkemu kan u jyanji Yusufu á ke, Sikari na nyɛ kuru taan.

⁶ Yakuba bèenɛke na mpyi wani. Yesu à jaara a kànha ke, maa sà ntèn kuru bèenɛke taan. Canɛke mpyi a nɔ jùɔ ninji i.

⁷ Ka Samari shiinbii cwɔɔni wà si mpa mpa lwɔhɔ kwó. Ka Yesu si jwo u á: «Lwɔhe kà kan na á, si bya.» ⁸ Lir'à u cyelempyiibii ta pi à jyè kànhe e si njyì cya zhwɔ.

⁹ Ka ceenji si u pyi: «Na naha? Mu na nyɛ Yahutu, mii sí nyɛ Samari shin, naha na mu na ma lùbyage jáare mii á yɛ?» (Lire kajwuuni jùɛke ku nyɛ Yahutuubii ná Samari shiinbii nyɛ a mpyi na wwùu kyaa na mɛ.)

¹⁰ Ka Yesu si ceenji pyi: «Yaage Kile maha nkaan mana ke, kàmpyi mu mpyi a kuru cè, sùpyanji u na mu jáare lùbyage na ke, kàmpyi mu mpyi a uru cè, mu u mpyi na sí u jáare, u mpyi na sí lwɔhɔ kan mu á, nkemu ku maha shìni sèe wunji kan sùpyan'á ke.»

¹¹ Ka ceenji si jwo Yesu á: «Nùɔfoonji, bèenɛcere nyɛ mu á mɛ, nke bèenɛke s'à cùgo sèl'e, taa mu sí kuru lwɔhe ta si nkan mii á ke?»

¹² Wuu tulyage Yakuba u à nke bèenɛke kan wuu á ke, mu à pèe uru na la? U ná u pyilibii ná u yatɔɔre mpyi na nke bèenɛke lwɔhe byii.»

¹³ Ka Yesu si u pyi: «Shin maha shin u nyɛ na nke bèenɛke lwɔhe byii ke, byage saha sí urufoo ta.

¹⁴ Nka ngemu ká mii lùkange bya ke, byage saha sì n-sì urufoo ta mɛ. Naha na yɛ lwɔhe mii sí n-kan u á ke, kuru sí n-pyi u funɛke e lùbili. Uru lùbiliɔni sí u pyi u shìni ninjkwombaanji ta.»

¹⁵ Ka ceenji si jwo: «Nùɔfoonji, kuru lwɔhe kà kan na á, byage kà n-sì núru na ta mɛ, mii sàha kà núru mpa lwɔhɔ kwó naha mɛ.»

¹⁶ Ka Yesu si jwo: «Sà ma poonji yyere, ma a ma.»

¹⁷ Ka ceenji si u pyi: «Nò nyɛ mii á mɛ.» Ka Yesu si u pyi: «Mu u jwo na nò nyɛ mu á mɛ, mu à sèe jwo.

¹⁸ Mu à nàmbaya kanjkuro jyé mà kwò, nge á mu nyɛ numɛ ke, uru mú bá nyɛ mu poo mɛ. Sèe mu à jwo.»

¹⁹ Ka ceenji si u pyi: «Nùɔfoonji, mii naha li nya, Kile tùnntunɔ u nyɛ mu.

²⁰ Wuu tulyey'à Kile pèe nke janke na, nka yii Yahutuubii, yii maha jwo na Zheruzalɛmu kanni i Kile tapeenke nyɛ.»

²¹ Ka Yesu si u pyi: «Ceewe, nje mii sí n-jwo mu á ke, mu à yaa mu u dá yire na, tɛni là sí n-kwò nɔ, yii saha sì raa sì nke janke na, lire nyɛ mɛ Zheruzalɛmu kànhe e si nta raa Tufoonji père mɛ.

²² Yii Samari shiinbii na ngemu père ke, yii nyɛ a uru cè mɛ, wuu Yahutuubii, wuu sí na ngemu père ke, wuu à uru cè, naha na yɛ Shwofoonji à fworɔ Yahutuubil'e.

²³ Tɛni sí n-pa nɔ, li bá à nɔ a kwò, mpìi pi nyɛ Tufoonji pèeveebii sèe wuubii ke, Kile Munaani li sí raa sèenji cyère Kile karigii kyaa na pir'á. Tire sùpyire shini Tufoonji Kile na jcaa t'a uru père.

²⁴ Kile na nyɛ Munaani, wà nyɛ na u jaa mɛ. Sùpyire sí n-jà raa u père kanni tɛni i Kile Munaani sí sèenji cyèe ti na ke.»

²⁵ Ka ceenji si u pyi: «Mii à cè na Masiyanji sí bá n-pa (nge pi na yiri Kile Ninjcwɔnrɔnɔni ke). U aha mpa, u sí yaayi puni yyaha jwo wuu á.»

²⁶ Ka Yesu si ceenji pyi: «Mii u na yu ná mu i ke, mii u nyε ure.»

²⁷ Mà Yesu ná ceenji yaha puru jwumpe na, ka cyelempyiibii si ntíl'a nɔ wani. Ka li i pi kàkyanhala*. Li mpyi pi funŋ'i mà u yíbe ɲaha kurugo u na yu ná nge ceenji i ye, lire nyε me ɲaha u na ɲcaa u á ye, ŋka pi wà nyε a jà a u yíbe me.

²⁸ Ka ceenji si u kucwooni yaha bɛɛnŋke taan, maa jyè kànhe e, maa yi jwo sùpyir'á:

²⁹ «Yii a ma yii pa wíi. Nàŋi wà u nge u à mii kapyiŋkii puni cè a jwo mii á. Kile Niŋcwɔnɔŋi kyaa li na yu ke, u sí n-jà n-pyi ure.»

³⁰ Ka sùpyire si fworɔ kànhe e, na ŋkèege Yesu yyére.

³¹ Mà ceenji yaha kànhe e, ka Yesu cyelempyiibii si yi jwo u á: «Wuu cyelentuŋi, mu à yaa mu u mpa lyí amuni.»

³² Ka u u pi pyi: «Yalyige na nyε mii á, mii u lyí, yii nyε a ŋkemu cè me.»

³³ Ka u cyelempyiibii si wá na yi yu piye shwɔhɔl'e na wà u à pa yalyire kan u á be?

³⁴ Ka Yesu si jwo: «Ŋge u à mii tun ke, mii u uru ɲyii wuuni pyi, tũnture u à kan mii á ke, mii u tire pyi fo ti tɛgeni, mii yalyire ti nyε tire.

³⁵ Yii maha jwo yi nyε sicyεere yi nyε nũgunte ná sũmakwɔnni shwɔhɔl'e. Ŋka mii sí yi jwo yii á, yii yyahayi yĩrige, yii i sùpyire nimpante wíi. Ti na nyε bà sũma maha nɔ a tɛen kerεge e, na ŋkwɔnŋi sigili me.

³⁶ Ŋge u na sũmaŋi kwũun ke, uru na u sàraŋi tal'a kwɔ. Uru sàraŋi u nyε: sùpyire u na ntaa ke, tir'à shĩŋi niŋkwombaaŋi ta. Lire pyiŋkanni na, ɲɛnugunji ná sũmakwɔnŋi na mũgure siŋcyan.

³⁷ Tàanlini l'à jwo na “Wà na núru, waberε sí i ŋkwũun” ke, l'à sèe jwo.

³⁸ Mii à yii tũugo yii sà kerεge ŋkemu sũma kwɔn ke, yii nyε a ku fàa me. Mpii pi à báaraŋi pyi ke, ka yii i pire kanhare tɔnŋi ta.»

³⁹ Ka Samari kànhe sùpyire niŋyahara si dá Yesu na, ceenji jwumpe cye kurugo, u mpyi a yi jwo pi á na Yesu à uru kapyiŋkii puni cè a jwo ur'á.

⁴⁰ Tire sùpyir'à nɔ Yesu taan ke, maa u ɲáare na u tɛen wani pire yyére, ka u u ntɛen wani mà canmpyaa shuunni pyi,

⁴¹ maa jwo ná pi e, ka Samari shiinbii niŋyahamii si dá Yesu na sahaŋki, ɲaha na ye u yabiliŋi u à jwo ná pi e.

⁴² Ka pi i yi jwo ceen'á: «Numε wuu saha nyε a dá Yesu na mu ɲwɔjwumpe kanni kurugo me, wuu à lógo u yabiliŋi ɲwɔ na, wuu à li cè na uru u nyε diŋyeŋi Shwofooŋi, sɛenji na.»

Yesu à shinbwoŋi wà jya cùuŋɔ

(Macwo 8.5-13; Luka 7.1-10)

⁴³ Cyire canmpyaaŋii shuunniŋ'à tòro ke, ka Yesu si yĩri wani mà kàre Galile kùluni i ná u cyelempyiibil'e.

⁴⁴⁻⁴⁵ U à nɔ wani ke, sùpyire ti mpyi a kàre Zheruzalemu kànhe e Yahutuubii kataanni cyage e, maa nùr'a pa ke, pir'à u bê ná funntange e, ŋka lir'à ta pi à Yesu kapyiŋkii puni ɲya a kwɔ wani. Yesu yabiliŋi mpyi a jwo: «Kile tũntunŋɔ maha le ɲjire e u tukanhe e me.»

⁴⁶ Yesu à nùr'a pa Kana kànhe e, Galile kùluni i. Wani u mpyi a lwɔhe kɛɛnŋ'a pyi εɛɛɛn sinme. Fànhafembwɔhe kà na mpyi Kapɛɛnamu kànhe e, u jyaŋi mpyi na yà sèl'e.

⁴⁷ Kuru fànhafembwɔh'à lógo na Yesu à fworɔ Zhude kùluni i, mà kàre Galile wuuni i ke, maa ŋkàr'a sà u ɲáare na u shà ná ur'e Kapɛɛnamu kànhe e u sà uru jyaŋi cùuŋɔ, ɲaha na ye u à yà fo sí raa ŋkwũu.

⁴⁸ Ka Yesu si u pyi: «Yii aha mpyi yii nyε a kacyeenji ná kabwɔhii ɲya me, yii sì n-sì n-dá me.»

⁴⁹ Ka shinbwoŋi si Yesu pyi: «Nũufooŋi, ta ma, wuu a sì fwɔfwɔ, fo lire bà me, mii pyàŋi sí n-kwũ.»

* **4:27** Li mpyi a cyelempyiibii kàkyanhala, ɲaha na ye Yahutuubii cyelentu nyε a mpyi a yaa u jwo ná ceewe e me, mà bàra lire na, Samari shiinbii ná Yahutuubii mpyi a táan me.

⁵⁰ Ka Yesu si yi jwo u á: «Ta sì, mu jyañi na nyε nyii na.»

Ka u u dá Yesu jwumpe na, maa ntíl'a yír'a kàre.

⁵¹ Mà u yaha u u ηkèεge pyεγγε, u bilibil'à u nùηο bê, maa yi jwo u á: «Mu pyàñi na wá nyii na!»

⁵² Ka u u pi yíbe: «Tèni ndire e u à pwórο ye?» Ka pi i u pyi: «Cifwur'à u yaha, tajjaa mà canñke yaha nùηο niñi i.»

⁵³ Ka tufoonji funñο si ηcwο na tèni i Yesu mpyi a u pyi: «Mu jyañi na nyε nyii na» ke, lire tènuuni i pyàñ'à cùηηο. Ka u ná u pyεγγε shiinbii puni si dá Yesu na.

⁵⁴ Lire l'à pyi kacyeeni kakyanhala wuuni shonwuuni nde Yesu à pyi ke, u à li pyi mà u ta u à yíri Zhude kùluni i na ηkèεge Galile wuuni i.

5

Yesu à faanwa cùηηο Betisayida kànhe e

¹ Puru ηwòhο na, Yahutuubii kataanni là mpyi na mpyi Zheruzalemu kànhe e, ka Yesu si nùr'a kàre wani.

² ηcwògο na mpyi wani, mpàabii tajyige taan, pi mpyi maha kuru ηcwòge mεge yiri Eburubii shεenre e: «Betizata». ηkubaya kanñkuro na mpyi wani kuru cyage e.

³ Yamii niñyahamii mpyi maha sínnini yire ηkubayi ηwòh'i. Pii na mpyi fyinmii, pii sí nyε dìshiyifee, pii sí nyε faanlii. [Pi puni mpyi maha sínnini wani na ηcwòge lwòhe tèñyahani sigili,

⁴ ηaha na ye Kile mèlekεñi wà mpyi maha yíri niñyiñi i maha mpa kuru lwòhe ηyàha tèrigii cyíl'e. Lwòhe ká ηyàha tèni ndemu i ke, yamafoo maha yamafoo ká fyànha a jyè k'e ke, uru wumpe mpyi maha láha u na.]

⁵ Nàñi wà na mpyi pi shwòhòl'e, u yamp'à u ta fo mà nò yyee beñjaaga ná ke ná baataanre na.

⁶ Yesu à nàñi nizinniñi ηya, maa ηcè na u à mò yampe na mà tòro ke, maa u yíbe: «Mu la nyε si ηcùηηο la?»

⁷ Ka nàñi si u pyi: «Na cevoo, sùpya nyε mii á ηge u sí n-jà mii lèñε ηcwòge e mε. Ku lwòhe ká ηyàha tèni ndemu i ke, mii la ká mpyi si jyè, wà maha mii caanra.»

⁸ Ka Yesu si u pyi: «Yíri, ma a ma yasinniñke lwó, ma a ñaare.»

⁹ Ka nàñi si ntíl'a cùηηο maa ku lwó na ñaare.

ηyε kuru canñke sí mpyi Yahutuubii canñηηο,

¹⁰ ka Yahutuubii ηùñufeebii pii si jwo nàñi niñcuuñ'á: «Niñjaa nyε canñηηke, mu nyε a yaa mu u ma yasinniñke tùgo ma a ñaare mε*.»

¹¹ Ka nàñi si pi pyi: «ηge u à mii cùηηο ke, ur'à jwo “Ma yasinniñke lwó, ma a ñaare!”»

¹² Ka pi i nùr'a u yíbe: «Jofoo u à mu pyi “Ma yasinniñke lwó ma a ñaare” ye?»

¹³ ηka ηge u à u cùηηο ke, u sàha mpyi a uru cè mε, sùpyire mpyi a ηyaha kuru cyage e, ka Yesu si mpínni ti shwòhòl'e.

¹⁴ Lire kàntugo Yesu à sà u ηya Kileñaarebage ntàani na, maa u pyi: «Lógo, mu à cùηη'a kwò. Ma hà nùru cye le kapiini laber'e nde li sí mu pyi mu u kyaa ta nde l'à waha niñcyiini na mε.»

¹⁵ Ka nàñi si ηkàr'a sà yi jwo Yahutuubii ηùñufeebil'á na Yesu u à uru cùηηο.

¹⁶ Ka pi i wá na pyiñkanna caa si kapii pyi Yesu na, ηaha na ye u à wà cùηηο canñηηke e.

¹⁷ Ka Yesu si pi pyi: «Mii Tuñi na báarañi pyi tèrigii puni i, lire kurugo mii mú à yaa mii a báare†.»

* **5:10** Musa Saliyanji mpyi a li cyé na báara kà raa mpyi canñηηke e mε. Kile Saliyanji cyelentiibil'à là bàra u na na wà mée ká tuguro lwó kuru canñke, urufol'à báara pyi. † **5:17** Y'à jwo Zhenεzi 2.2-3 i na Kile à ηò u báarañi na canñηηke. Yahutuubil'à dá yire na maa ηε li na piye funñ'i na Kile na niñyiñi ná niñke kèεñi canñηηke e mú. Ná li sí nyε amuni, pi nyε a yaa pi Yesu cèεge mε.

¹⁸ Yesu à puru jwo ke, ka Yahutuubii ñùñufeebii si nâara na u caa raa bùu, ñaha na ye u kuro ñye canñonke e me, maa nûr'a jwo na uru Tunji u ñye Kile, maa uye tàanna ná Kile e.

Kile à kuni kan Yesu á u sùpyire sâra

¹⁹ Ka Yesu si nûr'a jwumpe lwó maa jwo: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, Jyafoonji si n-jà yaaga pyi uy'á me, u aha ndemu ñya u Tunji u u mpyi ke, lire u maha mpyi. Karigii puni Tufooni maha mpyi ke, cyire Jyafoonji maha mpyi mú,

²⁰ ñaha na ye Jyafoonji kyal'à táan Tufooni á. Lire e u maha u karigii nimpyiiñkii puni cyêre u na. Karigii cyi à pêe yii ñiñyanñkwogigii na ke, u sí cyire cyêe u na u pyi, bà li si mpyi si yii kàkyanhala me.

²¹ Bà Tufooni na sùpyire ñèni na yige kwùñji i, marii shìñji kaan t'á me, amuni Jyafoonji maha shìñji kaan u ñyii wuubil'á.

²² Tufooni bà u sí sùpyire sâra si ntàanna ná pi kapyiñkil'e me, u à kuni kan Jyafoonji á u a lire pyi,

²³ bà sùpyire puni si mpyi s'a Jyafoonji pêre, Tufooni pèenñkani na me. Ngemu ká mpyi u ñye na Jyafoonji pêre me, Tufooni u à u tun ke, u mú ñye na uru pêre me.

²⁴ Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ngemu ká mii jwumpe lógo maa dá mii tunvooni na ke, urufol'à shìñji ñiñkwombaanji ta. U nàzhan saha ñye Kile yoge e me, u à fworó kwùñji i mà jyè shìñji ñiñkwombaanji i mà kwò.

²⁵ Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á sahanñki, tènei là na ma, li bá à nò a kwò, kwùubii sí raa Kile Jyanji meñwuuni nûru, mpiimu ká u jwumpe lógo maa ñee pu na ke, pire sí shìñji ñiñkwombaanji ta.

²⁶ Bà Tufooni ñye shìñji ñiñkwombaanji foo me, amuni u à Jyafoonji pyi uru shìñji kanfoo mú,

²⁷ maa kuni kan u á u sùpyire sâra u tàanna ná pi kapyiñkil'e, ñaha na ye uru u ñye Supyanji Jyanji.

²⁸ Jwumpe puni mii à jwo a kwò ke, puru kà yii kàkyanhala me, tènei là na ma, kwùubii puni sí raa Supyanji Jyanji meñwuuni nûru.

²⁹ Kwùubii puni sí ñè n-fworó pi fanñyi i. Mpii pi à kacenñii pyi ke, pire sí shìñji ñiñkwombaanji ta, kapimpyiibii nàntanñji u ñye kwùñji.

³⁰ Mii si n-jà kyaa pyi naye e me, nde mii Tunji à jwo ke, ná lire e mii sí sùpyire sâra si ntàanna ná pi kapyiñkil'e. Mii sùpyire sàranñkann'à tíi, ñaha na ye mii ñye na li pyi na ñyii wuuni me, fo na tunvooni ñyii wuuni.

Yesu à jwo na uru jwumpe na ñye sèe

³¹ Kàmpyi mii yabilinji u mpyi na yu naye kyaa na, mii jwumpe mpyi na si n-jà n-pyi sèe me.

³² Waberé u à mii kyaa jwo, mii à cè u jwumpe ñye sèe.

³³ Ñye yii à pii tun Yuhana á, ka u u sèenji kanni jwo pi á mii kyaa na.

³⁴ Mii wi ke, mii ñye a naye tíñye sùpya ñwomuguro na me, ñka mii na ñcyii karigii yu yii á, bà yii si mpyi si shwò me.

³⁵ Yuhana à pyi bà fùkina ñye na ñi yii shwòhòl'e me. Puru bèenmpe kurugo yii à tère nimbilere pyi funntange e.

³⁶ Kani là à mii kyaa jwo, lire fành'à ñyaha mà tòro Yuhana jwumpe na. Karigii Tufooni à kan mii á maa jwo na mii u cyi pyi a fùññò ke, cyire kyaa na mii ñye. Sèenji na, ñcyii karigil'à li cyêe na Tufooni u à mii tun.

³⁷ Tufooni u à mii tun ke, uru u maha mii kyaa yu. Ñka yii sàha u meñwuuni lógo mà ñya me, yii sàha u ñya mà ñya me.

³⁸ U jwumpe ñye a tatenge ta yii e me, ñaha na ye yii ñye a dá u tùnntunñji na me.

³⁹ Yii na Kile Jwumpe Semenji kálali ná funñiñke e, ñaha na ye yii na sòññi na yii sí shìñji ñiñkwombaanji ta u e, uru sí u ñye na mii kyaa yu.

40 Lire ná li wuuni mú i, yii nye a nen'a pa mii á bà yii si mpyi si uru shìni ta me.

41 Sùpyire t'a mii père, lire bà mii nye na jcaa me.

42 Mii à li cè mú na tàange nye yii zòmpii na mà yyaha tí ná Kile e me.

43 Mii à pa na Tuji mege na, ka yii i mii cyé, nka kàmpyi sùpyanji waberε u mpyi a pa uye mege na, yii mpyi na sí jee uru na.

44 Yii shinjεebii pi a yii père, lire l'à táan yii á. Mà li ta nge u à sù Kile ke, pèente uru maha nkaan ke, yii nye na tire caa me. Nye di yii sí n-jà n-dá mii na n-jwo ye?

45 Yii àha raa sònji na mii u sí na Tuji sòn yii na me. Kile túnntunji Musa na yii sònjor'à taha ke, uru u sí u sòn yii na.

46 Kàmpyi sèenji na yii mpyi a dá Musa na, yii mpyi na sí n-dá mii na mú, jaha na ye u à mii kyaa jwo u sémenji i.

47 Nye yii aha mpyi yii nye a dá uru sémenji jwumpe na me, di yii sí n-jà n-dá n-jwo mii jwójwumpe na ye?»

6

Yesu à shiin kampwòhii kanjuro jwò cya

(Macwo 14.13-21; Marika 6.30-44; Luka 9.10-17)

1 Lire kàntugo Yesu à kàre Galile banji kúnke na, uru banji mege mú na nye Tiberiyadi.

2 Shinjyahara mpyi a taha u jwòh'i, jaha na ye u mpyi na kakyanhala karigii jcyiimu pyi na yampii cùunji ke, pi nyii mpyi cyire na.

3 Pi à nò banji kúnke na ke, ka Yesu ná u cyelempyiibii si sà dùgo janke kà na, maa ntèen wani.

4 Yahutuubiibilerenkwonji kataanni sí mpyi a nò a kwò.

5 Mà pi yaha wani, Yesu à wíl'a sùpyire ninjyahara nya ti i sù u yyére, ka u u jwo Filipi á: «Taa wuu sí bwúuru ta n-shwò n-kan nte sùpyire puni ti lyí ke?»

6 Yesu à puru jwo si Filipi zò shwò. Sèenji na, u mpyi a u nimpyiini cè a kwò.

7 Ka Filipi si u pyi: «Wuu méε ká sà shin ninjin canmpyaa nkwwu shuunni (200) báara sàra tég'a bwúuru shwò mà pa ntáa nte sùpyire na, ti puni si bwúuru kwònrò ta me.»

8 Mà pi yaha puru jwumpe na, Yesu cyelempyanji pi maha mpyi Andire, Simò Pyeri sijnεenji ke, ka uru si jwo Yesu á:

9 «Mii à bwúuru* jùnyò kanjuro ná fyapyaa shuunni nya nànjiibilini là á naha. Nka jaha yire sí n-jà jwò nte sùpyire puni na ye?»

10 Ka Yesu si pi pyi: «Yii sùpyire pyi ti tèn.» Ka ti i ntèen nyege na, jaha na ye kuru cyage nyege mpyi a nya. Nambaabii mpyi a kampwòhii kanjuro (5.000) kwò.

11 Ka Yesu si bwúuru jùnyi lwó maa fwù kan Kile á, maa yi kan pi à táa sùpyire nintεenre na, maa fyaabii kan pi à táa ti na mú. Ka ti puni si lyí a tìn.

12 Ti pun'à lyí a tìn ke, ka u u jwo u cyelempyiibil'á: «Paanyi y'à kwòro ke, yii yire kuu, bà yi si mpyi y'àha nkèεge me.»

13 Ka pi i yire kul'a tég'a shàhii ke ná shuunni jî.

14 Lire kakyanhala kani Yesu à pyi ke, sùpyir'à lire nya, maa jwo: «Sèenji na, nge u nye Kile túnntunji, nge kyaa l'à jwo na u sí n-pa dijnyenji i ke†.»

15 Yesu à li nya na sùpyire la nye si uru cù fànhe e si mpyi saanji ke, ka u u yîri ti taan, maa núr'a dùgo janke jun'i uye ninjin.

Yesu à jaara lwòhe jun'i

(Macwo 14.22-33; Marika 6.45-52)

16 Yàkòjwòr'à nò ke, ka Yesu cyelempyiibii si nkàre banji jwòge na.

* 6:9 Bwúurun'á yaa ná sùmashinji ngemu i ke, uru mege nye orizhi. † 6:14 Yahutuubii mpyi na Kile túnntunji wà sigili, Musa fiige (Duterenomu 18.15). Pil'à kàlanji wà kan na uru sí bwúurunji pyi u yîri ninjyini i, u tíge njinke na, bà Musa à li pyi me.

17 Numpilag'à wwò a Yesu yaha u sàha ñkwò a nò pi yyére mε. Ka pi i bakwòoge kà lwò si jyiile s'a ñkèεge Kapere namu kànhe e.

18 Mà pi yaha bakwòoge e ka kafeebwòhò si yîri na lwòhe nyàha sèl'e.

19 Pi à culumetirii kanjkuro pyi na sî baan'á lwòhe ñuñ'i ke, ka pi i Yesu ñya u u ñaare lwòhe ñuñ'i, na sî pi á, ka fyagare si pi cû sèl'e.

20 Ka Yesu si pi pyi: «Yii àha vyá mε, mii wi.»

21 Lire tène i, l'à táan pi á Yesu u jyè ná pire e bakwòoge e, ka pi i ntíl'a nò pi tashage e.

Sùpyire na Yesu caa

22 Kuru canña nùmpañña, sùpyire ti mpyi a kwôro wani bañi kùñke na ke, ka tire si ñcè na bakwòoge ñiñkin ku mpyi wani, maa ñcè na Yesu ñye a jyè kur'e ná u cyelempyiibil'e mε, ñaha na ye pire kanni pi à jyè a kàre.

23 Ñka bakwooyi yabere mpyi a yîri Tiberiyadi kànhe e. Kafoonji Yesu à fwù kan Kile á, maa bwúuruñi táa táa sùpyire na cyage ñkemu i ke, yi mpyi a yyére kuru cyage taan.

24 Ñye sùpyir'à pa li ñya na Yesu ñye wani mε, u cyelempyiibii mú sí ñye wani mε, maa jyè yire bakwooyi i mà kàre Kapere namu kànhe e Yesu tacyage e.

Yalyire ti maha shìñi niñkwombaañi kaan ke

25 Pi à sà Yesu ñya bañi kùñke sanñke na ke, maa jwo: «Cyelentuñi, tène ndire e mu à pa naha ye?»

26 Ka Yesu si pi pyi: «Sèñi na mii sí n-sì yi jwo yii á, kakyanhala karigii yii à ñya mii u mpyi ke, cyire kurugo bà yii na mii caa mε, ñka yalyire yii à lyî fo mà tìn ke, tire kurugo yii na mii caa.

27 Yalyire ti na fwónre ke, yii àha raa báare tire kurugo mε, nte ti ñye ti ñye na fwónre mε, ná ti maha shìñi niñkwombaañi kaan ke, yii a báare tire kurugo. Supyañi Jyañi u ñye tire yalyire kanvoonji, ñaha na ye Tufoonji à uru cwòonr'a yaha lire mεε na.»

28 Ka pi i Yesu yíbe: «Naha wuu à yaa wuu a mpyi Kile ñyii kani ye?»

29 Ka Yesu si pi pyi: «Kile ñyii kani li ñye yii dá u tùnntunñi na.»

30 Ka pi i núr'a u pyi: «Kakyanhala kani ndire mu sí n-pyi n-cyéé wuu na, wuu u jà a dá mu na ye? Naha mu sí n-pyi ye?»

31 Mà wuu tulyeyi yaha síwage e, pi à manñi lyî bà l'à séme Kile Jwumpe Semèñi i “U mpyi maha yalyire kaan pi i lyî ntemu t'à yîri niñyiñi i ke‡.»

32 Ka Yesu si núr'a pi pyi: «Sèñi na mii sí n-sì yi jwo yii á, yalyire t'à yîri niñyiñi i ke, Kile tùnntunñi Musa bà u à tire kan mε. Ñka mii Tuñi kanni u maha sèe yalyire kaan, ntemu t'à yîri niñyiñi i ke.

33 Naha na ye yalyire Kile maha ñkaan ke, tire ti ñye nte t'à yîri niñyiñi i ke, tire ti maha shìñi niñkwombaañi kaan diñye sùpyir'á.»

34 Ka pi i u pyi: «Kafoonji, mu à yaa mu a tire yalyire kaan wuu á tèrigii puni i.»

35 Ka Yesu si pi pyi: «Mii u ñye yalyire nte ti maha shìñi niñkwombaañi kaan sùpyir'á ke. Ngemu ká mpa mii á ke, katege saha sî n-sì urufoo ta mε; ñgemu ká dá mii na ke, byaga saha sî n-sì urufoo ta mε.

36 Bà mii à yi jwo yii á mà kwò mε, yii à mii ñya, yii sí sàha ñen'a dá mii na mε.

37 Mpii mii Tuñi na ñkaan mii á ke, pire puni sí raa ma mii á. Ngemu ká mpa mii á ke, mii sî n-sì uru kòrò n-yige cyíññi na mε.

38 Mii ñye a yîri niñyiñi na mà pa ñiñke na si mpa a na ñyii wuuni pyi mε, mii à pa mpa a na tunvoonji ñyii wuuni pyi.

39 Mii tunvoonji ñyii wuuni li ñye, mpii puni u à kan mii á ke, mii àha zì ñkwò pi wà niñkin yaha u pîñni mε, ñka mii u pi puni ñè a yige kwùñi i diñye canñkwòge.

‡ 6:31 Ekizodi 16.4; Neemi 9.15; Zaburu 78.24, 25

⁴⁰ Nde li nyε mii Tuŋi nyii wuuni ke, lire li nyε shin maha shin ká Jyafooni nya, maa dá u na ke, urufoo sí shìŋi niŋkwombaani ta, mii mú sí urufoo nè n-yige kwùŋi i diŋyε canŋkwøge.»

⁴¹ Yesu à jwo na uru u nyε yalyire t'à yîri nìnyini i ke, ka puru jwumpe si mpen Yahutuubii nùŋufeebil'e, ka pi i wá na ŋkunni piye shwòhòl'e.

⁴² Maa jwo: «Yusufu jyaŋi Yesu bàl'à? Wuu à u tuŋi cè mà u nuŋi cè, ka u u mpa a ŋko na ur'à yîri Kile yyére la?»

⁴³ Ka Yesu si jwo: «Yii kunuŋke nwò yaha.

⁴⁴ Sùpya sì n-pa mii á, Tufooni u à mii tun ke, ná uru bà u à pa ná u e mε. Urufoo ká mpa mii á, mii sí u nè n-yige kwùŋi i diŋyε canŋkwøge.

⁴⁵ Kile tùnntunmpii sémebil'e, yii sí mpe jwumpe ta wani “Kile yabiliŋi sí pi puni kâlaŋ.” Shin maha shin ká Tufooni jwumpe lógo, maa nyε pu na ke, uru sí n-pa mii á.

⁴⁶ Nka lire nyε a li cyéé na wà a Tufooni nya mε, fo ŋge u à yîri Kile yyére ke. Uru u à Tufooni nya.

⁴⁷ Sèeŋi na mii sí n-si yi jwo yii á, ŋgemu u à dá mii na ke, shìŋi niŋkwombaani na nyε urufol'á.

⁴⁸ Yalyire ti maha shìŋi niŋkwombaani kaan sùpyir'á ke, mii u nyε tire.

⁴⁹ Mà yii tulyeyi yaha síwage e, pi à manini lyî. Lire ná li wuuni mú i, pi à kwû.

⁵⁰ Nka nte t'à yîri nìnyini na mà tíge niŋke na ke, ŋgemu ká tire lyî ke, u saha sì n-kwû mε.

⁵¹ Mii u nyε tire yalyire shìŋi woore mà yîri nìnyini na. Shin maha shin u à tire yalyire tà lyî ke, urufoo sí shìŋi niŋkwombaani ta. Yalyire mii sí n-kan diŋyεŋi si shìŋi niŋkwombaani ta ke, mii cyeere ti nyε tire.»

⁵² Yesu à yire jwo ke, ka nàkaante si yîri Yahutuubii shwòhòl'e na: «Di ŋge nàŋi sí n-jà u cyeere kan wuu lyî yε?»

⁵³ Ka Yesu si núr'a yi jwo pi á: «Sèeŋi na mii sí n-si yi jwo yii á, yii aha mpyi yii nyε a Supyaŋi Jyaŋi kyaare kyà, maa u sìshange bya mε, yii sì shìŋi niŋkwombaani ta mε.

⁵⁴ Ngemu ká mii cyeere kyà maa mii sìshange bya mú ke, shìŋi niŋkwombaani na nyε urufol'á. Mii sí urufoo nè n-yige kwùŋi i diŋyε canŋkwøge,

⁵⁵ jaha na yε mii cyeere ti nyε yalyire sèe woore, mii sìshange mú sí nyε lùbyage sèe woge.

⁵⁶ Ngemu ká mii cyeere kyà maa mii sìshange bya ke, urufoo sí n-kwôro mii wwoŋεεge e, mii mú sí n-kwôro urufoo woge e.

⁵⁷ Tufooni u nyε shìŋifoo ke, ur'à mii tun, ur'e mii à shìŋi ta, lire pyiŋkanni na, ŋgemu ká mii cyeere kyà ke, urufoo sí shìŋi sèe wuŋi ta mii cye kurugo.

⁵⁸ Yalyire t'à yîri nìnyini na ke, tire ti nyε nte. Yii tulyey'à ntemu lyî maa ŋkwû ke, ti nyε tire fiige mε. Ngemu ká tire yalyire lyî ke, urufoo sí shìŋi niŋkwombaani ta.»

⁵⁹ Nyε Yesu à sùpyire kâla ná mpe jwumpe e Kapεεnamu kànhe Kile Jwumpe kàlambage e.

Yesu jwumpe maha shìŋi niŋkwombaani kaan

⁶⁰ Nyε Yesu à puru jwumpe jwo amuni ke, ka u cyelempyiibii niŋyahamii si jwo: «Sèeŋi na, mpe jwump'à waha a tòro. Jo u sí nyε mpe e yε?»

⁶¹ Yesu à cè na nje ur'à jwo ke, na yir'à waha u cyelempyiibii na, lire e pi na ŋkunni, ka u u yi jwo pi á: «Mpe jwump'à yii yà mú la?

⁶² Yii aha bá Supyaŋi Jyaŋi nya u u dùru u tayirige e nìnyini na de? Naha yii sí n-jwo yε?

⁶³ Kile Munaani li maha shìŋi sèe wuŋi kaan sùpyaŋ'á, ná lire bà mε, sùpyaŋi yabiliŋi fànhe sì n-jà yaaga pyi mε. Jwumpe mii à jwo yii á ke, p'à fworo Kile Munaani i, pu sí maha uru shìŋi kaan.

⁶⁴ Nka pì na nyε yii e, pi nyε a dá mε.»

Nye mà lwó fo tasiige e, mpii pi nye pi nye a dá me, ná nge u sí Yesu le cye e ke, u mpyi a pire cè.

⁶⁵ Ka Yesu si núr'a pi pyi: «Lire kurugo mii à yi jwo yii á na sùpya sì n-jà n-pa mii á ná Tufooji Kile nye a li fânhe kan urufol'á mà ye.»

⁶⁶ Mà lwó kuru canñke na, u cyelempyiibii niñyahamil'à nùru u fye e, pi saha nye a ñen'a taha u ñwòh'i me.

⁶⁷ Ka Yesu si u cyelempyiibii ke ná shuunniñi pyi: «Yii sí de, yii sí ñee n-kàre mú la?»

⁶⁸ Ka Simó Pyeri si u pyi: «Kafooji, joofo yyére wuu sí raa ñkèege, shìñi niñkwombaañi jwumpe sí nye mu á ye?»

⁶⁹ Wuu à li cè maa dá li na na nge u à fworó Kile e ke, uru u nye mu.»

⁷⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Tá mii bà u à yii ke ná shuunniñi cwòñrò me? Nka yii wà niñkin na naha zàmpen.»

⁷¹ Simó Isikariyoti jyañi Zhudasi kyaa Yesu mpyi a jwo ke, uru u sí n-pa u le cye e, maa li ta u na nye cyelempyiibii ke ná shuunniñi niñcwòñròbil'e.

7

Yesu cìnmpyiibii nye a dá u na me

¹ Lire kàntugo Yesu à tòro ná ñani i Galile kùluni i, u nye a ñen'a jyè Zhude kùluni i me, ñaha na ye Yahutuubii ñùñufeebii mpyi na u caa si mbò.

² Yahutuubii vùnñyi kataanni mpyi a byanhara a kwò.

³ Ka Yesu cìnmpyiibii si mpa u fye e, maa yi jwo u á: «Mu à yaa mu u yîri naha nume mà kàre Zhude kùluni i, bà mu cyelempyiibii pi nye kuru cyage e ke, pire si mpyi si mu kakyanhala karigii ñya me.

⁴ Nge mu la ká mpyi sùpyire si u cè ke, uru nye a yaa u a karigii pyi ñwòhòre e me. Ncyii kakyanhala karigii mu na mpyi ame ke, li pyi bà ñnyeni puni si mpyi si cyi ñya me.»

⁵ Yesu cìnmpyiibii mpyi na puru puni yu, ñaha na ye pi nye a dá u na me.

⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Lire tèepyini sàha ñkwò a nò mii á me. Tère o tère l'à táan yii á ke, yii maha yii nyii wuuni pyi.

⁷ Yii kyaa sì n-jà n-pen ñnyeni sùpyir'á me, ñka mii kyal'à pen t'á, ñaha na ye mii na li yu t'á na ti kapyiñkii nye a ñwò me.

⁸ Yii pi ke, yii a sì kataann'á. Nka mii wi ke, mii kèege nume me, ñaha na ye tènì sàha nò mii á me.»

⁹ U à yire jwo pi á ke, maa ntèn wani Galile kùluni i.

Yesu à kàre vùnñyi kataanni cyage e

¹⁰ Nye Yesu cìnmpyiibil'à kàr'a kwò kataann'á ke, ka Yesu si ñwòh'a kàre uye niñkin.

¹¹ Lir'à ta Yahutuubii ñùñufeebii mpyi na u caa sùpyire shwòhòl'e, fo na yíbili: «Taa u nye ke?»

¹² Sùpyire shwòhòl'e, jwumò niñyahama mpyi na ñkunni Yesu kyaa na. Pii mpyi na ñko: «Nge nàñi nye sùpya niñcennne» pii sí i ñko: «Sèe bà me, u na sùpyire leni kuni nimpini i.»

¹³ Mpe jwumpe puni mpyi na ñwòhòni na yu, ñaha na ye pi mpyi na fyáge Yahutuubii ñùñufeebii na.

Yahutuubii pil'à nàkaana pyi ná Yesu i

¹⁴ Tènì i kataann'à nò niñke e ke, ka Yesu si ñkàre Kileñaarebage ntàani na, maa cye le na sùpyire kálali.

¹⁵ Ka Yahutuubii ñùñufeebii si wá na ñkyáali marii ñko: «Di nge nàñ'à pyi maa Kile Jwumpe Semeni cè na yu ame, wà sí nye a u kála pu na mà ye?»

¹⁶ Ka Yesu si jwo pi á: «Jwumpe na mii na sùpyire kálali ke, mii wumò bà me, mii tunvooni wumò pi.

17 Ngemu la ká mpyi s'a Kile nyii wuuni pyi ke, urufoo sí n-pa n-cè kampyi mii kàlan'á fworó Kile e, lire nyé mɛ mii yabibili i u à fworó.

18 Ngemu ká a yu u yabibili mɛge na ke, uye pèente urufoo maha ncaa. Nka ngemu la ká mpyi u tunvoonji s'a mpêre ke, urufoo cye e sèenji nyé. Kafinara nyé urufoo karigil'e mɛ.

19 Kile túnntunni Musa bà u à Saliyanji kan yii á mà? Yii wà sí nyé na cyire karigii kuni jaare mɛ. Nyé naha na yii sí na mii caa raa bùu yé?»

20 Ka pìi sí jwo sùpyire shwòhòl'e: «Jínacyan u nyé mu, sùpya nyé na mu caa raa bùu mà dɛ!»

21 Ka Yesu si pi pyi: «Mii à sàa ta naha kabwoo ninjin pyi canñonke e ke, ka lire si yii kàkyahanla la?»

22 Yii maha pùnampyire kwùn canñonke e, maa jwo na Musa u à lire kuni kan yii á (mà li ta Musa bà u à ñkwònnji sù mɛ, ñka yii tulyeyi yi.)

23 Ná yii maha pùnampyire kwùn canñonke e, si nta raa Musa Saliyanji kuni jaare, nyé naha na yii na ntíri mii na na mii à sùpya nimpunò cùunò canñonke e yé?

24 Yii àha raa sùpyire la wwû kanjaani kanni na mɛ, ñka yii fyánha a sèenji cya yii cè, yii i nta a pà jwo.»

25 Mà Yesu yaha jwumpe na, Zheruzalemu kànhe shiinbii pìi mpyi na ñko: «Tá nàñi pi na ncaa si mbò ke, uru bà u nyé ñge mɛ?»

26 Nka u we, u u yu sùpyire shwòhòl'e, pi s'à fyáha maa u yaha wani. Kampyi wuu ñùñufeebil'à tèn li taan na Kile Nijcwònròñi kyaa l'à jwo ke, na uru wi de?

27 Wuu s'à ñge nàñi tayirige cè, mà li ta Kile Nijcwònròñi ká mpa, sùpya ninjin sù u tayirige cè mɛ.»

28 Nyé mà Yesu yaha kàlanji na Kile jaarebage e, u à jwo fànha na: «Yii à mii cè, maa mii tayirige cè mú la? Nka mii nyé a pa nay'á mɛ, sèenji na wà u à mii tun, yii nyé a u cè mɛ.

29 Mii s'à u cè, naha na yé mii à yíri u yyére, uru mú sí u à mii tun.»

30 Yesu à yire jwo ke, pi la mpyi si u cù. Nka sùpya nyé a jà mɛ, naha na yé u tèecùni mpyi na sàha ñkwò a nò mɛ.

31 Lire ná li wuuni mú i, sùpyire shwòhòl'e shinnyahara à dá Yesu na, tire sùpyire mpyi na ñko: «Kile Nijcwònròñi ká bú mpa, kakyanhala kani ndire u sí n-pa n-pyi mà núr'a tòro ñge nàñi wuuni taan yé?»

Yahutuubii ñùñufeebil'à pìi tun pi sà Yesu cù

32 Mpe sùpyire mpyi na ñkunni Yesu kyaa na ke, p'à jyè Farizhɛɛnbii ninjyigigil'e. Nyé ka Kile sáragawwuubii ñùñufeebii ná Farizhɛɛnbii si Kile jaarebage sañcwònsigibii pìi tun pi sà Yesu cù.

33 Ka Yesu si jwo: «Mii saha sí tère nimbilere pyi yii shwòhòl'e, lire ká ntòro, mii sí nùru na tunvoonji yyére.

34 Yii sí raa mii caa, yii sù mii nya mɛ, naha na yé cyage e mii sí n-pyi ke, yii sù n-jà nò wani mɛ.»

35 Ka Yahutuubii ñùñufeebii si wá na ñko piy'á: «Lire tèn i ke, taa ñge nàñi la nyé s'a ñkèege, marii ñko na wuu sù n-jà uru nya mà yé? Yahutuubii pi à caala a kàr'a sà ntèn Girèkiibii shwòhòl'e ke, kampyi pire yyére u la nyé s'a ñkèege, si sà a pi kálali de?

36 Di mpe jwumpe ñwòhe nyé yé “Yii sí raa mii caa, yii sù mii nya mɛ, naha na yé cyage e mii sí n-pyi ke, yii sù n-jà nò wani mɛ?”»

Yesu à jwo uru sí Kile Munaani kan dánafeebil'á

37 Nyé kataanni canzanñk'à nò ke, kuru sí k'à pyi canmbwòhe, ka Yesu si yír'a yyere sùpyire yyaha na, maa jwo fànha na: «Byaga ká wà ta, urufoo u a ma mii yyére, u u mpa bya.

38 Ngemu ká dá mii na ke, lwòhe ku maha shìñi kaan ke, kuru sí raa fwu raa fwore urufoo funñke e ba fiige, bà l'à séme Kile Jwumpe Semɛñi i mɛ.»

³⁹ Kile Munaani li mpyi na sí n-pa n-kan dánafeebil'á ke, lire kyaa Yesu mpyi na yu ame. Lire tènei i Kile Munaani mpyi na sàha nkan me, naha na ye Yesu mpyi na sàha dùgo nìnyinji na u pèente e me.

Sùpyire nwajwump'à táa Yesu kyaa na

⁴⁰ Sùpyire shwòhòl'e, shinnyahara à Yesu jwumpe lógo ke, ka pìi si wá na nko: «Nàkaana nyε me, Kile túnntunji wuu na sigili ke, uru u nyε nge nàni.»

⁴¹ Pii bá mpyi na nko na Kile Nijcwánrónji wi. Ka pìi si jwo: «Di Kile Nijcwánrónji sí n-jà n-yíri Galile kùluni i n-jwo ye?»

⁴² Li nyε a séme Kile Jwumpe Seméni i na Kile Nijcwánrónji sí n-fworo saanji Dawuda tùluge e mà? Maa núr'a séme “U sí n-yíri Dawuda kànsege na, Betilehemu kànhe e.”»

⁴³ Ka sùpyire funzónjore si ntáa Yesu kyaa na.

⁴⁴ Pii mpyi wani sùpyire shwòhòl'e, pire la mpyi si u cù, nka pi wà nyε a cye taha u na me.

⁴⁵ Ka Kilepaarebage sañcwansigibii si núr'a kàre Kile sáragawwuubii nùnyuféebii ná Farizhènbii yyére. Ka pire si pi yíbe: «Di k'à ta a jwo, ka yii i mpa maa u yaha ye?»

⁴⁶ Ka pi i pi pyi: «Wuu sàha nkwò a nge nàni jwumpe fiige lógo wuu ninyigigil'e me!»

⁴⁷ Ka Farizhènbii si pi pyi: «Yii mú à yiye yaha u à wurugo la?»

⁴⁸ Tá yii sàha nkwò a lógo na wuu nùnyufoonji wà ninjin, lire nyε me Farizhènni wà ninjin à dá u na?

⁴⁹ Mpii pi à dá u na ke, pire wà nyε a yaage cè MusaSaliyanji i me, pi pun'à lána.»

⁵⁰ Pi wà na mpyi wani, uru mege mpyi Nikodemu. Uru u mpyi a shà Yesu yyére canjka numpilage e. Ka uru si jwumpe lwó, maa jwo Farizhènbil'á:

⁵¹ «Mà tàanna ná wuu Saliyanji i, wuu sì n-sìi n-jà yoge kwòn shin na, mà li ta wuu nyε a fyánha a lógo u nwò na, lire nyε me wuu nyε a u kapyiini cè me.»

⁵² Ka pi i u pyi: «Lire e ke Galile kùluni shin mú u nyε mu la? Sà Kile Jwumpe Seméni wíi, mu sì n-sìi li nya wani na Kile túnntunji wà sí n-yíri Galile e me.»

[
⁵³ Pi à puru jwo ke, ka pi puni si yír'a caala mà kàre pi pyenyi i.

8

Pi à ceewe cù ná nàni w'e

¹ Ka Yesu si nkar'a sà dùgo Olivye cire nanke na.

² Kuru canja nùmpañña nyèsòoge na, maa núr'a pa Kilepaarebage ntàani na. Shinnyahara à pa bínni u taan, ka u u ntèen na pi kálali.

³ Mà u yaha u u sùpyire kálali, Kile Saliyanji cyelentiibii pìi ná Farizhènbii pìl'à shà ná ceewe e u yyére, na u à ta a cù ná nàni w'e jacwòre na. Pii à u yyéenyε Yesu taan, sùpyire shwòhòl'e,

⁴ maa jwo: «Wuu cyelentuji, nge ceen'à ta a cù ná nàni w'e u u jacwòre pyi.

⁵ Mà li ta Kile túnntunjiMusa s'à jwo Saliyanji i na uru ceenji shin'à yal'a wà a bò ná kafaay'e. Naha mu s'à jwo ye?»

⁶ Kànhaña pi à cyán Yesu na ná nke yibige e, bà pi si mpyi si u ta ncù u yabilinji nwajwumpe kurugo me. Nka Yesu à lyéele na sémeni njnke na ná kampeeni i.

⁷ Ka pi i nkwòro na u yíbili. Ka u u nkwò a yír'a yyére maa pi pyi: «Nge u nyε yii shwòhòl'e kapii baa ke, uru u fyánha a kafaaga lwó a tég'a u wà.»

⁸ Yesu à puru jwo ke, maa núr'a lyéele na sémeni njnke na.

⁹ Mpii pi à pa ná ceenji i ke, pir'à Yesu nwajwumpe lógo ke, ka pi i wá na fwore ninjin ninjin, mà lwó nànkolyeebii na fo mà pa nò kántugo wuubii na. Yesu kanni u à kwòro wani ná ceenji i.

¹⁰ Yesu à pa njnke yírig'a wíi, u nyε a sùpya nya ná ceenji i me, maa jwo: «Ceewe, mpii pi à mu la wwù ke, taa pi nyε ke? Wà nyε a jwo mu à yaa mu u bò mà?»

11 Ka ceenji si Yesu pyi: «Kafoonji, wà nyε a yire jwo mε.» Ka Yesu si jwo: «Nyε mii mú sí n-jwo mu à yaa mu u bò mε. Ta sí, nka ma hà núru lire kapiini fiige pyi mε.»]

Yesu u nyε Kile bεenmpe, mpe p'à pa dijnyεni i ke

12 Lire kàntugo Yesu à núr'a jwumpe lwó maa jwo sùpyir'á: «Mii u nyε dijnyεni bεenmpe. Ngemu ká ntaha mii fye e ke, urufoo saha sí n-sii jaare numpini i mε, nka urufoo sí n-pyi bεenmpe e mpe pu sí shìni ninjkwombaanji nɔ urufoo na ke.»

13 Ka Farizhεenbii si u pyi: «Mu yabilinji kanni u nyε na maye kyaa yu, mu jwump'à wuu pεn.»

14 Ka Yesu si pi pyi: «Mii yabilinji mée ká sí i na naye kyaa yu, sèenji mii na yu yii á, naha na yε mii à naye tayirige cè, maa na takarege cè. Yii sí pi ke, yii nyε a mii tayirige cè mε, yii mú nyε a mii takarege cè mε.

15 Yii na mii karigii wíi mà tàanna ná sùpyire sònɔnɔnkanni i. Mii wi ke, mii nyε na sùpya kapyinji wíi lire pyinjkanni na mε.

16 Mii aha a sùpyire karigii kataampe cwɔɔnre tɛni ndemu i ke, mii maha li pyi ná ntinji i, naha na yε mii kanni bà u maha mpyi mε, Tufoonji u à mii tun ke, uru maha mpyi ná mii i.

17 L'à séme yii yabilimpai Saliyanji i, na shiin shuunni jwɔjwumpe ká mpyi ninjkin kyaa na, lire li nyε sèenji.

18 Mii yabilinji na naye kyaa yu, Tufoonji u à mii tun ke, uru mú na mii kyaa yu.»

19 Ka pi i Yesu pyi: «Taa mu tunji nyε ke?» Ka u u pi pyi: «Yii nyε a mii yabilinji cè mε, si nta njyére mii Tunji na la? Yii n'a mpyi a mii cè, yii mpyi na sí mii Tunji cè mú.»

20 Yesu à mpe jwumpe puni jwo mà u yaha Kilejaarebage ntàani na u u kàlanji pyi Kile bñnyεni yaayi yalenke taan. Sùpya nyε a jà a u cú mε, naha na yε u tèecûni mpyi na sàha njkwò a nɔ mε.

Yesu à uye cyée

21 Ka Yesu si núr'a jwo: «Mii sí n-pa n-kàre, mii sí ká bú n-kàre, yii sí n-pa a mii caa. Nka yii sí n-kwû ná yii kapegigii tugure e. Cyage e mii kèεge ke, yii sí n-jà nɔ wani mε.»

22 U à puru jwo ke, ka Yahutuubii jùnjufeebii si wá na yu piy'á: «Taha u sí uye bò maa njko na cyage e uru sí n-kàre ke, na wuu sí n-jà nɔ wani mε?»

23 Ka Yesu si pi pyi: «Yii à ta naha nke njnke na, mii s'à yîri njnyinji na. Naha nge dijnyεni wuu pi nyε yii, nka mii nyε naha dijnyεni wu mε.

24 Lire na, mii à yi jwo yii á na yii sí n-kwû ná yii kapegigii tugure e. Yii aha mpyi yii nyε a dá li na na “Mii u nyε nge u nyε ke”* mε, yii sí n-kwû ná yii kapegigii tugure e.»

25 Ka pi i Yesu pyi: «Jo u nyε mu lire sannii i yε?» Ka u u pi pyi: «Mii nyε ngemu ke, mii à fyânha a yire jwo yii á.

26 Karii njnyahagii na nyε mii u jwo yii á si yii cêεge yii kapyiinjkii njnyahagil'e. Nje mii à lógo na tunvoon'á ke, yire mii na yu dijnyε sùpyire pun'á. Mii tunvoonji u nyε sèenjifoo.»

27 Pi nyε a mpyi a li cè na Yesu na yu Tufoonji Kile kyaa na mε.

28 Lire kurugo ka Yesu si yi jwo pi á: «Yii aha mpa Supyanji Jyanji yîrige njnyinji na tɛni ndemu i ke, yii sí n-ta n-cè na “Mii u nyε nge u nyε ke†.” Yii sí n-ta n-cè na mii nyε a sí na yaage pyi nay'á mε, nde na Tufoonji à mii kâla ke, lire kanni mii na mpyi.

29 Sèe, mii tunvoonji nyε ná mii i, u nyε a mii yaha naye ninjkin mε, naha na yε nde l'à bê u á ke, lire mii maha mpyi tèrigii puni i.»

30 Yesu à puru jwo ke, ka shinjyahara si dá u na.

Yesu à pêe Ibirayima na

* **8:24** Kile à uye cyée Musa na, maa jwo na uru mεge ku nyε: «Mii u nyε nge u nyε ke.» † **8:28** Kile à uye cyée Musa na, maa jwo na uru mεge ku nyε: «Mii u nyε nge u nyε ke.»

31 Yahutuubii pi à dá Yesu na ke, ka u u jwo pir'á: «Yii aha mii jwɔjwumpe cù, sèenji na yii à pyi mii cyelempyii.

32 Lire tènì ì, yii sí sèenji cè, sèenji mú sí yii yige bilere e.»

33 Ka Yahutuubii jùnjufeebii si u pyi: «Wuu na jye Ibirayima tùluge shiin. Wuu jye a sàa pyi a nya wà biliwe mɛ, ka naha sí mu ta mu à jwo na wuu sí n-fworo bilere e ye?»

34 Ka Yesu si pi pyi: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ngemu ká nkwōro na kapegigii pyi ke, urufoo na jye kapegigii biliwe.

35 Mà li ta biliñi jye pyenge nkemu i ke, u jye a sii na jìn'a pyi kuru pyenge shin mɛ, nka pyengefoo jyañi u à sii pyenge shinñi yabiliñi.

36 Jyafooni ká yii shwɔ kapegigii bilere na, lire e yii sí n-sii n-fworo t'e.

37 Mii à li cè na yii na jye Ibirayima tùluge shiin, lire ná li wuuni mú ì, yii na jcaa si mii bò, naha na ye mii jwumpe jye a tateenge wwù yii e mɛ.

38 Mii wi ke, karigii mii à nya na Tunji á ke, cyire mii na yu. Ncyii yii mú à lógo yii tun'á ke, cyire yii na mpyi.»

39 Ka pi i u pyi: «Wuu tunji u jye Ibirayima.» Ka Yesu si pi pyi: «Yii n'a mpyi sèenji na Ibirayima pyi, karigii u mpyi na mpyi ke, yii mú mpyi na sí raa cyire pyi.

40 Mà jwo yii pi à lire pyi ke, ka yii i wá na mii caa raa bùu na mii na sèenji yu yii á, bà mii à u lógo Kile á mɛ. Ibirayima sí jye a lire fiige pyi mà nya mɛ.

41 Yii tunji maha karigii jcyiimu pyi ke, cyire yii maha mpyi.» Ka pi i u pyi: «Wuu jye kàsɔɔgɔ kùñɔ pyi mɛ. Wuu Tunji na jye ninñin, Kile wi.»

42 Ka Yesu si pi pyi: «Kàmpyi sèe Kile u jye yii Tunji, mii kyaa mpyi na sí n-táan yii á, naha na ye mii à fworo Kile e, uru u à mii yaha a pa naha. Mii jye a pa nay'á mɛ, uru u à mii tun.

43 Naha na yii jye na mii jwumpe yyaha cini mà ye? Mii à li ta, yii la jye si pu lógo mɛ.

44 Sitaanniñi u jye yii tunji, lire e l'à táan yii á, yii pi a u jyii wogigii pyi. Supyibonɔ u jye u wi, fo mà lwó tasiige e, u sàha ntêl'a sèenji jwo a nya mɛ, naha na ye sèebili ninñin jye u funñke e mɛ. U aha fini, u maha jwo a tàanna ná u funñɔ sònñore e, naha na ye kafinare jwufoo wi, kafinare tunji mú wi.

45 Nka mii wi ke, sèenji kanni mii na yu, lire kurugo yii jye a dá mii na mɛ.

46 Yii puni shwɔhɔl'e, jofoo ninñin u sí n-jà li cyêe na mii à kapii pyi ye? Mii sí i sèenji yu yii á, ka yii i mpyi yii jye a dá mii na naha na mà ye?

47 Ngemu ká mpyi Kile wu ke, urufoo maha Kile jwumpe núru. Mu aha yii nya yii jye na pu núru mɛ, yii jye Kile wuu mɛ.»

48 Ka Yahutuubii jùnjufeebii si Yesu pyi: «Wuu tànga na jye mà jwo mu na jye Samari shin kanni, jína na jye mu ì.»

49 Ka Yesu si pi pyi: «Jína jye mii i mɛ. Sèenji na, mii na na Tunji père, yii sí jye na mii père mɛ.

50 Mii jye na na yabiliñi mpèenji caa mɛ, nka wà u jye wani, uru u jye na mii mpèenji caa, uru u sí n-pa tange kan mii á.

51 Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ngemu ká mii jwumpe lógo maa jye pu na ke, urufoo sì n-sii n-kwù mɛ.»

52 Ka Yahutuubii jùnjufeebii si Yesu pyi: «Numɛ wuu à li cè sèenji na na jína na jye mu ì. Ibirayima à kwù, Kile túnntunmpii puni mú à kwù, ka mu u jèn'a jwo na ngemu ká mu jwumpe lógo maa pu kurigii jaare ke, urufoo saha sì n-kwù mɛ.

53 Mu à pèe wuu tulyage Ibirayima na la? Ur'à kwù, Kile túnntunmpii mú à kwù. Jofoo mu na maye sônñi ye?»

54 Ka Yesu si pi pyi: «Mii n'a mpyi na naye père, mii mpèenji mpyi na sì là jwɔ mɛ. Nka mii Tunji u na mii père. Yii à jwo na uru u jye yii Kilenji,

55 mà li ta, yii jye a u cè mɛ, mii s'á u cè. Mii n'a mpyi a jwo na mii jye a u cè mɛ, mii mpyi na sí n-pyi yii fiige kafiniviniwe. Nka mii à u cè, maa u jwumpe kurigii jaare.

⁵⁶ L'à táan yíi tulyage Ibirayima á mà mii canmpanke nya. U à ku nya ke, ka u funnke si ntáan sèl'e.»

⁵⁷ Ka Yahutuubii nùñufeebii si Yesu pyi: «Ei! mu sàha yye beeshuunni ná ke ta me, maa jwo mu à Ibirayima nya la?»

⁵⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Sèñi na mii sí n-sii yi jwo yíi á, mà Ibirayima ta u sàha si me “Mii u nye.”»

⁵⁹ Puru jwumpe kurugo, ka pi i kafaaya lwó si ntège Yesu wà‡, nka u à ñwòh'a fworò Kileñaarebage e mà kàre.

9

Yesu à fyinni wà cùñjò

¹ Yesu nintoron'à fyinni wà nya, uru nàñi fyin wuñi u à si.

² Ka Yesu cyelempyiibii si u yíbe: «Wuu cyelentuñi, naha k'à nge nàñi fyin wuñi pyi u à si ye? U kapegigii fyè wi laa, u sifeebii wogigii fyè?»

³ Ka Yesu si pi pyi: «U fyinnite ná u kapegigii ná u sifeebii wogigii nye cyiye kur'e me, l'à pyi si Kile sífente cyèe.

⁴ Wuu à yaa wuu mii tunvoonji túnnture pyi canñke e, lire tènì ká ntòro wuu taan, numpilage sí n-wwò, báara saha sà n-jà n-pyi me.

⁵ Mà mii yaha naha ñnyenji i, mii u nye ñnyenji bèenmpe.»

⁶ Yesu à puru jwo ke, maa ntilwòhe cyán nñke na mà tèg'a pworò fànbara, maa tire tèg'a fyinnanji nyiigii cwuugo,

⁷ maa yi jwo u á, na u sà u yyahe jyé Silowe ñcwòge e (Silowe ñwòhe ku nye: «túnntunñjò»). Ka fyinni si ñkàr'a sà ku jyé, ka u nyiigii si múgo, ka u u nùru.

⁸ Nye u tēññebii ná mpíi pi mpyi maha u nintēññi naa u u sùpyire ñáare ke, ka pire si piye yíbe: «Ei! Tá nge nàñi bà wuu mpyi maha naa u à tēñ na ñáare me?»

⁹ Ka pìi si jwo: «Uru wi» ka pìi si jwo: «Uru bà me, u málwòrò ti kanna.» Ka nàñi yabilinji si mpa jwo: «Mii wi.»

¹⁰ Ka pi i u yíbe: «Di mu nyiigil'à pyi maa múgo ye?»

¹¹ Ka u u jwo pi á: «Nàñi pi maha mpyi Yesu ke, uru u à pworò fànbara a tìri mii nyiigii na, maa jwo na mii i sà yyahe jyé Silowe ñcwòge e. Ka mii i ñkàr'a sà ku jyé. Mii à ku jyé ke, ka mii i ntíi na naa na ñcwúu.»

¹² Ka pi i u yíbe: «Taa uru nàñi nye ke?» Ka u u pi pyi: «Mii nye a u takarega cè me.»

¹³ Nye nàñi nyiigii cyi à múgo ke, ka pi i ñkàre ná u e Farizhēnbii yyére.

¹⁴ Canñke Yesu à pwoore fànbara a tèg'a u nyiigii tìri cyi i nta a múgo ke, kuru na mpyi Yahutuubiicanñjò*.

¹⁵ Lire kurugo Farizhēnbii mú à u yíbe nyiigii múgunkanni na. Ka u u jwo pi á: «Pworò u à fànbara a tìri mii nyiigii na, ka mii i sà yyahe jyé maa ntíi na naa.»

¹⁶ Ka Farizhēnbii pìi si jwo: «Nàñi u à fyinni cùñjò ke, u sà n-jà n-yíri Kile yyére me, naha na ye u nye a canññke le dá e me.» Nka pìl'à jwo: «Kàmpyi u mpyi kapimpyi, u mpyi na sà n-sii n-jà ñcyii kakyanhala karigii pyi me.» Lire pyinñkanni na, pi nye a jà a bê nñkin na me.

¹⁷ Ka pi i nùr'a nàñi yíbe: «Mu wi ke, naha mu na sòññi ma nyiigii múgufoonji kyaa na ye?» Ka u u pi pyi: «Kile túnntunñjò wi.»

¹⁸ Nka Yahutuubii nùñufeebii nye a ñen'a dá li na na u à si fyin, kàntugo ka u nyiigii si nta a múgo me. Lire e pi à u sifeebii yyere,

¹⁹ maa pi yíbe: «Sèe wi nge nàñi nye yíi jya la? Sèe u fyin wuñi u à si la? U aha nta u à si fyin, di u à pyi marii naa nume ye?»

‡ 8:59 Mà tàanna ná Yahutuubii Saliyanji i, wà ká Kile mege kèege, urufoo mpyi maha yaa u wà ná kafaay'e. * 9:14 Yahutuubii Saliyanji nye a mpyi a ñee báaranji wà tufiige u a mpyi canññke e me, lire mpyi na fún pi á. Pi mpyi maha sòññi na mà yanja cùñjò, lire na nye mu à jwo urufol'à báara pyi.

20 Ka u sifeebii si jwo: «Wuu à li cè na wuu pyà wi, maa li cè wuu à u si fyin.

21 Nka bà u à pyi marii naa numε με, wuu nyε a cè με. Wuu mú sí nyε a u nyiigii múgufooni cè με. U saha nyε pyà με, yii à yaa yii i u yíbe, u yabiliñi sí yi jwo yii á.»

22 Nàñi sifeebil'à yire jwo Yahutuubii nùñufeebii yyaha fyagare na. Pi mpyi a jwo a bê li na na ngemu ká jwo na Yesu u nyε Kile Nijn̄cw̄nr̄oñi ke, pi sí urufoo k̄r̄o n-yige Kile Jwumpe kàlambage e†.

23 Lire na, u sifeebil'à jwo na u saha nyε pyà με, pi u yíbe.

24 Ka Farizh̄ε̄nbii si núr'a nàñi yyere, maa u pyi: «Sèñi jwo Kile yyahe taan, nàñi u à mu nyiigii múgo ke, wuu à u cè kapimpyi.»

25 Ka nàñi si jwo: «U à pyi kapimpyi yo, u nyε a pyi kapimpyi mà yo, mii nyε a yire cè με, nka kani nin̄kin̄ñi mii à cè ke, lire li nyε mii mpyi fyin, nka numε mii na naa na ncw̄úu.»

26 Ka pi i núr'a u yíbe: «Naha u à pyi mu na ye? Di u à mu nyiigii múg'a jwo ye?»

27 Ka nàñi si pi pyi: «Mii à yi jwo yii á mà kw̄ò, nka yii nyε a lógo mii ncw̄ na με, naha yyaha yii la nyε mii u núr'a jwo yii á ye? Taha yii la mú nyε si mpyi u cyelempyii la?»

28 Ka pi i u cyahala, maa jwo: «Mu u nyε u cyelempyan̄i, wuu sí na nyε Kile t̄n̄ntun̄ñiMusa cyelempyii.

29 Wuu à cè na Kile à jwo ná Musa e, nka nge nàñi wi ke, wuu bá nyε a u tayirige cè με.»

30 Ka u u pi pyi: «Nde nyε kakyanhala d̄e! Yii à jwo na yii nyε a u tayirige cè με, u s'à mii nyiigii múgo.

31 Wuu pun'à cè na Kile nyε na nuru kapimpyi á με. Nge u na u p̄ere marii u nyii wogigii pyi ke, uru ncw̄ na u maha nuru.

32 Mà lw̄ò d̄inyε tasiige e, wuu sàha sàa lógo na sùpyan̄i u à si fyin ke, na wà à jà a uru nyiigii múgo με.

33 K̄ampyi nge nàñi mpyi a fwor̄o Kile e με, u mpyi na s̄i n-jà yaaga pyi με.»

34 Ka Farizh̄ε̄nbii si jwo nàñ'á: «Mu à si kapimpyi, tac̄en̄nyε nyε mu i με! Ka mu u nk̄w̄ò a pa a wuu leni kure e la?» Maa u k̄r̄o.

35 Nyε Yesu à pa lógo na pi à nàñi k̄r̄o ke, maa sà u yíbe: «Mu à dá Supyan̄i Jyan̄i na la?»

36 Ka nàñi si u yíbe: «Wuu cyelentun̄i, joofo kyaa na mu nyε ye? Mii la nyε si u cè si dá u na.»

37 Ka Yesu si u pyi: «Uru mu à n̄ya amε, u u yu ná mu i.»

38 Ka nàñi si jwo: «Kafoon̄i, mii à dá mu na» maa nin̄kure s̄in̄ Yesu taan.

39 Lire t̄eni i, ka Yesu si jwo: «Mii à pa d̄inyen̄i i si mpa sùpyire kapyiin̄kii kataampe cw̄oñr̄o, bà fyinmpii si mpyi s'a naa, nyafeebii si mpyi fyinmii με.»

40 Farizh̄ε̄nbii pi mpyi wani maa puru lógo ke, ka pire si u pyi: «Mà tàanna ná mu jwun̄kanni i, wuu mú na nyε fyinmii b̄e?»

41 Ka Yesu si pi pyi: «Yii n'a mpyi fyinmii, yii kapegigii tugure mpyi na sí n-láha yii na, nka yii na s̄on̄ñi na yii nyiigil'à múgo ke, lire e yii kapegigii tugure sí n-kw̄oro yii na.»

10

Yesu u nyε mp̄anahañi nin̄c̄en̄ñi

1 Nyε ka Yesu si núr'a jwo: «Sèñi na mii sí n-s̄i yi jwo yii á, ngemu ká a nc̄aa si jyè mp̄abage e, u sí nyε a jyè mp̄abage ncw̄oge e με, maa dùgo k̄as̄oge na a jyè ke, urufoo na nyε n̄n̄kaawa, maa mpyi n̄n̄kalyega. ² Nka ngemu ká jyè mp̄abage ncw̄oge e ke, uru u nyε mp̄anahañi yabiliñi.

³ Mp̄abage k̄aanmucyafoon̄i maha ȳr'a ku múgo u á. Mp̄abii maha u mejwuuni nuru, u maha u yabiliñi mp̄aabii yiri nin̄kin̄ nin̄kin̄ pi m̄eyi na, maha yige ntàani na.

⁴ U aha u wuubii n̄aha a yige ntàani na, u maha naare pi yyaha na pi a s̄i ntaha u fye e, naha na ye pi à t̄e u mejwuuni na a kw̄ò.

† 9:22 Pi aha wà k̄r̄o Kile Jwumpe kàlambage e, sùpyire sannte mpyi maha urufoo w̄i mu à jwo u à kw̄ù, pi kuro sàha maha mpyi urufol'e με.

5 Pi sì n-sii n-taha nàmpònnɔ fye e mɛ, pi bá sí raa fî u yyaha na, ɲaha na ye pi ɲye a u meɲwuuni cè mɛ.»

6 Yesu à ɲke bàtaage jwo pi á, ɲka pi ɲye a ku ɲwɔhe cè mɛ.

7 ɲye ka Yesu si núr'a pi pyi: «Sèenɲi na mii sí n-sii yi jwo yii á, mii u ɲye mpàbage ɲwɔge.

8 Mpii pi à pa mii yyaha na ke, pire puni na ɲye nàɲkaalii, pi mú na ɲye nàɲkalyeye, ɲka mpàabii ɲye a lógo pi á mɛ.

9 Mii sí u ɲye mpàbage ɲwɔge. Ngemu ká jyè mii i ke, urufoo sí n-shwɔ. Uru sí raa jyè, s'a fwore u ɲεεmpe. Mii sí raa yalyire kaan urufol'á mú.

10 Nàɲkaanɲi kapani li ɲye nàɲkaage ná boore ná kakyaare kanni. ɲka mii wi ke, mii à pa si shɲi niɲkwombaanɲi ná fεεmpe kan na mpàabil'á.

11 Mii u ɲye mpànahani niɲcɛnɲi. Mpànahani niɲcɛnɲi maha u múnaani kan bà u mpàabii si mpyi si shwɔ mɛ.

12 Sàrampanahawa ɲye mpàabii foo mɛ. U aha sige yaaga ɲya, u maha fê maa mpàabii yaha. Sige yaage maha pìi cû, pi sanmpil'a sì ɲcaala.

13 Sàrampanahani sí n-fê, ɲaha na ye wyéɛ u caa, u kuro ɲye mpàabil'e mɛ.

14-15 Mii wi ke, mii u ɲye mpànahani niɲcɛnɲi. Bà Tufooni Kile à mii cè, ka mii mú si u cè mɛ, amuni mii à na mpàabii cè, mii mpàabii s'à mii cè mú. Mii sí na múnaani kan na mpàabii kurugo.

16 Mpàabii pìi na ɲye mii á, pi ɲye ɲke mpàbage e mɛ*. Mii à yaa mii i pi nâha a pa, pi i mpa mii meɲwuuni lógo. Lire e pi puni sí n-pa wà piye na mpyi mpàbaga niɲkin, mpànahawa niɲkin sí n-pyi pi ɲùɲɔ na.

17 Mu aha mii Tuɲi ɲya u à mii kyaa táan uy'á, lir'à ta mii sí na múnaani kan, si núru li shwɔ.

18 Sùpya sì n-jà mii múnaani wwû mii i fânhe e mɛ. Mii sí li kan nay'á. Síɲi ɲye mii á mà li kan, síɲi ɲye mii á mà li shwɔ sahanɲi. Yire mii Tuɲi à jwo mii u pyi.»

19 Yesu ɲwɔjwumpe mpe kurugo, Yahutuubii ɲwɔmyahigil'à táa sahanɲi.

20 Niɲyahara mpyi na ɲko: «Jína na ɲye u e, sìcyere mú na ɲye u e. ɲaha kurugo yii à yyéɛ marii u jwumpe núru ye?»

21 Ka pìi si jwo: «Ei! mpe ɲye jínacyan jwumɔ mɛ. Jínacyan sí n-jà fyinmii pyi pi a ɲaa la?»

Yesu à jwo uru u ɲye Kile Jyani

22 ɲye Yahutuubii Kile ɲaarebage kataanni li maha mpyi Zheruzalemu kànhe e yye e maha yye ke, lir'à pa nɔ mà bê ná wyeere tènì i.

23 Mà pi yaha lire kataanni na, ka Yesu si wá na ɲaare na mâre Kile ɲaarebage ntàani na, saanɲi Solomani ɲkubabwɔhe ɲwɔh'i.

24 Ka Yahutuubii ɲùɲufeebii pìi si mpa Yesu kwûulo maa u yíbe: «Naha tère e mu sí wuu yige numpini i ye? Kampyi mu u ɲye Kile Niɲcwɔnrɔɲi, yire fíniɲ'a jwo wuu á.»

25 Ka Yesu si pi pyi: «Mii à yi jwo yii á mà kwò, ɲka yii ɲye a dá mii na mɛ. Karigii mii na mpyi na Tuɲi mege na ke, cyire maha mii kyaa yu.

26 ɲka lire ná li wuuni mú i, yii ɲye a dá mii na mɛ, ɲaha na ye yii ɲye mii mpàabii pìi mɛ.

27 Mii mpàabii na mii meɲwuuni núru, mii à pi cè, pi maha ntaha mii fye e mú.

28 Mii sí shɲi niɲkwombaanɲi kan pi á, pi nùmpañke sì n-kèege mɛ. Sùpya saha sì n-jà pi òri n-shwɔ mii na mɛ.

29 Mii Tuɲi u à pi kan mii á ke, ur'à pèe diɲyeɲi yaayi puni na. Wà mú sì n-jà pi òri n-shwɔ Tufooni na mɛ.

30 Mii ná Tufooni na ɲye niɲkin.»

31 Yesu à puru jwo ke, ka Yahutuubii ɲùɲufeebii si núr'a kafaaya bíle si ntège u wà mbò.

* 10:16 Mpii pi ɲye pi ɲye Yahutuu mɛ, ná pi sí n-pa dá Yesu na ke, pire kyaa na Yesu ɲye naha ɲke cyage e.

³² Ka Yesu si pi pyi: «Kacɛnɛkii niɲyahagii mii à ta Tufooni á, maa cyire pyi yii ɲyii na ke, cyire shwɔhɔl'e li ndi kurugo yii la ɲye si mii wà mbò ye?»

³³ Ka pi i u pyi: «Mu kacɛnni là kurugo bà me, ɲka mu Kile mekeɛge jwumpe kurugo. Mu shintiiwe, ka mu u wá na maye pyi Kile.»

³⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Li ɲye a séme yii yabilimpai Saliyani i na Kile à jwo “Yii na ɲye kileebii pi†” mà?»

³⁵ Wuu s'à li cè na Kile Jwumpe Semɛni sɪ n-jà n-kɛɛnɛ me, Kile s'à jwumpe kan mpiimu á ke, u na pire yire “kileebii” pi.

³⁶ Mii wi ke, Tufooni à mii cwɔnr'a tun naha diɲyɛni i. Mii à jwo na mii u ɲye Kile Jyani ke, ka yii i mpyi di mà jwo na mii na Kile mege kɛge ye?

³⁷ Karigii mii à pyi ke, kampyi yii à li ɲya na cyire ɲye mii Tunji wogigii me, yii àha ndá na jwumpe na me.

³⁸ ɲka yii aha nta yii à cè na mii à ɲyii karigii pyi mà tàanna ná Kile ɲyii wuuni i, yii méé ká mpyi yii ɲye a dá mii na me, yii dá li na na cyire karigil'à fworro Kile e. Lire tɛni i yii sí li cè na sɛɛni na, mii ná Tufooni à sàa wwò.»

³⁹ Lire tɛni i, ka pi i núr'a yîri s'a Yesu cwôre puru jwumpe kurugo, ɲka u à shwɔ pi na.

⁴⁰ Ka Yesu si núr'a kâr'a sà ntɛɛn Zhurudɛn baɲi kùɲke na, cyage e Yuhana mpyi a fyâha na sùpyire batizeli ke.

⁴¹ Ka sùpyire niɲyahara si shà u yyére kuru cyage e. Marii ɲko tiy'á: «Yuhana ɲye a kakyanhala kariii pyi wuu á me, ɲka yaaga maha yaaga u à jwo ɲge nàɲi kyaa na ke, yire pun'à pyi sèe.»

⁴² Ka pi niɲyahara si dá Yesu na wani.

11

Lazari kwùɲkanni

¹⁻² Bɛtani kànhe e, sɪɲɛ taanre na mpyi wani: Mariyama ná Marita ná Lazari. Mariyamaɲi u mpyi a sɪnmpe nùguntanga wumpe wu Kafooni Yesu tooyi na, maa pu cwuugo ná u ɲɲjoore e ke, uru sɪɲɛɛni Lazari mpyi na yà sèl'e.

³ Ka sɪɲɛbii pùcɛribii si wà tun u sà yi jwo Yesu á: «Kafooni, mu cevooni naha a pyi yampi.»

⁴ Yesu à tire tùnnture lógo ke, maa jwo: «Mpe yampe ɲye a pa si Lazari bò me. ɲka p'à pa si pɛɛnɛ taha Kile mege na, bà pɛɛnɛ si mpyi si ntaha Kile Jyani na mú me.»

⁵ Marita ná Mariyama ná Lazari, pire shiin taanreɲi kyaa mpyi a táan Yesu á.

⁶ U à Lazari yampe kyaa lógo ke, maa ntɛɛn wani kuru cyage e, mà canmpyaa shuunni pyi.

⁷ Lire kàntugo maa jwo u cyelempyiibil'á: «Yii a wá, wuu nuru wuu a sɪ Zhude kùluni i.»

⁸ Ka u cyelempyiibii si jwo: «Cyelentuɲi, li ɲye a mɔ me, Zhude shiinbii la mpyi si mu wà mbò ná kafaayi i, ka mu u núr'a jwo wuu a sɪ wani la?»

⁹ Ka u u jwo: «Tá bɛɛnmpe ɲye canɲke e mà lwó ɲyège na fo yàkɔɲke na me? ɲye ɲge u na ɲaare canɲke e ke, u uye burugumɔ ɲye a táan me, ɲaha na ye diɲyɛni bɛɛnmpe na ɲye wani.

¹⁰ ɲka sùpya ká a ɲaare numpini i, u uye burugumɔ ɲye a pɛn me, ɲaha na ye bɛɛnmpe ɲye wani me.»

¹¹ Puru ɲwɔhɔ na, ka Yesu si pi pyi: «Wuu cevooni Lazari à ɲó, mii sí n-sà u ɲè.»

¹² Ka cyelempyiibii si jwo: «Kafooni, kampyi ɲɔmpe kanni pi, u sí n-yîri.»

¹³ Lazari kwùɲi kyaa Yesu mpyi na yu, ɲka u cyelempyiibii mpyi na sɛɲni na ɲɔmpe yabilinji kyaa u na yu.

¹⁴ Ka Yesu si núr'a yi fíniɲ'a jwo pi á: «Lazari à kwù.

† 10:34 Zaburu 82.6

¹⁵ L'à pyi mii kàntugo na ke, l'à táan mii i, naha na ye nde sí yii pyi yii i dá mii na. Numε yii a wá, wuu a sì u taan.»

¹⁶ Cyelepnyanji mεge ku nyε Tomasi, ná pi maha u pyi: «Njanji» ke, ka uru si jwo u shεεfeebil'á: «Yii a wá, wuu a sì ná wuu cyelentuñi i, wuu u sà nkúwú ná u e.»

Yesu à Lazari buwuñi jè

¹⁷ Nyε Yesu à nɔ Betani kànhe e, mà pi ta pi à Lazari le fanñke e, canñke sicyεere woge e u à nɔ wani*.

¹⁸ Betani ná Zheruzalemu kànhe laage nyε a mpyi a tɔn mε. Ku laage nyε a tòro culumεtirii taanre na mε.

¹⁹ Yahutuubii nijyahamii mpyi a shà Marita ná Mariyama yyére mà sà fwù pyi, pi sijnεεñi nkúwùñi na.

²⁰ Marita à pa lógo na Yesu na ma, u s'à byanhara kànhe na ke, maa yîr'a sà u nùñɔ bê, ka Mariyama si ntèen bage e.

²¹ Marita à sà nɔ Yesu na ke, maa jwo: «Kafoonji, kàmpyi mu mpyi naha, mii sijnεεñi mpyi na sì n-kwù mε.

²² Nka mii à cè, cyage e wuu nyε amε ke, mu aha kyaa maha kyaa jáare Kile á ke, u sí lire pyi mu á.»

²³ Ka Yesu si jwo: «Marita, mu sijnεεñi sí jè n-fworo kwùñi i!»

²⁴ Ka Marita si jwo: «Mii à cè dijnyε canñkwɔge kwùubii ká mpa a jèni, mii sijnεεñi mú sí jè.»

²⁵ Ka Yesu si jwo: «Mii u nyε kwùubii jèfoonji maa mpyi shìñi ninñkwombaanjifoonji. Ngemu ká dá mii na ke, urufoo mée ká nkúwù, u sí shìñi ninñkwombaanji ta.

²⁶ Ngemu ká uru shìñi ta maa dá mii na ke, urufoo saha sì n-sii n-kwù mε. Marita, mu à dá lire na la?»

²⁷ Ka u u jwo: «Ɔɔn Kafoonji, mii à dá li na na mu u nyε Kile Nijncwɔnrɔñi, Kile Jyanji, nge u mpyi a yaa u pa dijnyεñi i ke.»

²⁸ Nyε Marita à puru jwo ke, maa núr'a kàre pyεnge e, maa sà u sijnεεñi Mariyama nɔwɔh'a yyere maa yi jwo u á: «Wuu cyelentuñ'á pa, u à jwo mà shà.»

²⁹ Mariyama à yire lógo ke, maa yîri fwɔfwɔ mà kàre Yesu yyére.

³⁰ Lir'à Yesu ta u sàha jyè kànhe e mε. Cyage e Marita à u bê a ta ke, wani u saha mpyi.

³¹ Yahutuubii pi mpyi na Mariyama fɔnñi bage e ke, pir'à u nya u à pâl'a fworo ke, maa yîr'a taha u fye e mú, pi mpyi na sɔnñi na u à kàre fanñke na zà a mεε súu.

³² Mariyama à sà nɔ Yesu na ke, maa jcwɔ u fere e, maa jwo: «Kafoonji, kàmpyi mu mpyi naha, mii sijnεεñi mpyi na sì n-kwù mε.»

³³ Yesu à Mariyama nya u u mεε súu, Yahutuubii pi mpyi wani kuru cyage e ke, maa pire nya pi i mεε súu mú ke, ka u lùuni si yîri, ka u u yyahe tanha,

³⁴ maa pi yíbe: «Taa yii à Lazari buwuñi yaha ke?» Ka pi i jwo: «Kafoonji, pa ku cyage wíi.»

³⁵ Ka Yesu si mεε sú.

³⁶ Yahutuubii pi à Yesu mεεsuwuñi nya ke, ka pire si jwo: «Yii wíi, nge nàñi kyaa mpyi a táan u á dε!»

³⁷ Ka pìi si jwo: «Uru u à fyin nàñi nyiigii múgo, u mpyi na sì n-jà Lazari sige kwùñi na mà?»

³⁸ Puru jwumpe saha à Yesu lùuni yîrige sèe sèl'e. Nyε pi à sà nɔ fanñke na, kur'à pyi kafawyige, maa kafaaga tég'a ku tò.

³⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii kafaage láha fanñke jwɔge na.» Buñi sijnεεñi Marita mpyi wani, ka uru si Yesu pyi: «Kafoonji, mu sí u nùge ta ku u fwore, u canmpyaa sicyεere cyi nyε nijjaa fanñke e.»

* **11:17** Yahutuubii cyelentiibii mpyi maha sɔnñi na sùpyanji ká nkúwù, u múnaani maha ntèen u taan maha canmpyaa taanre pyi; cyire kàntugo urufoo nyε na jìn'a yîri sahanji mε.

⁴⁰ Ka Yesu si u pyi: «Mii nyε a yi jwo mu á na mu aha dá mii na na mu sí Kile sífente nya mà?»

⁴¹ Ka pi i kafaage láha fanŋke jwɔge na. Ka Yesu si jùŋke dùrugo nìnyinjì i, maa jwo: «Tufoonji, mii fwù nyε mu na, naha na ye mu à mii narege shwɔ.

⁴² Mii wi ke, mii à cè na mu maha nyεge mii nareyi puni i, ŋka mii na yu amε, bà sùpyire puni ti naha a mii kwùulo ke, tire si mpyi si dá li na na mu u à mii tun mε.»

⁴³ U à puru jwo ke, maa jwo fànha na: «Lazari, yîr'a fworò naha!»

⁴⁴ Ka u u ntíl'a fworò fanŋke e, u tooyi ná u cyeyi mpyi a pwɔ, u yyahe s'à tò ná vàanpyi i, ka Yesu si pi pyi pi yire puni sànhana a láha u na, pi i u yaha u a sí.

Pi à vùnŋɔ pwɔ Yesu na, si u bò

(Macwo 26.1-5; Marika 14.1-2; Luka 22.1-2)

⁴⁵ Yahutuubii pi mpyi a kàre Mariyama yyére, maa Yesu kapyiinŋkii nya ke, pi ninyahara à dá u na.

⁴⁶ Ŋka pire pìl'à kàr'a sà Yesu kapyiinŋkii kyaa jwo Farizhεenbil'á.

⁴⁷ Nyε ka Kile sáragawwuubii jùŋufeebii ná Farizhεenbii si piye nya, maa wwɔ a jwo ná yukyaala kurunke e Yesu kakyanhala karigii kyaa na. Pi mpyi na piye yíbili: «Ŋge nàŋ'á kakyanhala karii ninyahagii pyi! Naha wuu sí n-pyi ye?

⁴⁸ Wuu aha u yaha u u jcyii karigii pyi, sùpyire puni sí n-dá u na. Lire e ke Ōromu shiinbii sí n-pa wuu Kileŋaarebage jya, si wuu shinjì puni bò.»

⁴⁹ Wà na mpyi pi e, pi maha uru pyi Kayifu. Uru u mpyi Kile sáragawwuubii jùŋufembwɔhe lire yyeeni. Ka uru si pi pyi: «Yii nyε a yaage cè mε!

⁵⁰ Yii nyε a cè shin ninŋin u kwù kìnì puni kurugo, lir'à pwɔrɔ kìnì sùpyire puni ti kèεge mà?»

⁵¹ Nyε Kayifu mpyi a puru jwumpe yige uye e mε. Bà u mpyi sáragawwuubii jùŋufembwɔhe lire yyeeni mε, lire kurugo Kile à puru jwumpe le u jwɔge e, u jwo na Yesu à yaa u kwù Izirayeli kìnì sùpyire cyaga.

⁵² Ŋka Izirayeli sùpyire kanni kurugo bà u sí n-kwù mε. Kile pyiibii pi nyε dijnyε yyaha kurugo ke, u à yaa u kwù si pire puni wà piye na, si mpyi ninŋin.

⁵³ Kuru canŋke, Yahutuubii jùŋufeebil'à bē li na na Yesu à yaa u bò.

⁵⁴ Ka Yesu sí láha uye jcyèenji na sùpyir'á. Maa yîri wani mà kàre kànhe kà na síwage taan, kuru mεge nyε Efirayimu, mà sà tère pyi wani ná u cyelempyiibil'e.

⁵⁵ Nyε Yahutuubii bilereŋkwoŋi kataanni mpyi a byanhara, ka shinjyahara si yîri cyeyi yabere e mà pa Zheruzalεmu kànhe e mà kataanni ta li sàha nɔ mε, si mpa piye fíninε Kile yyahe taan.

⁵⁶ Pi mpyi na Yesu caa, maa ŋkàre Kileŋaarebage ntàani na. Maa wá na piye yíbili: «Di ku nyε ye? Lire e ke u sì n-pa kataanni na mà?»

⁵⁷ Lir'à Kile sáragawwuubii jùŋufeebii ná Farizhεenbii ta pi à yi jwo sùpyir'á mà kwɔ na shin maha shin ká Yesu saha cè ke, urufoo u sà yi jwo pir'á, bà pire si mpyi si u ta jcw mε.

12

Mariyama à Yesu tooyi tìri ná sìnme nùguntan wum'i

¹ Yahutuubiibilereŋkwoŋi kataanni mpyi a byanhara, ku sanŋa mpyi canmpyaa baani. Ka Yesu si núr'a kàre Bεtani kànhe e. Lazari u mpyi a jè a yige kwùnjì i ke, uru na mpyi kuru kànhe e.

² Ka pi i yal'a shwɔhɔ Yesu á kuru kànhe na, Marita u mpyi na tire yalyire karigii cwɔɔnre. Lazari mú na mpyi ná Yesu i talyige e.

³ Mà pi yaha pi i lyí, Mariyama à sìnme nùguntan wumɔ lonŋara wumɔ* bwuu wu Yesu tooyi na, maa u jùnjooore tég'a yi cwuugo. Ka sìnme nùge si bage funŋke puni jî.

* 12:3 Puru sìnme mpyi a ta cige ŋgemu i ke, kuru mεge mpyi: «naridi».

⁴ Yesu cyelempyanji mεge ku nyε Zhudasi Isikariyoti, nge u mpyi na sí n-pa Yesu le cye e ke, ka uru si jwo:

⁵ «Naha na mpe sɪnmpe nyε a pére maa pu wyéréni kan fòṅṅfeebil'á mà yε? Pu lwɔɔre mpyi na sí n-jà shin niŋkin yyee niŋkin báara sàra kwɔ.»

⁶ Zhudasi mpyi a puru jwumpe jwo fòṅṅfeebii kurugo mε, u na mpyi nàŋkaawa, uru u mpyi na wyéréni bégeli, u mpyi maha wyéréni lwúu.

⁷ Ka Yesu si jwo: «Láha ceenji na! Mii canntonjke kurugo u à nde pyi.

⁸ Fòṅṅfeebii nyε naha ná yii e tèrigii puni i, mii sí si n-pyi ná yii e tèrigii puni i mà dε!»

Sáragawwuubii jùṅufeebil'à jwo pire sí Lazari bò

⁹ Nyε Yahutuubil'à lógo na Yesu na nyε Betani kànhe e ke, ka pi niŋyahamii si ṅkàre wani. Pi nyε a mpyi a kàre Yesu yabilinji kanni nyanji kurugo mε, ṅka Lazari u à jè a yige kwùṅi i ke, si uru nya mú.

¹⁰ Kile sáragawwuubii jùṅufeebil'à puru lógo ke, maa jwo: «Kampyi lire li, wuu sí Lazari bò»

¹¹ Naha na yε Lazari kurugo Yahutuubii niŋyahamii mpyi na dáníyanji pyi Yesu na, marii fwoore pire jwɔh'i.

Saanji Yesu à jyè Zheruzalεmu kànhe e

(Macwo 21.1-11; Marika 1.1-11; Luka 19. 28-40)

¹² Nyε kuru canjke nùmpañja na, shinjyahara na mpyi Zheruzalεmu kànhe e Yahutuubii bilereŋkwonji kataann'á, pi à lógo na Yesu na wá kuro na.

¹³ Ka pi i sháhanjkenyi kyεεge maa fwooro na Yesu bêni. Pi mpyi na ṅko fànha na:

«Yabwɔhe!

Ngemu u nyε na ma Kafoonji Kile mεge na ke,

Kile u jwó le u á!

Izirayeli saanji wi†.»

¹⁴ Yesu à dùfaanjaaga ta a dùg'a téen, mu à jwo bà l'à séme Kile Jwumpe Semenji i na:

¹⁵ «Siyɔn kànhe pyilibii, yii àha raa fyáge mε!

Yii wíi, yii saanji na ma,

u à téen dùfaanjaaga‡ jwɔh'í§.»

¹⁶ Cyelempyiibii nyε a mpyi a pu yyaha cè lire tēni i mε, ṅka Yesu à pa jè a fwooro kwùṅi i, mà jyè Kile pèente e ke, lire kani li mpyi a séme u kyaa na ke, ka pi funjyi si nta a cwo lire na, maa li nya na l'à tòro li jwunjkanni na.

¹⁷ Nyε sùpyire ti mpyi ná Yesu i, Lazari buwuŋi tanjke e fanjke na ke, tire mpyi na lire kani yyaha yu.

¹⁸ Lire kakyanhanti Yesu à pyi ke, lire kyaa sùpyir'à lógo maa fwor'a kàr'a sà u jùṅṅò bē.

¹⁹ Farizhεn bil'à lire nya ke, maa wá na yu piy'á: «Yii yabilimpíi jyi wà u na kε! Ali yafyin, wuu si n-jà li pyi nge nàŋi na mε, naha na yε diŋyε pun'à taha u fye e.»

Nùmpañjke ná pèente tanjkanni

²⁰ Kataanni tēni i, mpii pi mpyi a pa Zheruzalεmu i mpa Kile jáare ke, Girekiibii pìi na mpyi pire shwɔh'le.

²¹ Ka pire Girekiibii pìi sí yîr'a nɔ Filipi na, nge u mpyi na yîri Betisayida kànhe e, Galile kùluni i ke, maa jwo: «Wuu na mu jáare, wuu la nyε si Yesu nya.»

²² Ka Filipi si ṅkàr'a sà yi jwo Andire á, ka pi mú shuunni si yîr'a kàre Yesu yyéere, mà sà yi jwo.

²³ Ka Yesu si pi pyi: «Tèn'à nɔ numε, Supyanji Jyanji u jyè u pèente e.»

† 12:13 Zaburu 118.25, 26 ‡ 12:15 Saanwa ká dùgo dùfaanja na, lire li mpyi yyenjinke ná maye ntirigenji saŋcyεenni.

§ 12:15 Zakari 9.9

²⁴ Maa núr'a jwo: «Sèenji na mii sí n-sì yi jwo yii á, sùmabilini ká mpyi li nyε a jyè ñìñke e maa fwónhɔ mε, li maha ñkwôro liye ñìñkin, ñka l'aha jyè ñìñke e maa fyín a fworó, li maha yasεε ñìnyahara pyi.

²⁵ Ngemu la ká mpyi si u ñìñjaanji yaa ñwɔ ke, urufoo sì ñùmpanña ta mε, ñka ñgemu ká kántugo wà u ñìñjaan'á ke, urufoo sí ñùmpanña ta.

²⁶ Shin maha shin la ká mpyi s'a báare mii á ke, u à yaa u taha mii fye e. Cyage e mii nyε ke, mii báarapyinji sí n-pyi wani mú. Ngemu ká a báare mii á ke, Tufoonji sí urufoo pèe.»

Yesu à u kwùñi kyaa jwo

²⁷ Ka Yesu si núr'a jwo: «Numε, mii funñk'à pεn, tá mii nyε a yaa mii u Tufoonji ñáare u na shwɔ nde tɛni yyefuge na mε? Ñka mii à pa ñìnyεñi i nde tɛni yyefuge mεε na.

²⁸ Tufoonji, ma mεge mpèenji cyêe.» Ka mεjwu u si yîri ñìnyinji na: «Mii à ku pèe mà kwò, ñka mii sí ku pèe sahanñi.»

²⁹ Sùpyire tí mpyi wani kuru cyage e, maa lire mεjwuuni lógo ke, ka pìi si jwo: «Kileñ'á tìn.» Ka pìi si jwo: «Kile mèlekeñi wà u à jwo ná u e.»

³⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Nde mεjwuuni nyε a fworó ñìnyinji na mii kurugo mε, yii kurugo l'á fworó.

³¹ Numε Kile sí yoge kwàn ñìnyε sùpyire na, si ñge ñìnyεñi ñùñufoonji kòrɔ ñìñrige u ñùñufente na.

³² Mii aha bú yîri ñìñke na mà dùgo ñìnyinji na, mii sí sùpyire puni yyaha kèenñe naye yyé.»

³³ Yesu mpyi na sí n-kwù pyinñkanni ndemu na ke, lire u mpyi a jwo a cyêe sùpyire na amε.

³⁴ Ka sùpyire si u pyi: «L'á séme Kile Jwumpe Semεñi i na “Kile Ñìñcwónrɔñi sì n-sì n-kwù mε.” Ñka mu à jwo na Supyanji Jyanji à yaa u lwó a yîrige ñìnyinji na. Lire tɛni i ke, jo u nyε Supyanji Jyanji yε?»

³⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Bèenmpe saha nyε yii shwòhɔl'e, pu sì mɔ sahanñi mε, yii a ñaare pu na, bà numpini si mpyi l'aha bú mpâa yii e mε, numpini ñaarafoonji nyε a u tashage cè mε.

³⁶ Bèenmpe na nyε yii shwòhɔl'e numε, ñge u à puru bèenmpe kan ke, yii dá uru na, bà yii si mpyi si mpyi puru bèenmpe e mε.»

Yesu à puru jwo ke, maa yîri pi taan ma kàre cyage kabεr'e, maa sà ñwòhɔ wani.

Yahutuubii ñùñufeebii nyε a dá Yesu na mε

³⁷ Yesu mén'à kakyanhala kariii ñìnyahagii pyi sùpyire nyii na ke, lire nyε a pi pyi pi à dá u na mε.

³⁸ Lir'á pyi ke, Kile tùnntunñi Ezayi à jwumpe mpemu jwo tèecyiini i ke, pur'á fùññɔ na: «Kafoonji Kile, jofoo u à dá wuu jwumpe na yε?»

Jofoo na Kafoonji Kile à u sífente cyêe yε*?»

³⁹ Nde li mpyi a pi pyi pi sì n-jà n-dá mε, Ezayi à lire yyaha jwo. U à jwo:

⁴⁰ «Kile à pi pyi fyinmii,

maa pi funnyì tò,

ñaha na yε nde pi la nyε si zìi vyìinne ke,

lire li nyε nyìnyaaani

ná karigii yyahe ñcèñi

ná pi mpanji mii Kile yyé si ticuumpe ta†.»

⁴¹ Ezayi mpyi a Yesu pèente nya, maa u kyaa jwo, lire kurugo u mpyi a puru jwumpe jwo.

⁴² Ñka puru jwumpe ná pu wuuni mú i, Yahutuubii ñùñufeebii ñìnyahamil'á dá Yesu na, ñka Farizhεenbii yyaha fyagare kurugo, pi nyε a ñεn'a yi jwo a yige mε, pi àha bú ñkwò pi kòre ñjige Kile Jwumpe kàlambage e mε.

⁴³ Sùpyire t'a Yahutuubii ñùñufeebii père, lir'á táan pi á mà tòro Kile u a pi père.

* 12:38 Ezayi 53.1 † 12:40 Ezayi 6.10

Yesu jwumpe ná Tufoonji wumpe nyε ninjkin

44 Canḡka Yesu à jwo fànha na: «ḡgemu ká dá mii na ke, urufoo nyε a dá mii kanni na mε, urufoo mú à dá mii tunvoonji na.

45 ḡgemu ká mii nya ke, urufoo mú à mii tunvoonji nya.

46 Mii wi ke, mii à pa ḡge diḡyεḡi i si mpyi bèenmε, bà shin maha shin u à dá mii na ke, urufoo kà núru jaare numpini i mε.

47 ḡgemu ká mii jwumpe lógo, u sí nyε na pu kurigii jaare mε, mii bà u sí yoge kwòn urufoo na mε. Mii nyε a pa si mpa yoge kwòn diḡyεḡi na mε, mii à pa si mpa u shwɔ.

48 ḡgemu ká mii ná na jwumpe cyé ke, yoge sí n-kwòn urufoo na. Mii jwumpe ninjwumpe pu sí yoge kwòn urufoo na diḡyεḡi canḡkwɔge.

49 Mii nyε a jwo naye ḡḡḡ kurugo mε, mii Tuḡi u à mii tun ke, uru u à mii jwumpe ninjwumpe puni cyé mii na.

50 Mii mú s'à cè na puru jwumpe pu maha shḡḡi ninḡwombaanji kaan sùpɔaḡ'á. Tufoonji à yi jwo mii á jwuḡkanni ndemu na ke, amuni mii à yi taha yii á.»

13

Yesu à u cyelempyiibii tooyi jyé

1 Yahutuubiibilerenḡwoḡi kataanni mpyi a nɔ a kwɔ, Yesu mpyi a cè na uru tèefworon'à nɔ ḡge diḡyεḡi i s'a ḡkèεge u Tuḡi Kile yyére. Nyε ka u u u tàange tεgele baa woge cyé u diḡyεḡi tàanḡebii na.

2 Yesu ná u cyelempyiibii mpyi na numpilaga lyìge lyí, lir'à Sitaanniḡi ta u à sònḡɔre le Simɔ Isikariyoti jyaḡi Zhudasi i u u Yesu le cye e.

3 Yesu mpyi a cè na Tufoonji à sífente puni le uru cye e, maa ḡcè mú na ur'à fworu Kile e, na uru sí núru n-kàre Kile yyére.

4 Ka u u yíri talyige e, maa u v àanḡtinmbwɔhe wwû mà yaha, maa v àanḡke kà lwó mà tεg'a uye bínni*.

5 Maa lwɔhe kà le yaage k'e mà tεge na u cyelempyiibii puni ninḡkin ninḡkinji tooyi jyí, maa yi cwuuge ná v àanḡke e.

6 U à pa nɔ Simɔ Pyeri na ke, ka uru la si mpyi si ḡcyé, maa jwo: «Kafoonji, mu yabilinji u sí mii tooyi jyé la?»

7 Ka Yesu si u pyi: «Nde mii na mpyi ke, mu sì n-jà lire ḡwɔhe cè numε mε, fo kàntugo yyére.»

8 Ka Pyeri si jwo: «ḡnhɔ! Mu sì n-sii mii tooyi jyé mε.» Ka Yesu si jwo: «Mii aha mpyi mii nyε a mu tooyi jyé mε, mii ná mu kawwoo saha nyε mε.»⁹ Ka Simɔ Pyeri si jwo: «Kafoonji, l'aha mpyi amuni, ma hà na tooyi kanni jyé mε, mii cyeyi ná ḡḡḡke mú jyé.»

10 Ka Yesu si jwo: «ḡgemu u à wùl'a cwó ke, urufoo tεḡeni li nyε mà tooyi jyé. Nyε yii s'à fíninḡ, ḡka yii puni bà mε.»

11 Yesu mpyi a cè na wà sí uru le cye e, u bá mpyi a urufoo cè, lire na u à jwo pi puni nyε a fíninḡ mε.

12 Yesu à pi tooyi jyé a kwɔ ke, maa u v àanḡtinḡke le maa ntèen talyige e maa pi yíbe: «Nde mii à pyi yii na numε ke, yii à lire ḡwɔhe cè la?»

13 Yii maha mii yiri “Cyelentuḡi” ná “Kafoonji.” Yii tànga na nyε, mii u nyε ure.

14 Nyε mii u nyε yii Kafoonji ná Cyelentuḡi ke, mii à yii tooyi jyé, kuru cyage e yii mú à yaa yii a yiye tooyi jyí.

15 Mii à nde pyi a cyée yii na, bà mii à li pyi mε, yii mú s'à li pyi ná yiye e.

16 Sèḡi na mii sí n-sii yi jwo yii á, báarapyinji sì n-jà n-pêe u ḡḡḡufoonji na mε, tùnntunḡi mú sì n-jà n-pêe u tunvoonji na mε.

17 Numε, yii à ḡcyii karigii cè, yii aha ḡεε na ntùuli cyi jwuḡkanni na, yii wuuni sí ḡwɔ.

* 13:4 Yire v àanḡyi ná yi lenḡkanni Yesu mpyi a le ke, bilibii pi mpyi maha mpyi amuni, bilibii báara u mpyi tooyi ḡḡḡinji mú.

18 Yii puni kyaa na bà mii nyε mε, mp̄ii mii à cw̄onr̄o ke, mii à pire cè. Nka Kile Jwumpe Sem̄eji à mp̄emu jwo ke, p'á yaa pu f̄un̄h̄o. L'à sém̄e

“Mii lȳj̄n̄ēn̄'á mii t̄ōge lw̄ó†.”

19 Mii na puru yu yii á numε, si yaa ná li t̄èpyiini i l'à n̄o, l'aha bú n̄o, bà yii si mpyi si j̄cè na “Mii u nyε ηge u nyε ke‡.”

20 S̄ēn̄ji na mii sí n-s̄i yi jwo yii á, ηgemu ká j̄ēe mii t̄un̄ntun̄ji na ke, urufol'à j̄ēe mii na, ηgemu sí ká j̄ēe mii na ke, urufol'à j̄ēe mii tunvoon̄ji na mú.»

Yesu à jwo na Zhudasi sí uru le cye e

(Macwo 26.20-25; Marika 14.17-21; Luka 22.21-23)

21 Nyε Yesu à puru jwumpe jwo ke, ka u fun̄h̄ke si mp̄en s̄èl'e. Ka u u pu f̄in̄iη'a jwo pi á: «S̄ēn̄ji na mii sí n-s̄i yi jwo yii á, shin̄i nin̄kin na naha yii shw̄h̄al'e, ηge u sí n-pa mii le cye e ke.»

22 U à puru jwo ke, ka cyelempyiibii si wá na piye w̄i, shin̄ji kyaa na Yesu nyε ke, pi nyε a cè mε.

23 Yesu cyelempyan̄ji kyaa li mpyi a táan u á s̄èl'e ke, uru u mpyi a t̄ēn u taan talyige e.

24 Ka Sim̄o Pyeri si cyεge ȳirige u á, na u Yesu ȳibe shin̄ji kyaa na u nyε ke.

25 Ka uru cyelempyan̄ji si f̄ēen̄ Yesu k̄ampan̄jke na, maa u ȳibe: «Kafoon̄ji, jofoo kyaa na mu nyε ye?»

26 Ka Yesu si u pyi: «Mii sí ηke bw̄úurukw̄onge fyinmε. Mii aha ku kan ηgemu á ke, urufoo kyaa li. Amuni u à bw̄úurun̄ji lw̄ó, maa u kan Sim̄o Isikariyoti jyan̄ji Zhudasi á.»

27 Cyage e bw̄úurun̄ji'à kan Zhudasi á ke, ka Sitaann̄ji si nt̄il'a j̄yè u e. Ka Yesu si u pyi: «Nde mu la nyε si mpyi ke, li pyi fw̄fw̄o.»

28 Nka Yesu lȳj̄n̄ēn̄ji wà mpyi a mpe jwumpe jw̄h̄o cè mε.

29 Zhudasi u mpyi na wȳērēn̄ji b̄égeli ke, ka p̄i si wá na s̄on̄ji na Yesu à u tun u sà kataanni yaayi yà shw̄o, lire nyε mε u sà f̄on̄j̄feebii p̄i kan̄š.

30 Zhudasi à bw̄úurukw̄onge shw̄o a lȳi cyage ηkemu i ke, maa nt̄il'a fun̄h̄ke wȳērēn̄ji'a fworo. Numpilage mpyi a ww̄à a kw̄o.

Yesu à to niv̄on̄h̄o kan u cyelempyiibil'á

31 Nyε Zhudasi Isikariyoti à fworo ke, ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'á: «Supyan̄ji Jyan̄ji sí u p̄ēnte ta numε, Kile p̄ēnte sí raa j̄aa u e.

32 Lire ká mpyi, li saha s̄i m̄o mε, Kile sí u sífente kan Supyan̄ji Jyan̄ji á pi ηgw̄on̄ji fun̄h̄ke e.

33 Mii pȳiibii, mii saha s̄i m̄o ná yii e mε. Yii sí raa mii caa, nje mii à jwo Yahutuubii j̄un̄j̄ufeebil'á ke, mii sí yire jwo yii á numε mú, cyage e mii na ηk̄ēge ke, yii sí n-jà n̄o wani mε.

34 Lire kurugo mii sí to niv̄on̄h̄o kan yii á. Yii yiye kyaa táan yiy'á. Bà yii kyal'à táan mii á mε, yii yiye kyaa táan yiy'á lire pȳin̄kanni na.

35 T̄āange ká mpyi yii shw̄h̄al'e, lire e s̄up̄yire puni sí n-cè na yii nyε mii cyelempyii.»

Yesu à jwo na Pyeri sí n-pa jwo na u nyε a uru cè mε

(Macwo 26.31-35; Marika 14.27-31; Luka 22.31-34)

36 Ka Sim̄o Pyeri si Yesu ȳibe: «Kafoon̄ji, lire t̄eni i ke, taa mu k̄ēge ke?» Ka Yesu si u pyi: «Mu sí n-jà n-pa mii fye e numε mε, k̄antugo yȳēre, mu sí n-ta n-pa mii fye e.»

37 Ka Pyeri si n̄ur'a u pyi: «Kafoon̄ji, naha kurugo mii sí n-jà n-pa mu fye e numε mà ye? Mii à t̄ēn li t̄ēn'l'e si na múnaani kan mu kurugo.»

† 13:18 Zaburu 41.10 ‡ 13:19 Kile à uye cyêe Musa na, maa jwo na uru mεge ku nyε: «Mii u nyε ηge u nyε ke.»

§ 13:29 Bileren̄kwoon̄ji kataanni i, Kilejaarebage jw̄oyi mpyi maha múg'a yaha. Lire pȳin̄kanni na, f̄on̄j̄feebii mpyi maha sa nt̄ēn wani, s̄up̄yir'a si wá na si na yaayi kaan pi á.

³⁸ Ka Yesu si u pyi: «Sèe la? Mu sí j̄ε ma múnaani kan mii kurugo la? Sèenji na mii sí n-sì yi jwo mu á, nkùpecyiini sí mu ta mu à jwo a nɔ tooyo taanre na na mu j̄ε a mii cè mε.»

14

Yesu à jwo na uru u j̄ε kuni l'à kàre Kile yyére ke

¹ Lire kàntugo Yesu à jwo u cyelempyiibil'á: «Yii àha kyaa tège yiye funɔ pɛn mε. Yii dá Kile na, yii dá mii na mú.

² Mii Tunji pyenge e, tateenge na j̄ε wani sèl'e, kàmpyi lire bà mε, mii mpyi na sì j̄ε n-jwo na mii sí tateenge bégele n-yaha yii yyaha na mε.

³ Mii aha cyage bégel'a kwò, mii sí núru n-pa yii fye e, si yii lwó si nkàre cyage e mii sí n-pyi ke.

⁴ Cyage e mii na nkèege ke, yii à lire kuni cè a kwò.»

⁵ Ka Tomasi si Yesu pyi: «Kafoonji, wuu bá j̄ε a mu tashage cè mε, di wuu sí n-pyi si kuni cè yε?»

⁶ Ka Yesu si u pyi: «Mii u j̄ε kuni, mii u j̄ε ná sèenji i, mii u j̄ε sh̄nji ninkwombaanjifoonji. Sùpya sì n-jà nɔ Tufoonji yyére ná urufoo j̄ε a tòro mii yyére mε.

⁷ Kàmpyi yii mpyi a mii cè, yii mpyi na sí mii Tunji cè mú. Numε yii à u cè, yii à u j̄ya mú.»

⁸ Ka Filipi si jwo: «Kafoonji, Tufoonji cyêe wuu na, lire kanni sí wuu tìn.»

⁹ Ka Yesu si u pyi: «Filipi, ninjaa kyaa bà l'à mii ná yii yaha s̄ncyan mε, mu sí sàha nkòwò a mii cè mà? Shinji u à mii j̄ya ke, urufol'à Tufoonji j̄ya mú. Ka mu u nùr'a jà a jwo na mii u Tufoonji cyêe yii na la?

¹⁰ Lire tènì i ke, mu j̄ε a dá li na na mii ná Tufoonji à sàa wwò mà? Mpe mii na yu yii á ke, mii j̄ε na pu yige naye e mε. Mii ná Tufoonji u à wwò, ka u u wá na u karigii pyi mii cye kurugo.

¹¹ Yii dá na jwumpe na na mii ná Tufoonji a sàa wwò. Mii jwumpe ká mpyi pu j̄ε a yii tìn mε, yii dá li na mii kapyiinkii kurugo.

¹² Mii kèege Tufoonji yyére, lire kurugo sèenji na mii sí n-sì yi jwo yii á, ngemu ká dá mii na ke, karigii mii na mpyi ke, urufoo mú sí n-jà raa cyire pyi, urufoo sí n-pa raa cyi pyi j̄cyiimu cyi à pèe ndògogii na ke.

¹³ Yii aha kyaa maha kyaa jáare Tufoonji á ná mii mεge e ke, mii sí lire pyi, bà Jyafoonji si mpyi si Tufoonji pèente cyêe sùpyire na mε.

¹⁴ Yii aha kyaa maha kyaa jáare ná mii mεge e ke, mii sí lire pyi.

Yesu à jwo na Kile Munaani sí n-pyi ná uru cyelempyiibil'e

¹⁵ Kàmpyi mii kyal'à táan yii á, yii sí raa mii tonji kurigii jáare.

¹⁶ Mii sí Tufoonji jáare u u Tεgefoonji wabere kan yii á, bà uru si mpyi si nkòwò ná yii e tèrigii puni i mε.

¹⁷ Kile Munaani li j̄ε uru Tεgefoonji. Lire maha sèenji yu, di j̄ε sùpyire sì n-jà li ta mε, naha na ye pi j̄ε na li naa, nta nj̄yére si li cè mε. Nka yii pi ke, yii à li cè, naha na ye li j̄ε yii taan maa mpyi yii e mú.

¹⁸ Mii sì yii yaha círimii fiige mε. Nka mii sí núru n-pa yii fye e.

¹⁹ Li saha sì mɔ mε, di j̄ε sùpyire saha sì raa mii naa mε, nka yii pi ke, yii sí raa mii naa. Mii sí bá j̄è n-fworo kwùni i, lire kurugo yii mú sí sh̄nji ninkwombaanji ta.

²⁰ Kuru canjke ká nɔ, yii sí n-cè na mii à wwò ná Tufoonji i, yii sí n-cè na yii à wwò ná mii i mú, mii mú s'à wwò ná yii e.

²¹ Ngemu ká mii tonji karigii lógo, maa cyi kurigii jáare ke, urufol'à mii kyaa táan uy'á. Ngemu ká mii kyaa táan uy'á ke, mii Tunji mú sí urufoo kyaa táan uy'á, mii mú sí urufoo kyaa táan nay'á, si naye cyêe urufoo na.»

²² Yesu cyelempyanji wà mεge na mpyi Zhudasi, uru ná Zhudasi Isikariyoti nyε shinnu mε, ur'à jwo: «Kafooŋi, naha na mu sí maye cyêe wuu na, si mpyi mu sí maye cyêe dijnye sùpyire na mà ye?»

²³ Ka Yesu si u pyi: «Ngemu ká mii kyaa táan uy'á ke, urufoo sí raa mii jwumpe kurigii jaare. Mii Tunji mú sí urufoo kyaa táan uy'á. Wuu sí n-pa n-tèen urufoo yyére.

²⁴ Ngemu u nyε u nyε a mii kyaa táan uy'á mε, urufoo sí raa mii jwumpe kurigii jaare mε. Mpe yii na núru mii nwɔ na ke, mii nyε a pu yige naye e mε, Tufooŋi u à mii tun ke, ur'e p'à fworɔ.

²⁵ Mii na nje puni yu yii á, mà mii yaha ná yii e sahan̄ki.

²⁶ Tufooŋi sí n-kwɔ Tεgefooŋi ngemu tun yii á mii mεge na, ná uru u nyε Kile Munaani ke, karigii puni mii à jwo yii á ke, uru sí yii funŋɔ cwo cyire na.

²⁷ Mii kèεge, ŋka mii sí yyeŋiŋke kan yii á. Yyeŋiŋke ku nyε mii á ke, kuru ná dijyeni woge nyε niŋkin mε, lire e yii funmpεenre ná fyagare láha yiye na.

²⁸ Yii à yi lógo mii nwɔ na mà kwɔ na mii na ŋkèεge, ŋka mii sí núru n-pa yii yyére. Kampyi yii à mii kyaa táan yiy'á, yii sí raa múgure na mii kèεge Tufooŋi yyére, naha na ye Tufooŋi'à pèe mii na.

²⁹ Mii à yii sɔn̄ŋ'a yaha numε, si yaa ná ncyii karigii tèepyiiini i l'à nɔ, bà yii si mpyi si dá mii jwumpe na li tèepyiiini i mε.

³⁰ Mii saha sí n-jwo ná yii e si mɔ mε, naha na ye ŋge dijyeni nùŋufooŋi'à yîri mii fye e. Nka lire nyε a li cyêe na u à fànha ta mii na mε.

³¹ Nde Tufooŋi à jwo mii á ke, lire mii maha mpyi, bà dijnye sùpyire si mpyi si jçè na mii à Tufooŋi kyaa táan nay'á mε.» Yesu à puru jwo ke, maa jwo: «Yii a wá, wuu yîri naha.»

15

Yesu à jwo na uru na nyε ερεzen cige

¹ Ka Yesu si núr'a jwo: «Mii u nyε ερεzen cige sèe woge, mii Tunji u nyε ku faafooŋi.

² Nkèŋe maha ŋkèŋe ku nyε mii na, ku sí nyε na yasere pyi mε, u sí kuru kwɔn n-wà. Nka ŋkèŋe maha ŋkèŋe ku nyε mii na, marii seni ke, u sí kuru bînni, là s'a bârali ku zen̄i na.

³ Kàlaŋi mii à kan yii á ke, uru kurugo yii à fîniŋ'a kwɔ Kile yyahe taan.

⁴ Yii tèen mii wwoŋεεge e, mii sí n-tèen ná yii e mú. Ερεzenŋi ŋkèŋke sí n-jà n-se ná ku nyε a ta cige na mà ye. Amuni yii nyε, ná yii nyε a tèen mii wwoŋεεge e mε, yii sí n-jà yafyin pyi Kile a mε.

⁵ Mii u nyε ερεzen cige, yii pi nyε ku ŋkényi. Ngemu ká ntèen mii wwoŋεεge e, ka mii i ntèen urufoo woge e ke, urufoo sí raa kacenn̄ii niŋyahagii pyi Kile á. Mii aha mpyi mii nyε ná yii e mε, yii sí n-jà yafyin pyi Kile á mε.

⁶ Ngemu ká mpyi u nyε a ŋen'a tèen mii wwoŋεεge e mε, urufoo sí n-wà cyínni na, bà ερεzenŋi ŋkényi maha ŋkwɔn a wà mε. Yi sí n-waha, pi sí yi lwɔ n-wà nage e.

⁷ Yii aha ntèen mii wwoŋεεge e, ka mii jwumpe si ŋkwôro yii funŋ'i, kyaa maha kyaa yii na ncaa ke, yii aha lire jaare, li sí n-pyi yii á.

⁸ Yii aha kacenn̄ii niŋyahagii pyi Kile á, lire li sí li cyêe na yii nyε mii cyelempyii. Lire e mii Tunji mεge sí n-pèe.

⁹ Bà mii kyal'à táan na Tunji á mε, amuni yii kyal'à táan mii á. Yii tèen mii tàange e.

¹⁰ Yii aha a mii tonji kurigii jaare, yii sí n-kwôro mii tàange e, bà mii à na Tunji wunji kurigii jaara maa ŋkwôro u tàange e mε.

¹¹ Mii na mpe puni yu bà funntange ku nyε mii i ke, kuru si mpyi si yii ŋî mε. Lire e yii funntange sí n-fúnŋɔ.

¹² Mii tonji u ŋge: yii yiye kyaa táan yiy'á, bà yii kyal'à táan mii á mε.

¹³ Mà ma múnaani kan kwùŋ'á ma ceveebii kurugo, tàange sí n-tòro kuru na mε.

¹⁴ Nde mii à jwo yii á ke, yii aha a lire pyi, lire e yii sí n-pyi mii cevee.

15 Mii saha sì raa yii yiri na báarapyii με, nahá na ye báarapyiñi sì n-jà u kàfooni karigii puni cè με. Nka mii à yii pyi na ceveebii, nahá na ye kyaa maha kyaa mii à ta na Tuñi á ke, mii à yii kála cyire puni na.

16 Yii bà pi à mii cwənrə mà de! Nka mii u à yii cwənrə mà pyi túnntunmii, yii raa báare Kile á, u u mpyi báara ngemu tònñi u nyε u sì n-kwò με. Lire pyiñkanni na, yii aha kyaa maha kyaa náare mii Tuñi á ná mii μεge e ke, u sí lire kan yii á.

17 Nde mii na ncaa yii á ke, lire li nyε yii yiye kyaa táan yiy'á.»

Dinye sùpyire sí n-pa dánafeebii tòn

18 «Yii kyaa ká mpεn dinye sùpyir'á, yii li cè na mii kyal'à fyánha a pεn pi á.

19 Yii ná dinye sùpyire n'a mpyi niñkin, yii kyaa mpyi na sí n-táan pi á, nahá na ye yii mpyi na sí n-pyi pi á. Nka yii saha nyε pi á με, mii à yii cwənrə pi shwəhəl'e. Lire kurugo yii kyal'à pεn pi á.

20 Jwumpe mii à fyánha a jwo yii á ke, yii funñke cwo puru na na báarapyiñi sì n-jà n-pêe n-tòro u jùñfooni na με. Ná pìl'à mii kyérege, pìi sí yii kyérege mú. Ná pìl'à nyε mii jwumpe na, pìi sí nyε yii wumpe na mú.

21 Nyε cyire karigii puni sí n-pyi yii na mii μεge kurugo, nahá na ye nyε u à mii tun ke, pi nyε a uru cè με.

22 Mii n'a mpyi mii nyε a pa maa jwo ná pi e με, làwwugo mpyi na sì n-jà n-cyán pi na με. Nka numε tashwəgə nyε pi na με.

23 Mii kyal'à pεn ngemu á ke, mii Tuñi kyaa mú à pεn urufol'á.

24 Karigii cyi à sì sùpya sàha cyi pyi a nya με, kàmpyi mii mpyi a cyire pyi a cyêe pi na με, pi kapegigii yoge sàha mpyi na sì n-jà n-kwòn pi na με. Nka numε, pi mén'à cyi nya ke, lire ná li wuuni mú i, pi à mii ná Tufooni kyaa pεn piy'á.

25 Lire pyiñkanni na, nje yi mpyi a séme pi Kile Jwumpe Semεñi i na “Pi à mii kyaa pεn piy'á jùñə baa*” ke, yir'à fùñə.

26 Nyε Tεgefooni mii sí n-tun yii á, si njiri Tufooni yyére ke, uru u nyε Kile Munaani, li maha sèñi yu. L'aha mpa, li sí raa mii kyaa yu sùpyir'á.

27 Yii mú sí raa mii kyaa yu sùpyir'á, nahá na ye mii ná yii na nyε siñcyan fo mii karigii tasiige e.»

16

Kile Munaani kapyiñkii

1 Ka Yesu si núr'à jwo: «Mii à ncyii karigii puni jwo yii á, bà li si mpyi, tènì ká nə, yaaga kà njà yii kèεnyε njige Kile kuni i με.

2 Pi sí n-pa raa yii kòre s'a yige Kile Jwumpe kàlambayi i. Tènì labεre sí n-pa nə, ngemu ká jà a yii wà bò ke, urufoo sí raa sònñi na ur'à báara Kile á amuni.

3 Pi sí cye le cyire karigii puni i s'a mpyi yii na, nahá na ye pi nyε a Tufooni Kile cè με, pi nyε a mii cè mú με.

4 Mii à ncyii karigii puni jwo yii á mà yaha, li jùñke ku nyε cyi tèepyini ká nə, yii i li cè na mii à cyi jwo yii á mà kwò.

Mii nyε a cyi jwo yii á fo tasiige e με, nahá na ye mii mpyi ná yii e.

5 Numε mii kèεge na tunvooni yyére, sùpya nyε a ta yii e mà mii takarege yíbe με.

6 Nka mii à jà a mpe jwumpe jwo ná yii e ke, ka yii yyahayi si ntanha.

7 Lire ná li wuuni mú i, sèñi mii na yu, mii ñkàreñ'à pwórə yii á, nahá na ye ná mii nyε a kàre με, Tεgefooni sì n-pa yii á με. Nka mii aha ñkàre, mii sí u tùugo yii á.

8 U aha mpa, u sí dinye sùpyire kapegigii cyêe pi na, si li cyêe pi na na pi nyε a tíi Kile yyahe taan με, pi karigii sònñəñkanni sí nyε a jwə με.

9 U sí pi kapiini cyêe pi na, nahá na ye pi nyε a dá mii na με.

* 15:25 Zaburu 35.19; 69.5

¹⁰ U sí li cyêe pi na na pi nyε a tí mε, naha na yε mii sí núru n-kàre na Tuŋi yyére, yii saha sì mii nya mε.

¹¹ U sí li cyêe pi na na pi sònŋŋkanni nyε a jwɔ mε, naha na yε yog'à kwòŋ a kwòŋ nge dijnyεŋi jùŋufooŋi na.

¹² Karii niŋyahagii na nyε mii u jwo yii á sahaŋki, ŋka cyi fành'à pêe yii na numε.

¹³ Lire e Kile Munaani li maha sèŋi cyêe ke, lire ká mpa, li sí yii yyaha cû, si sèŋi puni cyêe. Li jwumpe sì raa fworò li yabiliŋi i mε. Mpe li sí n-lógo ke, puru li sí n-jwo yii á. Li sí raa karigii nimpaaŋkii yu yii á mú.

¹⁴ Li sí pèente taha mii na, naha na yε mii jwumpe li sí raa yu yii á.

¹⁵ Yaaga maha yaaga ku nyε Tufooŋi á ke, kuru na nyε mii á. Lire kurugo mii à jwo na Kile Munaani li sí mii jwumpe lwó s'a yu yii á.»

Yesu ŋkàreŋi sí u cyelempyiibii yyahayi tanha

¹⁶ Yesu à jwo u cyelempyiibil'á: «Ncyèrε, yii saha sì mii nya mε. Ncyèrε, yii sí mii nya sahaŋki.»

¹⁷ Yesu à puru jwo ke, ka u cyelempyiibii pìi si wá na piye yíbili: «Nje u à jwo ke, yire jwòhe ku nyε naha yε? U à jwo “Ncyèrε yii saha sì mii nya mε, ŋka lire kàntugo, ncyèrε yii sí mii nya.” U à jwo mú “Mii kèege Tufooŋi yyére.”

¹⁸ Uru ncyèrεŋi jwòhe ku nyε naha yε? Wuu nyε a uru yyaha cè mε.»

¹⁹ Yesu à cè na pi sí raa uru yíbili ke, maa jwo: «Mii à jwo “Ncyèrε yii saha sì mii nya mε, maa núr'a jwo ncyèrε yii sí mii nya ke” lire na yii na yiye yíbili la?

²⁰ Sèŋi na mii sí n-sìi yi jwo yii á, yii sí mεε sú, yii sí n-paara, ŋka dijnyε sùpyire sí múguro. Yii yyahayi sí n-tanha, ŋka yii yyetanhare sí n-kéŋŋε mpyi funntanga.

²¹ Ceŋi yaceni ká yíri, li ziŋi funmpεenre maha u pyi u a yyahe tanha, naha na yε pyàŋi tèesini yyefug'à nɔ u na. Nka u aha si a kwò, kuru funntange cye e, u maha funŋɔ wwò yyefuge na.

²² Amuni yii wuuni sí n-pyi. Yii sí yyaha tanha numε, ŋka mii saha sí yii nya. Lire tēni i, yii ná funntange ku sí n-pyi, sùpya si n-jà kuru shwɔ yii na mε.

²³ Kuru canŋke ká nɔ, yii saha sì yaaga yíbe mii á mε. Sèŋi na mii sí n-sìi yi jwo yii á, yii aha mii Tuŋi jáare kyaa maha kyaa na ná mii mεge e ke, u sí lire pyi yii á.

²⁴ Yii sàha ŋkwò a yaaga jáare Tufooŋi á ná mii mεge e mε. Yii u jáare, u sí yii kan. Lire ká mpyi, yii funntange sí n-fùŋŋɔ.

Yesu cyelempyiibii sí raa Kile jáare Yesu mεge na

²⁵ Nyε mii à jwo ná yii e tãanliŋkil'e, ŋka tēni là sí n-pa nɔ, mii saha sì raa yu ná yii e amuni mε, mii sí raa fíniŋi raa yu yii á Tufooŋi kyaa na.

²⁶ Kuru canŋke ká nɔ, yii sí raa Tufooŋi jáare ná mii mεge e, li saha sì nɔ mii u a u jáare yii kyaa na mε.

²⁷ Naha na yε Tufooŋi yabiliŋ'à yii kyaa táan uy'á, na yii á mii kyaa táan yiy'á, maa dá li na na mii à fworò ur'e.

²⁸ Sèe wi, mii à fworò Tufooŋi i, maa mpa dijnyεŋi i, numε mii na yíri dijnyεŋi i s'a ŋkèege Tufooŋi yyére.»

Yesu à fànha ta dijnyεŋi na mà kwò

²⁹ Yesu à puru jwo ke, ka cyelempyiibii si jwo: «Wíi, mu na fíniŋi na yu, mu saha nyε na tãanliŋii yu mε.

³⁰ Numε wuu à cè na mu à karigii puni cè a kwò, mu saha nyε na ntèn pi i mu yíbe mε, lire e wuu à dá na mu à fworò Kile e.»

³¹ Ka Yesu si pi pyi: «Sèe yii à dá mii na numε la?

³² Nyε tēni là sí n-pa nɔ, li bá à nɔ a kwò, yii puni sí n-fê n-caala, shin maha shin sí n-kàre u pyεnge e, si mii kanni yaha. Nka sèŋi na, mii kanni bà u sì n-pyi mε, Tufooŋi nyε ná mii i.

³³ Mii à mpe jwo, bà yii si mpyi si yyeñinke ta mii ná yii wwoñeεe e με. Yii sí n-kyaala naha dijyeñi i, ñka yii màban le yiye e, mii à fànha ta dijyeñi na mà kwò.»

17

Yesu à Kile jáare uye kyaa na

¹ Yesu à puru jwo ke, maa u nyiigii yîrige ñiñyiñi na, maa jwo: «Tufoonji, tèn'à nɔ numε, mu u pèene taha ma Jyañi na, bà u si mpyi si pèene taha mu na mú με.

² Nyε mu à fànhe kan u á sùpyire puni jùñɔ na, mpïi mu à kan u á ke, u u shìñi niñkwombaañi kan pir'á.

³ Pi shìñi niñkwombaañi sí u nyε pi mu kanni cè Kilenji sèe wuñi, pi i mu tùnntunji Yesu Kirisita cè mú.

⁴ Mii à mu pèe naha ñinke na. Tùnnture mu mpyi a kan mii á ke, t'à fùññɔ.

⁵ Tufoonji, na pèe maye yyére numε, bà mii mpyi a pèe mu taan mà dijyeñi ta u sàha sì με.

Yesu à Kile jáare u cyelempyiibii kyaa na

⁶ Sùpyire mu à cwɔɔnrɔ dijyeñi i mà kan mii á ke, mii à mu mege cyêe ti na. Pi mpyi mu wuu, mu s'à pi kan mii á, pi mú s'à jεε mà mu jwumpe yaha piye funñ'i.

⁷ Numε, pi à cè na yaaga maha yaaga mu à kan mii á ke, na kur'à fwordo mu i.

⁸ Jwumpe mu à jwo mii á ke, puru mii à jwo pi á mú, pi s'à jεε pu na. Pi à tèn li taan sèenji na na mii à yîri mu yyére, maa dá li na na mu u à mii tun.

⁹ Mii nyε na mu jáare dijye sùpyire kyaa na mà dε. Mpïi mu à kan mii á ke, pire kyaa na mii na mu jáare, ñaha na ye pire pi nyε mu wuubii.

¹⁰ Yaaga maha yaaga ku nyε mii á ke, kuru na nyε mu wogo, yaaga maha yaaga ku nyε mu á ke, kuru mú na nyε mii wogo. Mii cyelempyiibii pi sí mii pèente pyi ti cè.

¹¹ Mii sí n-fwordo ñge dijyeñi i, mii kèεge mu yyére, pi sí n-kwôro naha. Tufoonji niñcenni, pi màra ma tàanna ná ma mege mpèenji i, mu a kuru ñkemu kan mii á ke, bà pi si mpyi si mpyi niñkin mii ná mu fiige με.

¹² Tèni i mii mpyi ná pi e ke, mii à pi màra mà tàanna ná mu mege mpèenji i, mu à ñkemu kan mii á ke. Mii à pi puni kàanmucya maa pi shwɔ, pi wà nyε a pînni με, fo li mpyi a jwo a yaha ñge u sí n-pînni ke, mpe pu mpyi a séme Kile Jwumpe Semenji i ke, ka lire si puru pyi p'à fùññɔ.

¹³ Ñka numε mii kèεge mu yyére, mii na jcyii puni yu mà mii yaha naha dijyeñi i, bà pi si mpyi si mii funntange puni ta με.

¹⁴ Mii à pi kâla mu jwumpe na. Pi kyal'à pen dijye sùpyir'á ñaha na ye pi nyε ñge dijyeñi wuu με, bà mii nyε mii nyε ñge dijyeñi wu με.

¹⁵ Mii nyε na mu jáare maa pi lwó a yige naha dijyeñi i mà dε, mii na mu jáare ma raa pi kàanmucaa Sitaanniñi na.

¹⁶ Pi nyε ñge dijyeñi wuu με, bà mii mú nyε mii nyε ñge dijyeñi wu με.

¹⁷ Sèenji cyêe pi na, bà pi si mpyi si piye puni kan mu á με. Mu jwumpe pu nyε uru sèenji.

¹⁸ Bà mu à mii tun dijyeñi i με, amuni mii à pi tun wani mú.

¹⁹ Mii à naye puni kan mu á pi kurugo, bà pi mú si mpyi si piye puni kan mu á με.

Yesu à Kile jáare dánafeebii sanmpii kyaa na

²⁰ Mii nyε na mu jáare pire kanni kyaa na με, mpïi pi sí n-dá mii na pi jwumpe kurugo ke, mii na mu jáare pire kyaa na mú,

²¹ Bà pi puni si mpyi si mpyi niñkin με. Tufoonji, mii ná mu à sàa wwò pyiñkanni ndemu na ke, pi puni pi pyi niñkin ná wuu e amuni, lire e dijye sùpyire sí n-dá li na na mu u à mii tun.

²² Pèente mu à kan mii á ke, tire mii à kan pi á, bà pi si mpyi si wwò si mpyi nin̄kin mii ná mu fiige mε.

²³ Pyin̄kanni na mii ná pir'à wwò mà pyi nin̄kin, ka mii ná mu si wwò mà pyi nin̄kin ke, pi wwò pi i mpyi nin̄kin amuni. Lire ká mpyi, dīnyε sùpyire sí n-cè na mu u à mii tun, si ɲcè na mu à pi kyaa táan may'á, bà mu à mii kyaa táan may'á mε.

²⁴ Tufooni, mii aha mpyi cyage ɲkemu i ke, sùpyire mu à kan mii á ke, mii la ɲyε tire ti tèn, tir'à mii pèente wíi wani, mu à tire ntemu kan mii á ke, ɲaha na yε mu à mii kyaa táan may'á, mà dīnyεɲi ta u sàha s̄i mε.

²⁵ Tufooni, mu u à tíi ke, dīnyε sùpyire ɲyε a mu cè mε, ɲka mii wi ke, mii à mu cè, mii cyelempyiibii mú à cè na mu u à mii tun.

²⁶ Mii à pi pyi pi à mu cè, mii sí pi pyi pi mu cè sahan̄ki. Bà mu à mii kyaa táan may'á mε, kuru táange fiige ku pyi pi shwòhòl'e, mii ná pire si wwò wuu u mpyi nin̄kin.»

18

Pi à sà Yesu cû

(Macwo 26.47-56; Marika 14.43-50; Luka 22.47-53)

¹ Nyε Yesu à puru jwumpe jwo ke, ka u ná u cyelempyiibii si fwor'a kàre Sedòrɔn dùge kàntugo. Cikòɔgò na mpyi kuru cyage e, ka pi i jyè kuru fun̄ɲke e.

² Yesu mpyi a tée na s̄i ná u cyelempyiibil'e kuru cyage e. Nyε Zhudasi u mpyi na sí Yesu le cye e ke, uru mpyi a kuru cyage saha cè.

³ Mà Yesu ná u cyelempyiibii sanmpii yaha kuru cyage e, ka Zhudasi si nò wani. Sòrolashikuruɲò ná Kileɲaarebage saɲcwònsigibii p̄i na mpyi ná Zhudasi i. Kile sàragawwuubii ɲùɲufebii ná Farizhɛɛnbii pi mpyi a pire tun ná Zhudasi i. Fùkinahii ná bèɛnmε yaayi yabεɛ ná kàshikwònyaaya na mpyi pi cye e.

⁴ Karigii cyi mpyi na sí Yesu ta ke, u mpyi a cyire cè a kwò. Ka u u file pi na, maa pi yíbe: «Jofoo yii na ɲcaa yε?»

⁵ Ka pi i u pyi: «Nazareti kànhe shin̄ɲi Yesu.» Ka Yesu si pi pyi: «Mii u ɲge!»

Lir'à ta Zhudasi u mpyi na sí Yesu le cye e ke, uru mpyi pi shwòhòl'e.

⁶ Tèni i Yesu à jwo: «Mii u ɲge!» ke, ka pi i wá na nùruli kàntugo fo mà sà ɲcwò ɲin̄ke na.

⁷ Ka u u nùr'a pi yíbe: «Jofoo yii na ɲcaa yε?» Ka pi i jwo: «Nazareti kànhe shin̄ɲi Yesu.»

⁸ Ka u u nùr'a pi pyi: «Mii ɲyε a jwo yii á mà kwò na mii u ɲge mà? Kampyi mii yii saha na ɲcaa, yii na fyèɲwòhòshiin̄bii yaha pi a s̄i.»

⁹ Lir'à pyi ke, jwumpe Yesu à jwo na: «Mii Tuɲi, shin maha shin mu à kan mii á ke, u wà ɲyε a p̄inni mε*» ka puru si fùɲɲò.

¹⁰ Lir'à Simò Pyeri ta ná kàshikwòɲwòɔg'e, ka u u ku dir'a wwù mà tèg'a Kile sàragawwuubii ɲùɲufembwòhe báarapyiɲi kàniɲe niɲgen̄ke kwòɲ a cyán. Uru báarapyiɲi mεge na mpyi Malikusi.

¹¹ Ka Yesu si Pyeri pyi: «ɲwòɲni le li fwuuni i. Lire sanni i ke, kyaage lwòhe mii Tuɲi à yaha mii mεε na ke, mu la ɲyε mii u ku bya mà?»

¹² Nyε Yesu à puru jwo ke, ka sòrolashiibii ná pi ɲùɲufooni ná Kileɲaarebage saɲcwònsigibii si u cû maa u cyeyi pwò.

¹³ Maa fyànha a kàre ná u e Ana† yyére, Kayifu nafenaɲi u ɲyε ure. Kayifu u mpyi sàragawwuubii ɲùɲufembwòhe lire yyeeni.

¹⁴ Uru u mpyi a Yahutuubii ɲùɲufebii yεɛ na: «L'à pwòrò shin nin̄kin kanna u kwù sùpyire puni cyaga.»

Pyeri à jwo na uru ɲyε a Yesu cè mε

(Macwo 26.69-70; Marika 14 14.66-68; Luka 22.55-57)

* 18:9 Yuhana 6.39 † 18:13 Nge Anan̄i na mpyi nò.

15 Pi ninjaribii ná Yesu i, Simo Pyeri ná cyelempyaŋi waber'á taha pi fye e, màceŋe na mpyi uru cyelempyaŋi ná sáragawwuubii ñuñufembwøhe shwøhø'l'e. Lire kurugo u mú à jyè ná pi e Kile sáragawwuubii ñuñufembwøhe pyenge e.

16 Pyeri mpyi a kwôro pyenge ñwøge na, cyínni na. Nge cyelempyaŋi u mpyi sáragawwuubii ñuñufembwøhe shincenji ke, ka uru si fworro cyínni na, bilicwoŋi u mpyi na pyenge ñwøge kàanmucaa ke, maa jwo ná ur'e, maa Pyeri lèŋe pyenge funŋke e.

17 Nyé Pyeri ninjyiŋi, ka uru bilicwoŋi si jwo u á: «Tá mu mú nyé nge nàŋi cyelempyaŋi wà mɛ?» Ka Pyeri si jwo: «Ōnhø, mii nyé u wà mɛ!»

18 L'à pyi wyeere tēni i, báarapyiibii ná Kileñaarebage saŋcwønsigibii mpyi a yyére na kyànhigii nage ware, Pyeri mú mpyi a yyére na ku ware ná pi e.

Kile sáragawwuubii ñuñufembwøh'á Yesu yíbe

(Macwo 26.59-66; Marika 14.55-64; Luka 22.66-71)

19 Nyé Kile sáragawwuubii ñuñufembwøh'á Yesu yíbe u cyelempyiibii ná u kàlaŋi kyaa na.

20 Ka Yesu si u pyi: «Mii nyé a kyaa jwo ñwøhøre e mɛ. Tère maha tère mii mpyi maha sùpyire kálali Kile Jwumpe kàlambayi ná Kileñaarebage e, cyeyi i Yahutuubii maha piye bínnini ke. Mii nyé a yafyin jwo ñwøhøre e mɛ.

21 Naha kurugo mu saha na mii yíbili ye? Mpii pi à ñen'a mii jwumpe lógo ke, sà pire yíbe nje mii à jwo pi á ke, pir'á yi lógo fo mà ñwø.»

22 Yesu à puru jwo ke, Kileñaarebage kàanmucyafoonji u mpyi a yyére u taan ke, ka uru si kantawaa bwøŋ u e, maa u pyi: «Sáragawwuubii ñuñufembwøhe ñwø mu à shwø amɛ la?»

23 Ka Yesu si nàŋi pyi: «Kampyi jwumpime mii à jwo, cyage k'á pu pi ke, kuru jwo na á. Kampyi jwumpime bà mɛ, naha na mu à mii bwøŋ ye?»

24 Nyé ka Ana‡ si u cyempwø wuŋi tùugo sáragawwuubii ñuñufembwøhe Kayifu yyére.

Pyeri saha à jwo na uru nyé Yesu cyelempya mɛ

(Macwo 26.71-75; Marika 14.69-72; Luka 22.58-62)

25 Mà Simo Pyeri yaha u u nage ware, wà à u pyi: «Tá mu mú nyé nge nàŋi cyelempyaŋi wà mɛ?» U nyé a tēen li taan mɛ, maa jwo: «Ōnhø, mii nyé u wà mà de!»

26 Nyé nàŋi ninŋenke Pyeri a kwøŋ ke, Kile sáragawwuubii ñuñufembwøhe báarapyiŋi wà na mpyi uru cìmpworro. Ka uru báarapyiŋi si Pyeri pyi: «Lire sanni i ke, mii yabiliŋi nyiigii nyé a kànha a mu ná uru nya cikøøge e mà?»

27 Ka Pyeri si núr'a yi kyáala. Ka ñkùpoonji si ntíl'a mɛɛ sú.

Pilati à Yesu yíbe

(Macwo 27.1-2, 11-31; Marika 15.1-20; Luka 23.1-5, 13-25)

28 Lire kàntugo pi à yíri ná Yesu i Kayifu yyére maa ñkàre fànhafoonji pyenge§. L'à pyi nyèøøge na. Nka Yahutuubii nyé a ñen'a jyè fànhafoonji pyenge e mɛ. Lir'á pyi bà pi fwønrø baa wuubii si mpyi si bilereŋkwoŋi kataanni ñjyiŋi lyí Kile yyahe taan mɛ*.

29 Lire kurugo fànhafoonji Pilati à fworro pi fye e cyínni na, maa pi yíbe: «Nge nàŋi làwwuge ñuñke ku nyé ñkire yii á ye?»

30 Ka pi i u pyi: «Nge nàŋi n'a mpyi u nyé a kapii pyi mɛ, wuu mpyi na sí u le mu cye e mɛ.»

31 Ka Pilati si pi pyi: «Yii yabilimpai pi u cù yii i u kataanmpe cwønrø yii tàanna ná yii Saliyaŋi i.» Ka Yahutuubii ñuñufeebii si u pyi: «Kuni nyé a kan wuu á, wuu sùpya bò mɛ.»

32 Lir'á pyi ke, jwumpe Yesu mpyi a jwo u mbòŋi kyaa na ke, ka puru si fúnŋø.

33 Lire tēni i, ka Pilati si núr'a jyè u bage e, maa Yesu yyere, maa u yíbe: «Yahutuubii Saanji u nyé mu la?»

‡ 18:24 Nge Ananji na mpyi nò. § 18:28 Fànhafoonji Pilati kanni u mpyi na sí n-jà kuni kan pi kàsuyiŋi wà bò.

* 18:28 Mà tàanna ná Yahutuubii Saliyaŋi i, shinŋi u nyé u nyé Yahutu mɛ, Yahutu n'a mpyi a jyè uru wà pyenge e, li mpyi maha mpyi mu à jwo uru Yahutuŋi à ñwøhø Kile á. Lire n'a mpyi a pyi, uru Yahutuŋi mpyi na já a lire yyeeni bilereŋkwoŋi kataanni pyi sahanji mɛ.

³⁴ Ka Yesu si u pyi: «Mu à yi jwo maye e laa, pì pi à yi jwo mu á mii kyaa na?»

³⁵ Ka Pilati si u pyi: «Mu à mii nya Yahutu la? Mu k̀ni shiinbii ná Kile sáragawwuubii j̀ǹufeebii pi à mu le mii cye e. Naha mu à pyi ye?»

³⁶ Ka Yesu si u pyi: «Mii Saanre nye naha di nye ni woro me. Kàmpyi ti mpyi naha woro, mii fyènwəhəshiinbii mpyi na sí kàshige kwò̀n, bà Yahutuubii j̀ǹufeebii si mpyi pi à ha njà mii cù me, nka sèenji na, mii Saanre nye naha woro me.»

³⁷ Ka Pilati si u pyi: «Lire e ke saanwa u nye mu la?» Ka Yesu si u pyi: «Mu yabilinji u à jwo na mii nye saanwa! Mii à pa si di nye ni i, si sèenji cyèe sùpyire na. Shin maha shin la ku nye s'a jaare sèenji fye e ke, urufoo sí nye raa mii jwumpe nuru.»

³⁸ Ka Pilati si jwo: «Naha k'á sii sèenji ye?»

U à puru jwo ke, maa fwor'a kàre Yahutuubii yyére sahanji, maa sà yyére pi yyaha na, maa pi pyi: «Mii naha sàa tìgìre cyage ta nge nàni na me!

³⁹ Nye ná lire na nye kalyee, yyee maha yyee bilereñkwonji kataanni ká nò, mii maha yii sùpya yige kàsunji i, li sí n-bê yii á mii u Yahutuubii Saanji yige la?»

⁴⁰ Ka Yahutuubii si jwo fànha na: «Ɔnhə, uru yaha wani! Barabasi yige!» Mà li ta uru nge na mpyi kapimpyi.

19

¹ Nye Pilati à yi nya amuni ke, maa jwo na pi Yesu cù, pi i u bwò̀n ná kàsor'e.

² Kà sòrolashiibii si nguro c̀n mà pyi saanra j̀ntonjə mà tò u na, maa saanlii v̀aantimbwəhə nijnye ga le u na.

³ Maa file u na, marii nko: «Yahutuubii Saanji, wuu à mu shéere!» Maa wá na kantawahigii bwùun u e.

⁴ Ka Pilati si núr'a fworo cyínni na, maa sùpyire pyi: «Mii sí yii yaha yii fworo ná u e tafage e, bà yii si mpyi si j̀cè na mii naha a sàa tìgìre cyaga ta u na me.»

⁵ Ka Yesu si fworo tafage e, ngure ǹntonjke nye u j̀ǹjke na, saanbii v̀aantimbwəhe sí nye u yacige e. Ka Pilati si jwo sùpyir'á: «Nàni u nge.»

⁶ Tèni i Kile sáragawwuubii j̀ǹufeebii ná Kilejaarebage sañcwənsigibii j̀yigil'á t̀ge Yesu na ke, ka pi i jwo fànha na: «U kwò̀ro cige na! U kwò̀ro cige na!» Ka Pilati si jwo: «Yii yabilimpìi pi u cù, yii sà nkwò̀ro cige na*, mii naha a sàa tìgìre cyaga ta u na me.»

⁷ Ka Yahutuubii j̀ǹufeebii si Pilati pyi: «Saliyanji wà na nye wuu á, mà tàanna ná ur'e, u à yaa u b̀ò, naha na ye u à jwo uru u nye Kile Jyanji.»

⁸ Pilati à puru lógo ke, ka là si bàra u fyaagare na sahanji.

⁹ Ka u u núr'a jyè ná Yesu i bage e, maa u yíbe: «Taa mu à yíri ke?» Ka Yesu si fyáha u na.

¹⁰ Ka Pilati si u pyi: «Mu à fyáha mii na la? Mu nye a cè na síni nye mii á mà mu yaha, lire nye me mà mu kwò̀ro cige na mà?»

¹¹ Ka Yesu si u pyi: «Kile u à uru síni kan mu á nijjaa. Ná lire bà me, mu mpyi na sí n-jà kyaa pyi mii na me. Lire e nge u à mii cù mà le mu cye e ke, urufoo u kapiin'á pèe mu wuuni na.»

¹² Yesu à puru jwo ke, ka Pilati si wá na kanjə caa si Yesu ta njaha. Nka Yahutuubii saha mpyi nko fànha na: «Mu aha nge nàni yaha, mu saha sí n-pyi Ɔrəmu saanbwəhe Sezari cevoonji me. Shin maha shin u à uye pyi saanwa ke, urufoo sí n-pyi Sezari zàmpen.»

¹³⁻¹⁴ Kuru canjke nùmpañja na mpyi bilereñkwonji kataanni. Canvwuge na, Pilati à puru jwumpe lógo ke, maa Yesu yige cyínni na sahanji. Tafabwəhə na mpyi wani, k'á yaa ná kafaayi i, Eburubii shéenre e ku mege nye: «Gabata». Ka Pilati si ntèen wani u yukyaala tateenge e, maa jwo Yahutuubii j̀ǹufeebil'á: «Yii saanji u nye nge!»

* **19:6** «Yii yabilimpìi pi u cù, yii sà nkwò̀ro cige na»: puru jwumpe e, Pilati mpyi na pi fwò̀həre; u mpyi a sàa li cè na Ɔrəmu shiinbii nye na nye g'a kuni kan Yahutuubil'á pi sùpya b̀ò me.

15 Ka pi i wá na ñko fànha na: «Yii u bò! Yii u bò! Yii u kwòro cige na!» Ka Pilati si pi pyi: «Mà yii saanji yabilinji kwòro cige na la?» Ka Kile sáragawwuubii ñùñufeebii si u pyi: «Saanwa ñye wuu á mà tòro Sezari na mε†!»

16 Kàntugo ka Pilati si Yesu yaha pi á pi sà ñkwòro kworokworocige na.

Yesu à kwòro cige na

(Macwo 27.32-44; Marika 15.21-32; Luka 23.26-43)

Ka sòrolashiibii si Yesu cù a kàre.

17 Maa fworó ná u e kànhe kàntugo, maa u kworokworocige tège u yabilinji ñun'i. Ka pi i ñkàre cyage k'e, pi maha kuru yiri: «Ñun'kwòge Cyage» Eburubii shεenre e pi maha ku yiri: «Gòlikota».

18 Kuru cyage e pi à Yesu kwòro cige na, maa shiin shuunni kwòro ciyi na u taan. Wà mpyi u kàniñke na, u sanji sí ñye u kàmèni na. 19 Ka Pilati si pi pyi pi à sémeε pyi mà dùrugo Yesu kworokworocige na na: «YESU NAZARETI KANHE SHINJI, YAHUTUUBII SAANJI.»

20 Yahutuu ñiyahara à tire sémeε kâla, ñaha kurugo ye Yesu takworoge ná kànhe laage mpyi a tòn mε. Mà bàra lire na, tire sémeε mpyi a séme Eburubii ná Ìromu shiinbii ná Girékiibii shεenre e.

21 Ka Kile sáragawwuubii ñùñufeebii si ñkàr'a sà yi jwo Pilati á na u mpyi a yaa u séme: «Yahutuubii Saanji» mε, u mpyi a yaa u séme na ñge nàñ'à jwo na uru u ñye Yahutuubii Saanji.

22 Ka Pilati si pi pyi na nte t'à séme a kwò ke, tire ti sí n-sii n-yaha wani.

23 Ñye sòrolashiibil'à Yesu kwòr'a kwò cige na ke, maa u vàanji lwó a táa tataayi sicyεere, pi shin maha shin à taaga lwó, ka pi i u vàanntinmbwòhe lwó mú, kuru na mpyi jwòonkuriibaa.

24 Maa jwo piy'á na pi àha kuru vàanntinñke táa mε, na pi ñkyaanlwooni pyi, ñge u sí ku ta ke, urufoo sí n-cè. Jwumpe p'à séme Kile Jwumpe Seméni i ke, lir'à pyi bà puru si mpyi si fúnñò mε. L'à séme:

«Pi à mii vàanji táa piye na,
maa ñkyaanlwooni pyi mii vàanntinmbwòhe kurugo‡.»

Lire nde sòrolashiibil'à pyi.

25 Yesu ñunji ná u ñunji sijnεni ná Kilopasi cwoñi Mariyama ná Mariyama mà yîri Magidala kànhe e, pire mpyi a yyére Yesu kworokworocige taan.

26 Yesu à u ñunji ñya, maa u ñyii cyelempyanji ñya u taan ke, maa jwo nufoon'á: «Nàa, mu jyanji u ñye ñge.»

27 Maa núr'a jwo u cyelempyan'á: «Mu ñunji u ñye ñge.» Mà lwó kuru canñke na, ka cyelempyanji si u kèenñe uye yyére.

Yesu kwùñi kani

(Macwo 27.45-56; Marika 15.33-41; Luka 23.44-49)

28 Lire kàntugo mà Yesu yaha u à cè na karigii pun'à fúnñò, u à jwo: «Byage naha mii na.» U à puru jwo bà Kile Jwumpe Seméni si mpyi si fúnñò mε.

29 Lir'à cwooni là ta wani, l'à ñí lùtanhaga na. Ka sòrolashiibii si sìcogo fyinmε kuru lwòhe e mà dùrugo kàbii na, mà yaha Yesu ñwòge taan, lire kàbiini na mpyi izope cige.

30 Yesu à kuru lùtanhage néenε ke, maa jwo: «Numε cyi pun'à fúnñò.» Lire kàntugo u à ñunñke sògo maa u múnaani kan Kile á.

Sòrolashiji wà à Yesu buwuñi fûru

31 Ñye kuru canñke nùmpañja mpyi Yahutuubiicanñò, kuru mpyi a pèe canñònyii sanñyi na. Lire kurugo Yahutuubii ñùñufeebii la ñye a mpyi pi kwòro ciyi na canñòñke

† 19:15 Shinji u ñye u ñye a Kile cè mε, Yahutuubii mpyi na ñεεge urufoo u pyi pire saanji mε. Lire e ke pi ñye a sèenji jwo mpe jwumpe e mε. ‡ 19:24 Zaburu 22.19

e mε. Ka pi i ηkàre Pilati á maa sà u jáare na u pire yaha pi sà pi tooyi bwòn a kyεεγε, pi i wyèr'a kwû, pi i pi buwuubii tírige ciyi na.

³² Ka sòrolashiibii si ηkàre, mpíi shuunniñi pi mpyi a kwòro Yesu taan ke, ka pi i niñcyiñi tooyi kyεεγε, maa nta a shònwuñi wuyi kyεεγε.

³³ Pi à nò Yesu na ke, mà uru ta u à kwû a kwò. Lire kurugo pi saha ñye a uru u tooyi kyεεγε mε.

³⁴ Lire ná li wuuni mú i, sòrolashiñi wà à Yesu sú a fûru ηkere na ná tàanbil'e. Ka sìshange ná lwòhe si ntíi na fwore kuru tafuruge e.

³⁵ Sùpyañi u à ñcyii karigii séme ke, uru yabiliñi u à cyi ñya, u jwumpe mú na ñye sèe. U à cè cεcε na sèñi uru na yu, bà yii si mpyi si dá mú mε.

³⁶ Ñye ñcyii karigii mpyiñ'á Kile Jwumpe Semεñi fûññò. L'à séme:

«U kaciige kà si n-kebe mε§.»

³⁷ L'à séme Kile Jwumpe Semεñi cyage k'e mú na:

«Ñge pi à sú a fûru ke, pi sí n-pa yyahayi le u e si raa wí*.»

Yesu ntòji kani

(Macwo 27.57-61; Marika 15.42-47; Luka 23.50-56)

³⁸ Lire kàntugo Arimati kànhe shinñi Yusufu à kàre Pilati yyére si Yesu buwuñi jáare u á. Yesu cyelempyanñi wà u mpyi u wi, ηka u mpyi na uye ηwòhòni Yahutuubii ñùñyuféebii yyaha fyagare na. Pilati à ñεε ke, ka Yusufu si ηkàr'a sà Yesu buwuñi lwó.

³⁹ Ñye Nikodemu, ηge u ná ntêl'a kàre Yesu fye e canñka numpilage e ke, ka uru si mpa ná miri ná aloyesi sìnme lwòhe e, pu nùg'à táan, pu s'à wùrugo, pu s'à cúluyi beñjaaga ná kε kwò.

⁴⁰ Ka pire shiin shuunniñi si pi pyi pi à Yesu buwuñi lwó, maa u le u tòto vàanñyi i, maa puru sìnmpε nùguntanga wumpe wu u na, bà Yahutuubii maha pi kwùubii bégesi mà jwo pi pi tò mε.

⁴¹ Cyage e Yesu à kwòro cige na ke, cikòogò na mpyi wani, fanña nivònñò na mpyi kuru cikòogε e, bu mpyi na sàha ηkwò a tò kur'e mà ñya mε.

⁴² Kuru yàkoñke ku mpyi Yahutuubii canñòñke zònñòñi. Kuru fanñke laage mú sí ñye a mpyi a tòn mε, lire kurugo ka pi i Yesu buwuñi le wani.

20

Cyelempyiibil'à sà Yesu fanñke ñingage ta

(Macwo 28.1-10; Marika 16.1-8; Luka 24.1-12)

¹ Cibilaage canñcyiige* ñyèsòogε na, ñyεge mpyi na sàha já a cwó mε, Magidala Mariyama à kàre fanñke na mà sà li ta kafaage pi mpyi a tég'a ku ñwò tò ke, kur'à lwó wani.

² Ñye ka u u fê a kàre Simò Pyeri ná cyelempyanñi kyaa li mpyi a táan Yesu á sèl'e ke, pire yyére, maa pi pyi: «Pi à Kafoonñi buwuñi lwó a yige fanñke e, wuu sí ñye a u tayahaga cè mε.»

³ Ka Pyeri ná uru cyelempyanñi si fworo na ηkèεge fanñke na.

⁴ Pi mú shuunni mpyi na fí, ηka cyelempyanñ'á Pyeri caanra fanñke na.

⁵ U à lyéele ke, maa lempe ñya ñiñke na, ηka u ñye a jyè mε.

⁶ Li ñye a mò mε, ka Simò Pyeri si nò wani, maa ntíl'a jyè fanñke e, maa lempe wíi.

⁷ Vàanñyi yi mpyi a tég'a Yesu ñiñke tò ke, yire na mpyi a kùrul'a yaha yi mεge cyage e, yi ná lempe ñye a mpyi tanuge e fanñke e mε.

⁸ Ñye cyelempyanñi u mpyi a fyànha a nò ke, ka uru mú si jyè maa ñya, maa dá.

§ 19:36 Ekizodi 12.46; Nòmburu 9.12; Zaburu 34.21. Yyee maha yyee bilereñkwonñi kataanni ká nò, Izirayeli shiinbii mpyi maha mpàbili bò maha mpyi sàraga pi kapegii yàfanñi kurugo. Lire mpàbili kaciige kà maha yaa ku kebe mε. Yesu u à lire mpàbilini fáa, lire e Kile ñye a ñεε Yesu kaciige kà si ñkebe mε. * 19:37 Zakari 12.10 * 20:1 Yahutibil'á cibilaage canñcyiige ku ñye káriñi.

⁹ Fo mà sà nò lire tènì na, cyelempyiibii nyé a mpyi a yi yyaha cè na Kile Jwumpe Semèñi à jwo na Yesu mpyi na sí n-si jè n-fworo kwùñi i mε.

¹⁰ Puru jwòhò na, cyelempyiibii mú shuunn'à núr'a kàre pyεngε.

*Yesu à uye cyêe Magidala Mariyama na
(Macwo 28.9-10; Marika 16.9-11)*

¹¹ Nyé ka Mariyama si mpa yyére fannke jwòge na, maa mεε le na súu. Ka u mεεsuwuñi si ñkwò a lyêel'a wíi fannke e,

¹² mà Kile mèlekεεbii pii shuunni nya ná vāanvynñyi i, pi à tèn Yesu buwuñi tasinnage e. Pi wà à tèn Yesu jùñke tayahage e, ka u sanñi si ntèn Yesu tooyi woge e.

¹³ Ka pi i u yíbe: «Ceewe, ñaha na mu na mεε súu yε?» Ka u u pi pyi: «Pi à mii Kafoonji buwuñi lwó a yige, mii sí nyé a u tayahaga cè mε.»

¹⁴ U à ta u puru jwo a kwò ke, maa yyaha kèenñ'a wíi mà Yesu nya u à yyére, ñka u nyé a mpyi a cè na uru wi mε.

¹⁵ Ka Yesu si jwo: «Ceewe, ñaha na mu na mεε súu yε? Jofoo mu na ñcaa yε?» Ka u u wá na sònñi na cikòge faafoonji wi, ka u u u pyi: «L'aha nta mu u à Yesu lwó, u saha cyêe na na si sà u lwó.»

¹⁶ Ka Yesu si jwo: «Mariyama!» Ka u u yyaha kèenñe Yesu yyére maa jwo Eburubii shεenre e: «Araboni!» Lire jwòhe ku nyé: «Cyelentuñi!»

¹⁷ Ka Yesu si u pyi: «Ma hà na cù n-yaha mε, mii sàha ñkwò a dùgo Tufoonji yyére mε, ñka sà yi jwo mii cìmpyiibil'á na mii naha na dùru na Tunji yyére, uru mú sí u nyé yii Tunji, na mii naha na dùru na Kilenji yyére, uru mú sí u nyé yii Kilenji.»

¹⁸ Ka Mariyama si ñkàr'a sà a yi yu cyelempyiibil'á: «Mii à Kafoonji nya!» Nje Yesu à jwo u á ke, maa wá na yire yu.

*Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii na
(Macwo 28.16-20; Marika 16.14-18; Luka 24.36-49)*

¹⁹ Kuru cannuge, cibilaage canñcyiige yàkonke, Yesu cyelempyiibii mpyi a bínni bag'e, maa ku shwòhò piye na Yahutuubii jùñufeebii yyaha fyagare na. Ka Yesu si mpa yyére pi shwòhòl'e maa pi pyi: «Kile u yyeññke kan yii á.»

²⁰ Mà u yaha puru na, u à u kantahigii ná u kàmpañke cyêe pi na. Cyelempyiibil'á Kafoonji nya ke, ka pi funñke si ntáan sèl'e.

²¹ Ka Yesu si núr'a pi pyi: «Kile u yyeññke kan yii á! Bà Tufoonji à mii tun mε, amuni mii à yii tun.»

²² Yesu à puru jwo a kwò ke, maa jwòge kafεεge fwò pi na, maa pi pyi: «Yii Kile Munaani ta.»

²³ Yii aha mpiimu kapegigii yàfa pi na ke, pire wogigii sí n-yàfa pi na, yii aha ñcyé mpiimu wogigii na ke, pire wogigii sí n-kwòro pi na.

Yesu à uye cyêe Tomasi na

²⁴ Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii ke ná shuunniñi na canñke ñkemu i ke, ñge mεge ku nyé pi e Tomasi ná pi maha u pyi: «Ñañi» ke, uru nyé a mpyi ná pi e mε.

²⁵ Ka cyelempyiibii sanmpii si u pyi: «Wuu à Kafoonji nya!» Ka u u pi pyi: «Mii aha mpyi mii nyé a sikanñkii fyèñi nya u cyeyi i mε, mii sí nyé a na kampeeni tège fyèñi na, maa bwòn u ñkèni tafuruge nòpiige na mε, mii si n-dá mε.»

²⁶ Cibilaaga niñkin à tòro ke, ka cyelempyiibii si núr'a piye bínni bage e, maa ku shwòhò piye na, Tomasi na mpyi ná pi e lire tènì i, ka Yesu sí mpa yyére pi shwòhòl'e, maa jwo: «Kile u yyeññke kan yii á.»

²⁷ Maa Tomasi yyere na u file uru na, maa jwo: «Kampeeni taha naha, na cyeyi wíi, ma cyεge file, maa ku le na ñkèni tafuruge e. Fworo dánabaare e, ma a dá.»

²⁸ Ka Tomasi si u pyi: «Mii Kafoonji ná mii Kilenji!»

²⁹ Ka Yesu si u pyi: «Mu à mii nya ke, lire e mu à dá, mpíi pi à dá mii na, mà li ta pi nyε a mii nya mε, pire wuun'à jwɔ.»

Yuhana sémenji kasemeni

³⁰ Nyε Yesu à kakyanhala karii nijyahagii pyi u cyelempyiibii nyii na, cyire kyaa nyε a jwo nge sémenji i mε.

³¹ Nka jcyii cyi à séme ke, cyir'à séme bà yii si mpyi si dá li na na Yesu u nyε Kile Nijcwɔnrɔŋi ná Kile Jyanji mε. Yii aha dá u na, yii sí shɔŋi nijkwombaanji ta u mεge kurugo.

21

Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii pì baashuunni na

¹ Nyε cyire karigii kàntugo, Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii na sahanji Tiberiyadi banji jwɔge na. Amε u à uye cyêe pi na:

² kuru cyage e, Yesu cyelempyiibii pì baashuunni na mpyi wani, pire e Simɔ Pyeri, ná Tomasi pi maha mpyi: «Ŋanji» ke, ná Natanayeli u à yîri Galile kùluni i Kana kànhe e ke, ná Zebede jyaabii mú shuunni.

³ Ka Simɔ Pyeri si pi pyi: «Mii na nkèege fyaa tacuŋi i.» Ka cyelempyiibii sanmpii si jwo: «Wuu mú na nkèege ná mu i.» Ka pi i fworu lire e, mà sà jyè bakwɔge e na cwòobii wàa lwɔhe e, nka kuru canŋke numpilage e, pi nyε a fya niŋkin ta mε.

⁴ Nyèg'à pa múgo ke, ka pi i Yesu nijjyerenji nya banji jwɔge na, nka pi nyε a núr'a u cè mε.

⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Na pyi, yii à fyaabii pì ta la?» Ka pi i u pyi: «Wuu nyε a yaaga ta mε.»

⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Yii cwòŋi wà bakwɔge kànŋke na, yii sí pì ta.» Pi à cwòŋi wà ke, fyaabii nyahanji cyε e pi nyε a jà a cwòŋi òr'a yige lwɔhe e mε.

⁷ Cyelempyanji kyaa li mpyi a táan Yesu á ke, ka uru si jwo Pyeri á: «Kafoonji wi!» Simɔ Pyeri u mpyi a u vaaŋyi wwù marii fyaabii caa ke, tènì i u à lógo: «Kafoonji wi!» ke, ka u u láha a yi le maa jyè lwɔhe e.

⁸ Ka cyelempyiibii sanmpii si wá na nkèege bakwɔge e kùmpoge yyére, cwòŋi mpyi a jì fyaabii na, ka pi i wá na u òrili. Pi ná lwɔhe jwɔge laage mpyi a tɔɔn mε, ku mpyi a kuye wwù metirii ŋkul'e (100) mε.

⁹ Pi à nɔ kùmpoge na maa ntíge ke, ka pi i nanjyanhii nya, fyaa sí nyε cyi juŋ'i, bwúuru mú na mpyi wani.

¹⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii a ma ná yii fyaabii nijcumpii pìl'e.»

¹¹ Ka Simɔ Pyeri si dùgo kùmpoge na, maa cwòŋi òr'a yige ná fyabwoyi i. Pi puni na mpyi ŋkuu ná beeshuunni ná kε ná taanre (153) nka fyaabii na pi nyahanji mú i, cwòŋi jyε a cwɔn mε.

¹² Ka Yesu si pi pyi: «Yii a ma, yii pa lyí.» Cyelempyanji wà nyε a jɛn'a u yíbe na: «Jo u nyε mu ye?» mε, naha na ye pi mpyi a cè na Kafoonji wi.

¹³ Ka Yesu si file, maa bwúurunji lwó, maa u táa pi na, maa fyaabii mú kan pi á.

¹⁴ Kuru k'à pyi Yesu tontanrawoge mà uye cyêe u cyelempyiibii na, mà lwó u à jè a fworu kwùŋi i ke.

Yesu à Pyeri yíbe

¹⁵ Pi à lyí a kwò ke, ka Yesu si jwo Simɔ Pyeri á: «Yuhana jyanji Simɔ, tàange ku nyε mu i mà yyaha tí ná mii i ke, tá kur'à pèe mà tòro nke ku nyε pi sanmpil'e mà yyaha tí ná mii i bε?» Ka Pyeri si u pyi: «Ɔɔn, Kafoonji! Mu yabilinji nyε a cè na mu kyal'à táan mii á mà?» Ka Yesu si jwo u á na u a uru mpàpyiyi jwɔ caa.

¹⁶ Maa núr'a jwo tozhɔnwogo: «Yuhana jyanji Simɔ, mii kyal'à táan mu á la?» Ka u jwo: «Ɔɔn, Kafoonji! mu à cè na mu kyal'à táan mii á.» Ka Yesu si yi jwo u á na u a uru mpàabii kàanmucaa.

¹⁷ Ka Yesu si núr'a jwo tontanrewogo: «Yuhana jyanji Simɔ, mii kyal'à táan mu á la?» Ka Pyeri si yyaha tanha na Yesu à uru yíbe a ta taanre na u kyal'à táan ur'á la, maa Yesu pyi: «Kafoonji, mu à karigii puni cè, mu à cè na mu kyal'à táan mii á.» Ka Yesu si yi jwo u á na u a uru mpàabii jwɔ caa.

¹⁸ Maa núr'a u pyi: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo mu á, mu nànjiiwe wunji mpyi maha v àanntinŋke le, maa maye pwɔ, cyage k'à táan mu á ke, maa ŋkàre wani. Ŋka mu aha mpa lyɛ, mu sí cyeyi yîrige*, wabɛɛ sí mu v àanntinŋke le mu na, si mu pwɔ si ŋkàre ná mu i cyage ku nyɛ ku nyɛ a táan mu á mɛ.»

¹⁹ Kwùŋkanni na Pyeri mpyi na sí n-kwû si pèenɛ taha Kile na ke, lire Yesu mpyi na yu ná mpe jwumpe e. Puru jwɔhɔ na, ka Yesu si Pyeri pyi: «Taha na fye e.»

Cyelempyanji kyaa l'à táan Yesu á ke

²⁰ Cyelempyanji kyaa li mpyi a táan Yesu á ke, Pyeri à yyaha kèenn'a wíi mà uru nya u u ma pi kàntugo. Canŋka mà pi yaha pi i numpilaga lyige lyí, uru cyelempyanji u ná mpyi a tèn maa fèen Yesu kàmpañke na, maa u yíbe: «Kafoonji, jofoo u sí mu le cye e yɛ?»

²¹ Nyɛ Pyeri à uru cyelempyanji nya ke, maa jwo Yesu á: «Kafoonji, ŋge de, naha ku sí uru ta yɛ?»

²² Ka Yesu si u pyi: «Mii la ká mpyi uru u kwôro kwùmbaa fo mii cannuruge, mu naha ku nyɛ lire e yɛ? Mu wi ke, taha mii fye e kanna.»

²³ Puru jwumpe cye kurugo, dánafeebil'à jwo cyeyi puni i na uru ŋge cyelempyanji sì n-kwû mɛ. Mà li ta Yesu nyɛ a jwo Pyeri á na u sì n-kwû mɛ. Mpe Yesu à jwo ke, puru p'à pyi: «Mii la ká mpyi u kwôro kwùmbaa fo zà nɔ mii cannuruge na, mu naha ku nyɛ lire e yɛ?»

²⁴ Uru cyelempyanji ninunji u à jcyii karigii puni jwo, uru mú sí u à cyi séme. Wuu mú s'à cè na cyi na nyɛ sèe.

²⁵ Nyɛ Yesu à karigii cyiiberii niñyahagii pyi. Li n'a mpyi a yaha na cyire karigii cyi le cyi mɛge sémi niñkin niñkin i, mii na sônŋi pire sémebii tayahaga mpyi na sì n-ta diñyɛni i mɛ.

* **21:18** «Mu sí cyeyi yîrige»: lire na mpyi kyaa mà li cyèe na pi sí Pyeri kwôro cige na, si mbò.

Yesu Tunntunmpii Kapyiinĳii Semēŋi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémeŋi funŋo jwumpe e ke

Karigii Yesu à pyi ŋŋke na ke, Luka à cyire yyaha jwo u sémeŋi niŋcyiini i. Nge sémeŋi shənwuŋi i, pyiŋkanni na Yesu à kàre niŋyiŋi na, ná pyiŋkanni na u à Kile Munaani tun u fyèŋwəhəshiinbil'á ke, u na yire yyaha yu. Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tí ná Yesu i ke, Kile Munaani à Yesu fyèŋwəhəshiiŋi yyaha cū, ka pi i puru jwo diŋyeŋi cyeyi puni i.

Pi n'a mpyi na puru Jwumpe Nintanmpe yu Yahutuubil'á, pi mpyi maha li cyêe pi na na Yesu u ŋye Kile Niŋcwəŋrəŋi, ŋgemu ŋwəmeε Kile mpyi a lwó na u sí sùpyire shwə ke. Mpii pi ŋye pi ŋye Yahutuu mε, pi n'a mpyi na pu yu pir'á, pi mpyi maha li cyêe pi na na Kileni u à yaayi puni dá ke, na uru la ŋye si pi ná uye shwəhəŋi yaa. Pi mpyi maha yi yu sùpyire pun'á na li síŋi ŋye Kile na mà yampii cùuŋo si pi shwə Sitaanniŋi na. Pi mpyi maha yi yu sùpyire pun'á mú na Yesu à kwú kworokworocige na, sùpyire kapegigii tugure yàfaŋi kurugo; na sùpyir'à yaa ti toroŋkanni kēεŋε, ti i dá Yesu na, bà Kile Munaani si mpyi si ti yyaha cū mε.

Karigii tēsiini i, Yesu tūntunmpii mpyi na sōŋi na Yahutuubii làda karigii tayyérege na ŋye Yesu kuni ŋaaraŋi i. Ka Kile Munaani si yi fīniŋ'a cyêe pi na na Jwumpe Nintanmpe na ŋye supyishiŋi puni wumə. Nde li ŋye na wíi ke, lire li ŋye mà toroŋkanni kēεŋε maa dá Yesu na. Lire e ke mà maye kan pi à kwəŋ si nta mpyi Yahutu mà tàanna ná pi làdaabil'e, mpii pi ŋye pi ŋye Yahutuu mε maa dá Yesu na ke, lire mpyiŋi fāha ŋye pire ŋuŋ'i mε.

Jwumpe Nintanmpe à jwo cyaga maha cyag'e ke, pil'à ŋεε pu na, ka pli si pu cyé. Cyeye niŋyahay'e mpiimu pi à pu cyé ke, pir'à Yesu fyèŋwəhəshiinbii kyéerege, maa pi le kəsūŋi i. Poli na mpyi pi kyéeregefeebil'e, ka Yesu si uye cyêe u na maa u pyi u tūntunŋo. Lire kəntugo ka Poli si wá na ŋaare na māre kənyi na, maa Jwumpe Nintanmpe yu maa dánafeebii kuruyi tīŋi. U à ŋgaha niŋyahawa ta uru báaraŋi i. Luka u à nge sémeŋi séme ke, uru na mpyi ná u e lire kūsheeni là na.

Yesu à jwo cyelempyiibil'á na pi sí Kile Munaani ta

¹⁻² Mii cīmpworəŋi Tofili, mà lwó tēni i Yesu à u karigii sīi na mpyi maa sùpyire yεrege ná Kile jwumpe e, fo mà sà nə u tēekoŋjirini na mà kàre niŋyiŋi na ke, mii mpyi a cyire puni yyaha jwo mu á na sémeŋi niŋcyiini i. Nka mà jwo Yesu u kàre niŋyiŋi na ke, tūntunmpii u mpyi a cwəŋrə ke, karigii pire mpyi a yaa pi a mpyi ke, Kile Munaani mpyi a u pyi u à cyire puni jwo pi á.

³ Yesu ŋεŋkwooni kəntugo mà fworo kwūŋi i, u à uye cyêe pi na pyiŋkannigii niŋyahagii na. U à lire pyi canmpyaa beeshuunni funŋ'i bà pi si mpyi si ŋcè na, sēŋi na, uru na ŋye ŋyii na mε. U mpyi maha Kile Saanre kyaa yu pi á mú.

⁴ Canŋka mà u ná pi yaha pi i lyī siŋcyan, u à yi jwo pi á na pi àha laaga təŋ Zheruzaləmu kàhe na mε, na yaage ŋwəmeεni Tufooni à lwó, ná uru mpyi a ku kyaa jwo pi á ke, pi kuru sige,

⁵ na Yuhana à pi batize ná lwəhe e, ŋka mà jwo canmpyaa cyi tòro ke, pi sí batize ná Kile Munaani i.

Yesu à kò a dùgo niŋyiŋi na

(Marika 16.19-20; Luka 24.50-53)

⁶ ŋye mà tūntunmpii nimbinnibii yaha Yesu taan, pi à u yíbe: «Kafooni, lire tēni i mu sí Izirayeli shiinbii saanre nūruŋo pi á la*?»

* **1:6** Yesu tūntunmpii mpyi na Kile Niŋcwəŋrəŋi mpaŋi sigili Yahutuubii sanmpii fige, u u mpa pire yige Ōrəmu shiinbii fāŋyage e, u u Izirayeli shiinbii wə piye na, bà pi mpyi saanŋi Dawuda tīŋi ná saanŋi Solomani tīŋi i mε.

⁷ Ka u u pi pyi: «Mii Tunji à tèni ná canmbilini ndemu bégele ná u yabiliñi sífente e ke, yii àha raa lire caa si jçè mè.»

⁸ Nka Kile Munaani sí n-tíge yii nuñ'i si fànha kan yii á, lire ká mpyi, yii sí raa mii kyaa yu Zheruzalemu kànhe ná Zhude kùluni sanni puni ná Samari kùluni i, fo mà sà nɔ ðinyeñi cyeyi puni i.»

⁹ Nyε u à puru jwo ke, mà u tũntunmpii yaha pi i u wíi, u à kò a yíri pi shwòhòl'e mà kàre nìnyinji na, ka ñahanke kà si u ñwòhò pi na.

¹⁰ Mà pi yaha pi à yyahayi yírig'a le nìnyinji i, na u niñkareñi wíi, pi à pâl'a nàmbaa shuunni ñya pi à vāanvyinnyε le a yyére pi taan.

¹¹ Ka pire shiin shuunniñi si jwo: «Galile kùluni shiinbii, di k'à ta a jwo ka yii i yyére na nìnyinji wíi yε? Yesu u à kò a yíri yii shwòhòl'e mà kàre nìnyinji na ke, canñka u sí nùru n-pa bà yii à u niñkareñi ñya nìnyinji na mè.»

Macyasi à Zhudasi tayyérege lwó

¹² Nyε ka Yesu tũntunmpii si yíri Olivye cire ñanke na, maa nùr'a kàre Zheruzalemu kànhe e. Kuru cyage ná Zheruzalemu mpyi a culumetiri niñkin kwò.

¹³ Pi à nùr'a nɔ kànhe e ke, batɔnge nìnyibabilini i pi mpyi maha ntêe na piye bínnini ke, ka pi i dùg'a jyè lire e. Pyeri ná Yuhana ná Yakuba ná Andire ná Filipi ná Tomasi ná Baritelemi ná Macwo ná Alife jyañi Yakuba ná Simɔ pi maha mpyi Zeloti†, ná Yakuba jyañi Zhude, pire pi mpyi.

¹⁴ Pire puni mpyi maha piye bínnini tèrii niñyahagil'e, marii Kile ñáare ná funñɔ niñkin i. Cyeebii pìi ná Yesu nuñi Mariyama ná Yesu cìnmpyiibii mú mpyi maha mpyi ná pi e.

¹⁵ Nyε pi canmbinniyyi canñke kà, mà pi nimbinnibii yaha, pi mpyi a shiin ñkuu ná benjaaga (120) kwò, ka Pyeri si yír'a yyére pi shwòhòl'e maa jwo:

¹⁶ «Mii cìnmpyiibii, Kile Munaani mpyi a Dawuda yyaha cù, ka u u jwumpe mpemu jwo ná p'à séme Kile Jwumpe Semenji i, na Zhudasi u sí n-tòro sùpyire yyaha na, si Yesu le cye e ke, fànha kyaa li mpyi li li, puru jwumpe pu fũññɔ.

¹⁷ Zhudasi sí na mpyi wuu kurunke sùpya, wuu ná uru mpyi na báara niñkin pyi.»

¹⁸ (Nyε pi à sàrañi ñgemu kan u á u kapiini nimpyiini jùññɔ taan ke, u à sà kεεεε shwò ná ur'e. Lire kántugo u à cwo a jya, ka u funññɔ yaayi si jçεεg'a mâha.

¹⁹ L'à pyi kyaa Zheruzalemu kànhe shiinbii puni mpyi a ndemu cè ke, fo ka pi i mpa kuru cyage mege le pi shεεnre e: «Akelidama» kuru ñwòhò ku nyε: «Sishange Kεεεε».)

²⁰ Nyε Pyeri à shà yyaha na ná jwumpe e sahanji maa jwo na: «Y'à séme Zaburu sémenji i na

“U pyεnge niñgage ku kwôro,
Sùpya kà ntéen k'e mè‡.”

“Wabεε u u báarañwəge lwó§.”

²¹⁻²² Lire kurugo mà Kafoonji Yesu yaha u u ñaare na ntùuli ná wuu e cyeyi yyaha kurugo, mpìi pi mpyi maha mpyi ná wuu e ke, wuu à yaa wuu shin niñkin cwòñrɔ pire e, wuu bàra wuye na, wuu raa yi yu sùpyir'á na Yesu à jè sèenji na. Mà lwó canñke Yuhana à Yesu batize ke, fo mà sà nɔ canñke u à kò a yíri wuu shwòhòl'e mà kàre nìnyinji na ke, mpìi pi à cyire karigii puni ñya tapyige e ke, uru wà u à yaa u pyi urufoo.»

²³ Nyε ka pi i shiin shuunni cyêe, Yusufu pi maha mpyi Barisabasi, lire nyε mè Zhutusi ke, uru ná Macyasi.

²⁴ Lire kántugo maa Kile ñáare na: «Kafoonji, mu u à sùpyire puni zòompìi cè ke, mpìi shiin shuunniñi i, ñge mu à cwòñrɔ ke, uru cyêe wuu na,

²⁵ bà u si mpyi si Zhudasi tayyérege lwó tũnture báarañi i, Zhudasi à kuru ñkemu yaha maa ñkàre u yabiliñi cyage e ke.»

† 1:13 Zeloti: kuru mege ñwòhe ku nyε: «kìni kyal'à táan ñgemu á sèl'e ke». ‡ 1:20 Zaburu 69.26 § 1:20 Zaburu 109.8

²⁶ Nye ka pi i nkyaanlwooni pyi, ka nkyaanlwooni si Macyasi cyêe, ka uru si bâra Yesu tûntunmpii kè ná ninjkinji na.

2

Kile Munaani à tîge dânafeebii nuŋ'i

¹ Pantekōtiŋi canŋke, dânafeebii puni mpyi a bînni cyaga ninjkin i.

² Ka tûnmbwôhō si mpâl'a fworō nînyinji na, mu à jwo kafeebwôhō tûnmō, bage e pi mpyi a bînni ke, mà kuru jî.

³ Ka pi i njirii nya na fiige cyi à láha láha cyiye na mà pa ntèen ntèen pi puni ninjkin ninjkinji na.

⁴ Ka Kile Munaani si pi puni jî, maa pi shin maha shin pyi u u shèenre tabere yu mà tàanna ná Kile Munaani ti kanŋkanni i urufol'á.

⁵ Yahutuubii pi mpyi na fyáge Kile na diŋyeni puni yyaha kurugo ke, lir'à pire pîi ta Zheruzalēmu kânhe e.

⁶ Nye puru tûnmp'á fworō ke, ka pire si sà piye bînni wani, pi puni kakyanhala wuu pi mpyi, naha na ye pi shin maha shin mpyi na u tatēenge shèenre núru pi jwō na.

⁷ Li mpyi a pi puni bilibili fo mà pi yîrige pi yákilibii nuŋ'i. Ka pi i wá na piye yíbili maa ŋko: «Nte sùpyire ti nye na yu amē ke, taha Galile kùluni i bà pi pun'à yîri mē?»

⁸ Di l'à pyi wuu shin maha shin sí i u tatēenge shèenre núru pi jwō na ye?»

⁹ Pariti kîni ná Mēdi kîni ná Elamu kîni shiin na nye wuu e, pîi na nye wuu e pir'à yîri Mezopotami kîni i, pîi s'à yîri Zhude ná Kapadōsi ná Pōn wuuni ná Azi kùligil'e,

¹⁰ ná Firijyi wuuni ná Panfili wuuni ná Misira wuuni ná Libi kîni cyage ku nye Sirēni kânhe taan ke, wuu pîi s'à yîri Ōromu kânbwôhe e.

¹¹ Yahutuu na nye wuu e, pîi sí nye Yahutuu mē, ŋka pi à jyè Yahutuubii Kile kuni i. Pîi na nye wuu e, pir'à yîri Kerēti kîni ná Arabubii wuuni i. Di pi à pyi maa jîni na Kile kabwôhigii nimpyiiŋkii yu, wuu shin maha shin sí i cyi núru u tatēenge shèenre e ye?»

¹² Nye mà pi kakyanhala wuubii yaha fo pi nye a pi ninjwuyo cè mē, ka pi i wá na piye yíbili: «Nde jwôhe k'à sîi ŋki bē?»

¹³ Ka pîi si wá na pi fwôhōre maa ŋko: «Sinmpe pu nye pi na!»

Pyeri à jwo ná sùpyire e

¹⁴ Nye ka Yesu tûntunmpii kè ná shuunniŋi si yîr'a yyére, ka Pyeri si jwo fânha na: «Yii pi à tēen Zhude kùluni ná yii mpîi puni pi naha naha Zheruzalēmu kânhe e ke, yii ninjyigigii múgo, yii i na jwumpe lógo, yii i pu yyaha cè.

¹⁵ Sinmē bà pu nye nte sùpyire na mà tàanna ná yii sōnŋōŋkanni i mē, naha na ye nyège tēni baacyēere wuuni li nye numē, sinmē tēebyaa sàha ŋkwò a nō, wà u kwò a bya a wùrugo mē.

¹⁶ Kile tûntunŋi Zhouēli mpyi a ndemu jwo ke, lire li nye na mpyi numē.

¹⁷ U mpyi a jwo na Kile à jwo:

“Diŋyeni canzanŋyi ká nō,

mii sí na Munaani pyi li tîge sùpyire puni nuŋ'i.

Yii nânjiipyre ná yii pùceepyire sí raa Kile tûnture yu.

Mii sí naye cyêe yii nânjiibii na, si karigii yyaha cyêe pi na.

Yii nânkolyeebii sí raa mii karigii jaa ŋōyi i.

¹⁸ Sèe wi, cyire canmpyaagil'e,

mii sí na Munaani pyi li tîge

mii bilinambaabii ná mii bilicyeebii nuŋ'i.

Pi sí n-pyi mii tûntunmii.

¹⁹ Mii sí kakyanhala yaayi yà pyi yi fworō nînyinji na,

si kakyanhala kacyeenŋkii cyi yaa jîŋke na,

sìshange ná nage ná ŋguruge sí n-pyi.

20 Canḡaḡyini sí n-kêennε n-pyi numpire.

Yinke sí ḡáaḡa mu à jwo sìshan.

Cyire puni kàntugo, Kafoonji canmbilini sí nɔ.

Li sí n-pyi canmbwəhɔ, sí n-pyi canmbile ndemu sìnampe sí n-pêe ke.

21 Nyε shin maha shin u nyε na Kafoonji mεge yiri ke, urufoo sí n-shwə*.”»

22 Nyε Pyeri à kwò Zhoueli jwumpe ninjwumpe na ke, maa núr'a jwo: «Yii, Izirayeli shiinbii, yii ninḡyigigii pεε, yii raa núru. Yii à li cè na Nazareti kànhe shinḡi Yesu na mpyi sùpya, ḡgemu cyε kurugo Kile à u fànhe cyêe yii na ná kabwəhigii ná kakyanhala karigii ná kacyeenkii mpyinḡi i yii shwəhə'l'e ke.

23 Nka nde Kile mpyi a yaa mà yyaha tíi ná u e, mà tàanna ná u karigii puni ḡcèḡi i ke, lire yii à pyi. Yii à u le shinpiibii cyε e pi à kwòro cige na mà bò.

24 Nka Kile à u ḡḡə wwú kwùḡi yapwoyi i, maa u ḡè a yige kwùḡi i. Naha kurugo yε li fànhe mpyi kwùḡi na u jà a u cú a yaha wani mε.

25 Saanḡi Dawuda à fyánha a jwo u kyaa na, u mpyi a jwo:

“Mii maha na Kafoonji ḡaa naye taan tērigii puni i,

ḡaha na yε u maha mpyi mii kàninḡe na,

bà li si mpyi yaaga kà n-jà mii cúḡḡ ḡjirige na tayyérege e mε.

26 Lire kurugo mii zòmbilin' à ḡí funntange na,

mii jwumpe puni sí nyε funntanga jwumə.

Mii à tēen ná l'e, ali mii kwuḡkwooni kàntugo,

mii cyeere sí ḡḡε mii na.

27 Naha kurugo yε Kafoonji, mu sì ḡεε mii múnaani yaha

li kwòro kwùḡi numpini i mε.

Mu mú sì ḡεε ma báarapyinḡi ninḡcennḡi yaha u fwónhə fannḡe e mε.

28 Mu à nùmpanḡke tata kuni le mii taan

Mà mu yaha ná mii i, mu sí mii pyi mii i ḡí funntange na†.”»

29 Nyε Pyeri à kwò Dawuda jwumpe ninjwumpe na ke, maa núr'a jwo: «Mii cìnmpyiibii, yii na yaha si wuu tulyage Dawuda kani ffinḡε ḡjwo yii á. Tēni i u à mpe jwumpe jwo ke, u mpyi a pu jwo a wà uye na mε, ḡaha kurugo yε wuu à li cè na u à kwú, u buwuḡ' à tò. Ali ninḡaa u kwùunni na nyε naha wuu yyére.

30 Dawuda na mpyi Kile tūnntunḡə, u mú mpyi a li cè na Kile à kâa ur'á na uru na sí n-pa u ḡambilini là ḡḡε u fànhe tatεenge e u kàntugo.

31 Kile à wyèr'a yi jwo Dawuda á na Kile Ninḡcwənrəḡi sí n-pa ḡè n-fworo kwùḡi i. Lire kurugo Dawuda à jwo na “U sì n-kwòro kwùḡi numpini i mε, u cyeere sì n-fwónhə fannḡe e mε‡.”

32 Yesu kyaa li, Kile à u ḡè a yige kwùḡi i. Lir' à pyi wuu mú puni ḡyii na.

33 U à dùḡ'a kàr'a sà ntēen Kile kàninḡε cyεge na. Kile Munaani ḡwəmεeni u mpyi a lwó wuu á ke, Tufoonji Kile à lire kan u á, ka u u li yaha l' à tḡge wuu ḡuḡ' i. Lire yii nyε na ḡaa amε, maa núru li ḡwə na.

34 Yii li cè na Dawuda yabilinḡi nyε a dùḡo ḡḡyḡinḡi na mε, ḡka lire ná li wuuni mú i, u à jwo

“Kafoonji Kile à jwo mii Kafoonji á

‘Ta ma a pa ntēen na kàninḡε cyεge na,

35 mii sí n-pa mu zàmpεenbii le mu tooyi ḡwəh' i§.’ ”»

36 Nyε Pyeri à puru jwumpe taha a kwò ke, maa jwo: «Lire e ke yii Izirayeli shiinbii pun' à yaa yii li cè na nàkaana baa na Yesu yii à kwòro cige na ke, Kile à uru pyi Kafoonji ná uru Kile Ninḡcwənrəḡi.»

* 2:21 Zhoueli 2.28-32 † 2:28 Zaburu 16.8-11 ‡ 2:31 Zaburu 16.10 § 2:35 Zaburu 110.1

³⁷ Pi à puru lógo ke, ka pu u pi zòompíi cúnḡò sèl'e, ka pi i Pyeri ná túnntunmpíi sanmpíi pyi: «Wuu cínmpyíibii, naha wuu à yaa wuu pyi bε?»

³⁸ Ka Pyeri si pi pyi: «Yii yii toronḡkanni kḡennε, yii puni ninḡkin ninḡkinḡ'à yaa yii batize Yesu Kirisita mεge na, bà yii kapegigii si mpyi si yáfa yii na mε. Lire ká mpyi, yii sí Kile Munaani ta.

³⁹ Naha kurugo yε Kile à u Munaani ḡwḡmεeni lwó yii ná yii túlug'á, mà bâra mpíi pi nyε tatḡonyi i ke. Mpíi wuu Kafoonḡi Kile sí n-pa n-yyere si mpyi u pyi ke, l'à lwó pire pun'á.»

⁴⁰ Pyeri à jwumḡ niḡyahama jwo pi á sahanḡki Yesu kyaa na, maa pi yεε na pi núru ḡge diḡyεḡi sùpyire nintiimbaare ḡwḡh'i, bà Kile si mpyi si pi shwḡ mε.

⁴¹ Sùpyire t'à dá u jwumpe na ke, ka pire si batize. Mpíi pi à bâra dánafeebii kurunḡke na kuru canḡke ke, pire mpyi a shiin kampwḡhii taanre (3.000) kwḡ.

Dánafeebii wwoḡεεge pyinḡkanni

⁴² Yesu túnntunmpíi mpyi maha yεεyi ḡjemu kaan ke, dánafeebii mpyi a piye waha maa yire núru tḡrigii puni i, maa ḡkwḡro wwoḡεεge e. Pi mpyi maha bwúuruḡi kwúun na ntáli piye na na lyí, maa Kile náare siḡcyan.

⁴³ Sùpyire puni mpyi ná fyagare e, naha na yε kakyanhala karigii ná kacyeenḡkii mpyi na mpyi Yesu túnntunmpíi cye kurugo.

⁴⁴ Shin maha shin u mpyi a dá Yesu na ke, pire puni mpyi a wwḡ maa mpyi ninḡkin, pi cyeyaayi puni mpyi kḡḡwḡrḡ wuyo.

⁴⁵ Tḡrigii cyil'e, pi mpyi maha pi taare tà ná pi cyeyaayi yà pḡrḡli, maa yire wyḡrḡḡi táali piye na mà tàanna ná shin maha shin ḡḡḡḡ tugure e.

⁴⁶ Pi mpyi maha piye bínnini canḡa maha canḡa, ná sḡḡḡrḡ ninḡkin i Kileḡaarebage e, maa Kile pḡre. Pi mpyi maha bínnini pi pyenyi i, maa bwúuruḡi kwúun na ntáli piye na maa pi ḡjyḡḡi lyí ná funntange ná funḡcḡḡḡi i.

⁴⁷ Pi mpyi maha Kile kḡre, pi kyaa mpyi a táan sùpyire pun'á. Mpíi Kafoonḡi à shwḡ ke, u mpyi maha pire bârali pi kurunḡke na canḡa maha canḡa.

3

Pyeri à cwḡḡmḡfoonḡi wà cùḡḡ

¹ Canḡka yḡkonḡ, Kileḡarege tḡni i, Pyeri ná Yuhana à kḡre Kileḡaarebage e.

² Lir'à pi ta pi à sà faanḡi wà yaha Kileḡaarebage tajyḡḡwḡge kà na, pi maha ḡkemu pyi: «Tajyḡḡwḡge Nisinaḡke» ke. Amuni u mpyi a si. Canḡa maha canḡa, pi mpyi maha mpa u yaha kuru cyage e, sùpyire ti nyε na jyḡ Kileḡaarebage e ke, bà u si mpyi s'a pire náare mε.

³ Uru faanḡ'à Pyeri ná Yuhana ḡya tajyḡge e maa pi náare.

⁴ Ka pi i u yal'a wíi, ka Pyeri si jwo: «Wuu wíi.»

⁵ Ka nḡḡi si yyahe yḡrig'a le pi e. U mpyi na sḡḡḡi na pi sí yaaga kan ur'á.

⁶ Nyε ka Pyeri si u pyi: «Wyḡrḡ, lire nyε mε sḡen nyε mii á mii u kan mu á mε, ḡka yaage ku nyε mii á ke, mii sí kuru kan mu á. Nazareti kḡnhe shinḡi Yesu Kirisita mεge na, yḡri ma a ḡaare!»

⁷ U à yire jwo ke, maa nḡḡi cù kḡniḡe cyεge na mà yḡrige. Nyε ka nḡḡi tooyi ná u nintajyḡḡi si ntíl'a cyiye ta.

⁸ Ka u u yi a yḡr'a yyḡre, maa li ḡwḡ cù na ḡaare, maa sà jyḡ Kileḡaarebage e* ná Pyeri ná Yuhana i, maa ḡaare, maa yini, maa Kile kḡre.

⁹ Sùpyire pun'á u ḡya u u ḡaare marii Kile kḡre.

¹⁰ Pi mpyi a li cḡ na nḡḡi u mpyi maha ntḡn Kileḡaarebage Tajyḡḡwḡge Nisinaḡke na maa sùpyire náare ke, uru wi. Pyinḡkanni na uru nḡḡ'à pyi maa jà na ḡaare ke, ka lire si sùpyire bilibili.

* **3:8** Kuru k'à pyi urufoo canḡcyiige mà jyḡ Kileḡaarebage kaanḡke funḡke e, naha na yε Yahutuubii Saliyanḡi i, kafuun li mpyi li li cwḡḡmḡfoo u jyḡ Kileḡaarebage kaanḡke funḡke e.

11 Nàŋi mpyi a taha a yaha Pyeri ná Yuhana fye e. Ka sùpyire kàkyanhala wuubii si fê a kàr'a sà bínni pi taan, Kilejaarebage ŋkubabwòhe kà jwòh'i, pi mpyi a Saanŋi Solomani mege le kuru ŋkubage na.

12 Pyeri à sùpyire nya ke, maa jwo: «Wuu cìmpyiibii, Izirayeli shiinbii, naha na nde kan'à yii kàkyanhala ye? Naha na yii na wuu wíl'ame mu à jwo wuu yabilimpíi sífente ná wuu Kile yyahafyagare t'à wuu pyi wuu à nge nàŋi pyi u à yîri na jaare ye?

13 Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba ná wuu tulyeyi sanŋyi u Kileni, u à u báarapyiŋi Yesu ñùŋke yîrige ná l'e. Yii à u le fànhafoonŋi Pilati cye e, ka uru si li ta na yaaga nyé a yaa ku pyi u na me, ka yii i ñcyé u na Pilati nyii na.

14 Nge u à jwò maa ntíi ke, yii à cyé uru na, nge u à boore pyi ke, maa Pilati jaare na u uru cye yaha.

15 Nge u nyé na shìŋi ñiŋkwombaanŋi kaan ke, yii à uru bò, ŋka Kile à u ñè a yige kwùŋi i. Wuu à u nya u ñeŋkwooni kántugo.

16 Nge nàŋi u nge yii i jaa, ná yii à u cè ke, wuu à dáníyanŋi pyi Yesu na, lire cye kurugo, u à ja a yîr'a yyére. Wuu à dáníyanŋi pyi Yesu mege na, lire l'à nge nàŋi yampe kwò feefee bà yii puni nyii wá u na me.

17 Mii cìmpyiibii, mii à li cè na li ñcèmbaanŋi u à yii ná yii ñùŋufeebii pyi yii à lire kani pyi.

18 Lire e ke Kile à jwumpe mpemu jwo fo tèemòni i u tùnntunmpii cye kurugo ke, pur'à fûnŋò. U mpyi a jwo na Kile Nìŋcwònròŋi à yaa u kyaala.

19 Lire e ke yii yii toronkanni kèenŋe, yii i yiye kan Kile á, bà u si mpyi si yii kapegigii yàfa yii na me.

20 Lire ká mpyi, Kafoonŋi Kile sí taŋŋò kan yii á. Mà bàra lire na, nge u à yaha yii yahare e ke, u sí uru tùugo yii á, Yesu u nyé Kile Nìŋcwònròŋi ke, uru kyaa li.

21 Nka u à yaa u tēen ñiŋyiŋi na fo u aha yaayi puni pyi y'à nùru yi lyempe e, yire Kile à jwo fo tèemòni i u tùnntunmpii cye kurugo.

22 Nyé Kile tùnntunŋiMusa à jwo

“Bà wuu Kafoonŋi Kile à mii tun me, amuni u sí n-pa yii cìmpworonŋi wà pyi u tùnntunŋò mii fiige. U aha jwumò maha jwumò jwo yii á ke, yii i ñeé puru na.

23 Shin maha shin u nyé u nyé a ñeé uru tùnntunŋi jwumpe na me, urufoo sí n-bò n-yige sùpyire shwòhòl'e†.”

24 Nyé mà lwó Kile tùnntunŋi Samuweli na, Kile tùnntunmpii pun'à jwo nde tēni kyaa na mú, Musa fiige.

25 Jwumpe Kile tùnntunmpil'à jwo ke, pur'à jwo yii á mú. Tunmbyaare Kile à le ná yii tulyeyi i, tēni i u à jwo Ibirayima á na uru sí jwó le ñiŋke supyishini pun'á u tùluge cye kurugo ke, tire tunmbyaar'à le ná yii e mú‡.

26 Lire e Kile à u báarapyiŋi yaha a pa yii Izirayeli shiinbii mee na yyecyiige na, u u jwó le yii á, yii i láha pege karigii na.»

4

Pi à kàre ná Pyeri ná Yuhana i yukyaabii yyére

1 Nyé mà Pyeri ná Yuhana yaha jwumpe na, Kile sáragawwuubii ná Kilejaarebage sanŋcwònsigibii ñùŋufoonŋi ná Sadusiibii pìl'à nò wani.

2 Li mpyi a sàa pen pi e mà Pyeri ná Yuhana nya pi i sùpyire yeŋe ná Kile Jwumpe e na Yesu à ñè a fworò kwùŋi i, na lir'à li cyé na sùpyire sí n-pa ñè n-fworò kwùŋi i nùmpañja.

3 Ka pi i pi cù a le kàsuni i fo mà sà nò kuru canŋa nùmpañja na, naha na ye numpilage mpyi a wwò a kwò.

† 3:23 Duteremómu 18.15, 18, 19 ‡ 3:25 Zhenzi 22.18; 26.4

⁴ Nka lire ná li wuuni mú i, mpíi pí mpyi na Pyeri ná Yuhana jwumpe núru ke, píre níjyahamil'á dá Yesu na, ka lire sí dánafeebii kurunke shiinbii pyi pí à kampwòhii kanjuro (5.000) kwò.

⁵ Kuru canŋa nùmpañña, Yahutuubii jùñufeebii ná kacwònrìbii ná Kile Saliyañi cyelen-tiibil'á pa piye bínni Zheruzalemu kànhe e.

⁶ Kile sáragawwuubii jùñufembwòhe Ana* mú mpyi wani, mà bàra Kayifu ná Yuhananji waberé ná Alézandiri ná sáragawwuubii jùñufembwòhe pyenge shiinbii puni.

⁷ Ka pí i ñkàr'a sà Pyeri ná Yuhana yige kàsunji i mà pa yyéñe piye shwòhàl'e, maa pí yíbe: «Ná fànhe ñkire e, lire jye mé ná mege ñkire e yii à nge nàñi cùunjo ye?»

⁸ Nye mà Pyeri yaha u à jî Kile Munaani na u à jwo: «Yii pí jye wuu Yahutuubii jùñufeebii ná kacwònrìbii ke,

⁹ ná yii sí naha a wuu yíbe faanji ná u cuunjoñkanni kyaa na níjja,

¹⁰ yii puni, mà bàra Izirayeli shiinbii sanmpii puni na, yii lí cè na Nazareti kànhe shinji Yesu Kirisita mege na nge nàñ'á cùunjo. Yesu yii à kwòro cige na mà bò, ka Kile sí u jè a yige kwùñi i ke, uru mege na nge nàñi níjyerenji u nge yii yyaha na ke, u à cùunjo.

¹¹ Yesu kyaa l'á jwo Kile Jwumpe Semèñi i na
“Yii bafaanribil'á cyé kafaage ñkemu na ke,
kuru k'á pa mpyi bage kafaage sèe woge bage mbìini na†.”

¹² Nye shwofoonji wà saha jye uru baare e mé. Mege cye kurugo wuu sí nùmpañña ta ke, kuru jye a le sùpyanji wà tufiige na ñke jìñke na Yesu baare e mé.»

¹³ Yahutuubii jùñufeebii ná kacwònrìbil'á Pyeri ná Yuhana jya pí i yu fyagara baa ke, ka lí i pí kàkyanhala, naha na ye pí mpyi a lí cè na Pyeri ná Yuhana jye a kàla sèl'e mé, ka pí i lí kàanmucya mà lí jya na pí ná Yesu u mpyi.

¹⁴ Nye nàñi u à cùunjo ke, pí à uru níjyerenji jya Pyeri ná Yuhana taan ke, pí jye a yà ta sí njwo mé.

¹⁵ Ka pí i Pyeri ná Yuhana pyi pí à fworo ntàani na, maa ñkwòro na piye yíbili:

¹⁶ «Naha wuu à yaa wuu pyi mpíi shiinbii na be? Kakyanhala kani pí à pyi ke, Zheruzalemu shiinbii pun'á lí cè, wuu mú sí n-jà nàkaana pyi lire e mé.

¹⁷ Nka nde kani jye a yaa lí cèg'a nò cyeyi puni i mé, lire e ke wuu pí yyere, wuu u pí fùguro, bà lí sí mpyi pí àha núru kuru mege kyaa jwo sùpyanji wà tufiig'á mé.»

¹⁸ Ka pí i Pyeri ná Yuhana yyere maa yí jwo a waha pí á, na pí àha núru Yesu kyaa jwo sùpyanji wà tufiig'á, lire jye mé sí sùpyanji wà kàla ná u kani i mé.

¹⁹ Ka Pyeri ná Yuhana sí pí pyi: «Ncyii kapyaaagii mú shuunninji i, lí ndi l'á tíi Kile á ye? Mà yii jwòmèni cù laa, mà Kile jwòmèni cù? Yii yabilimpíi pí yí kàanmucya de!

²⁰ Nde wuu kòn'á jya maa lí lógo ke, wuu sí n-jà n-pyi ná wuu jye na lire yu mé.»

²¹ Ka pí i pí fùguro sahanji maa pí yaha. Pí jye a mpyi a cè yaage pí sí n-pyi pí na mé, naha na ye kakyanhala kani lí mpyi a pyi ke, sùpyire mpyi na Kile kère lire kurugo.

²² Nàñi u mpyi a cùunjo lire kakyanhala cuunjoñkanni na ke, uru shìñi mpyi a jyaha yyee beeshuunni na.

Dánafeebil'á Kile jáare

²³ Pí à Pyeri ná Yuhana cye yaha ke, ka pí i ñkàre Yesu túnntunmpíi sanmpíi cyage e. Nje Kile sáragawwuubii jùñufeebii ná Yahutuubii kacwònrìbil'á jwo pí á ke, maa sà yire puni yyaha jwo pí á.

²⁴ Nye pí à yire lógo ke, ka pí puni sí wwò sòñjorò níñkin na maa Kile jáare fànha na: «Kafoonji, mu u à nínyinji ná jìñke dá, maa suumpe lwòhe ná ku funjo yaayi puni dá.

²⁵ Wuu tulyage Dawuda u jye mu báarapyinji ke, mu à ma Munaani pyi l'á u yyaha cù, ka u u jwo

“Naha kurugo supyishin'á jùñjo kyán ye?”

* 4:6 Nge Ananji na mpyi nò. † 4:11 Zaburu 118.22

Naha na k̀irigii s̀upyire maha v̀unmpw̄ore pyi ye? Ti nȳe j̀uñh̄o baa.

²⁶ Saanbii pi nȳe j̀iñke na ke, pir'a piye bégele k̀ashige mee na, ka j̀uñufeebii si piye bégele Kafoonji Kile ná u Nij̄cw̄onr̄onji mee na‡.”

²⁷ Sèe wi d̄e! Nke k̀anhe e, saanji Er̄odi ná P̄onse Pilati à ww̄ò ná Iziraȳeli shiinbii ná supyishinji sanji i, báarapyinji mu à cw̄onr'a yaha maye mee na, ná uru u nȳe Yesu ke, maa nt̄unke taha uru na.

²⁸ Lire mpyinji cye kurugo, kyaa maha kyaa mu à kyaala a yaha fo t̄em̄oni i mà tàanna ná ma sífente ná ma j̀ȳii wuuni i ke, cyire pi à pyi.

²⁹ Nka Kafoonji, pi à wuu f̀uguro ná jwumpe mpemu i nume ke, mu à puru lógo. Wuu pi nȳe mu báarapyii ke, wuu t̄ège, wuu raa mu jwumpe yu fyagara baa.

³⁰ Li síni yaha wuu na, wuu jà wuu a yampii c̀uunji, wuu raa kacyeenki ná kakyanhala karigii pyi mu báarapyinji nij̄c̄enji Yesu mege na.»

³¹ Pi à Kile j̀áar'a kw̄ò ke, cyage e pi mpyi a bínni ke, ka kuru cyage j̀iñke si j̄cȳenne, ka Kile Munaani si pi puni j̀í, ka pi i wá na Kile jwumpe yu fyagara baa.

Dánafeebii cyeyaayi pun'à pyi k̀angw̄or̄o wuyo

³² Dánafeebii kurunke mpyi a ww̄ò maa pi z̄omp̄ii ná pi s̄on̄j̄ore pyi nin̄kin, f̄ereñe yaaga saha nȳe a mpyi pi wà á me, pi yaayi puni mpyi k̀angw̄or̄o wuyo.

³³ Sífente na mpyi Yesu t̀un̄tun̄mpil'á s̄e s̄èl'e pi i yi yu s̀upyr'á na Kafoonji Yesu à j̄è a fworo kw̄unji i. Kile mpyi a jw̄ò pi puni na maa pi t̄ège s̄èl'e.

³⁴ Kanhamafoo nȳe a mpyi pi e me, jaha na ye mp̄ii pi mpyi ná taare e, lire nȳe me pyenyi i ke, pire mpyi maha yire p̄érel̄i,

³⁵ maa ma na uru wȳérenji kaan Yesu t̀un̄tun̄mpil'á. Pi mpyi maha uru wȳérenji táali piye na, maha nt̄anna ná pi shin maha shin j̀uñh̄o tugure e.

³⁶ Nȳe n̄an̄i wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Yusufu, Levi t̀uluge shin u mpyi u wi, u mpyi na ȳiri Sipiri k̀ini i. Yesu t̀un̄tun̄mp̄ii mpyi a u mege le Barinabasi, kuru mege jw̄òhe ku nȳe: «Ŋgemu u maha màban leni s̀upyire e ke.»

³⁷ Ker̄ege na mpyi uru n̄an̄'á, ka u u ku p̄ére, maa mpa ná ku wȳérenji i mà pa ñkan Yesu t̀un̄tun̄mpil'á.

5

Ananiyasi ná u cw̄onji Safira kani

¹ Nȳe n̄an̄i wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Ananiyasi, u cw̄onji mege sí nȳe Safira, ka pire mú si taare tà p̄ére.

² Ka pi mú shuunni si bê li na, ka u u taare wȳérenji t̄áa, maa taaga ñw̄òh̄o, maa ñkàre ná ku san̄ke e mà sà ñkan Yesu t̀un̄tun̄mpil'á.

³ Ka Pȳeri si u pyi: «Ananiyasi, di mu à pyi maa Sitaanninji yaha u à s̄on̄j̄opeere t̄èg'a mu z̄ombilini j̀í fo mu à ma taare wȳérenji wà ñw̄òh̄o maa mpa fin̄e Kile Munaani á ye?

⁴ Mà mu yaha mu s̄aha ñkw̄ò a taare p̄ére me, taha mu woro bà ti mpyi ti ti me? Mu à ti p̄ére ke, taha mu wu bà u mpyi ti wȳérenji me? Naha k'á nde kani mpyinji s̄on̄j̄ore t̄irige mu fun̄ke e ye? S̀upya á bà mu à fin̄e mà d̄e! Kile á mu à fin̄e.»

⁵ Ananiyasi à puru lógo ke, maa j̄cw̄o j̀iñke na mà kw̄ù. Mp̄ii pi à yire lógo ke, ka pire puni si fyá s̄èl'e.

⁶ Ka n̄an̄jiibii si ȳiri maa u buwunji pw̄ò a sà nt̄ò.

⁷ Nȳe t̄èr'a pyi ke, ka Ananiyasi cw̄onji si n̄ò wani, nde l'á u poonji ta ke, u mpyi a lire c̄è me.

⁸ Ka Pȳeri si u pyi: «S̄en̄i jw̄o na á, kamp̄yi ñge d̄an̄i na taar'a p̄ére.» Ka ceenji si jw̄o: «Ōn̄, uru na t'á p̄ére.»

‡ 4:26 Zaburu 2.1, 2

⁹ Ka Pyeri si u pyi: «Naha k'à pa ná l'e, ka yii i jwo a jwɔ si Kafoonji Munaani jwɔ cù ye? Nyɛ mpɛi pi à sà mu poonji tò ke, pire pi mpɛi cyínni na, pi mú si n-kàre ná mu i.»

¹⁰ Ka ceenji si ntíl'a cwo jìŋke na Pyeri fere e mà kwù. Ka nànjiiibii si jyè pyenge e, mà u ta u à kwù. Ka pi i u lwó a kàr'a sà ntò u poonji taan.

¹¹ Nyɛ dánafeebii kurunke ná sùpyire puni t'à puru jwumpe lógo ke, ka pire puni si fyá sèl'e.

Yesu túnntunmpil'à kakyanhala karii nijyahagii pyi

¹² Kacyeenji nijyahagii ná kakyanhala karii nijyahagii mpyi maha mpyi sùpyire shwɔhɔl'e Yesu túnntunmpii cye kurugo. Dánafeebii puni mpyi maha piye bínni Kileñaarebage ntàani na, saanji Solomani nkubabwɔhe jwɔh'i.

¹³ Mpɛi pi jye pi jye a dá Yesu na mɛ, pire wà jye a mpyi na jɛɛg'a bâra pi na mɛ. Lire ná li wuuni mú i, pi mpyi maha pi père sèl'e.

¹⁴ Nàmbaabii ná cyeebii pi mpyi na ma na piye kaan Kafoonji á ke, là mpyi na bârali pire na sèl'e.

¹⁵ Kakyanhala karigii nimpyiiŋkii kurugo, sùpyire mpyi maha ma na yampii sínŋi bàmbahanyi, lire jye mɛ demɛbii na pyenkuubil'e, bà li si mpyi li mɛɛ ka bê shin ninŋin na, Pyeri nintononji nànjani ká ntò ŋgemu na ke, urufoo si jɔcùŋɔ mɛ.

¹⁶ Shinjyahara mú mpyi maha yîri ná yampii ná jínacyaanbil'e Zheruzalemu kwùumpe kanyi na, na ma na jcyêre Yesu túnntunmpii na, pi puni mú sí mpyi maha jɔcùŋi.

Pi à Yesu túnntunmpii kyérege

¹⁷ Nyɛ ka yjncyɛge si jyè Kile sáragawwuubii jùŋufembwɔhe ná u fyèjwɔhɔshiinbii Sadusiibil'e.

¹⁸ Ka pi i cye taha Yesu túnntunmpii na, maa pi cù a le kasubabwɔhe e.

¹⁹ Nyɛ ka Kafoonji Kile mèlɛkɛŋi wà si mpa kasubage jwɔ múgo numpilage e, maa pi yige, maa pi pyi:

²⁰ «Yii a si Kileñaarebage e, yii i sà a nge shìŋi kani sɛnmɛge yii a yu sùpyir'á.»

²¹ Nyɛ pi à yire lógo ke, kuru canja nùmpañja jyeŋɔge na, ka pi i nkàre Kileñaarebage e, maa sà a sùpyire kâlali.

Tèr'à pyi ke, ka Kile sáragawwuubii jùŋufembwɔhe ná u fyèjwɔhɔshiinbii si yukyaala kurunke ná Izirayeli shiinbii kacwɔnrɛbii puni yyer'a bínni, maa sòrolashiibii pyi pi sà Yesu túnntunmpii yige kasubage e, pi a ma.

²² Ka pire si nkàre, pi jye a sà túnntunmpii ta wani mɛ, maa núr'a sà pi pyi:

²³ «Wuu à kàr'a sà kasubage ta k'à yal'a tò, ku saŋcwɔnsigibii mú si wá a mpyi na ku saŋcwɔnŋi sigili. Nka wuu à ku múgo ke, wuu jye a sùpya ta wani k'e mɛ.»

²⁴ Nyɛ Kileñaarebage saŋcwɔnsigibii jùŋufoonji ná sáragawwuubii jùŋufeebil'à puru lógo ke, pi saha jye a pi nimpyii cè mɛ, ka pi i wá na piye yíbili li pyiŋkanni na.

²⁵ Mà pi yaha puru na, ka wà si mpa pi pyi: «Nàmpii yii à cù a le kàsuŋi i ke, pi wá na sùpyire kâlali Kileñaarebage e.»

²⁶ Nyɛ ka Kileñaarebage saŋcwɔnsigibii jùŋufoonji ná u shiinbii pìi si yîr'a kàr'a sà pi yyer'a pa. Pi jye a jɛn'a pi cù fànhe e mɛ, naha na ye pi mpyi na fyáge sùpyire kà nkɔwò pire wà mbò ná kafaayi i mɛ.

²⁷ Pi à nɔ ná pi e yukyaala kurunke yyére ke, ka sáragawwuubii jùŋufembwɔhe si pi pyi:

²⁸ «Taha wuu jye a mpyi a yi jwo a waha yii á na yii àha núru raa sùpyire kâlali ná Yesu mɛge e mɛ? Ku ke, yii à Zheruzalemu kànhe puni shwɔ a ta ná yii kàlanji i, mà bâra lire na, yii sí nge nàŋi mbòŋi tugure pyi ti pyi wuu woro.»

²⁹ Ka Pyeri ná Yesu túnntunmpii sanmpii si pi pyi: «Wuu pi Kile jwɔmɛeni cù, wuu à lire funŋɔ cè mà tòro wuu yii jwɔmɛeni cù.

³⁰ Yesu yii à kwòro cige na mà bò ke, wuu tulyeyi u Kilenji à u jè a yige kwùŋi i,

³¹ maa u pyi u à dùg'a kàr'a sà ntèen uru kàniŋe cyege na, maa u pyi Nùŋufooŋi ná Shwofooŋi, bà u si mpyi si Izirayeli shiinbii pyi pi pi toroŋkanni kèenŋe pi i láha kapegigii na, Kile si cyi yàfa pi na mε.

³² Wuu ná Kile Munaani na cyire karigii shεenre yu, Kile à lire ndemu kan u ɲwɔmεeni cùveebil'á ke.»

³³ Yukyaala kurunŋk'à yire lógo ke, ka pi lùgigii si yíri fo pi la mpyi si Yesu tūntunmpii bō.

³⁴ Nyε Farizhenŋi wà na mpyi pi shwɔhɔl'e, uru mεge na mpyi Gamaliyeli, Kile Saliyaŋi cyelentu u mpyi u wi, sùpyire puni mpyi na u père, ka uru si yír'a yyére yukyaala kurunŋe shwɔhɔl'e maa jwo na pi Yesu tūntunmpii yige ntàani na tère nimbilere funŋ'i.

³⁵ Pi à fworó ntàani na ke, ka u u jwumpe lwó maa jwo: «Mii cìnmpyiibii Izirayeli shiinbii, nde yii la nyε si mpyi mpai shiinbii na ke, yii a yiye kàanmucaa dε!

³⁶ Naha kurugo yε li sàha mɔ mε, nàŋi wà mpyi a yíri naha, u mεge mpyi Tedasi. U mpyi a uye pyi shinbwo fo shiin ŋkwuu sicyεere (400) fiige mpyi a taha u fye e. Nka pi à pa u bō ke, ka u shiinbii puni si ɲcaala, ka yire si yyére wani.

³⁷ Lire kàntugo Galile kùluni shinŋi wà à yíri sùpyire mεsemeni tēni i, uru nàŋi mεge mpyi Zhudasi, u mpyi a shinŋyahara yákilibii kèenŋe pi à taha u fye e. Nka uru mú à bō, ka u fyèɲwɔhɔshiinbii puni si ɲcaala.

³⁸ Lire kurugo numε, mii sí ɲjemu jwo yii á ke, yire yi nyε, yii àha mpai shiinbii kani pwɔ yii múnahigii na mε, yii pi yaha pi a sì. Kampyi pi funŋɔ kani, lire nyε mε pi kapyin'à fworó sùpyire e, li sí n-pa n-yyére.

³⁹ Nka kampyi Kile e l'à fworó, yii sì n-jà li kèεε mε. Yii a yiye kàanmucaa, bà li si mpyi yii àha ŋkwɔ nta yii i Kile tūnni mε.»

Nyε ka yukyaala kurunŋe si nyε Gamaliyeli jwumpe na,

⁴⁰ maa Yesu tūntunmpii yyer'a pa, maa pi bwɔn, maa pi pyi na pi àha núru Yesu mεge kyaa jwo sùpya á mε, maa pi cye yaha pi a sì.

⁴¹ Ka tūntunmpii funntanga wuubii si yíri yukyaala kurunŋe taan mà kàre ɲaha kurugo yε Kile à li ta na pi à yaa pi kyaala Yesu mεge kurugo, ka lire si mpyi pi á ɲùɲjirire kyaa.

⁴² Canŋa maha canŋa, pi mpyi maha sùpyire yεrege Kileɲaarebage ná pyenyi i tèrigii puni i, maa Jwumpe Nintanmpe yu na Yesu u nyε Kile Njɲcwɔnrɔŋi.

6

Kacwɔnrɔbii tεgεfeebii kani

¹ Nyε cyire canmpyaagil'e là mpyi na bàrali cyelempyiibii ɲyahaŋi na. Dánafeebii kurunŋe e, mpai pi mpyi na Girekiibii shεenre yu ke, ka pire si wá na Eburubii shεenre jwufeebii ɲùnyi tare, ɲaha na yε pi mpyi a li kàanmucya mà li ɲya na pire u kàmpaŋke lenkwucyeebii nyε a cù cùŋkanna njɲcennε na yalyire kàmpaŋke na mε*.

² Nyε ka Yesu tūntunmpii ke ná shuunniŋi si cyelempyiibii puni yyer'a bínni, maa yi jwo pi á: «Wuu aha Kile Jwumpe njwuŋi yaha maa wuye pwɔ njyŋi karigii kanni njcwɔnrɔŋi na, lire nyε a tí mε.

³ Lire e ke wuu cìnmpyiibii, yii nàmbaa baashuunni cwɔnrɔ yiye shwɔhɔl'e, mpiimu pi nyε ná mεtange e maa mpyi yákilifee, maa ɲi Kile Munaani na ke. Wuu sí njyŋi kataanmpe le pire cye e.

⁴ Wuu pi ke, wuu sí wuye pwɔ Kileɲarege ná Kile jwumpe njwuŋi na.»

* **6:1** Yahutuubii mpyi a táa mà pyi kuruyo shuunni: 1 mpai pi nyε pi nyε Izirayeli taare e mε, maa Girekiibii shεenre yu, ná tire ti nyε pi nushεenre ke; 2 mpai pi nyε Izirayeli taare e maa Eburubii shεenre yu ke. Mpai pi à tēn cyeyi yabere e nàmpɔnnte e ke, ŋgemu ká lye ke, uru maha núr'a kàre Izirayeli kini i, ɲaha na yε Yahutuubii la mpyi pire puni si ntò Izirayeli taare e. Mpai pi à kwú Zheruzalému i maa pi cyeebii yaha ke, pire lenkwucyeebii mpyi maha ntēn wani. Lire kurugo lenkwucyeebii njyahaŋii mpyi na Girekiibii shεenre yu.

⁵ Ka puru jwumpe si ntáan sùpyire puni i, ka pi i shiin baashuunni cwəɔnrə. Pi niŋcyiini u à pyi Ecyeni, u mpyi a dá Kile na sèl'e, Kile Munaani mpyi a u ŋî, uru ná Filipi ná Porokori ná Nikanəri ná Timə ná Parimenasi ná Antiyəshi kánhe shinŋi Nikola u mpyi a fyánha a pyi Yahutuubii Kile kuni i ke.

⁶ Ka pi i mpa pire shiin baashuunniŋi cyêe Yesu tūntunmpii na, ka pire si Kile ŋáare pi na, maa cyeyi taha pi ŋùnyi na, maa jwó le pi á.

⁷ Kile Jwumpe mpyi na ŋcaali, cyelempyiibii sí i ŋyahage fwəfwə Zheruzaləmu kánhe e, Kile sáragawwuubii niŋyahamii sí i ŋεεge Yesu na.

Yahutuubil'à Ecyeni cū

⁸ Kile mpyi a ŋwə Ecyeni na sèl'e, maa síŋi kan u á. U mpyi maha kakyanhala karigii ná kacyeenŋii pyi sùpyire shwəhəl'e.

⁹ Nyε Kile Jwumpe kàlambage pi maha mpyi: «Bilibii niŋjahabii kàlambage» ke, Sireni kánhe shiinbii ná Alɛzandire kánhe shiinbii pìi mpyi a yîri kuru kàlambage e, mà bâra Silisi kùluni shiinbii pìi ná Azi shiinbii pìi na, ka tire sùpyire si mpa nákaana pyi ná Ecyeni i.

¹⁰ Nka Kile Munaani mpyi a Ecyeni yyaha cū maa u pyi u u yákilifente jwumpe mpemu yu ke, pi ŋye a já a ŋwəshwəɔrə ta puru na mε.

¹¹ Nyε lir'à pyi ke, ka pi i wyéreni tég'a sùpyire tà sòn a yaha Ecyeni na, ka pire si fin'a taha u na maa jwo: «Wuu à u jwumpe lógo, u à Kile tūntunŋiMusa ná Kile mεge kèεge.»

¹² Lir'à pyi ke, ka sùpyire ná kacwənrībii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii lùgigii si yîri Ecyeni taan, maa u cyán a cū fánhe e, maa ŋkàre ná u e yukyaala kurunŋe yyéere.

¹³ Pi mpyi a kàre ná kafinivinibii pìl'e mú, ka pire si fini na: «Ŋge nàŋi maha jwumpimpe yu Kileŋaarebage ná Musa Saliyaŋi na tērigii puni i.

¹⁴ Wuu à lógo u ŋwə na na Nazarəti kánhe shinŋi Yesu na sí n-pa Kileŋaarebage jya, si Kile tūntunŋi Musa làdaabii kēenŋε.»

¹⁵ Ka yukyaala kurunŋe shiinbii puni si yyahayi le Ecyeni i na wíi, mà u yyahe ŋya k'à pyi mu à jwo Kile mèlekəŋi wà wogo ki.

7

Ecyeni à Yahutuubii funŋə cwo Kile Jwumpe na

¹ Ka Kile sáragawwuubii ŋùŋufembwəhe si Ecyeni pyi: «Nje pi na yu mu na ke, sèe wi la?»

² Ka u u pi pyi: «Mii cìnmpyiibii ná mii tiibii, yii lógo na ŋwə na. Mà wuu tulyage Ibirayima yaha Məzopotami kìnii i, sìnampe foonŋi Kile à uye cyêe u na mà u ta u sàha ntèen Kyaran kánhe e mε.

³ Maa yi jwo u á na u fworu u tupyenge e, u fworu u kìnii i, kìnii uru sí n-cyêe u na ke, u raa sè lire e*.

⁴ Nyε ka Ibirayima si yîri Kalide shiinbii kùluni i, maa ŋkàr'a sà ntèen Kyaran kánhe e. U tunŋi kwùŋkwooni kàntugo, kìnii i yii ŋye amε ke, ka Kile si u pyi u à núr'a pa naha.

⁵ Kile ŋye a mpyi a u mεge cyaga kan u á kìnii i mε, ali cyaga nimbilere ŋye a mpyi a kan u á mε. Nka Kile mpyi a ŋwəməeni lwó u á na uru sí kìnii kan u á, u kwùŋkwooni kàntugo, li mú sí n-pyi u tùluge wuu, mà li ta kuru canŋke na, pyà ŋye a mpyi Ibirayima á mε.

⁶ Kile mpyi a yi jwo Ibirayima á na u tùluge sí n-pa n-pyi nàmpənnte e kìnii labər'e, pi sí n-pyi bilii, pi sí pi kyérege yyee ŋkwuu sicyεere (400) funŋ'i.

⁷ Nka kìnii shiinbil'á pi sí bilere pyi ke, uru Kile yabilinŋi u sí lire kìnii shiinbii tùn†. Lire kàntugo pi sí n-yîri wani si mpa uru Kile pēe naha ŋke cyage e.

⁸ Lire kàntugo ka Kile si tunmbyara le ná Ibirayima e, maa ŋkwəŋŋi pyi tire fyèŋi. Lire kurugo Ibirayima à u jyaŋi Ishaka kwəŋ u canzege canmpyiibaatanrewuuni. Ishaka mú à pa Yakuba ta ke, maa uru kwəŋ, ka Yakuba mú si wuu tulyeyi ke ná shuunniŋi kwəŋ.

* 7:3 Zhenezi 12.1 † 7:7 Zhenezi 15.13, 14

⁹ Wuu tulyeyi i, wà mēge na mpyi Yusufu, uru yĩncyēge mpyi pi sanmpil'e, ka pi i u péré, u à kàr'a sà mpyi biliwe Misira k̀ni i. Nka Kile mpyi ná u e,

¹⁰ maa u shuu yyefuge karigii puni na. Kile mpyi a yákilifente kan u á, maa u kyaa pyi l'à táan Misira k̀ni saanji Farǝn á, ka uru si u tĩē Misira k̀ni ná u pyenge puni jũhǝ na.

¹¹ Nyē ka katibwǝhǝ si mpa jcwǝ Misira k̀ni puni ná Kana k̀ni puni na. Sùpyire mpyi na ŋkyaali sèl'e. Wuu tulyeyi mpyi na jjiyì taa na lyì mē.

¹² Yakuba à pa lógo na jjiyì na wá na ntaa Misira k̀ni i ke, maa wuu tulyeyi tun pi tojcyiige e pi sà wà shwǝ, pi a ma.

¹³ Nyē pi à pa shà pi tozhǝnwoge na sùmanji tashwǝge e ke, ka Yusufu si nta a uye cyēe u c̀nmpyiibii na. Lir'à pyi ke, ka Farǝn si nta a Yusufu c̀nmpyiibii cè.

¹⁴ Lire kàntugo ka Yusufu si pi tun pi à kàr'a sà u tunji Yakuba ná u pyenge shiinbii lwǝ mà pa. Pi shiin beetaanre ná kē ná kanjuro (75) pi mpyi.

¹⁵ Lire pyĩnkanni na, Yakuba à kàre Misira k̀ni i. Wani u à kwù, mà bàra wuu tulyeyi sanjyi na mú.

¹⁶ Ibirayima mpyi a fanjke ŋkemu shwǝ Kyamǝri jyaabil'á Sikemu kàhe e ke, ka pi i pi buwuubii tug'a kàr'a sà ntò wani kuru fanjke e.

¹⁷ Nyē jwǝmēni Kile mpyi a lwǝ Ibirayima á ke, lire tèefunǝn'à pa na byanhare ke, ka wuu shĩji si mpa jyaha maa mpēe Misira k̀ni i.

¹⁸ Pi à kwǝro Misira k̀ni i fo mà sà nǝ saanji wà u tii na. Uru saanji jye a mpyi a yafyin cè Yusufu kataanmpe e mē.

¹⁹ Uru saanji'à wuu shĩji sùpyire kyérege cwǝre e. U mpyi maha pi pyi pi i pi pylibii lwúu na wàa, bà pi si mpyi s'a ŋkwúu mē.

²⁰ Lire tēni i Kile tũntunjiMusa à si. U lemē mpyi a jwǝ, u kyaa mpyi a táan Kile á, ka u sifeebii si u ŋwǝhǝ yĩjye taanre funj'i bage e maa u jwǝ caa.

²¹ U à pa ŋwǝhǝ jà, ka pi i u yige bage e ke, ka saanji Farǝn pworonji si u lwǝ na byii mu à jwo u yabilĩji jya wi.

²² Lire pyĩnkanni na, yaaga maha yaaga na Misira k̀ni shiinbii mpyi a taanna ke, Musa mpyi a taanna yire puni na. Fàhe na mpyi u jwumpe ná u kapyiĩnkii puni i.

²³ Nyē Musa shĩj'à pa nǝ yyee beeshuunni na ke, u c̀nmpyiibii pi jye Izirayeli shiinbii ke, ka u u li lwǝ uye funj'i si sà fworǝ pi na.

²⁴ U à sà nǝ wani mà sà Misira shinji wà ta u u c̀nmpworonji wà bwùun, ka Musa si u c̀nmpworonaji shwǝ maa u ŋkoonji wwù fo mà Misira shinji bò.

²⁵ Musa mpyi na sǝnji na lire mpyiĩji sí uru c̀nmpyiibii pyi pi li cè na Kile na sí pi yige bilere e uru cye kurugo, ŋka u c̀nmpyiibii jye a jà a yi yyaha cè mē.

²⁶ Kuru canja nũmpanja, ka Musa si sà u c̀nmpyiibii pii shuunni ta pi i ntũnni, ka u u wá na jcaa si pi jwo nde piye e maa jwo pi á “Yii na jye c̀nmpyii, jaha kurugo yii jye na ntũnni ye?”

²⁷ Nge u mpyi na u shinjēēni bwùun ke, ka uru si Musa ŋǝŋ'a wà maa jwo: “Jofoo u à mu tĩē mà pyi wuu jũjũfoonji ná wuu yukyaanji ye?”

²⁸ Bà mu à Misira shinji bò tanjaa mē, taha amuni mu la jye si mii bò‡?”

²⁹ Nàŋ'à puru jwo ke, ka Musa si fê a kàre Madiyani k̀ni i. Maa ceewe fúru wani maa pũnampyire shuunni ta u na.

³⁰ Nyē yyee beeshuunni kàntugo, canjka mà Musa yaha Sinayi janjke byanham'i, ka Kile mēlekēni wà si uye cyēe u na, nage mpyi na jĩ tahe ŋkemu na ke, kuru funjke e.

³¹ Musa à lire jya ke, ka li i u kàkyanhala. Ka u u file ku na si ku yaa ŋgí, ka Kafoonji Kile si u pyi

³² “Mii u jye mu tulyeyi Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba u KilenjĩS.” Ka Musa si fyá fo na jcyēēni, u saha jye a jēn'a ku wíi mē.

33 Nye ka Kafoonji si u pyi “Ma tanhaanyi wwû ma tooyi na, jaha na ye cyage e mu à yyére amε ke, kuru na nye Kile wogo.

34 Yyefuge e mii shiinbii nye Misira kini i ke, mii à kuru nya, mii à pi parage lógo mú. Mii à tíg'a pa si mpa pi nùŋɔ wwû bilere e. Nye numε, mii sí mu tun Misira e*.”

35 Nye Izirayeli shiinbii mpyi a cyé Musani ngemu na, maa u pyi “Jofoo u à mu tìŋε mà pyi wuu nùŋufoonji ná wuu yukyaanyi ye?” ke, uru Musani Kile à tun u à sà mpyi pi nùŋufoonji, si pi yige bilere e, Kile mèlekɛŋi u à uye cyêe u na tahe nage woge e ke, uru mèlekɛŋi cye kurugo.

36 Uru Musani u à pi yige bilere e Misira e, maa kakyanhala karigii ná kacyeenŋii pyi Misira kini ná Suumpe Lwøhe Ninyage ná síwage e yyee beeshuunni funŋ'i.

37 Uru Musani ninuŋi mú u à yi jwo Izirayeli shiinbil'á na, bà Kile à uru tun mε, amuni Kile sí n-pa tùnntunŋɔ yige pi shiŋi i uru fiige†.

38 Mà sùpyire yaha t'à bínni síwage funŋke e, Kile Mèlekɛŋi u mpyi na yu Sinayi ŋanŋe ŋuŋ'i ke, uru Musani ninuŋi u mpyi uru Mèlekɛŋi ná wuu tulyeyi shwøhø'e. U à jwumø báraga wumø jwo u á, ka u u pu jwo wuu á.

39 Nka wuu tulyeyi nye a ŋεε puru jwumpe na mε, pi à pu cyé maa sønŋi si núru s'a wá Misira kini i.

40 Ka pi i Arøn pyi “Yasunŋyi yà yaa ŋjemu yi sí wuu yyaha cù ke, jaha na ye Musani u à pyi kaŋuŋɔ mà wuu pyi wuu à fworø Misira e ke, yaage k'à u ta ke, wuu nye a cè mε‡.”

41 Nye cyire canmpyaagil'e, ka pi i nunaga yaa mà pyi kacyiin, maa kuru sunni. Kuru nunage pi à yaa ná pi yabilimpil' e, maa kuru kataanni pyi.

42 Nye ka Kile lùuni si yîri, maa kàntugo wà pi á, maa pi yaha pi i nìnyini yaayi père mu à jwo bà Kile tùnntunŋi wà mpyi a yi sémε Kile Jwumpe Semɛŋi i na

“Yii Izirayeli shiinbii, yatøore yii à pyi sáraga, mà bàra sárayi yii à wwû yyeeŋii beeshuunniŋi funŋ'i

mà yii yaha síwage e ke, taha mii á yii à yire wwû la?

Mii á bà yii à yire wwû mà dε!

43 Yii yasunŋke mεge ku nye Møløki§ ke, kuru u vaaŋŋke bage yii à tug'a kàre.

Mà bàra lire na, woni mεge ku nye Erefan ke, lire shiŋi yii à yaa na mpêre.

Lire e ke mii sí yii cù n-kàre fo Babiløn kàntugo*.”»

44 Nye Ecyeni à puru jwumpe taha a kwø ke, maa jwo: «Mà wuu tulyeyi yaha ŋani na síwage e, tunmbyaare vaaŋŋke bage na mpyi pi á. Kuru bage mpyi maha li cyêe na Kile na nye ná pi e. Kile mpyi a yaanŋanni ndemu cyêe Musa na ke, lire yaanŋanni na u mpyi a ku yaa.

45 Lire kàntugo lyeŋwøge ku mpyi a taha wuu tulyeyi woge na ke, ka u u kuru bage kan pir'á. Kini shiinbii Kile mpyi na sí n-køro n-yige si li kan Izirayeli shiinbil'á ke, ka Zhosuwe si pi yyaha cù mà kàre lire kini i ná kuru bage e. Tunmbyaare vaaŋŋke bag'à kwøro wani pi á fo mà sà nø saanŋi Dawuda tìŋi na.

46 Dawuda kyaa mpyi a táan Kile á, ka u u li cya Kile á si бага faanra u á, uru ngemu u nye Yakuba u Kilenji ke.

47 Nka saanŋi Solomani u mpyi Dawuda jyaŋi ke, uru u à pa mpyi kuru bage faanrafoonji.

48 Nka wuu à yaa wuu li cè na nìnyini u Kilenji nye na ntèn sùpyani bafanrage e mε, bà Kafoonji Kile à yi jwo u tùnntunŋi wà cye kurugo mε, na

49 “Nìnyini u nye mii saanre yatεεŋke,

ŋiŋke sí nye mii tooyi tayahage.

* 7:34 Ekizodi 3.5, 7, 8, 10 † 7:37 Duterenoŋu 18.15, 18 ‡ 7:40 Ekizodi 32.1 § 7:43 Amøriti shiinbii yasunŋke mεge ku nye kure. Kuru yasunŋke kyal'à pen Kile á mà tøro yasunŋyi sanŋyi na. Ku téesunni i, nàŋkopyire ku maha mpyi pi i ŋkaan k'á sáraga. (Levitiki 18.21; 20.2-5; 1 Saanbii 11.7; 2 Saanbii 23.10; Zheremi 32.35). * 7:43 Amøsi 5.25-27

Bage ņkire yii saha sí n-jà n-faanra mii á,
kuru si mpyi mii taŋŋke ye?

⁵⁰ Mii cyege bà k'à yire yaayi puni yaa mà†?»

⁵¹ Nyε Ecyeni à puru jwumpe taha a kwò ke, maa jwo: «Yii à kwòŋ, ņka yii à yii zòompíi ná yii ñiŋyigigii tò Kile yini yyaha na, maa jcyé Kile Munaani na. Yii à pyi yii tulyeyi fiige.

⁵² Yii tulyey'á Kile tũntunmpii puni kyérege. Nge u à sàa tíi ke, mpíi pi à uru mpaŋi kyaa jwo ke, pi à pire bò. Numε, ka yii i núr'a pa wwú uru sũpyaŋi nintiŋi jwòh'i mà bò.

⁵³ Yii pi à Kile Saliyaŋi ta Kile mèlεkεεbii cye kurugo ke, yii jye a jεε na uru Saliyaŋi kurigii jaare mε.»

Ecyeni boŋkanni

⁵⁴ Yukyaabil'á yire lógo ke, ka pi lùgigii si yíri fo mà tatεenge fò pi na Ecyeni kurugo.

⁵⁵ Nka mà Ecyeni yaha u à jí Kile Munaani na, u à yyahe yírig'a le ñiŋyiŋi i, mà Kile sɪnampe nya, maa Yesu nya u à yyére Kile kàniŋε cyege na,

⁵⁶ ka u u pi pyi: «Yii lógo, mii naha ñiŋyiŋi nya u à múgo, Supyaŋi Jyaŋi s'á yyére Kile kàniŋε cyege na.»

⁵⁷ Nyε Ecyeni à puru jwo ke, ka pi i ņkwúulo fànha na, maa pi ñiŋyigigii tò, maa ņkàr'a sà bògoro u na,

⁵⁸ maa u cù a yige kànhe kàntugo yyére, maa sà u wà ná kafaayi i mà bò. Mpíi pi à fin'a taha u na ke, pire mpyi a pi vaaŋntiŋyi wwú a kan nàjiiŋi wà á, uru mεge na mpyi Soli.

⁵⁹ Mà pi yaha pi i Ecyeni wàa ná kafaayi i, u à Kile jaare na: «Kafoonj Yesu, mii sí na múnaani kan mu á!»

⁶⁰ Maa ñiŋkure sín maa jwo fànha na: «Kafoonj, ma hà nde kapiini fwooni tò pi na mε!» U à puru jwo ke, ka u múnaani si fwooro u e.

8

Soli à dánafeebii kyérege

¹ Soli mú mpyi a jεε Ecyeni mbòŋi i. Kuru canŋke, ka pi i li jwò cù na Zheruzalεmu kànhe dánafeebii kyérege sèe sèl'e. Kuru yyefuge mpèeŋi kurugo, tũntunmpii baare e, dánafeebii puni mpyi a caala mà kàre Zhude kùluni ná Samari wuuni i.

² Mpíi pi mpyi na fyáge Kile na ke, ka pire pìi si Ecyeni lwó a kàr'a sà ntò, maa u kwùŋi yamεeni sú sèl'e.

³ Soli sí wi ke, uru mpyi a sàa uye pwò si dánafeebii kurunke shi tò. U mpyi maha jyè pyenyi i, maa dánafeebii, nambaabii bàra cyeebii na, maa pire cwôre na sɪ na leni kàsujì i.

Filipi na Jwumpe Nintanmpe yu Samari kùluni i

⁴ Nyε dánafeebii pi mpyi a fê a yíri Zheruzalεmu kànhe e ke, pire mpyi na jaare na màre na Jwumpe Nintanmpe yu.

⁵ Pire e, wà na mpyi wani, uru mεge na mpyi Filipi, ka uru si ņkàre Samari kànhe e mà sà na Kile Njɔcwòŋrəŋi kyaa yu sũpyir'á.

⁶ Kakyanhala karigii Filipi mpyi na mpyi kànhe shiinbii sí i cyi jaa marii cyi kyaa núru ke, cyire mpyi a pi puni pyi pi a ñiŋyigigii pεε sèl'e maa u jwumpe núru.

⁷ Filipi mpyi na jínacyaanbii ñiŋyahamii jínahii kòre na yige pi e. Pire jínabii mpyi maha ņkwúuli fànha na maa fwore pifeebil'e. U mpyi na supyimuruyo ñiŋyahaya ná ñishiyifee ñiŋyahamii cùŋi.

⁸ Lire mpyi a pyi kuru kànhe shiinbil'á funntanga nimbwòhò.

⁹ Nyε nàŋi wà na mpyi wani kuru kànhe na, uru mεge na mpyi Simò. U mpyi maha jinamahare pyi, u kapyiinŋkii mpyi maha Samari kùluni shiinbii puni kàkyanhala. U mpyi a uye pyi shinbwo.

† 7:50 Ezayi 66.1-2

10 Shinbwo bâra shinbilere na, sùpyire puni mpyi a ɲεε u á. Pi mpyi maha ŋko na: «Kile sífente ti ɲεε sífente nimbwɔ̀re ke, tire ti ɲεε ŋge nàŋ'á.»

11 Pi puni mpyi a ɲεε u á, ɲaha na ye mà lwó fo tɛ̀mɔ̀ni i, u mpyi a pi tɛ̀gele ta ná u jinamahare karigil'e.

12 Nyε Jwumpe Nintanmpe Filipi à jwo pi á Kile Saanre ná Yesu Kirisita kyaa na ke, ka pi i dá puru na, maa batize, nɔ̀ bâra ceewe na.

13 Ka Simɔ̀ mú si dá puru jwumpe na, maa batize, maa ŋkwôro Filipi taan. Kakyanhala karigii ná kacyeenŋii u mpyi na ɲaa cyi i mpyi ke, cyire mpyi a u bilibili.

14 Yesu túnntunmpii pi mpyi a kwôro Zheruzalemu kànhe e ke, pir'à lógo na Samari kànhe shiinbii pii na wá a dá Kile jwumpe na ke, ka pi i Pyeri ná Yuhana tun pi á.

15 Pyeri ná Yuhana à nɔ̀ Samari kànhe e ke, maa Kile ɲáare dánafeebil'á, bà pi si mpyi si Kile Munaani ta mε.

16 ɲaha na ye Kile Munaani mpyi na sàha ŋkwò a t́ge pi ɲun'i mε, pi mpyi a batize kanna Kafoonji Yesu mεge na.

17 Nyε ka Pyeri ná Yuhana si pi cyeyi taha pi ɲ̀nyyi na, ka Kile Munaani si jyè pi e.

18 Nyε Simɔ̀ à túnntunmpii ɲya pi à pi cyeyi taha dánafeebii na, ka Kile Munaani si jyè pi e ke, ka u u wyéεε ɲwɔ̀ jya Pyeri ná Yuhana á,

19 maa pi pyi: «Yii kuru fànhe kà kan na á mú, bà li si mpyi mii aha na cyεge taha shin maha shin ɲ̀ŋke na ke, Kile Munaani si jyè urufol'e mε.»

20 Ka Pyeri si u pyi: «Ná mu sí naha na sòŋŋi na Kile màkange maha jà a shwɔ̀ wyéεŋi na, mu ná ma wyéεŋi puni u kèεge siɲcyan.

21 Mu nàzhan ɲye a s̀i nde kani i mε, ɲaha na ye mu zòŋi ɲye a ɲwɔ̀ Kile yyahe taan mε.

22 Ma toronkanni kèenŋε, ma a ma sòŋŋonkanni nimp̄iini yaha, ma a li ɲáare Kile á, kampyi li sí n-jà n-pyi, u u li yàfa ma na.

23 ɲaha kurugo ye mii naha a li ɲya mu i, na mu a ɲ́ ɲyipεenni na, maa mpyi biliwe kapegigii mpyiŋi kàmpañke na.»

24 Nyε ka Simɔ̀ si Pyeri ná Yuhana pyi: «Yii yabilimp̄ii pi Kafoonji ɲáare na á, ɲje yii à jwo ke, bà u si mpyi si mii shwɔ̀ yire puni na mε.»

25 Pyeri ná Yuhana à Kafoonji kani ná u jwumpe jwo s̀pyir'á mà kwò ke, maa núru na ŋkèεge Zheruzalemu kànhe e. Pi niŋkaribii mpyi na Jwumpe Nintanmpe yu Samari k̀luni kànyi niɲyahaya na, na ŋkèεge.

Filipi ná Ecwopi k̀ini shinŋi kani

26 Ka Kafoonji Kile mèlekεŋi wà si Filipi pyi: «Ỳri maa s̀i wòro k̀l'e yyéε kàmpañke na. Kuni l'à ỳri Zheruzalemu kànhe e mà kàre Gaza kànhe e, ná wà saha ɲye na nt̀uli l'e mε, ma a lire lwó.»

27 Ka Filipi si nt̀l'a ỳr'a kàre. U niŋkareŋi, ka u u b̀e ná Ecwopi k̀ini shinŋi w'e, u à ỳri Kile tapeenke e Zheruzalemu i. Uru nàŋi na mpyi fànhafebwɔ̀hɔ̀. Saancwoŋi u mpyi Ecwopi k̀ini ɲ̀ŋɔ̀ na, ná u mεge mpyi Kandasi ke, uru u mpyi uru saancwoŋi nàfuunji puni tabegege ɲ̀ŋɔ̀ na.

28 U mpyi a núru na ŋkèεge pyεŋε. U mpyi a t̀en u shɔ̀nge wòtoronji funŋke e maa Kile túnntunŋi Ezayi Semεŋi k̀lali.

29 Ka Kile Munaani si Filipi pyi: «File ŋge wòtoronji na.»

30 Ka u u f̀e a file wòtoronji na, mà sà Ecwopi shinŋi ta u u cyage kà k̀lali Kile túnntunŋi Ezayi sémeŋi i. Ka u u u pyi: «Cyage mu ɲye na ŋk̀lali amε ke, mu à ku yyaha cè la?» 31 Ka u u Filipi pyi: «Di mii sí ku yyaha cè, ná wà bà u a ku yyaha jwo mii á mà ye?» Maa li cya Filipi á na u dùg'a t̀en uru ŋkere na wòtoronji ɲun'i.

32 Ka u u dùg'a t̀en u ŋkere na. Cyage u mpyi na ŋk̀lali ke, kuru ku ɲye: «U à pyi mu à jwo mp̄aŋi pi à c̀u na ŋkèεge tabonke e ke, mu à jwo mp̄aŋi u ɲye u ɲye na yu u shire kwɔ̀nfeebii cye e mε. U ɲye a yafyin jwo mε.

³³ U à uye tîrige, ŋka pi nyε a tànga kan u á mε.

Ná pi à u shi tò ŋke ñŋke na,

di wà sí n-jà u tùluge kyaa jwo n-jwo yε*?»

³⁴ Ka nàŋi si Filipi pyi: «Jofoo kyaa Kile tùntunŋi nyε na yu amε yε? U yabiliŋi laa, wabεε? Mii na mu náare, ma a yi yyaha jwo na á.»

³⁵ Ka Filipi si jwumpe lwó, maa uye tígile kuru takalage na, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Yesu i ke, maa puru finiŋ'a jwo u á.

³⁶ Mà pi ñŋkaribii yaha, pi à sà nò lwòhe kà na, ka nàŋi si u pyi: «Lwòhe ku ŋke dε, mii sì n-jà batize mà?» [

³⁷ Ka u u jwo: «Mu aha dá Yesu na ná ma zòmbilini puni i, mu sí n-jà batize.» Ka u u u pyi: «Mii à dá li na na Yesu Kirisita u nyε Kile Jyanji.»]

³⁸ Nyε ka u u wòtoroŋi yyéεŋε, ka pi i ntíge lwòhe e, ka Filipi si u batize.

³⁹ Pí à fworò lwòhe e ke, ka Kafoonji Kile Munaani si Filipi lwó a yîri nàŋi taan, u saha nyε a u nya mε, ka u funntanga wuŋi si kuni lwó na ŋkèεge.

⁴⁰ Filipi wi ke, ka uru si sà uye ta Azoti kànhe e, maa yîri wani mà kàre Sezare kànhe e. U ñŋkareŋi Sezare e, kànha maha kànha na u à tòro ke, u à Jwumpe Nintanmpe jwo yire puni na.

9

Soli à dá Yesu na pyiŋkanni ndemu na ke

¹ Nyε lire tēni i Soli saha mpyi a uye pwò Kafoonji Yesu cyelempyiibii vùguroŋi na. U mpyi maha ŋko na uru ká pi ŋgemu ta ke, na uru sí urufoo bò. Canŋka ka u u ŋkàre Kile sáragawwuubii ñŋufembwòhe pyεnge e,

² maa sà yi jwo u á na u sémii yaa u kan ur'á. U la mpyi si sà pire sémebii kan Kile Jwumpe kálambayi ñŋufeebil'á Damasi kànhe e, bà li si mpyi, nò bàra ceewe na, u aha shin maha shin ta u à jyè Yesu kuni i ke, si urufoo pwò s'a ma Zheruzalēmu kànhe e mε.

³ Mà u ñŋkareŋi yaha, u à sà byanhara Damasi kànhe na ke, ka bēenmε si mpâl'a yîri ñŋyiŋi na mà pa u kwùulo.

⁴ Ka u u ŋcwò ñŋke na, ka mejwu u si fworò na: «Soli, Soli, ŋaha kurugo mu nyε na mii kyérege yε?» ⁵ Ka u u jwo: «Jofoo u nyε mu yε, ñŋufoonji?» Ka mejwuuni si núr'a fworò maa jwo: «Mii u nyε Yesu, mii mu nyε na ŋkyérege.

⁶ Numε, yîri ma a sì kànhe funŋke e, nde mu à yaa mu u pyi ke, pi sí lire jwo mu á wani.»

⁷ U kùsheŋεεbii fyagara wuubii mpyi a yyére jwumò baa, pi mpyi na jwumpe núru, ŋka pi mpyi na sùpya ŋaa mε.

⁸ Ka u u yîr'a yyére, u ñyiigii mpyi a múgo, ŋka u mpyi na ŋaa cyi e mε, ka pi i u cù cyεge na mà kàre Damasi kànhe e.

⁹ U à canmpyaa taanre pyi, u nyε na ŋaa mε, u nyε na lyî mε, u nyε na byii mε.

¹⁰ Nyε Yesu cyelempyanji wà na mpyi Damasi kànhe e, uru mεge na mpyi Ananiyasi, ka Kafoonji si uye cyêe uru na maa u pyi: «Ananiyasi!» ka u u jwo: «Mii u ŋge, Kafoonji.»

¹¹ Ka Kafoonji si jwo: «Pyenkuuŋi pi maha mpyi kuntiige ke, yîri ma a kuru lwó, ma a sì Zhuda pyεnge e. Tarisi kànhe shinŋi mεge pi maha mpyi Soli ke, ma a sà uru yibige pyi. U numε wuŋi na nyε Kileŋarege na.

¹² Mà u yaha Kileŋarege na, u à mu Ananiyasi ŋya, mu à jyè bage e, ma a ma cyeyi taha u na, bà u si mpyi si núru s'a ŋaa mε.»

¹³ Ka Ananiyasi si jwo: «Ei Kafoonji! Mu wuubii pi nyε Zheruzalēmu i ke, kyéregenŋkanni na ŋge nàŋ'á pire kyérege ke, shinŋyahara à lire jwo mii á.

¹⁴ Kile sáragawwuubii ñŋufeebil'á kuni kan u á naha wuu yyére, na u aha shin maha shin ta u u mu mεge yiri ke, u u pifee cù a pwò.»

* 8:33 Ezayi 53.7, 8

15 Ka Kafoonji si Ananiyasi pyi: «Ta sì, naha na ye mii à nge nàni cwənrə, bà u si mpyi s'a báare mii á, si mii mege cyêe supyishinji sanji ná pi saanbii ná Izirayeli shiinbii na me.»

16 Yyefuge k'à yaa ku u ta mii mege kurugo ke, mii yabilihji sí kuru cyêe u na.»

17 Nyε ka Ananiyasi si yîr'a kàre, maa sà jyè bage e, maa u cyeyi taha Soli na, maa jwo: «Mii cìmpworonaji Soli, Kafoonji Yesu u à uye cyêe mu na mà mu nimpanji yaha kuni na ke, uru u à mii tun mu á, bà mu si mpyi si núru s'a naa, Kile Munaani si mu jî me.»

18 Ka yaayi yà si ntíl'a fworu Soli nyiigil'e fyákwooyo fiige, mà cwo jìnjke na. Ka u u núru na naa, maa yîri, ka pi i u batize.

19 Lire kàntugo ka pi i njyì kan u á, ka fànhe si jyè u e. Yesu cyelempyiibii pi mpyi Damasi kànhe e ke, ka u u canmpyaa pyi pire taan.

Soli à Jwumpe Nintanmpe sìi na yu

20 Ka Soli si ntíl'a li jwə cù na yi yu Kile Jwumpe kàlambayi i, na Yesu u nyε Kile Jyani.

21 Mpii pi mpyi na u jwumpe núru ke, ka pire puni kakyanhala wuubii si wá na nko: «Taha nge nàni bà u mpyi maha Yesu mege yyerefeebii kyérege Zheruzalému kànhe e me? U kapani jùnjke bà ku mpyi naha, si mpa tire sùpyire shinji cù si pi pwə si raa sì Kile sáragawwuubii jùnjufeebii yyére Zheruzalému i mà?»

22 Nyε Soli jwumpe mpyi a li jwə cù na sùpyire yákilibii kêenji. Yahutuubii pi mpyi Damasi kànhe e ke, li mpyi a pire bilibili, fo pi sàha mpyi a nijjwuyo cè me, u mpyi maha yi fíniñi na yu pi á na Yesu u nyε Kile Nijcwənrəñi.

23 Nyε tər'a pyi ke, ka pi i bê li na, maa li lwó piye funñ'i si Soli bò.

24 Nka kuru vùnñke pi à pwə Soli na ke, u à pa fworu kuru jwəhə na. Pi mpyi na kànhe tajyjwəyi puni kàanmucaa pílaga bára canja na, bà pi si mpyi si u ta mbò me.

25 Canjka numpilage e, ka Soli cyelempyiibii si u le shàhala funñ'i, maa meere pwə li na mà yige káanñke kàntugo, bà u si mpyi si shwə me.

26 Ka Soli si nkàre Zheruzalému i. U à nə wani ke, ka u la si mpyi si jyè Yesu cyelempyiibii kurunñke e, nka pi puni mpyi na fyáge u na. Pi nyε a mpyi a dá li na na Soli na nyε sèenji na Yesu cyelempya me.

27 Barinabasi sí wi ke, ka uru si nkàre ná Soli i Yesu tùnntunmpii yyére. Mà Soli ninjarenji yaha Damasi kànhe e, nyanjanni na u à Kafoonji nya mà u yaha kuni na ke, ná jwunñkanni na Kafoonji à jwo ná u e ke, ná pyinñkanni na Soli à Yesu mege fíniñ'a jwo fyagara baa Damasi kànhe e ke, ka Barinabasi si yire puni yyaha jwo tùnntunmpil'á.

28 Mà lwó lire tēni na, ka Yesu tùnntunmpii si jεε Soli na, ka u u wá na sì na Jwumpe Nintanmpe yu Kafoonji Yesu mege na fyagara baa Zheruzalému kànhe e, marii ma.

29 Yahutuubii pi mpyi na Girekiibii shεenre yu ke, u ná pire mpyi maha Kafoonji kani nàkaante pyi, nka pire mú mpyi na pyinñkanna caa si u bò.

30 Dánafeebii sanmpil'à yire lógo ke, maa u tùugo Sezare kànhe e. Lire kàntugo maa u yaha u à kàre Tarisi kànhe e.

31 Nyε mà lwó lire tēni na, dánafeebii pi mpyi Zhude ná Galile ná Samari kùligil'e ke, ka pire puni si yyenñke ta. Pi mpyi maha piye tēre, maa jaare Kafoonji yyahafyagare e. Kile Munaani mpyi a pi pyi pi i sì yyaha na Kile kuni i, là sí i bārali pi jyahanji na.

Pyeri à Tabita buwuñjè

32 Pyeri mpyi maha jaare na màre kini yyaha kurugo, maa dánafeebii kàanmucaa. Canjka dánafeebii pi mpyi Lida kànhe e ke, ka Pyeri si nkàr'a sà fworu pire na,

33 mà sà nàni wà ta u à yyee baataanre pyi yampe tasinnage e. Uru nàni mege mpyi εne. U mpyi a múruñə.

34 Ka Pyeri si jwo: «εne, Yesu Kirisita à mu cùuñə, yîri ma a ma yasinnñke yaa may'á.» U à yire jwo ke, ka εne si ntíl'a yîri.

35 Lida ná Sarən kànyi shiinbii pun'à lire nya ke, ka pi i piye kan Kafoonji á.

³⁶ Nye ceenji wà na mpyi Zhope kànhe e, cyelempya u mpyi u wi, u mēge mpyi Tabita. Kuru mēge ku nye Girekiibii shēenre e: «Dorokasi» kuru jwōhe ku nye: «Ceņke». Uru ceenji mpyi maha kacēņkii pyi tērigii puni i, maa fōņōfeebii tēre.

³⁷ Mā Pyeri yaha Lida kànhe e, ka yama si Tabita ta cyire canmpyaagil'e, ka u u ņkwū. Ka pi i u buwuņi wīli, maa u lwō a sà yaha batōnge nīnyibabilini l'e.

³⁸ Lida kànhe ná Zhope kànhe laage mpyi a tōn mē. Cyelempyiibii pi mpyi Zhope kànhe e ke, pir'à lógo na Pyeri na nye Lida kànhe e ke, ka pi i shiin shuunni tun pi sà u jáare, na u pa numē sāsa.

³⁹ Nye pi à sà tūnnture jwo ke, ka Pyeri si ntíl'a yīr'a kàre ná pi e. U à nō wani ke, ka pi i dūgo ná u e batōnge nīnyibabilini i. Lenkwucyeebii pi mpyi wani ke, ka pire puni mēsuwuubii si file u na. Vāanntinmpyēere ná vāanntinmbwoyi Tabita mpyi a yaa pi á mà u yaha shì na ke, maa yire cyēe Pyeri na.

⁴⁰ Ka u u sūpyire puni yige ntāani na, maa niņkure sín niņke na, maa Kile jáare. Lire kàntugo maa yyahe kēēņņe buņi yyēre maa jwo: «Tabita, yīri!» Ka u u nyiigii múgo. U à Pyeri nya ke, maa yīr'a tēēn.

⁴¹ Ka Pyeri si u cū cyēge na, maa u tēge, ka u u yīri. Lire kàntugo ka Pyeri si lenkwucyeebii ná Kile wuubii sanmpii yyere, maa Tabita nyii wuņi cyēe pi na.

⁴² Zhope shiinbii pun'à lire kani lógo. Ka pi niņyahamii si mpa dá Kafoonji na.

⁴³ Ka Pyeri si ntēēn mà tēre nimbwoo pyi Zhope e, seefanhaņi wà pyēņge*.

10

Pyiņkanni na Kile à Pyeri taanna Jwumpe Nintanmpe njwuņi na supyishinji sanŋ'á ke

¹ Nāņi wà na mpyi Sezare kànhe e, uru mēge mpyi Kōrinēyi. Ōromu sōrolashiibii yyaha yyēre shinņi wà u mpyi u wi. Sōrolashiibii kurunke niņņō na u mpyi ke, pi mpyi maha kuru mēge pyi Itali sōrolashikurunke.

² U ná u pyēņge shiinbii mpyi a piye pwō sèl'e Kile na, maa mpyi ná Kile yyaha fyagare e. U mpyi maha Yahutuubii fōņōfeebii tēre sèl'e, u mpyi maha Kile jáare tērigii puni i.

³ Nye canņka yàkoņō*, mà u yaha u bage e, ka Kile mēlēkeņi wà si uye cyēe u na, maa u pyi: «Kōrinēyi!»

⁴ Ka Kōrinēyi fyagara wuņi si yyahe yīrig'a le mēlēkeņi i, maa jwo: «Nūņufoonji, ņaha shi ye?» Ka mēlēkeņi si u pyi: «Kileņareyi mu nye na mpyi, maa fōņōfeebii tēre ke, yir'à pyi sārāga nūguntanga wugo fiige mà nō Kile na.

⁵ Numē, ma shiinbii pīi yaha pi shà Zhope kànhe e, nāņi mēge ku nye Simō, ná pi maha u pyi Pyeri ke, pi i sà uru yyere.

⁶ U à tīrige seefanhaņi wà yyēre, uru mēge mú na nye Simō. U bage na nye suumpe lwōhe jwōge na.»

⁷ Nye mēlēkeņi'à puru jwumpe jwo a kwō maa ņkàre ke, ka Kōrinēyi si u báarapyiibii pīi shuunni yyere, sōrolashinji u mpyi na fyáge Kile na u sōrolashikurunke e ke, mà bāra uru na.

⁸ Jwumpe mēlēkeņi à jwo u á ke, maa puru puni jwo pi á, maa pi tun Zhope kànhe e.

⁹ Kuru canņa nūmpanņa, pire shiin taanreņ'à kār'a sà byanhara Zhope kànhe na mà canņke yaha niņņō niņi i ke, ka Pyeri si dūgo bage kàtanņke na, maa Kile jáare.

¹⁰ Kateg'à pa u ta ke, ka u u jwo na uru sí n-lyī. Mā pi yaha pi i yalyire sore u á, ka Kile si kani là cyēe u na.

* **9:43** Yahutuubil'á, shinņi u nye na yatōre seeyi báare ke, urufoo maha jwōhō Kile á, u mú si n-jà n-file Kile na mē. Puru funņke e, Pyeri u nye Yahutu ke, mu aha uru nya u à ņen'a kàre seefanhaņi Simō pyēņge e, lir'à li cyēe na u sōņņōņkanni na ņkēēņņi. * **10:3** Yahutuubii yàkoņke Kileņarege tēni li mpyi li li.

11 Ka u u nìnyinji nya u à múgo, maa yaage kà nya v àanŋa nitabaaga fiige, ku mbìnkii sicyεerenji s'à pwò, k'à yîri nìnyinji na, na ntîri jìŋke na. 12 Sige yaare shiŋi puni ná jìŋke yafiliyi shiŋi puni ná saŋcyεenre shiŋi puni mpyi kuru v àanŋke funŋ'i†.

13 Ka meɔwuu si fwordo na: «Pyeri, yîri ma a bùu ma a ŋkyàa.»

14 Ka Pyeri si jwo: «Lire sí n-jà n-pyi la Kafoonji? Yaaga maha yaaga ku nyε ku nyε a yaa k'a lyî mε, lire nyε mε k'à jwóhò ke, mii sàha sàa kuru kà lyî mà nya mε.»

15 Ka meɔwuuni si núr'a fwordo maa jwo: «Yaage Kile à pyi na k'à fíniŋe ke, ma hà njwo na kur'à jwóhò mε.»

16 Lir'à pyi mà nò tooyo taanre na ke, ka v àanŋke si ntíl'a núr'a dùgo nìnyinji na.

17 Lire kani Pyeri à nya ke, mà u funmpen wunji yaha u u uye yíbili li jwòhe na, lire tēni mpyi a Kōrinēyi tūntunmpii ta pi à nò Zhope kànhe e, maa seefanhanji Simò pyenge yibige pyi, ka pi i ku saha cyêe pi na, ka pi i ŋkàr'a sà yyéere pyenge jwòge na,

18 maa yini pyi, maa jwo: «Simò pi maha mpyi Pyeri ke, naha u sunmbage nyε la?»

19 Lire tēni saha mpyi a Pyeri ta u u uye yíbili lire kani jwòhe na. Ka Kile Munaani si jwo: «Pyeri, shiin taanre pi mp̄ii pi i mu kyaa pyi pyenge jwòge na.

20 Yîri numε sasa, ma a ntîge, ma a sî ná pi e fyagara baa, jaha na ye mii u à pi tun mu á.»

21 Ka Pyeri si ntîg'a pa, maa jwo: «Sùpyanji yii nyε na jcaaa ke, mii wi, yii kà kan!»

22 Ka pi i u pyi: «Sòrolashiibii yyaha yyéere shinŋi mεge ku nyε Kōrinēyi ke, uru u à wuu tun. U na nyε sùpya ŋgemu u à tii, maa fyáge Kile na ke. Yahutuubii puni na u metange yîri. Kile mēlekēni wà à uye cyêe u na, maa yi jwo u á na u mu yyer'a shà u pyenge e, na jwumò na nyε mu á, mu u jwo u á.»

23 Ka Pyeri si pi pyi pi à jyè pyenge e, maa tashwəngò kan pi á. Nyèg'à múgo ke, ka u ná pire si ŋkàre, mà bàra Zhope kànhe cìnmpyiibii dānafēebii p̄i na.

24 Kuru canŋa nùmpañña, pi à sà nò Sezare kànhe e, mà sà Kōrinēyi ta u u pi sigili. U mpyi a u cìnmpyiibii ná u ceveebii sèe wuubii yyere uye yyéere.

25 Nyε Pyeri à sà nò na ŋko raa jyè pyenge e ke, ka Kōrinēyi si mpa u jùŋò bē, maa niŋkure sín jìŋke na u fere e, si u pēe.

26 Ka Pyeri si u cū cyεge na mà yîrige, maa jwo: «Mii mú na nyε sùpya mu fiige!»

27 Ka Pyeri ná Kōrinēyi si wá na yu na ŋkèεge mà sà jyè bage e, mà sà shinjyahara ta pi à bínni wani.

28 Ka Pyeri si pi pyi: «Yii à li cè na mà tàanna ná wuu Yahutuubii saliyani i, wuu nyε a yaa wuu a bàrali supyishinji sanŋi na mε, lire nyε mε mà jyè u wà pyenge e mε. Nka Kile à li cyêe mii na na mii nyε a yaa mii u sùpyanji wà tufige pyi na u à jwóhò, lire nyε mε u nyε fíniŋimbaa Kile yyahe taan mε.

29 Lire l'à li ta, yii à mii yyere, ka mii i ntíl'a pa jwuɔyahama baa. Nyε numε, yii à mii yyere ndemu na ke, mii la na nyε si lire cè.»

30 Ka Kōrinēyi si Pyeri pyi: «Cyí canmpyaa sicyεere u nyε niŋjaa, mà mii yaha Kilejarege na yàkonke na pyenge e, mii à pâl'a nàŋi wà nya u à v àanvynweeweere le mà yyéere mii yyahe taan, maa jwo

31 “Kōrinēyi, Kile à mu jarege shwò, ntègeni mu à pyi fòŋofēebil'á ke, Kile funŋò nyε a wwò uru na mε.

32 P̄i tun Zhope kànhe e, Simò pi maha mpyi Pyeri ke, pi i sà uru yyere pi a ma. U à tîrige seefanhanji wà yyéere, pi maha uru mεge pyi Simò mú. U pyenge na nyε suumpe lwòhe jwòge na.”

33 Lir'à pyi ke, ka mii i ntíl'a p̄i tun pi sà mu yyere. Mu pama lem'à jwò. Numε, wuu puni pi mp̄ii Kile yyahe taan, yaaga maha yaaga Kafoonji à pyi mu u jwo wuu á ke, wuu la nyε si yire lógo.»

† 10:12 Mà tàanna ná Yahutuubii Kile kuni i, Kile mpyi a pi pyi na pi àha raa kyaare shiŋi wà kyàa mε.

³⁴ Ka Pyeri si jwumpe lwó maa jwo: «Numε mii à li cè sèenji na, Kile nyε a sùpya pwóonjo sùpya na mε.

³⁵ Shin maha shin u nyε na fyáge Kile na, maa jaare ntinji i ke, u méε ká nta supyishi o shi ke, uru kyaa li maha ntáan Kile á.

³⁶ Kile à u jwumpe jwo Izirayeli shiinbil'á. Jwumpe Nintanmpe pu nyε na yyejinke kaan ke, maa puru jwo pi á Yesu Kirisita cye kurugo, uru ngemu u nyε sùpyire puni Kafoonji ke.

³⁷ Yuhana Kile jwumpe jwuñkwooni kántugo maa batizeliñi pyi, karigii cyi à pyi mà lwó Galile kùluni na, mà sà nɔ Zhude wuuni na ke, yii à cyire cè.

³⁸ Pyinñkanni na Kile à Nazareti kànhe shinñi Yesu cwóonrɔ, maa u Munaani tég'a u nî, maa fànha kan u á ke, yii à lire cè. U mpyi na jaare na mâre, maa kacennkii pyi sùpyire na. Mpii pi mpyi Sitaanniñi bilere e ke, maa pire puni yige tire bilere e, naha na ye Kile mpyi ná u e.

³⁹ Karigii puni u à pyi Zheruzalemu kànhe ná Yahutuubii kànyi sanñyi na ke, wuu na nyε cyire shérii. Pi à u kwòro cige na mà bò.

⁴⁰ U kwùñi canmpyitanrewuuni, Kile à u nɛ a yige kwùñi i, maa u pyi u à uye cyêe sùpyire na.

⁴¹ Sùpyire puni bà t'à u nya mε. Kile mpyi a fyànha a wuu mpiimu cwóonrɔ mà pyi u shérii ke, wuu pi à u nya. U nyenñkwooni kántugo mà fworò kwùñi i, wuu pi à lyî maa bya ná u e.

⁴² U à tùnnture le wuu cye e, na wuu a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á, wuu raa yi fíniñi wuu a yu pi á, na Kile à Yesu tñε u u kwùubii ná nyii wuubii sâra u tàanna ná pi kapyiinñkil'e.

⁴³ Kile tùnntunmpii puni mpyi a jwo u kyaa na na shin maha shin u à dá u na ke, u mεge fànhe cye kurugo, urufoo kapegigii sí yàfa u na.»

⁴⁴ Mà Pyeri yaha puru jwumpe na, mpii pi mpyi na u jwumpe núru ke, Kile Munaani à tige pire puni nuñ'i.

⁴⁵ Yahutuubii dánafeebii pi mpyi a shà ná Pyeri e ke, li mpyi a sàa pire kàkyanhala mà Kile nya u à u Munaani sùguro supyishinji sanñi nuñ'i mú.

⁴⁶ Naha kurugo ye pi mpyi a tire sùpyire nya ti i yu shεenre taber'e, maa Kile mεge kêre Kile Munaani cye kurugo.

Nyε ka Pyeri si jwo:

⁴⁷ «Tá wuu saha sí n-jà nte sùpyire sige t'àha batize lwòhe e mε? Bà wuu à Kile Munaani ta mε, amuni pi mú à li ta.»

⁴⁸ Nyε u à puru jwo ke, maa pi pyi pi à pi batize Yesu Kirisita mεge na. Pi batizenñkwooni kántugo, ka pi i li cya Pyeri á na u canmpyaa pyi ná pire e.

11

Karigii cyi à pyi supyishinji sanñi shwòhol'e ke, Pyeri à cyire jwo Zheruzalemu dánafeebil'á

¹ Yesu tùnntunmpii ná dánafeebii pi mpyi Zhude kùluni i ke, pire mpyi a lógo na supyishinji sanñi sùpyiibii pli mú na nyε a nyε Kile Jwumpe na.

² Nyε Pyeri à núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e ke, Yahutuubii dánafeebii pi mpyi a ñkwònñi le barag'e ke, ka pire si u faha,

³ maa jwo: «Naha na sùpyire ti nyε ti nyε a kwòn mε, mu à nyen'a sà wwò ná pire e, fo mà lyî ná pi e ye?»

⁴ Nyε karigii cyi à pyi ke, ka Pyeri si jyè cyire yyahe e ninñin ninñin mà jwo pi á.

⁵ U à jwo: «Mà mii yaha Zhope kànhe e Kileñarege na canñka, Kile à kani là cyêe mii na, ka mii i yaage kà nya vànña nitabaaga fiige, ku mbìinñkii sicyεenreñi s'à pwò, k'à yîri ninyiñi na na ntiri, mà pa yyére mii taan.

⁶ Ka mii i ku yal'a wii. Yatòre ná sige yaare ná jinñke yafiliyi ná sanñyεenre, yire yi mpyi kuru vànñke e.

⁷ Ka mii i meɽwuu lógo na “Pyeri, yíri ma a bùu ma a ŋkyàa.”

⁸ Ka mii i jwo “Lire sí n-jà n-pyi la Kafoon̄ji? Naha na ye yaaga maha yaaga ku nyɛ ku nyɛ a yaa k'a lyí mɛ, lire nyɛ mɛ mà ɲwóhɔ ke, mii sàha sàa kuru kà lyí mà ɲya mɛ.”

⁹ Ka meɽwuuni si núr'a fworɔ n̄ɲyɛɲi na “Yaage Kile à pyi na k'à f̄niɲɛ ke, ma hà ɲjwo na kur'à ɲwóhɔ mɛ.”

¹⁰ Lir'à pyi mà nɔ tooyo taanre na, ka v̄aɲɲke ná ku funɲɔ yaayi si nta a dùgo n̄ɲyɛɲi na.

¹¹ Pyɛnge e mii mpyi ke, lire tèn'à nàmbaa taanre ta pi à yyére kuru pyɛnge ɲwɔge na. Pi mpyi a pire tun mii á mà yíri Sezare kànhe e.

¹² Ka Kile Munaani si yi jwo mii á na mii u a sì ná pi e fyagara baa. C̄ɲmpyinambaabii baaniɲi u ŋge ke, pire pi à mii tùugo mà kàre Sezare e, ka wuu u sà jyè K̄ɔriɲeyi pyɛnge e.

¹³ Nyɲkanni na u à Kile mèlɛkɛɲi n̄ɲjyɛɲi ɲya u bage e, ka mèlɛkɛɲi si ɲjemu jwo u á ke, ka u u jyè yire yyahe e mà jwo wuu á, na mèlɛkɛɲ' à jwo na uru u p̄i tun Zhope kànhe e, Simɔ pi maha mpyi Pyeri ke, pi i sà uru yyére pi a ma.

¹⁴ Pyiɲkanni na u ná u pyɛnge shiinbii sí n-pa n-shwɔ ke, na mii Pyeri u sí n-pa lire jwo u á.

¹⁵ Nyɛ mii à jwumpe s̄i ke, ka Kile Munaani si ntíl'a t̄ige pi ɲuɲ'i bà li mpyi a fyânha a t̄ige wuu ɲuɲ'i mɛ.

¹⁶ Lir'à pyi ke, jwumpe Kafoon̄ji mpyi a jwo ke, ka mii funɲɔ si ntíl'a cwo puru na. U mpyi a jwo na “Yuhana à s̄upyire batize ná lwɔhe e, ŋka yii pi ke, ná Kile Munaani i yii sí batize.”

¹⁷ Nyɛ lire pyiɲkanni na, wuu pi à dá Kafoon̄ji Yesu Kirisita na ke, Kile à ɲwɔ wuu na maa màkange ŋkemu kan wuu á ke, kuru ninuge u à kan pi á, lire e ke, di mii mpyi na sí n-jà Kile ɲyii wuuni fyinne n-jwo ye?»

¹⁸ Mpii pi mpyi wani maa Pyeri jwumpe lógo ke, ka pire funɲyi si nta a ɲíɲɛ, ka pi i Kile k̄e maa jwo: «Sèe wi, mpii pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, Kile à pyiɲkanna kan pir'á bà pi si mpyi si pi toron̄kanni k̄ɛɲɲɛ, si n̄mpan̄ɲa ta mɛ.»

Antiȳashi kànhe d̄ánafeebii kurun̄ke tasiige

¹⁹ Yyefuge ku mpyi a d̄ánafeebii ta Ecyeni bon̄kwooni k̄antugo na ke, kuru mpyi a pi pyi pi à fê a caala. Ka pi p̄i si ŋkàre fo Fenisi k̄uni ná Sipiri k̄ini i, ka p̄i si ŋkàre Antiȳashi kànhe e. Yahutuubii baare e, pire nyɛ a mpyi na Jwumpe Nintanmpe yu waber'á mɛ.

²⁰ Lire ná li wuuni mú i, d̄ánafeebii p̄i mpyi a yíri Sipiri k̄ini ná Sir̄eni kànhe e mà pa Antiȳashi kànhe e. Mpii pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, Jwumpe Nintanmpe p'á yyaha t̄i ná Kafoon̄ji Yesu i ke, ka pire si puru jwo pi á.

²¹ Kafoon̄ji à pire d̄ánafeebii t̄ɛge s̄èl'e pi báaraɲi i, ka lire si shin̄yahara pyi t'á dá u na, maa tiye kan u á.

²² Zheruzalɛmu kànhe d̄ánafeebii kurun̄k' à yire lógo ke, ka pi i Barinabasi tun Antiȳashi kànhe e.

²³ Pyiɲkanni na Kile mpyi a ɲwɔ Antiȳashi kànhe d̄ánafeebii na ke, Barinabasi à nɔ wani maa lire ɲya ke, ka u funɲke si ntáan, ka u u màban le pi e, maa pi pyi na pi piye waha pi i ŋkwôro Kafoon̄ji kuni i.

²⁴ Yii li cè na Barinabasi na mpyi s̄upya n̄ɲcɛɲɲɛ. Kile Munaani mpyi a u ɲî, u d̄aniyaɲi mpyi a p̄e, ka shin̄yahara si ɲɛɛ Kafoon̄ji na.

²⁵ Lire k̄antugo ka Barinabasi si ŋkàre Tarisi kànhe na mà sà a Soli caa.

²⁶ U à u cya a ɲya ke, maa núr'a kàre ná u e Antiȳashi e. Pi à yyee n̄ɲkin pyi wani, pi mpyi maha sì na b̄innini ná cyelempyiibil'e, maa shin̄yahara k̄ála Kile kuni na. Antiȳashi kànhe e, pi à cyelempyiibii m̄ɛge le: «kercyɛnbii*». Lire l'á pyi ku ton̄cyiige.

²⁷ Kile t̄unntunmpii p̄i mpyi a yíri Zheruzalɛmu i cyire canmpyaagil'e mà pa Antiȳashi kànhe e.

* 11:26 Kercyɛnbii ɲwɔhe ku nyɛ: Yesu Kirisita fyèɲwɔhɔshiinbii.

²⁸ Wà mēge na mpyi pi e Agabusi. Mà Kile Munaani yaha l'à uru yyaha cû, ur'à jwo na katibwəhə na sí n-pa n-pyi dɪnyɛŋi cyeyi puni i. Nye saanŋi Kolodi tɛni i, lir'à pa mpyi.

²⁹ Lir'à pyi ke, cyelempyiibii pi mpyi Antiyəshi e ke, ka pire si li lwó piye funŋ'i, cɪmpyiibii dánafeebii pi nyɛ Zhude kùluni i ke, si cyeyi wà yiye na mà tàanna ná pi shin maha shin pèrɛge e si ntège pire tège.

³⁰ Yaayi pi à wà yiye na mà ta ke, ka pi i yire kan Barinabasi ná Soli á pi sà ŋkan Zhude kùluni dánafeebii kacwənrɪbil'á.

12

Yakuba mbòŋi ná Pyeri kàsujyiini kani

¹ Lire tɛni i, saanŋi Erədi mpyi na dánafeebii pìi kyérege.

² U à Yuhana cɪmpworonəŋi Yakuba bə ná kàshikwəŋwəni i.

³ U à lire nya l'à táan Yahutuubil'e ke, bwúurunŋi nɪnjirigembaanŋi kataanni i, ka u u pi pyi pi à Pyeri cû mú.

⁴ Pi à Pyeri cû ke, ka u u pi pyi pi à u le kəsunŋi i, maa sòrolashii ke ná baani pyi pi i u kàanmucaa. U la mpyi kataanni ká ntòro si nta u yíbe sùpyire nyii na.

⁵ Mà Pyeri yaha kəsunŋi i, dánafeebii mpyi a kwôro Kileŋarege na u á.

⁶ Canmbilini i Erədi mpyi na sí Pyeri yíbe sùpyire nyii na ke, numpilage ku sí n-tòro lire canmbilini sí n-ta a nə ke, kuru numpilage e, mà Pyeri nimpwəŋi yaha ná yòrəyɔ shuunni i sòrolashiibii pii shuunni shwəhəl'e, u mpyi na ŋwúuni. Sòrolashiibii pii mpyi a yyére kasubage ŋwəge na maa ku kàanmucaa. ⁷ Ka Kafoonŋi Kile mèlekeŋi wà si mpâl'a jyè kasubage e, ka ku puni si mpyi bɛɛnmɛ, ka mèlekeŋi si Pyeri bwəŋ bwəŋ ŋkere na mà jè, maa jwo: «Yíri fwəfwə!» Ka yòrəyi si ntíl'a kwəŋ a láha u cyeyi na mà cwo, ka u u yíri.

⁸ Ka mèlekeŋi si jwo: «Seepwəge tég'a maye bínni, ma a ma tanhanŋi pwə.» Ka u u li pyi amuni. Ka mèlekeŋi si núr'a jwo: «Ma vāanntinmbwəhe le, ma a ma na fye e.»

⁹ Ka u u fwor'à taha u fye e. Nde mèlekeŋi'à pyi ke, u nyɛ a mpyi a cè na lire na nyɛ sèe mɛ. U mpyi na sòŋŋi na ŋəgə uru nyɛ na ŋwúuni.

¹⁰ Sòrolashiibii pi nyɛ na kasubage kàanmucaa ke, ka Pyeri ná mèlekeŋi si ŋkàr'a sà ntòro pire sòrolashikurunŋe nɪncyiige taan, maa ŋkàr'a sà ntòro kurunŋe shənwogə taan, tɔɔnnte bərage ku mpyi a tég'a tajyɪŋwəge tò, ná ku ŋwəge mpyi a kan kàhe funŋke yyére ke, mà jwo pi nə kuru na ke, ka ku u múgo kuy'á, ka mèlekeŋi ná Pyeri si fworə na ŋkèege. Mà pi nɪŋkaribii yaha, ka mèlekeŋi si mpâl'a pìnni u na.

¹¹ Lir'à pyi ke, ka Pyeri yákiliŋi si nta a múgo, ka u u jwo: «Numɛ sèenŋi na, mii à dá li na na Kafoonŋi u à u mèlekeŋi wà tun u à pa mii shwə Erədi na, Yahutuubii la mpyi si kapegigii ncyiimu pyi mii na ke, si mii shwə cyire puni na mú.»

¹² Pyeri yákiliŋi'à pa ntɛn ke, Yuhana pi maha mpyi Marika ná u nunŋi mēge nyɛ Mariyama ke, ka u u ŋkàre uru Mariyamanŋi pyɛnge e. Dánafee nɪnyahamii mpyi a bínni wani, maa Kile jáare.

¹³ U à nə maa bage ŋwəge kúu ke, báarapyicwəŋi wà na mpyi wani na Ɔrəda, ka uru si yír'a pa si mpa ku múgo.

¹⁴ U à Pyeri mɛjwuuni lóg'a cè ke, funntange kurugo, mà jwo u pyɛnge ŋwəge múgo ke, ka u u fê a kàr'a sà yi jwo pi sanmpil'á, na Pyeri nɪnjyerenŋi na wá pyɛnge ŋwəge na.

¹⁵ Ka pi i jwo: «Taha mu nùmbwuuni bà nyɛ a ŋwə mɛ?» Ka Ɔrəda si núr'a jwo: «Sèe, uru u wá sɪi u wi!» Ka pi i núr'a jwo: «Mèlekeŋi u maha u kàanmucaa ke, uru u sí n-ta u à uye pyi u fiige mà pa.»

¹⁶ Mà pi yaha puru na, ka Pyeri si ŋkwôro na pyɛnge ŋwəge kúuli. Pi à pa ŋwəge múgo mà u nya ke, ka li i pi bilibili.

¹⁷ Ka u u cyege yîrige pi á, maa pi pyi pi à fyâha. Pyiŋkanni na Kafoonji à u yige kàsunji i ke, ka u u yire puni yyaha jwo pi á. Maa yi jwo pi á na pi sà yi yyaha jwo Yakuba* ná cìmpyiibii sanmpil'á, maa yîri wani mà kàre cyage kabɛr'e.

¹⁸ Nyèg'à pa múgo ke, ka sòrolashiibii si wá na nyàha na wùruge piye e, maa piye yíbili: «Di Pyeri à pyi a jwo ye?»

¹⁹ Ka Erɔdi si pi pyi pi à sà a u caa, ŋka pi nyɛ a u nya mɛ. Ka Erɔdi si sòrolashiibii yyer'a yíbe, maa pi pyi pi à pi bò†. Lire kàntugo maa yîri Zhude kùluni i, mà kàre Sezare kànhe e mà sà tère pyi wani.

Erɔdi kwùŋkanni

²⁰ Lire mpyi a saanji Erɔdi lùuni ta l'à yîri Tiri ná Sidɔn kànyi shiinbii taan sèe sèl'e. Ka pire si bê ninŋin na, maa sà jwo a jwɔ ná saanji bage jùŋufoonji i, uru mɛge na mpyi Bilasitusi. Lire kàntugo maa ŋkàr'a sà saanji jáare na u uye sanji yaha u u yoge kwò, jaha na ye Erɔdi k̀ni i pire mpyi na pi jyiŋi taa.

²¹ Canmbilini na pi mpyi a bê si cyire karigii yyaha cwɔ̀nrɔ ke, lir'à pa nɔ ke, ka Erɔdi si u fànhe v̀aantinjke le, maa mpa nt̀ɛɛn saanre yatɛɛnjke e, jwumpe pu nyɛ u á ke, maa puru jwo sùpyir'á.

²² U à kwò u jwumpe na ke, ka sùpyire si jwo fànha na: «Kile u à mpe jwo lire baare e, sùpya bà mɛ!»

²³ Lire tèenuuni i, ka Kafoonji Kile mèlekɛŋi wà si ntíl'a fyɛɛnre cyán Erɔdi i mà bò, jaha na ye pèente t'à yaa ti taha Kile na ke, u nyɛ a tire taha u na mɛ.

²⁴ Kile Jwumpe mpyi na jcaali, d̀anafeebii sí i nyahage.

²⁵ Barinabasi ná Soli à kwò pi báaraŋi na Zheruzalɛmu kànhe e ke, maa núr'a kàre Antiyòshi kànhe e. Pi ninjaribii, Yuhana pi maha mpyi Marika ke, maa ŋkàre ná ur'e.

13

Kile Munaani à Barinabasi ná Soli cwɔ̀nr'a yaha piye kanni na

¹ Kile túnntunmii ná cyelentii na mpyi Antiyòshi kànhe d̀anafeebii kurunke e. Pire mɛyi yi nyɛ: Barinabasi ná Simiyɔn pi maha mpyi: «Nizheri» ke, ná Lusisi uru mpyi a yîri Sirɛni kànhe e, ná Manayeni uru ná saanji Erɔdi mpyi a lye pyɛnnuge e, ná Soli.

² Canŋka mà d̀anafeebii yaha pi a súnŋi le maa Kile p̀ere, ka Kile Munaani si jwo ná pi e na: «Yii Barinabasi ná Soli yaha piye kanni na mii á, báaraŋi mɛɛ na mii à pi yyere ke, bà pi si mpyi si uru pyi mɛ.»

³ Pi à súnŋi le maa Kile jáare a kwò ke, maa pi cyeyi taha Barinabasi ná Soli jùŋke na, maa pi yaha pi à kàre Kile báaraŋi na.

Barinabasi ná Soli à kàre Sipiri k̀ni i

⁴ Nyɛ lire pyiŋkanni na, Kile Munaani à Barinabasi ná Soli tun pi à kàre Selusi kànhe na. Pi à nɔ wani ke, ka pi i jyè bakwɔ̀ge k'e maa ŋkàre Sipiri k̀ni i, lire k̀ni na nyɛ lwòhe ninke e.

⁵ Pi à sà nɔ Salamisi kànhe e ke, ka pi i wá na jaare na Kile jwumpe yu Yahutuubii Kile Jwumpe kàlambayi i. Yuhana pi maha mpyi: «Marika» ke, uru mpyi a pi tège pi báaraŋi i.

⁶ Lire kàntugo ka pi i k̀ni puni jyiil'a sà nɔ Pafòsi kànhe na. Yahutu ǹaji wà na mpyi kuru kànhe na, uru mɛge na mpyi Bariyesu. Jinamaha u mpyi u wi. U mpyi maha fini na uru na nyɛ Kile túnntunŋɔ.

⁷ Uru jinamaŋaŋi mpyi ná Sipiri k̀ni jùŋufoonji Serijusi Polusi i. Serijusi Polusi yákiŋi mpyi a jwɔ̀, ka u u Barinabasi ná Soli yyere, jaha na ye u la mpyi si Kile jwumpe lógo.

* **12:17** Yakubaŋi kyaa l'à jwo naha ke, Yesu cìmpworonji kyaa li. † **12:19** Ōrɔmu shiinbil'á, kasubage k̀aanmucyafoonji ká mpyi u nyɛ na ku k̀aanmucaa na jwɔ̀ge mɛ, ka kàsujyiŋi wà si fworɔ, nde li mpyi a yaa li pyi uru kàsujyiŋi na ke, lire pi maha mpyi ku k̀aanmucyafoonji na.

8 Pi mpyi maha uru jinamahaŋi pyi Girɛkiibii shɛɛnre e: «Elimasi». Ka u u wá na Barinabasi ná Soli kyáali. U la mpyi si kɪni jùŋufooŋi jùŋɔ kyán bà u si mpyi u àha ndá Yesu na mɛ.

9 Soli pi maha mpyi: «Poli» ke, mà u yaha u a jɪ Kile Munaani na, u à jinamahaŋi yal'a wíi,

10 maa jwo: «Mu funŋk'à jɪ cwòɔre ná kafinare na, Sitaanniŋi sùpya u jye mu, mu kafuunni li jye mà katiile pyi. Kafooŋi Kile kurigii cyi à tíi ke, jaha tère e mu sí cyire ŋkèɛgeŋi jwɔ yaha ye?

11 Yi lógo! Numɛ, Kafooŋi sí mu pyi fyin. Mu sí tère pyi, mu sì canŋaŋyiini bènmpe jya mɛ.»

Lire tèneuuni i, ka Elimasi jyiigii si ntíl'a wwò, ka numpini si jyè u yyahe e, ka u u wá na cyege fyíŋge na màre na wà caa ŋgemu u si u cyege cù, si u yyaha cù ke.

12 Kɪni jùŋufooŋ'á lire jya ke, maa dá Yesu na. Nde u mpyi a lógo Kafooŋi kyaa na ke, lire mpyi a u kàkyanhala sèe sèl'e.

Poli ná Barinabasi à kàre Antiyòshi kànhe e

13 Lire kàntugo ka Poli ná u shɛɛfeebii si yíri Pafòsi kànhe e, maa jyè bakwòoge k'e mà kàre Pɛrigɛ kànhe e, kuru kànhe na mpyi Panfili kùluni i. Yuhana pi maha mpyi: «Marika» ke, ka uru si láha pi na, maa núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e.

14 Lire kàntugo ka Poli ná Barinabasi si yíri Pɛrigɛ kànhe e mà kàre Antiyòshi kànhe e, kuru na jye Pisidi kùluni i. Yahutuubiicanŋɔŋk'à pa nɔ ke, ka pi i ŋkàr'a sà jyè a tɛɛn Kile Jwumpe kàlambage e.

15 Nye cyag'à pa ŋkàla a kwò mà fworu MusaSaliyaŋi ná Kile tùnntunmpii sanmpii sémebil'e ke, ka kàlambage jùŋufeebii si pi pyi pi à yi jwo Poli ná Barinabasi á: «Cɪnmpyiibii, kampyi yeɛge jwumɔ na wá yii á mà jwo sùpyir'á, yii pu jwo.»

16 Nye ka Poli si yíri, maa cyege yírige sùpyir'á, maa pi pyi na pi fyâha. Pi à fyâha ke, ka u u jwo: «Yii Izirayeli shiinbii ná yii mpíi puni pi jye na fyáge Kile na ke, yii lógo na jwɔ na.

17 Wuu pi jye Izirayeli shiŋi ke, wuu u Kileni à wuu tulyeyi cwòɔnrɔ, maa pi pyi pi à jyahà mà pi yaha bilere e Misira kɪni i. Lire kàntugo maa pi yige lire kɪni i ná u fànhe e.

18 U à kwòro ná pi e síwage funŋke e, maa pi karigii kwú uye e, mà sà nɔ yye beeshuunni laage na.

19 Lire kàntugo u à supyishi kuuyo baashuunni shi bò a yige Kana kɪni i, maa pire u taare kan pi á.

20 Pi à tire taare fente pyi mà sà nɔ yye ŋkwuu sicyɛere ná yye beeshuunni ná ke (450) laage na. Lire kàntugo ka u u kacwònrɪbii pì tɪŋe wuu tulyeyi jwɪ'i fo mà sà yaa ná Kile tùnntunŋi Samuweli u tiiŋi i.

21 Puru funŋke e, ka wuu tulyeyi si li cya na u saanŋi wà kan pir'á. Nye Kisi u jye Benzhamà u tùluge shin ke, ka Kile si uru jyaŋi Sawuli pyi u à pyi pi saanŋi yye beeshuunni funŋ'i.

22 Nye ka Kile si mpa jcyé Sawuli na, maa Dawuda kan pi á, pi à pyi pi saanŋi. Uru kyaa na Kile à jwo na “Sùpyaŋi shiŋi mii jye na jcaa, ná uru u jye mii jyii wuŋi ke, uru u jye Zhese jyaŋi Dawuda. Uru u sí n-pa mii jyii karigii puni pyi.”

23 Bà Kile mpyi a li jwɔmɛɛni lwó mɛ, Dawuda tùluge shin u à pa mpyi Izirayeli shiinbii Shwofooŋi. Uru u jye Yesu.

24 Mà jwo uru Shwofooŋi u pa ke, Yuhana mpyi a fyâha a yi jwo Izirayeli shiinbii pun'á, na pi pi toroŋkanni kɛɛnŋe pi i láha kapegigii na, pi i batize.

25 Yuhana báaraŋi mpyi na byanhare u takwòore na ke, u mpyi maha ŋko sùpyir'á na “Yii na sòŋŋi na joofo u jye mii ye? Shwofooŋi yii jye na sigili ke, uru bà u jye mii mà dɛ! Nka wà sí n-pa mii kàntugo, mii jùŋke bá à cyére u tanhaŋi mɛere zànaŋi i.”

²⁶ Mii cìmpyiibii, wuu pi nyε Ibirayima tùluge shiinbii ke, mà bâra yii mp̄ii puni pi nyε na fyáge Kile na ke, wuu á uru zhwoŋi jwump'à jwo.

²⁷ Yii li cè na Zheruzalēmu kànhe shiinbii ná pi jùŋufeebii mpyi a cè na Yesu u nyε uru Shwofooŋi mε. Kile tùnntunmp̄ii jwumpe pi mpyi na ŋkálali canŋoŋo maha canŋoŋo ke, pi mpyi a puru yyaha cè mε. Nyε pi Yesu ntùnŋi cye kurugo, Kile tùnntunmp̄ii jwump'à tòro pu jwuŋkanni na.

²⁸ Ali mà li ta pi nyε a jùŋo ta, ŋkemu ku sí n-pa ná l'e u bò mε, lire ná li wuuni mú i, pi à fànhafooŋi Pilati jàare si u ta mbò kworokworocige na.

²⁹ Kile tùnntunmp̄ii mpyi a yaaga maha yaaga séme Yesu kyaa na ke, tēni i cyire pun'à fūŋŋo ke, ka pi i u tīrige kworokworocige na mà sà ntò fanŋke e.

³⁰ Ŋka Kile à u jè a yige kwùŋi i.

³¹ Mp̄ii pi mpyi a taha u fye e mà yīri Galile kùluni i, mà kàre Zheruzalēmu i ke, u jēŋkwooni kàntugo, u à uye cyēe pire na canmpyaa niŋyahagii funŋ'i. Pire mú pi nyε na u kyaa yu sùpyir'á numε.

³² Mii ná Barinabasi sí wi ke, Jwumpe Nintanmpe jwōmεeni Kile mpyi a lwó wuu tulyey'á ke, puru wuu mú nyε na yu yii á.

³³ Wuu pi nyε pi tùluge shiin ke, Kile à lire jwōmεeni fūŋŋo wuu á, Yesu jèŋi cye kurugo, bà l'à séme Zaburu sémeŋi kuni shōnwuuni i na

“Mu u nyε mii Jyaŋi,

Nijjaa mii à pyi mu Tuŋi*.”

³⁴ Kile à Yesu jè a yige kwùŋi i, lire e u saha sù n-fwónhō mε, yire y'à jwo “Yaayi niŋcēŋyi jwōmεeni mii à lwó Dawuda á ke, mii sí yire kan yii á†.”

³⁵ Y'à séme Zaburu sémeŋi cyage kabēr'e lire jwōmεeni kyaa na na “Mu sù jεε ma báarapyiŋi niŋcēŋyi buwuŋi yaha u fwónhō fanŋke e mε‡.”

³⁶ Dawuda sí wi ke, Kile mpyi a ndemu yaa ke, Dawuda à báaraŋi pyi mà tàanna ná lire e. U à báaraŋi pyi a kwò ke, u a kwù, maa sà bâra u tiibii na, maa fwónhō mú.

³⁷ Ŋka Kile à Yesu jè a yige kwùŋi i, u nyε a fwónhō mε.

³⁸ Mii cìmpyiibii, yii à yaa yii li cè na uru cye kurugo, yii kapegigii sí n-jà yàfa yii na. Kile tùnntunŋi Musa Saliyaŋi mpyi na sù n-jà cyi yàfa yii na mε.

³⁹ Ŋka yii shin maha shin u à dá Yesu na ke, urufoo wogigii puni sí yàfa u na.

⁴⁰ Lire e ke nde Kile tùnntunmp̄il'à jwo ke, yii a yiye kàanmucaa, bà li si mpyi lire kà ŋkwò nō yii na mε. Pire cye kurugo Kile à jwo

⁴¹ “Yii wíi, yii pi nyε yii nyε a Kile jwumpe yaha laage e mε, nde Kile sí n-pa n-pyi ke, lire sí yii kàkyanhala, puru funŋke e yii sí n-kwù. Yii tēn ná l'e, mii sí n-pa kani là pyi yii tìŋi i, ndemu li nyε, wà mée n'a mpyi a li jwo yii á, yii mpyi na sù n-dá li na mε§.”»

⁴² Nyε Poli ná Barinabasi mpyi na fwore Kile Jwumpe kàlambage e ke, pi à li cya pi á, na pi pa yà jwo pir'á nde kani ninuuni kyaa na canŋoŋke nimpaŋke na.

⁴³ Sùpyire mpyi na jcaali ke, mp̄ii pi à jyè Yahutuubii Kile kuni i ke, ka pire niŋyahamii ná Yahutuu niŋyahamii si ntaha Poli ná Barinabasi jwōh'i, ka pi i wá na màban leni pi e, maa pi pyi, na Kile à jwō pi na maa pi le kuni ndemu i ke, na pi kwôro lire e.

⁴⁴ Nyε canŋoŋk'à núr'a nō ke, ka kànhe shiinbii fànha si ŋkàr'a sà bínni, maa Kafooŋi Jwumpe lógo Poli ná Barinabasi jwō na.

⁴⁵ Yahutuubii jùŋufeebil'à tire supyiŋyahare nya ke, ka yiŋcyεge si jyè pi e, ka pi i wá na Poli ná Barinabasi jwumpe ndire páanni, maa pi cyere.

* 13:33 Zaburu 2.7 † 13:34 Ezayi 55.3 ‡ 13:35 Zaburu 16:10 § 13:41 Abakuki 1.5

⁴⁶ Nye ka Poli ná Barinabasi si yi fíniṅ'à jwo pi á: «Yii Yahutuubil'á, Kile Jwumpe mpyi a yaa pu fyánha a jwo. Nka ná yii s'à cyé pu na, maa li cyêe na yii nye na ncaa shìṅi niṅkwombaaṅi na me, lire e ke mpíi pi nye pi nye Yahutuu me, wuu sí n-kàre pire yyére.

⁴⁷ Naha kurugo ye yire Kafoonji Kile à jwo wuu á u Jwumpe Semēṅi i na
“Mii à mu tìṅe, bà mu si mpyi si mpyi bēenme supyishìṅi pun'á,

si zhwoṅi jwumpe jwo diṅyeṅi cyeyi puni i me*.”»

⁴⁸ Mpíi pi nye pi nye Yahutuu me, pir'à puru jwumpe lógo ke, pi funntanga wuubil'à Kafoonji Jwumpe le barag'e. Mpíi pi mpyi shìṅi niṅkwombaaṅi ntaṅi laage e ke, ka pire puni si dá Yesu na.

⁴⁹ Lire pyiṅkanni na, Kafoonji Jwumpe mpyi na ncaali lire kùluni puni i.

⁵⁰ Cyeebii meḡeḡeebii pi mpyi a jyè Yahutuubii Kile kuni i ke, ka Yahutuubii nùṅufeebii si pire ná kànhe shinbwoobii sòn mà yaha Poli ná Barinabasi na, ka pi i pi kyérege, maa pi kòr'a yiḡe pi kùluni i.

⁵¹ Poli ná Barinabasi nivworobil'à pi tooyi bambanji kwòro kwòr'a wu pi na†. Lire kàntugo maa ṅkàre Ikoni kànhe e.

⁵² Cyelempyiibii pi mpyi Antiyòshi kànhe e ke, pire mpyi a jì funntange ná Kile Munaani na.

14

Poli ná Barinabasi à Kile jwumpe jwo Ikoni kànhe e

¹ Nye nde l'à pyi Antiyòshi kànhe e ke, lire ninuuni l'à pyi Ikoni kànhe e. Poli ná Barinabasi à sà nò Ikoni i ke, maa ṅkàre Yahutuubii Kile Jwumpe kàlambage e, maa Kile Jwumpe jwo fo ka Yahutuu niṅyahamii ná supyishìṅi sanṅi sùpyire tà niṅyahara si dá Yesu na.

² Nka Yahutuubii pi mpyi a cyé si piye kan Yesu á ke, ka pire si dánafeebii meyi kèḡe supyishìṅi sanṅ'á, ka pire si yîri dánafeebii kurugo.

³ Lire ná li wuuni mú i, Poli ná Barinabasi à kwòro wani mà tère nimbwoo pyi. Pi mpyi a pi cyēge taha Kafoonji Yesu na maa u kyaa yu sùpyir'á fyagara baa. Kafoonji mpyi maha fànhe kaan pi á, pi i kakyanhala karigii ná kacyeenḡii pyi. Lire cye kurugo pi mpyi maha li cyêe na jwumpe pi nye na yu na Kile à jwò ke, na puru na nye sèe.

⁴ Nye lir'à pyi ke, ka kànhe shiinbii si ntáa, ka taage kà si mpyi ná Yahutuubii kàmpanṅke e, ka ku sanṅke si mpyi ná Yesu túnntunmpil'e.

⁵ Yahutuubii ná supyishìṅi sanṅi ná pi nùṅufeebii mpyi a bê li na, si Poli ná Barinabasi kyérege, si pi wà mbò ná kafaayi i.

⁶ Poli ná Barinabasi à pa nḡe na pi na pire taboṅo caa ke, maa fê a kàre Likayoni kùluni i, Lisitiri ná Deribe ná yi kwùumpe kànyi na.

⁷ Mà pi yaha wani, pi mpyi maha Jwumpe Nintanmpe yu.

Pii mpyi na sàṅi na Poli ná Barinabasi na nye yasunyo

⁸ Nàṅi wà na mpyi Lisitiri kànhe e, u tooyi mpyi a fàan. U mpyi a si cwòhòmfòo.

⁹ Canṅka mà Poli ná Barinabasi yaha pi i yu ná sùpyire e, uru nàṅi nintēenṅi na mpyi sùpyire shwòhòl'e. U mpyi na Poli jwumpe núru. Ka Poli si mpa u yal'a wíi mà li nya na dániyaṅi nye u á, u jà a cùṅṅo.

¹⁰ Ka u u jwo fànha na: «Yîri, ma a ntíl'a yyére ma tooyi na!» Ka nàṅi si yi a yîr'a yyére, maa ntíi na jaare.

¹¹ Sùpyir'à lire nya ke, maa jwo fànha na pi shēenre e: «Kakyanhala! Yasunṅyi yà à yiye kēenṅ'a pyi sùpyii, mà tìḡ'a pa wuu yyére!»

* 13:47 Ezayi 49.6 † 13:51 Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wíi.

¹² Ka pi i Barinabasi mεge le Zusi, pi yasanmbwəhe mεge ku mpyi kure. Yasunŋke mεge ku mpyi Erimesi ke, kuru ku mpyi maha Zusi tūnnture yu, ka pi i kuru mεge le Poli na, ɲaha na ye uru mpyi maha jwumpe yu.

¹³ Yasunŋke Zusi bage na mpyi kàñhe tajyɲwəge na. Nge u mpyi maha kuru sunni ke, ka uru si nupyahigii cyii cū, maa cire yafyεenre myígile cyi yacyi i, mà pa yyéenε yyéenε kàñhe tajyɲwəge na. U ná sùpyire la mpyi si yire nìyi bò si mpyi sáraga Poli ná Barinabasi á.

¹⁴ Poli ná Barinabasi à pa yire cè ke, ka pi nàvunŋə wuubii si pi vāanntinɲyi cwən cwən, maa fyâl'a pi ɲùŋə bê, maa jwo fànha na:

¹⁵ «Wuu cɪnmpyiibii, ɲaha kurugo yii ɲye na nde pyi ye? Wuu na ɲye sùpyii, yii fiige. Wuu à pa mpa Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, na yii kántugo wà ɲcyii laaga baa karigii na, Kilenɲi ɲyii wunɲi u à nìɲyɲi ná ɲìŋke ná suumpe lwəhe ná ku funŋə yaayi dá ke, yii i yyaha kēenŋe uru Kilenɲi á.

¹⁶ Tèni là à tòro, Kile mpyi a supyishɲi puni yaha pi i pi ɲyii kurigii ɲaare.

¹⁷ Nka lire ná li wuuni mú i, Kile maha u tàange cyère yii na ná kacenŋii nɲyahagil'e: u maha zànhe kaan yii á na yíri nìɲyɲi na, maa yii sùmanɲi pyi u u ɲwəge u tēefaani i, maa ɲjyɲi kaan yii á fo maha yii funɲyi táan.»

¹⁸ Poli mée ɲye u à mpe jwumpe puni jwo ke, pi à kànha maa jà a sùpyire sige nìyi mbòŋi na, si mpyi sáraga pi á.

¹⁹ Lire kántugo ka Yahutuubii pìi si yíri Antiyəshi kàñhe ná Ikoni kàñhe e, maa mpa sùpyire sòn a wà pi na, ka pi i Poli wà a cyán ná kafaayi i, maa u filil'a sà ɲcyán kàñhe kántugo. Pi mpyi na sônŋi na u à kwû.

²⁰ Nka cyelempyiibil'à pa bínni u taan ke, ka u u yíri mà jyè kàñhe e. Kuru canɲa nùmpañna, ka u ná Barinabasi si yíri wani mà kàre Dεribe kàñhe na.

²¹ ɲye Poli ná Barinabasi à Jwumpe Nintanmpe jwo Dεribe kàñhe e, ka shinɲyahara si dá Yesu na, maa mpyi u cyelempyii.

Poli ná Barinabasi à núr'a kàre Antiyəshi kàñhe e

Lire kántugo ka Poli ná Barinabasi si núr'a kàre Lisitiri kàñhe e, maa yíri wani mà kàre Ikoni kàñhe e, maa núr'a yíri wani mà kàre Antiyəshi kàñhe e, kuru na ɲye Pisidi kùluni i.

²² Pi nintorobii na yire kànyi na, pi mpyi maha màban leni cyelempyiibil'e, maa pi yeεege bà pi si mpyi si ɲkwôro Kile kuni i mε. Pi mú mpyi maha yi yu pi á na: «Wuu à yaa wuu yyefugo kariii nɲyahagii kwú wuye e si nta ɲjyè Kile Saanre e.»

²³ Dánafeebii kuruyi yi mpyi yire kànyi na ke, ka Poli ná Barinabasi si kacwənrɲibii pìi cwənr'a yaha yire kuruyi puni nɲkin nɲkinŋi ɲùŋə na. Lire kántugo maa súnŋi le, maa Kile ɲáare pi kyaa na. Kafoonɲi Yesu na pi à dá ke, maa pi kyaa le uru cye e.

²⁴ Lire kántugo maa Pisidi kùluni jyiile maa ɲkàre Panfilii wuuni i.

²⁵ Pi à Kile jwumpe jwo Pεrige kàñhe e mà kwò ke, maa ɲkàre Atali kàñhe e.

²⁶ Pi à nɔ wani ke, maa jyè bakwəge e mà kàre Antiyəshi kàñhe e. Báaraŋi u nge Poli ná Barinabasi à pyi amε ke, wani kuru kàñhe na dánafeebii mpyi a Kile ɲáare pi na maa pi le Kile cye e uru báaraŋi mpyiŋi mε na, bà Kile si mpyi si ɲwə pi na si pi tēge mε.

²⁷ Pi à nɔ wani ke, maa dánafeebii puni bínni. Kile mpyi a pi pyi pi à jà a yaaga maha yaaga pyi ke, mà bàra pyiŋkanni na Kile mpyi a dányanɲi kuni cyée supyishɲi sannɲi na ke, maa yire puni yyaha jwo dánafeebil'á.

²⁸ Maa ntèn'n'a tère nimbwoo pyi ná pi e wani.

15

Dánafeebil'à mpinni nimbwo pyi Zheruzalem i

¹ Yahutuubii dánafeebii pìi mpyi a yíri Zhude kùluni i mà pa Antiyəshi kàñhe e, cɪnmpyiibii dánafeebii pi mpyi pi ɲye Yahutuu mε, maa mpa a pire kálali maa ɲko pir'á na:

«Yii aha mpyi yii nyε a kwòn mà tàanna ná Kile tùnntunŋi Musa Saliyaŋi i mε, yii sì nùmpañja ta mε.»

² Poli ná Barinabasi nyε a mpyi a nyε puru jwumpe na mε, ka ti i mpyi nàkaana pi shwòhòl'e fo mà ti jàaŋa. Li nyε a pa jwò mε fo ka li i yaa mà Poli ná Barinabasi ná piiberii tun Zheruzalemu kànhe e, pi sà mpe jwumpe cyêe Yesu tùnntunmpii ná kacwònrìbii na.

³ Ka dánafeebii kurunke si pi tùgo. Pi niŋkaribil'à tòro Fenisi kùluni ná Samari wuuni i. Mpii pi nyε pi nyε Yahutuu mε, pyiŋkanni na pir'à piye kan Yesu á ke, ka pi i lire yyaha jwo cyire kùligii cìmpyiibil'á. Puru jwumpe mpyi a cìmpyiibii puni funŋyi táan sèl'e.

⁴ Poli ná u shèrefeebil'à sà nò Zheruzalemu i ke, ka dánafeebii kurunke ná Yesu tùnntunmpii ná kacwònrìbii si pi jùŋò bê a jwò. Yaaga maha yaaga pi à jà a pyi Kile fànhe cye kurugo ke, ka pi i yire puni yyaha jwo pi á.

⁵ Farizhēnbii pi mpyi a dá Yesu na ke, ka pire pìi si yîri maa jwo: «Supyishiŋi sanŋi sùpyiibii pi à dá Yesu na ke, fànha kyaa li pire pi kwòn, mà bàra lire na, pi à yaa pi a Musa Saliyaŋi kurigii sanŋkii jaare.»

⁶ Lir'à pyi ke, ka tùnntunmpii ná kacwònrìbii si bínn'a tēen, maa piye nyε puru jwumpe na.

⁷ Pi à puru jwumpe ñiri piye shwòhòl'e mà mò, ka Pyeri si mpa yîri maa jwo:

«Mii cìmpyiibii, yii à li cè, mà lwó fo tēemōni i Kile à mii cwònrò yii shwòhòl'e, bà mii si mpyi s'a Jwumpe Nintanmpe yu supyishiŋi sanŋ'á, pi i pu lógo, si dá Yesu na mε.

⁸ Kile sí u à sùpyire puni zòompìi cè ke, ur'à li cyêe na ur'à nyε supyishiŋi sanŋi na, lire kurugo u à u Munaani le pi e bà u à li le wuu e mε.

⁹ Kile nyε a s̄ncwònrògo pyi wuu ná pire shwòhòl'e mε. U à pi zòompìi fìniŋe, jaha na ye pi à daniyaŋi pyi Yesu na.

¹⁰ Nyε wuu Yahutuubii, tugure ti nyε wuu ná wuu tulyeyi nyε a jà ti na mε, jaha na yii à cyé Kile nyii wuuni na si tire tēge mpii cyelempyiibii jūŋ'i ye?

¹¹ Yii àha funŋò wwò li na na bà wuu à dá li na mε, amuni pire mú à dá li na na Kafoonji Yesu à jwò wuu na maa wuu shwò.»

¹² Ka sùpyire puni si fyâha maa núru, kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii Barinabasi ná Poli à pyi Kile fànhe cye kurugo supyishiŋi sanŋi shwòhòl'e ke, ka pi i cyire jwo pi á.

¹³ Pi à jwo a kwò ke, ka Yakuba* si jwumpe lwó maa jwo: «Mii cìmpyiibii, yii lógo na jwò na.

¹⁴ Mà lwó fo ku tasiige e, Kile à yákili yaha supyishiŋi sanŋi na, maa pìi cwònrò pi shwòhòl'e mà pyi uye wuu pyiŋkanni ndemu na ke, Simò Pyeri à yire jwo yii á.

¹⁵ Puru jwumpe ná Kile tùnntunmpii jwump'à pa bē niŋkin na, bà yi mpyi a séme Kile Jwumpe Semēŋi i na

¹⁶ «Lire kàntugo mii sí núru n-pa,

Dawuda bage k'à cwo ke, mii sí kuru faanra sahanŋi.

Mii sí n-pa ku ŋkunŋyi yîrige si ntíi sahanŋi,

¹⁷ Mpii pi nyε pi nyε Yahutuu mε, bà pire puni si mpyi si mpa mii Kafoonji Kile á, s'a mii pēre mε.

Mii à supyishiŋi sanŋi yyer'a pyi naye wuu, pi raa mii pēre†.

¹⁸ Cyire karigii mii Kafoonji Kile à cyêe fo tēemōni i.»

¹⁹ Lire kurugo mii Yakuba á, supyishiŋi sanŋi sùpyiibii pi à piye kan Kile á ke, wuu àha núru tuguro taha pire jūŋ'i mε.

²⁰ Nka wuu lētere kan pi á, wuu u yi jwo pi á na pi àha raa yasunŋyi kyaare kyaa mε, pi àha raa jacwòrò pyi mε, yatòge k'à kwû mà ta sishan nyε a fworò k'e mε, pi àha kuru kyà mε, pi àha raa sishange lyí mε.

²¹ Yii à li cè na mà lwó fo tēemōni i, canŋòŋò maha canŋòŋò, Musa Saliyaŋi jwumpe na ŋkálali Kile Jwumpe kàlambayi i kànyi puni i.»

* **15:13** Yakuba na mpyi Yesu cìmpworo maa mpyi Zheruzalemu dánafeebii kurunke yyaha yyére shinŋi. † **15:17** Amosi 9.11, 12

Yesu túnntunmpil'à letere tun supyishinji sanji dánafeebil'á

22 Yakuba a jwo a kwò ke, ka túnntunmpii ná kacwónribii ná dánafeebii kurunke shiinbii puni si bê li na na pi pìi cwónrò piye shwòhòl'e pi bàra Poli ná Barinabasi na, pi tun Antiyòshi kànhe e. Nye Zhude pi maha mpyi Barisabasi ke, ka pi i uru ná Silasi cwónrò, pire shiin shuunniŋi tayyérege mpyi a pèe cìnmpyiibii dánafeebii shwòhòl'e.

23 Letereŋi pi mpyi a sém'a kan pi á pi sà ŋkan ke, yi mpyi a séme ur'e na:

«Wuu cìnmpyiibii dánafeebii pi à fworò supyishinji sanji i ná pi nye Antiyòshi kànhe ná Siri kìnì ná Silisi wuuni i ke, wuu fwù na nye yii na. Wuu pi nye Yesu túnntunmpii ke, wuu ná dánafeebii kurunke kacwónribii pi à ŋge letereŋi tun yii á.

24 Wuu à lógo na pii na nye a yîri naha wuu yyére mà kàr'a sà yii yákilibii wùrugo ná jwumpe p'e fo mà yii funŋyi pyi y'à pèn, mà li ta wuu bà pi à pi tun me.

25 Lire kurugo wuu pun'à wò a tèn maa bê li na, si pìi tun yii á, mà bàra wuu ntàannamacinmpyiibii Barinabasi ná Poli na.

26 Pire shiin shuunniŋ'á piye kan wuu Kafoonji Yesu báaraŋ'á fo na ŋko si mpòon pi múnahigil'e.

27 Wuu à Zhude ná Silasi tun mà bàra pi na, nje wuu à jwo sémeŋi i ke, pire yabilimpìi sí yire jwo yii á.

28 Kile Munaani à ndemu cyêe wuu na, ka wuu u ŋe li na ke, lire li nye, wuu nye a yaa wuu tugure tabere tège yii ŋun'i, ná ŋcyii kapyaaŋii bà me. Wuu sí yi jwo n-waha yii á,

29 yii àha raa yasunŋyi kyaare kyàa me, yii àha raa sìshange lyí me, yatòge k'à kwù mà ta sìshan nye a fworò k'e me, yii àha kuru kyaare kyàa me, yii láha jacwòore na. Yii aha láha cyire karigii mpyinji na, lir'à ŋwò. Wuu fwù nye yii na.»

30 Nye ka pi i pi yaha pi à kàre. Pi à sà nò Antiyòshi kànhe e ke, maa dánafeebii bínni, maa letereŋi kan pi á.

31 Ka pi i u kála, yerayi jwumpe pu mpyi u e ke, puru jwumpe mpyi a sàa pi funŋyi táan.

32 Zhude ná Silasi u nye Kile túnntunmpii ke, ka pire si yereye niŋyahaya kan cìnmpyiibii dánafeebil'á, maa màban le pi e Kile kuni i,

33 maa ntèn wani mà tère pyi ná pi e. Lire kàntugo ka dánafeebii si jwó le pi á, maa pi tùgo. Cyage e pi mpyi a yîri ke, ka pi i núr'a kàre wani pi tunveebii yyére. [

34 Ka Silasi si li lwó uye funŋ'i si ntèn Antiyòshi kànhe e.]

35 Ka Poli ná Barinabasi si tère pyi Antiyòshi e. Sùpyire tabere niŋyahara mpyi a bàra pi na, pi i sùpyire kálali, maa Kafoonji jwumpe yu pi á, puru pu nye Jwumpe Nintanmpe.

Poli ná Barinabasi à láha piye na

36 Lire kàntugo ka Poli si Barinabasi pyi: «Wuu à Kafoonji jwumpe jwo kànyi njemu na ke, wuu núr'a shà wani, wuu sà dánafeebii kànmucya kampyi pi wá na sì yyaha na Kile kuni i.»

37 Mà pi yaha pi i ŋko raa núruli, Yuhana pi maha mpyi Marika ke, Barinabasi la mpyi uru si ŋkàre ná pire e.

38 Ka Poli si jwo na u nye a yaa u kàre ná pire e me, naha na ye mà pire yaha Panfili kùluni i, u à nùru pire fye e, u saha nye a pire tège pi báaraŋi na me.

39 Nye ka li i mpyi jwunyahama pi shwòhòl'e fo ka pi i láha piye na. Ka Barinabasi si Marika bàra uye na, ka pi i jyè bakwòge e, mà kàre Sípìri kìnì i.

40 Poli wi ke, ka uru si Silasi bàra uye na. Ka dánafeebii si jwó le pi á, maa pi kyaa le Kile cye e, bà Kafoonji si mpyi si ŋwò pi na, si pi tège me.

41 Lire kàntugo ka pi i ŋkàre Siri kìnì i, maa yîri wani mà kàre Silisi kùluni i. Lire tooy'e, pi mpyi maha màban leni dánafeebil'e.

16

Timoti à bâra Poli ná Silasi na

¹ Lire kântugo ka Poli ná Silasi si ñkàre Deribe kànhe e, maa yîri wani mà kàre Lisitiri kànhe e. Cyelempanyi wà na mpyi wani Lisitiri kànhe e, uru mege na mpyi Timoti. U nunji na mpyi dánafoo, Yahutu u mpyi ure, ñka u tunji na mpyi Gireki.

² Cínmpyiibii dánafeebii pi mpyi Lisitiri kànhe e, mà bâra mpii pi mpyi Ikoni kànhe e ke, pire mpyi na u metange yiri.

³ Lire kurugo Poli la mpyi si u pyi u báarapyiñεε. Nyε Yahutuubii pi mpyi wani ke, pire kurugo, ka Poli si u kwòn, ñaha na ye sùpyire puni mpyi a cè na u tunji na nyε Gireki*.

⁴ Pi ñinjaribii na, kànha maha kànha na pi à tòro ke, Yesu túnntunmpii ná Zheruzalemu kànhe dánafeebii kacwónribii mpyi a karigii ñcyiimu jwo ke, ka pi i cyire jwo yire kanyi dánafeebil'á, maa li cya pi á, na pi a cyi kurigii ñaare.

⁵ Là mpyi na bârali dánafeebii kuruyi fànhe ñyahañi na, pìi sí i bârali pi na canña maha canña.

Kile kacyeeni l'à Poli pyi u à kàre Masedoni kùluni i ke

⁶ Nyε Poli ná u shèrefebii la mpyi si sà Kile jwumpe jwo Azi kùluni i, ñka Kile Munaani nyε a ñεε mε. Lire e ka pi i Firijyi kùluni jyiile mà kàre Galati kùluni i.

⁷ Pi à sà byanhara Misi kùluni na ke, ka pi la si mpyi si ñkàre Bitini wuuni i, ñka Yesu Munaani † nyε a ñεε mε.

⁸ Nyε ka pi i Misi kùluni jyiile mà kàre Torasi kànhe na.

⁹ Mà Poli yaha wani, Kile à kani là cyêe u na. Canñka numpilage e, u à Masedoni kùluni shinñi wà ñinjerewe ñya, ka uru si jwo: «Poli, mii na mu ñáare, ta ma Masedoni i ma a wuu tégε.»

¹⁰ Nyε Poli à yire jwo wuu á ke, ka wuu‡ u ntíl'a li lwó wuye funñ'i si ñkàre Masedoni i, ñaha na ye wuu à li ñya na nàkaana baa, Kile à li cyêe wuu na na wuu sà Jwumpe Nintanmpe jwo wani shiinbil'á.

Lidi à uye kan Kafoonji á Filipi kànhe na

¹¹ Ka wuu u yîri Torasi kànhe e, maa bakwóoge lwó maa ntíl'a kàre Samotirasi kànhe e. Kuru canña nùmpañña, maa ñkàre Neyapolisi kànhe e.

¹² Maa yîri wani mà kàre Filipi kànhe na, kuru ku nyε Masedoni kùluni kànhe ñinçyiige, maa mpyi Jromu shiinbii màrampe e. Wuu à canmpyaa pyi kuru kànhe e.

¹³ Canñonk'á pa nò ke, ka wuu u ñkàre kànhe kântugo yyére dùge ñwóge na, ñaha na ye wuu à li ta na wani pi maha Kileparege pyi§. Wuu à sà cyeebii mpiimu ta pi à bínni wani ke, wuu à Kile jwumpe jwo pir'á.

¹⁴ Pire cyeebil'e, wà mege na mpyi Lidi, uru mpyi a yîri Cyatiri kànhe e, u mpyi na fyáge Kile na. Uru ceenji mpyi maha vaañyi ñinyeyi longara wuyi péréli. Ka Kafoonji Kile si u zòmbilini múgo, maa u pyi u à ñεε Poli jwumpe na.

¹⁵ Ka u ná u pyenge shiinbii puni si batize. Lire kântugo ka u u wuu pyi: «Ná yii s'à dá li na na sèenji na mii à naye kan Kafoonji á, yii a ma mii pyenge e.» U à wuu kárama fo wuu à ñεε.

Pi à Poli ná Silasi cù a tò kàsuñi i

* **16:3** Ná Timoti nunji sí mpyi Yahutu, lire e pi mú mpyi maha u wíi Yahutu. Ñka Yahutuubii pi jà pi a u wíi Yahutu sèe wu, u mpyi a yaa u kwòn mà tàanna ná pi saliyani i. Poli à Timoti pyi u à uye kan pi à kwòn bà u si mpyi si mpyi Yesu Kirisita shenre jwufoo ñinçenñεε Yahutuubii shwóhol'e mε. † **16:7** Yesu Munaani ná Kile Munaani nyε ñinñkin.

‡ **16:10** Luka à jwo: «wuu»: lir'á li cyêe ñaha ñke cyage e u à bâra Poli na, pi i báare sijnayan. § **16:13** Filipi kànhe Yahutuubii nambaabii nyε a mpyi a ke kwò mε. Lire e kuni nyε a mpyi a kan pi á pi Kile Jwumpe kàlambaga cyán wani mε. Lire kurugo Yahutuubii mpyi maha piye bínnini lwohe ñwóge na kànhe kântugo. Làdaabii pi mpyi maha mpyi tufeempe ntañi kurugo ke, kuru lwohe pi mpyi maha ntégε na pire pyi.

16 Canŋka mà wuu niŋkaribii yaha Kileŋparege cyage e, wuu à círi ná bilicwoŋi w'e. Jínanjì wà na mpyi u e, uru jínanjì mpyi maha u pyi u u cεere pyi. Uru ceenji mpyi maha wyéɛnyahaga taa lire céepyiini i na ŋkaan u ñũfufeebil'á.

17 Ka uru ceenji si ntaha wuu ná Poli fye e, maa ŋko fànha na: «Mpii shiinbii na ñye Kilenji ñiñyi wuŋi báarapyii. Kuni i zhwoŋi ñye na ntaa ke, lire pi ñye na ñcyêre yii na.»

18 Ceen'á lire pyi canmpyaa niñyahagii funŋ'i, li ñye a pa ñwɔ me. Canŋka ka Poli lùiyiri wuŋi si yyaha kêennε u á, maa jínanjì pyi: «Yesu Kirisita mege na, fwororo ŋge ceenji i.» Ka jínanjì si ntíl'a fwororo u e.

19 Uru bilicwoŋi ñũfufeebil'á li ñya na wyéɛni pire ñye na ntaa u céepyiini cye kurugo ke, na lire kuni na ŋko s'a ntùni ke, ka pi i Poli ná Silasi cû, cyage e sùpyire maha bínnini ke, maa ŋkàre wani ná pi e fànhafeebii yyé.

20 Pi à nɔ wani ke, maa jwo yukyaabil'á: «Mpii shiinbii wá na wuu kànhe ñyàha na wùruge. Yahutuu pi ñye pi pi.

21 Pi wá na karigii ñcyiimu yu sùpyir'á ke, kapyimbaagii cyi ñye cyi cyi, wuu Ɔrɔmu shiinbii si ñεε cyi na, si nta ñjyere cyi mpyi na me.»

22 Sùpyir'á yire lógo ke, ka pi lùigigii si yíri Poli ná Silasi taan. Ka yukyaabii si pi pyi pi à pi vàanñyi ñiril'a wwû pi na, maa pi bwɔn ná kàsorigil'e.

23 Pi à pi bwɔn sèl'e mà kwɔ ke, maa pi le kàsuni i, maa kasubage kàanmucyafoonji pyi u a pi kàanmucaa sèl'e.

24 Pi à puru jwo kàanmucyafoon'á ke, ka u u ntíl'a Poli ná Silasi lèŋε kasubage bapyεegii puni kàntugo yyé wuuni i, maa pi tooyi le a shwɔhɔ cinŋke kà na.

25 Ñye ñiñiŋke byanhampe e, Poli ná Silasi mpyi na Kile ñáare, maa Kile pèente myahigii cêe, kàsujyiibii sanmpii sí i nùru.

26 Mà pi yaha puru na, ka ñiŋke si mpâl'a cyêenne, maa kasubage cúnŋɔ cúnŋɔ sèe sèl'e, ka ku ñwɔyi puni si ntíl'a múgo, ka kàsujyiibii puni yɔrɔyi si ŋkwɔn ŋkwɔn a láha pi na.

27 Ka kasubage kàanmucyafoonji si ñè. U à kasubage ñwɔyi ñya y'á múgo ke, maa wá na sɔnŋi na kàsujyiibil'á fê a fwororo, maa u ŋwɔtɔŋge ñir'a wwû si ntège uye bò*.

28 Ka Poli si jwo fànha na: «Ma hà kapii pyi maye na me! Wuu puni na naha naha!»

29 Ñye ka kasubage kàanmucyafoonji si bèenme cya. U fyagara wuŋi fo na ñcyêenni, maa fyâl'a jyè babilini i, mà sà ñcwo Poli ná Silasi fere e.

30 U à yíri ke, maa pi yige ntàani na, maa jwo: «Na cìnmpyii, ñaha mii à yaa mii u pyi si nùmpañja ta ye?»

31 Ka pi i u pyi: «Dá Kafoonji Yesu na, lire ká mpyi, mu ná ma pyεnge shiinbii sí nùmpañja ta.»

32 Lire kàntugo ka Poli ná Silasi si Kafoonji jwumpe jwo u ná u pyεnge shiinbii pun'á.

33 Kuru numpililyage e, ka kasubage kàanmucyafoonji si ŋkàre ná Poli ná Silasi i, maa sà pi nɔyi wyεε pyi, maa ntíl'a batize mà bàra u pyεnge shiinbii puni na.

34 Lire kàntugo maa Poli ná Silasi pyi pi à dùgo u bage ñiñyiŋi na, maa pi kan pi à lyí. Uru nàŋi ná u pyεnge shiinbii puni mpyi funntange e, ñaha na ye pi mpyi a piye kan Kile á.

35 Ñye ñyèg'á pa múgo ke, ka yukyaabii kurunŋke si pìi tun pi sà yi jwo kasubage kàanmucyafoon'á na u Poli ná Silasi cye yaha.

36 Ka kasubage kàanmucyafoonji si sà Poli pyi: «Fànhafeebii naha a tùnntunmii yaha pi à pa yi jwo mii á na mii u yii cye yaha. Yii sí n-jà n-fwororo s'a sè yeyiŋke e.»

37 Ka Poli si pi pyi: «Pi ñye a wuu yal'a yíbe me, maa wuu bwɔn, mà li ta wuu na ñye Ɔrɔmu shiin†. Lire kàntugo pi à wuu le kàsuni i. Numε, pi la na ñye si nùru wuu ŋwɔhɔ

* 16:27 Ɔrɔmu shiinbil'á, kasubage kàanmucyafoonji ká mpyi u ñye na ku kàanmucaa na ñwɔge me, ka kàsujyiŋi wà si fwororo, nde li mpyi a yaa li pyi uru kàsujyiŋi na ke, lire pi maha mpyi ku kàanmucyafoonji na. † 16:37 Mpii pi ñye pi ñye Ɔrɔmu shiin me, yukyaabii mpyi maha pi pyi pi à pire bwɔn maa nta a pi yíbe. Ñka li mpyi na fún mà Ɔrɔmu shin pyi amuni. Poli ná Silasi mpyi Ɔrɔmu shiin, lire e ke pi mpyi a yaa pi bwɔn me.

njige kàsuŋi i la? Lire mpyi nyε mε, fo pire yabilimpïi pi pa wuu yige.»

³⁸ Ka tũntunmpïi si nũr'a kàr'a sà yire jwo yukyaabil'á. Pi à lógo na Poli ná Silasi na nyε Ɔrɔmu shiin ke, ka pi i fyá,

³⁹ maa ŋkàr'a sà piye mpìnni kan Poli ná Silasi á, maa pi yige kàsuŋi i, maa li jíare pi á na pi fworò kànhe e.

⁴⁰ Pi à fworò kàsuŋi i ke, maa ŋkàre Lidi yyére, mà sà dánafeebii ta wani, maa pi yeε maa màban le pi e, maa nta a kàre.

17

Nyàhanjuruŋi u à pyi Tesaloniki kànhe e ke

¹ Lire kàntugo ka Poli ná Silasi si ntòro Anfipolisi kànhe e, maa yîri wani maa sà ntòro Apoloni kànhe e mà kàre Tesaloniki kànhe e. Kile Jwumpe kàlambage kà na mpyi wani Yahutuubil'á.

² Bà Poli mpyi maha ntêe na li pyi mε, canŋɔŋke ká nɔ, u mpyi maha ŋkàre Kile Jwumpe kàlambage e. Canŋɔŋyi taanre funŋ'i, nje y'à séme Kile Jwumpe Semɛŋi i ke, ka u ná wani shiinbii si jwo yire kyaa na.

³ U mpyi maha yi fíniŋi na yu pi á, maa li cyêre pi na na fànha ku mpyi ku ki Kile Njɛcwɔnrɔŋi u kyéreg'a bɔ, u u nyε a fworò kwùŋi i. U mpyi maha pi pyi: «Yesu kyaa mii nyε na yu yii á ke, uru u nyε Kile Njɛcwɔnrɔŋi.»

⁴ Yahutuubii pìi mpyi a nyε puru jwumpe na, maa bâra Poli ná Silasi na. Mpii pi mpyi na fyáge Kile na Girɛkiibil'e ke, ka pire niŋyahamii ná cyeebii megefɛebii pìi niŋyahamii mú si dá.

⁵ Ka lire yjncyεge si jyè Yahutuubii nũnyufɛebil'e, ka pire si kànhe supyifahafahayi yà yyer'a wà yiye na, maa yi sòn mà wà Poli ná Silasi na. Ka yire si jwuŋyahama yîrige sũpyire shwɔhɔl'e fo mà kànhe puni nyàha a wùrugo. Maa piye tug'a kàre Zhasɔn pyεnge e, mà sà a Poli ná Silasi caa si jɔcũ raa ma sũpyire cyage e.

⁶ Pi nyε a sà Poli ná Silasi ta wani mε, maa Zhasɔn ná dánafeebii piiberii cù a kàre fànhafeebii cyage e maa jwo fànha na: «Nte sũpyire ti nyε na diŋyɛŋi puni nyàha na wùruge ke, numε pir'à nɔ naha wuu yyére!

⁷ Zhasɔn yyére pi à sunmbage lɛŋe, mà li ta karigii cyi nyε cyi ná Ɔrɔmu saanbwɔhe saliyaŋi nyε a bê mε, cyire pi nyε na yu. Pi wá na ŋko na saanŋi wabere na nyε, na uru mege na nyε Yesu.»

⁸ Puru jwumpe ndògoŋi mpyi a sàa kànhe shiinbii ná fànhafeebii yákiilibii wùrugo.

⁹ Mà tàanna ná saliyaŋi i, wyéε Zhasɔn ná u pyεnge shiinbil'à kan a yaha fànhafeebil'á pi i nta a pi yaha.

Poli ná Silasi à Kile jwumpe jwo Bere kànhe e

¹⁰ Numpilag'à pa wwɔ ke, ka dánafeebii si ntíl'a Poli ná Silasi pyi pi à kàre Bere kànhe e. Pi à sà nɔ wani ke, maa ntíl'a jyè Yahutuubii Kile Jwumpe kàlambage e.

¹¹ Yahutuubii pi mpyi Bere kànhe e ke, pire mpyi funɔcɛŋɛfee mà tòro Tesaloniki kànhe wuubii na. Kile jwumpe ndògoŋi mpyi a táan pir'á sèe sèl'e. Jwumpe Poli ná Silasi mpyi maha yu ke, pi mpyi maha puru kàanmucaa canŋa maha canŋa, si jɔcè kampyi pu ná Kile Jwumpe Semɛŋi wumpe na nyε niŋkin.

¹² Lir'à pyi ke, ka Yahutuubii niŋyahamii si dá Yesu na. Girɛkiibii shwɔhɔl'e, ka cyeebii megefɛebii niŋyahamii ná nàmbaabii niŋyahamii mú si dá Yesu na.

¹³ Nka Tesaloniki kànhe Yahutuubii pìl'à lógo na Poli ná Silasi wá na Kile jwumpe yu Bere kànhe e ke, ka pire si ŋkàr'a sà Bere kànhe shiinbii sòn a wà pi na.

¹⁴ Nyε ka cìmpyiibii dánafeebii si ntíl'a Poli pyi u à kàre suumpe lwɔhe jwɔge na, maa sà bakwɔge kà lwɔ, ka Silasi ná Timɔti si ntèen wani Bere kànhe e.

15 Mpii pi mpyi a kàr'a sà Poli tùugo ke, pir'à kàr'a sà u yaha fo Atèni kànhe e. Pi ninurubii na, ka Poli si yi jwo pi á na pi sà yi jwo Silasi ná Timoti á, na pi a fyâa, pi a sî uru jwòh'i.

Poli à jwo ná Atèni kànhe jwèfebil'e

16 Mà Poli yaha u u Silasi ná Timoti sigili Atèni kànhe e, u à li kàanmucya mà li jya na kàn'h'à jî yasunji na, ka lire si sàa pen u e.

17 Nyè Yahutuubii ná supyishinji sanji u mpyi na fyáge Kile na ke, u mpyi maha sî na yu ná pire e Kile Jwumpe kàlambage e. Canja maha canja, u mpyi maha sî sùpyire tabinniyi i, u aha sà mpiimu ta wani ke, u mpyi maha jwo ná pire e.

18 Ka Epikuri tonkuni shiinbii pìi ná Sitoyiki tonkuni shiinbii pìi si mpa na yu ná Poli i*. Pi pìl'à jwo: «Naha jwunyahama nge nàni nyè na yu ye?» Ka pìi si jwo: «Yasunji yi nyè yi nyè naha wuu yyére mε, li naha kee yire kyaa u nyè na yu.» Pi à yire jwo naha na ye Poli à Jwumpe Nintanmpe jwo pi á Yesu ná kwuneni kyaa na†.

19 Ka pi i Poli yyer'a kàre kànhe jwumpe tabinnige e, pi maha kuru cyage mεε pyi: «Areyopazi». Pi à nò wani ná u e ke, maa jwo: «Ná kàlanji nivonji i mu à pa ke, wuu la nyè ma a yà jwo wuu á uru kàmpañke na.

20 Naha kurugo ye jwumpe mu nyè na yu ke, puru na nyè jwumò nivonmò wuu á, lire kurugo, wuu la na nyè ma a pu yyaha yal'a jwo wuu á.»

21 Atèni kànhe shiinbii puni ná nàmpwuunbii pi mpyi pi shwòhòl'e ke, pire mpyi maha pi tènì fànha lwó kafonni kani ndògonji ná li bàranji na.

22 Mà Poli nijyerenji yaha kànhe jwumpe tabinnige e, u à jwo: «Yii Atèni kànhe shiinbii, mii à li kàanmucya mà li jya na yii na Kile caa cyanjannigii shinji puni na.

23 Naha kurugo ye mà mii yaha jani na yii kànhe e, yaaga maha yaaga yii nyè na sunni ke, mii à yire puni jya. Ali mii à sémere tà jya t'à sémε tasunnke k'e, na “Kilenji u nyè sùpya nyè a u cè mε.” Uru Kilenji yii nyè na mpêre mà li ta yii nyè a u cè mε, uru kyaa mii nyè na yu yii á.

24 Uru u nyè Kile. Uru u à diñyeni ná u funño yaayi puni dá ke, uru u nyè nìnyinji ná nìñke Kafoonji. U nyè na ntèn sùpya bafanrage e mε.

25 Kile nyè a tìge na sùpya u báara pyi si ntaha uru tège mε, naha na ye uru u maha shinji ná ñoni ná yi sanji puni kaan sùpyire pun'á.

26 U à supyishinji puni pyi u à fworò shin ninjin i, maa pi pyi pi à tèn nìñke cyeyi puni i, maa tèrigii láha láha cyiye na, maa pi tatεenyi tégigii láha láha cyiye na mà kan pi á.

27 U à lire pyi bà pi puni si mpyi s'a uru Kile caa, bà wà maha yaaga caa na màre mε, mà li ta u laage nyè a tòn wuu wà tufiige na mε.

28 Naha kurugo ye uru u à wuu dá, maa shinji kan wuu á, maa wuu pyi wuu u jìni na nyàha. Mpii pi maha myahigii cêe yii shwòhòl'e ke, yire pire pìl'à jwo na “Wuu à fworò Kile e.”

29 Nyè ná wuu s'à fworò Kile e, lire e ke sùpyanji cyeg'à yaayi njemu yaa na mpêre mu à jwo sεenji wuyi, lire nyè mε wyérfyinnji wuyi, lire nyè mε kafaayi longara wuyi ke, wuu nyè a yaa wuu a sònji na yire yaayi sùpyan'á yaa ná u sònjore e ke, na Kile na nyè yire fiige mε.

30 Mpii pi à pi tìnji pyi Kile jwèmbaanji i ke, Kile nyè a pire cù a tàanna ná lire e mε. Nka Kile na yi yu numε sùpyire pun'á cyeyi puni i, na pi pi toronkanni kèenye pi i mpa ur'á.

* **17:18** Mà tàanna ná Epikuri tonkuni shiinbil'e sùpyanji maha mpyi shì na ntàanji kanni mεε na, na Kile kuro nyè jìñke e mε, na karigii puni na nyè jùño kurugo wogii. Sitoyiki tonkuni shiinbii nyè a mpyi a jwè sùpyire t'a ntàanji kanni caa mε. Mà tàanna ná pire sònjorokanni i, jìñke kataanmp'à cwònrò mà tàanna ná saliya e, lire e ke, sùpyir'à yaa pi piye waha pi i uru salianji yaha njire e. Pi mpyi a kariii soro, pi la mpyi si fànha ta pi funño karigii puni ná cyereyampe na ná pi yákiibil'e. † **17:18** «Kwuneni»: Girekiibii shεenre e, cyee mεε ki. Poli mpyi na Yesu ná kwuneni kyaa yu ke, lire mpyi a pi pyi pi i sònji na yasunji yà shuunni kyaa Poli nyè na yu. Yasunmpege ku nyè yesu ná yasunjcwage ku nyè kwuneni ke, pi mpyi na sònji na yire kyaa Poli nyè na yu.

³¹ Naha kurugo ye Kile à canŋke kà tège, ŋkemu i u sí n-pa diŋyeŋi sùpyire puni sâra si ntàanna ná pi kapyiinŋkil'e ntliŋi funŋke e ke. U yabiliŋi shincwǎnrǎŋi cye kurugo u sí lire pyi. U à u nɛ a yige kwùŋi i, lire cye kurugo u à li cyêe sùpyire na na uru Kile à u cwǎnrǎ.»

³² Nyɛ pi à kwùubii nɛŋi jwumpe lógo Poli ɲwǎ na ke, ka pìi si wá na u fwóhǎre, ka pìi si jwo: «Wuu sí n-pa pu sanmpe lógo canŋke kabere.»

³³ Nyɛ ka Poli si yîri pi taan mà kàre.

³⁴ Lire ná li wuuni mú i, pìi mpyi a taha u fye e, maa dá Yesu na. Pire e, wà mege na mpyi Denisi. Kànhe jwumpe cwǎnrǎfooni wà u mpyi ure. Ceeni wà mú na mpyi, uru mege na mpyi Damarisi, mà bâra piiberii na.

18

Poli à kàre Kǎrenti kànhe e

¹ Lire kántugo Poli à yîri Ateni kànhe e, mà kàre Kǎrenti kànhe e.

² U à sà Yahutu nàŋi wà ta wani, uru mege na mpyi Akilasi. Pǎn kùluni shin u mpyi u wi. U nimpavǎnŋi u mpyi mà yîri Itali kìni i ná u cwonŋi Pirisili i, ɲaha na ye saanŋi Kolodi mpyi a jwo na Yahutuubii puni pi fworó Ɔrǎmu kànbwǎhe e. Ka Poli si bâra pi na.

³ Ná u ná pire sí mpyi na vǎanŋyi bayi báaraŋi ninuŋi pyi, ka u u ntɛen pi yyére maa tère pyi ná pi e báaraŋi na. ⁴ Canŋǎŋyi puni i, u mpyi maha sì na yu ná Yahutuubii ná Girɛkiibil'e Kile Jwumpe kàlambage e, maa ɲcaa pyiŋkannigii puni na, si pi pyi pi dá Yesu na.

⁵ Mà lwó Silasi ná Timǎti à yîri Masedoni kùluni i mà shà ke, Poli saha ɲye a labere bâra Kile jwumpe ɲjwuŋi na me*. U mpyi maha yi ffiniŋi na yu Yahutuubil'á na Yesu u ɲye Kile Niŋcwǎnrǎŋi.

⁶ Nka Yahutuubii ɲye a ɲɛɛ Poli jwumpe na me, maa u cyere. Lir'à pyi ke, ka u u vǎanntinŋke ɲâhara mà wà pi na†, maa yi jwo pi á: «Yii méɛ ká mpyi yii ɲye a shwǎ nùmpañña yoge na me, mii kuro saha ɲye yire e me. Mpii pi ɲye pi ɲye Yahutuu me, nume mii sí raa wá pire yyére si sà Jwumpe Nintanmpe jwo pir'á.»

⁷ Nyɛ ka Poli si yîri wani mà kàre nàŋi wà pyenge, uru mege na ɲye Titusi Zhutusi. Uru nàŋi mpyi na fyáge Kile na, u pyenge mpyi a tíŋɛ Kile Jwumpe kàlambage na.

⁸ Ka Kile Jwumpe kàlambage ɲùŋufooni Kirisipusi ná u pyenge shiinbii puni si mpa dá Kafooni Yesu na. Kǎrenti kànhe shiinbii pi mpyi na núru Poli ɲwǎ na ke, ka pire niŋyahamii si mpa dáníyaŋi pyi, maa batize.

⁹ Canŋka numpilage e, Kafooni à kani là cyêe Poli na maa jwo: «Ma hà raa fyáge me, ta yu, ma hà vyâha me,

¹⁰ mii na ɲye ná mu i, wà mú sì n-jà nǎ mu na si kapii pyi mu na me, mii wuubil'à ɲyaha naha ŋke kànhe e.»

¹¹ Nyɛ ka Poli si ntɛen mà yyee niŋkin ná yiyɛ baani pyi wani kuru kànhe e na sùpyire kálali Kile jwumpe na.

¹² Nyɛ mà Galiyǎn yaha Akayi kùluni ɲùŋufente na, canŋka Yahutuubii pìl'à jwo a ɲwǎ, maa ɲkàr'a sà Poli cù a kàre u yyére, u u sà u yíbe.

¹³ Pi à sà nǎ ná u e Galiyǎn yyére ke, maa jwo: «ŋge nàŋi wá na sùpyire yákilibii kêenŋi na pi a Kile père pyiŋkanni labere na, ndemu l'à kántugo wà wuu Saliyaŋi á ke.»

¹⁴ Nyɛ mà Poli yaha u u ŋko raa yu, ka Galiyǎn si jwumpe lwó maa jwo Yahutuubil'á: «Kampyi kapii, lire ɲye me kapyimbaala ŋge nàŋi mpyi a pyi, mii mpyi na sí ɲɛ yii Yahutuubii jwumpe lógo.

¹⁵ Nka ná li s'à pa nta na jwumpe pà ná meyi yà ná yii Saliyaŋi karigii cyi nàkaana ti ɲye ti ti, yii yabilimpìi pi yi yyaha cwǎnrǎ. Mii la ɲye sì yogo kwǎn wà ná mpe e me.»

* **18:5** Filipi kànhe dánafeebil'à wyére kan Silasi ná Timǎti á pi tũugo Poli á. Lire mpyi a Poli pyi u à yyepiŋɛ ta u Kile báaraŋi i, ka lire si u pyi u saha ɲye a uye yaha wyére cya báara na me. Yii 2 Kǎrenti Shiinbii 11.9 ná Filipi Shiinbii 4.14-15 ná Kapyiinŋkii 17.15 wíi. † **18:6** Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wíi.

¹⁶ Galiyɔn à puru jwo ke, maa pi pyi pi fworu yukyaala bage e.

¹⁷ Lir'à pyi ke, Kile Jwumpe kàlambage nùñufoonji mege ku nyɛ Sɔsiteni ke, ka pi i uru cyán a cû, maa u yal'a jya yukyaala bage yyaha yyére, ka Galiyɔn si uye pyi mu à jwo u nyɛ na pi jaa mɛ.

Poli à núr'a kàre Antiyɔshi kànhe e

¹⁸ Cyire puni kàntugo, Poli à mɔ Kɔrɛnti kànhe e sahanŋi maa nta a kuni cya dánafeebil'á, ka u ná Pisisili ná Akilasi si jyè bakwɔɔge e mà kàre Siri kini kàmpanŋke na. Lire mpyi a Poli ta u à jwɔfaaga fáa Kile á, lir'à pyi ke, ka u u u nùñjoore kwɔn Sannŋkere kànhe e maa nta a kàre.

¹⁹⁻²¹ Pi à sà nɔ Efese kànhe e ke, ka Poli si ñkàre Kile Jwumpe kàlambage e, maa sà jwo ná Yahutuubil'e. Ka pire si u jáare na u tɛɛn wani pire yyére u tère pyi, ñka Poli nyɛ a jɛɛ mɛ, maa kuni cya pi á, maa jwo na l'aha ntáan Kile e, na uru na sí nùru n-pa pi yyére. Lire kàntugo maa yíri u shèrɛfeebii Pisisili ná Akilasi taan maa ñkàr'a sà jyè bakwɔɔge e mà kàre.

²² Pi à sà nɔ Sezare kànhe e ke, ka Poli si fwor'a kàre Zheruzalɛmu kànhe e mà sà dánafeebii kurunŋke shéere, maa yíri wani mà kàre Antiyɔshi kànhe e.

²³ U à tère pyi wani maa nta a kàre Galati kùluni i, maa yíri wani mà kàre Firijyi wuuni i. Lire jani tooy'e, u à màban le cyelempyiibii puni i, bà pi si mpyi s'a sì yyaha na Kile kuni i mɛ.

Apolosi à kàr'a sà a Kile jwumpe yu Efese ná Kɔrɛnti kànyi na

²⁴ Lire tɛni i, Yahutuñi wà na mpyi a yíri Alɛzandire kànhe e mà pa Efese kànhe e, uru mege mpyi Apolosi, u mpyi a jwumpe cè, maa Kile Jwumpe Semɛñi cè sèe sèl'e.

²⁵ Pi mpyi a u kála Kafoonji Yesu kuni jaaranŋkanni na, ñka nde li nyɛ batizeliñi kani ke, u tacenŋke mpyi a láha Yuhana Batizeliipyiñi u kàlanji na. Lire ná li wuuni mú i, u mpyi maha Yesu kani fíniñi na yu ná u zòmbilini puni i sùpyir'á.

²⁶ U mpyi maha yu sùpyire yyaha yyére fyagara baa Kile Jwumpe kàlambage e. Pisisili ná Akilasi à u jwumpe lógo ke, maa u yyer'a kàre, maa Kile kuni yal'a cyèe u na.

²⁷ Akayi kùluni zhèñi lage mpyi a pa mpyi Apolosi na, ka cìnmnyiibii dánafeebii si màban le u e, maa letɛrɛ sém'a kan Akayi kùluni cyelempyiibil'á, maa yi jwo pi á na u aha nɔ wani pi yyére, pi i u cùmu lemɛ jwɔ. U à pa shà ke, ka Kile si jwɔ u na, ka u kàlanji niñkanŋi si fànha kan dánafeebil'á, maa pi pyi pi i sì yyaha na Kile kuni i.

²⁸ U mpyi maha Yahutuubii tawurugoyi cyère pi na sùpyire shwɔhɔl'e. Wà mpyi na sì n-jà u kyáala mɛ. U mpyi maha Kile Jwumpe Semɛñi yyahe fíniñi na yu pi á na Yesu u nyɛ Kile Niñcwɔnrɔñi.

19

Poli na Kile jwumpe yu Efese kànhe e

¹ Mà Apolosi yaha Kɔrɛnti kànhe e, Poli à Azi janyj jyiile mà kàre Efese kànhe e, mà sà cyelempyiibii pèi ta wani,

² maa pi pyi: «Tèni i yii à dá Yesu na ke, yii à Kile Munaani ta la?» Ka pi i u pyi: «Wuu bá sàha ñkwɔ a Kile Munaani kyaa lógo mà nya mɛ.»

³ Ka u u núr'a pi pyi: «Lire sann i ke, batizeliñi shiñi ñgire pi à pyi yii na ye?» Ka pi i u pyi: «Yuhana Batizeliipyiñi mpyi na ñgemu pyi ke.»

⁴ Ka u u jwo: «Mpii pi mpyi maha pi toronŋkanni kɛɛnŋe ke, pire Yuhana mpyi maha batizeli lwɔhe e. Ñka u mpyi maha yi yu sùpyir'á na ñgemu u sí n-pa uru kàntugo ke, na pi dá uru na, uru u nyɛ Yesu.»

⁵ Nyɛ pi à yire lógo ke, maa nta a batize Kafoonji Yesu mege na.

⁶ Ka Poli si u cyeyi taha pi nùñyi na, maa Kile jáare pi na, ka Kile Munaani si ntíge pi juy'i, ka pi i wá na yu shɛɛnre tabɛr'e, maa Kile túnnture yu.

⁷ Tire sùpyire mpyi a shiin kε ná shuunni kwò.

⁸ Mà Poli yaha kuru kànhe e, u mpyi maha sì na Kile Saanre kani fíniñi na yu sùpyir'á fyangara baa Kile Jwumpe kàlambage e. U mpyi maha pyiñkannigii puni pyi bà u lógofeebii si mpyi si ηεε puru jwumpe na με. U à lire pyi fo mà sà nò yìηε taanre na.

⁹ Nka shinñyahara mpyi a pi niñgyigigii waha, maa ηcyé si ndá Poli jwumpe na, maa Kafoonji kuni fwóhore sùpyire ηyii na. Nye ka Poli si cyelempyiibii yyer'a yîri pi taan, maa ηkàre ná pi e Tiranusi kàlambage e, maa sà a pi kâlali wani canña maha canña.

¹⁰ Poli à lire pyi mà nò yyee shuunni na. Lir'á pyi ke, Yahutuubii ná supyishi maha shi u mpyi Azi kùluni i ke, pire pun'à Kafoonji jwumpe lógo.

Yahutuubii pi mpyi na jínabii kòre na yige pifeebil'e ke, pire kani

¹¹ Kakyanhala karigii cyi à sìi sùpya sàha sàa cyi ηya με, Kile mpyi maha cyire pyi Poli cye kurugo.

¹² Vànny, lire ηye με sìcuyi yi mpyi a bwòn Poli na ke, pi mpyi maha yire lwúu maha sì na ntare yampii ná jínacyaanbii na. Lire mpyi maha yampii pyi pi i ηcùuñi, maa jínacyaanbii jínabii pyi pi i fwore pi e.

¹³ Yahutuubii pii na mpyi wani, pire mpyi maha ηaare na màre, marii jínabii kòre na yige pifeebil'e. Ka pire la si mpyi s'a jínabii kòre s'a yige pifeebil'e ná Kafoonji Yesu μεge e mú. Pi aha jínacyanñi wà ηya, pi mpyi maha jwo: «Yesuñi kyaa Poli maha yu ke, uru μεge na, yii fworo!»

¹⁴ Yahutuubii sáragawwuubii ηùñufembwòhe kà μεge na mpyi Sikεva. Uru pyiibii nàmbaa baashuunni mú mpyi maha uru ηge báarañi pyi.

¹⁵ Nye canñka, pi à puru jwumpe jwo ná jínacyanñi w'e, ka jínañi si jwo: «Mii à Yesu cè, Poli ηye sùpyanñi ηgemu ke, mii à uru cè mú, ηka yii de? Mpire pi ηye yii ye?»

¹⁶ Nànji i jínabii ηye ke, ka uru si ηcwo pi na, maa pi kyérege sèe sèl'e fo mà pi bànnaga, ka pi cípyire wuubii si fê a fworo u bage e.

¹⁷ Yahutuu yo, supyishinñi sannji yo, shin maha shin u mpyi Efese kànhe e ke, pire pun'à nde kani lógo maa fyá. Ka Kafoonji Yesu μεge sí n-pêe.

¹⁸ Mpii pi mpyi a dá Yesu na ke, pire niñyahamii mpyi na ma na yyérelì sùpyire yyaha na, maa pi kapegigii nimpyiinñkii yu.

¹⁹ Mpii pi mpyi na sìñkanmpe pyi ke, pire niñyahamil'à pa ná pi sìñkanmpe sémebil'e, ka pi i mpa pi bínni piye ηuñ'i, maa pi súugo sùpyire ηyii na, maa pire sémebii lwòore wà tiye na, ka pi lwòore sí mpa bê wyérefyinñi kampwòhii beeshuunni ná kε (50.000) na.

²⁰ Lire pyiñkanni na, Kafoonji jwumpe mpyi na ηcaali cyeyi yyaha kurugo fwòfwò maa fànha taa.

Nyàhangurugunji u à pyi Efese kànhe e ke

²¹ Cyire karigii toronkwooni kántugo, mà Kile Munaani yaha l'à Poli yyaha cù, u à li lwó uye funñ'i si ntòro Masedoni ná Akayi kùligil'e si raa wá Zheruzalemu kànhe e. U mpyi maha yi yu na uru ká nò wani, na ur'á yaa u sà fworo Òromu kànbwòhe e mú.

²² Nye ka u u ηaarapεebii pii shuunni yaha pi à kàre Masedoni i, pire pi mpyi Timòti ná Erasiti. Ka u yabiliñi si ntèen mà tère pyi sahanñi Azi kùluni i.

²³ Kafoonji Yesu kuni kani mpyi a nyàhangurugo nimbwo yîrige lire tèni i.

²⁴ Σεεnbuñi wà na mpyi wani, uru μεge na mpyi Demetirusi, wyérefyinñi u mpyi na bùu. Yasunñke μεge pi maha mpyi Aritemis^{*} ke, uru nànji mpyi maha kuru yasunñke bage shinñi yaa ná wyérefyinñi i na mpérelì. U ná u báarapyiibii mpyi maha wyérefyahaga taa uru báarañi i.

²⁵ Nye canñka, ka uru nànji si u báarapyiibii ná σεεnbuubii puni yyer'a bínni maa jwo: «Mii cìmpyiibii, yii à li cè na ηge báarañi i wuu ηye na wuu ηwòlyinñi taa.

* **19:24** Shinñyahara mpyi na sòñji na kuru yasunñke na ηye ceewe ηgemu u maha pyiibii kaan sùpyir'á, maa sùmanji pyi u u ηwòge ke. Efesi kànhe e kuru yasunñke tabwòhe mpyi.

²⁶ Nka nde nge Polinŷi nyε na mpyi ke, yii na li nuru maa li jaa. U à jwo na sùpyire maha kacyanhigii ncyiimu yaa ná pi cyeyi i ke, na cyire nyε yafyin mε. Nde kani nyε Efese kànhe kanni nùŷo kyaa mà dε, li na nko si mpyi Azi kùluni puni nùŷo kyaa. U s'à shinŷyahara nùmbogii kèenŷe ná puru jwumpe e mà kwò.

²⁷ Ná wuu nyε a wuye waha mε, wuu là nta kuni sí n-tò, mà bàra lire na, wuu yasunŷwøge mege ku nyε Aritemisi ke, kuru yasunŷke bage saha sì n-pa n-pyi laage e mε. Kuru yasunŷke Azi kùluni shiinbii ná kini shiinbii puni nyε na sunni ke, pèene saha sì n-pa n-taha ku na mε.»

²⁸ U à puru jwo ke, mpïi pi mpyi wani ke, ka pire lùyiri wuubii si wá na yasunŷke báami maa nko fànha na: «Wuu Efese kànhe shiinbii yasunŷwøge Aritemisi fiige nyε mε!»

²⁹ Nyε ka pi i kànhe puni nyàha a wùrugo ná puru tùnmpε e. Lire mpyi a Poli jaarayebii pìi shuunni, Gayusi ná Asitariki ta wani. Masedoni kùluni shiin pi mpyi pire, ka sùpyire si ntíl'a pire cyán a cù mà kàre tafage e.

³⁰ Poli yabilinŷi la mpyi si nkàre sùpyire tabinnige e, nka cyelempyiibii nyε a jεε mε.

³¹ Azi kùluni fànhafembwoyi yà mú na mpyi wani, yire na mpyi Poli cevee, ka pire si tùnnturo tun u á, na u àha zhà sùpyire tabinnige e mε.

³² Lire tènì mpyi a jwumpe ta p'a nyaha sùpyire shwòhòl'e, wà ná wà wumò nyε a mpyi ninŷkin mε. Nde na pi mpyi a bínni ke, shinŷyahara na mpyi wani, pi nyε a mpyi a lire cè mε.

³³ Yahutuŷi wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Alezandiri. Ka pi i uru nòŷŷ'a kàr'a sà yyéenŷe sùpyire yyaha yyére. Ka u u cyege tég'a sùpyire pyi na ti fyâha. U la mpyi si u Yahutuŷebii túbile kòrò sùpyire shwòhòl'e.

³⁴ Nka sùpyir'á pa jcé na Yahutu u nyε u wi ke, ka pi puni si bínn'a jwo fànha na: «Wuu Efese kànha shiinbii yasunŷwøge Aritemisi fiige nyε mε!» Maa nkwooro lire na fo na nko si nò leri shuunni fiige na.

³⁵ Sémesemenŷi u mpyi kànhe e ke, uru u à pa jà a sùpyire pyi t'à fyâha, maa jwo: «Efese kànhe shiinbii, sùpyire pun'á li cè na yasunŷwøge Aritemisi k'à yîri niŷyini na mà cwo ke, na Efese kànhe ku nyε kuru ná ku bage kàn mucyafoonŷi.

³⁶ Sùpya sì n-jà yire kyáala mε. Lire e ke yii yii funŷyi jínŷe, yii àha raa karigii pyi nùŷo kurugo mε.

³⁷ Yii à mpïi nàmpii cù mà pa naha, mà li ta pi nyε a yafyin yû yasunŷke bage e mε, pi mú nyε a jwumpimε jwo mà yyaha tíi ná wuu yasunŷke e mε.

³⁸ Demetirusi ná u báarayiyebii la ká mpyi si sùpyanŷi wà cèege kani là na, pi a sì yukyaala bage e yukyaabii yyére ná lire kani i.

³⁹ Kampyi paberε sí na wá yii á, wuu mpìnninŷi canŷke, wuu sí puru cwòonrò.

⁴⁰ Lire baare e nde li nde wuu à pyi amε ninjaa ke, wuu sí n-jà jcéege ta l'e, jaha na ye pi aha wuu yíbe, wuu sì n-jà nùŷo ta sùpyire kabinnini na mε.»

⁴¹ U à puru jwo a kwò ke, maa sùpyire cye yaha.

20

Nde Poli à pyi Masedoni ná Gerεsi kùligil'e ke

¹ Nyε màhanŷ'a pa fyâha ke, ka Poli si cyelempyiibii yyer'a bínni maa pi yeε, lire kàntugo maa kuni cya pi á maa nkàre Masedoni kùluni i.

² U à yeεye niŷyahaya kan lire kùluni dánafeebil'á maa nta a jyiil'a kàre Girεsi kùluni i.

³ U à yinŷe taanre pyi wani. Tèni i u à uye bégele si jyè bakwøge e raa nkèege Siri kini i ke, ka u u lógo na Yahutuubii pìi na wá a vùnŷo pwò u mεε na. Nyε lir'á pyi ke, ka u u li lwó uye funŷ'i si nuru ntòro Masedoni i s'a wá.

⁴ Mpïi pi mpyi a u tùugo ke, pire pi mpyi Bere kànhe shinŷi Pirusi jyanŷi Sopateri ná Asitariki ná Sekundusi, pire shiin shuunniŷi mpyi a yîri Tesaloniki kànhe e, mà bàra

Gayusi na, uru mpyi a yîri Deribe kànhe e, ná Timoti, ná Tisike ná Torofimu, pire shiin shuunninji mpyi a yîri Azi kùluni i.

⁵ Ka pire si nkàre wuu yyaha na maa sà wuu sige Torasi kànhe e.

⁶ Bwúuruñi nijjirigembaañi kataanni toronkwooni kàntugo, ka wuu u bakwɔɔge kà lwó Filipi kànhe e, maa canmpyaa kanjkuro para pyi maa nta a nɔ Torasi kànhe e, maa ntèen wani mà cibilaaga pyi.

Poli à bu nɛ Torasi kànhe e

⁷ Cibilaage canjcyiige* ka wuu u wwɔ maa Kafoonji njyñi lyi sijcyan. Poli la mpyi s'a nkɛɛge kuru canja nùmpañja na. Nyɛ ka u u Kile Jwumpe jwo ná dánafeebil'e fo mà sà njñke nɛ.

⁸ Wuu mpyi a bínni batɔnge ninyibabilini l'e, bɛɛnme yaaya nijyahaya mpyi a míni mɛn'a yaha lire babilini yyaha kurugo.

⁹ Nànjiinji wà na mpyi ná wuu e, uru mɛge na mpyi Etikusi, uru mpyi a tɛɛn finetirinji jwɔge na. Poli à mɔ jwumpe na ke, ka uru si mpa nɔn'a funnɔ wwɔ uye na. Pur'e u à kwôro mà bwòn a pôl'a yîri batɔnge ninyibabilini tanrewuuni i mà pa jcwɔ. Pi à ta pi sà u yîrige ke, mà u ta u à kwû.

¹⁰ Ka Poli si ntíg'a kàre maa sà lyéele u jwñ'i, maa u cù u cyeyi na maa jwo: «Yii àha raa fyáge mɛ, u na nyɛ nyii na!»

¹¹ Lire kàntugo ka Poli si núr'a dùgo maa sà bwúuruñi lwó maa u kwòn kwòn a táa pi à lyi, maa nkɔ maa jwumpe sogo mà sà nɔ fo canjanyiini tɛɛfworoni na, maa nta a kàre.

¹² Nyɛ ka pi i nànjiiñi tùug'a kàre pyenge e, u mpyi nyii na, ka lire si màban lɛɛge dánafeebil'e.

Poli na Efese kànhe dánafeebii kacwɔnribii yerɛge

¹³ Lire kàntugo ka wuu u bakwɔɔge lwó a kàre Azosi kànhe e. Poli mpyi a jwo na uru sí raa jaare s'a wá tɔɔre na kuru kànhe na. Wani u mpyi na sí sà bâra wuu na bakwɔɔge e.

¹⁴ U à sà wuu ta Azosi kànhe e ke, maa bâra wuu na, ka wuu u bakwɔɔge lwó mà kàre Mitileni kànhe e,

¹⁵ maa yîri wani mà kàr'a sà nɔ kuru canja nùmpañja na Kiyosi kini sìcampe na. Kuru canja nùmpañja, maa nɔ Samosi kini i. Kuru canja nùmpañja, maa nɔ Miletì kànhe e.

¹⁶ Yii li cè na Poli la mpyi si ntòro Efese kànhe taan yyérembaa. U la nyɛ a mpyi si mɔ Azi kùluni i mɛ. U funnke mpyi a wyèɛ, naha na ye u la mpyi, ná labɛɛ nyɛ a pyi mɛ, si Pantekotini kataanni njñɔ bê Zheruzalɛmu kànhe e.

¹⁷ Lire e ka u u ntèen Miletì kànhe e maa túnnturo tùugo Efese kànhe dánafeebii kurunke kacwɔnribil'á, na pi pa.

¹⁸ Pi à pa ke, ka u u pi pyi: «Mà lwó mii à pa naha Azi kùluni i ke, fo mà pa nɔ nijjaa na, yii à mii toronkanni cè yiye shwɔhɔl'e.

¹⁹ Mii à naye tîrige pyin kannigii puni na, maa báarañi pyi Kafoonji á, maa nkyaala fo mà jwɔlɔhe wu, naha na ye Yahutuubil'á vùnyii pwɔ tooyo nijyahay'e mii na, maa yyefugo nijyahaga nɔ mii na.

²⁰ Lire ná li wuuni mú i, yaaga maha yaag'e yii tòn nyɛ ke, mii nyɛ a kuru kà njwɔhɔ yii na mɛ. Sùpyire shwɔhɔl'e yo, yii pyenyi i yo, mii à yii kála yire na.

²¹ Yahutuubii bâra supyishini sanji na, mii à yi jwo a waha pi á na pi pi toronkanni kɛɛnɛ, pi i piye kan Kile á, pi i dá wuu Kafoonji Yesu na.

²² Nyɛ numɛ, mii nijkareñi u nge Zheruzalɛmu i, nde li sí n-sà mii ta wani ke, mii nyɛ a lire cè mɛ. Nka Kile Munaani fànhe ku nyɛ mii na.

²³ Nde mii à cè ke, lire li nyɛ: kànha maha kànha na mii na ntùuli ke, Kile Munaani maha li cyèe mii na na kàsuyiini ná yyefuge ku nyɛ mii yyaha na wani.

* **20:7** Yahutibil'á cibilaage canjcyiige ku nyɛ kárinji.

²⁴ Nka mii múnaani kani nyε a mii funṅɔ pɛn mε. Nde l'à mii funṅɔ pɛn ke, lire li nyε: Kafoonji Yesu à báaraṅi ṅgemu le mii cye e ke, mii u jà a uru pyi a ṅwɔ si nɔ u tɛgɛní na. Uru u nyε, Kile à ṅwɔ wuu na maa kani ndemu pyi ke, mà lire jwumpe jwo sùpyir'á.

²⁵ Nyε yii mpiimu yyére mii à tòro maa Kile Saanre jwumpe jwo ke, mà lwó numε na, yii saha sì mii nya mε.

²⁶ Lire kurugo mii sí yi jwo yii á niṅjaa, yii ṅgemu ká kani là para ke, urufoo ṅùṅɔ tuguro ti nyε tire, ti saha nyε mii woro mε.

²⁷ Naha kurugo yε yii zhwoṅi kàmpañke na, kyaa maha kyaa li nyε Kile nyii wuuni ke, mii nyε a lire là ṅwɔhɔ yii na mε.

²⁸ Lire e ke yii a yiye kàanmucaa, Kile Munaani à yii tìṅe yatonṅkuruṅke ṅkemu ṅùṅɔ na ke, yii raa kuru kàanmucaa. Kile Jyaṅi à u sìshange wu, ka Kile si dánafeebii mpiimu cya mà wà piye na ke, yii yaha pire na, yii raa pi ṅwɔ caa.

²⁹ Mii à li cè, mii karenṅkwooni kàntugo, bà sigepwuunbii maha jyè mpàkuruṅke shwɔhɔl'e maa ku bwòn a caala mε, amuni sùpyire tà sí n-pa jyè yii shwɔhɔl'e si yii wurugo.

³⁰ Ali yii shwɔhɔl'e, pìi sí n-pa raa fini si cyelempyiibii pìi fáanna si ṅgurugo pi i ntaha pire fye e.

³¹ Lire e ke yii yákili yaha yiye na, yii funṅyi cwo li na na mii à yyee taanre pyi na yii puni yεrege pìlaga bàra canṅa na, fo tooyi y'e mii mpyi maha nyilwɔhe wuuni yii kurugo.

³² Nyε numε, mii sí yii le Kile cye e. Jwumpe p'à li cyêe na Kile à ṅwɔ wuu na ke, puru pu sí n-jà fànha kan yii á si yii pyi yii a sì yyaha na Kile kuni i, yaayi ṅwɔmεeni Kile à lwó ke, si yire kan yii á mà bàra u wuubii puni na.

³³ Mii nyε a nyii yige sùpya wyéε, lire nyε mε sɛɛn, lire nyε mε u vàanya kurugo mε.

³⁴ Yii yabilimpil'à li cè na mii à báaraṅi pyi ná na cyeyi i, bà mii si mpyi si jà ṅjyére ná naye e, mà bàra na shèrefeēbii na mε.

³⁵ Mii à li cyêe yii na pyiṅkannigii puni na, na amuni wuu à yaa wuu a báaraṅi pyi, wuu raa fòṅɔfeēbii tère, mà bàra lire na, wuu u funṅɔ cwo Kafoonji Yesu jwumpe na. U à jwo na “Jwóni na ntaa ṅkanṅi i mà tòro ntaṅi taan.”»

³⁶ Poli à puru jwumpe jwo a kwò ke, maa niṅkure sín maa Kile ṅáare ná pi e.

³⁷ Lire kàntugo ka dánafeēbii puni mεsuwuubii si wá na Poli pûruli na ṅcwôre maa pi fwùṅi nizannṅi kaan u á.

³⁸ Pi yyetanha wuubii pi mpyi, ṅaha na yε u mpyi a jwo na pi saha sì uru nya mε, ka pi i ṅkàr'a sà u tùug'a yaha bakwɔage talwɔge e.

21

Poli à núr'a kàre Zheruzalɛmu kànhe e

¹ Wuu à pishεεreṅi kan a kwò ke, maa jyè bakwɔage e, maa ntíl'a kàre Kòsi k̀ini i. Kuru canṅa nùmpañṅa, maa ṅkàre Ɔròdi i, maa yíri wani mà kàre Patara kànhe e.

² Wuu à sà bakwɔage kà ta wani ku u ṅko raa ṅkèεge Fenisi kùluni i, ka wuu u jyè kur'e mà kàre.

³ Wuu à kàr'a sà byanhara Sipiri k̀ini na fo na li ṅaa ke, ka wuu u li kwòn a yaha wuu kàmεne cyεge na, maa ṅkàre Siri k̀ini i. Wuu à sà nɔ Tiri kànhe na ke, maa yyére wani, ṅaha na yε yaayi yi mpyi bakwɔage e ke, wani kuru kànhe na yire mpyi na sí n-tírige.

⁴ Ka wuu u jyè kànhe e mà sà cyelempyiibii pìi ta wani, maa ntènn'a canmpyaa baashuunni pyi ná pi e. Kani li mpyi na sí n-pa Poli ta Zheruzalɛmu kànhe e ke, ka Kile Munaani si lire cyêe pi na. Lir'à pyi ke, ka pi i yi jwo Poli á na u àha ṅkàre Zheruzalɛmu i mε.

⁵ Cyire canmpyaaḡii baashuunniṅ'à tòro ke, ka wuu u kuni cya. Ka cyelempyiibii puni si fworo ná pi cyeebii ná pi pyiibil'e, maa wuu tùug'a fworo kànhe e. Wuu à sà nɔ suumpe lwɔhe ṅwɔge na ke, ka wuu puni si niṅkure sín lwɔhe ṅwɔge na, maa Kile ṅáare.

⁶Wuu à pishεerenj kan wuy'á mà kwò ke, ka wuu u bakwòoge lwó na ηkèege. Dánafeebii pi ke, ka pire si núr'a kàre kànhe e.

⁷Nye jani wuu à pyi suumpe lwòhe juŋ'i mà yîri Tiri kànhe e ke, Pitolemayisi kànhe e wuu à lire jùŋke kuu. Ka wuu u fworò bakwòoge e mà kàre kànhe e mà sà dánafeebii shéere, maa canmbile ninjin pyi ná pi e.

⁸Kuru canja nùmpanja, ka wuu u ηkàre Sezare kànhe e, maa sà sunmbage lèŋe Filipi yyére. Jwumpe Nintanmpe jwufoonji wà u mpyi u wi. Nàmbaabii baashuunninji pi mpyi a cwòonrò pi a Yesu túnntunmpii tège Zheruzalému kànhe e ke, pire wà u mpyi u wi mú.

⁹Pùcepyilyeye sicyεere na mpyi u á, yire mpyi maha Kile túnnture yu sùpyir'á.

¹⁰Wuu à canmpyaa ninyahagii pyi Filipi pyenge e. Mà wuu yaha wani, ka Agabusi si yîri Zhude kùluni i mà pa. Kile túnntunŋo u mpyi u wi.

¹¹U à pa wuu ta wani ke, maa Poli seepwòge lwó, maa ku tég'a u yabilinji tooyi ná u cyeyi pwò maa jwo: «Kile Munaani à jwo na ηgemu u jye ná ηke seepwòge e ke, Yahutuubii jùŋufeebii sí n-pa urufoo cù Zheruzalému kànhe e, si urufoo pwò amε si nde supyishinji sanŋi cye e.»

¹²Wuu à puru jwumpe lógo ke, ka wuu ná kuru cyage dánafeebii puni si wá na Poli jáare na u àha ηkàre Zheruzalému i mε.

¹³Ka Poli si jwo: «Naha na yii jye na mεε súu amε ye? Yii àha na yákilinji wùrugo mà de! Mii à jεε na mpwòŋi i fo mà sà nò na mbòŋi na Zheruzalému i Kafoonji Yesu mεge kurugo.»

¹⁴Wuu à pa li jya na wuu si n-jà u zhèŋi fylinne Zheruzalému kànhe e mε, ka wuu u u yaha wani, maa jwo: «Kafoonji jyii wuuni li pyi.»

¹⁵Canmpyal'à tòro ke, ka wuu u wuye bégele, maa yîri Sezare kànhe e mà kàre Zheruzalému i.

¹⁶Sezare kànhe cyelempyiibii pìi mpyi a kàre ná wuu e. Pire pi à wuu yyaha cù a kàre, ka wuu u sà wuu sunmbage lèŋe Sipiri kini shinŋi wà yyére, uru nàŋi mεge mpyi Minasøn. Cyelempyanji wà u mpyi u wi fo tèmōni i.

Karigii cyi à pyi supyishinji sanŋi shwòhòl'e ke, Poli à cyire yyaha jwo Zheruzalému dánafeebil'á

¹⁷Wuu à sà nò Zheruzalému kànhe e ke, ka dánafeebii si wuu jùŋò bē ná funntange e.

¹⁸Kuru canja nùmpanja, Poli à kàre ná wuu e Yakuba yyére. Dánafeebii kurunke kacwòonribii puni mpyi a piye bínni wani mú.

¹⁹Fwùŋi pyinŋkwooni kàntugo, Poli à jwumpe lwó, karigii Kile à pyi mà u yaha supyishinji sanŋi shwòhòl'e ke, maa cyire puni yyaha jwo pi á ninjin ninjin.

²⁰Pi à puru lógo ke, maa Kile kêe. Lire kàntugo maa jwo Poli á: «Wuu cìmpworonaji, mu jye a jya mà? Yahutuu kampwòhii ninyahamil'à dá Yesu na naha, ηka ali numε, pi à piye pwò Kile túnntunŋiMusaSaliyanji kurigii jaaranji na.

²¹Nye pil'à pa yi jwo pi á na mu à jwo na Yahutuubii pi à tēen supyishinji sanŋi shwòhòl'e ke, na pire kà nùru raa Musa Saliyanji kurigii jaare mε, na pi àha raa pi pylibii kwùun sahanŋi mε, na pi àha nùru raa làdaabii karigii pyi mε.

²²Lire e ke jaha wuu à yaa wuu pyi bε? Naha kurugo ye pi sí mu mpanji cè.

²³Nye wuu sí njemu jwo mu á ke, yire mu à yaa mu u pyi. Nàmbaa sicyεere na jye naha wuu shwòhòl'e, pire mpyi a jwò fáa Kile á.

²⁴Jyè ná pi e Kilejaarebage e, maa maye fíniŋe ná pi e, maa pi fíniŋefiniŋe yaare lwòore wwù, pi i pi jùŋyi kùlu*. Lire ká mpyi, Yahutuubii sí n-cè na jwumò maha jwumò sùpyire jye na yu na ntare mu na ke, na puru pà jye sèe mε, ηka na mu yabilinji na Musa Saliyanji kurigii jaare.

* **21:24** Nwòfaage mpìi Yahutuubii mpyi a fáa ke, ná kuru tēni mpyi a fūnŋo mε, pi jùŋyi jye a mpyi a yaa yi kùlu mε.

²⁵ Nye mpíi pí à dá Yesu na supyishiñi sanni i ke, nje wuu à jwo pir'á ke, yire yi nyε: pí àha raa yasunnyi kyaare kyàa mε, pí àha raa sìshange lyí mε, yatɔge k'à kwú mà ta sìshan nyε a fwo k'e mε, pí àha kuru kyà mε, pí àha raa jacwɔre pyi mε.»

²⁶ Kuru canña nùmpañña, ka Poli si bâra pire nambaabii na, maa sà uye fíniñe ná pí e. Lire kântugo ka u u ñkâr'a sà jyè Kileñaarebage e, canmpyaagii pí sí n-pyi si fíniñe ke, cyire canmpyaagii sí n-kwò canñke ñkemu i ke, maa kuru canñke cyêe. Kuru canñke ninuge e, pí shin maha shin sárage mpyi a yaa ku wwû.

Pi à sà Poli cû Kileñaarebage e

²⁷ Canmpyaagii baashuunniñi sùpyañi mpyi maha mpyi si nta víniñe ke, cyir'à pa byan-hara cyi takwɔre na, lire mpyi a Azi kùluni Yahutuubii ta pí à Poli nya Kileñaarebage funñke e, ka pire si jwuñyahama pyi maa sùpyire yîrig'a yaha Poli fye e, pí à cû.

²⁸ Pi mpyi na màhañi jyii maa ñko: «Izirayeli shiinbii, yii pa wuu tɛge! Nge nàñi u maha ñaare cyeyi puni i maa ñko na wuu shiñi nyε yafyin mε, na wuu Saliyañi nyε a ñwɔ mε, na wuu maha wuu Kileni père cyage ñkemu i ke, na kuru nyε a ñwɔ mε. Mà bâra lire na, u à pa ná supyishiñi sanni sùpyire t'e wuu Kileñaarebage funñke e mà pa kuru cyage nisinanñke ñwóhɔ wuu á†.»

²⁹ Pi mpyi na puru yu, ñaha na ye pí mpyi a Poli ná Efese kànhe shinñi Torofimu nya siñcyan kànhe funñke e, ka pí i wá na sòññi na Poli à kàre ná u e Kileñaarebage funñke e.

³⁰ Li mpyi a kànhe puni nyàha a wùrugo, ka sùpyire si wá na fí na fwore kàmpañyi puni na. Ka pí i sà Poli cyán a cû, maa u ñr'a yige Kileñaarebage e, maa ntíl'a ku ñwɔyi tò.

³¹ Mà pí yaha pí i Poli bonkanna caa, ka pìi si sà yi jwo sòrolashiibii ñùñufembwòh'á na: «Zheruzalemu kànhe puni na wá a nyàha a wùrugo!»

³² Ka uru si ntíl'a sòrolashiibii pìi ná pí yyaha yyére shiin yîrige pí a fê a kàre pí cyage e. Yahutuubil'á sòrolashiibii ná pí ñùñufembwòhe nya ke, maa Poli bwɔnre ñwɔ yaha.

³³ Nye ka sòrolashiibii ñùñufembwòhe si file, maa Poli cû, maa pí pyi pí à u ñwɔ ná yòrɔyo shuunni i. Pi à u ñwɔ ke, ka u u sùpyire yíbe: «Joofo u nyε u wi ye? Naha shi u à pyi ye?»

³⁴ Sùpyire puni mpyi na màhañi jyii, wà ná wà wumɔ nyε a mpyi niñkin mε. Màhañi nyahañi kurugo, sòrolashiibii ñùñufembwòhe nyε a jà a yafyin yyaha cè pí jwumpe e mε, ka u u sòrolashiibii pyi pí à kàre ná Poli i pí káanñke funñke e.

³⁵⁻³⁶ Pi à kâr'a sà nɔ tajyñwɔge na ke, ka supyinyahara si lwó a tò pí na ná kafuge e, maa ñko: «Yii u bò!» Li nyε a pa ñwɔ mε, ka sòrolashiibii si Poli lwó.

Poli à uye jwo a fíniñe sùpyir'á

³⁷ Tèni i pí mpyi na ñko raa jyè ná Poli i káanñke funñke e ke, u à sòrolashiibii ñùñufembwòhe yíbe: «Ñùñufoonji, mii sí n-jà n-jwo ná mu i la?» Ka uru si jwo: «Taha mu à Girekiibii shεenre cè?»

³⁸ Li sàha mɔ mε, Misira kini shinñi u mpyi a pa ñùñɔ kyán naha maa ñkàre ná shiin kampwòhii sicyεere e (4.000) síwage funñke e supyibuuni mε na ke, taha uru bà u naha mu mo!»

³⁹ Ka Poli si u pyi: «Mii na nyε Yahutu, mii à yîri Tarisi kànhe e, Silisi kùluni i. Mii na yîri kànbwòhɔ na, ñkemu mεge k'à pèe ke. Mii na mu ñáare, ma a na yaha si ñjwo ná sùpyire e.»

⁴⁰ Ka sòrolashiibii ñùñufembwòhe si kuni kan Poli á, mpe pu nyε u á ke, u u puru jwo. Nye mà u niñjyereni yaha babwòhe tajyñwɔge na, ka u u cyεge yîrige sùpyir'á. Pi pun'à pa fyàha ke, ka u u jwo ná pí e Eburubii shεenre e. U à jwo:

22

¹ «Mii cìnmpyiibii ná mii tiibii, mii na li caa yii á, yii i lógo na ñwɔ na. Mii sí jwumɔ jwo si ntège naye fíniñe yii á.»

† 21:28 Mpíi pí nyε pí nyε Yahutuu mε, pire mpyi a yaa pí a jyè Kileñaarebage kaanñke funñke e mε (Ezekiyeli 44.7).

² Sùpyir' à u nya u u yu ná pi e pi yabilimpíi shɛenre e ke, ka pi puni si fyâha fyii, ka Poli si jwo:

³ «Mii na nyɛ Yahutu, mii à si Tarisi kànhe e, Silisi kùluni i, ŋka naha a Zheruzalɛmu kànhe e pi à mii byé. Mii cyelentuŋi u mpyi Gamaliyɛli. Uru u à mii yal'a kâla wuu tulyeyi Saliyaŋi na. Mii mú mpyi a naye pwɔ sɛl'e Kile na, bà yii naha yiye pwɔ u na niŋjaa mɛ.

⁴ Mpii pi mpyi na Yesu kuni jaare ke, mii mpyi maha pire kyérege fo maha pi bùu. Mii mpyi maha lire kuni jaarafeebii cwôre, nò bâra ceewe na, na mpwu na leni kàsuni i.

⁵ Sárágawwuubii ñuñufembwôhe ná Yahutuubii kacwɔnribii puni pi nyɛ mii shéribii lire kani i. Pire pi mpyi a sémɛ yal'a kan mii á mii u sà ŋkan Damasi kànhe Yahutuubil'á, maa li cyêe na mii aha sà lire Kile kuni jaarafooni shin maha shin ta ke, si u pwɔ s'a ma Zheruzalɛmu kànhe e, pi i mpa pi kyérege.

⁶ Mà mii niŋkareŋi yaha Damasi kànhe e, canvwuge laage e mii à sà byanhara kànhe na ke, ka mii i bèenge nya k'à pâl'a yîri niŋyiŋi i mà pa mii kwûulo.

⁷ Ka mii i wwûl'a cwo niŋke na, ka meɣwuu si fworu na “Soli Soli, jaaha na mu nyɛ na mii kyérege yɛ?”

⁸ Ka mii i jwo “Kafooni, joofo u nyɛ mu yɛ?” Ka meɣwuuni si fworu “Mii u nyɛ Nazareti kànhe shinŋi Yesu, mii mu nyɛ na ŋkyérege.”

⁹ Nyɛ mpii pi mpyi ná mii i ke, pir' à bèenge nya, ŋka shinŋi u mpyi na yu ná mii i ke, pi nyɛ a mpyi a urufoo jwumpe lógo mɛ.

¹⁰ Ka mii i jwo “Kafooni, jaaha mii à yaa mii i mpyi yɛ?” Ka Kafooni si jwo “Yîri ma a sà Damasi kànhe e, yaaga maha yaaga mu à yaa mu u pyi ke, pi sí sà yire puni jwo mu á.”

¹¹ Nyɛ ná bèenge sí mpyi a mii nyiigii bya mà mii pyi mii saha nyɛ na jaaha mɛ, mpii pi mpyi ná mii i ke, ka pire si mii cù na cyɛge na, mà kâre Damasi kànhe e.

¹² Nàŋi wà na mpyi wani Damasi kànhe na, u mege mpyi Ananiyasi, u mpyi na fyáge Kile na, maa MusaSaliyaŋi kurigii jaare cyi jaaraŋkanni na. Damasi kànhe Yahutuubii puni mpyi maha u metanga yiri.

¹³ Ka uru si mpa mii fye e, maa mpa yyére mii taan maa jwo “Mii cìmpworoni Soli, ma nyiigii múgo ma raa jaaha.” Ka mii nyiigii si ntíl'a múgo, ka mii i wíl'a u nya.

¹⁴ Ka u u jwo “Mà niŋjaa yaha u sàha nɔ mɛ, wuu tulyeyi u Kileni à mu cwɔnɔ, bà mu si mpyi si u nyii wuuni cè mɛ, ŋgemu u a sàa tí ke, si uru nya, si lógo u yabiliŋi jwɔ na.

¹⁵ Naha kurugo yɛ mu sí n-pyi u shɛnre jwufoo, nde mu à nya maa ndemu lógo ke, si cyire puni yyaha jwo sùpyire pun'á.

¹⁶ Lire e ke numɛ ma hà núru yi le shuunni i mɛ, yîri ma a batize, ma a Kafooni Yesu mege yyere bà mu kapegigii si mpyi si jyé ndáha mu na mɛ.”

¹⁷ Nyɛ ka mii i mpa núr'a kâre Zheruzalɛmu i. Canŋka mà mii yaha Kileŋarege na Kilejaarebage e, Kile à kani là cyêe mii na.

¹⁸ Ka mii i Kafooni nya. Ka u u jwo mii á “Fyâl'a fworu Zheruzalɛmu i, jaaha na yɛ jwumpe mu sí n-jwo mii kyaa na ke, ŋke kànhe shiinbii si jɛɛ pu na mɛ.”

¹⁹ Ka mii i u pyi “Kafooni, mii mpyi maha jyè Kile Jwumpe kàlambayi i, maa dánafeebii cyán na jcwôre, maa pi bwûun, maa pi leni kàsuni i pyiŋkanni ndemu na ke, pi à lire cè.

²⁰ Ecyeni u mpyi maha mu kyaa yu ke, tɛni i pi à uru bò ke, mii yabiliŋi mpyi wani kuru cyage e. Mii mpyi a jɛɛ u mbõni i. Mpii pi à u wà a bò ke, mii bá u mpyi a pire vâantimboyi shwɔ a cù.”

²¹ Ka Kafooni si jwo mii á “Fworu kànhe e, mii sí mu tun tatɔnge e supyishiŋi sannji sùpyir'á.”»

²² Nyɛ sùpyire puni mpyi a fyâha maa núru fo Poli à jwo mà pa nɔ ŋke cyage na. Ŋka tɛni i u à mpe jwumpe jwo ke, ka pi puni si wá na màhaŋi jyii maa ŋko: «Yii u bò, ŋge sùpyaŋi shiŋi nyɛ a sàa yaa u yaha shì na mɛ!»

²³ Maa wá na màhaŋi jyii fànha na, maa pi vâantiniŋyi wwû na fyíŋge, maa nticyenni kure na wàa niŋyiŋi i.

²⁴ Nye lir'à pyi ke, ka sòrolashiibii ñùñufembwòhe si sòrolashiibii pyi na pi Poli lèñe babwòhe e, pi i u bwòn ná tiripaanni i, nde u à pyi ka sùpyire si wá na màhañi jyii u kurugo ke, pi i u kárama u u li jwo.

²⁵ Mà pi yaha pi i u pwu ná yapwòyi i s'a u bwùun, sòrolashiibii yyaha yyére shinñi ñgemu u mpyi wani u taan ke, ka u u uru pyi: «Mà tàanna ná saliyañi i, yii à yaa yii i Òròmu shin bwòn u yíbembaa la?»

²⁶ Ur'à yire lógo ke, maa ñkàr'a sà ñùñufembwòhe pyi: «Naha mu la ñye si mpyi ñge nàñi na amé ye? Ko Òròmu shin u wá u wi.»

²⁷ Ka ñùñufembwòhe si sà Poli pyi: «Òròmu shin u ñye mu la? Yi yyaha jwo na á.» Ka Poli si jwo: «Òn.»

²⁸ Ka u u jwo: «Wyéreyahaga mii à sàra maa nta a pyi Òròmu shin de!» Ka Poli si jwo: «Mii wi ke, mii à si Òròmu shin.»

²⁹ U à yire jwo ke, mpìi pi mpyi na ñko s'a u bwùun ke, ka pire si ntíl'a yíri u taan. Sòrolashiibii ñùñufembwòhe yabilin'á ta u cè na Òròmu kìni shin ur'à pyi pi pwò ke, ka fyagare si jyè u e.

Pi à kàre ná Poli i yukyaala kurunke yyére

³⁰ Nùñke na Yahutuubii mpyi na Poli cêege ke, sòrolashiibii ñùñufembwòhe la mpyi a sù si kure cè. Kuru canña nùmpañña, ka u u Kile sáragawwuubii ñùñuféebii ná yukyaala kurunke yyer'a bínni, maa yòròyi wwù Poli na, maa ñkàr'a sà u yyéeyé pi yyaha yyére.

23

¹ Ka Poli si yukyaala kurunke wíl'a màha maa jwo: «Mii cìmpyiibii, mii à sàa Kile ñyii wuuni pyi fo mà pa nò ñijnjaa na ná zòvvinre e.»

² Mpìi pi mpyi Poli taan ke, ka Kile sáragawwuubii ñùñufembwòhe Ananiyasi si pire pyi na pi u bwòn u ñwòge na.

³ Ka Poli si jwo: «Mu à fyìnme tò wwomò na, Kile mú sí mu bwòn. Mu à tíg'a tèen naha na mu na yogo kwùun mii na mà tàanna ná Saliyañi i, mà li ta mu yabilin'á Saliyañi kyáala. Mu à jwo na pi mii bwòn, mà tàanna ná Saliyañi i, lire sí ñye a yaa li pyi me.»

⁴ Mpìi pi mpyi u taan ke, ka pire si jwo: «Kile sáragawwuubii ñùñufembwòhe mu ñye na ñcyere amé la?»

⁵ Ka u u pi pyi: «Mii cìmpyiibii, mii ñye a mpyi a cè na Kile sáragawwuubii ñùñufembwòhe ki me, lire baare e mii mpyi na sù ñye yi jwo me. Naha kurugo ye y'à séme Kile Jwumpe Seméñi i na “Ma hà jwumpime jwo yii shinñi yyaha yyére shinñi na me*.”»

⁶ Poli mpyi a cè na yukyaala kurunke kàmpañke kà na mpyi Sadusii, ku sanñke sí ñye Farizhèen, ka u u jwo fànha na pi shwòhòl'e: «Mii cìmpyiibii, mii na ñye Farizhèen, mii sifeebii na ñye Farizhèen! Mii à na sòñjòre taha li na na kwùubii sí jè nùmpañña ke, lire kurugo yoge ñye na ñko raa ñkwùun mii na amé!»

⁷ Nye u à yire jwo ke, ka jwuñyahama si yíri Farizhèenbii ná Sadusiibii shwòhòl'e, ka sùpyire si ntáa.

⁸ Sadusiibii maha ñko na kwuñene ñye nùmpañña me, na mèlekeé ñye me, na jínahii ñye me, mà li ta Farizhèenbil'á dá na yire puni na ñye.

⁹ Là mpyi na bàrali màhañi ñyahañi na, ka Farizhèenbii kàmpañke Saliyañi cyelentiibii pìi si mpa yíri maa ñcyere maa jwo: «Wuu nàha sàa tapege ñya ñge nàñi na me. Li sí n-jà n-ta mèlekeñi wà, lire ñye me jínani wà u à jwo ná u e.»

¹⁰ Màhañ'á pa ñyaha fo sòrolashiibii ñùñufembwòhe mpyi na sòññi na pi sí Poli ñiri n-wáaga piye shwòhòl'e. Nye ka u u sòrolashiibii pìi pyi na pi tíge, pi i sà u cyán a shwò sùpyire na pi a ma pi babwòhe e.

* 23:5 Ekizodi 22.28

11 Nyε kuru canŋa nùmpañña numpilage e, ka Kafoonji si uye cyêe Poli na maa jwo: «Maye waha, mu à mii kyaa jwo Zheruzalēmu kànhe shiinbil'á pyiŋkanni ndemu na ke, amuni mu à yaa mu u sà mii kyaa jwo Ɔrōmu kànbwōhe shiinbil'á mú.»

Yahutuubil'à vùnŋo pwō Poli na

12 Kuru canŋa nùmpañña nyège na, ka Yahutuubii pìi si vùnŋo pwō Poli mεε na, maa ŋkâa piy'á na pi wà si n-lyî, lire nyε mε si n-bya mε, fo pire ká bú Poli bò.

13 Mpii pi mpyi a kuru vùnŋke pwō ke, pire mpyi a nyaha shiin beeshuunni na.

14 Ka pire si ŋkàre Kile sáragawwuubii ñùŋufeebii ná Yahutuubii kacwōnribii yyéere maa sà pi pyi: «Wuu à kâa wuy'á na wuu wà si n-lyî, lire nyε mε si n-bya mε, fo wuu aha Poli ta à bò tēni ndemu i ke.

15 Lire e ke yii ná yukyaala kurunŋk'à yaa yii bê li na, yii i pìi tun pi sà sòrolashiibii ñùŋufembwōhe ñáare, na u Poli yaha u pa, na yii sí n-pa u karigii kàanmucya si vyiinne. Wuu pi ke, wuu sí n-bégele si u sige, si u cya mbò mà u yaha kuni na.»

16 Nka kuru vùnŋke pi mpyi a pwō ke, Poli cìmpworocwōŋi jyaŋi mpyi a fworō ku ñwōhō na. Babwōhe e Poli mpyi ke, maa ŋkâr'a sà jyè kuru bage e, maa yi yyaha jwo u á.

17 Nyε ka Poli si sòrolashiibii yyaha yyéere shinŋi wà yyere maa jwo: «Mii na mu ñáare ma a shà ná ŋge nàŋjiinji i ma ñùŋufembwōhe yyéere, jwumō na nyε u á mà jwo u á.»

18 Ka uru yyaha yyéere shinŋi si ŋkàre ná u e u ñùŋufembwōhe yyéere maa sà jwo: «Ñùŋufoonji, Poli u nyε kàsunji i ke, uru u à mii yyere maa jwo na mii u pa ná ŋge nàŋjiinji i mu yyéere, na jwumō na nyε u á mà jwo mu á.»

19 Ka ñùŋufembwōhe si nàŋjiinji cū cyage na, maa fēen ná u e, maa u yíbe: «Naha shi ku nyε mu á mà jwo mii á ye?»

20 Ka nàŋjiinji si u pyi: «Yahutuubii pìl'à bê li na na pire sí n-pa yi jwo mu á na ma Poli yaha u shà nùmpañña, na yukyaala kurunŋk'à jwo na kuru la na nyε si sà u karigii yaa vyiinne sahaŋki.

21 Nka ma hà ndá pi jwumpe na mε, ñaha na ye pi pìi na wá a mà vùnŋo pwō u na si u bò mà u yaha kuni na. Mpii pi à kuru vùnŋke pwō ke, pir'à nyaha shiin beeshuunni na. Pi à kâa piy'á na pi si n-lyî, lire nyε mε si n-bya mε fo pire ká bú Poli bò tēni ndemu i ke. Pi à bégele li mεε na mà kwò, mu ñwōshwōore kanni pi nyε na sigili.»

22 Ka ñùŋufembwōhe si nàŋjiinji cye yaha maa u pyi: «Ma hà ñjwo sùpya á na mu à ñcyii karigii yyaha jwo mii á mε.»

Pi à Poli tùugo fànhafoonji Felisi yyéere

23 Lire kàntugo ka ñùŋufembwōhe si sòrolashiibii yyaha yyéere shiinbii pìi shuunni yyere maa pi pyi: «Yii sòrolashii ñkwuu shuunni (200) ná shōnfemii beetaanre ná kε (70) mà bàra shiin ñkwuu shuunni (200) mpiimu pi à se tàanbii na ke, yii pire bégel'a yaha. Pi sí n-kàre numpilage tēni baacyεrewuuni na Sezare kànhe na.

24 Yii shōnyi yà bégele, bà Poli ñjccēŋŋe wu si mpyi si nō fànhafoonji Felisi yyéere mε.»

25 U à puru jwo ke, maa séme séme'a kan Felisi á ŋgemu funŋ'i u à jwo:

26 «Mii Kolodi Lisiyasi u à ŋge sémeŋi séme si ŋkan fànhafoonji ñjccēŋŋi Felisi á. Mii fwù na nyε mu na.

27 Nàŋi u ŋge mii à tùugo wani mu yyéere ke, Yahutuubii pìi mpyi a u cū raa bùu. Mii à lógo na Ɔrōmu shin u nyε u wi ke, ka mii i na sòrolashikurunŋke kà yaha k'à sà u shwō pi na.

28 Nde u à pyi ka pi i u cêεge ke, mii la mpyi si lire cè, ka mii i pi pyi pi à kàre ná u e pi yukyaala kurunŋke yyéere.

29 Mii à pa li kàanmucya mà li ñya na pi Saliyaŋi kurugo pi à u cêεge, lire baare e u nyε a kyaa pyi ndemu li sí n-pa ná l'e u bò, lire nyε mε mà u le kàsunji i mε.

³⁰ Numε, pi à pa yi jwo mii á na pi wá à vùnŋɔ pwɔ u mεε na. Lire kurugo mii à tíl'a u tùugo wani mu yyére. Mpii pi ŋye na u cêεge ke, ñùŋke na pi ŋye na u cêεge ke, mii à yi jwo pi á, pi a sì mu yyére pi i sà ku yyaha jwo mu á. Yire yi mpyi mii á mà jwo mu á.»

³¹ Ka sòrolashiibii si li pyi bà y'à jwo pi á mε maa ŋkàre ná Poli i kuru numpilage e fo Antipatirisi kànhe na.

³² Kuru canŋa nùmpañña, sòrolashiibii pi mpyi tɔɔre na ke, ka pire si shɔnyifeebii yaha pi i ŋkèεge ná u e, maa núr'a kàre pi babwɔhe e.

³³ Shɔnyifeebil'à sà nɔ Sezare kànhe e ke, maa sémeŋi ná Poli kan fànhafooni Felisi á.

³⁴ Fànhafoon'à sémeŋi kála ke, maa Poli yíbe na kùluni ndire e u à yíri yε†. Ka u u jwo na ur'à yíri Silisi kùluni i.

³⁵ Ka u u Poli pyi: «Mpii pi à mu cêεge ke, pi aha nɔ naha, mii sí jwumpe kan mu á.» U à kwɔ ke, maa pi pyi pi Poli lèŋe saanŋi Erɔdi saanre bage e, pi raa u kàanmucaa.

24

Pi à Poli cêεge fànhafooni Felisi á

¹ Ŋye canmpyaa kanŋur'à tòro ke, Ananiyasi u ŋye Kile sáragawwuubii ñùŋufembwɔhe ke, ka uru si mpa Sezare kànhe e ná Yahutuubii kacwɔnribii píl'e mà bàra Teritulusi na, uru na mpyi yoge tùpyikɔrɔwɔ. Karigii cyi à tòro pi ná Poli shwɔhɔl'e ke, ka pi i mpa cyire tìgire cyán u na fànhafooni Felisi á.

² Ka pi i Poli yyer'a pa. Nde na pi à u cêεge ke, ka Teritulusi si jwumpe lwó si lire yyaha jwo Felisi á. U à jwo: «Fànhafooni ñɔcɛnŋi, mu u à wuu kɔni pyi l'à tɛɛn yyeŋiŋke e. Mu yákilifente kurugo, ŋkèɛnŋe ñɔnyahawa à pyi kɔni i, li yyaha yyére zhèŋi kurugo.

³ Cyire shiŋi mu ŋye na mpyi wuu á cyeyi puni ná tèrigii puni i ke, wuu fwù na ŋye mu na sèe sèl'e cyire kurugo.

⁴ Ŋka mii la ŋye sì mu cù ñjaha mε, lire kurugo mii na li caa mu á ma a maye sanŋa yaha ma a lógo wuu ñwɔ na tère nimbilere funŋ'i.

⁵ Wuu à li kàanmucya mà li ñya na ŋge nàŋ'a pyi yapege sùpyire shwɔhɔl'e. U à Yahutuubii puni yákilibii ñyàha a wùrugo ñɔnyɛŋi cyeyi puni i. Uru u ŋye Nazarɛti shiinbii Kile kuni yyaha yyére shinŋi.

⁶ U la bá mpyi si wuu Kileŋaarebage pyi ñjirivaha yaaga, ka wuu u u cù. [Wuu la mpyi si yoge kwɔn u na, si ntàanna ná wuu Saliyaŋi i,

⁷ ŋka sòrolashiibii ñùŋufembwɔhe Lisiyasi à u cyán a shwɔ wuu na fànhe e, maa jwo na wuu pa u kacɛgeni ñùŋke jwo naha mu á.]

⁸ Wuu à u cêεge yaaga maha yaaga na ke, mu yabiliŋi ká u yíbe, mu sí li cè na yire puni na ŋye sèe.»

⁹ Yahutuubii sanmpii pi mpyi wani ke, ka pire si sogo puru jwumpe na, maa jwo: «Sèe u à jwo!»

Poli à uye jwo a fñiŋe Felisi á

¹⁰ Ŋye ka fànhafooni si kuni kan Poli á u jwumpe lwó. Ka u u jwo: «Mii à li cè, cyi à yyee ñɔnyahagii kwɔ, mu u ŋye wuu shiŋi yukyaalaŋi. Lire kurugo mii sì n-fyá si naye tanga jwo mu á mε.

¹¹ Li sàha ŋkwɔ a tòro canmpyaa ke ná shuunni na mε, mii à kàr'a sà Kile pèe Zheruzalemu kànhe e. Li mée ká bê mu á, mu sí n-jà puru jwumpe kàanmucya si pu sèe ná pu kafinara cè.

¹² Canŋa ñiŋkin wà ŋye a mii ñya mii i nàkaana pyi ná sùpya e, lire ŋye mε na sùpyire ñùŋo kyáŋge Kileŋaarebage e, lire ŋye mε Kile Jwumpe kàlambayi i, lire ŋye mε kànhe yyaha kurugo mε.

† 23:34 Felisi la mpyi si ñcè kampyi kírígii ñùŋo na uru ŋye ke, lire l'e Poli à yíri, puru funŋke e si ñcè kampyi uru si n-jà Poli yíbe.

¹³ Nte sùpyire sì yafyin ta si njwo na lire li nye mii kacɛgeni nùŋke mɛ.

¹⁴ Mii sí yi jwo mu á, mii na báaraŋi pyi wuu tulyeyi u Kileni á kuni labɛr'e. Pi à jwo na lire Kile kuni nye sée mɛ. Yaaga maha yaaga sí k'à sémɛ Saliyaŋi sémɛŋi ná Kile tũntunmpii sémɛbil'e ke, mii à dá yire puni na.

¹⁵ Mii à na sòŋɔre taha yaage ŋkemu na ke, kuru ninuge na pi à pi sòŋɔre taha, na shincɛŋɛ bâra shinpi na, Kile sí sùpyire puni nè nùmpaŋa.

¹⁶ Lire kurugo mii à naye waha bà mii si mpyi si mpyi tìgire cyaga baa Kile ná sùpyir'á mɛ.

¹⁷ Yyee ninyahagii toroŋkwooni kàntugo, mii à núr'a kàre Zheruzalɛmu i, mii shinji sùpyiibii pi nye wani ke, maa sà wyéɛ kan fòŋɔfeebil'á, maa sáraya wwû Kile á.

¹⁸ Nye yire na mii mpyi, ka pi i sà mii ta wani Kilejaarebage ntàani na. Karigii sùpyaŋi maha mpyi si nta vɛniŋɛ Kile yyahe taan ke, cyire nizannkii mii mpyi na mpyi. Shinnyahara nye a mpyi wani mɛ, nyàhaŋgurogo nye a mpyi wani mɛ.

¹⁹ Mii ná Azi kùluni Yahutuubii pii pi mpyi wani. Pire pi mpyi a yaa pi pyi naha, kampyi mii à kapyimbaala pyi, pire mpyi na sí mii cêɛɛ mu á.

²⁰ Lire nye mɛ, tɛni i pi à mii yyéɛŋɛ sùpyire yyaha yyéɛ maa yoge kwòŋ mii na ke, kampyi mii à kapyimbaala pyi, sùpyire ti naha naha ke, pi yi jwo.

²¹ Mà mii ninjyereni yaha pi yyaha yyéɛ, mii à jwo fànha na “Mii à tɛn ná l'e na kwùubii sí nè n-fworo kwùŋi i nùmpaŋa. Lire kurugo yoge nye na ŋkwùun mii na yii yyaha yyéɛ ninjaa.” Puru jwumpe mii à jwo ke, mii kacɛgeni nùŋke ku nye kuru la?»

²² Nye Felisi mpyi a Kafooni Yesu kuni karigii yyaha cè sèl'e, lire e u à jwumpe nùruŋ'a yaha canŋke kabɛɛ na maa pi pyi: «Yii a sì, sòrolashiibii nùŋufembwòhe Lisiyasi ká bú mpa, mii sí yii kataanmpe kàanmucya.»

²³ Lire kàntugo ka u u sòrolashiibii yyaha yyéɛ shinŋi wà pyi na u Poli lèŋɛ kasubage e u raa u kàanmucaa, na u àha u fége n-tòro mɛ, na u shincɛŋi wà la ká mpyi si mpa fworo u na, si yaage kà kan u á, u àha urufoo sige lire na mɛ.

²⁴ Canmpyal'à tòro ke, ka fànhafooni Felisi si mpa ná u cwonji Durusili i. Yahutu u mpyi u cwonji, maa pi pyi pi a sà Poli yyere. Poli a pa ke, pyiŋkanni na sùpyaŋi sí n-jà n-dá Yesu Kirisita na ke, maa yire yyaha jwo pi á.

²⁵ Pyiŋkanni na sùpyaŋ'á yaa u a jaare ntini i, ná pyiŋkanni na u à yaa u cù uye na ke, ná pyiŋkanni na Kile sí n-pa sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e ke, mà Poli yaha u u yire yyaha yu, ka Felisi fyagara wuŋi si u pyi: «Wuu ninjaa wuyi yaha amɛ, mu sí n-jà raa sì, mii aha tɛni labɛɛ ta, mii sí nùru mu yyere.»

²⁶ Felisi la mpyi Poli si wyéɛ kan ur'á, lire kurugo u mpyi maha u yîri tère maha tère maa yu ná u e.

²⁷ Pi a yyee shuunni pyi pur'e, lire kàntugo, ka Pòrisusi Fɛsitusi si mpa Felisi fáa kini nùŋufente na. Felisi la mpyi si uye kyaa táan Yahutuubil'á, lire kurugo u mpyi a Poli tò a yaha kàsuni i.

25

Poli à jwo na uru karigii cyi sà ŋcwòŋnrò saanbwòhe Sezare yyéɛ

¹ Canŋke Fɛsitusi à tɛn kùluni nùŋufente na ke, canmpyaa taanr'à tòro ke, u à yîri Sezare kànhe na mà kàre Zheruzalɛmu kànhe e.

² U à nò wani ke, nàvunŋke ku nye Kile sàragawwuubii nùŋufebii ná Yahutuubii yyaha yyéɛ shiinbil'e mà yyaha tí ná Poli i ke, ka pire si sà kuru paara u á,

³ maa li jáare u á na u Poli yaha u nùru u a ma Zheruzalɛmu i. Yii li cè na pi mpyi a vùŋɔ pwò Poli na si u cya mbò mà u yaha kuni na.

⁴ Ka Fɛsitusi si yi jwo pi á na Poli na nye kàsuni i Sezare kànhe e, na ŋcyèɛ uru mú sí nùru n-kàre wani.

⁵ Maa yi jwo pi á na: «Kampyi yii la nyε si tìgìre cyán nge nàŋi na, yii yii yyaha yyére shiinbii yaha pi a ma Sezare kànhe e. Pi aha nɔ wani, nde na pi nyε na tìgìre cyáan u na ke, pi i sà lire jwo.»

⁶ Fesitusi nyε a tòro canmpyaa baataanre, lire nyε mε canmpyaa ke na Zheruzalemu i mε, maa núr'a kàre Sezare kànhe e. Canŋke u à shà ke, kuru canŋa nùmpañña, u à kàr'a sà ntèen yukyaala bage e, maa pi pyi pi à sà Poli yyere.

⁷ Poli à pa ke, Yahutuubii pi mpyi a yîri Zheruzalemu i mà pa ke, ka pire si mpa yyér'a u kwûulo, karigii cyi à pi ke, maa u cêεge na u à cyire nijyahagii pyi, mà li ta pi yabilimpïi mpyi na si n-jà pi jwumpe pyàagii cyêe sùpya na mε.

⁸ Nyε ka Poli si jwumpe lwó si uye ffiniŋe maa jwo: «Mii nyε a yafyin pyi ndemu l'à para Yahutuubii Saliyaŋi i, lire nyε mε mà Kileñaarebage kafuun pyi, lire nyε mε mà saanbwàhe Sezari mùmpenmε pyi mε.»

⁹ Nyε Fesitusi la mpyi si uye kyaa táan Yahutuubil'á, lire e u à Poli pyi: «Mu la nyε si ŋkàre Zheruzalemu i pi i sà mu karigii cwɔɔnrɔ mii nyii na la?»

¹⁰ Ka Poli si u pyi: «Cyage e saanbwàhe Sezari maha pi pyi pi i karigii cwɔɔnre ke, mii nijjyereni u nge kuru cyage e mà kwò, naha mii karigil'á yaa cyi cwɔɔnrɔ. Mii nyε a yafyin pyi Yahutuubii na mε, mu yabilin'á lire cè.»

¹¹ Mii n'a mpyi a ta mii à wurugo, lire nyε mε mà kapii pyi ndemu l'à mii kabonɔ kwò ke, mii mpyi na si n-cyé na mbòŋi i mε. Nka pi na mii cêεge ndemu na ke, sèe ká mpyi u nyε a ta lire e mε, wà nyε a yaa u mii le pi cye e mε. Mii la na nyε saanbwàhe Sezari u mii karigii cwɔɔnrɔ.»

¹² Nyε ka Fesitusi ná u jwunεebii si sà piye taanna. Pi à kwò ke, ka u u Poli pyi: «Ná mu s'à jwo na mu karigii cyi sà jcwɔɔnrɔ saanbwàhe yyére, mu sí sà yyéenε saanbwàhe yyahe taan.»

Saanŋi Agiripa la nyε si lógo Poli jwɔ na

¹³ Canmpyal'á tòro ke, ka saanŋi Agiripa ná u cɔɔŋi Berenishi* si ŋkàre Sezare kànhe e mà sà fworɔ Fesitusi na.

¹⁴ Nyε pi à canmpyaa nijyahagii pyi Sezare kànhe e ke, ka Fesitusi si Poli kyaa jwo saanŋ'á na: «Nàŋi wà na nyε Felisi u à le kàsunŋi i naha.

¹⁵ Tèni i mii à shà Zheruzalemu kànhe e ke, Kile sáragawwuubii jùŋufeebii ná Yahutuubii kacwɔnrìbil'á nge nàŋi kyaa jwo mii á, maa li cya mii á na mii u tòn.

¹⁶ Ka mii i pi pyi na Ōromu fànhafeebii nyε na jεεg'a sùpya tòn, mà li ta mpïi pi nyε na urufoo cêεge ke, u ná pìrefee nyε a tèn maa jwo piye nyii na urufoo sí uye tanŋanna jwo mà yε.

¹⁷ Nyε ka pi pìi si mpa ná mii i naha. Wuu à nɔ naha ke, mii nyε a yi le shuunni i mε, kuru canŋa nùmpañña ka mii i ŋkàre yukyaala bage e maa ntíl'a pi pyi pi à u yyer'a pa.

¹⁸ Mpïi pi mpyi na u cêεge ke, ka pire si jwumpe lwó maa pi wumpe jwo. Nka kapii maha kapii mii mpyi na sòŋi u sí n-ta u à pyi ke, pi nyε a lire là jwo mε.

¹⁹ Pi Kile kuni karigii na pi mpyi na piye kyáali kanna. Tire nàkaante mpyi a yyaha tíi ná nàŋi wà kyal'e, uru mεge na nyε Yesu. Pi mpyi na ŋko na u à kwû, Poli sí i ŋko na u à jè.

²⁰ Mii wi ke, mii nyε a mpyi a cè nde mii sí n-pyi mpe kataanmpe e mε. Nyε ka mii i Poli yíbe kampyi u sí jεε n-kàre Zheruzalemu i, u kataanmpe si sà jcwɔɔnrɔ wani.

²¹ Nka Poli à jwo na mà uru karigii yaha saanbwàhe ku cwɔɔnrɔ, lire kurugo mii à pi pyi pi à u yaha kasubage e fo mii aha a si u tùugo saanbwàhe yyére tèni ndemu i ke.»

²² Ka Agiripa si Fesitusi pyi: «Mii yabilinŋi la na nyε si lógo uru nàŋi jwɔ na.» Ka Fesitusi si jwo: «Nùmpañña mu sí n-lógo u jwɔ na.»

* 25:13 Ceewe mεge ku nyε Berenishi.

²³ Nyε kuru canŋa nùmpañña, ka Agiripa ná Berenishi si piye yal'a le vàanŋyi i, ka shinŋyahara si pi nùñŋ bê mà lèñe bàanni i. Pi ná sòrolashiibii nùñufembwoyi ná kànhe shinbwoobii pi mpyi. Ka Fesitusi si pi pyi pi à pa ná Poli i.

²⁴ U à pa ke, ka Fesitusi si jwumpe lwó maa jwo: «Saannji Agiripa ná yii mpïi pi naha naha ná wuu e ke, yii ŋyii nyε ñge nàñi na, mà lwó Zheruzalemu na, mà pa nò naha, Yahutuubii pun'à piye nàvunñŋ jwo mii á u kyaa na, maa jwo na u saha nyε a sàa yaa u yaha shì na mε.

²⁵ Mii sí wi ke, mii u kàanmucyage e, mii nyε a yafyin ŋya u à pyi ndemu l'à u kabonò kwò mε. Ná u yabiliñi s'à jwo na uru kataanmpe pu le saanbwòhe cye e, lire kurugo mii à li lwó si u tùugo wani.

²⁶ Mii nàha a jwumò ta si zémε u kyaa na si ñkan saanbwòh'á mε, lire kurugo mii à pa u yyéñe yii yyahayi taan, mu saannji Agiripa kaŋyεε na, bà li si mpyi u aha bú yíbe, ka u u ñjemu jwo ke, si yire séme mε.

²⁷ Naha kurugo yε mà kàsujyi tùugo Ōròmu i, nùñke na u à le kàsuni i ke, mà li ta kuru nyε a cè mε, nùñŋ nyε lire na mii á mε.»

26

Saannji Agiripa à jwumpe kan Poli á

¹ Ka Agiripa si Poli pyi: «Jwump'à kan mu á, mpe pu nyε mu á ke, mu sí n-jà puru jwo.» Ka Poli si cyεge yîrige maa jwumpe lwó si uye fîniñe.

² U à jwo: «Saannji Agiripa, l'à táan mii i mà naye ta mu yyahe taan ññjaa, si li cyêe mu na na Yahutuubil'à yaaga maha yaaga jwo a taha mii na ke, na kuru kà nyε sèe mε.

³ Mu yabiliñ'á Yahutuubii làdaabii karigii puni ná pi nàkaante pyiñkanni cè. Lire e ke mii na mu ñáare ma a ma lùuni bò, ma a lógo na ñwò na.

⁴ Pyiñkanni na mii à na nàñkocyεεre pyi, ná ñaraanŋkanni na mii mpyi na ñaare mà lwó fo tasiige e na shiñi shwòhòl'e Zheruzalemu kànhe e ke, Yahutuubii pun'à lire cè.

⁵ Mà lwó fo tèemòni i, pi pun'à li cè na Farizhεεnbii tonŋkuni i mii nyε, Yahutuubii Kile kuni ñaarafeebil'e, pire tonŋkuni karigii cyi à waha mà tòro pi sanmpii wogigii na. Pi sí n-jà n-pyi mii shérii, kampyi pi la na nyε si sèñi jwo.

⁶ Nyε ñwòmεeni Kile à lwó wuu tulyey'á ke, mii à na sòñŋore taha lire na ke, lire l'à pi ta pi i yoge kwùun mii na numε.

⁷ Wuu shiñi tùluyi ke ná shuunniñ'á* pi sòñŋore taha li na na Kile sí lire ñwòmεeni fùñŋò, lire kurugo pi na Kile père pilaga bàra canŋa na. Saannji Agiripa, mii mú à na sòñŋore taha lire na ke, lire kurugo Yahutuubii na mii cèεge amε!

⁸ Yii Yahutuubii, ñaha k'à li ta yii nyε a dá li na na Kile sí n-jà kwùubii ñè n-yige kwùñi i mà yε?

⁹ Mii mú mpyi na sòñŋi na fànha ki, mii i sàa Nazareti kànhe shinŋi Yesu mεge tùn.

¹⁰ Lire mii à pyi Zheruzalemu i. Kile sàragawwuubii nùñufeebii mpyi a kuni kan mii á, ka mii i Yesu fyèñwòhòshiinbii ññyahamii le kàsuni i. Pi aha ñko si pi bò, mii mú mpyi maha jwo na mii à ñεε.

¹¹ Tèrii ññyahagil'e, mii mpyi maha ñaare Kile Jwumpe kàlambayi i, maa pi kyérege. Mii la mpyi maha mpyi si pi kárama ñjige pi Kile kuni i. Mii lùuni mpyi a sàa yîri pi taan fo mii mpyi maha ñaare kànkwoore na, maa pi kyérege.

¹² Lire pyiñkanni na, sàragawwuubii nùñufeebii mpyi a kuni kan mii á báarañi ñgemu mεε na ke, canŋka mii à yîri na ñkèεge Damasi kànhe dánafeebii mεε na.

¹³ Saannji Agiripa, mà mii ñiñkareñi yaha, canŋk'à pa nò nùñŋ ñiñi i ke, ka mii i mpâl'a bèεnge ñya k'à yîri ñiñiñi na. Kuru bèεnge mpyi a pèe canŋke woge na, ka ku u mpa mii ná na shèεfeebii kwùulo.

* 26:7 Yakuba jyaabii ke ná shuunniñi i Yahutuubii tùluyi ke ná shuunniñ'á fworò, pire pi nyε Izirayeli shiinbii.

14 Ka wuu puni si wwûl'a cwo ñhke na. Ka mii i mejwuu lógo wuu Eburubii shεenre e na “Soli, Soli, ñaha na mu na mii kyérege amε ye? Mu à ma ntũhke taha mii na, lire e mu à maye bânni bà faapyinuñi ñincyinñi maha uye bânni tũuge na mε.”

15 Ka mii i yíbe “Kafoonñi, jofoo u ñye mu ye?” Ka Kafoonñi si mii ñwɔ shwɔ “Mii u ñye Yesu, mii mu ñye na ñkyérege.

16 Ñye yîr'a yyére numε. Mii à naye cyêe mu na bà mu si mpyi s'a báare mii á mε. Ñyanñanni na mu à mii ñya ñijnjaa ke, mu sí raa lire yu sùpyir'á. Mii sí n-pa naye cyêe mu na si karigii ñcyiimu jwo mu á ke, mu sí raa cyire yu pi á mú.

17 Yahutuubii ná supyishinñi sanñ'á mii sí mu tun ke, mii sí n-pyi ná mu i, si mu shwɔ pi na.

18 Mii sí mu tun pi á, bà mu si mpyi si pi ñyiigii múgo, si pi yige numpini i si mpa bèenmpε na, si pi yige Sitaanninñi fânhe ñwɔh'i, pi i piye kan Kile á, bà pi si mpyi pi aha dá mii na, pi kapegigii ñimpyiinñkii si yâfa pi na, pi ná Kile wuubii sanmpii si mpyi koolyinjεε mε.”

19 Ñye saanñi Agiripa, mà láha lire tēni na, nde Kile à cyêe mii na ke, lire kyaa mii ñye na yu.

20 Damasi kânhe shiinbil'á mii à fyânha a yi jwo, lire kântugo maa yi jwo Zheruzalεmu kânhe ná Zhude kùluni shiinbii sanmpii pun'á fo mà sà nɔ supyishinñi sanñi shiinbii na. Mii à yi jwo pi á pi pi toronñanni kēenñε, pi i núru Kile á, pi raa karii pyi ñcyiimu cyi sí li cyêe na pi à pi toronñanni kēenñε sēenji na ke.

21 Lire kurugo Yahutuubil'à sà mii cû mà mii yaha Kileñaarebage e, maa ñko raa mii bùu.

22 Ñka Kile à kwôro ná mii i, maa mii tēge fo mà pa nɔ ñijnjaa na. Kile tũntunñi Musa ná Kile tũntunmpii sanmpii mpyi a fyânha a kani ndemu shεnre jwo na li sí n-pa n-pyi ke, mii mú sí na ñye naha si lire kyaa jwo sùpyire pun'á, shinbwoo bâra sùpyire sannte na. Mii mú sí ñye na yaaga bârali lire na mε.

23 Pi mpyi maha yi yu na Kile Ñiñcwɔnrɔñi sí n-kyaala n-kwû, na uru mú u sí n-pyi shincyiiwe si ñè vworo kwùñi i, si bèenmpε kyaa jwo wuu shinñi ná supyishinñi sanñ'á.»

24 Mà Poli yaha puru jwumpe na u u uye tanga yu, ka Fesitusi si sêe u na: «Poli, sìcyer'á jyè mu i! Mu à kàlanñi pyi fo mà sà ma ñhke pyi k'à yîri!»

25 Ka Poli si u pyi: «Mii ñũñufoonñi, sìcyere ñye mii i mà dε! Sēenji jwumpe kanni mii ñye na yu, pu mú s'à fñinñε.

26 Saanñi Agiripa yabilin'á ñcyii karigii puni cè, lire l'à mii ta mii i cyi yu fyagara baa u yyahe taan. Mii à tēen ná l'e na u à cyi puni cè, ñaha na ye li là ñye a pyi ñwɔhɔre e mε.

27 Saanñi Agiripa, Kile tũntunmpil'à ñjemu jwo ke, mu ñye a dá yire na mà? Mii à li cè na mu à dá yire na.»

28 Ka Agiripa si u pyi: «Poli, mu naha na sônñi na mu sí n-jà mii kēenñε mpyi dánafoo dε!»

29 Ka u u u pyi: «L'à pyi numε yo, l'à pyi canñke kabεε yo, mii na Kile ñáare l'àha ndâ mu kanni na mà dε, ñka li pyi yii puni pi naha na mii jwumpe núru ñijnjaa ke, yii puni pi pyi mii fiige, ñka pi àha yðrɔyɔ tēge yii pwɔ mii fiige mε.»

30 Ñye ka saanñi ná fânhafoonñi ná Berenishi, mà bâra mpil pi mpyi ná pi e ke, ka pire puni si yîri na fwore,

31 maa ñko piy'á: «Ñge nàñi naha a kyaa pyi ndemu l'à u kabonɔ kwò, lire ñye mε mà u kalene kwò kàsunñi i mε.»

32 Ñye ka Agiripa si yi jwo Fesitusi á: «Kàmppyi ñge nàñi naha mpyi a u kataanmpε le saanbwàhe Sezari cye e mε, u cye naha a mpyi sí n-jà n-yaha numε.»

27

Poli ná kafebwàhe kani suumpe lwàhe ñunñi

¹ Tèni i pi la mpyi si wuu lèŋe bakwɔɔge e wuu a ŋkèege Itali k̀ini i ke, pi à Poli ná k̀asujyibii pii kan s̀orolashiibii yyaha yyére shinŋi wà á, uru mege na mpyi Zhuliyusi. Uru ǹaŋi na mpyi Ɔromu shiinbii s̀orolashikurumbwɔhe k̀a j̀uŋɔ na, pi mpyi maha kuru mege pyi: «Saanbwɔhe Sorolashikuruŋke.»

² Nyɛ ka wuu u jyè bakwɔɔge k'e, kuru mpyi a ỳiri Adaramiti i na ŋkèege Azi k̀uluni k̀ampanŋke na. Asitariki na mpyi ná wuu e. Tesaloniki k̀anhe shin u mpyi u wi, Masedoni k̀uluni i. ³ Kuru canŋa ǹumpanŋa, ka wuu u ǹo Sidon k̀anhe e. Zhuliyusi mpyi a Poli c̀umu lemɛ j̀wɔ, maa kuni kan Poli á u s̀a fworu u ceveebii na, yaayi kyaa li nyɛ u na ke, bà u si mpyi si s̀a yire cya pi á mɛ.

⁴ Lire k̀antugo wuu à ỳiri wani maa kuni lwɔ na ŋkèege mà s̀a ntòro Sipiri k̀ini ŋkere na, naha na yɛ kafɛɛge mpyi na wuu j̀uŋɔ b̀eni.

⁵ Ka wuu u ŋkàre suumpe lwɔhe j̀uŋ'i mà s̀a ntòro Silisi k̀uluni ná Panfili wuuni taan, maa ŋkàre mà s̀a ǹo Mira k̀anhe na Lisi k̀uluni i.

⁶ Nyɛ ka s̀orolashiibii yyaha yyére shinŋi si bakwɔɔge k̀a ta wani k'á ỳiri Alɛzandire k̀anhe e na ŋkèege Itali k̀ini i, maa wuu pyi wuu à fworu bakwɔɔge niŋcyiige e mà jyè kur'e.

⁷ Wuu à canmpyaa niŋyahagii pyi lwɔhe j̀uŋ'i. Bakwɔɔge nyɛ a mpyi a j̀a na ŋkèege fwɔfwɔ mɛ. Wuu à k̀anha s̀èl'e maa nta a j̀a a ǹo Kinidi k̀anhe s̀icampe na. Nyɛ ná kafɛɛge mpyi a wuu k̀arama pɛn kuru k̀ampanŋke na, ka wuu u ntòro Kɛrɛti k̀ini ŋkere na, mà k̀are Salamoni k̀ampanŋke na.

⁸ Kuru k̀ampanŋke shemɛ mpyi a pɛn, ŋka wuu à wuye waha maa ŋkàre mà s̀a ǹo cyage k'e, pi maha kuru mege pyi: «Bakwooyi Tayyerege Niŋcɛnŋke». Kuru cyage na nyɛ Lase k̀anhe ŋkere na.

⁹ Tère nimbwoo mpyi a tòro wuu na kuni na mà kwɔ. Bakwofeni mpyi a pa mpyi farati, naha na yɛ wyeere tèni mpyi a ǹo a kwɔ, Yahutuubii s̀unŋi tèni mpyi a tòr'a kwɔ. Nyɛ ka Poli si u tanyage jwo.

¹⁰ U à jwo: «Mii ceveebii, mii naha a li k̀aanmucya mà li j̀ya na wuu k̀usheeni s̀i j̀uŋɔ kuu ná kakyara nimbwɔɔ nyɛ a fworu l'e mɛ. Yaayi wuu à le bakwɔɔge e ke, ti s̀i n-dá yire ná bakwɔɔge na mà dɛ! Wuu yabilimp̄ii pi nyɛ k'e ke, wuu múnahigii na nyɛ ku j̀wɔge e mú.»

¹¹ Nka s̀orolashiibii yyaha yyére shinŋi mpyi a dá bakwɔɔge fèvoonj̄i ná ku j̀uŋufoonj̄i wumpe na mà tòro Poli wumpe táan.

¹² Kuru cyage bakwooyi tayyérege mú nyɛ a mpyi a j̀wɔ wyeere tèni i mɛ. Lire kurugo mp̄ii pi mpyi bakwɔɔge e ke, pire niŋyahara mpyi a li ta na pi pyiŋkanna cya pi i ỳiri wani kuru cyage e, pi a s̀i Fenikisi k̀anhe bakwooyi tayyérege e Kɛrɛti k̀ini i, pi i s̀a wyeere tèni pyi wani. Kuru cyag'á yyaha kan canŋacwumpe e. Kafeebwoyi nyɛ na ǹoni kuru cyage na mɛ.

¹³ Nyɛ kafɛɛge nimbiler'á pa na fwu na ỳiri wòro k̀ul'e ke, ka pi i wá na s̀onŋi na pire sí n-jà n-kàre. Tɔnmpirige pi maha ntèg'a bakwɔɔge yyéŋe ke, maa kuru wwù wani, ka bakwɔɔge si wá na ŋkèege Kɛrɛti k̀ini ŋkere na.

¹⁴ Li nyɛ a mɔ mɛ, ka kafeebwɔhɔ si ỳiri na fwu na ỳiri suumɔ k̀ul'e na ŋkèege canŋafyinmpe e na j̀cwùnni wuu j̀uŋ'i. Pi maha kuru kafeebwɔhɔ mege pyi: «Erakilon».

¹⁵ Ka kuru kafeebwɔhe si mpa bakwɔɔge lwɔ. Wuu nyɛ a j̀a a ku k̀èŋŋe mɛ, ka wuu u wuye yaha ku cye e.

¹⁶ Kafɛɛg'á k̀are ná wuu e, ka wuu u s̀a ntòro k̀ire nimbilere ŋkere na, suumpe lwɔh'á li kwùulo, li mege nyɛ Koda. Kuru cyag'á pa jyè wuu ná kafɛɛge shwɔhɔl'e maa ku tegɛɛ kwòn wuu na dooni ke, bakwobileni* li mpyi wuu á ke, ka wuu u wuye waha maa lire ŋáhana a yige lwɔhe e, ŋka báara u mpyi lire tayigege e dɛ!

¹⁷ Nyɛ wuu à núr'a pa bakwobileni lèŋe ke, maa mɛrɛ tɛg'a bakwobwɔhe yal'a pwɔ. V̀aannj̄ke ku maha bakwɔɔge pyi ku u ŋkèege ke, maa kuru t̀irige, naha na yɛ wuu mpyi na

* 27:16 Bakwobileni maha mpyi nimbwɔhe funŋke e. Nimbwɔhe k̀a ŋkèege, s̀upyire maha jyiile ná nimbileni i.

fyáge kafεεge kà ŋkwò bakwòoge lwó si ŋkàre zà yaha nticyεnŋi ɲuŋ'i Libi k̀ini k̀ampanŋke na mε, maa wuye yaha kafεεge cye e ku u ŋk̀εnŋi.

18 Kafeebwòhe fànha mpyi na mp̀ere fo li ɲye a pa ɲwò mε, kuru canŋa ǹumpanŋa, ka pi i wá na bakwòoge funŋò yaayi yà wwù na wàa lwòhe e.

19 Ku canntanrewoge, ka bakwòoge feveebii yabilimp̄ii si pi báarapyiyaayi yà wwùl'a wà lwòhe e.

20 Wuu à canmpyaa niɲyahagii pyi, canŋaɲyiini bâra ẁorigii na, wuu ɲye a kuru kà ɲya mε. Kafeebwòhe fànhe mpyi na ɲyahage na wá, fo wuu puni mpyi a li yaha na wuu wà saha si n-shwò mε.

21 Wuu mpyi a m̀o maa yalyige lyí. Ka Poli si mpa yír'a yyére s̀upyre yyaha na, maa jwo: «Mii ceveebii, yii mpyi a yaa yii i mii jwumpe lógo, wuu u nt̀εn Kεreti k̀ini i. Lire n'a mpyi a pyi, ŋke kafeebwòhe ku ŋke k'á wuu ta, ka wuu u mp̀òn yaayi ɲjemu i ke, lire là mpyi na s̀i n-pyi mε.

22 Ŋka numε, mii sí yi jwo yii á, yii àha vyá mε, yafyin s̀i yii wà ta mε. Bakwòoge kanni i wuu sí n-p̀òn.

23 Kileni ŋgemu wu u ɲye mii, mii sí i báare u á ke, yii li cè na uru m̀εlekeni wà à uye cyêe mii na p̀ilaga,

24 maa yi jwo mii á na mii àha raa fyáge mε, na mii à s̀aa yaa mii yyéεŋε saanmbwòhe Sezari yyahe taan. Kile à ɲwò mii na maa mii ɲareyi lógo. Shin maha shin u ɲye ná mii i bakwòoge e ke, u sí wuu puni shwò.

25 Lire e ke mii ceveebii, yii àha raa fyáge mε. Mii à dá Kile na. Nje y'à jwo mii á ke, yire puni sí n-t̀oro yi jwuŋkanni na.

26 Ŋka bakwòoge sí n-k̀εεge ná wuu e lwòhe niŋke k̀ini l'e.»

27 Kuru ku mpyi wuu numpili ke ná sicyεrewoge suumpe lwòhe ɲuŋ'i, kafeebwòhe sí i wuu lwúu na ŋk̀εεge ku ɲyii cyeyi i. Suumpe lwòhe ɲuŋ'i wuu mpyi ke, kuru mεge na mpyi Adiriyatiki. Niŋk'á pa ɲí ke, ka bakwòoge feveebii si wá na s̀ònŋi na wuu à byanhara k̀umpoge na.

28 Ka pi i m̀εεε le a t̀irige lwòhe e maa ku s̀úma mà ku c̀ugumpe ta m̀etirii beɲaaga ná ke ná baashuunni. Ka pi i file yyaha na, maa núr'a ku s̀úma mà ku ta m̀etirii beɲaaga ná baataanre.

29 Pi mpyi na fyáge bakwòoge kà ŋkwò zà ŋkúu kafaage kà na lwòhe e mε. ɲye t̀ònmpiriyi pi maha nt̀εg'a bakwòoge yyéεŋε ke, ka pi i yire sicyεere t̀irige lwòhe e bakwòoge k̀antugo yyére, maa nt̀εn pi funvwugo wuubii na ɲyège sigili.

30 ɲye mà pi yaha pur'e, mp̄ii pi mpyi na bakwòoge f̄i ke, pir'à bakwobileni yig'a t̀irige lwòhe e, maa piye pyi mu à jwo t̀ònmpirige kà pire la ɲye si nt̀irige bakwòoge yyaha yyére, mà li ta tafεŋε pi mpyi na ɲcaa bakwobileni cye kurugo.

31 Ka Poli si s̀òrolashiibii ná pi yyaha yyére shinŋi pyi: «Ná bakwòoge feveebii ɲye a t̀εn bakwòoge funŋke e mε, yii s̀i n-s̀i n-shwò mε.»

32 ɲye m̀εεε ti mpyi a t̀εg'a bakwobileni pwò ke, ka s̀òrolashiibii si tire kwòn, maa li yaha l'á k̀are lwòhe ɲuŋ'i.

33 ɲye ɲyèg'á pa byanhara ke, ka Poli si li cya pi pun'á na pi ɲjyì cya pi lyí. U à jwo: «Canmpyaa ke ná sicyεere cyi ɲye ɲcyii, yii funmp̄en wuubii pi ɲye, yii s̀aha ɲjyì s̀e wu lyí mε.

34 Lire e mii na li caa yii á, yii ɲjyì cya yii lyí. Lire li sí yii pyi yii fànha ta yii i shwò. Mii sí yi jwo yii á, yii wà ɲ̀uŋjuŋò niŋkin s̀i n-s̀i n-p̀inni mε.»

35 Poli à yire jwo ke, maa bwúuruŋi lwó maa fwù kan Kile á pi puni ɲyii na, maa u kwòn kwòn, maa wà lwó na lyí.

36 Pi sanmpil'à lire ɲya ke, ka pi puni yákilibii si nt̀εn, ka pi i wá na lyí mú.

37 Wuu shiin ŋkwuu shuunni ná shiin beetaanre ná ke ná baani (276) pi mpyi bakwòoge e.

³⁸ Wuu pun'à lyî a tîn ke, sùmapyaŋi u mpyi bakwɔɔge e ke, ka pi i uru wu lwɔhe e, bà bakwɔɔge si mpyi si faha mɛ.

³⁹ Nyèg'à pa múgo mà wuu ta wuu à nɔ cyage ŋkemu i ke, bakwɔɔge feveebii nyɛ a mpyi a kuru cyage cè mɛ. Ka pi i lùŋkuuŋi wà nya, òŋke mpyi a fworò wani, ka pi la si mpyi s'a ŋkèege wani kuru cyage e. ⁴⁰ Nyɛ tɔɔnmpirige ku maha ntèg'a bakwɔɔge yyéɛŋe ke, pi à kuru sàŋha mà tîrige lwɔhe e, mɛere ti maha ntèg'a bakwɔɔge yafenke pwɔ ke, maa tire sàŋha mú, maa vâanna nitabaaga pili bakwɔɔge yyaha yyére, bà kafɛɛge si mpyi s'a ŋkèege ná k'e suumpe lwɔhe nyɔge na mɛ.

⁴¹ Pur'e pi nyɛ, ka bakwɔɔge si ŋkàr'a sà dùgo nticyɛn òŋke kà nyɔŋ'i, lùŋkuubii pìi shuunni shwɔhɔl'e. Bakwɔɔge munag'à kàr'a sà òcùru nticyɛnŋi i, ku nyɛ a jà a fworò mɛ. Lir'à lwɔhe ta ku u fuuli na yîri na ma na bakwɔɔge kàntugo yyérenŋi bwùun, fo mà sà kuru kèege.

⁴² Sòrolashiibii la mpyi si kàsuyiibii bò, bà li si mpyi pi wà kà ŋkwɔ lwɔhe nà vworò si shwɔ mɛ.

⁴³ Ŋka sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi la mpyi Poli sà bò mɛ. Lire kurugo nde sòrolashiibii la mpyi si mpyi ke, ka u u pi sige lire na. Mpìi pi na jìni lùŋani na ke, ka u u jwo na pire pi fyànha a cwo lwɔhe e, pi i ku nà pi sà fworò kùmpoge na.

⁴⁴ Maa yi jwo pi sanmpil'à na pi cikwooyi yà, lire nyɛ mɛ bakwɔɔge jyayi yà lwó pi i dùgo yire nyɔŋ'i pi i fànha le, pi i lwɔhe jyiile yire nyɔŋ'i. Amuni l'à pyi, ka pi puni si jyiil'a kàre kùŋke na, yaaga nyɛ a pi wà ta mɛ.

28

Karigii cyi à pyi mà Poli yaha Maliti kîni i ke

¹ Nyɛ wuu shwonkwooni kàntugo, ka pi i yi jwo wuu á na kuru cyage mɛge na nyɛ Maliti.

² Lire kîni shiinbil'à wuu cùmu lemɛ nyɔ sèl'e. Ná zànhe sí mpyi na òcwo wyeere sí nyɛ, ka pi i nabwɔhɔ le, maa wuu puni pyi wuu à pa ntènn'a kuru kwùulo na ware.

³ Poli à pa yîri si kànkyaaŋi yà fâara si mpa le nage e, lir'à màcwɔnŋi wà ta wani yire kànkyaaŋi i. Yi talenke e, nage kafug'à jyè uru màcwɔnŋi i ke, ka u u yîr'a kwòro Poli cyɛge na.

⁴ Kànhe shiinbil'à wwòŋi nya u u fánŋi Poli cyɛge na ke, ka pi i wá na yu piy'á na: «Nàkaana baa, ŋge nàŋi sí n-ta shinbu. U mée nyɛ u à shwɔ lwɔhe na ke, wuu yasunŋke “Seenjifoo” nyɛ na ŋko si u yaha u shì shà mɛ.»

⁵ Nyɛ ka Poli si wwòŋi òhara a cyán nage e. Wwòŋi tanɔŋke nyɛ a mpyi a yafyin pyi u na mɛ.

⁶ Sùpyire mpyi na sòŋŋi na kuru cyɛge sí n-fwɔ, na u sí n-cwo n-kwù lire tènuuni i. Pi à u nyii cyán mà mɔ, pi nyɛ a yafyin nya k'à u ta mɛ, ka pi funzɔnŋɔre si ŋkèɛnŋe, maa jwo na yasunŋke kà ku nyɛ Poli.

⁷ Cyage e wuu mpyi ke, kìnifooŋi cyage kà na mpyi kuru ŋkere na, uru nàŋi mɛge na mpyi Pubilusi. U mpyi a wuu nyɔŋò bê a nyɔ, maa wuu pyi wuu à wuu sunmbage lèŋe u pyenge e canmpyaa taanre funŋ'i.

⁸ U tunŋi mpyi tasinnage e cifwure ná tògòtògòŋi cye e. Ka Poli si ŋkàr'a sà fworò u na, maa u cyɛge taha u na, maa Kile òáare u á, ka u u òcùuŋò.

⁹ Lir'à pyi ke, ka kuru cyage yampii puni si wá na sà Poli yyére, ka u u wá na pi cùuŋi.

¹⁰ Kuru cyage shiinbil'à pèente shinŋi puni taha wuu na. Wuu tèekaren'à pa nɔ, ka wuu u wá na ŋko raa jyè bakwɔɔge e ke, yaayi kani li mpyi wuu na ke, pi à yire puni kan wuu á.

Poli à nɔ Ōromu kànbwɔhe e

11 Yijnye taanre wuu à pyi kuru cyage e. Bakwɔɔge k'à yîri Alezandire kànhe e ná pi maha ku pyi: «Ŋampii*» ná ku mpyi a yyér'a kafeebwoyi tèni pyi wani ke, wuu tèekaren'à pa nɔ ke, ka wuu u jyè kur'e na ŋkèege.

12 Wuu à sà nɔ Sirakusi kànhe na ke, maa canmpyaa taanre pyi wani.

13 Wuu à yîri wani ke, maa ŋkèege suumpe lwɔhe jwɔ kurugo mà sà nɔ Erezho kànhe na, maa shwɔn wani. Kuru canŋa nùmpañña, mà wuu niŋkaribii yaha, ka kafeebwɔhɔ si yîri na fwu wuu kàmene yyére. Canmpyaa shuunni wuu à pyi kuni na, maa nta a nɔ Puzoli kànhe na.

14 Wuu à sà dánafeebii pìi ta wani kuru kànhe na, ka pire si li cya wuu á na wuu cibilaaga niŋkin pyi wani ná pire e. Puru funŋke e wuu à pa yîri wani mà kàre Ɔrɔmu kànbwɔhe e.

15 Nye Ɔrɔmu dánafeebil'à wuu kyaa lógo na wuu wá na sà wani pi yyére ke, ka pi pìi si mpa wuu jùŋɔ bê fo Apwusi caange na. Cyage mege pi maha mpyi: «Nampwuunbii Tatiriyi Taanrenji» ke, ka pìi si mpa wuu jùŋɔ bê wani. Poli à pi nya ke, maa ntíl'a fwù kan Kile á, ka màban si jyè u e.

16 Wuu à sà nɔ Ɔrɔmu kànbwɔhe e ke, ka pi i ŋkàr'a sà Poli yaha u mege cyage e, maa sòrolashiŋi wà yaha u u u kàanmucaa.

Poli à Jwumpe Nintanmpe jwo Ɔrɔmu kànbwɔhe e

17 Nye canmpyaa taanr'à pa ntòro ke, ka Poli si Yahutuubii jùŋufeebii yyere uye yyére. Pi à pa bínni ke, ka u u jwo: «Mii cìmpyiibii, pi à mii cù Zheruzalɛmu kànhe e, maa mii le Ɔrɔmu fànhafeebii cye e mà li ta mii jnye a yafyin pyi wuu shiŋi sùpyire na me, mii mú jnye a yafyin pyi ndemu l'à para ná wuu tulyeyi làdaabil'e me.

18 Pir'à mii yíb'a kwɔ ke, pi la mpyi si mii yaha, jaha na ye pi jnye a yafyin ta mii à pyi ndemu li sí n-pa ná l'e pi mii bò me.

19 Ŋka Yahutuubii jnye a mpyi a jɛɛ pi mii yaha me, lire kurugo, li mpyi a pyi fànha kyaa mii na, mii i na kataanmpe le saanbwɔhe Sezari cye e. Ŋka wuu shiŋi sùpyire jɛɛge funŋɔ jnye a mpyi mii á mà de!

20 Lire na mii à li cya si yii nya si jwo ná yii e. Izirayeli shiinbii sòŋŋɔr'à taha Shwofoonji ŋgemu na ke, yii li cè na uru kurugo pi à mii pwɔ ná jje yɔrɔyi i.»

21 Ka pi i Poli pyi: «Zhude kùluni shin sàha séme kan naha wuu á mu kyaa na me, wuu cìmpworonji wà mú sàha ŋkwɔ a yîri wani mà pa yafyin jwo, lire jnye me mà mu mɛpɛnge jwo wuu á me.

22 Ŋka jje yi jnye mu á ke, wuu la jnye ma a yire jwo wuu á, jaha na ye wuu à li cè na Kile kuni i mu jnye ke, sùpyir'à ntùŋke taha lire na cyeyi puni i.»

23 Nye ka pi i canŋke kabere tég'a kan piy'á. Kur'à pa nɔ ke, ka shiŋnyahara si bâra sùpyire na mà piye ta Poli cyage e. Mà lwɔjnyège na fo mà sà nɔ yàkonke na, ka Poli si wá na Kile Saanre kyaa yu pi á, maa pyiŋkannigii puni cya ná MusaSaliyaŋi ná Kile tünntunmpii sanmpii sémebii jwumpe e, bà pi si mpyi si dá Yesu na me.

24 Ka pìi si dá Poli jwumpe na, ŋka pìi jnye a dá pu na me.

25 Tire sùpyire jnye a bê niŋkin na me. Ŋka mà jwo pi caala ke, ka Poli si kyaa niŋkin jwo pi á, u à jwo: «Kile tünntunŋi Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo yii tulyeyi na, Kile Munaani fànhe cye kurugo ke, puru mpyi a sà sèe.

26 Kile mpyi a u pyi

“Sà yi jwo ŋge supyishin'á na:

‘Yii sí n-si raa núru, ŋka yii sí raa yafyin yyaha cini me.

Yii sí n-si raa wíi, ŋka yii sí raa yafyin jaa me.’

27 Naha kurugo ye ŋge supyishin'à cyé si pi zòompìi kèenŋe,

maa pi niŋgyigigii tò,

maa pi jyiigii tò,

* 28:11 Bakwofempii mpyi maha pire ŋampii sunni bà pi si mpyi s'a pire kàanmucaa lwɔhe jwuj'i me.

bà pi nyiigii si mpyi cyi àha raa naa me,
 pi niŋgyigigii kà hà raa núru me,
 pi zòmpyaagii kà hà ñkêenne me.

Lire l'á pi ta pi nyε a ñen'a yyaha kêenne mii yyére, si shwə me†.»»

²⁸ Ka Poli si núr'a pi pyi: «Supyishiŋi sannji u nyε u nyε Yahutuu me, yii li cè na Jwumpe Nintanmpe pu nyε na sùpyire zhwoŋi kyaa yu ke, Kile à puru tun pir'á. Pire pi ke, pire sí pu lógo.»

[²⁹ Poli à puru jwo ke, ka Yahutuubii si yíri na ñkèege, maa piye kyáali sèl'e na wá.]

³⁰ Poli à yyee nimpunji shuunni pyi bage k'e Ōromu kànbwəhe e. U mpyi maha kuru bage sàrani. Sùpyire ti mpyi maha sì u yyére ke, u mpyi maha tire puni cwôre na ñwəge.

³¹ U mpyi maha sùpyire kâlali Kile Saanre kyaa na, maa Kafoonji Yesu Kirisita kyaa yu pi á fyagara baa, wà mú mpyi maha u sige uru báaraŋi mpyiŋi na me.

† 28:27 Ezayi 6.9, 10

Lɛtɛrɛɲi Poli à tun Ɔrɔmu dánafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè lɛtɛrɛɲi funɲɔ jwumpe e ke

Poli na mpyi Yahutu, u à si Siri k̀ni i, Tarisi k̀nhe e. Nka Zheruzalɛmu k̀nhe e u à lye, wani u à Kile Jwumpe taanna mú. Poli mpyi a uye pwɔ Yahutuubii làda karigii na sèl'e. U mpyi maha dánafeebii kyérege sèl'e. Nka Kafoonji Yesu à uye cyêe u na, maa u yyer'a pyi u t̀nntunɲɔ supyishinji sanɲ'á.

Poli la mpyi si ǹkàre Ɔrɔmu k̀nɔwɔhe e si Jwumpe Nintanmpe jwo, si ỳiri wani si ǹkàre Esipaji k̀ni i si sà Jwumpe Nintanmpe jwo wani mú, nka u nyɛ a jà a li pyiǹkanni ta mɛ.

Dánafeebii kuruǹke ku mpyi Ɔrɔmu k̀nɔwɔhe e ke, kuru shiinbii mpyi Yahutuubii ná supyishinji sanɲi.

Nyɛ ka Poli si mpa lógo na dánafeebii pi mpyi a fworɔ Yahutuubii shinji i, ná mp̄ii pi mpyi a fworɔ supyishinji sanɲi i ke, na ǹgaha na wá uru supyishinji kuuyi shuunniɲi shwɔhɔl'e: Yahutuubii mpyi a supyishinji sanɲi le barag'e mɛ, naha kurugo ye pi mpyi a li ta na supyishinji sanɲi nyɛ na Kile t̀nntunɲi Musa Saliyanji kurigii naare mɛ. Supyishinji sanɲi mpyi na s̀nni na pir'á pwɔrɔ, naha kurugo ye pire nyɛ a pwɔ uru Saliyanji na mɛ.

Ka Poli si li cyêe pi kuuyi shuunniɲi na na Kile nyɛ a s̀pya pwɔɔɲɔ s̀pya na mɛ, Jwumpe Nintanmpe na nyɛ s̀pyire puni wumɔ, Yahutuubii bâra supyishinji sanɲi na.

S̀pyire pun'á Kile ǹwɔmɛɛni yaha, Yahutuubii bâra supyishinji sanɲi na. Kile l̀un'á ỳiri s̀pyire puni taan (1.18--3.20). Nka Yesu u nyɛ u nyɛ a kapii pyi mɛ, ur'á kẁu s̀pyire puni cyaga. U kẁu'á s̀pyire kapegigii yàfa ti na. Lire e shin maha shin u à dá u na ke, Kile maha pire t̀re shintiibil'e (3.21--5.21). Pyiǹkanni na Kile maha s̀pyanji pyi na u à tíi ur'á ke, Jwumpe Nintanmpe na lire cyêe. Dániyanji kanni kurugo lire maha jà a pyi, mà lwɔ tasiige na, mà sà nɔ takwɔge na (1.17).

Poli à li cyêe na Kile Saliyanji na nyɛ yacɛnɲɛ, nka li f̀nhe nyɛ s̀pyanji i, u jà u a u kurigii naare mɛ. Nka Kile à ǹnaara ta wuu na, maa u Munaani tun l'á wuu t̀ge (6--8).

Nyɛ Poli à jwo mà yyaha tíi ná Yahutuubil'e, u a jwo: Yahutuubii p̄i m̀n'á Kile Nijcwɔnrɔni cyé ke, Kile nyɛ a u shiinbii cyé mɛ. U à ǹwɔ pi na maa pi cwɔnrɔ. Canɲka Izirayeli shiinbii sí shinji niǹkwombaanji ta Yesu Kirisita cye kurugo (9--11).

Mà tàanna ná Kirisita kacɛnni nimp̄yiini i wuu mú pun'á, pyiǹkanni na dánafeebil'á yaa pi piye pwɔ u na, pi i piye kyaa táan piy'á ná pi z̀mpyaagii puni i ke, Poli à lire cyêe pi na (12--16).

Lɛtɛrɛɲi tasiige

¹ Mii Poli na nyɛ Yesu Kirisita báarapyi. Kile à mii cwɔnrɔ maa mii yyere mà pyi Yesu t̀nntunɲɔ, bà mii si mpyi s'a u Jwumpe Nintanmpe yu s̀pyir'á mɛ.

² Kile mpyi a puru Jwumpe Nintanmpe ǹwɔmɛɛni lwɔ fo t̀emɔni i u Jwumpe Semɛni i u t̀nntunmp̄ii cye kurugo.

³ Puru Jwumpe Nintanmpe na u Jyanji shɛnre yu, uru ǹgemu u à pa mpyi s̀pya maa mpyi saanji Dawuda t̀luge shin ke.

⁴ U à ǹe a fworɔ kẁuɲi i, Kile Munaani à li cyêe na Kile Jyanji wi, uru u nyɛ wuu Kafoonji Yesu Kirisita, uru u nyɛ s̀nifoo.

⁵ Uru cye kurugo Kile à ǹwɔ mii na, maa mii pyi t̀nntunɲɔ Kafoonji mɛtange kurugo, bà supyishinji puni si mpyi si dá u na s'a u p̀re mɛ.

⁶ Yii mú na nyɛ tire s̀pyire e, yii Kile à yyere yii pyi Yesu Kirisita wuu ke.

⁷ Yii pi nyɛ Ɔrɔmu k̀nɔwɔhe e ke, yii pun'á mii à ǹge lɛtɛrɛɲi kan. Kile à yii kyaa táan uy'á, maa yii yyer'a pyi u wuu. Wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi ǹwɔ yii na, pi i yyeǹnke kan yii á.

Poli la nyɛ si sà fworɔ Yesu dánafeebii na Ɔrɔmu kànbwəhe e

⁸ Yyeciigiɛ na, mii à fwù kan na Kilenɔ á, Yesu Kirisita mɛge na yii puni kurugo, ɲaha na ye yii dániyaɲi kyaa na yu diɲyeɲi cyeyi puni i.

⁹ Mii na báare Kile á ná na zòm bilini puni i, u Jyaɲi Jwumpe Nintanmpe ɲjwuɲi cye kurugo. Kile à li cè na mii na sònɲi yii kyaa na, na Kile ɲareyi puni i.

¹⁰ Tère o tère e mii nyɛ na Kile ɲáare ke, mii maha li cya u á, kampyi u ɲyii wuuni li nyɛ li li, u na yaha si tère ta sà fworɔ yii na.

¹¹ Yii li cè na mii la à sii si yii ɲya, Kile Munaani à kàlaɲi ɲgemu kan mii á ke, bà mii si mpyi si sà yii taanna uru na, yii i fàɲha ta mɛ.

¹² Mii la nyɛ si màban le yii e bà yii si mpyi s'a sè yyaha na Kile kuni i mɛ. Mà bàra lire na, mii la nyɛ yii Kile kuni yyaha yyére zhèɲi si màban le mii i.

¹³ Mii cìnmpyiibii, mii la na nyɛ yii li cè, na mii mpyi a li lwó tooyo ɲiɲyahay'e naye funɲ'i, si sà fworɔ yii na, bà mii si mpyi si báara pyi yii yyére si u fyè ɲya yii shwəhəl'e, bà mii à u ɲya supyishiɲi sanɲi shwəhəl'e mɛ. Nka ali numɛ, mii sàha jà a shà mɛ.

¹⁴ Kànbwəhəshiin bàra nyɛgeɲwəhəshiin na, mpii pi à kàla ke, mà bàra mpii pi nyɛ pi nyɛ a kàla mɛ, sùpyire puni fwoo na nyɛ mii na Jwumpe Nintanmpe ɲjwuɲi kàmpanɲke na.

¹⁵ Lire kurugo l'à sàa táan mii á, mà sà Jwumpe Nintanmpe jwo yii Ɔrɔmu shiinbil'á mú.

¹⁶ Mii nyɛ na sílege si Jwumpe Nintanmpe jwo mɛ, ɲaha kurugo ye mpiimu ká dá pu na ke, Kile sífene ti nyɛ pu pi mà pire shwə, mà lwó Yahutuubii na, mà sà nɔ supyishiɲi sanɲi na.

¹⁷ Yii li cè, pyiɲkanni na Kile maha sùpyaɲi pyi u à tí u yyaha taan ke, Jwumpe Nintanmpe maha lire cyère. Dániyaɲi kanni cye kurugo lire maha jà a pyi, mà lwó tasiige e, mà sà nɔ takwəge e. Yire y'à sémɛ Kile Jwumpe Semɛɲi i na: «Sùpyaɲi u à tí ke, dániyaɲi cye kurugo uru maha mpyi ɲyii na* .»

Mpii pi nyɛ pi nyɛ na fyáge Kile na mɛ

¹⁸ Mpii pi nyɛ pi nyɛ na fyáge Kile na, maa mpyi pi nyɛ a tí mɛ, Kile lùyirini na liye cyère mà yíri ɲiɲyiɲi i pire mɛɛ na, ɲaha na ye pi ntiimbaaɲi kurugo, pi à cyé sèɲi na.

¹⁹ Mà li ta, nde wà sí n-jà n-cè Kile kyaa na ke, lir' à fíniɲɛ pi á. Kile yabiliɲ' à lire fíniɲ' a cyèe pi na.

²⁰ Kile sífente tɛgɛɛ baa woore ná u yabiliɲi nyɛ yaage ɲkemu ke, yire na nyɛ yaaya ɲiɲyambaaya. Nka mà lwó diɲyeɲi' à dá ke, yaayi Kile à dá ke, u sífente tɛgɛɛ baa woore ná u kileere na ɲaa na ɲcwúu yire cye kurugo. Lire e ke tanga tataga nyɛ sùpya á mɛ.

²¹ Ali mà li ta pi à Kile cè, u ná pèente t' à yaa ke, pi nyɛ a tire taha u na mɛ, pi nyɛ na fwù kaan u á mú mɛ. Pi sònɲore na nyɛ laaga baa, pi yákilibii puni sí nyɛ numpire.

²² Pi à piye yaha yákilifee, mà li ta sɲcomii pi.

²³ Kile u nyɛ u nyɛ na ɲkwúu mɛ, pi à uru sɲnampe fáa ná yaayi yà malwəɔre e, ɲjemu yi nyɛ na ɲkwúu ke, mu à jwo: sùpyaɲi ná saɲcɛɛnre ná tooyo sicyɛɛre yaayi ná ɲiɲke yafiliyi.

²⁴ Lire kurugo Kile à pi yaha piy' á pi i katupwəhəyi pyi mà tàanna ná pi ɲyii wuuni i, fo ka pi ɲjini si láha pi na.

²⁵ Pi à Kile sèɲi fáa kafinare na, maa u yadayi père maa yi kère, maa ɲcyé yi Davoonɲi na, uru sí u à yaa ná ɲkèɲi i fo tèekwombaa. Amiina.

²⁶ Lire kurugo Kile à pi yaha piy' á pi i pi ɲyii karigii sílege baa wogigii pyi. Tasinnage k' à yaa k' a mpyi nònɲi ná ceɲi shwəhəl'e ke, pi cyeebil' à kuru kèɛɲɲe na mpyi ná piye e.

²⁷ Lire pyiɲkanni na, nàmbaabii mú à cyeebii yaha wani, ka pi nàmbaɲɛɛbii lage si shwə pi e. Nyɛ nàmbaabil' à sílegebaare pyi ná pi nàmbaɲɛɛbil'e, maa pi kapiini sàraɲi ta.

²⁸ Nyɛ ná pi sí nyɛ a li ta kacɛnne si Kile cè mɛ, lire e Kile à pi yaha piy' á ná pi sònɲoɲkanni nimpíini i, ka pi i wá na kapyimbaagii pyi.

* 1:17 Abakuki 2.4

²⁹ Pi zòompil'à jî ntiimbaanji karigii shinjii puni ná pege na, pi jye na ntinni me, maa mpyi jyiireenfee. Pi zòompil'à jî yijicyege ná boore ná yoge ná nàjwòhore ná zòjkuuyi ná jwoore na.

³⁰ Mekkēgefee pi, maa mpyi Kile zàmpenmii. Pi jye na silege me, yàmpeene ná funmbwòhò sùpyii pi. Tèrigii puni i, kapegii nivònñii yyaha pi na jcaa. Pi jye a pi sifeebii jwòmēeni cù me.

³¹ Yákili baafee pi, jwòmēefee bà me, sùpyigire jye pi e me, jùjaara jye pi e me.

³² Ali mà li ta pi à Kile Saliyañi cè, na cyire jcyii karigii pyifeebil'à yaa ná kwùñi i, pi jye a li dâ cyi mpyiñi kanni na mà de! Nka mpìi pi jye na cyi pyi ke, pi maha màban leni pire e.

2

Shinji u jye na sùpyire sannte cêege ke, urufoo maha jçèegeñi nò uye na

¹ Jye mu shin maha shin u maha sùpyire sannte cêege ke, tànga jye a sìi mu á me. Mu aha a sùpyire sannte cêege, mu maha jçèegeñi cyán maye na, jaha na ye karigii na mu na sùpyire sannte cêege ke, mu mú na cyire pyi.

² Wuu à li cè na mpìi pi jye na cyire karigii pyi ke, Kile sí pire sàra si ntàanna ná pi kapyiñkil'e ntiiñi funñke e.

³ Mu u jye na cyire karigii pyifeebii cêege mà li ta cyire mu mú jye na mpyi ke, mu na sòññi mu sí n-shwò Kile yibige na bē?

⁴ Lire e ke Kile u à kariii kwú ke, mu na uru ticenmpe ná u lùtaanni tegelē baa wuuni njini fare la? Mu jye a cè na Kile ticenmp'à yaa pu mu pyi mu u ma toronkanni kēenñe mà?

⁵ Mu niñgyiwaani ná mu toronkanni ñkēenñembaanji kurugo, mu na nàvunñke bínnini maye yyaha na canñka mēe na, kuru ñkemu i Kile sí u lùyirini ná u yukyaani cyēe sùpyire na ntiiñi funñke e ke.

⁶ U sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiñkil'e*.

⁷ Mpìi pi à piye waha maa kacēñkii pyi bà pi si mpyi si mpyi shinbwoo Kile yyahe taan, u u pi kēe, pi i mpyi ná u e tèrigii puni i me, u sí shinjii niñkwombaanji kan pir'á.

⁸ Nka mpìi pi jye na nàkaante pyi, maa jcyé sēenji na, maa jēē ntiimbaanji na ke, nàvunñke ná lùyirini sí nò pire na.

⁹ Shin maha shin u jye na kapegigii pyi ke, mà lwó Yahutuubii na yyecyiige na, mà sà nò supyishinjii sanñi na, kyaage ná yyefuge sí pire puni ta.

¹⁰ Nka shin maha shin u jye na kacēñkii pyi ke, mà lwó Yahutuubii na, mà sà nò supyishinjii sanñi na, ñkēenji ná pēente ná yyenñke sí n-kan pire pun'á.

¹¹ Naha na ye Kile jye a sùpya pwòññò sùpya na me.

¹² Mpìi pi à kapegigii pyi mà pi ta pi jye a Musa Saliyañi cè me, yoge sí n-kwòn pire na u baa. Nka mpìi pi à kapegigii pyi mà pi ta pi à Musa Saliyañi cè ke, yoge sí n-kwòn pire na si ntàanna ná u e.

¹³ Mpìi pi jye na Musa Saliyañi jwumpe nùru kanna ke, pire bà pi à tíi Kile á me. Nka mpìi pi jye na u kurigii jaare ke, pire Kile sí n-pyi na pi à tíi.

¹⁴ Supyishinjii sanñi u jye u jye a Musa Saliyañi cè me, pire ká a jaare na ntàanna ná u e piy'á, pi mēē jye Saliyañi cēmbaa ke, pi maha li cyēe pi jaaranñkanni cye kurugo, na pir'á pi niñpyiini cè.

¹⁵ Pi maha li cyēe na jje Saliyañi jye na yu ke, yir'à tēen pire funñ'i. Pi zòmpyaagii maha lire cyēe. Tèrigii cýil'e, pi sòññore maha pi cēege; tèrigii cýil'e ti maha pi tànga kaan.

¹⁶ Jye bà mii à li jwo Jwumpe Nintanmpe e me, canñke Kile sí shin maha shin sàra si ntàanna ná u kapyiñkil'e Yesu Kirisita cye kurugo ke, kuru canñke, sùpyire numpire karigii puni jwòhò sí múgo.

* 2:6 Zaburu 62.13; Taanliñkii 24.12

Kile à Yahutuubii cêege mú

¹⁷ Nyε mu u à maye pyi Yahutu, ma a ma sònɲɔre taha Musa Saliyaŋi na, ma a maye pêe na mu na nyε Kile wu ke,

¹⁸ mu à Kile nyii wuuni cè, mu s'à taanna Musa Saliyaŋi karigii na, ka mu u kacenni cè.

¹⁹ Mu à maye pyi fyinmpii kàbicuŋi, mpìi pi nyε numpini i ke, ma a maye pyi pire bèenmpe.

²⁰ Mpìi pi nyε pi nyε a kyaa cè mε, maa mpyi nàŋkopyire fiige ke, mu à jwo na mu u nyε pire cyelentuŋi, mà li nùŋke pyi na mu à sèeŋi kuni ɲcèŋi puni ta Saliyaŋi i.

²¹ Nyε mu u nyε na sùpyire sannte kâlili ke, maye kâla kε! Mu u nyε na ŋko na nàŋkaage nyε a ɲwɔ mε, mu sí i ku pyi mà de?

²² Mu u nyε na ŋko na jacwɔɔrɔ kà raa mpyi mε, mu sí i ti pyi mà de? Mu u nyε na ŋko na kacynzunn'à pɛn mu á, mu sí maha kacynmbayi yaayi nàŋkaage mà de?

²³ Mu u à maye pêe na mu à Musa Saliyaŋi karigii cè, mu sí nyε na u kurigii ɲaare mε. Lire e mu à Kile ɲjini faha!

²⁴ Yii li cè na y'à jwo Kile Jwumpe Semɛŋi i na: «Yii Yahutuubii kurugo, supyishinji sanŋ'à Kile mεge kèege†.»

²⁵ Sèe wi, mu aha a Musa Saliyaŋi kurigii ɲaare, kaɲwɔɔ maha mpyi ŋkwòŋŋi na, ŋka ná mu nyε na Saliyaŋi kurigii ɲaare mε, mu ŋkwòŋŋi maha mpyi laaga baa.

²⁶ L'aha mpyi mu à jwo shinŋi u nyε u nyε a kwòŋ mε, ŋka u na Saliyaŋi kurigii ɲaare, tá li sí n-pyi Kile á mu à jwo u à kwòŋ mε?

²⁷ Uru nàŋi nyε a kwòŋ u cyeere e mε, ŋka u na Saliyaŋi kurigii ɲaare. Nyε mu u nyε mu nyε na Saliyaŋi kurigii ɲaare mε, uru nàŋi u sí mu cêege. Mà li ta, Saliyaŋi à sém'a kan mu á, mu mú s'à kwòŋ.

²⁸⁻²⁹ Mà si Yahutu cye kurugo, lire kanni nyε na wà pyi Yahutu sèe wuu mε. Fyèŋi mú sí u à bwòŋ cyeere na mà tàanna ná Yahutuubii karigil'e ke, uru bà u nyε ŋkwòŋŋi sèe wuŋi mε. Yahutuŋi sèe wuŋi u nyε shinŋi u nyε u wi funŋɔ karigil'e ke, Kile Munaani maha ŋkwòŋŋi ŋgemu pyi zòmbilini i ke, uru u nyε ŋkwòŋŋi sèe wuŋi. Sùpyir'á bà Yahutuŋi sèe wuŋi maha u ŋkèeŋi taa mε; Kile á u maha u taa.

3*Sùpyaŋi wà tufige nyε à tíi mε*

¹ Nyε l'aha nta amuni, ɲaha k'à Yahutuŋi wwú supyishinji sanŋi i yε? Kaɲwɔɔ na nyε ŋkwòŋŋi na bε?

² Kaɲwɔɔ nimbwoo na nyε u na kàmpanɲyi puni na! Yahutuubil'á Kile à fyânha a u Jwumpe kan.

³ Nyε ná Yahutuubii pìi sí nyε a pyi ɲwɔmεε ninŋinfee mε, lire sí Kile pyi u yîri u ɲwɔmεeni ɲuŋ'i la?

⁴ Sèeŋi na, lire sè n-pyi mε. Wuu à yaa wuu li cè na Kile na sèeŋi yu, sùpyire puni sí nyε kafiniviniimii bà y'à sémε Kile Jwumpe Semɛŋi i mε, na:

«Kile, sùpyir'á yaa ti li cè na mu jwump'à tíi.

Pi aha mu cêege, mu à yaa mu u ta tàngafoo*.»

⁵ Ŋka kapegigii wuu nyε na mpyi ke, cyire ká li cyêe na Kile à tíi, ɲaha saha yε? Kile lùuni ká yîri wuu taan, tá wuu à yaa wuu jwo na u nyε a tíi mε? (Naha mii na yu funŋɔ baa shin fiige.)

⁶ Kaɲεε bà mε! Kampyi Kile mpyi a tíi mε, di u mpyi na sí diɲyɛŋi sùpyire kapegigii fwooni tò pi na n-jwo yε?

⁷ Nyε pìi mú sí n-jà n-jwo: «Mii kafinare cye kurugo, Kile sèeŋi ká fwor'a yyére u pèente kurugo, lire e, ta mii saha à yaa mii i ɲcû mu à jwo kapimpyiŋε?»

† 2:24 Ezayi 52.5; Ezekiyeli 36.22-23 * 3:4 Zaburu 51.6

⁸ Nye pii ká a puru yu, naha na wuu àha n-jwo na: «Wuu à kapegigii pyi, kacennkii si nta a fworro cyi e mà ye?» Pii na mii cêege na mii à yire jwo. Pire sì n-sii n-shwə Kile yoge na me.

⁹ Di yi nye ye? Wuu Yahutuubil' à pwórə sùpyire sannte na la? Mà byanhara bá la! Mii à fyânha a li cyêe, Yahutuubii bâra supyishiñi sanñi na, pi puni na nye kapegigii tugure jwəh'i,

¹⁰ bà y' à séme Kile Jwumpe Seməñi i na:
«Sùpyañi wà tufiige nye a tí me, ali shin ninjin!

¹¹ Wà nye a sìi yákilifoo me,
wà nye na Kile caa me!

¹² Pi pun' à kuni nijcenni yaha,
pi pun' à pyi kajwəə baa.

Wà nye na kacenne pyi me,
ali shin ninjin†!

¹³ Pi nkəñyi na nye mu à jwo fanmugonahaga.
Pi maha pi njirigii tège na pi sanmpii wuruge‡.

Pi jwəshənr' à pi mu à jwo màcwən shənrə§.

¹⁴ Lanəñke jwumpe ná jwumpimpe kanni pu maha fwoore pi jwəyi i*.

¹⁵ Pi supyibo ton' à wyère.

¹⁶ Pi maha nkèegeñi ná yyefuge yare pi tatoroyi puni i.

¹⁷ Pi nye a yyenñke kuni cè me†.

¹⁸ Pi nye a sìi na fyáge Kile na me‡.»

¹⁹ Nye yire y' à séme Kile Jwumpe Seməñi i Saliyañi kyaa na. Wuu s' à cè na wuu Yahutuubil' à y' à séma kan, bà li si mpyi sùpya kà tanga ta me, sùpyire puni si jccēege Kile yyahe taan.

²⁰ Lire kurugo Kile yyahe taan, sùpyañi wà tufiige sì n-jà n-tíi Saliyañi kurigii jaarəñi cye kurugo me. Nde kanni Saliyañi maha jà a pyi ke, lire li nye, u maha sùpyañi pyi u à kapiini cè.

Sùpyañi ká dá Kile na, Kile maha jwo na u à tíi

²¹ Nka nume, pyinñkanni na wuu si n-jà n-tíi Kile yyahe taan ke, Kile à lire cyêe wuu na. Lire nye a lwó a pwə Saliyañi kurigii jaarəñi na me. Yire Kile tūntunñi Musa ná Kile tūntunmpii sanmpil' à jwo.

²² Kile maha sùpyire pyi shintiilii daniyañi cye kurugo Yesu Kirisita na, wà nye a wwú w'e me.

²³ Sùpyire pun' à kapegigii pyi, lire l' à pi nàzhan yige Kile sìnampe e.

²⁴ Nka Kile à jwə pi na maa pi pyi pi à tíi mana, Yesu Kirisita à pi jùñə wwú pi kapegigil' e ke, lire cye kurugo.

²⁵⁻²⁶ Kile à Yesu yaha a pa, pi i u kwòro cige na, bà u si mpyi si Kile lùuni tñe, si wuu kapegigii yàfa wuu na, u sìshange ngunji cye kurugo me. Mà ta lire sàha mpyi me, Kile lùtaanni kurugo, u nye a mpyi a sùpyire cù a tàanna ná ti kapyiinñkil' e me. Nume, Yesu à pa, mpil' pi à dá u na ke, ali mà ta pi à kapegigii pyi, Kile à jwo na pi à tíi. Lire Kile à pyi ke, ntiimbaa bà me, naha na ye Yesu à pi kapegigii tugure lwó.

²⁷ Nye tá tanga saha na nye wà a u uye pèe? Ñnhə! Naha kurugo ye nde li nye na wíi ke, Saliyañi kurigii jaarəñi bà me, nka daniyañi.

²⁸ Sèe wi, wuu à li cè na sùpyire ntñiñi na ntaa daniyañi cye kurugo, nka Musa Saliyañi kurigii jaarəñi i bà me.

²⁹ Taha Yahutuubii kanni wu u nye Kile? Supyishiñi sanñi wu mú bàl' à? Ññ ke! Supyishiñi sanñi wu wi mú de!

† 3:12 Zaburu 14.1-3; 53.2-4; Ekileziyasi 7.20 ‡ 3:13 Zaburu 5.10 § 3:13 Zaburu 140.4 * 3:14 Zaburu 10.7
† 3:17 Ezayi 59.8 ‡ 3:18 Zaburu 36.2

³⁰ Naha kurugo ye Kile nin̄kin u nyε. Uru u sí Yahutuubii pyi na pi à tí pi dáníyaŋi kurugo, si supyishiŋi san̄ŋi mú pyi na pi à tí pi dáníyaŋi kurugo.

³¹ Nyε wuu aha dáníyaŋi kaŋwɔɔni jwo amuni, lir'à li cyêe na Musa Saliyaŋi na nyε kaŋwɔɔ baa la? Mâ byanhara bá la! Wuu bá maha u kaŋwɔɔni yal'a cyêe.

4

Pyiŋkanni na Kile à Ibirayima pyi na u à tí ke

¹ Nyε Ibirayima u mpyi wuu Yahutuubii tûluge siifooŋi ke, naha wuu sí n-jwo uru kyaa na ye?

² Kampyi yi mpyi a jwo na Ibirayima à tí u kapyiŋkii kurugo, u mpyi na sí n-jà uye pêe, ŋka ná yire sí bà y'à jwo mε, u si n-jà uye pêe Kile yyahe taan mε.

³ Yii li cè na y'à jwo Kile Jwumpe Semεŋi i na: «Ibirayima à dá Kile na, u dáníyaŋi kurugo, Kile à jwo na u à tí*.»

⁴ Shin ká báara pyi, u sàraŋ' à yaa u kan u á. Uru sàraŋi nyε a kan mana mε, ŋka u ná ur'à yaa.

⁵ Shin̄ŋi u nyε u nyε a u sòŋŋore taha u katiigii nimpyiŋkii na mε, maa dá li na na Kile maha kapegigii pyifeebii kapegigii yàfani pi na ke, Kile maha urufoo le shintiibil'e u dáníyaŋi kurugo.

⁶ Lire pyiŋkanni na, sùpyaŋi Kile à pyi u à tí mà ta u kapyiŋkii fye bà mε, saan̄ŋi Dawuda mú à mεε cêe urufoo wuuni jwɔŋi kyaa na:

⁷ «Mpiimu u ntiimbaa kariii cyi à yàfa pi na, ka toro si ntaha pi kapegigii na ke, pire wuun' à jwɔ.

⁸ Kafooŋi Kile nyε a shin̄ŋi ŋgemu cû a tàanna ná u kapegigil'e mε, urufoo wuun' à jwɔ†.»

⁹ Nyε mp̄ii pi à kwɔn̄ ke, pire kanni wuuni l' à jwɔ laa, niŋkwɔn̄mbaabii wuuni mú à jwɔ? Wuu à yi jwo a kwɔ na: «Ibirayima à dá Kile na, u dáníyaŋi kurugo, Kile à jwo na u à tí».

¹⁰ Tèni i Kile à u cè shintiibe ke, u mpyi a kwɔn̄ laa, u mpyi na sàha ŋkwɔn̄ mε? U niŋkwɔn̄ŋi bà mε, ŋka u niŋkwɔn̄mbaan̄i.

¹¹ Lire kântugo ka u u ŋkwɔn̄ŋi fyèŋi ta, ŋgemu u à li cyêe na Kile mpyi a u cè shintiibe u dáníyaŋi kurugo mà u ta kwɔn̄mbaa ke. Lire pyiŋkanni na, mp̄ii pi nyε pi nyε a kwɔn̄ mε, ŋka pi à dá Kile na, ka Kile si jwo na pi à tí ke, Ibirayima à pyi pire puni tuŋi dáníyaŋi kuni i, ali pi mée nta pi nyε a kwɔn̄ mε. Kile à pire cè shintiilii.

¹² Mp̄ii pi à kwɔn̄ ke, Ibirayima mú u nyε pire tuŋi. Mp̄ii pi nyε pi nyε a kwɔn̄ cyeere e kanni mε, ŋka pi na dáníyaŋi kuni jaare wuu tuŋi Ibirayima fiige ke, pire kyaa mii nyε na yu. Ur'à dá Kile na mà ta u sàha ŋkwɔn̄ mε.

¹³ Nwɔmεεni Kile à lwó Ibirayima ná u tûlug' á na pi sí diŋyεŋi ta kɔɔgɔ ke, li nyε a lwó mà li jùŋke pyi na Ibirayima na Saliyaŋi kurigii jaare mε, u à dá Kile na ka Kile si jwo u à tí ke, lire kurugo l' à lwó.

¹⁴ Lire jwɔmεεni n'a mpyi a lwó a pwɔ Saliyaŋi kurigii jaaraŋi na, dáníyaŋi kaŋwɔɔ mpyi na si n-pyi mε, Kile jwɔmεεni mpyi na si n-pyi laage e mú mε.

¹⁵ Yii li cè na Kile lùyirini jùŋke ku nyε Saliyaŋi, ŋka ná Saliya nyε mε, wà mpyi na si u kafuun pyi mε.

¹⁶ Lire pyiŋkanni na, yaayi jwɔmεεni Kile à lwó ke, dáníyaŋi kurugo l' à lwó, bà yi si mpyi s'a ntaa mana mε. Wuu pi nyε Ibirayima tûluge shiinbii ke, wuu à tèen ná l'e, wuu sí yire ta dáníyaŋi cye kurugo, ali wuu mée ká mpyi wuu nyε na Yahutuubii làda karigii pyi mε. Mp̄ii pi à dá Kile na Ibirayima fiige ke, pire puni mú sí yire ta. Uru u nyε wuu puni tuŋi Kile kuni i.

* 4:3 Zhenezi 15.6 † 4:8 Zaburu 32.1-2

17 Amuni y'à séme Kile Jwumpe Semeni i na: «Mii à mu pyi supyishi nijyahawa tu‡.» Kile u maha kwùubii jèni, yaayi yi jye yi mpyi me, maa yire dá ke, uru u à mpe jwo. Ibirayima à dá Kile na maa mpyi wuu tuni Kile yyahe taan.

18 Sònnorò mpyi na sì n-jà n-taha kani ndemu na me, Ibirayima à dá maa u sònnore taha lire na. Lire e u à pa mpyi supyishi nijyahawa tu bà y'à jwo Kile Jwumpe Semeni i me na: «Mu tüluge shiinbii sí nyaha worigii fiige§.»

19 Ibirayima mpyi a byanhara yyeet ስገሥ (100) na mà kwò. Ali mà u yaha u u sònni na ur'à lye pyitaa na, u cwonji Sara sí jye cijirine, u jye a u sònnore láha Kile na me.

20 Nwómenni Kile à lwó ke, u sònnore jye a láha lire na mà nya me. Lire bá mpyi a u pyi u à dá Kile na sèl'e, maa u père.

21 Ibirayima mpyi a sàa dá li na na nwómenni Kile à lwó ke, u sí n-jà li fúnno.

22 Lire e u daniyanji kurugo, Kile à jwo na u à tíi.

23 «Kile à jwo na u à tíi» puru jwumpe jye a séme uru kanni kurugo me.

24 Kile u à wuu Kafoonji Yesu jè a yige kwùni i ke, wuu mpiimu pi à dá uru na ke, p'à séme wuu kurugo mú, jaha kurugo ye wuu mú sí n-pyi na wuu à tíi.

25 Kile à u kan kwùñ'á wuu kapegigii kurugo, maa u jè a yige u e, bà wuu si mpyi si ntii uru yyahe taan me.

5

Wuu ná Kile shwòhòni yaa

1 Lire pyinkanni na, wuu à pyi shintiilii Kile yyahe taan, wuu daniyanji kurugo, lire e wuu jye yyejinkke e ná Kile e nume, wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo.

2 Yesu barag'e, wuu daniyanji kurugo, wuu à Kile ticenmpe cè, maa pu taa nume canja maha canja. Wuu funny'à sàa táan, jaha na ye wuu à dá li na na Kile sí wuu pyi shinbwo uye yyere.

3 Mà bàra lire na, wuu à kwôro funntange e yyefuge tèn i, jaha na ye wuu à li cè na yyefuge maha ma ná mayezhiilini i.

4 Mayezhiilini maha ma ná sítaare e zòzhwore na. Síni ká nta, sònnore tatahage mú maha nta.

5 Tire sònnore tatahage sì wuu jwòhò yaha me, jaha na ye Kile à wuu zòmpyaagii jî u tàange na u Munaani cye kurugo, u à lire ndemu kan wuu á ke.

6 Mà wuu yaha wuu fàhancyerere e, Kile jyii tèn'à nò ke, ka Kirisita si ስገሥ maa wuu nimpibii shwò.

7 Shinji u à tíi ke, li sí n-waha sùpya u jye si ስገሥ uru kurugo; ስገሥ shinji u jye na ስገሥ pyi sèl'e ke, wà bá kú n-jà jùno waha sí jye ስገሥ uru kurugo.

8 ስገሥ Kile à li cyèe wuu na na ur'à sàa wuu kyaa táan uy'á. Mà wuu yaha kapegigii mpyini i sahanji, Kirisita à kwù wuu kurugo.

9 U à u sìshange wu mà pyi sáraga maa wuu pyi shintiilii nume Kile yyahe taan. Ná lire s'à pyi, wuu à sàa tèn ná l'e na Yesu Kirisita sí wuu shwò Kile lùyirini na.

10 Mà wuu yaha Kile zàmpenmii, Kile à wuu ná uru shwòhòni yaa u Jyanji ስገሥ cye kurugo. Mà wuu ná u shwòhòni yaha u à yaa, nàkaana baa, wuu sí n-shwò u Jyanji jèni cye kurugo.

11 Lire kanni bà me, wuu funntanga wuu pi jye Kile wwojenge e wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo, uru u à wuu ná Kile pyi wuu à wwò.

Kapegigii sìnkanni ná cyi láhanjanni

12 Kapegigil'à jye diyyeni i shin ninjin cye kurugo, uru u jye Adama, ka kapegigii si mpa ná kwùni i. Lire pyinkanni na, kwùñ'à nò sùpyire puni na, jaha na ye pi pun'à kapegigii pyi.

13-14 Yii li cè, mà lwó Adama tèni na mà pa nò Kile tūntunገiMusa wuuni na, sùpyire mú mpyi na kapegigii pyi. Lire tèni i, Kile mpyi na sì n-jà yoge kwòገ pi na na pi à Musa Saliyaገi kuni yaha ጠ, ገaha na ye uru Saliyaገi mpyi na sàha ገkwò à kan pi á ጠ. Pi mú ገye a mpyi a Adama kapiini nimpyiini shi pyi ጠ. Lire ná li wuuni mú i, pi mpyi maha ገkwò. ገye nde Adama mpyi a pyi ke, lire mpyi a kyaa nò sùpyire na. Amuni li mú ገye, Yesu Kirisita u mpyi na sí n-pa ke, nde ur'à pa mpyi ke, lir'à kyaa nò sùpyire na.

15 ገka Kile à kani ndemu pyi mana ke, lire tayyérege ná Adama kapiini nimpyiini woge ገye sumara ጠ. Shin niገkin kapii ká mpyi kaገገገò mà kwòገi nò shinገyahara na, yii li cè na kacenni Kile à sàa pyi shinገyahara á shin niገkin cye kurugo, ná uru u ገye Yesu Kirisita ke, lire sì n-jà n-jwo sì nò li tēገeni na ጠ.

16 Mà bâra lire na, Kile kacenni tayyérege ná shin niገkinገi kapiini tayyérege ገye niገkin ጠ, ገaha na ye shin niገkin kapii kurugo, Kile à sùpyire puni cēገገ. ገka kapegii niገyahagii pyiገkwòni kàntugo, Kile kacenni nimpyiini kurugo, pi sí n-jà n-tii Kile yyahe taan.

17 Shin niገkin kanna u à kapiini pyi, ka lire si sùpyire pyi ti i ገkwò. Ná lire s'à pyi, nàkaana baa, shin niገkin cye kurugo mú, mpiimu ká ገገገ Kile ticenmpe na, ka u u pi pyi na pi à tii ke, pire sí sí ta, mà lwó nume na, fo tèekwombaa. Uru shinገi niገkinገi u ገye Yesu Kirisita.

18 ገye shin niገkin kapii kurugo, Kile à sùpyire puni cēገገ, lire pyiገkanni na mú, shin niገkin kacenne kurugo, sùpyire pun'à pyi shintiilii maa shiገi niገkwombaanገi ta.

19 Shin niገkin Kile ገwጠጠጠyahani kurugo, shinገyahara à pyi kapimpyimii. Lire pyiገkanni na mú, shin niገkin Kile ገwጠጠጠcunte kurugo, shinገyahara sí n-pyi shinziilii Kile yyahe taan.

20 Kile à Saliyaገi kan, bà sùpyire si mpyi si ገcè na pir'à kapegii niገyahagii pyi ጠ. ገka cyage e kapegigil'à ገyaha ke, Kile kacenniገkii maha núr'a ገyaha sèl'e cyi na.

21 Tèni l'e, sùpyire mpyi na sì n-jà n-pyi ná ti ገye na kapegigii pyi ጠ; lire na kwòገ'à nò ti na. ገka Kile à ገwጠ wuu na maa jwo na wuu à tii, lire e, wuu Kafooni Yesu Kirisita cye kurugo, wuu sí shiገi niገkwombaanገi ta.

6

Wuu à kwù kapegigii kàmpañke na, maa mpyi ገyii na, ná Kirisita e

1 ገye wuu ገaha jwo be? Wuu à yaa wuu kwòro kapegigii mpyiገi i, Kile ticenmpe si mpēe la?

2 Mà byanhara bá la! Wuu pi ገye mu à jwo kwò, kapegigii kàmpañke na ke, ገaha na wuu saha sí n-kwòro kapegigil'e ye?

3 Wuu mpilii pi à batize Yesu Kirisita ጠገገ na ke, yii ገye a cè na l'à pyi mu à jwo wuu à kwò ná u e mà?

4 Uru batizeliገi kurugo, l'à pyi mu à jwo wuu à le fanገke e ná u e, bà Kirisita à ገè a fworò kwòገi i Tufooni sífente cye kurugo ጠ, amuni wuu sí shiገi niገvanni ta.

5 Sēገi na, ná wuu s'à wwò ná u e u kwòገi shiገi i, wuu mú sí n-wwò ná u e u ገèገi shiገi i.

6 Wuu li cè na wuu à wuu pyiገkanni niገjyeeni kwòro cige na ná Kirisita e, kapegigii mpyiገi lage ku mpyi maha mpyi wuu na ke, bà kuru si mpyi si ገkwò ጠ. Wuu saha ገye ku bilere e ጠ.

7 ገaha na ye shinገi u à kwò ke, uru saha ገye kapegigii fāገhe ገwጠh'i ጠ.

8 Ná wuu à kwò ná Kirisita e, wuu à dá li na mú na wuu sí n-kwòro ná u e ገyii na.

9 ገaha na ye wuu à li cè na Kirisita à ገè, u saha sì n-kwò ጠ, kwòገi saha sì n-jà u na ጠ.

10 U niገkwuገi, u à kwò tōገገ niገkin si kapegigii fāገhe kwò. Nume, mà u yaha ገyii na, u na karigii puni pyi si Kile pēe.

¹¹ Lire pyiŋkanni na mú, yii a yiye t̀̀re kẁ̀ubil'e kapegigii k̀̀ampanŋke na. Yesu Kirisita wwoŋeɛge kurugo, yii a yiye t̀̀re ɲyii wuubil'e, yii raa yii karigii puni pyi Kile meɛge mpèeŋi kurugo.

¹² Lire e yii àha ǹ̀uru kapegigii mpyiŋi lage yaha ku f̀̀anha ta yii na mɛ. Mà yii yaha yii sí n-pa n-kẁ̀u n-fworo ŋge diɲyeŋi i, yii àha ǹ̀uru ɲe u ɲyii karigii na mɛ.

¹³ Yii àha ǹ̀uru yii cyeere yatanŋyi yaha ntiimbaaŋi karigii lage e mɛ. Ná yii s'̀̀à ɲè mà fworo kẁ̀uŋi i, yii yiye puni kan Kile á. Yii yii yatanŋyi yaha katiigii mpyiŋi laage e.

¹⁴ Yii li cè na kapiini f̀̀anhe saha ɲye yii na mɛ, ɲaha na ye yii saha ɲye MusaSaliyaŋi f̀̀anhe ɲẁ̀oh'i mɛ, ŋka Kile ticɛnmpe funŋke e yii ɲye.

¹⁵ ɲye ná wuu sí ɲye Musa Saliyaŋi f̀̀anhe ɲẁ̀oh'i mɛ, fo Kile ticɛnmpe funŋke e, tá lir'̀̀à li cyèe na wuu à yaa wuu a kapegigii pyi? Mà byanhara bá la!

¹⁶ Yii à li cè na yii aha yiye kan shin á s'a u p̀̀ere, yii maha mpyi urufoo biliwe. Lire e yii aha a kapegigii pyi, yii maha mpyi cyire bilii, cyire sí cyi maha ma ná kẁ̀uŋi i, ŋka yii aha a Kile p̀̀ere, yii maha mpyi u bilii, lire sí li maha ma ná ntiiŋi i.

¹⁷ Wuu fẁ̀u kan Kile á, ɲaha na ye yii pi mpyi kapegigii bilii ke, numɛ, k̀̀alaŋi u à kan yii á ke, yii à ɲe uru na ná yii z̀̀ompyaagii puni i.

¹⁸ Yii à fworo ntiimbaaŋi bilere e mà ɲyè ntiiŋi bilere e.

¹⁹ Kileni ná s̀̀upyire karigii ɲcyii yyaha cème sí n-t̀̀aan mɛ, lire kurugo, mii à nde t̀̀aanlini jwo yii á mà yyaha tíi ná bilere kani i. Yii mpyi a fỳ̀anha a yiye puni yaha ɲẁ̀ohɛmpe ná ntiimbaaŋi bilere e, tire ntemu ti maha ma ná ɲ̀̀uŋkyaanre e Kile na ke. Lire pyiŋkanni na, yii yiye puni kan bilii fiige ntiiŋi karigii mpyiŋi meɛ na, bà yii si mpyi si f̀̀iniŋe mɛ.

²⁰ Tèni i yii mpyi kapegigii bilere e ke, yii kuro ɲye a mpyi ntiiŋi karigil'e mɛ.

²¹ Yii na silege karigii ɲcyiimu tapyige e numɛ ke, t̀̀oŋŋi ŋgire yii mpyi maha ntaa cyi mpyiŋi i ye? Cyire karigii maha ma ná kẁ̀uŋi i.

²² Ŋka numɛ, yii à fworo kapegigii bilere e mà pyi Kile bilii. Lire e yii maha sì yyaha na Kile ɲyii karigii mpyiŋi i. T̀̀oŋŋi yii sí n-ta lire e ke, uru u ɲye sh̀̀iŋi niŋkwombaaŋi.

²³ ɲye yii li cè na kapiini fwotonte ti ɲye kẁ̀uŋi. Ŋka Kile maha yaage ŋkemu kaan mana wuu ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita wwoŋeɛge kurugo ke, kuru ku ɲye sh̀̀iŋi niŋkwombaaŋi.

7

¹ Mii c̀̀impyiibii, mii à li cè na ɲje mii na yu yii á ke, yii à yi cè a kẁ̀ò, ɲaha na ye yii à saliyaŋi karigii cè. Yii à li cè na s̀̀upyaŋi ká mpyi sh̀̀i na, lire e saliyaŋi f̀̀anhe maha mpyi u na.

² Ỳ̀yecyeenɛ na, ceenji u ɲye nàmbage e ke, mà u poonji yaha sh̀̀i na, saliyaŋi maha pi p̀̀wò piye na. Ŋka ǹ̀oŋi ká ŋkẁ̀u, saliyaŋi f̀̀anhe saha ɲye ceenji na ǹ̀oŋi k̀̀ampanŋa na mɛ*.

³ ɲye mà u poonji yaha sh̀̀i na, u aha ŋkàre ǹ̀oŋi waber'̀̀á, u à jacẁ̀arɔ pyi. Ŋka u poonji ká ŋkẁ̀u, saliyaŋi saha ɲye u ɲuŋ'i mɛ, u aha ŋkàre ǹ̀oŋi waber'̀̀á, u ɲye a jacẁ̀arɔ pyi mɛ.

⁴ Mii c̀̀impyiibii, amuni yii wuuni mú ɲye. Li mpyi mu à jwo MusaSaliyaŋi u mpyi yii poonji. Ŋka numɛ, l'̀̀à pyi mu à jwo yii à kẁ̀u ná Kirisita e. Lire e ke yii poonji f̀̀anhe saha ɲye yii na mɛ. Yii na ɲye ǹ̀oŋi waber'̀̀á ŋgemu u à ɲè a fworo kẁ̀uŋi i ke. Lir'̀̀à pyi bà yii si mpyi s'a kacɛŋŋi pyi s'a Kile p̀̀ere mɛ.

⁵ Yii li cè na tèni i wuu mpyi na wuu ɲyii karigii pyi ke, Musa Saliyaŋi mpyi a wuu ɲyii karigii nimpegigii lage pyi k'̀̀à wuu yaha kapegigii na, ɲcyiimu ná Saliyaŋi mpyi a k̀̀antugo wà yiy'̀̀á ke. Lire mpyi a wuu le kẁ̀uŋi kuni i.

⁶ Numɛ wuu à fworo Musa Saliyaŋi bilere e, ɲaha kurugo ye wuu mpyi uru ŋgemu cye e kasujyii fiige ke, wuu à kẁ̀u uru k̀̀ampanŋke na. Saliyaŋi nizemeŋi u ɲye ke, wuu mpyi maha ɲcaa s'a ɲaare s'a ntàanni ná ur'e, ŋka numɛ, Kile Munaani à f̀̀anhe kan wuu á, wuu u ɲaare ɲaaraŋkanna niv̀̀oŋŋo na.

* **7:2** Ɔrɔmu shiinbii yyére, wà f̀̀anha mpyi lenkwucyeebii na mɛ. U poonji kwuŋkwooni k̀̀antugo, cyage k'̀̀à táan u á ke, u mpyi maha sà nàmbage lèŋe wani.

Musa Saliyañi maha kapegigii cyêre

⁷ Nyê mpe funñke e, ñaha mii la ñye si jwo ye? Musa Saliyañi na ñye kapii la? Mà byanhara bá la! Saliyañi u à mii pyi mii à kapiini cè. Uru baare e, mii mpyi na si n-cè na ñyipεenni na ñye kapii mε. Nje y'à jwo Saliyañi i na: «Ma hà ma supyiñεeñi cyeyaage ñyipεen pyi mε» yire y'à mii pyi mii à li cè kapii†.

⁸ Nyê Saliyañi à pyi kañuñɔ mà kapegigii mpyiñi lage tîrige mii funñ'i pyiñkannigii niñyahagii na. Naha na ye Saliyañi kàmpyi u ñye mε, wuu mpyi na sí wuu kapegigii cè mε.

⁹ Tèni l'e, mii mpyi a Saliyañi cè mε, ñka tèni i u à cyêe mii na ke, ka mii i nta a cè na mii na kapegigii pyi,

¹⁰ na mii laage mpyi a tɔɔn Kile na. Lire e Saliyañi u mpyi a yaa u shìñi niñkwombaañi kuni le mii taan ke, u à kwùñi kuni le mii taan.

¹¹ Kapegigii mpyiñi lage ku ñye mii i ke, kur'à mii wurugo, maa mii pyi mii à kwû Saliyañi cye kurugo.

¹² Nyê Saliyañi à fworro Kile e, ñje y'à jwo u e ke, yire mú à tíi, maa ñwɔ.

¹³ Lire e ke yaage k'à ñwɔ ke, kuru k'à pyi kañuñɔ si mii bò la? Mà byanhara bá la! Nka kuru yaag'à pyi kañuñɔ mà kapegigii mpyiñi lage pêe mii funñ'i, ka lire si mii pyi mii à kwû. Lir'à pyi mii si li cè na mii kapyiñkii ñye a tíi mε. Mii aha ñcè na mii à Kile Saliyañi kuni yaha, mii maha ñcè na mii sònñɔre ñye a sàa ñwɔ mε.

¹⁴ Sèñi na, wuu à li cè na Saliyañi à yîri Kile yyére, ñka mii na ñye sùpya, ñgemu fànha k'à cyére ke. Mii na ñye mu à jwo biliwe kapegigii mpyiñi kàmpanñke na.

¹⁵ Naha na ye nde mii na mpyi ke, mii ñye na lire yyaha cìni mε. Nde l'à táan mii á ke, mii ñye na lire pyi mε, nde l'à pɛn mii á ke, lire mii maha mpyi.

¹⁶ Nyê nde l'à pɛn mii á ke, ná lire mii maha mpyi, lire e ke, mii à li cè na Saliyañi à ñwɔ.

¹⁷ Nka mii fànha ñye naye na mε, ñaha na ye kapegigii mpyiñi lage ku ñye mii i ke, kuru ku maha mii yaha li na.

¹⁸ Mii à li cè na kacɛñkii mpyiñi fànha ñye mii i mε. Sèñi na, mii la maha mpyi s'a katiigii pyi, ñka mii maha jà mε.

¹⁹ Kacɛñkii mii la maha mpyi s'a mpyi ke, mii ñye na jìni na cyire pyi mε fo kapegigii, cyire lage sí ñye mii na mε.

²⁰ Nde l'à pɛn mii á ke, mii aha a lire pyi, lir'à li cyêe na mii fànha ñye naye na mε, ñka kapegigii mpyiñi sònñɔre ti ñye mii i ke, tire fànhe ku ñye mii na.

²¹ Mii à nde kani kàanmucya naye e, tère o tère e mii la ñye s'a kacɛñii pyi ke, kapiini mpyiñi lage ku maha mii ta.

²² Kile Saliyañi kyal'à sàa táan mii á.

²³ Nka mii maha kani labere fànha ñya naye na, ndemu li ñye li ñye mii ñyii wuuni mε. Lire li maha mii yaha kapegigii mpyiñi na, mii a sì mpyi cyi biliwe.

²⁴ Ei! Mii wuun'à kèεge dε! Mii sònñɔpeere ti sí kwùñi nɔ mii na ke, joofo u sí mii shwɔ tire na ye?

²⁵ Wuu Kile kêe, ñaha na ye wuu Kafoonji Yesu Kirisita à wuu shwɔ.

Nyê mii la na ñye s'a Kile Saliyañi kurigii ñaare, ñka kapegigii mpyiñi lage kurugo, mii ñye a jà a li pyi mε.

8

Naarañkanni l'à táan Kile Munaani á ke

¹ Nyê numε, mpïi pi ñye Yesu Kirisita wwoñεεge e ke, Kile saha sì tìgire cyán pire na mε.

² Kile Munaani maha shìñi ñgemu kaan Yesu Kirisita wwoñεεge e ke, lire fàn'h'à mii ñùñɔ wwû kapegigii ná kwùñi fànhe e.

† 7:7 Ekizodi 20.17; Duterenoamu 5.21

³ Sùpyañi fành'à cyére, lire kurugo wuu nyε a jà na MusaSaliyañi kurigii jaare si ntíi mε. Lire e Kile à u yabiliñi Jyañi tun, u à pa sùpya wuu kapimpyiibii fiige, maa u pyi kapegigii yàfañi sàrage.

⁴ U à lire pyi, bà wuu si mpyi s'a jaare ntiñi i Kile Saliyañi yi jwuñkanni na mε. Numε, wuu saha nyε na jaare wuu nyii wuuni i mε, ñka wuu na jaare na ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i.

⁵ Yii li cè, shinñi u na jaare na ntàanni ná u nyii wuuni i ke, u nyii karigii kanni na urufoo maha sònñi. Nka shinñi u na jaare na ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i ke, lire nyii karigii na urufoo maha sònñi.

⁶ Na sònñi ma nyii karigii na, lire maha kwùñi nɔ mu na, ñka na sònñi Kile Munaani nyii karigii na, lire maha shìñi ná yyeñiñke kaan.

⁷ Mpii pi maha sònñi pi nyii karigii kanni na ke, pire na nyε Kile zàmpenmii. Naha na yε pi nyε na jεεge na Kile Saliyañi kurigii jaare mε, pi bá jìni mε.

⁸ Lire l'à li ta, mpii pi na sònñi pi nyii karigii kanni mpyiñi na ke, pire sì n-jà Kile nyii kariii pyi mε.

⁹ Yii pi ke, yii nyε na jaare na ntàanni ná yii nyii wuuni i sahañki mε, Kile Munaani nyii wuuni yii nyε na mpyi, naha na yε Kile Munaani na nyε yii e.

Ná Kirisita Munaani* nyε ñgemu i mε, urufoo nyε Kirisita wu mε.

¹⁰ Yii méε nyε yii sí n-kwû yii kapegigii kurugo ke, ná Kirisita sí na nyε yii zòmpyaagil'e, Kile Munaani sí shìñi niñkwombaañi kan yii á, naha na yε Kile à jwo na yii à tíi.

¹¹ Ná Kile s'à Yesu jè a yige kwùñi i u Munaani cye kurugo, Kile Munaani sí nyε yii e, yii aha ñkwû, Kile sí yii jè u Munaani cye kurugo mú.

¹² Lire e ke cìmpyiibii, wuu à yaa wuu a jaare wuu a ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i, ñka wuu nyε a yaa wuu a jaare wuu a ntàanni ná wuu nyii wuuni i mε.

¹³ Yii aha a jaare na ntàanni ná yii nyii wuuni i, yii sí n-kwû, ñka yii aha yii nyii karigii nimpegigii bò Kile Munaani barag'e, yii sí shìñi niñkwombaañi ta.

¹⁴ Nyε mpii pi na jaare na ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i ke, pire puni na nyε Kile pyii.

¹⁵ Naha na yε Kile Munaani li nyε yii e ke, lire kurugo, yii saha sì n-pyi bilii mε, yii mú saha sì raa fyáge mε. Li sí yii pyi Kile pyii, si yii pyi yii jà yii a ñko fànha na Kile á: «Baba, Tufoonji!»

¹⁶ Lire Kile Munaani li maha wuu pyi wuu à tèen ná l'e wuye funñ'i na wuu na nyε sèenji na Kile pyii.

¹⁷ Nyε ná wuu sí nyε u pyii, wuu à pyi u koolyii mú, maa mpyi Kirisita koolyijεε. Ná wuu s'à pyi ná u e u yyefuge e, wuu mú sí n-pyi ná u e u sìnampe e.

Sìnampe nimpampe kani

¹⁸ Mii à li cè na yyefuge e wuu nyε amε numε ke, kuru nyε yafyin mε, sìnampe nimpampe Kile sí n-kan wuu á ke, ku bá sì n-jà n-tàanna ná pur'e mε.

¹⁹ Yii li cè na canñke Kile sí u pyiibii sìnampe cyêe ke, Kile yadayi puni funvwugo wuyi yi nyε na kuru canñke sigili.

²⁰ Yaayi Kile à dá ke, yire pun'à pa mpyi kañwɔɔ baa. Lire nyε a pyi yire yaayi nyii kyaa mà de! Kile u à li pyi l'à pyi amuni. Lire ná lí wuuni mú i, sònñɔɔ tatahaga saha na nyε.

²¹ Bà bilinji maha fworò bilere e mε, amuni yaayi Kile à dá ke, yire sí n-pa n-fworò vwònñhəñi i. Lire pyiñkanni na, Kile pyiibii na nyε sìnampe mpemu i ke, yire yaayi sí n-pyi pur'e.

²² Wuu à li cè, ali niñjaa, yaayi puni na ñkyèn yyefuge cye e, layirilifoo fiige.

* 8:9 Kirisita Munaani ná Kile Munaani nyε niñkin.

²³ Lire kanni bà mε, wuu mú na ηkyèn. Yaayi Kile sí n-pa n-kan wuu á ke, Kile Munaani à kan wuu á mà pyi yire nijcyiige. Kile sí n-pa yaayi puni kan u pyìbil'á mà bàra cyeere nivǎnnte na canηke ηkemu i ke, mà jwo kuru canηke ku nǎ ke, wuu mú na ηkyèn.

²⁴ Kile à wuu shwǎ, ηka wuu sàha ηkwǎ a yire yaayi puni ta mε. Wuu à wuu sǎnηǎre taha yire na. Yii li cè na mu aha yaage ηkemu ta a kwǎ ke, mu sàha maha kuru nta sǎnηi mε.

²⁵ Nyε yaage na wuu na sǎnηi ke, ná wuu sàha ku ta mε, wuu wuu funηyi jínηe wuu raa ku sigili.

²⁶ Kile Munaani maha wuu tère wuu fànhaηcyerere karigil'e mú. Naha na ye wuu à yaa wuu Kile jáare kani ndemu na ke, wuu maha lire cè mε. Kile Munaani maha Kile jáare wuu kurugo fo maha kyènηkanni là pyi, wuu nyε a ndemu yyaha cè mε.

²⁷ Kile u maha sùpyañi zǎmbilini karigii yyaha caa ke, nde u Munaani nyε na ηcaa ke, uru u à lire cè. Yii li cè na mpìi pi nyε Kile wuubii ke, Kile Munaani maha u jáare pire kurugo maha ntàanna ná Kile nyii wuuni i.

²⁸ Mpìi pi à Kile kyaa táan piy'á ke, wuu à li cè na yaayi puni maha báarañi pyi sijcyan pire ntègeni kurugo, u à pire mpiimu yyere mà tàanna ná u kayaañjahani i ke.

²⁹ Kile à fyânha a mpiimu cwǎnrǎ ke, u à wyèr'a li lwǎ uye funη'i, si pire pyi u Jyañi fiige, bà u Jyañi si mpyi si mpyi shinηyahara yyaha wu mε.

³⁰ Mpìimu u kari Kile à fyânha a cwǎnrǎ ke, u à pire yyere. U à pi yyere ke, maa pi pyi na pi à tíi. Nàkaana baa, u mú sí pi pyi shinbwoo uye yyére.

Tàange ku nyε Yesu Kirisita e ke, yafyin sì n-jà wuu láha kuru na mε

³¹ Nyε naha wuu saha sí raa yu ye? Ná Kile sí nyε ná wuu e, naha wà sí n-jà n-pyi wuu na ye?

³² Kile nyε a ηen'a u yabilinji Jyañi shwǎ kyaage na mε, ηka u à u yaha u à kwû mà pyi sáraga wuu puni kurugo, naha ku sí li ta na u àha yaayi puni kan wuu á u Jyañi cye kurugo mà ye?

³³ Mpìi Kile à cwǎnrǎ ke, jofoo u sí n-jà tìgire cyán pire na ye? Wà sì n-jà mε, naha na ye Kile u à pi pyi pi à tíi.

³⁴ Jofoo u sí n-jà pi cèege ye? Wà sì n-jà mε, naha na ye Yesu Kirisita à kwû wuu cyaga, lire kanni bà mε, u à ηè a fworò kwùñi i, u à sà ntèen Kile kàñiηe cyege na, maa Kile jáare wuu á.

³⁵ Tàange ku nyε Kirisita e mà yyaha tíi ná wuu e ke, naha ku sí n-jà wuu láha kuru na ye? Yyefuge sí n-jà la? Lire nyε mε fyagare, lire nyε mε wuu ηkyèregenji, lire nyε mε katege, lire nyε mε fòñke, lire nyε mε kawaa, lire nyε mε boore la?

³⁶ Yire y'à séme Kile Jwumpe Semēñi i na:
«Mu kurugo, wuu maha mpyi kwùñi laage e canmpuni, pi maha wuu pyi mu à jwo mpàa, pi na ηkèege ná mpiimu i tabon'i ke†.»

³⁷ Nka lire ná li wuuni mú i, ηge u à wuu kyaa táan uy'á ke, uru fànhe cye kurugo, wuu à sí ta yire yyefuyi puni na.

³⁸ Sèenji na, mii à sàa dá li na na kwùñi yo, shìñi yo, mèlekεebii yo, jínabii yo, numε yaayi yo, yaayi nimpayi yo,

³⁹ nìnyinji fànhe yaayi yo, jìñke jùñǎ wuyi yo, yaaga maha yaaga k'à dá ke, tàange ku nyε Kile á mà yyaha tíi ná wuu e, u à kuru ηkemu cyèe wuu na wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo ke, kuru kà sì n-jà wuu láha kuru na mε.

9

Kile à Izirayeli shiinbii cwǎnrǎ

¹ Sèenji mii nyε na yu yii á, kafinara bà mε, naha kurugo ye mii nyε Kirisita wu, mii zǎmbilini yyaha Kile Munaani à cû ke, lir'a li cyèe mii na na sèenji mii nyε na yu na:

† 8:36 Zaburu 44.23

² mii yyetanha wu ná mii nàvunḥo wu u jye mii shiḥi shiinbii taan.

³ Lajaḅke méé n'a mpyi a cwo mii na pi cyaga, maa mii yige Kirisita wwoḥeḅge e bà pi si mpyi si jyè kuru wwoḥeḅge e me, lire mpyi na sí n-táan mii i.

⁴ Pire pi jye Izirayeli shiinbii, Kile à pi pyi u pyenge shiin. U à sinampe kan pi á, maa tunmbyaare le ná pi e, maa Saliyaḅi kan pi á, pyiḅkanni na pi à yaa pi a uru père ke, maa lire cyèe pi na, maa yaayi jwomyahigii lwó pi á.

⁵ Pi à fworó tiibii niḅcyiibil'e. Pire cye na Kirisita à pa, uru u jye yaayi puni jùḥo na, uru u jye Kile. U à yaa u a mpère tèrigii puni i, fo tèekwombaa. Amiina.

⁶ Izirayeli shiinbii niḅyahamii mén'à Kile cyé ke, lire jye a li cyèe na yaayi jwomyahigii Kile à lwó ke, na cyir'à pyi kaḅwó baa mà de! Yii li cè na Izirayeli shiinbii puni jye Izirayeli tùluge shiin me.

⁷ Ibirayima tùluge shiinbii puni jye Ibirayima pyi me. Kile mpyi a yi jwo Ibirayima á na: «Ishaka pyiibii pi sí n-pyi mu tùluge shiinbii*.»

⁸ Lire jwóhe ku jye, pyiibii pi à ta mà tàanna ná sùpyire jyii wuuni i kanna ke, pire jye Kile pyi me. Mpii pi à ta mà tàanna ná Kile jwoméeni i ke, pire pi jye Ibirayima tùluge shiinbii.

⁹ Kile jwoméeni jwumpe pu jye mpe: «Yyeela numecyiin, mii sí núru n-pa, lire sí pyà ta Sara á†.»

¹⁰ Lire kanni bà me. Wuu sôḅḥo Erebeke na mú! Ur'à u ḅampii laani lwó wuu tulyeḅge Ishaka á.

¹¹⁻¹³ Mà pyiibii yaha pi sàha si, si ḅkwò kacenne, lire jye me kapii pyi me, Kile mpyi a yi jwo Erebeke á na yyahafoonji Ezawu sí n-pyi kàntugo wuḅi Yakuba báarapyi‡. Kile à jwo u Jwumpe Semeni i na: «Mii à Yakuba funḥo lwó mà tòro Ezawu na§.» Kile à yire jwo mà pi ta pi sàha si me. Lir'à li cyèe na kani Kile à bégel'a yaha ke, u na u báaraḅi pyi na ntàanni ná lire e, u jye na u pyi mà tàanna ná sùpyaḅi kapyiḅkil'e me.

Kile maha sùpyire cwóḅnre maha ntàanna ná u jyii wuuni i

¹⁴ Jye ḅaha wuu sí n-jwo ye? Lire e ke Kile jye a tíl'à be? Onḥo! Lire bà me!

¹⁵ Sèḅi na, u à yi jwo Musa á na: «Shiḅi na mii la jye si jùḅaara ta ke, mii sí ti ta uru na, shiḅi i mii la jye si jùḅke pi ke, mii sí ku pi ná ur'e*.»

¹⁶ Lire e ke sùpya jyii wuu, lire jye me u kapyiḅi sí n-jà lire pyi li pyi me, fo Kile ká jùḅaara ta ḅgemu na ke.

¹⁷ Kile Jwumpe Semeni i, Kile à jwo Farḅn á na: «Mii à mu tiḅe saanre tateḅge e bà mii fàḅhe ná mii meḅge si mpyi si nḅ jùḅke cyeyi puni i mu cye kurugo me†.»

¹⁸ Lire e ke shiḅi na Kile la jye si jùḅaara ta ke, u maha ti ta urufoo na, u la ká mpyi si ḅgemu niḅyii waha ke, u maha li waha.

¹⁹ Wà sí n-jà mii yíbe na «ḅaha na Kile maha núru na wuu cèḅge ye? Joofo u sí n-jà n-cyé u jyii wuuni i ye?»

²⁰ Mu u jye sùpya kanna ke, ḅaha ku jye mu, ka mu u wá na Kile kyáali ye? Pwoore cwooni sí n-jà li yaafoonji pyi na ḅaha na u à lire yal'amḅ ye la‡?

²¹ Pwoore cwóḅḅfoonji bà u maha ti pyi u jeeḅpe mà? L'aha u táan, ná pwoore ninure e, u sí n-jà longara cwoo, lire jye me cwotiile yaa. ²² Kile la mpyi si li cyèe na uru lùun'à yíri, si u sífente cyèe mú. ḅka cyire cwóḅigii cyi mpyi a yaa cyi kèḅge ná Kile lùuni mpyi a yíri cyi taan ke, Kile à li kwú uye e, maa jcu uye na cyi taan.

²³ Mpii na u à jùḅaara ta maa pi bégel'a yaha pi i jyè niḅyiḅi i ke, u à lire pyi si li cyèe sùpyire puni na na u pèente na jye teḅeḅ baa.

²⁴ Wuu u à yyere ke, Yahutuubii kanni shwóḅḅ'e bà u à wuu yyere me, u à wuu pi yyere mà fworó supyiḅiḅi sanni shwóḅḅ'e mú.

* 9:7 Zhenzi 21.12 † 9:9 Zhenzi 18.10, 14 ‡ 9:11-13 Zhenzi 25.23 § 9:11-13 Malaki 1.2,3 * 9:15 Ekizodi 33.19 † 9:17 Ekizodi 9.16 ‡ 9:20 Ezayi 29.16; 45.9; Zheremi 18.6

²⁵ Yire y'à jwo Kile tūnntunጅi Oze sémeጅi i na:
 «Mpii pi ጅye pi mpyi mii shiin me,
 mii sí pire pyi na shiin.
 Supyishinጅi u ጅye mii mpyi a u kyaa táan nay'á me,
 mii sí uru kyaa táan nay'á sèl'e§.
²⁶ Cyage e yi mpyi a jwo pi á na
 “Yii ጅye mii shiinbii me” ke,
 kuru cyage ninuge e pi sí raa yiri Kile ጅyii wunጅi pylibii*.»

Nje Kile à jwo Izirayeli shiinbii kyaa na ke

²⁷ Kile tūnntunጅi Ezayi mú mpyi a jwo Izirayeli shiinbii kyaa na na:
 «Izirayeli shiinbii méé ká sàa ጅyaha suumpe lwəhe ጅwəge nticenጅi fiige,
 pi shin paanra kanna ti sí n-shwə.
²⁸ Yii li cè na jwumpe Kafoonጅi Kile à jwo ke,
 u sí pu fūnጅə feefee ጅጅke na fwəfwə†.»
²⁹ Kile tūnntunጅi Ezayi mú mpyi a fyānha a jwo na:
 «Kāmpyi Siጅi Punifoo Kile ጅye a mpyi a shinpaanra yaha t'à kwōro wuu shinጅi i me,
 wuu shinጅi mpyi na sí n-tò Sədamu fiige,
 wuu shinጅi mpyi na sí n-tò Gəməri fiige‡.»

Mpii pi à dá Kirisita na ke, Kile à jwo na pire pun'à tí

³⁰ ጅye supyishinጅi sanጅi shiinbii pi mpyi pi mpyi na ntūጅi caa me, pir'à ntūጅi ta pi dāniyaጅi kurugo;
³¹ mà li ta, Izirayeli shiinbii pi mpyi na sōnጅi si ntūጅi ta MusaSaliyaጅi kurigii ጅaaraጅi kurugo ke, pire ጅye a u ta me.
³² Naha na lir'à pyi ye? Pire pi ke, mà jwo pi dāniyaጅi pyi si u ta ke, pi mpyi na u caa ná pi kapyiinጅkil'e. ጅye l'à pyi mu à jwo pi à búruጅo kafaage na mà cwo.
³³ Yire y'à séme Kile Jwumpe Semጅi i na:
 «Yii wii, kafaage na sūpyire sí raa búruጅe ke, mii à kuru yaha Siyən kànhe e.
 Kafaage ku sí raa sūpyire cyáan ke, mii à kuru yaha wani.
 ጅka ጅgemu u à dá ku na ke, urufoo sì n-sílege me§.»

10

¹ ጅye mii cīnmpyiibii, nde mii na ጅcaa ná na zōmbilini puni i, maa Kile ጅáare li na na shinጅi Izirayeli shiinbii kurugo ke, lire li ጅye, pi nūmpanጅa ta.
² Sēenጅi na, mii à li ጅya na pi à piye pwə sèl'e Kile kuni ጅaaraጅi na, ጅka pi ጅye a li yyaha cè me.
³ Pyinጅkanni na Kile maha sūpyaጅi pyi na u à tí ke, pi ጅye a lire yyaha cè me, maa ntūጅi caa ná pi yabilimpīi kapyiinጅkil'e. Lire pyinጅkanni na, kuni i Kile maha sūpyaጅi pyi u à tí ke, pi à cyé lire na.
⁴ Kirisita u ጅye Saliyaጅi tēgeni, bà li si mpyi, shin maha shin u à dá u na ke, Kile sí urufoo le shintiibil'e me.
⁵ Ntūጅi u maha ntaa Saliyaጅi cye kurugo ke, Kile tūnntunጅiMusa à jwo uru kyaa na na:
 «ጅgemu ká jà na Saliyaጅi kurigii puni ጅaare ke, urufoo sí shì ta lire cye kurugo*.»
⁶ Ntūጅi u maha ntaa dāniyaጅi kuni i ke, shinጅi u ጅye na ጅáare lire kuni i ke, urufoo sí n-jà n-jwo Kile tūnntunጅi Musa fiige na: «Li ጅye a nə yii pi dūጅo ጅጅyini i† (yii sà Kirisita cya yii tīrige me.)
⁷ Li mú ጅye a nə yii tīge kacyyewyicugunጅe e (yii i Kirisita pyi u ጅè a fworō kwūጅi i me.)»

§ 9:25 Oze 2.22 * 9:26 Oze 1.10 † 9:28 Ezayi 10.22, 23 ‡ 9:29 Ezayi 1.9 § 9:33 Ezayi 8.14; 28.16 * 10:5
 Levitike 18.5 † 10:6 Duterenu 30.12

⁸ Nka naha Kile Jwumpe Semeni à jwo ye? U à jwo: «Jwumpe na jye mu taan, mu jwage e ná mu zòmbilini i‡.» Puru jwumpe pu jye daniyani jwumpe, wuu na puru mpemu yu sùpyir'á ke.

⁹ Mu aha jen'a yyére li na ma jwage e na Yesu u jye Kafooni, maa dá li na ná ma zòmbilini puni i na Kile à u jè a yige kwùni i, mu sí nùmpañña ta.

¹⁰ Wà ha dá Kirisita na u zòni na, Kile maha jwo na urufol'à tí. Wà ha yyére li na u jwage e sùpyire jyii na na Yesu u jye Kafooni, urufoo sí nùmpañña ta.

¹¹ Yii li cè na y'à séme Kile Jwumpe Semeni i na: «Shin maha shin u à dá u na ke, urufoo sì n-sílege me§.»

¹² Lire e ke Yahutuubii bâra supyishini sanji na, wà jye a wwû w'e me. Kafooni ninuni u jye pi puni jùñña na. Mpiimu ká u jáare ke, u maha pire kan fo maha pi funji jíñe.

¹³ Naha na ye yire y'à séme Kile Jwumpe Semeni i na: «Shin maha shin ká Kafooni Kile mege yyere ke, urufoo sí n-shwó*.»

Yahutuubil'à cyé Jwumpe Nintanmpe na

¹⁴ Jye wà sí n-jà n-jwo, ná pi jye a dá u na me, di pi sí n-jà u yyere n-jwo ye? Ná pi jye a u kyaa lógo me, di pi sí n-jà n-dá u na n-jwo ye? Ná wà jye na u kyaa yu me, di pi sí u kyaa lógo n-jwo ye?

¹⁵ Ná pìi jye a tun u shenre njwuni mee na me, di u shenre sí raa yu s'a ñko ye? Y'à jwo Kile Jwumpe Semeni i na: «Mpii pi na ma ná Jwumpe Nintanmpe e ke, pire pama lem'à jwó cyeyi puni i†.»

¹⁶ Nka sùpyire puni jye a dá Jwumpe Nintanmpe na me. Jye yire Kile tñntunni Ezayi à jwo na: «Kafooni Kile, Jwumpe Nintanmpe wuu à jwo ke, jofoo u à dá pu na ye‡?»

¹⁷ Daniyani maha ntaa Jwumpe Nintanmpe ndogoni cye kurugo, puru Jwumpe Nintanmpe à fworu Kirisita e.

¹⁸ Yíbigè wà sí n-jà n-pyi ke, kuru ku jye: «Taha Yahutuubii jye a pu ta a lógo me?» Pi à pu lógo ke! Y'à jwo Kile Jwumpe Semeni i na:

«Pi à yi§ jwumpe lógo ññke cyeyi puni i,
yi jwump'à nò ñnyeni jùñyi puni na*.»

¹⁹ Yíbigè wà saha sí n-jà n-pyi ke, kuru ku jye: «Taha Izirayeli shiinbii jye a mpe jwumpe yyaha cè me?» Kile tñntunni Musa mpyi a jwo na Kile à jwo:

«Supyishini u jye yii jye a u le dá e me, mii sí uru yñcyege lèñe yii e,
yii na supyishini ñgemu sòñni yákili baafee ke, mii sí uru nàvunñke pyi ku yii ta†.»

²⁰ Ezayi mú à jwo fyagara baa na Kile à jwo:

«Mpii pi mpyi pi mpyi na mii caa me, pir'à mii nya,
mpii pi mpyi pi mpyi na mii yibili me, mii à naye cyêe pire na‡.»

²¹ Nka nde li jye Izirayeli shiinbii kàmpañke ke, Kile à jwo:

«Mii à canmpuni pyi na na cyege kaan sùpyire t'á,
ntemu ti jye ti jye ná pèen'i me, maa jùñña kyán ke§.»

11

Kile jye a cyé Izirayeli shiinbii na me

¹ Jye yibigè wà sí n-jà n-pyi ke, kuru ku jye: «Lire e ke Kile à u shiinbii, Izirayeli shiinbii cyé be?» Mà byanhara bá la! Naha na ye mii yabilini na jye Izirayeli shin, maa mpyi Ibirayima tùluge shin, mà fworu Benzama bage e.

‡ 10:8 Duterenu 30.14 § 10:11 Ezayi 28.16 * 10:13 Zhoueli 2.32 † 10:15 Ezayi 52.7 ‡ 10:16 Ezayi 53.1
§ 10:18 Canñayiiini ná yññe ná wòrigii, cyire kyaa li jye naha ñke cyage e. * 10:18 Zaburu 19.5 † 10:19
Duterenu 32.21 ‡ 10:20 Ezayi 65.1 § 10:21 Ezayi 65.2

² Sùpyire Kile à cwəənrə mà lwó fo ku tasiige e ke, u nyε a pi cyé mε. Nje Kile tūntunñi Eli à jwo Kile á Izirayeli shiinbii kyaa na ke, Kile Jwumpe Semεñi à njemu jwo mà yyaha tí ná yire e ke, yii nyε a yire cè mà?

³ U à jwo: «Kafoonji, pi à mu tūntunmpii bō, maa mu sárayi tawwuyi jya. Mii kanni u à kwôro, pi la na nyε si mii mú bō*.»

⁴ Nka di Kile à u jwə shwə a jwo yε? U à jwo: «Mii à shiin kampwəhii baashuunni (7.000) bégel'a yaha naye mεε na, pire wà nyε a u ninjūre sín Baali† taan mε.»

⁵ Lire pyinñkanni na mú, ninjaa Izirayeli shiinbii paanra na nyε wani, Kile à jwə pire na, maa pi cwəənrə.

⁶ Ná u s'à jwə pi na maa pi cwəənrə, pi kapyiinñkii bà cyi à lire pyi l'à pyi mε. Kampyi pi kapyiinñkii fyè u mpyi u wi, li mpyi na sí n-pyi mu à jwo fwotonə na Kile nyε, ná lire bà mε, u nyε a jwə pi na mε.

⁷ Nyε nje mii sí n-jwo ke, yire yi nyε: nde Izirayeli shiinbii mpyi na jcaā ke, pi nyε a lire ta mε. Mpii Kile à cwəənrə ke, pire pi à lire ta. Pi sanmpil'à pi ninjyigigii waha.

⁸ Yire y'à jwo Kile Jwumpe Semεñi i na:

«Kile à pi yákilibii tò,
maa pi nyiigii pyi cyi nyε na jaa mε,
maa pi ninjyigigii pyi cyi nyε na núru mε,
fo mà pa nə ninjaa na‡.»

⁹ Saanñi Dawuda mú à jwo:

«Njyñi pi à wwə a lyí ke,
Kile à uru pyi pi á kànhaña k'a pi cwôre,
maa u pyi pi á kañuñə sí raa pi cyáan,
lire si mpyi pi kapyiini sàranji.

¹⁰ Na pi nyiigii cyi wwə, pi àha raa jaa mε,
pi túbubii pi kūr'a yaha tērigii puni i§.»

Izirayeli shiinbii nūmpanñke kani

¹¹ Nyε yibige wà sí n-jà n-pyi ke, kuru ku nyε: «Taha Izirayeli shiinbii sí n-kwôro pi taburugunçwoge e?» Mà byanhara bá la! Pi jcwun'á pyi kañuñə, ka supyishinji sanñi si nūmpanña ta. Lir'à pyi bà yinçyεge si mpyi sí jyè Izirayeli shiinbil'e mε.

¹² Nyε Izirayeli shiinbii ngurugonji ká mpyi kañuñə mà kacεññii nimbwəhii pyi niñke na, ka pi jcwunji si mpyi kañuñə mà supyishinji sanñi pyi u à tōn nimbwo ta, lire e ke pi puni ká nūr'a pa Kile á tēni ndemu i ke, nàkaana baa, là sí n-bāra kacεññkii nyahañi na.

¹³ Yii pi nyε supyishinji sanñi wuubii Yahutuubii shwəhəl'e ke, ná yii e mii nyε na yu. Mii na nyε Yesu tūntunñə ngemu u à tun supyishinji sanñ'á ke. Mii à uru báaranji cū ná na cyeyi shuunñi i,

¹⁴ bà yinçyεge si mpyi si mpêe mii cūmppyiibii Izirayeli shiinbil'e, lire si pi pì pyi pi shwə mε.

¹⁵ Kampyi Kile à pi yaha ñkere na ke, lir'à pyi kañuñə mà Kile ná di nyε sùpyire shwəhəñi yaa, Kile ká nūr'a pi bāra uye na tēni ndemu i ke, karigii ninçεññkii cyi sí n-pyi ke, yii sōññə cyire na ke. Li sí n-pyi mu à jwo mpii pi mpyi a kwû ke, pir'à nūr'a jè.

¹⁶ Sūmañi ninçyiiñi u à nə pi à kwəñ ke, uru ká yaha Kile mεε na, u mbyimpe ká ntég'a bwúuru yaa, uru mú na nyε Kile wu. Cige ndire ká yaha Kile mεε na, ku ñkéñyi mú maha mpyi u wuyo.

¹⁷ Izirayeli shiinbii na nyε mu à jwo olivye cige, ñkemu k'à cεñmε kerεge e ke, yii supyishinji sanñi sí nyε mu à jwo nyεge funñə woge. Pi à kerεge woge ñkéñyi yà kwəñ,

* **11:3** 1 Saanbii 19.10, 14 † **11:4** Baali»: Sùpyire ti mpyi a tēen Izirayeli shiinbii ñkere na ke, pire yasunmbwəhe kà mεge ki. Izirayeli shiinbii ninjahamii mú mpyi a li jwə cū na ku pēre (1 Saanbii 19.18). ‡ **11:8** Duterənəmu 29.4; Ezayi 29.10 § **11:10** Zaburu 69.23-24

maa jyege funno woge nkényi yà kwòn a pwo yire takwanyi i, bà yii si mpyi si ku tunmpe pà ta me.

¹⁸ Lire e ke ma hà raa nkényi ninkwanyi fwóhore si maye pèe me. Mu aha maye pèe, li cè na mu bà u à ndire yyéene me, nka ndire t'à mu yyéene.

¹⁹ Mu sí n-jà n-jwo na yire nkény' à kwòn, si mu pwo yi takwanyi i.

²⁰ Sèe mu à jwo. Yi dánabaare kurugo y' à kwòn, maa mu pwo yi takwanyi i mu daniyanji kurugo. Nka ma hà maye pèe ná lire e me! Fyá Kile na!

²¹ Kile ká mpyi u jye a jùñaara ta cige yabilinji nkényi na me, mu jye a cè na u sí n-jà mu mú pyi amuni mà?

²² Kile kacenni ná u kawaani nimpyiini wíi ke! Mpii pi à cwo ke, u à kawaa pyi pire na, maa kacenne pyi mu na. Maye waha maa nkwoòro puru ticenmpe e de, lire baare e mu mú sí n-kwòn.

²³ Izirayeli shiinbii mú ká fwordo pi dánabaare e, Kile sí núru pi pwo pi talyege e, naha na ye sí na jye Kile na mà pi pwo sahanji.

²⁴ Mu u à kwòn jyege olivye cige na mà pa mpwo kerage olivye cige nkényi takwonge e mà ta yii jye ninjin me, mu jye a cè a jwo na yire pwohomo sí n-taan yi jünke na mà tòro mu taan mà?

²⁵ Mii cinmpyiibii, kani l' à nwóhó ke, mii la jye yii i lire cè, bà li si mpyi, yii pi jye supyishinji sanji shiinbii ke, yii àha nkwo yiye pyi yákilifee me. Supyishinji sanji shiinbii pi sí n-shwó ke, Izirayeli shiinbii pìi sí pi ninjyigigii waha fo sà yaa ná pire e pi à fúnno.

²⁶ Lire ká mpyi, Izirayeli puni sí n-shwó bà y' à séme Kile Jwumpe Semeni i na:

«Shwofooni sí n-yiri Siyon kánhe e,

U sí n-pa Yakuba túluge shiinbii pyi pi pi toronkanni kèenne, pi raa fyáge Kile na.»

²⁷ Yire Kile mpyi a jwo u Jwumpe Semeni i na: «Tunmbyaare mii sí n-le ná pi e ke, tire ti jye nte: mii sí pi kapegigii yafa pi na*.»

²⁸ Jwumpe Nintanmpe kàmpañke na, pi à cyé puru na ke, pi à pyi Kile zàmpenmii, ka lire si yii pyi yii à tòon ta. Kile pi jcwóonronji kàmpañke na, pi kyaa saha à táan u á pi tulyeyi kurugo.

²⁹ Naha na ye Kile ká yaage nkemu kan ke, u saha jye na kuru shuu me, u à ngemu yyere ke, u jye na urufoo cyíge sahanji me.

³⁰ Tèni l'e, yii jye a mpyi a Kile jwómenni cú me, nka nume, Izirayeli shiinbil' à cyé Kile na ke, lir' à Kile pyi u à jùñaara ta yii na.

³¹ Lire pyinjkanni ninuuni na, Izirayeli shiinbil' à Kile jwómenni yaha, bà li si mpyi, Kile à jùñaara ta yii na pyinjkanni ndemu na ke, u u jùñaara ta pi na nume mú.

³² Yii li cè na Kile à süpyire puni yaha ti jwómee yahare e, si nkwo mpa jùñaara ta ti puni na.

Kile yákilifente kani

³³ Ei! Tegele jye Kile nàfuufente ná u yákilifente ná u jicèni na me!

Karigii u à bégel' a yaha ke, wà sì n-jà cyire yyaha cè me.

Wà jye a u kurigii cè me.

³⁴ Y' à séme Kile Jwumpe Semeni i na:

«Jofoo u à Kafooni Kile sònnoore cè ye?

Jofoo u jye u yerεfooni ye†?

³⁵ Jofoo u à fyánha a yaaga fwoo le u na,

u u mpa urufoo fwooni tò ye‡?»

³⁶ Yii li cè na yaayi pun' à fwordo Kile e,

maa mpyi u mee na,

maa mpyi u wuyo.

* 11:27 Ezayi 59.20, 21; 27.9; Zheremi 31.33, 34 † 11:34 Ezayi 40.13 ‡ 11:35 Zhobu 41.2

Pèente ti taha u na fo tèekwombaa.
Amiina.

12

Naaraŋkanni nivənni kani

¹ Nye mii cìmpyiibii, ná Kile s'a jùnaara ta wuu na, lire e ke, mii na li caa yii á, yii yiye puni kan u á sáraga nijcənnɛ* fiige, ŋkemu ku jye Kile yahare e, maa ntáan u á ke. Kile pèenŋkanni nijcənni li jye lire.

² Yii àha raa yii karigii pyi dijye sùpyire wogigii fiige mɛ, ŋka yii Kile yaha u a yii kêenni, u u yákilii nivənmii kan yii á. Lire ká mpyi, nde li jye Kile jyii wuuni, maa jwə, maa ntáan ná cyaga jye a li fô mɛ, yii sí lire cè.

³ Kile à jwə mii na maa sífente ntemu kan mii á ke, mà tàanna ná tire e, mii sí yi jwo yii pun'á, yii àha yiye pèe si ntòro mɛ. Yii yiye tîrige, fànhe Kile à kan yii á yii dániyaŋi kurugo ke, yii a yii karigii pyi yii a ntàanni ná kur'e.

⁴ Wuu cyeere na jye ninŋin, ŋka ti yatanjy'à jyaha, yi puni ná yi báara sí u jye.

⁵ Lire pyiŋkanni na, wuu dánafeebil'à jyaha, ŋka wuu na jye cyere ninŋin Kirisita wwoŋeɛge e. Wuu pun'à pwə pwə wuye na.

⁶ Kile à jwə wuu na, maa màkanyi njemu kan wuu á wuu a báare ke, yir'à jyaha. Kile túnnture njwuŋi màkange jye ŋgemu á ke, urufoo u a ti yu u tàanna ná u dániyaŋi i.

⁷ Dánafeebii ntègeni màkang'à kan ŋgemu á ke, urufoo u a pi tère. Ŋgemu wogo ku jye na kàlaŋi kaan sùpyir'á ke, urufoo u a lire pyi.

⁸ Yerege màkang'à kan ŋgemu á ke, urufoo u a sùpyire yerege. Sùpyire ŋkanŋi màkange jye ŋgemu á ke, urufoo u a sùpyire kaan sèl'e. Yyahe yyére shingire màkang'à kan ŋgemu á ke, urufoo u a ti pyi ná sèl'e. Kanhamafeebii ntègeni màkang'à kan ŋgemu á ke, urufoo u a li pyi ná funntange e.

⁹ Tàange sèe woge ku pyi yii ná yiye shwəhəl'e, yii a kapegigii fún, yii i ŋkwôro yii a kacəŋkii pyi.

¹⁰ Tàange ku maha mpyi cìmpyiibii ná piye shwəhəl'e ke, kuru ku pyi yii shwəhəl'e. Shin maha shin u a li caa si mpyi shincyiiŋi sí raa pi sanmpii pèe.

¹¹ Yii àha mpyi sàafee mɛ, yii pyi màbanfee. Yii a báare Kafoonji á ná yii zòmpyaagii puni i.

¹² Sənnəre tatahage ku jye yii á ke, yii pyi funntange e kuru kurugo. Yii funjyi jínɛ yyefuge tēni i, yii yiye waha Kileŋarege na.

¹³ Yaayi kuuŋi u jye yii cìmpyiibii dánafeebii na ke, yii yire kan pi á, yii raa nàmpwuunbii cwôre yii a jwəge yii pyenyi i.

¹⁴ Mpii pi na yii kyérege ke, yii a jwó leni pir'á. Yii àha pi láŋa mɛ, yii a jwó leni pi á.

¹⁵ Mpii pi jye funntange e ke, yii pyi funntange e ná pire e; mpii pi na mɛɛ súu ke, yii a mɛɛ súu ná pire e.

¹⁶ Yii yii sənnəre pyi ninŋin, yàmpeenɛ kà mpyi yii e mɛ, yii yiye tîrige, yii àha yiye yaha yákilifee mɛ.

¹⁷ Yii àha kapii fwootò ná kapil'e mɛ, yii yiye waha yii raa kacəŋjii pyi sùpyire puni na.

¹⁸ Yii fànha le bà yyeyiŋke si mpyi si ŋkwôro yii ná pi sanmpii shwəhəl'e, kampyi lire sí n-jà n-pyi mɛ.

¹⁹ Mii ntàannamacinmpyiibii, wà ká yii mùmpenmɛ pyi, yii àha yii wuuni ŋkoonji láha mɛ, yii li yaha Kile á. Yii li cè na y'à séme Kile Jwumpe Semɛŋi i na: «Mii u sí yii túbileni kòro, mii u sí yii ŋkoonji wwú†.» Kafoonji Kile u à jwo amuni.

²⁰ Y'à jwo mú na: «Katege ká mpyi mu zàmpenŋi na, njyi kan u á. Byage ká mpyi u na, lwəhə kan u á. Mu aha lire pyi, li maha mpyi mu à jwo nàŋkyanhii mu à wwú u jùŋke e‡.»

* **12:1** Pii maha jwo: «sáraga jyii wogo». † **12:19** Duterənumu 32.35 ‡ **12:20** Taanliŋkii 25.21, 22

²¹ Ma hà kapegigii mpyiŋi lage yaha ku fànha ta ma na mε, maye waha ma a kacεnŋkii pyi, ma a fànha ta kapegigii mpyiŋi na.

13

Dánafeebil'à yaa pi piye tîrige fàn'h'á

¹ Sùpyire pun'à yaa ti tiye tîrige fàn'h'á, ŋaha na ye fànha ŋye wani, ŋkemu k'à tîŋe Kile pàama mε, fànhafeebii pi ŋye ke, Kile u à pi tîŋe.

² Lire e ke ŋgemu u à cyé fànhafeebii wuyi na ke, urufol'à cyé Kile wuyi na mú. Mpii pi à cyé amuni ke, pire maha ŋcèεεŋi pyi u à nɔ piye na.

³ Mpii pi na kacεnŋkii pyi ke, pire ŋye na fyáge fànhe yyaha na mε, mpii pi ŋye pi ŋye na kacεnŋii pyi mε, pire pi maha fyáge ku yyaha na. Kampyi mu la ŋye s'a fyáge ku yyaha na mε, ta kacεnŋii pyi. Lire ká mpyi, mu sí ŋkèe ta.

⁴ Fànhafeebii na ŋye Kile báarapyii yii tònŋi kurugo. Ná mu ŋye na kacεnŋii pyi mε, mu sí raa fyáge pi na, ŋaha na ye kàshikwɔnyaage ŋye pi cye e tawage e mε. Kile báaraŋi na pi ŋye s'a kapegigii pyifeebii kapyiŋkii ŋkooni wwù pi na.

⁵ Lire e ke sùpyir'à yaa ti tiye tîrige fàn'h'á. Yyefuge pi maha ntège sùpyire na ke, pi àha li pyi kuru yyaha na kanna mà de, ŋka pi li pyi, ŋaha na ye li kun'à tí.

⁶ Lire na yii na múnalwɔɔre sàrali mú. Mpii pi maha ti shuu ke, Kile u à pire yaha uru báaraŋi na, pi raa u pyi pi a ŋwɔge.

⁷ Shin maha shin à yaa ná ndemu i ke, yii lire kan u á. Shinŋ'á yii à yaa yii a múnalwɔɔre kaan ke, yii a ti kaan ur'á. Cùuy'à yaa y'a ŋkaan ŋgemu á ke, yii a yi kaan ur'á. Shinŋi na yii à yaa yii a fyáge ke, yii a fyáge uru na. Shinŋi yii à yaa yii a mpêre ke, yii a uru pêre.

⁸ Tàange baare e, yafyin kà zii mpyi yii ná yii supyiŋεebii shwɔhɔl'e mε. Ŋgemu u à sùpyire sannte kyaa táan uy'á ke, urufoo na Kile Saliyaŋi kurigii puni náare.

⁹ Yii li cè na ŋje y'à jwo Kile Saliyaŋi i na: «Ma hà zínni ná wabεε cwo e mε, ma hà sùpya bò mε, ma hà nàŋkaaga pyi mε, ma hà ma supyiŋεεŋi cyeyaage ŋyipεεn pyi mε*» ke, yire ná Saliyaŋi kapyaaagii sanŋkil'à lwó a pwɔ nde kabilini na: «Ma shinŋεεŋi kyaa táan may'á ma yabiliŋi fiige†.»

¹⁰ Tàange ká mpyi ŋgemu i ke, urufoo ŋye na kawaa pyi u shinŋεεŋi na mε. Ŋye mu aha sùpyire sannte kyaa táan may'á, mu à Kile Saliyaŋi kurigii puni ŋaara.

Wuu bégele, wuu a wuu Kafooni cannuruge sigili

¹¹ Yii mpe lóg'a tara, tēni i wuu ŋye numε ke, yii à lire cè. Tèn'à nɔ wuu ŋè a yîri ŋɔmpe na, ŋaha na ye tēni i wuu à jyè Kile kuni i ke, wuu à zhwoŋi byanhara numε mà tòro lire tēni na.

¹² Numpilag'à nɔ cyage e, ŋyege na ŋko raa múru. Lire e ke wuu numpire karigii ŋwɔ yaha, wuu bēenmpe kàshikwɔnyaayi le wuye na.

¹³ Wuu a ŋaare ntìŋi i, bà sùpyaŋi maha ŋaare canŋke e mε. Wuu láha ŋjyìntoroŋi ná sinmbyaani ná jacwɔɔre ná silegebaare ná yukwɔɔnni ná yjncyεge na.

¹⁴ Yii Kafooni Yesu Kirisita pyiŋkanni lwó yii karigii puni i, yii àha raa yii cyeere ŋyii karigii pyi mε.

14

Dánafeebii ŋye a yaa pi a piye cêεge mε

¹ Mpii pi ŋye pi sàha fànha ta Kile kuni i mε, yii pire cùmu lemε ŋwɔ, yii àha raa pi jwumpe cyíge mε.

² Wà na ŋye wani, ur'à cè a jwo na uru sí n-jà raa yalyire puni lyî, wà sí ŋye wani ŋgemu u ŋye u sàha fànha ta Kile kuni i mε, faayaayi kanni uru na lyî.

* 13:9 Ekizodi 20.13-15, 17; Duterenɔmu 5.17-19, 21 † 13:9 Levitike 19.18

³ Nge u jye na yi puni lyi ke, uru ka raa yi puni lyimbaafooni fare me, yi puni lyimbaafooni mu ka raa yi puni lyifooni fwohore me, jaha na ye Kile a jee uru na mu.

⁴ Di mu jye na maye sonni maa wabere baarapyi cege ye? U a baaracenne pyi yo, u jye a baaracenne pyi ma yo, mu kuro jye yire e me, u na u nuufooni shwahal'e yire jye. U mu si baaracenne pyi, jaha na ye sihi na jye Kafooni na ma lire pyi.

⁵ Wa maha canmpyaagii cyi sonni na cyir'a jawo ma toro cyi sanjkii na, wabere si i sonni na canmpyaagii pun'a taanna. Shin maha shin u u sonnonkanni yaha li pyi see.

⁶ Shinji u a canjke ka pwonjo canji sanji na ke, urufoo maha lire pyi Kafooni peente kurugo. Shinji u jye na yalyire puni lyi ke, uru mu na lire pyi Kafooni peente kurugo, jaha na ye u maha fwu kaan Kile a ti kyaa na. Shinji u jye u jye na yalyire puni lyi me, uru mu maha lire pyi Kafooni peente kurugo, jaha na ye uru mu maha fwu kaan Kile a.

⁷ Seenja na, wuu wa tufige jye na u shiji pyi uye kurugo me, wuu wa mu si jye na jkwu uye kurugo me.

⁸ Ma wuu yaha shi na, wuu jye Kafooni wuu, wuu mu si ka jkwu, wuu na jye Kafooni wuu. Lire e ke wuu jye shi na yo, wuu a kwu yo, wuu na jye Kafooni wuu.

⁹ Lire kurugo Kirisita a kwu maa je si mpyi kwubii na jyi wubii Kafooni.

¹⁰ Jye mu wi ke, jaha na mu jye na ma cinmpworoni cege ye? Mu si wi ke, jaha na mu jye na ma cinmpworoni fare ye? Wuu shin maha shin si Kile yibige jawo shwa canjka.

¹¹ Kafooni Kile a jwo u Jwumpe Semeni i na:

«Mii jyi wuji u jye,
supyire puni si raa nijkure sinni mii yyahe taan,
pi puni si raa mii pere*.»

¹² Lire pyinkanni na, wuu shin maha shin si u kapyinjii yyaha jwo Kile a.

Yii aha raa yii cinmpyibii nuho kyange me

¹³ Jye wuu wuye jcegeeni jawo yaha, yii aha yaaga yaha yii cinmpworoni yyaha na si u yyaha kwon, lire jye me si u pyi u cwo me.

¹⁴ Mii a li ce maa da li na, na Kafooni Yesu barag'e, yaage ka tufige jye a jawo me. Njka wa ha njemu pyi na k'a jawo ke, kuru maha jawo urufol'a.

¹⁵ Mu aha jce na mu shinjeeji si nige mu yalyige na, ma ha ku lyi u jyi na me, na lire ba me, mu si taange kuni yaha u kampanjke na. Mu cinmpworoni kurugo Kirisita a kwu ke, ma ha mpyi kanjo si u nuho kyán yalyire kurugo me.

¹⁶ Ma ha ma mege yaha ku kege yaaga kurugo, na k'a taan mu a me.

¹⁷ Yii li ce na Kile Saanre kani jye a yyaha ti na njyini na yabyere e me, njka Kile Munaani maha ntini na yyeinjke na funtange njemu kaan ke, na yire e t'a yyaha ti.

¹⁸ Shinji u jye na baare Kirisita a lire pyinkanni na ke, urufoo kyaa li maha ntáan Kile a, supyire mu maha urufoo ke.

¹⁹ Jye nde li si yyeinjke kan wuu a, si wuu pyi wuu fanha ta wuu na wuye shwahal'e Kirisita kuni i ke, wuu wuye waha lire na.

²⁰ Ma ha Kile baarani kege yalyire nuho taan me. See wi, yalyire pun'a jawo, njka ntemu njyi si n-ja n-pyi kanjo si mu cinmpworoni nuho kyán ke, tire njyini jye a jawo me.

²¹ Kyara yo, sinmbyaa yo, yaaga maha yaaga ku si n-ja n-pyi kanjo si mu cinmpworoni nuho kyán ke, kuru yaha wani, lire l'a jawo.

²² Nde mu jye na sonni ma yyaha ti na nje cyage e ke, lire yaha mu na Kile shwahal'e. Shinji u jye u funjke jye a ceenne na u kapyiinkil'e me, uru wuun'a jawo.

²³ Njka mu funjke ka ceenne yalyige ka njyi na, maa nur'a ku lyi, Kile si mu cege, jaha na ye mu jye a li pyi na daniya e me. Kani si li jye li jye a pyi na daniya e me, lire maha mpyi kapii.

* 14:11 Ezayi 45.23

15

Dánafeebil'à yaa pi piye cùmo lemε jwə

¹ Wuu mpiimu pi à fànha ta Kile kuni i ke, mpii pi jye pi sàha fànha ta l'e mε, wuu pi fànhanicyereεεε karigii kwú wuye e. Wuu àha raa wuu jyii karigii kanni caa raa mpyi mε.

² Shin maha shin à yaa u a u shinjεεnji jyii kariii pyi jcyiimu cyi sí là jwə u na, si u pyi u a si yyaha na Kile kuni i ke.

³ Yii li cè na ali Kirisita jye a u yabiliñi jyii wuuni pyi mε, mà tàanna ná yi jwuñkanni i Kile Jwumpe Semεñi i na: «Mpii pi à mu faha ke, mii pifefel'à faha*.»

⁴ Yaaga maha yaaga ku mpyi a séme fo tèeməni i Kile Jwumpe Semεñi i ke, yire pun'à séme si wuu kála, bà wuu zòompìi si mpyi si ntàra, wuu u wuye waha, wuu u sònñərə tatahaga ta mε.

⁵ Kile u maha wuu pyi wuu a wuye waha, maa wuu zòompìi taali ke, uru u yii sònñərə pyi niñkin, bà Yesu Kirisita jye na li caa mε,

⁶ bà wuu puni si mpyi si wuu Kafoonji Yesu Tunji Kile pēe ná yákili niñkin ná mεε niñkin i mε.

⁷ Bà Kirisita à yii cùmu lemε jwə mε, yii a yiye cùmu lemε jwəge amuni, lire sí pēene taha Kile mεge na.

⁸ Sēñi na mii sí yi jwo yii á, Kirisita à pyi Yahutuubii báarapyi, jwəmyahigii Kile à lwó pi tulyey'á ke, bà cyire si mpyi si fūññə mε. Lir'à li cyēe na Kile ká ndemu jwo ke, u maha lire pyi.

⁹ U kapani jùñke ku jye mú, bà supyishiñi sanñi si mpyi s'a Kile pēre u kacεñkii kurugo bà y'à séme Kile Jwumpe Semεñi i na:

«Lire kurugo mii sí mu pēe supyishiñi sanñi shwəhəl'e, mii sí mεε cēe si mu kêe†.»

¹⁰ Y'à séme mú na:

«Supyishiñi sanñi puni, yii pyi funntange e ná Kile shiinbil'e sijcyan‡.»

¹¹ Y'à nūr'a séme mú na:

«Supyishiñi puni, yii a Kafoonji kêre.

Sùpyire puni, yii a u pēre§.»

¹² Kile tūñntunñi Ezayi mú à jwo na:

«Sùpya sí n-pa n-fworo Zhese tūluge e, u sí n-pa n-yîri si mpyi supyishiñi sanñi jùñufoonji, pi mú sí pi sònñərə taha u na*.»

¹³ Kilenji u maha sònñərə tatahage kaan ke, uru u funntanga nimbwəhə ná yyeñiñke kan yii á, yii dáníyanji kurugo, bà li si mpyi jwəməeni u à lwó wuu á ke, Kile Munaani fànhe si yii pyi yii yii sònñərə taha lire na sèl'e mε.

Poli báarañi pyiñkanni

¹⁴ Mii cìñmpyiibii, nde li jye yii kàmpañke ke, mii à sàa li cè na yii à sàa yiye yaha cèñmpe mpyiñi laage e, jçèñi sèe wuñi mú sí na jye yii e, na yii sí n-jà raa yiye yerege.

¹⁵ Nka nge letεreñi i, mii à naye waha maa karigii cyi séme si yii funñyi cwo cyi na. Mii à lire pyi, jaha na ye Kile à jwə mii na,

¹⁶ maa mii pyi Yesu Kirisita báarapyi supyishiñi sanñi shwəhəl'e. Jwumpe Nintanmpe jwuñi báarañi mii jye na mpyi ke, uru na jye mu à jwo sáragawwu báara, mpii pi jye pi jye Yahutuu mε, bà pire si mpyi si mpyi sáraga fiige nkemu k'à táan Kile á, ka Kile Munaani si ku yaha kuye kanna na, uye mεε na ke.

¹⁷ Lire e ke Yesu Kirisita wwojεεge kurugo, mii sí n-jà raa nkəwəhəli ná na báarañi nimpyiñi i Kile á.

* 15:3 Zaburu 69.10 † 15:9 2 Samuwəli 22.50; Zaburu 18.50 ‡ 15:10 Duterənəmu 32.43 § 15:11 Zaburu 117.1

* 15:12 Ezayi 11.10

18 Sèenji na, mii aha a si yaaga jwo, nde Kirisita à pyi mii cye kurugo ke, lire kanni mii maha jwo. Mpii pi nyε pi nyε Yahutuu mε, u à mii tège, maa pire pyi pi à jεn'a Kile jwomεeni cû mii jwumpe ná mii kapyiinjkii cye kurugo.

19 Lir'à pyi kacyeenkii ná kakyanhala karigii cye kurugo, Kile Munaani sífente funjke e. Lire pyinjanni na, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tí ná Kirisita kani i ke, puru kàmpañke na, mii à sàa báarañi pyi mà nō u tēgeni na mà lwó Zheruzalēmu kànhe e mà sà nō Iliri kùluni puni i.

20 Kirisita kyaa sàha jwo a nya cyeyi njemu i mε, mii à naye waha maa Jwumpe Nintanmpe jwo yire cyeyi i, bà li si mpyi, mii àha ñkwò raa wà fyè tare mε.

21 Nka l'à pyi mu à jwo bà y'à séme Kile Jwumpe Semēñi i na:

«U kyaa nyε a jwo mpiimu á mε, pire sí u nya,

Mpii pi nyε pi nyε a u kyaa lógo mε, pire sí u cèt.»

22 Nyε lire l'à sàa mii tēgele kwòñ fo tooyo ninyahay'e yii yyére zhēñi na.

23 Nyε numε, mii báarañ'á kwò naha jcyii kùligil'e. Ná cyi naha a yyee lada kwò, mii la mpyi si sà fworō yii na,

24 mii ninjareñi Esipañi k̀ni i, mii sí n-yyére si tère pyi yii yyére. Mii aha a ñkēge, yii i na tège bà mii si mpyi si nō wani mε.

25 Nka mii sí n-fyánha n-shà Zheruzalēmu i, Kile wuubii pi nyε wani ke, mii sí n-sà ntège kan pir'á.

26 Yii li cè na dánafeebii pi nyε Masedoni ná Akayi kùligil'e ke, pir'à cyeyi wà yiye na si ntège Zheruzalēmu dánafeebii fòñfeebii tège.

27 Pi à li lwó piye e si pi tège, ñka sèenji na, pi ná li mpyiñ'á yaa, ñaha na ye pi nyε Yahutuu mε, ñka Jwumpe Nintanmpe pu nyε náfuu fiige Kile maha ñgemu kaan ke, Zheruzalēmu Yahutuubii dánafeebil'á pi à puru ta. Lire e ke pi aha pi tège ná pi cyeyaayi i, lire na nyε pi nimpyii.

28 Nyε mii aha cyire karigii cwəñrə, maa uru wyérenji kan, mii sí n-tòro yii yyére s'a wá Esipañi k̀ni i.

29 Mii mú s'á li cè na mii aha nō wani yii yyére, Kirisita sí jwóni lwó wuu na sèe sèl'e.

30 Nyε mii c̀nmpyiibii, ná wuu sí nyε Kafoonji Yesu Kirisita wuu, Kile Munaani s'á wuu pyi wuu u wuye kyaa táan wuy'á, mii na li caa yii á, yii raa Kile ñáare mii á na zhileni na,

31 Zhude kùluni shiinbii pi nyε pi nyε Kile kuni i mε, bà mii si mpyi si shwə pire na, ntēgeni mii sí sà n-kan Kile wuubil'á Zheruzalēmu i ke, pi i jεε uru na ná funntange e mε.

32 Lire ká mpyi, Kile ká jεε, mii funntanga wuñi sí nō yii yyére, mà bâra lire na, yii sí màban le mii i.

33 Yyeñjkefoo Kile u pyi ná yii puni i. Amiina.

16

Poli à u ceveebii shéere

1 Mii sí wuu c̀nmpworowonji Febe kyaa jwo yii á, metangafoo u nyε u wi, Sanjkere dánafeebii kurunke tēgefoonji wà wi.

2 U aha nō yii yyére, yii i u c̀mu lemε jwə Kafoonji mεge kurugo, mu à jwo bà l'à yaa l'a mpyi Kile wuubii shwəhəl'e mε. U aha ntège cya yii á kyaa maha kyal'e ke, yii u tège. U yabilin'á shinnyahara tège mà cye cyán mii yabilinji na.

3 Yii Pirisili ná Akilasi shéere. Pire na nyε mii báarapyjεε Yesu Kirisita báarañi i.

4 Pire mpyi na ñko si mpōñ pi múnahigil'e mii wuuni zhwoñi kurugo. Mii kanni bà u nyε na pi kère mε, supyishinji sanji dánafeebii kurunji puni mú na pi kère.

5 Dánafeebii pi maha piye bínnini pi pyenge e ke, yii pire shéere mú. Yii mii ntàannamacinmpworonji Epayineti shéere. Uru u à pyi shincyinji mà dá Kirisita na Azi kùluni i.

⁶ Mariyama u à báaraṅyahage pyi yii á ke, yii uru shéere.

⁷ Yii Andoronikusi ná Zhuniyasi shéere. Mii ná pire ስይ supyishi niṅkin, wuu à pyi kàsuṅi i siṅcyan. Pi mey'á fworó sèl'e Yesu tūntunmpii shwəhəl'e, pi mú à jyè Kirisita kuni i mii yyaha na.

⁸ Yii Anpiliyasi shéere, mii ntàannamacinmpworo wi Kafoonji wwoṅeḡe e.

⁹ Yii Uruben shéere, wuu báaraṅyṅe u ስይ ure Kirisita báaraṅi i, yii i mii ntàannamacinmpworoṅi Sitasisi shéere.

¹⁰ Yii Apelési shéere, ur'á ስይ yyefuge na Kirisita meḡe kurugo. Yii Arisitobuli pyeḡe shiinbii shéere.

¹¹ Yii mii cìmpworoṅi Erōdiyōn shéere. Narisisi pyeḡe shiinbii pi à dá Kafoonji na ke, yii pire shéere.

¹² Yii Tirifeni ná Tirifosi shéere, pire cyeebii shuunniṅi na báaraṅi pyi Kafoonji á. Yii mii ntàannamacinmpworocwoṅi Perisidi shéere, ur'á uye kan Kafoonji báaraṅ'á sèl'e.

¹³ Yii Kafoonji niṅcwōnrōṅi Urufusi ná u nuṅi shéere, mii nu mú u ስይ ure.

¹⁴ Yii Asenkiriti ná Fileḡon ná Erimesi ná Patorobasi ná Erimasi shéere, cìmpyiibii sanmpii pi ስይ ná pi e ke, yii pire puni shéere mú.

¹⁵ Yii Filologi ná Zhuli ná Nere ná u cìmpworocwoṅi shéere mà bâra Olenpi na. Dánafeebii sanmpii pi ስይ ná pi e ke, yii pire puni shéere.

¹⁶ Yii a cìmpworogo fwūṅi kaan yiy'á ná funṅcēṅi i, Kirisita dánafeebii kuruyyi pun'á yii shéere.

Yereyi nizanṅyi

¹⁷ Mii cìmpyiibii, mp̄ii pi maha ma ná ndàhalaṅi i dánafeebii shwəhəl'e, maa pi wuruge, maa ntūṅke taha wuu kàlaṅi na ke, mii na li caa yii á, yii a yiye kàanmucaa pire na.

¹⁸ Wuu Kafoonji Kirisita á bà tire sūpyire ስይ na báare me, pi fuceriḡil'á pi maha báare. Mp̄ii pi ስይ pi sàha ḡkwò a fànha ta Kile kuni i me, pi maha pire wuruge ná jwuntanmpe ná kàyituwəḡore e.

¹⁹ Yii pi ke, yii à Kafoonji ስwəmeeni cū pyiṅkanni ndemu na ke, sūpyire pun'á lire cè. Lire e ke mii funntanga wuṅi u à sii yii kurugo. Mii na li caa yii á, yii pyi yákilifee, yii raa kacēṅii pyi, yii i láha kapegigii na feefee.

²⁰ ስይ li saha sì mə me, yyēṅiṅke kanvoṅi Kile sí Sitaanniṅi tīrige n-cyán yii a fwōṅi ná yii tooy'e. Wuu Kafoonji Yesu Kirisita u ስwə yii na, u u yyēṅiṅke kan yii á.

²¹ Mii báaraṅyṅeṅi Timōti à yii shéere. Lusisi ná Zhasōn ná Sosipateri à yii shéere, mii ná pire mp̄ii na ስይ shinnuu.

²² ስይ mii Teritusi u à Poli tēḡ'a ስḡe letēreṅi séme ke, mii mú à yii shéere Kafoonji wwoṅeḡe e.

²³ Gayusi yyéere mii ስይ nàmpōnnte na ke, ur'á yii shéere. Uru yyéere dánafeebii maha piye bínnini mú. Kàhe wyéremaraṅi Erasiti ná wuu cìmpworoṅi Karitusi à yii shéere.

[
²⁴ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita u ስwə yii na, u u yyēṅiṅke kan yii á. Amiina.]

²⁵ Wuu pēne taha Kile na. Jwumpe Nintanmpe mii ስይ na yu Yesu Kirisita kyaa na yii á ke, sí na ስይ Kile á mà puru pyi pu fànha kan yii á. Puru cye kurugo, Kile à u kaṅwəhōni cyēe, u mpyi a lire ስwəhə mà lwó fo diṅyeṅi tēsiini i.

²⁶ Numē, l'á yige bēenmpe na. ስይ Kile tūntunmpii sémebii cye kurugo, mp̄ii pi ስይ pi ስይ Yahutuu me, pire pun'á lire kaṅwəhōni cè. Kileṅi u ስይ wani fo tēekwombaa ke, uru u à li kuni kan, bà sūpyire puni si mpyi si dá uru na s'a uru pēre me.

²⁷ Kile kanni u ስይ yákilifooṅi ke, pēente ti taha u na tērigii puni i Yesu Kirisita cye kurugo fo tēekwombaa. Amiina.

Poli à lèterèni niñcyiñi ñgemu kan Kòrenti kàñhe **dánafeebil'á ke**

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè lèterèni funṅṅ jwumpe e ke

Kòrenti kàñhe na mpyi kànbwòhò, yasunṅyi mpyi a ñyaha k'e sèl'e. Cìkwunṅi ná nàñkwunṅi mpyi na mpyi pyiñkannigii puni na kuru kàñhe e.

Yesu túnntunṅi Poli à yee niñkin ná paanga pyi Kòrenti kàñhe e. Lire tènì i, u à Jwumpe Nintanmpe jwo wani, ka pìi si piye kan Yesu á (Kapyiñkii 18.1-18). Poli karenṅkwooni kàntugo, ñyahanṅurug'á jyè dánafeebii ná piye shwòhòl'e. Poli à yire lógo maa ṅge lèterèni tun si pi yere, maa li cyèe pi na, na dánafeebii wwoṅṅege na ñye mu à jwo cyere, ti ñunṅke ku ñye Yesu Kirisita kanni. Tire cyeere yatanṅyi pun'á yaa yi yiye kyaa táan yiy'á, yi raa yiye tère (13).

Dánafeebii kurunṅke e, pìi mpyi a lètere tũgo u á, maa yibiyyi yà pyi u na. Poli à ṅge lèterèni séme maa ñwòshwòrò kan yire yibiyyi na, yire yi mpyi:

Dánafeebii sí n-jà fúru pyi la? (7)

Mpii pi ñye na zunṅi pyi ke, dánafeebii sí n-jà n-lyí pire yyère la? (8--10)

Di dánafeebil'á yaa pi a báare ná Kile Munaani màkanyi i ye? (12--14)

Dánafoonṅi kwùṅi kàntuge ñye ñaha shi ye? (15)

Jwumpe tasiige

¹ Mii Poli u à yyer'a pyi Yesu Kirisita túnntunṅṅò mà tàanna ná Kile ñyii wuuni i ke, mii ná wuu cìmpworonṅi Sositeni u à ṅge lèterèni séme si ṅkan

² yii dánafeebii kurunṅk'á, Kòrenti kàñhe e, yii mpiimu pi à pyi Kile wuu Yesu Kirisita cyè kurugo ke, u à yii yyer'a pyi u wuu, mà bàra mpii puni pi ñye na wuu Kafoonṅi Yesu Kirisita mege yiri cyeyi puni i, maa u pyi pi Kafoonṅi wuu fiige ke,

³ wuu Tunṅi Kile ná wuu Kafoonṅi Yesu Kirisita pi ñwò yii na, pi i yyeñinṅke kan yii á.

Poli à fwù kan Kile á Kòrenti dánafeebii kurugo

⁴ Mii fwù ñye Kile na tèrigii puni i, ñaha na ye u à ñwò yii na, yii ná Yesu Kirisita wwoṅṅege kurugo.

⁵ Mà yii yaha kuru wwoṅṅege e, yii à Kile màkanyi shinṅi puni ta, mà cyè cyán jwumpe ná ñcèṅi na.

⁶ Ñaha kurugo ye jwumpe pu ñye na Kirisita kyaa yu ke, pur'á tatèṅge wwù yii e.

⁷ Lire e canṅke wuu Kafoonṅi Yesu Kirisita sí uye cyèe ke, mà yii yaha yii i kuru canṅke sigili, Kile màkange kà tufige kuu ñye yii na me.

⁸ Uru Kile mú u sí yii tège si fànha kan yii á, bà yii si mpyi si ñkwôro u kuni i fo sà nò li tèṅeni na, si mpyi tìgire cyaga baa Kafoonṅi Yesu Kirisita cannuruge me.

⁹ Kile na ñye ñwòmèe niñkinfoo, uru u à yii yyere bà yii si mpyi si mpyi u Jyanṅi, wuu Kafoonṅi Yesu Kirisita wwoṅṅege e me.

Poli à li cya Kòrenti dánafeebil'á na pi bê

¹⁰ Mii cìmpyiibii, mii na li ñáare yii á, wuu Kafoonṅi Yesu Kirisita mege na, yii i bê niñkin na, yii àha n-láha yiye na me. Yii bê, yii i mpyi ná sòñṅòrò niñkin i, yii i yii karigii kapyiini ñunṅke yaha ku pyi niñkin.

¹¹ Ñaha kurugo ye mii cìmpyiibii, mii à lógo Kilowe pyeṅge shiinbii pìi ñwò na, na mbèmbaanṅi na wá yii shwòhòl'e,

¹² na pìi na wá na ṅko yii shwòhòl'e na pire na ñye mii Poli wuu, pìi sí i ṅko na pire na ñye Apolosi wuu, pìi sí i ṅko na pire na ñye Pyeri wuu, pi sanmpii sí i ṅko na pire na ñye Kirisita wuu.

13 Mii sí yii yíbe, Kirisita à táa la? Taha Poli u à kwòro kworokworocige na yii kurugo, lire nyε mε taha Poli mεge na yii à batize?

14 Mii Poli à Kile shéere, naha na yε Kirisipusi ná Gayusi baare e, mii nyε a yii wà tufige batize wani mε.

15 Lire e yii wà sì n-si n-jà n-jwo na ur'à batize mii mεge na mε.

16 Mii funṅṅ naha mpyi a wwò, mii mú u à Sitefanasi pyεngε shiinbii batize, pire baare e, mii naha a dá na mii sàha à sùpya batize wani yii yyére mε.

Sùpyire yákilifente nyε Kile nyii na sṅcomṳ

17 Yii li cè na báaraṅi niṅcyiṅi mεε na Kirisita à mii tun ke, uru bà u nyε batizeliṅi mε, Jwumpe Nintanmpe njwuṅi kurugo u à mii tun. Mii mú sí nyε na tire túnnture pyi mà tàanna ná sùpyire yákilifente e mε, bà li si mpyi sùpyire kà raa òrili mii jwuṅkanni kurugo mε, ṅka pi a òrili Kirisita kwùṅi kurugo kworokworocige na.

18 Mpii pi nyε kuni nimpini i, ná Kile sí n-pa pi shi bò ke, jwumpe pu nyε na yu mà yyaha tí ná Kirisita kwùṅi i kworokworocige na ke, puru na nyε sṅcomṳ pire mpil'á. ṅka wuu mpii pi nyε kuni niṅcenni i, ná Kile sí n-pa wuu shwò ke, Kile sífente ti nyε ti ti wuu á.

19 Nyε y'à séme Kile Jwumpe Semεṅi i na:

«Mpii pi na piye sṅṅi yákilifee ke, mii sí pire sṅcompe cyéε.

Mpii pi na piye sṅṅi na pir'à kyaa cè ke, mii sí li cyéε na pire nyε a yafyin cè mε*.»

20 Mà tàanna ná lire e, taa yákilifeebii nyε ke? Mpii pi na piye sṅṅi na pir'à Kile Saliyaṅi cè ke, taa pire nyε ke? Taa ṅge diṅyεṅi jwuṅceempii nyε ke? Kile à li cyéε na ṅge diṅyεṅi yákilifente na nyε sṅcomṳ.

21 Mà tàanna ná Kile yákilifente e, u à li lwó ṅge diṅyεṅi yákilifeebii kà n-jà uru cè ná pi yabilimpai yákilifente e mε. Lire kurugo jwumpe wuu nyε na yu, ná diṅyεṅi sùpyire na pu sṅṅi sṅcomṳ ke, Kile à li lwó sùpyire t'à dá puru jwumpe na ke, si pire shwò.

22 Nyε Yahutuubii la maha mpyi s'a kakyanhala karigii naa tapyige e si nta ndá puru jwumpe na. Girekiibii sí na ṅcaa pire yákilibii si múgo si nta ndá pu na.

23 Wuu pi ke, Kirisita kani wuu nyε na yu na u à kwú kworokworocige na ke, puru na nyε jwuṅjwumbaama Yahutuubil'á, maa mpyi sṅcomṳ supyishiṅi sanṅ'á.

24 ṅka Kile à mpiimu yyer'a pyi u wuu ke, pi à pyi Yahutuu yo, pi à pyi Girekii yo, pir'à Kirisita na Kile sífente ná u yákilifente cyéε.

25 Naha kurugo yε kani Kile à pyi, ka sùpyire si wá na sṅṅi sṅcomṳ ke, lir'à fànha tò pi yákilifente na. Nde Kile à pyi, ka sùpyire si wá na sṅṅi na fànhaṅcyεεεε ti nyε ti ti ke, lir'à fànha tò sùpyire na.

26 Mii cinmpyibii, yyereṅkanni na Kile à yii yyer'a pyi uye wuu ke, yii lire kàanmucya a wii ke! Mà tàanna ná sùpyire kàanmucyage pyiṅkanni i, yákilifee niṅyahamii nyε yii e mε, sífee niṅyahamii nyε yii e mε, yii niṅyahamii mú sí nyε a si shinbwoo pyenyi i mε.

27 Nyε karigii diṅyεṅi sùpyire na sṅṅi sṅcomṳ ke, cyire Kile à cwònr'a tég'a diṅyεṅi yákilifeebii sílege. Ncyii pi nyε na sṅṅi fànhaṅcyεεεε wogigii ke, maa cyire cwònr'a tég'a fànhafeebii sílege.

28 Karigii cyi nyε ṅùṅṅ baa diṅyε sùpyire nyii na, ná pi kuro nyε cyi e mε, cyire karigii Kile à cwònrò, pi na ṅcyiimu sṅṅi sèe wogii ke, mà tég'a cyire kèεge.

29 U à lire pyi, bà li si mpyi sùpyaṅi wà tufige kà ṅkwò uye pèe uru Kile yyahe taan mε.

30 Uru u à wuu le Yesu Kirisita wwoṅεεge e. Kile à pyi kaṅṅṅ, ka Yesu Kirisita si wuu pyi yákilifee, maa jwo na wuu à tíi, maa wuu pyi Kile wuu, maa wuu ṅùṅṅ wwù kapegigii bilere e.

31 Nyε bà l'à séme Kile Jwumpe Semεṅi i mε: «ṅgemu la ká mpyi si pèene taha yaaga na ke, urufoo u ti taha Kafoonj Kile na†.»

* 1:19 Ezayi 29.14 † 1:31 Zheremi 9.24

2

Poli nyε a Kile jwumpe jwo ná sùpyire yákilifente e mε

¹ Mii cìmpyibii, tēni i mii à sà Kile jwumpe jwo yii yyére ke, mii nyε a naye pēe na mii à jwumpe cè, lire nyε mε na mii yákilin'á pēe mà tōro pi sanmpii wunji na mε.

² Naha kurugo yε mii nyε a li lwó naye funñ'i, si yaage kabεε kyaa jwo yii á, Yesu Kirisita kántugo na mε, si u kwùñi kyaa jwo yii á kworokworocige na.

³ Mii fànhe mpyi a cyéε wani yii shwòhol'e, fyagare mpyi maha mpyi mii na fo mii mpyi maha jcyéenni sèl'e.

⁴ Tère o tère e mii à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á ke, ná sùpyire yákilifente e bà mii mpyi maha pu yu si nta yii nùmbogigii kēenne ná p'e mε. Nka ná Kile Munaani sífente e mii mpyi maha pu yu,

⁵ bà li si mpyi yii dáníyanji kà ntaha sùpyire yákilifente na mε, fo Kile sífente.

Kile maha u yákilifente kaan wuu á, u Munaani cye kurugo

⁶ Kile jwump'á tatεεngε wwù mpiimu zòmpyaagil'e ke, pire maha yákilifente taa wuu jwumpe e. Nka Kile sí n-pa nge dīnyēñi sùpyire ná u nùñufēebii mpiimu shi bò ke, yákilifente ti nyε pir'á ke, tire shiñi bà mε.

⁷ Kile yákilifente shēnre wuu nyε na yu ke, sùpya mpyi a ti shi cè mε, naha na yε Kile mpyi a ti ñwòhò. Mà jwo dīnyēñi u dá ke, Kile mpyi a lire kanwòhòni yaa, bà wuu si mpyi si mpyi shinbwoo si ntēen ná u e u cyage nisananke e mε.

⁸ Nge dīnyēñi nùñufoonji wà nyε a tire yákilifente cè mε. Ná lire bà mε, pi mpyi na sì jεε Kafoonji Peentefoo kwòro kworokworocige na mε.

⁹ Bà l'á séme Kile Jwumpe Semēñi i na:

«Sùpya nyii sàha ñkwò a ndemu nya mε,

ná niñgyii sàha ñkwò a li lóg'a nya mε,

ná li sàha ñkwò a tíge sùpya funñ'i mà nya mε,

mpii pi à Kile kyaa táan piy'á ke, lire u à bégel'a yaha pire mεε na*.»

¹⁰ Wuu pi ke, Kile à lire kani cyēe wuu na, u Munaani cye kurugo. Lire li maha karigii puni yyaha caa, ali karigii Kile à ñwòhò ke, li maha cyire puni yyaha caa, si cyi cè,

¹¹ bà li nyε sùpya sì n-jà u supyīñēñi funzōñjōre cè ná u yabilinji bà mε, amuni li mú nyε sùpya sì n-jà Kile funñjō karigii cè mε, Kile Munaani kanni l'á cyi cè.

¹² Wuu sí pi ke, Kile à u Munaani le wuu e, lire l'á wuu ná sùpyire sannte sōññōñkanni pyi l'á wwù liye e. U à lire pyi bà li si mpyi, u à jwò wuu na maa yaayi njemu kan wuu á ke, wuu u yire cè mε.

¹³ Ná sùpyire yákilifente e bà wuu nyε na yire yaayi kyaa yu mε. Nka Kile Munaani à ndemu cyēe wuu na ke, lire wuu nyε na yu sùpyir'á, wuu na li yu bà Kile Munaani à li jwo mε.

¹⁴ Nka Kile Munaani ká mpyi li nyε a tēen sùpyañi ñgemu i mε, urufoo nyε na jεεge Kile Munaani karigii na mε, naha na yε u maha cyire karigii sōññi sñcomò. U sì n-jà cyi yyaha cè mε, naha na yε Kile Munaani kanni cye kurugo sùpyañi maha jà a cyi yyaha cè.

¹⁵ Kile Munaani nyε sùpyañi ñgemu i ke, uru u maha yaayi puni cè a wwù yiye e. Shintiwe mú sí nyε na n-jà a urufoo kapyiñkii cè a wwù cyiye e mε.

¹⁶ Yire y'á séme Kile Jwumpe Semēñi i na:

«Sùpya nyε a sì ñgemu u à Kafoonji funzōñjōre cè mε?

Sùpya mú nyε a sì ñgemu u sí n-jà u yεε mε†.»

Nka wuu pi ke, Kile Munaani nyε wuu mpiimu i ke, wuu à Kirisita funzōñjōre cè.

3

Kile báarapyiibii puni tayyérege nyε niñkin

* 2:9 Ezayi 64.4 † 2:16 Ezayi 40.13

¹ Mii cìmpyibii, mà sèenji jwo, mpìi pi à Kile Munaani yaha l'à pi yyaha cù ke, jwunḱanni na mii maha yu ná pìre e ke, mii nyε a jà a jwo ná yii e lire jwunḱanni na mε. Nka mpìi pi nyε na pi nyii karigii kanni pyi ke, mii à jwo ná yii e mu à jwo ná pìre e mii nyε na yu. Mii na yii sònḱi mu à jwo pìmpìnyεya mà yyaha tí ná Kirisita kuni i.

² Jwumpe mii à jwo yii á ke, pur'à pyi mu à jwo jirimε mii à kan yii á. Mii nyε a jεn'a yawaya kan yii a lyî mε, jaha na yε yii mpyi na sî n-jà yawaya lyî mε. Ali numε yii sî n-jà yawaya lyî mε,

³ jaha na yε yii saha na yii nyii karigii pyi. Sèe wi dε! Ná yìncyεge ná mbèmbaanji sí nyε yii shwòhòl'e, lire l'à li cyèe na yii ná sùpyire sannte nyε a wwù yiye e mε. Yii ná pi kapyiḱkii pun'à pyi niḱkin.

⁴ Nyε ná yii pìi s'à jwo na yii na nyε Poli wuu, ka pìi si jwo na pìre na nyε Apolosi wuu, mà tàanna ná lire e, tá yii ná sùpyire sannte sònḱḱann'à wwù liye e bε?

⁵ Yii li cè na Apolosi wi yo, mii Poli wi yo, Kile báarapyii pi nyε wuu kanna. Wuu à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, ka lire si mpyi kanḱò mà yii lèḱe Kile kuni i, wuu mú pun'à wuu báaranji pyi mà tàanna ná Kafoonji u kanḱkanni i wuu shin maha shin á.

⁶ L'à pyi mu à jwo mii à cige cεnmε, ka Apolosi si ku lwò, nka Kile u à cige pyi k'à yîri.

⁷ Lire e ke l'à pyi cige cεnmεfoonji yo, l'à pyi ku lwòfoonji yo, pi wà tayyérege nyε a pèe mε. Kile kanni u tayyérege k'à pèe, jaha na yε uru u maha cige pyi ku u lyεge.

⁸ Cige cεnmεfoonji ná ku lwòfoonji mú à tàanna. Kile sí pi shin maha shin sâra si ntàanna ná pi báaranji nimpynji i.

⁹ Mà tàanna ná lire e, wuu na nyε báarapyiḱε Kile báaranji i, yii pi nyε Kile cikòoge.

Yesu u nyε Kile bage nintaani

Yii mú pi nyε Kile bage.

¹⁰ Mà tàanna ná Kile màkange e mii á, mii à kuru bage jwòhò cyán bafaanrawa niḱcεnḱε fiige, ka pìlberε si mpa ku faanra a dùrugo. Nka shin maha shin la ku nyε si vaanra pyi kuru bage nintaani jun'i ke, urufoo u u báaranji pyimε cè dε!

¹¹ Jaha kurugo yε bage nintaani l'à cyán ke, lire li nyε Yesu Kirisita. Sùpya saha sî n-jà nintaani labεε cyán lire kàntugo na mε.

¹² Bafaanribii pìi sí báara niḱcεnḱε pyi, si pi vaanranji pyi kuru bage nintaani na ná sεenḱi i, lire nyε mε ná wyérfyinnji i, lire nyε mε ná kafaayi lonḱara wuyi i. Nka pìi sí báaraḱe pyi si vaanranji pyi ná cire e, lire nyε mε ná jyèsigire e, lire nyε mε ná kàcyeeere e.

¹³ Nka yii li cè, canḱke Kile sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná pi kapyiḱkil'e ke, shin maha shin à báaranji ḱgemu pyi ke, uru shi sí n-cyèe kuru canḱke. Nage cye kurugo shin maha shin u báara shi sí n-cè.

¹⁴ Nage ká mpyi ku nyε a ḱgemu u tafaanraga súugo mε, urufoo sí tòn ta.

¹⁵ Nka nage ká ḱgemu u tafaanraga súugo ke, urufoo sî tòn ta mε. Urufoo kòni sí n-shwò sa! Nka li sí n-pyi mu à jwo nage e urufol'à jyè a fworò.

¹⁶ Yii nyε a li cè na Kilejaarebage ku nyε yii, Kile Munaani à tèn kuru ḱkemu i mà?

¹⁷ Shin maha shin ká kuru bage jya, Kile sí urufoo shi bò, jaha na yε Kile wogo ki, yii sí pi nyε kuru bage.

¹⁸ Wà ha uye jwò fáanḱa mà dε! Yii wà ha nta u u sònḱi na uru na nyε yákilifoo mà tàanna ná sùpyire sònḱḱanni i, urufoo u uye pyi sḱconḱò. Lire ká mpyi, urufoo sí yákilifente sèe woore ta.

¹⁹ Jaha kurugo yε karigii diḱnyεni sùpyire nyε na sònḱi yákilifene ke, cyire na nyε sḱcomò Kile jyii na. Y'à séme Kile Jwumpe Semεni i na: «Kànḱanyi ḱge diḱnyεni yákilifeebii maha jcyáan ke, Kile maha pi pyi pi i jcwòre yire na*.»

²⁰ Y'à séme mú na:

«Mpi pi nyε na piye sònḱi yákilifee ke, Kafoonji à pìre funzònḱore cè.

* 3:19 Zhobu 5.13

Pi funzònḡore nyε u á laaga baa†.»

²¹ Lire kurugo wà nyε a yaa u a ḡkwòhòli na uru na nyε mucyiin wu mε, nahà na ye yaayi puni nyε yii wuyo.

²² L'à pyi mii Poli yo, l'à pyi Apolosi yo, l'à pyi Pyeri yo, l'à pyi diḡnyeni yo, l'à pyi shìḡi yo, l'à pyi kwùḡi yo, l'à pyi numε yaayi yo, l'à pyi yaayi nimpayi yo, yire puni na nyε yii wuyo.

²³ Yii yabilimpìi pi ke, yii na nyε Kirisita wuu, Kirisita sí nyε Kile wu.

4

Yesu túnntunmpii báaraḡi ná pi yyefuge kani

¹ Lire kurugo yii li cè na wuu na nyε Kirisita báarapyii kanna, maa mpyi kacwònrìi fiige. Karigii Kile mpyi a ḡwòhò sùpyire na tèecyiini i ke, Kile à cyire cyêe wuu na, bà wuu si mpyi s'a cyi yyaha yu sùpyir'á mε.

² Nde sí li nyε na ḡcaa báarapyiibil'á ke, lire li nyε pi pyi sèeshiin pi raa pi báaraḡi pyi pi a ḡwòḡe.

³ Mii wi ke, l'à pyi yii ḡworo yo, l'à pyi sùpyire sannte ḡworo yo, mii kuro nyε tire e mε. Mii mú sí nyε a naye cêεḡe na báaraḡi nimpyiḡi na mε,

⁴ nahà na ye mii nyε a naye pεn na báaraḡi wà tufiige e mε. Nka lire nyε a li cyêe na mii báaraḡi puni pyiḡkann'à ḡwò mà dε! Kafoonḡi kanni u sí n-jà u ḡwò ná u ḡwòmbaa ḡwò.

⁵ Lire kurugo yii àha tàḡa kan sùpya á, lire nyε mε si u cêεḡe mà li tēni ta li sàha nò mε. Yii Kafoonḡi cannuruge sige. U aha mpa, karigii cyi à ḡwòhò numpini i numε ke, u sí n-pa cyire yige bēenmpe na, si sùpyire funzònḡore yige cyiḡḡi na. Nyε kuru cannḡe, shin maha shin à yaa ná ḡkēḡi ḡḡemu i mà tàanna ná u báaraḡi nimpyiḡi i ke, Kile sí uru kan urufol'á.

⁶ Mii cìnmpyiibii, mii à mii ná Apolosi kani lwó a pyi yyecyeenε mà tèḡ'a yii le kur'e, si li cyêe yii na, na yii ḡaaraḡkann'à yaa li tàanna ná Kile ḡwumpε Semεḡi yi ḡwuḡkanni i. Lire e yii wà nyε a yaa u kàsimeḡii yogolo na uru na nyε wà wu, s'a u shiḡḡeḡi fwòhòre mε.

⁷ Mu u nyε na sòḡḡi na mu à pwóro pi sanmpii na ke, di mu nyε na maye sòḡḡi bε? Naha ku nyε mu á mà ta Kile bà u à ku kan mu á mà ye? Nyε ná Kile sí u à yi kan mu á, mu kàsimeḡkii kayogoni li nyε ndire, kee mu yabiliḡi u à yi ta may'á ye?

⁸ Yii pi ke, yii na sòḡḡi na yii à yaayi puni ta mà kwò, na yii funḡy'a ḡḡ'á kwò, yii na sòḡḡi na ḡḡufent'à le yii cye e mà kwò, maa wuu yaha. Nka mii la nyε yii i mpyi ḡḡufee sēḡi na, bà wuu mú si mpyi si ntēen ná yii e ḡḡufente e mε.

⁹ Yii li cè, wuu pi nyε Yesu túnntunmpii ke, li nyε mu à ḡwò Kile à wuu yaha sùpyire puni kàntugo. L'à pyi mu à ḡwò kwùḡi laage e wuu nyε. Wuu à pyi yawiye diḡnyε ḡwòhòyaayi pun'á, sùpyire bàra mèlεkεεbii na.

¹⁰ Wuu à pyi sìcyerefee fiige Kirisita mεḡe kurugo, ḡka yii pi ke, yii na sòḡḡi na yii à Kirisita yákilifente puni ta a kwò. Yii à ḡwò na wuu pi nyε fàḡḡaḡcyεrεrε sùpyiibii, maa yiye sòḡḡi na yii pi nyε fàḡḡaḡyahaga wuubii. Sùpyire nyε a wuu le dá e mε, ḡka yii pi ke, pi à yii pēe.

¹¹ Ali numε, wuu na ḡkyaali kateḡe ná byage cye e, maa mpyi vāanḡkuuḡi i. Sùpyire maha wuu bwùun, wuu na ḡaare na màre cyeyi yyaha kurugo.

¹² Wuu na báaraḡi niḡḡaḡi pyi, bà wuu si mpyi s'a wuu ḡḡḡo karigii yaa mε. Mpii pi maha wuu cyere ke, wuu maha ḡwó leni pir'á. Pi maha wuu kyéḡe, ḡka wuu maha li kwú wuye e.

¹³ Sùpyire mēε ká a ḡwumpimpe yu wuu na, wuu maha ḡwuḡcεnmpε tèḡ'a pi ḡḡḡo bē. Ali numε wuu na nyε mu à ḡwò yakuuyo ná kàkyaya sùpyire ḡyii na.

¹⁴ Mii nyε a mpe ḡwumpε séme si yii síleḡe mε, ḡka mii à yii yeḡe ná p'e, nahà na ye yii pi nyε mu à ḡwò mii pyiibii, yii kyal'à táan mii á sèl'e.

† 3:20 Zaburu 94.11

¹⁵ Ali li mée nta cyelentii nijyahanyahamii pi nyε na Kirisita kyaa yu yii á, yii li cè na yii tunji na nyε ninjin. Mii wi, naha na yε mii u à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, ka yii i dá Yesu Kirisita na.

¹⁶ Mà tàanna ná lire e, mii na li caa yii á, yii raa yii karigii pyi mii wogigii fiige.

¹⁷ Lire e Timoti u nyε mii jyanji mà tàanna ná Kafoonji wwojεεge e ke, mii sí uru tun yii á. U kyal'à táan mii á, jwómεε ninjkinfoo u nyε u wi Kafoonji báaranji i. U aha nɔ yii na tēni ndemu i ke, mii karigii pyinjkanii li nyε ndemu Kirisita wwojεεge e ke, u sí yii funjɔ cwo lire na, bà mii nyε na li yu na mâre cyeyi puni i dánafeebii kurujy'á mε.

¹⁸ Pii na nyε yii shwəhəl'e, mpiimu pi na sɔnɔji na mii saha si n-shà wani yii yyére mε, maa li jwɔ cū na piye yare tabwoyi i.

¹⁹ Nka Kafoonji ká jεε, li saha si mɔ mε, mii sí núru n-kàre wani yii yyére, mp̄ii pi nyε ná tire yàmpeente e ke, kampyi jwumbwompe kanni pi na yu, lire nyε mε kampyi Kile sífente nyε pi á sèenji na, si lire cè.

²⁰ Naha kurugo yε Kile Saanre nyε jwumbwɔnjwuu mε, Kile sífene ti nyε ti ti.

²¹ Nyε di yii ko numε bε? Yii la nyε mii u shà yii yyére ná kasor'e laa, ná ntàannamagare ná jùmpinje e?

5

Silegebaare kani l'à pyi Kòrenti dánafeebii shwəhəl'e ke

¹ Mii c̀nmpyibii, wuu à lógo na silegebaara kani là à pyi yii shwəhəl'e, ali Kilecembaabii mú bà si jεε ndemu pyi mε. Pi à jwo na yii wà na wá a u tunji cwɔnɔji lènjε.

² Lire ná li wuuni mú i, yii à yiye p̄e, mà li ta lire mpyi a yaa li pyi yyetanbara kyaa yii á, bà yii si mpyi si lire kapiini pyifoonji yige yiye shwəhəl'e mε.

³ Mii laage kɔn'à tɔɔn yii na, nka mii nyε yii shwəhəl'e Kile Munaani cye kurugo. Nde l'à yaa li pyi nje kapimpyinji na ke, wuu Kafoonji Yesu Kirisita mεge na, mii à lire lwó naye funj'i mà kwɔ.

⁴ Lire pyinjkanii na, mii ná yii ká bínn'a tēn, Kafoonji Yesu fànhe cye kurugo,

⁵ urufol'à yaa u le Sitaanninji cye e, u u njyaala, bà li si mpyi kapegigii mpyinji lage ká wwú u na, ka u u cyi jwɔ yaha tēni ndemu i ke, Kile si u shwɔ Kafoonji Yesu cannuruge mε.

⁶ Yii na yiye p̄e tawage e, yii nyε a cè a jwo na: «bwúuruji ȳirigeyirige yaani nimbileni maha ntég'a farani mbyimpe nijcwənhəmpe puni ȳirige» mà?

⁷ Lire kurugo yii kapimpyinji yige yiye shwəhəl'e, bwúuruji ȳirigeyirige yaani l'à lyε ke, u na nyε lire fiige, bà yii si mpyi si ntēn fwənrɔ baa mbyivənmɔ nijcwənhəmɔ fiige mε. Yii li cè na yatɔge Yahutuubii mpyi maha bɔ pi bilereɔkwoɔni kataanni i ke, Yesu à bɔ kuru yatɔge fiige, maa wuu kapegigii yàfa wuu na. Lire e wuu nyε numε mu à jwo mbyivənmɔ nijcwənhəmɔ, bwúuruji ȳirigeyirige yaani nyε a le mpemu i mε.

⁸ Lire kurugo bwúuruji u à yaa ná ȳirigeyirige yaani nijjyeeni i ke, wuu àha kataanni pyi ná ur'e mε, uru u nyε katupwəhəyi ná pege. Bwúuruji u à yaa ȳirigeyirige yaani baa ke, wuu wuu kataanni pyi ná ur'e, uru u nyε zòvvinre ná sèejwuuni.

⁹ Lεtεrɔni mii à fyánha a kan yii á ke, ur'e mii mpyi a yi jwo yii á na yii àha jacwoobii pyi yii kapyijεε mε.

¹⁰ Nka mii nyε a jwo yii á na mp̄ii pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, ná pi na jacwəre pyi, lire nyε mε na nàjwəhəre pyi, lire nyε mε na nàjkaage pyi, lire nyε mε na kacyanhigii sunni ke, na yii àha pire pyi yii kapyijεε mà dε! Lire baare e li sí n-pyi kee yii sí n-fworo dijyɔni i dε!

¹¹ Pu kajwuuni jùnjke ku mpyi njke: shin maha shin u à uye pyi na uru na nyε Kile kuni i, maa njkwôro na jacwəre pyi, lire nyε mε na nàjwəhəre pyi, lire nyε mε na kacyanhigii sunni, lire nyε mε na jwumpimpe yu, lire nyε mε mà uye yaha sinmbyaani kanni laage

e, lire nyε mε na nàŋkaage pyi ke, yii àha cyire karigii pyifeebii pyi yii kapyiŋεε mε, yii bá kà nyε pi a lyí ná yii e mε.

12-13 Yii li cè, mp̄ii pi nyε pi nyε Kile kuni i mε, mii kuro nyε pire wogigil'e mε, Kile u sí pire wogigii cwōnrō. Nka yii ná mp̄ii pi nyε wwoŋεε Kile kuni i ke, yii pi à yaa yii a pire karigii cwōnrē. Y'à séme na: «Yii kapimpyiŋi kār'a yige yiye shwōhōl'e*.»

6

Dánafeebii nyε a yaa pi a piye yiri fānhe e mε

1 Yii Kile wuubii kurunke e, kyaa ká jyè wà ná u cìmpworon̄i wà shwōhōl'e, naha na urufoo maha u cìmpworon̄i yyere fānhe e yukyaabii Kilecembaabii yyére, mà li ta yii Kile wuubii pi à yaa yii a yii karigii cwōnrē yε?

2 Mp̄ii pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, yii nyε a cè a jwo na yii Kile wuubii pi sí n-pa pire u karigii cwōnrō mà? Nyε ná yii sí pi sí n-pa pire u karigii cwōnrō, naha na yii nyε na yii ná yiye shwōhōŋi kapyεεre cwōnrē mà yε?

3 Yii nyε a li cè na ali wuu sí n-pa raa mèlεkεebii jùŋhō karigii cwōnrē mà? Ná wuu sí n-pa raa pire jùŋhō wogigii cwōnrē, tá jwumō saha na nyε yii á, yii ná yiye shwōhōŋi wogigii jcwōnrōŋi na?

4 Kyaa sí ká jyè yii wà ná u shinŋεε shwōhōl'e, mp̄ii pi nyε pi nyε na sōŋŋi dánafeebii sōŋŋōŋkanni na mε, naha kurugo yii maha ŋkār'a sà lire cwōnrō pire yyére yε?

5 Puru kajwuuni li nyε yii i li cè na silege ku nyε ku ki yii á. Safe, yákilifoo nyε yii e, ŋgemu u sí n-jà kyaa cwōnrō yii wà ná u cìmpworon̄i wà shwōhōl'e mà kε?

6 Tá kacεnne li nyε li li, cìmpyiibii pi à piye yiri fānhafeebii yyére, mpiimu bá pi nyε pi nyε a dá Yesu na mε?

7 Mbèmbaan̄i u pyi yii shwōhōl'e, fo ku sà nō yii à yiye yiri fānhe e, lire kann'à yii kacεgεlε kwō. Naha na wà ká yii mùmpenmε kyaa pyi, yii nyε na jìn'a li kwú yiye e mà yε? Naha na wà ká yii nàŋwōhōrō, yii maha lire kwú yiye e mà yε?

8 Yii nyε na lire pyi mo! Marii pi sanmp̄ii mùmpenmε karigii pyi, maa pi nàŋwōhōrē, yii sí na nyε cìmpyii mà tàanna ná Kile kuni i.

9 Mp̄ii pi nyε na kapegigii pyi ke, yii nyε a cè a jwo na pire nàzhan à fwooro Kile Saanre e mà? Yii àha raa yiye jwō fáan̄i mà dε! L'à pyi jacwoo yo, l'à pyi kacyzunmii yo, l'à pyi mp̄ii pi nyε pi nyε a kúu pi fúrupyiŋεebii na mà yo, nambaabii pi maha wwūu ná piye e nò ná ceewe wwoŋkanni na ke, l'à pyi pire yo,

10 l'à pyi nàŋkaabii yo, l'à pyi nàŋwōhōrē pyifeebii yo, mp̄ii pi à piye yaha sinmbyaani kanni laage e ke, l'à pyi pire yo, l'à pyi jwumpimpe jwufēebii yo, mp̄ii pi maha sùpyire yaayi cyáan na shuu pi na ke, l'à pyi pire yo, yii li cè na pire wà tufige nàzhan nyε Kile Saanre e mε.

11 Mà li ta yii p̄ii mpyi na cyire karigii pyi. Nka wuu Kilen̄i Munaani cye kurugo, yii à jyé a fīniŋε, maa yii yaha yiye kanni na, mà pyi Kile wuu, maa yii pyi yii à tíi Kile yyahe taan Kafoon̄i Yesu Kirisita mεge na.

Wuu cyeer'à dá Kafoon̄i Yesu jyii wuuni mpyiŋi mεε na

12 Yii à jwo na karigii puni mpyiŋi kun'à kan yii á, ŋka mii sí yi jwo yii á, tōon nyε karigii puni i mε. Mii mú sí n-jà n-jwo na karigii puni mpyiŋi kun'à kan mii á, ŋka mii kōni sì naye pyi biliwe fiige kani là tufige e mε.

13 Yii mú à jwo na yalyire maha shwōhō fuceni mεε na, na fuceni mú à dá yalyire mεε na, na canŋka Kile sí yi mú shuunn̄i shi bò, ŋka mii sí yi jwo yii á, sùpyan̄i cyēere nyε a dá jacwōrē mpyiŋi mεε na mε. T'à dá Kafoon̄i Yesu jyii wuuni mpyiŋi mεε na, Kafoon̄i mú u nyε ti foo.

* 5:12-13 Duterēnōmu 17.7; 19.19; 21.21; 22.21,24; 24.7

14 Kile à Kafoonji nè mà yige kwùñi i. Kile sí n-pa wuu mú nè n-yige kwùñi i ná u sífente e.

15 Yii ñye a li cè na yii pi ñye Kirisita cyeere yatanji mà? Mà Kirisita yatanji lwó a bâra fwòrobacwoñi wuyi na, lire ñye a sii kacenne me.

16 Taha yii bà ñye a cè na shinji u à wwò ná fwòrobacwo e ke, na urufoo ná fwòrobacwoñi maha mpyi shin ninjin me? Y'à séme Kile Jwumpe Semeni i na: «Pi mú shuunniñi sí n-pyi shin ninjin*.»

17 Nka yii li cè na shinji u à uye pwò Kafoonji na ke, urufoo ná Kafoonji maha mpyi sònñòrò ninjin.

18 Lire kurugo yii àha zii ñee jacwòore mpyiñi i me. Kapegigii sanñkii puni sùpyañi maha mpyi ke, cyire ñye na jyè u cyeere e me. Nka shinji u ñye na jacwòore pyi ke, urufoo maha u cyeere yake lwó.

19 Yii ñye a li cè na yii shin maha shin cyeere ti ñye Kileñaarebage, Kile Munaani à tèn kuru ñkemu i mà? Kile à u Munaani pyi l'à tèn yii e, lire e yii ñye yiye wuu me.

20 Naha kurugo ye Kile à yii nùñò wwú ná longare e. Lire kurugo yii a Kile père ná yii cyeere yatanji puni i.

7

Fúruñi karigii cùñkanni

1 Letereni yii mpyi a tùugo mii á ke, u ñwòshwòore ti ñye nte. Yii à jwo na kacenni li ñye li li, nòñi u kwòro ceewe baa.

2 Yire na ñye sèe, ñka jacwòore mpyiñi yyaha na, nàmbaabii pun'à yaa pi cyee lèñe, cyeebii puni mú à yaa pi pyi nàmbay'e.

3 Nòñi ñye a yaa u tasinnage kwòñ u cwonji na me. Ceeni mú ñye a yaa u tasinnage kwòñ u poonji na me.

4 Naha kurugo ye ceeni ñye uye wu me, nòñi u ñye u foonji. Nòñi mú ñye uye wu me, ceeni u ñye u foonji.

5 Nòñi ná u cwonji ñye a yaa pi a tasinnage kwòñ piye na me, fo pi mú shuunni ká bê li na si tère yaha piye na Kileñarege me na. Nka lire tèn ká ntòro, pi à yaa pi nùru piy'á, bà Sitaanniñi si mpyi u àha ñjà pi sòn ñgà jacwòore na me.

6 Mii à puru jwo si ntège yii yeere, fànha bà mii ñye na ñcyáan yii na me.

7 Mu aha li yaha mii na, sùpyire puni mpyi a yaa pi kwòro mii fiige. Nka shin maha shin ná u Kile màkanga ku ñye, Kile maha kani là pyipyi fànha kan wà á, maa labere pyipyi fànha kan waber'á.

8 Lenkwunambaabii* ná lenkwucyeebii pi ke, mii sí yi jwo pir'á na pi aha jà a kwòro amuni mii fiige, lir'à ñwò.

9 Nka pi aha li ñya na pi si n-jà cú piye na me, pi fúru pyi†, lir'à pwòrò tasinnage kani li tatenge fò pi na.

10 Mpii pi à fúru pyi ke, mii sí yi jwo pir'á, mii yabilinji ñwòmuguro bà me, Kafoonji Yesu ñwòmuguro ti, na fúrucwo ñye a yaa u nàmbaga fworò me.

11 Nka là ká mpa ná l'e u à nàmbaga fworò, u ñye a yaa u kabere jyè me, u à yaa u kwòro amuni, lire ñye me nòñi ñuñ'i u à fworò ke, u nùr'a sà uye kan u á. Nòñi mú sí ñye a yaa u u cwonji nàmbage kwò me.

12 Nje mii sí n-jwo mà yyaha tí ná pi sanmpil'e ke, Kafoonji i bà yir'à fworò me, mii yabilinji ñwòmuguro ti ñye tire. L'aha nta ceewe na ñye dánafoonji wà á, ñgemu u ñye u ñye Kile kuni i me, ka ceeni si ñen'a tèn urufol'á nàmbage e, urufoo ñye a yaa u u nàmbage kwò me.

* 6:16 Zhenezi 2:24 * 7:8 Pii maha jwo: «Mpii pi ñye pi sàha a fúru pyi me, pire». † 7:9 Kòrènti shiinbii yyère, wà à fànha pyi lenkwucyeebii na me. U poonji kwuñkwooni kántugo, cyage k'à táan u á ke, u mpyi maha sà nàmbage leni wani.

13 L'aha nta mú na nò na nyε dánafeeɲcwonji wà á, ɲgemu u nyε u nyε Kile kuni i mε, nòɲi ká ɲen'a u màra, u nyε a yaa u nàmbaga fworò mε.

14 Naha kurugo yε ceenji kurugo, Kile maha jwó le nòɲ'á mà li ta nòɲi nyε Kile kuni i mε. Amuni li mú nyε, nòɲi kurugo, Kile maha jwó le ceen'á mà li ta ceenji nyε Kile kuni i mε. Lire baare e pi pyiibii mpyi na sì n-fínɲε Kile yyahe taan mε, mà li ta Kile à jwó le pi á.

15 Nka ɲge u nyε u nyε Kile kuni i mε, uru ká ndàhanji cya, mu u nyε dánafoonji ke, ma hà u sige mε. Li saha sì n-pyi fànha mu ná uru u kwôro yiye ɲun'i mε. Nka mu à yaa mu u maye waha yii i bê. Naha kurugo yε Kile à wuu yyere bà wuu si mpyi si ntèen yyeɲɲinke e mε.

16 Mu u nyε Kile kuni i maa mpyi fúrucwonji ke, shwòhòl'e mu sí n-jà n-pa ma poonji lèɲε Kile kuni i. Mu u nyε Kile kuni i maa mpyi cipoonji ke, shwòhòl'e mu sí n-jà n-pa ma cwonji lèɲε Kile kuni i.

17 Nka nde Kafoonji Yesu à pyi shin maha shin á, ka Kile si urufoo yyere mà pyi uye wu mà u ta pyiɲkanni ndemu na ke, urufol'à yaa u kwôro amuni. Yire ninuyi mii nyε na yu dánafeebii kurunji pun'á.

18 L'aha nta Kile à ɲgemu yyere mà u ta u à kwòn a kwò ke, urufoo u kwôro amuni. Li sí ká nta Kile à ɲgemu yyere mà u ta kwònm̄baa ke, urufoo ká núru uye kan pi kwòn mε‡.

19 Wà à kwòn yo, wà nyε kwònm̄baa yo, lire là nyε na wíi mε. Nde li nyε na wíi ke, lire li nyε na Kile Saliyanji kurigii ɲaare.

20 Kile à shin maha shin yyere mà u ta pyiɲkanni ndemu na ke, urufol'à yaa u kwôro amuni.

21 L'aha nta Kile yin'à nò mu na mà mu ta bilere e, ma hà lire tège maye funɲo pen mε. Nka mu aha pyiɲkanna ta si ɲjà vworo t'e, lire pyi.

22 Naha kurugo yε Kafoonji ká ɲgemu yyere mà u ta bilere e ke, urufoo maha fworò bilere e Kafoonji cye kurugo. Amuni li mú nyε, Kafoonji ká ɲgemu yyere mà urufoo ta u nyε bilere e mε, urufoo maha mpyi Kirisita biliwe.

23 Kile à yii ɲùɲò wwù ná loɲgare e, lire e yii àha núru ɲεε sùpyire t'a yii kèenɲi ná pi sònɲòɲkanni i mε.

24 Mii cìmpyiibii, Kile à yii shin maha shin yyere mà u ta pyiɲkanni ndemu na ke, urufol'à yaa u kwôro lire pyiɲkanni na Kile yyahe taan.

Mpii pi nyε pi nyε a fúru pyi mε

25 Nyε nàmbaabii ná cyeebii pi nyε pi sàha fúru pyi mε, nde li nyε pire u kàmpanɲke ke, mii nyε a Kafoonji Yesu ɲwòmuguro ta mà yyaha tíi ná pire e mε. Nka mii yabiliɲi sí na tanyage jwo, yii mú s'a yaa yii dá mii jwumpe na, ɲaha na yε Kile à ɲùɲaara ta mii na, maa mii pyi dánasupya.

26 Mà tàanna ná numε tiɲi yyefuge karigil'e, mii tanyage ku nyε ɲke: pi shin maha shin à yaa u kwôro bà u nyε mε.

27 ɲgemu u nyε ná ceewe e ke, urufoo ká u nàmbage kwò mε. ɲgemu u nyε ceewe baa ke, urufoo u kwôro ceewe baa.

28 Nka lire ná li wuuni mú i, nòɲi ɲgemu ká uye ɲya u sí n-jà ceewe lèɲε ke, lire nyε kapii mε. Pùcwonji ɲgemu ká li ɲya na uru sí nàmbaga jyè ke, lire nyε kapii mε. Nka kyaage ku sí n-pa fúrupyiibii ta ke, mii la nyε yii i shwò kuru na.

29 Nyε mii cìmpyiibii, ɲje mii sí n-jwo yii á ke, yire yi nyε ɲje, diɲyeɲi tèekwoon'à byanhara, lire e mà lwó numε na, fúru na nyε mpiimu shwòhòl'e ke, pi fànha le pi raa báare Kile á, fúrunji nyε a yaa u pi sige Kile báaranji na mε.

30 Mpii pi nyε na myahigii súu ke, pi fànha le pi raa báare Kile á, mεesuuni nyε a yaa li pi sige Kile báaranji na mε. Mpii pi nyε funntange e ke, pi fànha le pi raa báare Kile á,

‡ 7:18 Lire tène i Yahutuubii kanni pi mpyi na ɲkwùun. Supyishinji sanji mpyi na ɲkwùun mε.

funntange nyε a yaa ku pi sige Kile báaraŋi na mε. Mpii pi nyε na zhwoŋi pyi ke, pi fànha le pi raa báare Kile á, zhwoŋi nyε a yaa u pi sige Kile báaraŋi na mε.

³¹ Mpii pi nyε na là taa nge diŋyεŋi i ke, pi fànha le pi raa báare Kile á, nge diŋyεŋi làntaŋi nyε a yaa u pi sige Kile báaraŋi na mε. Naha kurugo yε diŋyεŋi sí n-pa n-kwò.

³² Mii la nyε yii i mpyi funmpεεnre e mε. Nòŋi u nyε ceewe baa ke, uru maha já a uye pwò Kafoonji báaraŋi na bà u kyaa si mpyi si ntáan Kafoonji á mε.

³³ Nòŋi sí u à ceewe lèŋε ke, fúruŋi karigii maha uru yyaha jî, u maha li kòre si ntáan u cwon'á.

³⁴ Nyε lire pyiŋkanni na, u yákiliŋi maha ntáa u cwonji kàmpanŋke ná Kile kàmpanŋke shwòhòl'e. Amuni li mú nyε, Kafoonji báaraŋi maha ceenji nò baa wuŋi ná pùceebilini yyaha jî. Pi maha u pyi bà pi si mpyi si piye puni kan Kafoonji á mε. Nka ceenji u nyε nàmbag'e ke, nàmbage karigii maha uru yyaha jî. U maha li kòre si ntáan u poon'á.

³⁵ Mii nyε na mpe yu si yii kárama njaha kani là na mà de! Yii nàfannji kurugo mii nyε na pu yu. Kuni i yii nàfannji nyε ke, lire mii la nyε yii lwó, yii i yiye puni kan Kafoonji báaraŋi mε na.

³⁶ Nyε wà ha nta u à cyé u tàcwonji lwògò, ka li i mpa ntíge urufoo funŋ'i na ur'à u yake lwó, u ndèŋeŋi lage ká nta k'à tateŋge fò urufoo na, u u lèŋε, lire nyε kapii mε.

³⁷ Nka cilenɛmbaani fànha ká mpyi ku nyε a cyán tànŋi na mε, fo u à li lwó uye funŋ'i na uru si ceewe lèŋε mε, u aha já a cù uye na, maa li lwó uye funŋ'i na uru si nò u tàcwonji na mε, lir'à jwò.

³⁸ Lire e tànŋi ŋgemu ká u tàcwonji lwó ke, lir'à jwò, nka ŋgemu ká u tàcwonji yaha lwómbaa ke, lir'à jwò sèl'e.

³⁹ Nwònyεga niŋkin na, ceewe maha ceewe poo u nyε shì na ke, nàmbage maha u pwò u poonji na. Nka nòŋi ká mpyi u saha nyε shì na mε, cyage k'à ceenji táan ke, u sí n-jà n-sà nàmbage kabere jyè wani, li tεgeŋi li nyε, nòŋ'á u sí n-shà ku jyè ke, uru u pyi dánafoo.

⁴⁰ Nka mii na sòŋŋi na li sí n-pwòrò uru ceen'á u kwòro lenkwucwògore e. Mii à tèn ná l'e na mpe jwump'à bê Kile Munaani jyii wuuni na.

8

Poli à jwo yasunŋyi kyaare kyaa na

¹ Nde li nyε yasunŋyi kyaare kàmpanŋke ke, bà yii à yi jwo na wuu mú pun'à kyaa cè mε, yire na nyε sèe. Nka mà li yaha maye funŋ'i na mu à kyaa cè, lire maha sùpyaŋi pyi u à uye pèe. Mà li ta ntáannamagare maha pi sanmpii tège sèl'e pi i si yyaha na Kile kuni i.

² Wà ha nta u u sòŋŋi na ur'à kyaa cè, urufoo u li cè na yaaga saha a urufoo fò.

³ Nka ŋgemu u à sùpyire sannte kyaa táan uy'á ke, urufoo maha mpyi Kile cevoó*.

⁴ Yibige yii à pyi na: «wuu sí n-jà raa yasunŋyi kyaare kyaa laa, wuu si n-jà raa ti kyaa mε†?» ke, mii sí yii jwò shwò numε. Wuu à li cè na sùpyire maha sòŋŋi na yasunŋyi yi nyε pire u kileebii mà li ta yire yasunŋyi nyε Kile mε, Kile na nyε niŋkin.

⁵ Li méε ká nta sùpyire na niŋyini yaayi yà ná jìŋke wuyi yà sòŋŋi kileebii pìi, maa sòŋŋi na kafeebil'à nyaha pir'á,

⁶ wuu kòn'á, Kile na nyε niŋkin, uru u nyε wuu Tuŋi, maa mpyi yaayi puni Davoonji, uru mεε na wuu nyε shì na. Kafoo niŋkin mú sí u nyε, uru u nyε Yesu Kirisita. Uru cye kurugo, Kile à yaayi puni dá maa shìŋi kan wuu á mú.

* **8:3** Pii maha jwo: «Nka ŋgemu u à Kile kyaa táan uy'á ke, Kile maha urufoo cè.» † **8:4** Mpii pi maha zunŋi pyi ke, pi aha yatògò tég'a zun pyi, ku kyaare ntemu ká ŋkwòro ke, pi maha tire pére caange na. Dánafeebii mpyi maha sòŋŋi na pire ká tire kyaare tà kyà, tá li sí n-pyi mu à jwo pire na nyε kuru yasunŋke wwòŋeεge e mε? Sùpyire t'à karii yyaha cè sèl'e Kile kuni i ke, pire maha jwò na tapege nyε tire kyaare shiŋi ŋkyàŋi i mε. Nka mpii pi nyε pi sàha mò Kile kuni i si karii yyaha cè sèl'e l'e mε, mu aha tire kyaare kyà pire wà jyii na, lire maha já a urufoo yákiliŋi kànha. Yii Ōromu shiinbii 14 wíi mú.

⁷ Nka dánafeebii puni nyε a uru sèenji cè mε. Pii na nyε pi e, zunji mpyi a tateεnge wwû pi e, ali nijjaa pi aha ntòr'a yasunḡo kyara kyà, pi maha sônji na pire saha na zunji pyi. Pi nyε a sèenji cè sèl'e mε, lire e pi maha sônji na yasunḡyi kyaare maha pire ná Kile shwòhòḡi kèεge.

⁸ Li nyε mu à jwo yalyige ku maha wuu kyaa táan Kile á mà dε! Wuu à lyî yo, lire sì yafyin bâra wuu ná Kile shwòhòḡi na mε. Wuu nyε a lyî mà yo, lire sì yafyin yige wuu ná Kile shwòhòḡi i mε.

⁹ Ti njyḡi ná ti njyḡimbaanji i, nde l'à táan yii á ke, yii sí n-jà lire pyi. Nka yii a yiye kàanmucaa, mp̄ii pi nyε pi sàha ḡkwò a Kile kuni karigii yyaha cè sèl'e mε, bà li si mpyi yii àha mpyi kaḡunḡo si pire wurugo mε.

¹⁰ Mu u nyε na maye sônji na mu à kyaa cè ke, mp̄ii pi nyε pi nyε a sèenji cè sèl'e mε, uru wà ká mu nya mu à tēen yasunḡke kà tasunḡ'i na lyî, tá lire sì màban lèḡe urufol'e yasunḡyi kyaare ḡkyàḡi na mε?

¹¹ Lire ká mpyi, uru cìmpworonji kurugo Kirisita à kwû mú ke, tá mu u jçèḡi shiḡi sì n-pyi kaḡunḡo si uru wuuni pyi li kèεge mε?

¹² Mu aha lire pyi, mu maha uru cìmpworonji yake lwó, ḡaha na yε kani u nyε na sônji kapyimbaala ke, li maha mpyi kee mu à u sòn a wà lire na. Lire mpyiḡi tooy'e, Kirisita na mu maha lire kapiini pyi.

¹³ Lire kurugo kampyi yalyige kà ku sí n-pyi kaḡunḡo mii i na cìmpworonji wà yaha u kapii pyi, mii sí raa kuru yalyige fún, bà li si mpyi mii àha ḡkwò na cìmpworonji ḡunḡo kyán mε.

9

Yesu túnntunmpii tayyérege

¹ Taha yii na sônji na mii sì n-jà raa na ḡyii karigii pyi mε? Taha Yesu túnntunḡo bà u nyε mii mε? Taha yii na sônji na mii nyε a wuu Kafoonji Yesu nya mε? Báaraḡi mii à pyi Kafoonji á ke, taha yii bà pi nyε uru yasεere mε?

² Nyε sùpyire sannte méε ká a sônji na mii nyε Yesu túnntunḡo mε, yii kòn'à yaa yii li cè na mii na nyε Yesu túnntunḡo. ḡaha kurugo yε Kafoonji Yesu túnnture mii à pyi yii á, ka yii i jyè u wwoḡεεge e ke, lire l'à li cyêe nàkaana baa na mii na nyε u túnntunḡo.

³ Mp̄ii pi nyε na mii ḡunḡke tare na mii nyε Yesu túnntunḡo mε, nde mii maha ntèḡ'a jwumpe cyán pire na ke, lire li nyε nde:

⁴ tá mii nyε a yaa mii a lyî s'a byii Yesu túnnture báaraḡi i mε?

⁵ Taha yii bà na sônji na mii mú sí n-jà dánafoonji wà lèḡe n-pyi na cwo, mii ná uru s'a ḡaare na báaraḡi tooy'e, bà Yesu túnntunmpii sanmp̄ii ná Kafoonji cìmpyiibii ná Pyeri à li pyi mε?

⁶ Taha yii na sônji na mii ná Barinabasi kanni u à yaa wuu a báaraḡi pyi wuu raa wuye ḡwò caa la?

⁷ Jofoo yii à tēl'a nya u à kàre sòrolashigire e, maa yyéere ná uye e sàra baa yε? Lire nyε mε, cikòεge foonji ḡgire u nyε u nyε na u cire yasεere lyî mà yε? Lire nyε mε, jofoo u maha ḡiye nàha, u àha ḡkwò ḡunḡirimpe pà lyî mà yε?

⁸ Yyecyeente mii à pyi ke, sùpyire kanni bà pi nyε na sônji amuni mε, yire y'à séme Kile Jwumpe Semēḡi i mú.

⁹ Kile túnntunḡiMusa à jwo Kile Jwumpe Semēḡi i na: «Mu aha a sùmaḡi bwùun ná ḡiye i, si u pyàḡi wwû, ma hà yi ḡwòyi ḡwò mε*.» Yii na sônji na puru jwump'à li cyêe na Kile na sônji ḡiye kanni na la?

* 9:9 Duterēnōmu 25.4 Lire tēni i Yahutuubii tēenni i, ḡiye pi mpyi maha ntèḡ'a sùmaḡi fwòḡo maa u pyàḡi wwû.

10 Wuu pi nyε Kile báarapyiibii ke, tá wuu kurugo bà u à yi séme mε? Sèenji na, wuu kurugo u à yi séme, naha na ye shinji u nyε na faanji pyi ke, u maha u pyi ná lantanji funnke e. Nge u maha sùmanji bwùun si u pyànji wwù ke, u maha u bwùun ná lantanji funnke e mú.

11 Wuu à Kile jwumpe jwo yii á ke, l'à pyi mu à jwo nùguno wuu à pyi. Nyε numε tá wuu aha yii cyeyaayi yà ta mà tég'a wuye tège, lir'à para bε?

12 Ná pìi sí na yii cyeyaayi yà taa na mpyi pi nyεmpe, tá wuu wuuni bà l'à lyε mε?

Nka wuu nyε a tige lire kurugo mε. Wuu à karigii puni kwú wuye e, bà li si mpyi Jwumpe Nintanmpe pu nyε na Kirisita kyaa yu ke, wuu àha mpyi kanunjo si puru yyaha yyére zhèni fyinni mε.

13 Yii à li cè cεcε na mpìi pi nyε na báaranji pyi Kilejaarebage e ke, na wani pire nwacyεere maha fwore. Mpìi pi nyε na sárayi wwù wani sárayi tawwuge na ke, pire nàzhan maha mpyi yire sárayi yaayi i.

14 Amuni li mú nyε, mpìi pi nyε na Jwumpe Nintanmpe yu ke, Kafoonji à jwo na pire u nwacyεere t'a fwore uru báaranji i.

15 Nka lire ná li wuuni mú i, mii à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, mii nyε a yafyin cya yii á mε. Mii mú sí nyε a mpe séme si yaaga cya yii á mε, naha na ye mii à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á mana ke, lir'à mii nùnke yîrige. Mii à na kwùnji funnjo lwó mà tòro mii u pòon tire nùnjirire e.

16 Jwumpe Nintanmpe njwuñi nyε mii á yàmpeene kyaa mε, naha na ye kyaa li ndemu mpyiñi fànha ku nyε mii nun'i ke, lire kurugo, ná mii nyε na pu yu mε, mii pòon u nyε lire e.

17 Kampyi mii mpyi a li lwó naye e s'a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á, mii mpyi na sí raa sàra shuu li nùnjo taan, nka ná li fànha s'a cyán mii na, pu njwuñi u nyε mii nàzhan.

18 Lire e ke mii sàranji u nyε naha shi bε? Nùnjirire mii nyε na ntaa Jwumpe Nintanmpe njwuñi i sùpyir'á mana, yaaga shwombaa ke, tire ti nyε mii sàranji.

19 Sùpyañi wà tufige si n-jà fànha cyán mii na, mà lire nùnke pyi na u na mii sàrali mε. Nka lire ná li wuuni mú i, mii à naye tîrige mu à jwo biliwe sùpyire pun'á, bà shinnyahara si mpyi si dá Yesu na mε.

20 Mii aha mpyi Yahutuubii shwòhòl'e, mii maha naye pyi pi fiige, bà pi si mpyi si dá Yesu na mε. Musa Saliyanji fànha nyε mii na mε, nka mpìi pi à piye pwò uru Saliyanji kurigii jaaranji na sèl'e ke, mii aha mpyi pire shwòhòl'e, mii maha naye pyi pi fiige, bà pi si mpyi si dá Yesu na mε.

21 Musa Saliyanji fànha nyε mpiimu na mε, mii aha mpyi pire shwòhòl'e, mii maha naye pyi pi fiige, bà pi si mpyi si dá Yesu na mε. Mii maha lire pyi, mà li ta mii na Kile Saliyanji kurigii jaare, naha na ye mii nyε Kirisita Saliyanji kuni i.

22 Mpìi pi nyε sùpyire nyε a pi le dá e mε, mii aha mpyi pire shwòhòl'e, mii maha naye pyi pi fiige, bà pi si mpyi si dá Yesu na mε. Mii à naye pyi sùpyire shini puni fiige, bà li si mpyi pyiñkannigii puni na, pi pìi si dá Yesu na si shwò mε.

23 Mii na cyire karigii puni pyi, bà Jwumpe Nintanmpe si mpyi s'a si yyaha na, mii yabilinji sí na nàzhan ta p'e mε.

24 Yii à li cè cεcε na mpìi pi maha kajatafεere fì ke, pi maha nyaha tafenke e, nka shin ninjin u maha ti nàfanji ta. Nyε yii yiye waha amuni Kile kuni i, bà yii si mpyi si li nàfanji ta mε.

25 Mpìi pi maha kajatafεere fì ke, pi maha piye fége pyiñkannigii puni na, maa jcu piye na karigii cyi tapyige e. Nka yaage pire maha nta tire tafεere e ke, kuru na nyε yakwògo. Wuu sí pi ke, wuu na wuu woore fì yaage nkemu kurugo ke, kuru na nyε yakwombaaaga.

26 Lire kurugo mii na na tafεere fì maa yákili yaha ti kafeni na. Mii nyε mu à jwo kanjuruwani u maha kanjurubogigii wàa tawage e mε.

27 Nka mii na naye kyéerege sèl'e, nde l'à táan mii cyeer'á ke, lire bà mii nyε na mpyi mà dε! Mii na Kile jyii wuuni caa raa mpyi, bà li si mpyi Kile Jwumpe jwuñkwooni kàntugo sùpyir'á, mii àha nkò na tafεere kuzheeni bwònmoo mε.

10

Karigii cyi à nò Izirayeli shiinbii na ná cyi na dánafeebii yerege ke, cyire kani

¹ Mii cìnmpyibii, nde l'à wuu tulyeyi ta mà pi yaha ná Kile tūntunji Musa e síwage funjke e ke, mii la nyε yii i sònnò lire na. Pi pun'à jaara jahanjke jwòh'i, maa suumpe lwòhe jyiile mú.

² L'à pyi mu à jwo pi à batize kuru jahanjke ná suumpe lwòhe e maa shwò Misira shiinbii na Musa cye kurugo.

³ Yalyire ti mpyi na yîri n̄nyini na ke, pi puni pi mpyi na tire lyî.

⁴ Lwòhe Kile à kan pi á ke, pi puni pi à kuru bya. Kile mpyi a kafaage kà pyi k'à taha pi fye e, kuru mpyi maha lwòhe kaan pi á. Kirisita u mpyi kuru kafaage*.

⁵ Nka lire ná li wuuni mú i, pi n̄nyahajyahara à Kile m̄mpenmpe pyi. Lire kurugo pi à kwû síwage yyaha kurugo.

⁶ Ncyii karigii cyi à pi ta ke, cyir'à wuu yere, bà wuu si mpyi wuu àha ñkwò nyii yige karigii nimpegigii kurugo pi fiige mε.

⁷ Yii àha jεε kacyzunni i, bà pi p̄i mpyi maha li pyi mε. Y'à séme pi kyaa na Kile Jwumpe Semeni i:

«Sùpyir'à tēn maa lyî maa bya, lire kântugo maa yîri na bâhare pi kacyiinni taan†.»

⁸ Wuu àha wuye yaha jacwòre laage e bà pi p̄l'à li pyi, ka Kile si shiin kampwòhii benjaaga ná taanre (23.000) bò pi e canja ninjkin mε.

⁹ Wuu àha raa Kafooni jwò cwòre, bà pi p̄l'à li pyi, ka wwòobii si pire nò a bò mε.

¹⁰ Yii àha raa Kile j̄n̄jke tahare bà pi p̄l'à li pyi mε. Nyε mp̄ii pi à lire pyi ke, Kile mèlèkeni u maha kakyaare pyi ke, ka Kile si uru yaha u à pa pire bò.

¹¹ Cyire karigil'à nò pi na, maa mpyi yyecyeene wuu á. Wuu mp̄ii pi nyε dijyeni tèekwooni byanhampe e ke, cyi à séme si wuu yere bà wuu si mpyi s'a wuye kàanmucaa mε.

¹² Lire kurugo shinji u nyε na sònni na ur'à fànha ta Kile kuni i ke, urufoo u a uye kàanmucaa, u àha ñkwò jcwò mε.

¹³ Pyinjanni na Sitaanni nyε na yii sònni na wàa kapegigii na ke, amuni u nyε na li pyi sùpyire sannte na. Nka Kile na nyε jwòmεε ninjkinfoo, u si jεε Sitaanni u yii tεgεε ta fo si ntòro yii p̄erege taan mε. Kawaa mée ká yii ta, Kile sí fànha kan yii á, bà yii si mpyi si li kwú yiye e fo si sà nò li tεgeni na mε.

¹⁴ Lire kurugo mii ntàannamacinmpyibii, yii láha kacyzunni na feefee.

¹⁵ Yii na nyε yákilifee. Kampyi sèe mii à jwo, yii à yaa yii li cè.

¹⁶ Wuu aha a Kafooni njyini lyî, wuu maha fwù kan Kile á yabyεere ntemu kurugo maa ti bya ke, tá tire maha li cyêe na wuu ná Kirisita na nyε wwòjεε u sìshange cye kurugo mε? Bwúuruji wuu maha ñkwòn ñkwòn a taa wuye na ke, tá uru maha li cyêe na wuu ná Kirisita na nyε wwòjεε u cyeere cye kurugo mε?

¹⁷ Bwúuru ninjkin u nyε, uru u nyε Yesu cyeere. Wuu mée nyε wuu à nyaha ke, wuu mú pun'à wà wuye na mà pyi cyere ninjkin. Naha kurugo ye wuu mú pun'à wà ta uru bwúuruji ninjkinji i‡.

¹⁸ Amuni li mú nyε Yahutuubii pi maha sárayi kyaare kyàa ke, Kileni á tire kyaar'à pyi sáraga ke, pi ná uru Kileni maha mpyi wwòjεε.

¹⁹ Yii na sònni na jwumpe mii à jwo amε ke, na pur'à li cyêe na kacyiinni na nyε yaaga la? Lire nyε mε, li maha sun ná kyaare ntemu i ke, na tire na nyε ná tayyérege e la? Yire bà mε!

* **10:4** Yahutuubii cyelentiibii kàlaji funjke e, pi mpyi a jwo na kafaage e lwòhe mpyi maha fwore ke, na kuru ku mpyi a taha Izirayeli shiinbii fye e síwage funjke e. Namburu 20.8-11 na yu kuru kafaage kyaa na. † **10:7** Ekizodi 32.6 ‡ **10:17** Njke cyage na yu Kirisita wwòjεεge kyaa na.

²⁰ Mpe mii la nyɛ si jwo ke, puru pu nyɛ: sùpyire ti nyɛ na kacyanhigii sunni ke, Kilenji sèe wunji bà pi nyɛ na mpêre mɛ. Jínabii pi maha sunni. Mii la sí nyɛ yii ná jínabii pi pyi wwoɲɛ mɛ.

²¹ Yii sì n-jà raa byii Kafoonji fùɲɲcwokwuuni i, s'a byii jínabii wuuni i mɛ. Yii sì n-jà raa Kafoonji njyɲi lyí s'a jínabii wunji lyí mɛ.

²² Taha yii la nyɛ si Kafoonji lùuni yírigè la? Yii na sònni na yii aha lire pyi, ku ɲwɔge sí n-táan yii na la?

Kacyinzunkyaare ɲkyaɲi ná ti ɲkyambaanji kani

²³ Yii píl'à jwo na karigii puni kun'à kan yii á, ɲka tòn nyɛ karigii puni mpyiɲi i mɛ. Karigii puni kun'à kan yii á, ɲka karigii puni sì n-jà sùpyire sannte tɛge pi a sì yyaha na Kile kuni i mɛ.

²⁴ Yii wà nyɛ a yaa u a u yabiliɲi kanni tònɲi caa mɛ, shin maha shin à yaa u a pi sanmpii tònɲi caa.

²⁵ Kyara maha kyara ti nyɛ na mpérelì caange na ke, yii aha ti ta, yii ti kyà yibige baa.

²⁶ Naha kurugo yɛ y'à séme Kile Jwumpe Semɛɲi i na: «Nìɲke ná ku ɲùɲɔ yaayi puni nyɛ Kafoonji wuyoŋ.»

²⁷ Shinɲi u nyɛ u nyɛ Kile kuni i mɛ, uru wà ká yii yyere yii sà lyí uru yyére, ka yii i ɲɛ maa ɲkàre, u aha yalyige maha yalyige kan yii á ke, yii ku lyí, yibige baa.

²⁸ Nka u aha jwo yii á na: «ɲke yatɔɔg'á bò kacyiin na» u jwumpe kurugo, yii àha tire kyaare kyà mɛ, bà urufoo yákiliɲi si mpyi u àha ɲkwò ɲgùrugo mɛ.

²⁹⁻³⁰ Ti ɲkyàɲi sì yaaga kèege yii á mɛ. Nka urufol'á, li sí n-jà yaaga kèege, ɲaha na yɛ u sí n-jà raa sònni na yii na nyɛ kacyzunmii.

Lire nde baare e, mii sì n-cyé yalyige kà tufiige na sùpyire yyaha fyagare na mɛ. Yalyige kurugo, mii à fwù kan Kile á maa ku lyí ke, ɲaha na sùpyaɲi waberɛ sí mii cèege kuru ɲjyì na yɛ?

³¹ Mii sí yi jwo yii á, ɲwɔɲyega niɲkin na, l'à pyi ɲjyì yo, l'à pyi yabyara yo, l'à pyi yii kapyii yo, cyire karigii pun'á yaa cyi pèenɛ taha Kile mɛge na.

³² L'à pyi Yahutuu yo, l'à pyi Girekii yo, l'à pyi dánafee yo, yii àha sùpyaɲi wà tufiige mùmpɛnɛ pyi mɛ.

³³ Yii na pyiɲkanni lwó. Mii à naye waha, bà mii kyaa si mpyi si ntáan sùpyire pun'á karigii puni i mɛ. Mii nyɛ na ɲkòre naye kurugo mɛ, ɲka pi sanmpii kurugo mii nyɛ na ɲkòre, bà shinɲyahara sí mpyi si dá Yesu na, si shwɔ mɛ.

11

¹ Yii a mii pyimpe taanni, bà mii yabiliɲi nyɛ na Kirisita pyimpe taanni mɛ.

Kileɲarege tapyiɲi i, ceen'á yaa u u ɲùɲke tò

² Mii à yii kèe, ɲaha na yɛ yii à yákili yaha mii na karigii puni i, yɛɛyi mii à kan yii á ke, marii yire kurigii ɲaare.

³ Lire ná li wuuni mú i, mii la nyɛ yii i li cè, bà Kirisita nyɛ nàmbaabii puni ɲùɲke, Kile sí nyɛ Kirisita ɲùɲke mɛ, amuni nòɲi mú nyɛ ceenji ɲùɲke*.

⁴ Nyɛ mà tàanna ná lire e, nò ká a Kile ɲáare, lire nyɛ mɛ na Kile tùnnture tà yu dánafeebil'á mà ɲùntoɲɔ ta u ɲùɲke na, urufoo maha u ɲùɲke† faha.

⁵ Ceewe mú ká a Kile ɲáare, lire nyɛ mɛ na Kile tùnnture tà yu dánafeebil'á, mà li ta u nyɛ a u ɲùɲke tò mɛ, u maha u ɲùɲke‡ faha, li maha mpyi mu à jwo ceenji u à u ɲùɲke§ kùlu ke.

§ 10:26 Zaburu 24.1 * 11:3 Pii maha jwo: «bà Kirisita nyɛ nàmbaabii puni ɲùɲɔ na, Kile sí nyɛ Kirisita ɲùɲɔ na mɛ, amuni nòɲi mú nyɛ ceenji ɲùɲɔ na.» † 11:4 Pii maha jwo: «ɲùɲufooɲi». ‡ 11:5 Pii maha jwo: «ɲùɲufooɲi». § 11:5 Lire tɛni i, ceenji ɲùɲjwoore ti mpyi u ɲjire cyage (11.15 wii). Lire e ceenji ɲùɲjwoore ɲkwòɲi, lire nyɛ mɛ u ɲùɲke ɲkùluɲi mpyi a sii silege.

⁶ Ceenji ngemu ká mpyi u nyε na u nùŋke t̀̀ni Kileŋarege t̀̀ni i mε, u ku k̀̀lu ke! Kampyi ceenji ǹ̀njoore ŋkẁ̀nŋi, lire nyε mε u ǹ̀nke ŋk̀̀luŋi na nyε silege kyaa, lire e ke, u a ku t̀̀ni.

⁷ Ǹ̀ni k̀̀ni nyε a yaa u a ǹ̀ntoŋo t̀̀ni Kileŋarege t̀̀ni i mε, ŋaha na ye ǹ̀ni u nyε Kile malẁ̀ore, u sinampe mú maha p̀̀ene taha Kile na. Ceenji sí wi ke, uru sinampe maha p̀̀ene taha ǹ̀ni na.

⁸ Yii li c̀̀, t̀̀ni i Kile à diŋyεŋi dá ke, ǹ̀ni bà u à fwooro ceenji i mε, ŋka ceenji u à fwooro ǹ̀ni i.

⁹ Ǹ̀ni mú sí nyε a dá ceenji mεε na mε. Ŋka ceenji u à dá ǹ̀ni mεε na.

¹⁰ Lire kurugo cyeebil'á yaa pi a pi ǹ̀nyi t̀̀ni Kileŋarege tapyige e, lire sí n-pyi kyaa ndemu li sí li cỳ̀e na pi sí n-jà raa Kile p̀̀re, bà Kile m̀̀lekεεbii l̀̀gigii si mpyi cyi àha ŋjiri pi taan mε*.

¹¹ Ŋka lire ná li wuuni mú i, mà wuu yaha Kafoonji wwoŋεεge e, ceenji si n-jà n-k̀̀re ǹ̀ni yaha mε, ǹ̀ni mú si n-jà n-k̀̀re ceenji yaha mε.

¹² Ŋaha kurugo ye diŋyεŋi t̀̀esiini i, ceen'á fwooro ǹ̀ni i. Ŋka numε ǹ̀mbaabii maha fwooro cyeebil'e. Kile u nyε cyire karigii puni ǹ̀nke.

¹³ Yii na nyε yákilifee. Kampyi kacεnne li nyε li li, ceenji u u ǹ̀nke múg'a yaha Kileŋarege t̀̀ni i, yii à yaa yii li c̀̀.

¹⁴ Mà tàanna ná s̀̀pyigire yyeshage e, silege ku nyε ku ki, ǹ̀ni u pyi ná ǹ̀nŋyahare e.

¹⁵ Mà li ta ǹ̀nŋyahare na nyε p̀̀ene kuro ceen'á. Yii li c̀̀ na Kile à ǹ̀nŋyahare kan ceen'á ti i mpyi u ǹ̀ntoŋo.

¹⁶ Wà ha mpe jwumpe cyé, urufoo u li c̀̀ na wuu nyε a t̀̀e li na cyeebii pi a Kile ŋáare pi ǹ̀nyi nt̀̀mbaa dánafeebii tabinniŋi i mε.

Kafoonji Yesu ŋjỳ̀ni lỳ̀kanni

(Macwo 26.26-29; Marika 14.22-25; Luka 22.15-20)

¹⁷ Nde mii sí n-jwo yii á numε ke, mii nyε a yii k̀̀e lire e mε, ŋaha na ye yii mp̀̀inniŋi na ndemu k̀̀εge yii á ke, u nyε na lire ŋẁ̀ge yii na mε.

¹⁸ Li ǹ̀ncyiini li nyε, y'á jwo mii á na yii mp̀̀inniŋi cyeyi i, na yii nyε na ŋẁ̀mεε ǹ̀nkin yu mε, mii s'á dá li na, na s̀̀e sí n-ta puru jwumpe e.

¹⁹ (Mb̀̀mbaan'á yaa u pyi yii shẁ̀hɔl'e, lire ká mpyi mp̄ii pi à dá Kile na s̀̀eŋi na ke, pire sí n-c̀̀.)

²⁰ Yii maha yiye b̀̀nnini Kafoonji Yesu ŋjỳ̀ni mεε na, ŋka lỳ̀kanni nimp̄iini na yii maha u lỳ̀ ke, lire maha li cỳ̀e na Kafoonji ŋjỳ̀ni bà yii na lỳ̀ mε.

²¹ Ŋaha kurugo ye yii aha ŋkẁ̀ulo uru ŋjỳ̀ni mεε na, yii shin maha shin funvwugo wuŋi maha ŋcaa si uru ŋjỳ̀ni lỳ̀ si ŋjaha u z̀̀nneεge laage e. Li maha mpa mpyi fo p̀̀i katege wuu maha mpyi, mà li ta p̀̀l'á lỳ̀ a t̀̀n maa bya fo mà ẁ̀rugo.

²² Lire sann̄i i ke, taha pyεnyε nyε yii á mε? Yii si n-jà raa lỳ̀ s'a byii yii pyεnyε i mà? Taha yii la nyε si ǹ̀zogoro ǹ̀ f̀̀ŋf̀̀eebii na si dánafeebii kurunke ŋjini faha? Lire sann̄i i ke, yii la nyε mii u ŋaha jwo ye? Yii la nyε mii u yii k̀̀e la? S̀̀eŋi na, mii si n-s̀̀i n-jà yii k̀̀e mpe ǹ̀nŋ taan mε!

²³ Jwumpe Kafoonji à jwo mii á ke, puru mii à taha yii á, mii sí ǹ̀ru pu kurugo sahan̄ki: can̄ke numpilage e Kafoonji Yesu à le cye e ke, u à bẁ̀uruŋi lẁ̀,

²⁴ maa fẁ̀ kan Kile á u kyaa na, maa u kẁ̀n kẁ̀n a kan u cyelempyiibil'á maa jwo: «Ŋge bẁ̀uruŋi u nyε mii cyeere t'á kan yii kurugo ke, yii a nde pyi yii raa yiye funŋo cwo ná na.»

²⁵ Lire pyin̄kanni na mú, pi à kẁ̀ ŋjỳ̀ni na ke, u à f̀̀n̄cwokwuuni lẁ̀, ερεzen sinme mpyi l'e, maa jwo: «Nde f̀̀n̄cwokwuuni li nyε Kile tunmbyaare niv̀̀nnte, ntemu t'á le ná mii s̀̀shange e ke. Yii a byii nde f̀̀n̄cwokwuuni i, yii raa yiye funŋo cwo na na.»

* **11:10** P̀̀i maha jwo: «Lire kurugo dánafeebii tabinniŋi i, ceen'á yaa u u ǹ̀nke t̀̀, lire li maha li cỳ̀e na u à uye t̄riŋe ǹ̀n'á, bà Kile m̀̀lekεεbii l̀̀gigii si mpyi cyi àha ŋjiri u taan mε.»

²⁶ Nye fo mà sà yaa ná Kafoonji tènuruni i, yii aha uru bwúuruŋi kyà maa bya lire fùŋɔcwokwuuni i tère o tère e ke, Kafoonji kwùŋi shenre yii maha jwo amuni.

²⁷ Lire kurugo ŋgemu ká mpyi u nyε na Kafoonji bwúuruŋi lyí u lyiŋkanna na maa byii u fùŋɔcwokwuuni i li byanŋkanna na mε, urufol'à kapii pyi Kafoonji na, bà Kafoonji bofeebil'à kapii pyi u na mε.

²⁸ Lire kurugo yii shin maha shin à yaa u uye kàanmucya, u u nta u a uru bwúuruŋi lyí, u raa byii lire fùŋɔcwokwuuni i.

²⁹ Naha kurugo yε wà ha uru bwúuruŋi kyà maa bya lire fùŋɔcwokwuuni i, maa mpyi u nyε a li lwó a wíi na dánafeebii pi nyε Kirisita cyeere mε, urufoo na li caa Kile sí urufoo tùn.

³⁰ Lire kurugo yii niŋyahara à pyi yamii, ka pìi si ŋkwù yii e.

³¹ Wuu aha wuye kàanmucya maa nta a uru bwúuruŋi kyà, maa bya lire fùŋɔcwokwuuni i, Kile saha sì wuu tùn mε.

³² Nka Kafoonji à wuu sàra numε mà tàanna ná wuu kapyiinŋkil'e, maa wuu le kur'e, bà li si mpyi u àha bú ŋkwò wuu tùn ná Kilecembaabil'e mε.

³³ Lire kurugo mii cìmpyiibii, yii aha bínni tère o tère e Kafoonji njiyìŋi mεε na ke, yii pyi ná sùpyigire e pi sanmpii kàmpañke na, yii raa wwùu yii a u lyí.

³⁴ Katege ká mpyi ŋgemu na ke, urufoo u lyí u pyenge e, u u nta u a ma Kafoonji njiyìŋi talyige e, bà li si mpyi yii àha ŋkwò kapyimbaala pyi uru njiyìŋi talyige e, Kile si yii sàra a tàanna ná lire e mε.

Mii aha nɔ wani yii yyére tèni ndemu i ke, karigii sanŋkii cyi à yáaŋa a yaha ke, mii sí cyire cwɔɔnrɔ.

12

Kile Munaani màkanyi kani

¹ Nye mii cìmpyiibii, nde li nyε Kile Munaani màkanyi kani ke, mii la nyε yii i ŋkwòro numpini i yire kàmpañke na mε.

² Pyiŋkanni na yii mpyi mà yii yaha yii sàha Kile cè mε, yii sònŋɔ lire na kε! Yii mpyi a yiye pwɔ kacinŋkwuŋi na sèl'e, mà li ta cyire kacyanhigii nyε na jà a jwo mε.

³ Lire kurugo mii sí yi fíniŋe n-jwo yii á, Kile Munaani à sùpɔaŋi ŋgemu yyaha cù ke, urufoo sì n-jà jwumpimε jwo Yesu na mε. Sùpɔa mú sì n-jà n-jwo na: «Yesu u nyε Kafoonji» ná Kile Munaani bà l'à urufoo yyaha cù mε.

⁴ Kile Munaani màkanyi shin'á nyaha, ŋka Kile Munaani ninuuni li maha yi puni kaan.

⁵ Báaraŋi Kile Munaani maha ŋkaan ke, u shin'á nyaha. Nka Kafoonji ninuŋ'á uru báaraŋi puni maha mpyi.

⁶ Karigii pyiŋkannigil'á nyaha. Nka Kileni ninuŋi u maha cyire karigii pyipyi fànha kaan cyi pyifeebii pun'á.

⁷ Kile Munaani à báaraŋi wà kan dánafeebii puni niŋkin niŋkin'á pi kuruŋke ntèŋeŋi mεε na.

⁸ Yii li cè na Kile Munaani à yákilifente jwumpe njwuŋi kan pìl'á. Lire Kile Munaani ninuun'á jɔcèŋi jwumpe njwuŋi kan piiberil'á.

⁹ Lire Kile Munaani ninuun'á dányiŋi shiŋi wà kan pìl'á, maa pyiŋkanna kan piiberil'á pi i yampii cùuŋi.

¹⁰ Li maha pìi pyi pi i jìni na kakyanhala karigii pyi, maa Kile tùnnture pyipyi fànhe kan pìl'á, li maha pìi pyi pi i jìni na Kile karigii ná Sitaanniŋi wogigii cini na wwù cyiye e, li maha pìi pyi pi i jìni na shεenre tabere yu, maa pìi pyi pi i jìni na tire shεenre kèenŋi.

¹¹ Kile Munaani ninuuni li maha cyire karigii puni pyipyi fànhe kaan cyi pyifeebil'á. Mà tàanna ná li jyi wuuni i, l'à kani là pyipyi fànha kan pìl'á, maa labere pyipyi fànha kan piiberil'á.

12 Sùpɔyɔŋi cyeere na nyɛ ninɔkin, ŋka u yatanɔyi maha nyaha. U yatanɔyi ná yi nyahaŋi mú i, yi puni maha wà yiye na maha mpyi cyere ninɔkin. Yii li cè na wuu mpɔii pi nyɛ Kirisita wwoŋɛɛge e ke, amuni wuu mú nyɛ.

13 Naha kurugo yɛ wuu mú puni à batize Kile Munaani ninɔkinɔ cye kurugo, maa wwò maa mpyi cyere ninɔkin, lire Munaani ninɔkinɔ cye kurugo, l'à pyi Yahutuu yo, l'à pyi Girɛkii yo, l'à pyi bilii yo, li nyɛ a pyi bilii mà yo, Kile Munaani ninɔkinɔ l'à tìg'a tɛɛn wuu mú puni i.

14 Sùpɔyɔŋi cyeere nyɛ yatanɔŋa ninɔkin kanna mɛ, ŋka yi maha nyaha.

15 Tɔɔge ká jwo na kuru nàzhan nyɛ cyeere e mɛ, mà lire nùŋke pyi na kuru nyɛ cyɛge mɛ, tá lire sí n-jà ku nàzhan yige cyeere e bɛ?

16 Nyɛ ninɔŋke ká jwo na kuru nyɛ cyeere yatanɔke kà mɛ, mà lire nùŋke pyi na kuru nyɛ nyii mɛ, tá lire sí n-jà ku nàzhan yige cyeere e?

17 Kampyi cyeere yatanɔyi puni mpyi nyii, di sùpɔyɔŋi mpyi na sí raa núru raa ŋko yɛ? Kampyi ti puni mpyi ninɔŋɛ, di sùpɔyɔŋi mpyi na sí raa nùge taa raa ŋko yɛ?

18 Mà sèɛŋi jwo, Kile nyɛ a cyeere dá amuni mɛ, u à ti yatanɔyi puni ninɔkin ninɔkinɔ dá mà tàanna ná u nyii wuuni i.

19 Kampyi yatanɔŋa ninɔkin kanna ku mpyi, wà mpyi na sì raa ku pyi cyeere mɛ.

20 Lire kurugo sùpɔyɔŋi cyeere yatanɔy'à nyaha, ŋka cyere ninɔkin ti nyɛ ti ti.

21 Lire e nyiini sì n-jà n-jwo na lire kuro nyɛ cyɛge e mɛ. Nùŋke mú sì n-jà n-jwo na kuru kuro nyɛ tooyi i mɛ.

22 Nka yatanɔyi yi nyɛ cyeere e fànha baa ke, yire tayyéreg'à pèe sèl'e.

23 Yatanɔyi wuu nyɛ na sòŋŋi na yi nyɛ kuru fiige silege wuyo mɛ, wuu maha yákili yaha yire na mà tòro yatanɔyi sanɔyi na. Yatanɔyi yi nyɛ silege cyeyi wuu cyeere e, ná yi nyɛ a yaa y'a naa cyíinɔŋi na mɛ, wuu maha yaha yire na sèl'e.

24 Yatanɔyi yi nyɛ yi nyɛ silege wuyo wuu cyeere e mɛ, wuu nyɛ na yare yire na sèl'e mɛ. Yatanɔyi njemu wuu nyɛ na sòŋŋi na yi nyɛ tòn wuyo mɛ, Kile à cyeere dá maa yire yatanɔyi le dá e.

25 Kile à lire pyi, bà cyeere yatanɔyi si mpyi y'àha ndáha ndáha yiye na mɛ. Nka yi puni y'a yiye tère.

26 Yatanɔke kà ha mpyi ná tayanɔcyage e, cyeere puni ti maha yà. Yatanɔke kà ha ŋkèe ta, cyeere puni ti maha mpyi kuru funntange e.

27 Yii pi ke, yii pi nyɛ Kirisita cyeere, yii shin maha shin à pyi tire cyeere yatanɔke kà.

28 Lire kurugo Kile à pìi tìŋɛ dánafeebii kuruŋke e u báaraŋi mɛɛ na. Yyeciige na, u à Yesu túnntunmpii tìŋɛ, li shònwuuni maa Kile túnnture pyifeebii tìŋɛ, li tanrewuuni maa cyelentiibii tìŋɛ. Lire jwòhò na, u à kakyanhala karigii pyifeebii tìŋɛ, mpɔii pi maha yampii cùuŋi ke, maa pire tìŋɛ, maa dánafeebii tɛgɛfeebii tìŋɛ, maa yyaha yyére shiinbii tìŋɛ, maa pìi pyi pi i jìni na shɛɛnre tabɛɛ yu.

29 Tá y'à jwo na pi puni pi pyi Yesu túnntunmii? Lire nyɛ mɛ, Kile túnnture pyifee? Lire nyɛ mɛ, cyelentii? Lire nyɛ mɛ, kakyanhala kariii pyifee?

30 Lire nyɛ mɛ, pi a yampii cùuŋi? Lire nyɛ mɛ, na yu shɛɛnre tabɛɛ'e? Lire nyɛ mɛ, na tire shɛɛnre yyaha yu pi sanmpil'á? Tá lire kani là ninɔkin pyipyi fàn'h'à kan pi pun'á?

31 Yii a Kile Munaani màkanyi puni njɔcɛŋɔyi caa. Lire e mii sí lire kuni njɔcɛnni le yii taan numɛ.

13

Ntàannamagare kani

1 Nyɛ wuu mɛɛ ká shɛɛnre puni cè na yu, mà bàra Kile mèlekɛɛbii woore na mú, ná ntàannamagare nyɛ wuu zòmpyaagil'e mɛ, wuu jwumpe maha mpyi màhawayà. Li maha mpyi mu à jwo tɔɔŋɔ, lire nyɛ mɛ yatinɔŋe wuu nyɛ na bwùun nùŋɔ kurugo.

² Kile mée ká wuu pyi u túnntunmii, karigii cyi à ñwəhə ke, maa wuu pyi wuu u jìni na cyire yige bèenmpe na, maa ñcèni shiñi puni kan wuu á, ali wuu dáníyañi fànhe mée ká sáa ñyaha fo na jìni na ñaŋyi pyi yi i ñkùni na yíri yi tatèenyi i, ná ntàannamagare ñye wuu zòmpyaagil'e mε, wuu ñye yafyin mε.

³ Wuu mée ká wuu cyeyaayi puni táa fòñəfeebii na pi à tège na piye ñwə caa, mà li táan wuy'á pi wuu kyérege Kirisita kurugo, ná ntàannamagare ñye wuu zòmpyaagil'e mε, lire sù yafyin ñwə wuu na mε.

⁴ Ntáannamagare ká mpyi ñgemu i ke, urufoo lùuni maha bò, u maha kacənñkii pyi sùpyire sannte na, ñyipèen ñye na mpyi u e mε, bwomə ñye na mpyi u e mε, yàmpeene ñye na mpyi u e mε.

⁵ Urufoo ñye na jyè ñuzogoro karil'e mε, u yabilinji nàfan karigii kanni bà urufoo maha mpyi mε, urufoo ñye na mpyi lùfwuufu mε, u ñye na wà nàvunñjaga yare uye funñ'i mε.

⁶ Ntiimbaañi karigii ñye na urufoo funñə tángε mε. Nka ntiiñi karigii cyi maha u funñke táan.

⁷ U maha ñcū uye na karigii puni i, u maha dá Kile na karigii puni i, u maha u sònñore taha karigii puni na, maa karigii puni kwú uye e.

⁸ Ntáannamagare sù n-si n-kwə mε, ñka Kile túnnture báarañi sí n-pa n-kwə, mpii pi ñye na shèenre tabere yu ke, lire sí n-pa n-kwə, ñcèni u ñye wuu e ke, uru sí n-pa n-kwə.

⁹ Yii li cè na wuu ñye a karigii puni cè mε. Wuu tacenke ñye a pée Kile túnnture báarañi i mε.

¹⁰ Nka Kile ká u báarañi fùnñə canñke ñkemu i ke, wuu karigii nivunñəmbaagii sí n-kwə.

¹¹ Tèni i wuu mpyi nàñkocyere e ke, nàñkocyere mpyi maha ñaa wuu jwumpe ná wuu sònñəñkanni ná wuu karigii kàanmucyañkanni i. Nka wuu à pa lye ke, wuu à lire puni ñwə yaha.

¹² Numε, wuu ñye na karigii ñaa na ñcwúu mε, li na ñye mu à jwo bà wà maha uye wíi dùba e mε*. Canña na ma, wuu sí raa karigii ñaa raa ñcwúu. Numε wuu tacenke ñye a pée mε, ñka kuru canñke, bà Kile à wuu cè feefee mε, amuni wuu sí n-pa Kile karigii yyaha cè.

¹³ Ñye kapyaa taanre cyi ñye, cyire sù n-si n-kwə mε, cyire cyi ñye: dáníyañi ná sònñore tatahage ná ntàannamagare, ñka nde li ñye cyi puni nimbwooni ke, lire li ñye ntàannamagare.

14

Kile túnntur'à yaa t'a mpyi dánafeebii shèenre niñcente e

¹ Lire kurugo ntàannamagar'à yaa ti pyi yii yacyage niñcyiige. Kile Munaani maha màkanyi ñjemu kaan ke, yii raa yire caa mú. Nka Kile túnnture ñjwuñi màkange wuuni l'à lye.

² Naha kurugo ye shinñi u ñye na shèenre tabere yu ke, ná sùpyire e bà urufoo maha yu mε, ná Kile e u maha yu, ñaha na ye wà ñye na u jwumpe yyaha cini mε. Karigii cyi ñye cyi yyaha ñye a cè mε, Kile Munaani sífente cye kurugo u maha cyire kyaa yu.

³ Nka ñgemu u ñye na Kile túnnture yu ke, ná sùpyire e urufoo maha yu, maa ti tère ti i sù yyaha na Kile kuni i, maa màban leni t'e, maa ti zòmpyaagii tàali.

⁴ Shinñi u ñye na yu shèenre tabere e ke, ti maha urufoo kanni tère u u sù yyaha na Kile kuni i. Mà li ta shinñi u ñye na Kile túnnture yu ke, urufoo maha dánafeebii kurunke puni tère pi i sù yyaha na Kile kuni i.

⁵ Yii puni ká a jini na shèenre tabere yu, lir'à táan mii i. Nka nde l'à táan mii i sèe sèl'e ke, lire li ñye yii puni pi a Kile túnnture yu. Kile túnnture jwufooni tayyéreg'à fànha tò shèenre

* **13:12** Təonnte shiñi wà tècyiini shiinbii mpyi maha ntèg'a dùbañi yaa, lire mpyi maha sùpyañi pyi u jìn'a uye wí'l'a cwó u e mε. Dùbañi yyahe ñye a mpyi maha ñcwó mε.

tabere jwufoonji woge na, fo wà ha nta na tire sheenre kêenji, bà ti si mpyi si dánafeebii kurunke tège pi a si yyaha na Kile kuni i me.

⁶ Mii cìmpyiibii, yii yabilimpïi pi li kàanmucya a wíi ke! Mà jwo mii u pa Kile túnnture tà jwo yii á, si kani là cyêe yii na Kile kuni i, lire nyé me si yerege kà kan yii á ke, kampyi sheenre taber'e mii mpyi a pa jwo ná yii e, naha tòn yii mpyi na sí n-ta lire e ye?

⁷ Nde li nyé yatinnyi kàmpañke, mu à jwo tìmpini, lire nyé me ñkònnonji ke, kuru ká mpyi ku nyé a bwòn ku bwònñkanna na me, meeni li nyé na bwùnun ke, di wà sí n-jà lire cè n-jwo ye?

⁸ Tìmpini pi maha wyi maha ntèg'a kàshikwònbii wà piye na ke, ná lire nyé a wyi li wyiñkanna na me, joofo u sí uye bégele kàshige mee na ye?

⁹ Amuni li mú nyé yii á, yii pi nyé na yu sheenre taber'e ke, yii lógofeebii ká mpyi pi nyé na yii jwumpe núru me, nje yii nyé na yu ke, di pi sí yire cè n-jwo ye? Li maha mpyi mu à jwo ná kafége e yii nyé na yu.

¹⁰ Sheenre shin'á nyaha di nyéni i, ñka tire sheenre puni na núru ti jwufeebil'á.

¹¹ Mii aha mpyi mii nyé na sheenre tà núru me, ti jwufoonji maha mpyi nàmpònnò mii á, mii mú maha mpyi nàmpònnò ti jwufoon'á.

¹² Nyé ná Kile Munaani màkanyi lage sí nyé yii na, nje yi sí n-si n-jà dánafeebii pyi pi a si yyaha na Kile kuni i ke, yii a yire caa ná yii cyeyi shuunni i.

¹³ Lire kurugo shinji u nyé na sheenre tabere yu ke, urufoo u a Kile jáare, bà u si mpyi s'a ti kêenji me.

¹⁴ Naha kurugo ye mii aha a Kile jáare sheenre taber'e, mii kòni maha mpyi Kilejarege na, ñka mii nyé na na jwumpe yyaha cini me.

¹⁵ Lire e ke naha mii à yaa mii u pyi ye? Mii sí n-jà raa Kile jáare sheenre taber'e, ñka sheenre mii à cè ke, mii mú sí n-jà raa u jáare tire sheenre e. Mii sí n-jà raa Kile pèente myahigii cêe sheenre taber'e, ñka sheenre mii à cè ke, mii mú sí n-jà raa cyi cêe tire sheenre e.

¹⁶ Nyé mu aha a fwù kaan Kile á sheenre taber'e, wà ha nta dánafeebii kurunke e ñgemu u nyé u nyé na tire sheenre núru me, di urufoo sí n-jà n-jwo: «Amiina» mà li ta u nyé a mu jwumpe lógo mà ye?

¹⁷ Mu fwùni ninñanji mée ká nta u à ñwò sèl'e, u si n-jà urufoo tège Kile kuni i me.

¹⁸ Mii à Kile shéere, naha na ye u à mii tège mii à jà na yu sheenre sannte e mà tòro yii puni na.

¹⁹ Ñka lire ná li wuuni mú i, mii aha mpyi dánafeebii kurunke e, mà ñwònyeya kanñkuro kanna jwo dánafeebii sheenre nindogore e, mii maha lire funñò lwó maha ntòro mii u canmpuni lwó jwumpe na sheenre taber'e pi nyé na tire ntemu núru me.

²⁰ Mii cìmpyiibii, yii àha raa sònñi nàñkopyire sònñonñkanni na me. Ñka kapegigii kàmpañke na, yii yiye pyi pìmpinnyeye fiige. Yákilifente kàmpañke na, yii yiye pyi shinlyee.

²¹ Y'à séme Kile Jwumpe Semèni i na Kafoonji Kile à jwo: «Nàmpwuunbii pìi mii sí n-tun na shiinbil'á. Pire sí n-jwo ná pi e sheenre taber'e. Ñka lire ná li wuuni mú i, pi si mii ñwòmèeni cù me*.»

²² Mà tàanna ná lire katoronkwooni i, nje mii sí n-jwo ke, yire yi nyé: wà ha sheenre tabere jwo, mpïi pi nyé pi nyé Kile kuni i me, lire maha li cyêe pire na na Kile sí yoge kwòn pire na. Puru jwumpe nyé a yyaha tíi ná dánafeebil'e me. Wà ha Kile túnnturo jwo, lire maha li cyêe dánafeebii na na Kile nyé pi shwòhòl'e. Mpïi pi nyé pi nyé Kile kuni i me, puru jwumpe nyé a yyaha tíi ná pire e me.

* **14:21** Tèni i Izirayeli shiinbil'á Kile ñwòmèeni yaha ke, Kile à jwo na uru sí Babilòn shiinbii kàshicyege yaha ku pa pi tún pi i jà pi na. Sheenre nàmpònnò Babilòn shiinbii mpyi na yu. Izirayeli shiinbil'á pi ñya pi i tire sheenre yu ke, ka lire si li cyêe pi na na Kile à tún ná pire Izirayeli shiinbil'e e (Ezayi 28.11-12.)

²³ Nye l'aha mpyi kee yii dánafeebii kurunƙ'á bínni, ka yii puni si wá na shɛɛnre tabɛɛ yu, shíncyi ká mpa yii ta pur'e, ñgemu u ñye u ñye a Kile cè mɛ, tá u sí n-jwo na yii funɲy'á shwɔ yii na mɛ?

²⁴ Nka l'aha mpyi mu à jwo Kile túnnture yii ñye na yu, ka u u mpa jyè yii kurunƙe shwɔhɔl'e, u aha yii jwumpe lógo, lire sí u pyi u cè na sèɛɛni yii ñye na yu, si u pyi u cè na uru kapyiɲkii ñye a tí mɛ.

²⁵ Yaaga maha yaaga k'á ñwɔhɔ urufoo zòɲi na ke, yire puni sí n-yige cyíɲɲi na, fo u sí yyahe cyígile si niɲkure sín si Kile kèe, si jwo sèɛɛni na, Kile na ñye yii shwɔhɔl'e.

Kile pèente karigii sogolo ñkann'à yaa li ñwɔ

²⁶ Mii cìɲmpyiibii, yii à yaa yii ndemu pyi ke, lire li ñye: yii aha yiye bínni Kile pèente mɛɛ na, mɛɛ ká mpyi wá á, urufoo u li cèe. Yɛɛɛɛ jwumɔ ká mpyi wá á, urufoo u pu jwo, Kile ká nta u à kani là cyèe wà na, urufoo u li jwo. Kile ká nta u à shɛɛnre tabɛɛ le wá ñwɔ e, urufoo u ti jwo. Kile ká nta u à pyiɲkanna kan wá á u u jà a tire shɛɛnre kèɛɲɲe, urufoo u ti kèɛɲɲe. Nka cyire karigii pun'á yaa cyi dánafeebii tège pi a sì yyaaha na Kile kuni i.

²⁷ Mpii pi ñye na shɛɛnre tabɛɛ yu ke, pire ñye a yaa pi tòro shiin shuunni taanre na mɛ, pi raa yu niɲkin niɲkin, li i nta wá mú na ñye wani ñgemu u sí n-jà raa tire shɛɛnre kèɛɲɲi ke.

²⁸ Kèɛɲɲefoo ká mpyi u ñye a ta tire shɛɛnre na mɛ, ti jwufeebil'á yaa pi fyâha, pi raa yu piye funɲ'i ná Kile e.

²⁹ Nde li ñye Kile túnntunmpii kàmpanɲke ke, pire shiin shuunni taanr'á yaa pi a yu niɲkin niɲkin. Pi sanmpii s'a pi jwumpe núru pi raa pu kàanmucaa.

³⁰ Nka Kile ká nta u à kani là cyèe wabɛɛ na, ñgemu u à fyâha a jwumpe lwó ke, ur'á yaa u fyâha, u u yaha u li jwo.

³¹ Yii ñye a yaa yii bínni yii a Kile túnnture yu mɛ, yii a ti yu niɲkin niɲkin, bà ti si mpyi si dánafeebii le kur'e, si màban le pi e mɛ.

³² Yii li cè na li síɲi ñye Kile túnntunɲi na mà jà a cù u ñwɔge na, si pi sanmpii yaha pi jwo a kwɔ.

³³ Naha kurugo yɛ ñyàhanɲurugunɲi ñye a táan Kile á mɛ, mà karigii yal'a sogolo yyeɲɲe e, lire l'á táan u á, bà li ñye na mpyi dánafeebii kurunɲi puni i mɛ.

³⁴ Cyeebil'á yaa pi fyâha mpìɲɲi cyeyi i, naha na yɛ kuni ñye a kan pi á, pi jà pi a yu yire cyeyi i mɛ. Pi à yaa pi piye tírige, bà MusaSaliyaɲi à yi jwo mɛ.

³⁵ Pi la ká mpyi si yibige pyi cyage kà na, pi aha nɔ pyɛngɛ pi kuru yibige pyi pi nàmbaabii na. Naha kurugo yɛ li lemp'á pi ceewe u a jwumpe lwúu dánafeebii kurunƙe e†.

³⁶ Taha yii na sòɲɲi na yii бага jwumɔ pu ñye Kile jwumpe? Lire ñye mɛ, taha yii na sòɲɲi na yii kanni na puru jwump'á nɔ?

³⁷ Wá ha nta u u sòɲɲi na Kile Munaani maha jwumpe leni uru ñwɔ e na yu pi sanmpil'á, u li cè na yɛɛge mii ñye na sémɛni si ñkan yii á amɛ ke, kur'á fworó Kafoonɲi Yesu i.

³⁸ Wá ha ñke yɛɛge jwumpe cyé, yii àha núru urufoo le laage e mɛ.

³⁹ Mii cìɲmpyiibii, ñwɔɲyɛga niɲkin na, yii a Kile túnnture báaraɲi caa yii a mpyi. Wá ha a si raa yu shɛɛnre tabɛɛ'e, yii àha urufoo sige lire na mɛ.

⁴⁰ Li tɛgeni li ñye, yii karigii puni cyi pyi ná ñjire e, yii i cyi sogolonƙanni yaha li ñwɔ.

15

Kirisita à ñè a fworó kwùɲi i ke, kwùubii mú sí ñè

† 14:35 Pii na sòɲɲi na Poli à cyeebii sige pi àha raa pi nàmbaabii yíbili Kile pèente tɛni i mɛ. Pii sí na sòɲɲi na Poli ñye a kuni kan cyeebil'á pi a Kile túnnture jwufeebii jwumpe ñwɔhe túru mɛ. Pii sí i sòɲɲi na mpii pi à ntùɲke taha Poli na ke, pire jwumpe pu ñye 14.35 i. 14.36 i Poli ñye a ñɛɛ puru jwumpe na mɛ.

1 Nye mii cìmpyiibii, Jwumpe Nintanmpe mii à jwo yii á, ka yii i dá pu na, maa yiye pwò pu na ke, mii la nye si yii funḡo cwo puru na.

2 Puru jwumpe cye kurugo, kuni li maha sùpyire shwò ke, lire yii à lwó. Yii aha ḡkwôro lire kuni i, Kile sí yii shwò. Naha na yii na sônḡi na yii dányanḡi kapyiini nye ḡḡḡ baa ye?

3 Jwumpe p'à jwo mii á, ná pu tayyéreg'à pêe ke, mii à puru jwo yii á. Puru pu nye: Kirisita à kwû wuu kapegigii yàfanḡi kurugo, bà l'à fyânha a jwo Kile Jwumpe Semḡi i mε.

4 U buwun' à le fannke e, u kwùḡi canmpyitanrewuuni, u à ḡè, bà l'à fyânha a jwo Kile Jwumpe Semḡi i mε.

5 U ḡḡkwooni kàntugo, u à uye cyêe Pyeri na, lire kàntugo, maa uye cyêe u cyelempyiibii ke ná shuunninḡi na.

6 Lire kàntugo cìmpyiibii dánafeebii na u à uye cyêe tère ninḡin i ke, pir' à nyaha shiin ḡkwuu kanḡuro (500) na. Shinpaanra kanna pi à kwû pire e, lire baare e, pi niḡyahamii saha na nye shi na.

7 Lire kàntugo u à uye cyêe Yakuba na, maa uye cyêe u tūntunmpii sanmpii puni na.

8 Pire puni kàntugo, u à uye cyêe mii Poli na mú, mii u nye mu à jwo pìmpinḡyaga niḡyembaga ḡkemu k' à si ke.

9 Yii li cè, mii u nye Yesu tūntunmpii puni kàntugo yyére wunḡi. Mii bá mpyi a yaa mii u tòro u tūntunmpil'e mε, naha na ye mii mpyi maha Kile dánafeebii kurunḡe kyéregè sèl'e.

10 Nka tayyéregè e mii nye niḡjaa ke, Kile u à ḡwò mii na maa mii yaha kur'e. Tawage e bà u à sàa ḡwò mii na mà dε! Mii bá à báaranḡi pyi mà tòro Yesu tūntunmpii sanmpii na, ḡka ná na yabiliḡi fânhe e bà mii à u pyi mà dε! Kile u à ḡwò mii na maa mii pyi mii à u pyi.

11 Lire e ke l' à pyi mii u à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á yo, l' à pyi Yesu tūntunmpii sanmpii yo, Jwumpe Nintanmpe ninumpe wuu nye na yu, yii mú s' à dá pu na.

Dánafeebii ḡèḡi kani

12 Nye ná wuu s' à jwo yii á na Kirisita à ḡè a fworò kwùḡi i, naha na yii pìi maha jwo na kwunḡene nye nūmpanḡa mà ye?

13 Kampyi yii na sônḡi na kwunḡene nye nūmpanḡa mε, lir' à li cyêe na yii nye a dá na Kirisita mú à ḡè a fworò kwùḡi i mε.

14 Kampyi Kirisita nye a ḡè a fworò kwùḡi i mε, Jwumpe Nintanmpe wuu nye na yu ke, puru kajwuuni mpyi na sí n-pyi ḡḡḡ baa, yii dányanḡi kapyiini mú mpyi na sí n-pyi ḡḡḡ baa.

15-16 Nye jwumpe wuu nye na yu na ntare Kile na ke, puru mpyi na sí n-pyi kafinara, naha na ye wuu à jwo na Kile à Kirisita ḡè a yige kwùḡi i. Kampyi yii na sônḡi na kwunḡene nye nūmpanḡa mε, lir' à li cyêe na yii na sônḡi na Kirisita mú nye a ḡè a fworò kwùḡi i mε.

17 Kàmpyi Kirisita nye a mpyi a ḡè a fworò kwùḡi i mε, ḡḡḡ mpyi na sí n-pyi yii dányanḡi kapyiini na mε, yii kapegigii tugure mú mpyi na sí n-kwôro yii ḡunḡ'i.

18 Lire mpyi na sí li cyêe mú na mpìi pi à kwû mà pi ta pi à dá Kirisita na ke, na pir' à pîni.

19 Kampyi wuu à wuu sònḡore taha Kirisita na numε tìḡi kanni kurugo, lire e ke wuu pi nye diḡye sùpyire puni kanhamafeebii.

20 Nka sèḡi na, Kirisita à ḡè a fworò kwùḡi i. Mpìi pi à kwû ke, Kile à u ḡè a yige kwùḡi i yyecyiige na, maa li cyêe na kwùubii mú sí n-pa ḡè.

21 Yii li cè, bà kwunḡ' à ḡyè diḡyeḡi i shin ninḡin cye kurugo mε, amuni kwunḡeni mú à ḡyè shin ninḡin cye kurugo.

22 Sùpyire puni sí n-kwû, naha na ye pi nye Adama wwoḡeḡe e. Amuni li mú nye, dánafeebii puni sí nuru ḡè, naha na ye pi nye Kirisita wwoḡeḡe e.

23 Nka shin maha shin ná u tèḡene li nye, Kirisita u à pyi shincyiiwe mà ḡè, lire kàntugo, mpìi pi nye u wuubii ke, u aha bú núr' a pa canḡke ḡkemu i ke, pire mú sí ḡè.

²⁴ Lire kàntugo diɲyeɲi sí n-kwò. Kirisita sí jùɲufente puni ná sífente puni ná fànhafente puni shi kwò, si Saanre le Tufooni Kile cye e.

²⁵ Yii li cè na fànha ku ɲye ku ki, Kirisita u tɛɛn jùɲufente na fo si zà yaa ná Kile e, u à u zàmpeɛnbii puni le u tooyi ɲwòh'i.

²⁶ Zàmpeɛnɲi nizanɲi u sí shi bò ke, uru u ɲye kwùɲi.

²⁷ Y'à séme Kile Jwumpe Semɛɲi i na: «Kile à síɲi kan u á yaayi puni na*.» Nka puru jwumpe e, l'à ffiniɲe na síɲi ɲye Yesu á mà pyi Kile jùɲɔ na me, ɲaha na ye Kile u à síɲi kan u á u pyi yaayi puni jùɲɔ na.

²⁸ ɲye yaayi puni ká bú ɲkúu Kirisita á tɛni ndemu i ke, uru u ɲye Jyafooni ke, Kile ká síɲi kan u á yaayi puni na tɛni ndemu i ke, u mú sí uye tîrige Kile á. Lire ká mpyi, Kile sí n-pyi yaayi puni ná sùpyire puni jùɲɔ na.

²⁹ Mpii pi maha piye batizeli kwùubii kurugo ke, yii sòɲɔ pire na mú ke, kampyi kwuɲɛɛ ɲye a sii nùmpañña me, ɲaha kurugo pi maha piye batizeli pi kurugo ye†?

³⁰ Wuu mú de? Kampyi kwuɲɛɛ ɲye me, ɲaha kurugo wuu maha wuu múnahigii péɛli tɛrigii puni i ye?

³¹ Mii cìnmpyiibii, mii sí n-sì yi jwo n-waha yii á, mii na ɲye kwùɲi ɲwɔge e canɲa maha canɲa. Sɛɲi na, mà yii yaha wuu Kafoonɲi Yesu Kirisita wwoɲɛɛge e, yii pi à mii jùɲke yîrige.

³² Zhìɲi mii à le ná Efese kànhe sige yaayi i ke, kampyi nùmpañña ɲye wani me, ɲaha lire zhìleni mpyi na sí ɲwɔ mii na ye? Kampyi kwuɲɛɛ ɲye nùmpañña me, mii sí n-jà n-jwo sùpyire sannte fiige na:

«Wuu a lyí, wuu raa byii,
ɲaha na ye wuu aha ɲkwù, y'à kwò‡.»

³³ Yii a yiye kàanmucaa: «Sùpyañi ɲaaraɲɛɲi ká mpyi u ɲye a ɲwɔ me, uru u maha u wurugo, maa u le kumpiini i.»

³⁴ Yii yákili ta, yii i láha kapegigii na, lire l'à ɲwɔ. Pii na ɲye yii shwòhəl'e, pi sàha ɲkwò a Kile cè me! Mii na yire yu yii i li cè na yii silege kyaa li ɲye li li.

Dánafeebii sí ɲè ná cyere nivɔnni i

³⁵ Mii mée ɲye mii à mpe jwo ke, mii à li cè na wà sí n-jà mii yíbe na di kwùubii sí ɲè n-jwo ye? Ná cyeere shiɲi ntire e pi sí n-pyi ye?

³⁶ Sìɲcoɲɔ kà ke, sùmaɲi mu maha nùgo ke, u mpùrampe ká fwónhɔ, u maha fyín mà?

³⁷ Sùmashiɲi mu maha nùgo, mu à jwo kàlage. Lire baare e ku cige nimpunke bà mu maha sà ɲcùru me.

³⁸ ɲye u nùgunkwooni kàntugo, Kile maha u pyi u à fyín maa u pyi u à pyi sùmacige, maha bê ná u ɲyii wuuni i. Sùmaɲi shiɲi puni ná u cire ti ɲye.

³⁹ Amuni ɲyii yaayi puni cyeere mú ɲye, kà ná kà woro ɲye niɲkin me. Sùpyire cyeere na ɲye ti ye, yatɔore woore sí ɲye ti ye, saɲceɛnre woore na ɲye ti ye, fyaabii woore na ɲye ti ye.

⁴⁰ Yaayi yi ɲye niɲyiɲi na ke, yire cyeere na ɲye ti ye, ɲje yi ɲye ɲiɲke na ke, yire woore mú sí ɲye ti ye. ɲyii yaayi yi ɲye niɲyiɲi na ke, yire sìnampe ná ɲiɲke wuyi sìnampe ɲye niɲkin me.

⁴¹ Canɲanyiini sìnampe na ɲye pu ye, yiɲke sìnampe na ɲye pu ye, wɔrigii sìnampe mú sí na ɲye pu ye, ali wɔrigii sìnampe'á wwù puye e.

⁴² ɲye kwùubii ká a sì ɲè, amuni li mú sí n-pyi. Bà sùmabilini ká nùgo, li mpùrampe maha fwónhɔ me, amuni li ɲye, buɲi ká ntò, u maha fwónhɔ, ɲka u aha ɲè tɛni ndemu i ke, u saha ɲye na fwónre me.

* 15:27 Zaburu 8.7 † 15:29 Pii maha jwo: «ɲye ɲaha kurugo pii maha piye kan pi a batize maa piye le kwùɲi ɲwɔge e ye? Kampyi sèe wi na kwuɲɛɛ ɲye me, ɲaha kurugo pi maha piye le kwùɲi ɲwɔge e maa piye kan pi a batize ye?» ‡ 15:32 Ezayi 22.13

⁴³ Buɲi ká ntò, u lemε maha mpyi, wà kuro sàha maha mpyi u e mε, ɲka u aha ɲè, u maha mpyi ná sìnampe e. Pi aha u tò, fànha maha mpyi u e mε, ɲka u aha ɲè, u maha mpyi ná fànha'e.

⁴⁴ Cyeere múnaa baa woore ti maha ntò, ɲka ti múnaa woore ti maha ɲè. Sùpyire cyeere na ɲye wani, Kile Munaani maha cyeere ntemu kaan ke, tire na ɲye wani mú.

⁴⁵ Y'à séme Kile Jwumpe Semεɲi i na: «Adama u ɲye sùpyaɲi ɲiɲcyiɲi, Kile à u dá maa múnaani le u eŠ.» ɲka Adamaɲi u sí n-pa kàsanraga na, ná uru u ɲye Yesu Kirisita ke, uru u maha shɲi kaan sùpyir'á Kile Munaani cye kurugo.

⁴⁶ Kile Munaani maha cyeere ntemu kaan ke, tire bà ti ɲye ɲiɲcyiire mε, supyicyeere ti ɲye ɲiɲcyiire, lire kàntugo Kile Munaani woore maha nta a pa.

⁴⁷ Adamaɲi ɲiɲcyiɲi na ɲye ɲiɲke wu, Kile à u yal'a yige pwoore e, ɲka Adamaɲi shɲnwuɲi ɲye ɲiɲyɲi wu.

⁴⁸ Sùpyaɲi u à yal'a yige ɲiɲke e ke, bà uru ɲye mε, yaaga maha yaaga k'à fworu ur'e ke, amuni yire puni ɲye. ɲge sí u ɲye ɲiɲyɲi wuɲi ke, bà uru ɲye mε, yaaga maha yaaga k'à fworu ur'e ke, amuni yire puni mú ɲye.

⁴⁹ Sùpyaɲi u à yal'a yige ɲiɲke e ke, bà wuu ɲye uru fiige mε, ɲge u ɲye ɲiɲyɲi wuɲi ke, amuni wuu mú sí n-pyi uru fiige.

⁵⁰ Mii cìnmpyiibii, ɲje mii sí n-jwo yii á ke, yire yi ɲje: cyeere ti ɲye wuu na amε ke, wuu sí n-jà n-ɲyè Kile Saanre e ná tire e mε. Cyeere ti sí n-pa n-fwónhɔ ke, mà tire yaha wuu na, wuu sí n-jà n-pyi kwùmbaa mε.

⁵¹ Kani li mpyi a ɲwɔhɔ ke, mii sí lire yyaha jwo yii á, lire li ɲye, wuu puni sí n-kwù mε, ɲka wuu cyeere puni sí n-kêɛɲɲε.

⁵² Li sí n-pyi tère ɲiɲkin ná wiile ɲiɲkin tìnmpini wyizanni na. Diɲyeɲi canɲkwɔge tìnmpini ká wyi tènì ndemu i ke, mpii pi à kwù ke, pire sí ɲè, pi saha sí n-kwù mε, wuu cyeere puni sí n-kêɛɲɲε.

⁵³ Yii li cè na cyeere ti ɲye wuu na ke, tir'à yaa ti kêɛɲɲ'a pyi cyere, ntemu ti ɲye ti sí n-fwónhɔ mε. T'à yaa ti kêɛɲɲ'a pyi cyere ntemu ti ɲye ti sí n-kwù mε.

⁵⁴ ɲye wuu cyeere ká bú ɲkêɛɲɲ'a pyi cyere ɲiɲwɔnhɔmbaara ná ɲiɲkwumbaara tènì ndemu i ke, jwumpe p'à séme Kile Jwumpe Semεɲi i ke, puru sí n-fúnɲo. Y'à séme: «Sì à ta kwùɲi na, kwùɲi shi à pìnni feefee*!»

⁵⁵ «Kwù wà we, taha mu síɲi ɲye ke?

Kwù wà we, taha mu bàhe ɲye ke*?»

⁵⁶ Kapegigii mpyiɲi ɲye baha fiige, ɲkemu ku maha kwùɲi pyi u u nɔni wuu na ke. Saliyaɲi kuni ɲaaraɲ'à wuu já ke, lire l'à pa ná l'e kapegigil'à fànha ta wuu na.

⁵⁷ ɲka wuu à fwù kan Kile á, ɲaha na ye uru u à wuu pyi wuu à sí ta kwùɲi na, wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo.

⁵⁸ Lire kurugo mii ntàannamacinmpyiibii, yii fànha le yiye e, yii àha yafyin yaha ku yii pyi yii a núruli kàntugo mε, yii a sí yyaha na Kafoonji báaraɲi i tèrigii puni i. Yii li cè mà yii yaha Kafoonji báaraɲi na, kanhare yii à pyi ke, tire sí n-sì n-pyi ɲùɲɔ baa mε.

16

Wyéɛɲi Kòrenti dánafeebil'à bínni si ntège Zheruzalemu wuubii tège ke

¹ ɲye mii cìnmpyiibii, wyéɛɲi u ɲye na bínnini si ntège Kile wuubii tège Zheruzalemu kànhe e ke, yii mú à yaa yii a lire pyi bà mii à yi jwo Galati kùluni dánafeebii kuruy'á mε.

² Cibilaaga maha cibilaaga, canɲcyiige* yii shin maha shin à yaa u wwù u ɲùɲɔ wyéɛɲi i, mà tàanna ná u cyentage e, u yaha uye kanni na, bà li si mpyi mii aha nta si nɔ yii yyéɛ ke, mii i sà uru wyéɛɲi ta u à bínn'a kwò mε.

³ Mii aha bú nɔ wani tɛni ndemu i ke, t̀nntunmpii yii s̀i n-cwɔ̀nro ke, mii s̀i sɛmɛ taha pire na ná wyɛrɛɲi i pi sà ɲkan Zheruzalemu kànhɛ e.

⁴ L'aha mii kakarala kwò, mii ná pire s̀i n-kàrɛ s̀iɲcyan.

⁵ Mii la ɲyɛ si ɲara pyi Masedoni k̀luni i, si nta raa s̀i yii yyɛrɛ, ɲaha na yɛ mii la ɲyɛ si ntòro Masedoni i.

⁶ Mii aha nɔ wani yii yyɛrɛ, shwɔ̀hɔ̀l'e mii s̀i t̀rɛ nimbilɛrɛ, lire ɲyɛ mɛ mii s̀i wyeere tɛni pyi ná yii e, bà yii si mpyi si mii t̀gɛ mii i na tashage ta mɛ.

⁷ ɲaha kurugo yɛ numɛ tɔ̀gɛ e, mii la ɲyɛ s̀i sà yii ɲya kanna si ntòro mɛ, ɲka mii la ɲyɛ si t̀rɛ pyi yii taan, Kafoonji ká ɲɛ.

⁸ ɲka lire ná li wuuni mú i, mii s̀i n-kwòro Efese kànhɛ e, fo zà nɔ Pantekɔ̀tiɲi kataanni na,

⁹ ɲaha na yɛ Kile à sàa li laage kan mii á, mii u báarabwɔ̀hɔ̀ pyi wani, ali mà li ta mii zàmpɛɛnbil'à ɲyaha wani.

¹⁰ Timɔ̀ti ká nɔ wani yii yyɛrɛ, yii i u c̀umu lemɛ ɲwɔ̀, bà li si mpyi u àha bú ɲkwò màban fò uye na mɛ, ɲaha na yɛ u na báare mii fiige Kafoonji á.

¹¹ Yii àha ɲkwò u wíi ɲcwò mɛ! Yii u t̀gɛ u k̀sheeli na bà u ɲiɲcɛɲɲɛ wu si mpyi si nɔ mii na mɛ, ɲaha na yɛ mii ná c̀impyiibii ɲaha na u sigili ɲaha.

¹² Nde li ɲyɛ wuu c̀impyworonji Apolosi u k̀ampanɲke ke, mii à màban le u e s̀èl'e, bà u ná c̀impyiibii sanmpii si mpyi si sà fworɔ̀ yii na mɛ. ɲka u à yi jwo mii á na s̀ɛɲi na, li tɛni sàha nɔ mɛ. Li tɛni ká nɔ u á, u s̀i li pyi.

¹³ Yii kwòro ɲyii na, yii yiye waha yii i ɲkwòro Kile kuni i, yii àha màban yaha u fò yii na mɛ, yii fàha le.

¹⁴ Ntàannamagar'à yaa t'a ɲaa yii kapyiɲkii puni i.

¹⁵ Mii c̀impyiibii, mii s̀i kyaa ɲiɲkin cya yii á sahanɲi. Yii à li c̀ɛ na Sitefanasi ná u pyɛngɛ shiinbii pi à pyi dánafeebii ɲiɲcyiibii Akayi k̀luni i, pi à piye pwɔ̀ Kile wuubii nt̀gɛɲi na mú.

¹⁶ Yii à yaa yii a núru tire s̀upyre shiɲ'á, mà bàra mp̄ii puni pi à piye pwɔ̀ Kile báaraɲi na ke.

¹⁷ Mii funntanga wu u ɲyɛ, ɲaha na yɛ Sitefanasi ná Foritunatusi ná Akayikusi ɲaha ná mii i. Yii n'a mpyi ɲaha, nde yii mpyi na s̀i n-pyi ke, pi à lire pyi.

¹⁸ Pi à mii funɲke ɲiɲɛ, bà pi à yii funɲyi ɲiɲɛ mɛ. Yii a nte s̀upyre shiɲi metanga yiri.

¹⁹ Azi k̀luni dánafeebii kuruy'á yii shéere. Akilasi ná Pisisili à yii shéere ná dánafeebii pi ɲyɛ na bínnini pi pyɛngɛ e ke, pir'à yii shéere s̀èl'e Kafoonji mɛge na.

²⁰ Mii c̀impyiibii pun'à yii shéere.

Yii a c̀impyworogo fẁɲi kaan yiy'á ná funɲcɛɲi i.

²¹ Mii Poli yabilɲi u à ɲge fẁɲi sɛmɛ ná na cyɛge e.

²² Kafoonji kyaa ká nta l'à pɛn ɲgemu á ke, Kile u urufoo láɲa.

«Kafoonji, ta ma!»

²³ Kafoonji Yesu u ɲwɔ̀ yii na, u u jwó le yii á!

²⁴ Yii mú puni kyal'à táan mii á, Yesu Kirisita wwɔ̀ɲɛɛge e.

Poli à lɛtɛɛŋi shɔnwuŋi ŋgemu kan Kɔrɛnti kànhɛ dánafeebil'á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè lɛtɛɛŋi funŋɔ jwumpe e ke

Poli u à ŋge lɛtɛɛŋi séme sahaŋki mà kan Kɔrɛnti kànhɛ dánafeebii kurunɔk'á. U lɛtɛɛŋi niŋcyiŋi i, u mpyi a jwo na uru la nyɛ si sà yyaha yige pi na. Uru lɛtɛɛŋi tuugonkwooni kàntugo u nyɛ a já a wyèr'a kàre mɛ, naha kurugo yɛ u wwoŋɛɛŋi Timoti mpyi a yíri Kɔrɛnti kànhɛ e ná jwumpe p'e mà yyaha tí ná dánafeebii kurunke e, mpemu p'à waha Poli na ke.

Dánafeebii mpyi a nɛɛ kafinivinibii pìi jwumɔ na, pire mpyi a piye pyi Yesu tũntunmii. Pire kafinivinibii u kàlaŋi mpyi a kàntugo wà Jwumpe Nintanmpe na, Poli mpyi a fyànha a puru mpemu jwo dánafeebil'á ke. Pire kafinivinibii mpyi maha yi yu dánafeebil'á na Poli nyɛ Yesu tũntunŋɔ mɛ. Lire mpyi a Poli lùuni pyi l'à yíri, ka u u lɛtɛɛ séme ná jwunɔam'i mà tũugo Kɔrɛnti dánafeebil'á. Uru lɛtɛɛŋi kyaa nyɛ a cè mɛ, naha kurugo yɛ u à pìnni. Titi u mpyi a sà uru lɛtɛɛŋi kan Kɔrɛnti shiinbil'á.

Nyɛ lire kàntugo ka Poli ná Titi si núr'a piye nya, ka Titi si yi jwo u á na u lɛtɛɛŋi jwumpe na wá a ŋkèɛɛŋɛ lèŋɛ Kɔrɛnti dánafeebii toronkanni i (7.1-7). Lire ná li wuuni mú i, Poli mpyi a li cè na dánafeebii pìi saha na nyɛ wani, mpiimu pi nyɛ na uru mɛpɛngɛ yu ke. Lire kurugo u à ŋge lɛtɛɛŋi séme.

Nde l'à u zhèŋi fyìinne pi yyére ná nde l'à u ta u à jwunɔampe jwo pi na ke, u à lire yyaha jwo pi á. Mà bàra lire na, u à li cyèe pi na na uru funntanga wu u nyɛ, naha kurugo yɛ jwumpe ur'à jwo a tũugo pi á ke, pur'à ŋkèɛɛŋɛ pyi u à jyè pi karigil'e (1--7).

Wyéɛŋi pi mpyi na binnini Zheruzalɛmu fòŋɔfeebii ntègɛŋi mɛɛ na ke, u à màban le pi e lire wyéɛ binnini na (8--9).

Lɛtɛɛŋi takwɔɔre e, u à jwumpe waha mà yyaha tí ná kafinivinibil'e, pire mpiimu pi mpyi a piye pyi Yesu tũntunmii ke, u à li cyèe pi na na uru Poli à sii Yesu tũntunŋɔ. Poli à yire jwo, naha kurugo yɛ u la mpyi pire kafinivinibii si dánafeebii le kumpiini i mɛ (10--13).

Lɛtɛɛŋi tasiige

¹ Mii Poli u nyɛ Yesu Kirisita tũntunŋɔ mà tàanna ná Kile nyii wuuni i ke, mii ná wuu cɛmpworonji Timoti u à ŋge lɛtɛɛŋi séme, yii Kile dánafeebii kurunke ku nyɛ Kɔrɛnti i ná yii mpii puni pi nyɛ Kile wuu Akayi kùluni i ke, si ntun yii á.

² Wuu Tuŋi Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi nɔwɔ yii na, pi i yyɛŋiŋke kan yii á.

Poli à fwù kan Kile á u ntègɛŋi kurugo

³ Wuu Kile kêe, uru u nyɛ wuu Kafoonji Yesu Kirisita Tuŋi. Uru u nyɛ nùŋaare punifoo, uru u maha wuu tère tèrigii puni i,

⁴ maa màban leni wuu e yyefuge shiŋi puni tèrigil'e. Lire e wuu maha jìni na màban leni yyefuge shiŋi puni feebil'e, bà u maha u leni wuu e mɛ.

⁵ Yii li cè na, bà wuu maha yyefuge taa sèl'e Kirisita mɛge kurugo mɛ, amuni Kile mú maha màban leni wuu e sèl'e Kirisita cye kurugo.

⁶ Mu aha wuu nya yyefuge e, lire nùŋke ku nyɛ si màban le yii e, yii raa sèl'e yyaha na Kile kuni i. Kile ká màban le wuu e, lire nùŋke ku nyɛ si màban le yii e, si yii pyi yii já a wuu kyaage shiŋi kwú yiye e.

⁷ Wuu à sàa dá li na na yafyin sèl'e n-jà yii pyi yii fwooro Kile kuni i mɛ, naha na yɛ wuu à li cè na, bà yii nyɛ na yii nàzhan lwúu ná wuu e kyaage e mɛ, amuni yii mú nyɛ na yii nàzhan lwúu màbanŋi ntaŋi i ná wuu e.

⁸ Nye cìnmpyiibii, yyefuge e wuu à tòro Azi kùluni i ke, wuu la na nyε yii i kuru cè. Ku fànhe mpyi a pèe mà tòro wuu pèεge na, fo wuu sàha mpyi a tèen ná l'e na wuu sì n-shwò kwùñi na mε.

⁹ Wuu mpyi a sàa li yaha na pi sí wuu bò, lire e wuu sàha mpyi a wuu sònñore taha wuye na mε, fo Kile na, uru u maha kwùubii ñèni ke.

¹⁰ Uru u à wuu shwò uru kwùñi na, u sí n-pa wuu shwò sahan̄ki. Sèe wi, wuu à tèen ná l'e na u saha sí n-pa wuu shwò.

¹¹ Yii mú na wuu tère ná Kileñarege e. Yire Kileñareyi niñyahayi kurugo, kacenni Kile à pyi wuu á ke, shin̄yahara na fwù kaan u á lire kurugo.

Poli à u tashage kèen̄ε

¹² Nde l'à wuu ñùñyi yîrige ke, lire li nyε wuu toron̄kanni diñyeni i, mà cye cyán tène i wuu mpyi yii shwòhòl'e ke. Wuu à li cè wuye e na wuu à lire pyi ná funvyinge ná sèeni i, Kile barag'e. Sùpyire yákilifente bà t'à lire pyi mε, ñka Kile ntègen̄i cye kurugo l'à pyi.

¹³⁻¹⁴ Yii li cè na nde yii à kâla wuu l'eteribil'e maa li yyaha cè ke, wuu nyε a yafyin séme mà tòro lire na mε. Wuu Kafoon̄i Yesu cannuruge wuu pi sí n-pyi kañuñò si yii ñùñyi yîrige, yii sí n-pyi kañuñò si wuu wuyi yîrige. Yii à ñcyèε cè lire kani i mà kwò, ñka mii na sònñi yii sí n-pa li puni yyaha cè sèl'e.

¹⁵ Mii à dá lire na, lire e, mii la mpyi si sà fwooro yii na, si ñwò yii na sahan̄ki.

¹⁶ Mii la mpyi si ntòro yii yyéε, si ñkàre Masedoni kùluni i, si yîri wani, si núru mpa yii yyéε, bà yii si mpyi si mii tège mii i já a kàre Zhude kùluni i mε.

¹⁷ Nye mii nyε a pa shà mε, lir'à li cyèe na li nyε a mpyi mii sèe na mà? Taha mii na na karigii pyi mà tàanna ná diñyeni sùpyire pyin̄kanni i, maha jwo: «òñ» maa núr'a kèen̄'a jwo: «ònhò» la?

¹⁸ Kile u nyε ñwòmεε niñkin foon̄i ke, uru u nyε mii shèεfoon̄i, mpe mii à jwo yii á ke, puru nyε a mpyi: «òñ» ná «ònhò» tanuge e mε.

¹⁹ Naha na yε Kile Jyan̄i Yesu Kirisita kyaa mii ná Siliven ná Timòti à jwo yii á ke, uru mú mpyi na «òñ» ná «ònhò» yu kani ninuuni i mε, ñwòmεε niñkinfoo u nyε u wi.

²⁰ Uru cye kurugo, Kile ñwòm̄yahigii puni maha fúnñò, uru cye kurugo mú, wuu maha jwo: «Amiina» maa Kile mεge pèe.

²¹ Kile yabiliñi u maha wuu ná yii fànhe ñyahage Kirisita wwoñεεge e, uru mú u à wuu cwòñrò mà pyi uye wuu,

²² maa u fyèñi bwòn wuu na, maa u Munaani le wuu e. Lire kurugo yacenyi san̄nyi Kile à bégel'a yaha wuu mεε na ke, wuu à tèen ná l'e na wuu sí yire ta.

²³ Yii li cè, mii la nyε a mpyi si ñgaha nò yii na mε, lire kurugo mii nyε a núr'a shà wani yii yyéε Kòrenti kànhe e mε. Mii aha fine, Kile kà na yaha mε, uru u nyε mii shèεfoon̄i.

²⁴ Wuu nyε na ñko si fànha cyán yii na yii ñaaran̄kanni i Kile kuni i mε, ñaha na yε yii à fànha ta l'e. N̄ka wuu la na nyε si yii tège bà yii fun̄nyi si mpyi si ntáan mε.

2

¹ Lire e mii la saha nyε a mpyi si ntòro yii yyéε, wuu kwò a sà wuye yyahayi tanha mε, ñaha na yε mii aha yii yyahayi pyi y'à tanha, jofoo u sí n-jà mii fun̄ñke pyi ku táan yε? Yii kanni pi sí n-jà mii fun̄ñke pyi ku táan, ñka mii aha yii yyahayi pyi y'à tanha, di yii sí n-jà lire pyi n-jwo yε?

³ Lire kurugo mii mpyi a l'etere tun yii á, bà li si mpyi, mii aha nò yii yyéε, yii pi à yaa yii mii fun̄ñke táan ke, mii àha ñkwò sà yyetanhara ta wani mε. Mii à dá li na na mii funntange na nyε yii puni funntanga.

⁴ Mii ñàvun̄ñò wu ná mii yyetanha wu u mpyi a l'etere sém'a tun yii á, mii mpyi na ñyilwòhe tírige. Lire nyε a pyi si yyetanhara nò yii na mε, ñka si li cyèe yii na na yii kyal'à waha mii na sèl'e.

⁵ Ngemu u à pyi yyetanhare ñùŋke ke, mii Poli kanni yyahe bà urufol'à tanha mε! Yii puni yyahayi urufol'à tanha. Nka mii la ñye sì jwo ntòro mε, lire e mii sí n-jwo, yii òlì yyahaya u à tanha.

⁶ Yii shinnyahara à bē maa ndemu pyi urufoo na ke, lir'à yaa.

⁷ Nka numε, yii yàfa u na, yii i màban le u e, bà li si mpyi u yyahe kà ñkwò ntanha si u yákiliñi ñyàhanjgurugo mε.

⁸ Lire kurugo mii na li caa yii á, yii i li cyêe u na na u kyal'à táan yii á.

⁹ Letereñi mii mpyi a séme mà tùugo yii á ke, mii mpyi a uru séme mú si yii zò shwò ñgí si ñcè kampyi yii na mii jwumpe puni kurigii ñaare.

¹⁰ Yii aha yàfa ñgemu na ke, mii mú sí yàfa urufoo na. Kirisita u ñye mii shèrefoonj, yii aha mii ñya lire na, mii à li pyi yii kurugo,

¹¹ bà li si mpyi, Sitaanniñi kà ñkwò tajyige ta wuu shwòhòl'e mε, ñaha na ye wuu à sàa u funzòñjore cè.

¹² Ñye mii à nò Torasi kànhe e ke, Jwumpe Nintanmpe pu ñye na Kirisita kyaa yu ke, Kafoonj mpyi a kuni pwó mii á puru ñjwuñi kurugo.

¹³ Lire ná li wuuni mú i, mii yákiliñi mpyi a tèn mε, ñaha na ye mii ñye a mpyi a na cìmpworonj Titi ñya mε. Ñye ka mii i kuni cya pi á, maa ñkàre Masedoni kùluni i.

Poli báarañi pyiñkanni

¹⁴ Wuu fwù kan Kile á, uru u maha wuu pyi yawiiye ñjemu yi maha Kile sífente cyêe wuu ná Kirisita wwoñεεge kurugo ke. U maha wuu pyi wuu u Kirisita kyaa yu cyeyi puni i. Lir'à Kirisita kani pyi l'à nò cyeyi puni i, bà wusunañi nùge maha ñkèεge kafεεge e mε.

¹⁵ Yii li cè na mpii pi ñye zhwoñi kuni i ná mpii pi ñye kwùñi wuuni i ke, Kirisita cye kurugo, wuu na ñye mu à jwo wusuna nùguntanga wu Kile á, ñgemu nùgo ku maha nòni pire puni na ke.

¹⁶ Mpii pi ñye kwùñi kuni i ke, pir'á nùgumpenge ki, ñkemu ku sí kwùñi nò pi na ke; mpii sí pi ñye zhwoñi kuni i ke, pir'á nùguntanga ki, ñkemu ku maha shìñi ñiñkwombaanj kaan ke*.

Ñye jofoo u sí n-jà ñge báarañi shiñi na ye?

¹⁷ Shinnyahara à Kile jwumpe pyi nàfuu cya kuro, ñka wuu ñye pire fiige mε. Kile u à wuu tun, u à li cè na wuu na u jwumpe yu fyìnmpe funñke e, Kirisita wwoñεεge e.

3

¹ Ñye tá puru jwump'à li cyêe na wuu na wuye metanga yu yii á bε? Bà pi sanmpii maha li pyi mε, wuu à yaa wuu a leterii kaan yii á, mpiimu pi ñye na wuu metanga yu laa, yii a pire fiigii tùuge wuu á?

² Yii yabilimpii pi ñye wuu letereñi, ñgemu u à séme wuu zòmpyaagii na ke, sùpyire puni sí n-jà u kàla si u yyaha cè.

³ Sèenji na, yii na ñye letere, Kirisita à ñgemu séme wuu cye kurugo ke. U ñye a séme ná sémeñkyaaní i mε, ñka ná Kile ñyii wuñi Munaaní i u à séme. U ñye a séme kafaatenye na mε, ñka sùpyañi zòmbilini na u à séme*.

⁴ Kirisita cye kurugo, wuu à sàa dá lire na Kile yyahe taan.

⁵ Wuu ñye a li yaha wuye funñ'i na báarañi wuu ñye na mpyi ke, na wuu fànhe k'à u pyi mε, Kile fànhe cye kurugo wuu maha jà a u pyi.

* **2:16** Kàshige ká ñkwòñ a kwò, mpii pi a pyi javeebii ke, pire maha ntàanna piye na, bilibii pi à ta kàshige cyage e ke, maa pire tàanna pi kàntugo maha mpa jyè kànhe e. Kànhe shiinbii funntanga wuubii maha cige wyεere ñjpcennte tà kwòñ maha ñcyán ñcyán pyenkuuñi i, maa nùguntanga yaayi yà súgo. Kuru nùguntange ku maha fwoke ke, kuru maha ntáan kàshikwòñbil'á. Ñka ku maha mpyi bilibil'á kwò nùgo. * **3:3** Saliyañi u mpyi a kan Musa á ke, uru mpyi a séme kafaatenye na (Ekizodi 24.12). Kile túnntunji Zheremi a jwo na Kile sí u Saliyañi nivonñi séme sùpyire zòmpyaagil'e (Zheremi 31.33).

⁶ Uru u à pyiŋkanna kan wuu á wuu pyi u báarapyii, wuu raa tunmbyaare nivante kyaa yu sùpyir'á. Tire tunmbyaare nyε mu à jwo saliya ŋgemu u à séme me, Kile Munaani i t'à fworó. Saliyaŋi maha mpa nùŋɔ kuu kwùŋi na, ŋka Kile Munaani maha ma ná shiŋi niŋkwombaani i.

⁷ Saliyaŋi u maha mpa nùŋɔ kuu kwùŋi na ke, Kile mpyi a uru karigii séme kafaatenye ŋuŋ'i. Uru Saliyaŋi mpyi a pa ná sɪnampe mpemu i ke, puru mpyi maha Kile tɪntunŋiMusa yyahe pyi ku u ŋi, fo Izirayeli shiinbii mpyi na jà a ku wí me, mà li ta puru sɪnampe mpyi na sì mɔ me.

⁸ Nyε Saliyaŋi kuni sɪnampe ká mpêe lire pyiŋkanni na, tá Kile Munaani kuni wumpe cye sì n-tòro me?

⁹ Kuni li maha kwùŋi nɔ sùpyaŋi na ke, lire sɪnampe ká mpêe ame, ndemu li maha sùpyaŋi pyi u à tí Kile yyahe taan ke, lire u sɪnampe cye sì n-tòro mà?

¹⁰ Sɪnampe p'à fyánha a tòro ke, puru nyε a sì yafyin numε wumpe tεgεε baa wumpe taan me.

¹¹ Yaage ku nyε yakwɔgɔ ke, kuru ká sɪnama ta, ŋke ku nyε ku sì n-kwò me, kuru wuuni nyε a tòro mà?

¹² Tire sɔŋŋɔre tatahage ku nyε wuu á, lire l'à wuu ta wuu u karigii pyi fyagara baa.

¹³ Wuu nyε na li pyi Musa fiige me. Uru mpyi maha vaaŋa tò u yyahe na, Izirayeli shiinbii kà ŋkwò u yyahe sɪnampe nya takwɔge e me.

¹⁴ Pi yákilibii mpyi a pa ntò. Lire l'à pi ta ali niŋjaa, pi aha a tunmbyaare niŋjyεεre jwumpe kálali, li maha mpyi mu à jwo vaaŋa k'à para pi yyaha na, maha pi pyi pi sì raa pu yyaha cini me. Kirisita wwoŋεεge kanni cye kurugo kuru vaaŋke sí n-jà n-láha wà yyaha na.

¹⁵ Ali niŋjaa, pi aha a Musa sémebii kálili, kuru vaaŋke maha pi yákilibii tò.

¹⁶ Ŋka ŋgemu ká núru maa uye kan Kafooni á ke, kuru vaaŋke maha láha urufoo yyaha na.

¹⁷ Kafooni kyaa l'à jwo naha ke, Kile Munaani kyaa li. Kafooni Munaani† ká mpyi ŋgemu i ke, urufoo sàha maha mpyi bilere e me.

¹⁸ Vaaŋa nyε a para wuu mpiimu yyaha na me, wuu puni pi maha Kafooni sɪnampe jaa‡. Lire kurugo canja maha canja, wuu maha ŋkɛɛŋi na mpyi Kafooni fiige, sɪnampe pà sí i bárali pà na. Kafooni Munaani cye kurugo lire maha mpyi.

4

¹ Kile à nùnaara ta wuu na, maa ŋge báaraŋi le wuu cye e. Lire e sàage nyε na jyè wuu e me.

² Wuu à numpire karigii puni ŋwɔ yaha, nùzogore na ntaa cyire ŋcyiimu i ke. Wuu nyε na nàŋwɔhɔrɔ pyi me, wuu mú nyε na Kile Jwumpe labali na yu me, sɛɛŋi wuu nyε na fíniŋi na yu, bà sùpyire puni si mpyi si jà li cè piye e na wuu na nyε sɛeshiin me. Kile u nyε wuu shèεfooni cyire karigil'e.

³ Lire ná li wuuni mú i, Jwumpe Nintanmpe wuu nyε na yu ke, puru ká nta pu nyε a fíniŋe me, mpíi pi nyε kwùŋi kuni i ke, pir'á pu nyε amuni.

⁴ Tire sùpyire ti nyε ti nyε Kile kuni i me, Sitaanniŋi u nyε ŋge diŋyɛŋi nùŋufooni ke, ur'à ti yákilibii tò. Lire e Kirisita u nyε Kile nàŋjaŋi ke, Jwumpe Nintanmpe pu nyε na uru sɪnampe cyère ke, puru maha fíniŋe pi á me.

⁵ Wuu nyε na wuye kyaa yu yii á mà de! Yesu Kirisita kyaa wuu nyε na yu, uru u nyε Kafooni. Wuu pi ke, wuu na báare yii á Yesu kurugo.

⁶ Kileni u à jwo tèecyiini i na: «Bèenmpe pu láha numpini na» ke, uru ninuŋi u à bèenmpe le wuu zɔmpyaagil'e, bà li si mpyi, Kile sɪnampe pu nyε Yesu Kirisita yyahe e ke, wuu u puru cè me.

† 3:17 Kafooni Munaani ná Kile Munaani nyε niŋkin. ‡ 3:18 Pii maha jwo: «Wuu pi maha Kafooni sɪnampe wí, maa pu cyère mu à jwo dùba e pu nyε.»

Poli fànhe mée nyé k'à cyére ke, u màbann'á nyaha

⁷ Nyé uru ñcèñi sèe wuñi nyé wuu e, ali mà li ta wuu fành'á cyére. Li nyé mu à jwo nàfuubwòhò k'à le pworocwol'e bà li si mpyi si ñcè na sífente kakyanhala woore nyé a fworò wuu e mε, ñka Kile e t'á fworò.

⁸ Kyaage shiñi pun'á tège wuu na, ñka wuu maha tafworonò ta. Wuu yákilibil'á wùrugo, ñka sòññòrò tatahaga nyé a fò wuu na mε.

⁹ Pi maha wuu kyéreege, ñka Kile à kwòro ná wuu e. Pi maha wuu bwùun na ñcyáan, ñka wuu maha yíri.

¹⁰ Pi maha wuu caa raa bùu tèrigii puni i bà pi à Yesu bò mε, ñka Kile maha wuu wwù bà sùpyire puni si mpyi si ñcè na Yesu na nyé nyii na mε, na uru cye kurugo wuu nyé nyii na.

¹¹ Mà wuu yaha nyii na, wuu na nyé kwùñi laage e tèrigii puni i Yesu kurugo bà sùpyire puni si mpyi si ñcè na Yesu na nyé nyii na, maa fànhe kaan wuu cyeere fànha baa woor'á mε.

¹² Lire e wuu na nyé kwùñi ñwòge e bà yii si mpyi si shìñi sèe wuñi ta mε.

¹³ Y'á jwo Kile Jwumpe Semèñi i na: «Mii à dá Kile na, lire kurugo mii à jwo u mεge na.» Wuu mú à dá u na, lire kurugo, wuu na u jwumpe yu.

¹⁴ Wuu à li cè na Kile u à Kafoonji Yesu ñè a yige kwùñi i ke, uru mú u sí wuu ñè ná Yesu i, si wuu ná yii bínni u yyahe taan.

¹⁵ Nyé yii kurugo ñcyii karigii pun'á nò wuu na, bà shiñyahara si mpyi s'a bàrali Kile kasinani ceveebii na, lire si fwùñi ñiñkanñi pyi u nyaha, u mεge si mpêe mε.

¹⁶ Lire l'á sàage pyi ku nyé a jyè wuu e mε. Wuu cyeere fànhe mée ká a ñcyéreeñi, là na bàrali wuu múnahigii fànhe na canña maha canña.

¹⁷ Yyefuge nimbileni i wuu nyé numε ke, kuru na wuu bégeli Kile sìnampe tegelε baa wumpe mεε na, puru si n-kwò mε.

¹⁸ Sùpyañi maha yaayi ñjemu ñaa ke, wuu nyé na yire caa mε. Nje yi nyé wà nyé na yi ñaa mε, yire wuu nyé na ñcaa, ñaha na ye yaayi sùpyañi maha ñaa ke, yire sí n-kwò; nje yi nyé wà nyé na yi ñaa mε, yire nyé na ñkwù mε.

5

¹ Cyeere ti nyé wuu na ñke ñiñke na ke, tire na nyé mu à jwo vùññò. Wuu à li cè na kuru ká ñcwo, Kile à бага ñiñcèñe yaha wuu yahare e ñiñyini na, sùpya cye bà k'à kuru yaa mε, kuru nyé na ñkèege mε.

² Mà wuu yaha kuru vùññe e, wuu na ñkyèn, ñaha na ye wuu la à sii si ñkàre kuru bage e Kile yyéere si cyere ñivònnò ta.

³ Sèeñi na, wuu sí cyere ñivònnò ta, wuu cyere baa wuu si n-pyi mε.

⁴ Mà wuu yaha kuru vùññe e, wuu na ñkyaali maa ñkyèn. Li nyé mu à jwo na wuu la na nyé Kile u tire cyeere láha wuu na mà dε! Wuu la na nyé u cyeere ñivònnante bàra, tire ntemu ti nyé ti nyé na fwónre mε, bà tire si mpyi, cyeere ti nyé na fwónre ke, si tire fáa mε.

⁵ Kile yabiliñi u à wuu dá tire cyeere ñivònnante mεε na. U à u Munaani kan wuu á. Lire e ke wuu à tèn ná l'e na u sí tire cyeere ñivònnante kan wuu á.

⁶ Lire kurugo wuu yákilibil'á tèn tèrigii puni i, ali mà li ta wuu à cè na mà wuu yaha nte cyeere e, wuu ná Kafoonji laag'á tòn wuye na.

⁷ Wuu nyé na u ñaa mε, ñka wuu à dá u na, maa ñaare u kuni i.

⁸ Sèeñi na, wuu yákilibil'á sàa tèn, wuu la mú sí nyé si fworò nte cyeere e si sà ntèn Kafoonji yyéere.

⁹ Lire l'á li ta, wuu à kàre Kafoonji yyéere yo, wuu nyé ñiñke na yo, wuu maha wuye waha maa u nyii karigii pyi.

¹⁰ Naha kurugo ye wuu pun'á yaa wuu sà yyéere Kirisita yyahe taan, u u shin maha shin sàra u tàanna ná urufoo kapyiñkil'e ñiñke na, katiigii bàra kapegigii na.

Kirisita à wuu ná Kile shwàhòñi yaa

¹¹ Lire kurugo wuu na fyáge Kafoonji na, maa Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á, bà pi si mpyi si jɛɛ pu na mɛ. Kile à wuu karigii puni cè. Mii na sònnji na wuu kapyiinjkii na jɛɛ yii funn'í mú.

¹² Wuu jɛɛ na puru yu si wuye cyêe yii na sahan̄ki mɛ, ñka wuu na pu yu si pyin̄kanna kan yii á, bà yii si mpyi si jùñjirire ta wuu báarañi nimp̄yinj̄i kurugo mɛ. Lire pyin̄kanni na, karigii cyi jɛɛ na jaa ke, mpii pi jɛɛ na piye p̄ere ná cyire e maa nin̄yambaagii yaha ke, pire ká a yà yu yii na, yii sí tajwugo ta.

¹³ L'aha nta wuu fun̄jyi jɛɛ wuu á mɛ, kuru jɛɛ tapege mɛ, wuu ná Kile shwàhòl'e yire jɛɛ. Li mú sí ká nta na wuu fun̄jyi na jɛɛ wuu á, yii kurugo lir'á pyi.

¹⁴ Yii li cè na bà Kirisita à wuu kyaa táan uy'á mɛ, wuu na wuu karigii puni pyi kuru tàange kurugo. Wuu à dá li na na uru nin̄kin̄ji u à kwú sùpyire puni cyaga, lir'á pyi mu à jwo ti pun'á kwú.

¹⁵ U à kwú sùpyire puni cyaga, bà li si mpyi mpii pi jɛɛ shì na ke, pire kà ha raa pi jyi karigii pyi sahan̄ki mɛ, ñka Kirisita u à kwú maa jè pi kurugo ke, pi a pi karigii pyi pi a ntàanni ná uru jyii wuuni i.

¹⁶ Lire kurugo numɛ, wuu saha jɛɛ na sùpya cwôre na ntàanni ná sùpyire sòññòñkanni i mɛ. Tèni l'e, wuu mpyi a Kirisita cù mà tàanna ná sùpyire sòññòñkanni i. Ñka numɛ, wuu saha jɛɛ a u cù amuni mɛ.

¹⁷ Ngemu ká mpyi Kirisita wwojɛge e ke, urufoo maha mpyi shinfòññò. U maha toron̄kanni nin̄jyeeni yaha, maa nivònnò lwó.

¹⁸⁻¹⁹ Cyire karigii pun'á fworò Kile e. U à wuu ná uye shwàhòñi yaa Kirisita cye kurugo, maa uru báarañi le wuu cye e na wuu a yi yu sùpyir'á, na Kirisita cye kurugo Kile à u ná sùpyire shwàhòñi yaa. U saha jɛɛ a ti kapegigii wí kyaa mɛ. U à wuu tun na wuu a puru jwumpe yu sùpyir'á.

²⁰ Lire e ke wuu maha yu Kirisita cyaga numɛ. Li jɛɛ mu à jwo Kile yabilinj̄i u jɛɛ na yu wuu cye kurugo. Kirisita mɛge na, wuu na li caa yii á, yii yii ná Kile shwàhòñi yaha u jwò.

²¹ Kirisita u jɛɛ u jɛɛ a kapii pyi mà jya mɛ, Kile à uru pyi u à wuu kapegigii tugure lwó, bà wuu si mpyi si ntíi Kile yyahe taan Kirisita cye kurugo mɛ.

6

¹ Wuu ná Kile na jɛɛ báarapyinjɛɛ. Lire kurugo wuu na li caa yii á, Kile à jwò yii na maa ndemu pyi yii á ke, yii àha lire yaha li pyi kañwò baa mɛ.

² Yii li cè na Kile à jwo:

«Tèni l'á táan mii á ke, lire e mii à mu jparege shwò,

zhwon̄ji can̄ñke, mii à mu tègɛ*.»

Jɛɛ mii cìnmpyiibii, yii lógo, Kile jyii tèni li jɛɛ numɛ, zhwon̄ji can̄ñke ku jɛɛ nin̄jaa.

³ Wuu la jɛɛ sì wurugo sùpyañi wà tufiig'á, wà u kwò a jɛɛge cyaga ta wuu báarañi na mɛ.

⁴ Lire e wuu maha li cyêre wuu kapyiin̄kii puni cye kurugo na wuu na jɛɛ Kile báarapyii. Wuu maha kyaage ná kanhare ná yyefuge kwú wuye e.

⁵ Bwòñre yo, kàsujyiini yo, mà sùpyire sòn a yaha wuu na yo, báarawayi yo, ñómbaan̄ji yo, jyjìmbaan̄ji yo, wuu maha cyire puni kwú wuye e.

⁶ Wuu na báare ná zòvyinre e, wuu à sèen̄ji cè. Wuu lùn'á táan, wuu zòñ'á jwò. Kile Munaani maha wuu tère, tàange sèe woge na jɛɛ wuu e.

⁷ Wuu na sèen̄ji jwumpe yu, Kile sífente na jɛɛ wuu á. Wuu à ntin̄ji pyi wuu kàshikwònyaayi, si wuu zàmpɛɛnbii tùn, si wuye màra.

* 6:2 Ezayi 49.8

⁸ Pii maha wuu pēre, pii maha wuu fare, pii maha wuu mēpenge yîri, pii maha wuu mētange yîri. Pii maha sônñi na wuu maha pire jwə fáanñi, mà li ta sēñi wuu maha yu.

⁹ Pii maha piye pyi mu à jwo pi jye a wuu cè mē, mà li ta sùpyire pun'à wuu cè. Pii maha wuu wíi kwùu fiige, mà li ta wuu jye jyii na. Pii maha wuu kyérege, ñka wuu jye a kwù mē.

¹⁰ Pii maha sônñi na wuu yyah'à tanha, mà li ta wuu funntanga wuubii pi jye tèrigii puni i. Pii maha wuu sônñi fòñafee, mà li ta wuu à shinjyahara pyi t'à pyi yaarafee. Pii maha sônñi na yaaga jye wuu cyé e mē, mà li ta yaayi puni jye wuu wuyo.

¹¹ Kōrenti shiinbii, wuu à fíniñ'a jwo yii á. Wuu à yii kyaa táan wuy'á sèl'e.

¹² Wuu jye a cyé si yii kyaa táan wuy'á mē, ñka yii à cyé si wuu kyaa táan yiy'á.

¹³ Jye mii na yu ná yii e mu à jwo mii pyi. Yii wuu kyaa táan yiy'á, bà wuu à yii kyaa táan wuy'á mē.

Mpii pi jye pi jye Kile kuni i ná yii e mē, yii yii karigii pyiñkanni cè ná pire e

¹⁴ Mpii pi jye pi jye Kile kuni i ná yii e mē, yii ná pire jye a yaa yii pyi pwoo mē. Katiigii ná kapegigii sí n-jà n-shà kununi i la? Bēenmpe ná numpini sí n-jà n-shà sijn cyan la?

¹⁵ Wwoñeēge ñkire ku jye Kirisita ná Sitaanniñi shwəhəl'e ye? Mpii pi jye pi jye Kile kuni i mē, wwoñeēge ñkire ku jye pire ná Kile kuni ñaarafeebii shwəhəl'e ye?

¹⁶ Ngwòñi ñgire u jye Kileñaarebage ná kacynmbage shwəhəl'e ye? Wuu pi jye Kileni jyii wuñi bage, bà Kile à yi jwo na:

«Mii sí n-tēen pi shwəhəl'e,
si mpyi ná pi e.

Mii sí n-pyi pi Kileni,
pi sí n-pyi mii shiinbii†.

¹⁷ Lire kurugo Kafoonji Kile à jwo:

“Yii fwooro pi shwəhəl'e,
yii wâl'a láha pi na,
yii àha mbwòñ yajwəhəge kà tufiige na mē.

Lire ká mpyi, mii sí jēē yii na‡,

¹⁸ si mpyi yii Tunji,
yii sí n-pyi mii pùnampyire ná mii pùceepyire.”
Kafoonji Kile Siñi Punifoo u à jwo amuni.»

7

¹ Mii ntàannamacinmpyiibii, ná Kile s'à cyire jwəmyahigii lwó wuu á, lire kurugo wuu wuu cyeere ná wuu zòmpyaagii fíniñ'a yige kajwəhəyi puni i, wuu wuye waha wuu raa sí yyaha na fyinmpe karigil'e, wuu raa ñaare Kile yyahafyagare e.

Poli funntange nùñke

² Wuu na li caa yii á, yii jēē wuu na. Wuu jye a kapyimbaala pyi wà na mē, wuu jye a wà wuu kēēge mē, wuu mú jye a wà yaaga ñajwəhəwə mē.

³ Puru kajwuuni bà li jye si yii cēēge mà de! Mii à fyânha a yi jwo yii á, na yii kyal'à táan wuu á sèl'e. Yafyin sí n-jà wuu láha wuye na dijyeyi i mē, ali kwùñi mú sí n-jà mē.

⁴ Mii à sàa dá yii na, maa naye pēe ná yii kani i sèl'e. Numē, mii yákiliñ'a tēen sèl'e. Wuu mēē jye yyefuge e ke, mii funñk'à táan sèl'e.

⁵ Sēñi na, mà lwó wuu à nō Masedoni kùluni i ke, wuu jye a yyeyiñe ta mē. Yyefuge shiñi puni na jye wuu na. Pii mpyi na yoge kwùun wuu na kàmpanñyi puni na, fyagare sí mpyi wuu e.

⁶ Ñka Kile u maha cwònrəməfeebii fòññi ke, uru u à wuu fòññə Titi mpanji cyé kurugo.

† 6:16 Levitiki 26.12; Zheremi 32.38; Ezekiyeli 37.27 ‡ 6:17 Ezayi 52.11

⁷ Nye Titi mpanji kanni bà me, nka yii kan'à u funṅke níṅe nínṅekanni ndemu na ke, lir'à wuu puni funṅyi níṅe mú. U à yi jwo wuu á na mii seepenge na wá yii na, na kani li mpyi a pyi ke, na lir'à yii yyahayi tanha, na nume yii à mii kani cù ná yii cyeyi shuunniṅi i. Lir'à là bâra mii funntange na.

⁸ Letereṅi mii à tùugo yii á ke, u jwumpe mén'à yii yyahayi tanha ke, mii nṅe a naye cêege me. Mii mpyi na nko si naye cêege tēni l'e li mpyiṅi i, naha na ye mii à li cè na u mpyi a yii yyahayi tanha, nka lir'à pyi tère nimbilere funṅ'i kanna.

⁹ Lire e mii funntanga wu u nṅe nume. Yii yyetanhare bà t'à mii funṅke táan me, nka l'à pyi kaṅuṅò mà yii pyi yii à yii toroṅkanni kēenṅe ke, lire l'à mii funṅke táan. Yii yyahay'à tanha mà tàanna ná Kile nṅyi wuuni i, lire e ke, nde wuu à pyi yii na ke, lire nṅe a para me.

¹⁰ Yii li cè na yyetanhare t'à sùpyaṅi ta mà tàanna ná Kile nṅyi wuuni i ke, tire maha u pyi u à u toroṅkanni kēenṅe maa shwò. Maye nṅe nṅe lire e me. Nka yyetanhare ntemu ká mpyi nṅe dṅyēṅi woro ke, tire maha kwùṅi nò sùpyaṅi na.

¹¹ Yyetanha kani l'à yii ta mà tàanna ná Kile nṅyi wuuni i ke, lir'à nṅēnṅi nṅemu lēṅe yii karigil'e nume ke, yii uru kàanmucya. Kani l'à pyi yii shwòhòl'e ke, yii à li lwó yiye e si wenkuro kwòṅ lire na nume. Lire kanni bà me, yii à li cyēe na yii saha nṅe a nṅe lire kapiini pyifooṅi na yiye shwòhòl'e me. Lire kan'à sàa yii lùuni yírigē. Yii mú à fyá sèl'e. Yii la mpyi a sù si nùru mii nṅa, yii à yii pèrege pyi maa lire kani pyifooṅi tùn. Yii à li cyēe pyiṅkannigii puni na, na yii à yiye fínṅ'a yige lire kani i.

¹² Lire e mii nṅe a mpyi a letereṅi tùugo yii á, kapiini pyifooṅi, lire nṅe me l'à pyi nṅemu na ke, pire wà kurugo me. Yii à wuu kani cù ná yii cyeyi shuunniṅi i pyiṅkanni ndemu na Kile yyahe taan ke, mii mpyi a u tùugo yii á, yii puni si lire cè.

¹³ Lire l'à wuu funṅyi pyi y'à níṅe.

Lire kanni bà me, nka yii à Titi yákiṅi tṅe tṅēṅkanni ndemu na, ka u u yíri yii yyére ná funntange nṅemu i ke, lir'à wuu funṅyi pyi y'à táan sèe sèl'e mú.

¹⁴ Mii à yii metanga yyere u á, yii mú nṅe a mii sílege me. Yaaga maha yaaga wuu à jwo yii á ke, yir'à pa nta sèe. Amuni, nṅe wuu à jwo Titi á yii kyaa na ke, yire mú à pa nta sèe.

¹⁵ Tēni i u à shà yii yyére ke, yii à u nṅwəmeeni cù, maa u cùmu lemē nṅwə pèente funṅke e pyiṅkanni ndemu na ke, u funṅo nṅe à wwò lire na me, lir'à là bâra u tàange na mà yyaha tíi ná yii e.

¹⁶ Mii funntanga wu u nṅe, naha na ye mii sí n-jà n-dá yii na karigii puni i.

8

Ntēṅēṅi Kòrenti dánafeebil'à pyi Zheruzalemu wuubil'á ke

¹ Mii cìmpyiibii, Kile à nṅwə Masedoni kùluni dánafeebii na nṅwəṅkanni ndemu na ke, wuu sí lire yyaha jwo yii á.

² Pi à kyaala sèl'e, nka pi funṅyi mpyi a táan sèl'e. Kuru funntange kurugo, ali mà li ta fòṅṅee pi à sù pi pi, Kile wuubii pi nṅe Zheruzalemu kànhe e ke, pi à nṅkani pyi sèl'e pir'á.

³ Sēṅi na mii sí yi jwo yii á, pi à pi pèrege pyi, pi bá à tòro pi pèrege taan. Wà bà u à fànha cyán pi na mà de! Pi à li lwó piye e.

⁴ Pi à sàa wuu náare, na Kile wuubii pi nṅe Zheruzalemu i ke, na wuu kuni kan pir'á, pire mú si pi tēge.

⁵ Lire kanni bà pi à pyi me, Kafoṅi á pi à piye kan yyecyiige na, maa nta a piye kan wuu á mà tàanna ná Kile nṅyi wuuni i. Lire pi à pyi ke, lir'à tòro wuu sònṅoṅkanni taan.

⁶ Lire kurugo wuu à li cya Titi á u shà yii yyére, báaraṅi nṅcēnṅi nṅwə u à cù na yii wyéṅēṅi bínni ke, u u sà uru fùṅṅo.

⁷ Dániyaṅi i yo, Kile Jwumpe nṅwūṅi i yo, nṅēṅi i yo, mà karigii puni pyi ná sèl'e yo, mà wuu kyaa táan yiy'á sèl'e, bà wuu à yii kyaa táan wuy'á sèl'e me, yii a sàa nṅwə cyire karigii puni i. Nye bà yii à nṅwə cyire karigil'e me, yii yiye waha yii i mpyi amuni nṅe wyéṅēṅi nṅkani kàmpaṅke na mú.

⁸ Fànha bà mii nyε na ηko si ηcyán yii na mà de! Pi sanmpil'à piye waha maa ndemu pyi ke, lire mii nyε na yu yii á, si yii tàange kàanmucya kampyi tàange sèe wogo ku nyε ku ki.

⁹ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita à ηwə yii na ηwəηkanni ndemu na ke, yii à lire cè. Pèente ná yaayi puni mpyi u á, ηka yii kurugo, u à cyé yire puni na, bà yii si mpyi si Kile yaayi nijcεηnyi ta mε.

¹⁰⁻¹¹ Nyε na tanyage mii sí n-jwo yii á. Yii à fyànha a uru wyéεηji mbìnniηi kani sòηη'a ta, maa li ηwə cū tanjyee. Lire e numε, mii na sòηηi yii aha lire kani pyi mà nò li tεgeηi na, lire sí n-pwórwò. Yii li pyi ná uru yákiliηi nijcεηηi i, ηgemu i yii à li ηwə cū ke, yii tàanna ná yii pèεge e.

¹² Sùpya la ká mpyi si kyaa pyi uye e Kile kurugo, lir'à táan Kile á. Nka u pèεge nyε ηkemu ke, kuru na Kile maha ηcáa. Nke ku nyε ku nyε u á mε, Kile si kuru cya u á mε.

¹³ Mii nyε a jwo na yii pi sanmpii wuuni njaanji tège'a yii wuuni kèεge mε, ηka mii la nyε sùpyire puni si ntàanna.

¹⁴ Sí na nyε yii na nijjaa, lire e ke, mpìi pi nyε sí baa ke, yii pire tège. Sí ká mpa mpyi pire na canηka mà yii ta sí baa, pire sí n-jà yii tège. Lire ká mpyi, yii puni sí n-tàanna,

¹⁵ bà y'à séme Kile Jwumpe Semεηi i mε, na:

«ηgemu u à yalyire nijyahara kuu ke, uru woore paanga nyε a kwôro mε;

ηgemu u à nimpigere kuu ke, uru woore mú nyε a u kùηηə mε* .»

¹⁶ Wuu à fwù kan Kile á, u à Titi pyi u à yii kani cū ná u cyeyi shuunniηi i wuu fiige.

¹⁷ Wuu à li cya u á, u sà fwooro yii na, ka u u ηεε, ηka lire mpyi a u ta u à li lwó uye e mà kwò, ηaha na ye li mpyi a sàa táan u e.

¹⁸ U ná wuu cìmpworonaji wà wuu sí n-tun yii yyéε. Dánafeebii kurujyi puni na uru cìmpworonaji kêre Jwumpe Nintanmpe ηjwuηi kurugo.

¹⁹ Mà bàra lire na, dánafeebii kurujy'á u le ná wuu e wuu kùsheηεε lire wyéε binnini na. Wuu na uru báaraηi nijcεηηi pyi Kafoonji pèente kurugo, si li cyêe na wuu la na nyε si wuu cìmpyiibii tège.

²⁰ Wuu à kuru wyéεηyahage karigii cwəənrə amuni, bà li si mpyi wà kà ηkwò cwò cyaga ta wuu báaraηi na mε.

²¹ Wuu la nyε s'a wuu karigii pyi ntìηi i Kafoonji yyahe taan kanna mε, ηka sùpyire yyahe taan mú.

²² Wuu sí wuu cìmpworonaji wabεε bàra pi na si ntun yii á. Wuu à uru ηge kàanmucya karii nijyahagil'e, mà li ηya na u à uye kan Kile báaraη'á. U bá à là bàra u uye kanηkanni na báaraη'á numε, ηaha na ye u à dá yii na sèl'e.

²³ Titi wi ke, uru na nyε mii wwoηεε ná mii báaraηyηεε. Wuu na báare yii á. Dánafeebii kurujyi y'à wuu cìmpyiibii mpìi shuunniηi tun. Pi na báaraηi pyi Kirisita mεge mpèeηi kurugo.

²⁴ Lire kurugo yii li cyêe pi na na pi kyal'à táan yii á, dánafeebii kurujyi y'à pi tun ke, yire si ηcè na wuu nyε na yii kêre tawage e mε.

9

¹ Nyε wyéεηi yii nyε na bínnini si ntège Zheruzalemu shiinbii tège ke, ηùηə saha nyε mii i yà jwo yii á uru kyaa na mε.

² Naha na ye funηcεηηke ku nyε yii á uru báaraηi mεε na ke, mii à ku cè. Mii à yii metanga yyere kuru kyaa na Masedoni dánafeebii shwəhəl'e. Mii à yi jwo pi á na mà lwó fo tanjyee na, Akayi kùluni dánafeebil'à bégele si Kile wuubii tège Zheruzalemu i. Kuru funηcεηηke ku nyε yii á ke, kur'à màban le pi shinjyahar'e pi à ntègeηi pyi sèl'e.

* 8:15 Ekizodi 16.18

³ Lire ná li wuuni mú i, mii sí mpíi c̀̀nmpyíibii tun yíi yyére, ñkèenji nimbwoŋji yíi à ta ñge wyérenji kyaa na ke, uru kà mpyi laaga baa mɛ, pi i sà yíi ta yíi à bégele bà mii mpyi a yi jwo mɛ.

⁴ Ná lire bà mɛ, Masedoni dánafeebii p̀̀i ká shà ná mii i, mà sà li ta yíi ñye a bégele mɛ, ku sí n-pyi silege wuu á, ñka yíi wuuni cye sí n-tòro.

⁵ Lire e mii à li ñya na mii à yaa mii i mpíi c̀̀nmpyíibii ñáare, pi raa wá na yyaha na yíi yyére, wyérenji ñwɔmɛɛni yíi à lwó ke, pi i sà uru karigii cwɔɔnrɔ mà jwo mii u nɔ wani ke. Lire sí li cyéè na yíi à u kan ná funŋɔ ñiŋkin i, mà ta fànha ñye a cyán yíi na mɛ.

⁶ Yíi li cè na mu aha s̀̀mashi ñimpyigere ǹ̀go, s̀̀ma ñimpyigere mu maha ñkwòŋ. Mu sí kà ñiŋyahawa ǹ̀go, mu maha ñiŋyahawa kwòŋ.

⁷ P̀̀ɛrege shin maha shin à lwó uye funŋ'i si ñkan ke, urufoo u kuru kan. U li pyi ná funntange e, l'aha mpyi mu à jwo fànha kyaa mɛ, ñaha na ye shinŋi u à ñkanŋi pyi ná funntange e ke, uru kyaa li maha ntáan Kile á.

⁸ Síŋi na ñye Kile á si kacɛnŋkii shinŋi puni pyi yíi á, bà yíi si mpyi s'a yíi màkwuŋwɔyaayi puni taa t̀̀rigii puni i fo si shinŋyahara t̀̀ge t̀̀geŋkanŋigii ñiŋyahagii na,

⁹ bà y'á sémɛ Kile Jwumpe Semɛŋi i s̀̀pyaŋi ñiŋcɛnŋi kyaa na mɛ na:

«U maha f̀̀ŋɔfeebii kaan s̀̀l'e,
u c̀̀nmpe ñye a s̀̀i na ñkwùu mɛ* .»

¹⁰ Kile u maha s̀̀mashiŋi kaan faapyiŋ'á, maa yalyire kaan u á ke, uru sí yíi cyeyaayi ñyaha mú, bà pi sanmpii si mpyi s'a yaaya ñiŋyahaya taa yíi á mɛ.

¹¹ Yíi sí yaayi shinŋi puni ta, bà yíi si mpyi s'a pi sanmpii kaan s̀̀l'e t̀̀rigii puni i mɛ. Lire ká mpyi, wyérenji yíi sí n-kan wuu sà ñkan ke, shinŋyahara sí fwù kan Kile á uru kyaa na.

¹² Uru wyérenji yíi sí n-bínni ke, uru sí Kile wuubii wuuni ñwɔ Zheruzalɛmu kànhe e. Lire kanni bà mɛ, li sí n-pyi kaŋuŋɔ pi si fwù kan Kile á s̀̀l'e.

¹³ Pi aha uru nt̀̀geŋi ta, pi sí Kile k̀̀e, ñaha na ye pi sí li cè na Jwumpe Nintanmpe p'á yyaha tíi ná Kirisita e ke, na yíi à dá puru na, maa pu kurigii ñaare, maa yíi cyeyaayi táali s̀̀l'e ná pi e, mà bàra s̀̀pyire sannte na.

¹⁴ Nwɔŋkanni na Kile à sàa ñwɔ yíi na ke, lire kurugo pi sí raa Kile ñáare yíi á, si yíi kyaa táan piy'á s̀̀l'e.

¹⁵ Ñye mii c̀̀nmpyíibii, Kile à yabwɔhe ñkemu kan wuu á mana, ná s̀̀pya s̀̀i n-jà yi yyaha jwo mɛ, wuu u p̀̀e kuru kurugo.

10

Poli à uye tàŋga jwo u t̀̀nnture báaraŋi i

¹ Mii c̀̀nmpyíibii, p̀̀l'á jwo na mii Poli ká mpyi yíi shwɔhɔl'e, mii maha mpyi fyagarafoo, ñka mii aha mpyi latɔŋge e, mii maha mpyi ǹ̀. Mii na li caa yíi á Kirisita ñ̀̀mpinŋke ná u c̀̀nmpe kurugo,

² mii aha nɔ wani yíi yyére, mii la ñye s̀̀i sà jwuŋgama jwo yíi na mɛ. Ñka mpíi pi ñye na ñko na wuu na wuu karigii pyi mà tàanna ná s̀̀pyire s̀̀nŋɔŋkanni i ke, mii k̀̀ni sí n-sà jwuŋgama jwo pire na.

³ Sèe wí, wuu puni na ñye s̀̀pyii, ñka kàshige wuu ñye na ñkwùun ke, wuu ñye na ku kwùun mà tàanna ná s̀̀pyire s̀̀nŋɔŋkanni i mɛ.

⁴ Ñaha na ye wuu kàshikwɔnyaayi ñye a ỳ̀ri s̀̀pyire yyére mɛ, Kile yabilinŋi fanhahyahaga yaaya yi. Wuu maha Sitaanninŋi fànhe k̀̀ege ná y'e, ñaha na ye wuu maha s̀̀pyire s̀̀nŋɔre laaga baa woore shi tò.

⁵ Yampeente jwumpe pu maha s̀̀pyire sige ti si Kile cè mɛ, wuu maha ñɛɛ puru pà tufiŋge na mɛ. Wuu maha s̀̀pyire s̀̀nŋɔre puni k̀̀enŋi, bà ti si mpyi si ñɛɛ Kirisita na mɛ.

* 9:9 Zaburu 112.9

⁶ Yii aha u jwòmèeni cû karigii puni i tènì ndemu i ke, mpìi pi sí n-cyé u na ke, wuu sí pire tùn.

⁷ Yii maha karigii cwôre cyi nyančkanni na, mà ta yii jye a cyi jwôhe cè mε. Yii wà ká nta u à dá li na na uru na jye Kirisita wu, urufoo u li cè na bà uru jye Kirisita wu mε, amuni wuu mú jye.

⁸ Fànhe Kafoonji à kan wuu á ke, mii mée ká nta mii i nko si naye pèe si ntòro ná kuru kani i, kuru silege jye mii na mε. Kuru fành'à kan wuu á, si yii tège yii a sì yyaha na Kile kuni i, ku jye a kan wuu á si yii wuuni kèege mε.

⁹ Yii àha raa sônñi na mii à na lèteribii tùugo yii á si yii pyi yii fyá mε.

¹⁰ Naha na ye píl'à jwo na mii lèteribii jwumpe fành'à jyaha maa súuli, nka na mii aha mpyi yii shwòhòl'e, mii fànhe maha jcyéε, mii jìn'à jwuntarama jwo mε.

¹¹ Pirefee pi li cè, bà wuu à yi jwo wuu lèteribil'e mε, wuu aha nò wani, amuni wuu sí li pyi.

¹² Mpìi pi maha piye kère ke, taha yii na sônñi na wuu jye pire fiige? Wuu sì jεε wuye tàanna ná pi e mε! Pi maha piye tàanni ná piye e, maa piye wíi. Lir'à li cyèe na pi jye a cyìge mε.

¹³ Wuu pi ke, wuu jye na wuye dùruge na ntùuli wuu pèεge taan mε. Báarañi Kile à le wuu cye e, ná yii mú na jye u e ke, ur'à láha cyage nkemu i ke, wani wuu maha wuye dùrug'à láha.

¹⁴ Wuu pi à pyi shincyibii mà Jwumpe Nintanmpe jwo yii á Kirisita kyaa na. Lire e ke wuu à nò wani yii yyére ke, wuu saha jye a tòro wuu tēgeni taan mε.

¹⁵ Lire e wuu jye a tòro wuu báarañi tēgeni taan, mà sà pi sanmpii wuñi lwó, si wuye pèe ná ur'e mε. Yii dányañi ká mpa mpèe, wuu na sônñi wuu báarañi sí n-shà yyaha na yii yyére, si ntàanna ná Kile u tēgeni niñcyeeni i.

¹⁶ Lire ká mpyi, kìrigii cyi jye yii kántugo ke, wuu sí n-jà Jwumpe Nintanmpe caala si nò cyire e, mà ta wuu jye a wuye pèe ná piiberii báara nimpyi i mε.

¹⁷ Y'à séme Kile Jwumpe Semēñi i na: «Ngemu la ká mpyi si pèene taha yaaga na ke, urufoo u ti taha Kafoonji Kile na*.»

¹⁸ Yii li cè, sùpyañi u jye na uye metanga yu ke, Kafoonji Kile sì jεε urufoo na mε, u yabilinji na ngemu metanga yu ke, uru na u maha jεε.

11

Poli ná tūntunmpii kafinivinibii kani

¹ Ei! Mii cìnmpyiibii, kampyi yii mpyi na sí jεε mii sìjcompe kwú yiye e tère nimbilere e, lire mpyi na sí n-táan mii i. Nyε yii pu kwú yiye e.

² Yii tàange na jye mii i fo mà pyi yiñcyεε, lire s'à fworò Kile e, naha na ye li na jye mu à jwo mii à yii cû nò niñkin mεε na, uru u jye Kirisita. Mii la jye si yii kan u á pùcepyinòcembaala fiige.

³ Nka mii na fyáge yii yákilibii ká nkòwò nkèēññe, pwòñkanni na yii à yiye pwò Kirisita na ke, yii i lire yaha, bà wwòñ'à cwòore tēg'a Awa jwò fáanña a wurugo mε.

⁴ Naha na ye mii à li jya na wà ká mpa yabere jwo yii á Yesu kyaa na njemu yi jye yi ná wuu wuyi jye niñkin mε, yii maha jεε yire na. Wà mú ká múnaani labere kyaa jwo yii á ndemu li jye li ná yii zòmpyaagii funñò wuuni jye niñkin mε, lire jye mε mà jwumpe nintanmpe pabere jwo yii á, mpemu pu jye pu ná wuu wumpe jye niñkin mε, yii maha ntíl'a dá puru na,

⁵ mà li ta, pire yii jye na sônñi tūntunmii, maa sônñi mεgefee pi ke, mii á pi jye a pwórò mii na cyaga maha cyag'e mε.

* 10:17 Zheremi 9.23

⁶ Ali mii mée ká mpyi mii nyε a jwumpe cè sèl'e mε, nde li nyε jɔcèŋi kuni ke, mii à là cè lire e. Wuu à lire cyêe yii na pyiŋkannigii puni ná karigii puni i.

⁷ Mii à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á mana, mii nyε a yafyin cya yii á mε. Lir'à li cyêe na mii à naye tírige maa yii dùrugo. Lire na nyε kapyimbaala la?

⁸ Mii à nyε dánafeebii kuruŋyi yà cyeyaaya na, maa nyε pi i mii sâra, bà mii si mpyi si jà raa báare yii á mε.

⁹ Tèni i mii mpyi yii yyéere ke, mii cyεge mpyi a kùuŋɔ, ŋka mii nyε a nyen'a naye tíŋe yii wà na mε. Yaayi kani li mpyi mii na ke, cìmpyiibii pi à yíri Masedoni kùluni i ke, pir'à pa yire kan mii á. Mii nyε a sàa nyε mà na tugure tège yii wà juŋ'i mε, mii mú si ti tège yii wà juŋ'i mε.

¹⁰ Lir'à pyi kaŋuŋɔ mà mii nùŋke yírige. Akayi kùluni puni i, sùpya sè n-jà lire wwû mii i mε. Mii na puru yu mà taha Kirisita sèeŋi na, uru sèeŋi u nyε mii zòmbilini i.

¹¹ Mii à jwo na mii nyε a nyen'a na tugure tège yii juŋ'i mε, lir'à li cyêe na yii kyal'à pen mii á la? Kile à li cè na yii kyal'à táan mii á.

¹² Nyε mii sí raa na báaraŋi pyi bà mii à tée na u pyi mε, bà li si mpyi, tùnntunmpii pi nyε na piye pèere na pire na nyε wuu fiige ke, pire kà n-jà raa piye tàanni ná wuu e mε.

¹³ Tùnntunmii kafinivinimii pi. Pi maha sùpyire wuruge, maa piye pyi mu à jwo Kirisita tùnntunmii.

¹⁴ Li nyε a sàa pàa wuu e mε, naha na ye Sitaanniŋi yabilinŋi maha uye pyi bèenmpe mèleke fiige.

¹⁵ Lire e ke l'àha yii pàa si Sitaanniŋi báarapyiibii nya pi à piye pyi báarapyii sèe wuu fiige mε. Yii li cè na Kile sí n-pa pi puni sâra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e.

¹⁶ Mii sí yi taha yii á, wà tufiige kà n-si raa sòŋŋi na sìcyere ti nyε mii i mε. Ŋka yii mée ká nta yii sòŋŋi na mii na nyε sìcyerefoo, yii nyε na sìcyere na tère nimbilere funŋ'i, bà mii si mpyi si naye pèe mε.

¹⁷ Mpe mii sí n-jwo numε ke, Kafoonŋi bà u à puru jwo a kan mii á mε. Mii sí n-jwo sìcyerefoo fiige.

¹⁸ Ná shinŋyahara s'à tiye pèe mà tàanna ná sùpyire pyiŋkanni i, mii mú sí naye pèe,

¹⁹ naha na ye yii maha sìcyerefeebii karigii kwú yiye e jwuŋyahama baa, mà li ta yii na sòŋŋi na yii na nyε yákilifee.

²⁰ Tire sùpyire ti maha yii cù bilii fiige, maa yii cyeyaayi lyí, maa yii nàŋwəhəre, maa piye pèere yii na, maa yii bwùun yii yyahayi i ke, yii maha tire karigii kwú yiye e.

²¹ Wuu nyε a nyen'a lire fiige pyi mε, lire na yii nyε na wuu sòŋŋi fànha baa shiin la? Tá kur'à yaa ku pyi wuu á silege?

Mii sí n-jwo mu à jwo sìcyerefoo. Pi sanmpii maha piye pèe ná ndemu i ke, mii mú sí n-jà naye pèe ná lire e.

²² Pi aha jwo na pire na nyε Eburu shiin, mii mú na nyε uru wà. Pi aha jwo na pire na nyε Izirayeli shiin, mii mú na nyε uru wà. Pi aha jwo na pire na nyε Ibirayima tùluge shiin, mii mú na nyε uru wà.

²³ Pi aha jwo na pire na nyε Kirisita báarapyii, mii na nyε Kirisita báarapyi mà tòro pi taan. Mii na yu nùmbwuyirilifoo fiige. Mii à báaraŋi pyi mà tòro pi taan, mii kàsŋi jyiligil'à nyaha pi wogigii na, mii bwəɔnre nizhwəɔr'à sàa nyaha. Mii múnaan'à pyi kwùŋi jwəge e tooyi njemu i ke, yir'à nyaha pi wuyi na.

²⁴ Yahutuubii pìl'à mii bwəɔn fo tooyo kaŋkuro, təɔgə maha təɔgə tiripaanni nyε beŋjaaga ná ke ná baacyere pi à le mii i.

²⁵ Ɔrəmu fənhafeebil'à mii bwəɔn tooyo taanre ná kàbil'e. Təɔge k'e, sùpyir'à mii wà si mbò ná kafaayi i. Bakwəɔg'à kèege ná mii i tooyo taanre suumpe lwəhe juŋ'i. Mii à canmbile niŋkin ná numpilaga niŋkin pyi suumpe lwəhe niŋke e.

²⁶ Mii à kùshəgii niŋyahagii pyi, cyire tooy'e, mii múnaani mpyi kwùŋi jwəge e mu à jwo: lwəhe tajyiilige e ná nàŋkaabii cye e ná mii shiŋi sùpyiibii ná supyishiŋi sanŋi wuubii

cye e. Kànhe e yo, sige e yo, suumpe lwøhe ɲuŋ'i yo, mii cìnmpyiibii pi à piye pyi dánafee mà ta dánafee bà mε, pire cye e yo, mii múnaani mpyi kwùŋi ɲwøge e.

²⁷ Mii à báaraŋi pyi sèl'e, maa kanhare kwú naye e. Mii à numpiliye ɲiɲyahaya pyi mii ɲyε a ɲóo mε. Mii à katege ná byage shwø. Tèrii ɲiɲyahagil'e, mii maha ɲjyì ta mε. Mii à wyeere shwø, vàanya mpyi mii á mε.

²⁸ Mà bàra yire puni na, canɲa maha canɲa mii funɲk'à pεn ná dánafeebii kuruɲyi puni i.

²⁹ Wà fànha ká nta k'à cyére, mii woge mú à cyére. Wà ká kapii pyi, lire maha waha mii na sèl'e.

³⁰ Kampyi mii à yaa mii i naye pèe, mii sí naye pèe na fànhaɲcyεrere kurugo.

³¹ Kile u ɲyε Kafoonɲi Yesu Kirisita Tuŋi ke, ur'à li cè na mii ɲyε a finε mε. Uru u à yaa ná pèente e tèrigii puni i fo tèekwombaa.

³² Mà mii yaha Damasi kànhe e, fànhafoonɲi u mpyi na saanɲi Aretasi karigii cwøonre kuru kànhe e ke, uru mpyi a pìi yaha pi a tajyiɲwøyi kàanmucaa, bà pi si mpyi si mii ta ɲcù mε.

³³ ɲka dánafeebil'à mii le shàhal'e mà yige ɲkununke wyige e, kànhe kàntugo. Lire l'à pyi mii shwonkanni.

12

Karigii Kile à cyêe Poli na ke

¹ Fo mii i naye pèe, ali mà li ta kaɲwøo ɲyε lire na mε. Lire e ke karigii Kafoonɲi à cyêe mii na, maa ɲcèŋi ɲgemu kan mii á ke, mii sí yà jwo yire e numε.

² Mii à nàŋi wà cè*, ɲgemu u à dá Kirisita na ke, Kile à u lwó a kàre ɲiɲyiŋi tanrewuŋi i†, li yyee ke ná sicyεere u ɲyε ɲge. Lir'à pyi mà uru nàŋi ta ná u cyeere e yo, l'à pyi mà u ta u cyeere baa yo, mii ɲyε a cè mε, Kile kanni u à yire cè.

³ Mii kɔn'à cè na uru nàŋ' à shà Arijinanɲi i maa mpa. Lir'à pyi mà u ta ná u cyeere e yo, l'à pyi mà u ta u cyeere baa yo, mii ɲyε a cè mε, Kile kanni u à yire cè.

⁴ U à shà Arijinanɲi i maa jwumpe mpemu lógo ke, puru yyaha si n-jà n-jwo mε, sùpya bà ɲyε a yaa u a puru jwumpe yu u ɲwøge e mε.

⁵ ɲyε mii sí n-jà naye pèe si li cyêe na mii u ɲyε uru nàŋi, ɲka mii sì lire pyi mε. Mii aha a si naye pèe, karigii cyi ɲyε na mii fànhe ɲcyèrɲi cyêre ke, cyire kanni kàmpanɲke na mii sí naye pèe.

⁶ Mii la méε ká mpyi si naye pèe, tire ɲyε sìcyere mε, ɲaha na yε sèeŋi mii sí n-jwo. ɲka mii sì lire pyi mε, ɲaha na yε mii na ndemu pyi, maa ɲjemu yu ke, mii la na ɲyε sùpyire ti mii cù a tàanna ná yire e kanna.

⁷ Mii la ɲyε sùpyire ti pèene taha mii na, mà li ɲuŋke pyi na mii à kakyanhala kariii ɲya mε.

Lire e Kile à yyefuge kà tège mii ɲuŋ'i, bà ɲguro maha sùpya súuli u cyeere e mε. Li ɲyε mu à jwo Sitaannɲi tùnntunɲi wà u à yyefuge yaha mii na, bà li si mpyi, mii àha naye pèe mε.

⁸ Mii à Kafoonɲi ɲáare tooyo taanre, u kuru yyefuge láha na na, ɲka u ɲyε a ɲεε mε,

⁹ maa mii ɲwø shwø na ur'à cènmpε mpemu pyi mii á ke, na puru sí mii ta, ɲaha na yε tɛni i sùpyanɲi fàn'h'à cyére ke, lire tɛni i uru fànhe maha kuye yal'a cyêe. Lire kurugo li maha ntáan mii á mà naye dùrugo na fànhaɲcyεrere tɛni i, bà Kirisita fànhe si mpyi si tateenge wwû mii i mε.

¹⁰ Lire e mii fànhe ká ɲcyére, lire ɲyε mε pi aha mii cyahala, lire ɲyε mε mà kawaa pyi mii na, lire ɲyε mε mà mii kyérege, lire ɲyε mε mà nàvunɲo kyaa pyi mii na Kirisita kurugo, li maha ntáan mii i, ɲaha na yε lire tɛni i Kirisita maha u fànhe le mii i.

* **12:2** Poli ká jwo na ur'à Kirisita cyelempyanɲi wà cè, uye kyaa na u ɲyε. † **12:2** ɲiɲyiŋi tanrewuŋi u ɲyε ɲiɲyiŋi tɛgeŋi. Mà tàanna ná Yahutuubii sònɲonkanni i, kuru cyage e Kile à tɛen, pi maha ku pyi Arijinanɲi mú.

Kòrènti shiinbii kan'à Poli funḡo pèn

¹¹ Tèni i mii mpyi a naye pèe ke, mii mpyi na yu sicyerefoo fiige, ḡka yii pi à mii pyi mii à li pyi. Yii pi mpyi a yaa yii a mii metange yu, ḡaha na ye li mée ká nta na mii ḡye yaaga me, pire túnntunmpii yii ḡye na sòḡḡi shinbwoo ke, pi ḡye a pwórḡ mii na yafyin kàmpañḡa na me.

¹² Karigii cyi à li cyèe na mii na ḡye Yesu túnntunḡo ke, mii mpyi a naye waha maa cyire pyi yii shwòhòl'e. Yii à Kile sífente fyèḡi ná kabwòhigii ná kakyanhala karii niḡyahagii ḡya mii cye kurugo.

¹³ Mii ḡye a na tugure yaha yii ḡuḡ'i me, lire kanni baare e, ḡaha mii à pyi dánafeebii kurugyi sanḡy'á ná mii ḡye a li fiige pyi yii á mà ye? Yii tàḡa ku ḡye mii na, yii yàfa na na.

¹⁴ Yii wíi, na tontanrewog'á mii ḡye na sì wani yii yyére, ḡka mii mée sì na tugure yaha yii ḡuḡ'i me, ḡaha na ye yii cyeyaayi kurugo bà mii ḡye me, yii yabilimpíi kurugo mii ḡye. Pyìbilere ḡye na wyéere caa na li sifeebii ḡwò caa me, ḡka sifeebii pi maha wyéereḡi caa na pyìbileni ḡwò caa.

¹⁵ Mii wi ke, mii sí ḡee na cyeyaayi puni kan yii kurugo ná funntange e, si naye kan ntaha yi na mú. ḡye mii aha yii kyaa táan nay'á amuni, lire li sí yii pyi na yii àha mii kyaa táan yiy'á sahaḡki mà?

¹⁶ Yii à li cè na mii ḡye a naye tíḡe wà tufiige na me, ḡka yii pìi saha na ḡko na mii à cyìige de, na mii à yii wyéereḡi wà lyí sìḡcyiimpe e.

¹⁷ Lire e ke mpíi mii à tun yii á ke, pire wà à yii yaaga nàḡwòhòr'a pa ḡkan mii á la?

¹⁸ Mii à li cya Titi‡ á, u shà yii yyére ná wuu cìmpworonaḡi i. Taha Titi à yii wyéere nàḡwòhòrò la? Taha mii ná Titi sòḡḡḡkanni wá niḡkin karigil'e me? Taha wuu ḡaaraḡkanni wá niḡkin me?

¹⁹ Mà lwó tèemòni i, yii na sòḡḡi na tàḡa wuu ḡye na ḡcaa yii á, lire sí bà me. Wuu maha yu Kile yyahe taan, Kirisita wwoḡeege e. Wuu ntàannamacinmpyiibii, yaaga maha yaaga wuu à jwo ke, wuu à yire puni jwo, bà yii si mpyi s'a si yyaha na Kile kuni i me.

²⁰ Mii na fyáge si zhà yii yyére, mii àha ḡkwò sà yii ta yii à pyiḡkanni labere lwó ndemu li ḡye li ḡye a táan mii á me. Lire baare e nde mii sí n-pyi ke, lire mú sì n-táan yii á me. Lire ḡwòhe ku ḡye, mii na fyáge, mii àha ḡkwò zà mbèmbaḡi ná yiyicyege ná lùyirini ná ḡyipèenni ná jwoore ná mekegere ná yàmpeente ná ḡyàḡaḡurugunḡi ta yii shwòhòl'e me.

²¹ Mii na fyáge, mii aha shà yii yyére, Kile kà ḡkwò mii sílege yii á sahaḡki me. Mii na fyáge, sùpyire t'à kapegigii pyi, maa mpyi ti ḡye a láha ti katupwòhòyi ná ti jacwòore ná ti sílege baa karigii na me, mii àha ḡkwò mée sú tire kurugo me.

13

Yereyi nizanḡyi

¹ Mii tontanrawoge ku sí n-pyi ḡke yii yyére. Wuu sí n-sà kapegigii pyifeebii sàra si ntàanna ná pi kapyiḡkil'e, bà y'à jwo Kile Jwumpe Semèḡi i na: «Shiin shuunni taanre ká kani ndemu ḡya tapyige e ke, lire kani sí n-cwòḡnrò si ntàanna ná pire niḡjwuyi i*.»

² Mii tozhònwoge yii yyére, mpíi pi mpyi a kapegigii pyi ke, mii mpyi a pire puni yeere, mà bàra sùpyire sannte na. Numè, mà mii laage yaha k'à tòḡn yii na, mii sí yi jwo yii á sahaḡki, mii aha sà mpiimu ta pi i kapegigii pyi sahaḡki ke, mii sì ku táan pirefee na me.

³ Ná yii s'à jwo na yii la ḡye si ḡcè na Kirisita u à u jwumpe le mii ḡwòge e, yii sí li cè. Kirisita fàḡhe ḡye a cyéere yii karigil'e me, u maha u sífente cyéere yii na.

⁴ Sèe wi, tèni i pi mpyi na u kwòre cige na ke, u mpyi a uye pyi fàḡha baa yaaga, ḡka u à ḡè a fworò kwùḡi i Kile sífente cye kurugo. Wuu fàḡh'à cyéere, bà Kirisita woge mpyi a cyéere me. ḡka wuu aha núr'a shà yii yyére, yii sí li ḡya wuu karigii pyiḡkanni i, na Kile maha fàḡhe kaan wuu á, bà u à ku kan Kirisita á me.

‡ 12:18 Poli mpyi a jwo uru cìmpworonaḡi kyaa na mà kwò (8.22). * 13:1 Duterèḡmu 19.15

⁵ Yii yiye kàanmucya sèe sèl'e kampyi sèenji na yii na jaare Kile kuni i. Yii nyε a li cè yiye e na Yesu Kirisita na nyε yii e mà? U aha nta u nyε yii e mε, lir'à li cyêe na yii à kùuη'a cwo Kile kuni i.

⁶ Nka mii na sônji yii sí li cè yiye e na wuu nyε a kùuη'a cwo Kile kuni i mε.

⁷ Wuu na Kile jaare, yii àha ηkwò kapii pyi mε. Li kapyiini nùηke bà ku nyε si li cyêe yii na na wuu na jìn'a kyaa pyi mε, ηka li kapyiini nùηke ku nyε si yii nya kacenne tapyige e. Yii a kacennji pyi, ali lire mée ká nta li sí li cyêe na wuu à wurugo, lire nyε tapege mε.

⁸ Wuu sì n-jà Kile sèenji fyinne mε, nde kanni wuu sí n-jà n-pyi ke, lire li nyε mà u pyi u a sì yyaha na.

⁹ Wuu fànhe mée ká nta k'à cyére, ka yii woge si mpêe, lire na nyε wuu á funntanga. Wuu Kileparege ku nyε, yii ndire le Kile kuni i.

¹⁰ Mà mii laage yaha k'à tòn yii na, mii na nge letereηi sémeni si ηkan yii á, bà li si mpyi, mii aha nò yii yyére, mii àha zà yafyin cwònrò ná fahan'i si ntàanna ná Kafoonji fànhe ninjange e mii á mε. U à kuru fànhe kan mii á, si yii tège yii a sì yyaha na Kile kuni i. Ku nyε a kan si yii nùηò kyán Kile kuni na mε.

Jwumpe nizanmpe

¹¹ Nyε numε, mii cìmpyiibii, yii pyi funntange e. Nde li sí yii pyi yii ndire le Kile kuni i ke, yii a lire pyi. Yii a màban leni yiye e. Yii yii sònjore pyi ninjin, yii i yyeηinje yaha ku pyi yii ná yiye shwòhòl'e. Lire ká mpyi, Kilenji u maha tàange ná yyeηinje kaan ke, uru sí n-pyi ná yii e.

¹² Yii a cìmpworogo fwùηi kaan yiy'á ná funjenceηi i. Kile wuubii pi nyε naha ke, pire pun'à yii shéere.

¹³ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita u ηwò yii na, tàange ku nyε Kile e ke, kuru ku pyi yii ná yiye shwòhòl'e, yii i mpyi Kile Munaani wwoηεεge e.

Λετερεινι Poli à tun Galati kùluni dánafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè λετερεινι funᶇo jwumpe e ke

Kini mege pi maha mpyi Turiki numε ke, Galati shiinbii mpyi a tɛɛn lire kini i cyage k'e. Poli à tooyo shuunni pyi pi yyére na Jwumpe Nintanmpe yu, puru njwunji tooy'e pìi mpyi a dá Yesu na. Nyε Poli Kile jwumpe jwunᶇkwooni kántugo Galati shiinbil'á, Yahutuubii pii mpyi a shà maa pi pyi na Yesu Kirisita dáníyanji kanni si n-jà sùpya shwɔ u kapegigii na mε, fo mu aha a Yahutuubii làdaabii kurigii jaare mú. Lire e pi mpyi na yu na fànha ku jyε ku ki dánafeebii puni pi kwɔn mà tàanna ná Yahutuubii làdaabil'e.

Poli à jwo na mu à pyi Yahutu yo, mu jyε a pyi Yahutu mà yo, sùpyire puni sí n-shwɔ Yesu Jwumpe Nintanmpe mpemu kurugo ke, na tire sùpyire kàlan'á kántugo wà puru jwump'á. Poli à lógo na Galati dánafeebii wá na ᶇko raa kántugo wàa Kile kun'á, si ntaha pire kafinivinibii jwɔh'i ke, ka u u ᶇge λετερεινι sém'a tùugo pi á, maa pi yeε, bà pi si mpyi si ᶇkúu Jwumpe Nintanmpe na, si ᶇkwôro Kile kuni i mε. Yeεyi Poli à kan pi á ke, yire yi jyε nje.

U à li cyêe pi na na ur'à uye kan Kile á, na Kafoonji Yesu u à uru tun uru u a Jwumpe Nintanmpe yu. U à li cyêe pi na mú, na uru ná Zheruzalem dánafeebii kurunᶇk'à bín'a tɛɛn, dánafeebii pi jyε pi jyε Yahutuu mε, maa jwo pire kyaa na. Nde na pir'à bê ke lire li jyε nde: pire dánafeebii jyε a yaa pi pyi Yahutuubii saliyanyi jwɔh'i mε (1--2).

U à uye tígile Kile Jwumpe Semεni na, maa yi yyaha jwo pi á na Yahutuubii saliyanyi kuni jaaraᶇi i bà zhwoᶇi jyε na ntaa mε; ᶇka mu aha dá Yesu Kirisita na, lire kanni li sí n-jà sùpya shwɔ (3--4).

Λετερεινι takwɔare e, u à yi jwo a waha pi á na pi piye yaha Kile Munaani l'a ᶇkêenji, jaaha kurugo ye lire li maha sùpyanyi yige Musa Saliyanyi tugure jwɔh'i, maa fànhe kan u á, u u kacεnᶇkii shinji puni pyi. Kacεnᶇkii puni yyaha yyére wuuni sí li jyε tàange (5--6).

Poli à fwù kan Galati dánafeebii kurunᶇ'á

¹ Mii Poli u jyε Yesu Kirisita túnntunᶇo ke, mii u à ᶇge λετερεινι tùugo yii á. Mii u pyi Yesu Kirisita túnntunᶇo, sùpya bà u à lire yaa mε, sùpya bà u à mii tun mε. Yesu Kirisita u à nɛ a fworo kwùᶇi i Tufoonji cye kurugo ke, uru ná Tufoonji Kile u à wwɔ lire na.

² Mii cìmpyiibii puni pi naha ná mii i ke, mii ná pire pi à wwɔ maa ᶇge λετερεινι tùugo Galati kùluni dánafeebii kurunᶇ'á.

³ Wuu Tuᶇi Kile ná Kafoonji Yesu Kirisita pi jwɔ yii na, pi yyεᶇᶇke kan yii á.

⁴ Yesu Kirisita u à uye kan mà pyi sárage si wuu kapegigii yáfa wuu na, bà wuu si mpyi si fworo ᶇge diᶇyεᶇi nimpᶇi karigii puni i mà tàanna ná Tufoonji Kile jyii wuuni i mε.

⁵ Pèente ti taha Kile na tèrigii puni i, fo tèekwombaa. Amiina!

L'à Poli pâa, u lógo na Galati dánafeebil'á kuni labεε lwó

⁶ L'à mii pâa sèl'e mà lógo na yii à wyèε na ᶇko raa kántugo wàa Kile á, uru ᶇgemu u à yii yyere maa jwɔ yii na maa yii shwɔ ke, mpii pi jyε na yii shwoᶇkanni jwumpe labali na yu ke, maa ntaha pire jwumpe jwɔh'i,

⁷ mpemu ná Jwumpe Nintanmpe jyε nᶇᶇkin mε. Tire sùpyire na yii wuruge, Jwumpe Nintanmpe pu jyε na Kirisita kyaa yu ke, marii jcaá s'a puru kêenji.

⁸ Wuu à njemu jwo yii á Yesu kyaa na ke, l'à pyi wuu yabilimpᶇi yo, l'à pyi Kile mèlεke mà yíri nᶇyᶇiᶇi na yo, wà ha mpa yabεε jwo yii á, Kile u urufoo láᶇa.

⁹ Mii à yi jwo yii á mà kwɔ, mii sí núru yi taha, Jwumpe Nintanmpe yii à lógo wuu jwɔ na, maa jyε pu na ke, shin maha shin ká puru labala a jwo yii á jwunᶇkanni labεε na ke, Kile u urufoo láᶇa.

¹⁰ Naha yii na sônñi numε be? Mii na jcaa si ntáan sùpyir'á laa, mii na jcaa si ntáan Kile á? Sùpyire nyii wuuni mii na mpyi be? Mii n'a mpyi na sônñi si ntáan sùpyir'á, mii mpyi na si n-pyi Kirisita báarapyi mε.

Pyiñkanni na Poli à pyi Yesu túnntunñe ke

¹¹ Mii la jye yii li cè mii cìmpyiibii, Jwumpe Nintanmpe mii à jwo yii á ke, pu jye a fworò sùpya e mε.

¹² Mii jye a pu ta sùpya á mε, wà mú sí jye a mii kála pu na mε, ñka Yesu Kirisita yabilinji u à pu cyée mii na.

¹³ Yii à mii pyiñkanni kyaa lógo mà mii yaha Yahutuubii Kile kuni i. Yii mú s'à cè na mii à Kile dánafeebii kurunke kyéregé fo mà tòro. Mii mpyi na li kàre si ku jya.

¹⁴ Yahutuubii Kile kuni jaarani i, mii mpyi na yyeñwoge shiinbii puni yyaha na. Mii tiibii làdaabii kani mpyi a sàa waha mii na.

¹⁵ Ñka Kile à jwò mii na mà mii ta mii sàha si mε, maa mii cwòonrò, mii a báare ur'á.

¹⁶ Amuni, li mú à pyi, l'à sàa bê u á mà u Jyani cyée mii na, mii s'a u kyaa yu supyishinji sann'á, mpíi pi jye pi jye Yahutuu mε, mii jye a sùpya yíbe si nta li pyi mε.

¹⁷ Mpíi pi à pyi Yesu túnntunmii mii yyaha na ke, mii jye a shà Zheruzalemu i si pi nya mε. Mii à tíl'a kàre Arabubii kini i, maa yíri wani mà kàre Damasi kànhe e.

¹⁸ Yyee taanre kántugo na, mii à kàre Zheruzalemu kànhe e, mà sà canmpyaa ke ná kanjuro pyi Pyeri yyéere si u cè.

¹⁹ Ñka uru ná Kafoonji Yesu cìmpworonji Yakuba baare e, mii saha jye a Yesu túnntunñi wabere nya mε.

²⁰ Kampyi kafinara mii na sémeni na ntùuge yii á, Kile u jye mii shèrefoonji.

²¹ Lire kántugo mii à kàre Siri kini i, maa yíri wani mà kàre Silisi kùluni i.

²² Ñka fo mà sà nò lire tènì na, Zhude kùluni dánafeebii kurunji mpyi na sàha ñkwò a mii cè mε.

²³ Pi mpyi a lógo kanna na ñge u mpyi na pi kyéregé si nta pi sige pi àha ndá Jwumpe Nintanmpe na mε, na uru u na pu yu sùpyir'á numε.

²⁴ Lire e ke pi na Kile metange yiri mii kurugo.

2

Jwumpe Nintanmpe Poli mpyi na yu ke, Yesu túnntunmpii sanmpil'à ñee puru na

¹ Nyé yyee ke ná sicyeer'á tòro ke, ka mii i núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e ná Barinabasi i. Titi mpyi a kàre ná wuu e mú.

² Mii à nde kùluni tóoge lwó, ñaha na ye Kile yabilinji u à li cyée mii na. Mii à nò wani ke, maa bínn'a tènè ná dánafeebii ñùñufeebil'e. Jwumpe Nintanmpe mii na yu supyishinji sann'á, mpíi pi jye pi jye Yahutuu mε, ka mii i jyè puru yyahe e mà jwo dánafeebii ñùñufeebil'á. Mii la jye a mpyi tafere mii à fê tanjaa ná nijjaa Yesu Kirisita kurugo ke, tire ti kwòro kanjwò baa mε.

³⁻⁵ Nyé mà mii yaha wani, kafinivinibii pìi mpyi a piye pyi dánafee fiige maa ñwòhò a jyè wuu shwòhòl'e si nta jcé pyiñkanni na Yesu Kirisita à wuu shwò Musa Saliyani bilere na ke, si lire kèege si nta wuu yaha bilere e sahanji. Ali mà li ta mii jaarajeeñji Titi mpyi Yahutu mε, pi la mpyi u u ñkwòn fànhe e mà tàanna ná Musa Saliyani i. Ñka wuu jye a jèn'a wuye yaha pi cye e tère ninjin i, maa lógo pi jwò na mε, Jwumpe Nintanmpe pu jye sèenji ke, bà puru si mpyi si ñkwòro yii á mε. Wuu ná Zheruzalemu dánafeebii kacwònrìbii mpyi a wwò jwòmee ninjin na, pi jye a jèn'a fànha cyán Titi na u u ñkwòn mε.

⁶ Jwumpe Nintanmpe wuu na yu ke, pi sí jye a jèn'a yaaga bàra puru na mε. (Sèenji na, pi tayyéregé mpyi ñkemu ke, kuru jye yaaga mii á mε, ñaha kurugo ye Kile jye a sùpya pwòñe sùpya na mε.)

⁷ Sèenji na, pi à li ta na Kile à mii tun mii u sà a Jwumpe Nintanmpe yu supyishinji sannj'á, bà u à Pyeri tun u sà a pu yu Yahutuubil'á mε.

⁸ Kilenji u à fânhe kan Pyeri á maa u tun Yahutuubil'á ke, uru mú u à fânhe kan mii á maa mii tun supyishinji sannj'á.

⁹ Amuni, Yakuba ná Pyeri ná Yuhana pire pi nyε nùñufeebii, maa ntèen li taan na Kile à jwɔ mii na, mii u a nte tũnture pyi. Lire na pi à Barinabasi cyεge ná ndoge cù, si li cyêe na wuu ná pire na nyε wwɔnεε. Wuu à binn'a tèen maa jwɔ li na na pire sí n-sà a Jwumpe Nintanmpe yu Yahutuubil'á. Wuu pi ke, wuu sí n-sà a pu yu supyishinji sannj'á.

¹⁰ Pi à wuu jáare kanna na wuu àha funjɔ wwɔ dánafeebii fòñɔfeebii na wani mε. Mii s'à fère sín maa lire pyi.

Poli à Pyeri la wwû Antiyashi kànhe e

¹¹ Nyε tēni i Pyeri à pa Antiyashi kànhe e ke, l'à fwor'a yyére na u karigii pyinƙanni mpyi a jwɔ mε, lire e mii à u tɪnε maa u cēεge sùpyire puni nyii na.

¹² Pyeri làwwuge nùñke ku ñke: u mpyi a fyânha na lyí ná supyishinji sannji dánafeebil'e, lire mpyi a jwɔ, ñka píl'à yîri Yakuba yyér'a pa, pire mpyi maha jwo na supyishinji sannj'à yaa u kwòñYahutuubii fiige, u à fyá pire na, maa li jwɔ cù na láre supyishinji sannji dánafeebii na, fo mà pa kàntugo wà pi á.

¹³ Lir'à pyi ke, ka Antiyashi kànhe Yahutuubii dánafeebii sanmpii si mpyi jwɔmyahigii shuunnifée Pyeri fiige. Ali Barinabasi yabilinji mpyi a taha pi fye e.

¹⁴ Mii à pa li kàanmucya mà li ta Jwumpe Nintanmpe na sèenji ñgemu yu ke, pi nyε na jaare uru sèenji fye e mε, ka mii i yi jwo Pyeri á pi puni nyii na:

«Mu u nyε Yahutu ke, Kile kuni yyahe yyére zhèñji kurugo mu à jɛn'a Yahutuubii làdaabii p̄ii yaha maa mpyi supyishinji sannji fiige, lire mpyi a jwɔ, ñka numε, jaha na mu la nyε si supyishinji sannji kēenñε fânhe e si mpyi Yahutuu yε?»

¹⁵ Mii ná mu, wuu à si Yahutuu, wuu nyε supyishinji sannji fiige ñge u nyε u nyε a Kile kuni cè mε.

¹⁶ Ñka lire ná li wuuni mú i, wuu à cè na sùpya sì n-jà n-tíi Kile yyahe taan mà lire nùñke pyi na u à MusaSaliyanji kurigii jaara mε. Dániyanji kanni cye kurugo Yesu Kirisita na, sùpya maha ntíi Kile yyahe taan. Lire kurugo wuu mú à dá Yesu Kirisita na, bà wuu si mpyi si ntíi Kile yyahe taan mε. Lire nyε Saliyanji kapyii mε, jaha na yε sùpya sì n-sii n-jà n-tíi ka lire nùñke si nta na u à Saliyanji kurigii jaara mε.»

¹⁷ Wuu pi ke, wuu na jcaa si ntíi Yesu cye kurugo, ñka l'aha mpa nta na wuu na kapegigii pyi, lir'à li cyêe na Kirisita e cyi à fworola? Mà byanhara bá la!

¹⁸ Mu aha fworola Musa Saliyanji kuni i mà pa Yesu Kirisita wuuni i, kàntugo yyére maa núr'a fwor'a jyè lire kuni ñijyeeeni i, lire cye kurugo mu maha núr'a pyi Saliyanji kèεεfoo.

¹⁹ Mii wi ke, mii à fworola Musa Saliyanji i. Lire e ke mii saha nyε uru Saliyanji jwɔh'i mε. Uru Saliyanji yabilinji ñgahanji u à mii pyi mii à fworola u e. Cyire pun'à pyi, bà mii si mpyi si nta mpyi Kile sùpya mε.

²⁰ L'à pyi mu à jwo mii ná Kirisita à kwòro sijcyan kworokworocige na. Lire kurugo mii yabilinji sàha bà u nyε na naye karigii cwònnre mε. Ñka Kirisita na nyε mii i. Kyaa maha kyaa mii na mpyi numε ke, mii à na cyεge taha Kile Jyanji na maa nta a li pyi. Uru u à mii kyaa táan uy'á, maa uye kan sáraga mii kurugo.

²¹ Kile à jwɔ mii na maa yaage ñkemu kan mii á ke, mii sì n-cyé kuru na mε. Kàmpyi Kile mpyi a jwo na mu aha ntaha Musa Saliyanji fye e na mu à tíi uru yyahe taan, lire tēni i ke, Kirisita kwùñji mpyi na sí n-pyi kañwɔ baa dε!

3

Kile à jwo na sùpyanji maha ntíi u dániyanji kurugo

¹ Yii Galati dánafeebii funṅo baa sùpyiibii! Jofoo u à yii le kuni nimpini i ye? Mà li ta jùṅke na Yesu à kwòro cige na ke, mii à kuru fíniṅ'a jwo yii á.

² Yii li cè na yii nyε a Kile Munaani ta MusaSaliyaṅi kuni jaaraṅi cye kurugo mε, ṅka Jwumpe Nintanmpe yii à lógo maa dá pu na ke, puru cye kurugo yii à li ta.

³ Di yii à pyi maa mpyi funṅo baa shiin bε? Kani yii à sù ná Kile Munaani síṅi i ke, jaaha na yii la nyε s'a lire pyi numε ná yii yabilimpíi sífente e ye?

⁴ Karigii puni Kile à pyi yii á ke, cyir'à pyi kaṅwòo baa ke? ṅka cyire sí nyε a yaa cyi pyi kaṅwòo baa mà dε!

⁵ Yii wíi! Kile ká u Munaani yaha l'à pa yii yyaha cú, ka yii i kakyanhala kariii pyi, yii àha raa sòṅṅi na yii na Musa Saliyaṅi kuni jaare ke, na lire kurugo u à li pyi mε, ṅka Jwumpe Nintanmpe yii à lógo maa dá pu na ke, lire kurugo u à lire pyi.

⁶ Nyε nde Ibirayima à pyi ke, lire tayyéreg'à pèe wuu á. U à dá Kile na, lire cye kurugo Kile à jwo na u à tí*.

⁷ Lire e ke yii li cè, mpíi pi à dá Kile na ke, pire pi nyε Ibirayima tùluge shiinbii sèesee wuubii.

⁸ Kile Jwumpe Semεṅi mú s'à jwo a kwò na Kile na sí supyishiṅi sanṅi pyi shintiilii u yyahe taan, pi dáníyaṅi kurugo. Lire kurugo u à jwo Ibirayima á na: «Mii sí jwó le supyishiṅi pun'á mu cye kurugo†.»

⁹ Ibirayima à dá Kile na, ka Kile si jwó le u á, amuni li mú nyε shin maha shin ká dá Kile na ke, u sí jwó le urufol'á Ibirayima fiige.

¹⁰ Mpíi pi na Musa Saliyaṅi kuni jaare marii sòṅṅi na Kile sí jwó le pir'á ke, pir'à cwo laṅaṅke e mà kwò. Naha kurugo ye l'à séme Kile Jwumpe Semεṅi i na: «Yaaga maha yaaga k'à séme Saliyaṅi i ke, ṅgemu ká mpyi u nyε na cyire kapyaagii kurigii puni jaare mε, urufol'à láṅa‡.»

¹¹ Nyε nákaana baa, sùpya si n-jà n-tíi Kile yyahe taan Saliyaṅi cye kurugo mε, jaaha na ye l'à séme mú na: «Shinṅi u à tíi ke, dáníyaṅi cye kurugo, uru maha mpyi nyii na§.»

¹² Musa Saliyaṅi kuni ná dáníyaṅi wuuni jaaraṅi nyε ninṅin mε, jaaha na ye l'à séme mú na: «ṅgemu la ká mpyi si shiṅi ta Saliyaṅi cye kurugo ke, urufol'à yaa u Saliyaṅi kurigii puni jaara*.»

¹³ ṅka Kirisita à wuu laṅaṅke lwó wuu cyaga, maa wuu shwò Saliyaṅi laṅaṅke na. L'à séme mú na: «Shin maha shin pi à dùrugo cige e mà u bò ke, urufol'à láṅa†.»

¹⁴ Lir'à pyi, Kile à dùbabii mpiimu le Ibirayima á ke, bà pire si mpyi si nò supyishiṅi sanṅi na mú Yesu Kirisita cye kurugo mε. Kile à u Munaani ṅwòmεeni ndemu lwó ke, bà wuu si mpyi si lire ta dáníyaṅi cye kurugo mε.

Musa Saliyaṅi nyε a Kile ṅwòmεeni fyinne mε

¹⁵ Mii cìmpyiibii, mii sí kani là yyaha jwo yii á mà tàanna ná sùpyire karigii pyiṅkanni i. Shiin shuunni ká tunmbyara le, pire mú shuunni i, shin ninṅin si n-jà tire kèεge mε, u mú si n-jà yaaga le tire e mε.

¹⁶ Nyε amuni Kile à tunmbyara le ná Ibirayima ná u tùluge e. Li nyε a séme: «Ibirayima ná u tùluyi i» mε. Li n'a mpyi a séme amuni, li mpyi na sí n-pyi mu à jwo u tùluy'à nyaha. ṅka l'à séme: «Ibirayima ná u tùluge e‡» kuru ku nyε Kirisita.

¹⁷ Mii jwumpe ṅwòhe ku nyε ṅke: Kile à tire tunmbyaare le, yyee ṅkwuu sicyεere ná yyee beṅjaaga ná ke (430) kántugo, ka MusaSaliyaṅi si nta a pa. Uru Saliyaṅi si n-jà Kile ṅwòmεeni fyinne, si nta raa ṅko, mà li shi bò mε.

¹⁸ Kàmpyi Kile mpyi a sùpyire pyi u koolyii mà tàanna ná Saliyaṅi kuni jaaraṅi i, li sàha mpyi na si n-pyi ṅwòmεeni kayaala mε. Mà li ta Kile à ṅwò Ibirayima na ṅwòmεeni cye kurugo.

* **3:6** Zhenzi 15.6 † **3:8** Zhenzi 12.3; 18.18; 22.18 ‡ **3:10** Duterenu 27.26 § **3:11** Abakuki 2.4 * **3:12** Levitiki 18.5 † **3:13** Duterenu 21.23 ‡ **3:16** Zhenzi 12.7; 13.15; 24.7

Naha kurugo Kile à Saliyaŋi kan ye?

¹⁹ L'aha mpyi amuni, naha kurugo Kile à Saliyaŋi kan ye? U à u kan bà wuu si mpyi si u kafuunnkii cè mε. L'à pyi si yaa ná Ibirayima tùluge mpaŋi i, kur'á Kile à nde jwɔmεeni lwó.

Nye Kile mèlekεebii ná pi toromayyahafooni cye kurugo Saliyaŋi à nɔ sùpyire na.

²⁰ Nka tɛni i Kile à lire jwɔmεeni lwó Ibirayima á ke, u kuro jye a mpyi toromayyahafooni i mε. Kile yabiliŋi ye ninŋin u à tɛl'a yi jwo Ibirayima á.

²¹ Tá lir'à li cyêe na Saliyaŋi à kàntugo wà Kile jwɔmyahigil'á? Mà byanhara bá la! Kàmpyi Saliyaŋi mpyi na sí n-jà shin pyi Kile sùpya, u mpyi na sí n-jà sùpyire pyi ti tí mú Kile yyahe taan.

²² Nka Kile Jwumpe Semɛŋi à jwo na kapegigii mpyiŋ'á fànha ta sùpyire puni na. Lire e ke yaayi jwɔmεeni Kile à lwó ke, pyiŋkanni ninŋinŋi na wà sí n-jà yire ta ke, lire li jye mà dá Yesu Kirisita na.

²³ Mà uru dániyaŋi tɛni yaha li sàha nɔ mε, Musa Saliyaŋi u mpyi a tɛn sùpyire puni jwɔŋ'i mà wuu pyi kàsujyii fiige. U à tɛn wuu jwɔŋ'i fo mà sà nɔ tɛni i Kile kun'à cyêe wuu na, ka wuu u dá Kirisita na ke.

²⁴ Lire pyiŋkanni na, Musa Saliyaŋi à wuu le kuni i fo mà sà ŋkan Kirisita á, bà wuu si mpyi s'a ntòre ná shintiibil'e Kile yyahe taan dániyaŋi cye kurugo mε.

²⁵ Numε mà wuu yaha wuu à dá Kirisita na, wuu saha jye Musa Saliyaŋi cye e mε.

Kile pyifente tanŋanni

²⁶ Yii pun'à pyi Kile pyi dániyaŋi cye kurugo Yesu Kirisita wwoŋεege e.

²⁷ Yii mp̄ii pi à batize Yesu Kirisita wwoŋεege e ke, yii à Kirisita yabiliŋi pyiŋkanni lwó.

²⁸ Lire e mu à pyi Yahutu yo, mu à pyi supyishiŋi sanŋi yo, mu à pyi biliwe yo, mu jye a pyi biliwe mà yo, mu à pyi nò yo, mu à pyi ceewe yo, sùpya jye a wwû sùpya e mε. Yii puni na jye ninŋin Yesu Kirisita wwoŋεege cye kurugo.

²⁹ Nye yii aha nta Kirisita wuu, yii mú na jye Ibirayima tùluge shiin. Yaage jwɔmεeni Kile à lwó Ibirayima á ke, yii sí kuru ta mú.

4

¹ Yii na yaha si yi yyaha jwo yii á. Li na jye bà tufoo maha jwɔmεε lwó u pyà á mε. Mà pyàŋi yaha nàŋkocyeere e, u maha mpyi biliwe fiige, mà li ta u tunji yaayi puni jye u wuyo.

² U byífeebii ná mp̄ii pi na u karigii cwɔnre ke, pire maha yaha u na, fo tɛni kyaa u tun'á jwo ke, lire ká nɔ.

³ Wuu mú pi ke, wuu mpyi mu à jwo nàŋkopyire mà wuu yaha diŋyɛŋi yasunŋyi làdaabii bilere e.

⁴ Nka Kile jwɔmεeni tɛn'à fûnŋɔ ke, ka u u Jyaŋi tun u à si sùpya mà yaha Musa Saliyaŋi jwɔh'i,

⁵ mp̄ii pi jye uru Saliyaŋi jwɔh'i ke, bà u si mpyi si pire jùŋɔ wwû bilere e, Kile si pi pyi u pyi mε.

⁶ Nde l'à li cyêe na yii na jye Kile pyi ke, lire li jye Kile à u Jyaŋi Munaani* tun yii zòmp̄ii na, lire l'à li ta yii aha Kile náare yii maha jwo: «Baba, wuu Tu Kile!»

⁷ Nye lir'à li cyêe na yii à fworò bilere e. Yii à pyi numε Kile pyi. Ná yii s'à pyi u pyi de, yaayi puni u à bégel'a yaha u pyiibii mε na ke, yii pi jye yire tafeebii.

Poli funŋk'à pɛn ná Galati dánafeebil'e

⁸ Nye tɛecyiini i, yii mpyi na sàha ŋkwɔ a pyi ná Kile e mε, lire e yii mpyi a yiye le yasunŋyi bilere e, njemu yi jye yi jye Kile sèe wuŋi mε.

⁹ Nka numε yii jye ná Kile e, a fo Kile bà u jye ná yii e, naha na yii la jye si núru yiye le yire diŋyɛŋi yasunŋyi làdaabii bilere e ye? Yire yasunŋyi jye fànha ná kaŋwɔɔ baa dɛ!

* 4:6 U Jyaŋi Munaani ná Kile Munaani jye ninŋin.

10 Yii maha canmpyaagii cyii t̀̀re canntanya, yiꝑyi yà na ꝑye amuni, t̀̀rigii cyii na ꝑye amuni, yyeegii cyii na ꝑye amuni, ꝑaha na be?

11 Yii kapyiꝑkil'à mii funꝑe ꝑeꝑ, fo mii na s̀̀nꝑi mii kanhare puni sí n-ꝑyi kaꝑwɔɔ baa.

12 Mii c̀̀nmpyiibii, mii à fwoꝛo Yahutuubii làdaabii bilere e maa mpyi yii supyishiꝑi sannꝑi fiige. Mii na yii ꝑáare, yii i mpyi mii fiige, yii àha yiye le tire bilere e mɛ.

Mà mii yaha yii yyéꝛe yii ꝑye a mii mùꝑeꝑeꝑe ꝑyi mɛ.

13 Yii à li c̀̀e na yampe ꝑ'à mii ꝑyi mii à t̀̀eꝑ yii shwɔhɔl'e na toꝑcyiige, maa Jwumpe Nintanmpe jwo yii á.

14 Mii yamp'à yii t̀̀eꝑeꝑe ꝑeꝑ, ꝑka yii ꝑye a ꝑjige maa ꝑcyé mii na mɛ, yii à mii c̀̀mɔ leme ꝑwɔ mu à jwo Kile mèlekeꝑi wà, mu à jwo Yesu Kirisita yabiliꝑi wi.

15 Lire t̀̀eni i, yii yyahayi mpyi a táan ná mii i s̀̀l'e. Numɛ taa kuru yyetange de! Mii à dá li na na mii kyaa mpyi a táan yii á, kàꝑyi li mpyi na sí n-jà n-ꝑyi, yii mpyi na sí yii ꝑyiigii wwù n-kan mii á.

16 Lire e ke mii na s̀̀eꝑi yu yii á ke, lire l'à mii ꝑyi yii zàꝑeꝑe be?

17 S̀̀ꝑyire ti na Jwumpe Nintanmpe labali na yu ke, tire na ðiriꝑi yii kurugo, ꝑka s̀̀eshiin bà mɛ. Pi la ꝑye si mii ná yii láha wuye na, bà yii si mpyi si z̀̀i ntaha ꝑire fye e mɛ.

18 L'à ꝑwɔ yii kwôꝛo kuni niꝑeꝑni i t̀̀rigii puni i, ali mii m̀̀e ká mpyi mii ꝑye yii shwɔhɔl'e t̀̀eni ndemu i mɛ.

19 Mii ꝑyiibii, mii na ꝑkàꝑe yii kurugo sahaꝑki layirilifoo fiige, fo Yesu Kirisita ká yii z̀̀oꝑpii puni shwɔ a ta.

20 Cyage e mii ꝑye amɛ ke, li mpyi na sí n-táan mii i mà ꝑyi yii shwɔhɔl'e nde t̀̀eni i, si jwꝑꝑkanni k̀̀eꝑeꝑe ná yii e, ꝑaha na ye nde mii sí n-ꝑyi yii á ke, mii ꝑye a li c̀̀e mɛ.

Kile ꝑwɔmɛɛni ná Kile Saliyaꝑi na ꝑye Ibirayima cyeebii shuunniꝑi fiige

21 Mii à jwo yo! Yii ꝑpii la ku ꝑye si mpyi Musa Saliyaꝑi ꝑwɔh'i ke, ꝑje Saliyaꝑi Semɛꝑi à jwo ke, yii ꝑye a yire lógo mà?

22 L'à s̀̀eꝑe na Ibirayima à ꝑ̀̀nampyire shuunni ta, wà à ta bilicwo á, wà s'à ta u cilenɛꝑi'á.

23 Bilicwoꝑi ꝑyàꝑ'à ta mà tàanna ná u sifeebii ꝑyii wuuni i, ꝑka cilenɛꝑi wuꝑ'à ta mà tàanna ná Kile ꝑwɔmɛɛni i.

24 Mpe jwumpe ꝑwɔh'à c̀̀go, ꝑpii cyeebii shuunniꝑi na ꝑye mu à jwo tunmbyara tateꝑye shuunni Kile à ntemu ꝑyi ke. Agari u ꝑye bilicwoꝑi ke, uru u ꝑye mu à jwo tunmbyaare Kile à le ná Musa e Sinayi ꝑaꝑke ꝑuꝑ'i ke, u ꝑyiibii maha sini bilii.

25 ꝑye Agari na ꝑye Sinayi ꝑaꝑke fiige Arabubii k̀̀ni i, maa mpyi naha Zheruzalemu kàꝑhe fiige mú, kuru ná ku shiinbii na ꝑye bilere e†.

26 ꝑka Zheruzalemu kàꝑhe ku ꝑye ǹ̀ꝑyiꝑi na ke, kuru ꝑye bilere e mɛ, kuru mú sí ku ꝑye wuu nuꝑi.

27 L'à s̀̀eꝑe na:

«Cijiriꝑe, ta múgure s̀̀l'e,
mu u ꝑye mu sàha laa yaꝑkanna c̀̀e mɛ, ta ꝑkwúuli funntange e,
ꝑaha na ye ceꝑi ǹ̀ꝑi'á wàl'a yaha ke,
uru ꝑyiibii sí ꝑyaha n-tòꝛo ǹ̀ꝑyiicwoꝑi wuubii na‡.»

28 Mii c̀̀nmpyiibii, yii pi ke, yii à ꝑyi Ishaka fiige, ꝑyiibii ꝑwɔmɛɛni Kile à lwó maa pi kan Ibirayima á ke, ꝑire pi ꝑye yii.

29 Bilicwoꝑi ꝑyàꝑ'à ta u sifeebii ꝑyii taꝑkanni na, cilenɛꝑi wuꝑ'à ta Kile Munaani sífente cye kurugo. ꝑka bilicwoꝑi ꝑyàꝑ'à t̀̀e na cilenɛꝑi wuꝑi yyahe fwóhɔꝛe, fo mà sà nɔ niꝑjaa na.

30 ꝑye ꝑaha Kile Jwumpe Semɛꝑi à jwo ye? Y'à s̀̀eꝑe:

«Ma bilicwoꝑi ná u jyaꝑi k̀̀ꝛɔ, ꝑaha na ye u nàzhan ꝑye k̀̀oꝛge e ná cilenɛꝑi jyaꝑi i mɛ§.»

† 4:25 ꝑyiꝑkanni na Yahutuubii mpyi na Kile ꝑêꝛe maa ꝑiye ꝑwɔ Musa Saliyaꝑi na fo mà sà mpyi bilii fiige ke, ná lire e Poli à Zheruzalemu tàanna naha ꝑke cyage e. ‡ 4:27 Ezayi 54.1 § 4:30 Zhenezi 21.10

31 Lire kurugo mii cìmpyibii, wuu nyε bilicwonji pyi mε, nka cilenenji pyibii pi à s̀i wuu.

5

Yii àha nùru yiye le Musa Saliyanji bilere e mε

¹ Kirisita à wuu yige bilere e, bà wuu si mpyi si mpyi wuye wuu, s̀enji na mε. Lire e yii kwôro pur'e, yii àha nùru yiye le bilere mεere na mε.

² Yii lógo! Mii Poli, mii sí yi jwo yii á, yii aha nta yii à dá li na na yii à yaa yii kwòn si nta zhwò, lire e Kirisita kapwò saha nyε yii á mε.

³ Mii sí nùru pu taha yii á, shin maha shin u à uye kan pi à kwòn ke, urufol'à yaa u a MusaSaliyanji kurigii puni jaare.

⁴ Yii pi na jcaa si ntí Kile yyahe taan Musa Saliyanji cye kurugo ke, yii à kàntugo wà Yesu Kirisita na, lire e Kile sì jwò yii na si yii shwò mε.

⁵ Wuu pi ke, Kile Munaani à wuu pyi wuu à t̀en li taan na wuu sí n-tí Kile yyahe taan wuu dánianji kurugo.

⁶ Wuu aha mpyi Yesu Kirisita wwojεεge e, l'à pyi nkwǹ yo, l'à pyi nkwǹmbaa yo, lire là nyε na wí mε. Nde li na wí ke, lire li nyε mà dá Yesu Kirisita na. Wuu ná wuye shwòhò kapyiinkii tàange maha lire cyêe.

⁷ Yii f̀enkanni mpyi a jwò s̀enji kuni i, jofoo u à yii yige l'e yε?

⁸ Yii li cè na yii yyerefoonji Kile kapyii bà mε.

⁹ Yii nyε a cè na: «bwúuruji ỳrige yirige yaani nimbileni maha mbyimpe nijcwònhòmpe puni ỳrige» mà?

¹⁰ Lire ná li wuuni mú i, mii à cyεge taha Kafoonji Yesu na na yii s̀onjokanni ná mii wuuni sí n-pyi ninjin. Nka shin maha shin ká yii wurugo ke, Kile sí yoge kwòn urufoo na.

¹¹ Mii cìmpyibii, mii wi ke, mii n'a mpyi na Kile jwumpe yu mà yyaha tí ná nkwǹnji i, na s̀pya sì n-jà n-shwò u baa mε, shin mpyi na sì n-s̀i mii yyaha fwòhòo nijjaa mε. Jwumpe mii na yu, na Yesu Kirisita à kwù kworokworocige na ke, puru mpyi na sì n-s̀i n-waha wà na mú mε.

¹² Mii la ku nyε, mpii pi nyε na yii wuruge na yige s̀enji kuni i ná nkwǹnji kani i ke, pi àha li dá nkwǹnji na mε, pi piye t̀nnj!

Yii Kile Munaani yaha li yii yyaha cù

¹³ Mii cìmpyibii, yii pi ke, Kile à yii yyer'a yige bilere e, nka yii àha lire pyi kapunò s'a yii nyii wogigii pyi mε. Yii yiye kyaa táan yiy'á, yii raa jwòge yiye na.

¹⁴ Naha na yε Kile Saliyanji puni na ntaa mpe jwumpe ninjinji i: «Ma supyijεenji kyaa táan may'á, bà mu yabilinji kyal'à táan may'á mε*.»

¹⁵ Nka yii yabilimpii ká ỳri yiye fye e, marii yiye ǹni, marii yiye kyaa sige yaaya fiige, yii a yiye k̀anmucaa yii àha yiye k̀εεge nkwǹ mε.

¹⁶ Mpe mii la nyε si jwo yii á ke, puru pu nyε: yii a jaare yii yyaha tí ná Kile Munaani nyii wuuni i, lire ká mpyi, yii saha sì raa yii nyii karigii nimpegigii pyi mε.

¹⁷ Naha kurugo yε s̀pyanji nyii wogigii nyε a táan Kile Munaani á mε, Kile Munaani nyii wuuni sí nyε a táan s̀pyanji'á mε. Cyire kapyagii shuunnin'á t̀n. Lire e Kile Munaani ká mpyi yii e, yii saha sì raa yii nyii karigii pyi mε.

¹⁸ Yii aha Kile Munaani yaha l'à yii yyaha cù, Musa Saliyanji f̀anhe saha sì n-pyi yii na mε.

¹⁹ Wuu aha ntaha wuu nyii wuuni fye e, wuu kapyiinkii cyi maha mpyi jcyii: jacwòre ná katupwòhoyi ná silege baa karigii

²⁰ ná kacyzunni ná s̀nkanmpe ná pege ná yoge ná yijcyεge ná l̀yirintoni ná fadiyanji ná mb̀mbaanji ná ndàhalanji

* 5:14 Levitiki 19.18

²¹ ná nyipεenni ná sinmbyaani ná lakyanhayi ná cyire fiige karigii. Mii à fyânha a yi jwo, nka mii sí yi taha, shin maha shin u kapyiñjii ká mpyi cyire ncyii, urufoo nàzhan nyε Kile Saanre e mε.

²² Kile Munaani ká sùpyañi ngemu yyaha cû ke, urufoo kapyiñkii cyi maha mpyi ncyii: tàange ná funntange ná yyeñjike ná lùtaanni ná sùpyigire ná cènmpε ná dánasupyigire ná

²³ nùmpinke ná cùmayenañi. Uru saliya nyε ngemu u nyε na cyire karigii shiñi tùnni mε.

²⁴ Mpii pi nyε Yesu Kirisita wuubii ke, pir'à pi nyii karigii ná pi mùntanma wogigii bò, bà Yesu Kirisita à bò kworokworocige na mε.

²⁵ Kile Munaani cye kurugo wuu à shiñi nivonñi ta, lire kurugo, wuu Kile Munaani yaha li wuu yyaha cû.

²⁶ Wuu wà kà uye pεe mε, wuu àha raa wuye nwɔ cwôre mε, wuu àha raa wuye yinnyεge pyi mε.

6

¹ Mii cìnmpyibii, yii pi à yiye yaha Kile Munaani li i nkêenñi ke, wà ká Kile kafuun pyi, yii urufoo yεε ná lùtaanni i, yii i u le kuni nintiini i. Yii mú s'a yiye kàanmucaa lire fiige kà nkɔd yii ta mε.

² Yii yiye tεge yii i yiye tugure lwó, lire pyiñkanni na, yii sí KirisitaSaliyañi fùnñɔ.

³ Ngemu ká a sônñi na ur'à pwórɔ pi sanmpii na, mà li ta u nyε a sù yafyin mε, urufoo na uye nwɔ fáanñi.

⁴ Shin maha shin à yaa u uye toronkanni kàanmucya sèl'e. L'aha nta l'à nwɔ, urufol'à yaa u pyi funntange e, u sí nyε a yaa u wabεε wuu fwóhɔrɔ mε.

⁵ Naha kurugo yε Kile sí shin maha shin yíbe u kapyiñkii kyaa na.

⁶ Nyε ngemu ká a yii kâlali Kile jwumpe na ke, yii a yii cyeyaayi yà kaan urufol'á.

Nde mu à pyi ke, lire tònñi mu maha nta

⁷ Yii àha raa yiye nwɔ fáanña mε, sùpya si n-jà raa Kile fare mε. Sùpyañi ká yaage shiñi ngemu nùgo ke, kuru shiñi u maha nkɔd.

⁸ Lire nwɔhe ku nyε na ngemu ká a u karigii pyi mà tàanna ná u nyii wuuni i ke, kwùñi u nyε na urufoo sigili. Nka ngemu ká a u karigii pyi mà tàanna ná Kile Munaani nyii wuuni i ke, Kile Munaani sí urufoo tòn ná shiñi niñkwombaanñi i.

⁹ Nyε l'aha mpyi amuni, wuu àha nkànha kacεñkii mpyiñi taan mε, naha kurugo yε wuu aha màban le kacεñkii mpyiñi i, tènì là na ma, wuu sí n-pa li tònñi ta.

¹⁰ Lire kurugo wuu a kacεñkii pyi sùpyire pun'á tère o tère e wuu à li laage ta ke. Nka wuu cìnmpyibii dánafeebii wuuni l'à lyε.

Jwumpe nizanmpe

¹¹ Nyε yii nte sémere nintibuunte wíi, mii yabilinñi cyεge k'à ti séma' a tùgo yii á.

¹² Mpii la ku nyε yii raa nkɔdun fànhe e ke, pi na lire pyi si nta ntáan sùpyir'á. Kabile niñkin nwɔh'i pi nyε, pi la nyε sùpyire s'a pi yyaha fwóhɔre na pi na yu na Kirisita kwùñi kanni u sí n-jà sùpyañi shwɔ mε.

¹³ Mà li ta, pire pi à kwòn ke, pi yabilimpai nyε na jaare mà yyaha tíi ná MusaSaliyañi i mε. Pi la nyε yii i nkɔdun si nta raa piye cyère na yii à ñen'a taha pire fye e.

¹⁴ Mii wi ke, mii nyε a sù na li caa si naye jwo si cye taha yaaga na mà tòro wuu Kafoonñi Yesu Kirisita kworokworocige na mε. Kuru kworokworocige kurugo diñyεñi tònñi'à kwòd mii á, mii tònñi mú s'à kwòd nge diñyεñi i.

¹⁵ Wà à kwòn yo, wà nyε a kwòn mà yo, yaaga nyε lire e mε, zòñi nivonñi Kile maha le wuu e ke, uru u na wíi.

¹⁶ Mpii pi na li kuni jaare ke, Kile u yyeñjike kan pir'á, u u nùjaara ta pi na. Kile sùpyire kyaa na mii nyε, tire ti nyε Izirayeli.

¹⁷ Sùpya kà núru na kàhha me, nɔɔpiiyi yi nyε mii cyeere na ke, Yesu kurugo mii à yire ta.

¹⁸ Mii cìmpyiibii, wuu Kafoonji Yesu Kirisita u jwɔ yii puni niŋkin niŋkinŋi na u u jwó le yii á. Amiina!

Λετερη̄νι Poli à tun Efese kà̄nhe dá̄nafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè λετερη̄νι fun̄ḡ jwumpe e ke

Efese u mpyi Azi kùluni kà̄nbwòhe, numε̄ pi maha lire mε̄ge pyi Turiki. Poli u à Jwumpe Nintanmpe jwo kuru kà̄nhe shīinbil'á, ka p̄i si j̄ε̄ pu na, maa dá̄ Kafoon̄i Yesu na. Lire l'á pyi dá̄nafeebii kurun̄ke sīin̄kanni wani. U à yye taanre pyi kuru kà̄nhe e Kile jwumpe j̄jwūḡi na. Puru fun̄ḡke e u à dá̄nafeebii kurun̄ḡi yà t̄iḡe t̄iḡe kuru kw̄umpe kà̄nyi puni na.

Poli à ḡge λετερη̄νι sém'a kan̄j̄e dá̄nafeebii kurun̄ḡi'á, maa Kile kayaani jwo. Lire kayaani li j̄yε̄, mà n̄iḡȳiḡi yaayi puni ná̄ j̄iḡke yaayi puni le j̄uḡufoo niḡkin cye e. Uru j̄uḡufooḡi u j̄yε̄ Yesu Kirisita (1.10). Kirisita à kw̄u, lire cye kurugo, u à Yahutuubii dá̄nafeebii ná̄ supyishiḡi san̄ḡi dá̄nafeebii shw̄o, maa pi puni wà̄ piye na mà pyi kurun̄ḡo niḡkin. Lire kurugo mp̄ii pi à dá̄ Kirisita na ke, j̄cε̄enn̄eḡi u mpyi ḡge supyishiḡi shuunn̄iḡi shw̄oh̄ol'e ke, ur'á kw̄o (1--3).

U à li cya dá̄nafeebil'á na pi piye kyaa táan̄ piy'á, pi raa piye t̄ere bà̄ cyeere niḡkin̄ḡi yatan̄ḡi maha báare sīj̄cyan̄ mε̄. Poli à li cyêe dá̄nafeebii na na Kile sífent'á fà̄nha tò sífente san̄te puni na. Lire e u à li cya dá̄nafeebil'á, pi Kile kà̄shikw̄onyaayi puni lw̄o, bà̄ pi si mpyi si yyere Sitaanniḡi ná̄ u n̄aḡw̄oh̄ore karigii puni siḡe mε̄ (4--6).

Jwumpe tasiige

¹ Mii Poli u j̄yε̄ Yesu Kirisita t̄un̄ntun̄ḡo mà tàanna ná̄ Kile j̄ȳii wuuni i ke, mii u à ḡge λετερη̄νι sém̄e si ntun̄ yii á, yii mpiimu pi à pyi Kile wuu, ná̄ yii à taha Yesu Kirisita fye e t̄erigii puni i [Efese kà̄nhe e] ke.

² Wuu Tun̄i Kile ná̄ wuu Kafoon̄i Yesu Kirisita pi j̄w̄o yii na, pi i yyeḡiḡke kan̄ yii á.

Kac̄en̄kii Kile à pyi Yesu Kirisita cye kurugo ke

³ Wuu wuu Kafoon̄i Yesu Kirisita Tun̄i Kile k̄e, u à wuu wuuni j̄w̄o, yac̄en̄ḡi Kile Munaani maha ḡkaan̄ ke, maa yire puni kan̄ wuu á n̄iḡȳiḡi na, wuu ná̄ Kirisita ww̄oḡε̄εge kurugo.

⁴ Uru cye kurugo, mà jwo diḡyε̄ḡi u dá̄ ke, Kile mpyi a wuu cw̄ōnr̄o, bà̄ wuu si mpyi si f̄iḡiḡe, si mpyi t̄iḡire cyaga baa u yyahe taan̄ mε̄.

⁵ U à wuu kyaa táan̄ uy'á, lire na, mà ta diḡyε̄ sà̄ha dá̄ mε̄, u à li lw̄o uye fun̄ḡ'i si wuu pyi u pyi Yesu Kirisita cye kurugo. Lire l'á pyi u j̄ȳii wuuni mà yyaha t̄i ná̄ wuu e.

⁶ Lire e ke wuu p̄ēn̄e taha u na, u kac̄enni nimbwooni kurugo. U à lire pyi wuu á u j̄yan̄i Yesu Kirisita cye kurugo, uru ḡgemu kyaa l'á waha u á s̄el'e ke.

⁷ Yesu Kirisita à uye pyi sár̄aga, maa wuu j̄uḡō ww̄u u s̄ishange cye kurugo, maa wuu kapegigii yà̄fa wuu na, mà tàanna ná̄ Kile kac̄enni nimbwooni mpyiḡi i.

⁸ Kile à sà̄a cyire pyi maa yá̄kilifente shiḡi puni ná̄ j̄c̄eḡi shiḡi puni kan̄ wuu á.

⁹ Mà tàanna ná̄ u j̄ȳii wuuni i, kani u mpyi a yal'a yaha Yesu Kirisita cye kurugo, ná̄ li mpyi a ḡw̄oh̄o ke, u à lire cyêe wuu na.

¹⁰ Lire li j̄yε̄: t̄eni ká̄ f̄uḡḡo, u sí̄ n̄iḡȳiḡi yaayi ná̄ j̄iḡke wuyi puni le j̄uḡufoo niḡkin cye e, uru u j̄yε̄ Kirisita.

¹¹ Kirisita cye kurugo mú, Kile à wuu cw̄ōnr̄o mà pyi uye wuu. U mpyi a lire kani yaa fo t̄em̄oni i mà tàanna ná̄ u j̄ȳii wuuni i.

¹² Lire e wuu pi à pyi shincyiibii mà wuu s̄ōn̄ḡore taha Kirisita na ke, wuu sí̄ n-pyi kaḡun̄ḡo Kile mε̄ge ku p̄ē.

¹³ Yii mú pi ke, yii na j̄yε̄ Kirisita ww̄oḡε̄εge e, mà lw̄o yii à s̄ēḡi jwumpe lógo yii zhwoḡi kyaa na ke, puru pu j̄yε̄ Jwumpe Nintanmpe. Yii à dá̄ Kirisita na ke, Kile à fyè bw̄ōn̄ yii na u Munaani ḡkan̄ḡi cye kurugo yii á, u mpyi a lire ndemu j̄w̄ōm̄ε̄ lw̄o ke.

¹⁴ Yacɛnɲyi Kile à yal'a yaha u wuubii mɛɛ na ke, Kile Munaani l'à wuu pyi wuu à tɛɛn ná l'e na wuu sí yire ta, Kile ká u wuubii jùŋɔ wwû feefee tɛni ndemu i ke, bà u si mpyi si ŋkêe u mɛge mpɛɛni kurugo mɛ.

Poli à Kile jáare dánafeebil'á

¹⁵ Pyiŋkanni na yii à dá Kafoonji Yesu na sèl'e, ná pyiŋkanni na yii à Kile wuubii sanmpii kyaa táan yiy'á sèl'e ke, mii à lire lógo.

¹⁶ Lire kurugo mii maha fwù kaan Kile á tɛrigii puni maa u jáare yii kyaa na.

¹⁷ Mii jarege funŋke e, mii maha li caa wuu Kafoonji Yesu Kirisita u Kilenji á, uru ŋgemu u jye Tufoonji sɛnampefoo ke, u yákilifente kan yii á sèl'e, u u uye cyêe yii na, bà yii si mpyi si u sɛnmɛge jɛcè mɛ.

¹⁸ Mii na u jáare mú u u yii yákilibii múgo. Lire ká mpyi, u à yii yyere maa sɔnɲɔre tatahage ŋkemu kan yii á ke, yii sí kuru cè, kuru ku jye yaayi nisinɲyi nɲyahayi u à yal'a yaha u wuubii mɛɛ na ke.

¹⁹ Mii na li jáare u á mú, bà yii si mpyi si u sífente kakyanhala woore cè wuu dánafeebii kámpanŋke na mɛ.

²⁰ Tire sífente cye kurugo mú, u à Kirisita jè a yige kwùŋi i, maa u pyi u à sà ntɛɛn u kàniŋe cyege na, nɲyiŋi na.

²¹ Yaayi nɲyambaayi yi jye ná jùŋufente ná sífente ná fànhafente ná kafente e ke, Kile à u tɲe yire puni jùŋɔ na, mà bàra mɛge maha mɛge ku jye na yiri yi na numɛ, ná mɛge maha mɛge ku sí n-pa raa yiri yi na tɲiŋi nɲmpaŋi i ke, u à u tɲe yire puni jùŋɔ na.

²² Kile à yaayi puni tɲig'a cyán u á, maa u pyi dánafeebii kurunke jùŋufoonji,

²³ kuru ŋkemu ku jye u cyeere ke. Yaaga maha yaaga ku jye u e ke, yire puni jye kur'e maa mpyi cyeyi puni i.

2

Mà fworò kwùŋi i maa mpyi shì na

¹ Yii pi ke, tɛni l'e, yii mpyi mu à jwo kwùu yii ntiimbaani ná yii kapegigii kurugo.

² Yii mpyi maha cyire karigii pyi ŋge dɲyɛŋi sùpyire sannte fiige. Fànha yaayi yi jye kafɛge e ke, yire jùŋufoonji jyii wuuni yii mpyi na mpyi. Mpii sí pi à jùŋɔ kyán Kile na ke, uru u jye na báaraŋi pyi pire e, ali numɛ.

³ Wuu mú puni mpyi pire fiige, wuu mpyi maha wuu karigii pyi mà tàanna ná wuu yabilimpii jyii wuuni i, nde l'à táan wuu cyeer'á ná nde l'à tɲe wuu funŋ'i ke, lire wuu mpyi maha mpyi. Lire kurugo Kile lùuni mpyi a yiri wuu taan pi sanmpii fiige.

⁴ Nka Kile jùŋaar'á pɛe sèl'e. U à wuu kyaa táan uy'á sèl'e.

⁵ Lire kurugo wuu pi mpyi kwùu fiige wuu kapegigii kurugo ke, u à wuu jè a yige kwùŋi i ná Kirisita e. Yii li cè na Kile à jwɔ yii na, maa yii shwɔ.

⁶ Wuu ná Kirisita wwojɛge kurugo, Kile à wuu jè a yige kwùŋi i ná u e, bà wuu si mpyi si ntɛɛn ná u e nɲyiŋi i mɛ.

⁷ U à lire pyi Yesu Kirisita cye kurugo, bà u si mpyi si u kacɛnni tɛgɛɛ baa wuuni cyêe lyejwɔyi nɲmpayi na mɛ.

⁸ Yii li cè na Kile à jwɔ yii na, maa yii shwɔ yii dáníyaŋi cye kurugo. Yii yabilimpil'e bà lir'á fworò mɛ. Kile u à lire pyi yii á mana.

⁹ Lire jye a pyi yii kacɛnŋkii cye kurugo mɛ, lire e sùpyaŋi wà tufige sì n-jà uye pɛe mɛ.

¹⁰ Yii li cè na Kile à wuu pyi shinfɔnmii wuu ná Yesu Kirisita wwojɛge cye kurugo, kacɛnŋkii mpyiŋi mɛɛ na, u mpyi a cyire jcyiimu yal'a yaha, bà wuu si mpyi s'a cyi pyi mɛ.

Kirisita kwùŋ'á Yahutuubii ná supyishiŋi sanŋi pyi pi à wwɔ

¹¹ Nye pyinƙanni na yii mpyi yyecyiige na ke, yii sônno lire na ke! Yii pi nye yii nye Yahutuu me, Yahutuubii mpyi maha yii pyi na yii nye a kwôn me, maa nko na pir'à kwôn, mà li ta cyeere kanni na uru nkwônna'á pyi.

¹² Lire tēni i, yii mpyi a Kirisita cè me, yii mpyi Izirayeli shiinbil'e me, tunmbyaare Kile mpyi a le ná u shiinbil'e maa yaayi njemu jwómee lwó ke, yii nàzhan mpyi yire e me. Yii mpyi sônno tatahaga baa, yii mpyi a Kile cè me.

¹³ Nye yii laage ku mpyi a fyânha a tōn Kile na ke, Yesu Kirisita à u sìshange wu mà pyi sáraga, kuru kurugo yii à byanhara Kile na nume.

¹⁴ Uru u à yyejinke kan, maa Yahutuubii ná supyishinji sanji wà piye na mà pyi ninƙin. Màpenge ku mpyi pi shwôhâl'e kàsôgo fiige ke, maa kuru kwò.

¹⁵ U kwùni cye kurugo, u à MusaSaliyani ná u tonji karigii fânhe kwò. Lire pyinƙanni na, maa supyishinji kuuyi shuunniñi wà yiye na mà pyi supyishi nivônno ninƙin, maa yyejinke pyi k'à pa pi shwôhâl'e.

¹⁶ U kwùni cye kurugo kworokworocige na, u à màpenge kwò pi shwôhâl'e, maa yire kurunya shuunniñi wà yiye na mà pyi ninƙin, maa pi ná Kile shwôhônji yal'a jwô.

¹⁷ Mpii laage ku mpyi a tōn Kile na, ná mpii pi mpyi a byanhara Kile na ke, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tí ná yyejinke e ke, u à pa puru jwo pi á.

¹⁸ Uru cye kurugo, wuu supyishinji kuuyi shuunniñi sí n-jà tabaraga ta Tufooni Kile na, Kile Munaani ninuuni cye kurugo.

¹⁹ Lire kurugo yii saha nye nàmpwuun, lire nye me shintahantorii me, nka yii à bâra Kile wuubii na nume, maa mpyi pyennugo shiin Kile bage e.

²⁰ Yii na nye бага, Kile à nkemu faanra ke. Yesu tūntunmpii ná Kile tūntunmpii pi nye kuru bage nintaani, Yesu Kirisita yabilinji u nye ku nintaani kafaage sèe woge mbliini na.

²¹ Uru cye kurugo, bage nkunuyi pun'à yiye cū cū, maa mpyi бага njcenne Kafooni Kile á.

²² Uru cye kurugo mú, yii à pyi mu à jwo kafaaya y'à wà yiye na mà tēg'a бага faanra, Kile à tēn nkemu i u Munaani cye kurugo ke.

3

Supyishinji sanji u nye u nye Yahutuu me, Poli à pyi Kile jwumpe jwufoo pir'á

¹ Lire kurugo mii Poli u nye kàsunji i Yesu Kirisita Jwumpe Nintanmpe njwuñi kurugo yii supyishinji sanj'á ke, mii na Kile jáare yii kyaa na.

² Kile à jwô mii na, maa báarañi ngemu kan mii á mà yyaha tí ná yii e ke, yii wà tufiige nye à pînni uru na me.

³ Kani Kile mpyi a yal'a yaha ná li mpyi a njwôhó ke, u à lire cyêe mii na, bà mii à cyi ninƙin ninƙin sémé yii á nge letereñi i mà yyaha tí ná l'e mà kwò me.

⁴ Yii aha cyire kâla, pyinƙanni na Kile à mii yákiñi múgo, ka mii i lire kanjwôhóni cè mà yyaha tí ná Kirisita e ke, yii sí lire cè.

⁵ Kile nye a mpyi a lire kanjwôhóni cyêe tèecyiini sùpyire na, bà u à li cyêe nume u Munaani cye kurugo u tūntunmpii ná u jwumpe jwufeebii na me.

⁶ Lire kanjwôhóni li nye: yaayi Kile sí n-kan Yahutuubil'á ke, supyishinji sanji sí yire ninuyi ta, naha na ye pi à wwò maa mpyi ninƙin, maa jwómeeñi yaayi ninuyi ta Yesu Kirisita wwonege e, Jwumpe Nintanmpe cye kurugo.

⁷ Kile à jwô mii na u sífente cye kurugo, maa mii pyi u báarapyi puru Jwumpe Nintanmpe njwuñi kurugo.

⁸ Mii u nye na naye sônno Kile wuubii puni nimbileni ke, Kile à jwô mii na, maa mii pyi mii i Kirisita kasinani tēgele baa wuuni yu supyishinji sanj'á.

⁹ Kile u à yaayi puni dá ke, kani u mpyi a njwôhó fo tēmōni i ke, u à mii pyi mii i lire yige bēenmpe na.

¹⁰ Lire e yaayi niñyambaayi yi ñye ná ñùñufente ná fànhafente e diñyeñi ñùñò na ke, yire sí li cè numε dánafeebii kurunke cye kurugo, na yákilifente na ñye Kile á karigii puni i.

¹¹ U mpyi a lire kani yaa mà ta diñye sàha dá με, maa mpa li pyi wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo.

¹² Wuu ná Yesu Kirisita wwoñεεge funñke e, wuu dáníyañi cye kurugo, wuu yákiliteεnre wuubil'à tabaraga ta Kile na.

¹³ Lire kurugo mii na li caa yii á, yyefuge e mii ñye yii kurugo ke, yii àha kuru kani tège màban fô yiye na με, ñaha na ye mii ñye k'e yii ñùñjirire kurugo.

Poli à Kile ñáare dánafeebil'á sahanñi

¹⁴ Lire kurugo mii maha na niñkure sínni maa Tufoonji Kile ñáare,

¹⁵ uru ñgemu u à ñiñyiñi ná ñiñke yaayi puni meyi le ke.

¹⁶ Mii na u ñáare, bà u si mpyi si fànha le yii e u Munaani cye kurugo mà tàanna ná u sífente tεgele baa woore e με.

¹⁷ Yii dáníyañi cye kurugo, Kirisita u tatεεnge wwû yii zòmpyaagil'e, yii i ndìre wà tàange e, yii i yiye waha kur'e.

¹⁸ Lire e yii ná Kile wuubii sanmpii, yii sí Kirisita tàange tεgele baa woge cè.

¹⁹ Kuru tàange k'à tòro sùpyire puni tacenke taan ke, yii sí kuru cè. Lire ká mpyi, yaayi puni yi ñye Kile e ke, yire puni sí n-pyi yii e.

²⁰ Yaayi wuu ñye na ñáare, lire ñye με na sônñi ñjemu na ke, mà tàanna ná Kile sífente ti ñye wuu e ke, u sí n-jà yire kan wuu á fo si ñjà ntòro bá!

²¹ Pèente ti taha u na tèrigii puni i dánafeebii kurunke shwòhòl'e Yesu Kirisita wwoñεεge e fo tèekwombaa. Amiina!

4

Dánafeebii ñgwòñi kani

¹ Ñye lire kurugo, mii u ñye kàsuni i Kafoonji Yesu Kirisita mege kurugo ke, mii na li caa yii á, Kile à yii yyere ndemu μεε na ke, yii raa ñaare yii a ntàanni ná lire e.

² Lire li ñye, yii sàa yiye tîrige, yii i mpyi ñùmpinεfee ná lùtaanfee, yii yiye karigii kwú tàange funñke e.

³ Yyeñiñke cye kurugo, Kile Munaani à yii pyi yii à wwò wwoñkanni ndemu na ke, yii yiye waha yii i ñkwôro uru ñgwòñi i.

⁴ Yii li cè na yii à pyi mu à jwo cyere niñkin, Kile Munaani ninuuni li ñye yii puni i. Kile à yii yyere maa sònñore tatahage ñkemu kan yii á ke, kuru mú na ñye niñkin.

⁵ Kafoo niñkin u ñye, uru ninuñi na yii pun'à dá, maa batize uru ninuñi mege na.

⁶ Kile niñkin u ñye, uru u ñye wuu puni Tuñi, maa mpyi wuu puni ñùñò na, u na báarañi pyi wuu puni cye kurugo, maa mpyi wuu puni zòmpyaagil'e.

⁷ Ñka Kile à ñwò wuu na, maa màkange kà kan wuu shin maha shin á mà tàanna ná Kirisita sùpyire kannkanni sumare e.

⁸ Lire e y'à jwo Kile Jwumpe Semεñi i na:

«Tèni i u à dùgo ke,
u à kàre ná bilii niñyahamil'e,
maa mayaaya kan sùpyir'á* .»

⁹ U à dùgo ñiñyiñi i, di lire ñwòhe ñye ye? Lir'à li cyêe na u mpyi a fyànha a tîge fo ñiñke na.

¹⁰ Nge u à tîge ke, uru ninuñi u à dùg'a kàre fo cyeyi puni ñiñyiñi na, bà u si mpyi si ñiñyiñi ná ñiñke puni ñi ná u sífente e με.

* 4:8 Zaburu 68.18-19

11 Uru u à pìi pyi Yesu tùnntunmii, maa pìi pyi Kile tùnntunmii, maa pìi pyi Jwumpe Nintanmpe jwufee, maa pìi pyi dánafeebii kurunke saɲcwənsigibii, maa pìi pyi ku cyelentii.

12 U à lire pyi, Kile wuubii pi nyε Kirisita cyeere ke, bà pi si mpyi si pire bégele báaraŋi mεε na, pi raa sù yyaha na Kile kuni i siɲcyan,

13 fo mpa mpyi niŋkin dániyaŋi ná Kile Jyaŋi ɲcèŋi i mε. Lire ká mpyi, wuu sí raa sù yyaha na Kile kuni i, si mpa fúnŋə Kirisita fiige.

14 Lire e ke wuu saha sù n-pyi mu à jwo nənɲkopyire s'a fyíŋge raa mâre cyelentiibii kafiniviniibii kálaŋi kafεεge cye kurugo mε. Pi maha sùpyire yákilibii kēenŋi ná pi kàyituwəgəre e.

15 Nka wuu aha a sèenŋi yu tàange funŋke e, wuu sí raa sù yyaha na karigii puni i Kirisita wwoŋεεge e. Uru u nyε dánafeebii kurunke nùnke.

16 Kuru nùnke cye kurugo, cyeere yatanɲyi pun'à sogo sogo yiye na, maa mpyi cyere niŋkin. Yire yatanɲyi puni niŋkin niŋkinŋi ká a yi báaraŋi pyi, cyeere sí raa lyεge si fànha ta tàange funŋke e.

Dánafeebii ɲaaraŋkanni nivənni

17 Lire kurugo mii sí yi jwo n-waha yii á Kafoonŋi mεge na na mpìi pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, yii àha raa yii karigii pyi pire wogigii fiige mε. Pire maha pi karigii pyi mà tàanna ná pi sònŋəŋkanni laaga baa wuuni i.

18 Pi yákilibii nyε a múgo mε, shìŋi nivənni Kile maha ŋkaan ke, pi Kile kuni ɲcèmbaanŋi ná pi niŋgyiwaani kurugo pi nàzhan nyε ur'e mε.

19 Lire e silege saha nyε a sù pi na mε, pi à piye yaha silege baa karigii laage e, maa katupwəhəyi shiŋi puni pyi. Pi funɲyi nyε a sù na ɲíŋini mε.

20 Nka yii pi ke, amuni bà yii à Kirisita kani taanna mà de!

21 Nàkaana baa yii à u kyaa lógo, yii mú s'à u kani taanna maa li sèenŋi cè,

22 na yii à yaa yii yii kapyiɲyεgigii yaha. Sùpyaŋi u nyε na ɲaare lire pyiŋkanni na ke, uru ɲyii karigii maha u wurugo, lir'a sù u shi bò.

23 Yii yii yákilibii ná yii sònŋəŋkanni kēenŋe.

24 Yii pyiŋkanna nivənnə lwó, nde li sí li cyêe na Kile à yii pyi shinfənmii ke. Lire li nyε, katiigii ná fyìnmpe karigii mpyiŋi, cyire maha ntaa sèenŋi cye kurugo.

25 Lire kurugo yii láha kafinare na, shin maha shin u à sèenŋi yu u shinɲεen'á, ɲaha na yε wuu pun'à pyi cyere niŋkin yatanya.

26 Yii wà lùu ká yíri, u àha kapii pyi mε, u bá kà canɲaɲyiini yaha li cwo ná lire lùyirini i mε†.

27 Yii àha Sitaanniŋi yaha u pyiŋkanna ta si yii yaha kapii na mε.

28 Yii wà ká nta u mpyi nənkaawa, urufoo u láha nənkaage na, u raa báare sèl'e ntìiŋi funŋke e, bà u si mpyi s'a kanhamafeebii tère mε.

29 Jwumpimpe pà tufiige nyε a yaa p'a fwore yii ɲwəyi i mε. Jwumə maha jwumə pu sí n-jà sùpya pyi u a sù yyaha na Kile kuni i ke, yii a puru yu bà pu si mpyi si pu lógofeebii tège mε.

30 Yii àha raa Kile Munaani lùyiri karigii pyi mε. Lire li nyε Kile fyèŋi yii na, ŋgemu u à li cyêe na Kile sí n-pa yii nùnə wwú fefee canka ke.

31 Yii àha wà nāvunŋə yaha yiye e mε, yii àha mpyi lùpεenfee mε, yii àha yii lùgigii yaha cyi à yíri mε, yii àha raa sère sùpyire na mε, yii àha raa cyàhii pyi mε. Yii láha pege karigii shiŋi puni na.

32 Yii a kacənŋi pyi yiye na, yii raa ɲùnaara taa yiye na, yii a yàfani yiye na, bà Kile à yàfa yii na Kirisita kurugo mε.

† 4:26 Zaburu 4.5

5

¹ Lire e ná yii kyaa s'à táan yii Tuŋi Kile á, yii a u pyiŋkanni taanni.

² Yii a yii karigii puni pyi táange funŋke e, bà Kirisita yabiliŋ'à wuu kyaa táan uy'á fo mà uye kan kwùŋ'á wuu kurugo, mà pyi sáraga ŋkemu k'à táan Kile á ke.

³ Lire kurugo jacwǎre ná kaŋwǎhoyi shiŋi puni ná funmbwǎhe, cyire karigii pyifoo ŋye a sàa yaa u ta yii shwǎhǎl'e mε. Naha kurugo ye Kile wuubii ŋye a yaa pi a cyire karigii pyi mε.

⁴ L'à pyi silege baa jwumǎ yo, l'à pyi ñùŋǎ baa jwumǎ yo, l'à pyi keetupwǎhǎya yo, puru pà mú ŋye a yaa p'a fwoore yii ñwǎyi i mε, fo Kile fwùŋi kanni.

⁵ Yii li cè na jacwoobii ná katupwǎhǎyi pyifeebii ná funmbwǎhe feebii, pire wà tufige nàzhan ŋye a sii Kirisita ná Kile Saanre e mε. Funmbwǎhe ná kacyzunn'à tàanna.

⁶ Mpii pi à ñùŋǎ kyán Kile na ke, cyire karigii cyi maha u lùuni pyi l'à yîri pire taan. Lire e yii àha n-sii wà yaha u yii ñwǎ fáanŋa a wurugo ná laaga baa jwum'i mε.

⁷ Yii àha ŋgwǎ ná pire mpil'e kyaa na mε.

⁸ Yii li cè na tēni l'e, yii mpyi numpini i, ŋka numε, Kafoonji wwoŋεεge cye kurugo, yii ŋye bēenmpe e. Lire e ke yii a ñaare bēenmpe sùpyiibii ñaaraŋkanni na,

⁹ ñaha na ye shinŋi u ŋye na ñaare bēenmpe e ke, urufoo kapyiŋkii maha mpyi kacēŋkii ná katiigii ná sēejwuuni.

¹⁰ Yii yiye waha nde l'à táan Kafoonji á ke, yii i lire cya a cè.

¹¹ Numpini karigii ŋye ná nǎfan e mε. Yii àha raa cyi pyi mε, yii bá à yaa yii a cyi yige bēenmpe na.

¹² Karigii tire sùpyire ŋye na mpyi numpini i ke, cyire ñjwuŋi mú bá à sii silege.

¹³ Yii li cè na kyaa maha kyaa ñwǎhǎ k'à múgo ke, lire maha fwooro bēenmpe na.

¹⁴ Kyaa maha kyaa sí l'à fwooro bēenmpe na ke, lire yyaha maha ñcè. Lire kurugo y'à jwo:

«Mu u ŋye na ŋwúuni ke,
yîri ŋǎmpe na, ñè a fwooro kwùubii shwǎhǎl'e,
Kirisita sí bēenmpe yige mu á.»

¹⁵ ŋye yii a yiye kǎanmucaa, yii i yii toroŋkanni cè. Yii àha mpyi yákili baa shiin mε, ŋka yii pyi yákilifee.

¹⁶ Tēni li ŋye yii á ke, yii yiye waha yii raa kacēŋii pyi, ñaha kurugo ye tìŋ'á kèεge.

¹⁷ Lire kurugo yii àha mpyi funŋǎ baa shiin mε, ŋka nde li ŋye Kafoonji ñyii wuuni ke, yii lire cya a cè.

¹⁸ Yii àha sinmpe bya si mée mε, lire maha sùpyaŋi yaha silege baa karigii mpyiŋi na, ŋka yii ñi Kile Munaani na tērigii puni i.

¹⁹ Yii a màban leni yiye e ná Zaburu sémeŋi myahigii ná Kile pèente myahigii ná Kile kuni myahigil'e. Yii a Kafoonji pēre cyire myahigil'e ná yii zòmpyaagii puni i.

²⁰ Yii a fwù kaan Tufoonji Kile á tērigii puni i karigii puni kurugo, wuu Kafoonji Yesu Kirisita mεge na.

Nòŋi ná u cwonji piye cùŋkanni

²¹ Yii yiye tîrige yiy'á Kirisita yyaha fyagare kurugo.

²² Cyeebii, yii yiye tîrige yii nàmbaabil'á, bà yii à yiye tîrige Kafoonji á mε,

²³ ñaha na ye nòŋi u ŋye u cwonji ñùŋke, bà Kirisita ŋye dánafeebii kurunŋke ñùŋke mε*. Dánafeebii kurunŋke ku ŋye Kirisita cyeere, u à kuru ŋkemu shwǎ ke.

²⁴ Bà dánafeebii kurunŋk'à kuye tîrige Kirisita á mε, amuni cyeebil'à yaa pi piye tîrige karigii puni i pi nàmbaabil'á.

* 5:23 Pii maha jwo: «ñaha na ye nòŋi u ŋye u cwonji ñùŋǎ na, bà Kirisita ŋye dánafeebii kurunŋke ñùŋǎ na mε.»

²⁵ Nàmbaabii, yii yii cyeebii kyaa táan yiy'á, bà Kirisita à dánafeebii kurunke kyaa táan uy'á, fo mà uye kan sárage ku kurugo me.

²⁶ U à lire pyi, si ku yaha kuye kanna na Kile á, ku fíniñjkwooni kàntugo ná lwøhe e Jwumpe Nintanmpe cye kurugo,

²⁷ bà u si mpyi si ku yaha uye yyahe taan ku sinampe e, fwønro baa ná takuruyo baa ná cyire tìcyiin baa me. Nka ku pyi ñcèege cyaga ná cwo cyaga baa.

²⁸ Lire pyin'kanni na, nàmbaabii'á yaa pi pi cyeebii kyaa táan piy'á, bà pi yabilimpíi cyeere kyal'á táan piy'á me. Shinñi u à u cwonji kyaa táan uy'á ke, urufol'á uye kyaa táan uy'á.

²⁹ Naha kurugo ye sùpyañi wà tufiige cyere kyaa nyε a sàa pen u á me, nka u maha uye jwø caa maa yaha uye na, bà Kirisita maha li pyi dánafeebii kurun'á me.

³⁰ Wuu sí pi nyε u cyeere yatanñyi.

³¹ Y'à jwo Kile Jwumpe Semenji na «Lire kurugo nòñi sí u tunji ná u nunji yaha si mpwø u cwonji na, pi mú shuunni si mpyi shin nin'kin†.»

³² Puru jwumpe jwøh'á cùgo sèl'e. Mii na pu yu mà yyaha tí ná Kirisita ná dánafeebii kurunke wwoñεege e.

³³ Nka p'à yyaha tí ná yii e mú: yii shin maha shin à yaa u u cwonji kyaa táan uy'á, bà urufoo kyal'á táan uy'á me. Cyeebii, yii pèene le yii nàmbaabii'e.

6

Sifeebii ná pyibii piye cùñkanni

¹ Pyibii, yii yii sifeebii jwømεeni cù yii tàanna ná Kafoonji nyii wuuni i, naha na ye lire l'á tí.

² Y'à jwo Kile Jwumpe Semenji i «Ma tunji ná ma nunji pèe*.» Kile Saliyañi kapyaaagil'e, kabilini niñcyiini Kile à jwo maa jwømεε jwo a taha li na ke, lire li nyε lire.

³ Jwømεeni u à lwó ke, lire li nyε: «Mu shñi canmpyaagii sí nyaha, si ntáan niñke na†.»

⁴ Tiibii, yii pi ke, yii àha mpi yii pyibii na s'a pi lùyiri karigii pyi me, nka yii a pi byíi, yii raa pi yeεege yii tàanna ná Kafoonji jwumpe e.

Bilibii ná pi nùñufeebii piye cùñkanni

⁵ Bilibii, yii sàa yii nùñufeebii jwømεeni cù pèente funñke e ná funvyinge e, yii li pyi bà yii à Kirisita jwømεeni cù me.

⁶ Yii àha raa pi nyinyaga báarañi kanni pyi si nta ntáan pi á me, nka yii a u pyi mu à jwo Kirisita bilii, mpiimu pi nyε na Kile nyii wuuni pyi ná funñø nin'kin i ke.

⁷ Yii a báare pi á ná funñcenñ'i mu à jwo Kafoonji á yii nyε na báare, yii àha li pyi mu à jwo sùpyire kann'á yii nyε na báare me.

⁸ Yii li cè na shin maha shin, mu na báare wà á yo, mu na báare may'á yo, Kafoonji sí n-pa sùpyire puni sàra si ntáanna ná pi kapyiin'kii niñcenñkil'e.

⁹ Nùñufeebii, yii mú pi ke, yii yii bilibii cùmu lemε jwø, yii àha ntanha pi na me. Yii li cè na nùñufoonji ninuñi u nyε yii ná pire nùñø na niñyini na ke, uru nyε a sùpya pwóñø sùpya na me.

Dánafeebii kàshikwønyaayi kani

¹⁰ Nyε mpe mii sí n-bàra puru na ke, puru pu nyε: yii a yii fànhe caa Kafoonji wwoñεege e, uru fàn'h'á sàa pèe. ¹¹ Yii Kile kàshikwønyaayi puni le yiye na, bà yii si mpyi si jà tayyérege niñcenñε wwù, si Sitaanniñi nàñwøhøre karigii nùñø bê me.

¹² Yii li cè, wuu ná mpii pi nyε kàshige na ke, sùpyii bà me. Nka yaayi yi nyε numpini i ná nùñufente ná fànhafente ná kafente e diñyeni nùñø na ñkèegeñi mεε na ke, wuu ná yire yi nyε ku na.

† 5:31 Zhenezi 2.24. Lire jwøhe ku nyε: «Lire kurugo nòñi ná u cwonji sí n-wwø si mpyi shin nin'kin, nòñi ná u cwonji shwøhñ'á yaa u jwø mà tòro nòñi ná u sifeebii wuñi na.» * 6:2 Ekizodi 20.12 † 6:3 Ekizodi 20.12

¹³ Lire kurugo yii Kile kàshikwànyaayi puni lwó, bà yii si mpyi si jà kuru kàshige kwòn canmpege e με, lire kàntugo yii begelenkanni nijcenni kurugo, yii i jà a kwôro yii tayyérege e.

¹⁴ Lire e ke yii bégel'a yaha, yii i sèñi pyi yii seepwàge, yii i katiigii mpyiñi pyi tònno vànntinñe yii le yiye na.

¹⁵ Yyeñiñke ku ηγε na ntaa Jwumpe Nintanmpe cye kurugo ke, yii kuru pyi mu à jwo tanhanya yii tooyi na, bà yii si mpyi si jà ηjyére kàshige sige με.

¹⁶ Yii dányañi pyi yii tònnte yabenke. Ná ur'e yii sí n-jà Sitaanniñi nyahigii nage wogigii puni fùgo.

¹⁷ Zhwoñi yii à ta Kile á ke, yii uru pyi yii tònnte ηùntonke. Kile Munaani na kàshikwàñwàni ndemu kaan ke, yii lire lwó, lire li ηγε Kile jwumpe.

¹⁸ Yii a Kileñareyi shiñi puni pyi tèrigii puni i, Kile Munaani ntègèñi funñke e, yii i ηkwôro lire na. Yii raa Kile ηáare u wuubii puni kurugo.

¹⁹ Yii a Kile ηáare mii á mú, bà li si mpyi tère o tère e mii à na ηwàge múgo Jwumpe Nintanmpe ηjwuñi μεε na ke, si jà raa pu kañwàhàni yu raa fíniñi fyagara baa με.

²⁰ Puru ηjwuñi kurugo Kirisita à mii tñe, puru kurugo mii ηγε yàroyi na naha kàsuni i. Yii a Kile ηáare mii á, bà mii si mpyi s'a pu yu pu jwuñkanni na fyagara baa με.

Jwumpe nizanmpe

²¹ Kyaa maha kyaa li ηγε mii ηùñ taañ, ná nde mii ηγε na mpyi ke, wuu ntàannamacinmpworonji Tisike sí n-sà cyire puni jwo yii á. Kafoonji báarapyi nijcènñe u ηγε u wi.

²² Mii à li yîrige li kurugo maa u tun yii á, nde li naha wuu kàmpanñke na ke, yii i lire cè, u u màban le yii e.

²³ Wuu Tuñi Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita u yyeñiñke ná tàange ná dányañi kan cìnmpyiibii pun'á.

²⁴ Shin maha shin u à Kafoonji Yesu Kirisita kyaa táan uy'á sèñi na ke, Kile u ηwà pire puni na, u u jwó le pi á!

Letereŋi Poli à tun Filipi kàñhe dánafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke

Filipi kàñhe na mpyi Masedoni kùluni kàñhe kà. Yahutuubii mpyi a nyaha wani me, pi mú bá mpyi a shiin ke kwò si nta nò pi Kile Jwumpe kàlambaga faanra me.

Tèni i Poli à sà Jwumpe Nintanmpe jwo wani ke, lire tooy'e pìl'á piye kan Yesu á maa mpyi dánafee (Kapyiin̄kii 16.11-40). Dánafeebii kurun̄ke shiin̄bii fànha mpyi supyishin̄i sann̄i, Yahutuubii mpyi a nyaha pi e me. Lire kàntugo u kùsheeni là tooy'e, fànhafeebil'á u cù a tò kàsuni i Jwumpe Nintanmpe njwun̄i kurugo. Filipi dánafeebil'á yire lógo ke, maa wà tun ná bùnye yaay'i, u sà ŋkan u á kàsuni i. Nye Poli à ŋge letereŋi sème mà u yaha kàsuni i, maa fwù kan pi á. U jwump'á yyaha tíi ná funntange e, ŋkemu i dánafeebil'á yaa pi pyi yyefuge t̄erigil'e ke.

Poli à li cya Filipi dánafeebil'á pi mbèni yaha u kwòro pi ná piye shwòhòl'e. Yesu Kirisita à uye t̄irige pyin̄kanni ndemu na ke, maa li cya pi á, pi piye t̄irige piy'á lire pyin̄kanni na.

Cyelentiibii kafinivinibii p̄i mú na mpyi wani, pire la mpyi si fànha cyán dánafeebii na pi raa Yahutuubii saliyan̄i kurigii jaare. P̄i sí na mpyi wani, pire mpyi na pi nyii karigii kanni pyi. Poli à n̄je yer̄eyi kan dánafeebil'á mà taha cyire kapyagii shuunn̄i na, bà pi si mpyi s'a piye kàanmucaa me.

Ŋge letereŋi funŋo jwump'á li cyèe na Filipi dánafeebii kyal'á táan Poli á sèe sèl'e.

Jwumpe tasiige

¹ Mii Poli ná Timòti, wuu pi nyè Yesu Kirisita báarapyii ke, wuu pi à ŋge letereŋi sème, si ŋkan yii Kile wuubii ná yii kàanmucyafeebii ná t̄eḡefeebil'á, yii pi nyè Yesu Kirisita wwoj̄e e, Filipi kàñhe e ke.

² Wuu Tun̄i Kile ná wuu Kafoon̄i Yesu Kirisita pi jwò yii na, pi i yyen̄in̄ke kan yii á.

Poli à li cyèe Filipi dánafeebii na na pi kyal'á táan ur'á

³ Tère o tère e mii à sòn̄n̄o yii kyaa na ke, mii maha fwù kan Kile á.

⁴ Mii aha a Kile jaare yii kyaa na tère o tère e ke, mii maha u jaare ná funntange e,

⁵ jaaha na ye mà lwó ku tasiige e mà pa nò fo nume na, yii à mii t̄eḡe Jwumpe Nintanmpe njwun̄i na.

⁶ Kilen̄i u à uru báaran̄i nīnc̄en̄i sii yii e ke, mii à t̄en̄ ná l'e na u sí uru pyi yii e, zà nò u t̄egeni na Yesu Kirisita cannuruge.

⁷ Mii à yaa mii u a sòn̄ni lire sòn̄n̄oŋkanni na yii kyaa na, jaaha na ye yii kyal'á waha mii na sèl'e. Mà mii yaha kàsuni i, lire nyè me mà mii yaha mii u Jwumpe Nintanmpe báami maa pu pyàagii s̄en̄mege na n̄cyère s̄upyire na, Kile à jwò mii na maa uru báaran̄i ŋgemu kan mii á ke, yii à pyi mii wwoj̄e uru báaran̄i i.

⁸ Kile yabilin̄'á li cè na bà Yesu Kirisita à wuu kyaa táan uy'á me, amuni yii kyal'á táan mii á sèe sèl'e.

⁹ Nde mii na jaare Kile á ke, lire li nyè, tàange ku nyè yii ná yiye shwòhòl'e ke, kuru k'a s̄i yyaha na, yii i yákilifente ná n̄c̄en̄i sèe wun̄i ta,

¹⁰ Bà li si mpyi ndemu l'á yaa ná yii e ke, yii i lire cè me. Lire e yii sí n-pyi s̄upyii mpiimu pi à tíi, maa mpyi t̄igire cyaga baa, fo zà nò Yesu Kirisita cannuruge na ke.

¹¹ Yii karigii puni sí raa n-pyi n̄tin̄i fun̄ke e ná Yesu Kirisita fànhe e. Lire li sí metange ná p̄ente taha Kile na.

Poli kàsuni njyìn̄'á Jwumpe Nintanmpe pyi p'á nò cyeye nīnyahay'e

¹² Mii c̄in̄mpyiibii, mii la nyè yii i li cè na kyaage k'á mii ta ke, kuru bá à pyi karun̄o mà shin̄yahara pyi t'á Jwumpe Nintanmpe lógo.

¹³ Naha kurugo ye saanbwøhe pyenge shiinbii ná sùpyire sannte pun'à li cè na Kirisita kurugo pi à mii cù a pwø naha kàsuni i.

¹⁴ Lire e mii kàsuni njyìni kurugo, mpìi pi à dá Kafooni Yesu na ke, pire nijyahara à piye waha Kile jwumpe njwuñi na sùpyir'á, fyagara baa.

¹⁵ Sèe wi, pìi maha Kirisita kyaa yu mii báarañi yijcyege ná u nyipεenni na, ñka pìi maha u kyaa yu ná funvyinge e.

¹⁶ Pire maha uru báarañi pyi tàange funñke e, ñaha na ye pi à li cè na mii nyε naha kàsuni i s'a Jwumpe Nintanmpe báami sùpyir'á.

¹⁷ Ñka mpìi pi nyε na Kirisita kyaa yu ná mii báarañi yijcyege e ke, pire funzònñore nyε a ñwø mε, pi maha lire pyi si nta là bâra mii yyefuge na naha kàsuni i.

¹⁸ Ñka pi na lire pyi ná funñcenn'i yo, pi nyε na li pyi ná funñcenn'i mà yo, mii kuro nyε yire e mε. Kirisita kyaa na yu sùpyir'á mà kwò ke, lir'à mii funñke táan.

Là bá sí n-bâra mii funntange na,

¹⁹ ñaha na ye mii à li cè na yii Kileñarege ná Yesu Kirisita Munaani* fànhe sí cyire kawaagii kèennε mpyi mii á, sí ta kuro.

²⁰ Nde mii nyε na sigili ná na zòmbilini puni i, maa na sònñore taha li na ke, lire li nyε, mii si n-sii n-sílege si raa Kirisita père ná naye puni i mε. Mii sí raa lire pyi fyagara baa bà mii à li pyi tajjaa fo mà pa nò nijjaa na mε, ali li mée ká sàa bê ná mii múnaani i.

²¹ Naha kurugo ye mii múnaani nyε a taha yafyin na ñke ññke na Yesu Kirisita wwoñεege kàntugo na mε. Mii aha ñkwû, mii sí kuru wwoñεege tònñi ta.

²² Ñka mii u mō shì na, kampyi lire sí n-jà mii pyi mii u báara ññcennε pyi sahañki, nyε mii sàha naha a nijjwuyo cè mε.

²³ Mii funñke na mii shwòhòli cyire ñcyii kapyaaagii shuunnini shwòhòl'e. Mà kwû, maa mpyi ná Kirisita e, lire l'à táan mii á, lire tònñi mú u à pèe.

²⁴ Ñka mii u pyi shì na, lire li sí n-pwòro yii á sèl'e.

²⁵ Mii mú s'à tèn ná lire e. Lire kurugo mii à li cè na mii sí tère pyi yii puni taan, si yii tège, bà yii si mpyi s'a si yyaha na Kile kuni i ná funntange e mε.

²⁶ Lire e mii aha núr'a kàre yii yyére tèn ndemu i ke, lire sí yii ñnyii yîrige Yesu Kirisita wwoñεege e.

²⁷⁻²⁸ Ñka Jwumpe Nintanmpe p'à jwo Kirisita kyaa na ke, yii kapyiñkii pun'à yaa cyi yyaha tí ná pur'e. Mii nyε yii shwòhòl'e yo, mii laag'à tòn yii na yo, li tégèni li nyε mii u lógo na yii na wá a kwòro ñwòmεε ññkin na†, maa yii sònñore pyi ññkin, maa yii fànhe pyi ññkin báarañi na, mpìi pi nyε na Jwumpe Nintanmpe tùnni ke, bà yii fyagara baa wuubii si mpyi si pire sige lire na mε. Pire u kapyiñkil'à li cyêe na Kile sí pi shi bò, yii kapyiñkii s'à li cyêe na Kile sí yii shwø. Kile mú sí u à lire yaa,

²⁹ ñaha na ye u à ñwø yii na, maa yii pyi yii à dá Kirisita na, lire kanni bà mε, maa yii pyi yii à kyaala u kurugo mú.

³⁰ Mpìi pi nyε na Jwumpe Nintanmpe tùnni ke, zhìni yii mpyi a ñya mii u leni ná pire e, ná mii saha na u leni numε ke, uru zhìni shiñi yii na leni numε.

2

Yii yiye tîrige Yesu Kirisita fuge

¹ Nyε ná Kirisita à wuu tège wuu u màban leni wuye e, maa wuu zòmpyaagii taali tàange cye kurugo, maa wuu pyi wuu à wwò Kile Munaani cye kurugo, maa wuu tège wuu à pyi ññaarafée ná ñumpiñfee,

² lire e ke, yii yii sònñore pyi ññkin, yii yiye kyaa táan yiy'á, yii bê yii i mpyi ññkin. Lire ká mpyi, mii funntange sí n-fúnñø.

* **1:19** Yesu Kirisita Munaani ná Kile Munaani nyε ññkin. † **1:27-28** Pìi maha jwo: «li tégèni li nyε mii u lógo na Kile Munaani cye kurugo yii à kwòro ñwòmεε ññkin na.»

³ Yii àha raa yii karigii pyi ná yìncyεge e s'a yiye cyêre με, ηka yii yiye tîrige, yii yiye yaha pi sanmpii kântugo.

⁴ Yii àha raa karigii pyi yii yabilimpìi tònñi kanni kurugo με, ηka yii a cyi pyi pi sanmpii tònñi kurugo mú.

⁵ Yii sònññkann' à yaa li pyi Yesu Kirisita wuuni fiige:

⁶ U ná Kile na ηye ninjin,

ηka u ηye a li lwó uye funñ'i si fère sín kuru tayyérege na με.

⁷ U à ηεn'a uye tîrige, maa mpa mpyi sùpya, maa mpyi biliwe fiige.

Puru funñke e

⁸ u à ηεn'a uye tîrige,

maa Kile ηwəmeeni cù fo mà sà nò kwùñi na,

kworokworocige ηun'i u à kwù bá!

⁹ Lire kurugo Kile à u dùrugo sèe sèl'e,

mεge k'à fànha tò mεyi puni na ke, maa kuru le u na,

¹⁰ bà nìnyinì yaayi ná nìñke wuyi ná nìñke ηwəhə wuyi puni

si mpyi s'a ninjure sínni Yesu mεge na

s'a u père,

¹¹ si ntèen li taan na

Yesu Kirisita u ηye Kafoonì με.

Lire sí pèente taha Tufoonì Kile na.

¹² Lire e ke mii ntàannamacinmpyiibii, pyinñkanni na yii à mii ηwəmeeni cù mà mii yaha yii shwəhəl'e ke, mii mée ηye mii ηye yii shwəhəl'e με, yii là bàra tire ηwəmeecunte na. Kile à yii shwə bàarañi ηgemu mεε na ke, yii a uru pyi yiye ntìrigeni funñke e, yii i pèene taha u na.

¹³ Naha na ye Kile yabilinì u à fànhe kan yii á maa uru bàarañi mpyinì lage le yii e, bà u ηyii wuuni si mpyi s'a mpyi με.

¹⁴ Yii a yii karigii puni pyi ηwunyahama ná nàkaana baa,

¹⁵ bà yii si mpyi si ntíi si mpyi tìgire cyaga baa, si mpyi Kile pyii, wà si tajwugo ta mpiimu na, diηyeñi sùpyire nimpeere shwəhəl'e με. Yii bèenmp' à yaa p'a jí tire shwəhəl'e mu à jwo wərii.

¹⁶ Jwumpe Nintanmpe pu ηye na shìñi ninjkwombaanì kaan ke, yii raa puru yu pi á. Lire ká mpyi, Kirisita cannuruge, yii sí mii pyi mii u nùnñirire ta. Lire sí li cyêe na bàarañi ninñanì mii à pyi ke, uru ηye a pyi nùñə baa με.

¹⁷ Yii li cè na uru bàarañi mii ηye na mpyi yii daniyanì kurugo ke, mii sishange mée ká mpyi na sí n-wu sáraga fiige uru tooy'e, lire sí n-táan mii i, mii sí n-pyi funntange e ná yii puni i.

¹⁸ Yii pyi kuru funntange e ná mii i mú.

Bàarañi Timəti ná Epaforoditi à pyi ke

¹⁹ Kafoonì Yesu ká ηεε, li saha sè mə με, mii sí Timəti tun yii á, u u sà màban le yii e, u u yii yinñkanni cè u pa jwo na á, lire sí màban le mii i.

²⁰ Naha kurugo ye uru kanni baare e, sùpya ηye naha ηgemu u na sònñi yii kyaa na mii fiige με. Sèenì na, u na sònñi yii kyaa na.

²¹ Pi sanmpii puni na ηkòre piy'á. Yesu Kirisita á, bà pi ηye na ηkòre με.

²² ηka Timəti wi ke, yii à li cè na u à li cyêe na u na ηye bàarapyi ninñenñe. U à mii tège Jwumpe Nintanmpe ηjwuñi na, bà pyà maha u tu tège bàara na με.

²³ Lire kurugo mii karigii sí n-cwəñrə n-yaha cyage ηkemu i ke, mii aha bú kuru cè, mii sí n-tíi u tun wani yii yyéere.

²⁴ Mii mú s' à tèn ná l'e, Kafoonì ká ηεε, li saha sè mə με, mii yabilinì sí n-sà n-fworo yii na.

²⁵ Mii cìmpworonji ná mii báarapyinεεni Epaforoditi wi ke, u à mii tège zhìleni na Kile Jwumpe yyaha yyére zhèni kurugo. Yaayi kani li mpyi mii na ke, yii à u tun ná yire e naha mii yyére. Numε mii à li lwó naye e si u nùruno ntùugo wani yii yyére.

²⁶ Naha kurugo ye u la mpyi a sii si sà fworu yii puni na. Tèni i u à lógo na yii à uru yampe kyaa cè ke, li mpyi a waha u na.

²⁷ Sèenji na, u mpyi a yà fo na nko raa nkwwù. Nka Kile à jùnaara ta u na. U kanni na bà Kile à jùnaare ta mε, u à jùnaara ta mii na mú, bà li si mpyi yyetanhare tà hà nkwwè mbàra mii yyetanhare na mε.

²⁸ Lire kurugo mii à wyèε na nko si u tùugo yii yyére, bà li si mpyi yii aha nùr'a u jya, li i yii funjiyi táan, là si fworu mii funmpεεnre e mε.

²⁹ Lire e ke u aha bú nò wani yii yyére, yii i u jùno bē ná funntange e Kafoonji Yesu wwojεεge kurugo. Yii à yaa yii a pèente tare nte sùpyire shini na.

³⁰ Naha kurugo ye Kirisita báaranji kurugo, u mpyi na nko si mpòon u múnaani i. Kàmpyi yii mpyi naha mii taan, báaranji yii mpyi na sí raa mpyi mii á ke, u à uye kan ur'á fo na nko si mpòon u múnaani i.

3

Yesu kurugo Poli à kàntugo wà yaayi puni na

¹ Nye mii cìmpyiibii, yii pyi funntange e Kafoonji kurugo. Jwumpe mii à fyànha a jwo yii á ke, mii sè n-sii n-kànha si puru ninumpe taha yii á mε. Puru pu sí yii pyi yii kwòro kuni njcenni i.

² Mpii pi maha báarapege pyi ke, yii a yiye kàanmucaa pire na, pi à pi mu à jwo pwuun, pi maha sònji na nkwwèni u maha sùpyanji pyi u à pyi Kile sùpya, yire sí jye sèe mε.

³ Wuu pi jye na Kile père Kile Munaani fànhe cye kurugo, maa dá Yesu Kirisita na maa wuye pèe ná u kani i ke, wuu pi jye Kile sùpyiibii sèe wuubii. Wuu jye a wuu sònjore taha sùpyire làdaabii karigii na mε.

⁴ Kàmpyi sùpyire làdaabii karigii mpyi ná kanwòoni i, mii yabilinji mpyi na sí na sònjore taha cyi na. Wà méε ká nta u u sònji na tanga na jye ur'á mà u sònjore taha cyire làda karigii na, tanga na jye mii á mà tòro urufoo na.

⁵ Naha kurugo ye mii ziji canmpyibaatanrewuuni, pi à mii kwòn, Izirayeli shini sùpya u jye mii, maa mpyi Benzhamà tùluge shin. Mii à sè Eburu, mii mpyi na MusaSaliyanji kurigii jaare mà tàanna ná Farizhεεnbii tonkuni cyi jwuñkanni i.

⁶ Mii mpyi a sàa naye pwò lire na fo mii mpyi maha dánafeebii kyérege. Tìgire cyaga jye a mpyi mii na Saliyanji kàmpañke na mε.

⁷ Mii mpyi na tòn taa cyire karigil'e, nka Kirisita kurugo, tòn saha jye cyi na mii á mε.

⁸ Mà mii Kafoonji Yesu Kirisita cè, yafyin jye a sàa jwò mà lire kwò mii á mε. Uru kurugo mii à kàntugo wà yaayi puni na. Yaayi pun'à pyi mii á mu à jwo kafuntuo bà mii si mpyi si Kirisita ta mε.

⁹ Mà mii yaha ná u e, li saha jye na ntìri mii funji'i na Saliyanji kuni jaaranji cye kurugo mii à tí mε. Nka mii à dá Kirisita na ke, lire cye kurugo Kile à jwo na mii à tí. Dániyanji cye kurugo Kile maha jwo na sùpyanji'à tí.

¹⁰ Nde mii na jcaa ke, lire li jye mà Kirisita yal'a cè, fànhe k'à u pyi u à jè a fworu kwùni i ke, si kuru ta mú, yyefuge k'à u ta ke, si jyè kur'e mú, pyinñkanni na u à uye tírige maa nkwwè ke, si lire pyinñkanni lwó mú.

¹¹ Cyire puni lage jye mii na, bà Kile si mpyi si mii jè njige kwùni i mε.

Wuu wuye waha wuu u tafεere fê a nò ti tεgeni na

¹² Li jye mu à jwo mii à na karigii pyi a nò cyi tεgeni na maa cyi tònji ta, lire jye mε mà pyi tìgire cyaga baa mε. Ali numε, mii à yyaha le tafεere na, bà mii si mpyi si mpyi Yesu Kirisita fiige mε. Lire kurugo Yesu Kirisita à wuu cwònr'a pyi uye wuu.

¹³ Mii cìmpyiibii, mii nyε a jwo na mii à ti tònñi ta a kwò mà dε, ñka kyaa ninñkin li nyε mii funñ'i, lire li nyε: karigii cyi à tòr'a kwò ke, mii nyε na cyire kàanmucaa mε, nde li nyε mii yyaha yyéere ke, lire mii nyε na ñcaa ná na cyeyi shuunniñi i tafεere e.

¹⁴ Mii à naye waha tire tafεere vèñi na, fo si sà nò ti tayyéerege na, bà mii si mpyi si ti tònñi ta mε. Uru tònñi kurugo Kile nyε na wuu yiri nìnyini na Yesu Kirisita cyε kurugo.

¹⁵ Lire e ke Kile Jwumpe à tatεengε wwû wuu mpiimu zòmpyaagil'e ke, wuu sònñòñkanni l'à yaa li pyi lire. Yii wà ha nta ná sònñòre taber'e, Kile sí yi yyaha fíniñε n-cyéε urufoo na.

¹⁶ L'aha mpyi pyiñkanna o pyiñkanna na, Kile kuni i yii nyε fo mà sà nò numε na ke, yi kwôro lire kuni i.

¹⁷ Mii cìmpyiibii, yii puni ñaarañkann'à yaa li pyi mii wuuni fiige. Mpii pi na ñaare wuu ñaarañkanni na ke, yii a pire pyiñkanni taanni.

¹⁸ Jwumpe p'à jwo na Kirisita à kwû kworokworocige na ke, pi na nyε wani yii shwòhòl'e, pire kapyiñkil'à li cyéε na pi na puru jwumpe tùnni. Mii à fyànha a yi jwo yii á, ñka numε mii mεesuwuñi saha sí núru yi taha yii á.

¹⁹ Pire canmpyaagii ká ñkwò, Kile sí pi shi bò, ñaha na ye pi à pi mùntanma karigii funñò lwó mà tòro Kile na. Karigii cyi sí pi sílege ke, pi maha piye pèe ná cyire e. Diñyεñi karigii kanni cyi à pi yyaha ñi.

²⁰ Ñka wuu pi ke, wuu pyεnge na nyε nìnyini na Kile yyéere. Wuu na wuu Kafoonji Yesu Kirisita sigili, uru u nyε wuu Shwofoonji. U sí n-yîri wani si mpa.

²¹ U aha bú mpa, u sí wuu cyeere fànha baa woore kêenñε mpyi cyere nisinana u woore fiige ná u sífente e, tire ntemu ti sí yaayi puni pyi yi kúu u á ke.

4

Poli à sònñòñkanni nìncenni cyéε dánafeebii na

¹ Nyε mii ntàannamacinmpyiibii, mii la à sli si núru yii ñya. Mii funñk'à táan yii kurugo, yii à mii ñùñke yîrige. Mii ntàannamacinmpyiibii, yeεyi mii à kan yii á numε ke, yire kurugo, yii kwôro Kafoonji Yesu wwoñεεge e.

² Mii na li ñáare Evodi ná Sentisi á, pi i bê ninñkin na, pi i ñkwôro Kafoonji wwoñεεge e.

³ Mu u nyε mii báarapyiñεñi sée wuñi ke, mu wi ke, mii à li cya mu á, ma a mpii cyeebii shuunniñi tège, ñaha na ye pi à fère sín ná mii i, ka wuu u Jwumpe Nintanmpe jwo sùpyir'á, mà bàra Kilema ná wuu báarapyiñεebii sanmpii mēyi y'à séme shiñi ninñkwombaanji tafeebii mēyi tasemεge e ke.

⁴ Yii pyi funntange e Kafoonji kurugo tèrigii puni i. Mii sí yi taha yii á sahañki, yii pyi funntange e.

⁵ Yii sùpyire puni yaha pi li cè na yii na nyε ñùmpinñεfee. Kafoonji nyε yii ñkere na.

⁶ Yii àha zì kyaa tège yiye funñò pεn mε, ñka yaaga maha yaaga kyaa ku nyε yii na ke, yii kuru cya Kile á, yii i u ñáare sèl'e, yii i fwù kan u á.

⁷ Lire ká mpyi, yyenñke Kile maha ñkaan ná k'à tòro sùpyañi sònñòñkanni taan ke, kuru sí n-kwôro yii zòompil ná yii sònñòre na Yesu Kirisita wwoñεεge e.

⁸ Nyε mii cìmpyiibii, jwumpe nizanmpe mii sí n-jwo yii á ke, puru pu nyε mpe: kyaa maha kyaa li nyε sèe ke, pèente na ntaa kyaa maha kyal'e ke, kyaa maha kyaa l'à tii ke, kyaa maha kyaa l'à fíniñε ke, kyaa maha kyaa l'à táan Kile á ke, kyaa maha kyaa l'à yaa l'a mpyi ke, kyaa maha kyaa l'à ñwò ke, kyaa maha kyal'e sùpya sí n-jà ñkèe ta ke, yii a sònñi cyire karigii shiñi na.

⁹ Mii à yii taanna karigii ñcyiimu na, ka yii i ñcyiimu ta, maa ñcyiimu lógo mii ñwò na ke, mà bàra yii à mii ñya ñcyiimu tapyige e ke, yii a cyire pyi. Lire ká mpyi, Kilenji u maha yyenñke kaan ke, uru sí n-pyi ná yii e.

Poli à fwù kan Filipi shiinbil'á pi bùnyε yaayi kurugo

¹⁰ Mii funntanga wuŋ'à fwù kan Kafoonji á sèl'e, naha na ye yii à li cyêe mii na sahaŋki na yii na sônŋi mii na. Yii mpyi a fyânha na sônŋi mii na, ŋka pyiŋkanna nyε a mpyi yii á si mii tège mε.

¹¹ Yaaga kurugo bà mii nyε na yi yu mà dε, naha na ye yaaga na nyε mii á yo, yaaga nyε mii á mà yo, cyire puni maha bê mii á.

¹² Fòŋke e yo, yaarafente e yo, mii à naye pyiŋkanni cè. Pyiŋkanna maha pyiŋkanna na mii à sii cyaga maha cyag'e ke, lire maha bê mii á. Yalyire na nyε mii á yo, mii na nyε katege e yo, yaarafente e yo, yaare kuunji i yo, mii à tée cyire puni na.

¹³ Kirisita à fânhe ŋkemu kan mii á ke, kuru ku maha mii pyi mii u jìni cyire karigii puni na.

¹⁴ Ŋka lire ná li wuuni mú i, yii à mii tège mii yyefuge tèni i, yii à kacenne pyi.

¹⁵ Yii Filipi shiinbii pi ke, yii à li cè na tèni i mii à yíri Masedoni kùluni i mà pa Jwumpe Nintanmpe njwuŋi njwɔ cù ke, yii baare e, dánafeebii kurunke kabεε nyε a cye le mii á na báaraŋi i mε. Yii à tòn ta mii báaraŋi i, maa mii tège ná yii cyeyaayi i.

¹⁶ Ali mà mii yaha Tesaloniki kànhe e, yaayi kuunji u mpyi mii na ke, yii kanni pi à yire tùugo mii á fo tooyo shuunni.

¹⁷ Li nyε mu à jwo yii cyeyaayi yà kurugo mii nyε mà dε, ŋka mii la ku nyε Kile si jwó le yii á, yii cyeyaayi niŋkanyi kurugo.

¹⁸ Yaayi puni kyaa li mpyi mii na ke, yii à là taha yire na mà kan Epaforoditi u à pa ŋkan mii á. Numε mii funŋk'à níŋε, naha na ye yaaga kuu saha nyε mii na mε. Yir'à pyi mu à jwo sáraga nùguntanga wogo ŋkemu na Kile à jεε ke.

¹⁹ Mii Kilenji sí yii màkwuŋwɔyaayi puni kan yii á mà tàanna ná u yaarafente tεgele baa woore e, Yesu Kirisita kurugo.

²⁰ Pèente ti taha wuu Tuŋi Kile na fo tèkwombaa. Amiina!

Fwùŋi nizanŋi

²¹ Yii Kile wuubii puni niŋkin niŋkin shéere Yesu Kirisita wwojεεge e. Cìnmpyiibii pi naha naha ná mii i ke, pir'à yii shéere.

²² Kile wuubii puni pi nyε naha ke, pir'à yii shéere. Ŋka mpii pi nyε na báaraŋi pyi Jromu saanbwəhe Sezari pyεnge e ke, jcyi bá a taha pire u fwùŋi niŋkanŋi na.

²³ Kafoonji Yesu Kirisita u njwɔ yii na, u u jwó le yii á.

Λετερη̄νι Poli à tun Kòlòsi kànhe dánafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè λετερη̄νι funḡo jwumpe e ke

Poli wwoḡeeḡi Epafurasi u à Jwumpe Nintanmpe jwo Kòlòsi kànhe e, ka p̄i si piye kan Yesu á. Poli yabiliḡi ḡye a nò wani kuru kànhe na me, ḡka u mpyi maha Kile ḡáare pire dánafeebil'á, ali mà u yaha kàsḡi i.

ḡye mà Poli yaha kàsḡi i, Epafurasi à kàr'a sà yi jwo u á na cyelentiibii kafinivinibii p̄i na wá na ḡyàhanḡurugunḡi pyi dánafeebii shwòhòl'e Kòlòsi kànhe e. Pire kafinivinibii mpyi na dánafeebii ḡḡyḡi tare, mà lire ḡḡḡke pyi na pi ḡye na pi yalyire ná pi kataangii karigii cwòḡnre mà tàanna ná Yahutuubii làdaabil'e me, na pi ḡye na Kile mèlekεebii p̄ere me.

ḡye Poli à yire lógo ke, ka li i u funḡo p̄en. Lire e u à ḡge λετερη̄νι sém'a tun Kòlòsi kànhe dánafeebil'á maa pi funḡo cwo Yesu Kirisita fànhe na, maa li cyêe pi na na Yesu Kirisita à fànha tò mèlekεebii na. Uru cye kurugo, Kile à pi dá. Yesu ká mpyi ná ḡgemu i ke, urufoo saha ḡye a yaa u a Kile mèlekεebii p̄ere me.

Lire e Poli à li cyêe pi na na pi kàntugo wà diḡyeḡi ḡyḡi karigil'á, bà pi kyaa si mpyi si ntáan pi ḡḡḡfooḡi Yesu á me, pi a yáfani piye na, pi i piye kyaa táan piy'á, mp̄ii pi ḡye pi ḡye Kile kuni i ná pi e me, pi i jwuḡkana cè ná pire e.

Poli à Kòlòsi dánafeebii shéere

¹ Mii Poli u ḡye Yesu Kirisita t̄untunḡo mà tàanna ná Kile ḡyḡi wuuni i ke, mii ná wuu c̄im̄p̄woronḡi Timòti,

² u à ḡge λετερη̄νι tun Kile wuubil'á Kòlòsi kànhe e. Yii pi ḡye wuu c̄im̄pyiibii pi à taha Kirisita fye e tèrigii puni i ke, wuu Tuḡi Kile u ḡwò yii na, u u yyeḡḡḡke kan yii á.

Poli à fwù kan Kile á Kòlòsi dánafeebii kyaa na

³ ḡye tèrigii puni i wuu aha a si raa Kile ḡáare yii kyaa na, uru ḡgemu u ḡye wuu Kafoonḡi Yesu Kirisita Tuḡi ke, wuu maha u shéere, ḡaha na ye

⁴ pyḡḡkanni na yii à dá Yesu Kirisita na ke, ná pyḡḡkanni na Kile wuubii puni kyal'à táan yii á ke, wuu à yire lógo.

⁵ Yii à yii sòḡḡore taha yaage ḡkemu na, ná yii sí kuru ta ḡḡyḡi na ke, kuru ku ḡye yii dániyaḡi ná yii tàange ḡḡḡke. Jwumpe Nintanmpe pu ḡye sèeḡi, ná p'á fyànha a nò yii na ke, pur'à ku kyaa jwo.

⁶ Puru jwump'à nò diḡyeḡi puni na bà p'á nò yii na me, p'á yasere pyi, maa mpúgo. Pu na lire pyi yii shwòhòl'e mú, mà lwó yii à Kile kacenni kyaa lógo, maa li cè sèe sèl'e ke.

⁷ Wuu ntàannamabaarapyḡeeḡi Epafirasi à yii kála yire cyeyi na. Kirisita báarapyi ḡḡc̄enḡe u ḡye u wi yii shwòhòl'e.

⁸ Kile Munaani à tàange ḡkemu le yii e ke, u à kuru kyaa jwo wuu á.

Poli na Kile ḡáare Kòlòsi dánafeebii kyaa na

⁹ Lire l'à li ta, mà lwó canḡke wuu à yii kyaa lógo ke, wuu na Kile ḡáare yii á tèrigii puni i. Wuu na u ḡáare, nde u la ḡye yii a mpyi ke, bà yii si mpyi si lire s̄en̄m̄eḡe ḡc̄è me. U u yákilifente kan yii á, bà yii si mpyi s'a u karigii naa s'a ḡcwúu me.

¹⁰ Lire e yii toronḡkanni sí Kafoonḡi Kile wuuni lwó, s'a u ḡyḡi wogigii kanni pyi, s'a kac̄enḡkii shḡi puni pyi, s'a si yyaha na Kile ḡc̄enḡi i.

¹¹ Kile Siḡi Punifoo sí raa fànhe kaan yii á, bà yii si mpyi si yii kalenḡkii puni kwú ná funntange ná funḡḡḡke e me.

Kirisita ḡye diḡyeḡi puni ḡḡḡo na

¹² Yaayi Tufoonḡi Kile à yaha u bèenmpe e ḡḡyḡi na, u wuubii m̄eḡe na ke, yii a fwù kaan u á yire kurugo, ḡaha na ye u à yii le yire tafeebil'e.

13 U à wuu òr'a yige numpini fànhe e mà le u Jyanji saanre e, uru ñgemu kyaa l'à táan u á ke.

14 Uru cye kurugo Kile à wuu ñùñò wwû kapegigii bilere e, maa cyi yàfa wuu na.

15 Uru u ñye Kilenji ñinyambaani nàñjani,
uru u à fànha tò Kilenji yayaayi puni na,

16 ñaha na ye uru cye kurugo Kile à ñinyeni yaayi puni dá,
ñinyiñi wuyi ná ñiñke wuyi,
yaayi ñinyayi ná ñinyambaayi,

mu à jwo ñje yi ñye saanre ná kafente ná ñùñufente ná fànhafente e ke,
yire yaayi pun'à dá u cye kurugo, maa dá u mεε na.

17 Uru u ñye yaayi puni yyaha na, uru cye kurugo yaayi pun'à yiye cû.

18 Uru u ñye dánafeebii kurunke ñùñke*.

Kuru na ñye sùpyani cyeere fiige,
uru u ñye kuru tasiige,

ñaha na ye uru u à pyi shincyiiwe mà ñè a fworò kwùñi i.

Lire na, u à yyahayyereni lwó karigii puni i.

19 L'à táan Kile á, cyeyi puni yi ñye ur'e ke, na yire yi pyi u Jyanji i.

20 Uru cye kurugo Kile à mbèñi cya ná yaayi puni i.

Sishange u à wu kworokworocige na ke,

ná kur'e Kile à yyeñiñke kan ñiñke ná ñinyiñi yaayi pun'á.

21 Tèecyiini i, yii sònñòpeere ná yii kapyiñkii mpyi a li cyèe na yii laage mpyi a tòn Kile na, maa mpyi u zàmpeñmii.

22 Ñka u Jyanji à pa mpyi sùpya maa ñkwû. U kwùñi cye kurugo, Kile à yii ná uru shwòhòñi yal'a ñwò. Lir'à pyi bà Kile si mpyi si yii fwònrò baa wuubii ná yii tìgire baa wuubii yaha yii yyéere u yyahe taan si ñεε yii na mε.

23 Ñka fo yii aha yiye pwò Kile kuni i, maa tayyéerege ñiñcennε wwû, yaage na yii sònñòr'à taha ñinyiñi na ke, maa mpyi yii ñye a funñò wwò kuru na mε. Kuru yaage kyaa Jwumpe Nintanmpe ñye na yu. Yii à pu lógo, p'à jwo ñiñke sùpyire pun'á mú. Puru jwumpe ñjwunji kurugo, Kile à mii Poli pyi u báarapyi.

Poli na zhìñi leni dánafeebii kurugo

24 Ñye mii cìnmpyiibii, yyefuge e mii ñye naha numε yii kurugo ke, kur'à táan mii i, ñaha na ye Kirisita ná dánafeebii kurun'k'à kwòro kuru yyefuge e fo mà sà nò tènì là na, mii sí na nàzhannji pyi kur'e, bà dánafeebii kurunke si mpyi s'a si yyaha na mε.

25 Mii à pyi dánafeebii kurunke báarapyi, Kile u à mii yaha uru báarañi na yii á. Mii à yaa mii u Kile jwumpe puni jwo yii á.

26 L'à mò, puru jwumpe mpyi a ñwòhò sùpyire puni na, ñka numε p'à jwo a nò Kile sùpyiibii na.

27 U la mpyi si lire kañwòhòni nisinani nimbwooni cyèe supyishinji puni na. Lire kañwòhòni li ñye: Kirisita ñye yii e, lire l'à yii pyi yii à tèn na ná l'e na yii sí n-pyi shinbwoo Kile yyéere.

28 Wuu na Kirisita kyaa yu sùpyire pun'á, marii pi yeεge maa pi kâlali ná yákilifente e, bà pi si mpyi si fùññò Kile kuni i, Kirisita wwoñεge cye kurugo mε.

29 Lire kurugo mii ñye na báarañi pyi. Kirisita à fànhe ñkemu kan mii á ke, ná kure e mii na zhìñi leni. Kuru fànhe ku maha síñi kaan mii á.

2

1 Zhìñi mii na leni yii ná Lawodisi dánafeebii kurugo, mà bàra mpìi pi ñye pi sàha ñkwò a mii ñya a ñya mε, mii la ñye yii i li cè na ur'à waha a tòro.

* 1:18 Pii maha jwo: «dánafeebii kurunke ñùñò na».

² Mii na uru zh̀ni leni si màban le yii ná pire puni i, yii i yiye kyaa táan yiy'á c̀nmpworoge ngwòni funnke e, yii i yákilifente sh̀ni puni ta, yii i Kile kanwòhòni c̀e, lire li nyε Kirisita.

³ Ur'e nàfuunji ninwòhòni nyε mu à jwo yákilifente ná j̀c̀ni.

⁴ Mii na puru yu bà yii si mpyi si yiye shwò kàyituwògòre jwufeebii na mε.

⁵ Mii laage mée ká ntòon yii na, mii nyε yii taan s̀nngòre e. Mii funntanga wu u nyε, naha na ye yii karigii puni sogolonkann'à jwò yiye shwòhòl'e, yii s'á taha Kirisita fye e ná funnò ninjin i.

Yii aha mpyi ná Kirisita e, yii nàzhan à fworò yasanjyi i

⁶ Nyε bà yii à j̀en'a Yesu Kirisita pyi yii Kafoonj mε, yii kwòro kuru wwojεεge e ná u e.

⁷ Bà cige ndire maha mpyi njnke e, njn'k'a sì wá na ku jwò caa mε, lire pyinjanni na, yii ndire le Kirisita wwojεεge e, bà yii si mpyi s'a sì yyaha na Kile kuni i, bà yii à taanna li na mε. Mà bàra lire na, yii fẁni ninjannj u jyaha u á.

⁸ Yii a yiye kàanmucaa, yii àha njkwò yiye yaha jwòtanyifeebii pi yii jwò fáanja a cú mε. Pi jwumpe nyε kafinara, Kile e bà p'á fworò mε. Pu nyε nj̀ò baa, maa yyaha tíi ná làdaabii karigii ná dijnyεni yasanjyi i, yire ná Kirisita sí nyε kunul'e mε.

⁹ Kirisita u à pyi s̀pya ke, yaayi puni yi nyε Kilenj s̀e wunji i ke, yire puni na nyε u e.

¹⁰ Yaaga maha yaaga ku nyε ná nj̀ufente ná sífente e ke, u à fànha tò yire puni na. Yii ná uru wwojεεge cye kurugo, yii à yaayi puni ta mà yii funjyi nj̀e.

¹¹ U wwojεεge cye kurugo mú, yii à kwò, lire nyε a li cyèe na s̀pya u à yii cyeere cyage ká kwò mε. Nka u à yii s̀nngòpeere kwò a láha yii z̀ompj na.

¹² Yii à batize ke, l'à pyi mu à jwo yii à le fanjke e ná Kirisita e maa j̀e ná u e maa mpyi ná u e wwojεεge e. Lir'à pyi dánijani cye kurugo Kile sífente e. Tire sífente t'á Kirisita j̀e a yige kẁni i.

¹³ Yii mpyi mu à jwo kẁu, naha na ye yii kapegigii ná yii s̀nngòpeere mpyi na sàha njkwò a láha yii na mε, njka Kile à sh̀i nivònjò kan yii á ná Kirisita e, maa yii kapegigii puni yàfa yii na.

¹⁴ T̀gire ná kapegigii cyi mpyi a sém'a yaha wuu yyaha na, na wuu à Saliyani k̀eεge ke, Yesu Kirisita kẁni kworokworocige na, lir'à cyire puni shi bò. L'à pyi mu à jwo uru sém'j'á kwòro kworokworocige na.

¹⁵ Uru kẁni cye kurugo, yaayi yi nyε numpini i ná nj̀ufente ná sífente e ke, Kile à yire fànhe shwò yi na, maa yi sílege, maa yi pyi yawiige dijnyε puni jyi na.

¹⁶ Lire e yii àha nùru j̀e s̀pya u a yii la wwù yii yalyire ná yii yabyεere làdanj ntiimbaanji na mε. Yii mú àha j̀e pi a yii la wwù kataanni canjyi ná yivònni ná canjnjke làdanj ntiimbaanji na mε.

¹⁷ Cyire karigii puni mpyi kàntugo yyéere wuuni nimbwooni nimpani nànjani. Yesu Kirisita kyaa li, u à fànha tò nànjani na, uru u nyε s̀enji puni.

¹⁸ Mpii pi na yà yu yii Kile p̀enjkanni na ke, yii àha raa pire kàanmucaa mε, naha na ye mà piye t̀rige maraa mèlekεebii p̀ere, lire l'à táan pi á. Pi nj̀yi na pi à piye tíjε, maa piye p̀el'a tòro, mà tàanna ná pi s̀nngòjkanni i.

¹⁹ Pi saha nyε a piye pwò Yesu na mε, uru sí u nyε nj̀ke, mà li ta cyeere ká a j̀c̀a yaage njkemu na ke, nj̀ke ku maha kuru kan t'á. Nj̀ke ku maha yatanzogompe ná kapaanre pyi cyere ninjin, Kile sí u maha tire cyeere lyεge.

²⁰ Nyε yii à kẁ ná Kirisita e ke, yii nàzhan à fworò njke nj̀ke yasanjyi i. Yii kuro saha nyε yi kafuunjkil'e mε. Lire e ke yii àha nùru j̀e pi fànhe cyán yii na jcyii karigil'e mε:

²¹ «Ma hà nde lwó mε, li nyε a jwò mε. Ma hà nde néεε mε, li nyε a jwò mε. Ma hà mpwònd nde na mε, li nyε a jwò mε.»

²² Cyire kafuunjkil'à yyaha tíi ná yaayi njemu i ke, yi sh̀ni nyε a jyaha mε. Yalyire nintiire ti nyε ti ti, t'aha lỳi a kwò, yi maha njkwò. S̀pyiibii yabilimpjii ninjaanji cyi nyε cyi cyi, cyi nyε a lwó a pwò Kile kuni na mε.

²³ Pii na sônŋi na cyire karigii na nyε jεcè, naha kurugo yε cyi na yu Kile pèenŋkanni ná sùpyaŋi uye ŋkyèregenŋi kyaa na. Mà li ta, kaŋwəə nyε cyi na mε, sùpyire maha tiye père ná cyi e, Kile bà pi nyε na mpère ná cyi e mε.

3

Toroŋkanni niŋjyeeni ná nivənni kani

¹ Ná yii s'à jè a fworò kwùŋi i ná Yesu i, lire e ke, sèeyaayi yi nyε niŋyiŋi na, cyage e Yesu à tèn Kile kàniŋe cyεge na ke, yii a yire caa.

² Yii a sônŋi kanna niŋyiŋi sèeyaayi na, yii i niŋke wuyi yaha wani.

³ Naha na yε yii à kwù maa jè, yii shifonmii wuu pi à tèn ná Kirisita e Kile yyère. Uru shifonŋi na nyε kyaa ndemu li nyε li nyε na jaa mε.

⁴ Kirisita u à shifonŋi kan yii á ke, u aha a si jya canŋke ŋkemu i ke, yii sí jya ná u e u sɪnampe e.

⁵ Lire e ke yii yii zòmpiibii bò, mu à jwo kaŋwəəhəyi ná jacwəəre shiŋi puni ná yaayi lapege ná funmbwəhe, kuru ná kacyzunni mú à tàanna.

⁶ Mpii pi nyε pi nyε na Kile père mε, cyire karigii shiŋi cyi maha Kile lùuni pyi l'à yiri pire taan.

⁷ Tècyiini i, yii mpyi na ntùuli cyi kurigil'e, yii mpyi cyire kapegigii cye e.

⁸ Nka numε, lùyirini ná lùpεenni ná pege, yii cyire karigii puni yaha. Cyàhigii, lire nyε mε silege baa jwumpe pà tufiige nyε a yaa p'a fwoore yii jwəyi i mε.

⁹ Yii àha nùru raa fini yiye na mε, naha kurugo yε yii à fworò yii lyempe e, maa yii kapyiŋjyεgigii yaha.

¹⁰ Yii a zòmii nivənmii lwó, yii à pyi sùpyii nivənmii, maa mpyi yii Davoonŋi málwəə, si u cè sèl'e.

¹¹ Lire kurugo yii à pyi Yahutuu yo, yii à pyi shiŋi wabere yo, yir'à fworò y'e, yii à kwòn yo, yii nyε a kwòn mà yo, yir'à fworò y'e, yii à pyi kànbwəəhəshiin yo, yii à pyi nyεgəŋwəəhəshiin yo, yir'à fworò y'e, yii à pyi bilii yo, yii nyε a pyi bilii mà yo, yir'à fworò y'e. Nde li nyε na wii ke, lire li nyε: Kirisita kyaa l'à jwo ke, uru u nyε yaayi puni jùŋə na, maa mpyi wuu puni i.

Dánafeebii wwoŋεεge kani

¹² Nyε ná Kile s'à yii cwəənrə, maa yii pyi uye wuu, maa yii kyaa táan uy'á, lire e yii a jùnaara taa yiye na, yii raa sùpyigire pyi ná yiye e, yii i yiye tírige yiy'á, yii i mpyi jùmpinŋefee ná lùtaanfee,

¹³ yii i yii karigii kwú yiye e, yii raa yii kapyiŋkii yàfani yiye na. Wà ha wurugo wà á, yii i puru jwo a kwò feefee, bà Kafoonŋi Yesu à yii ná uru shwəəhəwogigii kwò feefee mε.

¹⁴ Mà bàra cyire puni na, yii sàa yiye kyaa táan yiy'á, naha kurugo yε tàange ku maha ŋgwəŋi shiinbii pwə piye na.

¹⁵ Mbèŋi Kirisita à le yii shwəəhəl'e ke, uru u kwôro yii shwəəhəl'e, naha na yε Kile u à yii yyere yii i mpyi niŋkin. Yii a fwù kaan u á mú.

¹⁶ Yii Kirisita jwumpe yaha pu tatεεngε wwú yii zòmopil'e sèe sèl'e. Yii a yiye kálali, yii raa yiye yεεge ná yákilifente e, ná Zaburu sémenŋi myahigii ná Kile pèente myahigii ná Kile kuni myahigil'e. Yii a myahigii cèe ná yii zòmpyaagii puni i, yii raa Kile shéere.

¹⁷ Yii a yii kapyiŋkii ná yii kajwunŋii puni pyi Kafoonŋi Yesu mεge na. Cyire tooy'e, yii raa Tufoonŋi Kile shéere Yesu mεge kurugo.

Pyεnge wwoŋεεge kani

¹⁸ Cyeebii, yii yiye tírige yii nambaabil'á, lir'à yaa ná yii e Kafoonŋi Yesu wwoŋεεge e.

¹⁹ Nambaabii, yii yii cyeebii kyaa táan yiy'á, yii àha pi cù bilii fiige mε.

²⁰ Nàŋkopyire, yii yii sifeebii jwəmyahigii cù karigii puni i. Yii aha a lire pyi, lire sí n-taan Kafoonŋi Yesu i.

²¹ Tiibii, yii àha lùgigii pɛn ná yii pyìibil'e mɛ, lire ká mpyi, màbann̄i sí n-fworo pi e.

Bilibii ná pi nùñufeebii kani

²² Bilibii, yii yii nùñufeebii ñwəmyahigii cū karigii puni i. Yii àha raa pi ñyijnyaga báarañi kanni pyi si nta ntáan pi á mɛ. Yii a u pyi ná funvyinge e, yii raa Kafoon̄i Yesu p̄êre.

²³ Báara maha báara na yii ñyɛ ke, yii a u pyi ná zòvvinre e, bà yii maha báare Kafoon̄i Yesu á mɛ, l'àha mpyi mu à jwo yii na báare sùpyir'á mɛ.

²⁴ Yii àha ñkwò funño wwò na Kafoon̄i sí yii s̄ara mɛ. Yaayi u à yaha u wuubil'á ke, yire yà u sí n-kan yii á. Kafoon̄i Kirisita á yii na báare.

²⁵ Nka shin maha shin u kapyii li ñyɛ báaraɓe ke, urufoo sí n-s̄ara n-tàanna ná kur'e, ñaha na yɛ Kafoon̄i ñyɛ a sùpya p̄wòño sùpya na mɛ.

4

¹ Nùñufeebii, yii a yii bilibii cwôre ná fyìnmpɛ ná ntiiñi i, yii àha funño wwò na yii mú na ñyɛ ná Nùñufoon̄i w'e n̄iñyini na mɛ.

Yɛyɛi nizan̄yi

² Yii àha ndáha Kileñarege na mɛ, yii yyaha le ku na, yii raa fwù kaan Kile á t̄erigii puni i.

³ Yii raa Kile ñáare wuu á mú, bà u si mpyi si pyiñkanni niñcenni kan wuu á, wuu raa Kirisita kañwəh̄oni kyaa yu sùpyir'á mɛ. Lire kurugo mii à le kàsuni i.

⁴ Yii kwôro ñarege na mii á, bà mii si mpyi s'a li s̄enmɛge s'a yu li jwuñkanni na mɛ.

⁵ Ñyɛ mp̄ii pi ñyɛ pi ñyɛ Kile kuni i ná yii e mɛ, t̄ere o t̄ere e yii à laaga ta ke, yii a kac̄en̄ñii pyi pi á, yii raa pi cwôre ná yákilifente e.

⁶ Yii ñwəmugure ti pyi ná t̄ipoom̄o ná kañwəh̄oni i t̄erigii puni i, yii raa sùpyire ñwə shuu yii a ñwəge.

Fwùñi nizan̄ñi

⁷ Wuu ntàannamacinmpworon̄i, Kafoon̄i Yesu báaraɓyini Tisike, u ñyɛ na báare ná mii i ke, ñwəmɛɛ niñkinfoo wi. Kyaa maha kyaa li ñyɛ ñaha ke, u sí n-sà cyire puni jwo yii á.

⁸ Mii à li ȳirige li kurugo maa u tun yii á, u sà wuu ȳir̄iñkanni jwo yii á, bà lire si mpyi si màban le yii e mɛ.

⁹ Mii à Onɛzimu mú bàra u na, yii ntàannamacinmpworon̄i wà wi, d̄anasupya wi. Karigii cyi ñyɛ ñaha ke, u sí cyire puni jwo yii á.

¹⁰ Mii kàsujȳiñɛñi Asitariki à yii sh̄ɛere. Barinabasi c̄inmpworon̄i Marika mú à yii sh̄ɛere. Mii à u kyaa jwo yii á mà kwò. U aha n̄o yii na, yii u cū a ñwə.

¹¹ Yesu pi maha mpyi Zhutusi ke, ur'à yii sh̄ɛere mú. Yahutuubii d̄anafeebil'e, pire shiin taanren̄i kanni pi à mii t̄ɛge, pyiñkanni na sùpya sí n-jà n-jyè Kile Saanre e ke, ka wuu u lire jwo sùpyir'á. Pi à màban le mii i s̄èl'e.

¹² Yii c̄inmpworon̄i Epafirasi u na báare Yesu Kirisita á ke, ur'à yii sh̄ɛere mú. T̄erigii puni i u à uye waha Kileñarege na yii kyaa na, bà yii si mpyi si ñkwôro Kile kuni i si f̄ũño l'e, s'a Kile ñyii wuuni pyi t̄erigii puni i mɛ.

¹³ Mii sí n-jà yi jwo yii á: yii ná Lawodisi d̄anafeebii ná Erapolisi wuubii kani ñyɛ Epafirasi zòñi na s̄èe s̄èl'e.

¹⁴ Luka, wuu cevoon̄i d̄əgət̄əron̄ani ná Demasi, pir'à yii sh̄ɛere.

¹⁵ Yii Lawodisi k̄anhe d̄anafeebii sh̄ɛere, Nimifa ná d̄anafeebii pi maha bínnini u bage e ke, yii i pire sh̄ɛere mú.

¹⁶ Yii aha ñge l̄ɛɛɛñi k̄ála, yii i u kan Lawodisi d̄anafeebil'á pi k̄ála, s̄em̄ɛñi ñgemu ká ȳiri Lawodisi i ke, yii mú pi uru k̄ála.

¹⁷ Yii yi jwo Arisipi á, na u àha ñkwò funño wwò Kafoon̄i Yesu báarañi niñkanni na u á mɛ. U u u pyi u n̄o u t̄ɛɛni na.

¹⁸ Mii Poli yabiliŋi cyεge k'à ŋge fwùŋi séme. Yii àha funŋo wwò li na na mii ɲye naha kàsuni i me.
Kile u ɲwɔ yii na, u u jwó le yii á.

Poli à letereŋi niŋcyiŋi ŋgemu tun Tesaloniki kàñhe dánafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke

Tesalonike kàñhe na mpyi Masedoni kùluni i. Silasi ná Timoti à Poli tège Jwumpe Nintanmpe ŋjwuŋi na wani, ka pìi si piye kan Yesu á. Poli ŋye a jà a tère nimbwoo pyi wani kuru kàñhe na me, naha kurugo ye Yahutuubil'à u kyérege wani (Kapyiŋkii 17).

Poli yìrŋkwooni kàntugo lire kùluni i, u à Timoti tun Tesaloniki kàñhe e, u sà dánafeebii kàanmucya kampyi yyefuge ŋye a pi pyi pi à sàa le Kile kuni ŋaaraŋi na me. Ŋye tēni i Timoti à nūr'a pa maa jwuntanma jwo Poli á mà yyaha tii ná dánafeebil'e ke, ka Poli funntanga wuŋi si ŋge letereŋi sém'a tun pi á.

Nge letereŋi funŋke e u à fwù kan Kile á, maa màban le dánafeebil'e, bà pi si mpyi si ŋkwôro Kile kuni i s'a si yyaha na me.

U à pi funŋo cwo u báaraŋi pyiŋkanni na tēni i u mpyi pi shwòhòl'e ke. U funŋk'à táan, naha kurugo ye u à li ŋya na dánafeebil'à kwôro Kile kuni i, ali mà li ta ŋgahaŋi ŋye pi ŋuŋ'i. U la ŋye si nūru pi ŋya (1--3). U à pi funŋo cwo u kàlaŋi na mà yyaha tii ná ŋaaraŋkanni niŋcēnni i. U à li cya pi á na pi a piye kàanmucaa katupwòhòyi na (4.1-12).

Dánafeebii kurunke e, pìi funmpen wuu pi mpyi mà yyaha tii ná dánafeebii niŋkwuubil'e. Ka Poli si màban le pi e maa li cyēe pi na na Yesu à ñè a fwooro kwùŋi i pyiŋkanni ndemu na ke, dánafeebii pi à kwù ke, Kile sí pire ñè Yesu fiige. U à jwo na Yesu sí nūru n-pa canŋka. U aha mpa, dánafeebii puni sí n-pyi ná u e fo tèekwombaa (4.16-17).

Jwumpe tasiige

¹ Yii dánafeebii kurunke ku ŋye wuu Tuŋi Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita wuubii Tesaloniki kàñhe e ke, mii Poli ná Siliven ná Timoti, wuu pi à ŋge letereŋi séme si ŋkan yii á. Kile u ŋwò yii na, u u yyerŋŋke kan yii á.

Tesaloniki kàñhe dánafeebii Kile kuni ŋaaraŋkann'à Poli yyaha ñi

² Wuu maha fwù kaan Kile á yii kyaa na tērigii puni i. Wuu aha a si raa u ñáare tère o tère e ke, wuu funŋo ŋye na wwùu yii na me.

³ Kacēŋkii yii à pyi maa li cyēe na yii à dá Yesu Kirisita na ke, ná báaraŋi yii à pyi maa li cyēe na Kile kyal'à táan yii á ke, ná pyiŋkanni na yii à yiye waha maa yii sòŋŋore taha wuu Kafoonji Yesu Kirisita na ke, wuu aha a Kile ñáare, wuu funŋo ŋye na wwùu cyire na me.

⁴ Wuu cìnmpyiibii, wuu à li cè na Kile à yii kyaa táan uy'á maa yii cwòŋŋr'a pyi u wuu.

⁵ Yii li cè na tēni i wuu à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á ke, li ŋye a mpyi a dá ŋwòjwumpe kanni na me, ŋka Kile Munaani fàñhe mú mpyi a bâra maa yii pyi yii à dá na wuu jwumpe na ŋye sèe. Naaraŋkanni na wuu mpyi na ñaare yii shwòhòl'e yii ntègeŋi kurugo ke, yii à lire cè.

⁶ Wuu ŋaaraŋkanni ná Kafoonji wuuni ŋye niŋkin, lire ŋaaraŋkanni yii s'à lwó. Kile Munaani fàñh'à yii pyi yii à ñee Kile jwumpe na ná funntange e yii yyefuge tērigil'e.

⁷ Lire pyiŋkanni na, yii à pyi yyecyeene Masedoni ná Akayi kùligii dánafeebii pun'á.

⁸ Yii à pyi kaŋuŋò mà Kafoonji Jwumpe pyi p'à caala mà lwó yii yyéere, mà sà ño fo Masedoni ná Akayi kùligii na, mà bâra lire na, daniyaŋi yii à pyi Kile na ke, uru kyal'à jwo cyeyi puni i. Lire kurugo wuu saha ŋye na wuye kànre na yii kyaa yu sùpya á me.

⁹ Tēni i wuu à shà yii yyéere ke, pyiŋkanni na yii à wuu ñùŋò bē, ná pyiŋkanni na yii à kàntugo wà yii yasunŋy'á ke, mà bâra lire na, Kileni ŋyii wuŋi u ŋye Kileni sèe wuŋi ke, yii à ñee uru na maa u pēre, sùpyire puni na yire yu.

¹⁰ Pi à li cè mú na yii na Kile Jyanji Yesu sigili. Kile à u jè a yige kwùnjì i, uru u sí n-yíri nìnyinjì na mpa wuu shwò Kile lùyirini nimpani na.

2

Kile báaraŋi Poli à pyi Tesaloniki kànhe e ke

¹ Wuu cìmpyiibii, yii yabilimpil'á li cè na wuu kasheeni jye a pyi yii yyére jùŋò baa mε.

² Yii à li cè na Filipi kànhe shiinbil'á wuu kyérege, maa wuu cyahala, ŋka lire ná li wuuni mú i, Kile barag'e, wuu à wuye waha maa ŋkàr'a sà Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, ali mà li ta wuu zàmpeɛnbil'á nyaha.

³ Jwumpe wuu à jwo sùpyir'á maa pi le kuni niŋcenni i ke, wuu jye a puru jwo pi á ná pi ŋgurugo funŋ'i, lire jye mε ná funŋkyaange e, lire jye mε ná nàŋwòhòrò funŋ'i mε.

⁴ Ŋka Jwumpe Nintanmpe Kile à kan wuu á ke, puru wuu jye na yu. Naha kurugo ye u à wuu kàanmucya mà li nya na wuu sí n-jà uru báaraŋi pyi, lire e u à wuu pyi wuu u mpe Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á. Wuu jye na pu yu wuu kyaa si ntáan sùpyir'á mε, ŋka wuu na pu yu wuu kyaa si ntáan Kile á. Uru u à wuu zòompii cè.

⁵ Yii yabilimpil'á li cè kàyituwògòrò bà wuu à jwo yii á mε, là nta kurugo bà wuu mú s'à pu jwo mε. Kile u jye wuu shèrefooŋi.

⁶ Mεcyara kurugo bà wuu jye na puru Jwumpe Nintanmpe yu yii á, lire jye mε sùpyire sannt'á mε.

⁷ Mà li ta wuu mpyi na sí n-jà fànha cyán yii na, naha na ye Kirisita tùnntunmii pi jye wuu. Ŋka lire ná li wuuni mú i, wuu à pyi jùmpinjefee yii shwòhòl'e, bà pyàŋi nunji jùŋke maha mpi ná u e, maa yaha u na mε.

⁸ Jye yii ntàannamagare t'à sù wuu e ke, tire t'à wuu pyi wuu à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, puru mpemu p'à fworò Kile e ke. Lire kanni bà mε, wuu mpyi a sàa li ta kacenne si yii tège pyiŋkannigii puni na, ali li méε ká bê ná wuu múnahigil'e, naha na ye yii kyal'á waha wuu na sèl'e.

⁹ Mii cìmpyiibii, tènì i wuu à sà Kile jwumpe jwo wani yii yyére ke, kanhaŋkanni ná báarawage wuu à pyi pìlaga bàra canŋa na, bà li si mpyi wuu àha bú ŋkwò mpyi tuguro yii jùŋ'i mε, yii funŋò jye a wwò lire na mà ke!

¹⁰ Yii à li nya, Kile mú à li nya, naaraŋkanni na wuu mpyi na jaare yii shwòhòl'e ke, lire mpyi a jwò maa ntíi, wuu mú mpyi tìgìre cyaga baa.

¹¹ Yii mú à li cè na bà tufoŋi maha u pyiibii cù mε, amuni wuu à yii puni niŋkin niŋkinŋi cù.

¹² Wuu mpyi maha yii yerεge maa màban leni yii e, maa yi yu na wahage yii á, na yii yii naaraŋkanni yaha li yyaha tíi ná Kile jyii wuuni i, uru ŋgemu u à yii yyere, bà yii si mpyi si jyè u Saanre sìnampe e mε.

¹³ Lire kurugo wuu fwù jye Kile na tèrigii puni i, naha na ye Jwumpe Nintanmpe wuu à jwo yii á ke, yii jye a pu pyi sùpyire jwumò mε. Ŋka bà pu jye mε, yii à pu cù amuni, maa li cè na Kile jwumpe pu jye pu pi, yii pi à dá Yesu na ke, na puru pu jye na yii sòŋhòre kèenŋi.

¹⁴ Wuu cìmpyiibii, Kile à mpiimu yyere ka pi i dá Yesu Kirisita na Zhude kùluni i ke, yii ná pire mú à pyi niŋkin, naha na ye bà Yahutuubii pìl'á pire kyérege mε, amuni yii yabilimpil'á sùpyiibil'á yii kyérege.

¹⁵ Pire Yahutuubil'á Kile mùmpenmε pyi maa Kafoŋi Yesu ná Kile tùnntunmpii bò, maa wuu kyérege. Pi à piye pyi sùpyire puni zàmpeɛnmii.

¹⁶ Jwumpe wuu jye na yu supyishinjì sanŋ'á, bà pi si mpyi si shwò mε, pi la jye si wuu sige puru njwuŋi na. Lire mpyinjì cye kurugo, pi à là bàra pi kapegigii na, fo Kile lùun'á pa yíri pi taan maa bégele pi ntùnjì mε na.

Tesaloniki kànhe dánafeebii lage jye Poli na

¹⁷ Cìmpyiibii, wuu pi ke, wuu à yîri yii taan si tère pyi, wuu nyε na yii naa mε. Nka wuu na sônñi yii kyaa na. Mà pu fíniñ'a jwo, wuu la nyε si yii nya sahañki.

¹⁸ Lire kurugo wuu la nyε si sà fworoyii na. Mii Poli yabilin'á lire kùsheeni kyal'à yaha tooyo niñyahay'e, nka Sitaanninji à wuu pyi wuu nyε a já a lire kùluni tɔɔge lwó mε.

¹⁹ Nyε joofo u nyε wuu sònñore tatahage yε? Joofo u nyε wuu funntange nùñke yε? Joofo u nyε wuu pèente nùñke yε? Yii pi. Wuu Kafoonji Yesu cannuruge, yii pi sí n-pyi wuu sònñore tatahage, si mpyi wuu funntange nùñke, si mpyi wuu pèente nùñke Yesu yyahe taan.

²⁰ Sèenji na, yii pi nyε wuu pèente ná wuu funntange nùñke.

3

Poli à Timoti tun Tesaloniki kàñhe dánafeebil'á

¹ Nyε wuu à mɔ a yii kyaa lógo fo li nyε a pa jwɔ mε, ka wuu u li lwó wuye funñ'i, maa ntèen naha Ateni kàñhe e,

² maa wuu cìmpworonaji Timoti tun yii á, bà u si mpyi si yii tège yii a si yyaha na Kile kuni i, si màban le yii e mε. Kile báarapyiñε u nyε u wi Jwumpe Nintanmpe njwuñi kurugo, puru mpemu pu nyε na Kirisita kyaa yu ke.

³ Wuu à lire pyi bà li si mpyi yyefuge ku nyε yii juñ'i ke, kuru kà ñkwò màban fô yii e mε. Yii yabilimpil'à li cè na kuru yyefuge yahare e wuu nyε.

⁴ Mà wuu yaha wani yii yyére, wuu mpyi maha yi yu yii á na yyefugo karií sí n-pa wuu dánafeebii ta. Nyε bà yii nyε na li naa mε, kuru yyefuge e yii nyε numε.

⁵ Lire kurugo l'à pa tayyérege fô mii na, ka mii i Timoti tun yii yyére u u sà yii Kile kuni naarañkanni kàanmucya u pa jwo na á, naha na yε mii mpyi na fyáge Sitaanninji kà ñkwò yii sòn n-yige Kile kuni i, si wuu báarañi pyi nùñɔ baa mε.

⁶ Nka Timoti à núr'a pa a yîri yii yyére ke, jwumpe u à jwo wuu á mà yyaha tí ná yii Kile kuni naarañkanni ná yii ntàannamagare e ke, pur'à wuu funñyi níñε. U à jwo wuu á mú na yii funñɔ wà à wwò wuu na mε, na bà wuu la nyε si yii nya mε, amuni yii la mú nyε si wuu nya.

⁷ Lire kurugo wuu cìmpyiibii, wuu à yire lógo ke, ali mà li ta wuu nyε yyefuge ná nàvunñke e, yii Kile kuni naarañkann'à wuu funñyi pyi y'à níñε.

⁸ Numε, wuu yákilibil'à tèen, naha na yε yii à kwôro Kafoonji wwɔñεge e.

⁹ Yii kan'à wuu funñyi táan pyiñkanni ndemu na ke, wuu bá naha à cè pyiñkanni na wuu sí Kile shéere n-jwo mε.

¹⁰ Wuu na Kile náare sèe sèl'e pìlaga bâra canña na, bà u si mpyi si wuu yaha wuu núr'a sà fworoyii na mε, lire cyε kurugo cyeyi yi nyε yii sàha ñkwò a yire cè Kile kuni i mε, bà wuu si mpyi si yii taanna yire na mε.

¹¹ Lire kùluni tɔɔge wuu sí n-lwó si ñkàre yii yyére ke, wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu u kuni pwó wuu á.

¹² Ntàannamagare ti nyε yii ná yiye shwòhòl'e ná yii ná sùpyire sannte shwòhòl'e ke, Kafoonji u là bâra tire na sèl'e, bà u a là bâra wuu woore na mà yyaha tí ná yii e mε.

¹³ Lire ká mpyi, yii sí fànha ta, si ñkwôro tufeempe e si mpyi tìgire cyaga baa wuu Tunji Kile yyahe taan, Kafoonji Yesu cannuruge e ná u wuubii puni i.

4

Naarañkanni l'à táan Kile á ke

¹ Nyε cìmpyiibii, naarañkanni na yii à yaa yii a naare, bà yii kyaa si mpyi si ntáan Kile á mε, wuu à lire cyéε yii na. Yii mú bá sí na naare amuni mà kwò. Nde wuu à sù na jcaa yii á Kafoonji Yesu mεge na numε sahañki ke, lire li nyε, yii là bâra lire naarañkanni na.

² Yεreyi Kafoonji Yesu à kan wuu á, ka wuu u yire jwo yii á ke, yii à yire cè.

³ Nde l'à táan Kile á ke, lire li nyε: yii pyi fyìmmε sùpyii, yii i jncù jacwɔɔre mpyiñi na.

⁴ Yii shin maha shin u pyi sèeshin u jà uye na, u raa njire kariii pyi.

⁵ Mpii pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, yii àha jacwəre mpyiŋi lage yaha ku yii ta pire fiige mε.

⁶ Cikwuŋi kàmpañke na, yii wà nyε a yaa u u cìmpworonji wà mùmpenmε pyi si u nàŋwəhəwə mε, ŋaha na yε bà wuu à tɛl'a yi jwo a waha yii á mε, Kafoonji sí cyire karigii shiŋi pyifeebii tùn.

⁷ Yii li cè na Kile nyε a wuu yyere katupwəhəyi mpyiŋi mεε na mε, fo fyinmpe karigii.

⁸ Lire kurugo ŋgemu ká ŋcyé nje yεyεi na ke, sùpya ŋwəjwumə bà urufol'à cyé mε. Kilenji u à u Munaani le wuu e, ná lire li nyε Munaani niŋcenni ke, uru na urufol'à cyé.

⁹ Ndemu li nyε yii ná yiye shwəhəŋi ntàannamagare kani ke, ŋùŋə nyε mà yaaga sém'a kan yii á kuru kàmpañke na sahaŋki mε, ŋaha na yε Kile yabilin'á lire kuni le yii taan mà kwò.

¹⁰ Lire kuni i yii mú nyε na ŋaare, mà yyaha tí ná Masedoni kùluni dánafeebii puni i. Nka lire ná li wuuni mú i, mii cìmpyiibii, wuu na li caa yii á, yii là bàra tire ntàannamagare na sahaŋki.

¹¹ Mà bàra lire na, mbèŋi u pyi yii ná sùpyire sannte shwəhəl'e. Sùpyire sannte karigii kàmpañke na, yii yiye pyiŋkanni cè, yii raa báaraŋi pyi bà yii si mpyi si yyere ná yii ŋùŋə karigil'e mε. Wuu à fyànha a yire jwo yii á.

¹² Lire ká mpyi, mpii pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, yii ŋaaraŋkanni sí pire yyaha ŋî, li mú saha si nə sùpya u yii tugure lwó mε.

Kwùubii ŋèŋi kani

¹³ Wuu cìmpyiibii, mpii pi à kwù ke, wuu la nyε yii i mpyi numpini ná yyetanhare e pire kàmpañke na sùpyire sannte fiige mε, pire mpiimu pi nyε səŋŋəwə tatahaga baa ke.

¹⁴ Ná wuu à dá li na na Yesu à kwù maa ŋè, wuu mú à dá li na na dánafeebii pi à kwù ke, na Kile sí pire ŋè n-yige kwùŋi i Yesu cye kurugo pi i mpyi ná Yesu i.

¹⁵ Mà tàanna ná Kafoonji Yesu jwumpe e, wuu sí mpemu jwo yii á ke, puru pu nyε mpe: Kafoonji cannuruge, ŋyii wuubii si n-si n-yaha kwùubii yyaha na mε.

¹⁶ Kuru canŋke, Kafoonji Yesu ká kuni kan, Kile mèlekεebii ŋùŋufoonji mεjwuuni sí n-lógo, lire ŋwəhə na Kile tìmpini sí n-wyi. Lire ká wyi, Kafoonji Yesu yabilinji sí n-yîri nìŋyini na si mpa. Mpii pi à kwù mà pi yaha Yesu Kirisita wwoŋεεge e ke, pire pi sí n-fyànha ŋè.

¹⁷ Nyε lire ká mpyi a dánafeebii mpiimu ta ŋyii na ke, pire sí n-bàra pire na, si ŋkò n-yîri siŋcyan, si ŋkàre ŋahaŋyi i, si zà Kafoonji ŋùŋə bē nìŋyini na. Lire pyiŋkanni na, wuu sí n-pyi ná Kafoonji i tèrigii puni i.

¹⁸ Lire e ke yii a yiye fəŋŋi ná puru jwumpe e.

5

Dánafeebil'á yaa pi bégel'a Kafoonji Yesu cannuruge sige

¹ Mii cìmpyiibii, nde li nyε Kafoonji Yesu tēenuruni, lire nyε mε u cannuruge kani ke, ŋùŋə nyε mà yaaga sém'a kan yii á kuru kàmpañke na mε.

² Yii yabilimpil'á li cè a kwò na canŋke Kafoonji sí núru n-pa ke, kuru canŋke sí n-pâa sùpyire e, bà nàŋkaaŋi maha mpâa yaage fol'e numpilage e mε.

³ Tèni i sùpyire sí n-pa raa ŋko: «Wuu nyε yyeriniŋke e, wuu saŋcwəŋŋ'á kòr'a ŋwə» ke, nyε lire tèni i yyefugo nimbwəhə sí n-pâa n-cwo pi na, bà layaŋke maha mpâl'a cwo ceenji laa wuŋi na mε. Pi wà tuŋiŋe si n-shwə mε.

⁴ Nka mii cìmpyiibii, yii pi ke, kuru canŋke si n-jà n-pâa yii e, bà nàŋkaaŋi maha mpâa yaage fol'e mε, ŋaha na yε yii nyε numpini i mε.

⁵ Yii puni na ŋaare bēenmpe na canŋke e, wuu nyε mu à jwo sùpyire ti maha ŋaare numpilage e numpini i mε.

⁶ Lire e ke wuu àha raa ñwúuni bà sùpyire sannte maha li pyi mε. Nka wuu kwôro nyii na, wuu u wuye pèεge cè.

⁷ Yii li cè na numpilage e sùpyire maha ñwúuni, mpïi pi maha sinmpe byii na ñcwu ke, numpilage e pire maha byii.

⁸ Nka wuu pi ñye na ñaare bèenmpe e ke, wuu wuye pèεge cè. Dániyañi wuu à pyi Yesu Kirisita na ke, wuu raa sì yyaha na ur'e, wuu u wuu shinñεebii kyaa táan wuy'á. Wuu aha a lire pyi, li sí n-pyi mu à jwo tǎnnǎ vǎanntinñε wuu à le wuye na kàshige yyaha na. Canñke Kile sí wuu shwǎ ke, wuu wuu sǎnnǎre taha lire na. Lire ká mpyi, li sí n-pyi mu à jwo tǎnnǎ ñǔntonǎ wuu à tò.

⁹ Yii li cè na Kile à wuu yyere ndemu mεε na ke, lire bà li ñye si tìgire cyán wuu na mε. Nka u à wuu yyere bà wuu si mpyi si shwǎ wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo mε.

¹⁰ Yesu à kwû wuu kurugo, bà li si mpyi u cannurug'à wuu ta nyii na yo, k'à wuu ta wuu à kwû yo, wuu u mpyi ná u e shì na mε.

¹¹ Lire e ke bà yii à tēe na li pyi mε, yii a màban leni yiye e, yii raa fànha leni yiye e.

Yεεyi nizanñyi

¹² Wuu na li ñáare yii á wuu cǎnmpyiibii, mpïi pi ñye na báare sèl'e Kile á yii shwǎhǎl'e, maa yii yεεge, maa yii yyaha cû mà tàanna ná Kafoonji nyii wuuni i ke, yii pire pyi yii silegeshiin,

¹³ yii pèenε le pi e sèl'e yii i pi kyaa táan yiy'á pi báarañi kurugo. Yii yyeñinñke yaha ku pyi yii ná yiye shwǎhǎl'e.

¹⁴ Wuu na li ñáare yii á wuu cǎnmpyiibii, yii i jwo ná sàafeebil'e, bà pi si mpyi s'a báare mε. Mpïi pi ñye na fyáge ke, yii pire zǎmpyaagii waha. Mpïi pi ñye pi ñye a shà yyaha na sèl'e Kile kuni i mε, yii pire tège. Yii yii lùgigii táan ná sùpyire puni i.

¹⁵ Yii a yiye kǎanmucaa, yii wà ñye a yaa u kapii tég'a kapii fwoo tò mε. Yii a kacεñkii pyi yii ná yiye shwǎhǎl'e, ná yii ná sùpyire sannte shwǎhǎl'e mú tèrigii puni i.

¹⁶ Yii pyi funntange e tèrigii puni i.

¹⁷ Yii a Kile ñáare tèrigii puni i.

¹⁸ L'à pyi ntǎan yo, l'à pyi mpεn yo, yii a fwù kaan Kile á cyire karigii puni i. Lire li ñye Kile nyii wuuni mà yyaha tíi ná yii e, Yesu Kirisita wwoñεεge e.

¹⁹ Yii àha Kile Munaani nage fùgo yiye shwǎhǎl'e mε.

²⁰ Mpïi pi ñye na Kile tǔnnture yu yii á ke, yii àha raa tire tǔnnture jwumpe cyíge mε.

²¹ Nka yii a pu puni kǎanmucaa. Mpe p'à ñwǎ ke, yii i puru cû.

²² Jwumǎ maha jwumǎ pu sí n-jǎ sùpya wà kapii na ke, yii àha ñεε puru pà tufige na mε.

Poli à jwó le Tesaloniki kǎnhe dánafeebil'á

²³ Kilenji u ñye na yyeñinñke kaan ke, uru u yii tège, bà yii si mpyi si mpyi sèeshiin karigii puni i mε. U u yii múnahigii ná yii zǎompïi ná yii cyeere màra, bà yii si mpyi si ñkwôro tìgire cyaga baa fo si zà nǎ wuu Kafoonji Yesu Kirisita cannuruge na mε.

²⁴ Kilenji u à yii yyere ke, u sí lire pyi, ñaha na ye ñwǎmεε ñinñinfoo u ñye u wi.

²⁵ Cǎnmpyiibii, yii a Kile ñáare wuu á mú.

²⁶ Yii cǎnmpyiibii puni shéere cǎnmpworogo fwù na ná funñcεññi i.

²⁷ Mii na li ñáare yii á Kafoonji mεge na, yii i ñge letεreñi kála cǎnmpyiibii pun'á.

²⁸ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita u ñwǎ yii na, u u yii tège.

Poli à letereŋi shɔnwuŋi ŋgemu tun Tesaloniki kàñhe dánafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋɔ jwumpe e ke

Nye Tesaloniki dánafeebii mpyi yyefuge e, Poli à yire lógo ke, maa ŋge letereŋi shɔnwuŋi tun pi á maa màban le pi e, bà pi si mpyi si ŋkwôro Kile kuni i mɛ. U à li cyêe pi na na Kafoonji Yesu sí núru n-pa pi shwɔ si pi kyérefeefebii tòn. Pii na mpyi wani kuru kàñhe e, pire mpyi a màban fô dánafeebii pii na ná pi jwumpe e, pi mpyi maha ŋko na Kafoonji Yesu à núr'a pa a kwò. Poli à li cyêe na pi à finɛ. Mà jwo Yesu Kirisita u pa ke, Shinpiŋi sí n-pa fɔlɔ si ñũŋɔ kyán Kile na. Nka Kafoonji Yesu Kirisita sí u shi bò.

Poli mpyi a lógo mú na dánafeebii pii na wá a piye yaha làmpyimbaanji yahare e. Ka u u màban le pire e, bà pi si mpyi s'a báaraŋi pyi mɛ. U à li cyêe pi na na báaraŋi nyɛ a táan ŋgemu á mɛ, urufoo mú nyɛ a yaa u a lyí mɛ (3.10).

Jwumpe tasiige

¹ Yii dánafeebii kurunke ku nyɛ wuu Tuŋi Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita wuubii Tesaloniki kàñhe e ke, mii Poli ná Siliven ná Timoti u à ŋge letereŋi séme si ŋkan yii á.

² Wuu Tuŋi Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi ñwɔ yii na, pi i yyeŋiŋke kan yii á.

Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e ntìŋi funŋke e

³ Wuu cìmpyiibii, wuu à yaa wuu a fwù kaan Kile á tèrigii puni i yii kyaa na. Lir'à yaa ná mpyi i, naha na ye yii na si yyaha na Kile kuni i sèl'e, ntàannamagare ti nyɛ yii mú puni niŋkin niŋkinji ná yiye shwɔhɔl'e ke, là sí i bàrali tire na na wá.

⁴ Lire kurugo wuu aha a yii shɛnrɛ yu Kile dánafeebii kurunji sanji'á, wuu ñũnyí maha yírigɛ. Pyiŋkanni na yii à yiye waha yyefuge tèrigii puni ná nàvunŋke tèrigii puni i, maa ntèen Kile kuni i ke, wuu maha yire yu pi á.

⁵ Cyire karigii puni funŋke e, Kile sí li cyêe na uru yukyaan'à tíi. Yii li cè na kuru yyefuge e yii nyɛ ke, kuru ku sí yii bégele n-yaha Kile Saanre mɛɛ na, tire ntemu kurugo yii nyɛ kyaage e ke.

⁶ Yii li cè na Kile à tíi, puru funŋke e mpíi pi nyɛ na yii kyérege ke, u sí n-pa pire kyérege,

⁷ si yyeŋiŋke kan yii á, yii pi nyɛ kyaage e ke, mà bàra wuu na. Canŋke Kafoonji Yesu sí n-yíri ñiŋiŋi na si uye cyêe ná u mèlekɛebii fànhanyahaga wuubil'e ke, kuru canŋke, cyire karigii sí n-pyi.

⁸ U sí n-pa ñaŋiŋke e, mpíi pi à cyé Kile na, maa ñcyé Jwumpe Nintanmpe na, puru mpemu p'à yyaha tíi ná wuu Kafoonji Yesu kani i ke, u sí pire tòn.

⁹ Tunŋkanni na u sí pi tòn ke, lire li nyɛ: u sí pi shi bò feefee, pi laage sí n-tɔɔn Kafoonji na, pi laage sí n-tɔɔn u sífente nisinante na.

¹⁰ Canŋke Kafoonji sí núru n-pa ke, kuru canŋke ñcyii karigii sí n-pyi. Mpíi pi à dá u na maa mpyi u wuubii ke, pire puni sí pèenɛ taha u na, si ñyii yige u kurugo. Yii mú sí n-pyi pire e, naha na ye mpe wuu à jwo yii á u kyaa na ke, yii à dá puru na.

¹¹ Lire kurugo wuu na Kile ñáare yii á tèrigii puni i. Nde wuu nyɛ na ñáare u á ke, lire li nyɛ u yii tège bà yii kapyiŋkii si mpyi si yyaha tíi ná yii kayini i mɛ. Yii daniyaŋi funŋke e, kacɛnŋkii yii la nyɛ s'a mpyi ke, wuu na li ñáare u á, u yii tège ná u sífente e, yii raa cyire pyi.

¹² Lire ká mpyi, yii cye kurugo pèente sí n-taha wuu Kafoonji Yesu mɛge na, uru cye kurugo yii mú sí pèenɛ ta. Lire na nyɛ kyaa wuu Kilenji ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita à ndemu pyi wuu á mana ke.

2

Karigii cyi sí n-pyi mà jwo Yesu u pa ke

¹Wuu cìmpyiibii, nde li nyε wuu Kafoonji Yesu Kirisita cannuruge kani, ná pyiŋkanni na wuu sí n-bínni u taan ke, wuu sí kyaa niŋkin jwo yii á kuru kàmpanŋke na, lire li nyε:

²pìl'à jwo na Kafoonji Yesu à núr'a pa a kwò. Yii a yiye kàanmucaa! Puru jwumpe na nyε kafinara, yii àha raa pu núru mε. Yii àha pi yaha pi a yii bàhabaha ná puru jwumpe e, lire nyε mε si pu tège yiye funŋò pɛn mε. Yii li cè na wà sí n-jà n-pa puru jwo yii á, si jwo na Kile u à uru tun, lire nyε mε si pu séme lɛtɛr'e si ntùugo yii á ná wuu mεge e.

³Yii àha zii nyε sùpya yaha u yii jwò fáanna a wurugo pyiŋkanni là tufiige na mε. Yii li cè na mà jwo kuru canŋke ku nò ke, shinŋyahara ti sí n-fyânha jùŋò kyán Kile na. Lire kàntugo sùpyanji u à sàa pi maa jùŋò kyán, ná u à yaha mbòŋi laage e ná Kile sí n-pa u shi bò ke, uru sí uye cyêe mà jwo kuru canŋke ku nò ke.

⁴Sùpyire na Kile mεge yiri yaaga maha yaaga na, maa yaaga maha yaaga père ke, uru shinŋinji sí ntùŋke taha yire puni na. U sí uye pèe yire puni na fo si ŋkàre sà jyè ntèen Kilejaarebage e, si jwo na uru yabilinji u nyε Kile.

⁵Mà mii yaha yii yyéere wani, mii à jcyii karigii jwo yii á, taha yii funŋ'à kwò a wwò cyi na?

⁶Nde l'à uru shinŋinji sige u si n-jà nya numε mà u tènnyaani yaha nɔmbaa mε, yii à lire cè.

⁷Lire ná li wuuni mú i, sífente ti nyε shinŋin'á ná t'à ŋwòhò ke, tire na báaraŋi pyi mà kwò. Ŋka yaage k'à para u yyaha na ke, ná kuru nyε a yíri wani mε, u si n-jà raa u báaraŋi pyi u nyii pyiŋkanni na mε.

⁸Nyε kuru ká yíri wani tènì ndemu i ke, shinŋinji sí n-ta n-fworo. U aha fworo, Kafoonji Yesu sí u bò ná u jwòge kafεεge e. Kafoonji Yesu nimpanji bènmppe sí uru shinŋinji shi bò.

⁹Uru shinŋinji sí n-pa uye cyêe ná Sitaanniŋi fânhe e, kabwòhigii cyi sí sùpyire kàkyanhala si pi bilibili ke, u sí raa cyire pyi, bà u si mpyi si pi yákilibii yú mε.

¹⁰Kuni li maha Kile pyi u à sùpyanji shi bò ke, mpìi pi maha jaare lire kuni i ke, shinŋinji sí pire jwò fáanna si njaha ntiimbaanji karigii shinji puni na. Kile sí pi shi bò, jaaha na ye sèenji u sí n-jà pi shwò ke, pi nyε a nyε uru na, maa u kyaa táan piy'á mε.

¹¹Ná pi s'à cyé uru sèenji na, lire kurugo Kile sí pi yaha tire sífente cye e, ti i pi yákilibii kèenŋe kafinar'á.

¹²Nyε shin maha shin u nyε u nyε a jɛn'a dá sèenji na mε, maa ntiimbaanji karigii táan uy'á ke, Kile sí n-pa urufoo tún.

Dánafeebil'à yaa pi piye pwò Kile kuni i

¹³Yii pi nyε wuu cìmpyiibii ná Kafoonji Yesu à yii kyaa táan uy'á ke, wuu à yaa wuu a fwù kaan Kile á yii kurugo tèrigii puni i. Mà lwó fo tasiige e, Kile à yii cwòonrò maa yii shwò. Yii li cè Kile Munaani à yii cwòonr'a yaha yiye kanni na, ka yii i dá sèenji jwumpe na.

¹⁴Kile à yii yyere lire mεε na, Jwumpe Nintanmppe cye kurugo, wuu à puru mpemu jwo yii á ke. Lir'à pyi bà yii si mpyi si ntèen ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita e u bwompe e mε.

¹⁵Lire e wuu cìmpyiibii, yii yyéere tayyéerege niŋcenni i, yii i yiye pwò. Yεreyi wuu à jwo yii á, lire nyε mε nje wuu à sém'a tùugo yii á ke, yii àha zii ŋkwò funŋò wwò kuru kà na mε.

¹⁶Wuu Kafoonji Yesu Kirisita ná wuu Tunji Kile u à wuu kyaa táan uy'á, maa jwò wuu na, maa wuu zòompìi taala nùmpañna mεε na ná sòŋŋòrò tatahaga niŋcenni'i ke,

¹⁷pi yii zòompìi taala, pi raa fânhe kaan yii á, bà yii si mpyi s'a kacenni kii pyi tèrigii puni i, yii karigii pyiŋkanni ná yii jwuŋkanni i mε.

3

Poli à li cya dánafeebil'á pi a Kile jáare pir'á

¹ Nye wuu cìmpyiibii, mpe mii sí n-bâra puru na ke, puru pu nye: yii a Kile jáare wuu á, bà Kafoonji Jwumpe si mpyi si ncaala fwɔfwɔ, pi i pu le njire e, bà l'à pyi yii yyére mɛ.

² Sùpyire t'à sàa pi ke, yii a Kile jáare bà wuu si mpyi si shwɔ tire na mɛ. Yii li cè, sùpyire puni nye a dá Kile na mɛ.

³ Nka Kafoonji na nye nwɔmɛɛ nininfoo, u sí fàhhe kan yii á, si yii shwɔ Sitaanniŋi na.

⁴ Kafoonji à wuu pyi wuu à dá yii na, yereyi wuu à kan yii á ke, wuu à tèn ná l'e na yii na yi kurigii jaare, yii mú sí n-kwôro s'a yi kurigii jaare.

⁵ Kafoonji u yii tɛge bà yii si mpyi si Kile kyaa táan yiy'á, si karii kwú yiye e Kirisita fiige mɛ.

Shin maha shin à yaa u a báare u raa uye nwɔ caa

⁶ Wuu cìmpyiibii, mpíi pi nye na fàhafaha na mâre là mpyimbaa yii shwɔhɔl'e, maa mpyi pi nye na wuu yereyi kurigii jaare mɛ, wuu na li jáare yii á, wuu Kafoonji Yesu Kirisita mege na, yii àha pire pyi yii kapyinɛɛ mɛ.

⁷ Yii yabilimpil'à li cè na yii à yaa yii wuu pyinŋanni lwó. Tèni i wuu mpyi wani yii yyére ke, wuu mpyi a wuye yaha báarapyimbaani laage e mɛ.

⁸ Wuu mpyi a wuye tíŋe sùpyani wà tufige na uru s'a wuu nwɔ caa mana mɛ. Pìlaga bâra canja na, wuu mpyi maha báaraŋi ninŋaŋi pyi, bà li si mpyi wuu àha ŋkwò mpyi tuguro yii wà tufige nŋŋ'i mɛ.

⁹ Li nye mu à jwo wuu mpyi na yii ntɛŋɛŋi fún mà dɛ! Nka wuu la mpyi yii i li cè na yii à yaa yii a báaraŋi pyi wuu fiige.

¹⁰ Tèni i wuu mpyi wani yii yyére ke, wuu à yi jwo a waha yii á na báaraŋi nye a táan ŋgemu á mɛ, urufoo mú nye a yaa u a lyí mɛ.

¹¹ Lire ná li wuuni mú i, wuu à yi lógo na yii pìi na wá na fàhafaha na mâre là mpyimbaa, maa pi nwɔyi leni sùpyire sannte karigil'e.

¹² Pire pi mpe lóg'a tàra, wuu sí yi jwo n-waha pi á Kafoonji Yesu Kirisita mege na, na pi tèn tanuge e, pi raa báaraŋi pyi, pi i yyére ná pi nwɔlyiŋi i.

¹³ Mii cìmpyiibii, yii pi ke, yii àha zìi ŋkànha kacɛnŋkii mpyiŋi taan tèni là tufige e mɛ.

¹⁴ Yereyi wuu à kan yii á ŋge letɛɛŋi i ke, wà ha ncyé yi lógogo, yii urufoo nwɔhɔ múgo, yii àha nùru ŋgwò ná urufol'e mɛ. Lire ká mpyi, u sí n-sílege.

¹⁵ Lire nye a li cyêe na yii urufoo pyi yii zàmpɛn mà dɛ! Yii u yere, jaha na ye yii cìmpworo u nye u wi.

Jwumpe nizanmpe

¹⁶ Kafoonji u nye yyeŋiŋke kanfoonji ke, uru u yyeŋiŋke kan yii á tèrigii puni ná pyinŋannigii puni na. Kafoonji u pyi ná yii puni i.

¹⁷ Mii Poli yabiliŋi cyɛge k'à ŋge fwùŋi sémɛ. Amɛ mii maha na kampeeni fyèŋi yare na letɛribii puni na. Mii sémɛre ti nye nte.

¹⁸ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita u nwɔ yii puni ninŋin ninŋinŋi na, u u mpyi ná yii e.

Poli à letereŋi niŋcyiŋi ŋgemu tun Timōti á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke

Poli u à ŋge letereŋi tun Timōti á. Timōti tuni na mpyi Gireki. U nunji sí jye Yahutu, uru Yahutucwoŋi mpyi a pa uye kan Yesu á.

Jye tēni i Poli à Jwumpe Nintanmpe jwo Azi kùluni shiinbil'á ke, u ná Timōti à piye jya. Lire pyiŋkanni na pi à jyè piye e. Mà Poli yaha Kile jwumpe njwuŋi na, tooyo niŋyahay'e Timōti mpyi maha ŋkàre ná u e. Dánafeebii kuruyi kani li mpyi a Poli funŋo pen ke, u mpyi maha Timōti tunni pire dánafeebil'á. Mà Timōti yaha Kile jwumpe njwuŋi na Efese kànhe e, Poli à ŋge letereŋi niŋcyiŋi tūgo u á maa kapyaa sicyere cya u á.

U à yi jwo u á na cyelentiibii kafinivinibii pi jye na Kile jwumpe labali na yu Efese kànhe yaha kurugo ke, na Timōti u yi jwo dánafeebil'á na pi àha ntaha pire jwōh'i mē, na pi Kile kuni jye sēe mē. Pi maha jwo na diŋyeni yaayi pun'à pi, na ŋgemu la ká mpyi si shwō yire yapiyi na ke, urufol'à yaa u a yalyire ná yabyere tà fún, urufoo mú sí jye a yaa u fúru pyi mē. Ŋka Poli à jwo na yaayi Kile à dá diŋyeni i ke, yire pun'à jwō.

U à Kile pēŋkanni jwo u á.

Pyiŋkanni na dánafeebii kacwōnribil'à yaa pi pyi ke, Poli à lire jwo u á mú.

Timōti na mpyi cyelentu nāŋjibile. Lire kurugo yereŋkanni na u à yaa u a dánafeebii yerege ke, Poli à lire kuni le u taan.

Poli à Timōti shéere

¹ Mii Poli u jye Yesu Kirisita tūntunŋo mà tàanna ná wuu shwofoonji Kile tūnture e ná Yesu Kirisita, wuu sōŋore tatahage e ke,

² mii u à ŋge letereŋi tun mu á, Timōti, mu u jye mii jyaŋi sēsee wuŋi mà tàanna ná Kile kuni i. Wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi jwō ma na, pi i jūnaara ta ma na, pi i yyeniŋke kan ma á.

Poli à cyelentiibii kafinivinibii kyaa jwo Timōti á

³ Bà mii à yi jwo a waha mu á, mii niŋkareŋi Masedoni kùluni i mē, mu à yaa mu u ntēen Efese kànhe e, cyelentiibii pi jye na Kile Jwumpe labali na yu ke, maa pi sige lire na.

⁴ Yi jwo pi á na pi àha piye pwo jwuŋjyempe laaga baa wumpe ná pi à fwooro tulyeyi njemu i ke, yire siifeebii meyi nākaante laaga baa woore niŋkwombaare na mē. Cyire karigii maha nākaante jyahage, cyi jye a yyaha tíi ná Kile jyii wuuni i mē, wuu maha lire ndemu cè u kuni cye kurugo ke.

⁵ Kuru yerege nūŋke ku jye pi á, bà pi si mpyi si pi shinjeebii kyaa táan piy'á ná zōvynre ná funjcenŋke ná dāniyaŋi sēe wuŋi i mē.

⁶ Ŋka pi na jye wani, pir'à kántugo wà lire kun'á, maa ŋkwôro na jwumpe laaga baa wumpe kanni yu.

⁷ Pi la jye si mpyi Kile Saliyaŋi cyelentii, mà li ta jwumpe pi jye na yu ke, pi jye a puru yyaha cè mē. Pi à piye pwo maa sūpyire kâlali ndemu na ke, pi jye a lire cè mē.

⁸ Kile Saliyaŋi wi ke, wuu à li cè na u à jwō, ŋka fo sūpyire ká a ŋkâlali u na na jwōge.

⁹ Wuu à li cè mú na uru Saliyaŋi jye a tiŋe shintiibii kurugo mē, ŋka u à tiŋe shinpiibii kurugo. Mpii pi à jūŋo kyán Kile na ke, mpii pi jye pi jye na fyáge Kile na mē, ná kapimpyiibii, Kile à Saliyaŋi tiŋe pire mpii puni mē na. Mpii pi jye pi jye na Kile pēre mú mē, ná Kile mekege feebii ná mpii pi à pi sifeebii cūmu lemē pi ke*, ná supyiboomprii, Kile à u Saliyaŋi tiŋe pire puni mē na,

¹⁰ ná jacwoobii ná nāmbaabii pi maha wwūu ná piye e ke, ná mpii pi maha sūpyire cwôre na mpérelle ke, ná kafinivinibii ná mpii pi maha ŋkàre Kile na laaga baa ke, ná kyaa maha

* 1:9 Pii maha jwo: «ná mpii pi maha pi sifeebii bùu ke».

kyaa l'à kàntugo wà kàlanji niŋcenn'á ke, Kile à Saliyanji tìŋe cyire karigii puni pyifeebii mεε na.

¹¹ Uru kàlanji niŋcennji na nta Jwumpe Nintanmpe e, mpe p'à Kile pèente cyêe wuu na ke. Kilenji u ŋye yyeŋŋke kanfoonji ke, uru u à mpe jwumpe kan mii á.

Poli à fwù kan Kile á, ŋaha na ye Kile à ŋwò u na maa u shwò

¹² Mii à fwù kan wuu Kafoonji Yesu Kirisita á, ŋaha na ye u à cyege taha mii na, maa mii pyi u báarapyi, maa fànha kan mii á uru báaranji mεε na.

¹³ Mà li ta tèecyiini i, mii mpyi na u mεge kèege, mpii pi à dá u na ke, marii pire kyérege, marii pi cyere mú. Ŋka Kile à ŋùŋaara ta mii na, ŋaha na ye mii mpyi na cyire karigii pyi cyi ŋcèmbaanji funŋke e, mii mpyi na sàha ŋkwò a dá Yesu na mε.

¹⁴ Ŋka wuu Kafoonji Kile à ŋwò mii na sèe sèl'e, maa mii tège, ka mii i dá Yesu Kirisita na, maa u kyaa táan nay'á.

¹⁵ Mpe jwumpe na ŋye kaŋyeε, sùpyire pun'à yaa ti ŋεε pu na: Yesu Kirisita à pa diŋyeŋji i si kapimpyiibii yige pi kapegigil'e. Pire kapimpyiibil'e, mii wogigii cyi à pi pi puni wogigii na.

¹⁶ Ŋka Yesu Kirisita à ŋùŋaara ta mii na, mii u mpyi kapimpyiibii puni nimpŋji ke, lire nde cye kurugo, u à u lùtaanni cyêe sùpyire na. U à tire yyecyeente pyi sùpyir'á, nte ti sí n-pa dá u na si shìŋi niŋkwombaanji ta ke.

¹⁷ Pèente ti taha saanrefoo Kile na tèrigii puni i, uru u ŋye ŋyii na tèrigii puni i ke, sùpya ŋye na u ŋaa mε; uru u ŋye Kilenji niŋkinŋi fo tèekwombaa. Amiina!

Poli à Timŋti yeε na u uye pwò Kile kuni na

¹⁸ Mii jyanji Timŋti, mii à nte tũnture jwo mu á mà tàanna ná Kile tũntunmpii pìi jwum'i, mpe p'à fyànha a jwo mu kyaa na ke. Zhìŋi mu ŋye na leni bà sùpyire si mpyi si kàlanji sèe wuŋi ta mε, puru jwumpe pu fànha kan ma á lire zhileni na.

¹⁹ Maye pwò Kile kuni ŋaaranji na ná funŋcenn'i. Kuru funŋcenn'k'à pìi kùuŋò, ka pi Kile kuni ŋaaranji si yyére shwòhòl'e, mu à jwo bakwògò k'à fùru maa ntíge lwòhe ŋwòh'i.

²⁰ Nàmbaa shuunni na ŋye pire e, Imεε ná Alezandiri, mii à pire yaha Sitaanniŋi á, pi i ŋkyaalaa, bà pi si mpyi pi àha núru raa Kile mεge kèege mε.

2

Dánafeebil'à yaa pi a Kile náare sùpyire puni kurugo

¹ Ŋye yaage niŋcyiige mii ŋye na ŋcaa dánafeebil'á ke, kuru ku ŋye ŋke: yii a Kileŋareyi niŋcennji shìŋi puni pyi, yii raa u náare sùpyire puni kyaa na, yii raa fwù kaan u á ti puni kurugo.

² Yii a Kile náare saanbii ná shinbwoobii puni kurugo, bà wuu si mpyi si ntèen yyeŋŋke ná ferempe e, s'a Kile père ná ŋaaranjkan na niŋcenn'i mε.

³ Lire l'à ŋwò, lire mú l'à táan wuu Shwofoonji Kile á.

⁴ U la ŋye sùpyire puni si shwò, ti i sèŋi cè.

⁵ Ŋaha kurugo ye Kile na ŋye niŋkin, sìsuruleŋe niŋkin mú u ŋye u ná sùpyire puni shwòhòl'e, sùpya u ŋye u wi, Yesu Kirisita kyaa li.

⁶ U à uye kan mà pyi sùpyire puni ŋùŋgwulwòrò ti kapegigil'e. Kile ŋyii tèn'à nò ke, u à lire pyi si li cyêe sùpyire na na uru la ŋye ti i shwò.

⁷ Puru jwumpe ŋjwuŋi kurugo, Kile à mii Poli tìŋ'a pyi u tũntunŋò. Mii ŋye a fine mε, sèe u ŋye u wi, supyishìŋi sanŋi u ŋye u ŋye Yahutuu mε, Kile à mii tun na mii u sà a pire taanni u kuni ŋaaranjkan na, lire kuni li ŋye sèŋi.

Pyiŋkanni na nàmbaabii ná cyeebil'à yaa pi a Kile kuni ŋaare ke

⁸ Ŋye cyaga maha cyag'e dánafeebii na bínnini ke, mii la ŋye nàmbaabii pi a pi cyeyi yîrige, pi raa Kile náare ná zòvynre e, lùyirili ná jwuŋyahama baa.

⁹ Mii la mú nyε cyeebii pi pi vāan̄nyi nindeyi cè. Pi à yaa pi a vāanya leni njemu yi nyε yi s̄i pi njini faha mε. Pi nyε a yaa pi a n̄nȳyi pwu s̄up̄yire s'a pi cyēre kampyahii na mε, pi nyε a yaa pi a vāan̄nyi lon̄gara wuyi ná p̄ucyage yaayi lon̄gara wuyi leni mε, mu à jwo s̄eɛn̄ni wuyi ná n̄k̄eɛncurigīi lon̄gara wogigii.

¹⁰ Nka pi p̄ucyage yaleer'à yaa ti pyi kac̄en̄mpyiini, ceewe maha ceewe u nyε na Kile p̄ere ke, amuni u à yaa u pyi.

¹¹ Mà bâra lire na, cyeebii ká mpyi Kile Jwumpe tajwuge e, pi à yaa pi t̄en̄ tanuge e, pi raa pu núru pi raa jaare pi a nt̄aanni ná p'e.

¹² Mii nyε a nyε ceewe u a s̄up̄yire k̄âlali na cyeebii nyε n̄ambaabii n̄nȳo na mε, u à yaa u t̄en̄ tanuge e*.

¹³ Lire kajwuuni li nyε, Kile à Adama dá yyecyiige na, lire n̄w̄h̄o na maa Awa dá.

¹⁴ Adama bà Sitaannīni à n̄w̄o fáan̄na yyecyiige na mε, nka ceen̄i u à fȳanha a n̄w̄o fáan̄na, ka u u Kile n̄w̄om̄eɛni yaha.

¹⁵ Ceen̄i pȳlisini s̄i n-jà u pyi u p̄ôn̄ u n̄umpan̄ke e mε, li t̄egeni li nyε u kw̄oro Kile kuni i ná tàange ná tufeempe e, u uye p̄erege cè.

3

Dánafeebii kurun̄ke k̄aanmucyafeebii kani

¹ Mpe jwumpe na nyε kajyεε: ngemu la ká mpyi si mpyi dánafeebii kurun̄ke k̄aanmucyafoo ke, urufoo la na nyε si kyaa n̄j̄c̄enne pyi.

² Dánafeebii kurun̄ke k̄aanmucyafoon̄'à yaa u pyi s̄up̄ya, t̄igire cyaga nyε ngemu na mε, u à yaa u k̄úu u cw̄on̄i na*, u u uye p̄erege cè, u nyε a yaa u kyaa pyi a tòro li t̄egeni taan mε, u à yaa u pyi s̄up̄ya ngemu u à t̄ii ke, u à yaa u pyi n̄amp̄on̄marawa, u u jà u a s̄up̄yire k̄âlali u a n̄w̄oge Kile kuni jaaran̄kanni na.

³ U nyε a yaa u pyi sinmbya mε, u mú nyε a yaa u pyi sup̄yikyanga mε, nka u à yaa u pyi n̄ump̄in̄efoo. U nyε a yaa u pyi k̄ashikw̄on mε, u múnaani mú nyε a yaa li lw̄o a pw̄o n̄afuun̄i na mε.

⁴ U à yaa u jà u pȳenge shiin̄bii c̄un̄kanni na, u pȳibii s'a u p̄ere s̄èl'e.

⁵ Yire kajwuuni li nyε, ngemu u nyε u nyε a jà u pȳenge shiin̄bii c̄un̄kanni na mε, di urufoo sí n-jà Kile dánafeebii kurun̄ke yyaha c̄u n-jwo ye?

⁶ U mú nyε a yaa u pyi s̄up̄ya n̄j̄nyiv̄on̄nȳo Kile kuni i mε, lire n̄nȳke ku nyε u àha n̄kw̄o uye p̄e, Kile si n̄kw̄o a u c̄eεge bà u à Sitaannīni c̄eεge mε.

⁷ Mpii pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, dánafeebii kurun̄ke k̄aanmucyafoon̄i mú à yaa u pyi ná metange e p̄ire shw̄h̄al'e, bà s̄up̄yire si mpyi t'àha bú u njini faha, u u n̄cwo Sitaannīni k̄an̄han̄ke e mε.

Dánafeebii kurun̄ke t̄eḡfeebii kani

⁸ Nyε dánafeebii kurun̄ke t̄eḡfeebil'à yaa pi pyi metangafee, pi nyε a yaa pi pyi n̄w̄omyahigii shuun̄i jwufee mε, pi nyε a yaa pi pyi sinmbyaa mε, pi nyε a yaa pi a n̄afuun̄i caa cyan̄kanna n̄imp̄ii na mε.

⁹ Kuni i Kile à wuu le, ná li mpyi a n̄w̄h̄o t̄ecyiini i ke, pi à yaa pi a lire kuni jaare ná funvyinge e.

¹⁰ Pi à yaa pi k̄aanmucya s̄èl'e kampyi t̄igire cyaga nyε pi na mε, pi i nta pi a uru báaran̄i pyi.

¹¹ Cyeebii mú à yaa pi pyi metangafee, pi nyε a yaa pi a s̄up̄yire sannte m̄eyi k̄eεge mε, pi à yaa pi piye p̄erege cè, pi à yaa pi pyi d̄anasup̄yii karigii puni i.

* **2:12** P̄i maha jwo: «Mii la nyε cyeebii pi pyi n̄ambaabii cyelentii, lire nyε mε pi pyi n̄ambaabii n̄nȳo na mε. Pi aha mpyi Kile jwumpe tajwuge e pi a yaa pi fȳaha, pi raa núru.» * **3:2** P̄i maha jwo: «u à yaa u pyi ceewe n̄j̄kin poo.»

¹² Dánafeebii kurunke tegefoon' à yaa u kúu u cwonji na†, u à yaa u jà u pyìbii ná u pyenge shiinbii puni cùnkanni na.

¹³ Mpii pi nyε na uru báaraŋi pyi na jwōge ke, pire sí n-kêe. Pi sí raa pi báaraŋi pyi fyagara baa Kile kuni i, Yesu Kirisita wwoŋεεge e.

Yaaga maha yaaga Kile à dá ke, yire pun' à jwō

¹⁴ Mii na sônŋi, li sì mō me, mii sí n-kàre mu yyére, ŋka mii sí jcyii karigii séme si ntun mu á.

¹⁵ Mii méε ká mpyi mii nyε a wyèr' a nō mu yyére me, mu sí li cè ŋge letereŋi cye kurugo, pyiŋkanni na Kile bage shiinbil' à yaa pi a Kile kuni jaare ke. Kuru bage shiinbii pi nyε Kile jyi wuŋi dánafeebii kurunke, pire pi à kàlaŋi sèe wuŋi cwōhō cinjjo ná cinŋkunŋō fiige.

¹⁶ Sèe wi, kani li mpyi a ŋwōhō Kile kuni i ke, li mpyi a pêe sèe sèl'e, sùpya sì n-sii n-jà nàkaana pyi lire e me:

Kirisita à uye pyi sùpya, maa uye cyêe sùpyire na,

Kile Munaani à li cyêe na u à tí,

Kile mèlekεεbil' à u jya.

U kyal' à jwo supyishiŋi pun' á,

Dinyeŋi cyeyi puni i, pìl' à dá u na,

Kile à u lwó a kàre nìnyinŋi na maa u pêe.

4

¹ Nyε Kile Munaani à yi fíniŋ' a jwo wuu á na dinyeŋi tèekwooni ká byanhara, pii sí kántugo wá Kile kun' á, si ntaha kafinivinibii pii jwōh' i, mpii pi nyε na sùpyire wurugo ke, pire u kàlaŋi s' à fwooro jínabil' e.

² Pire cyelentiibii na nyε kafinivinimii, pi à fyìnme tò wwoomō na, pi saha sì n-jà sèeŋi cè n-wwú kafinare e me.

³ Pire cyelentiibii maha sùpyire kâlali na fúruŋi nyε a jwō me, na yalyire shiŋi puni nyε a yaa t' a lyí me, mà li ta Kile u à yalyire puni dá. U la nyε mpii pi à dá uru na maa sèeŋi cè ke, pi fwù kan ur' á pi i ti lyí.

⁴ Yaaga maha yaaga Kile à dá ke, yire pun' à jwō, wuu nyε a yaa wuu cyé yaaga na me, ŋka wuu à yaa wuu fwù kan u á yaayi puni kurugo.

⁵ Wuu à li cè Kile Jwumpe cye kurugo na wuu aha fwù kan u á yaayi njemu kurugo ke, yire maha fíniŋε.

Yesu Kirisita báaraŋiŋi niŋcennŋi

⁶ Mu à yaa mu u jcyii karigii yyaha jwo dánafeebil' á, lire e mu sí n-pyi Yesu Kirisita báaraŋi niŋcennŋe ŋgemu u na uye jwō caa ná kàlaŋi niŋcennŋi i Kile kuni i ke.

⁷ Ma hà raa jwuŋjyempe laaga baa wumpe núru me, pu nyε a fwooro Kile e me. Ta maye taanni Kile yyaha fyagare na.

⁸ Mà cyeere taanna karigii cyi na, lir' à jwō,

ŋka mà maye taanna Kile yyaha fyagare na,

lire tōŋŋ' à pêe sèl'e

jaaha na ye Kile à jwōmεeni lwó wuu á na

uru yyaha fyagare sí wuu niŋjaanŋi ná wuu nùmpañke jwō.

⁹ Puru na nyε sèe, sùpyire pun' à yaa ti jεε uru sèeŋi na.

¹⁰ Nyε lire kurugo wuu na báaraŋi pyi, marii zhìŋi leni, jaaha na ye wuu à wuye tíŋε Kilenŋi jyi wuŋi na, uru u nyε sùpyire puni Shwofoonŋi, ŋka mpii pi à dá Yesu Kirisita na ke, pire wuuni l' à lyε.

¹¹ Mu à yaa mu u cyire karigii yyaha jwo pi á sèl'e maa pi taanna cyi na.

† 3:12 Pii maha jwo: «Dánafeebii kurunke tegefoon' à yaa u pyi ceewe niŋkin poo.»

¹² Mu jaaraŋkanni niŋcenni l'à yaa li sùpyire sige t'àha bú ñkwò mu wíi ñcwô na mu na ñye nàŋkocyaawa me. Mu a yaa mu u ma jwuŋkanni ná ma jaaraŋkanni ná ma ntàannamagare ná ma dániyaŋi ná ma zòvvinre cyêe dánafeebii na, bà pi si mpyi si mu pyiŋkanni lwó cyire karigii puni i me.

¹³ Mà jwo mii u nò mu yyére ke, maye waha Kile Jwumpe Semeni ñkàlaŋi na sùpyir'á, maa u jwumpe yyaha jwo pi á, bà pi si mpyi si ntaha pu fye e me.

¹⁴ Kile tùnnture ntemu t'à jwo mu kyaa na, ka dánafeebii kacwónribii si pi cyeyi taha mu ñuŋke na, ka mu u Kile màkange ñkemu ta u báaraŋi mee na ke, ma hà cye láha kuru na me.

¹⁵ Maye waha maa cyire karigii pyi ná ma fànhe puni i, bà sùpyire si mpyi si ñcè na mu na si yyaha na Kile kuni i me.

¹⁶ Ma jaaraŋkanni kàanmucya. Kàlaŋi mu ñye na ñkaan sùpyir'á ke, maa uru kàanmucya mú. Maye pwó cyire karigii na tèrigii puni i. Lire ká mpyi, mu yabiliŋi sí n-shwó, mpii pi ñye na mu jwumpe núru ke, pire mú sí n-shwó mu cye kurugo.

5

Yereŋkanni na Timoti à yaa u a dánafeebii yerege ke

¹ Ma hà raa jwuŋjwumbaama yu nàŋkolyeebii na me, ñka ta pi yerege ná lùtaanni i mu à jwo mu tii pi. Lire pyiŋkanni na mú, ta nàŋjiibii yerege mu à jwo mu cìmpyiyi.

² Cijjyeebii pi ke, ta pire yerege mu à jwo mu nee pi. Cipyire mú ti ke, ta tire yerege mu à jwo ma cìmpyicyee, ñka ná zòvvinre e.

Leŋkwucyeebii pi à yaa ná ntègeni i ke

³ Tegerfee ñye leŋkwucyeebii mpiimu na me, pire pi à yaa ná ntègeni i.

⁴ Ñka pyii, lire ñye me ñampyire ká mpyi leŋkwucwoŋi ñgemu á ke, pir'à yaa pi Kile yyaha fyagare ntaanniŋi sii pi pyenyi na, pi i pi sifeebii tugure lwó, bà pi sifeebil'à fyânha a pi woore lwó me. Lire l'à táan Kile á.

⁵ Leŋkwucwoŋi u ñye uye kanni na, ná sùpya ñye u á, ñgemu u sí u tugure lwó me, ur'à Kile pyi u cyege tatahage, marii u ñáare pilaga bâra canŋa na, bà Kile si mpyi si u tège me.

⁶ Ñka leŋkwucwoŋi u ñye mayaare e ke, uru niŋkwuŋi u ñye, ali mà li ta u ñye ñyii na.

⁷ Ta dánafeebii kâlali ñcyii karigii na, bà pi si mpyi s'a cyi kuni ñaare, si mpyi tigire cyaga baa me.

⁸ Shin maha shin à yaa u u cìmpyiyibii tugure lwó, ñka u pyenge shiinbii wuuni l'à lye. Ñgemu ká mpyi u ñye a lire pyi me, urufol'à fworro Kile kuni i feefee. Kilecembraabii mú bá à pwóró urufoo na.

⁹ Leŋkwucyeebii pi à nò yyee beetaanre (60) na ke, l'aha nta pi mpyi a kúu pi nàmbaabii na, pire mpii meyi y'à yaa y'a sémeni dánafeebii s'a pire tère.

¹⁰ Pi à yaa pi pyi metangafee pi kacennkii cye kurugo, pi à yaa pi ta pi à pi pyiibii byé byiŋkanna niŋcenne na, pi à yaa pi ta pi à ñampwuun màra, maa dánafeebii tooyi jyé mú*, pi à yaa pi ta pi à kanhamafeebii pìi tège, pi à yaa pi ta pi à kacennkii shiŋi puni pyi. Ñye leŋkwucyeebii pi ñye amuni ke, pire meyi y'à yaa y'a sémeni.

¹¹⁻¹² Ñka leŋkwucyeebii pi ñye cipyire ke, ma hà raa pire meyi sémeni me. Shwóhól'e nàmbajyiini lage sí n-pa pi ta. Lire ká mpyi, ñwómeeeni pi maha lwó, na pire sí raa báare Kirisita kann'á ke, pi sí lire kèege si kàntugo wà u á.

¹³ Mà bâra lire na, mu aha a pi meyi sémeni, pi sí n-pyi sàafee s'a ñaare pyenyi ná yiye shwóhól'e laaga baa, là mpyimbaa. Lire kanni bà me, pi sí n-pyi jwuŋyahamafee, s'a pi ñwóyi leni sùpyire sannte jwumpe e, s'a jwuŋjwumbaampe yu mú.

* **5:10** Lire tēni i, nàmpōññō n'a mpyi a pa mu yyére, mu mpyi maha biliŋi wà pyi u à u tooyi jyé. Lire na mpyi bilibii kapyii.

14 Lire kurugo mii la nye lenkwucyire ti nàmbaya jyè†, pi i pyi si, pi i yákili yaha pi pyenyi na sèl'e, bà wuu zàmpeebii si mpyi pi àha ñkwò tìgìre cyaga ta wuu na me.

15 Mii na mpe jwumpe yu naha na ye lenkwucyire tà à kàntugo wà Kile kun'á mà kwò, maa ntaha Sitaanniji ñwòh'i.

16 Dánafeebii shwòh'ol'e, ceeni wà cìnmpyicyee ká mpyi lenkwucyee, ur'à yaa u pi tugure lwó, lenkwucyeebii pi nye piye kanni na ke, bà dánafeebii kurunke si mpyi si jà ñjyére ná pire e me.

Dánafeebil'à yaa pi a pi kacwònrìbii père

17 Dánafeebii kacwònrìbii pi nye na pi báaraŋi pyi na ñwòge ke, pire pi à yaa ná pèente e, yii yaha pire na sèl'e, mpiimu bá pi à piye pwò Kile jwumpe ñjwuŋi na ke, pire kaŋyee na.

18 Naha kurugo ye y'à jwo Kile Jwumpe Semeni i na:
«Mu aha a sùmaŋi bwùun ná ñiyi i si u pyàŋi wwù, mu nye a yaa mu u yi ñwòyi pwò me‡.»

Yi mú à jwo Kile Jwumpe Semeni i na:

«Báaraŋi'á yaa ná u sàraŋi iŠ.»

Nde Timoti à yaa u pyi wà ha dánafeebii kacwònròŋi wà cêege u á ke

19 Wà ha dánafeebii kacwònròŋi wà cêege kani là na, ná shiin shuunni taanre nye a lire kani nya maa li jwo mu á me, ma hà ndá li na me.

20 Kacwònrìbii pi nye na kapegigii pyi ke, pire yeere pi sanmpii nyii na, bà pire mú si mpyi s'a fyáge si kàntugo wà kapegigii na me.

21 Mii sí yi jwo n-waha mu á, Kile ná Yesu Kirisita ná u mèlekεebii ñjcwònrìbii nyii na, na mu à yaa mu u maye waha maa ñcyii karigii puni pyi. Mu à yaa mu u sùpyire puni cù cùŋkanna ñjkin na, ma hà sùpya pwòŋŋò sùpya na me.

22 Ma hà funŋke wyèŋe si ma cyeyi taha sùpya ñùŋò na si u pyi dánafeebii kacwònròwò me. Shinŋi u nye na kapegigii pyi ke, ma hà ñgwò ná urufol'e me, mu à yaa mu u pyi ná zòvvinre e tèrigii puni i.

23 Ma hà raa lùtiige kanni byii me, ta εezen sinmpe nimbilere byii ma funŋjanke kurugo, bà mu si mpyi si ñcùŋŋò me, naha na ye mu nye na ñcùŋi na ntahali me.

24 Pii na nye wani, pi kapegigii maha ñcè, mà li ta wà sàha ñkwò a pi yíbe me. Pii wogii sí na nye wani cyire maha ñcè pi yíbenkwooni kàntugo na.

25 Amuni li mú nye kacennkii nye na jà a ñwòhò me, cyi maha naa. Cyi mée ká mpyi cyi sàha ñkwò na naa me, cyire si n-kwòro ñcèmbaa me.

6

Dánafeebii pi nye bilere e ke, pir'à yaa pi a pi ñùŋufeebii père

1 Bilibil'à yaa pi a pi ñùŋufeebii père, bà sùpyire si mpyi t'àha raa Kile mege kèege, si wuu kàlaŋi pyi laaga baa me.

2 Pi nye a yaa pi a pi ñùŋufeebii ñwò kwùun, na pire na nye cìnmpyii mà tàanna ná Kile kuni i me. Nka pi bá à yaa pi a báare pi á sèl'e, naha kurugo ye mpiimu á pi nye na báare ke, pire na nye ntàannamadanafee.

Cyire karigii jwo a waha dánafeebil'á.

Cyelitiibii kafinivinibii ná nàfuuŋi kani

3 Wà ha a kàlaŋi wabere kaan sùpyir'á ñgemu u à kàntugo wà wuu Kafoonji Yesu Kirisita kàlaŋi ñjcenŋi ná Kile kun'á ke,

† 5:14 Lire tenni i, wà fànha mpyi lenkwucyeebii na me. U poonji kwunkwooni kàntugo, cyage k'à táan u á ke, u mpyi maha sà nàmbage lèŋe wani. ‡ 5:18 Duterenu 25.4 § 5:18 Levitiki 19.13; Duterenu 24.14-15

⁴ urufoo na uye p̄ere tawage e, u nyε a yafyin c̄e mε. Jwunyahamafoo u nyε u wi. U maha k̄ashige kw̄un jwumpe laaga baa wumpe nȳh̄o taan, cyire karigii maha ma ná ȳncyεge ná yoge ná cȳahigii ná s̄on̄h̄o peere

⁵ ná n̄akaante t̄eḡe baa woore e s̄up̄yire shw̄h̄al'e. Pire cyelentiibii fun̄nyi nyε a nȳw̄o mε, pi nyε na s̄ēnji naa sahan̄ki mε. Pi na s̄on̄ni na Kile kuni na nyε n̄afuutakuro.

⁶ S̄ēnji na, Kile kuni na nyε n̄afuu li naarafeebil'á, ná pi cyeyaay'à pi fun̄nyi nȳh̄e.

⁷ Wuu canzege, wuu nyε a pa ná yafyin i mε, wuu can̄kwuge wuu mú s̄i n-k̄are ná yafyin i mε.

⁸ Lire e yalyire ná v̄ānȳyi k̄a mpyi wuu á, yir'à yaa yi wuu fun̄nyi nȳh̄e.

⁹ Mpiimu la ku nyε si mpyi n̄afuufee ke, pire maha piye le kapegigii nȳw̄o e. Sitaann̄i maha pi c̄u b̄a yat̄ōgo maha nȳc̄u k̄an̄hāna na mε. Pi nȳyi karigii nimpegigii ná laaga baa wogigii cyi maha pi wuuni k̄ēge feefee.

¹⁰ Naha kurugo yε n̄afuun̄i lage ku maha kapegigii sh̄ni puni sini, u lag'à p̄i ta, ka pi i fworō Kile kuni i, maa piye le kyaage e.

Poli à Timōti yεε

¹¹ Nka Timōti, mu u nyε Kile s̄up̄ya ke, laaga t̄ōn cyire karigii puni na, ma a maye waha katiigii mpyin̄i na Kile yyahe taan. F̄anha le ma a maye p̄w̄o Kile na, ma a mpyi d̄anasup̄ya, ma a ma sh̄in̄h̄e bii kyaa t̄aan may'á s̄el'e, ma a maye waha Kile kuni naarāni i, ma a mpyi nȳmp̄in̄efoo.

¹² Ta Kile kuni zh̄ni nȳc̄en̄ni leni. Sh̄ni nȳnk̄wombaan̄i ta, uru kurugo Kile à mu yyere, ka mu u uru jwumpe jwo, maa li cȳe na mu na Kile kuni naare, sh̄in̄yahara a lire kani l̄ogo maa li nȳa.

¹³ Nyε mii sí yi jwo n-waha mu á, nȳyi yaayi puni Davoon̄i Kile nȳyi na ná Yesu Kirisita nȳyi na, ngemu u à s̄ēnji jwo P̄onse Pilati á ke,

¹⁴ mu à yaa mu u Kile t̄un̄ture kurigii puni naara. Ma hà t̄igire cyaga yaha ku ta ma na mε, fo mà s̄a yaa ná Kafoon̄i Yesu Kirisita cannuruge e.

¹⁵ U sí n̄uru n-pa Kile nȳyi t̄ere e, Kilen̄i u nyε yaayi puni nȳh̄o na ke, uru u nyε yyen̄in̄ke foon̄i, kilen̄i w̄a saha nyε uru k̄antugo mε, uru u nyε saan̄bii puni Saan̄ni, kafeebii puni Kafoon̄i.

¹⁶ Uru kanni u nyε Kilen̄i nȳyi wun̄i t̄ek̄wombaa; cyage e u nyε ke, kuru cyage b̄ēn̄mpe mp̄ēn̄i kurugo, s̄up̄ya s̄i n-j̄a n-file u na mε, s̄up̄ya nȳyi s̄aha u nȳa mε, s̄up̄ya nȳyi mú s̄i n-j̄a u nȳa mε. P̄ēnte ná s̄in̄i u pyi u wuyo, fo t̄ek̄wombaa. Amiina!

Nde n̄afuufeebil'à yaa pi pyi ke

¹⁷ Yi jwo n̄afuufeebil'á na pi àha raa piye p̄ere si pi cyeyi taha pi n̄afuun̄i na mε, naha na yε n̄afuun̄i na nyε yakw̄ōgo. Pi à yaa pi pi cyeyi taha Kile na, uru u sí yaayi puni kan wuu á, si wuu fun̄nyi nȳh̄e.

¹⁸ Yi jwo pi á na pi a kac̄en̄ni nȳnyahagii pyi t̄erigii puni i, pi àha mpyi cyen̄garafee mε, pi raa pi cyeyaayi yà kaan s̄up̄yir'á ná fun̄h̄o nȳkin̄ni i.

¹⁹ Pi aha a lire pyi, pi sí n̄afuu nimbwo ta n̄umpan̄na, n̄afuun̄i s̄ēe wun̄i nivw̄on̄h̄ombaan̄i ná sh̄ni nȳnk̄wombaan̄i.

Poli yεεge nizann̄ke Timōti á

²⁰ Nyε mii jyan̄i Timōti, t̄un̄ture Kile à le mu cye e ke, ti c̄u ná ma cyeyi shuunn̄ni i. Jwumpe laaga baa wumpe p'á k̄antugo w̄a Kile kun'á ke, maye k̄aanmucya puru ná n̄akaante nȳh̄o baa woore na. P̄i maha cyire karigii s̄on̄ni na nȳc̄e, mà li ta s̄ēe b̄a mε.

²¹ P̄il'à jwo na pir'á nȳc̄en̄i ta amuni, mà li ta pi à fworō Kile kuni i.

Kile u nȳw̄o yii na, u u jwó le yii á.

Poli à lɛtɛɛŋi shɔnwuŋi ŋgemu tun Timŏti á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè lɛtɛɛŋi funŋɔ jwumpe e ke

Lɛtɛɛŋi shɔnwuŋi Poli à tun Timŏti á ke, uru u à pyi Poli lɛtɛɛŋi nizanŋi, mpii u à séme na pi jye Kile Jwumpe Semɛŋi i ke. Pi à u nijjyewuŋi cù a le kàsuni i Kile jwumpe njwuŋi kurugo. U mpyi a cè na uru tèekwuun'à byanhara. U mpyi a cè mú na uru ká ŋkwû, na uru sí n-kàre Kafoonŋi Yesu yyére. Lire e u à ŋge lɛtɛɛŋi séme maa u yɛɛyi nizanŋyi le u e mà tun Timŏti á, maa màban le u e u báaraŋi mpyiŋi na.

Poli mpyi a cè na Timŏti à ŋgaha ta Kile báaraŋi i. Lire kurugo u à u yɛɛ na u pyi uru fiige, u u ŋkwôro u a sùpyire kálali Kile jwumpe na, bà pi à u kála pu na mà u yaha nànjjiwe mɛ; na u à yaa u a kacɛŋŋi pyi sùpyire puni na, u mú à yaa u a sùpyire taanni Kile kuni jaaraŋkanni na ná lùtaanni i. Bà faapyiŋi maha u kɛɛge báare mɛ, u raa báare sèe sèl'e amuni, bà Jwumpe Nintanmpe si mpyi si nɔ cyeye nijyahay'e mɛ.

Poli à Timŏti shéere

¹ Mii Poli u jye Yesu Kirisita tũntunŋɔ mà tàanna ná Kile jyii wuuni i ke, shìŋi jwɔmɛɛni Kile à lwó ná uru maha ntaa Yesu Kirisita wwoŋɛɛge cye kurugo ke, u à mii tun mii u sà a uru jwumpe yu.

² Mii à ŋge lɛtɛɛŋi tun mu á Timŏti, mu u jye mii ntàannamajyaŋi mà tàanna ná Kile kuni i ke, wuu Tunŋi Kile ná wuu Kafoonŋi Yesu Kirisita pi jwɔ ma na, pi i jùjaara ta ma na, pi i yyɛŋŋke kan ma á.

Poli à màban le Timŏti i Kile jwumpe njwuŋi na

³ Mii à Kile shéere, uru ŋgemu á mii na báaraŋi pyi ná funvyinge e, na tulyeyi fiige ke. Pìlaga bàra canŋa na, mii aha a Kile jáare, mii funŋɔ jye na wwùu mu na mɛ.

⁴ Canŋke wuu à láha wuye na ke, mu à mɛɛ sú sèl'e, mii funŋɔ jye a wwò lire na mɛ. Lire e mii la jye si nùru mu jya, bà mii funŋke si mpyi si ntáan sèl'e mɛ.

⁵ Mii funŋɔ sàha wwò mu Kile kuni jaaraŋkanni nijcɛnni na mɛ, mu nulyage Loyisi ná mu nuŋi Enisi à lire ndemu jaara mu yyaha na ke. Mii mú s'à tɛɛn ná l'e na mu à kwôro lire kuni i.

⁶ Lire kurugo tɛni i mii à na cyeyi taha mu jùŋke na maa Kile jáare, ka mu u Kile màkange ŋkemu ta u báaraŋi mɛɛ na ke, maye pwɔ bà kuru si mpyi si ŋkwôro mu cye e mɛ.

⁷ Kile Munaani ká wuu yyaha cù, wuu saha jye a yaa wuu a fyáge mɛ, jaha na ye li sí fànha kan wuu á, si tàange le wuu zòmpyaagil'e, si wuu pyi wuu cù wuye na.

⁸ Lire kurugo ma hà raa silege s'a wuu Kafoonŋi Yesu kyaa yu sùpyir'á mɛ. Mii mée jye kàsuni i u mɛge kurugo ke, lire kà mpyi ma á silege kyaa mɛ. Nka maye pwɔ Kile fànhe niŋkange na, ma a ma nàzhan lwó kyaage e mii fiige Jwumpe Nintanmpe njwuŋi kurugo.

⁹ Kile u à wuu shwɔ, maa wuu yyer'a pyi sùpyii fwɔnrɔ baa wuu. Wuu kacɛŋkii kurugo bà u à lire pyi mɛ, wuu ná Yesu Kirisita wwoŋɛɛge kurugo, u à jwɔ wuu na maa lire pyi mà tàanna ná u jyii wuuni i, mà dijyɛŋi ta u sàha sii mɛ.

¹⁰ Numɛ u à lire kacɛnni cyêe wuu na wuu Shwofoonŋi Yesu Kirisita mpanŋi cye kurugo. Uru u à fànha ta kwùŋi na, maa li cyêe na wuu aha jɛɛ Jwumpe Nintanmpe na, wuu sí shìŋi niŋkwombaanŋi ta.

¹¹ Puru Jwumpe Nintanmpe njwuŋi kurugo Kile à mii pyi u tũntunŋɔ. Mii na puru jwumpe yu sùpyir'á marii pi kálali pu na.

¹² Lire kurugo ŋke yyefuge puni jye mii jũŋ'i. Nka lire ná li wuuni mú i, lire jye mii á silege kyaa mɛ, jaha na ye ŋgemu na mii à na cyɛge taha ke, mii à uru cè, mii mú à tɛɛn ná l'e, nde mii à kan u á ke, li síŋi jye u na mà lire màra fo dijyɛ canŋkwɔge.

¹³ Nye Timōti, jwumpe sèe wumpe mii à jwo mu á ke, puru yaha maye funḡ'i, maa maye pwɔ Kile kuni jaaraṅi na. Ntāannamagare ti nye na ntaa Yesu Kirisita wwoṅeḡe e ke, ta ma karigii pyi ma a ntāanni ná tire e.

¹⁴ Jwumpe Nintanmpe p'à jwo mu á ke, ma hà wà yaha u a pu labali u a yu mε. Pu mâra ná Kile Munaani fànhe e, lire ndemu l'à tēen wuu e ke.

¹⁵ Mu à cè na Azi kùluni dánafeebii pun'à kàntugo wà mii na, Fijeli ná Erimōjeni mú na nye pire e.

¹⁶ Nka Onεzifōri wi ke, u à mii funḡke jḡḡe kariii nijyahagil'e. Mii kàsujyiini nye a pyi u á silege kyaa mε. Kafooni u jùjaara ta u pyenge shiinbii na.

¹⁷ Tēni i u à pa naha Ōromu kànbwōhe e ke, u à mii cya fo mà mii nya.

¹⁸ Kafooni Kile u jùjaara ta u na diḡyēḡi canḡkwōge Kafooni Yesu mεge na. U à kacēḡkii jcyiimu pyi mii na mà mii yaha Efese kànhe e ke, mu Timōti à cyire cè mà tòro sùpyire puni na.

2

Kirisita sèbaarapyiḡi kani

¹ Nye mii jyaṅi Timōti, Yesu Kirisita à jwɔ mu na maa fànhe ḡkemu kan mu á, mu ná u wwoṅeḡe e ke, ta Kile kuni jaare ná kur'e.

² Kile Jwumpe mu à lógo mii jwɔ na shinḡyahara jyi na ke, puru jwumpe jwo piiberil'á, wà sí n-jà cye taha mpiimu na, ná pire mú sí n-jà pu jwo piiberil'á ke.

³ Ná mu sí nye Yesu Kirisita sòrolashi nijcēḡḡe, ma nàzhan lwó yyefuge e.

⁴ Kampyi sòrolashiḡi la nye si ntāan u jùḡufooni'á, u kapyiḡkii saha nye a yaa cyi pyi shintiwe wogii fiige mε.

⁵ Ngemu u nye na kajatafere fi mú ke, u aha mpyi u nye na fi mà tàanna ná tire tafere kuzhegil'e mε, urufoo sì kajaḡjwooni ta mε.

⁶ Faapyiḡi u à màban le uye e sèl'e ke, uru sí n-fyânha u kanhare tōḡḡi ta.

⁷ Karigii yyaha mii à jwo mu á ke, funḡke cya cyi na sèl'e. Lire ká mpyi, wuu Kafooni sí mu tēḡe bà mu si mpyi si cyi puni yyaha cè mε.

⁸ Funḡo cwo saanḡi Dawuda tūluge shinḡi Yesu Kirisita na, u à kwû maa jè a fworo kwùḡi i. Puru Jwumpe Nintanmpe mii nye na yu sùpyir'á.

⁹ Puru jwumpe jḡwunḡi kurugo, mii nye kyaage e, pi à mii le a pwɔ kàsunḡi i, mu à jwo kakuumpyi u nye mii. Nka lire nye a li cyēe na Kile Jwumpe pi à le a pwɔ kàsunḡi i mà de!

¹⁰ Mii à kuru kyaage puni kwú naye e, Kile nijcwōnribii kurugo, bà Yesu Kirisita si mpyi si pi shwɔ pi i mpyi Kile sìnampe e fo tèekwombaa mε.

¹¹ Mpe jwumpe na nye kaḡyε:

Wuu aha ḡkwû ná Kirisita e,
wuu sí n-pyi jyi na ná u e.

¹² Wuu aha kyaage kwú wuye e,
wuu sí n-pyi fànhe e ná u e,
ḡka wuu aha kàntugo wà u na,
u mú sí kàntugo wà wuu na.

¹³ Wuu méε ká mpyi wuu nye a jà a kwôro ná u e tērigii puni i mε,
wuu a yaa wuu li cè u na nye ná wuu e tērigii puni i
jaaha na ye u nye na nùruli u jwɔmēeni jwɔh'i mε.

¹⁴ Ta sùpyire funḡo cwo mpe jwumpe na, yi jwo a waha pi á Kile jyi na, na pi àha raa nàkaante laaga baa woore pyi mε, kaḡwɔ nye ti na mε, ti mú nye na ti lógofeebii leni kuro nijcēḡḡi i mε, ti maha pi wuuni kēεge.

¹⁵ Mu wi ke Timōti, maye waha ma a li cyēe Kile na na mu na nye u báarapyi nijcēḡḡe, bà mu si mpyi ma hà bú jùzogoro ta ma báaraṅi cye kurugo mε. Ta Kile jwumpe yu ma a jwōge, puru pu nye sēḡi.

16 Cû maye na nàkaante laaga baa woore mpyiŋi na, ti nyε a táan Kile á mε, jahā na ye mpii pi maha tire nàkaante shiŋi pyi ke, ti maha pire laage tōŋge Kile na.

17 Tire nàkaante maha kakyaare pyi, bà nàkwombaaga maha fwónre na ŋkèege mε. Imεne ná Fileti na nyε tire nàkaante pyifeebil'e.

18 Pi à sèeŋi kuni yaha marii fini na Kile à dánafeebii jè a yige kwùŋi i mà kwò, na kwuŋene saha nyε mε. Lire pyiŋkanni na, pi à sùpyire tà jwò fáanŋa a yige Kile kuni i.

19 Ŋka Kile Jwumpe nyε na ŋkèeŋi mε, pu na nyε mu à jwo бага nintaa ndemu l'à faanra a jwò ke, l'à séme lire nintaani na:

«Kafoonji Kile à u wuubii cè*.»

L'à séme mú na:

«Shin maha shin u à jwo na uru na nyε Kafoonji Kile wu ke, urufoo u láha kapegigii mpyiŋi na.»

20 Mu aha jyè shinbwoŋi wà bage e, mu maha li jya na bage yaayi yà na nyε seεn wuyo, yà s'à yaa ná wyérefyiŋi i, yà sí nyε cire wuyo, yà sí nyε cogo wuyo. Yajigiyi loŋgara wuyi maha yaha canmbwoyi mεε na, marii jígini ná yi sanŋyi i canmpyaagii sanŋkil'e.

21 Nyε amuni li mú nyε, ŋgemu ká láha kapegigii mpyiŋi na ke, urufoo sí n-pyi mu à jwo yajigiŋe loŋgara wogo. Urufoo sí n-yaha uye kanni na u jùŋufooŋi báaraŋi mεε na. Urufoo kaŋwòoni sí n-pêe u á sèl'e. Urufoo sí n-bégele báaraŋi niŋcεŋi shiŋi puni mpyiŋi mεε na.

22 Timŋti, nàŋjiibii na òrili pi jyi karigii nintiimbaagii jcyiimu kurugo ke, laaga tōŋ cyire na feefee! Maye waha ma a katiigii pyi, ma a mpyi dánasupya, ma a ma shiŋjεebii kyaa táan may'á, mpii pi nyε na Kafoonji pêre ná zòvynre e ke, mu ná pire pi bê.

23 Ma hà raa ma jwòge leni nàkaante laaga baa woore e mε, tire maha ma ná yoge e.

24 Mà li ta Kafoonji Yesu báarapyi nyε a yaa u a kàshi kwùun mε. U à yaa u a sùpyigire pyi ná sùpyire puni i, u mú à yaa u a sùpyire taanni Kile kuni jaaraŋkanni na, u à yaa u kariii kwú uye e.

25 Mpii pi nyε na u kyáali ke, u raa pire leni kur'e ná lùtaanni i. Shwòhòl'e Kile sí pyiŋkanna kan pi á, bà pi funzōŋore si mpyi si ŋkèeŋe, pi i sèeŋi cè mε,

26 si funjεeŋe ta si piye shwò Sitaanniŋi na, uru ŋgemu u à pi cû bà kànhaŋa maha yaaga cû mε. Pi kacuni li nyε Sitaanniŋi á, pi raa uru jyi wuuni pyi.

3

Djnyεŋi canzanŋyi kani

1 Nyε Timŋti, mu à yaa mu u li cè na djnyεŋi canzanŋyi sí n-waha sèe sèl'e,

2 jahā na ye sùpyire sí raa n-kòre tiy'á, ti funzōŋore puni sí n-taha wyéreŋi na, pi sí raa piye pêre, pi sà raa piye cyiin sōŋŋ mε, pi sí raa Kile mεge kèege, pi sà n-pyi ná pèen'i mà yaha tíi ná pi sifeebil'e mε, pi sà wà kacεnne cè mε, pi mú sà Kile kuni kani là le dá e mε.

3 Pi sí n-pyi sùpyigire baa ná jùŋaara baa shiin, s'a sùpyire sannte mεyi kèege, pi sà n-jà n-cû kapegigii mpyiŋi na mε, pi sí n-pyi shinpii, pi tafunŋi u sí n-pyi kacεŋkii mpyiŋi.

4 Pi sí raa sùpyire leni cye e, pi tεεnme sí n-pεn, s'a piye pêre sèl'e. Pi sí jyi yige pi yabilimpii jyi karigii kurugo mà tòro Kile jyi wogigii na.

5 Pi sí piye pyi sùpyire jyi na, mu à jwo Kile kuni jaarafee niŋcεnmii, mà li ta pi sà jεε piye yaha Kile u a ŋkèeŋi mε. Timŋti, laaga tōŋ uru supyishiŋi na.

6 Pi pìi maha jyè pyenyi i marii cyeebii funŋo baa wuubii pìi wòge ná pi jwòtanyi i, bà pi si mpyi s'a jεεge pi jwumpe na mε. Pire cyeebil'à kapegigii niŋyahagii pyi, maa pi jyi karigii shiŋi puni pyi jcyiimu cyi à kàntugo wà Kile kun'á ke.

7 Tèrigii puni i, pi la maha mpyi si kariii yyaha cè, ŋka pi sà n-si n-jà sèeŋi cè mε.

* 2:19 Nomburu 16.5

⁸ Pire nàmbaabii na sèenji tùnni, bà Zhanɛsi ná Zhanberɛsi* à Kile tùnntunŋiMusa tùn tèecyiini i mɛ. Pi funzɔnŋɔre pun'à lwɔ a pwɔ kapegigii mpyiŋi na, pi Kile kuni jaaraŋi nyɛ nùŋɔ baa.

⁹ Nka pi karigii si n-shà yyaha na mɛ, naha na ye shinnyahara sí n-pa li cè na pi funŋɔ baa wuu pi nyɛ, mu à jwo Zhanɛsi ná Zhanberɛsi.

Timoti à yaa u kwôro Kile kuni i

¹⁰⁻¹¹ Timoti, mu wi ke, karigii na mii à kâla ke, ná mii toronkanni ná karigii mii la nyɛ si mpyi ke, ná mii Kile kuni jaaraŋkanni ná pyiŋkanni na mii à cû naye ke, ná pyiŋkanni na sùpyire sannte kyal'à táan mii á ke, ná pyiŋkanni na mii à naye waha Kile kuni i ke, ná pyiŋkanni na mii à kyaala sùpyire cye e ke, mu à pyi mii fiige cyire puni i. Mu à li cè na mii à kyaala Antiyɔshi ná Ikoni ná Lisitiri kanyi i. Mii à kyaala wani sèl'e, nka lire ná li wuuni mú i, wuu Kafoonji à mii yige kuru yyefuge puni i pi cye e.

¹² Lire pyiŋkanni na, shin maha shin la ku nyɛ s'a Kile kuni jaare Yesu Kirisita wwoŋɛge e ke, urufoo sí n-kyaala sùpyire cye e.

¹³ Nka shinpiibii ná kafinivinibii pi ke, pire sí yyaha le kapegigii mpyiŋi na, pi sí raa sùpyire wuruge s'a piye wuruge mú.

Kile Jwumpe Semɛŋi kaŋwɔɔni

¹⁴ Mu wi ke Timoti, karigii na mu à taanna, ka mu u dá cyi sèenji na ke, maye pwɔ cyi na, naha na ye mpii pi à mu taanna cyi na ke, sèeshiin pi.

¹⁵ Mà lwɔ fo mu nyɛ nàŋkocyyere e, mu à Kile Jwumpe Semɛŋi kâla a cè, uru Semɛŋi jwumpe pu sí n-jà yákilifente kan mu á, bà mu si mpyi si dá Yesu Kirisita na si shwɔ mɛ.

¹⁶ Uru Semɛŋi jwumpe pun'à fworɔ Kile e, lire kurugo pu tayyereg'à pèe, pu sí n-jà sùpya taanna, pu sí n-jà sùpya yeɛ si u le kuni niŋcenni i, pu sí n-jà sùpyaŋi kúu, si u yaha katiigii mpyiŋi na, pu na lire puni nwɔge.

¹⁷ Lir'à pyi bà Kile kuni jaarafeebii si mpyi si fùŋŋɔ s'a si yyaha na kacɛnŋkii shiŋi puni mpyiŋi i mɛ.

4

Poli à Timoti pyi u yyaha le Kile jwumpe njwunji na

¹ Mii sí yi jwo n-waha mu á, Kile ná Yesu Kirisita nyii na, uru ŋgemu u sí núru n-pa saanwa, si mpyi sùpyire nùŋɔ na, si kwùubii ná nyii wuubii sâra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e ke,

² na mu à yaa mu u a Kile jwumpe yu ma a fíniŋe sùpyir'á tɛrigii puni i, tèewaa bâra tèetaan na. Pi aha kyaa pyi ndemu l'à para ná Kile kuni i ke, li jwo pi á. Ta pi yeɛge ma a màban leni pi e sèl'e, ma a pi taanni Kile kuni jaaraŋkanni na ná lùtaanni i.

³ Naha kurugo ye tɛni là na ma, sùpyire sí n-pa raa ncyíge kàlaŋi niŋcɛnŋi lógogo, s'a pi nyii karigii pyi si ntaha cyelentiibii kafinivinibii pi nwɔh'i mpiimu jwumɔ p'à táan pi niŋgyigil'á ke.

⁴ Pi sí raa ncyíge sèenji lógogo, jwunjyempe laaga baa wumpe pu sí n-táan pi niŋgyigil'á.

⁵ Nka mu wi ke Timoti, cû maye na tɛrigii puni i, ma a kyaage kwú maye e, ma a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á. Báara maha báara Kile à le mu cye e ke, ma a uru pyi ma nɔ u tɛɛni na.

Poli à jwo u mbòŋi kyaa na

⁶ Mii wi ke, li saha si mɔ mɛ, mii sí n-kwû. Mii sishange sí n-wu n-pyi sáraga fiige.

⁷ Mii à báaraŋi pyi Yesu Kirisita á ná na zòmbilini puni i, bà zhilenŋe niŋcɛnŋe maha zhì leni mɛ. Báaraŋi Kile à kan mii á ke, mii à uru pyi a nɔ u tɛɛni na. Mii tafɛɛr'à nɔ ti tɛɛni na, mà mii ta mii à kwôro Kile kuni i.

* 3:8 Yahutuubii na sòŋŋi na Misira ncyèfeebii kyaa l'à jwo Ekizodi 7-8 i ke, pire pi nyɛ Zhanɛsi ná Zhanberɛsi.

⁸ Numε Kafoonji Yesu à mii tafεere sàranji yaha mii yyaha na nìnyinji na, mii sí ntìnji kajanjwooni ta. U à tíi, u sí sùpyire puni sàra sí n-tàanna ná pi kapyiinkil'e diɲyɛɲi canɲkwoge. Mii kann'á bà u sí uru sàranji kan mε, shin maha shin u à bégel'a u tēenuruni sige ná funntange e ke, pire puni sí uru sàranji ta.

Poli yeɛyi nizanɲi Timōti á

⁹ Timōti, maye waha ma a mpa na yyéere numε sasa,

¹⁰ ɲaha na ye mii wwoɲɛɲi Demasi à kàntugo wà mii na, u funzɔnɲore pun'à taha diɲyɛɲi karigii na, lire e u à kàre Tesaloniki kànhe e. Kerezansi à kàre Galati kùluni i, Titi mú s'à kàre Dalimasi kùluni i.

¹¹ Luka kanni u à kwôro ná mii i naha. Mu aha a si raa ma, yi jwo Marika á yii raa ma siɲcyan, ɲaha na ye u tayyéreg'á pēe mii báaranji i.

¹² Mii à Tisike tun Efese kànhe e.

¹³ Mu nimpanji, ma a ntôro Torasi kànhe e Karipusi yyéere, ma a na vāanantinmbwōhe shwō ma a ma, ná mii sémebii, ɲka sεεge wuubii kyaa li ɲye mii na sèl'e.

¹⁴ Tunntunnaɲi Alezandiri à kapii pyi mii na. ɲka Kafoonji sí li fwooni tò u na.

¹⁵ Ta maye kàanmucaa u na mú, ɲaha na ye u à ntùɲke taha wuu na wuu jwumpe kurugo.

¹⁶ Toɲcyiige e mii à kàre yukyaala bage e ke, sùpyanji wà tufiige ɲye a ɲen'a mii tēge jwumpe na mε. Pi pun'à kàntugo wà mii á, maa mii yaha naye niɲkin. ɲka Kile kà lire kapiini fwooni tò pi na mε.

¹⁷ ɲka Kafoonji Yesu à mii tēge maa fànha kan mii á, ka mii i jà a Kile Jwumpe jwo sèl'e, mpii pi ɲye pi ɲye Yahutuu mε, pire pun'à pu lógo.

Sitaanniɲi na ɲye mu à jwo cānraga, ɲka Kafoonji à mii shwō ku na.

¹⁸ Mii à li cè na Kafoonji sí mii shwō si mii pyi mii u láha kapegigii mpyiɲi na, si mii le u saanre e nìnyinji na. U à yaa ná pēente e fo tēekwombaa. Amiina

Fwùɲi nizanɲi

¹⁹ Piriisili ná Akilasi shéere ma a Onεzifōri pyεngε shiinbii shéere mú.

²⁰ Erasiti wi ke, ur'à tēen Kōrenti kànhe e. Torofimu sí wi ke, mii à yīri u yanɲwunji taan Milēti kànhe e.

²¹ Maye waha, ma a mpa na yyéere mà jwo wyeere tēni li nō ke. Ebulusi ná Pudēnsi ná Linusi ná Kolojya ná dānafēebii sanmpii pun'à mu shéere naha.

²² Kafoonji Yesu u kwôro ná mu i, u u ɲwō yii na, u u jwó le yii á.

Letereñi Poli à tun Titi á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereñi funṅo jwumpe e ke

Titi na mpyi Poli báarapyjñe Kile kuni i. Tèni i Poli à nge letereñi tũugo u á ke, lir'à u ta Kereti kuni i. Poli à yi jwo u á na u kacwǎnribii pìi tñe tñe Kereti kuni dánafeebii kuruyi nũṅo na, pi raa pi karigii cwǎnre. Nge letereñi i nũmbwoyi taanreñi yi nyε:

Pyiṅkanni na dánafeebii kacwǎnribil'à yaa pi pyi ke (1.5-16).

Ná dánafeebil'e Titi sí raa báare, mu à jwo nãnkolyeebii ná kàcijnjyeebii ná nãnjiibii ná bilibii ke, Poli à Titi yεε pire cũṅkanni na (2.1-15).

Nde dánafeebil'à yaa pi pyi bà pi si mpyi si ntèen yyejñke e mε, u à lire jwo u á (3.1-15).

Poli à Titi shéere

¹ Mii Poli u nyε Kile báarapyi ná Yesu Kirisita tũntunṅo ke, mii u à nge letereñi séme.

Kile à mpiimu cwǎnró ke, u à mii tun na mii u kuni le pire taan, si sèeñi cyêe pi na mà tàanna ná Kile yyaha fyagare e,

² Bà pi si mpyi si sǎnṅoró tatahaga ta shĩṅi niṅkwombaañi kãmpañke na mε. Kileni u nyε u nyε na fini mε, uru u à uru shĩṅi niṅkwombaañi jwǎmɛeni lwó mà dijyeni ta u sàha sũ mε.

³ Wuu Shwofooni Kile nyii tèt'à nǎ ke, ka u u uru shĩṅi cyêe wuu na u jwumpe cye kurugo, maa puru njwunji tũnture le mii cye e.

⁴ Nyε Titi, mu u nyε mii jyani yabilinji mà tàanna ná Kile kuni i, lire ndemu l'à wuu pyi wuu à wwǎ ke, mii sí nge letereñi tun mu á. Wuu Tunji Kile ná wuu Shwofooni Yesu Kirisita pi jwǎ ma na, pi i yyejñke kan ma á.

Dánafeebii kacwǎnribii kani

⁵ Nyε Titi, mii à mu yaha Kereti kuni i, bà mu si mpyi si karigii niṅcwǎnrǎmbaagii yaha cyi cyi kuni ta mε. Kacwǎnribii pii cwǎnrǎ dánafeebii shwǎhǎl'e ma a pire tñe kanyi yyaha kurugo dánafeebii kuruyi nũṅo na, bà mii à yi jwo mu á mε.

⁶ Dánafeebii kacwǎnrǎñ'à yaa u pyi tìgire cyaga baa, u à yaa u kúu u cwonji na*, u pyiibil'à yaa pi u jwǎmɛeni cũ, pi nyε a yaa pi nũṅo kyán u na mε. Pi à yaa pi pyi metangafee.

⁷ Tìgire cyaga nyε a yaa ku ta dánafeebii kurunke kãnmucyafooni wà na mε, ṅaha na yε Kile sũpyiibii kacwǎnrǎñi u nyε u wi, u nyε a yaa u pyi yãmpeenfoo mε, u nyε a yaa u pyi lufwuufoo mε, u nyε a yaa u pyi sinmbya mε, u nyε a yaa u pyi supyikyanga mε, u à yaa u a wyérenji caa fyinmε na.

⁸ U à yaa u pyi nãmpǎnmarawa, u raa kacɛnñii pyi, u à yaa u pyi yákilifoo, u raa katiigii pyi, u à yaa u pyi ná zǎvynre e, u u jà uye na.

⁹ U à yaa u uye pwǎ jwumpe sèe wumpe ṅkàlanji na, mpemu na u à kála ke, lire e u sí n-jà màban le sũpyire e, s'a ti taanni Kile kuni ṅaarañkanni na. Lire cye kurugo mú, mpii pi nyε na jwumpe sèe wumpe tũnni ke, u sí n-jà pire tawuruge cyêe pi na.

Kereti kuni dánafeebii kuruyi kani

¹⁰ Mii na mpe jwumpe yu, ṅaha na yε shinjyahara nyε na jεεge jwumpe sèe wumpe na mε, maa piye pwǎ jwumpe laaga baa wumpe njwunji na, marii sũpyire wuruge, pire e Yahutuubii pi maha jwo na fãhe kyaa li dánafeebii pi kwǎn ke, pire pi à ṅyaha.

¹¹ Mu à yaa mu u pi sige puru jwumpe shĩṅi njwunji na, ṅaha na yε pi maha pyenyi yà nimpuyo jwǎ fáanji na yige Kile kuni i ná uru jwuzhĩṅi i, wyérenji kurugo.

¹² Sijicyiimεfooni wà na mpyi Kereti kuni i, ur'à jwo na:

«Kereti kuni shiinbii na nyε kafinivinimii tèrigii puni i, pi na nyε mu à jwo sige yaaya nimpieye,

* 1:6 Pii maha jwo: «u à yaa u pyi ceewe niṅkin poo.»

sàafee pi nyε pi pi,
pi funzɔnɔre pun'à taha yalyire na.»

¹³ Uru nàŋ'à sèe jwo, lire kurugo mu à yaa mu u pi yeε ma a pi le kur'e, bà pi si mpyi s'a Kile kuni ñaare li ñaaraŋkanni na mε.

¹⁴ Pi nyε a yaa pi taha Yahutuubii jwunɔjyempe laaga baa wumpe ñwɔh'i mε. Mpii pi na sèeŋi cyíge ke, pi mú nyε a yaa pi taha pire jwumpe fye e mε.

¹⁵ Mpii pi nyε ná zòvvinre e ke, yafyin sì n-jà pi ñwɔhɔ Kile yyahe taan mε, ñka mpii pi nyε na Kile kuni tùnni, ná pi nyε ná zòvvinre e mε, yafyin sì n-jà pire pyi pi ffiniε Kile yyahe taan mε, mà li pyi ñaha na ye pi nyε ná funɔcɛnɔŋ'i mε, pi sòŋŋɔr'à pi.

¹⁶ Pi maha jwo na pir'à Kile cè, ñka pi kapyiŋkii cye kurugo, li maha ñcè na pi jwumpe nyε sèe mε, shinpii pi nyε pi pi, pi à ñùŋɔ kyán Kile na, pi sì n-sii n-jà kacɛnnε pyi mε.

2

Yereŋkanni na Titi à yaa u a dánafeebii yeεge ke

¹ Mu wi ke Titi, ta kàlaŋi ñiɔcɛnɔŋi kaan sùpyir'á.

² Yi jwo nàŋkolyeebil'á na pi i piye pèεge cè, pi i mpyi sèeshiin, pi i mpyi yákilifee, pi i piye waha Kile kuni i ná tàange ná lùtaanni i.

³ Yire ninuyi taha cɔjyeebil'á mú, bà pi ñaaraŋkanni si mpyi si ntàanna ná Kile kuni i mε, pi àha raa pi shinɔεebii mɛyi kèεge mε, pi àha mpyi sinmbyaa mε; pi a sùpyire sannte leni kur'e,

⁴ Bà pi si mpyi si li cyêe cipyire na, pyiŋkanni na pi à yaa pi pi nàmbaabii ná pi pyilibii kyaa táan piy'á mε;

⁵ pi i mpyi yákilifee, pi i mpyi fyinmε sùpyii, pi i piye kan pi pyenyi báaraŋ'á, pi raa kacɛnɔŋii pyi; pi i pi nàmbaabii ñwɔmyahigii cû, bà sùpyire si mpyi si Kile jwumpe le dá e mε.

⁶ Yire mu à yaa mu u jwo nàŋjiibil'á mú, na pi pyi yákilifee karigii puni i.

⁷ Mu yabilin'à yaa mu u pyi yyecyeenε kacɛnmpyiini i. Fànha le ma a sùpyire taanni ná zòvvinre e.

⁸ Ta jwuntarampe kanni yu, bà sùpyire si mpyi pi àha raa cwo cyaga ñaa mu na mε. Mu aha já lire na, wuu zàmpɛɛnbii sí n-sílege, pi mú saha sì tajwugo ta wuu na mε.

⁹ Yi jwo bilibil'á na pi piye tírige pi ñùŋufeebil'á karigii puni i, pi raa pi ñyii karigii pyi. Pi àha raa pi ñwɔ kwùun mε.

¹⁰ Pi àha pi yaaga yu mε, pi li cyêe tèrigii puni i na pire na nyε dânasupyii, jwumpe wuu nyε na yu wuu Shwofoonɔ Kile kyaa na ke, bà sùpyire si mpyi si puru le dá e mε.

¹¹ Naha kurugo ye kacɛnni Kile à pyi ke, u à lire cyêe sùpyire na. Lire kacɛnni cye kurugo sùpyire puni sí n-jà n-shwɔ.

¹² Lire kacɛnni kurugo, Kile à jwo na wuu cyé kapegigii na, wuu u kântugo wà wuu ñyii karigii ñimpegigil'á. Lire ká mpyi, wuu sí n-pyi ñge ñiɔnyɛŋi i yákilifee s'a katiigii pyi, s'a fyáge Kile na.

¹³ Wuu sòŋŋɔr'à taha canmbwɔhe ñkemu na, ná wuu na kuru sigili ke, kur'e wuu Shwofoonɔ Yesu Kirisita u nyε wuu Kilebwoonɔ ke, uru sí uye cyêe u sinampe e.

¹⁴ U à uye pyi sáraga wuu kurugo, maa wuu ñùŋɔ wwû kapegigii puni i. U à lire pyi bà wuu si mpyi si mpyi sùpyii fwɔnrɔ baa wuu, mpiimu Kile à cwɔnr'a yaha uye mεε na ke, si wuye pwɔ kacɛnɔŋkii mpyiŋi na.

¹⁵ Nyε tayyérege Kile à kan mu á ke, mà tàanna ná kur'e fànha le ma a sùpyire yeεge ná mpe jwumpe e bà pi si mpyi si ñkwôro Kile kuni i mε. Wà nyε a yaa u mu wíl'a faha mε.

3

Kile à ñwɔ wuu na maa wuu shwɔ mana

¹ Yi jwo dánafeebil'á ma a pi funṅɔ cwo, na pi piye tírige fànhafeebii ná kìni jùṅufeebil'á, pi i pi ṅwəmɛni cû, pi i piye pwɔ kacɛnṅkii mpyiṅi na tèrigii puni i.

² Pi àha jwumpimɛ jwo sùpya na mɛ, pi àha raa kàshi kwùun mú mɛ, pi pyi lùtaanfee ná jùmpinɛfee tèrigii puni i.

³ Tèni l'e, wuu mpyi funṅɔ baa shiin, maa jùṅɔ kyán Kile na. Wuu mpyi numpini i, marii wuu ṅyii karigii shiṅi puni pyi. Wuu mpyi shinpai, maa mpyi ná yinɔyɛge e. Wuu kapyiinṅkii mpyi a pɛn sùpyire sannt'á, wuu ná wuye shwɔhɔl'e maa wuye pɛn mú.

⁴ Nka tèni i wuu Shwofoonj Kile à li cyêe sùpyire na na ur'à ṅwɔ, ti kyaa mú s'à táan ur'á ke,

⁵ u à wuu shwɔ mana. Wuu kacɛnṅkii kurugo bà u à lire pyi mɛ. Kile à wuu jùṅaara ta maa wuu shwɔ, maa wuu jyé a fíniṅɛ. U à lire pyi u Munaani fànhe cye kurugo, maa wuu pyi sùpyii nivɔnmii bà wuu si mpyi si shìṅi nivɔnṅi ta mɛ.

⁶ Kile à u Munaani le wuu e ná funvyinge e, wuu Shwofoonj Yesu Kirisita cye kurugo.

⁷ Lire pyinṅkanni na, u à ṅwɔ wuu na maa wuu tíi u yyahe taan, shiṅi ninṅkwombaanj na wuu sɔnṅɔr'á taha ke, bà wuu si mpyi si uru ta mɛ.

⁸ Puru jwumpe na ṅyɛ kaṅyɛɛ.

Mii la ṅyɛ ma a pu jwo a waha dánafeebil'á bà pi si mpyi s'a kacɛnṅii pyi tèrigii puni i mɛ. Lir'á ṅwɔ, sùpyire puni tòn na ṅyɛ lire e.

⁹ Ma hà raa ma ṅwɔge leni nàkaante jùṅɔ baa woore e mɛ. Pi aha a wuu tulyeyi u tulyeyi mɛyi nàkaante pyi, ma hà ma ṅwɔge le t'e mɛ. Pi aha nàkaana pyi mà yyaha tíi ná MusaSaliyanj i marii piye tùnni, ma hà ṅjwo ná pi e mɛ. Tire nàkaante pun'á sù jùṅɔ baa.

¹⁰ Nḡemu ká a li caa si dánafeebii kurunṅke jya ke, urufoo yɛɛ, u aha mpyi u ṅyɛ a li ṅwɔ yaha mɛ, jwo ná u e tozhɔnwogo. U aha mpyi u ṅyɛ a lógo mɛ, ma hà nùru ṅgwò ná u e kyaa na mɛ.

¹¹ Mu à li cè na shin maha shin u ṅyɛ ná kuru funṅke shiṅi i ke, urufol'á fworɔ Kile kuni i, shiṅi u ṅyɛ u wi, ṅaha na yɛ u kapyiinṅkil'á li cyêe na u ṅyɛ a tíi mɛ.

Yɛɛge nizannṅke

¹² Mii sí tùnntunṅɔ tun mu á, shwɔhɔl'e Aritemasi, lire ṅyɛ mɛ Tisike. Pi wà ha nɔ mu na, ma a maye waha, ma a mpa na yyére Nikopolisi kànhe e, ṅaha na yɛ mii la ṅyɛ si sà wyeere tèni pyi wani.

¹³ Zenasi u maha kìni saliyanj cyêe sùpyire na ke, maye waha ma a u ná Apolosi tèḡɛ pi kùsheeni na, bà li si mpyi yaaga kà ṅkwò pi kùṅɔ mɛ.

¹⁴ Wuu cìnmpyiibii ṅyɛ a yaa pi pyi kaṅwɔɔ baa mɛ. Màban le pi e bà pi si mpyi s'a kacɛnṅkii shiṅi puni pyi tèrigii puni i s'a pìi tère tèewaagil'e mɛ.

¹⁵ Cìnmpyiibii pi naha naha ná mii i ke, pire pun'á mu shéere. Wuu kyal'á táan mpiimu á Kile kuni i ke, wuu à pire puni shéere.

Kile u ṅwɔ yii puni na, u u jwó le yii á.

Letereŋi Poli à tun Filemó á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke

Jwumpe Nintanmpe pu nyɛ na Yesu kyaa yu ke, Poli à puru jwo Filemó á, ka u u dá pu na. Filemó na mpyi shinbwo, bilinaŋi wà na mpyi u á, uru mege na mpyi Onɛzimu. Ka uru bilinaŋi si mpa fê.

Lir'à pi ta pi à Poli cù a tò kàsuni i Kile Jwumpe njwuŋi kurugo. Nyɛ ka Onɛzimu si fê a sà uye ta Poli yyére kàsuni i. Nyɛ lir'à pyi ke, ka Poli si wá na Yesu kyaa yu Onɛzimu á fo u à pa dá Yesu na. Lire kàntugo ka u u Poli tège Yesu kani njwuŋi na sùpyire sannt'á. U kyaa mpyi a táan Poli á sèè sèl'e fo Poli mpyi maha u pyi uru jyaŋi mà tàanni ná Kile kuni i. Nyɛ tɛni là à pa nɔ, ka Poli si li lwó uye funŋ'i na uru sí Onɛzimu núruŋo n-tùugo Filemó á.

Lire tɛni i, biliŋi n'a mpyi a fê, ka pi i núr'a u ta a cù, u nùŋufooni mpyi maha u kyéree, lire nyɛ me maha u bò. Lire e Poli à nge letereŋi séme a kan Filemó á, maa yi jwo u á na Onɛzimu ká núr'a nɔ u na, u àha u cù biliwe fiige me, nka u u cù u cìmpworo fiige mà tàanna ná Kile kuni i. Poli zòŋi mpyi na nkùre mpe jwumpe tajwuge e Filemó á Onɛzimu kyaa na me, naha kurugo ye u mpyi a tɛn ná l'e na ur'à jwo a kùŋo cyage nkemu na ke, na Filemó sí li pyi n-tòro kuru cyage taan. Puru mpe jwumpe cye kurugo, Poli mpyi a yi fɛn a cyán Filemó taan na u Onɛzimu cye yaha bilere na.

Poli à Filemó shéere

¹ Mii Poli u nyɛ kàsuni i Yesu Kirisita kurugo ke, mii ná wuu cìmpworoni Timoti u à nge letereŋi tun mu Filemó á, wuu cevooni ná wuu báarapyinɛɛŋi,

² ná mu Afya á wuu cìmpworocwoŋi ná mu Arisipi u à wuu tège zhìleni na Kile jwumpe yyaha yyére zhèŋi kurugo ke, ná dánafeebii pi maha piye bínnini mu Filemó bage e ke.

³ Wuu Tuŋi Kile ná wuu Kafooni Yesu Kirisita pi jwó yii na, pi i yyeŋinke kan yii á.

Poli à lógo na dánafeebii kyal'à táan Filemó á

⁴ Filemó, tère o tère e mii à Kile jáare ke, mii maha u shéere mu kurugo,

⁵ naha na ye mii à lógo na Kile shiinbii kyal'à táan mu á, ali nume mu à maye tíŋe Kafooni Yesu na.

⁶ Lire kurugo mii na Kile jáare mu á, Kile kuni l'à wuu pyi wuu à wwò ke, bà kuru wwɔɛɛge si mpyi s'a si yyaha na me, yaayi ninɛɛnyɛ wuu à ta Kirisita á ke, kuru wwɔɛɛge ku ma pyi mà yire cè a jwó.

⁷ Pyinŋanni na Kile wuubii kyal'à táan mu á ke, lir'à mii funŋke táan maa màban le mii i sèl'e. Mii cìmpworoni, lire mpyinŋi cye kurugo, mu à Kile wuubii zòmɔyaagii waha.

Poli à Filemó jáare bilinaŋi Onɛzimu kyaa na

⁸ Lire kurugo mii sí kyaa ninŋin cya mu á. Mà tàanna ná wuu wwɔɛɛge e Kirisita na, mii mpyi na sí n-jà fànha cyán mu na mu u li pyi.

⁹ Nka Kile wuubii ntàannamagare ti nyɛ mu i ke, tire kurugo mii sí mu jáare ma a li pyi. Funŋo cwo li na na mii Poli yyecwugo wuŋi pi à cù a tò kàsuni i Yesu Kirisita kurugo ke, mii u na mu jáare.

¹⁰ Onɛzimu kurugo mii na mu jáare, naha na ye u à pyi nume mii pyà Yesu Kirisita wwɔɛɛge e naha kàsuni i.

¹¹ Tɛni l'e, u kaŋwɔɔ mpyi mu á me. Nka nume, u kaŋwɔɔn'à ta mii ná mu á.

¹² Ali mà li ta u kyal'à waha mii na bà mii yabiliŋi kan'à waha naye na me, mii sí u núruŋo n-tùugo mu á.

¹³ Mà mii yaha naha kàsuni i Jwumpe Nintanmpe njwuŋi kurugo, li mpyi na sí n-táan mii i mà u yaha naye taan, u raa kariŋi pyi mii á mu cyaga.

¹⁴ Nka mii à li sônñ'a ta na mii nyε a yaa mii u kyaa pyi mu kàntugo ná mii nyε a li jwo mu á, ka mu u li òñ shwò mà yε. Mii la nyε sù mu kárama mu u kacenne pyi mii á mε, fo ndemu ká fwo ro mu i ke.

¹⁵ Li sí n-jà n-ta Onézimu à láha mu na tère nimbilere e, si núru ñkwò mpyi ná mu i fo tèekwombaa.

¹⁶ U saha sù n-pyi mu biliwe kanna mε, u sí n-pwóro biliwe na, u sí n-pyi mu cìmpworo. U kyal'à táan mii á sèl'e, ñka u kyal'à yaa li taan mu á mà tòro mii na, ñaha na yε u nyε mu wu, maa mpyi Kafoonji Yesu wu mú.

¹⁷ Nyε kampyi mii à sù mu cìmpworo mà tàanna ná Kile kuni i, mii n'a mpyi a shà mu yyére, mu mpyi na sí mii cù ñwò cùñkanni ndemu na ke, mii na li caa mu á, Onézimu ká nò mu na, ma a u cù a ñwò amuni.

¹⁸ U aha nta u à kakyara pyi mu á, lire nyε mε mu fwo ká nta u na, mii sí cyire puni tò.

¹⁹ Mii Poli yabilinji cyεge k'à mpe jwumpe puni séme na mii sí mu fwòhigii puni tò, mii sù na wuuni jáara mu na mε, lir'à li cyêe na mii fwo nyε mu na, ñaha na yε mii à mu le Kile kuni i.

²⁰ Mii cìmpworonji, mii la nyε ma a lire kacenni ninjinji pyi na á Kafoonji Yesu kurugo, ma a màban le mii i Kirisita wwoñεεge e.

²¹ Mii à li cè na nde mii à cya mu á ke, na mu sí lire pyi mii á. Lire kurugo mii à ñge letεñji tùugo mu á. Mii mú à tèn ná l'e na mii à jwo a kùññ cyage ñkemu na ke, mu sí li pyi n-tòro kuru cyage taan.

²² Nyε ta na bashonge bégele, mii à tèn ná l'e, Kile sí yii ñareyi shwò pi i mii cye yaha mii i sà fwo ro mu na.

Fwùñi nizanji

²³ Epafirasi u naha naha ná mii i kàsunji i Yesu Kirisita mεge kurugo ke, u à mu shéere.

²⁴ Mii báarayinji Marika ná Asitariki ná Demasi ná Luka à mu shéere mú.

²⁵ Kafoonji Yesu Kirisita u ñwò yii na, u u jwó le yii á.

Λετερει u à tun Eburu shiinbil'á ke **Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè λετερει funᶓ jwumpe e ke**

Nge λετερει'á tun Eburubii dánafeebii pí'á. Eburu shiinbii pi maha mpyi Yahutuubii ná Izirayeli shiinbii. Shinᶓi u à nge λετερει séme ke, urufoo mege nyε a cè me. U sémefoonᶓ mpyi a Yahutuubii saliyaᶓi cè. Yahutuubii pi mpyi a dá Yesu na, ná pi mpyi yyefuge e ke, u à nge λετερει séma tun pí'á, maa màban le pi e. U à li cyêe pi na na pi aha Yesu dániyaᶓi yaha ᶓkere na, maa Yahutuubii làdaabii kurigii ᶓaare, pi si tòn ta lire e me, ᶓaha kurugo ye zhwonᶓi sèe wunᶓi na ntaa Yesu dániyaᶓi kanni cye kurugo.

Nge λετερει sémefoonᶓ'á li cyêe wuu na na Yesu à fánha tò Kile mèlekεebii na. U à fánha tò Kile túnntunᶓi Musa na. U à fánha tò Yahutuubii sáragawwuubii nᶓᶓufeebii na, ᶓaha kurugo ye uru u nyε sáragawwunᶓᶓufembwøhe Kile yyahe taan.

Yesu na nyε Melikisedeki fiige, uru na mpyi saanwa maa mpyi sáragawwu Ibirayima tēni i (Zhenzi 14.17-24). Sárayi pi mpyi maha wwú tēcyiini i ke, yire mpyi na jìn'a sùpyire kapegigii yáfa ti na me. Nka Yesu à uye pyi sáraga maa wuu kapegigii yáfa wuu na tōgo niᶓkin fo tēkwombaa.

Nge sémeᶓi sémefoonᶓ'á màban le Eburu dánafeebil'e, bà pi si mpyi si dá Yesu na tērigii puni i si piye waha Kile kuni i ali yyefuge tēni i, bà Ibirayima ná pi sanmpii mpyi a piye pwo Kile na yyefuge e me.

Kile à jwo ná wuu e u Jyaᶓi cye kurugo

¹ Tēcyiini i, Kile à jwo ná wuu tulyeyi i tooyo niᶓyahaya ná pyiᶓkannigii niᶓyahagii na u túnntunmpii cye kurugo.

² Nka ᶓcyii tērigii nizannkil'e, u à jwo ná wuu e u Jyaᶓi cye kurugo, u à uru ᶓgemu tᶓᶓe mà pyi yaayi punifoo ke, uru cye kurugo Kile à yaayi puni dá.

³ Uru u nyε Kile sinampe bēenmpe ná Kile nᶓᶓjaᶓi yabiliᶓi. U jwumpe fánhe ᶓyahaᶓi cye kurugo, diᶓyeyi yaayi pun'á yiye cú. Sùpyire kapegigii yáfaᶓi kántugo, u à kàr'a sà ntēen niᶓyini i Kile Siᶓi Punifoo kaniᶓe cyεge na.

Yesu Kirisita à fánha tò mèlekεebii na

⁴ Mege u à ta Kile á ke, bà kur'á fánha tò mèlekεebii woge na me, amuni u tayyéreg'á pēe mèlekεebii woge na.

⁵ Kile à tēl'a jwo u mèlekεᶓi ᶓgir'á na:

«Mu u nyε mii Jyaᶓi,
niᶓjaa mii à pyi mu Tunᶓi*» ye?

U mú nyε a tēl'a jwo mèlekεᶓi wà tufiige kyaa na:

«Mii sí n-pyi u Tunᶓi,
u sí n-pyi mii Jyaᶓi†» me.

⁶ Nka u Jyaᶓi u nyε yaayi puni nᶓᶓo na ke, tēni i u sí núru uru tun diᶓyeyi i ke, u sí n-jwo‡:
«Kile mèlekεebii, yii puni pi a u pēre§.»

⁷ Nje y'á jwo mèlekεebii kyaa na Kile Jwumpe Semᶓi i ke, yire yi nyε:

«Kile à u mèlekεebii pyi kafεεge,
maa u báarapyiibii pyi na bēenme*.»

⁸ Nka Kile à yi jwo u Jyaᶓi á:

«Mu u nyε Kile, mu sí n-kwōro nᶓᶓufente e tērigii puni i.

* **1:5** Zaburu 2.7 † **1:5** 2 Samuweli 7.14; 1 Izirayeli Saanre 17.13 ‡ **1:6** Pii maha jwo: «ᶓka u Jyaᶓi u nyε yaayi puni nᶓᶓo na ke, tēni i u à uru tun diᶓyeyi i ke, u à jwo:» § **1:6** Duterēnōmu 32.43 * **1:7** Zaburu 104.4. Pii maha jwo: «Kile à kafεεge pyi u túnntunᶓo, maa kilejini pyi u báarapyi.»

Mpii ñùṅṅ na mu nyε ke, mu à tí pir'á.

⁹ Ntiñi karigii cyi à táan mu á,
ntiimbaañi karigii nyε a sàa táan mu á mε.
Lire kurugo, e Kile! Mu u Kileni à mu cwṳṳnrṳ,
maa mu pēe mà tòro mu fyèṅwṳhṳshiinbii taan,
maa funntange sùguro mu ṅuṅ'i nùguntan sìnme fiige†.»

¹⁰ Maa núr'à jwo:

«Kafoonji, mà lwó fo tasiige e, mu u à ñìṅke dá,
mu cyεge k'à ñìṅyini yaa.

¹¹ Yire puni sí n-pa n-pînni, ṅka mu wi ke, mu sí n-kwôro fo tèekwombaa.

Yi puni sí n-pa lyε bà vâanṅa maha lyε mε.

¹² Mu sí yi kûru bà sùpya maha vâanṅa kûru mε,
yi sí n-pa fáa bà sùpya maha u vâanndenṅe fáa mε.
ṅka mu wi ke, mu sí n-kwôro ma lyempe e,
mu canmpyaagii sî n-kwò mε‡.»

¹³ Mèlekēñi ṅgi Kile à tēl'a pyi:

«Ta ma a pa ntēen na kàniṅe cyεge na,
fo mii aha mu zàmpeenbii pyi mu tooyi tatahage§» yε?

¹⁴ Mèlekēebii nyε ṅaha shi yε? Múnaa yaaya kanna yi nyε yi yi Kile báarañi laage e.
Nùmpañk'à bégel'a yaha mpiimu mεε na ke, Kile à pi tun pi i mpa pire tēge.

2

Yii àha ṅcwô Yesu jwumpe e mε

¹ Lire e jwumpe wuu à lógo ke, wuu yákili yaha pu na sèl'e, lire baare e kuni sí n-pînni wuu na.

² Kile mèlekēebii mpyi a jwumpe mpemu jwo ke*, puru mpyi a tàra. Mpii pi nyε pi mpyi a puru jwumpe cû ná sèl'e, lire nyε mε mà cyé pu na ke, Kile à pire puni sâra mà tàanna ná pi kapyiini i.

³ Nyε jwumpe p'à jwo múnahigii zhwoñi kyaa na ke, wuu à puru lógo. Pur'à fànha tò mèlekēebii wumpe na. Wuu aha mpyi wuu nyε a puru cû ná wuu cyeyi shuunnini i mε, nde l'à yaa li pyi wuu na ke, Kile sí lire pyi wuu na mú. Kafoonji yabiliñi u à fyânha a puru jwumpe jwo, mpii pi à pu lógo ke, pir'à jwo na nàkaana nyε a sii p'e mε.

⁴ Ka Kile yabiliñi si li cyêe na pi jwumpe na nyε sèe, kacyeenṅkii ná kakyanhala karigii ná kabwṳhigii ná Kile Munaani màkanyi cye kurugo, u à yire ṅjemu kan sùpyir'á mà tàanna ná u ṅyii wuuni i ke.

Yesu cye kurugo Kile maha sùpyañi shwṳ

⁵ Nyε diṅyēñi nimpañi kyaa wuu nyε na yu ke, mèlekēebil'á bà Kile à uru ṅùṅufente kan mε.

⁶ Yii li cè na y'à sémε Kile Jwumpe Semēñi i na:

«Sùpyañi nyε ṅaha shi fo mu à yákili yaha u na yε?

Adama pyāñi nyε ṅaha shi fo mu na u kàanmucaa yε?

⁷ Mu à u pyi u tayyérege nyε a mèlekēebii woge kwò sèl'e mε†,
mu à pèente ná fànhe kan u á maa ṅjire taha u na.

⁸ Mu à yaayi puni tîrig'a cyán u á‡.»

Kile à yaayi puni tîrig'a cyán u á, lire ṅwṳhe ku nyε, yafyin nyε u ñùṅṅ na mε. Lire ná li wuuni mú i, wuu à li ṅya na yaayi puni sàha ṅkwò a yiye tîrige u á mε.

† 1:9 Zaburu 45.6,7 ‡ 1:12 Zaburu 102.25-27 § 1:13 Zaburu 110.1 * 2:2 Saliyañi u à kan Izirayeli shiinbil'á Sinayi ṅañke ṅuṅ'i ke, uru kyaa l'à jwo ṅaha ṅke cyage e. † 2:7 Pii maha jwo: «Mu à u tîrig'a wwú Kile mèlekēebii taan mà tère pyi.» ‡ 2:8 Zaburu 8.4-6

⁹ Nka wuu à ndemu kàanmucya ke, lire li nyε: Yesu mpyi a tîrige mèlεkεεbii jwəh'i mà tère nimbilere pyi, bà u si mpyi si nkɔwù sùpyire puni cyaga Kile kacenni kurugo mε. Numε, pèente ná njini saanwa maha nta ke, u à yire ta, jaha na ye u à kyaala maa nkɔwù wuu kurugo.

¹⁰ Kile à yaayi puni yaa uye wuyo. Lire kurugo li mpyi a jwə na Yesu u kyaala, bà u si mpyi si shinnyahara pyi ti pyi shinbwoo u yyére mε. Kyaage cye kurugo, Yesu à pyi jùnyufoo njncenye, ngemu u à jà a kuni múgo shinnyahara á, bà ti si mpyi si nùmpañja ta mε.

¹¹ Yesu u maha sùpyire fíniñi Kile yyahe taan, u aha mpiimu fíniñe ke, u ná pire maha mpyi Tu na, lire kurugo u nyε a cwônɔ s'a pi pyi u cìnmpyiibii mε.

¹² Lire e u à jwo Kile á:
«Mii sí mu mεge kēe na cìnmpyiibil'á,
mii sí mu mεge pēe mu wuubii shwəhəl'eš.»

¹³ U à jwo mú na:
«Mii kəni, mii sɪ na sònɔɔre láha Kile na mε*»
maa núr'à jwo:

«Pyiibii Kile à kan mii á ke, mii ná pire pi mpii†.»

¹⁴ Nyε Yesu à pire mpiimu pyi pi à nùmpañja ta ke, pire na nyε sùpyii, lire kurugo Yesu mú à pyi sùpya. U à lire pyi bà li si mpyi, u kwùñi cye kurugo, Sitaanniñi cye e kwùñi fànhe nyε ke, si uru fànhe kwò,

¹⁵ mpii pi mpyi u bilere e kwùñi fyagare na pi shìñi canmpyaagil'e ke, si pire jùnyə wwù mε.

¹⁶ Sèñi na, Yesu nyε a pa mpa mèlεkεεbii tège mε, u à pa mpa Ibirayima tùluge shiinbii tège.

¹⁷ Lire kurugo fànha ku mpyi ku ki, u sàa pa sùpya u cìnmpyiibii fiige karigii puni i, bà u si mpyi si mpyi Kile sáragawwujnyufembwəhə, nkemu jùñaare t'à pēe, maa báarañi pyi na jwəge Kile á, maa sùpyire kapegigii tugure lwó mε.

¹⁸ Nyε ná u s'à tòro jwəwwuure kyaage e, lire e mpii pi nyε k'e numε ke, u sí n-jà pire tège.

3

Yesu à fànha tò Kile tùnntunñi Musa na

¹ Lire e ke mii cìnmpyiibii, yii Kile à yyére mà pyi uye wuu ke, yii a Yesu wíi. Wuu Kile kuni i, uru u nyε Kile tùnntunñi ná Kile sáragawwujnyufembwəhe.

² Yesu à báarañi pyi u yyerefoon'á ná jwəmεefente e, bà Musa à u pyi Kile pyεnge shiinbil'á mε.

³⁻⁶ Nyε bage maha bage, ku ná ku faanrafoonñi u nyε, yaayi puni Davoonñi sí u nyε Kile. Nyε bage faanrafoonñi na nyε ná njire e mà tòro bage na. Lire pyinƙanni ninuuni na, Kile Jyañi Yesu Kirisita u nyε bafaanrañi wwojεεñi sèe wuñi, maa mpyi bage jùnyufoonñi ke, uru na nyε ná njire e mà tòro Musa na. Musa mú à báarañi pyi ná sèl'e kuru bage e. Lire e u mpyi báarapyi kanna. Karigii Kile mpyi na sí n-pa n-pyi ke, u báarañi u mpyi na cyire yyaha yu sùpyir'á. Wuu aha wuye waha maa wuu sònɔɔre taha Kafoonñi na fyagara baa ná funntange e mà sà nə tεgeni na, wuu sí n-pyi u bage.

Taññke k'à bégel'a yaha Kile wuubii mεε na ke

⁷ Lire e Kile Munaani à jwo:
«Yii aha Kile mεjwuuni lógo njjaa,

⁸ yii àha yii ningyigigii waha,
bà yii tulyey'à cyé Kile na síwage e, maa u jwə cù mε.

⁹ Kuru cyage e, yii tulyey'à jwo na yire sí mii Kile jwə cù,

mà li ta pi à mii kapyiin̄kii nya fo yye beeshuunni.

¹⁰ Lire l' à mii lùuni yîrige pi taan,

ka mii i jwo “Pi yabilimp̄ii s̄on̄ore ti nȳe na pi wuruge t̄erigii puni i, kuni mii la nȳe pi lwó ke, pi nȳe a c̄e m̄e.”

¹¹ Lire e mii lùyiri wuñ' à k̄aa

“Tan̄on̄ke mii à b̄égel' a yaha pi yyaha na ke,

pi saha s̄i n-s̄i n-jȳe kur' e m̄e*.”»

¹² Mii c̄im̄pyiibii, yii yiye k̄aanmucya, s̄upya k̄a n-s̄i ta yii e, pege ná dánabaare z̄on̄i nȳe ngemu i fo si s̄a n̄o u cȳe Kile nȳii wuñi na m̄e.

¹³ Lire e ke canmbile maha canmbile wuu sí n-j̄a n-yyere: «nijjaa» ke, yii a yiye ȳeɛge cyire e, bà kapegigii m̄pyiñi lage si m̄pyi k' àha yii w̄a wurugo si u niñgyiini pyi li waha m̄e.

¹⁴ Wuu aha s̄aa kwôro Kile kuni i mà lwó tasiige e fo mà s̄a n̄o t̄egeni na, wuu à pyi Kirisita wwoñe.

¹⁵ Y' à jwo Kile Jwumpe Sem̄ñi i na:

«Yii aha Kile mejwuuni lógo nijjaa,

yii àha yii niñgyigigii waha,

bà yii tulyey' à n̄un̄o kyán Kile na m̄e†.»

¹⁶ Nȳe m̄pire pi à n̄un̄o kyán Kile na u mejwuuni lógon̄kwooni k̄antugo ȳe? Musa à mpiimu yyaha c̄u a fworro Misira k̄ini i ke, tá pire bà m̄e?

¹⁷ M̄pire taan Kile lùuni m̄pyi a ȳiri yye beeshuunni fun̄ñ' i ȳe? M̄pii pi m̄pyi a kapiini pyi fo pi à kw̄u síwage e ke, tá pire bà m̄e?

¹⁸ M̄pire kyaa na Kile à k̄aa na pi s̄i n-jȳe uru tan̄on̄ke e mà ȳe? M̄pii pi à cȳe u na ke, tá pire bà m̄e?

¹⁹ Lire pyiñkanni na, mii c̄im̄pyiibii, wuu à li nya na pi dánabaare kurugo, pi nȳe a j̄a a jȳe kuru tan̄on̄ke e m̄e.

4

Kile à tan̄on̄o n̄w̄om̄e lwó u pȳiibil' á

¹ Nȳe Kile à u n̄w̄om̄eeni kan na wuu sí n-pyi ná ur' e u tan̄on̄ke e. Lire e wuu pun' à yaa wuu wuye waha, wuu w̄a k̄a ñkw̄ò ñk̄uun̄o kuru cyage na m̄e.

² Wuu à Jwumpe Nintanmpe lógo, bà wuu tulyeyi m̄pyi a pu lógo m̄e. N̄ka wuu à li nya na pu nȳe a yafyin̄ n̄w̄o pi na m̄e, naha na ȳe pi à pu lógo, ñka pi nȳe a dá pu na m̄e. Lire kurugo pi nȳe a jȳe tan̄on̄ke e m̄e.

³ Wuu pi à d̄aniyan̄i pyi ke, wuu pi sí n-jȳe kuru tan̄on̄ke e. M̄pii pi nȳe pi nȳe a d̄aniyan̄i pyi m̄e, Kile à jwo pire kyaa na:

«Mii lùyiri wuñ' à k̄aa,

tan̄on̄ke mii à b̄égel' a yaha ke,

pi s̄i n-s̄i n-jȳe kur' e m̄e*.»

Mà li ta tan̄on̄k' à yaa, naha na ȳe Kile à kw̄ò ku báarañi na fo t̄eni i diñȳeñ' à dá ke.

⁴ Yii li c̄e, y' à jwo cibilaage canm̄pyibaash̄on̄wuuni kyaa na Kile Jwumpe Sem̄ñi i na:

«Kile à kw̄ò u báarañi puni na, maa ñ̄ò canm̄pyibaash̄on̄wuuni †»

⁵ Y' à jwo Kile Jwumpe Sem̄ñi cyage kab̄er' e na:

«Tan̄on̄ke mii à b̄égel' a yaha ke,

pi s̄i n-s̄i n-jȳe kur' e m̄e‡.»

⁶ M̄pii pi à pyi shincyiibii mà Jwumpe Nintanmpe lógo ke, pire nȳe a ñen' a dá pu na m̄e. Lire l' à li ta, tan̄on̄ke Kile à b̄égel' a yaha ke, pi nȳe a j̄a a jȳe kur' e m̄e. N̄ka piiberii sí n-j̄a n-jȳe k' e.

* 3:11 Zaburu 95.7-11 † 3:15 Zaburu 95.7,8 * 4:3 Zaburu 95.11 † 4:4 Zhen̄ezi 2.2 ‡ 4:5 Zaburu 95.11

⁷ Lire kurugo Kile mpyi a canŋke kabere kan ku njyŋi meε na, kuru ku nyε njnjaa. Shincyibii Kile jwomεeni yahanŋkwooni kàntugo, yyee njnyahigil'à tòro ke, ka Kile si jwumpe pà jwo saanji Dawuda cye kurugo, puru pu mpe:

«Yii aha Kile mejwuuni lógo njnjaa,
yii àha yii njngyigigii waha meŒ.»

⁸ Tanŋke nivŋŋke kyaa l'à jwo ke, kŋni i Zhozuwe à kàre ná sùpyire e ke, lire bà me. Kampyi lire kini li mpyi li li, Kile sàha mpyi na si tanŋke kabere kyaa jwo me.

⁹ Nyε Kile wuubii sí n-jyè kuru tanŋke e si ŋò, bà Kile à ŋò canmpyibaashŋnwuuni me.

¹⁰ Ngemu ká jyè kuru tanŋke e ke, urufoo sí ŋò u báaraŋi na, bà Kile à u wuŋi pyi a kwò maa ŋò me.

¹¹ Lire e ke wuu wuye waha wuu u jyè kuru tanŋke e, wà kà ŋkwò mpyi kàntugo bà Kile jwomεεcumbaabil'à li pyi me.

¹² Kile jwumpe na nyε nyii na, pu fành' à nyaha. Pu jwog' à táan kàshikwŋŋwŋgŋ jwŋyi shuunni woge na. Pu maha jyè sùpyaŋi cyeere e fo maha u zòmbilini ná u múnaani láha yiye na, mà sà nŋ kacizogompe ná kaciiyi sŋmpe na. Pu maha sùpyaŋi zòŋi ná u sòŋŋore kàanmucya fo maha jçè.

¹³ Yadanŋke kà tufiŋe nyε a si ŋkemu k' à ŋwŋhŋ Kile na me. U jyiwiini bèenmp' à wu yi puni na. Ur' á wuu puni sí sà wuu nintaga yyaha jwo.

Yesu u nyε wuu sáragawwujunufembwŋhe

¹⁴ Nyε wuu à li cè na sáragawwujunufembwŋhŋ na nyε wuu á ŋkemu k' à dùg' a kàre fo Kile yyére ke, kuru ku nyε Yesu, Kile Jyaŋi. Lire e ke Kile kuni i wuu nyε ke, wuu wuye waha, wuu u ŋkwôro l'e.

¹⁵ Sáragawwujunufembwŋhe ku nyε ku si n-jà jùnaara ta wuu na wuu fànhŋcyereere karigil'e me, kuru bà ku nyε wuu woge me. Bà Sitaanniŋi maha wuu sòŋni na wàa kapegigii shiŋi puni na me, amuni Sitaanniŋi à ku sòŋ a wíi, ŋka ku nyε a kapii pyi me.

¹⁶ Lire e ke wuu wuu zòmpii waha, wuu file Kile saanre yatεenŋke na, uru u à jwŋ maa mpyi wuu saanji. Lire ká mpyi, u sí jùnaara ta wuu na. Wuu la ká mpyi u wuu tège tēni ndemu i ke, u sí jwŋ wuu na.

5

¹ Nyε Izirayeli shiinbii shwŋhŋl'e, sáragawwuubii jùnfembwŋhe maha jcwŋŋrŋ, ku s'a sùpyire ná Kile shwŋhŋŋi yaa. Kuru ku maha sùpyire yaayi njŋkanyi ná ti sárayi njŋgwuyi kaan Kile á, bà Kile si mpyi si ti kapegigii yàfa ti na me.

² Sáragawwuubii jùnfembwŋhe fànhε mú à cyére, puru funŋke e, mp̄ii pi nyε pi nyε a Kile kuni cè me, mà bàra mp̄ii pi à wurugo l'e ke, ku maha jà a pire tège ná lùtaanni i.

³ Tire fànhŋcyereere kurugo, bà ku maha sùpyire kapegigii yàfaŋi sárayi wwŋ me, amuni ku maha yaa ku ku yabiliŋi wogigii sárayi wwŋ.

⁴ Wà nyε na kuru mebwŋhe kaan uy' á me, ŋka Kile yini li maha ku nŋ wà na, bà Arŋn wuun' à pyi me.

⁵ Amuni Kirisita wuun' à pyi. Uru bà u à uye pyi sáragawwujunufembwŋhe me. U à ti pèente ta Kile á, uru ŋgemu u à jwo:

«Mu u nyε mii Jyaŋi,
njnjaa mii à pyi mu Tuŋi*» ke.

⁶ Kile à jwo u á sahanŋi:

«Mu à pyi tērigii puni sáragawwujunufembwŋhe Mεlikisedεki fiige†.»

⁷ Mà Yesu yaha njŋke na, u mpyi a cè na Kile sí n-jà uru shwŋ kwŋŋi na. U à uye tŋrige Kile á, maa mejwuuni dùrugo maa u jàare fànhε na fo mà jylwŋhe tŋrige, ka Kile si u jarege shwŋ, naha na yε u à uye tŋrige.

⁸ U mén'à sîi Kile Jyanji ke, u mpyi maha Kile jwɔmɛɛcunte taanni yyefuge cye kurugo.

⁹ Kile à u pyi u à fûnɔ. Lire kurugo mpîi pî à u jwɔmɛɛni cû ke, Kile à u pyi u à pire puni shwɔ fo tèekwombaa.

¹⁰ Yii li cè na sàragawwujunufembwɔhe shinji u mpyi Mɛlikisedɛki ke, kuru shinji Kile à pyi u wi.

Yii àha Kile kuni yaha mɛ

¹¹ Nyɛ mii cìnmpyiibii, kariii nijyahagii na nyɛ wuu á mà jwo yii á puru kyaa na, ŋka cyi yyaha cèm'à pɛn yii á, nahha na yɛ yii nyɛ na kyaa yyaha cìn'a ta mɛ.

¹² Numɛ mpyi a yaa li yii ta yii à pyi cyelentii, ŋka ali numɛ, pi saha na yii taanni Kile kuni karigii nijcyiigii na. Yii na nyɛ mu à jwo pìnmpinnyɛya. Jirimpe kanni yii nyɛ na ŋwɔre, njyìni fànhe k'à nyaha ke, yii sî n-jà uru lyî mɛ.

¹³ Shinji u nyɛ na uye jwɔ caa ná jirimpe kanni i ke, uru na nyɛ pìnmpinnyaga, u nyɛ a kacɛnnɛ cè a wwû kapil'e mɛ.

¹⁴ Ŋka shinlyeebii pi maha fànhanyahaga yalyire lyî, pire yákilibil'à nɔ pi kacɛnnɛ cè a wwû kapil'e, nahha na yɛ pi à tɛɛ cyi na.

6

¹⁻² Lire kurugo wuu àha ŋkwôro s'a núruli Kirisita kani kàlanji tasiige na mɛ. Wuu àha nuru cyi sîi cyi tasiige e s'a ŋko: wuu wuu toronkanni kêɛnɛ, karigii cyi maha kwùni nɔ sùpyanji na ke, wuu u cyire jwɔ yaha, wuu u dá Kile na mɛ. Cyeresɛɛge jyínkannigii ná cyeyi katahani sùpyanji na si jwó le u á, ná pyinikanni na Kile sí kwùubii jè, si pi sàra si ntàanna ná pi kapyiinikil'e fo tèekwombaa ke, li saha nyɛ a nɔ wà si kàla kan wuu á mà yyaha tíi ná cyire e mɛ. Wuu a si yyaha na, bà wuu si mpyi si Kirisita kuni karigii yyaha cè sèl'e mɛ.

³ Kile ká jɛɛ, lire wuu sí n-pyi.

⁴⁻⁶ Lire l'à li ta mà kwôro na karigii nijcyiigii taanni, lire nyɛ na ntɛge pyi mɛ. Pìl'à Kile bèɛnmpe ta, ka Kile si jwɔ pi na, ka Kile Munaani si pi tɛge, ka pi i li cè na Kile jwump'à jwɔ, maa dɔnyɛni nimpanji fànhe kà ta, maa núr'a fworɔ Kile kuni i. Pire saha sî n-jà pi toronkanni kêɛnɛ mɛ. Li na nyɛ mu à jwo pi na Kile Jyanji kwòre cige na sahanji, maa sùpyire sannte pyi ti i u cyere.

⁷ Nyɛ zànhe ká a ma sèl'e jìŋke ŋkemu na, ka ku yafaayi si jwɔ ku faafoonj'á ke, lire maha li cyèe na Kile à jwó lwó kuru jìŋke na.

⁸ Ŋka k'aha a ŋgure ná nyèpege kanni yige, kajwɔɔ nyɛ na mpyi ku na mɛ. Li nyɛ na mɔni mɛ, Kile maha kuru cyage lánja, pi a si ku súugo.

⁹ Wuu na mpe puni yu, ŋka wuu ntàannamacinmpyiibii, wuu à li cè yii na nyɛ kuni nijcɛnni i, ndemu i Kile sí yii shwɔ ke.

¹⁰ Kile nyɛ kacɛnnɛcembaawa mɛ. Yii à ndemu pyi maa yii tàange cyèe u na u wuubii ntɛgenji cye kurugo mà lwó tajjaa na mà pa nɔ nijjaa na ke, u si funnɔ wwò lire na mɛ.

¹¹ Ŋka wuu la nyɛ yii shin maha shin u uye waha u u jà a nɔ tɛgeni na, nde na u à u sònnɔre taha ke, bà u si mpyi si lire ta mɛ.

¹² Wuu la nyɛ yii pyi sàafee mɛ. Yaayi jwɔmɛɛni Kile à lwó ke, mpîi pi sí yire ta pi dánianji ná piye zhiilinji kurugo ke, yii a pire pyimpe taanni.

¹³ Kile à jwɔmɛɛni lwó Ibirayima á tɛni ndemu i ke, u à kâa uye na, nahha na yɛ u nyɛ a yaaga ta ŋkemu k'à fànha tò uye na mɛ.

¹⁴ U à Ibirayima pyi: «Nàkaanna baa, mii sí jwó lwó mu na, si mu tùluge pèe sèl'e*.»

¹⁵ Nyɛ ka Ibirayima si Kile nyii cyán. Lire pyinikanni na, yaage ŋkemu jwɔmɛɛ Kile mpyi a lwó u á ke, u à kuru ta.

¹⁶ Sùpyire ká a ŋko si ŋkâa, yaage k'à fànha tò ti na ke, kuru na ti maha ŋkâa si li cyèe na nje tir'à jwo ke, yire na nyɛ sèe, nàkaante puni maha ŋkwò.

* 6:14 Zhenɛzi 22.17

¹⁷ Yaayi jwóméeni Kile à lwó ke, mpíi pí à yaa pí yire ta ke, Kile la mpyi sí li cyêe píre na na uru ká jwóméeni ndemu lwó ke, lire nyé na fyínni mé. Lire kurugo u à kâa.

¹⁸ U à jwóméeni lwó wuu á, maa ñkâa. Cyire kapyaaagii shuunninji sí n-kéenne mé, ñaha na ye Kile nyé na finí mé. Lire e ke wuu pí à u pyi wuu tanwóhoge ke, wuu wuye waha, ñaha na ye jwóméeni u à lwó wuu á ke, wuu à tèn ná l'e, u sí li yige li kuni i.

¹⁹ Tire sònnjore tatahage ku nyé wuu á ke, kuru na nyé mu à jwo tóonméegé, ñkemu k'à wuu yal'a pwó Kile na ke. Kuru tóonméegé maha bage táataa vâannjke† jyíile ná wuu e maha ñkàre Kile tatéenge e.

²⁰ Wani Yesu à fyánha a jyè wuu yyaha na wuu ntègenji kurugo. U à pyi Melikisedeki fiige sáragawwuñufembwóhe fo tèekwombaa.

7

Melikisedeki à fánha tò Ibirayima na

¹ Uru Melikisedeki mpyi Salému kánhe saanji, maa mpyi sáragawwu Kilenji ñinji wuñ'á. Nyé Ibirayima à káshige kwón saanbii na maa já pí na, maa núru na ma téní ndemu i ke, Melikisedeki à fwor'a sà u ñùñò bê, maa jwó le u á.

² Yaayi Ibirayima à ta káshige e ke, u à yire puni yáhanji kan Melikisedeki á. Nyé Melikisedeki mége jwóhe ku nyé: «ntinji saanji». Mà bára lire na, Salému saanji u nyé u wí, puru jwóhe ku nyé: «yyeninke saanji».

³ U tunji mége nyé a yyere mé, u nuñi mége nyé a yyere mé, u tayirige mú nyé a jwo mé, Kile Jwumpe Seméni wà tufige nyé a sí na u sinñkanni, lire nyé mé na u kwùñkanni kyaa yu mé. U na nyé mu à jwo Kile Jyanji, ñaha na ye u sí n-kwôro sáragawwu tèrigii puni i.

⁴ Yii nyé a li ñya na Melikisedeki tayyéreg'à pèe mà? Puru funñke e, wuu tulyege Ibirayima à káshige kwón mà yaayi ñjemu ta ke, u à yire puni yáhanji kan u á.

⁵ Levi túluge shiinbii pí nyé sáragawwuubii ke, MusaSaliyanji mpyi a fánhe cyán pí na pí à pí cìmpyiibii Izirayeli shiinbii cyeyaayi yáhanji shuu, alí mà li ta pí ná píre puni na nyé Ibirayima túluge shiin.

⁶ Melikisedeki mpyi Levi túluge shin mé, ñka uru u à Ibirayima cyeyaayi yáhanji ta. Mà bára lire na, uru u à jwó le Ibirayima á, mà li ta Ibirayima á Kile mpyi a jwómeyahigii lwó.

⁷ Nàkaana baa, jwóni lefoon'á fánha tò u tafoonji na.

⁸ Sáragawwuubii pí maha yáhanji shuu sùpyir'á ke, píre na nyé sùpyii mpiimu pí sí n-kwù canñka ke. Melikisedeki mú mpyi na yáhanji shuu, ñka uru sí n-kwôro nyii na bà y'à séme Kile Jwumpe Seméni i mé.

⁹ Levi túluge shiinbil'á yáhanji maha ñkaan ke, wuu bá sí n-jà n-jwo na píre mú à yáhanji wwù, ñaha na ye pí tulyege Ibirayima à u wwù mà kan Melikisedeki á.

¹⁰ Tèni i Melikisedeki à Ibirayima ñùñò bê maa yáhanji ta ke, Levi mpyi na sàha sí mé, ñka u mpyi u tulyege Ibirayima síshange e, lire e ke u mú à wwù yáhanji i.

¹¹ Ma tàanna ná Izirayeli shiinbii Saliyanji i, Levi túluge shiinbii kanni pí mpyi a yaa pí já a pyi sáragawwu. Kampyi pí sáragawwuuni mpyi na sí n-jà Kile nyii wuuni pyi li fúnñò, ñùñò sàha mpyi na sí n-pyi sáragawwuñi waberé u pa mà ta u nyé a pyi Arón fiige mé, fo Melikisedeki fiige.

¹² Nyé sáragawwuuni ká fáa, fánha ki Saliyanji mú u fáa.

¹³ Ná wuu Kafoonji i, mpe jwump'á yyaha tí ke, ur'á fworo túluge ñkemu i ke, píre wà nyé a sáragawwubaaranji pyi mà ñya sárayi tawwuge e mé.

¹⁴ Sùpyire pun'à cè na wuu Kafoonji à fworo Zhuda túluge e, ñka Kile túnntunñi Musa à jwo sáragawwuubii kyaa na ke, u jwóge nyé a nò Zhuda túluge na mé.

† 6:19 bage táataa vâannjke»: sùpyire mpyi maha Kile père vâannja bage e. Pí mpyi maha vâannja pyi maha ntèg'a bage sèe cyage láha ku sèsee cyage na. Kuni mpyi a kan sáragawwuubii ñùñufembwóhe kann'á ku jyè bage sèsee cyage e, tóogò ñinñin yyeeni i.

Yesu nyε Melikisedeki fiige

¹⁵ Wuu Kafoonji à pyi sáragawwu bà Melikisedeki mpyi mε, lire l'à li fíniñ'a cyêe na u ná Levi tùluge nyε piye kur'e mε.

¹⁶ Tùlugo karii cye kurugo bà u à pyi sáragawwu mε, shìnji ninjkwombaanji fànhe ku nyε u e ke, kuru cye kurugo u à pyi u wi.

¹⁷ Y'à jwo Kile Jwumpe Semεnji i na:

«Mu à pyi tèrigii puni sáragawwu Melikisedeki fiige*.»

¹⁸ Lire pyiñkanni na, Saliyanji ninjyey'à yîrige, naha na ye fànha nyε a mpyi u e mε, kañwɔ mú nyε a mpyi u na mε.

¹⁹ Musa Saliyanji nyε a kyaa yaa ndemu l'à fúnñɔ mε, nka numε sònñɔɔ tatahaga sèe wog'à kan wuu á. Kuru cye kurugo, wuu à tabaraga ta Kile na.

²⁰ Mà bâra lire na, Kile à kâa Yesu á, pi sanmpii s'à pyi sáragawwu mà ta Kile nyε a kâa pir'á mε.

²¹ Yesu wi ke, ur'à le sáragawwubaaranji i tēni ndemu i ke, Kile à kâa u á na:

«Mii Kafoonji Kile à kâa,

mii sî na ntilwøhe ninjcyange lwó sahanji mε:

“mu na nyε sáragawwu fo tèekwombaa†.”»

²² Lire kurugo tunmbyaare Kile à le ná wuu e numε ke, tir'à fànha tò ninjyεere na. Yesu cye kurugo, wuu à tēn ná lire e.

²³ Nyε kani là saha na nyε, ndemu l'à u ná pi wwû piye e ke. Sáragawwuubii ninyahamil'à tòro mà li nùñke pyi, pi mpyi na nkwû.

²⁴ Nka Yesu wi ke, uru na nyε nyii na fo tèekwombaa, sùpya saha sî n-pyi sáragawwu u cyaga mε.

²⁵ Lire l'à li ta, mpiimu pi à bâra Kile na u cye kurugo ke, u sí n-jà pire shwɔ numε fo tèekwombaa, naha na ye u na nyε nyii na tèrigii puni i, maa Kile jáare pir'á.

²⁶ Sáragawwuñufembwøhe kurugo wuu mpyi ke, kuru ku nyε Yesu. U à fíniñε, ncèεge cyaga ná ñwøhɔmɔ cyaga nyε u na mε. Kile à u láha kapimpyiibii na, maa u dùrugo fo nìnyini tēgeni na.

²⁷ Yesu nyε sáragawwuubii nùñufembwoyi sanñyi fiige mε, u kuro nyε canña maha canña sáragawwuuni i uye kapegigii yàfanji kurugo si nta sùpyire sannte wogigii yàfanji sárayi wwû mε. U à uye pyi sáraga tɔɔgɔ ninjkin tèrigii puni mεε na.

²⁸ Yii li cè, Musa Saliyanji mpyi a mpiimu tñε mà pyi sáragawwuubii nùñufembwoyo ke, pire mpyi a fúnñɔ mε. Nka Musa Saliyanji kàntugo, Kile à kâa maa jwumpe mpemu jwo ke, pur'à pyi kañunɔ mà u Jyanji tñε mà pyi sáragawwuñufembwøhɔ, uru u à fúnñɔ tèrigii puni i.

8

Yesu, wuu sáragawwuñufembwøhe

¹ Nyε wuu jwumpe nùmbwøhe ku nyε: sáragawwuñufembwøhɔ na nyε wuu á bà wuu à yi jwo mε. U à sà ntēn nìnyini i fànhe cyage e, Kile Sinji Punifoo kàniñε cyεge na.

² Sèe cyage e u nyε na báaranji pyi ke, kuru ku nyε Kile vāanñke bage sèe woge, sùpya cye kurugo bà k'à faanra mε, Kile yabiliñi cyεge k'à ku faanra.

³ Sáragawwuubii nùñufembwoyi pun'à tñε, yi raa nkanñi pyi Kile á s'a sárayi pyi y'a nōni Kile na. Lire pyiñkanni na, wuu sáragawwuñufembwøhe mú à yaa k'a yaaga kaan Kile á.

⁴ Kàmpyi u mpyi nìñke na, u bá mpyi na sî n-pyi sáragawwu mε, naha kurugo ye sáragawwuubii pìi na nyε naha mpiimu pi nyε na yakanyi kaan mà tàanna ná MusaSaliyanji i ke.

* 7:17 Zaburu 110.4 † 7:21 Zaburu 110.4

⁵ Pire sáragawwuubii na báare cyage ñkemu i ke, kuru na nyε mu à jwo nìnyinji woge nàñjanji. Tèni i Musa mpyi a bégele s'a Kile vāanñke bage yyéēñi ke, Kile à yi jwo u á: «Lóg'a ñwə, yaayi mii à cyēe mu na ñanñke ñun'i ke, maye waha ma a yire ñcamii yaa*.»

⁶ Nyε numε, Yesu Kirisita u nyε wuu sáragawwuñunufembwəhe ke, báarañi Kile à kan ur'á ke, ur'à fànha tò pire wuñi na, ñaha na yε tunmbyaare u à le wuu ná Kile shwəhəl'e ke, tir'à fànha tò nìnyjyεere na. Yaayi ñwəmyahigii Kile à lwó numε ke, yire mú à fànha tò tècyiini wuyi na.

⁷ Kàmpyi tunmbyaare nìnycyiire† mpyi na sí n-jà Kile nyii wuuni fūññə, ñùñə sàha mpyi na sí n-pyi, mà shəñworo tég'a ti fáa mε.

⁸ Nka Kile à u shiinbii cēεεε maa jwo:

«Mii Kafoonji Kile à jwo,

“Canña na ma, mii sí n-pa tunmbyara nivəññə le ná Izirayeli shiinbii ná Zhuda shiinbil'e.

⁹ Canñke mii à pi tulyeyi cū pi cyeyi na, mà fwooro Misira k̀ni i ke, tunmbyaare mii à le ná pi e ke, ti s̀ n-pyi tire fiige mε, ñaha na yε pi à tire k̀εεge.

Lire na, mii à pi yaha wani.”

Mii Kafoonji Kile à jwo amuni.

¹⁰ “Nyε cyire canmpyaagil'à tòro ke, tunmbyaare mii sí n-le ná Izirayeli shiinbil'e ke, tire ti nte:

Mii sí na Saliyañi le pi yákilibil'e,

si u jwumpe séme pi zòompìi na.

Mii sí n-pyi pi Kilenji,

pi sí n-pyi mii shiinbii.

¹¹ Wà saha s̀i u shinñεε, lire nyε mε u c̀nmpworo pyi

‘Maye waha ma a Kafoonji c̀e’ mε,

ñaha na yε pi puni sí mii c̀e,

shinbwo b̀ara shinbilere na.

¹² Mii sí toro taha pi ntiimbaañi na,

mii sí pi kapegigii yàfa pi na‡.”»

¹³ Kile à tunmbyara nivəññə kyaa jwo, puru funñke e, nìnyjyεere kakwoo saha nyε mε, fànha saha nyε t'e mε, ñcyèrε ti sí n-p̀inni.

9

Tunmbyaare nìnyjyεere

¹ Tunmbyaare nìnyjyεere t̀eni i, pyiñkannigii cyi mpyi wani, ñcyiimu ñwə kurugo sáragawwuubii mpyi maha yaa pi tòro, pi i nta a sárayi wẁu ke. Baga mú mpyi wani ñiñke na, ñkemu i pi mpyi maha yi wẁu ke.

² Vāanña бага ku mpyi ku ki, maa ku t́aa mà pyi bapya shuunni. Babilini nìnycyiini i b̀ēnmbwəhe f̀ukinañi ná t̀abalani ñun'i pi mpyi maha sárage bẁúuruñi yaha ke, yire yi mpyi wani. Lire babilini mεge mpyi «bage s̀eεcyage». ³ Vāanña mpyi lire babilini ná funñə wuuni shwəhəl'e. Funñə babilini mεge mpyi «bage s̀eεsee cyage».

⁴ Kuru cyage e, sárayi tasogoge s̀εεññi woge mpyi, pi mpyi maha wusunani s̀úuge ku ñun'i. Tunmbyaare mbẁuuni mú mpyi wani. S̀εεññi mpyi a t̀ég'a lire mbẁuuni puni wəəgə. S̀εεñ cwooo mpyi li funñke e. Njỳñi mεge ku nyε mani ke, uru wà mpyi lire s̀εεññi cwooni i. Arəñ k̀abiini* li mpyi a wyεere yige ke, ná kafaatente na Kile mpyi a u tunmbyaare jwumpe séme ke, yire mú mpyi mbẁuuni i.

* **8:5** Ekizodi 25.40 † **8:7** Tunmbyaare t' à le Sinayi ñanñke ñun'i ke, tire kyaa li nyε na yu naha (Ekizodi 24.3-8). ‡ **8:12** Zheremi 31.31-34 * **9:4** Arəñ k̀abiin' à poroyo yige, maa yasεrε pyi, lir' à li cyēe na Kafoonji funñk' à t́aan ná Musa ná Arəñ e (Nəmburu 17.1-11).

⁵ Sheribεenbii mpyi mbwùuni n̄un̄'i, pire mpyi maha li cyêre na Kile yabilin̄i nyε naha. Pire mpyi a fukanyi p̄ili mbwùuni n̄w̄oton̄ke n̄un̄'i†. N̄ka mii s̄i n̄-jà cyire karigii puni jwo n̄o cyi t̄egeni na numε mε.

⁶ Nyε v̄aan̄ke bage ná ku fun̄n̄o yaayi mpyi a bégele lire bègeleñkanni na. Sáragawwuubii mpyi maha jyè kuru bage babilini n̄iñcyiini i can̄ña maha can̄ña na pi báarañi pyi.

⁷ Sáragawwuubii n̄un̄ufembw̄ohe kanni ku mpyi maha jyè babilini sh̄onwuuni i t̄ooḡo n̄iñkin yyeeni i. Kuru cyage e u mpyi maha ma ná yat̄oore s̄ishange e na n̄kaan Kile á, u yabilin̄i ná s̄ùpyire sannte n̄gurugon̄i kurugo.

⁸ Cyire karigii cye kurugo, Kile Munaani à li cyêe wuu na na kuni n̄iñjyeeni t̄eni i, s̄ùpyire mpyi na s̄i n̄-jà n̄-jyè bage s̄eese cyage e mε.

⁹ Lire maha wuu t̄egε wuu à kariii yyaha cè n̄iñjaa, maa li cyêe wuu na na s̄ùpyañi u nyε na Kile p̄ere maa yaaya kaan u á, lire nyε mε na yat̄oore bùu u á ke, lire s̄i n̄-jà urufoo z̄on̄i f̄iññε Kile á mε.

¹⁰ Kuni n̄iñjyeeni karigii cyi mpyi s̄arayi yalyire ná yabyεere ná wilin̄kannigii cyi, si cyeere tufeempe ta. Cyire kurigii n̄aarañi f̄an̄he mpyi a cyán s̄ùpyire na fo mà s̄à yaa ná t̄eni i Kile à cyi f̄aa ná pyin̄kanni n̄iv̄on̄ni i ke.

Yesu Kirisita s̄ishange

¹¹ Nyε numε, Kirisita à pa. Uru u nyε s̄áragawwuun̄ufembw̄ohe, uru u à pa yaayi n̄iñc̄en̄nyi kan wuu á. Kile v̄aan̄ke bage tayyεrege k'à f̄an̄ha t̄o n̄iñjyεge na, ku karigii s'a f̄un̄n̄o ke, kur'e Kirisita à jyè. S̄ùpya bà u à kuru bage yaa mε, ku mú nyε n̄ge d̄iñyεñi i mε.

¹² Kirisita à jyè bage s̄eese cyage e ke, ná s̄ikapere s̄ishan, lire nyε mε nupeelyev̄on̄n̄o s̄ishan e bà u à jyè mε. N̄ka u à jyè t̄ooḡo n̄iñkin fo t̄èekwombaa maa u yabilin̄i s̄ishange kan maa wuu n̄un̄o ww̄u wuu kapegigil'e. Tire n̄un̄gwuure na nyε t̄èekwombaa woro.

¹³ S̄ùpyiibii pi mpyi pi nyε a f̄iññε mà tàanna ná kuni n̄iñjyeeni i mε, pi mpyi maha s̄ikapεrigii ná n̄upyahigii bùu, maa cyire s̄ishange wuuni pire na. Pi mpyi maha n̄ùpya bò maa u s̄úgo, maa tire cw̄on̄re kuu na wuni pire s̄ùpyiibii na. Lire mpyi maha pire cyeere pyi t'à f̄iññε Kile á.

¹⁴ Yat̄oore s̄ishange mpyi na lire pyi, Kirisita woge s'à pw̄or̄o kuru na. Kile Munaani li sí n-kw̄oro fo t̄èekwombaa ke, lire l'à u yyaha c̄u, ka u u uye kan s̄áraga cw̄o cyaga baa wogo Kile á. Karigii cyi maha kw̄un̄i n̄o wuu na ke, u s̄ishange sí n̄-jà wuu z̄oomp̄ii f̄iññε cyire e. Lire ká mpyi, wuu sí n̄-jà n̄-file Kile nyii wun̄i na, s'a báara u á.

¹⁵ Ná Kirisita s'à lire pyi, lire kurugo u à pyi tunmbyaare n̄iv̄on̄nte s̄ùsurulen̄i Kile ná s̄ùpyire shw̄oh̄al'e. S̄ùpyire mpyi a kapegigii n̄cyiimu pyi tunmbyaare n̄iñjyεere t̄eni i ke, Kirisita à kw̄u si ti n̄un̄o ww̄u cyire e, bà li si mpyi Kile à mpiimu yyere maa yaayi n̄iñkwombaa n̄w̄om̄εeni lw̄o pi á ke, pi i yire ta mε.

¹⁶ Yii li cè, mu aha tunmbyaare n̄ya t'à le, yaaga ku maha bò maha mpyi s̄áraga.

¹⁷ Ná kuru nyε a bò mε, mà ku yaha nyii na, tunmbyaare maha f̄woro mε.

¹⁸ Lire kurugo Kile nyε a tunmbyaare n̄iñcyiire le ná s̄ùpyire e s̄ishan baa mε‡.

¹⁹ Nyε ka Musa si Kile Saliyañi kapyaaagii jwo s̄ùpyir'á, lire k̄antugo maa nunaare ná s̄ikapεrigii s̄ishange shw̄o, maa lw̄ohe w̄urugo k'e, maa izope cige wyεere tà ná mp̄a shire le a wu k'e, mà n̄araga n̄araga Kile Saliyañi Sem̄ñi ná s̄ùpyire puni na,

²⁰ maa jwo: «Tunmbyaare Kile à le ná yii e ke, n̄ke s̄ishange k'à tire t̄igile§.»

²¹ Lire pyin̄kanni na mú, ka Musa si s̄ishange kà n̄araga Kile v̄aan̄ke bage ná Kile p̄epepe yaayi puni na.

† 9:5 Yat̄oore pi mpyi maha bò s̄ùpyire kapegigii yàfan̄i kurugo ke, kuru n̄w̄oton̄ke n̄un̄'i tire s̄ishange mpyi maha wu.

‡ 9:18 Pii maha jwo: « 16Wuu k̄ooge kani k̄aanmucya. Mu aha l̄ogo na ma k̄ooge t̄aa, s̄ùpyañi u à kw̄u s̄een̄i na ke, uru k̄ooge ku maha nt̄aa. 17S̄ùpya ká u k̄ooge t̄aan̄kanni jwo, ná u nyε a kw̄u mε, wà nyε na ku t̄áli mε. 18Amuni, yi mú nyε Kile tunmbyaare k̄ampan̄ke na. T̄eni i Kile à tunmbyaare n̄iñcyiire le ke, u à jwo pi á na pi yat̄oore tà bò, s̄ùpyiibii puni si ti s̄ishange n̄ya, si n̄cè na t'à kw̄u.» § 9:20 Ekizodi 24.8

²² Mâ tàanna ná Musa Saliyaŋi i, sìshange mpyi maha karii niŋyahagii fíniŋe. Ná sìshanga ñye a wu me, sùpyire kapegigii sì yàfa ti na me.

²³ Wuu à li ñya na yatɔɔre sìshange ku mpyi maha ntèg'a kuni niŋjyeeni yaayi fíniŋe, yire sí na ñye niŋyiŋi sèeyaayi nàŋja kannna. Lire e ke sárage sìshange tayyérege k'à pèe yire woge na ke, kuru kyaa li ñye Kile na yaayi sèe wuyi vìnini kurugo.

²⁴ Sùpyir'à Kile bage ñkemu faanra ke, kur'e bà Kirisita à jyè me. Sùpyir'à ñkemu faanra ke, kuru na ñye Kile bage niŋyi woge malwɔɔ kannna. Niŋyiŋi yabiliŋi i Kirisita à jyè maa Kile ñáare wuu kurugo.

²⁵ Kuni niŋjyeeni i, sárage wuuubii ñufembwɔhe mpyi maha jyè Kile bage sèese cyage e ná yatɔɔre sìshange e yye maha yye, ñka Kirisita ñye a jyè niŋyiŋi i maa uye kan sárage tooyo niŋyahay'e me.

²⁶ Ná lire bà me, mà lwó diŋyeŋ'á dá ke, mà pa nɔ niŋjaa na, nume mpyi na sí u ta u à kyaaala tooyo niŋyahay'e mà kwɔ. Ñka nume tēni takwɔɔre e, u à pa maa uye pyi sárage tɔɔgɔ niŋkin tērigii puni mee na, maa kapegigii tugure láha wuu na.

²⁷ Yii à li cè na sùpyaŋi maha ñkwú tɔɔgɔ niŋkin, lire kàntugo Kile maha u yíbe u kapyiŋkii na.

²⁸ Lire pyiŋkanni na mú, Kirisita à pyi sárage tɔɔgɔ niŋkin kannna, bà u si mpyi si shiŋyahara kapegigii tugure lwó me. Mpii pi ñye na u sigili ke, u sí n-pa uye cyèe pire na tozhɔnwogo pi zhwonji kurugo, ñka kapegigii yàfaŋi kurugo bà me.

10

Yesu à uye pyi sárage

¹ Musa Saliyaŋi mpyi yaayi niŋcēŋyi nimpayi nàŋjaŋi kannna, u mpyi a fūŋŋɔ me. U mpyi a jwo na sárage ninuyi y'à wwú yye maha yye. Lire e sùpyiibii pi ñye na bārali Kile na ke, u sì n-jà pire fíniŋe n-fūŋŋɔ me.

² Kàmpyi u mpyi na sí n-jà lire pyi, pi mpyi na sí n-kwôro s'a yi wwú me. Naha na ye kàmpyi viniŋi kurugo yi maha wwú, mpii pi maha yi wwú ke, li mpyi na sí n-pyi mu à jwo pir'à fíniŋ'a kwɔ, pi sàha mpyi na sí piye ñya kapimpyii me.

³ Ñka lire bà li mpyi li li me. Yye maha yye, sárage mpyi maha wwú si sùpyire funŋɔ cwo ti kapegigii na.

⁴ Naha na ye nupyahigii ná sikaŋerigii sìshange sì n-si n-jà sùpya kapegii yàfa u na me.

⁵ Lire kurugo tēni i Kirisita mpyi na ma diŋyeŋi i ke, u à jwo Kile á:

«Mu à jwo na mu ñye na ñcaa yatɔɔre sárage na me,
mu ñye a ñee sùpya si yaaga kan mu á me,
ñka mu à cyere yaa mii na.

⁶ Yatɔɔre ti ñye na súge sárage tasogoge e,
lire ñye me sárage sanŋyi yi ñye na ñkaan mu á kapegigii yàfaŋi kurugo ke,
kuru kà ñye a mu funŋke ñiŋe me.

⁷ Lire kurugo mii à jwo

“Kile, mii u nge,

mii à pa si mpa mu ñyii wuuni pyi,

bà y'à séme mii kyaa na Kile Jwumpe Semēŋi i me*.”»

⁸ Bà wuu à li ñya me, Kirisita à fyànha a jwo Kile á: «Mu à jwo na sárage ná yakanyi ná sárage nizogoyi ná kapegigii yàfaŋi sárage ñye a táan mu á me, na yire na bà mu ñye na ñcaa me.» U à yire puni jwo mà li ta Musa Saliyaŋi à jwo na yire puni y'a mpyi.

⁹ Ñye ka Kirisita si nūr'a jwo: «Kile, mii u nge, mii à pa si mpa mu ñyii wuuni pyi.» Puru jwump'à li cyèe na sárage nivɔŋŋ'á tēg'a sárage niŋjyeyi fáa.

* 10:7 Zaburu 40.6-8

10 Yesu Kirisita à Kile nyii wuuni pyi. U yabilin'á uye kan mà pyi sárage tóogó ninjkin tèrigii puni mεε na, lire pyinjkanii na wuu kapegigil'á jyé a láha wuu na.

11 Kuni ninjyeeeni tēni i, canja maha canja, sáragawwuubii mpyi maha sárayi ninuyi wwû Kile á, nka yire sárayi mpyi na sì n-sì n-jà wà kapegigii yàfa u na mε.

12 Nka Kirisita wi ke, ur'á uye kan mà pyi sárage tóogó ninjkin, kuru sárage na nyε tèrigii puni wogo. U à lire pyi kapegigii yàfanji kurugo, lire kântugo maa nkàr'a sà ntēen Kile kàniñe cyεge na.

13 Tēni i Kile sí n-pa u zàmpeenbii pyi u tooyi tatahage ke, u à tēen wani kuru cyage e na lire sigili.

14 Yii li cè, kuru sárage ninjkinji cye kurugo, Kile à mpiimu fñiñe ke, u à pire pyi ncεεge cyaga baa fo tèekwombaa.

15 Kile Munaani mú à yire fñiñ'a jwo wuu á. L'à jwo na:

16 «Kafoonji Kile à jwo “Tunmbyaare mii sí n-le ná pi e canjyi nimpayi i ke, tire ti nyε:

‘Mii sí na Saliyanji le pi zòmpil'e, si u jwumpe séme pi yákilibii na†.’ ”»

17 Maa núr'a jwo:

«Mii saha sì na yákilinji yaha pi kapegigii ná pi ntiimbaanji karigii na mε‡.»

18 Nyε kapegigil'á yàfa cyage nkemu i mà kwò ke, nùñó saha na nyε mà sárage wwû cyi kurugo la?

Wuu yákiliteenre wuubii pi file Kile na

19 Lire pyinjkanii na, mii cìmpyiibii, Yesu sìshange cye kurugo, wuu sí n-jà n-jyè Kile bage sèesee cyage e fyagara baa.

20 Bage táataa vāannke ku mpyi wuu yyaha na ke, bà kur'á cwōn mε, amuni pi à Yesu cyeere pyi, ka lire si kuro nivōnnō múgo wuu á ndemu li sí wuu nō Kile na, si shìñi sèe wuñi kan wuu á ke.

21 Uru u nyε wuu sáragawwuñunufembwōhe maa mpyi Kile bage nùñó na.

22 Numε, wuu zòmpil'á jyé a yige kanwōhōyi puni i njemu yi nyε na wuu cēεge ke, wuu cyeere s'á jyé ná lùcēñke e. Lire e wuu àha nūru raa fyáge mε, wuu sàa dá Kile na, wuu u file u na ná funñó ninjkin i.

23 Wuu a yi yu nwōfyinge na, na wuu à wuu sōññore taha Kile nwōmεeni na. Wuu àha wuu funñyi cεenne mε, naha na ye u aha ndemu jwo ke, u maha lire pyi.

24 Wuu yaha wuye na wuu raa màban leni wuye e, bà wuu si mpyi s'a sì yyaha na tàange ná kacēmpyiini i mε.

25 Wuu àha wuye mbìnniñi nwō yaha bà pil'á li pyi mε, nka wuu a màban leni wuye e, naha na ye yii à li nya na Kafoonji tèepan'á byanhara.

26 Wuu aha sèenji kuni cè maa ncwó maa nkwôro na kapegigii pyi, sárage saha nyε nkemu ku sí cyire yàfa wuu na mε.

27 Shinji u nyε na lire pyi ke, ur'á yaa u a fyáge Kile yibige ná nabwōhe yyaha na. Mpii pi à cyé Kile na ke, kuru ku sí pire súgo.

28 Wà n'a mpyi a MusaSaliyanji kafuun pyi shiin shuunni taanre nyii na, ka pire si yi jwo, pi mpyi maha urufoo bò nùñaara baa.

29 Numε, shinji u nyε na Kile Jyanji fare ke, Kile nyε a yaa u kyaa pyi uru na ndemu l'à fànha tò mbòñi na mà? Sèenji na, sìshange k'à tēg'a tunmbyaare le maa urufoo kapegigii yàfa ke, u nyε a pèene taha kuru na mε. Kile Munaani li maha wuu pyi wuu à Kile ticēmppe cè ke, u bá à lire cyahala.

† 10:16 Zheremi 31.33 ‡ 10:17 Zheremi 31.34

³⁰ Nye Kile yabilin' à jwo: «Mii u sí na ñkoonji wwû. Mii u sí katupwòhoyi pyifeebii sâraš.» Yi mú à séme na: «Kafoonji Kile sí u wuubii yíbe pi kapyiinjkii na*.» Nye wuu à li cè na nde u à jwo ke, u sí lire yige li kuni i.

³¹ Fyagara kyaa li nye li li wà u cwo Kile nyii wuñi cyeyi i.

³² Nde l' à pyi yii na tanjaanji i ke, yii funñò cwo lire na. Yii à Kile bèenmpe ta tènì ndemu i ke, yyefug' à yii kànha sèl' e cyire canmpyaagil' e, ñka lire nye a yii yatanñyi bò me.

³³ Tèrigii cyil' e, pi mpyi maha yii cyere, maa yii kyéerege sùpyire nyii na. Tèrigii cyil' e, mpii pi mpyi maha ñkyéerege yii fiige ke, yii mpyi maha pire tère.

³⁴ Mpii pi mpyi a le kàsuñi i ke, yii à pire tège pire yyefugo karigil' e. Pi à yii cyeyaayi cyán a shwò yii na, ka yii i li kwú yiye e ná funntange e, ñaha na ye yii à li cè na yaage ku nye yii á ke, kur' à fànha tò yire puni na, ku mú nye na ñkwùu me.

³⁵ Lire e ke yii àha yii dáníyanji láha Kile na me, lire sí yii pyi yii tòn nimbwo ta.

³⁶ Yii yiye waha nume, yii raa sì yyaha na Kile nyii wuuni mpyinji i, lire ká mpyi, yaage ñwómèeni u à lwó ke, yii sí kuru ta.

³⁷ Y' à séme Kile Jwumpe Semèñi i na:

«Ncyère, ñgemu u à yaa u pa ke, uru sí n-pa,

u sì mò me.»

³⁸ Kile à jwo:

«Shinji u à tí ke, dáníyanji cye kurugo uru maha mpyi nyii na.

Ñka wà ha kántugo wà mii á, mii funñke sì n-táan ná urufol' e me†.»

³⁹ Mii à tèn ná l' e, mpii pi maha ntêr' a núru maa ñkàre tapinnage e ke, wuu nye pire e me. Nùmpañja tafeebii pi à dá Kile na ke, pire e wuu nye.

11

Mpii pi à fyànha a dá Kile na ke, wuu pire kàanmucya

¹ Ñaha ku nye dáníyanji ye? Mà ma sònñore taha yaaga na maa ntèn ná l' e mu sí ku ta, lire nye me yaage ku nye mu nye na ku ñaa me, maa dá ku na mu à jwo mu nyii na nye ku na ke, lire li nye dáníyanji.

² Wuu tulyeyi dáníyanji kurugo, Kile à ñee pi na.

³ Dáníyanji cye kurugo, wuu à li cè na Kile à ñinyinji ná ñinje dá u jwumpe cye kurugo. Puru funñke e, yaaga maha yaaga wuu nye na ñaa ke, Kile à ku dá ná yanñyambaage e.

⁴ Abeli à dá Kile na, lire kurugo sárage u à wwû Kile á ke, kur' à pwórò Kanji woge na. U dáníyanji kurugo, Kile à jwo na u à tí maa ñee u sárayi na. U à kwû, ñka u dáníyanji kani maha wuu kâlili ali ñijnjaa.

⁵ Enòki à dá Kile na, lire kurugo Kile à u lwó a kàre ñinyinji na mà ta u nye a kwû me. Wà saha nye a u ñya me, ñaha na ye Kile à u lwó. Kile à jwo na ur' à ñee u na, mà jwo u u lwó ke.

⁶ Nye Kile sì n-jà ñee sùpya na ná urufoo nye a dá u na me. Ñaha na ye ñgemu la ká mpyi si file Kile na ke, fo urufoo u dá li na na Kile na nye wani, na mpii pi nye na u caa ke, na u sí pire sâra.

⁷ Nuhu à dá Kile na, lire kurugo u mpyi na Kile yeeyi núru mà yyaha tí ná karigii ñimpañkil' e ñcyiimu cyi nye cyi sàha ñkwò na ñaa me. U à Kile jwumpe cù ná sèl' e, maa bakwòoge yaa ñkemu i u ná u pyenge shiinbil' à shwò ke, ka lire si sùpyire sannte ntiimbaanji cyêe. U à dá Kile na, lire e Kile à jwo na u à tí.

⁸ Ibirayima à dá Kile na, lire kurugo, Kile à u yyere ke, u à Kile ñwómèeni cù. Kìni Kile mpyi a bégele u mee na ke, u à fworu u yabilinji wuuni i na ñkèege lire e, mà ta u nye a u tashage cè me.

⁹ U à dá Kile na, lire kurugo k̀ini jwɔmɛɛni Kile mpyi a lwó u á ke, u à jɛn'a kàr'a sà ntɛɛn lire e nàmpɔnnte na. U mpyi na shwùun v̀aanyɛi bayi i. Ishaka ná Yakuba mú mpyi na shwùun yire y'e. Nwɔmɛɛni ninuuni mú mpyi a lwó pir'á.

¹⁰ Kàhe nintaani l'à cyán a jwɔ ke, kuru na Ibirayima à u s̀onjɔre taha. Kile yabilɛni u à kuru kàhe bégele, maa ku faanra.

¹¹ Ali mà li ta Ibirayima mpyi a lye, Sara sí jye cijirinɛ, mà Ibirayima yaha u à dá na Kile sí u jwɔmɛɛni f̀unɛɛnɔ pire pỳtaani kyaa na, u à jà a p̀unambile si.

¹² Ali mà u yaha u u s̀onji na uru tèekwuun'à nɔ a kwò, nka supyɛnyahara à fworu uru nàni ninjinɛni i mu à jwo wərigii ná lwòhe jwəge nticeɛni.

¹³ Pire pun'à kwù ná pi daniyanɛi i Kile na. Kile mpyi a yaayi njemu jwɔmɛɛ lwó ke, pi jye a yire ta mɛ, nka pi à yi jya laage e, ka lire si mpyi pi á funntanga. Puru funɛke e, pi à jɛɛ na pire na jye nàmpwuun na jaare na màre nke j̀nɛke na.

¹⁴ L'à f̀inɛɛ na s̀upyɛbii pi à jɛɛ pur'e ke, na tatɛɛnge kabɛɛre pire jye na jcaa.

¹⁵ Cyage e pi à ỳiri ke, kàmpyi kuru kani mpyi a t̀ige pi funɛ'i, pi mpyi na sí pyɛnkanna ta si nùru ǹkàre wani.

¹⁶ Nka s̀ɛɛni na, cyaga pi jye na jcaa ǹkemu k'à jwɔ ke, kuru na jye ǹnyɛni i. Lire kurugo Kile maha jɛɛ tire s̀upyɛre t'a uru yiri ti Kileni, jaha na ye u à cyaga bégel'a yaha ti mɛɛ na.

¹⁷⁻¹⁸ Kile mpyi a jwɔmɛɛni lwó Ibirayima á na u t̀uluge sí n-fworu Ishaka e*, maa nùr'a Ibirayima zò shwò a wíi na u Ishaka pyi sáraga. Ibirayima mpyi a dá Kile na, lire kurugo u jye a cyé si u jyanɛi ninjinɛni pyi sáraga mɛ.

¹⁹ Li mpyi u funɛ'i na síni na jye Kile á mà Ishaka j̀è a yige kwùni i, lire kurugo Kile à u jyanɛi nùrun'a kan u á. L'à pyi mu à jwo kwùni i u à fworu.

²⁰ Ishaka à dá Kile na, lire kurugo u à jwó le Yakuba ná Ezawu á karigii nimpaaɛkii kyaa na.

²¹ Yakuba à dá Kile na, lire kurugo, u tèekwuun'à nɔ ke, u à jwó le Yusufu jyaabii shuunnɛni ninjinɛni ǹnkinɛni'á, maa nt̀igile u kàbiini na, maa ninjkure sín, maa Kile p̀èe.

²² Yusufu à dá Kile na, lire kurugo, u tèekwuun'à nɔ ke, u à jwo u kacyyiɛi kyaa na, na Izirayeli shiinbii ká a sí raa fwore Misira k̀ini i, pi a sì ná uru kacyyiɛ'e.

²³ Musa sifeebil'à dá Kile na, lire kurugo, Musa à si ke, ka pi i u ǹwòhɔ yɛjye taanre, jaha na ye pi mpyi a li jya na u lem'à jwɔ. Jwumpe saanɛi mpyi a jwo na pi a p̀unampyɛre nizivɔnnte puni bùu ke, pi jye a fyá puru na mɛ.

²⁴ Musa à dá Kile na, lire kurugo, u à pa yyaha cwo ke, u jye a jɛɛ pi a uru pyi Farɔn pworonɛi jyanɛi mɛ.

²⁵ Mà jwo u uye yaha kapegigii mpyɛni funntange e ke, u à li lwó uye e si ǹkyaala ná Kile shiinbil'e, jaha kurugo ye kuru funntange shɛni jye na m̀oni mɛ.

²⁶ Musa mpyi a cè na Misira k̀ini nàfuun'à jyaha, nka mà jɛɛ cyàhigii na, bà Kile Nɛncwɔnrɔni sí n-pa jɛɛ cyi na mɛ, lire nàfanɛni'á fàha tò Misira nàfuunɛi na. U mpyi a u s̀onjɔre taha uru nàfanɛni na, u sí n-pa uru ǹgemu ta ke.

²⁷ Musa à dá Kile na, lire e u à fworu Misira k̀ini i mà ta u jye a fyá lire k̀ini saanɛi l̀uyirini yyaha na mɛ. Kileni u jye wà jye na u jaa mɛ, u mpyi a uye waha mu à jwo u jyi nà jye uru na.

²⁸ U à dá Kile na, lire kurugo u à Izirayeli shiinbii pyi pi à bilereɛkwonɛi kataanni pyi, maa pi pyi pi à mp̀abilini s̀ishange jaraɛa jaraɛa pi bayi jwɔyi na, bà li si mpyi mèlɛkɛni u maha boore pyi ke, uru nintoronɛi kà raa pi p̀unampyɛiire bùu mɛ.

²⁹ Izirayeli shiinbil'à dá Kile na, lire kurugo Suumpe Lwòhe Nɛnyage à t́aa, ka pi i jyiile ǹnɛke nɛngage na. Misira shiinbii la mpyi si jyiile t̀eni ndemu i ke, ka lwòhe si pi puni l̀yí.

³⁰ Izirayeli shiinbil'à dá Kile na, lire kurugo pi à Zheriko kàhe màhana canmpyaa baashuunni i, ka kàhe káanɛke si jcwɔ.

* 11:17-18 Zhenzi 21.12

³¹ Fwòrobacwoŋi Arahabu à dá Kile na, lire e Izirayeli shiinbii pi mpyi a pa kànhe ñwòh'a wíi ke, uru ceen'á à pire tège. Lire kurugo u ñye a bò ná Kile ñwómεεcumbaabil'e sijn cyan mε.

³² Ñye mii bá sù n-jà yi puni jwo mε, ñaha na ye tère naha mii á, mii i jwo a nò Zhedeyon ná Baraki ná Samuson ná Zhefite ná Dawuda ná Samuweli ná Kile túnntunmpii sanmpii kyaa na mε.

³³ Pir'à dá Kile na, lire kurugo pi à jà saanbii pìi na, maa fànhe pyi ná ntiiŋi i, yaayi ñwómεeni Kile mpyi a lwó ke, maa yire ta, maa càriyi yà ñwòyo pwò.

³⁴ Pi à pìi le nage e, ñka yaaga ñye a pire ta mε. Pi à jwo na pire sí pìi bò ná kàshikwòñwòni i, ñka pir'à shwò. Fànha mpyi pi e mε, ñka pi à fànha ta. Síŋi mpyi pi á kàshige cyage e, pi à kiringii cyii kàshicyeye kòr'a caala.

³⁵ Cyeebii pìi sùpyii ñiŋkwul'à ñè mà kan pi á.

Pii mpyi wani, kampyi pire mpyi a fworò Kile kuni i, pi mpyi na sí pi yaha, ñka pi ñye a ñen'a fworò l'e mε. Pi à ñεε pi pi kyérege, bà Kile si mpyi si pi ñè ñeŋkanna ñiŋcenne na mε.

³⁶ Pi à pìi fwòhòrò maa pi bwòn ná tiripaanni i. Pi à tònnte yòròyi le pi na mà yaha kàsuni i.

³⁷ Pi à pìi wà a bò ná kafaayi i, maa pìi pahala ná cikyangayi i, maa pìi bò ná kàshikwòñwòni i. Pii mpyi na ñaare na màre ná mpàsee yi ná sikaseeyi i, yire yi mpyi pire väänndeyi. Yaaga mpyi pi á mε. Sùpyiibil'à pi cùŋcyere cù maa pi kyérege.

³⁸ Pi mpyi maha ñaare na màre sige ná ñaŋyi ñuŋ'i, maa shwuun kafawyi yi ná wyikuuyi i, mà li ta nte sùpyire ñjin'à pèe ñge ñiŋyeŋi na.

³⁹ Tire nte sùpyire puni mpyi a dá Kile na, lire e Kile à ñεε ti na. Lire ná li wuuni mú i, yaayi ñwómεeni Kile mpyi a lwó ke, ti ñye a yire ta mε.

⁴⁰ Naha na ye Kile à yaaga ñiŋcenne bégele wuu mεε na, u la ñye a mpyi pi kuru ta a wuu yaha mε.

12

Wuu kyaage kwú wuye e Yesu fiŋge

¹ Wuu pi ke, pire sùpyiibii puni pi mpyi a dá Kile na ke, pir'à pyi yyecyeenε maa wuu kwúulo, wuu Kile kuni tafεere e. Lire kurugo tuguro maha tuguro ti ñye wuu ñuŋ'i maa wuu sige tire tafεere na ke, wuu ñuŋyi wwù tire puni ñwòh'i, wuu u kapegigii ñwò yaha, cyire cyi maha wuu pyi wuu u búruge. Tafεere na Kile à wuu yaha ke, wuu wuye waha wuu u tire fê fèŋkanna ñiŋcenne na.

² Wuu a Yesu wíi, uru u à wuu pyi wuu à dá Kile na, uru mú u sí wuu pyi wuu u nò tēgeni na. U à ñεε, ka pi i u kwòr'a bò cige na. U ñye a kuru silege wíi yaaga mε, ñaha na ye funntange Kile mpyi a bégel'a yaha u mεε na ke, kuru u mpyi na wíi. U à tēen numε saanre e Kile kàniŋe cyege na.

³ Kapimpyiibil'à ntùŋke taha u na maa u kyérege sèl'e, u à lire kwú uye e pyiŋkanni ndemú na ke, yii funŋò cwo lire na, bà li si mpyi yii àha ñkànha mε, yii yatanŋyi kà ñkwú mε.

⁴ Naha kurugo ye yoge yii ñye na ñkwùun kapegigii na ke, yii wà sàha jà a ku kwòn a nò u shiŋi tēgeni na mε.

⁵ Yii pi ñye Kile pyiibii ke, yeŋege Kile à kan yii á maa màban le yii e ke, yii funŋ'à wwò kuru na la? U à jwo:

«Mii jyaŋi, Kafoŋi ká mu kíbe,

ma hà lire wíi ñcwo mε.

U aha mu cêεε mú,

lire kà ma yatanŋyi bò mε.

⁶ Naha na ye shinŋi u à táan Kile á ke, uru u maha ñkíbili.

U à ñgemu cè u pyà ke, uru u maha bwùn* .»

⁷ Yii Kile ñkibiñi kwû yiye e, ñaha kurugo ye Kile à yii cù mu à jwo u pyi, lire kurugo u maha yii kíbili. Pyàñi ñgire u ñye ná u tunji ñye na u kíbili mà ye?

⁸ Kile maha u pyibii puni kíbili. U aha mpyi u ñye a yii kibe me, lir'à li cyêe na yii ñye u pyi sèenji na me, ñka kàsəəgə kùñə pyi pi ñye yii.

⁹ Tii na ñye wuu na ñaha ññke na, pi maha wuu kíbili, ñka wuu maha pi pêre. Lire e ke wuu Tunji ññyi wuñi ká a wuu kíbili, tá wuu ñye a yaa wuu ñe lire na sèe sèl'e, bà wuu si mpyi si shìñi ññkwombaañi ta me?

¹⁰ Wuu tiibii maha wuu kíbili tère nimbilere funñ'i maha ntàanna ná pi sònñəñkanni i. Ñka Kile ká a wuu kíbili, u maha li pyi, bà wuu si mpyi si mpyi shincenmii uru yabilinji fiige me.

¹¹ Sèe wi, mu aha a si sùpyañi kibe, li tasiige maha mpyi u á yyetanha kyaa, funntanga kyaa bà me. Ñka urufoo ká kála ta ñkibiñi funñke e, li maha mpa ññə kuu yyeññke ná ntìñi na.

¹² Lire kurugo yii yii cyeyi fànha baa wuyi yîrige, yii ññkunñyi yi ñye na ñcyêenni ke, yii i yire tígil'a yyeñe.

¹³ «Yii a ñaare kuntiile e†.» Lire e shinñi u ñye na sêgere ke, uru lògoñcini si n-fêen me, u bá a yaa u cùñə.

¹⁴ Yii yiye waha yii raa yyeññke caa yii ná sùpyire puni shwəhəl'e. Yii raa ñaare fyinmpe e, ñaha kurugo ye sùpya si n-jà Kafoonji ñya mà ta u ñye na ñaare fyinmpe e me.

¹⁵ Kile à ñwə yii na maa yii shwə. Yii a yiye kàanmucaa, wà kà ñkwə ñcyé lire na me. Wà hà uye pyi cige fiige yii shwəhəl'e ñkemu bàha k'à pi, si kakyaare pyi ti nə shinñyahara na me.

¹⁶ Yii yákili ta, sùpya kà zii mpyi jacwə yii shwəhəl'e me. Yii àha ñcyé pèene tahaga Kile yaayi na Ezawu fiige me. Ur'à u lyege tònñi fáa zànnεεε ññkin kanna kurugo.

¹⁷ Yii à li cè na kàntugo, u la mpyi u tunji si jwó le u á, ñka tufoon'á cyé. U meesuwuñi la mpyi si tufoonji sònñəñkanni kèenñe, ñka u ñye a jà me.

¹⁸ Kile ñañke na wà sí n-jà n-bwəñ ke, tèecyiini i Izirayeli shiinbil'à file ku na pyinñkanni ndemu na ke, yii ñye a file Kile na amuni me. Nabwəhə ná numpilaga ná ñimpirinñe ná zànha kafeebwəhə mpyi ñañke na,

¹⁹ ka pi i mpuruge tünmpe ná mejwuu nimbwoo lógo. Lire mejwuuni jwumpe ñgahanji kurugo, pu lògofeebil'à jwo na pà kà núru mbàra pu na me.

²⁰ Ñaha na ye ñje yi mpyi a jwo: «Shin maha shin ká bwəñ ñañke na ke, ali li méε ká nta yatəəgə, kuru sí n-wà ná kafaayi i si mbò ke‡» yire mpyi a fànha tò pi na.

²¹ Nde pi à ñya ke, lire mpyi a sii fyagara fo Kile tünntunñiMusa à jwo: «Mii ñaha fyá fo na ñcyêenni§!»

²² Ñka lire ñye yii wuuni me. Yii pi ke, yii à file Siyən ñañke ná Kile ñyii wuñi kànbwəhe na, kuru ku ñye ññyiñi Zheruzalemu, ñkemu i Kile mèlekεε kampwəhii ññyaharñyahamii ñye na kataanni pyi ke.

²³ Yii à bàra dánafeebii kurunñke na, pire pi ñye Kile pyicyiibii. Pi mey'à séme ññyiñi i. Yii à file Kile na, uru u maha sùpyire puni sàra a tàanna ná ti kapyiñkil'e. Mpii pi à toro ná pi mpyi a tíi, ka Kile si pi pyi pi à fùnñə ke, yii à file pire na mú.

²⁴ Yii à file Yesu na. U à u sishange wu, maa ñkwú wuu kurugo. U sishange fànñ'à pèe Abeli sishange woge na. Lire pyinñkanni na, Kile à tòro Yesu cye kurugo, maa tunmbyaare ñvəñnte le ná wuu e.

²⁵ Yii a yiye kàanmucaa, Kile ká a yii yeεge, yii àha ñcyé logogo me. Musa u mpyi na Kile jwumpe yu mà u yaha ññke na ke, Izirayeli shiinbil'à cyé uru yeεge logogo, lire kurugo

* 12:6 Taanlinjii 3.11,12 † 12:13 Taanlinjii 4.26 ‡ 12:20 Ekizodi 19.12,13 § 12:21 Duterenaumu 9.19

kakyaar'à nɔ pi na. Nyε Kile ká jwo ná wuu e mà u yaha nìnyinji i maa wuu yeε, wuu aha jcyé, di wuu sí n-shwɔ n-jwo ye?

²⁶ Tèni i Kile à jwo Sinayi nanke nun'i ke, u jwumpe mpyi a nìjke cyêenne. Numε, u à kâa na: «Tɔge kabere, mii sî nìjke kanni cyêenne me, mii sí nìnyinji cyêenne mú*.»

²⁷ Lire jwɔhe ku nyε, yadayi yi sí n-jà n-kèεge ke, yire sí n-pînni. Lire ká mpyi, nje yi nyε yi sî n-jà n-kèεge me, yire kanni yi sí n-kwôro.

²⁸ Amuni li nyε, saanre ti nyε ti sî n-cyêenne me, wuu sí n-jyè tire e. Lire e ke wuu fwù kan Kile á, wuu raa báare u á, wuu raa u jyii wuuni pyi, wuu raa u père, wuu raa fyáge u na.

²⁹ Naha na ye «wuu Kile mú na nyε na fiige, nkemu ku maha sùpyanji súug'a kwò ke†.»

13

Toronkanni l'à táan Kile á ke

¹ Mii cìmpyiibii, yii yiye waha yii i tàange yaha ku pyi yii ná yiye shwɔhɔl'e cìmpworoge e.

² Yii àha funɔ wwò nàmpwuunbii sunmbashwooni na me, naha na ye puru funɔke e pìl'à Kile mèlekεεbii pìi sunmbaya shwɔ pi pyenyi i mà ta pi nyε a cè me.

³ Yii cìmpyiibii pi nyε kàsuni i ke, yii funɔ cwo pire na mu à jwo yii yabilimpìi na nyε u e ná pi e. Mpii pi nyε na nkýérege ke, yii funɔ cwo pire na mu à jwo yii yabilimpìi pi nyε na nkýérege.

⁴ Shin maha shin u fúrunji yaha njire e, fúrupyinεenji wà nyε a yaa u tasinnaga pyi ná waber'e u bage wunji kàntugo na me. Naha kurugo ye mpii pi nyε pi nyε a kúu pi fúrupyinεebii na me, Kile sí n-pa pire ná jacwɔre pyifeebii cêεge.

⁵ Yii àha wyérenji kani yaha li tatεnge fô yii na me, nka yii cye wunji u yii funɔyi níjε. Naha na ye Kile yabilin'á jwo:

«Mii sí n-sì n-yaha mu na.

Mii sî mu yaha maye ninjin me*.»

⁶ Lire kurugo wuu maha já a jwo fyagara baa:

«Kafoonji u nyε mii tεgefoonji,

mii sî n-fyá yafyin na me,

naha shi sùpya sí n-jà n-pyi mii na ye†?»

⁷ Yii yyaha yyére shiinbii nìncyiibii pi à Kile jwumpe jwo yii á ke, yii funɔ cwo pire na, yii i mpyi pi fiige, bà pi à dá Kile na fo mà sà nɔ pi canɔkwoge na me.

⁸ Yesu Kirisita nyε na nkêenji me: bà u mpyi tanjaa me, amuni u nyε nijjaa, amuni u sí n-kwôro fo tèekwombaa.

⁹ Yii a yiye kàanmucaa, sùpyire ti nyε na ma ná kàlanji nivɔnɔnji shinji puni i ke, yii àha tire yaha ti yii wurugo me. Karigii cyi à yyaha tí ná yalyire kani i ke, cyire tayyérege nyε a pèe me. Ngemu ká ntaha cyire fye e ke, urufoo sî tòn ta cyi e me. Kuni nìncenni li nyε ndemu i Kile yabilin'á jwɔ wuu na maa màban le wuu e ke.

¹⁰ Yesu à kan sáraga wuu kurugo, nka mpii saha pi nyε na sárayi wwù mà tàanna ná kuni nìnjyeeni i ke, pire nyε a yaa pi tòn ta u sárage e me.

¹¹ Pi sáragawwuubii nùnfembwɔhe maha jyè bage sèsee cyage e ná yatɔre sishange e sùpyire kapegigii yàfanji kurugo. Lire kàntugo pi maha yatɔre nìjkwure yige maa ti súugo kànhe kàntugo.

¹² Lire kurugo Yesu mú à kwù kànhe kàntugo, bà u si mpyi si sùpyire fìniɔe u yabilinji sishange cye kurugo me.

¹³ Nyε wuu a sî u taan kànhe kàntugo‡, wuu taha Yesu fye e, silege k'à u ta ke, wuu wuu nàzhan lwó kur'e ná u e.

* 12:26 Agize 2.6 † 12:29 Duterenɔmu 4.24 * 13:5 Duterenɔmu 31.6 † 13:6 Zaburu 118.6,7 ‡ 13:13 Wuu a sî u taan kànhe kàntugo»: lire jwɔhe ku nyε, wuu àha núru raa jaare kuni nìnjyeeni i me.

¹⁴ Naha na ye kànha nye naha wuu á nke nìkè na, nkemu ku sì n-kwôro fo tèkwombaa mε. Kànhe ku nye Kile yyére ke, kuru wuu nye na ncaa.

¹⁵ Lire kurugo wuu a fwù kaan Kile á, wuu raa u mεge kêre tèrigii puni i Yesu cye kurugo. Lire na nye mu à jwo sárage wuu à wwù u á.

¹⁶ Yii a kacennii pyi yiye na, yii raa yiye tère ná yii cyeyaayi i. Yii àha funṅṅ wwò lire na mε. Lire na nye sárage nkemu k'à táan Kile á ke.

¹⁷ Yii yii yyaha yyére shiinbii nwomyahigii cù, yii i yiye tîrige pi á, naha na ye pire pi nye na yii kàanmucaa maa yaha yii na. Pire Kile sí n-yíbe nùmpañña yii múnahigii kyaa na. Yii kúu pi á, lire ká mpyi, pi sí raa pi báarañi pyi ná funntange e. Lire baare e pi sí n-pyi yyetanhare e, yii sí sì tòn ta mε.

¹⁸ Yii a Kile náare wuu á. Wuu à tèn ná l'e na funncenne na nye wuu á. Wuu la mú si nye s'a naare naarañkana njcenne na tèrigii puni i.

¹⁹ Mii à sì na li caa yii á, yii a Kile náare na á, bà mii si mpyi si wyère núru zhà yii yyére mε.

Jwumpe nizanmpe

²⁰⁻²¹ Yyeñkèfoo Kile u à wuu Kafoonji Yesu nè a yige kwùñi i ke, uru u yii tège yii jà yii a karigii njcennkii shinji puni pyi, yii raa u nyii wogigii pyi. Nde l'à táan u á ke, u yii yaha yii jà yii a lire pyi Yesu Kirisita cye kurugo. Uru u nye mpànahañi njcenni. U sishange k'à pyi sárage ke, kur'à wuu le tunmbyaare njkwombaare e. U mεge ku pèe tèrigii puni i fo tèkwombaa! Amiina.

²² Mii cìmpyiibii, mii na li caa yii á, yii i na yeεge jwumpe lóg'a tara. Yii li cè na mii jwumpe nye a tòn sèl'e mε.

²³ Mii sí yi jwo yii á na wuu cìmpworonji Timoti a fwordo kàsuñi i. U aha wyèr'a nò naha mii yyére, mii ná uru sí n-shà wani yii yyére sijnayan.

²⁴ Yii na fwùñi kan yii yyaha yyére shiinbii puni ná Kile wuubii pun'á. Dánafeebii pi nye Itali kini i ke, pir'à yii shéere.

²⁵ Kile u nwò yii puni na, u u jwó le yii á!

Λετερει Yakuba à tun dánafeebil'á ke **Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè λετερει funṅo jwumpe e ke**

Dánafeebii pi à caala a tèn dijnye yyaha kurugo ke, Yakuba à nge λετερει tun pir'á, maa màban le pi e Kile kuni naaranj na.

U à jwo na yákilifente kyaa ká mpyi wà na, u ti náare Kile á, lire ká mpyi, ti sí n-kan urufol'á.

U à jwo na wuu aha dá Kile na, maa mpyi wuu nye na kacennji pyi maa yaha wuu njirigii na me, uru dániyañi na nye laaga baa. Lire kurugo Yakuba à nje yereyi kan dánafeebil'á maa màban le pi e maa jwo na:

pi kwôro ná Kile e tewaagil'e
pi i Kile jwumpe kyaa táan piy'á, pi raa pu kurigii naare
pi i pi shinjeebii kyaa táan piy'á, pi raa jwoge fongfeebii na
pi àha raa pi karigii pyi pi kanni tònñi kurugo me
pi àha raa jwumpime yu sùpyire sannte na mú me.

Yakuba à fwù kan dánafeebil'á

¹ Mii Yakuba u nye Kile ná Kafoonji Yesu Kirisita báarapyi ke, mii u à nge λετερει tun Izirayeli tüluyi ke ná shuunnij'á*, pire pi à caala a tèn dijnye yyaha kurugo ke, mii fwù nye pi na.

Yyefuge kani

² Mii cìmpyiibii, yyefugo maha yyefugo k'à nò yii na ke, yii kuru pyi funntanga nimbwòhò.

³ Yii i li cè na Kile ká yii dániyañi kàanmucya yyefuge tèn i mà u ta u à jwò, lire li sí yii pyi yii yiye waha Kile kuni i.

⁴ Nye yii yiye waha tèrigii puni i, yii raa sì yyaha na Kile kuni i, bà yii si mpyi si mpyi sùpyii njncenmii sèñi na, tìgire cyaga nye mpiimu na me.

Yákilifente kani

⁵ Mii cìmpyiibii, yákilifente ká yii wà kùunṅo, urufoo u ti náare Kile á. Kile sí ti kan, naha na ye u maha sùpyire puni kaan ná funvyinge e fahana baa.

⁶ Nka urufoo u ti náare ná funṅo niñkin i, u àha funnyi pyi shuunni me, naha na ye shinji u nye na narege pyi ná funyò shuunni i ke, urufoo na nye mu à jwo suumpe lwòhe ku maha fuuli na yíri kafεεge cye kurugo, marii ku ṅòñi na ṅkεεge kàmpañyi puni na ke.

⁷ Shin maha shin u nye amuni ke, urufoo u tèn ná l'e na u sì yaaga ta Kafoonji á me,

⁸ naha na ye funyishuunnifoo u nye u wi, yyeshaga niñkin nye urufoo na kani là tufiige e me.

Nàfuufente ná fòṅfente

⁹ Nye cìmpyiibii pi nye fòṅke e ke, yii pyi funntange e, naha na ye Kile à yii jùnyi yîrig'a kwò.

¹⁰ Nka cìmpyiibii nàfuufebii, Kile ká jùzogoro nò yii na, yii pyi funntange e, naha na ye nàfuufoonji sí n-tòro mu à jwo nyege yafyenre.

¹¹ Canṅke ká fworò, ku kafuge maha kuru nyege waha, maa ku yafyenre wu, ti sìnamp'a sì láha ti na. Amuni li mú nye, nàfuufoonji sí n-kwù n-fworò u cyelenkarigii shwòhòl'e.

Yaage ku maha sùpyañi sòn a yaha kapiini na ke

* **1:1** Naha ṅke cyage e, Izirayeli tüluyi ke ná shuunnij'á jwo a wà dánafeebii puni na dijneyi yyaha kurugo.

¹² Shin maha shin u à jà a uye waha yyefuge tènì i, maa ntèen Kile kuni i ke, urufoo wuun'à jwò, naha na ye yyefuge kàntugo, Kile à shìni ninjkwombaanji ngemu jwòmee lwó u tàanɲeebil'á ke, u sí urufoo tòn ná uru shìni i.

¹³ Nka shin maha shin, mu aha òri kapii kurugo, ma hà njwo na Kile u à mu sòn a wà li na mà dè! Naha kurugo ye yafyin sì n-jà Kile sòn n-wà kapii na mɛ. Kile mú sí jye na sùpya sònni na wàa kapii na mɛ.

¹⁴ Nka sùpyanji yabilinji jyii karigii cyi maha u cù kànhaɲa fiige ke, cyire cyi maha u sòn maha wà kapegigii na.

¹⁵ Mu jyii karigii nimpegigii sí ká fànha ta mu na, cyire maha mu yyaha kèenɲe kapegigii mpyin'á. Cyire sí ká nò cyi tɛgeni na, cyi maha kwùni nò mu na.

¹⁶ Mii ntàannamacinmpyiibii, yii àha raa yiye jwò fáanji mɛ.

¹⁷ Yacɛnɲe maha yacɛnɲe wuu maha ntaa ke, yire puni na yíri wuu Tunji Kile yyére. Uru mú u à bèenmpe yaayi puni dá, u jye na nkèenɲi mɛ, numpire cyaga jye u e mɛ.

¹⁸ Kile Jwumpe pu jye sèenji ke, mà tàanna ná u jyii wuuni i, u à shìfɔnɲi kan wuu á puru jwumpe cye kurugo, bà wuu si mpyi si mpyi mu à jwo u yadayi puni shwòhòl'e ninjcyiige, nkemu ku jye u yahare e mɛ.

Yii a jaare yii a ntàanni ná Kile Jwumpe e

¹⁹ Mii ntàannamacinmpyiibii, yii jcyii karigii lóg'a tàra, shin maha shin à yaa u u ninjyiini pére, u raa núru, u jwòge kà ngyère mɛ, u lùuni kà mpen mɛ.

²⁰ Naha kurugo ye sùpyanji lùyiri wunji sì n-jà katiile pyi Kile jyii na mɛ.

²¹ Lire kurugo yii pege karigii shini puni jwò yaha, cyire na jye katupwòhòyo. Kile jwumpe pu jye yii funji i ke, yii yiye tírige yii i jee puru na, puru pu sí n-jà yii shwò.

²² Yii wà ká mpyi pu lógofoo kanna, urufoo na uye jwò fáanji. Yii a pu kurigii jaare.

²³ Naha kurugo ye ngemu u na Kile jwumpe núru, u sí jye na pu kurigii jaare mɛ, urufoo na jye mu à jwo nge u maha uye wíi dùbanji i,

²⁴ uye wíinkwooni kàntugo, u a sì nkàre, u sì nkèenɲe yafyin pyi mɛ, lire tèenuuni mujye e, maa funjò wwò uye pyinkanni na ke.

²⁵ Nka Saliyanji sèe wunji u maha wuu yige kapegigii mpyinji bilere e ke, ngemu u à jà na uru kàanmucaa, marii jaare na ntàanni ná u kurigii puni i, maa mpyi u jye a funjò wwò u na mɛ, urufoo wuuni sí jwò u kapyiinkii puni i.

²⁶ Ngemu ká a sònni na uru na jaare Kile kuni i, mà ta u jwunjkanni jye a jwò mɛ, urufoo na uye jwò fáanji, u Kile kuni jaaranji jye laaga baa.

²⁷ Kile kuni jaaranjkanni sèe wuuni li jye nde wuu Tunji Kile yyaha taan: mà yákili yaha círimpii ná lenkwucyeebii na, pi yyefuge tèrigil'e. Maa kàntugo wà nge dijyɛnɲi kanjwòhòyi shini pun'á.

2

Yii àha sùpya pwòhò sùpya na mɛ

¹ Mii cìnmpyiibii, yii pi à dá pèentefoo wuu Kafoonji Yesu Kirisita na ke, yii àha sùpya pwòhò sùpya na mɛ.

² L'aha mpyi mu à jwo yii à bínni yii Kilepeebage e, ka shiin shuunni si mpa jyè yii shwòhòl'e, wà ninjin jye ná sèen kampefegewe e, maa vàanya nisinanya le, u sanji sí jye fòhòfoo, maa vàansicuyo le.

³ Ka yii i vàansinayifoo pèe, maa tatɛenge ninjɛnɲe kan u á, maa fòhòfoonji pyi u yyére, lire jye mɛ u tèn jnɲe na yii tooy'e.

⁴ Tá yii jye a sùpya pwòhò sùpya na, maa sɲcwònrògo pyi ná yii sònɲɔnkanni nimpini i mɛ?

⁵ Mii ntàannamacinmpyiibii, yii lógo na jwò na: Kile à nge dijyɛnɲi fòhòfeebii cwònr'a pyi nàfuufee Kile kuni i, pi i mpyi u Saanre e u à tire ntemu jwòmee lwó u tàanɲeebil'á ke.

⁶ Nka yii pi ke, naha na yii à fòhòfeebii yaha laaga baa ye? Tá nàfuufeebii nyε na jcwu yii na, marii yii yiri yukyaabii yyére mε?

⁷ Yesu Kirisita metange ku nyε yii na ke, pire nàfuufeebii ninuubii bà pi nyε na kuru mεge kèεge mà?

⁸ Yii aha a Kile SaanreSaliyaŋi kurigii jaare, bà l'à séme Kile Jwumpe Semεŋi i mε na: «Ma shinjεεŋi kyaa táan may'á, ma yabiliŋi fiige*» lire na nyε kyaa nijcεnne.

⁹ Nka yii aha sùpya pwóhò sùpya na, yii à kapii pyi, ka Kile Saliyaŋi si yii cêεge, naha na ye yii nyε a uru Saliyaŋi kurigii jaare mε.

¹⁰ Nyε shin maha shin u nyε na Kile Saliyaŋi kurigii jaare, maa ñkùuŋò uru Saliyaŋi kabilini là ninŋin kanna na ke, urufol'à cêεge u puni i.

¹¹ Naha kurugo ye Kileni u à jwo: «Ma hà zínni ná wabere cwo e mε†» uru mú u à jwo: «Ma hà sùpya bò mε‡.» Nyε mu aha mpyi mu nyε a jacwòrò pyi mε, maa sùpya bò, mu à cêεge Kile Saliyaŋi i.

¹² Saliyaŋi u à yii yige kapegigii mpyiŋi bilere e ke, Kile sí yii toronŋkanni tàanna ná ur'e. Lire kurugo yii jwunŋkanni ná yii kapyiŋkii puni yaha cyi yyaha tíi ná uru Saliyaŋi i.

¹³ Ngemu ká mpyi u nyε a pi sanmpii jùñaara ta mε, canŋke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e ke, u mú sí jùñaara ta urufoo na mε. Nka yii aha jùñaara ta pi sanmpii na, Kile sí jùñaara ta yii na si yii shwò.

Mu aha dá Kile na, li maha jçè mu kapyiŋkii cye kurugo

¹⁴ Mii cìmpyiibii, wà ha jwo na ur'à dá Kile na, u sí nyε na kacεŋŋii pyi, jcyii cyi à li cyéu na u à dá Kile na mε, uru dániyaŋi sí naha jwò urufol'á ye? Tá uru dániyaŋi sí n-jà urufoo shwò bε?

¹⁵ L'aha mpyi kee cìmpworonani wà, lire nyε mε cìmpworocwoŋi wà na nyε v àanŋkuuŋi ná sùmakuuŋi i,

¹⁶ ka yii wà si jwo pi á: «Kile u yii tège, u u v àanya kan yii á, u u sùma kan yii á» mà li ta yaayi kuuŋi yi nyε pi na ke, urufoo nyε a yire kan pi á mε, naha uru jwóŋi ndeni sí jwò ye?

¹⁷ Nyε amuni li mú nyε sùpya ká dá Kile na, maa mpyi u nyε na kacεŋŋii pyi mε, uru dániyaŋi na nyε laaga baa.

¹⁸ Shwòhòl'e wà sí n-jà n-jwo: «Pìl'à dá Kile na, pìi sí i kacεŋŋii pyi.» Nka nje mii sí n-jwo ke: «Mii sí n-jà mu dániyaŋi nya kacεŋŋii baa mε. Nka mii wi ke, mii sí na dániyaŋi cyéu na kacεŋŋii cye kurugo.»

¹⁹ Mu à jwo na mu à dá na Kile na nyε ninŋin, lir'à jwò. Nka lire kanni sì n-jà mu shwò mε. Jínabii mú à dá li na na Kile na nyε ninŋin, lire maha pi pyi pi à fyá fo na jcyéenni.

²⁰ Mu funŋò baafonŋi, naha tère e mu sí li cè na dániyaŋi kacεŋŋii baa wuŋi nyε laaga baa ye?

²¹ Naha kurugo Kile à jwo na wuu tulyage Ibirayima à tíi ye? U kapyiŋkii kurugo bàl'à? U à jçen'a u jyaŋi Ishaka cù si mpyi sáraga.

²² Yii nyε a li nya na Ibirayima a dá Kile na, maa kacεŋŋii pyi mà? Nyε lire pyiŋkanni na, u kacεŋŋkil'à u dániyaŋi fùŋŋò.

²³ Lire pyiŋkanni na, jwumpe Kile Jwumpe Semεŋi à jwo Ibirayima kyaa na ke, pur'à pyi sèe. Y'à séme: «Ibirayima à dá Kile na, u dániyaŋi kurugo, Kile à jwo u à tíi§.» Lire cye kurugo, u à pyi Kile cevoo.

²⁴ Yii à li nya numε na sùpyaŋi maha ntíi Kile yyahe taan u kacεŋŋii kurugo, dániyaŋi kanni bà u maha u pyi u à tíi mε.

* 2:8 Levitiki 19:18 † 2:11 Ekizodi 20.14; Duterenoŋu 5.18 ‡ 2:11 Ekizodi 20.13; Saliyaŋi kanshonwuuni 5.17 § 2:23 Zhenzi 15.6

²⁵ Yii sônno fwòrobacwoŋi Arahabu kyaa na. Tèni i Izirayeli shiinbii tûntunmpil'à nò u yyéere ke, u à pi tégé, maa pi ñwàhò, maa kuni labéere le pi taan, bà pi si mpyi si shwò mé. Lire kacenni mpyiŋi kurugo, Kile à jwo u à tí.

²⁶ Kwùŋkanni na cyeere maha ñkwû, múnaani ká fworò t'e ke, amuni li mú nyé, kacennkii ká mpyi cyi nyé dáníyaŋi ñgemu i mé, uru dáníyaŋi mú maha ñkwû.

3

Wuu à yaa wuu jwuŋkanna cè

¹ Nyé mii cìmpyiibii, yii niŋyahamii nyé a yaa yii funŋyi wyèren' a pyi dánafeebii cyelentii mé. Yii li cè, wuu pi nyé cyelentiibii ke, wuu aha wurugo, nde Kile sí n-pyi wuu na ke, lire sí n-waha mà tóro pi sanmpii wuuni na.

² Wuu puni na wuruge kariii niŋyahagil'e, ñka ñgemu ká jà a cù u ñwòge na, maa mpyi u nyé na jwumpime yu mé, urufoo na nyé sùpya ñgemu u à fûnno ná u sí n-jà n-cù uye na ke.

³ Wuu maha mæere le shònge ñwòge na ku raa wuu nyii wogigii pyi. Lire e wuu maha jà na ku kèenni na ñkèege wuu nyii cyeyi puni i. ⁴ Yii bakwòge kànmucya a wíi mú, k'à pèe, kafeebwoyi maha ku ñòŋi na ñkèege. Ñka yaani là nimbilere li maha mpyi bakwòge na, lire li maha ku pyi ku u ntíli na ñkèege ku fèvoonŋi nyii cyeyi i.

⁵ Amuni njini nyé sùpyaŋi cyeere e tabilere. Ñka li maha liye pèe marii jwumbwompe yu.

Tá nabilere bà li maha le a tég'a sibwòhe súugo mé?

⁶ Sùpyaŋi njini mú na nyé na fiige. Diŋyeni pege puni na nyé l'e, l'à tèn wuu cyeere e, marii ti puni ñwòre, marii nage leni, ñkemu ku sí wuu tìni puni kèege ke, kuru nage na yîri nafugombaage yabilini i.

⁷ Sige yaare shiŋi puni ná sançeenre ná ñŋke yafilii ná lwòhe ñwòhò yaayi, sùpyaŋi maha jà a yire puni kúu.

⁸ Ñka njini li ke, sùpya nyé a sù ñgemu u sì n-jà li kúu mé. Naha kurugo ye yapege ku nyé ku ki, ñkemu tænmé p'à pèn ke, ku mú s'à ñi shòonre na.

⁹ Kafoonŋi Kile u nyé wuu Tunŋi ke, wuu maha uru pèe ná njini i, marii jwumpimpe yu sùpyire na ná lire njini ninuuni i, Kile à ntemu dá mà pyi u yabilini malwòro ke.

¹⁰ Kile pèente na mpyi ná ñwòge ñkemu i ke, kuru ñwòge niŋkinŋi i jwumpimpe nyé na fwore. Mii cìmpyiibii, lire nyé a yaa li pyi mé.

¹¹ Lùtanga ná lùsorogo sí n-jà raa fwu raa fwore lùbiliŋi niŋkinŋi i la?

¹² Mii cìmpyiibii, fizhiye cige sí n-jà olivye cige yasere pyi la? Lire nyé mé, erezen cige sí n-jà fizhiye cige yasere pyi la? Suumpe lwòhe na fwore lùbiliŋi ñgemu i ke, lùtanga sì n-jà n-fworo ur'e mé.

Yákilifente sèe woore

¹³ Nyé wà ha nta yii shwòhòl'e ñgemu u nyé na uye sônŋi yákilifoo ná kacene ke, urufoo u a kacenni pyi, u u uye tîrige, lire li sí li cyèe na u na nyé yákilifoo.

¹⁴ Ñka l'aha nta yiŋcyege ná nyipæenni nyé yii e, yii saha nyé a yaa yii yiye pèe s'a fini na yákilifene na nyé yii á mé.

¹⁵ Tire yákilifente shiŋi nyé a fworo Kile e mé. T'à fworo ñge diŋyeni i. Sùpyire yabilimpii yákilifente ti nyé ti ti, Sitaanniŋi i t'à fworo.

¹⁶ Naha kurugo ye cyaga maha cyag'e yiŋcyege ná nyipæenni nyé ke, nyàhanŋurugunŋi ná katupwòhòyi shiŋi puni mú maha mpyi wani.

¹⁷ Ñka yákilifente Kile maha ñkaan ke, tire ti nyé yákilifente sèe woore. Shin maha shin u à tire ta ke, urufoo maha mbèni caa sùpyire shwòhòl'e, maa mpyi ñùmpinèfoo, u maha wyerege na ñeegé pi sanmpii jwumpe na, u maha mpyi ñùnaarafoo, marii kacennkii pyi, u mú nyé na sùpya p'wòŋi sùpya na mé, u nyé na ñwòmyahii shuunni yu mé.

¹⁸ Mpii pi nyé na sisure leni sùpyire shwòhòl'e ke, pire báaraŋi tònŋi u nyé ntìniŋi.

4

Yii kàntugo wà dìnyɛɲi nyii karigil'á, yii i ntaha Kile fye e

¹ Nye yoge ná nàkaante ti nyɛ yii shwəhəl'e ke, naha ku nyɛ ná lire e bɛ? Yii nyii karigii nimpegigii cyi à yii yyaha nɪ ke, cyire fyè bàl'à?

² Yii nyiin'à fworɔ yaaya niɲyahaya kurugo, yii nyɛ na yi taa mɛ, lire kurugo shinbuuni lage nyɛ yii na. Yii nyiin'à fworɔ yaaya niɲyahaya kurugo, ŋka yii si n-jà yi ta mɛ, lire kurugo kàshige ná yoge nyɛ yii shwəhəl'e. Yaayi yii na nɔca ke, yii nyɛ na yire taa mɛ, naha na yɛ yii nyɛ na Kile nàare mɛ.

³ Yii méé ká Kile nàare si yaage kà ta, u nyɛ na kuru kaan yii á mɛ, naha na yɛ yii nyɛ na Kile nàare ná funɔɔɔɔɔɔɔɔ i mɛ. Yii maha u nàare yii yabilimpɪi nyii karigii nimpegigii kurugo.

⁴ Yii pi à kàntugo wà Kile á, maa ntaha dìnyɛɲi nyii karigii fye e ke, yii nyɛ a cè a jwo na shinɲi u à dìnyɛɲi nyii karigii kyaa táan uy'á ke, na urufoo maha Kile kyaa pɛn uy'á mà? Amuni li mú nyɛ, ŋgemu ká dìnyɛɲi karigii kyaa táan uy'á ke, urufoo maha uye pyi Kile zàmpɛn.

⁵ Yii na sòɲɲi na nde l'à séme ke, na lir'à jwo nùɲɔ baa la? Y'à séme na: «Sùpyaɲi sòɲɲɔr'à pi. Tire sòɲɲɔpeere maha u pyi u à nyii yige yaaya niɲyahaya kurugo.»

⁶ Lire ná li wuuni mú i, Kile à nɔwɔ wuu na, maa fàɲha kan wuu á, ka wuu u sí ta tire sòɲɲɔpeere na. Nde Kile Jwumpe Semɛɲi à jwo ke, lire li nyɛ nde: «Mpiimu pi à piye pèe ke, Kile maha pire tòn. Ŋka mpiimu pi à piye tîrige ke, u maha kacɛɲɲi pyi pir'á*.»

⁷ Lire kurugo yii yiye tîrige Kile yyahe taan, yii i Sitaanniɲi tòn, lire ká mpyi u sí n-fê si laaga tɔɔn yii na.

⁸ Yii file Kile na, Kile sí n-file yii na mú. Yii mpii pi nyɛ na kapegigii pyi ke, yii yii cyeyi jyè a yige cyire mpyiɲi i feefee. Yii funɲyi shuunnifeebii, yii yii zòmɔpyaagii yaha cyi fíniɲɛ.

⁹ Yii pyi yyetanhare e yii kapegigii kurugo, yii raa myahigii súu fo nyilwəhe ká a fwore yii nyiiigil'e. Yii kataanre ti kèɛɲɲ'a pyi mɛɛ súu. Yii funntange ku kèɛɲɲ'a pyi yyetanhara mu.

¹⁰ Yii yiye tîrige Kafooni Kile yyahe taan, lire ká mpyi, u sí nùɲjirire kan yii á.

Yii àha raa yiye yu mɛ

¹¹ Mii cìmpyibii, yii àha raa yiye yu mɛ. Ŋgemu ká u cìmpworɔɲi jwo, lire nyɛ mɛ mà tìgire cyán u na ke, Kile Saliyaɲi nyɛ urufof'á nùɲɔ baa ná kanɔwɔ baa. L'aha mpyi amuni, lir'à li cyèe na mu saha nyɛ na uru Saliyaɲi kuni nàare mɛ, naha na yɛ u à mu pɛn.

¹² Kile kanni u à Saliyaɲi tɲɛ, uru kanni mú u sí n-jà sùpya cèɛɛɛ, lire nyɛ mɛ si tanga kan u á, uru kanni mú u sí n-jà sùpya shwə, lire nyɛ mɛ mà u shi bò. Joofo mu na maye sòɲɲi marii ma cìmpworɔɲi cèɛɛɛ yɛ?

Yii àha yiye pèe mɛ

¹³ Yii lógo, yii mpii pi maha jwo: «Niɲjaa, lire nyɛ mɛ nùmpaɲa wuu sí n-kàre kàɲhe kà na, si yyee niɲkin pyi wani, si cwəhənte pyi, si wyéɛɲyahaga ta» ke,

¹⁴ nde li sí n-pyi nùmpaɲa ke, yii à lire cè la? Yii nyɛ yafyin mɛ, yii na nyɛ mu à jwo kàɲkuraɲa. K'aha mpa, tère nimbilere funɲ'i, ku maha mpíɲni.

¹⁵ Yii à yaa yii jwo: «Kile ká nɛn'a wuu cùɲɔ, wuu sí nde ná nde pyi.»

¹⁶ Ŋka mà jwo yii lire pyi ke, kabwəhigii yii la nyɛ si mpyi ke, yii maha yiye pèe cyire kyaa na, yàmpeente sí nyɛ a nɔwɔ mɛ.

¹⁷ Nye yii li cè na ŋgemu u à kacɛɲni cè, u sí nyɛ na li pyi mɛ, urufof'á kapii pyi.

5

Yɛɛɛge k'à yyaha tíi ná nàfuufeebil'e ke

* 4:6 Taanliɲkii 3.34

¹ Nye yii pi nyε nàfuufēebii ke, yii lógo! Yyefuge ku nyε yii yyaha na ke, yii a myahii súu, yii raa kwuuyi wàa kuru yyaha na.

² Yii nàfuun' à fwónhò. Ntòonh' à yii v àannyi lyí.

³ Zúnh' à yii sēenhi ná yii wyéreni cù, uru zúnhi u sí yii cēεε. U sí n-pyi na fiige s'a yii cyeere súge fo si yii shi bò. Yii a yii nàfuunhi bínn'a yaha yiye mēε na, yii nyε a li cè na dihyēni tèekwoon' à byanhara mà?

⁴ Mà li ta báarapyiibii pi à yii kereyi sùmanhi kwòn ke, yii nyε a pire sàranhi kan pi á mē! Myahigii pire báarapyiibil' à sú ke, cyir' à nò Sijhi Punifoo Kile na.

⁵ Yii à yii dihyēni canmpyaagii puni pyi ntàanhi kanni na, marii yii nyii karigii pyi. Yii à pēε mu à jwo yatògò, nkemu pi à byé si mbò mpyi kyara ke.

⁶ Sùpyanhi u nyε u nyε a yaaga pyi yii na mē, yii à uru cēεε, ka u u uye yaha yii cye e yii à bò, naha na ye sí nyε u na mē.

Funhinke ná Kileharege

⁷ Lire kurugo mii cìnmpyiibii, yii funnyhi níhε fo Kafoonhi Yesu cannuruge ká nò. Yii nyε a faapyinhi kàanmucya mà? U maha funhke níhε na zànyhi ninicyiyyi ná nizanhi sigili, naha na ye yire yi maha sùmanhi pyi u à jwò.

⁸ Yii mú pi funnyhi níhε amuni, yii i yiye waha, naha na ye Kafoonhi Yesu tèεpan' à byanhara.

⁹ Mii cìnmpyiibii, yii àha raa tìgire cyáan yiye na mē, Kile kà nkwo ntíge yii na mē. Kafoonhi Yesu tèεpan' à byanhara, uru u sí n-pa sùpyire sàra si ntàanna ná pi kapyiin' kil'e.

¹⁰ Kafoonhi Kile túnntunmpii pi à tòro tèecyiini i ke, yii pire pyin' kanni lwó, yyefug' à pi ta, ka pi i ku kwú piye e maa jcwú piye na.

¹¹ Mpii pi à já a cù piye na yyefuge e, maa ntēn Kile kuni i ke, pire wuun' à jwò. Yii à yi lógo pyin' kanni na Zhobu à cù uye na yyefuge e, ná nde Kafoonhi Kile à pyi u á yyefuge kántugo ke. Sēenhi na, Kafoonhi Kile maha jùjara taa sùpyire na sēε sèl'e.

¹² Mii cìnmpyiibii, mii sí li jwo n-waha yii á, yii àha raa nkāre Kile na mē, yii àha raa nkāre níhke na mē, yii àha raa nkāre yaayi yabere na mē, yii òonh' à yaa u pyi òon, yii ònhōn' à yaa u pyi ònhò, bà Kile si mpyi u àha bú nkwo yii cēεε mē.

¹³ Nyε wà ha mpyi yyefuge e yii shwòhòl'e, urufoo u Kile jáare. Wà ha mpyi funntange e, urufoo u Kile shéere ná myahigil'e.

¹⁴ Kampyi yii wà na yà, urufoo u dānafēebii kacwōnribii yyere pi i mpa Kile jáare u na, pi i sìnmpε tiri u na* Kafoonhi mēge na.

¹⁵ Kileharege ká mpyi ná dānyanhi i, yanhi sí n-cùunhò, Kafoonhi Kile sí u yîrige. U aha nta u à kapegii pyi, Kile sí cyi yàfa u na.

¹⁶ Lire kurugo mii cìnmpyiibii, yii a yii kapegigii yu yiy'á, yii raa Kile jáare yiy'á, bà yii si mpyi si ticuumpe ta mē. Sùpyanhi u à tí Kile yyahe taan ke, uru Kileharege maha mpyi ná fānhe e sèl'e.

¹⁷ Yii sōnhò Kile túnntunhi Eli na, u mpyi sùpya wuu fiige. U à Kile jáare ná u zòmbilini puni i, na zānha kà mpa mē. Nyε mà lwó lire tēni na, mà sà nò yyee taanre ná yinyε baani na, zānha nyε a pa mē.

¹⁸ Lire kántugo ka u u Kile jáare sahanhi, ka zānhe si mpa cire ná sùmanhi na, ka yi i yasere pyi.

¹⁹ Mii cìnmpyiibii, Kile kuni li nyε sēenhi kuni ke, wà ha fworò lire e, ka yii wà si urufoo yere, ka u u nūr'a pa jyé l'e, lir' à jwò.

²⁰ Yii li cè na shinhi u à kapimpyinε yere, ka u u láha cyi na ke, urufol' à u shwò kwùni na. U mēε ká nta u à kapegii ninyahagii pyi, Kile sí cyi yàfa u na.

* 5:14 Pii maha jwo: «pi i sìnmpε wu u na.»

Pyeri lɛtɛɛŋi niŋcyiŋi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè lɛtɛɛŋi funŋɔ jwumpe e ke

Tùntunmpii kɛ ná shuunniŋi Yesu mpyi a cwɔɔnrɔ ke, Pyeri mpyi uru wà. Pyeri ná u sìŋɛŋi Andire mpyi maha fyaabii cwôre Galile baŋi i. Nka Yesu à pi yyere ke, ka pi i fyácyaaŋi yaha maa ntaha u fye e. U à pa dùgo niŋyiŋi na ke, ka Pyeri si wá na Jwumpe Nintanmpe yu na ntùuli.

Nye Pyeri à nge lɛtɛɛŋi sém'a tun dánafeebil'á, pire mpiimu pi à caala a tɛɛn tɛɛn Azi kùluni i ke. Lire pi maha mpyi niŋjaa Turiki. Lire tɛni i, dánafeebii mpyi yyefuge e wani. Lire kurugo Pyeri à nge lɛtɛɛŋi sém'a tun pi á, maa màban le pi e. U à pi funŋɔ cwo na Kile à yaaya niŋcɛnyɛ bégel'a yaha pi mɛɛ na niŋyiŋi na, pi sí yire ta tɛni i Yesu sí núru n-pa diŋyɛŋi i ke. Lire kurugo pi à yaa pi kwôro Kile kuni i, ali pi méɛ ká mpyi yyefuge e. Kile yabiliŋi u sí raa pi kàanmucaa. U à li cya pi á na pi a fyáge Kile na, pi i pi shinɛɛbii kyaa táan piy'á, mpai pi nyɛ pi nyɛ Kile kuni i ná pi e mɛ, pi a jaare jaaraŋkanna niŋcɛnne na pire shwɔhɔl'e. U à li cya pi á mú na pi Yesu Kirisita pyiŋkanni lwó: u à kyaala, mà li ta u nyɛ a kapii pyi mɛ.

Jwumpe tasiige

¹ Mii Pyeri u nyɛ Yesu Kirisita tùntunŋɔ ke, mii u à nge lɛtɛɛŋi séme mà tun yii Kile niŋcwɔnribil'á, yii mpiimu pi à tɛɛn tɛnn'a màha mu à jwo nàmpwuun Pɔn ná Galati ná Kapadɔsi ná Azi ná Bitini kùligil'e ke.

² Mà tàanna ná Tufooni Kile karigii puni jɔcɛŋi i, u à yii cwɔɔnrɔ fo tɛemɔni i mà pyi u wuu, u Munaani cye kurugo, bà yii si mpyi si Yesu Kirisita jwɔmɛɛni cù, u sìshange si jaarag'a wà yii na si yii fíniŋe mɛ.

Kile u jwɔ yii na, u u yyɛniŋke kan yii á sèl'e.

Dánafeebii sɔnŋɔre tatahage kani

³ Wuu Kafooni Yesu Kirisita Tuŋi Kile à yaa u kêe! U à sàa jùnaara ta wuu na sèe sèl'e, lire kurugo u à wuu pyi shinɔnmii, Yesu Kirisita jɛŋi cye kurugo mà fworɔ kwùŋi i, bà wuu si mpyi si sɔnŋɔrɔ tatahaga niŋcɛnŋe ta

⁴ niŋyiŋi yaayi kurugo mɛ. U à yire yal'a yaha u wuubii mɛɛ na. Yire yaayi nyɛ na ŋkèege mɛ, yi nyɛ na jwɔre mɛ, là nyɛ na fworɔ yi sìnampe e mɛ. Kile à yire yaha wani niŋyiŋi na yii yyaha na,

⁵ maa yii màra u fànhafente funŋke e, yii dáníyaŋi cye kurugo yii zhwoŋi mɛɛ na, uru ŋgemu u à bégel'a kwò, ná u sí n-pa n-cyêe diŋyɛŋi canŋkwoge ke.

⁶ Lire l'à yii funŋyi pyi y'à táan sèl'e, ali mà li ta yii nyɛ ŋgahaŋi shiŋi puni i numɛ, yii sì n-jà lire fyinnɛ mɛ, lire nde na nyɛ tère nimbilere kyaa.

⁷ Uru ŋgahaŋi jùŋke ku nyɛ si yii dáníyaŋi tayyérege cè. Sɛɛŋi u nyɛ yakwɔgo ke, sɛɛnbuubii maha u le nage e, si jɔcè kampyi u à jwɔ. Lire pyiŋkanni na, yii dáníyaŋi u à pɔwɔrɔ sɛɛŋi na sèe sèl'e ke, ŋgahaŋi maha nɔ yii na, bà uru shi si mpyi si jɔcè mɛ. Lire e yii dáníyaŋi sèe wuŋi kurugo, canŋke Yesu Kirisita sí uye cyêe ke, yii sí ŋkèɛŋi ná pèente ná metange ta kuru canŋke.

⁸ Yii méɛ nyɛ yii sàha ntél'a u nya mɛ, u kyal'à táan yii á, yii jyi nyɛ u na mɛ, ŋka yii à dá u na. Funntange ku nyɛ yii e ke, kuru mpɛɛŋi kurugo sùpya si n-jà ku jwo nɔ ku tɛgeni na mɛ,

⁹ jaha na ye ndemu kurugo yii à dáníyaŋi pyi ke, yii sí lire ta, lire li nyɛ Kile sí yii shwɔ.

¹⁰ Kile tùntunmpil'à uru zhwoŋi kani yyaha cya sèe sèl'e, tɛni i pi à jwo kuru Kile màkange kyaa na, kuru ŋkemu Kile à yaha yii yahare e ke.

11 Kirisita Munaani* li mpyi pi e ke, lire mpyi a li cyêe pi na na Kirisita sí n-pa n-kyaala, kuru kyaage kântugo, u sí pèene ta. Pi la mpyi si cyire karigii tèpyiini ná cyi pyiŋkanni cè.

12 Kile mpyi a li cyêe pi na na karigii shenre pi mpyi na yu ke, na pi yabilimpíi wogii bà me, ŋka yii wogigii cyi. Nyε nɪŋjaa, Jwumpe Nintanmpe jwufebil'á cyire karigii jwo yii á Kile Munaani cye kurugo, Kile à lire ndemu yaha a yíri nɪnyɪŋi na ke. Ali Kile mèlekεebii na ŋcaa si cyire karigii yyaha cè.

Dánafeebii naaranɔkanni

13 Lire kurugo yii yákilibii yaha báaraŋi na tɛrigii puni i, yii i ŋcú yiye na, Kile sí n-pa ŋwɔ yii na si ndemu pyi yii á, Yesu Kirisita cannuruge ke, yii i yii sɔnɔre puni taha lire na.

14 Yii i Kile ŋwɔmεeni cú, yii nyii karigii yii mpyi a fyánha na mpyi mà ta yii sàha Yesu Kirisita cè me, yii i cyire ŋwɔ yaha.

15 Yii i mpyi fyɪnme sùpyii yii kapyiɪŋkii puni i, bà yii yyerefoonj Kile à fíniŋε me.

16 Yire y'á séme Kile Jwumpe Semεŋi i na: «Yii pyi fyɪnme sùpyii, ŋaha na ye mii à fíniŋε†.»

17 Kile u maha sùpyire puni sàra mà tàanna ná pi kapyiɪŋkil'e ke, uru nyε a wà pwɔŋɔ wà na me. Ná yii maha u yiri yii Tuŋi yii ŋareyi i, lire kurugo, yii a yii karigii puni pyi ná u yyaha fyagare e, mà yii yaha ŋge dɪnyεŋi i nàmpwuun fiige.

18 Yii à li cè na Kile à yaage ŋkemu tɛg'a yii nùŋɔ wwû yii naaranɔkanni laaga baa wuuni i, yii mpyi a lire ndemu ta yii tulyey'á ke, kuru nyε yakwɔgɔ wyéŋi ná seεŋi fiige me.

19 Ŋka u à yii nùŋɔ wwû ná Kirisita sishange longara woge e. Uru u à uye pyi sáraga mpàbili fiige wuu kurugo, ndemu li nyε cwɔ cyaga baa ná fwɔnrɔ baa ke.

20 Mà jwo dɪnyεŋi u dá ke, Kile mpyi a u cwɔnrɔ lire mεε na. Ŋcyii tɛrigii nizannkil'e, Kile à u pyi u à pa yii kurugo.

21 Uru cye kurugo yii à dá Kile na, uru ŋgemu u à u ŋè a yige kwùŋi i, maa u pèe, bà yii dániyaŋi ná yii sɔnɔre si mpyi si ntaha Kile na me.

22 Yii à ŋεε sèenji jwumpe na ke, lir'á yii zòmpyaagii fíniŋε, maa yii pyi yii à yii cɪnmpyiibii kyaa táan yiy'á ná funvyinge e. Lire e yii yiye kyaa táan yiy'á ná yii zòmpyaagii puni i.

23 Yii li cè na yii à pyi shɪnfɔnmii, nùguzhɪŋi u maha fwɔnre ke, uru cye kurugo bà lir'á pyi me, ŋka ŋge u nyε u nyε na fwɔnre me, uru cye kurugo lir'á pyi, uru u nyε Kile jwumpe, pu na nyε nyii na, pu nyε na ŋkèenŋi me.

24 Naha kurugo ye y'á séme Kile Jwumpe Semεŋi i na:

«Sùpyaŋi na nyε mu à jwo nyèpurugo,

u sinampe na nyε mu à jwo nyεge yafyεenre.

Nyεge maha waha, ku yafyεenr'a si mɪn'a wu,

25 ŋka Kafoonj Kile jwumpe sí n-kwôro fo tèekwombaa‡.»

Puru jwumpe sí pu nyε Jwumpe Nintanmpe p'á jwo yii á ke.

2

1 Lire e ke yii láha pege karigii shɪŋi puni ná nàŋwɔhɔre karigii shɪŋi puni na. Yii àha fyɪnme tò wwomɔ na me, yii i láha nyipεenni ná jwoore shɪŋi puni na.

2 Bà jirimpe lage maha mpyi pɪnmpɪnnyεge na me, yii Kile Jwumpe lage yaha ku pyi yii na amuni, puru jwumpe na nyε yii á mu à jwo jirimpe yabilɪŋi, bà yii si mpyi s'a si yyaha na Kile kuni i yii zhwoŋi mεε na me,

3 ŋaha na ye yii à li cè ŋwɔŋkanni na Kafoonj à ŋwɔ ke.

Yesu u nyε bage kafaage sèe woge bage mbìni na

4 Yii file Kafoonj na, uru u nyε kafaage nyii woge, sùpyir'á cyé ŋkemu na ke. Ŋka Kile à ku tayyérege ŋya k'á pèe, maa ku cwɔnrɔ.

* 1:11 Kirisita Munaani ná Kile Munaani nyε nɪŋkin. † 1:16 Levitiki 11.44, 45; 19.2 ‡ 1:25 Ezayi 40.6-8

⁵ Yii yabilimpíi na nyε kafaaya nyii wuyo, lire e yii wà yiye na, yii i mpyi бага, Kile Munaani sí n-téen nkemu i ke, yii i mpyi Kile sáragawwuubii kurunɔ, Kile Munaani sí nkemu pyi k'a sárayi nintanyi wwû Kile á Yesu Kirisita cye kurugo ke.

⁶ Yii li cè na y'à séme Kile Jwumpe Semɛɲi i na:

«Yii wíi, mii à kafaaga cwɔɔnrɔ,

ku tayyéreg'à pêe sèl'e.

Mii sí ku pyi bage kafaage sèe woge bage mbìini naSiyɔn kànhe e.

Shinɲi u à dá ku na ke,

urufoo sì n-sì n-sílege mε*.»

⁷ Yii pi à dá ku na ke, yii nùnyii sí n-yîrige. Nka mpíi pi nyε pi nyε a dá ku na mε, y'à séme Kile Jwumpe Semɛɲi i na:

«Bafaanribil'à cyé kafaage nkemu na ke,

kuru k'à pa mpyi bage kafaage sèe woge bage mbìini na†.»

⁸ «Kafaaga ku nyε ku ki, sùpyire maha búruge nkemu na ke, fáaga ku nyε ku ki, nkemu ku maha sùpyire pyi ti i jcwɔ ke‡.»

Pi nyε na Kile Jwumpe kurigii jaare mε, lire kurugo pi maha jcwɔ. Lire yahare e Kile mpyi a pi yaha.

⁹ Nka yii pi ke, yii na nyε supyishi, Kile à ngemu cwɔɔnrɔ ke, Saanɲi Kile sáragawwuubii kurunke ku nyε yii, maa mpyi Kile kîni shiin, maa mpyi sùpyii, Kile à mpiimu nùɲɔ wwû, bà yii si mpyi s'a u kakyanhala karigii nimpyiinkii shɛnrɛ yu mε. Uru u à yii yyer'a yige numpini i, maa yii le u bèɛnmpe e, puru pu nyε bèɛnmpe sèesee wumpe.

¹⁰ Tèni l'e, yii mpyi na sàha nkɔwɔ a pyi Kile shiin mε, nka numε, yii à pyi Kile shiin. Tèni l'e, Kile mpyi na sàha nkɔwɔ a nùɲaara ta yii na mε, nka numε, u à nùɲaara ta yii na.

Dánafeebil'à yaa pi piye jaaranɲkanni cè

¹¹ Mii ntàannamacinmpyiibii, yii na nyε nge diɲyɛɲi i mu à jwo nàmpwuun, kùshee fiige, lire kurugo mii na li caa yii á, yi raa yiye kàanmucaa sùpyaɲi nyii karigii nimpegigii na, cyire karigii maha yii tùnmi Kile kuni i.

¹² Mpíi pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, yii yii jaaranɲkanni cè pire shwɔhɔl'e. Lire e pi méε ká a fini na ntare yii na na yii à kapii pyi, pi sí raa yii kacɛnɲkii ja a si Kile pèe canɲke u sí n-pa fworɔ pi na ke.

¹³ Kafoonɲi kurugo, yii yiye tîrige nùɲufeebii pun'á: yii yiye tîrige saanbwɔh'á, uru u nyε pi puni nùɲɔ na,

¹⁴ yii yiye tîrige fànhafeebil'á, pire mpiimu pi à tìɲɛ saanbwɔhe cye kurugo, bà pi si mpyi s'a kapimpyiibii tùnmi s'a kacɛnmpyiibii kère mε.

¹⁵ Yii li cè na Kile nyii wuuni li nyε yii a kacɛnɲkii pyi, bà yii si mpyi si supyikuuyi funɲɔ baa wuyi jwɔyi tò yi funɲɔ jwumpe na mε.

¹⁶ Yii nyε bilere e mε. Yii a jaare yii a ntàanni ná lire e, nka yii àha lire tège fyìnme tò wwomɔ na s'a kapegigii pyi mε. Yii pyi Kile bilii.

¹⁷ Yii a sùpyire puni père, yii yii cìnmpyiibii kyaa táan yiy'á, yii raa fyáge Kile na, yii raa saanbwɔhe père.

Bilibil'à yaa pi Kirisita pyiɲkanni lwó yyefuge tèrigil'e

¹⁸ Bilibii, yii yiye tîrige yii nùɲufeebil'á Kile yyaha fyagare funɲke e. Mpíi pi à jwɔ maa mpyi ná sùpyigire e ke, yii àha yiye tîrige pire kann'á mε. Ali mpíi pi à kyán ke, yii yiye tîrige pir'á,

¹⁹ jaaha na yε yyefuge ku nyε yii ná kuru nyε a yaa mε, pi aha kuru tège yii juy'i, ka yii i ntéen k'e, maa li pwɔ Kile na, lire na nyε kacɛnne.

* 2:6 Ezayi 28.16 † 2:7 Zaburu 118.22 ‡ 2:8 Ezayi 8.14

²⁰ Nka l'aha nta kapyimbaala yii à pyi, ka yyefugo si nò yii na, ka yii i ku kwú yiye e, pèente ntire yii sí n-ta lire e ye? Nka yii kacempyiini kurugo, yyefugo ká yii ta, ka yii i ku kwú yiye e, lire na nye kacenne Kile á.

²¹ Yii li cè na kuru yyefuge shinji mée na Kile à yii yyere. Kirisita yabilin'á kyaala yii kurugo, maa lire kuni le yii taan, bà yii si mpyi s'a jaare u fyèni i mε.

²² U nye a kapiini là tufiige pyi mε, kafinara jwumò nye a fwooro u nwage e mà nya mεS.

²³ Pi à u cyahala, u nye a cyàhii nkoo láha pi na mε, pi à u kyéree, u nye a pi fùguro mε, nka nge u sí n-pa sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiin'kil'e ntiiñi funnke e ke, u mpyi a u wuuni yaha uru cye e.

²⁴ U à wuu kapegigii tugure lwó u cyeere e kworokworocige na, bà wuu si mpyi si nkwi kapegigii kàmpañke na, si shìfannò ta, s'a jaare ntiiñi i mε. Kyaage tooy'e u à tabannayi njemu ta ke, yire cye kurugo yii à cùunò.

²⁵ Yii li cè na yii mpyi mu à jwo mpàa mpiimu pi mpyi piye nùñò kurugo ke, nka numε yii à núr'a pa yii nàhafoon'á, uru u nye na yii múnahigii sañcwannji sigili.

3

Cileñenambaabii ná nàmbajyicyeebii kani

¹ Nye lire pyin'kanni na, cyeebii, yii yiye tírige yii nàmbaabil'á. Lire e ali li mée ká nta pi pi nye a jεε Kile jwumpe na mε, bà pire si mpyi si jyè Kile kuni i yii toron'kanni cye kurugo, mà ta yii nye a yaaga jwo pi á mε,

² Jaha na ye yii toron'kanni ná yii sùpyigire sí pi yyaha nî.

³ Yii àha yii wuuni kwò njaha pùcyage yaleere ndenji kanni na, mu à jwo nùmpwooni ná sèenji pùcyage yaayi ndenji ná vāan'nyi lon'gara wuyi ndenji na mε.

⁴ Nka pùcyage yaleere ti nye zòmbilini i ke, yii a tire caa. Tire nye na nkèege mε, tire yaleere ti nye nùmpin'ke ná zòm'pyini, kuru ku nye pùcyage sèe woge yaleere Kile á.

⁵ Tèecyiini i, cyeebii pi mpyi a piye pwò Kile na, maa pi sòn'ore taha u na ke, pire mpyi maha piye tírige pi nàmbaabil'á, lire li mpyi pire pùcyage lon'gara yaayi.

⁶ Amuni Sara mpyi. U mpyi a Ibirayima nwòmεeni cù fo u mpyi maha u pyi: «mii kàfoonji». Nye ninjaa, yii pi nye Sara pworibii, nka fo yii aha a kacenn'kii pyi, maa mpyi yii nye a yaaga yaha k'à yii fùgur'a láha lire na mε.

⁷ Lire pyin'kanni na mú, nàmbaabii, yii yii cyeebii cùmu lemε nwò, jaha na ye cεere na nye yaaga nkemu fànhe k'à cyéere yii woge na ke. Kile à nwò wuu na maa shìni nin'kwombaanji ngemu kan wuu á ke, yii ná yii cyeebil'á uru ta sijn'yan. Lire e yii pi le njire e, bà li si mpyi yaaga kà njà yii Kile narege pyi kà raa nòni Kile na mε.

Dánafeebil'á yaa pi kwôro kacenn'kii mpyiñi na, ali pi mée ká ngaha ta l'e

⁸ Nwonyega nin'kin na, yii yii sòn'ore pyi nin'kin, yii i mpyi ná funnò nin'kin i, yii i yiye kyaa táan yiy'á cìmpworoge e, yii raa nùnaara taa yiye na, yii i yiye tírige yiy'á.

⁹ Yii àha kapii tège kapii fwoò tò mε, yii àha cyàhii tège cyàhii nkoo láha mε. Nka yii a jwó leni pi á, jaha na ye lire mée na yii à yyere, jwónji nwòmεeni Kile à lwó yii á ke, bà yii si mpyi si uru ta mε.

¹⁰ Yire y'à sémε Kile Jwumpe Semεni i na:

«Shin maha shin la ku nye si shì ta,
u canmpyaagii si ntáan u na ke,
urufol'á yaa u láha jwumpimpe njwunji
ná kafinare na.

¹¹ Urufoo u laaga tōon pege na,
u raa kacenn'kii pyi,
u u uye waha u raa yyen'inke caa

u ná sùpyire sannte shwòhàl'e,
¹² naha na ye mpìi pi à tí ke,
 Kafooji Kile maha pire kàanmucaa,
 u maha niŋgyiini pèrè maa pi nareyi nùru.
 Nka mpìi pi nyè na kapegigii pyi ke,
 Kafooji sí yyaha kèennè pir'á si pi tùn*.»

¹³ Nyè yii aha yiye pwò kacennkii mpyiŋi na, jofoo u sí yii kyérege ye?

¹⁴ Yyefugo mée ká nò yii na yii ntìŋi kurugo, yii li cè na yii wuun'à jwò. Mpìi pi nyè na yii kyérege ke, yii àha raa fyáge pire na mè, yii àha yii yákilibii yaha pi wùrugo mē†.

¹⁵ Nka yii jèe Kirisita kafente na ná yii zòmpyaagii puni i. Sònjòrè tatahage ku nyè yii á ke, tèrè o tèrè e wà sí yii yíbe kuru kyaa na ke, yii bégele tèrigii puni i yii i jwòshwòrò niŋcenne kan urufol'á.

¹⁶ Nka yii à yaa yii lire pyi lùtaanni ná pèente funŋke e, ná funvyinge e. Lire e kyaa maha kyal'e pi nyè na yii jùnyi tare, metange ku nyè yii na Kirisita wwojèege e, maa kuru kèege ke, cyire karigii pyifeebii sí n-sílege.

¹⁷ L'à pwòrò yii kyaala kacennpyiini kurugo, kampyi Kile jyii wuuni li nyè li li, mà tòro yii kyaala kapegigii mpyiŋi kurugo.

¹⁸ Yii li cè na Kirisita yabilinì mú à kyaala tògò niŋkin wuu kapegigii kurugo. Uru u à tí ke, u à kwù shintiimbaabii kurugo, bà u si mpyi si yii yyaha kèennè Kile á mē. Sùpyir'à u bò naha niŋke na, nka Kile Munaani cye kurugo u à jè a fworò kwùŋi i.

¹⁹ Jínabii pi mpyi tanwòhoge e ke, lire Munaani cye kurugo mú u à sà yi jwo pir'á na ur'à fànha ta pi na‡.

²⁰ Tèecyiini i, pire pi mpyi a jùŋò kyán Kile jwumpe na Nuhu tènì i ke, Kile mpyi a u lùuni bò, ka Nuhu sí bakwòoge yaa. Shiin baataanre kanna pi à jyè k'e, maa shwò lùbwooni kakyaare na.

²¹ Nyè kuru lwòhe mpyi na batizelinì kyaa yu. Numè uru batizelinì maha li cyèe na wuu à shwò. Lire nyè a li cyèe na wuu cyeer'à jyè mà fwòonre láha ti na mē, nka lire jwòhe ku nyè wuu maha Kile jáare u wuu zòmpyaagii fíninè§. Wuu à shwò Yesu Kirisita jèni cye kurugo,

²² uru u à dùg'a kàrè niŋyiŋi na, maa sà ntèen Kile kàniŋe cyège na. Puru funŋke e, mèlèkèebii ná yaayi niŋyambaayi sanjyi yi nyè ná jùŋufente ná sífente e ke, pire pun'à kúu u á.

4

Dánafeebii pyiŋkanni nivònni

¹ Nyè ná Kirisita s'à kyaala cyèere e, yii bégele mú ná tire sònjòrè ninure e. Yii li cè na uru u à kyaala cyèere e ke, uru u à fànha ta kapegigii na.

² Lire e mà lwó numè na, yii à yaa yii shìŋi canmpyaagii sanŋkii pyi yii tàanna ná Kile jyii wuuni i, yii sùpyire jyii karigii yaha.

³ Yii li cè na tènì l'e, mpìi pi nyè pi nyè Kile kuni i ná yii e mē, pire mpyi na piye mùntanma karigii jcyiimu pyi ke, yii à mò a tòro pire mùntanma karigii mpyiŋi i. Yii mpyi na sílege baa karigii pyi, maa mpyi ná yaayi lapege e, maa sinmpe byii na jcwò, yii mpyi lakyanhayafee, yii mpyi sinmbyampiye, maa mpyi kacyzunmii lire s'à nùr'a pèn Kile á.

⁴ Nka numè, yii saha nyè na cyire kapegigii pyi ná pi e mē, lir'à pi kàkyanhala fo pi na yii jùnyi tare.

* **3:12** Zaburu 34.12-16 † **3:14** Ezayi 8.12 ‡ **3:19** Pii maha jwo: «sùpyire múnahigii cyi mpyi tanwòhoge e ke, lire Munaani cye kurugo mú, u à sà Kile jwumpe jwo cyir'á.» § **3:21** Pii maha jwo: «wuu maha Kile jáare ná zòvynre e.»

⁵ Kile sí n-pa pi yíbe lire na. Uru u sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná pi kapyiĩkil'e, nyii shiinbii bâra kwùubii na.

⁶ Lire kurugo mpíi pi à kwû ke, Jwumpe Nintanmpe mpyi a jwo pir'á mú, bà li si mpyi kwùni ká nò pi na sùpyire sannte fiige, pi i shìni niĩkwombaani ta Kile á, u Munaani cye kurugo mε.

⁷ Karigii puni takwɔɔr'à byanhara, lire e ke, yii pyi yákilifee, yii i jɔcú yiye na, bà yii si mpyi si yiye pwɔ Kileparege na mε.

⁸ Karigii puni niĩcyiini li jye: yii yiye kyaa táan yiy'á sèl'e, naha na ye tàange maha pege karigii niĩyahagii kwɔ sùpyire ná tiye shwɔhɔl'e.

⁹ Yii a yiye sunmbage shuu, jwuĩyahama baa.

¹⁰ Yii shin maha shin à Kile màkange ñkemu ta mà tàanna ná Kile yabilinji ku kanñkanni i ke, yii yire cùmu lemε jwɔ, yii raa jwɔge yiye na ná y'e.

¹¹ Wà ha mpyi Kile jwumpe jwufoo, urufoo jwump'à yaa p'a fwore Kile e, wà ha nta u u sùpyire sannte tère, urufoo u a pi tère ná Kile fànhe niĩkange e, bà pèente si mpyi si ntaha Kile na karigii puni i Yesu Kirisita cye kurugo mε. Pèente ná fànhe jye u woyo fo tèekwombaa.

Amiina!

Dánafeebii maha yyefuge ñkemu taa ke

¹² Mii ntàannamacinmpyiibii, yyefuge e yii jye numε ke, ali li mée ká nta kuru na yii súuge na fiige, lire jye a yaa li pãa yii e mε, yii àha raa sònni na kani labεε li jye li li mε. Zòzhwɔɔ ti jye ti ti.

¹³ Lire bà à yaa li pyi funntanga kyaa yii á, mà li jya na yii à yii nàzhan lwó Kirisita yyefuge e. Lire e canñke Kirisita sí u sìnampe cyé ke, kuru canñke yii sí raa yogore si mpyi funntange e.

¹⁴ Wà ha yii cyahala mà lire jùñke pyi na yii na jye Kirisita wuu, yii wuun'à jwɔ, naha na ye Kile Munaani li jye sìnampe wuuni ke, lire na jye ná yii e.

¹⁵ Lire e ke yii a yiye kàanmucaa, yyefugo jye a yaa ku nò yii wà na, mà lire jùñke pyi na urufol'à sùpya bò, lire jye mε mà nàñkaaga pyi, lire jye mε mà kapii pyi, lire jye mε mà yii jwɔyi le kani l'e, ndemu li jye li jye yii kur'e mε.

¹⁶ Ñka yyefugo ká nò yii wà na, mà lire jùñke pyi na urufol'à dá Kirisita na, urufoo ka lire pyi silege kyaa mε, ñka u Kile kée kuru mεge kurugo.

¹⁷ Yii li cè na Kile sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná pi kapyiĩkil'e, lir'à jwɔ cù Kile wuubii na mà kwɔ. Ná lire s'à jwɔ cù wuu na, mpíi pi à cyé Kile jwumpe na ke, di pire sí n-pyi n-jwo ye?

¹⁸ Mpíi pi à tí ke, pire nùmpañja ntañi ká waha, lire e ke, mpíi pi jye pi jye na fyáge Kile na mε maa kapegigii pyi ke, di pire wuuni sí n-pyi n-jwo ye?

¹⁹ Lire kurugo mpíi pi jye yyefuge e mà lire jùñke pyi na pi na Kile jyii wuuni pyi ke, pir'à yaa pi piye le yaayi puni Davoonji cye e, jwɔmεε niĩkin foo u jye u wi, pi raa kacennkii pyi.

5

Pyeri jwumpe nizanmpe dánafeebii ná pi kacwɔnribil'á

¹ Numε, mii sí kariii làda cya yii dánafeebii kacwɔnribil'á. Dánafeebii kacwɔnrɔñi wà u jye mii yii fiige, maa Kirisita yyefuge karigii jya. U sí n-pa ná u sìnampe mpemu i ke, mii sí pà ta pur'e mú. Lire e nde mii jye na jcaa yii á ke, lire li jye:

² dánafeebii kurunke Kile à le yii cye e mpàa fiige ke, yii pire cùmu lemε jwɔ. Li jye a yaa li pyi mu à jwo sùpya u à yii kárama a yaha uru báarañi na mε, yii a u pyi u lage na, yii tàanna ná Kile jyii wuuni i. Yii àha raa u pyi náfuu kurugo mε, ñka yii a u pyi ná funjɔcenn'i.

³ Dánafeebii pi à le yii cye e ke, yii àha raa fànha cyáan pi na mε. Ñka yii pyi yyecyeene pi á.

⁴ Lire ká mpyi, tèni i dánafeebii kacwǎnribii nùñufembwǎhe sí n-pa ke, yii sí kajanjwooni nisinani ta, lire nyε na ñkèεge mε.

⁵ Nyε nàñjiibii, yii yiye tîrige kacwǎnribil'á. Yii puni, yii yiye tîrige yiy'á, yii i yiye tège, ñaha na yε y'à séme Kile Jwumpe Semεñi i na: «Mpii pi à piye pée ke, Kile maha pire tùn, ñka mpii pi à piye tîrige ke, Kile maha kacεñkii pyi pir'á*.»

⁶ Lire kurugo yii yiye tîrige Kile cyεge fànhañyahaga wog'á, bà u si mpyi si yii dùrugo u nyii tèni i mε.

⁷ Yii yii funmpεn karigii puni le u cyε e, ñaha na yε uru u à yaha yii na.

⁸ Yii i ñcû yiye na, yii yákili yaha yiye na, ñaha na yε yii zàmpεñi u nyε Sitaannñi ke, uru na ñaare na mâre, maa ñkyânge mu à jwo cànrage katege wogo ku nyε na ku ñjyñi caa. ⁹ Yii yiye pwǎ Kile kuni i, yii i u tùn. Yii li cè na kuru yyefuge ninuge e yii cìnmpyiibii nyε diñyεñi yyaha kurugo.

¹⁰ Ñka Kileñi u maha kacεñkii shiñi puni pyi ke, uru u à yii yyere Kirisita wwoñεεge e, bà yii si mpyi si u sìnampe tεgele baa wumpe ta mε. Yii sí n-kyaala tère nimbilere funñ'i, ñka u sí báraga le yii e, si màban le yii e, si fànha kan yii á, si yii pyi yii yiye waha Kile kuni i.

¹¹ Fànhe nyε uru wogo tèrigii puni i. Amiina.

Jwumpe nizanmpe

¹² Silivεn u à mii tég'a ñje ñwǎkanyi séme si yii yεε. Mii cìnmpworo u nyε u wi, ñwǎmεε ñiñkinfoo wi. Mii à ñge letεreñi tun yii á si màban le yii e, si li cyée yii na na kacεnni nimbwooni Kile à pyi ke, yii yiye pwǎ lire na.

¹³ Kile à mpiimu cwǎnrǎ Babilónni kànhe e yii fiige ke, pir'á yii shéere, mà bâra Marika na, uru na nyε mii jya mà tàanna ná Kile kuni i.

¹⁴ Yii a cìnmpworogo fwù kaan yiy'á.

Yii shin maha shin u nyε Kirisita wwoñεεge e ke, Kile u yyεñiñke kan yii á.

* 5:5 Taanliñkii 3.34

Pyeri letereŋi shonwuŋi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke

Nge letereŋi i Pyeri à li cya dánafeebil'á na pi piye pwò Kile jwumpe na, bà pi si mpyi si já piye shwò cyelentiibii kafnivinibii na mε. Pyeri à jwò tàra toronkanni nijcenni na mà yyaha tíi ná Kile kuni i, ná jwòmεεcunte mà yyaha tíi ná Kile yini zhwoŋi i (1).

Mà bàra lire na, mpíi pi jyε na Kile mεge kεεge ná pi yabilimpíi jwuŋjaampe e ke, u à pire toronkanni mú jwo (2). Mpíi pi jyε na Kirisita mpaŋi sigili ke, pi maha pire fwóhore, maa ŋko na u saha sì n-pa mε. Nka Pyeri à jwo na u papa tooy'á níŋε, naha kurugo ye Kile à funŋke níŋε si tēni kan sùpyire pun'á, bà ti si mpyi si núru mpa tiye kan u á si shwò mε (3).

Jwumpe tasiige

¹ Mii Simò Pyeri u jyε Yesu Kirisita báarapyi maa mpyi u túnntunŋo ke, mii u à ŋge letereŋi séme si ntun yii á, yii mpíi pi à dáníyaŋi sèe wuŋi ta wuu fiige ke, uru dáníyaŋ'á ta wuu Kileni ná wuu Shwofoŋi Yesu Kirisita ntíŋi cye kurugo.

² Kile u jwò yii na, u u yyeŋiŋke kan yii á sèl'e, Kile ná wuu Kafoŋi Yesu kani jçèŋi cye kurugo.

Dánafeebil'á yaa pi a jaare jaaraŋkanni ndemu na ke

³ Yaaga maha yaaga ku sí n-jà wuu pyi wuu shìŋi sèe wuŋi ta, si wuu pyi wuu wuye pwò Kile na ke, Kileni u à u sìnampe ná u fànhe kakyanhala woge tég'a wuu yyere ke, uru kani jçèŋi cye kurugo Yesu Kirisita à yire puni kan wuu á, u kileere fànhe funŋke e.

⁴ Puru sìnampe ná kuru fànhe cye kurugo, Kile à jwòm̄yahigii jcyiimu lwó wuu á ke, cyire fàn'h'à sàa pēe, Kile sí cyire jwòm̄yahigii fūŋŋo, yaayi lage maha ma ná dijyeŋi kakegeyi njemu i ke, bà yii si mpyi si shwò yire na, si Kile pyiŋkanni lwó mε.

⁵ Lire kurugo yii yiye waha yii i jaaraŋkanni nijcenni bàra yii dáníyaŋi na, yii i Kile jçèŋi bàra yii jaaraŋkanni nijcenni na,

⁶ yii i cùm̄yenaŋi bàra Kile jçèŋi na, yii i lùtaanni bàra cùm̄yenaŋi na, yii i Kile yyaha fyagare bàra lùtaanni na,

⁷ yii i cìmpworoge bàra Kile yyaha fyagare na, yii i ntàannamagare bàra cìmpworoge na.

⁸ Cyire karigii ká ndire wà a ta yii e, cyi sí yii yaha kacεŋkii mpyiŋi na, si yii pyi yii tòn ta wuu Kafoŋi Yesu Kirisita kani jçèŋi i.

⁹ Nka cyire karigii ká mpyi cyi jyε ŋgemu i mε, urufoo maha mpyi fyin fiige, u maha jaa na jcwúu mε. U funŋo maha wwò li na na Kile à u fínin'a yige u kapyiŋjyagil'e.

¹⁰ Lire kurugo mii cìmpyiibii, yii yiye waha yii i li cyēe yii jaaraŋkanni cye kurugo na Kile à yii yyere maa yii cwònrò. Yii aha a lire pyi, yafyin sì n-jà yii pyi yii búrug'a cwo mε.

¹¹ Lire pyiŋkanni na, wuu Kafoŋi ná wuu Shwofoŋi Yesu Kirisita Saanre tèekwombaa woore tajyiŋwoge sí múgo yii á faaa.

¹² Lire kurugo mii sí raa yii funŋo cwo jcyii karigii na tèrigii puni i, ali mà li ta yii à cyi puni cè a kwò, sèeŋi jwumpe p'á jwo yii á ke, maa yiye pwò puru na.

¹³ Mà mii yaha jyi na, mii à li ta kacεnne li jyε li li, mii u a yii funŋo cwo tèrigii puni i.

¹⁴ Bà wuu Kafoŋi Yesu Kirisita à li cyēe mii na mε, mii à li cè na mii canmpyaagii sanŋkii neŋke saha jyε a tòn ŋke jŋke na mε.

¹⁵ Lire kurugo mii sí naye waha, bà li si mpyi ali mii kwùŋkwooni kántugo yii i já a jcyii karigii yaha yiye funŋ'i mε.

Nàkaana jyε Yesu Kirisita fànhe ná u mpaŋi kani i mε

¹⁶ Yii li cè na jwunjyemε laaga baa wumɔ na bà wuu à wuye pwɔ maa wuu Kafoonji Yesu Kirisita fânhe ná u mpanji kyaa jwo yii á mε. Wuu yabilimpîi nyiigil'à u bwompe nya,

¹⁷ naha na ye canŋke u à pèente ná sinampe ta Tufoonji Kile á ke, lir'à pyi wuu nyii na. Kile u nyε sinampe ná pèente punifoo ke, ur'à mεε wà kuru canŋke na: «Mii Jyanji u nyε u nge, u kan'à waha mii na sèl'e, u kapyiŋkil'à táan mii á mú*.»

¹⁸ Mà wuu yaha ná u e Kile nanke jun'i, lire mejwuuni li mpyi a fworò nìnyinji na ke, wuu à li lógo.

¹⁹ Lire kurugo mú, wuu à dá Kile tũntunmpii nìnjwuyi na sèl'e. Yii aha yiye pwɔ puru jwumpe na, lire sí n-yaa ná yii e, naha na ye pu sí yii zòmpyaagii fíninε, bà bènmpε maha nî numpilage e fo mà sà nɔ canŋke na mε. Lire tēni i Kirisita u bènmpε sí yii zòmpyaagii fíninε, bà nyèmugo woni maha bènmpε yige mε.

²⁰ Kabilini nìncyiini yii à yaa yii cè ke, lire li nyε: jwumɔ maha jwumɔ Kile tũntunmpil'à jwo, ka pu u séme Kile Jwumpe Semεni i ke, puru pà nyε a fworò pi yabilimpil'e mε†,

²¹ naha na ye Kile tũntunŋi wà tufiige nyε a li yige uye e s'a Kile tũnture yu mε, nka Kile Munaani li mpyi a pi yaha Kile tũnture njwuŋi na.

2

Cyelentiibii kafinivinibii kani

¹ Bà kafinivinibii pîi mpyi a piye pyi Kile tũntunmiilzirayeli shiinbii shwɔhɔl'e mε, amuni li mú sí n-pa n-pyi yii á. Cyelentiibii kafinivinibii pîi sí n-pa n-yîri yii shwɔhɔl'e, pi jwumpe sí n-pyi kafinara, s'a kakyaare pyi. Kafoonji u à pi nũŋɔ wwú ke, pi sí uru cyé, nka pi yabilimpîi nimpyiini sí kakyaare pyi ti pâl'a nɔ pi na.

² Shinnyahara sí n-taha pi fye e pi silege baa karigil'e. Pi kapyiŋkii sí sēni kuni mεge pen.

³ Nàfuunji kani sí tatεengε fô pi na, lire kurugo, pi sí raa yii cyeyaayi fɔnnji raa shuu yii na ná pi jwɔtanyi i. Nka mà lwó fo tēmōni i, Kile à bégele si pi sâra si ntāanna ná pi kapyiŋkil'e. Li saha si mɔ mε, Kile sí pi shi bò.

⁴ Yii li cè na mèlekεεbii pi mpyi a kapegigii pyi ke, Kile nyε a li táan pire na mε. Nka u à pi wà Jahanamanji numpini i, canŋke u sí pi sâra si ntāanna ná pi kapyiŋkil'e ke, na kuru canŋke sigili, pi si n-jà piye shwɔ lire numpini na mε.

⁵ Yii li cè na mpîi pi mpyi pi mpyi na fyáge Kile na Nuhu tēni i mε, Kile nyε a li táan pire na mú mε, u à lùbwooni tég'a pire puni shi bò. Nka Nuhu u mpyi maha yi yu lire tēni sùpyir'á na pi a katiigii pyi ke, Kile à uru shwɔ tire kakyaare na, mà bâra shiin baashuunni na.

⁶ Yii li cè mú na u à Sɔdɔmu ná Gɔmɔri kanyi shi tò, maa yi súug'a pyi cwɔnrɔ yi kapegigii kurugo. Mpîi pi nyε pi si n-pa raa fyáge Kile na mε, u à nde pyi mà tég'a pire yeε.

⁷ Nka Loti u mpyi a tí, ná u mpyi pire silege baa shiinbii shwɔhɔl'e, ná pi kapyiŋkii mpyi a u tεgεε ta ke, Kile à uru shwɔ tire kakyaare na.

⁸ Uru u mpyi a tí maa mpyi tēnni i ná tire sùpyire e ke, u mpyi maha ti naa silege baa karigii tapyige e, maa ti laaga baa jwumpe nìnjwumpe nùru canŋa maha canŋa. Lire mpyi a pyi u á kayana.

⁹ Nyε ncyii karigii pun'à li cyêe wuu na na mpîi pi à piye pwɔ Kafoonji Kile na ke, u sí n-jà pire yige kawagil'e, si shinpiibii yaha raa canŋka sigili, kuru canŋke u sí pi sâra si ntāanna ná pi kapyiŋkil'e, si ngaha nɔ pi na.

¹⁰ Mpîi pi nyε na dirili pi yabilimpîi nyii karigii kurugo, maa katupwɔhɔyi pyi, maa Kafoonji fânhafente njini fare ke, nde li sí n-pa pire ta ke, lire lemp'à pi a tòro.

* **1:17** Macwo 17.5; Marika 9.7; Luka 9.35 † **1:20** Pii maha jwo: «Wà si n-jà Kile tũntunmpii jwumpe jwɔhe cè ná ma yabilinji yákilifente e mε.»

Pire cyelentiibii kafinivinibii nyε na fyáge με, pi maha piye pêre. Yaayi yi nyε ná pèente e nìnyinji na ke, pi maha yire fare.

¹¹ Mà li ta ali mèlεkεεbii pi nyε ná Kile e ná pi tayyéreg'à fànha tò pire kafinivinibii woge na fànhe ná sífente e ke, pire nyε a sìi na nyεg'a pire cyahala με.

¹² Nka pire cyelentiibii kafinivinibii na nyε funṅṅṅ baa sige yaaya fiige, njemu yi nyε ṅcùṅji ná mbòṅji laage e ke, yaayi y'à fànha tò pi tacenke na ke, pi maha yire njini fare. Pi shi sí n-pa n-tò sige yaare fiige.

¹³ Lire e kapiini pi à pyi ke, kapii li sí n-tègε lire fwooni tò pi á. Na silege baa karigii pyi sùpyire nyii na, ali canṅke e, lire l'à táan pi á. Kεεmpe karigii ná ṅwòhəmpe karigii kanni cyi à pi yyaha ṅi. Cyire maha sùpyire wuruge, pi aha a wwùu ná yii e kataangii na, pi maha yii mεyi kèεge.

¹⁴ Jacwòore kanni t'à pi yyaha ṅi, pi nyε na ṅkànre kapegigii mpyinji taan με. Mpii pi nyε pi sàha fànha ta Kile kuni i με, pi maha pire yákilibii kèεnṅi ná pi ṅwòtanyi i. Pi yákilibii pun'à taha nàfuunji na, pi à láṅa.

¹⁵ Pi à kuni niṅcenni yaha maa kumpiini lwó Beyəri jyanji Balamu* fiige. Wyérenji lage mpyi maha uru yaha ntiimbaanji karigii na.

¹⁶ Nka Kile à u faha u ntiimbaanji kurugo, maa dùfaanṅa pyi k'à sùpyii mεε jwo ná u e. Ka lire si mpyi kaṅuṅṅ mà Kile túnntunṅi Balamu pyi u à láha u funṅṅṅbaara karigii na.

¹⁷ Nyε pire cyelentiibii kafinivinibii na nyε laaga baa, pi na nyε mu à jwo lwòhò baa lùbilii, pi na nyε mu à jwo kilewwoo kafεεg'à ndemu fwò a tòro ke, kyaage ku nyε na pi sigili numpini cyage e.

¹⁸ Jwumbwompe laaga baa wumpe pi maha yu. Mpii pi à fworò kumpiini ṅaarafeebii ṅgwòṅji i kàavo ke, pi maha pire yákilibii kèεnṅi ná pi silege baa karigil'e, cyire cyi à táan pi á.

¹⁹ Pi maha jwo na pire sí pi yige bilere e, mà li ta pi yabilimpii na nyε kapegigii bilere e, tire ntemu ti sí kakyaare nò pi na ke. Yii li cè na yaaga maha yaaga k'à fànha ta mu na ke, mu maha mpyi kuru biliwe.

²⁰ Sèenji na, wuu Kafoonji u nyε wuu Shwofoonji Yesu Kirisita ke, mpii pi à fworò diṅyēṅji katupwòhəyi i uru kani ṅcèṅji cye kurugo ke, cyire karigii ká núr'a pi cù maa fànha ta pi na, nde li sí n-pa pirefee ta ke, lir'à pi mà tòro niṅcyiini na.

²¹ Li mú bá mpyi a pwórò pi á, pi àha kuni nintiini cè με, mà tòro pi li cè pi i núr'a kàntugo wà Kile tonji na, u à uru ṅgemu kan pi á ke.

²² Tàanlini sùpyire maha yu na:

«Pwunṅ'à nùru u tùgur'á» ke,

ná nde pi maha yu na:

«Caanṅ'à wùli, maa ntíl'a sà uye máanṅa yòṅge e» ke,

lire li nyε mpii shiinbii wuuni.

3

Kafoonji Yesu Kirisita mpanji kani

¹ Mii ntàannamacinmpyiibii, mii sémenji shònwuṅji u nyε ṅge mà tùugo yii á. Pire sémeḅii shuunniṅji puni i, mii à yii funṅṅṅ cwo yii kàlanji nintanji na, si yii yákilibii múgo,

² Kile túnntunmpil'à jwumpe mpemu jwo fo tèeməni i, mà bàra Kafoonji u nyε Shwofoonji ke, kàlanji ur'à jwo u túnntunmpil'á, pi à jwo yii á ke, bà yii si mpyi si funṅṅṅ cwo uru na με.

³ Kabilini niṅcyiini yii à yaa yii cè ke, lire li nyε: diṅyēṅji canzanṅyi i, sùpyire tà sí n-pa a yii fwòhəre. Pi sí raa pi nyii karigii pyi, s'a yii fwòhəre na:

⁴ «Yesu à li ṅwòmεeni lwó na uru sí nùru n-pa, taa u sí nyε ke? Mà lwó wuu tulyey'à kwù ke, karigii puni saha nyε cyi talyεge e diṅyēṅji tèesiini fiige.»

* 2:15 Wyérenji kurugo, Balamu mpyi a Izirayeli shiinbii wurugo pi i yasunṅyi sunni (Nəmburu 22.4-35).

⁵ Nye tire sùpyire nye na ñeeg'a tèn li taan, na nìnyini ná ñìnk'à yaa l'à mɔ mɛ. Kile à yire yaa u yabilini ñwɔjwumpe cye kurugo. U à ñìnke yige lwɔhe e, maa ku ná lwɔhe tɛgeni wwù.

⁶ Nye kuru lwɔhe k'à diɲyeni ná u funɲo yaayi puni lyi tèceyiini i.

⁷ Nka numɛ, Kile ñwɔjwumpe cye kurugo mú, nìnyini ná ñìnk'à bégel'a yaha nage mɛɛ na. Canɲke Kile sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná ti kapyiɲkil'e ke, u à yi bégel'a yaha kuru canɲke mɛɛ na. Mpii pi nye pi nye na fyáge u na mɛ, u sí pire shi tò kuru canɲke.

⁸ Nka mii ntàannamacinmpyiibii, kabile niɲkin na nye wani, yii àha funɲo wwɔ̀ lire na mɛ, lire li nye: canmbilini niɲkinɲi na nye Kafooni á mu à jwo yye kampwoo (1.000), yye kampwoo sí nye u á mu à jwo canmbile niɲkin.

⁹ Nwɔmɛɛni Kafooni à lwɔ́ ke, u sì mɔ ná u nye a li fùnɲo mɛ, ali mà li ta pi na sɔnɲi na u à li yaha l'à mɔ fùnɲombaa. Nka yii li cè na u à funɲke ñìɲe ná yii e, ñaha na ye u la nye sùpyani wà tufiige u pɔ̀n u nùmpañke e mɛ, nka u la nye sùpyire puni si ti toronkanni kɛ̀ɛnɲe.

¹⁰ Yii li cè na Kafooni cannuruge sí n-pâa sùpyire e, bà nàñkaani maha mpâa cyagefol'e mɛ. Kuru canɲke, niɲyini sí n-tòro ná tùm̀bwɔh'e, u funɲo yaayi sí ña, diɲyeni ná u funɲo yaayi puni sí n-kwɔ̀.

¹¹ Ná yire yaayi puni sí n-pa n-kwɔ̀ lire kwɔ̀nɲkanni na, lire e ke, yii a ñaare ñaaranɲkanna niɲcɛnne na, yii i yiye pwɔ́ Kile na,

¹² yii raa Kile canmbilini sigili, yii yiye waha bà lire canmbilini si mpyi si wyè̀e nɔ mɛ. Kuru canɲke nage sí niɲyini súgo, si u funɲo yaayi puni ña.

¹³ Nka wuu pi ke, bà Kile à li ñwɔmɛɛni lwɔ́ wuu á mɛ, wuu sí niɲyini niwɔ̀nɲi ná ñìnke niwɔ̀nɲke ta, katiigii kanni cyi sí raa n-pyi wani, lire wuu nye na sigili.

¹⁴ Lire kurugo mii ntàannamacinmpyiibii, mà wuu yaha yire yaayi ziginɲi na, yii yiye waha bà yii fyinmɛ wuubii ná yii tìgire cyaga baa wuubii si mpyi si nta Kile yyahe taan yyenɲke e kuru canɲke mɛ.

¹⁵ Yii li cè na wuu Kafooni à funɲke ñìɲe, bà sùpyire si mpyi si shwɔ́ mɛ. Wuu ntàannamacinmpworonɲi Poli mú à yire séme mà tàanna ná Kile yákilifente niɲkaanre u á.

¹⁶ Cyaga maha cyag'e u à jwo ñcyii karigii kyaa na u lɛ̀teribil'e ke, mpe jwumpe ninumpe u à jwo. U lɛ̀teribil'e cyeyi yà na nye wani, yire yyahacemɛ nye a táan mɛ. Mpii pi nye pi nye a yaaga cè mɛ, mà bâra mpii pi nye pi nye a fànha ta Kile kuni i mɛ, pire maha yire cyeyi jwumpe ñwɔhe labali na yu, bà pi maha lire pyi ná Kile Jwumpe Semɛni cyeyi sanɲyi i mɛ. Lire e pi yabilimpai nùmpañke ntambaani sí n-fworo pi e.

¹⁷ Nye mii ntàannamacinmpyiibii, yii pi ke, mii à yii yèe mà kwɔ̀, yii a yiye kàanmucaa, tyyé̀ege sèe woge ku nye yii á ke, bà li si mpyi shinpiibii kà ñjà kuru shwɔ́ yii na ná pi kumpiini i mɛ.

¹⁸ Pyiɲkanni na Kile maha ñwɔge yii na ke, yii a sɔnɲi lire na, yii raa ñwɔge yiye na. Wuu Kafooni u nye wuu Shwofooni Yesu Kirisita ke, yii raa sì yyaha na uru ñcèni i. Uru u à yaa ná pèente e, numɛ fo tèekwombaa. Amiina!

Yuhana letereŋi niŋcyiŋi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke

Yuhana mpyi Yesu tūntunŋo. Uru u à nge letereŋi sém'a tūugo dánafeebil'á Azi kùluni i. U à li cyêe dánafeebii na na pi nyɛ a yaa pi a ŋko pire nyɛ na kapegigii pyi mɛ, pi à yaa pi a yyérelì pi kapegigii na, ŋaha kurugo yɛ Yesu à kwû, maa pi kapegigii jyé a láha pi na.

U à li cya dánafeebil'á na pi piye kyaa táan piy'á, ŋaha na yɛ Kile u à fyânha a wuu kyaa táan uy'á. Cyelentiibii kafinivinibii pìi mú na mpyi wani, pir'à jwo na Yesu nyɛ a pa sùpya dɔnyɛŋi i mɛ, na Kile Jyaŋi wi kanná. Yuhana à li cya dánafeebil'á na pi a piye kàanmucaa pire na.

Jwumpe pu nyɛ na shìŋi sèe wuŋi kaan ke

¹ Mà jwo dɔnyɛŋi u dá ke, nge u mpyi wani ke, wuu à uru kyaa lógo, wuu nyiigil'à u ŋya, wuu à u wíi maa bwòn u na ná wuu cyeyi i. Jwumpe pu nyɛ na shìŋi sèe wuŋi kaan ke, puru kyaa li.

² Kile à uru shìŋi cyêe wuu na. Shìŋi niŋkwombaaŋi u mpyi Tufooŋi Kile taan ná u à u cyêe wuu na ke, wuu à u ŋya, wuu na u shɛnre yu, uru kyaa wuu nyɛ na yu yii á.

³ Ngemu wuu a ŋya maa u kyaa lógo ke, uru kyaa wuu nyɛ na yu yii á, bà yii si mpyi si jyè wuu ŋgwòŋi i mɛ. Wuu pi ke, wuu ná Tufooŋi ná u Jyaŋi Yesu Kirisita pi nyɛ wwɔŋɛɛ.

⁴ Wuu na ŋcyii karigii sémeni si ntun yii á, bà wuu funntange si mpyi si fúnŋo mɛ.

Wuu à yaa wuu a ŋaare bèenmpe e

⁵ Jwumpe wuu à lógo u á si ŋjwo yii á ke, puru pu nyɛ: Kile na nyɛ bèenmɛ, numpire cyaga nyɛ a sùu u e mɛ.

⁶ Wuu aha jwo na wuu ná uru na nyɛ wwɔŋɛɛ, mà li ta wuu na ŋaare numpini i, wuu na fini, wuu nyɛ sèeŋi ŋuŋ'i mɛ.

⁷ Nka wuu aha a ŋaare bèenmpe e, bà Kile yabiliŋi nyɛ bèenmpe e mɛ, wwɔŋɛɛge sí n-pyi wuu ná wuye shwòhòl'e. U Jyaŋi Yesu sìshange sí wuu kapegigii puni jyé n-láha wuu na.

⁸ Wuu aha jwo na wuu nyɛ na kapegii pyi mɛ, wuu na wuye ŋwò fáanŋi, sèeŋi nyɛ wuu á mɛ.

⁹ Nka wuu aha ntèen li taan, na wuu na nyɛ kapimpyimii, Kile sí cyi yàfa wuu na, si ntiimbaaŋi puni jyé n-láha wuu na, ŋaha na yɛ ŋwòmɛɛ niŋkinfoo u nyɛ u wi, u à tíi.

¹⁰ Wuu aha jwo na wuu nyɛ a kapii pyi mɛ, wuu maha Kile pyi kafiniviniwe, u jwumpe nyɛ wuu funŋ'i mɛ.

2

¹ Mii pyiibii, mii à nge letereŋi séme si ntun yii á, bà yii si mpyi si láha kapegigii mpyiŋi na mɛ. Nka wà ha kapii pyi, tɛgɛfoo niŋcɛnŋɛ na nyɛ wuu á Tufooŋi taan, Yesu Kirisita kyaa li, u à tíi.

² U à uye pyi sáraga maa wuu kapegigii tugure lwó maa Kile lùuni tìŋɛ. Wuu kanni wogigii kurugo bà u à uye pyi sáraga mɛ, ŋka dɔnyɛŋi sùpyire puni wogigii kurugo.

³ Wuu aha a u tonŋi kurigii ŋaare, lire cye kurugo wuu sí n-cè na wuu à u cè.

⁴ Wà ha jwo na ur'à u cè, mà li ta urufoo nyɛ na u tonŋi kurigii ŋaare mɛ, urufoo na nyɛ kafiniviniwe, sèeŋi nyɛ urufol'á mɛ.

⁵ Nka ngemu u nyɛ na u jwumpe kurigii ŋaare ke, uru maha li cyêe na Kile kyal'à táan ur'á sèeŋi na. Lire cye kurugo, wuu maha li cè na wuu ná Kile à wwò.

⁶ Wà ha jwo na ur'à wwò ná u e, urufol'à yaa u a u karigii pyi Yesu wogigii fiige.

⁷ Mii ntàannamacinmpyiibii, tonji kyaa mii à jwo yii á nge letereñi i ke, to nivənnə bə mə. To ninjye wi, canñke na yii à jyè Kile kuni i ke, uru tonj'á kan yii á kuru canñke. Jwumpe p'à fyánha a jwo yii á ke, puru pu nyé uru tonji ninjyeni.

⁸ Nka lire ná li wuuni mú i, to nivənnə wi mú. Yesu Kirisita à uru tonji kuni jaara, yii mú sí na u kuni jaare. Numpini na ntùuli, bènmppe sèe wumpe na jî mà kwò.

⁹ Shinji u à jwo na uru na jaare bènmppe e, mà li ta u à u cìmpworonji kyaa pen uy'á ke, urufoo saha na nyé numpini i.

¹⁰ Shinji u à u cìmpworonji kyaa táan uy'á ke, urufoo maha mpyi bènmppe e, yafyin nyé na jìn'a urufoo pyi u à cwo mə.

¹¹ Nka shinji u à u cìmpworonji kyaa pen uy'á ke, urufoo na nyé numpini i, u na jaare numpini i, u nyé a tashaga cè uye na mə, jaaha na ye numpin'à u yyahe wwò u na.

¹² Mii pyiibii, mii na nje sémeni si ntun yii á, jaaha na ye yii kapegigil'à yàfa yii na Yesu mege na.

¹³ Tiibii, mii na nje sémeni si ntun yii á, jaaha na ye mà jwo diñyeni u dá ke, ngemu u nyé ke, yii à uru cè.

Nàñjiibii, mii na nje sémeni si ntun yii á, jaaha na ye yii à jà Sitaanniñi na.

¹⁴ Mii nàñkwoobii, mii à nje séma tun yii á, jaaha na ye yii à Tufoonji cè.

Tiibii, mii à nje séma tun yii á, jaaha na ye ngemu u nyé mà jwo diñyeni u dá ke, yii à uru cè.

Nàñjiibii, mii à nje séma tun yii á, jaaha na ye yii à pyi fànhanyahaga sùpyii. Kile jwump'à tateenge wwù yii zòmpil'e, ka yii i jà Sitaanniñi na.

¹⁵ Yii àha diñyeni ná u funnə karigii kyaa táan yiy'á mə. Shinji u à diñyeni kyaa táan uy'á ke, Tufoonji kyaa maha ntáan urufol'á mə.

¹⁶ Jaaha kurugo ye yaaga maha yaaga ku nyé diñyeni i mu à jwo sùpyani nyii karigii ná yaayi u maha jaaha maa nyii yige yi kurugo ke, ná diñyeni karigii cyi maha ma ná yàmpeente e ke, lire là nyé a fworu Tufoonji i mə, nka diñyeni i cyi à fworu.

¹⁷ Diñyeni ná u nyii karigii na ntùuli. Nka shinji u nyé na Kile nyii wuuni pyi ke, urufoo sí n-kwôro tèekwombaa.

Kirisita zàmpenni kani

¹⁸ Mii nàñkwoobii, diñyeni tèekwooni laaga saha nyé a təən mə. Y'à jwo yii á na Kirisita zàmpenni sí n-pa. Nyé tēni i wuu nyé numə ke, Kirisita zàmpēēnbii ninyahamil'à pa a kwò. Lire cye kurugo wuu à li cè na diñyeni tèekwoon'à byanhara.

¹⁹ Pi à fworu wuu shwəhə'l'e, nka pi mpyi ná wuu e mə, jaaha na ye kàmpyi pi mpyi ná wuu e, pi mpyi na sí n-kwôro ná wuu e. Nka pi à fworu wuu shwəhə'l'e ke, lir'à li cyēe na pi wà tufiige mpyi ná wuu e mə.

²⁰ Nka yii pi ke, Yesu Kirisita u à fworu Kile e ke, ur'à Kile Munaani le yii e, ka yii puni si sēñi cè.

²¹ Mii à nge letereñi séma tun yii á, nka lire nyé a li cyēe na yii nyé a sēñi cè mà de! Yii à u cè ke, lire kurugo u à tun yii á. Yii à li cè mú na kafinara sí n-jà n-fworu sēñi i mə.

²² Jofoo sí u nyé kafiniviniñi ye? Shinji u à Yesu cyé na Kile Ninçwənrəñi bə u nyé u wi mə, uru u nyé kafiniviniñi, maa mpyi Kirisita zàmpenni. Urufol'à cyé Tufoonji ná Jyafoonji na.

²³ Shin maha shin u à Jyafoonji cyé ke, urufoo nyé ná Tufoonji i mə. Nka ngemu ká jēē Jyafoonji na ke, urufoo mú na nyé ná Tufoonji i.

²⁴ Yii pi ke, jwumpe pu nyé na yu yii á mà lwó fo yii tējyiini i Kile kuni i ke, pur'à yaa pu kwôro yii funñ'i. Puru ká nkwôro yii funñ'i, yii sí n-pyi Jyafoonji wwəjēē, sí n-pyi Tufoonji wwəjēē mú.

²⁵ Nwəməēni Jyafoonji s'à lwó wuu á ke, lire li nyé: shñi ninkwombaanji.

²⁶ Sùpyire ti nyé na yii leni kumpiini i ke, mii à jcyii karigii séma tun yii á pire kyaa na.

²⁷ Yii pi ke, Kile Munaani Jyafoonji à le yii e ke, lir'à tèn yii e. Lire e ke jùñḡ saha nyε mà yaaga jwo yii á με, jaha na ye lire Munaani na karigii puni yyaha yu yii á. Yaaga maha yaaga li nyε na yu ke, yire puni nyε sèe, li nyε na fini με. Nyε lire e ke, l'aha ndemu jwo yii á ke, yii a lire pyi. Yii kwôro Kirisita wwojεεge e.

Kile pyïbii pyiñkanni

²⁸ Nyε mii pyïbii, yii kwôro Kirisita wwojεεge e, bà li si mpyi, canḡke u sí núru n-pa ke, u u mpa wuu yákilibii ta pi à tèn, k'aha ḡkwò mpyi wuu á silege kuru canḡke με.

²⁹ Bà yii à li cè na Kirisita à tí με, yii li cè mú na shin maha shin u maha katiigii pyi ke, urufoo maha li cyêe lire cye kurugo na uru nyε Kile pyà.

3

¹ Táannkanni na wuu kyal'à táan Tufooni á ke, yii lire kàanmucya κε! U à wuu kyaa táan uy'á fo wuu na yire Kile pyi. Kile pyi pi à sii wuu. Nde l'à dijnyeni sùpyire pyi ti nyε a wuu cè με, lire li nyε: pi nyε a Kile cè με.

² Mii ntàannamacinmpyibii, numε kóni, wuu à pyi Kile pyi. Wuu sí n-pa n-pyi yaage ḡkemu ke, kuru saha ḡkwò a cyêe wuu na με. Nka wuu kón'à cè, canḡke Yesu Kirisita sí n-cyêe ke, pyiñkanni na u nyε ke, wuu sí n-pyi amuni. Lire e*, pyiñkanni na u nyε ke, wuu sí u jya amuni.

³ Shin maha shin u à u sònḡore taha li na na uru sí n-pyi Yesu fiige ke, urufoo maha uye fíniñe bà u à fíniñe με.

⁴ Shin maha shin u nyε na kapegigii pyi ke, urufoo maha Kile Saliyañi tùnni, jaha na ye kapegigii cyi nyε Kile Saliyañi kafuunnkii.

⁵ Yii s'a li cè na Yesu Kirisita à pa si kapegigii shi kwò. Uru yabilinji nyε a kapii pyi mà jya με.

⁶ Lire e ke shin maha shin u nyε Yesu Kirisita wwojεεge e ke, urufoo sì jεε n-kwôro kapegigii mpyiñi na με. Shin maha shin u à kwôro kapegigii mpyiñi na ke, urufoo nyε a Yesu Kirisita jya με, u mú nyε a u cè με.

⁷ Mii pyibii, yii àha ḡkwò wà yaha u yii le kumpiini i με. Shin maha shin u nyε na katiigii pyi ke, urufol'à tí bà Yesu Kirisita à tí με.

⁸ Shin maha shin u nyε na kapegigii pyi ke, urufoo na nyε Sitaanninji wu, jaha na ye mà lwó fo tasiige e, Sitaanninji na kapegigii pyi. Kile Jyanji kapani sí li nyε si Sitaanninji kapyiñkii shi bò.

⁹ Shin maha shin u nyε Kile pyà ke, urufoo nyε na ḡkwôroli kapegigii mpyiñi na με, jaha na ye Kile fânhe maha mpyi urufol'e. Ná urufoo sí nyε Kile pyà, lire kurugo u sì n-jà n-kwôro kapegigii mpyiñi na με.

¹⁰ Nde l'à Kile pyibii ná Sitaanninji pyibii wwû piye e ke, lire li nyε: shin maha shin u nyε u nyε na katiigii pyi, maa u cìmpworonji kyaa táan uy'á με, urufoo nyε Kile pyà με.

Pyiñkanni na wuu à yaa wuu wuu cìmpyibii kyaa táan wuy'á ke

¹¹ Yii li cè na jwumpe p'à jwo yii á mà lwó fo yii téejiini i Kile kuni i ke, puru pu nyε: wuu wuye kyaa táan wuy'á.

¹² Wuu àha mpyi Kanji fiige με, uru na mpyi Sitaanninji wu, u à u sìnḡeni bò. Kanji kapyiñkii mpyi a pi, lire kurugo u à u sìnḡeni bò, mà li ta u sìnḡeni wogigii mpyi a tí.

¹³ Cìmpyibii, yii kyaa ká mpen dijnyeni sùpyir'á, lire kà mpâa yii e με.

¹⁴ Wuu à li cè na tēni l'e shìñi sèe wuñi mpyi wuu á με. Nka numε u nyε wuu á, jaha na ye wuu à wuu cìmpyibii kyaa táan wuy'á. Shinñi u à u cìmpyibii kyaa pen uy'á ke, urufoo na nyε kwùñi i.

¹⁵ Shin maha shin u à u cìmpworonji kyaa pen uy'á ke, urufoo ná supyibon'á tàanna. Yii s'à li cè na supyibonḡ sì n-jà n-kwôro supyibuuni na, si shìñi niñkwombaanji ta με.

* 3:2 Pii maha jwo: «jaha kurugo ye».

16 Ndemu cye kurugo wuu à tàange shi cè ke, lire li nyɛ: Yesu Kirisita à u múnaani kan wuu kurugo. Lire e wuu mú à yaa wuu wuu múnahigii kan wuu cìnmpyiibii kurugo.

17 Nàfuufoo ká u cìnmpworonji wà nya kanhare e, maa mpyi u nyɛ a nɛn'a u tɛɛ mɛ, tá Kile tàange nyɛ urufol'e?

18 Mii pyìibii, wuu tàange nyɛ a sàa yaa ku pyi nɔwɔjwumɔ kanna mɛ. K'à yaa ku pyi tàange yabilinji, nkemu ku sí raa naa wuu kapyiinkil'e ke.

19 Lire cye kurugo, wuu sí li cè na wuu na jaare sèenji nɔn'i, wuu yákilibii mú sí n-tɛɛn Kile yyahe taan.

20 Ali wuu zòmpyaagii mée ká sii na wuu cêɛge karigii cyil'e, wuu li cè na Kile à fànha tò wuu zòmpyaagii na, u à karigii puni cè.

21 Mii ntàannamacinmpyiibii, wuu zòmpyaagii ká mpyi cyi nyɛ na wuu cêɛge mɛ, wuu yákilibii sí n-tɛɛn Kile yyahe taan.

22 Lire ká mpyi, wuu aha yaaga maha yaaga jáare u á ke, u sí kuru kan wuu á, naha na yɛ wuu na u tonji kurigii jaare, maa u nyii karigii pyi.

23 Nde u à cya wuu á uru tonji funɔke e ke, lire li nyɛ: wuu dá u Jyanji Yesu Kirisita na, wuu u wuye kyaa táan wuy'á bà u à li cya wuu á mɛ.

24 Shinji u nyɛ na Kile tonji kurigii jaare ke, urufoo ná Kile maha mpyi wwoɔnɛɛ, Kile ná urufoo mú maha mpyi wwoɔnɛɛ. Ndemu cye kurugo wuu maha li cè na wuu ná Kile nyɛ wwoɔnɛɛ ke, lire li nyɛ: u à u Munaani le wuu e.

4

Ndemu cye kurugo Kile túnntunji maha nɔcè ke

1 Mii ntàannamacinmpyiibii, mpii puni pi nyɛ na ma yii á, na pire na nyɛ Kile túnntunmii ke, yii àha ndá pi puni na mɛ, yii a pi zòmpii shuu yii a wíi, yii i nɔcè kampyi Kile u à pi tun, naha na yɛ shinnyahara na fini diɔnyɛni yyaha kurugo na pire na nyɛ Kile túnntunmii.

2 Ndemu cye kurugo Kile túnntunji maha nɔcè ke, lire li nyɛ: shin maha shin u à tɛɛn li taan na Yesu Kirisita à pa mpyi sùpya ke, urufoo na nyɛ Kile túnntunɔ.

3 Nka shin maha shin u à jwo na uru na nyɛ Kile túnntunɔ, maa Yesu cyé ke, urufoo nyɛ Kile túnntunɔ mɛ. Kirisita zàmpɛnɔni túnntunɔ u nyɛ urufoo, u kyaa s'à jwo yii á na u sí n-pa, u s'à pa a kwò diɔnyɛni i.

4 Yii pi ke, mii pyìibii, yii na nyɛ Kile wuu. Yii à fànha ta pire kafinivinibii na, naha na yɛ Munaani l'à tɛɛn yii e ke, lir'à fànha tò diɔnyɛni sùpyire wuuni na.

5 Pire kafinivinibii pi ke, pire na nyɛ diɔnyɛni wuu, lire kurugo pi maha yu mà tàanna ná diɔnyɛni jwuɔkanni i, diɔnyɛn'a si wá na núru pi nɔwɔ na.

6 Wuu pi ke, wuu na nyɛ Kile wuu. Shinji u à Kile cè ke, urufoo maha núru wuu nɔwɔ na. Ngemu u nyɛ u nyɛ Kile pyà mɛ, urufoo nyɛ na núru wuu nɔwɔ na mɛ. Lire cye kurugo, wuu maha túnntunmpii sèe wuubii cè a wwú kafinivinibil'e.

Kile à wuu kyaa táan uy'á, wuu wuu shinnyɛbii kyaa táan wuy'á mú

7 Mii ntàannamacinmpyiibii, wuu wuye kyaa táan wuy'á, naha na yɛ tàang'à fworɔ Kile e. Shin maha shiin u à u cìnmpyiibii kyaa táan uy'á ke, urufoo na nyɛ Kile pyà, maa u cè.

8 Shinji u nyɛ u nyɛ a u cìnmpyiibii kyaa táan uy'á mɛ, urufoo nyɛ a Kile cè mɛ, naha na yɛ Kile na nyɛ tàanga.

9 Pyinɔkanni na Kile à li cyêe wuu na na wuu kyal'à táan ur'á ke, lire li nyɛ: u à u Jyanji ninɔkinji tun u à pa diɔnyɛni i, bà wuu si mpyi si shìni sèe wuɔni ta u cye kurugo mɛ.

10 Kuru tàange ku nyɛ: wuu bà pi à Kile kyaa táan wuy'á mà dɛ! Nka Kile u à wuu kyaa táan uy'á, maa u Jyanji tun u à pa mpyi sárage maa wuu kapegigii tugure lwó maa Kile lùuni tiɔɛ.

11 Nyɛ mii ntàannamacinmpyiibii, ná Kile à wuu kyaa táan uy'á lire pyinɔkanni na, lire e wuu mú à yaa wuu wuye kyaa táan wuy'á.

¹² Sùpya nyii nyε a tɛg'a nya Kile na mε, nka wuu aha wuye kyaa táan wuy'á, wuu sí n-kwôro Kile wwoɲεεge e, u tàange mú sí raa naa wuu shwɔhɔl'e sɛɛɲi na.

¹³ Ndemu cye kurugo wuu à li cè na wuu à wwò ná Kile e, Kile mú s'à wwò ná wuu e ke, lire li nyε: u à u Munaani le wuu e.

¹⁴ Tufooni à Jyafooni tun u à pa mpyi diɲyɛɲi Shwofooni, wuu à lire nya wuu nyiigii na, maa mpyi lire kani shεɛnre jwufee.

¹⁵ Shinɲi u à tɛɛn li taan na Yesu u nyε Kile Jyanɲi ke, Kile à wwò ná urufol'e, urufoo mú à wwò ná Kile e.

¹⁶ Táanɲkanni na Kile à wuu kyaa táan uy'á ke, wuu à lire cè, maa dá li na. Kile na nyε tàanga, shinɲi u à kwôro tàange e ke, urufol'à wwò ná Kile e, ka Kile sí wwò ná urufol'e.

¹⁷ Wuu kyal'à táan Kile á sɛɛɲi na, lire kurugo canɲke u sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná pi kapyiɲkil'e ke, wuu yákilitɛɛnre wuu pi sí n-pyi kuru canɲke. Naha kurugo yε bà Yesu Kirisita mpyi nge diɲyɛɲi i mε, amuni wuu mú nyε.

¹⁸ Shinɲi u à Kile ná u cɛɲmpyiibii kyaa táan uy'á ke, urufoo yákiliɲi maha ntɛɛn, naha na yε tàange sɛe woge maha fyagare kwò. Yii li cè na mu aha sùpyanɲi nya u u fyáge, u kapegigii sí ndemu nɔ u na ke, lire yyaha na u maha fyáge. Lir'à li cyêe shinɲi u nyε na fyáge ke, tàange nyε a ndire wà urufol'e mε.

¹⁹ Wuu pi ke, Kile u à fyâha a wuu kyaa táan uy'á, lire kurugo wuu à Kile ná wuu cɛɲmpyiibii kyaa táan wuy'á.

²⁰ Wà ha jwo na Kile kyal'à táan ur'á, mà li ta urufol'à u cɛɲmpworonɲi kyaa pɛn uy'á, urufoo na nyε kafiniviniwe, naha na yε mu nyii nyε ma cɛɲmpworonɲi nge mu na ke, mu aha uru kyaa pɛn may'á, Kile u nyε mu nyii nyε uru na mε, di uru kyaa sí n-jà n-táan mu á n-jwo yε?

²¹ Nde Kile nyε na ncaa wuu á ke, lire li nyε: uru kyal'à táan nge mu á ke, urufoo u u cɛɲmpworonɲi kyaa táan uy'á mú.

5

Kile à njemu jwo Yesu kyaa na ke, wuu dá yire na

¹ Shin maha shin u à dá li na na Yesu u nyε Kile Niɲcwɔnrɔɲi ke, urufoo na nyε Kile pyà. Tufooni Kile kyal'à táan shin maha shin á ke, u pyiibii kyaa maha ntáan urufol'á mú.

² Wuu aha Kile kyaa táan wuy'á, maa u tonɲi kurigii naare, lire cye kurugo wuu sí li cè na u pyiibii kyal'à táan wuu á.

³ Yii li cè, mà Kile kyaa táan may'á, lire li nyε: na u tonɲi kurigii naare. Cyire sí nyε kapyimpengii mε,

⁴ naha na yε shin maha shin u nyε Kile pyà ke, urufoo maha fâha ta diɲyɛɲi na. Yaage urufoo maha ntɛg'a fâha ta diɲyɛɲi na ke, kuru ku nyε wuu dâniyanɲi Yesu Kirisita na.

⁵ Jo u sí n-jà fâha ta diɲyɛɲi na yε? Shinɲi u à dá li na na Kile Jyanɲi u nyε Yesu ke, urufoo wi.

⁶ Yesu Kirisita à pa diɲyɛɲi i, maa batize lwɔhe e, maa uye pyi sárage, u sishang'à wu. U nyε a batize kanna mε, u à batize, lire kântugo maa uye pyi sárage, u sishang'à wu. Kile Munaani na yire yu wuu á, lire li nyε sɛɛɲi.

⁷ Nyε yii li cè na yaayi taanre yi nyε na Yesu Kirisita kyaa yu wuu á, yire yi nyε:

⁸ Kile Munaani ná lwɔhe ná sishange. Yire taanrenɲi mú s'à bê niɲkin na u kyaa na.

⁹ Nde sùpyir'à nya maa li yu ke, wuu maha nyεεge lire na, mà li ta nde Kile nyε na yu ke, lir'à fâha tò sùpyire wuuni na, naha na yε Kile yabilin'à jwo u Jyanɲi kyaa na.

¹⁰ Shin maha shin u à dá Kile Jyanɲi na ke, urufol'à nyε Kile niɲjwuyi na, maa yi yaha uye funɲ'i. Nge mu sí u nyε u nyε a dá Kile niɲjwuyi na mε, urufol'à Kile pyi kafiniviniwe, naha na yε nde Kile à jwo u Jyanɲi kyaa na ke, urufoo nyε a dá lire na mε.

¹¹ Lire sí li nyε: Kile à shɲi niɲkwombaanɲi kan wuu á, uru shɲi na ntaa u Jyanɲi cye kurugo.

¹² Shin maha shin u nyε ná Jyafonji i ke, shìnji sèe wunji na nyε urufol'á. Shinji u nyε u nyε ná u e mε, shìnji sèe wunji nyε urufol'á mε.

Jwumpe nizanmpe

¹³ Yii pi à dá Kile Jyanji na ke, mii à nge letεniji séme si ntun yii á, bà yii si mpyi si li cè na yii à shìnji ninjkwombaanji ta mε.

¹⁴ Wuu aha yaaga maha yaaga jáare Kile á mà tàanna ná u nyii wuuni i ke, wuu à tèen ná l'e na u sí wuu jarege lógo.

¹⁵ Ná wuu s'à li cè na u maha wuu jareyi núru, lire e, wuu aha yaaga maha yaaga jáare u á ke, wuu maha li cè na wuu à kuru ta a kwò.

¹⁶ Wà ha cìmpworonji wà nya u u kapii pyi, ndemu li nyε li sì kwùnji nò u na mε, urufoo u Kile jáare u á. Kile sí shìnji sèe wunji kan u á, kapegigii cyi nyε cyi nyε na kwùnji nòni sùpyanji na mε, cyire pyifeebii kyaa li. Nka kapiini là na nyε wani, lire maha sàa kwùnji nò sùpyanji na. Lire kapiini shìnji pyifoonji kyaa na bà mii à jwo yii Kile jáare mε.

¹⁷ Kyaa maha kyaa l'à para tapyige e ke, lire na nyε kapii. Nka kapegigii puni nyε na kwùnji nòni sùpyanji na mε*.

¹⁸ Wuu à li cè na shin maha shin u nyε Kile pyà ke, urufoo nyε na uye yare kapegigii mpyinji yahare e mε, jaha na ye Kile Jyanji maha urufoo saɲcwɔnɲi sigili, lire kurugo Sitaanninji sì n-jà yafyin pyi urufoo na mε.

¹⁹ Wuu à li cè na wuu na nyε Kile wuu, diɲyεniji sùpyire sannte sí nyε Sitaanninji fànhe jwɔh'i.

²⁰ Wuu à li cè mú na Kile Jyanji à pa, maa wuu yákilibii múgo, ka wuu u Kilenji sèe wunji cè. Wuu nyε Kilenji sèe wunji wwoɲεε, wuu ná u Jyanji Yesu Kirisita wwoɲεεge cye kurugo. Uru u nyε Kilenji sèe wunji, ngemu u maha shìnji ninjkwombaanji kaan ke.

²¹ Mii pyilibii, yii a yiye kàanmucaa yasunji na.

* 5:17 Yii Marika 3.28-29 wíi.

Yuhana letereŋi shonwuŋi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke

Yuhana mpyi Yesu tũntunŋo. Uru u à nge letereŋi sém'a tũugo dánafeebii kurunke kà á. Ku mpyi a sàa táan u á. Lire e u à ku yyere: «cìmpworocwoŋi». U à ku dánafeebii yyere: «cìmpworocwoŋi pyìibii».

Yuhana à li cya pi á, pi piye kyaa táan piy'á. U à li cya mú na wà ha mpa pi á ná kàlanji waber'e, ngemu u à li cyèe na Yesu nye a pa mpyi sũpya diŋyeŋi i mɛ, pi àha nye urufoo na mɛ.

Jwumpe tasiige

¹ Mii u nye dánafeebii kacwɔnrɔŋi ke, mii u nye na nge letereŋi sémeni si ntun cìmpworocwoŋi* ná u pyìibil'á, Kile à uru ngemu cwɔnrɔ ke. Yii kyal'à táan mii á sèŋi na. Mii kann'à bà yii kyal'à táan mɛ, ŋka mpìi puni pi à sèŋi cè ke, yii kyal'à táan pire pun'á.

² Yii kyal'à táan wuu á, ŋaha na ye wuu à sèŋi cè, u mú sí n-kwôro ná wuu e, fo tèekwombaa.

³ Tufoŋi Kile ná u Jyanji Yesu Kirisita sí ŋwɔ wuu na, si ñũjaara ta wuu na, si yyerĩŋke kan wuu á, bà wuu si mpyi s'a jaare sèŋi ñuŋ'i, si wuye kyaa táan wuy'á mɛ.

Wuu à yaa wuu a jaare sèŋi ñuŋ'i, wuu u wuye kyaa táan wuy'á

⁴ L'à pyi mii á funntanga nimbwɔhɔ, mà li nya na mu pyìibii pìi na jaare sèŋi ñuŋ'i, bà Tufoŋi à li cya wuu á mɛ.

⁵ Nye mii cìmpworocwoŋi, nje mii nye na sémeni si ntun mu á numɛ ke, to nivɔnŋo bà mɛ. Uru ton'à le wuu á, canŋke wuu à jyè Kile kuni i ke, uru u nye: wuu wuye kyaa táan wuy'á.

⁶ Wuu aha a Kile tonji kurigii jaare, lire li nye tàange. Yire yi nye na yu yii á, mà lwó fo yii canjyige Kile kuni i, yii a lire pyi.

⁷ Mpìi pi nye na sũpyire ŋwɔ fáanji na leni kumpiini i ke, pir'à nyaha diŋyeŋi yyaha kurugo numɛ. Pi nye na ñeeg'a tèn li taan na Yesu Kirisita à pa diŋyeŋi i ná supyicyeere e mɛ. Shin maha shin u nye amuni ke, urufoo na nye kafiniviniwe, maa mpyi Kirisita zàmpeŋ.

⁸ Yii a yiye kàanmucaa, bà li si mpyi yii àha ŋkwò wuu báaranji kapyiini yaha li pyi laaga baa mɛ, yii yiye waha bà yii si mpyi si u tɔnŋi puni ta mɛ.

⁹ Kàlanji u à yyaha tíi ná Kirisita kani i ke, shin maha shin u nye u nye a uye pwɔ uru na mɛ, maa laaga tɔn uru na ke, urufoo nye ná Kile e mɛ. Ŋka shinŋi u à uye pwɔ uru na ke, urufoo nye ná Tufoŋi ná Jyafonji i.

¹⁰ Wà ha mpa yii á ná kàlanji waber'e, ngemu u nye u nye a yyaha tíi ná Kirisita kani i mɛ, yii àha nye urufoo yaha u sunmbage lèŋe yii pyenge e† mɛ. Yii àha urufoo shéere bá mɛ,

¹¹ ŋaha na ye ngemu ká urufoo shéere ke, u à wwò ná urufol'e kuru báarapege na.

Jwumpe nizanmpe

¹² Karii niŋyahagii saha na nye mii á mà jwo yii á, mii la nàha si cyi séme mɛ, ŋaha na ye mii la nye si ñkàre wani yii yyére si sà cyi jwo yii á, bà wuu funntange si mpyi si fũnŋo mɛ.

¹³ Mu cìmpworocwoŋi Kile à cwɔnrɔ ke, uru pyìibil'à mu shéere.

* **1:1** Naha ŋke cyage e, dánafeebii kurunke kà mege ki. Dánafeebii kurunke shiinbii pi nye u pyìibii. † **1:10** Pyenge kyaa l'à jwo naha ŋke cyage e ke, dánafeebii tabinnige kyaa li. Lire tèn i cyeye mpyi sàha ŋkwò a faanra Kile pèente mɛ na mɛ, dánafeebii mpyi maha piye bínni pyenyi i.

Yuhana letereɲi tanrewuɲi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereɲi funɲɔ jwumpe e ke

Yuhana mpyi Yesu tũntunɲɔ. Uru u à nge letereɲi sém'a tun Gayusi á. Tũntunmpii Yuhana mpyi a tun pi sà Jwumpe Nintanmpe jwo Gayusi kàñhe e ke, Gayusi mpyi a pire sunmbage lèɲe. Nka nàɲi wà na mpyi dánafeebii shwɔhɔl'e, na Jwoterefu. Uru mpyi a ɲee Yuhana tũntunmpii sunmbage na mɛ. U mpyi maha Yuhana ɲũɲke tare. Yuhana à Gayusi kèe maa li cya u á na u àha mpyi Jwoterefu fiige mɛ.

Nge letereɲi'à li cyêe na shin maha shin u ɲye na báare Kafoonɲi á ke, wuu à yaa wuu pire cùmu lemɛ ɲwɔ.

Jwumpe tasiige

¹ Mii u ɲye dánafeebii kacwɔnrɔɲi ke, mii u ɲye na nge letereɲi sémɛni si ntun mii ntàannamacinmpworɲi Gayusi á. Sèɲi na, mu kyal'à táan mii á.

² Mii ntàannamacinmpworɲi, mii na li ɲáare Kile á, u u ma wuuni ɲwɔ, u u ma yaha ticuumpe e, bà mu ɲye na sì yyaha na Kile kuni i mɛ.

³ Mii funɲk'à táan sèl'e, ɲaha na ye pyiɲkanni na mu à maye pwɔ sèɲi na, ná pyiɲkanni na mu ɲye na ɲaare u ɲuɲ'i ke, cìmpyiibii pìl'à pa yire jwo mii á.

⁴ Mà lógo na mii pyiibii wá na ɲaare sèɲi ɲuɲ'i, funntanga nimbwɔhɔ ɲye a tòro kuru na mii á mɛ.

Gayusi kani

⁵ Mii ntàannamacinmpworɲi, kyaa maha kyaa mu ɲye na mpyi cìmpyiibil'á fo mà sà nɔ nàmpwuunbii na ke, mu à li cyêe na mu na ɲye ɲwɔmɛɛ niɲkinfoo cyire karigii cye kurugo.

⁶ Pyiɲkanni na mu à li cyêe pi na na pi kyal'à táan mu á ke, pi à pa lire jwo naha dánafeebii kurunɲk'á. Mu aha yákili yaha pi na, maa pi tège pi kùsheeni i mà tàanna ná Kile ɲyii wuuni i, lire sí n-yaa.

⁷ Li cè na Kirisita mɛge kurugo pi à nde kùluni tɔge lwó, mpii pi ɲye pi ɲye Kile kuni i ná wuu e mɛ, pi ɲye a pire cyeyaage kà tufige ɲáare mɛ.

⁸ ɲye wuu à yaa wuu a tire sùpyire shiɲi tère. Wuu aha a lire pyi, lire li sí li cyêe na wuu à cyeyi kan wuy'á maa báare, bà sèɲi jwumpe si mpyi si nɔ taɲyahay'e mɛ.

Jwoterefu ná Demetirusi kani

⁹ Mii à ɲwɔɲyeɲya sém'a tũugo dánafeebii kurunɲk'á wani, ɲka Jwoterefu à wuu jwumpe cyé, u la ɲye si uye pyi dánafeebii puni ɲũɲufoonɲi.

¹⁰ Lire e mii aha nɔ wani, kapyimbaagil'e u à cye le, maa wuu ɲũɲyi tare ke, mii sí cyire puni tège yii niɲgyigigii na. Lire kanni bà mɛ, u ɲye na ɲeege cìmpyiibii sunmbage na mɛ, mpiimu la si ku ɲye s'a pi sunmbage lèɲi ke, u maha núru na pire sigili lire na, maa pi kòre na yige dánafeebii kurunɲke e.

¹¹ Mii ntàannamacinmpworɲi, ma hà raa òrili kapiini kurugo mɛ, ta òrili kacɛnni kurugo. Shinɲi u ɲye na kacɛnni pyi ke, urufoo na ɲye Kile wu. Nka shinɲi u ɲye na kapiini pyi ke, urufoo ɲye a yafyin cè Kile e mɛ.

¹² Demetirusi wi ke, dánafeebii puni na uru metanga yu, sèɲi ɲuɲ'i u ɲye na ɲaare ke, uru mú à li cyêe na u mɛg'à táan. Wuu na u metanga yu mú, mu s'à li cè na ɲje wuu à jwo u kyaa na ke, yire na ɲye sèe.

Jwumpe nizanmpe

¹³ Karii niɲyahagii saha na naha mii á si ɲjwo mu á, ɲka mii la nàha si cyi séme mɛ.

¹⁴ Mii na sòɲɲi li saha sì mɔ mɛ, wuu sí wuye ɲya, si jwo ná wuye e.

¹⁵ Kile u yyeɲiɲke kan ma á.

Mu ceveebil'à mu shéere. Wuu ceveebii puni niŋkin niŋkinŋi shéere wani.

Zhude letereŋi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke

Zhude na mpyi wuu Kafooni Yesu Kirisita cìmpworo. Cyelentiibii kafinivinibii pìi mpyi na kàlaŋi wà kaan dánafeebil'á na Kile maha sùpyire kapegigii yàfani pi na, ná lire e dánafeebii sí n-jà raa pi nyii karigii puni pyi. Lire e Zhude à nge letereŋi sém'a tun dánafeebil'á, maa li cyêe pi na na pi àha raa pi jwumpe núru me, naha kurugo ye pi nyé na fyáge Kile na me.

Jwumpe tasiige

¹ Mii Zhude u nyé Yesu Kirisita báarapyi, maa mpyi Yakuba sìŋee ke, Tufooni Kile à yii mpiimu yyere mà pyi u wuu, maa yii kyaa táan uy'á, maa yii saŋcwónŋi sigili na Yesu Kirisita cannuruge sigili ke, yii á mii à nge letereŋi tun.

² Kile u nùnaara ta yii na, u u yyeŋiŋke ná tàange kan yii á sèe sèl'e.

Cyelentiibii kafinivinibii kani

³ Mii ntàannamacinmpyiibii, mii la mpyi a sìi si letere séme si ntun yii á wuu mú puni zhwoŋi kyaa na. Nka mii à li ta kacenni li nyé li li mii u nge letereŋi tun yii á si màban le yii e, bà yii si mpyi si yiye waha Kile kuni zhì leni na, lire ndemu l'à le Kile wuubii taan tōgō niŋkin fo tēkwombaa ke.

⁴ Mii à u tun yii á, naha na ye mpìi pi nyé pi nyé na fyáge Kile na me, pire pìl'à nwoh'a jyè yii shwòhàl'e, maa wuu Kile kacenni kani labali na yu, si nta raa silege baa karigii pyi. Wuu nùŋufooni ná wuu Kafooni niŋkinŋi u nyé Yesu Kirisita ke, pi maha uru cyíge. Mà lwó fo tēmōni i y'à séme Kile Jwumpe Semēni i na Kile sí pire sàra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e.

⁵ Kyaa maha kyaa mii sí n-jwo yii á ke, yii à cyire puni cè mà kwò, nka mii sí yii funŋo cwo cyi na na Kafooni à u shiibii yige Misira kini i ke, mpìi pi mpyi pi e pi nyé a dá u na me, u à pire bò.

⁶ Yii funŋo cwo li na mú, mèlekēebii pi mpyi ná pi tayyērege mpyi a pi yyaha n̄ me, ka pi i ȳri pi tatēenge e ke, pire nimpwōŋjahabii pi nyé tērigii puni i yōrōyi na numpini cyage e, na canmbwōhe sigili, kuru canŋke Kile sí pi sàra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e.

⁷ Yii funŋo cwo Sōdōmu ná Gōmōri kànyi shiibii ná pi kwùumpe kànyi shiibii na mú. Pire mpyi a piye yaha jacwōre ná silege baa karigii mpyiŋi na pire mèlekēebii fiige. Lire e Kile à nafugombaage tēg'a pire sūgo si mpyi yyecyeenē.

⁸ Nyé pire cyelentiibii kafinivinibii kyaa mii à jwo ke, cyire karigii shiŋi pire nyé na mpyi mú: pi maha piye n̄wōre ná jacwōre e, maa nko na cyire karigii kun'à kan pir'á n̄ōyi i, pi maha Kafooni kafente cyíge, pēent'à yaa ti taha yaaga maha yaaga na niŋyiŋi na ke, pi maha yire cyere.

⁹ Mà li ta Mishēli u nyé mèlekēebii nùŋufembwōhō ke, mà u ná Sitaanniŋi yaha piye na Musa buwuŋi kyaa na, u nyé a Sitaanniŋi n̄wō shwō ná cyàhigil'e me, nka u à jwo kanna: «Kafooni Kile u ma sàra.»

¹⁰ Nka pire kafinivinibii nyé a yaage n̄kemu cè me, pi maha kuru njini fare, pi na nyé mu à jwo sige yaaya. Pi maha karigii pyi piye n̄ŋō kurugo, pi yabilimpìi kapyiini li sí pi shi tò.

11 Pi wuun'à kèege, naha kurugo ye pi à kumpiini lwó Kanji* fiige. Wyérenji kurugo pi à sùpyire wurugo Balamu† fiige. Pi à jùñᵛ kyán Kile na, bà Kore‡ mpyi a jùñᵛ kyán me, lire kurugo Kile sí pi shi bò.

12 Pire pi maha karigii nyaha na wùruge yii kanᵛwᵛᵛ njiñi cyeyi i, silege nyé pi na me. Piye kanni pi maha wíi. Pi na nyé mu à jwo kilewwo kafεεg'á ndemu fwᵛ a tòro ke, pi na nyé mu à jwo cire ntemu ti nyé ti nyé a sìi na yasεε pyi tēni là tufige e me, pi na nyé mu à jwo cige k'à dir'a kò ná ku ndìre e ke, lire kurugo k'à waha.

13 Pi maha pi silege baa karigii pyi sùpyire nyii na, bà suumpe lwᵛhe maha nkāñi na yíri maa kakyayi yige na wáa cyíñi na me. Pi na nyé mu à jwo wᵛrii nyiiimu cyi nyé na jaare na märe ke. Nde Kile à bégele pi mεε na ke, lire li nyé nimpiriñke, pi sí n-pyi kur'e fo tèekwombaa.

14 Enᵛki u mpyi Adama tüluge lyeñwᵛge baashᵛnwoᵛge ke, Kile mpyi a uru pyi u à jwo mpíi shinpiibii shiñi kyaa na, u mpyi a jwo: «Kafoonji sí n-pa ná u mèlekεεbii kampwᵛhii niñyahanyahamil'e,

15 si sùpyire puni sára si ntàanna ná pi kapyiñkil'e, mpíi pi nyé pi nyé na fyáge Kile na me, si pire cēεge pi kapegigii mpyiñi kurugo. Jwunᵛgama maha jwunᵛgama pi à jwo u na ke, u sí pi cēεge cyire puni kurugo.»

16 Jwunᵛyahamafee pi nyé pi pi, pi funñke nyé na jñjini me, pi maha jaare na ntàanni ná pi nyii karigil'e, pi maha jwumbwompe yu, maa sùpyire booli pi nàfanji kurugo.

Dánafeebil'à yaa pi piye waha Kile kuni i

17 Nka mii ntàannamacinmpyiibii, yii pi ke, jwumpe Yesu túnntunmpil'à fyánha a jwo yii á ke, yii àha funñᵛ wwᵛᵛ puru na me.

18 Pi mpyi a jwo yii á na diñyeñi canzanñyi i, sùpyire tà sí raa yii fwᵛhᵛre, pi sì raa fyáge Kile na me, pi sí raa pi nyii karigii pyi.

19 Tire sùpyire ti nyé nte, pi maha ma ná ndàhalanji i dánafeebii kurunke e, pi maha pi karigii pyi mà tàanna ná pi yabilimpíi sᵛññᵛñkanni i. Kile Munaani nyé pi e me.

20 Nka yii pi ke, mii ntàannamacinmpyiibii, yii yiye waha yii raa sì yyaha na Kile kuni i, yii raa Kile jáare u Munaani fāñhe cye kurugo.

21 Kile à yii kyaa táan uy'á, yii kwᵛro kuru tàange e. Kafoonji Yesu Kirisita jùñaare funñke e, u sí shñi niñkwombaanji ngemu kan yii á ke, yii a uru sigili.

22 Mpíi pi nyé ná funyᵛ shuunni i ke, yii a pire jùñaare taa, yii fāñha le, yii i pi yákilibii tñε.

23 Yii i pèi dir'a yige nage e bà pi si mpyi si shwᵛ me. Pii na nyé wani, yii a jùñaara taa pire na mú, nka yii a yiye kànmucaa pi na, yii laaga tᵛñ pi katupwᵛhᵛyi puni na, ali pi vāantiniñyi y'à jwᵛhᵛ kapegigii cye kurugo ke, yii yire cyé.

Jwumpe nizanmpe

24 Kile sí n-jà yii shwᵛ kapegigii mpyiñi na, si yii tìgire cyaga baa wuubii ná yii funntanga wuubii pyi yii yyére u yyahe taan u sìnampe e canñka.

25 Uru Kile niñkinñi u à wuu shwᵛ wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo. Sìnampe ná pèente ná fāñhe ná jùñufente nyé u á, mà ta diñyeñi sàha dá me, maa mpyi u á numε ná tèekwombaa. Amiina!

* **1:11** Adama jyanji niñcyiñi u mpyi Kanji. Ur'à u cᵛññi bò (Zhenεzi 4.1-8). † **1:11** Wyérenji kurugo, Balamu mpyi a Izirayeli shiinbii wurugo pi i kacyanhigii sunni (Nᵛmburu 22.4-35). ‡ **1:11** Kore mpyi a jùñᵛ kyán Kile túnntunji Musa na (Nᵛmburu 16.1-35).

Kacyeenkii sémenji

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémenji funṅṅ jwumpe e ke

Azi kùluni pi maha mpyi numε Turiki ke, Yesu tūntunṅi Yuhana u à ṅge lɛtɛɛṅi sém'a tun lire dánafeebii kuruyi baashuunnin'á. Lire tɛni i, Ɔrɔmu saanbwəhe mpyi na dánafeebii kyérege. Lire funṅke e, pi à Yuhana cú mà le kàsunṅi i Patiməsi i, lwəh'à kuru cyage kwùulo. Mà Yuhana yaha wani, Kafoonṅi Yesu Kirisita à uye cyêe u na maa niṅyini yaayi ná yaayi nimpayi cyêe u na, maa u pyi na nde u à nya ke, na u lire séme. ṅge sémenji i Yuhana à li cyêe na ṅcyère Yesu sí n-pa si u wuubii shwə, si u zàmpeɛnbii shi bò. Puru jwumpe cye kurugo, u à dánafeebii fònnṅ, maa màban le pi e, bà pi si mpyi si piye pwə Kile kuni i yyefuge tɛni i mε.

Kuni niṅcyiini i, pyinṅkanni na Yesu à uye cyêe Yuhana na ke, u à lire jwo. Jwumə tatɛɛnyε baashuunni yi ṅyε ṅge sémenji funṅke e, yire tatɛɛnyi puni niṅkin niṅkinṅi si n-jà n-táa tataaya baashuunni shuunni.

Jwumpe tatɛɛnyi nimbwoyi baashuunninṅi u ṅyε:

Lɛtɛribii baashuunninṅi u à tūgo Azi kùluni dánafeebii kuruy'á ke (2--3).

Fyèebii baashuunninṅi kani (4.1--8.6).

Mpuruyi baashuunninṅi kani (8.7--11.19).

Kabwəhigii kani (12--15).

Kile lùyirini ṅkunahigii baashuunninṅi kani (16).

Kapyaagii cyi à yyaha tí ná Babilónni kànhe e ke (17.1--19.10).

Kacyeenkii nizanṅkii mà yyaha tí ná tɛrigii nizanṅkii ná Zheruzalɛmu nivənnṅi kani i (19.11--22.5).

Sémenji takwəre e, Yesu à ṅwəməε lwə, u à jwo «ṅcyère, mii sí n-pa.»

Sémenji tasiige

¹ Yesu Kirisita à karigii nimpaanṅkii ṅcyiimu nya ke, cyire cyi ṅyε ṅge sémenji i. Kile u à cyire karigii cyêe u na, u cyêe u báarapyiibii na na ṅcyère cyi sí n-pyi. Yesu à u mɛlɛkɛṅi tun u pa cyire karigii cyêe u báarapyinṅi Yuhana na.

² Kile à karigii ṅcyiimu kyaa jwo, ka Yesu Kirisita si cyi sèenṅi cyêe Yuhana na, ka u u cyi puni nya ke, Yuhana à cyire puni séme.

³ ṅgemu ká ṅge sémenji kála sùpyir'á, ka mpiimu si u funṅṅ jwumpe lógo karigii nimpaanṅkii kyaa na, maa pu kurigii náare ke, pifree wuun'à ṅwə, nahana na ye ṅge sémenji karigii tɛepyiin'à byanhara.

⁴ Dánafeebii kuruyi baashuunninṅi* yi ṅyε Azi kùluni i ke, mii Yuhana u à ṅge sémenji séme si ntun yir'á. Kilenṅi u ṅyε, ná u mpyi, ná u sí n-pa ke, uru u ṅwə yii na, u u yyenṅinṅe kan yii á. Múnahigii baashuunninṅi cyi ṅyε u saanre yatɛɛnṅe yyaha yyére ke, cyire mú cyi ṅwə yii na, cyi i yyenṅinṅe kan yii á.

⁵ Yesu Kirisita u à Kile jwumpe jwo ná ṅwəməεfente e, maa mpyi shincyinṅi mà ṅè a fworu kwùṅi i ná uru u ṅyε ṅinṅe saanbii ṅùṅufoonṅi ke, uru mú u ṅwə yii na, u u yyenṅinṅe kan yii á.

Uru u à wuu kyaa táan uy'á maa wuu ṅùṅṅ wwú wuu kapegigil'e, u sishange ṅunṅi cye kurugo,

⁶ maa wuu le u Saanre e, maa wuu pyi sáragawwu, bà wuu si mpyi s'a báare u Tunṅi Kile á mε. Pèente ná fànhe na ṅyε u á tɛrigii puni i, fo tɛekwombaa. Amiina!

* **1:4** Yahutuubil'á, baashuunninṅi maha jwo a wà yaaga na ṅkemu k'à fúnṅṅ ke. Naha ṅke cyage e, baashuunninṅi à jwo a wà Azi kùluni dánafeebii kuruyi puni na.

⁷ Yii li cè, u sí n-pa nahanyi i! Sùpyire puni sí u nya, ali mpíi pi à u fúruugo ke, pire mú sí u nya. Nínke supyishini puni sí mεε sú u kurugo. Amuni li sí n-pyi. Amiina.

⁸ Kafooni Kile à jwo: «Mii u nye Alifa ná Omega--tasiige ná takwøge. Mii u nye, mii u mpyi, mii sí n-pa, Siji Punifoo.»

Yesu Kirisita à uye cyêe Yuhana na

⁹ Mii Yuhana u nye yii cìmpworoni ke, mii ná yii pi nye Kile saanre shiinbii, maa wuye shiile yyefuge e Yesu wwoñeεge kurugo ke, Kile jwumpe ná Yesu kani njwuñ'á pi pyi pi à mii cú a kàre Patimosi i†.

¹⁰ Kafooni pèente canñke, ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka mii i mejwu nimbwoo lógo naye kàntugo mu à jwo mpurugo mεε.

¹¹ L'à jwo: «Nde mu nye na naa ke, lire sém'a tũugo dánafeebii kurunyi baashuunniñ'á nje kanyi na: Efese ná Simirina ná Perigamu ná Cyatiri ná Saridesi ná Filadelifi ná Lawodisi.»

¹² Ka mii i yyaha kèenñe si ncè shinñi u nye na yu ná mii i ke. Mii à yyaha kèenñe ke, ka mii i seenni fùkinabii baashuunni nya, ¹³ maa yaage kà nya fùkinabii shwòhòl'e mu à jwo sùpya. Vãanntinmbwòhò mpyi u à le, kuru mpyi na u taa fo u nintakuruyi na, seen vãnmeεge s'à tég'a u mãhana u ntũñke e.

¹⁴ U nũñke mpyi a fñiñe weewee, nyiigii sí i nĩ mu à jwo na.

¹⁵ U tooyi mpyi na nĩ mu à jwo dànye tãonnò pi à le a fwò nage e, u mejwuuni sí nye mu à jwo lufoomò tũnmò.

¹⁶ Wòrii baashuunni mpyi u kaniñe cyεge e. Nwòyò shuunni kàshikwòñwòtanga mpyi na fwore u nwøge e. U yyahe mpyi na nĩ bà canñke maha mpyi canvwuge na mε.

¹⁷ Mii à u nya ke, maa ncwo u fere e, mu à jwo mii à kwù. Ka u u u kaniñe cyεge taha mii na, maa jwo: «Mà hà raa fyáge mε, mii u nye niñcyiñi ná nizannji.

¹⁸ Mii nyii wu u nye. Mii mpyi a kwù, ñka numε mii nye nyii na fo tèekwombaa. Kwùñi ná nĩñke nwòhò shiinbii cyage tirikyaanni na nye mii cye e.

¹⁹ Nye karigii cyi nye na mpyi numε, ná ncyii cyi sí n-pa n-pyi ke, cyire puni mu à nya ke, cyi séme.

²⁰ Wòrigii baashuunniñi mu à nya mii kaniñe cyεge e, ná seenni fùkinabii baashuunniñi mu à nya ke, cyire karigii nwòhe k'à nwòhò ke, kuru ku nye ñke: wòrigii baashuunniñi cyi nye dánafeebii kurunyi baashuunniñi yyaha yyére shiinbii‡. Fùkinabii pi nye yire kurunyi baashuunniñi.

2

Letereñi u à tũugo Efese kànhe dánafeebii kurunñ'á ke

¹ Dánafeebii kurunñke ku nye Efese kànhe e ke, letere sém'a kan kuru yyaha yyére shinñ'á*, maa yi jwo u á na:

“Mii kaniñe cyεge e wòrigii baashuunniñi nye, mii i jaare seenni fùkinabii baashuunniñi shwòhòl'e ke, mii à jwo:

² mii à yii kapyiñkii cè, báarañi yii nye na mpyi maa yiye shiile shiilñkanni ndemu na ke, mii à yire cè. Mii à li cè na yii nye na nyeεge shinpiibii karigii na mε. Mpíi pi à piye pyi Yesu tũntunmii mà ta sèe bà mε, yii à pire kàanmucya mà li ta na pi na fini.

³ Yii à yiye waha, maa kyaage kwù yiye e mii meεge kurugo, sàage nye a jyè yii e mε.

⁴ Cyire mú i, mii à tìgire cyán yii na, naha na ye yii mpyi a mii kyaa táan yiy'á pyiñkanni ndemu na ke, là a fworo lire e.

⁵ Cyage yii à kũuñ'a cwo ke, yii funñò cwo kuru na, yii i yiye cèεge, yii i núru yii toronkanni niñjyeen'á. Ná yii nye a lire pyi mε, mii sí n-pa yii mεε na, si yii fùkinañi lwó u tayahage e.

† **1:9** Kìribilere li nye li li suumpe lwòhe niñke e. ‡ **1:20** Pii maha jwo: «dánafeebii kurunyi baashuunniñi mèlεkεebii».

* **2:1** Pii maha jwo: «mèlεkεñ'á».

⁶ Nka kyaa nin̄kin na nyε yii e, ndemu l'à táan mii á ke. Nikolayiti shiinbii† kapyiin̄kil'à p̄en yii á, mii fiige.

⁷ Nyε Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kurun̄j'á ke, ngemu la ku nyε si yire yyaha cè ke, urufoo u nin̄gyigigii p̄ere, u raa núru. Ngemu ká mpyi javoo ke, sh̄in̄ji cige ku nyε Kile Arijin̄ani i ke, mii sí kuru yasεere tà kan urufoo u lȳi.”

Letεrēni u à tùugo Simirina kànhe dánafeebii kurun̄k'á ke

⁸ Dánafeebii kurun̄ke ku nyε Simirina kànhe e ke, letεre sém'a kan kuru yyaha yyére shin̄j'á‡, maa yi jwo u á na:

“Mii u nyε nin̄cyiini ná nizann̄i ke, mii u mpyi a kwû maa j̄è ke, mii à jwo:

⁹ mii à yii yyefuge ná yii fò̄n̄ke cè, n̄ka Kile k̄ampan̄ke na, yii na nyε yaarafee. Mpii pi maha n̄ko na pire pi nyε Kile shiinbii§, mà ta sèe bà mε, pire na yii m̄eyi k̄εge pyin̄kanni ndemu na ke, mii à lire cè. Sitaann̄ini wwōn̄ee pi nyε pi pi.

¹⁰ Yyefuge ku sí raa yii taa ke, yii àha vyá kuru yyaha na mε. Yii lógo, Sitaann̄ini sí yii p̄i le k̄asun̄i i, bà pi si mpyi si yii zò shw̄o nḡi mε. Yii sí canmpyaa ke yyefugo pyi, n̄ka yii kwôro Kile kuni i, pi m̄ée ká mpyi na sí yii bò. Lire ká mpyi, mii sí sh̄in̄ji nin̄kwombaan̄i kan yii pyi yii kajan̄jwooni.

¹¹ Nyε Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kurun̄j'á ke, ngemu la ku nyε si yire yyaha cè ke, urufoo u nin̄gyigigii p̄ere, u raa núru. Ngemu ká mpyi javoo ke, kw̄un̄ji sh̄on̄wun̄ji si n̄o urufoo na mε.”

Letεrēni u à tùugo Perigamu kànhe dánafeebii kurun̄k'á ke

¹² Dánafeebii kurun̄ke ku nyε Perigamu* kànhe e ke, letεre sém'a kan kuru yyaha yyére shin̄j'á†, maa yi jwo u á na:

“N̄w̄oȳo shuunni k̄ashikw̄on̄jw̄atange nyε mii ngemu á ke, mii à jwo:

¹³ mii à yii tateenge cè. Mii à cè na Sitaann̄ini f̄an̄he tateenge ki. Antipasi u à pyi j̄w̄omεε nin̄kin̄foo maa mii kyaa jwo ke, pi à uru bò wani yii yyére Sitaann̄ini tateenge e. Lire ná li wuuni mú i, yii à yiye pw̄o mii na, yii nyε a j̄en'a k̄antugo wà mii na mε.

¹⁴ Cyire mú i, mii à t̄igire cyán yii na, n̄aha na ye p̄i na nyε yii shw̄oh̄ol'e, pir'à taha Balamu‡ k̄alan̄i fye e. Balamu u mpyi a saann̄i Balaki s̄on̄, ka lire si mpyi k̄an̄j̄o mà Izirayeli shiinbii yaha yasun̄j̄i kyaare n̄kyañi ná jacw̄ore karigii mpyin̄i na.

¹⁵ Amuni li mú nyε, s̄up̄yire tà na nyε yii shw̄oh̄ol'e, tir'à taha Nikolayiti shiinbii§ k̄alan̄i fye e.

¹⁶ Nyε yii yii toron̄kanni k̄ε̄n̄n̄e, lire baare e k̄ashikw̄on̄jw̄on̄i li nyε na fwore mii j̄w̄oge e ke, j̄cȳere mii sí n-shà yii yyére si sà tire t̄un̄ ná l'e.

¹⁷ Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kurun̄j'á ke, ngemu la ku nyε si yire yyaha cè ke, urufoo u nin̄gyigigii p̄ere, u raa núru. Ngemu ká mpyi javoo ke, nj̄ȳin̄i m̄ege ku nyε mani ná u à n̄w̄oh̄o ke, mii sí uru kan urufol'á. Mii sí kafafyinge kan urufol'á mú. M̄ege niv̄on̄j'á sémε kuru kafaage j̄un̄j'i, s̄up̄ya nyε a ku cè mε, fo ku tafoon̄i.”

Letεrēni u à tùugo Cyatiri kànhe dánafeebii kurun̄k'á ke

¹⁸ Dánafeebii kurun̄ke ku nyε Cyatiri kànhe e ke, letεre sém'a kan kuru yyaha yyére shin̄j'á*, maa yi jwo u á na:

† **2:6** Nikolayiti shiinbii na mpyi ton̄kuro. Lire ton̄kuni shiinbii mpyi maha s̄up̄yire leni kumpiini i ná pi k̄alan̄i ná pi kapyiin̄kil'e. ‡ **2:8** Pii maha jwo: «m̄èlek̄eñ'á». § **2:9** Pii maha jwo: «Yahutuubii». Yahutuubii pii mpyi maha s̄on̄ji na pire pi nyε Kile shiinbii, ali pi m̄ée ká mpyi pi nyε na kac̄en̄j̄i pyi mε. * **2:12** Kac̄inzunni mpyi a f̄an̄ha ta kuru kànhe e. Kuru mú k'à pyi kànha nin̄cyiige n̄kemu i pi à J̄romu saanbw̄ohe p̄e mu à jwo Kile ke. † **2:12** Pii maha jwo: «m̄èlek̄eñ'á». ‡ **2:14** Yer̄eyi Balamu à kan saann̄i Balaki á ke, yir'à pyi k̄an̄j̄o mà Izirayeli shiinbii le kumpiini i (N̄omburu 31.16). Naha n̄ke cyage e, cyelentiibii kaf̄in̄ivin̄ibii pi nyε na s̄up̄yire leni kumpiini i ná pi k̄alan̄i i ke, Yuhana à pire tàanna ná Balamu i. § **2:15** Nikolayiti shiinbii na mpyi ton̄kuro. Lire ton̄kuni shiinbii mpyi maha s̄up̄yire leni kumpiini i ná pi k̄alan̄i ná pi kapyiin̄kil'e. * **2:18** Pii maha jwo: «m̄èlek̄eñ'á».

“Mii Kile Jyani nyiigii cyi nye na jî na fiige, mii tooyi sí i jî dànye tɔnnɔ fiige ke, mii à jwo:

¹⁹ ‘Mii à yii kapyiin̄kii ná yii tàange ná yii dányani ná yii sùpyire ntègeni ná yii yiye zhiil̄ni cè. Yii báaraŋi mú s'á nyaha nume mà tɔro niŋcyiini na.

²⁰ Cyire mú i, mii à tìgire cyán yii na, naha na ye ceeni u nye Zhezabeli† ke, ur'à fine na uru na nye Kile tũntun̄ɔ, ŋka yii à u yaha u u mii báarapyiibii leni kumpiini i ná u kàlaŋi i, bà pi si mpyi s'a jacwɔɔre pyi, s'a yasun̄nyi kyaare kyaa me.

²¹ Mii à tère kan u á u u toroŋkanni kèen̄ɛ, ŋka u la nye si láha u jacwɔɔre karigii na me.

²² Lire kurugo mii sí yampe pà yaha u na fo si u sín̄niɛ. Mpii pi nye na jacwɔɔre pyi ná u e ke, mii sí yyefugo nimbwɔhɔ wà pire na mú, fo pi aha pi toroŋkanni kèen̄ɛ.

²³ Mii sí u fyèŋwɔhɔshiin̄bii pyi pi a ŋkwũu. Lire e, dánafeebii kurun̄nyi puni sí n-cè na shin̄ni u à sùpyire sòŋɔre ná ti fun̄ɔ karigii cè ke, mii wi. Mii sí yii shin maha shin sâra si ntàanna ná u kapyiin̄kil'e.

²⁴ Nye yii sanmpii pi nye Cyatiri i, ná yii nye a nye uru ceeni kàlaŋi na me, yii pi à pyi yii nye a n̄en'a Sitaanniŋi kaŋwɔhigii yyaha cya si j̄cè me, mii sí kyaa niŋkin kanna cya yii á, lire li nye:

²⁵ kàlaŋi yii à ta ke, yii kwôro uru na fo mà sà nɔ mii tèepani na.

²⁶ Ngemu ká mpyi javoo maa mii nyii karigii pyi mà nɔ fo tɛgeni na ke, mii sí supyishin̄i puni n̄ŋufente kan urufol'á.

²⁷ U sí raa pi kèen̄ni ná tɔnnɔ kàbil'e, si pi jya jya pwooro cwo fiige.

²⁸ Mii sí tire n̄ŋufente kan urufol'á, bà mii Tuŋi Kile à ti kan mii á me. Mii sí nyèmugo woni kan urufol'á mú.

²⁹ Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kurun̄y'á ke, ngemu la ku nye si yire yyaha cè ke, urufoo u niŋgyigii p̄ɛɛ, u raa núru.”

3

Letereni u à tùugo Saridesi kànhe dánafeebii kurun̄k'á ke

¹ Dánafeebii kurun̄ke ku nye Saridesi kànhe e ke, letere sém'a kan kuru yyaha yyére shin̄'á* maa yi jwo u á na:

“Kile múnahigii baashuun̄niŋi ná worigii baashuun̄niŋi nye mii ngemu á ke, mii à jwo mii à yii kapyiin̄kii cè. Sùpyire na sòŋni na yii à sh̄ni sèe wun̄i ta, mà li ta yii à kwũ u kàmpan̄ke na.

² Nye yii ȳiri ŋɔmppe na, yii fànha le yiye e, naha na ye yii fàn̄h'à kwɔ a kwɔ. Yii li cè na yii nye na yii karigii pyi na n̄ni cyi tɛgeni na mii u Kilen̄i nyii na me.

³ Kàlaŋi yii à lógo maa nye u na ke, yii fun̄ɔ cwo uru na, yii i u cú yii tàanna ná u lógoŋkanni i, yii i yii toroŋkanni kèen̄ɛ. Ná yii nye a nyiigii múgo me, mii sí n-pâa yii e n̄ŋkaawa fiige, yii si mii tèepani cè me.

⁴ Lire ná li wuuni mú i, sùpyire tà na nye wani Saridesi kànhe e, tire nye a ti v̄an̄nyi jwɔhɔ me. Tire ti sí n-pa v̄an̄v̄in̄nyi le, s'a jáare ná mii i, naha na ye ti ná lir'à yaa.

⁵ Ngemu ká mpyi javoo ke, urufoo mú sí v̄an̄v̄inge kà le amuni. Mii si n-sii urufoo mege bò sh̄ni niŋkwombaan̄i tafeebii meyi tasemege e me. Mii sí yi jwo mii Tuŋi Kile ná u mèlekɛebii nyii na, na urufoo na nye mii wu.

⁶ Kile Munaani na njemu yu dánafeebii kurun̄y'á ke, ngemu la ku nye si yire cè ke, urufoo u niŋgyigii p̄ɛɛ, u raa núru.”

Letereni u à tùugo Filadelifi kànhe dánafeebii kurun̄k'á ke

† **2:20** Uru ceeni Zhezabeli kurugo, Akabu mpyi a Kile kuni yaha (1 Saanbii 16.29-31; 1 Saanbii 18.4,19; 2 Saanbii 9.22). Lire kurugo, naha ŋke cyage e, ceeni u à dánafeebii le kumpiini i ná u kàlaŋi i ke, Yuhana à uru ceeni mege le Zhezabeli.

* **3:1** Pii maha jwo: «mèlekɛŋ'á».

⁷ Dánafeebii kurunke ku nyε Filadelifi kànhe e ke, letεε sém'a kan kuru yyaha yyére shinñ'á†, maa yi jwo u á na:

“Mii u nyε niñcenni, sèñifoo, saanji Dawuda tirikyaanni foo. Mii aha jwøge nkemu múgo ke, wà si n-jà kuru tò με, mii aha nkemu tò ke, wà si n-jà kuru múgo με.

⁸ Mii à yii kapyiinñkii cè. Mii à li cè na yii fànñ'á cyéε, lire ná li wuuni mú i, yii à kwôro na mii jwumpe kuni ñaare, yii nyε a cyé mii na με. Lire kurugo, mii à jwøge múgo yii á, sùpyañi wà tufiige si n-jà ku tò με.

⁹ Sitaanniñi wwoñεebii pi à piye pyi Kile shiin‡ mà ta sèe bà με, mii sí fànha cyán pire na, pi a ma pi a niñkure sínni yii á, s'a yii pêre. Lire e pi sí n-cè na yii kyal'à táan mii á.

¹⁰ Yii à kwôro na mii jwumpe kurigii ñaare, maa yiye shiile. Lire kurugo, yyefuge ku sí n-pa diñyεñi sùpyire puni ta si pi zò shwø ñgí ke, kuru tēni ká nø, mii mú sí n-kwôro ná yii e.

¹¹ Ncyère mii sí n-pa. Kàlanji yii à ta ke, yii uru cū ná sèl'e, wà kà ñkwò kajanñwooni shwø yii na με.

¹² Ngemu ká mpyi javoo ke, mii sí uru pyi cinñkunñø mii Kilenji ñáarebage e, u saha si n-fworo wani με. Mii sí na Kilenji μεge ná Kile kànhe μεge sémε urufoo na. Kuru ku nyε Zheruzalemu kànhe niwønñke, nkemu ku sí n-yíri niñyiñi i Kile yyére si ntíge ke. Mii sí na yabilinji μεge niwønñke sémε urufoo na mú.

¹³ Kile Munaani na ñjemu yu dánafeebii kurunñ'á ke, ñgemu la ku nyε si yire yyaha cè ke, urufoo u niñgyigigii pεε u raa núru.”

Letεεñi u à tùugo Lawodisi kànhe dánafeebii kurunñ'á ke

¹⁴ Dánafeebii kurunke ku nyε Lawodisi kànhe e ke, letεε sém'a kan kuru yyaha yyére shinñ'á§, maa yi jwo u à na:

“Mii u nyε Amiina*, ñgemu u nyε na Kile jwumpe yu ná jwøμεεfente ná sèñi i ke. Mii cye kurugo Kile à yaayi puni dá.

¹⁵ Mii à yii kapyiinñkii cè. Yii nyε a ñíñe με, yii mú nyε a wyère με. Yii n'a mpyi a ñíñe, lire nyε με mà wyère, lire bá mpyi na sí n-pwóro.

¹⁶ Nka yii na nyε mu à jwo lùwøøø. Yii nyε a wyère με, yii mú nyε a ñíñe με, lire kurugo mii sí yii tùgo na jwøge e.

¹⁷ Yii na yiye sōññi yaarafee, na yaayi puni na nyε yii á, na yafyin kyaa saha nyε yii na με, ñka yii nyε a cè na yii na nyε kanhamafee ná ñùñaarafee με. Yii cyengaya wuu ná yii cipyire wuu pi nyε, maa mpyi fyinmii.

¹⁸ Lire kurugo, mii na yii yεεge: yii a ma, mii sí sεεññi sèe wuñi péré yii á, bà yii si mpyi si mpyi yaarafee με. Yii a ma, mii sí vānvyinnyε péré yii á, yii tég'a yii cipyire tò, bà silege si mpyi si láha yii na με. Yii a ma, mii sí ñyiigii wyεere péré yii á, yii pyi yii ñyiigii na, bà yii si mpyi s'a ñaa με.

¹⁹ Mpii kyaa l'à táan mii á ke, pire wà ká wurugo, mii maha u yεε, maa u le kuni i. Nyε yii yiye waha, yii i yii toronñkanni kēεññe.

²⁰ Mii niñjyerenji na nyε jwøge na, maa ku kúuli. Ngemu ká mii mejwuuni lógo, maa jwøge múgo ke, mii sí n-ñyè urufoo yyére si lyî ná u e, urufoo mú sí n-lyî ná mii i.

²¹ Ngemu ká mpyi javoo ke, mii sí urufoo pyi u tēen ná mii i na saanre yatεεññke e, bà mii à pyi javoo maa ntēen ná na Tunji i u saanre yatεεññke e με.

²² Kile Munaani na ñjemu yu dánafeebii kurunñ'á ke, ñgemu la ku nyε si yire yyaha cè ke, urufoo u niñgyigigii pεε, u raa núru.»

† 3:7 Pii maha jwo: «mèlεεñ'á». ‡ 3:9 Pii maha jwo: «Yahutuubii». Yii 2.9 wí. § 3:14 Pii maha jwo: «mèlεεñ'á».

* 3:14 Nde jwumbilini jwøhe ku nyε naha ñke cyage e: «Sèe wi.» Kirisita μεge ká mpyi Amiina, lir'à yaa li wuu pyi wuu tēen ná l'e na jwømyahigii Kile à lwó u cye kurugo ke, cyire puni sí n-fūññø.

4

Kile pèente nìnyinji i

¹ Lire kàntugo nde à pyi mii á kacyeele mà jwəgə nya k'à múgo nìnyinji i. Mejwuuni mii mpyi a fyànha a lógo mpurugo mεε fiige ke, lir'à jwo: «Dùgo naha, karigii cyi à yaa cyi pyi nde kàntugo ke, mii sí cyire cyêe mu na.»

² Lire tèenuuni i, ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka mii i saanra yatεenne nya nìnyinji i, wà s'à tèn k'e.

³ Urufoo mpyi na jî zasipe ná sariduwanε kakyanhala kafaare longara woore fiige. Zànhaŋwəge mpyi a kuru tatεenge kwûulo, ku mpyi na jî mu à jwo kafaani pi maha mpyi εmerodinji ke.

⁴ Saanra yatεenne bejjaaga ná sicyεere mpyi a saanre yatεenneke niŋcyiige kwûulo. Kacwənrîi bejjaaga ná sicyεere mpyi a tèn y'e, pi mpyi a vāanvyinre le, maa sεenneji jùntonji tò pi jùnyi na.

⁵ Kilejini ná tūmpe ná kiletinni mpyi na fwore kuru saanre yatεenneke e. Fùkinahii baashuunni mpyi na jî ku yyaha yyére, pire pi jye Kile múnahigii baashuunni.

⁶ Yatεenneke yyaha yyére, tafabwəhə mpyi wani mu à jwo lwəhə cyaga. Kuru cyage mpyi na jî dùba ná zànhafunjεenne fiige. Nyii yaaya sicyεere mpyi saanre yatεenneke niŋke e maa ku kwûulo, yire yyaha yyérenji ná yi kàntugo yyérenji puni mpyi jyiipyaa.

⁷ Nyii yaage niŋcyiige mpyi mu à jwo cànrage, shənwoge mpyi mu à jwo nupeyaaga, tanrawoge yyahe sí jye mu à jwo sùpya wogo, sicyεewoge sí jye mu à jwo jye u jye na mpéeli. ⁸ Fukanya baani mpyi yire jyii yaayi sicyεerenji puni niŋkin niŋkinji na. Yi cyeere puni mpyi jyiipyaa. Pìlaga bàra canja na, yi maha ŋko:

«Niŋcenni, niŋcenni, niŋcenni, Kafoonji Kile, Siŋi Punifoo, ŋgemu u mpyi, ná u jye, ná u sí n-pa ke.»

⁹ Nge u à tèn saanre yatεenneke e, ná u jye jyii na fo tèekwombaa ke, nje jyii yaayi ká a uru pére, maa u báami, maa fwù kaan u á tère o tère e ke,

¹⁰ kacwənrîbii bejjaaga ná sicyεerenji maha niŋkure sín saanre yatεennekefoo yyaha yyére, uru jyii wunji u jye tērigii puni i, maa u pēe, maa pi kajajwooni jùntonji kwəng'a tīrige u taan, maa jwo:

¹¹ «Wuu Kafoonji Kile, mu à yaa ná pèente ná ŋkèenji ná sífente e, jaha na ye mu u à yaayi puni dá, mu à yi dá mà tàanna ná ma jyii wuuni i.»

5

Mpabilini ná sémewenke kani

¹ Jye nge u mpyi a tèn saanre yatεenneke e ke, ka mii i sémewenke nimbwəhə nya k'à myígile uru kàniŋe cyεge e. Sémere mpyi ku kàmpañyi shuunni na, maa ku jwə tò ná fyèe baashuunni i.

² Ka mii i Kile mèleke fanhaŋyahaga wu nya u u yu fànha na: «Jofoo u à yaa ná fyèebii ndàhanji i si sémenji jwə múgo ye?»

³ Nka wà jye a ta nìnyinji ná niŋke ná niŋke jwəh'i, ŋgemu u sí n-jà sémenji jwə múgo si u funŋke wíi mε.

⁴ Ka mii i mεε sú sèl'e, jaha na ye sùpya jye a ta ŋgemu u à yaa ná sémenji mùgonji i, si u funŋke wíi mε.

⁵ Ka kacwənrəni wà niŋkin si mii pyi: «Ma hà raa mεε súu mε. Zhuda tūluge shinji u jye mu à jwo cànrage, maa mpyi saanji Dawuda jampyige ke, yii li cè na kur'à pyi javoo. Lire e, ku sí n-jà fyèebii baashuunni láha, si sémenji jwə múgo.»

⁶ Jye ka mii i Mpabili nya l'à yyére saanre yatεenneke yyaha yyére, jyii yaayi sicyεerenji ná kacwənrîbii shwəhəl'e. Li mpyi mu à jwo l'à bò mà pyi sárage. Nèjii baashuunni mpyi

l'á, ná nyii baashuunni, cyire cyi nyε Kile múnahigii baashuunniñi cyi à tùugo dijnyeni cyeyi puni i ke.

⁷ Ka Mpabilini si file maa sémeñi shwə saanre yatεenñke tεenfoonji kàniñe cyεge e.

⁸ Lir'à pyi ke, ka nyii yaayi sicyεerenji ná kacwənrībii benjaaga ná sicyεerenji si piye tírig'a cyán Mpabilini á. Pi shin maha shin mpyi ná ñkənn'i, mà bāra sεen ñkunahii, cyire puni mpyi a ñi wusuna nùguntanga wu na. Nareyi Kile wuubii maha mpyi ke, yire yi mpyi uru wusunani.

⁹ Pi mpyi na mεε nivənnə cēe na:

«Mu u à yaa ná ñke sémeñeñke zhwoñi i,
si ku fyēebii láha,

ñaha na yε mu à bò mà pyi sáraga,

maa sùpyire tà ñùñə wwú ná ma sishange e mà pyi Kile wuu,

tùluyi puni ná shεenre puni ná supyishini puni ná kírígii puni i.

¹⁰ Mu à pi pyi saanlii ná sáragawwu, bà pi si mpyi s'a báare Kile á,
si mpyi ñùñufente e ñiñke na mε.»

¹¹ Lire kántugo ka mii i Kile mēlekεε miliyoo ñnyahanyahamii mεε lógo. Pi mpyi a saanre yatεenñke ná nyii yaayi ná kacwənrībii kwúulo.

¹² Pi mpyi na ñko fànha na:

«Mpabilini l'à bò mà pyi sáraga ke,

lire l'à yaa ná sífente ná yaarafente ná yákilifente ná fànhe

ná pèente ná sīnampe ná ñkēenji i.»

¹³ Yaaga maha yaaga k'à dá ñnyini ná ñiñke ná ñiñke ñwəh'i ná lwəhe e ná yaaga maha yaaga ku nyε ke, ka mii i yire puni ñya yi i mεε cēe na:

«Ñkēenji ná pèente ná sīnampe ná fānhafente ti pyi saanre yatεenñke tεenfoonji ná Mpabilini woro, fo tēekwombaal.»

¹⁴ Nyii yaayi sicyεerenji mpyi na ñko: «Amiina». Ka kacwənrībii si piye tírig'a cyán, maa saanre yatεenñke tεenfoonji ná Mpabilini pēe.

6

Mpabilini à fyèe baani láha yyecyiige na

¹ Nyε sémeñeñke fyēebii baashuunniñi i, ka mii i Mpabilini ñya l'à ñiñcyiini láha. Nyii yaayi sicyεerenji i, ka mii i kuru kà ñiñkin ñya k'à jwo fànha na mu à jwo kilenji u à tīn, na: «Pa naha!»

² Ka mii i wíl'a shəñfyinge ñya, sintaaga mpyi ku fèvoonji cyε e. Kajanjwoo nintonə mpyi a kan u á, ka u kajanjuñi si ñkàre si sà mpyi kajaña sahanji.

³ Mpabilini à fyèñi shəñwuñi láha sémeñeñke na ke, ka nyii yaage shəñwoge si jwo: «Pa naha!»

⁴ Nyε ka shənge kabεε si fwordo. Kuru mpyi a ñáaṅa. Fànhe mpyi a kan ku fèvoonj'á u yyeniñke kwə ñiñke na, bà sùpyire si mpyi s'a tiye bùu mε. Kàshikwəñwəwəwə mpyi a kan u á.

⁵ Tēni i Mpabilini à fyèñi tanrewuñi láha ke, ka nyii yaage tanrawoge si jwo: «Pa naha!» Ka mii i shəngə ñiñgwəhə ñya k'à fwordo. Nge u mpyi ku ñuñ'i ke, paanni mpyi uru cyε e.

⁶ Ka tūnmə si fwordo sùpya mejuwu fiige nyii yaayi sicyεerenji shwəhə'l'e na: «Məñji paanni nyεge ñiñkinji na nyε shin ñiñkin canmpuñə báara sàra. Kàlage paanni nyeyi taanrenji mú na nyε amuni. Nka ma hà sīnmpe ná εεzen sīnmpe kēεge mε.»

⁷ Nyε Mpabilini à fyèñi sicyεrewuñi láha ke, ka mii i nyii yaage sicyεrewoge ñya k'à jwo: «Pa naha!»

⁸ Nyε ka mii i shəngə nishwushwugo ñya. Nge u mpyi ku ñuñ'i ke, uru mεge ku nyε Kwùñi. Ñiñke ñwəhə shiimbii cyage mpyi a taha u fye e. Mu aha dijnyeni sùpyire taa tataaya sicyεere, fànhe mpyi a kan pi á, pi taaga ñiñkin bò ná kàshikwəñwəwəni ná katege ná yampimpe ná ñiñke sige yapiyi i.

⁹ Nye Mpabilini à fyèni kanjuro wuŋi láha ke, mpíi pi mpyi a bò Kile jwumpe ná pu njwuŋi kurugo ke, ka mii i pire múnahigii nya sárayi tawwuge jwòh'i.

¹⁰ Pi mpyi na ŋko fànha na: «Wuu Kafooni njcenni ná sée wuŋi, naha tère mu nye na sigili si diŋye sùpyire yíbe wuu mbòni kyaa na, si li fwooni tò pi na ye?»

¹¹ Ka vāanntinmbwòhò nivyinge si ŋkan pi shin maha shin á, maa pi pyi pi funnyi níŋe sahanji tère nimbilere e fo pi báarapyjēebii ná cìmpyiibii pi sí n-bò pi fiige ke, pire dánji ká fūnŋò.

¹² Nye Mpabilini à fyèni baani wuŋi láha ke, ka mii i njñke nya k'à cyēenne sèl'e. Ka canjanyiini si wwò diri, ka yiŋke si náanja mu à jwo sishan.

¹³ Ka wərigii si yīri njnyinj i mà pa jcwò jcwò njñke na mu à jwo kafeebwòhò k'à fizhiye cige nimpimbaaga jàhara a wwù.

¹⁴ Ka njnyinj si myígil'a lwó wani, bà wà maha sémewenje myígile me. Nanyi ná kīripyere ti nye suumpe lwòhe njñke e ke, ka yire puni si jcwúnŋò jcwúnŋ'a lwó yi tatēny'e.

¹⁵ Ka njñke saanbii ná fānhafeebii ná kàshikwònbii njñufēebii ná nàfuufēebii ná sifeebii ná diŋye sùpyire sannte puni, bilibii bàra mpíi pi nye pi nye bilii me, ka pire puni si ŋwòhò jangyi ná kafawiy'e.

¹⁶ Pi mpyi na ŋko janyi ná kafaay'á: «Yii cwo wuu jny'i, yii wuu ŋwòhò saanre yateenŋke teenfooni yyaha na, ná Mpabilini luyirini yyaha na.

¹⁷ Naha na ye pi luyirini canmbwòhe k'à nò njjaa, jofoo u si n-jà n-shwò ye?»

7

Fyè à bwòn Kile báarapyiibii na

¹ Lire kántugo ka mii i Kile mèlekēe sicyere nya pi à yyére diŋyeni njnyi sicyereŋi na. Pi mpyi a kafēge kwòn diŋyeni njnyi sicyereŋi na, bà li si mpyi kafēge kà nūru vwò njñke ná suumpe lwòhe ná cige kà tufige na me.

² Ka mii i Kile mèlekēni wabere nya u à yīri canjafyinmpe e. Kileni nyii wuŋi fyèni mpyi u cye e. Kile mèlekēbii sicyereŋ'á fānh'à kan pi njñke ná suumpe lwòhe yaayi kēge ke, u mpyi na yu fànha na pir'á na:

³ «Yii àha yaaga pyi njñke ná suumpe lwòhe ná cire na me, fo wuu aha fyè bwòn wuu Kileni báarapyiibii byahigii na.»

⁴ Sùpyire na fyèni mpyi a bwòn ke, ka pire pèrege si jwo mii á. Pi mpyi shiin kampwòhii ŋkuu ná beeshuunni ná sicyere (144.000) mà fworò Izirayeli tūluyi puni i.

⁵ Zhuda shiinbil'e fyèni mpyi a bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni (12.000) na,

Uruben shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

Gadi shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

⁶ Asheri shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

Nefitali shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

Manase shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

⁷ Simiyon shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

Levi shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

Isakari shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

⁸ Zabolon shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

Yusufu shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na,

Benzhama shiinbil'e, maa u bwòn shiin kampwòhii ke ná shuunni na.

Shinyahanyahara na Kile père

⁹ Lire kántugo ka mii i nūr'a wíi mà sùpyinyahanyahara nya wà si n-jà ntemu tōrò me. Kīrigii puni ná tūluyi puni ná supyishinj puni ná shēenre puni sùpyii pi mpyi pi pi. Pi

mpyi a yyére Kile saanre yatεεnɲke ná Mpabilini yyaha yyére. Vàanvyinre mpyi pi na, sháhanɲenyé* sí nyε pi cye e.

¹⁰ Pi mpyi na yu fànha na: «Wuu Kileni u à tèen saanre yatεεnɲke e ke, uru ná Mpabilini à wuu shwɔ.»

¹¹ Kile mèlɛkɛɛbii puni mpyi a saanre yatεεnɲke ná kacwɔnrɪbii ná nyii yaayi sicyεεreni kwûulo, maa piye tîrig'a cyán saanre yatεεnɲke taan, maa Kile pêre,

¹² maa ŋko:

«Amiina!

Ŋkèenɲi ná sìnampe

ná yákilifente ná fwùni ná pèente

ná sífente ná fànhe

na nyε wuu Kileni wuyo fo tèekwombaa.

Amiina.»

¹³ Nyε ka kacwɔnrɪni wà niŋkin si mii pyi: «Mpire pi à nte vāanvyinre le amε yε, taa pi à yîri ke?»

¹⁴ Ka mii i jwo: «Mu à pi cè kàfooni.» Ka u u jwo: «Mpii pi à fwooro kyaage nimbwɔhe e, maa pi vāanpyi jyé a fīniŋε Mpabilini sishange e ke, pire pi.

¹⁵ Lire e, pi nyε Kile saanre yatεεnɲke yyaha yyére, maa u pēre u bage e pīlaga bâra canŋa na. Nge u à tèen saanre yatεεnɲke e ke, uru sí n-tēen pi shwɔhɔl'e, si pi le u fukange ŋwɔh'i.

¹⁶ Katege ná byage saha si pi ta mε. Canŋke si pi súugo mε, kafuge kà tufiige saha si pi ta mε,

¹⁷ ŋaha na yε Mpabilini li nyε saanre yatεεnɲke niŋke e ke, lire sí n-pyi pi nàhafooni. Lùbilibii lwɔhe ku maha shìni sèe wuŋi kaan ke, li sí n-kàre ná pi e pire cyage e. Kile yabilinɲi sí pi nyilwɔhe puni cwûun.»

8

Mpabilini à fyèni baashɔnwuŋi láha

¹ Tèni i Mpabilini à fyèni baashɔnwuŋi láha ke, ka tūnmpe si fyáha nìnyini i, mà tère nimbilere pyi.

² Kile mèlɛkɛɛbii baashuunniŋi u à yyére Kile yyaha yyére ke, ka mii i pire nyá, ka mpuruyo baashuunni si ŋkan pir'á.

³ Ka Kile mèlɛkɛɛni wabεε si mpa yyére sárayi tasogoge taan. Wusunasuugocwoo mpyi u cye e, ndemu l'à yaa ná sεenɲi i ke. Ka wusuna niŋyahawa si ŋkan u á, u pyi sáraga ná Kile wuubii puni ŋarey'e, sárayi tasogoge sεenɲi woge ku nyε Kile saanre yatεεnɲke yyaha yyére ke, kuru ŋuŋ'i.

⁴ Ka wusunani ŋguruge si wá na fwore cwooni i Kile mèlɛkɛɛni cye e, na dùru ná Kile wuubii ŋarey'e Kile yyahe taan.

⁵ Lire kántugo ka Kile mèlɛkɛɛni si wusunani cwooni ŋi sárayi tawwuge nanɲkyanhigii na, mà wu niŋke na. Ka kileni si wá na ntīnni, maa ŋi, tūnmpe s'à nyaha, ka niŋke si ŋcyéenne.

Kile mèlɛkɛɛbil'à mpuruyo baani wyi yyecyiige na

⁶ Kile mèlɛkɛɛbii baashuunniŋi cye e mpuruyi baashuunniŋi mpyi ke, ka pire si bégele s'a yi wyi.

⁷ Kile mèlɛkɛɛni niŋcyiin'á u mpuruge wyi ke, ka zānhafunɲcεenɲyi ná nage ná sishange si wùrugo yiye e mà yîri nìnyini na mà wà niŋke na. Niŋke ká ntáa tataaya taanre, taaga niŋkin à sógo ná ku cire ná ku nyèpuruge e.

⁸ Kile mèlɛkɛɛni shɔnwuŋ'á u mpuruge wyi ke, ka yaaga nimbwɔhɔ si wà suumpe lwɔhe e mu à jwo ŋaŋa nawogo. Suumpe lwɔhe ká ntáa tataaya taanre, taaga niŋkin à kēenɲ'á pyi sishan.

* **7:9** Yire ŋkényi mpyi na funntange ná kataanni cyère.

⁹ Nyii yaayi yi nyε suumpe lwøhe e ke, yire ká ntáa tataaya taanre, taaga nin̄kin à kwû, bakwooyi ká ntáa tataaya taanre, taaga nin̄kin à murulo.

¹⁰ Kile mèlekɛni tanrewun'á u mpuruge wyi ke, ka woro nintabaala si yîri n̄nyin̄i i mà mpa ncwo n̄n̄ke na. Li mpyi na n̄i na fiige. Baabii ká ntáa tataaya taanre, l'á cwo taaga nin̄kin ná ku lùbilibii n̄un'í.

¹¹ Lire woni mεge na nyε Zoroñi. Lwøhe ká ntáa tataaya taanre, l'á taaga nin̄kin pyi k'á soro. Mpii pi à ku bya ke, pire n̄nyahara à kwû ku zoroñi kurugo.

¹² Kile mèlekɛni sicyεrewun'á u mpuruge wyi ke, can̄ke ná yin̄ke ná wørigii ká ntáa tataaya taanre taanre, taaya nin̄kin nin̄kin à kèεge. Lir'á pyi ke, yi saha nyε a jà a bènmpe yige pu yigen̄kanni na mε. Can̄ke ká ntáa tataaya taanre, taaga nin̄kin à kwôro can̄nyaiini bènmpe baa. Numpilage ká ntáa tataaya taanre, yin̄ke nyε a bènmpe yige taage tanrawoge e mε.

¹³ Ka mii i núr'a nyε nya fo n̄nyin̄i i, u u n̄ko fànha na: «N̄n̄ke sùpyire wuun'á kèεge, l'á kèεge, l'á kèεge, naha kurugo ye n̄cyèrε mèlekɛbii taanren̄i sann̄i sí pi mpuruyi wyi.»

9

¹ Nyε Kile mèlekɛni kan̄kuro wun'á u mpuruge wyi ke, ka mii i woni là nya l'á yîri n̄nyin̄i i mà mpa ncwo n̄n̄ke na, ka kac̄yewyicugun̄ke tirikyaanni si n̄kan l'á.

² Ka li i ku múgo, ka nguruge si ntí na dùgudugu na dùru mu à jwo kacεεge ku nyε na sóre, mà can̄nyaiini ná kafεεge pyi k'á wwò.

³ Ka kampεεnyε si fworu kuru nguruge e mà caala mà n̄n̄ke tò. Fànhe mpyi a kan y'a sùpyire n̄ni n̄nyahigii fiige.

⁴ Y'á jwo y'á na y'áha yaaga pyi nyεge, lire nyε mε cire, lire nyε mε yaaga maha yaaga k'á s̄i na fyín n̄n̄ke na ke, kuru kà na mε, fo sùpyire ti nyε Kile fyèni nyε a bwòn ti byahigii na mε.

⁵ Kuni nyε a kan y'á, y'a sùpyire bùu mε, n̄ka yi ti yyahayí fwøhøwø yin̄nyε kan̄kuro fun̄n'í. Yi tan̄n̄ke yan̄kanni ná n̄nygaani woge na nyε nin̄kin.

⁶ Cyire can̄mpyaagil'e, sùpyire sí raa kwùn̄i caa, n̄ka ti s̄i u ta mε. Ti la sí n-pyi si n̄kwû, n̄ka kwùn̄i sí raa f̄i ti yyaha na.

⁷ Yire kampεεnȳi mpyi sh̄onyò fiige, njemu y'á bégele kàshige mεε na ke. Yaaya na mpyi yi n̄nȳi na s̄en̄ n̄ntoyo fiige, yi yyahayí mpyi sùpya wogo fiige.

⁸ Yi n̄nȳjoore mpyi ceewe woro fiige, n̄kyàn̄higii sí nyε cànragá wogii fiige.

⁹ Yi ntùn̄ke mpyi mu à jwo k'á tò ná t̄on̄n̄v̄ãan̄tin̄n'í, yi fukanyi t̄un̄mpe mpyi mu à jwo sh̄ankurun̄yò ku nyε na f̄i ná yi wòtoribil'e na wá kàshige cyage e.

¹⁰ Yi n̄nȳi mpyi ná s̄en̄n̄il'e n̄nyahigii fiige. Yire n̄nȳi cye kurugo, fànhe mpyi y'e, yi jà a yyefuge n̄o sùpyire na yin̄nyε kan̄kuro fun̄n'í.

¹¹ Kac̄yewyicugun̄ke mèlekɛni u mpyi yi saann̄i. Eburubii sh̄εen̄re e pi maha u mεge pyi: «Abad̄on» Gir̄ekiibii woore e maa u mεge pyi: «Apoliȳon». (Kuru mεge n̄wøhe ku nyε: «kacyamp̄ȳin̄i».)

¹² Nyε yyefuge n̄nȳciig'á tòro, yii li cè shuunni saha na ma kàntugo.

¹³ Nyε Kile mèlekɛni baani wun'á u mpuruge wyi ke, sárayi tawwuge s̄εen̄ni woge ku nyε Kile yyaha yyére ke, ka mii i mejwuú lógo kuru mb̄in̄kii sicyεeren̄i na.

¹⁴ Kile mèlekɛni baani wun̄i u mpyi ná mpuruge e ke, ka nde mejwuuni si uru pyi: «Kile mèlekɛbii sicyεeren̄i u à pwò Efirati ban̄i nimbwon̄i cyage e ke, pire sànhá.»

¹⁵ Pire Kile mèlekɛbii sicyεeren̄i mpyi a bégel'a yaha na nde yyeeni ná n̄ke yin̄ke ná nde can̄bilini ná nde t̄eni yabilin̄i sigili ke, pi à sànhá, bà li si mpyi, d̄inyε sùpyire ká ntáa tataaya taanre, pi i taaga nin̄kin b̄ò mε.

¹⁶ Pi kàshikw̄on̄bii pi mpyi sh̄onyi n̄un'í ke, pire p̄èr̄eg'á jwo mii á. Pi mpyi shiin miliyoo n̄kwuu shuunni (200.000.000).

¹⁷ Kacyeeni mii à nya ke, lire l' à pyi, mii à shonyi ná yi feveebii nya. Tóonnte v àanntinnyi yi mpyi pi na ke, yire mpyi a náana na fiige, maa mpyi bula fiige, maa mpyi nεε fiige. Shonyi núnnyi mpyi canraya wuyi fiige. Nage ná nguruge ná nkiriginji mpyi na fwore yi nwóyi i.

¹⁸ Dinyeni sùpyire ká ntáa tataaya taanre, nage ná nguruge ná nkiriginji u mpyi na fwore shonyi nwóyi i ke, yire yyefuyi taanren' à taaga ninjin bò.

¹⁹ Shonyi fànhe mpyi yi nwóyi ná yi nenyi i. Yi nenyi mpyi wwòo fiige, maa mpyi ná nùmbogil'e. Cyire cye kurugo, yi mpyi maha yyefuge wàa sùpyire na.

²⁰ Nye sùpyire t' à pyi ti nye a kwù yire yyefuyi cye e mε, tire nye a láha ti cyeyayaayi mpèenji na mε. Ka ti i ntòro ná ti jinasunni ná ti kacyinzunni i, ti mpyi a yire njemu yaa ná sεenji, lire nye mε wyérfyinnji, lire nye mε dànyenji, lire nye mε kafaayi, lire nye mε ná cire e ke. Mà li ta, yire yaayi nye na naa mε, yi nye na nùru mε, yi nye na já a naara mε.

²¹ Ti mú nye a láha ti supyibuuni ná ti sìnkanmpe ná ti jacwòore ná ti nànkage na mε.

10

Sémèbileni kani

¹ Lire kàntugo ka mii i Kile mèleke fanhanyahaga wunji wabere nya u à tige mà yiri ninyinji i. Nahaña mpyi u na v àanntinje fiige, zànhanwòoge sí nye u núnke e. U yyahe mpyi cannyanyiini fiige, u tooyi sí nye mu à jwo na ku nye cinnkunyo na.

² Sémèbileni là nwó mpyi a múgo u cye e. Ka u u u kàniñe tóoge yaha suumpe lwòhe nun' i, maa kàmene woge yaha ninke na,

³ maa jwo fànha na cànrage fiige. U à jwo amuni ke, ka kilenji si ntín tooyo baashuunni.

⁴ Cyire kiletiinñkii baashuunnin' à njemu jwo ke, mii la mpyi si yire séme, nka mii à mejwuú lógo ninyinji i na: «Kiletiinñkii baashuunnin' à njemu jwo ke, puru pyi ma kanni funño kyaa, ma hà pu séme mε.»

⁵ Kile mèlekenji mii mpyi a nya u à u tóoge kà ninjin yaha suumpe lwòhe nun' i, maa ku sanñke yaha ninke na ke, ka uru si u kàniñe cyege yírigé ninyinji i,

⁶ maa jwo: «Kilenji u nye fo tèekwombaa, ná u à ninyinji ná ninke ná suumpe lwòhe ná yi funño yaayi puni dá ke, mii sí n-kâa uru mεge na na tèn' à nò, tère saha nye mε.

⁷ Mèlekenji baashonwunji ká u mpuruge wyi canñke nkemu i ke, kanwòhoni Kile à bégel' a yaha ke, u sí lire pyi, bà u à yi jwo u túnntunmpii, u báarapyiibil' á mε.»

⁸ Mejwuuni mii mpyi a fyànha a lógo mà yiri ninyinji i ke, ka lire si núr' a mii pyi: «Kile mèlekenji u à yyére suumpe lwòhe ná ninke nun' i ná sémèbileni nimugonjahani i ke, sà li shwó u cye e.»

⁹ Ka mii i file uru Kile mèlekenji na, maa u pyi u sémèbileni kan, ka u u mii pyi: «Li shwó ma a nkyàa, li sí n-soro mu funñke e, nka li sí n-pôo mu nwóge e sere fiige.»

¹⁰ Nye ka mii i sémèbileni shwó Kile mèlekenji cye e mà kyà. Li mpyi a pôo mii nwóge e sere fiige, nka mii à li jò ke, ka li i mii funñke pyi ku u mii yà zoronji cye e.

¹¹ Ka pi i yi jwo mii á na Kile saha sí túnnturo le mii cye e mii u jwo supyishi nijyahawa ná kírrii nijyahagii ná shenre nijyahara sùpyii ná saanlii nijyahamil' á.

11

Kile túnntunmpii shuunninji kani

¹ Nye lire kàntugo, ka pi i sumara pyipyi yaaga kan mii á mu à jwo kábii, maa yi jwo mii á: «Yír' a Kilenaarebage ná sárayi tawwuge súma, mpíi pi nye wani na Kile père ke, ma a pire tòrò.

² Nka ma hà Kilenaarebage ntàani súma mε, naha na ye mpíi pi nye pi nye Kile kuni i mε, kuru cyag' à kan pir' á. Pire pi sí n-pa Kile kànhe jya yinye beeshuunni ná shuunni funñ' i.

³ Mii sí na jwumpe jwufeebii shuunninji tun ná bubaga v àannyi i yacyi' e. Pi sí raa mii túnnture pyi canmpyaa kampwoo ná nkwwu shuunni ná beetaanre (1.260) funñ' i.»

4 Olivye ciyi shuunniŋi ná fùkinabii shuunniŋi pi nyε jìŋke Kafoonji taan ke, yire yi nyε pire tũntunmpii shuunniŋi.

5 Sùpya la ká mpyi si kawaa pyi pi na, nage maha fwooro pi jwɔyi i, maa uru zàmpeŋŋi bò. Sèenji na, sùpya maha sùpya la ká mpyi si kawaa pyi pi na, urufol'à yaa u bò amuni.

6 Fànhe na nyε pi á pi jà a zànhe cù k'àha mpa pi tũnture canmpyaagii funŋke e mε. Pi mú maha jà a lwøhe kèenŋ'a pyi sishan. Tère o tère l'à pi táan ke, yyefuge shiŋi u à pi táan ke, pi maha jà a kuru wà sùpyire na jìŋke na.

7 Pi aha pi tũnture jwo a kwò tēni ndemu i ke, sige yapege kà sí n-fwooro kacwyicugunŋke e si mpa pi tũn, si jà pi na, si pi bò.

8 Pi buwuubii sí n-yaha kànbwøhe tafage e. Kuru kànhe ku sí n-jà n-tàanna ná Sɔdɔmu* ná Misira† e, yi kapegigii kurugo, kur'e pi à pi Kafoonji kwòro cige na mú.

9 Pii sí n-yîri kirigii puni ná tũluyi puni ná shεenre puni ná supyishiŋi puni i si mpa a pi buwuubii wíi canmpyaa taanre ná paanga funŋ'i, pi si nyε wà u pi tò mε.

10 Pi ŋkwùŋi funntange kurugo, diŋyε sùpyire sí n-pyi ntàanŋi i, s'a ma yaaya kaan piy'á, jaha na yε pire Kile tũntunmpii shuunniŋi mpyi a diŋyεŋi sùpyire yyahayi fwøhɔɔ sèl'e.

11 Nyε cyire canmpyaa taanre ná paange kântugo, ka shiŋi ŋoni si yîri Kile yyére mà jyé pi e, ka pi i yîr'a yyére. Mpii pi à pi nya ke, ka pire si fyá sèl'e.

12 Ka pire tũntunmpii shuunniŋi si meɔwuu lógo fànha na mà yîri nìnyinŋi i na: «Yii dùgo naha.» Ka pi i dùgo nìnyinŋi i jahanŋke k'e, mà pi zàmpeenbii yaha tayyerege e na pi wíi.

13 Ka jìŋke si ntíl'a cyèenŋe sèl'e. Kànhe ká ntáa tataaya ke, taaga niŋkin baya mpyi a cwo, ka shiin kampwøhii baashuunni (7.000) si ŋkwù kuru jìŋke jcyèenŋi kajyil'e. Mpii pi à kwòro ke, ka pire si fyá sèl'e, Kilenŋi u nyε yaayi puni jùŋɔ na ke, maa li jwɔ cù na uru père.

14 Nyε yyefuge shɔnwog'à tòro, ŋka jcyèere tanrawoge sí jwɔ cù.

Kile mèlɛkeŋi baashɔnwuŋ'à u mpuruge wyi

15 Nyε Kile mèlɛkeŋi baashɔnwuŋ'à u mpuruge wyi ke, ka meɔwugii si fwooro nìnyinŋi i fànha na:

«Diŋyεŋi jùŋufent'à pyi wuu Kafoonji Kile ná u Niŋcwɔnrɔŋi woro fo tèekwombaa.»

16 Kacwɔnrɔŋi beɔjaaga ná sicyεerenŋi u à tēen pi saanre yatεenŋyi i Kile yyahe yyére ke, ka pire si piye tîrig'a cyán, maa Kile pèe,

17 maa jwo:

«Kafoonji Kile, Siŋi Punifoo,
mu u nyε, ná mu mpyi ke,
wuu fwù na nyε mu na,
jaha na yε mu à ma fànhe nimbwøhe tìŋe ma Saanre e.

18 Supyishiŋi puni lùgigii mpyi a yîri,
ŋka numε mu u lùyirini li nyε na jaa.
Tēni i mu sí kwùubii yíbe ke, lir'à nɔ numε,
mu tũntunmpii pi nyε mu báarapyiibii ke, pire sàranŋi tēni mú à nɔ,
mà bâra mu shiinbii ná mpii pi nyε na fyáge mu yyaha na ke,
shinbwo bâra shinbilere na.
Mpii pi nyε na sùpyire kèege jìŋke na ke,
pire tèekegeni mú à nɔ.»

19 Lire kântugo Kilejaarebage ku nyε nìnyinŋi i ke, ka kuru si múgo. Ka Kile tunmbyaare mbwùuni si nya kuru bage e. Ka kileniŋi ná tũmpe ná kiletinni ná jìŋke jcyèenŋeŋi si mpyi mà bâra zànhafunŋcεenŋyi na.

* **11:8** Kuru kànhe mpyi a cè ná silege baa karigil'e (Zhenzi 19.4-11). † **11:8** Lire kñi shiinbii na mpyi Izirayeli shiinbii zàmpeenmii. Wani Izirayeli shiinbii mpyi bilere e.

12

Ceeni ná wwòlyege kani

¹ Lire kàntugo nde à pyi kacyele nìnyinji i, mii à ceenji wà nya, canḡaḡyiini mpyi u na mu à jwo vāantinnε, yinḡe sí nyε u tooyi ḡwəh'i, wərii ke ná shuunni s'à pyi kajajjwoo ḡũntonḡo u ḡũḡke na.

² U laa wu u mpyi, u mpyi na ḡkwúuli zinj cyereyampe cye e.

³ Lire kàntugo nde à pyi kacyeeni labεε nìnyinji i, mii à wwòlyege nimbwəhə nìnyega nya. Ku mpyi ná ḡũmbogii baashuunni ná ḡeḡii ke e, saanra ḡũntonḡo na mpyi ḡũmbogigii puni ninḡin ninḡinḡi na.

⁴ Wərigii ká ntáa tataaya taanre, k'à ku neḡke tεḡ'a taaga ninḡin ḡwó a wu ḡũḡke na. Ku mpyi a yyére ceenji taan, u aha si si ḡyàḡi jò.

⁵ Ka ceenji si ḡũnambile si, ka Kile mèlekεḡi wà si li lwó a kàre Kile saanre yatεεḡke taan, Kile yyére. Lire li sí n-pyi supyishinj puni ḡũḡo na, s'a ti kεεḡi ná təonnə kabil'e.

⁶ Nyε ka ceenji si fê a kàre síwage e. Kile mpyi a cyage kà bégel'a yaha u mεε na wani, bà pi si mpyi s'a u kaan u a lyî canmpyaa kampwoo ná ḡkwuu shuunni ná beetaanre (1.260) funḡ'i mε.

⁷ Lire kàntugo ka kàshige si yîri nìnyinji i. Misheli u nyε Kile mèlekεεbii ḡũḡufoonji wà ke, ka uru ná u mèlekεεbii sí wwòlyege tũn, ka wwòlyege ná ku mèlekεεbii si pi tũn mú.

⁸ Nka ku nyε a jà kàshige na mε, ku ná ku mèlekεεbii saha nyε a tatεεḡe ta nìnyinji i mε.

⁹ Kuru wwòlyege ku mpyi tèecyiini i. Kuru ku nyε jínabii ḡũḡufoonji, maa mpyi Sitaanninj ke, ka pi i kuru wà ḡũḡke na ná ku mèlekεεbil'e. Kuru ku maha diḡyεḡi sùḡyire wuruge.

¹⁰ Lire kàntugo ka mii i meḡwuu lógo fànha na nìnyinji i na:

«Tèni i wuu Kilenji sí sùḡyire shwə, si u sífente cyêe, si ntèen u saanre tatεεḡe e ke, lir'à nə numε,

ḡḡe u à cwənnrə mà pyi Shwofoonji ke, uru ḡũḡufente tèeḡyiin'à nə mú.

Naha na ye ḡḡe u maha wuu cìnmpyiibii cêεḡe Kile yyahe taan ḡilaga bâra canḡa na ke, pi à uru wà ḡũḡke na.

¹¹ Wuu cìnmpyiibil'à pyi javee u na,

Mḡabilini sishange ḡḡuḡi

ná Jwumpe Nintanmpe ḡḡwunji cye kurugo.

Pi à ḡεε mà pi múnahigii kan sáraga.

¹² Lire e ke tatεεḡe na nyε yii mpiimu á nìnyinji i ke,

yii pyi funntange e,

ḡka ḡũḡke ná suumpe lwəhe wuun'à kεεḡe,

ḡaha na ye Sitaanninj nāvunḡo wunḡ'à tige yii yyére.

U à cε na uru canmpyaaḡii neḡe saha nyε a tənn mε.»

¹³ Wwòlyeg'à pi nya pi à kuru wà ḡũḡke na ke, ceenji u mpyi a ḡũnambilini si ke, maa ntaha uru fye e na ḡkàre.

¹⁴ Ka nyε nimbwəhə fukanya shuunni si ḡkan ceenj'á, u yîri yire na u a si u tatεεḡe e síwage e, bà u ḡwə si mpyi s'a ḡcaa wani yyee taanre ná paanga funḡ'i, si laaga tənn wwòlyege na mε.

¹⁵ Lir'à pyi ke, ka wwòlyege si lwəhə yige ku ḡwəḡe e mà wà ceenji kàntugo ba fiige, bà kuru si mpyi si u lwó mε.

¹⁶ Nka ḡũḡk'à ceenji tεḡe. Lwəhe wwòlyeg'à yige ku ḡwəḡe e mà wà ke, ḡũḡk'à múgo, maa kuru bya.

¹⁷ Lir'à pyi ke, ka wwòlyege lùuni si yîri ceenji taan, maa kàshige kεεḡe u ḡyilibii sanmpil'á. Pire pi nyε, mpii pi nyε na Kile tonji kurigii ḡáare, maa Yesu kyaa yu sùḡyir'á ke.

¹⁸ Lire kàntugo ka wwòlyege si sà yyére suumpe lwəhe ḡwəḡe na.

13

Sige yapiyi shuunniji kani

¹ Nye lire kàntugo, ka mii i sige yapege kà nya ku u fwore suumpe lwøhe e. Neñii ke ná nùmbogigii baashuunni nye k'á. Saanre nùntonɔ na mpyi cyire neñkii puni ninkin ninkinji na, Kile mekegere meyi s'à séme ku nùmbogigii na.

² Sige yapege mii mpyi a nya ke, kuru mpyi cin fiige. Fànhe mpyi ku tooy'e, ku nwøge sí nye cànrage wogo fiige. Ka wwòlyege si ku fànhe fiige kan k'á, maa ku saanre yateneñke kan k'á, maa nùñufente kan k'á sèl'e.

³ Sige yapege nùmboge kà ninkin mpyi a banni mu à jwo ku sí n-kwû. Nka kuru tabannag'à pa ñkwò, ka li i mpyi kakyanhala sùpyir'á fo t'à yîr'a taha ku fye e.

⁴ Ka ti i wwòlyege pèe, naha na ye k'à nùñufente kan sige yapeg'á. Ka ti i sige yapege pèe mú na: «Jofoo u nye ñke sige yapege nca ye? Jofoo u sí n-jà ku tùn ye?»

⁵ Nwøg'à kan k'á, bà ku si mpyi si kuye pèe, s'a Kile mekegere jwumpe yu me. Kun'à pa ñkan k'á yinye beeshuunni ná shuunni funñ'i, k'a lire pyi.

⁶ Ka ku u ku nwøge múgo maa Kile ná u tateenge mege kèege, mpii pi à tèn ninyiñi i ke, maa pire meyi kèege mú.

⁷ Kun'à pa ñkan k'á, ku Kile wuubii tùn, ku u jà pi na. Fành'à kan k'á, ku pyi tùluyi puni ná kìrigii puni ná shenre puni jwufebii ná supyishini puni nùñɔ na.

⁸ Dinye sùpyire puni sí raa ku pèe, fo mpii meyi y'à séme shini ninkwombaanji tafebii meyi tasemege e mà lwó dinye tasiige e ke. Mpabilini l'à pyi sàraga ke, uru sémeñi na nye lire wu.

⁹ Ngemu la ku nye si karii yyaha cè ke, urufoo u ningyigigii pèe, u raa nùru.

¹⁰ Ngemu ká mpyi na sí n-le kàsuñi i ke, urufoo sí n-le kàsuñi i. Ngemu ká mpyi na sí n-bò ná kàshikwønñwøn i ke, urufoo sí n-bò ná l'e. Lire e ke Kile wuubil'à yaa pi kyaage kwú piye e, pi i ñkwòro Kile kuni i.

¹¹ Nye ka mii i nùr'a sige yapege kabere nya ku u fwore nñke e. Neñii shuunni mpyi ku na mpabili wogii fiige, ku mpyi na yu wwòlyege fiige.

¹² Ku mpyi na ku karigii pyi sige yapege ninyiige nyii na, ná kuru u fànhe puni i. Tabannage mpyi na ñko s'a sige yapege ninyiige ñkemu bùu, ka ku u nùr'a yîri ke, ñke nume wog'à dinyeñi ná u sùpyire pyi na t'a kuru pèe.

¹³ Sige yapege shonwoge mpyi maha kakyanhala karigii pyi, fo maha nage pyi ku u yîri ninyiñi i na ntîri nñke na sùpyire nyii na.

¹⁴ Lire pyiñkanni na, fànhe ku mpyi a kan k'à kakyanhala karigii pyi sige yapege ninyiige nyii na ke, ku mpyi a dinyeñi sùpyire wurugo ná cyire karigil'e. Kàshikwønñwøn mpyi a sige yapege ñkemu banni, ka ku u nùr'a cùñɔ ke, ku mpyi a dinyeñi sùpyire pyi na ti kuru nàñjani yaa ti raa ku pèe.

¹⁵ Nye sige yapege ninyiige nàñjani sùpyir'à yaa ke, fành'à kan sige yapege shonwog'á, ka ku u múnaa le uru nàñjani i, bà u si mpyi s'a yu, mpiimu ká ncyé si u pèe ke, u u pire bò me.

¹⁶ Ka ku u fànha cyán sùpyire puni na, bà fyè si mpyi si bwòn pi shin maha shin kàniñe cyege, lire nye me u byaani na me, shinbilere bàra shinbwo na, yaarafoo bàra yaara baafoo na, biliwe bàra shinñi u nye u nye biliwe me.

¹⁷ Sùpya mpyi na sì n-jà zhwo pyi, lire nye me mà pèeme pyi, ná ñke sige yapege fyèñi nye urufoo na me. Uru fyèñi u nye sige yapege mege, lire nye me tərəmpe pu sí n-bê ná ku mege e ke.

¹⁸ Nde na nye yákilifee kyaa. Tərəmpe pu sí n-bê na sige yapege mege nwəh'i ke, shinñi u nye yákilifoo ke, urufoo u puru nwəhe cya a cè. Sùpya mege ku nye ku ki. Kuru ku nye ñkwuu baani ná beetaanre ná baani (666).

14

Mpabilini ná l'à mpiimu jùṅṅo wwû ke

¹ Lire kântugo ka mii i wíi mà Mpabilini nijjyereni jya Siyón jaṅke juṅ'i. Shiin kampwòhii ṅkwuu ná beeshuunni ná sicyεεre (144.000) mpyi ná l'e. Mpabilini mεge ná li Tuṅi mεge mpyi a séme pire shiinbii byahigii na.

² Ka mii i mejwuu lógo l'à fworó nìjyinjì i mu à jwo lufoomò tùmò, maa mpyi mu à jwo kiletinne. Li mú mpyi mu à jwo pii pi jye na ṅkònnii bwùun.

³ Pi mpyi Kile saanre yatεεṅke ná jyii yaayi sicyεεrenji ná kacwònrìbii yyaha yyéere na mεε nivònnò cêe. Pire shiin kampwòhii ṅkuu ná beeshuunni ná sicyεεrenji jùṅṅo Kile à wwû dijyεnji i ke, pire baare e, sùpya mpyi na sì n-jà lire mεeni taanna mε.

⁴ Tire sùpyire jye a mpyi a jεn'a tiye jwòhò ná cibahani i mε. Ti jye a mpyi a ceewe shi cè mε. Tire mpyi maha ntaha Mpabilini fye e li tasheyi puni i. Tire jùjyi y'à wwû yyecyiige na sùpyire shwòhòl'e, maa ti pyi Kile ná Mpabilini wuu.

⁵ Tì jye a sìi na fini mε, jçèεge cyaga jye ti na mε.

Kile mèlεkεbii taanrenji kani

⁶ Lire kântugo ka mii i Kile mèlεkεnji wabεre nintorowo jya fo nìjyinjì i. Jwumpe Nintanmpe pu jye tèrigii puni wumpe ke, puru mpyi u á njwuṅi mεε na sùpyire pun'á. U mpyi a yaa u a pu yu kirigii puni ná tùluyi puni ná shεenre puni jwufεebii ná supyishinjì pun'á.

⁷ Ka u u wá na yu fànha na: «Yii a fyáge Kile na, yii raa u kêre, jaha na ye tèn'à nò u dijyε sùpyire yíbe ti kapyiṅkii na. Uru u à nìjyinjì ná jùṅke ná suumpe lwòhe ná lùbilibii dá ke, yii a u père.»

⁸ Kile mèlεkε shònwu mpyi a pa nijcyiinjì kântugo maa ṅko: «K'à jya! Kànbwòhe Babilònni à jya! Kuru k'à ku ερεzen sinmpe kan supyishinjì puni u a bya. Lire jwòhe ku jye, k'à supyishinjì puni pyi u à jacwòore pyi ku fiige.»

⁹ Jye Kile mèlεkε tanrewu mpyi a pa mpìi shuunniṅi kântugo, maa ṅko fànha na: «Shin maha shin ká ṅke sige yapege ná ku nànjani pèe, ka ku fyèṅi si bwòn u byaani, lire jye mε u cyεge na ke,

¹⁰ urufoo sí ερεzenṅi sinmpe nintanhampe bya. Puru pu jye Kile lùyirini. Yyefuge sí nò u na nage ná ṅkirigijì cye kurugo, Kile mèlεkεbii ná Mpabilini jyii na.

¹¹ Nage e u sí n-pyi ke, kuru sì n-sii n-fùgo mε. Mpìi pí à sige yapege ná ku nànjani pèe, ku mεge fyèṅi sí jye pi na ke, pìlaga bàra canja na, ṅòmò sì n-pyi pir'á mε.»

¹² Lire e ke mpìi pí jye Kile wuubii, maa u toṅi kurigii jaare maa ntaha Yesu fye e ke, pir'á yaa pi kyaage kwú piye e.

¹³ Lire kântugo ka mii i mejwuu lógo nìjyinjì i na: «Yi séme na mà lwó numε na, sùpyire ti sí n-kwù si ti yaha Kafoonji wwoṅεεge e ke, tire wuun'à jwò.» Kile Munaani à jwo: «Sèe wi, tire sí ṅò ti báarawage na, jaha na ye Kile sì funṅṅo wwò ti báaranji nijcεnṅi na mε.»

Kile lùyirini l'à tàanna ná sùmakwòngigil'e ke

¹⁴ Jye ka mii i núr'a wíi mà jahanke kà nivyinge jya, wà mpyi a tèn ku na mu à jwo sùpya. Sεen jùntonṅo mpyi urufoo jùṅke na, kòṅṅa nintan sí jye u cyεge e.

¹⁵ Ka Kile mèlεkεnji wabεre si fworó Kilejaarebage e, maa jwo fànha na ná jahanke jùṅi wuṅi i na: «Nìṅke sùmanji tèekwònn'à nò, sùmanji pun'à nò, ma kòṅṅanji lwó ma a u kwùun.»

¹⁶ Nge u mpyi a tèn jahanke juṅ'i ke, ka uru si u kòṅṅanji lwó, maa jùṅke sùmanji kwòn.

¹⁷ Lire kântugo ka Kile mèlεkεnji wabεre si fworó Kilejaarebage e nìjyinjì na, kòṅṅa jwòtanga wu na mpyi uru cye e mú.

¹⁸ Ka Kile mèlεkεnji wabεre si fworó sárayi tawwuge e, uru u jye nage jùṅṅo na. Ka u u kòṅṅanjifoo pyi: «Nìṅke ερεzenṅi à nò, u kwòn ná ma kòṅṅanji i.»

¹⁹ Ka Kile mèlekenji si u kànnanji lwó, maa jìjke erezenni kwòn mà wà erezen lwòhe tawwuge wyige e. Kuru ku nyε Kile lùyirini.

²⁰ Ka pi i erezenni fwòŋŋ kuru wyige e kànhe kàntugo. Mà pi yaha pi i u fwòŋŋ, sishang'à fworu wyige e mà dùg'a nò shònyi jwòyi na, maa fwu a kàre sumare kampwoo ná ŋkwu baani (1.600*) jìjke na.

15

Kile mèlekεbii baashuunniŋi ná yyefuyi nizanji kani

¹ Lire kàntugo mii à núr'a kakyanhala kacyele nimbwoo nya nìnyinji i: Kile mèlekεε baashuunni mpyi ná yyefugo kuuyo baashuunni i piye cye e. Yyefuyi nizanji yi mpyi yire, Kile lùyirini sí jùŋŋ kuu yire na.

² Lire kàntugo ka mii i cyage kà nya suumpe lwòhe fiige, ku mpyi na jì dùba fiige, maa mpyi mu à jwo na k'à wùrugo k'e. Mpii pi à pyi javee sige yapege na ke, mii à pire nya pi à yyére suumpe lwòhe cyage e. Pire nyε a mpyi a sige yapege ná ku nàjani pête mε, tòmpe pu sí n-bê ná ku mεge jwòhe e ke, pi à cyé uru fyèŋi na piye na. Nkànnibii Kile mpyi a kan pi á ke, pire mpyi pi cye e.

³ Pi mpyi na Kile báarapyinji Musa mεeni ná Mpabilini mεeni cêe na:

«Kafoonji Kile, Sinji Punifoo!

Mu kapyiŋkii na nyε kabwòhii ná kakyanhala.

Supyishinji puni Saanji,

mu kapyiŋkii pun'à tíi,

maa mpyi sèe!

⁴ Kafoonji, jofoo u nyε u sù n-fyá mu yyaha na mà ye?

Jofoo u nyε u sù mu pête mà ye?

Mu kanni u nyε njcεnŋi.

Supyishinji puni sí n-pa ninjùre sín mu á,

jaha na ye mu katiigii nimpyiŋkil'à fínin'a cyêe pi na.»

⁵ Lire kàntugo ka mii i tunmbyaare cyage nya k'à múgo nìnyinji i Kilejaarebage e.

⁶ Yyefuyi baashuunniŋi mpyi Kile mèlekεεbii baashuunniŋi mpiimu cye e ke, ka pire si fworu Kilejaarebage e. Vànvyinweewere mpyi pi à le. Σεεnŋi vànmeenyε mpyi pi à tèg'a piye bìnni ntùnyi i.

⁷ Nyii yaayi sicyεrenji i, ka kà ninjin si σεεn ŋkumahii baashuunni kan Kile mèlekεεbii baashuunni'á. Kilenji u nyε nyii na fo tèekwombaa ke, cyi mpyi a jì uru lùyirini na.

⁸ Lire tēni i, ka Kilejaarebage si jì nanjuruge na, lir'à li cyêe na Kile sɔnampe ná u fànhafente na nyε kuru cyage e. Kile mèlekεεbii baashuunniŋi mpyi a pa ná yyefuyi baashuunniŋi njemu i ke, sùpya mpyi na sù n-jà n-jyε Kilejaarebage e ná yire nyε a tòro mε.

16

Nkumahigii baashuunniŋi cyi nyε na Kile lùyirini kyaa yu ke

¹ Lire kàntugo ka mii i mejwuu lógo fànha na Kilejaarebage e, li i ŋko Kile mèlekεεbii baashuunni'á na: «Kile lùyirini na nyε ŋkumahigii baashuunniŋi jcyiimu i ke, yii sà cyi sùguro jìjke na.»

² Nyε ka Kile mèlekenji njcyiinji si sà u ŋkunaani sùguro jìjke na. Lir'à pyi ke, sige yapege fyèŋi mpyi mpiimu na, pi sí i ku nàjani pête ke, ka nòwapiye si fworu pire na.

³ Ka Kile mèlekenji shónwuŋi si sà u ŋkunaani sùgoro suumpe lwòhe e, ka lwòhe si ŋkêenŋ'a pyi mu à jwo supyikwugo sishan. Nyii yaayi yi mpyi k'e ke, ka yire puni si ŋkwû.

* **14:20** Ku laag'à culumetirii ŋkwuu taanre (300) kwò.

⁴ Ka Kile mèlekenji tanrewuñi si sà u ñkunaani sùgoro bañi lwøhe ná lùbilibil'e, ka yire puni si ñkêenni'a pyi sishan.

⁵ Kile mèlekenji u nyε lwøhe ñùñò na ke, ka mii i uru nya u à jwo: «Mu u nyε ñiñcenni, mu u nyε, ná mu mpyi ke, mu à tíi, ñaha na ye amuni mu nyε na yoge kwùun.

⁶ Pi à mu shiinbii ná mu tùnntunmpii sishange wu, ka mu u sishange kan pi a byii, pi ná lir'à yaa.»

⁷ Lire kàntugo ka mii i mejwuu lógo sárayi tawwuge e na: «Sèeni na, Kafoonji Kile, Sinji Punifoo, mu yoge kwòññkann'à tíi.»

⁸ Ka Kile mèlekenji sicyewuñi si u ñkunaani sùgoro canñanyiini ñuñ'i, bà li kafuge si mpyi si mpêe s'a sùpyire súuge na fiige mε.

⁹ Kuru kafug'à sùpyire súugo sèl'e. Ka pi i wá na Kile mege kèege, uru cye e cyire yyefuge karigii nyε. Pi nyε a ñen'a pi toronkanni kèenniε si u pèe mε.

¹⁰ Ka Kile mèlekenji kañkuro wuñi si u ñkunaani sùgoro sige yapege saanre yatεenñke e. Ku mpyi na ku saanre pyi cyeyi ñjemu ñùñò na ke, ka numpini si jyε yire puni i, ka sùpyire si wá na ti ñjirigii nòni yyefuge cye e.

¹¹ Yyefuge ná nòwapiyi kurugo, ka pi i wá na ñiñyiñi Kilenji mege kèege, ñka pi nyε a pi toronkanni kèenniε mε.

¹² Ka Kile mèlekenji baani wuñi si u ñkunaani sùgoro Efirati bañi i, ka bañi lwøhe si waha maa tatorogo kan saanbil'á, pire mpyi a yíri canñafyinmpe e.

¹³ Lire kàntugo ka mii i múnapegii taanre nya ntàseen fiige, là à fworu wwòlyεge ñwøge e, ka là si fworu sige yapege ñwøge e, ka là sí fworu tùnntunñi kafiniviniñi ñwøge e.

¹⁴ Jínahii pi mpyi cyire múnahigii, cyi maha kakyanhala karigii pyi. Cyi sí n-shà ñiñyeni saanbii puni bínni, bà pi si mpyi si kàshige kwòñ Kile Sinji Punifoo canmbwøhe e mε.

¹⁵ Kafoonji à jwo: «Lógo, mii sí n-pa mu à jwo nàñkaawa. Ngemu u à kwôro ñyii na, maa mpyi u nyε a u vaañyi wwù sùpyire ti kwò t'a u silege cyeyi ñaa mε, urufoo wuun'à ñwø.»

¹⁶ Nyε ka jínabii si sà saanbii bínni cyage k'e, pi maha kuru mege pyi Eburubii shεenre e: «Arimagedon*».

¹⁷ Nyε ka Kile mèlekenji baashonwuñi si u ñkunaani sùgoro kafεεge e. Ka mejwuu si fworu Kileñaarebage e saanre yatεenñke e na: «Y'à kwò numε.»

¹⁸ Ka kileñini ná tùnmpε ná kiletinni si mpyi, ka ñiñke si ñcyêenne sèl'e. Mà lwó sùpyire nyε ñiñke na ke, ku mpyi na saha ñcyêenne lire cyèenneñkanni na mε.

¹⁹ Ka Babilónni kànbwøhe si jya mà pyi taanre. Ka kîrigii puni kànyi si ñcwo. Kile funñò nyε a wwò kuru kànbwøhe na mε, maa u lùyirini tírige ku shiinbii ñuñ'i, lire li nyε mu à jwo u à ερεzen sintanhampe kan pi a bya.

²⁰ Kîripyεere ti mpyi suumpe lwøhe ñiñke e ke, ka tire puni si mpînni, wà saha nyε a ñanyi saha cè mε.

²¹ Ka zànhafunñcεenyε nitabaaya si wá na ñcwo sùpyire ñuñ'i. Yi puni ñiñkin ñiñkinñi mpyi a dùgo sèe sèl'e. Ka sùpyire si wá na Kile mege kèege kuru yyefuge mpèeni kurugo.

17

Fwòrobacwøge kani

¹ Ñkunahigii baashuunñi mpyi Kile mèlekekεebii baashuunñi mpiimu cye e ke, ka pire wà si file mii na, maa jwo: «Ta ma, fwòrobacwøge ku nyε lùbwoyi ñwøge na ke, tunñkanni na mii sí kuru kapegigii tùn ke, mii sí lire cyêe mu na.

² Ñiñyeni saanbil'à jacwøore pyi ná k'e, ka ñiñyeni sùpyire si ku ερεzen sinmpe bya a méε, lire li nyε pi à jacwøore pyi ku fiige.»

* **16:16** Izirayeli shiinbil'à kàshibwoyi kwòñ kuru cyage e.

³ Ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka Kile mèlekeni si nkàre ná mii i síwage e. Wani mii à ceeni wà nya u à tèn sige yapege niɲyega ɲuɲ'i. Kuru sige yapege mpyi ná ɲumbogii baashuunni ná ɲeɲi ke e, Kile məkεgεε jwumpe mpyi a sémε ku puni na.

⁴ Vàanya longara wuyo niɲyeya ceeni mpyi a le, maa uye yaa ná sɛɛɲi ná kafaare longara woore ná kóɲɲi longara wuɲi i. Sɛɛɲi fùɲɲcwokwu na mpyi u cye e, jacwɔre karigii cyi à nàar'a pi maa ɲwóhɔ ke, li mpyi a ɲi cyire na.

⁵ Mεge kà mpyi a sémε u byaani na nkemu ɲwɔhe k'à cùgo ke, kuru mεge ku ɲyε: «Kànbwɔhe Babilɔnni: jacwoobii ná diɲyɛɲi katupwɔhɔyi pyifeebii ɲuɲi.»

⁶ Mii à li ɲya na ɲge ceeni mpyi a bya mà mée Kile wuubii sishange ná Yesu kani jwufeebii sishange e.

Mii à u ɲya ke, li mpyi a mii kàkɲanhala mà tòro.

⁷ ɲyε ka Kile mèlekeni si mii pyi: «Naha na l'à mu kàkɲanhala yε? Ceeni u à tèn sige yapege ɲuɲ'i ná ku ɲyε ná ɲumbogigii baashuunni ná ɲεɲkii keɲi i ke, mii sí lire ɲwɔhe jwo mu á.

⁸ Sige yapege mu à ɲya ke, ku mpyi ɲyii na, ɲka ku saha ɲyε mε, ku sí n-pa fwooro wyicugunke e, si nkàre tapinnage e. Mà lwó diɲyɛɲ'à dá ke, sùpyire ti ɲyε ti mɛyi ɲyε a sémε shìɲi niɲkwombaani tafeebii mɛyi tasemεge e mε, sige yapege ɲyaɲi sí n-páa tire e. Yii li cè na tèn l'e ku mpyi ɲyii na, ɲka ku saha ɲyε mε, ku sí nùru n-pa.

⁹ Sìɲcyiimpe ná yákiɲi u à yaa u tég'a ɲke cyage yyaha cè. ɲumbogigii baashuunni na ɲyε ɲaɲya baashuunni yire ɲjemu ɲuɲ'i uru ceeni à tèn ke.

¹⁰ Cyire ɲumbogigii na ɲyε saanlii baashuunni mú, kanɲkur'à cwo pire e, niɲkin na ɲyε wani, u sanɲi sàha mpa mε. ɲka uru ká mpa, u sí tère nimbilere pyi kanna.

¹¹ Sige yapege ku mpyi ɲyii na, ná ku saha ɲyε mε, kuru mú na ɲyε saanɲi wà, kuru ku sí pi fùɲɲɔ baataanre, ɲka ku na ntòre mpii saanbii baashuunni i. Kuru na ɲkεge tapinnage e.

¹² ɲεɲkii keɲi mu à ɲya ke, cyire na ɲyε saanlii ke, pire sàha ɲkwò a tèn fànhe na mε. Pire sí n-pa ɲuɲufente ta si tère nimbilere kanna pyi ná ɲke sige yapege e siɲcyan.

¹³ Sòɲɲɔre ninure ti ɲyε pire pun'á, pi sí pi fànhaɲfente ná pi ɲuɲufente kan sige yapeg'á.

¹⁴ Pi sí Mpabilini tòn, ɲka Mpabilini sí n-jà pi na, ɲaha na yε lire li ɲyε kàfeebii puni Kafoonɲi ná saanbii puni Saanɲi. Mpii pi ɲyε ná l'e ke, pire Kile à yyere maa pi cwɔɲɲɔ, ka pi i ɲkwòro u kuni i.»

¹⁵ Ka Kile mèlekeni si nùr'a mii pyi: «Lùbwoyi ɲwɔge na mu à fwòrobacwoɲi ɲya u à tèn ke, yire na ɲyε kùrii ná supyikuruyo ná supyishi niɲyahawa ná shɛnrε.

¹⁶ ɲεɲkii keɲi mu à ɲya ke, cyire ná sige yapege sí fwòrobacwoɲi kyaa pɛn yiy'á. Yi sí u cyɛɲaya wuɲi ná u cipyire wuɲi yaha, si ɲkyà u e, si u sanɲi súgo.

¹⁷ Yii li cè, Kile u à sòɲɲɔre le pi e pi i uru ɲyii wuuni pyi, pi i pi sòɲɲɔre pyi niɲkin, pi i pi ɲuɲufente kan sige yapeg'á, fo Kile jwumpe ká fùɲɲɔ.

¹⁸ Kànbwɔhe ku ɲyε na ɲiɲke saanbii puni kɛɛɲi ke, ceeni mu à ɲya ke, uru u ɲyε kure.»

18

Babilɔnni kànbwɔh'à jya

¹ Lire kàntugo ka mii i Kile mèlekeni wabεε ɲya u à yìri niɲyiɲi i na ntìri. ɲuɲufente mpyi u á sèl'e, u sìnampe mpyi bɛɛnmε ɲiɲke cyeyi puni i.

² Ka u u ɲkwúulo fànha na: «K'à jya! Babilɔnni kànbwɔh'à jya! K'à pyi numε jínabii tatεngε, maa mpyi múnapegigii puni ná màpεngε saɲcyɛɲɲwɔhɔyi puni taɲwɔhɔgo.

³ Lir'à pyi, ɲaha na yε k'à supyishiɲi puni pyi pi à jacwɔre pyi ku fiige, ka lire si mpyi mu à jwo pi à ku εrezɛn sinmpe bya. ɲiɲke saanbil'à jacwɔre pyi ná k'e, ɲiɲke cwɔhɔmpil'à pa mpyi kàmpyaafee ku pùcyage yaare cye kurugo.»

⁴ Nye ka mii i mejwuuni labere lógo nìnyinji i na: «Mii shiinbii, yii fworó Babilónni kànhe e, lire e kapegigii k'à pyi ke, yii nàzhan sì n-pyi cyire e me. Amuni li mú nye, yyefuyi yi sí nò ku na ke, yii nàzhan sì n-pyi yire e me.

⁵ Yii li cè na ku kapegigil'à bínni cyiye e, mà dùg'a nò fo nìnyinji na. Kile funṅo nye a wwò ku ntiimbaanji karigii na me.

⁶ Nde k'à pyi pi sanmpii na ke, yii lire fiige pyi ku na. Yii ku nimpyiini figii shuunni pyi ku na. K'à yaage nkemu kan yii à bya ke, nkemu fànhe k'à nyaha kuru woge na tooyo shuunni ke, yii kuru le ku byabya ceni i.

⁷ Bà k'à yasinayi ná nàfuunji tég'a kuye pèe me, yii kyaage ná nàvunṅke pyi ku nò ku na amuni, jaha na ye k'à kuye pyi saancwo, na kuru nye lenkwucwo me, na kuru sì n-sì yamεε sú me.

⁸ Lire kurugo, yyefuyi yi nye ku mεε na ke, yire yi nye: kwùṅi ná yamεeni ná katege. Yire sí nò ku na canṅa ninṅin. Nage sí ku súgo, jaha na ye Kafoonji Kile u nye na yoge kwùun ku na ke, fànhe na nye ur'e.»

⁹ Nye nṅke saanbii pi à jacwòore pyi ná k'e, maa ku pùcyage lonṅara yaayi ta ke, pire ká ku súgo súgo nanṅuruge nya, pi sí raa nkúwuli s'a yamεeni súu sèe sèl'e.

¹⁰ Pi sí n-yyére tatònge e, jaha na ye pi sí raa fyáge ku yyefuge kà nkò nò pire na me, s'a ṅko: «Kànbwòhe Babilónni wuun'à kèege! L'à kèege! Nàmbaa kànhe! Yoge ku kwòn mu na, lire nye a pyi kamòno me, tère nimbilere kann.»

¹¹ Dinyenji cwòhòmpii mú sí raa nkúwuli s'a yamεeni súu ku kurugo, mà li nṅke pyi pi yaperéyi saha nye na shuu me. Yire yaayi yi nye:

¹² sεenṅi ná wyérefyinṅi ná lonṅara kafaare ná lonṅara kóonṅi ná shire vāanṅyi ná vāanṅyeyi nisinanṅi ná vāanntufagare lonṅara woore ná nùguntanga cire ná ntàsuunji ṅkyaangil'à tég'a yaayi njemu yaa ke, ná lonṅara cir'à tég'a yaayi njemu yaa ke, ná dànyenji wuyi ná tònnte wuyi ná kafaayi lonṅara wuy'à te mà pyi yaayi njemu ke,

¹³ ná cyangayaare nùguntanga woore ná làtikolonji ná miri nùguntanga sinmpe ná wusunanji ná εezen sinmpe ná sinmpe ná farini mbyimpe ná mòonji ná nṅiyi ná mpàabii ná shònyi ná wòtoribii, ali bilibii mú.

¹⁴ Pi sí raa ṅko: «Yaayi mu mpyi a cya ke, yire pun'à fworó mu cye e. Uru nàfuunji ná yire kakyanhala yaayi pun'à pṅni mu na, mu saha sì n-sì yi ta me.»

¹⁵ Cwòhòmpii pi à nàfuunji ta ku cye kurugo ke, pire sí laaga tòn ku na, ku yyefuge kà nkò nò pire na me. Pi sí raa mεε súu s'a nkúwuli,

¹⁶ s'a ṅko: «Kànbwòhe wuun'à kèege! L'à kèege! Ku sí mpyi a yal'a jwò ná shire vāanṅyi ná vāanṅyeyi ná sεenṅi ná kafaare lonṅara woore ná kóonṅi lonṅara wunji i. Yire puni y'à kèege amε tère ninṅin!»

¹⁷ Bakwooyi nṅufeebii puni ná yi kùsheebii ná mpai pi nye na báare yi e ke, ná shin maha shin u nye na u jwòlyinji taa suumpe lwòhe nṅ'i ke, pire pun'à pa yyére tatònge e,

¹⁸ maa kànhe wíi tasogoge e, maa jwò fànha na: «Kànha mpyi a sàa pèl'a ṅke kànbwòhe kwò me.»

¹⁹ Pi à cwòonre wu pi nùmbogigil'e, maa yamεeni kwuuni wà, maa jwò: «Kànbwòhe wuun'à kèege! L'à kèege! Ku lonṅara yaayi yi mpyi a bakwooyi feebii puni pyi yaarafee ke, tère ninṅin funṅ'i kur'à pṅni.

²⁰ Nìnyinji, ta múgure ku njyanji kurugo! Kile wuubii ná Yesu tūntunmpii ná Kile tūntunmpii, yii a múgure mú, jaha na ye Kile à yogo kwòn ku na, maa yii ṅkoonji wwù ku na.»

²¹ Nye ka Kile mèlekēni wà si kafaabwòhò lwó mu à jwò tiraga, maa ku wà suumpe lwòhe e, maa jwò: «Amε Babilónni kànbwòhe sí n-wà fànha na, wà saha sì ku nya me.

²² Nkònnò ná mεceenṅkurunṅò ná tūnmpire ná mpurugo mεε saha sì n-sì n-lógo wani me. Cyebaarapyi saha sì nya wani me, tiraga mεε saha sì n-fworó wani me.

²³ Fùkina bèenme saha sì n-fworo wani me, tacwokwəngə ná ku poo jwumə saha sì n-lógo wani me, naha na ye mu cwəhəmpii pi mpyi dijnye shinbwoobii, mu sìjkanma karigil'à dijnye sùpyire puni wurugo.

²⁴ Mà bâra lire na, Kile tūntunmpii ná Kile wuubii ná sùpyire puni t'à bò nìjke na ke, mu yyére pire puni sìshang'à nya.»

19

¹ Lire kàntugo ka mii i tūmbwəhə lógo nìjyini i, mu à jwo supyiñyahara ti nyé na yu, na: «Aleluya*! Zhwoñi ná pèente ná sífente na nyé wuu Kileni á.

² U kapegigii tunñkanni na nyé sèe, maa ntíi, naha na ye fwòrobacwəge ku mpyi a dijnye sùpyire pyi t'à tiye pwə kapegigii na ke, u à kuru tūn. Kile báarapyiibii k'à bò ke, Kile à lire ñkooñi wwū ku na.»

³ Ka pi i nūr'a jwo: «Aleluya! Ku súgusuugo nanjuruge sí raa dùru tèrigii puni i.»

⁴ Ka kacwəñribii beñjaaga ná sicyeerenji ná nyii yaayi sicyeerenji si piye tìrig'a cyán, maa Kile nintēenji pèe u saanre yatēenñke e na: «Amiina, Aleluya!»

Dánafeebii kurunñk'à bégel'a yaha Mpabilini mēe na mu à jwo tàcwo

⁵ Nyé ka mejwuu si fworo saanre yatēenñke cyage e na: «Yii pi nyé Kile báarapyiibii maa fyáge u na ke, shinpyeere bâra shinbwoobii na, yii puni, yii a wuu Kileni kêre.»

⁶ Ka mii i nūr'a tūmbwəhə lógo mu à jwo shinñyahara, lire nyé me lufoomə, lire nyé me mu à jwo kile u à sèe fànha na na: «Wuu wuu Kafoonji Kile kêe, naha na ye wuu Kafoonji Kile, Siji Punifoo na nyé u saanre e.

⁷ Wuu pyi funntange e, wuu raa múgure, wuu u pèene taha u na, naha na ye Mpabilini cikwəñr'à nə, li tàcwoñi mú à tēen li tēen'l'e.

⁸ Kun'à kan u á, u vāanvyinweeweere nisinana le. Kile wuubii kapyiñkii nintiigii cyi nyé tire vāanvyinre.»

⁹ Ka Kile mèlekēñi si mii pyi: «Yi séme “mpii pi à yyére Mpabilini cikwəñre njyñi na ke, pire wuun'à jwə.”» Maa nūr'a mii pyi: «Kile yabilini jwumpe pu nyé mpe.»

¹⁰ Ka mii i niñkure sín u fere e si u pèe, ñka u à mii pyi: «Ma hà li pyi me, mii mú na nyé Kile báarapyi mu à jwo mu ná ma cìmpyiibii pi nyé na Yesu kyaa yu sùpyir'á ke. Kile mu à yaa mu u a mpère.» Jwumpe pu nyé na yu Yesu kyaa na ke, puru pu nyé Kile tūntunmpii tūnture nùjke.

Kirisita à pyi javoo sige yapege ná ku fyèñwəhəshiiñbii na

¹¹ Ka mii i nìjyini nya u à múgo, ka shəngə nivyinge si fworo. Sùpyañi u mpyi ku ñun'i ke, uru mege ku nyé: «Nwəməe niñkinfoonji ná sèenfoonji». Ntini funñke e, u maha yoge kwūun maa sùpyire tūnni.

¹² U nyiigii na ñi na fiige, saanra nūntoyo niñyahaya sí nyé u nùjke na. Mege kà mpyi a séme u na, uru kanni baare e wà nyé a kuru cè me.

¹³ U mpyi a vāanntinmbwəhə le, ku puni mpyi sìshan. U mege na nyé: «Kile Jwumpe».

¹⁴ Nìjyini kàshikwəñbii kurunji mpyi a taha u fye e shəñfyinyi ñun'i. Pi puni mpyi a shire vāanvyinweeweere le.

¹⁵ Kàshikwəñwətanga mpyi na fwore u jwəge e, si ntège sùpyire bò. U sí raa pi kêenñi ná təñmbil'e. U sí Kile Siji Punifoo luyirini nimbwooni cyèe, bà pi maha erēzenpiñke fwəñə erēzen lwəhe tawwuge wyige e me.

¹⁶ Mege kà mpyi a séme u vāanntinñke ná u cyiini na na: «saanbii Saanji, kàfeebii Kafoonji».

¹⁷ Lire kàntugo ka mii i Kile mèlekēñi wà nya u à yyére canñanyiini ñun'i, sançyeenre ti nyé na mpéeli fo nìjyini i ke, maa jwo fànha na tire pun'á: «Yii a ma, yii pa bínni yii a Kile lyimbwooni sigili.

* 19:1 Lire jwəhe ku nyé: «Wuu Kile kêe!»

18 Yii pa saanbii ná kàshicyeyi nùñufeebii ná kàshikwòmpiyi ná shònyi ná shònfeempii ná sùpyire puni, bilibii ná mpii pí nyε pi nyε bilii mε, ná shinpyεere ná shinbwoobii kyaare kyà.»

19 Nyε ka mii i sige yapege ná nìñke saanbii ná pi kàshicyeyi nya y'à bínni si kàshige kwòn shònfyinge fèvoonji ná u kàshicyεge na.

20 Ka pi i sige yapege cù mà bàra tùnntunji kaviviniñi u mpyi maha kakyanhala karigii pyi sige yapege nyii na ke. Kuru sige yapege fyèñi mpyi sùpyire ntemu na, ka ti i ku nàñjanj pèe ke, cyire kakyanhala karigil'à pìre wurugo. Ka sige yapege ná tùnntunji kafiviniñi nyii wuubii si ñcù a wà ñkìrigiñi nabwòhe e.

21 Kàshikwònñwòge ku mpyi na fwore shònfyinge fèvoonji ñwòge e ke, ka u u pi sanmpii bò ná kur'e. Sañcyεenre pun'à jò a tìn pi kyaare e.

20

Sitaanniñi à pwò mà yyeε kampwoo pyi

1 Lire kàntugo ka mii i Kile mèlèkεñi wà nya u à yíri nìnyinji i na ntíri, kacyewyicugunke tirikyaanni ná yòròyo nitabaaya mpyi u cyε e.

2 Wwòlyεge ku mpyi tècyiini i, ná pi maha ku pyi jínbii nùñufoonji, lire nyε mε Sitaanniñi ke, ka pi i kuru cù a pwò fo yyeε kampwoo (1.000)

3 maa ku wà kacyewyicugunke e, maa ku shwòhò, maa fyè bwòn ku ñwòtonke na, bà li si mpyi, k'àha nùru s'a sùpyire wuruge ñcyii yyeε kampwooni funñke e mε. Cyire ká ntòro, k'à yaa ku yige ku tère nimbilere pyi.

4 Nyε ka mii i saanra yatεenyε nya. Mpii pi mpyi a tèn yi ñunji ke, fànhe mpyi a kan pir'á, pi a yoge kyáali. Mpii nùmbogigii pi mpyi a kwòn Yesu kani ñjwuñi ná Kile jwumpe ñjwuñi kurugo ke, mii à pìre múnahigii nya. Pi mpyi a ñen'a sige yapege, lire nyε mε ku nàñjanj pèe mε, pi mú mpyi a ñεε fyèñi u bwòn pìre byahigii, lire nyε mε pìre cyeyi na mε. Pìre mpyi a ñè, maa ntèn ná Kirisita e saanre e mà yyeε kampwoo pyi.

5 Shincyii bii pi nyε pìre mà ñè a fworo kwùñi i. Kwùubii sanmpii nyε a ñè mà ta yyeegii sàha fùñhò kampwoo na mε.

6 Mpii pi à pyi nìncyiibil'e mà ñè ke, pìre wuun'à ñwò, pi à pyi Kile wuu. Pi saha si kwùzhònwuu kwù mε. Pi sí n-pyi Kile ná Kirisita sáragawwu, si ntèn ná Kirisita e saanre e si yyeε kampwoo pyi.

Fànha à ta Sitaanniñi na

7 Yyeε kampwooni (1.000) ká fùñhò, Sitaanniñi sí n-yige u tatonke e.

8 U sí n-kàre si sà supyishinji puni wurugo ñnyεñi yyaha kurugo. Uru supyishinji puni mεge ku nyε Gògi ná Magògi*. U sí supyishinji puni bínni kàshige mεε na. Pir'à ñyaha bà suumpe lwòhe ñwòge nticyenñi nyε mε.

9 Mii mpyi a li nya na pi à pa cyage puni shwò a ta, maa Kile wuubii cyage kwùulo, kuru ku nyε kànhe tàange woge. Mà pi yaha puru na, nage kà à yíri nìnyinji na mà pa pi puni súugo.

10 Nyε Sitaanniñi u mpyi maha sùpyire wuruge ke, ka pi i uru cù, ñkìrigiñi na nyε kacyewyige nage ñkemu i ke, maa u wà kur'e sige yapege ná tùnntunji kafiviniñi kurugo. Pi sí raa ñkyaali wani pìlaga bàra canña na fo tèkwombaa.

Kile yoge nizanñke

11 Nyε ka mii i nùr'a saanre yatεenñke kà nimbwòhò nivyinge nya, wà u à tèn k'e. Ka nìnyinji ná nìñke si fê a yíri u yyaha na, wà saha nyε a yi nya mε.

* 20:8 Gògi u mpyi Magògi kñi nùñufoonji (Ezekiyeli 38-39). Uru u à pyi Izirayeli shiinbii zàmpeñji nizanñi. Naha ñke cyage e, Sitaanniñi à mpiimu wurugo supyishinji puni i ke, pìre pi maha mpyi Gògi ná Magògi. Pìre pi sí n-pa kàshige kwòn ná Kile shiinbil'e ñnyεñi canñkwòge.

¹² Mpii pi à kwû ke, ka mii i pire nya, shinbwo bâra shinbilere na, pi puni mpyi a yyére saanre yatεεnke yyaha yyére. Ka sémébii pîi si múgo. Lire kântugo ka wà si núr'a múgo, shîni ninkwombaanji taféebii méyi tasemεge ku mpyi ure. Ka Kile si kwûubii sâra a tàanna ná pi kapyiinkil'e ncyiimu cyi à sémε sémébil'e ke.

¹³ Suumpe lwôhe mpyi a sùpyire ntemu lyî ke, k'à tire nûruŋ'a yige. Mpii pi à kwû mà kàre nîŋke n̄wôhò shiinbii cyage e ke, pire mú à fworò, ka shin maha shin si sâra mà tàanna ná u kapyiinkil'e.

¹⁴ Nye ka kwûŋi ná nîŋke n̄wôhò shiinbii cyage si wà kacyewyige nage e, kuru ku nye kwûŋi shônwuŋi.

¹⁵ Shin maha shin u nye u mεge nye a ta k'à sémε shîni ninkwombaanji taféebii méyi tasemεge e mε, pire pun'à wà kacyewyige nage e.

21

Zheruzalemu kânhe nivônŋke kani

¹ Lire kântugo ka mii i nînyi nivônŋò ná nîŋe nivônŋò nya, naha na ye nînyiŋi nîjyenyi ná nîŋke nîjyeyge mpyi a pînni, suumpe lwôhe mú sâha mpyi mε.

² Ka mii i Kile kânhe nya, Zheruzalemu kânhe nivônŋke, k'à yîri Kile yyére nînyiŋi i na ntîri nîŋke na. Ku mpyi a légel'a n̄wô mu à jwo tacwokwôŋgò ku nye na n̄kèεge ku poo yyére.

³ Ka mii i méjwuu nimbwoo lógo saanre yatεεnke cyage e na: «Yii lógo! Kile à u tatεenge yaa sùpyire shwôhòl'e, u sí n-tèen ná t'e, ti sí n-pyi u shiinbii, Kile yabilinji sí n-pyi ná t'e, si mpyi ti Kilenji.

⁴ U sí ti nyilwôhe puni cwûun. Kwû saha si n-pyi mε, yamεsusu mú si n-pyi mε, mεsusu si n-pyi mε, kyaaga si n-pyi mε, naha na ye yalyey'à tòro.»

⁵ Nge u à tèen saanre yatεεnke e ke, ka uru si jwo: «Yii li cè, mii sí yaayi puni kêenŋe n-pyi nivônŋò numε.» Maa núr'a jwo mii á: «Mpe jwumpe sémε, naha na ye pu na nye pyâa jwumò sèe wumò!»

⁶ Maa núr'a mii pyi: «L'à pyi a kwò. Mii u nye Alifa ná Omega, tasiige ná takwôge. Byage na nye ŋgemu na ke, lûbilinji lwôhe ku nye na shîni sèe wuŋi kaan ke, mii sí uru lwôhe kan urufoo u bya mana.

⁷ Ngemu ká mpyi javoo ke, mii sí yire kan urufof'á. Mii sí n-pyi urufoo Kilenji, urufoo sí n-pyi mii pyànji.

⁸ Nka fyagaraféebii ná mpii pi nye pi nye a dá mii na mε, ná kapimpyiibii ná shinbuubii ná jacwoobii ná sinŋkanféebii ná kacyinzunmpii ná kafinivinibii puni, pire nàzhanji u nye n̄kîriginji wyicugunke nage. Uru u nye kwûŋi shônwuŋi.»

⁹ Nye n̄kunahigii baashuunniŋi cyi mpyi a nî kasanrage yyefuyi baashuunniŋi na ke, cyire mpyi Kile mèlεkεεbii baashuunniŋi ŋgemu cye e ke, ka pire wà ninŋin si mpa mii pyi: «Pa naha, mii sí cifônŋi cyêe mu na, Mpabilini cwônji.»

¹⁰ Ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka Kile mèlεkεŋi si n̄kàre ná mii i n̄aŋa nintôŋgò n̄uŋ'i, Kile kânhe ku nye Zheruzalemu ke, maa kuru cyêe mii na. Ku mpyi na ntîri mà yîri nînyiŋi i Kile yyére.

¹¹ Kile sinampe mpyi ku na mà ku pyi ku u nî longara kafaare pi maha mpyi zasipe ke, tire fiige. Tire maha nî dùba fiige.

¹² Kàsôgò nintôŋgò mpyi a kânhe kwûulo. Tajyijn̄wôgò ke ná shuunni mpyi ku na. Tajyijn̄wôgò maha tajyijn̄wôgò, Kile mèlεke ninŋin mpyi kuru na. Izirayeli tûluyi ke ná shuunniŋi méyi mpyi a sémε yire tajyijn̄wôyi na.

¹³ Tajyijn̄wôgò taanre taanre mpyi kâmpañyi sicyεerenji na: canŋafyinmpe ná canŋacwumpe ná suumò kùlo ná wôro kùlo.

¹⁴ Kàsôge mpyi a cyán kafaaya ke ná shuunni n̄uŋ'i, Mpabilini tûnntunmpii ke ná shuunniŋi méyi mpyi a sémε yire kafaayi na.

¹⁵ Mèlèkɛɛɛɛni u mpyi a jwo ná mii i ke, súmasuma sɛɛn kàbii mpyi uru cye e, u tɛg'a kànhe ná tajyiɲwɔyi ná kàsɔɔge súma.

¹⁶ Kànhe mpyi sícyeyeye sícyɛɛre, sícyeyi puni mpyi a tàanna. U mpyi a kànhe súma ná kàbiini i. Sícyaga maha sícyaga mpyi kàbiini sinnagii kampwɔhii kɛ ná shuunni (12.000). Ku yyesanhampe ná ku yyeparampe ná ku yyerempe mpyi a taanna.

¹⁷ Lire kàntugo ka u u kànhe kàsɔɔge bilimpe súma, ka ku u bɛ kàsimeɛni sinnagii ɲkuu ná beeshuunni ná sícyɛɛre (144) mà tàanna ná sùpyire sumare pyiɲkanni i.

¹⁸ Lonɲara kafaare pi maha mpyi zasipe ke, tire ti mpyi a tɛg'a kàsɔɔge faanra, maa sɛɛɛɛni yabiliɲi tɛg'a kànhe faanra, ku u ɲí dùba fiige.

¹⁹ Kàsɔɔge nintaani mpyi a cyán ná lonɲara kafaayi shiɲi puni i. Nintaani kafaage niɲcyiige mɛge mpyi zasipe, shɔnwoɲe mɛge mpyi safiri, tanrawoɲe mɛge mpyi agati, sícyɛrewoɲe mɛge mpyi ɛmɛrodi,

²⁰ kanɲkuro woɲe mɛge mpyi onikisi, baani woɲe mɛge mpyi sariduwane, baashɔnwoɲe mɛge mpyi kirizoliti, baatanrewoɲe mɛge mpyi berili, baacyɛrewoɲe mɛge mpyi topazi, kɛ woɲe mɛge mpyi kirizopirasi, kɛ ná niɲkin woɲe mɛge mpyi iyasenti, kɛ ná shɔnwoɲe mɛge sí mpyi amɛtisiti.

²¹ Kànhe tajyiɲwɔyi kɛ ná shuunniɲi bàrayi mpyi lonɲara kóɔɔni pyàa kɛ ná shuunni. Bàraga maha bàraga mpyi kóɔɔnbile niɲkin. Kànhe tafabwɔhe mpyi sɛɛɛɛni yabiliɲi, maa ɲí mu à jwo dùba.

²² Mii ɲye a Kileɲaarebaga ɲya kànhe e mɛ. Kafooni Kile, Siɲi Punifoo ná Mpabilini li mpyi kànhe Kileɲaarebage.

²³ Bɛɛnmpe kàmpanɲke na, kànhe kuro ɲye a mpyi canɲaɲyiini, lire ɲye mɛ yiɲke e mɛ. Kile sínampe mpyi ku bɛɛnmpe, Mpabilini sí ɲye ku fùkinaɲi.

²⁴ Niɲke sùpyire sí raa ɲaare ku bɛɛnmpe e, ɲiɲke saanbii sí n-ɲyè k'e ná pi bwompe e.

²⁵ Kànhe tajyiɲwɔyi sí n-tò tɛni là tufiige e mɛ, ɲaha na ye numpilage saha sí n-wwò wani mɛ.

²⁶ Supyishiɲi puni sí raa ma ná u pèente ná u ɲjire yaay'e ku funɲke e.

²⁷ Yaɲwɔhɔge kà tufiige sí n-ɲyè wani mɛ, shin maha shin u ɲye na kapegigii pyi, lire ɲye mɛ na fini ke, pire wà sí n-ɲyè wani mɛ. Mpabilini sémeɲi u ɲye shiɲi niɲkwombaani tafeebii mɛyi tasemɛge ke, mpiimu mɛyi y'à séme ur'e ke, pire kanni pi sí n-ɲyè wani.

22

¹ Lire kàntugo ka Kile mèlèkɛɛɛɛni si baɲi wà cyèe mii na. Uru lwɔhe maha shiɲi kaan. Ku mpyi na ɲí dùba fiige na fwore Kile ná Mpabilini saanre yatɛɛɛɛni ke,

² na fwu kànhe tafabwɔhe e. Cige ku maha shiɲi kaan ke, kuru mpyi baɲi kàmpanɲyi shuunniɲi na. Yyeeni i, ku maha se tooyo kɛ ná shuunni i. Yiɲe maha yiɲe, ku maha se, ku weyi maha sùpyire wyɛɛe pyi.

³ Lanɲaga sí n-sii n-pyi mɛ. Kile ná Mpabilini saanre yatɛɛɛɛni ke sí n-pyi kànhe e, Kile báarapyiibii sí raa u père,

⁴ s'a u ɲaa pi ɲyiigii na, u mɛge sí n-sémɛ pi byahigii na.

⁵ Numpilage saha sí n-wwò wani mɛ. Fùkina, lire ɲye mɛ canɲke bɛɛnmpe kyaa saha sí n-pyi pi na mɛ, ɲaha na ye Kafooni Kile yabiliɲi sí bɛɛnmpe yiige pi á. Pi sí n-pyi saanlii fo tèekwombaa.

Yesu tèepan'à byanhara

⁶ Lire kàntugo ka Kile mèlèkɛɛɛɛni si mii pyi: «Jwumpe mu à lógo ke, puru puni na ɲye sèe, wà sí n-jà n-dá pu na. Kafooni Kile u maha u jwumpe leni u tünntunmpii ɲwɔyi i pi i yu u Munaani cye kurugo ke, ur'à u mèlèkɛɛɛɛni tun, karigii cyi à yaa cyi pyi ɲcyèɛ ke, u pa cyire cyèe u báarapyiibii na.»

⁷ Yesu à jwo: «Ncyèɛ mii sí n-pa. Jwumpe p'à séme ɲge sémeɲi i karigii nimpaanɲkii kyaa na ke, ɲgemu u ɲye na pu kuni ɲaare ke, urufoo wuun'à ɲwɔ.»

⁸ Mii Yuhana à j̄cyii karigii lógo, maa cyi j̄ya. Mii à cyi lógo maa cyi j̄ya ke, Kile mèlékɛɛni u à cyi cyéé mii na ke, ka mii i niŋkure sín u fere e si u pèe.

⁹ Ka u u mii pyi: «Ma hà li pyi mɛ! Mii na j̄yɛ báarayi, mu ná t̄n̄ntunmpii sanmpii mu c̄n̄mpyiibii fiige, mà bâra mp̄ii pi j̄yɛ na n̄ge sémeŋi jwumpe kurigii jaare ke. Kile mu à yaa mu u a mp̄e.»

¹⁰ Maa núr'a mii pyi: «Karigii cyi sí n-pa n-pyi ná cyi à séme n̄ge sémeŋi i ke, ma hà cyi n̄wɔhɔ mɛ, jaaha na yɛ cyi t̄èpyiin'à byanhara.

¹¹ N̄ge u j̄yɛ u j̄yɛ à tí mɛ, u yyaha le n̄tiimbaaŋi i, n̄ge u j̄yɛ na kaŋwɔhɔyi pyi ke, u yyaha le u a kaŋwɔhɔyi pyi. N̄ge u à tí ke, u yyaha le u a katiigii pyi, n̄ge u à finiŋɛ ke, u yyaha le u a fȳn̄mɛ karigii pyi.»

¹² Yesu à jwo: «Lógo, li saha s̄i mɔ mɛ, mii sí n-pa. S̄upyre sàraŋi na j̄yɛ mii cye e, mii sí n-pa shin maha shin sàra si ntàanna ná u kapyiin̄kil'e.

¹³ Mii u j̄yɛ Alifa ná Omega, niŋcyiin̄i ná nizann̄i, tasiige ná takwɔge.»

¹⁴ Mp̄ii pi à pi v̄aann̄yi jyé ke, pire wuun'à j̄wɔ, jaaha kurugo yɛ kun'à múgo pi á pi jyè kànde tajyiŋwɔyi i, cige ku j̄yɛ na sh̄ni kaan ke, pi i kuru yasɛɛre lyí.

¹⁵ N̄ka kaŋwɔhɔyi pyifeebii ná s̄iŋkanfeebii ná jacwoobii ná shinbuubii ná kacyzunmp̄ii ná kafinar'à táan mpiimu á pi mú si i fini ke, pire sí n-kwôro kànde kàntugo.

¹⁶ «Mii Yesu à na mèlékɛɛni tun u pa j̄cyii karigii puni cyéé yii dánafeebii kuruŋyi na. Saan̄i Dawuda t̄uluge shin u j̄yɛ mii. Nyemugo woni li maha j̄n̄i ke, mii wi.»

¹⁷ Kile Munaani ná cif̄n̄ŋ'à jwo: «Ta ma!» N̄gemu u à mpe jwumpe lógo ke, urufoo u jwo: «Ta ma!»

Byage na j̄yɛ n̄gemu na ke, urufoo u a ma. Lwɔhe ku j̄yɛ na sh̄ni s̄èe wun̄i kaan ke, kuru lage na j̄yɛ n̄gemu na ke, urufoo u kà kwó a bya mana.

¹⁸ Shin maha shin u à n̄ge sémeŋi jwumpe lógo mà yyaha tí ná karigii nimpan̄kil'e ke, mii sí yi jwo n-waha pir'á, n̄gemu ká pà bâra pu na ke, yyefuyi kyaa l'à jwo n̄ge sémeŋi i ke, Kile sí yire bâra urufoo woge na.

¹⁹ S̄upya ká là yige n̄ge sémeŋi jwumpe e, sh̄ni cige yasɛɛre ná Kile kànde kyaa l'à jwo u e ke, Kile sí urufoo n̄azhan yige yire e.

²⁰ N̄gemu u à li cyéé na j̄cyii karigii na j̄yɛ s̄èe ke, ur'à jwo: «S̄en̄i na, j̄cyèɛ mii sí n-pa.» Amiina! Ta ma, Kafoon̄i Yesu.

²¹ Kafoon̄i Yesu u j̄wɔ yii puni na, u u jwó le yii á!